

IJA # 42

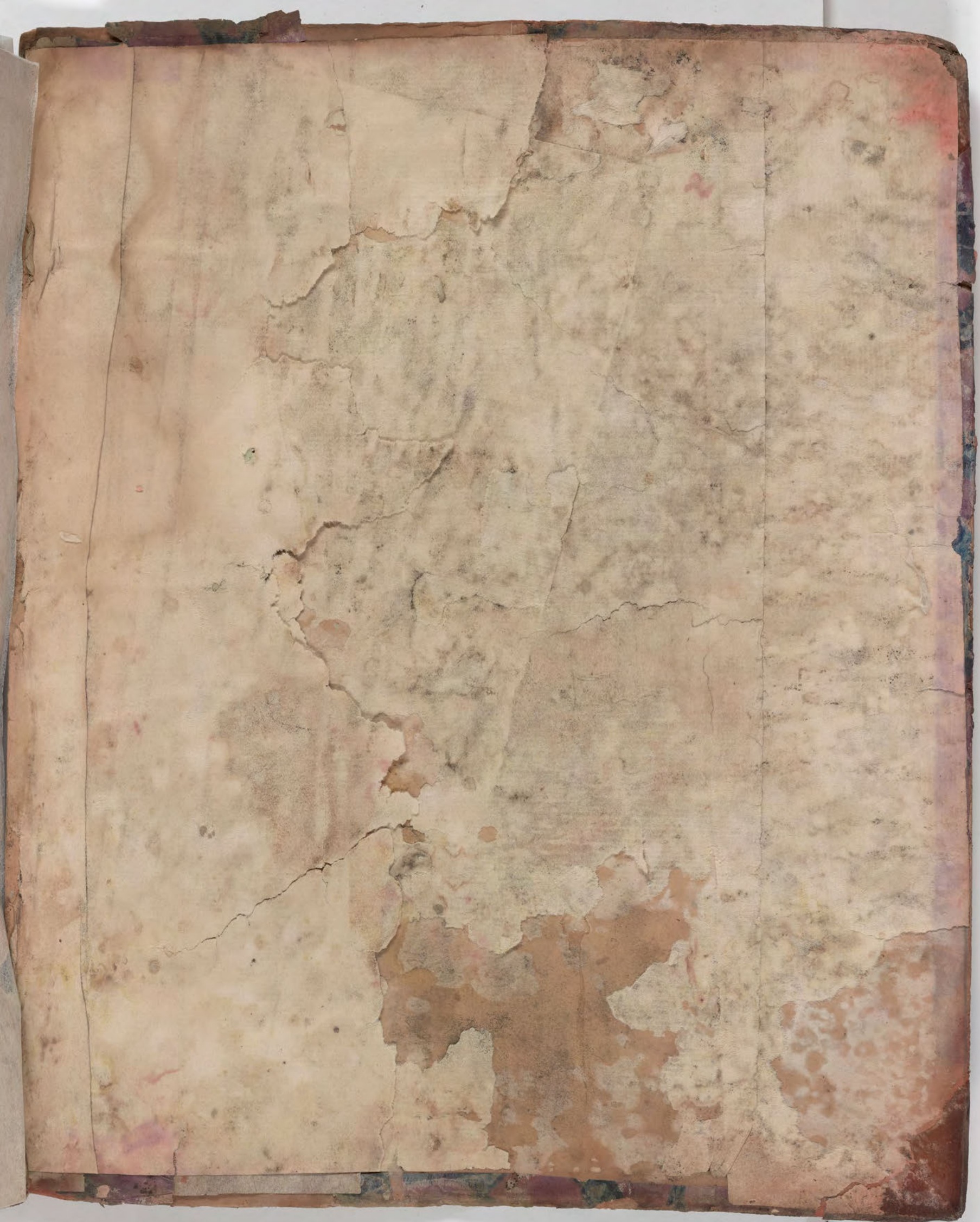
שולחן ערוך אורח חיים

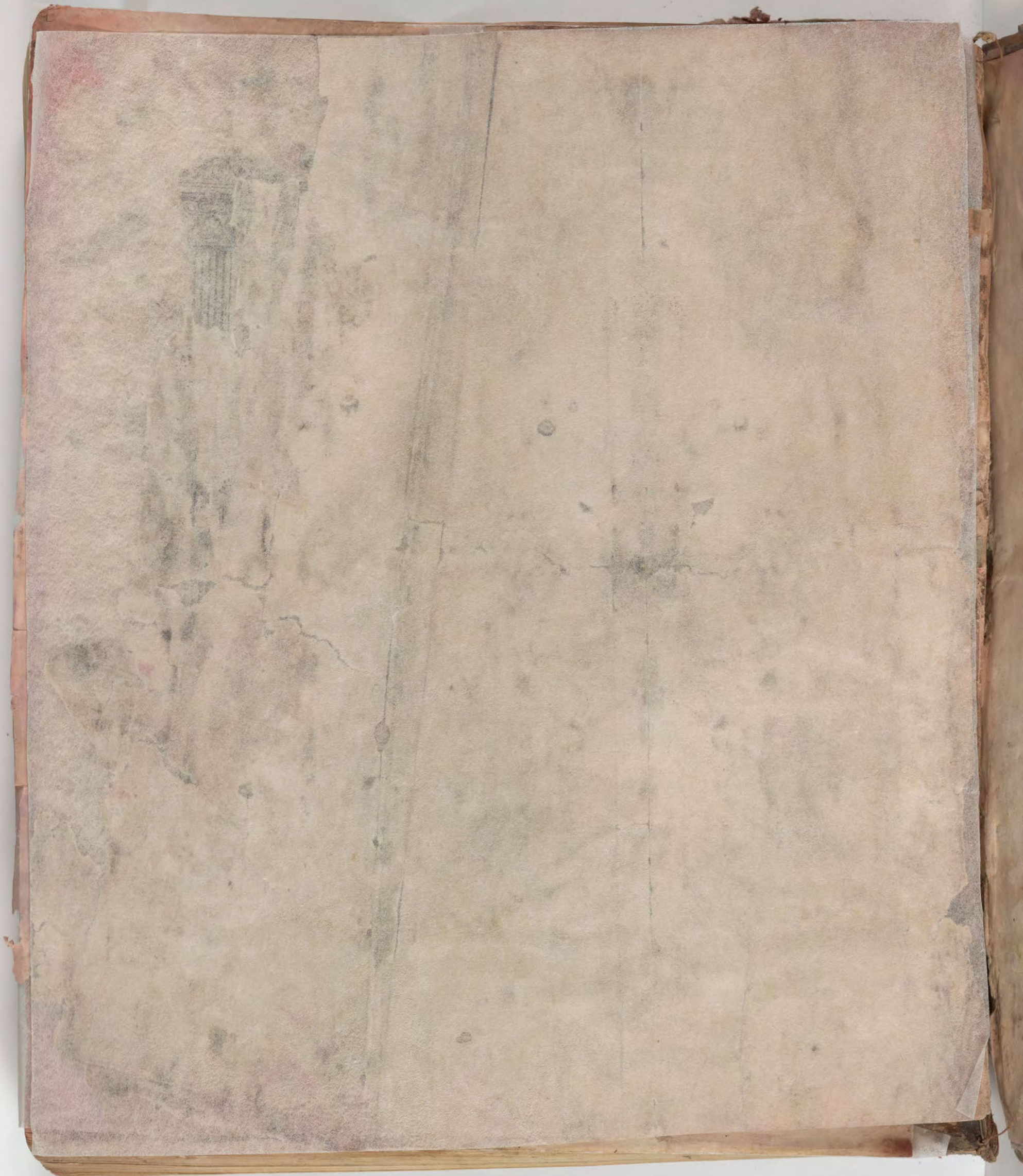
Shulḥan 'Arukh Oraḥ Ḥayim

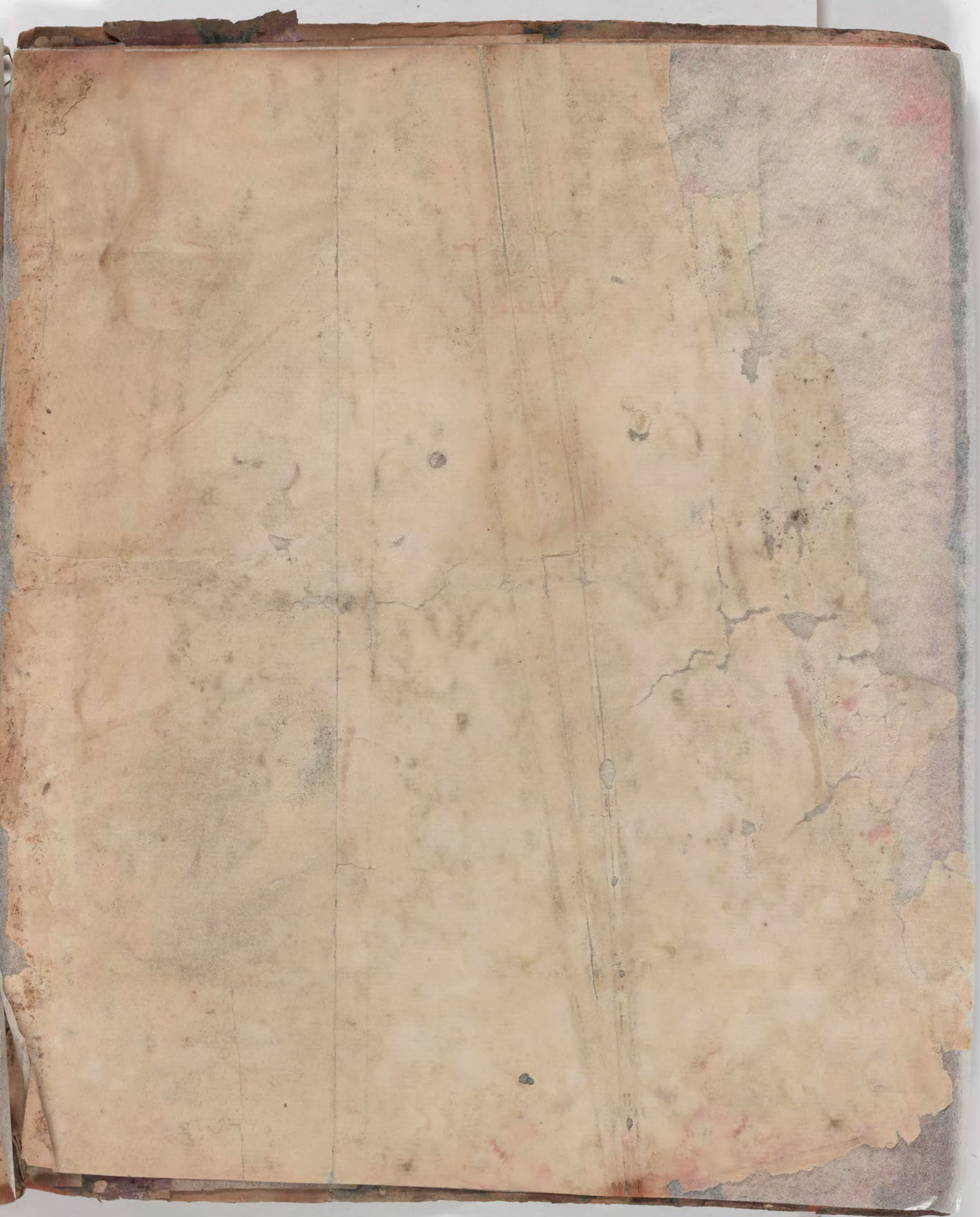
Karo, Joseph ben Ephraim

Jerusalem, 5689 (1928 or 1929)

בעזה"ש

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם

שולחן ערוך אורח חיים

אשר חיבר הרב הגאון רשכבה"ג

מו"ה יוסף קארו זצ"ל

עם הדושי דינים שהשמיט הגאון הנ"ל והמציאם הגאון

מוהר"ר משה איסר"ל ז"ל

עם באר הגולה

מהגאון משה רבקש זצ"ל

כף החיים ח'

מדברי ראשונים ואחרונים הדינים גם ישנים וגם לבאר הדינים המוכחים ב"ע ובמגנים. עם כל הדינים המובאים בבאה"ט ובשע"ת וגם מן אחרוני אחרונים ומדברי המקובלים אשר לא הובאו בבאה"ט ובשע"ת כאשר עין הקורא יזינה מישרים להלכה פשוטה:

באר הקטן

יעקב חיים זצ"ל יצחק ברוך

הדר

פעולת ירושלים תובב"א

שנת ה'ת"ק לפ"ק

כי שם צוה ה' את המרכה חיים עד העולם:

דפוס "אבי" לייפשיץ ובנו, את עניו.

מו שחפץ יפנה לאדרם המחבר: R. bbi Jacob Ha'im Soffer Beth-Israel Jerusalem

עץ חיים ח"א ח"ב ח"ג ח"ד ח"ה ח"ו ח"ז ח"ח ח"ט

וי"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט

ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט

מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

מוכרת תודה וברכה:

שפעת שלומים וברכות ממרומים יחולו על ראש הנביר היקר והנכבד
רצו כהר סי' אדון יוסף שמוחה חי' אשר חזר זהב מכיס לסייעני
בהדפסת הספר הזה להוציאו לאורה לזכות הרבים בתורה, ישלם ה' פעלו
ותמי משכרתו שליטה וזכה לשנים רבות טובות ונעימות עם עושר וכבוד
בברכה והצלחה בטובה ברבות המוכה בנים וכני בנים לעד ולעולמים:

לוח הסימנים

משולחן ערוך אורח חיים

הלכות פסח

חכט שאין נופלין על פניסה כל ניסן הל שבה שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול הלא זמן בדיקה כחמץ הלב דין ברכה בדיקה כחמץ הלב דיני בדיקה חמץ הדר דינים הנוכחים תיקף אחר הבדיקה הלה מי שלא בדק כליל וי"ד הלו המפרש בים והיולא בפירא הלו המשכיר בית לחבירו על מי חל חובה ביעור הלה עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו הלז מי שדק ולא מלא מספר ככרות שהניח המ חמלו של אינו ישראל אלל ישראל המא דיני מי שסלוק על חמץ המב דין הערובת חמץ המג חמץ צע"פ לאחר שש שעות המד ע"פ שחל להיות בשבת המה דין ביעור חמץ המו מי שמולא חמץ בח"ה המו הערובת חמץ בחוך הפסח המח חמץ שטבר עליו הפסח המט דין חמץ שנמלא בחנות ישראל והסועלים אינם יחודים לו בספק	הג דין ישראל וא"י שיש להם שוחפות הנא דיני הגעלה כלים הנב זמן הגעלה כלים הנג החיטים וטחינה למלוח הנד באיזו מלה אינו יולא י"ח הנה דין מים שלנו הנו שיעור כמות לישת המלוח הנו הכנסות החלה צע"פ מלא הנה מלוח ללוג המלוח צע"פ הנט מקום יסדר לישת המלוח הס דיני מלח המלוח המא דיני אפיוה המלוח המב מי פירות אס מחמילין המג אס מותר לחרוך ב' שבליס יחד ודיני כרמל המד חרדל שנהערב בחוכו קמח המה דיני מורסן בפסח המו אס חרוק ומי רגלים ודומיו מחמילים המו חטים שנפל עליהם מים וחבשיל שנמלא בחוכו חמץ המח שלא לעשות מלאכה צע"פ אחר חמץ המט שלא ליחד בשר לפסח הע שבת יום מחמילין המא צע"פ אחר שעה עשרים אסור לאכול פח המב דיני הטיבט ודי' כוסות	העג דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס השני הער על כוס ב' אין מצרכין העה יחר דיני הסדר העז מנכג אכילה ללי כליל פסח העז דיני אכילה אפיקומן העז שלא לאכול אחר אכילתו העט צע"מ על כוס שלישי הפ סדר כוס רביעי הפא שלא לשחוח אחר הדי' כוסות הפב מי שאין לו מלח שמורס הפג דין מי שאין לו יין הפד מי שרולח לעשות הסדר בסרצב בהים הפה מי שנשבע שלא לאכול מלא שיעור כזית הפז סדר הפלה ערבית של פסח הפה סדר הפלת שמריה של פסח הפט סדר הפלה ליל שני של פסח וספירה העומר הפז סדר הפלה וים שני של פסח וחפלה חולו של מועד הפא סדר סידלה צע"פ הפב העניית ב' וצ' אחר רמזות הפז יום צימו העומר הפד העניית וצ' וצ' אחר הפז

וח של מי
המלך ב' פ'
דני

מקום הקדוש

הלכות פסח

תכ"ט שאין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן. וכו' ב' סעיפים:

א " שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום. הגם ומנסג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח וכל מי שרץ בעיר ו"צ חודש לריך ליתן לזה (א"י) ב"ב אין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן וא"א צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ג' ואין מתענין ביד להזכיר בצבור והבכורות מתענין בו בע"פ הגם גם א"א לזוק כדון בכל חדש ניסן ונכני שאין מתענין בו תענית כלל אפילו יום שמת בו אצו או אצו אבל תענית חלוס מתענין ואין אומרים מזמור לחודה ולא א"א ולמנחה צ"פ ולא ציוס עוב (מסבגין) וניהגין להרבות קלת באכילה ושחים ציוס אחר סחג והוא אסרו חג (גמרא ורש"י פ' לולב)

באר הגולה
א פסחוס ו' ב
טור בשם מלא כ'
במסכת סופרים
ובפ' בתרא וכו'
הקוה סו' רמ"ה
ג צ"י בשם מסכת
סופרים שנידמו
ד פירוש הב"י
שהתלמודי שנוהגו
להתענות בה"ב
מפני הלול השם
וכו' כדלקמן סו'
הק"פ גם ציוסן
מתענין וכו' עכ"ל
וכבר כתב רמ"א
בהג"ה המנהג:

שבת

כף החיים

להתחיל בדברי אגדה ומוסר להמשיך לז' העם ולסוים בדבר הלכה לדעת מה יעשה ישראל וכך אגה עבדה נוהג שקודם סיוס הדרשא של שבת הגדול או שבת כלה וכו' אומר הדיויס השייכים לאותו חג וגם בכל שאר שבתות השנה קודם סיוס הדרשא אומר קלת דיויס הגלרכים משי"ע א"י"ה ווי"ד וכו' ועיון צסה"ק עדות ציעקצ דרושים לשבת הגדול ושבת כלה וכו' וצסה"ק וגל יעקב וסי ישמה ישראל דרושים עה"ת לכל שבתות השנה יעו"ש.

ד) **וכשחל** ע"פ צשצת דרושים צשצת שלפניה. דרשות מברוי"ל. א"ר סו' ת"ל או' צ' ח"י שס או' ג' ר"ז סו' זה או' צ' וכ"כ האחרונים. והטעם משום דכשהוא צע"פ לא נשאר שהות כדי להורות להס את הדרך ולכו צה ואת המעשה אשר יעשון. ועיון לקמן סו' ת"ל או' ד'.

וכן ציו"ט עלמו מחוייבים לדרוש צענינו של יום כגון צפסח ציליאת מלרים וכו' וג"כ לריך לדרוש צדברים שאסור ומותר לעשות ציו"ט כדאיתא צמגילה דף ל"ב ודף ד' ע"א, צ"י, מ"א שס. ח"י או' ג' ועיון צתו"ש שס. והר"ז או' ד' כתב דעכשויו און נוהגין לדרוש הלכות צחג עלמו לפי שהכל כתוב צספר אלא דורשין צאגדה מענינו של יום.

ה) **שם**. קודם לפסח ל' יום. ומתחילים ציוס הפורים צעלמו. כ"מ צר"ה דף ז' ע"א. וכ"כ התו' צצבורות ל"ז ע"צ יעו"ש. וכ"כ הצ"ח. ח"י או' ד' י"א צהגצ"י. ציאור הגר"א. צרכ"י או' צ' ועו"ש צצרכ"י שכתב על דברי הפר"ה שאין מוכרחים יעו"ש. ומ"מ צ"מ לדידן לפי מ"ש לעיל או' ג' דמלוא על כל או' ואל לעסוק בהלכות פסח כל ל' יום לפני הפסח שיתחיל מיוס הפורים או מקודם לכן.

ו) **בפ'** שקלים ראוי ללמוד משניות של מס' שקלים. וצפ' פרה מס' פרה. וקידוש החדש צפ' החדש. וכן מס' פסחים צפסח ומס' יו"ט וחגיגה ומנו"ק. וכן בכל זמן וזמן המסכתות השייכות. צע"צ מס' תענית וכו' וצ"ד צא"י"ר פסח שני. שלי"ה. פת"ע סוף או' או' ועיון לקמן סו' תג"ח מה שיש ללמוד צע"פ אחר חלות. והטעם לזה ע"פ מה דאיתא צסנהדרין. ק"א ע"א. כל הקורא פסוק צזמנו מציא טובה לעולם שנאמר ודבר צעתו מה טוב יעו"ש. וכ"כ

א) **סעי'** א. שואלים בהלכות פסח וכו' כדאיתא צפסחים (דף ו' ע"א) שואלין ודורשין צה' פסח קודם

לפסח שלשים יום. והטעם כתוב שס צגנו"ה שהרי משה עומד צפסח ראשון ומזהיר על פסח שני יעו"ש. ואע"ג דצ"ס נקט שואלין ודורשין השמיט הש"ע לשון דורשין לפי שיעקר הדרשא היה צזמן הצית משום תקנת הקרבן כדא"י צצ"י וצע"ז דף ה' ע"צ יעו"ש. ח"י או' א' ומיחו כתב צ"י אע"ג דהשתא און לנו קרבן כיון צזזמן שהיה קרבן התקינו שיכו דורשין ל' יום קודם תקנה לא זזה ממקומה עכ"ד. וכ"כ צתו"ש ע"ז שס. וכ"כ הפר"ה. ועיון לקמן או' ג' ועוד עיון צסה"ק עדות ציעקצ דרוש צ' לשבת הגדול טעם צסוד לשלושים יום קודם פסח יעו"ש:

ב) **שם**. שואלין בהלכות פסח וכו' כדי שיהיה להם שהות רצ להתעסק צטחינת החטוס ואפ"ת מזה והגעלת כלים וציעור חנון דחילו צפסח לית להו תקנתא או' לא עבדו להו כהלכתיהו מקמי הכי משא"כ צשאר מועדים ומשוי"ה לא צעו לשאל ולדרוש בהלכותיהם כ"כ זמן קודם. צ"י. וכ"כ הלבוש. אמנם הצ"ח כתב להוכיח מדברי הפו' דצחג ועלרת נמי דורשים ל' יום קודם יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"א. וכ"כ הפר"ה. ח"י או' צ' א"ר או' א' ומיחו צציואורי הגר"א כתב דצעלרת א"ל ל' יום אלא רק מ"א צסיון יעו"ש.

ג) **וכתוב** צמחזורים דעכשויו צגלות שאין לנו קרבנות סגו לדרוש צשצת שלפני הפסח. ומ"מ מלוא לכל אחד ואחד לעסוק צה' פסח כל ל' יום לעסח ע"כ. וכיו"ל צזה כתוב צדרשות מברוי"ל. ואפשר לתת טעם למנהג דלאחר שגרס העון שנתפזרו פיזור רצ ודרים צכפרים ועיירות וצשצת הגדול צאים אל קהילה צמקום שיש רצ דורש וגרים שס עד אחר המועד ע"כ לא נהגו לדרוש עד יתאספו. צני הכפרים צשצת הגדול ולזה נקרא שבת הגדול אחד טעמא לפי שמתקצלות קהילות גדולות לשמוע הלכות גדולות. צ"ח. וכ"כ מ"א סק"א דעכשויו נוהגין לדרוש צשצת הגדול וצשצת שובה. והעיקר להורות לעס ה' דרכי ה' ללמוד המעשה אשר יעשון. ומברוי"ל היה דורש גם הלכות חג צשצת שובה עכ"ל והצ"ר ח"י סוף או' ג' ויש מקומות שדרשים כל הלכות מועדים צשצת שלפני החג כגון הלכות ר"ה צשצת שלפני ר"ה והלכות יוה"כ וסוכות צשצת שובה והלכות שזעות צשצת כלה וכו' לפי שכך עיקר התקנה

(א)

וכ"כ במ"ם פי"ה ה' א' כל המזכיר פסוק צעוגתו מעלה עליו כאלו בונה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן.

(ז) שם שם. הגב. ומנהג לקנות חטים וכו' ומנהג קושטא שאפי' ת"ח שאינם פורעין מ"ס נותנין חלק בזה. שכנה"ג בהגה"ט א"ו צ' א"ר א"ו ה' חק יוסף

א"ו ו' שו"ג א"ו ג' ר"ז א"ו ה' והטעם כתב שם הר"ז לפי שלדקה היא זו. ומיכה עיין בפי"ל א"ו צ' שהצוא

פלוגתא בזה וא"כ יכול הת"ח לומר קום לי כמאן דפוטר אכל מ"מ נראה היכא דיש מנהג הת"ח ליתן אין לשנות.

(ח) שם בהגב. וכל מו' שדר בעיר י"ב חודש וכו' ואם קנה זה בית דירה הכי הוא כאנשי העיר מיד.

צ"ב דף ז' ע"ב צמנה. ועיין בה"מ ס"ו קס"ג סע"ו צ' ושע"ת א"ו ג'.

(ט) שם בהגב. וכל מו' שדר בעיר י"ב חודש וכו' וה"ה בעני הדך פה י"ב חודש מחוייבין ליתן לו.

צ"י צו"ד ס"ו רנ"ו. מ"א סק"צ. ח"י א"ו ה' פרי"ח. ר"ז א"ו ה' ונראה דנותנין מזה אפי' לעמי שיש לו מזון י"ד

סעודות אף שאין נותנין לו מקופה בשאר ימות השנה כמבואר צו"ד ס"ו רנ"ו מ"מ לריבין ליתן לו חטים דא"י

דוקא באין לו מזון י"ד סעודות ודא"י דמחוייבין ליתן לו מהקופה חטין, מק"ח בחידושים וצוארים א"ו ג' ועיין לקמן א"ו י"ג.

(י) שם בהגב. וכל מו' שדר בעיר י"ב חודש וכו' ואם נתעבד מחמת אונס אינו נותן כמ"ס בה"מ ס"ו

קס"ג סע"ו צ' בהגב. א"א א"ו צ'.

(יא) שם בהגב. י"ב חודש וכו' וכתב הסמ"ק ס"ו רנ"ז דהאדגא סגי בלי יוס. והביאו צ"י צו"ד ס"ו

רנ"ו ומור"ם ז"ל שם בהגב סע"ו ה' מ"א סק"צ. ח"י א"ו ה' פרי"ח. שו"ג א"ו ג' ר"ז א"ו ה' ונראה דהגם

דמור"ם ז"ל כתבו שם צ"ס י"א ס"ל להפ"י הנז' כיון דהכא הוא משום מנהג יש להורות כן. ומיכה עיין א"ר

א"ו ה' וחק יוסף א"ו ו' ומנ"י וא"א א"ו צ' שכתבו דמור"ם ז"ל לא ס"ל הכי ובעינן הכא דוקא י"ב חודש

ומ"מ סיים שם המנ"י דהכל לפי המנהג ונהרא נהרא ופשטיה.

(יב) ואם דעתו להשתקט הוי כאנשי העיר מיד כמבואר צו"ד שם. ח"י שם: א"ר שם. מנ"י שם.

חק יוסף א"ו ה' שו"ג שם. וה"ה הפכא בעני א"ס דעתו להשתקט מחוייבין ליתן לו מיד. מנה"ש. וכ"כ א"א שם

ור"ל שנותנין לו חטים. וכ"כ הר"ז א"ו ו' וכתב הח"י שם שמנהגם לחלק קמח ולא חטים. וכ"כ א"ר א"ו ג' וא"כ

נהרא נהרא ופשטיה ופה עי"ק ירושת"ו המנהג לחלק מלה.

(יג) ועני שאינו דר פה ל' יום מ"מ מחוייבין ליתן לו לאכול מלה אלא שאין נותנין לו חטים. מ"א

סק"צ. א"ר א"ו ה' ח"י א"ו ה' וכתב שם הח"י ופשטו הוא כדון תמחוי דעניים דעלמא עב"ל. ור"ל כדרך שחייבין

ליתן לו פת בכל השנה מזון צ' סעודות לכל יום ויום מיומת החול שהוא שובה בעיר ובשבת מזון ג' סעודות

כמ"ס צו"ד ס"ו רנ"ו יעו"ש. ר"ז א"ו ז' וה"ה כשאין לו מזה לאכול כלל דכשיש לו לקנות מלה וגי' סעודות א"ל

ליתן לו כמו מ"י שיש לו מזון ג' סעודות דאין נותנין לו

מהתמחוי כמבואר צו"ד שם משא"כ למי שדר ל' יום שדינו ליטול חטים נותנין לו אף צמקוס שאין נותנין לו מהקופה כמ"ל. מק"ח צצוארים א"ו ד' ועיין לעיל א"ו ט'.

(יד) ואם העני צר אוריין ומקפיד דוקא לאכול שמורה או שאכל שנה ראשונה דהוי כנדר לריבין

ליתן לו. פי"ח.

(טו) שם בהגב. לריך ליתן לזה. ויכולין בני העיר לכפות זה לזה לענין זה: ר"י צסוף ס' מגיד משרים.

(טז) שם בהגב. לריך ליתן לזה. ושיעור הכתיבה לריך להעריך על כל אחד לפי ממונו ואלו המשתמטים

עלמס שלא ליתן יש עון בידם כיון שהוא מנהג קדום וגם עוני עניים מלפוח לזה. אחרונים.

(טז) אם עשו ז' טובי העיר נדבה צבה"ג ללורך חטים והיו אורחים אין לגבאים וז"ל מאותו העיר

לחייבם כי הם נותנים בעירם. עבודת הגפן דף ד' ע"ב. מחצ"ר א"ו ה' שע"ת א"ו ג'.

(יז) מעם שקצבו לזה של חטין פסחא צפרעות ואין כוללים בכלל לדקות כל השנה כי מזה נותנים

גם לת"ח עניים שגנאי להם לקבל דקה. עבודת הגפן שם. מחצ"ר א"ו ו' שע"ת שם.

(יח) אם נדר לדקה תוך ל' קודם פסח שרי ליקח מזה חטים לעניים. עבודת הגפן שם. מחצ"ר א"ו

ז' שע"ת שם.

(יט) אם גבו והותירו ללורך חטים אין לשנות לדברים אחרים אלא יתנו לעניים לשאר לרכי פסח.

עבודת הגפן שם ע"ג. מחצ"ר א"ו ח' שע"ת שם.

(כ) סע"י צ' אין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן. וכו' מפני שבא' צניסן הוקס המשכן וי"ב

נשיאים בקריבו קרבנס ל"ב יום. יום לכל שבט ושצט וכל א' ה"ה עושה ציומו יו"ט וכן לעת"ל עתיד המקדש

להצנות צניסן כדאיתא צ"י בתרא דמ"ס והביאו העור והצ"י יעו"ש. ופי' צ"י וכיון דרובו ילא בקדושה הלכך

אין להשתנות צו כלל יעו"ש. וכ"כ צמנה"גם כל חדש ניסן אין נופלין לפי שבא' צניסן הוקס המשכן והקריבו י"ב

נשיאים קרבנות כל איש ציומו וי"ג אסרו חג שלהם וי"ד ע"פ וז' ימיו פסח הכי כ"ג וכיון שילא רובו בקדושה

אין נופלין בכלו עכ"ד. והביאו העו"ש א"ו צ' וכ"כ הבי"ח ומ"א סק"ג והאחרונים. מיכה צ"י מעשה רוקח על

המשניות ריש מ"ס פסחים כתב דלעת"ל יהיה החינוך אחר יו"ט דיבנה צו"ט ואין מערבין שמחה צמנה"ה וע"כ

יהיה החינוך אחר יו"ט ז' ימים עד כלות חדש ניסן ולפיכך אין נותנין עד שיעצור ניסן לזכר מקדש דלעתיד יעו"ש.

(כב) מנהג טוב לקרות בכל יום ויום פ' הנשיא של זה היום כי כל נשיא ונשיא היה לו סודות

גדולות אשר המשיכו שפע הרוחניות כל א' לשצטו כל ימיו עולם ובקריאת הפ' הוא מעורר קדושת היום וציוס י"ג

צניסן קורין פ' בהעלותך עד כן עשה את המזורה והוא כנגד שבט לוי. של"ה דף ק"מ ע"ב. א"ר א"ו ו' ר"ז א"ו

ט"ו. וכ"כ האחרונים. ועיין עוד מ"ס בזה צבה"ק עדות ציעק דרוש א' לשבת הגדול יעו"ש.

(כג) טוב ליתן מר"ח ניסן עד ע"פ לאחר קריאת סדר הנשיא ג'. פרוטות לדקה צעד מנוחת א"י"א או שאר קרובים

קרובים או בעד כל נפשות מת מושראל וע"ז שוכוין צנתינה זו יעשה חסד עם החיים והמתים והם כנגד ג' גרין שלהם וצ"ל י"ג ימים יהיה כחשזון ט"ל כי ט"ל אורות עליך ואם יוסיף עוד ציוס י"ד יהיו כחשזון מ"ב (ר"ת של אצ"ג ית"ך וכו' ג"י מ"ב) והם כחשזון ג' ידים י"ד הגדולה (ה' אלהינו ה' ג"י י"ד). י"ד הגבורה (כח"זי צמ"כס"ז כח"זי ג"י י"ד) י"ד רמה (יהו"ה יו"ד ה"א וא"י ה"א) ואם יוסיף עוד ג' יהיו מ"ה (יו"ד ה"א וא"י ה"א ג"י מ"ה) ויזכה להטלותם אפילו להעומדים בגלגול צהמה או בעופות או בעשב השדה וזהו מ"ה אדם. כ"כ צ"ל מעה"ך ס"י ל"ז וקצ' הישר פל"א. מועד לכל חי ס"י א' א"י ה'.

כד) שם ואין אומרים לדקתך וכו' ואין אומרים ג"כ יה"ר שלאחר וכן קה"ת וכן בכל יום שאין נופלין גם אין מזכירין נשמות וגם אין א"י א"י לדוק הדין ונקיט כלל צדק לדוק צו הדין ול"ך והוא רחום ורחום וחגון שוים הם. עו"ש א"י צ"י ח"י א"י ז' וכ"כ הלבוש דאין א"י יה"ר שאחר קה"ת שהוא כמו תחנה וכן אין א"י לדוק הדין וקדיש על בית הקברות אם יש צר מנין עכ"ל והצ"ח שנה"ג צהגה"ט א"י ד' וכתב שגם מנהגם שלא לומר לדקתך אבל מ"ש שאין א"י נשמות כלומר השכבות ואין א"י קדיש צה"ק אין כן מנהגם (ר"ל אעפ"י שאין א"י לדוק הדין א"י קדיש) ואפ"י צבצת שחל להיות צע"פ מנהגם לומר השכבות יעו"ש. וא"כ נהר"א נהר"א ופשוטה. ועיין לקמן א"י ל"א וא"י ל"ב.

כה) שם ואין מספידין צו. עיין לקמן ס"י תקנ"ז סע"י צ"י ולעיל ס"י ת"ך סע"י א' וצדצרינו לשם א"י א' וה"ה לכאן דלא עדיף מר"ה והו"ה.

כו) שם ואין מספידין צו וכו' והטעם כיון דכל א"י עשה ציומו יו"ט ומטעם זה נמו אין מתענין ונראה דכ"ז אינו אלא מלד המנהג אבל לענין דינא מוכרח מנה"ש דמותר להתענות וגם מותר להספיד. עו"ש א"י צ"י וכ"כ הפר"ה והמט"י.

כז) שם ואין מתענין צו להזכיר בצבור. משמע דס"ל דתענית יחיד שרי כמ"ש צצ"ו ולכן כתב רמ"א שאין מתענין צו תענית כלל. מ"א סק"ד. ח"י א"י ו' צ"ד ס"י קל"ו. ודע דדעת השכנה"ג צהגה"ט א"י ג' כדברי הש"ע וע"כ כתב דכל תענית יחיד שאינו להזכיר בצבור נזהגים להתענות ומפני כן הנהגים להתענות בכל ער"ה מתמנין צניסן ער"ה אייר וכ"ש יום שמת אצ"ו ואמו יעו"ש. וכ"כ הפר"ה והצ"ח המט"י. וכ"כ צספרו בית יסודי דף ק"ה ע"ד א"י כ"ב. וכ"כ השו"ג א"י ח' אבל המו"ק קיים דברי מור"ם ז"ל והצ"ח המחצ"ר א"י י"ב יעו"ש. וכ"כ ח"י שם דמנהגינו כרמ"א שאין להתענות כלל. וכ"כ הר"ז א"י ט' ח"א כלל קו"ש או א"י ועיין עוד לקמן א"י ל"ו.

כח) שם ואין מתענין צו וכו' ומה שנהגין להתענות צה"ב אחר פסח וסוכות אין להתענות אלא עד אחר שיעבור כל חדש ניסן ותשרי כמ"ש לקמן ס"י תל"ב יעו"ש. ואם נדר להתענות צ"י וכו' של כל השנה ואינו וודע מה היה צלצו אם גם על ניסן לריך התרה. ח"א א"י ד'.

כט) שם והצבורות מתענין צו וכו' עיין לקמן ס"י ת"ע וצדצרינו לשם צס"ד.

ל) שם הגה. גם אין א"י לדוק הדין וכו' הרצ אזיל לשיטתיה לעיל ס"י ת"ך סע"י צ"י שפסק שם דאין א"י לדוק הדין צרי"ה וכו' בכל יום שאין א"י צו תחנן אבל מרין ז"ל פסק שם דאפ"י צרי"ה א"י אותו וגדולה מנו פסק צו"ד ס"י ת"א סע"י ו' דא"י אותו צה"ה וצו"ט שני של גלויות והדבר צרור דכ"ש הוא דא"י אותו צחדש ניסן. מאמ"ר א"י צ"י אנוס פצר כתבנו לעיל ס"י ת"ך א"י צ"י לענין לדוק הדין צרי"ה דאיכא פלוגתא צזה וכתבנו שם כיון דאיכא פלוגתא נהר"א נהר"א ופשוטה ויכחא דאיכא מנהג ידוע שצ וא"ת עדיף יעו"ש וא"י ה"ה לכאן.

לא) שם צהגה. גם אין א"י לדוק הדין וכו' וכתב השג"ה ג צהגה"ט א"י ג' שג"פ הוא מנהגם. וכ"כ הר"ז א"י ח' ח"א כלל קירח א"י ז'.

לב) שם צהגה. גם אין א"י לדיה וכו' ולא קדיש. הגמ"ג. מ"א סק"ה, וכן הדין בכל יום שאין א"י לדיה אין א"י הקדיש שנהגו לומר צצה"ק אחר הקצורה. מנה"ש. ועיין לעיל א"י כ"ד.

לג) שם צהגה, גם אין א"י לדיה וכו' ואפ"י היה ת"ח מופלג וגדול הדור. אלא דורשין עליו וא"י קדיש אחר הדרשה אם הוא ת"ח אפ"י אינו מופלג אבל אם אינו ת"ח אין דורשין עליו ואין מספידין עליו שאין מספידין בכל החדש אלא לח"ס צפניו דהיינו צעוד שלא נקצר. ר"ז א"י ח' וצ"ר נתבאר לעיל ס"י ת"ך סע"י צ"י שאר דיני לדיה קחנו משה.

לד) שם צהגה. ונהגו שאין מתענין צו תענית כלל. אין למדין מן הכללות אפ"י צמקום שגאמר

צו חוץ דתענית חתנים ג"כ מתענים צו אפ"י צרי"ה ניסן עלמו נמש הרצ לקמן ס"י תקע"ג יעו"ש. ח"י א"י ח' וכו' הר"ז א"י ט' דחתן וגלה ציוס חופתם נהגין להתענות אפ"י צרי"ה ניסן. ח"א כלל קי"ט א"י ח' א"י צ"י עמודי שמים ח"צ דט"ו ע"א כתב דמה שאנחנו מקילין בתענית מיתת אור"ח ולכותה בתענית חתן היינו משום דהתי מנהג ומצטל מנהג וכו' העיקר יעו"ש. וכו' צ"י הקת הפסח דאפ"י חתן ציוס חופתו ואפ"י צרי"ה ניסן ד"א שהוא תענית לדיוקיס (כמ"ש לקמן ס"י תק"פ) לא יתענה יעו"ש. ועיין לקמן ס"י ת"ע א"י י"ב

לה) שם צהגה. אפ"י יום שמת צו אצ"ו ו' וכל המתענה צו מזלזל צמנהג הראשונים שנהגו שלא להתענות צו, כיכ הרצ אצ"ק דרנים צדרך שלום ס"י ו' יעו"ש.

לו) שם צהגה. אפ"י יום שמת צו אצ"ו ו' והצ"ח ושל"ה (דף ק"ג ע"ב) כתבו דאחר אסרו חג יש להתענות יום שמת צו אצ"ו וה"ה ער"ה אבל העו"ש כתב דאין המנהג כן. וצ"י העו"ז סק"ג. וכ"כ המ"א סק"ה דאין להחמיר דהא תעניתים אלו חומרא בעלמא הם. וכן הס"ס ח"י א"י ח' ר"ז א"י ט' וצתשי חת"ם ס"י ק"ג כתב כי מעיקר הדין אסור להתענות גם אחר החג משום חינוך דלעתיד יעו"ש. והוא כמעשה רוקח שכתבנו לעיל סוף א"י כ"א יעו"ש. מיהו תענית של ער"ה חשון שהוא צתשרי נראה דלריך להתענות כיון דלא חמיהו כולי האי איתק

תל"א זמן בדיקת הבית. ובו ב' עינים:

א" בתחלת ליל י"ד בניסן בודקים את החמץ לאור הנר בחורין ובסדקין בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ; ב' ב' יזדר כל אדם שלא יתחיל בשום מלאכה ולא יאכל עד שיבדוק גואפילו אם יש לו עת קבוע ללמוד לא ילמוד עד שיבדוק דואם התחיל ללמוד מבע"י איצ להפסיק (ו"א שר"ך להפסיק וכ"ל עיקר):

באר הגולה
א משני ריש פסח
ב ה"ה בשם החוס'
ג מ"מרא דאבי
ד ש"ז ד' כ' יונה
ה מ"מנא דאבי

כף החיים

מייחסים הנס ליום העשירי וס"ו קוראין יום העשירי יום גדול היו עושים לומר שעל שם הנס שעלו מן סירן נקרא גדול ולכך ייחסו סדר אל השבח לפי שדוע היה שעליהם מן סירן לא היה בשבת. ב"ח וע"ז סק"א.

ועוד

הטעם שקורין אותו שבת כגדול לפי שנטעם בו נס גדול דלמדינת צמ"ר פי' בא בשלח פסחיהם בלוחם שבת נחקצו צבורות או"י אלל ישראל ושאלום למה הם עושין כך א"ל זבח פסח לסי' שיהרגו צבורי מלרים הלכו אלל אבותיהם ואלל פרעה לבקש ממנו שישלחו ישראל ולא ר"ו ועשו צבורות מלחמה וסרגו מהם הרבה ס"ד למכה מלרים בצבוריהם. ח"ו שבת פי"ז ע"ב. וביאורו ב"י ולבוש. ובכלבו ס"ו מ"ז כתב הטעם כשראו המלרים כך חגרו איש חרבו על ירכו ויבקשו להשמיד להרוג ולאחד את כל היסורים וה' ברחמיו הגין עליהם והחלה את מלרים בחלואים משונים ונדונו ביסודין גדולים ולא יכלו לכזיק לישראל ועל שם שנטעשו נסים גדולים לישראל באותו שבת שסייה לפני הפסח נקרא כל שבת שלפני הפסח שבת הגדול עכ"ל. ועיין לעיל ס"ו ח"כ"ט או"י ג' ובאחרונים עוד עמי"ם.

ש"ם

קורין אותו שבת הגדול וכו' ונהגו המדקדקים שבמקום מה שאומרים שבצחות דעלמא שבת שלום מבורך איננו דלמדי צבחה זה שבת הגדול מבורך. מחז"ר או"י ב'.

ש"ם

קורין אותו שבת הגדול וכו' יש מפטירין וערבה אעפ"י שלא חל בע"פ. לבוש. וכחב הזכ"ל או"י ס' דס"ו מנהגם. ו"א שאין מפטירין וערבה אלא כשחל שבת הגדול בע"פ. לבוש שם ועי"ם שנתן טעם לכל אי' מן הסבדות יעו"ם. וכ"כ המק"ח או"י אי' שאין מפטירין וערבה אלא כשחל שבת הגדול בע"פ. וכ"כ ס"ז או"י ג' ועיין בשו"ת ספר יהושע בפסקים וכחב"ס ס"ו ל"ז ראיה נכונה למנהג זה. וכחב השומר אמה ס"ו כ"ג או"י אי' דמ"ד סוף ע"ב כי כן הוא המנהג בדרך הקודם ח"ו.

ש"ם

קורין אותו שבת הגדול וכו' מנהג ישראל כ"מ דורש צ"י ס"ב לציבור להודיעם דו"טם ששייכים לפסח ולהוכיחם ולהזכירם גם על ציבור שאור המעשים המקולקלים ומחמלת הדיעות המשובשות ונפיתח המדות כסדרותיה. עמודי שמים ח"ב דמ"ו ע"ב. ופ"ל ח"ב או"י אי' ועיין לעיל ס"ו ח"כ"ט או"י ג'.

וכתב

ה' כ"ב אשר ז"ל צ"י פסח נהגו כל ישראל לעשות לחם ע"ם הגדול הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וקורין לו חלה עני' ובלע"ז לחם צה"י ומחלקם לעניים ומיום שזללו בו נשחלחה מארס בחצו"ה. ושמעתי ממורי (רש"י) ז"ל שסי' דורש כל אי' יאפס חלה אי' או חבשיל אי' מקמה כעטחן כי שמא היה שם חמץ ויחלם באותו בטיטל מכס ואפשר שאוהו חלה עני' היה מקמה כעטחן לפסח זה היה טעמם. מ"מ ס"ו חק"מ"ג. שכתב"ג או"י ג' שלי"ה דק"מ

ע"ב. מיסו מ"ש רש"י דל"ס י"ס שם חמץ ויחלה באותו טיטל כחב ע"ז המ"א סק"א ל"ע דזכו דוקא בדבר חסוד שנהערב יבש ציבס וגאלל אי' אזי הכל מוהר כמ"ס ב"ו"ד ס"ו ק"ו חבל קמה בקמה מקרי לח בלה וא"ס י"ס הכל שרי וז"ס אין ס' הכל חסור וכחב ד"ל דלחמ"ה בעלמא נקטי"ם עכ"ד. אבל הח"י או"י אי' כתב דרינא קאמר דאע"ג דק"ל קמה בקמה מקרי לח בלה מ"מ הא דע"ז ק"ה גדולי פ"ו דקמה בקמה מקרי יבש ציבס כמבואר בש"כ ב"ו"ד ס"ו ק"ט סק"ג ובמ"ב ח"ב דף פ"ד ע"א וא"כ לדידכו ס"ו חוזר וניעור ח"ך הפסח ע"כ כל מה דאפשר לחקן לכחלה ללא חליבא דכ"ע מהקנינן דיאלל מעט וחלינן במה שאכל ואע"ג דמבואר ב"ו"ד דלא חלינן במה שאכל חלי"כ שאכלו ש"ג או נפל מעלמו מ"מ כיון שנטעם קידם פסח שאז עדיין שפ"ז היתר הוא ליכא למיחש כלל עכ"ל. וכ"כ הכ"ס. והא"ר או"י ב' כתב דחשש החמץ הוא שמא נחלחלה ק"ה קמה ונע"ס פירודין וכו' יבש יעו"ם. ועיין בדג"מ מ"ש עוד בזה.

וכתב

ב' חשונה מאהבה בהך דרש"ל לאכול מעט קודם פסח שאין לסמוך על מה שניטלין החלה קודם פסח. פ"ה.

ש"ם

כ"ג. וסמנהג לומר צמחה הסגדס וכו' אף כשחל שבת הגדול בע"פ. ד"מ. א"ר או"י ח' מ"ז. ר"ז או"י ב' מקו"ח בחידושים או"י ב'.

ש"ם

כ"ג. וסמנהג לומר צמחה הסגדס וכו' מפני שהיחה צו ההחלה הגאולה וסניס"ם. לבוש. ר"ז ש"ס. אמנם המ"ק חמס על מנהג זה וכ"כ הגר"א דזה דבר שאינו דהא מפורש במכילתא סוף פ' בא שומע אני מר"ח ח"ל ציוס הסו"ה אי' ציוס הכו"ה יכול מבע"י ח"ל בעבור זה בשעה שיש מל"ס ומרור מונחים לפניך עכ"ל. וכ"כ הכ"ס"ג דס"ל לא נהגו כן.

ש"ם

כ"ג. יפ"ס"ק"ס לומר ברכי נפשי. ר"ל דאין אומרים צו ברכי נפשי. ד"מ. ר"ז או"י ב' קול"ר ש"ע ס"ו ק"ז או"י ג'.

סע"י

א' בתחלת ליל י"ד בניסן בודקין את החמץ וכו' ומדא"ו צביטיל בעלמא סגי שיצטלנו בלבו ויחשבו כאלו הוא עפר בעלמא ואז אינו עובר עליו אלא שחכמים הצריכו להוליאו מן הבית לפי שארס רגיל צו כל שנסה וחסו שמא יבא לאוכלו אם ישאר בבית. טור. לבוש. אי"י כיון שהחמירס עליו חורס לעבור בבל יראה אם אינו מצטלו לכן החמירו עליו חכמים. מ"א סק"ב בשם הח"ו ריש פסחים. ואפ"ו בחמץ נוקס"ה וע"י העריבה דליכא כל יראה החמירו. ח"ו ש"ס. צ"ד ס"ו ק"ב. ואפ"י אם ציטל ואח"כ מלא חלי זיה נר"ך לבער. כרדב"ן ח"א ס"ו ק"ה. ועיין לקמן ס"ו חמ"ב סוף או"י ע"ז. ב' יע"ס הראשון הוכיח דאפ"ו לחמץ ידוע מהני ציטול מסי"ה מדחנן הסולך לשחוט וכו' וגזכר שיש לו חמץ בחוץ ציחו"ה א"ס יכול וכו' וא"ס לאו מצטלו בלבו דאי לא מהני ציטול

צוטול היכי שרו ליה רבנן למעבד מצוה הצאה בעצורה ולעבור
בל יראה. וכן דעה הר"ן ריש פסחים יע"ש וכן הוכיח
הרשב"ץ בס' מאמר חמץ וספר"ח יע"ש. ער"ה או' א' ועיין
לקמן סי' תל"ג או' נ"ז.

ג) שם. בהחלה ליל י"ד ציטון בודקין וכו' איחא בר"ה דף
כ"א ע"א אמר לכו רב נחמן להני נחותי ימא אחון
ללא ידעיתון בקביעתא דירחא כי חזיתו סיסרא דמשלים ליומא
בעירו חמירא. לדודכו דמגלי לכו עלמא מארבע עשר משלים
ע"כ. ולפ"ז סהולך במדבר וכו"ג שאין בקי בקביעות המועד
לריך לבער איזה ימים קודם דמשלים סיסרא ליומא כדי שלא
יבא לידו ספק. יא"פ.

ד) שם. בהחלה ליל י"ד ציטון וכו' והטעם שחיקנו הבדיקה
בלילה משום שבני אדם מצויים צבוחים ואור
הנר יפה לבדיקה גמ' פסחים דע"א. ופירש"י ואור הנר יפה לבדיקה
בלילה אבל ציטון מחשיך וא"ת יבדוק לאור היום הא
ילפינן לקמן מחיפוש שמלתו בנר עכ"ל. ודבריו הגמ'
הנז' הביאו הטור וב"י וע"ז סק"א. ועיין לקמן או' ו'.

ה) שם. בהחלה ליל י"ד ציטון וכו' פ"י סמוך לכניסת
הלילה. ר"י ור"ן צ"ס הראב"ד. צ"י. מג"א סק"א ור"ל קודם
לאת הכוכבים וכמ"ש סמ"א לקמן סק"ה יע"ש. אמנם הא"ר
או' ה' הוכיח מכמה פ"י דהחלה הבדיקה זמנה הוא אחר
לאת הכוכבים וחיבף החלה הלילה אעפ"י שעדיין יש קצת אור
יום וכחז שכ"מ צטור וש"ע יע"ש. וכן הסכים ח"י או' א' וכ"כ
הע"ז סק"א, וכן הגאון מהר"ר יהושע שפירא בשיפתו על
פסחים הנקרא חידושי מהר"ם בשו"ת שצטופו סי' א' הכריע
לכ"ס ולמעשה לנהוג להחלה כדעה הרב ח"י שהוא אחר
לאת הכוכבים יע"ש וכן הסכים הרב חק יוסף. והצ"ד
המחז"ר או' א' וכן הסכים מקו"ח בחידושים או' א' ר"ז או'
סי' ח"א כלל קי"ט או' ו' קולור ש"ע סי' קי"א או' א' בן א"ח
פ' לו או' א'.

ו) שם. בודקין את החמץ לאור הנר וכו' ומלאו להם סמך
מן הפסוק שבדיקה זו הדיס לאור הנר דכתיב
אחפש את ירושלים צנרוח. טור. והוא מגמ' פסחים ז'
ע"ב יע"ש.

ז) שם. בודקין את החמץ וכו' וא"א לו לבדוק בעלמו
לריך לשכור מי שיבדוק. וכן אם המקום רחוק
ממנו לריך לשכור שליח לבדוק סס. חמ"מ או' א'.

ח) שם. בודקין את החמץ וכו' ומי שמתו מוטל לפניו ליל
י"ד הוא פטור ממלוא בדיקה ויבדקו לו אחרים.
מהר"ם בשו"ת בית יוסף סי' ה' צטוף השו"י ברכ"י
או' ב' וצ"ס השו"ב מאכ"ס כחז שבפראג נוהגין שהאונן מקנה
חלקו לשותפו וגם צ"ס לעיני חמץ וקנה במחנה לשותפו או לאחר ואז
יברך האחר ג"כ משא"כ אם אינו בודק מחמה הקנאה רק דרך שליחות
ל"ע אם יברך. שט"ה. ונראה דאם לא הקנה לאחר אם אותו
אחר יש לו בחיס בלוחו חזר יברך על בדיקה שלו ויכוין לפטור
גם הבדיקה שבדק בשביל האונן. ואם אין אותו אחר שבדק
לאונן דר בלוחו חזר אבל יש אחרים דריס סס וכוין אותו
אחר על ברכה אחרים שבדקים לעלמס ויבדוק לאונן.

ט) שם. בודקין את החמץ וכו' וגם לריך אז לבטל את
החמץ כמ"ש לקמן סי' תל"ד סעי' ב' יע"ש.

י) שם. שדרך להכניס סס חמץ. לאו דוקא שאף שאין
דרך להכניס סס חמץ רק במקום שמשחמשים

סס חיישינן שמא הכניס סס חמץ ולא אדעתי. וכמבואר
לקמן סי' תל"ג. ח"י או' ב'.

יא) סעי' ב'. שלא יחמיל וכו' וחזי טעם קודם הלילה
אסור דלמא אהו לאמשובי כמ"ש סי' תל"ב
ורל"ה. מ"א סק"ג. ח"י או' ג' חמ"מ או' ג' ר"ז או' ה' ח"א
כלל קי"ט או' ז' ודוקא במלאכה ואכילה ובדומה אסור חזי
טעם קודם בדיקה משא"כ בלימוד דאין לבטלו מה"ת קודם
ההחלה זמן הבדיקה. ח"י סס. וח"א סס כחז בלימוד אינו
אסור אלא כמ"ש כדי שלא יחבטל מלימודו מיסו החמ"מ או'
ד' כחז על דברי הח"י הנז' דאין דבריו מוכרחים נגד כל דברי
האחרונים יע"ש וכ"כ הר"ז סס דחזי טעם קודם זמן הבדיקה
דסיניו קודם ל"ס אסור ללמוד אפ"י פרק א' אעפ"י שכול
לגמור הפרק קודם ל"ס יע"ש. ועיין לעיל סי' רס"א או'
א' ודו"ק.

יב) שם. שלא יחמיל וכו' ומי שלא בדק בלילה אסור ציטון
עד שיבדוק. מ"א סס. מקו"ח צחי או' ד' ר"ז
סס. חקת הפסח הנד"מ או' ד' ועיין לקמן סי' תל"ג או' ד'.

יג) שם. שלא יחמיל וכו' ואסור ליכנס למרחץ ובכל
הדברים הנז' צ"ל רל"ב. מ"א סק"ה. חמ"מ
או' ג' זכ"ל.

יד) שם. שלא יחמיל וכו' ואפ"י הוא צענין שאינו יכול
לבדוק עדיין לאחיו סבס כגון שנאבד מפסח
חדרו ושלה אחר אומן לעשות או כיוצא לריך על
כרחו להמתין סבות מה לא יאמר בעוד שמחקן אעשה נולאכה
וכיוצא אלא לריך להמתין ולמנוע מכל אלה ולישב בטל עד
שיבדוק כיון שמלפס שאחר בעס ויכל לבדוק ומיכו ודאי אם
אינו מלפס שיוכל לבדוק בלילה מותר. צ"ד סי' קכ"א.

טו) שם. ולא יאכל וכו' אבל טעימה בעלמא שרי מהר"ל.
צ"ח. וטעימה שיינו פירות או כביס פח כמ"ש
סס"י רל"ב. מ"א סק"ד. וכ"כ האחרונים. והח"א כלל קי"ט סוף
או' ז' כחז וכזיה פח. וכחז סס המ"א דה"ה לשהיה ודוקא
כביס ולא יותר דלדרבס יותר יש לחוש שמא ישחבר. מהר"ם.
וחמשה מיני דגן יותר כביס אסור כמו פח. ח"א או' ד'
ועיין בדבריו לסס או' ל"ד.

טז) שם. לא ילמוד וכו' ואוחס האנשים האומרים דבר
הלכה צבחיני אחר הפלס מותרין לומר
השיעור דדוקא שמי שלומד צבחו אסור שאינו מוכרח לקום
ממקומו אבל זה בודאי ילך לביתו. הרא"ח ח"ב סי' ע"ט.
כנ"ס צבחיני. ודוקא מי שאומר דבר הלכה בלא פלפול
אבל אסור לעסיק בפלפול אפ"י אינו צבחו דבזו ודאי איכא
למגור דלמא ממשכא ליה שמעחא ואחא לאמנוטי ממנו
שישכח אח"כ מלבדוק. מ"א סק"ס. ח"י או' ו' א"ר או' ח'
חק יוסף או' ו' ר"ז או' ט' ואזי וי"ד. מקו"ח צחי או' ו'
חקת הפסח הנד"מ. אמנם הפר"ח אסור זה וזה כי העיקר
שאסור ללמוד לאחר זמן ההחלה חיוב הבדיקה וכ"כ דעה
הט"ז. חמ"מ או' ד'.

טז"ב) שם. לא ילמוד וכו' ואם אמר לחבירו (שאינו לומד)
שחכירכו בבדיקה כשהחשך מותר לו ללמוד
כמו שהחירו חז"ל ללמוד בליל שבת אלל הנר אם אומר
לחבירו חן דעחק עלי שלא אטע. עע"ז. חק יוסף סס. וכ"כ
א"ר או' ח' צ"ס סק"ז. ר"ז או' י"א. חקת הפסח הנד"מ. והיינו
כשאלו לחבירו להכירכו ולהפסיקו מלימוד כשיגיע זמן ההחלה הבדיקה.

תלב דין ברכת בדיקת חמץ. וכו' ב' סעיפים:

א קודם שיתחיל לבדוק יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על ביעור חמץ ואם התחיל לבדוק בלא ברכה יברך כל זמן שלא יסיים בדיקתו כלנו ויזהר שלא ידבר בין הברכה לתחלת הבדיקה ושוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור כל הבדיקה כדי שישים אל לבו לבדוק בכל המקומות שמכניסים בו חמץ ב' ג בברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים אם בעל הבית רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפזרו לבדוק איש במקומו ועל סמך ברכה שברך בע"ה. הגה וכו' להניח פחיתים חמץ במקו' שימלאם כבודק כדי שלא יהא ברכתו לבעל (מהר"י מרי"ו) ומיטו אם לא נחן לא עכב דדעת כל אדם עם הברכה לבער אם נמלא. (כל ב');

באר הגולה
א מסקנה דגמרא
פסחים ז'
ב טור בשם אביו
הרא"ש וכן כתב
התשב"ח בחשו"ב
ג טור. ד טס
מתוספתא דברכות

כף החיים

ח' שם. לא ילמוד וכו' ומי שלא התפלל או קרא ק"ש ט"ו בצה"ש שכתב חילוקי דעות בזה והמ"א סק"ה מסיק כיון דזמן הבדיקה הוא קודם ל"ה ע"כ יבדוק תחלה ואח"כ יתפלל אם לא שרגיל להתפלל בצה"ש בעשרה דאו יתפלל תחלה עכ"ל ואזיל לשטחו שדעתו כדעת הב"ח שזמן הבדיקה קודם ל"ה אך לפי מ"ש לעיל (או ה') דעיקר זמן הבדיקה הוא בלילה אחר ל"ה אי"כ מי שרגיל להתפלל ולקרות ק"ש בזמנה אל ישנה כי הדיר ושאינו הדיר הדיר קודם. ח"י או ז' וכן הסכים מקור"ח בח"ו או ו' וחקת הפסח סנד"מ. וכ"כ ח"י או ח' מי שלא התפלל מעריב יש להתפלל קודם בדיקה ואין חילוק בין יכול להתפלל בלילה או לא עכ"ל. וכ"כ דה"ח או ב' וכ"כ דעת הגאון מהר"ר יהושע שפירא בשטחו על פסחים הנקרא ח"י מהר"ש בצה"ש שבסופו ס"י ב' אלא שכתב דאם יש שם אחר ויאמר לו שזכירתי לבדוק תיקף אחר הפלחו דכל כמה דאפשר לחקונו מתקנינו ושם חלק על דברי קל"ה אחרונים יע"ש. והבואו מחבר"ו או ג'.

וק"ל דדבר דל"ה פוסק כמ"ש ס"י רל"ה. מ"א סק"ה. וכ"כ הע"ש או ב' מי"ב חמ"י או"ח כחז דדוקא בלימוד פוסק דלמא משכח שמע"ה אבל בשאר מלאכות אפי' התחיל באיסור אינו פוסק דבדיקה. חמץ דרבנן ודרבנן אפי' התחיל באיסור אינו פוסק כמ"ש ס"י רנ"ב יע"ש. אבל אין כן דעת האחרונים כמ"ש בל"ה שאל"ה.
בג' שם סנה. וי"א שצריך להפסיק וכו' וכ"כ הלבוש וכן סס"ס סב"ח וכתב דאפי' מן הלימוד צריך להפסיק וכ"כ באב"ה. וכן מסיק הפרי"ח לרוב דאפי' התחיל בהיתר כשיגיע זמן הבדיקה צריך להפסיק יע"ש. וכ"כ הר"ז או ו' דה"ח או ח' חקת הפסח סנד"מ. וכ"כ ח"א כלל קי"ט או ז' אלא שכתב דאם התחיל בהיתר בלימוד המיקל לא הפסיד אבל בסתמי לאכול או במלאכה מפסיק יע"ש. ועיין לעיל או ד'.

א. סעי' ח' קודם שיתחיל לבדוק וכו' ויטול וידו קודם שיברך על הבדיקה. מהר"ל. והבואו סב"ח סס"י זה ומ"א רס"י זה. וכ"כ רש"ל בחשו"ב סס"י פ"ו אלא שכתב דיותר טוב אם תסיים הנטילה ע"י הסך רגליו או שפשוף נטילות משים דלא ליתחזי כיוהרא יע"ש. והבואו סב"ח סס"י ומח"ס ו"א"ה ר"ש סס"י ואין לברך על נטילה זו דאינה אלא משים נקיית ח"י או ח' חמ"מ או ח'.

ב. ויה"ח א"כ צע"כ מצרך ובני ביתו אללו יעברו ודיכס קודם שיתחילו לבדוק מה"ע ואם אין ודיכס נקיים מאחר דיש לענות אמן פשיטא שצריך לנטול ודיכס. ח"א שם. ועיין לקמן סעי' ב' וכתבו האחרונים דצריך שיכיס הבדוק עובר מעומאת קרי ומח"ס ולכן נכון לעבול קודם.

ג. שם קודם שיתחיל לבדוק וכו' דכל המל"ח מצרך עליהם עיבר לעשייתן. פסחים ז' ע"ב. וקודם הברכה. ולמוד מאמר הזוהר בר"מ פ' בא ד"מ ע"ב מהחלה ד"ה וישא העם עד יצר טוב. ופ"ל ח"ה. ואח"כ יאמר לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל ובשם כל הנפשות והרוחות והנשמות חיות ומידות המתייחסים אל שורשי נפשנו רוחינו ונשמותינו חיות ומידותינו ומלבושיו וסקרובים להם שמללות אצילות בריאה יצירה עשים ומכל פרטי אצילות יצירה עשים דכל פרטות וספירה ריבוי מוכן ומזומן לקיים מ"ע דרבנן לבדוק את החמץ לאור הנהר בחורין ובסדקין שברשותנו בליל י"ד לחו' ניסן כאשר הורו לנו רבותינו אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנהר לעשות כ"ר ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו לחקן את שורש מלכות זו במקום עליון. ויה"כ מלפניך ה' או"ה שחכים חשוכים ומקיבלים ורצוים לפניך מלכות זו ויעלה לפניך כאלו כוונתי בכל הכוונות הראויות לכוין במלכות זו. ויהי נועם וכו' ואח"כ מצרך ובעת

י"ב שם. ואם התחיל ללמוד וכו' לאו דוקא הלמוד אלא אפי' במקרא ושאר ענייני חכמה וכו' כ"כ הר"ר מנחם יע"ש. חקת הפסח או ג'.

ד. שם. ואם התחיל ללמוד וכו' וה"כ לדבר הרשות כמו בחפלה כמ"ש לעיל ס"י רל"ב. כ"כ הרשב"ץ בס' מאמר חמץ יע"ש והבואו הער"ט או ג' וכ"כ סב"ח דלסנה"א זו ה"ה באב"ה כמי"א להפסיק. אבל הט"ז סק"ג כתב דלאכילה פשיטא דצריך להפסיק אפי' לדיעה זו מטעם שאין קבע לאכילה. וכ"כ המ"א סק"ו דמשמע מדברי הש"ע דדוקא בלימוד אי"ל להפסיק אם התחיל מצע"י אבל מדבר הרשות לכ"ע פוסק. וכ"כ הע"ש או ב' דלאכילה ומלאכה אפי' התחיל בהיתר פוסק יע"ש. והח"י או ח' כתב לסיפך דדוקא בלימוד פליגי הני שני דיעות משום דמשכח שמע"ה אבל באכילה ומלאכה לכ"ע אי"ל להפסיק יע"ש. אמנם ח"י או ט' כתב דדעת כל האחרונים דבהתחיל לאכול ומלאכה מפסיק וכתב דכן יש להחמיר כדעת האחרונים יע"ש. ובל"ה דעת האחרונים כד"עא שני"ה דאפי' בלימוד והתחיל בהיתר כשיגיע זמן הבדיקה פוסק כמ"ש לקמן או כ"ג יע"ש.

כ"א שם. ואם התחיל ללמוד מצע"י וכו' דהיינו שהתחיל בהיתר כמ"ש ב"י ודלא כמ"א סק"ח שכתב דמייורי בהתחיל באיסור דהיינו ח"י שעה קודם לילה. ח"י או ח' מקור"ח בח"ו או ז' כ"ש או ה' חמ"מ או ג' ר"ז או ו' סנה"א. כ"ב שם. מצע"י משמע דאם התחיל בלילה באיסור לכ"ע פוסק דבדיקה חמץ הוי דאורייתא כ"ז שלא ציטל

ובעת הצדיקה יכוון שיעור יחצוהו הקלי' משרשי הנפש שלו.
ואחר הצדיקה קודם ציטול יאמר לשם יחוד וכו' הריני בא לקיים מצו' דרבנן לצטול שאור וחמץ לבילוי י"ד לחו ניסן כדי לעשות כ"ד ליוצרינו ולעשות רצון ביראנו להקין את שורש מצו' זו במקום עליון. ויהי' מלפניך ה' אלהי' שחסי' חשוכה ומקובלת ורצויה לפניך מצו' זו ויעלה לפניך כאלו כוונתי בכל סכוונות הראויות לכיון במצו' זו וחצטול כוחות הטומאה והקלי' וכל אויבך (ס"מ) וכל שנאיך (לילוח) מהרה יכרחו ומלכות הזדון הרשעה מהרה תעקר ותסגר ותכלס וחכניעם ב"ב ותמלוך עלינו מהרה אחי' ה' לברך בחסד וברחמים בלדק ובמשפט ואח' למח דוד עבדך מהרה תלמיח וקרנו חרוס בישיעתך כי לישיעתך קוינו כל היום. יהיו לראון וכו' ואח"כ מצטל ועיין לקמן סי' תל"ד או' כ"ה.

ואחר הציטול יאמר יסיר מלפניך ה' אלהי' שחתי לנו כח ויכולת ועזר וסיוע לפשפש בנגעי בחי הנפש אשר נואלנו בעל' ית"ה. אלא ה' הפרד נח מעלינו לך הרע שב"ה"ר והזכנו ותלצנו בכה ית"ט. השיבנו אבינו לחורתך וקרצנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בחשוי שלימה לפניך וחרפא את רמ"ח אברים וספי' גידים של גופנו כפשוט רוחני ונשמחנו רפואה שלימה כי אל רופא רחמן אחי'. עזרנו אלהי' ישענו על דבר כבוד שמך וסילינו מאיסור חמץ ואפי' מכל ססוא לנו ולכל בני ביתנו ולכל ישראל אחינו שנה זו ובכל שנה ושנה שבא עלינו לחיים טובים ולשלום כיר"א. יהיו לראון וכו'.

ד) שם. על ציעור חמץ. כבר האריכו הראש' וסר"ן צ"פ דפסחים בטעם למח בקלח ברכות מצרכין בטל וקלחם מצרכין בלמ"ד וגם הרמב"ם כתב בזה בסוף הלכות ברכות יעו"ש. ב"י סי' או' א'.

ה) שם. על ציעור חמץ. אפי' דלא מצער מ"מ עכשו מחחיל הציטור שיעור שבדק לצער ומצטל החמץ שאינו ידוע לו ממילא מצער גם עכשו והיו מעין הציטור דמחר. ט"ז סק"א. ר"ז או' א'.

ו) שם. על ציעור חמץ. והא דאין מצרכין על ציטול חמץ משום דציטול סוי' בלב (ר"ל דיכול לצטל גם בלב כמש"ל רס"י ח"א) ואין מצרכין על דברים שבלב ועוד דבכלל ציעור ישנו לשון ציטול ואין בכלל לשון ציטול ציעור והא דאין מצרכין על צדיקת חמץ ססוא מחחיל צה מיד ו"ל שאין בצדיקה חלילה המלוה שהרי מו' שבדק ולא ציעור או ציטל לא עשה כלום. ב"י ט"ז סס. ר"ז או' ב'.

ז) שם. על ציעור חמץ. ואם בורך לצער ילא. ד"מ או' א' ב"ה פרי"ח עו"ש או' א' ח"י או' ג' חק יוסף או' ב' חמ"מ או' א' ער"ס או' א' ר"ז או' ד' וכן בשאר מצו' שמצרכין עליהם בלשון על כמו על אכילה מצו' על אכילה מרור אם בורך עליהם בלמ"ד לאכול מצו' לאכול מרור ילא וכן כל מצו' שמצרכין עליהם בלמ"ד לקבוע מזוזה לקרוא את הסלל אם בורך בלשון סג"ל על קביעת מזוזה על קריאת סלל ילא. ר"ז סס.

ח) שם. על ציעור חמץ. וכתב הרמב"ם בסוף הלכות ברכות דבין שבדק לעלמו בין שבדק לאחרים מצרכין קך פרי"ח.

ט) וכתב בעל הציטור איכא מאן דמצרכין שהחיינו על הצדיקה דכא' מזמן לזמן קלחי' ואיכא מיד דלא מצרכין דכא' לא קבע ליה זמנא דמפרש

ביום ויואל צעירס ודעחו לחזור אפי' מר"ס לריך לבדוק. וכ"כ הראש' ז"ל שאין לברך שבצדיקה סוא ללורך סרגל. (ומס' שהקשה רש"ל ע"ז דכא' איסור חמץ קידם לרגל משעח שש ולמעלה כבר חירץ ח"י או' ד' נשס חמיו סגאון ז"ל דכא' עכ"פ אינו עובר כל יראס עד הלילה יעו"ש) וסמכין אזמן דרגל, וסב"ד סטו"ר. וכ"כ הרשב"א בחשו' סו' רכ"ג דאין דרכנו לומר זמן. וכן ססכ"ס סב"ח וכתב וכן נוסחין שלא לברך שהחיינו על הצדיקה. וכ"כ סברכ"י או' ג' ובספרו מחבר' או' א' דהאידנא דכוג כ"ע שלא לברך נראס פשוט דסכי נקטין ולא פוקי מהפרי"ח בזה דכתב דראוי לכווג ולהנסיג יעו"ש. וכן סמט"י או' א' וסכה"ש וסכס"א או' ב' השיגו על דברי הפרי"ח ודעסס שלא לברך יעו"ש. וכ"כ סחמ"מ או' א' על דברי הפרי"ח דלא נסגו כן. וכ"פ במקו"ח בחו"י או' א' דאין לברך. וכ"פ סר"ז או' ג' מיהו כחצו האחרונים דאס נזדמן אללו ברג חדש או פרי חדש וברך עליו שהחיינו קודם ברכת ציעור חמץ ולכוין לפטור הצדיקה. כ"כ בן א"ה פי' לו או' ה' ועיין בא"י שחח"ז ודו"ק.

י) ואם בורך זמן על הצדיקה ו"ל דמצרכין ארגל זמן דסרגל עיקר ובצדיקה טפילה. מש"ז או' ב' ועיין לקמן סי' הרמ"א.

יא) שם בהגס. וברך כל זמן שלא סיים וכו' דכ"ז שלא סיים מקרי עדיין עובר לעשייתו. ב"י בשס סכלבו. ט"ז סק"ב. עו"ש או' א'.

יב) שם בהגס. וברך כ"ז שלא סיים וכו' ומשמע מכאן דאס כבר סיים כל הצדיקה שוב אין לברך. ומחי מקרי סיום הצדיקה יש חלוקי דעוה דלדעת סט"ז ומ"א (וכ"ה דעה ח"א כלל קיי"ע או' י"ט) יכול לברך בשעה ה' כשסורף את החמץ דאז גמר הצדיקה לדעת הראש' אכן סחימות לשון הרב וסכלבו משמע קלח דלאחר ססיים הצדיקה בליס שוב אין לברך כלל וכ"פ סב"ח וכן עיקר ושלא להכניס עלמו בספק ברכה. ח"י או' ו' וכן ססכ"ס א"ר או' ג' אלא שכח שיש לברך בלא שס ומלכות בשעה ה' וכ"כ ח"י שס מקו"ח בחו"י או' ב' ר"ז או' ה' דסיח או' א' וסחמ"מ או' ג' כתב שיחזור וישחמש חמץ בלוחס חדר שכבר בדק ובהכרח יסיח שיחזור לבדוק ואז יאמר לברך לכ"ע יעו"ש. ועיין לעיל סי' קכ"ה או' פ"ה.

יג) שם בהגס. וברך כ"ז שלא סיים וכו' כתב הפרי"ח אעפ"י שסיים הצדיקה כיון שלא ציטל ציעול הלילה מצי לברוכי קודם שיצטל יעו"ש. אמנם מדברי ספ"ו סנו' בא"י סקודס משמע כל ססיים הצדיקה אעפ"י שלא ציטל לא מצי לברך. וכ"כ סזכ"ל סק"ב על דברי הפרי"ח סנו' דכיון דהוי מילי דברכות שב' וא"ת עדיף ולאחר ססיים הצדיקה שוב אין לברך עוד בשס ומלכות אף שעדיין לא ציטל וכ"כ סטו"ג עכ"ד.

יד) שם בהגס. כ"ז שלא סיים הצדיקה. כא' אס סיים לא יברך אפי' תוך כדי דיבור. ער"ס סס"י קנ"ה. חקת הפסח או' ב' וכן סעלו האחרונים צו"ד סו' י"ע סע"י א' לגבי שחיטה דלא כפרי"ח יעו"ש בחב"ש או' ב' וברחי או' ג' וצ"ש או' א'.

טו) שם. וזכר שלא ידבר וכו' ואס שח בדברים שאינם מענין הצדיקה לריך לחזור ולברך כמ"ס סו' קס"ז סע"י ו' יעו"ש. עו"ש או' א' מ"א סק"ג. ח"י או' ז' א"ר או'

אוי סי חמ"מ אוי ב' מקו"ח אוי ג' ר"ז אוי ו' ח"א כלל קיי"ט אוי י"ט. דסי"ח אוי ז' וכל ספסאיק אפי' מלש אחת או שפנס אמן אחר עלמנו סוי כסח וחוזר ומברך. ח"א אוי ג' וכ"כ לעיל סוי קס"ז אוי מ"ד דאפי' בחיבה או' סוי ספסק אמנס בענה אמן כחבנו שס אוי ס"א דאיכא פלוגתא בזה וקיל סביל יעו"ש.

ש"ט ויזכר שלא ידבר וכו' דבר פשוט הוא דלריך לזכור מן הדיבור אפי' בדברים שסס מענין סבדיקה דאין חילוק בזה אלא לענין דיעבד דבדועבד ח"א לחזור ולברך אס שח בדברים שסס מענין סבדיקה וזה פשוט ומבואר מכמה מקומות וסבאס"ט לא דק בלישני' בזה. מאמיר אוי ג' וכ"כ הר"ז שס. ומיאו אחר סהתחיל לבדוק נראה מדברי סאחרונים דאפי' לכתחלה יכול לדבר בדברים שסס מענין סבדיקה וכ"ס משמעה לשון סשי"ע. מאמיר שס. וכ"כ סחמ"מ שס. ועיין לקמן אוי ח"י.

ש"ס ויזכר שלא ידבר וכו' בסוי קס"ז סעי' ו' יס מחלוקת אס בירך סבולע וספסקו אס"כ סאחרים וס"ס כאן אס בע"כ' מצרך וסמכו אחרים על צרכתו תלוי במחלוקת זו יע"ש. ח"א אוי ג' ועיין בדברינו לשס אוי י"ח וואו' כ"ט סכעלינו להלכס דאס סאחרים ספסיקו צדיבור אחר שטעס סבולע וסס עדיין לא טעיו לריכוס לחזור ולברך אכל אס סבולע שח אחר שטעמו אחרים והוא עדיין לא טעס ח"א לחזור ולברך יעו"ש. וכ"כ לכאן דאס בעה"כ שח אחר סהחילו סמכוניס לבדוק ח"א לחזור ולברך אכל אס סמכוניס שחו אחר סהחיל סבע"כ לבדוק לריכוס לחזור ולברך.

ש"ס וטוב שלא ידבר וכו' ומיאו לירך צדיקה כגון אס ככה לו סנר להדליק לו או לפתוח לו סחדר מותר וכן כל כס"ג. וכ"כ במסר"ל. עו"ש או' ח' ועיין לעיל או' ט"ז.

ש"ס וטוב שלא ידבר וכו' ומסהחיל לבדוק לא סוי שיחה ספסק מידי דסוס אישיבה סוכס וסמדבר בתוך סעודתו דלא סוי שיחה ספסק להלריך לחזור ולברך. טור. וכתב צרכה אצרכס ח"ד סוי קל"ט בזה פלוגתא ואמנא הלכה ואין מורין כן דלריך לחזור ולברך כיון דלא כחקימה סברכה עד שיטלים כל סבדיקה. והציאו סכס"ג בסיגס"ט אוי ג' וכתב וכ"כ סמרדכי צפ"ק דפסחים ב"ס סשי' סגלוניס. אמנס ספרי"ח כתב דכר"ף וסרז"ס וסר"ן וסרסצי"א וסר"אס כולסו סיל כיון סהחיל צמלס אעפי' סהפסיק אח"כ ח"א לחזור ולברך וכתב וכן עיקר יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ח' וכתב וכ"כ ססכמת אחרונים וספסק צרכה להקל שומעין יעו"ש' וכ"כ סער"ס או' ג' ב"ס כמה פוי דכל סהתחיל לבדוק לא סוי שיחה ספסק יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"ד. חקיוסף אוי' מקו"ח צחי' או' ד' ר"ז או' ז' ח"א כלל קיי"ט אוי י"ט. דסי"ח או' ב' חקת ספסח סנר"מ.

ש"ס צדברים אחרים. אפי' צדי"ח. ר"ז שס.
ש"ס עד שיגמור כל סבדיקה. ל"ד אלא עד שיגמור גס סביטול. וכ"כ סר' מנוח צפ"ג ואחר סהבדיקס וסביטול סריוסו לורך סביטור ניכסו לריך ליזכר שלא לשוח עד שיטלים סבדיקס וסביטול כדו שלא יסיה דעתו מיאו אס שח ח"א לחזור ולברך יעו"ש. חקת ספסח סוף או' ד' וכ"כ מ"ס' או' ג' צרכי' או' ד' ב"ס ססס"ל.

(ג)

כב) סעי' ז' צדרכס אחת יכול לבדוק כמה צחוס. ולא סוי ספסק ססליכס מצוה לבית כיון דאף אס שח ח"א לברך שניה וע"כ ססליכס לא סוי ספסק. ביה הלל ל"ד סוי רפ"ט אוי א' ח"י אוי ע' ר"ז אוי ז' ומשמע דאפי' אס סוי סצחוס רחוקים זס מזה לא סוי ססליכס ספסק. ומיאו ספרי"ח כתב דאס סוי סצחוס רחוקים סוי ססליכס ספסק ולריך לחזור ולברך וסצי"א ראו"ס מדו"ן סטליח לעיל סוי ח' סעי' י"ג יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קיי"ט או' כ"א. אמנס סמאמיר אוי ד' כתב דמסחמויות דברי סר"א"ס וסבור נראה דאין חילוק בין אס סצחוס רחוקים זס מזה או לא דלעולס ח"א לברך שניה וכן סמנסג פשוט לבדוק סצחוס וסחמויות צדרכס או' אעפי' סהחנות רחוקס מן הביח וכתב על דברי פרי"ח סנז' דשאני סכא דחיוצא רביע עליס לבדוק כל סמקומות ולא גמר מליתו עד שיבדוק כולס יעו"ש. וכ"כ חק יוסף אוי ח' יעו"ש. ובלא"ס גס צדו"ן סטליח כחבנו שס ד"ס פלוגתא וא"כ אוך יכול לחזור ולברך אלא יס לכיון צפי' צשעה צרכס גס על מקומות סרחוקות.

כג) ש"ס יעמיד מצני ציתו וכו' וכ"כ אחר סאינו מצני ציתו כדאיחא ב"ס"ס ד"ס מקומות שסוכרין מי שיבדוק וע"כ גס הוא יבדוק דמל"ס צו יזכר מבטוחו כדא"י רפ"ב דקידושין. מ"א סק"ס. ח"י או' יו"ד. מקו"ח או' ה'.

כד) ש"ס יעמיד מצני ציתו וכו' ולכתחלה טוב לשלוח אנשים וגדולים וצדעבד יולא אף צנשים וקטנים כי סכל נאמנים על צדיקת חמ"ץ אפי' עבדים. מסר"ל. ח"י שס. מק"ח או' ו' ר"ז או' יו"ד. ובסחי' סרד"ז סוי רפ"ט כתב דשפחות שלנו שסחגיורות יס לסחמור ואין לסמוך עליהס על סבדיקה יעו"ש. וסצי"או כנס"ג סוי תל"ז בסיג"ט. פרי"ח שס צסוף ססוי ח"י צסוי זכ או' יו"ד. מק"ח או' ו' ועיין עוד מזה לקמן ססוי תל"ז.

כה) ש"ס יעמיד מצני ציתו וכו' כדו שיטנו אחריו אמן. צי"ח. ור"ל כדו שיכוין להוליאס צצרכתו וסס ג"כ יסכונו ללאח צצרכתו ויענו אחריו אמן וכמ"ס לעיל ססוי ר"ג יעו"ש. וכ"כ סר"ז צסוי זס או' ח' ומיאו צדעבד אף אס לא ענו אמן ילאו ורק סכונו ללאח כמ"ס שס סעי' ז'.

כו) ש"ס צשעה סכוא מצרך. ואס צעבי"צ אינו בודק כלל אינו יכול לברך להס. וכ"כ רש"ל צחולין סוי ד' יעו"ש. ערי"ב או' ד' מיכו ב"ספרו חקת ספסח סוף או' ו' כתב דגס צעבי"צ יכול לברך וסטליח יבדוק דשלוחו של אדם כמותו יעו"ש. ועיין פרי"ח ססעי' ח' מס סמל"ד צוב וסכס"ס או' ס' סשי"ב עליו ודעתו שאין לברך צעבי"צ יעו"ש. וע"כ נראה דאס ירלס לברך צעבי"צ יס לבדוק מעט בסיחלס אחר סצרכס ואח"כ יתן לסטליח לבדוק כדו ללאח מפלוגתא.

כז) ש"ס על סמך צרכס וכו' דעשרה שיעשין מל"ס או' צרכס או' לכולס כמ"ס סוי ח' סעי' ס' ומשמע דאס צעבי"צ אינו בודק רק מל"ס לאחר לבדוק או"ו אחר מצרך. מ"א סק"ו. א"ר או' ז' חק יוסף. חקת ספסח שס. מאמיר או' ו' נסי"ס או' ס' חמ"מ או' ה' מק"ח צחי' או' ר' ר"ז או' ח' ח"א כלל קיי"ט או' ק' דסי"ח או' ג'.

כח) ש"ס על סמך צרכס וכו' ואס אינס עומדים אלא צצרכתו משמע דאינו יכול לשלוח או"ס לבדוק וכ"כ

תל"ג דיני בדיקת החמין. וכו' י"א סעיפים:

א"ה בדיקה צריך שתהי' לאור הנר ולא לאור הלבנה. ואם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבדוק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר. ואכסדרה שאורה רב אם בדקה לאור החמה דיו"ד וה"ה כנגד

באר הגולה
א כתיבה פסחים
ז' וח' ב' ע"ס
כתיבת ג' מימרה
דרכה ע"ס צ"ל
ד' ע"ס בגמרה

בף החיים

הסכמת האחרונים אכן אם בדק ליל י"ג ונזכר היטב שלא להכניס עוד חמץ א"ל לבדוק עוד אך הלבוש סעי' י"א והב"ח כתבו דאף אם בדק ליל י"ג לריך לחזור ולבדוק ואינו מוכרח ואם רוצה להחמיר על עצמו ע"כ לא יצרך לכווס עצמו לחשב ספק ברכה אך יחזור וישתמש בתוכה חמץ ולא יוכל לחזור לצרך ולבדוק. ח"י או"י או חמ"מ או"י או מק"ח בחי' או"י או ויתבאר עוד מזה לקמן סעי' י"א ועו"ש.
ג) ש"מ, ואם עבר וכו' אבל לכתחלה אסור לבדוק ביום אפי' צבית אפל לאור הנר. צ"י. מ"א סק"א. פרי"ח.

ד) ש"מ. וכשבדוק ביום י"ד וכו' ויבדוק מלפרא דזרזין מקדימין למנוח. ח"י או"י ג' א"ר או"י צ' מק"ח בחי' או"י צ' ולא יאכל עד שיבדוק. א"ר ע"ס. ועיין לעיל ס"י תל"א סעי' צ' ובדבריו לשם או"י צ'.

ה) ש"מ. אלא לאור הנר. משום חורין וסדקין. לבוש.
ו) ש"מ. ואכסדרה וכו' היינו הצנויה ע"ג עמודים ואין לה כותל. מ"א סק"ב. והיינו אכסדרה רומייתא שבש"ס אבל סתם אכסדרה הוא שיש לה ג' דפנות כמבואר בש"ס דצ"ב דף י"א ע"ב ובתו' ע"ס ד"ה הכא וצ"י הקומץ דף ל"ג ובזו"ד ס"י רפ"ו וא"כ הכא דנקט סתם אכסדרה מיירי ג"כ כה"ג ויש לה ג"כ אורה הרבה כיון שדופן ד' פתוחה לגמרי וכ"כ להדיא ריא"ז צ"ה"ג סעי' של אכסדרה. ח"י או"י צ' א"ר או"י או"י וכן הסכים הצרכ"י או"י ג' והשיב על חק יוסף מה שהשיג על ח"י וכתב שכ"ה מפירש צ"ה"ג צ"ה"ג ובתש"צ"ז וצ"ה"ג דאכסדרה צ"ה"ג דפנות נצדקת לאורה ועו"ש. וכ"כ הר"ז או"י צ'.

ז) ש"מ. אם בדקה לאור החמה דיו. זהו לשון הרמב"ם פ"ב דין ד' ונשמע דוקא דיעבד אבל לכתחלה לריך לבדקה צלילה לאור הנר וכ"כ צ"י ע"ס. ועיין צ"ח שכתב דיש צוה ג' סצרות לדעת רש"י והר"ף אף ביום י"ג יכול לבדוק באכסדרה לאור החמה אפי' לכתחלה ולדעת הרמב"ם אפי' ביום י"ד לכתחלה לא יבדוק אלא לאור הנר וכן מבואר צ"ה"ג וסמ"ק ולדעת ר"י וכו"ה"ה שהוא דעת הרא"ש דוקא צ"י"ג לא יבדוק אבל צ"י"ד יכול לבדוק אפי' לכתחלה לאור החמה ונשמע דצ"י"ג אפי' בדקה לאור החמה לריך לחזור ולבדוק צלילה לדעת הרא"ש ור"י ונסו"ק דנקטינן לחומרא דדוקא צ"י"ד אם בדקה דיעבד לאור החמה דיו ועו"ש, אמנם ה"א סק"ג כתב לפרש דברי הש"ע דלכתחלה לריך לבדוק צליל י"ד לאור הנר אבל אם לא בדק צליל י"ד לכתחלה יכול לבדוק באכסדרה לאור החמה וכתב ודלא כה"ב"ה ועו"ש. וכ"כ מדברי הלבוש דביום י"ד לכתחלה יכול לבדקה לאור החמה. וכ"כ שכנה"ג צ"ה"ג"ו או"י צ' פרי"ח. ח"י או"י ג' מאמ"ר או"י ג' מק"ח בחי' או"י צ' מוכו הצרכ"י או"י צ' וחקת הפסח או"י צ' וכס"א או"י או"י פירשו דברי הש"ע

וכ"כ ה"י יצרך השלוח י"ל כיון דצריך בעט"ב וכו' רק חדרא מלוס אין לצרך שני פעמים. ח"י או"י י"א. א"ר ע"ס. מק"ח ע"ס. דס"ח ע"ס. מוכו דיעבד יכולין לבדוק אעפ"י שלא שמתו הצרכה מצט"ב. ר"ז ע"ס. וכ"כ ח"א ע"ס דאם צ"ה"ג ע"ס דבדיקה נחלש בעט"ב ומלוס לאחר לבדוק אעפ"י שלא היה ע"ס בשעת הצרכה א"ל לצרך כיון שהכל מלוס א"ל.

כטו) ש"מ סגה. ומוסגין להניח פתוחי חמץ וכו' ודוקא נוקשה שלא יפרה. ובמקום משומר צפני חינוקות ועכ"ל. דרשות מסר"ל. מט"מ ס"י חקני"ה. מ"א סוף ספ"י ח"י או"י ר"ז או"י י"א.
ל) ש"מ צה"ג. ומוסגין להניח וכו' ונכון הדבר להניח פתוחין אלו קטנים פתוחין מכותה כדו שלא יצטרך בדיקה אחרת אם יאבד אחד מהן. זר"א סס"י מ"ח. וכו"ה"ה מחז"ר צ"י ז"ל או"י ט"י ובס"י ח"י"ט או"י צ' ש"ע"ת או"י ז'.

לא) ש"מ צה"ג. ומיסו אם לא נתן לא עיכב וכו' והראש"ד צ"ס חמ"ס דע"ס ס"י ט"ט כתב דמנסג זה מטעם נשים הוא וכ"כ הט"ז סק"ד דלכתחלה ראוי לנסוג שלא להניח דחיישינן שמא יניחנו במקום שלא ימלאנו סדוק ועו"ש. ומיסו מסר"י ס"י ק"ג כתב בטעם שמיניחין כדו שלא ישכח לבטל למחר משאיכ כשיש לו חמץ נזכר בזמן הביעור לבטל עכ"ל וליג טעם המנסג שאם יבדוק ולא ימלא זמן מה יתחיל שוב ויחייש מן הבדיקה ולא יבדוק עוד היטב לכן מיניחין לו פתוחין ש"ע"ז ש"מ"א חמץ יתן לבו לבדוק היטב אולי ימלא עוד ואין לבטל מנהג ישראל. ח"י או"י י"ד. וכ"כ הר"ז או"י י"א דכבר נחפשת המנסג להניחן ומנסגו של ישראל חורה היא עכ"ל. ובחש"י ע"ז סלכס ס"י קמ"ה כתב דלדין חובה היא להניח פתוחין משום חשש צרכה לבטלה דניסגין כמ"ש רמ"א לקמן ס"י תל"ג לריך לכבד חדריו קודם בדיקה ושוב אין הבדיקה חיוצת ועו"ש. פ"ח. וכ"כ בפע"ח סער כ"א סוף פ"ה צ"ס סר"י ז"ל לריך להניח קודם הביעור וי"ד פתוחין חמץ לבערם ולכן שורפין ומצטלין איתם מן הפולם נגד י"ד כחרין דמסאבותא עכ"ל. וכ"כ הש"ל"ה דף קמ"ט ע"א ועו"ש.

לב) ש"מ צה"ג. לא עיכב וכו' וכ"כ פרי"ח. צרכ"י או"י ס"י וכ"כ האחרונים. ובדרשות מסר"ל כתב דאם לא מלא שום חמץ בבדיקה יתרוף ככלי לכל הפחות כדו לזכר הביעור. וכו"ה"ה ד"מ או"י צ' ולקמן סס"י חמ"ס צה"ג. מט"מ ס"י חקני"ה. עו"ש או"י צ' וכו"ה"ה אם הוא כלי עץ וגם צענין שאין בו משום כל השחית וע"כ סותר נכון להניח פתוחין אם אפשר כנו' צ"אוי הקודם. ועיין עוד לקמן סס"י חמ"ס.

א) סעי' א"ל. הבדיקה לריך שתהיה לאור הנר וכו' דאסמכוה אקרא כמ"ש לעיל ס"י תל"א או"י ו'.

ב) ש"מ. לריך שתהיה לאור הנר וכו' וצ"ל י"ד ואף אם בדק יום י"ג לאור הנר לריך לחזור ולבדוק ליל י"ד כחקנת חז"ל שאור הנר יפה לבדיקה וצ"י אדם מלוויין צצח"ה"ס כמבואר לעיל (ס"י תל"א או"י ד') וכ"כ

כנגד ארובה שבחדר; ב"ה און בודקין לאור האבוקה. אלא לאור הנר ו' ולא בנר של חלב ולא של שומן ולא של שמן אלא בנר של שעורה כגס והוא יחודי אבל צ"י נרות ביחד אפי' קלועים דינם כאבוקה

באר הגולה
הצניחא שם וטוב
בשם חציו הראש
למנהג אשכנז

מהרי"ל

כף החיים

דגם ציוס י"ד לפתחלה לריך לבדקה לאור הנר יעו"ש. אכן הרי"ז אוי צ"י פסק כדעיה ראשונה דאף לפתחלה יכול לבדקה בלא נר. וז"ל בן א"ח פ' לו אוי ג' וכ"י דעת האחרונים. וכתב שם הרי"ז אף ציוס המעונן וכול לבדוק האכסדרה בלא אור הנר.

ולא בנר של שמן שירא שמא יעוף על הצגדים וגם אונו יכול להכניסו לחורין ולסדקין. טור. לבוש. ובכל הני הוי"א בדוקתו בדוקה בדיעבד. צ"ח. וכ"י הפר"ח. ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף אוי ו' וכתב וסימניך חש"ש צעלנא. מק"ח שם. ר"ז אוי ח' ברכ"י אוי ז' וכתב דכן יש לפרש כונת מ"א ומ"ש דשל שמן דינו כאבוקה ר"ל הא דאין בודקין צו לפתחלה משום דלחד טעמא דמי לאבוקה שמתירא וכו' יעו"ש. וכ"י ח"א שם שכ"ה דעת המ"א. וכ"י נתיב חיים בדברי מ"א.

יג) וכתב שם צ"ח דשעת הדחק שאין לו נר של שעורה לפתחלה יבדוק בהני דשעת הדחק כדיעבד דמי, וכ"י א"ר שם. מק"ח שם. חמ"מ אוי צ"י ר"ז שם. ח"א שם. ונר של שמן עדיף מנחב ושומן ודוקא כמו שעושין בקל"ת מקומות שהוקפין ראש מקל של עץ ונותנין שמן לתוכו ומטלטלין אותו בתוך הבית דאפשר להכניסו לחורין וסדקין, א"ר שם.

יד) ואם אפשר לו בנר של שומן לא יבדוק בשל חלב דכשהוא בודק בשל שומן אונו מתירא רק שלא יעוף על כלי חלב אבל לא על כלי צמר משא"כ בשל חלב. ואם אין לו של שומן ויש לו של חלב יבדוק צו ולא יבדוק בשל שמן שאינו יכול להכניסו ופה לחורין ולסדקין כמו של חלב. ר"ז שם.

טו) ואין לבדוק בעץ שקורין בל"א קי"ן דכיון שריחו רע וגם נילולות ניתזין ממנו על הכלים חיישינן שעו"ז לא יבדוק היטב. ח"י אוי ו' א"ר אוי ד' מק"ח צ"ח אוי ד' וכתב הרי"ז אוי י"א דאין לבדוק צו לפתחלה אם יש לו נר של שעורה משמע הא דיעבד או בשעת הדחק שאין לו נר של שעורה שרי לבדוק צו. מיהו החק יוסף אוי ז' כתב הטעם משום דהוי כאבוקה וכ"י חמ"מ אוי צ' ולפ"ז אף בדיעבד לא מהני.

טז) שם. אלא בנר של שעורה. פתולת אמר גפן על עץ דק בלולה בשמן דינו כנר שעורה. הרשב"ץ במאמר חמץ. ברכ"י אוי ט"ו.

טז) שם הגב. והוא יחודי. אבל לא בשתי נרות דהוי כמו אבוקה. מהרי"ו סי' קל"ג בשם האגודה. ויראה פ"י דבריו שלא יחצר שתי נרות כאחד אבל בשתי נרות נפרדות כגון שזה נוטל אחת וזה נוטל אחת אין צריך כלום, כנה"ג בהגה"ע. א"ר אוי ה'.

ח) שם בהגה. אבל שתי נרות ביחד וכו' וה"ה נר שיש לו שתי פתולות מקרי אבוקה כמ"ש לעיל סי' רל"ח סעי' צ' בהגה. ועיין בדבריו לשם אוי טו"ז.

יט) שם בהגה. אפי' קלועים וכו' ר"ל דאם דבקן ביחד ולא קלטן פשיטא דהוי כאבוקה אלא אפי' אם קלטן דסד"א דהוי כנר א' קמ"ל. מ"א סק"ו.

ד) שם בהגה. אפי' קלועים וכו' או שדיבק והיצר זו לזו עד שנעשו נר א' דמ"מ כיון שיש כאן צ"י פתולות

ח) שם. אם בדקה לאור החמה דיו. ודוקא האכסדרה אבל בית אחר שאינו האכסדרה. אע"ג שיש צו אור הרכה לריך לבדוקו לאור הנר. בגדי ישע על המרדכי פ"ק דפסחים אוי כ"ה בשם רי"ז יעו"ש. ועיין צ"י. אבל הצ"ח כתב דה"ה כ"מ שאורו גדול דינו כאכסדרה יעו"ש וכ"י הרי"ז אוי ל"ז דשאר בתים וחדרים שיש בהם חלונות הרכה ואורה גדולה דינם כאכסדרה עכ"ל.

ומו שאין לו אלא האכסדרה לצער שא"ל לאור הנר אפי"ה מוצרך על ציטור חמץ וכן אם הוא במקום שאין שם נר ולריך לצער ביתו ציוס יצרך. הלק"ט ח"צ סי' קל"ד. והיינו אם יש בצית אורה גדולה כאור האכסדרה שיוכל לראות בחורין ובסדקין כנ"ו דאלי"ה הרי לא קיים המלואה כתקנה ואיך יוכל לצרך. ועיין לקמן אוי פ"ב.

ט) שם. וה"ה כנגד ארובה שבחדר. היינו חלון שבגג וכ"ה במשנה רפ"י דהכלות ורפ"ה דבילה ולכן כתב רי"ז דאסור לבדוק נגד החלון דחלון היינו בכותל אבל דעת הטור דאף נגד החלון שבכותל שרי וכ"מ בהרמב"ם. מ"א סק"ד. וכ"י בלבוש דאף כנגד החלון א"ל נר. וכן הסכים ח"י אוי ד' מק"ח צ"ח אוי ג' חמ"מ אוי ח' ר"ז אוי ד' ואם החלון יש צו מנחלה של זכוכית לכ"ע אסור לבדוק כנגדו, מ"א שם. ח"י שם. א"ר אוי ג' מק"ח שם. ר"ז שם. וע"כ לריך לפתוח החלון כשבדוק כנגדו בלא נר.

י) שם. וה"ה כנגד ארובה וכו' אבל מלדדון לריך נר. טור. לבוש. חמ"מ שם. ר"ז אוי ג' וכל שאינו כנגד חור החלון ממש הוא בכלל לדדון ולריך נר וכ"ה מוצא ר צפורש"ו. צ"ח. זכ"ל. וכ"מ בר"ז אוי ד'.

יא) סעי' צ"י אין בודקין לאור האבוקה וכו' מפני שאינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין וגם ירא שמא ישרוף צו הבית ויהא לצו טרוד ולא יבדוק ופה. טור. לבוש. ועיין פסחים ח' ע"א שיש עוד טעמים אחרים. וכתב הצ"ח דלהבך טעמי מיהני בדיעבד אם צדק לאור האבוקה. וכ"י ה"ט"ז סק"ג דבדיעבד מהני אבל המ"א סק"ה כתב דאפי' בדיעבד לא מהני ולריך לחזור ולבדוק. וכ"י הפר"ח. ח"י אוי ה' א"ר אוי ד' חק יוסף אוי ה' מק"ח צ"ח אוי ד' ברכ"י אוי ו' וכתב ודלא כה"ט"ז, ר"ז אוי ט"ו ח"א כלל קי"ט אוי ח' ולענין ברכה כתב שם הרי"ז דאין לחזור ולצרך משום דיש לחוש לדעת הסוברים דבדיעבד מהני.

יב) שם. ולא בנר של חלב וכו' שמא יעוף על הכלים ולא בנר של שומן שמא יעוף על כלי החלב

(מכריל צמס אגודס): גז בודק כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ ולכן כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו אבל אוצרות יין שאין מסתפק בהם

באר הגולה
ז. משנה ריש פס'
ח. צריי' וגמ' פס' ח'

מהם

כף החיים

נתבאר זה ואפשר דהיינו טעמא דכיון שנהגו עכשיו להדליק בשמן הו"ל אולרות שמן כצית הנרות לררך זדיקה עכ"ל והביאו צ"י וכתב וכו' פרי"ו. וכו"כ הפרי"ח דמקום שנהגין שלוקחין ממנו להדליק לררך זדיקה. א"א א"ו ר"ז ז"א א"ו ט"ז מיהו בהגהות סמ"ק כתב דאפי' להדלקה יש קצת לסיפוקו וא"ל זדיקה ועו"ש והביאו המאמיר א"ו ד' אמנם הצ"ח כתב דלענין הלכה יש להחמיר דאפי' במקום שאין נוהגין להדליק בשמן אפי"ה יש להחמיר ולצדוק אם מסתפק ממנו ועו"ש.

פתילות חולקות הרי זה אצוקה. ר"ז א"ו יו"ד. ומשמע הא אם אין נראות חולקות כגון שהצית צ' פתילות מחוברין יחד ואח"כ הטבילן בחלב או בשעור ונעשו גוף אחד י"ל דזה לא הוי כאצוקה אלא כפתילה עבה. וכו"מ זא"א א"ו ו'.

כא) שם צהרה. דינס כאצוקה. וכל שאורו גדול ושלכצתו גדולה קרי אצוקה צין משעור צין מעלים. ריטצ"א. פת"ע א"ו ח'.

כב) סעי' ג'. שיש לחוש שמא הכניסו וכו' ר"ל לא מוציעה שמקום שמתמשים בו חמץ שלררך זדיקה אלא אפי' במקום שיש לחוש שהכניסו בו חמץ לררך זדיקה.

כג) שם. שיש לחוש שמא הכניסו וכו' כגון אולרות יין שמסתפקין מהן ובמקום שמלניעין שם דגים קטנים והמלה והעלים והנרות והתמרים שפעמים שהם כלים בתוך הסעודה והשמש הולך להציא מהם ופתו צידו. טור. וכן צחדרי המשכונות דלפעמים קם בתוך הסעודה להציא משכון ופתו בידו ושוכח שם. וכן חדרי כבוסים ושל גבינות ומרתפות ואפי' בית העלים וגחלים אם אין שם תרנגולים או שאר עופות האוכלים החמץ. דרשות מהרי"ל. עו"ש א"ו ג' ח"י א"ו ז' א"ר א"ו ז' ר"ז א"ו י"ג וא"ו ט"ו. ועיין לקמן א"ו כ"ח.

כד) וכתב הכלבו ולררך ללמד לצני הבית לכבד תחת המטות והתיבות כי פעמים שהחמץ נגרר שם צפי התרנגולים (דחיישין שנשאר שם התיבה גדולה שא"א לתרנגולים לאכלו מ"א סק"ע) או צסיבה אחרת ונשאר שם עכ"ל והביאו צ"י ססי זה. ונראה דוקא בחדר שאין רגילין לאכול והוי ספק חמץ ולכך תלין לקולא דסגי צכיבוד אצל לא צודאי חמץ ומה"ט ג"כ לררך לצדוקתחת המטה והספסלים בחדר שרגילים לאכול שם ולא סגי צמה שמוכדין לשם. וכו"כ מהרי"ו סי' קל"ג. צ"ח. ודוקא בדליכא שם תרנגולים שיאכלו החמץ. א"ר א"ו ו' ור"ל דאי אציבא שם תרנגולים שיאכלו החמץ. אז הוי ספק וסגי צכיבוד. ועיין לקמן א"ו מ"ט.

כה) שם ולכן כל חדרי הבית וכו' ואפי' אותן שצרי לו שלא אכל בהן חמץ מעולם הרי הם לריבין זדיקה כדינה צלילה לאור הנר. ר"ז א"ו י"ג. ועיין לקמן א"ו ל"ה.

כו) שם. אצל אולרות יין וכו' ואולרות שכר במקום שרגילים בו השיצו כאולרות יין להלריבין זדיקה במסתפק מהן. טור. ח"י א"ו ז'.

כז) שם. אצל אולרות יין וכו' ואולרות שמן אפי' אם מסתפק מהם א"ל זדיקה שאין דרך לכנוס בהם בתוך הסעודה מפני שידוע כמה לריבין לסעודה ונוציאין הכל קודם סעודה. טור. וכו"כ הר"ן פ"ק דפסחים דצאלרות שמן מוכח צגמ' דאפי' במסתפק ממנו א"ל זדיקה לפי שיש קצת לסיפוקו אלא שכתב דצדרי הרי"ף לא

כח) שם. אצל אולרות יין וכו' ומקום שמלניעין שם דגים גדולים א"ל זדיקה שאין דרך לכנוס בהם בתוך הסעודה מפני שידוע כמה לריבין לסעודה ונוציאין הכל קודם סעודה. טור. וכו"כ הרמב"ם פ"צ דין ו' דצית דגים גדולים א"ל זדיקה אלא א"כ הכנים להם חמץ. מיהו הר"ר מנוח כתב איכא דאמרי דצגדולים שהם חשובים אין אדם לוקח בתחלת סעודתו כל לרכו ופעם חוזר ולוקח התיבה אחרת לכך לריבין זדיקה אצל צקטנים שאין חשובים לוקח הרבה ביחד קודם וא"ל זדיקה יעו"ש אמנם רוב הפו' רש"י וסמ"ג וכו"כ והרשב"א ס"ל דצית דגים גדולים א"ל זדיקה וכו"כ דעת רי"ז והרמב"ם סי' רס"ו ועו"ש. והצ"ד חקת הפסח א"ו ג' יעו"ש. ונראה דצזה הולכין אחר הענין לפי מה שהוא.

כט) שם. שאין מסתפקין בהם. ואולרות שמסתפק בהם ויש לו קצת שגוטל צפעס אי מה שלררך לסעודה א"ל זדיקה שאין רגילין ליכנס בו צפת. מ"א סק"ז ח"י א"ו ז' מק"ה א"ו ה' חמ"ט א"ו ד' ר"ז א"ו ט"ז.

ד) שם. א"ל זדיקה. אלא א"כ ידוע לו שהכנים לשם חמץ פעם אחת. ר"ז א"ו י"ד. וכל מקום שרגלי התינוק מלוי שם לררך זדיקה שאין קצת לאכילתו מנהיג פת"ע א"ו י"ד.

לא) יזהר קודם הפסח שלא ישליך התצואה צהר לתרנגולים במקום שהוא ל"ח שמא יחמץ וישאר שם בתוך הפסח וכו"ש שזכר מזה בתוך הפסח. מהרי"ו סי' קל"ג והביאו כנה"ג צהגצ"י וכתב שאינו רואה טעם לדברים אלו דאי צאמלעב של ה"ר העורצים יאכלהו ואולי דינו של מהרי"ו הוא צחורי הצ"ח ואינו נראה עכ"ד. ולינראה דחשיינן שמא יתכסה מהם צעפרו אינו נראה וישאר עדוכ"כ מ"א סוף סק"י צמס מהרי"ל שלא ישליך חטים לתרנגולים במקום לה ל' יום קודם הפסח וכו"כ מק"ה צחי א"ו ה' ועיין לקמן סי' תס"ה סעי' א' צהרה וצדצרינו לשם צס"ד. הפסח והא"ר צסי' תס"ה א"ו צ' כתב דטעמא דאוסר נשום דהוי כודאי חמץ דלררך לצער עכ"ל

לב) כתב צמחזורים ע"ש האגודה שכל ל' יום קודם הפסח לררך לדקדק ולעיין בכל דבר שעושה בתוך ציתו שלא ישאר בו חמץ ולראות צחדרי הבית וצכלים שיכיו נקיים שלא ידבק צהם חמץ צאופן שלא יוכל להסירו אח"כ צנקל. צ"ח ססי' תל"ו מ"א שם. אותם

מהם וכן מתבין וכיוצא בו א"צ בדיקה: ד"ה חורי הבית וזיוין הבולטים מהכתלים שאינם גבוהים הרבה ולא נמוכים הרבה צריכים בדיקה אבל הגבוהים שאין יד האדם מגעת שם והנמוכים פחות מג' טפחים א"צ בדיקה; ה"ה גג היציע והמגדל שגניהם משופעים ומפני כך אין גניהם ראויין לשום תשמיש א"צ בדיקה אפילו הם בתוך הבית: ו"ה רפת של בקר א"צ בדיקה שאם היה שם חמץ הבהמות

באר הנו"ח
שם ט
צרכייהא י טור
וכי יכחם וכ"כ
הרא"ש בחשוכה כ
שם צרכייהא ל שם

כף החיים

(א) שם א"ל בדיקה. וע"ג התורים שרגילין להשתמש שם לריך בדיקה ופשוט דגם בכל החורים שסביבותיהן לריך בדיקה. מ"צ אוי ק"י.

(ב) סעי' ה"ה גג הליטע. אעפ"י שהוא נמוך הואיל ומשופע א"ל לבדוק. רש"י פסחים ה' ע"א.

(ג) שם. והמגדל. פי' כגון אלמע"ד או שאפ"ע בלי"א ומלניטעין בתוכו כלים ואוכלים. ר"ז אוי כ"ג.

(ד) שם. שגניהם משופעים וכו' ונראה דגם בתיהם אף שהם שוכ א"ל בדיקה דומיא דהל"ה. פרישה אוי ד' ועיין לקמן אוי ג"א.

(ה) שם. שגניהם משופעים וכו' אבל גג השוכ שתחת גג המשופע אם דרך להשתמש בו לריך בדיקה אלא א"כ הוא מיוחד לתשמיש שאין דרך להשתמש בו באמצע הסעודה כגון שעשהו חולר ליון או שכר ואינו מסתפק ממנו כלל לא לשתות ולא למכור וכל כיוצא בזה. ר"ז שם.

(ו) שם. א"ל בדיקה וכו' אבל תוך המגדל וכן תוך התיבות לריכים בדיקה שהוא משתמש בהם חמץ לפעמים. ר"ז שם. וכ"כ רש"י שם דתוך המגדל לריך בדיקה ומצאו צ"י.

(ז) שם. א"ל בדיקה וכו' ודוקא שא"א כלל להשתמש בו אבל אם לפעמים משתמשין בו ואף שאין משתמשין בו בשופי מ"מ לריכין בדיקה אם הם בתוך הבית והכל לפי הענין. חמ"מ אוי ו'.

(ח) סעי' ו"ה רפת של בקר א"ל בדיקה וכו' ואם יש שם חור וכה"ג ששימשו בהן חמץ לריך בדיקה. א"ר אוי יו"ד.

(ט) שם. וכן לול של תרנגולים וכו' הא כיצוד לריך בין לול בין חלר ורפת אף כיצוד א"ל. א"ה אוי ט' והיינו אם אין בו חורין וסדקים דא"ה אף בדיקה לריך כמ"ש בא"י הקודם.

(י) שם. וכן לול של תרנגולים וכו' וה"ה קרקע הבית שתרגולים מלוויים שם א"ל בדיקה. ר"יו. צ"י. צ"ה. מ"א סק"ט. ח"י אוי יו"ד. ומיכה צמקום שרגילים לאכול כל השנה דא"ה שלא יפול שום חמץ בשעת האכילה הרי יש שם ודאי חמץ וצודאי חמץ לא תלין לומר שנאכל הכל כל זמן שלא ידענוהו שנאכל. צ"ה. וכ"כ הר"ז אוי כ"ה בדי"א כשסמוך לפסח דהיינו כל ל' יום לפני הפסח נזהר שלא לאכול חמץ בתוך בית זה אבל אם לא נזהר מלאכול בתוכו חמץ בתוך ל' יום לפני הפסח הרי קרקעיתו לריך בדיקה כדינה צלילה לאור הנר דכיון שאכלו שם חמץ א"ה שלא נפל שם חמץ על הקרקע והרי יש כאן ודאי חמץ וספק אכלוהו התרנגולים ואין ספק מוציא מידי ודאי אבל כל חמץ שנפל לתוכו ל' יום קודם פסח יש בו שני ספיקות להקל שמא אכלוהו ואח"ל שלא אכלוהו התרנגולים

(ג) אותם שיש להם סוסים וזכרו כשנותנים להם האורין כל אי שלא ישאר כלום בתוך האבוס. מהרי"ו סי' קל"ג. כנה"ג בהגצ"י. פר"ח.

(ד) סעי' ד' לריכין בדיקה. לפי שדרך להשתמש בהם ויש לחוש שנשאר מונח שם פרוזי חמץ. אבל חורין קטנים מאד וכן סדקין קטנים שצכותלין שאין ראויין לשום תשמיש א"ל בדיקה. ר"ז אוי י"ז.

(ה) שם. והנמוכים פחות מג"ט וכו' ואם תינקות מלוויים לריכים בדיקה. מ"א סק"ה. וכן אם תרגולים מלוויים שם לריך בדיקה ואפי' פחות מג"ט. עט"ז. וע"י לפול אוי כ"ד. וכן אוי ידעוין שנשתמש בהם חמץ אפי' פ"א לריכים בדיקה. ח"י אוי ט' ר"ז שם. ולדין כל סתם חדרים ועליות לריכין בדיקה דמשתמשין בכלם ולפעמים עומד בסעודה ופתו בידו והולך שם. דרשות מהרי"ל. א"ר אוי ז' חמ"מ אוי ה'.

(ו) שם. א"ל בדיקה. והנימנו מסתמא אבל אם הדבר ידוע שנשתמש בהם חמץ אפי' גבוה כמה קומת לריך בדיקה. פר"ח. וכ"ה בדרשות מהרי"ל.

(ז) שם. א"ל בדיקה. הגאון מהר"ר יהושע שפירא פלפל בצדרי האחרונים והעלה לדונא דהכל תלוי לפי המקום והזמן דצכל חורין שדרך להכניס שם חמץ לריך בדיקה אפי' גבוהין הרבה וצחורין שאין דרך להכניס אפי' גבוה יו"ד א"ל בדיקה ע"ש בשו"ת שצסוף שיטתו הנקרא ח"י מהרי"ש סי' יו"ד. מהצ"ר אוי צ' זכ"ל.

(ח) וכ"ז צחורין שצכתלים אבל החורים וסדקין שצקרקעות הבית לריכין בדיקה אעפ"י שאין תינקות מלוויין שם שיש לחוש שמא נפל ונתגלגל לשם מעט חמץ. ר"ז אוי ח"י.

(ט) ואם קרקעית הבית היא מרוזפת בנסרים ויש צנייהם חורין קטנים עמוקים ואין יכול להכניס את ידו לתוך החור לבדוק א"ל לקעקע את הנסרים לבדוק תחתיהם ואפי' אם ראה שנפל חמץ לחור זה הקטן ואם לא יוליאנו משם יביה מונח שם כל ימיו הפסח אעפ"י כן אין מטריחין אותו להוליאנו משם אלא מצטלו ודיו שהרי עיקר תקנת בדיקת החמץ אחר שציערו אינה אלא משום גזירה שמא יצא לאוכלה בפסח וזה החמץ שהוא מונח צמקום שאינו יכול להכניס ידו לתוכו צודאי לא יאכלנה בפסח. ר"ז אוי י"ט.

(י) וכן הדיו צחור שהוא רחב ויכול להכניס ידיו לתוכו אלא שהוא עמוק מאד ואין יד האדם מגעת לבדוק צכולו בין שהחור הוא צכותלי הבית בין שהוא צקרקעיתו הרי הוא צודק צתוכו עד מקום שידו מגעת והשאר די לו צצטול אפי' יש שם ודאי חמץ. ר"ז אוי ק"י ועיין ססי' תל"ה.

הבהמות יאכלוהו וכן לול של תרנגולים א"צ בדיקה מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו וכן מ' אמצעה של חצר א"צ בדיקה שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצוים שם יאכלוהו ור"מ מספק חמץ אבל ודאי חמץ לא. הגה אצל לקמן סימן תמ"ה סעיף ג' מבוחר דמותר* לספיק חמץ במקום שהעופות מלווים כ"ש שא"ל לבער מבטל אפילו חמץ ודאי עד לאחר זמן איסורו: ז' חור שבין יהודי לחבירו כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטל בלבו ודיו ע' ושבין יהודי לא"י אין צריך בדיקה כלל שמא יאמר כשפים הוא עושה לי ונמצא בא לידו סכנה; ח' בותל שנשתמש

כף החיים

בו

באר הנזלה
בצריחה מ' שס
מיימרה דרבה ג'
שס ז"י * (ולענין
כראה דבאן איירי
בחזק המשתמשה
שדכין צו ולקמן
איירי במקום הפקר
כמוכר שס). ש' שס
בצריחה ע' שס
בצריחה וכפלימו.
פ' משנה ל"א

צ"ה. מ"א ס"ק י"א וכתב שס בצ"ה אצל בודאי חמץ לריך להוליא דה"ל כמנמנין צבור עכ"ל, והביאו ח"י אוי"ג וכתב דדבר זה הוא מהלוקת ישנה בין הפ"י לענין חמץ צבור אם לריך סולס להעלותו או סגי בציוול צעלמא כמבואר לקמן ס"ו ת"ה והכא ק"ל כמבואר שס דסגי בציוול יעו"ש. וכ"כ הפר"ח דאפ"י בחמץ ודאי סגי בציוול. וכ"כ דעת א"ח אוי"א והחנני"מ אוי"ט וכ"כ מק"ה צחי אוי"ח ומיכוו ציוול זה אם הוא מנדא"ו או מדרצקן עיין חקת הפסח אוי"ז שהביא פלוגתא בזה וכתב ומיכוו אם לא ציטלו לכ"ע אסור בהנאה לאחר הפסח אע"ג דהציוול מדרצקן יעו"ש. ועיין לקמן ס"ו תמ"ה סעי' ה'.

ז' ש"ס. והשאר מצטלו בלבו ודיו. איכא מאן דפירש דלבו לאו דוקא אלא לומר שא"ל להשמיע לאזניו אצל לריך שוליא צשפתיו דדברים שצלב אינם דברים. הר"ן פ' כל שעה. ועיין עוד לו בריש פ"ק שהכריח דהציוול אינו ממש הפקר דהפקר צלב אינו מהני והכא מהני יעו"ש. כס"א אוי"ד.

ח' ש"ס. ושצין יהודי לעכו"ם א"ל צדיקה כלל וכ"י ודוקא צלילה ושרגא אצל ביממא וגהורא לריך צדיקה דכי היכי דאשתמש ביה ה"ע צדיק ליה והשאר מצטלו בלבו. כ"מ פ"צ דין ה' בשס הרי"מ פרי"ח. ט"ז סק"ו. מ"א ס"ק י"ג. ח"י אוי"ד. א"ר אוי"א. חק יוסף אוי"ב. מק"ה אוי"ט חנני"מ אוי"ט ר"ז אוי"ב. והא דלריך לצדוק ציוס י"א דוקא אם צודאי יש שס חמץ. ט"ז וא"ר שס. וי"א אפ"י אם אין שס צודאי חמץ. ר"ז שס. ודוקא לאור היום אצל לא לאור הנר אפ"י ציוס דיש סכנה. זכ"ל.

ט' ש"ס. וגמלא צא לידו סכנה. ואע"ג דשלוחי מלוב אינו ניזוקין היכא דשכיח היזקא שאני פסחים ח' ע"ב. ואפ"י צידוע שיש שס חמץ א"ל צדיקה צלילה מפני הסכנה. צ"ה. ט"ז סק"ו. ח"י אוי"ט. חק יוסף אוי"ג. חנני"מ שס. ר"ז שס. אצל ציוס לריך לצדוק עד מקום שידו מגעת והשאר מצטלו בלבו ודיו כמ"ש צחי הקודם. ס' וכתב השו"ג וז"ל וי"ל דאם הגוי יודע צטיו ישראל שטושה שליחותו של מקום ואינו חושדו כלל צודק כדרכו צליל י"ד כיון דליכא סכנה וכ"ז היינו היכא דהחור הוא חלול שגרא"ה אור הנר אצל אם מלד הגוי הוא סתם פשוטא דצודק כדרכו צליל י"ד עכ"ל. והביאו הזכ"ל.

ס' סעי' ח'. כותל שנשתמש צו חמץ וכ"י ר"ל שרגיל להשתמש צו חמץ ואינו יודע עכשיו אם יש שס חמץ.

ס"ב ש"ס. אפ"י אינו גבוה ג"ט כדי חפישה הכלב וכ"י ר"ל שהכלב מריח ומחפש עד ג"ט זה אעפ"י שאין

התרנגולים שמא נתעפש באורך הזמן או נמאס עד שנפסל מאכילת הכלב וא"ל לבערו כלל כמ"ש צס"י תמ"ב עכ"ל. ולפ"י אם כבדו קרקעית הבית ג"כ א"ל צדיקה דאיכא נמו צ' ספיקות להקל שמא אכלוהו תרנגולים ואח"ל שלא אכלוהו שמא הלך צכיצוד. ועיין לעיל אוי"ב כ"ה.

נ' ש"ס. וכן אמלעה של חלר וכ"י זהו לשון הרמב"ם פ"ב דין ד' וסנ"ג וכתב צשה"ג פ"ק דפסחים משמע דמן הלאדין לדידהו לריך צדיקה יעו"ש וכ"כ דעת הלח"מ על הרמב"ם שס. וכ"כ העו"ש אוי"ד והצ"ח כתב דמ"ש אמלעה של חלר וכ"י לאפוקי חורין שצלדין שצריכין צדיקה יעו"ש והביאו א"ר אוי"ח אלא שהח"י אוי"א פליג וכתב דאתי לאפוקי חורין שצחלר דלריך צדיקה יעו"ש. ור"ל כל חורין שצחלר וכ"כ הלבוש חורי החלר לריכין צדיקה שאין העורצין מלווין בחורין עכ"ל והפר"ח כתב דדוקא קרקעית החלר לא צעי צדיקה אצל חורין שצכותלי החלר פשוטא דצעי צדיקה דמהתם לא שקלי עורצים יעו"ש. וכ"כ הר"ז אוי"ב כ"ט החורין שצכותלי החלר אם אינו גבוהין יותר מנדאי ולא נמוכין יותר מנדאי הרי הם לריכין צדיקה אם דרך להשתמש בהם לפי שהעורצים אינם מלווין בחורין עכ"ל. וכן הוא המנהג לצדוק חורין שצכותלי החלר צלילה לאור הנר אצל חורין שצשטה קרקע החלר סומכין על הכיצוד שמכדין ציוס י"ג ואך אם הם חורין גדולים שאין החמץ הולך מהם ע"י כיצוד לריך לנקות אותם צידים.

ב' ש"ס. אצל ודאי חמץ לא. משום דאין ספק מוליא מידי ודאי. צ"ה. פרי"ח. וכ"ש במקום שנעמידים אוחזים צלול ומניחין לפניהם מצחון כלי עם שצולת שועל ושעורים שע"י אכילתם נופלים גרעונים לחוץ וא"א להם לאכול משם והם חמץ גמור שהרי שורין הגרעונים צמזם דלריך צדיקה מדינא. ח"א כלל קי"ט אוי"ד.

ג' ש"ס הגה. אצל לקמן ס"ו תמ"ה וכ"י ולאו קושיא היא דהתם מיירי שנושליך החמץ במקום הפקר וכמ"ש המנח"מ שס וא"כ אפ"י לא יאכלוהו העופות מה צכך הרי אינו צרשותו וכאן מיירי צרשותו ולהכי אי איכא ודאי חמץ לא סמכין אטופות שיאכלוהו ולריך לבערו. פרי"ח. והסכים לדבריו הגה"ש אוי"ג וכן תירץ צצאר הגולה. ועיין עוד צט"ז ומ"א ושאר אחרונים מה שתירלו צזה ולקמן ס"ו תמ"ה.

ד' סעי' ז'. חור שצין יהודי לחבירו וכ"י וכגון שהחור עובר צחוק הכותל מטצר אל עבר. ר"ז אוי"ב.

ה' ש"ס. עד מקום שידו מגעת. כגון שהכותל עב מאד. רש"י פסחים ח' ע"א.

ו' ש"ס. והשאר מצטלו וכ"י ואע"ג דא"א להשתמש שס היינו משום דחיישינן שמא נתגלגל החמץ צרחוק

בו חמץ בחורין ונפל ונעשה גל אפילו אינו גבוה ג"ט כדי חפישת הכלב א"צ לבדוק תחתיו כיון שיש בו סכנת עקרב שמצויים בגלים חיישינן שמא אחר שישלים בדיקתו שאינו עוסק במצוה יחפש אחר מחט שנאבד לו ויבא לידי סכנה וה"מ בסתם צ אבל בידוע שיש תחתיו חמץ אם אין עליו גובה ג"ט צריך להוציאו משם במרא וחצינא בענין שאין בו סכנה ואם יש עליו גובה ג"ט מבטלו בלבו ודיו: ט

באר הגולה
ובדאיה מ' ובגמ'
שם צ בחו' פסח'
ק משנה פסח'
וכ"כ' וכדמפרש
לה רב שם בגמרי

עף

בף החיים

שאין גבוה ג"ט ויש לחוש שמא הכלב יחפש עליו בפסח ויגלהו אפי"ה א"ל לבדוק וכו'.
סג) ש"מ א"ל לבדוק וכו' ומ"מ לריך לבטל בלבו דשנא יש שם חמץ ועצור עליו. ט"ז סק"ח. עו"ש
אוי ו' מאמ"ר אוי ז' חק יוסף אוי י"ד ועו"ש מה שהשיג על ח"י שכתב שא"ל לבטל יעו"ש. וכ"כ צ"י מלכו בקדש דזה כח"י יעו"ש. וכן הסכים חמ"מ צפי' אוי ד' חקת הפסח אוי ט' ר"י אוי ל"ב. ואם לא ביטל והגיע שעת האיסור שאינו יכול לבטל כתב שם העו"ש לריך להוציאו משם במרא והצינא צענין שאינו צו סכנה כיון שהוא ספיקא דאוי יעו"ש. וכן הסכים המאמ"ר שם. חקת הפסח שס. והר"ז שם לחלק ולא דאם נשתמש חמץ באותו חורין שכתוב שנפל תוך ל' יום לריך להוציאו במרא והצינא אבל אם לא נשתמש כ"א קודם ל' א"ל לטרוח ולהוציאו כיון שיש כמה ספיקות להקל יעו"ש.

ומה לריך לבטל חיישינן שמא יפקח הגל במועד ונגלה עובר עליו אכן צ"ש הגנה מהר"ש כתב דביטול זה הוא מדאוי וכתב ש"כ הסמ"ק ססי' ל"ח וכ"כ עיקר וס"ס ד"ב ללמוד מנח"ל דכל היכא דלריך לבטלו דאוי אם לא ביטלו והוא אחר זמן היסורו לריך לבטלו ולהוציאו משם ולצטרו אבל אם א"ל לבטל אלא מדרבנן וזמן הביטול כבר עבר אין עליו שוב חויב מעתה וכן ראוה לבורות עכ"ל. והצינא שכתב"ג בהגה"ט. וכ"כ העו"ש אוי ו' דאם לא ביטלו עד אחר זמן היסורו לריך לבטל הגל ולצטרו כיון שאינו צרשותו לבטלו. וכ"כ מ"א ס"ק י"א. א"ר אוי י"ד. חקת הפסח אוי י"א. ר"י אוי ל' מיהו אם נפל עליו גל גדול שאין צידו לפקחו והוא חצוד ממנו ומכל אדם מותר ללא קרינן שלך. צ"ח. מ"א שם. א"ר שם. חקת הפסח שס. ר"ז שם וכתב דאפי' לכתחלה א"ל לבטלו כלל לדברי הכל יעו"ש.

סד) ש"מ כיון שיש צו סכנת עקרב וכו' ואפי' ספק אם יש עקרב תחת זה הגל א"ל לבדוק. חמ"מ
אוי יו"ד. ודוקא במקום שמתלווים שם עקרבים ואפשר דבמקום שמתלווים נחשים לריך לבדוק ללא צרי הזיקס כ"כ וכמ"ש ס"י ק"ד סעי' ג' מ"א ס"ק י"ג. ח"י אוי י"ז. א"ר אוי י"ג. מק"ח אוי י"א. חמ"מ שם. ר"ז אוי ל' ועיין לעיל ס"י ק"ד אוי כ"כ ואוי כ"כ שכתבנו דאם רואה הנחש שהוא כעוס דינו כעקרב וכן אפעה שהוא מן הדברים שודאי נושכין וממיתין דינו כעקרב יעו"ש.

עה) ש"מ שמא אחר שיפלום בדיקתו וכו' דצטעה בדיקה אפי' מחפש אחר מחט ג"כ הו"ל שלוחי מלואה כמו האומר סלע זו לנדקו צטעול שיחו צנוי דהוי לדיק גמור אעפ"י שמכוון להנאתו. פסחים ח' ע"א. מ"א ס"ק י"ד.
סז) ש"מ אחר מחט שנאבד לו. קודם לכן. רש"י שם. דצטעה בבדיקה הו"ל שלוח מלואה ואינו ניזוק אפי' צממונו. מ"א ס"ק ט"ו.
סח) ש"מ והנ"מ צסתס וכו' ואע"ג שנשתמשו צו חמץ ומ"מ שמא חללהו וספיקו טובא איכא כמ"ש סעי' ו'. מ"א ס"ק ט"ז.
סח) ש"מ לריך להוציאו משם וכו' אפי' ביטל. עו"ש אוי ו'.
סט) ש"מ לריך להוציאו משם וכו' ואף להשכיר פועלים. חמ"מ אוי יו"ד.

ע) ש"מ לריך להוציאו משם וכו' ואם לא עשה כן ועבר עליו הפסח אסור אעפ"י שביטלו ככל חמץ שצטרו עליו הפסח כמ"ש לקמן ס"י תמ"ה סעי' ה' מ"ב אוי ל"ז.
עא) ש"מ מבטלו בלבו ודיו. ואי ביטול זה מדאוי או מדרבנן עיין צ"ח שכתב דלרש"י והר"ן אינו אלא מדרבנן דכיון שיש עליו גובה ג"ט הכי הוא כמבוער

עב) סעי' ט מרתף וכו' ודוקא מרתף שנסתפק ממנו לאורך הסעודה שאין קצב לשחיתו וכמ"ש סעי' ג' צ"י. מ"א ס"ק ח"י. ח"י אוי כ"א. חק יוסף אוי י"ט.
עד) ש"מ א"ל לבדוק אלא שורה העלוונה וכו' שצטתי אלו השורות רגיל השמש להניח פת צטעה שמזוג יין מן הציות. ר"ז אוי ל"ה.
עה) ש"מ ולא על כל שטח המרתף וכו' ר"ל שאל לבדוק כל הציות העליונות הרואות התקרה

על התחנות עד הקורה איצ לבדוק אלא שורה העליונה ואחרת למש' ממנה דהיינו שורה על פני רוחב המרתף ולא על כל שטח המרתף אלא העליונה הרואה את הקורה ואת הפתח ואחרת למטה ממנה: יר בבתי כנסיות ובי"מ צריכים בדיקה מפני שהתינוקות מכניסים בהם חמץ: יא ש המכבד חדרו בייג בניסן ומכוין לבדוק החמץ ולבערו ונוהר שלא להכניס שם עוד חמץ אעפ"כ צריך לבדוק בליל י"ד. הגם וכל אדם לריך לכבד חדריו קודם הבדיקה (מרדכי ר"ט פסחים) והכניס או בחי יד של בנדים שנוחטים בם לפעמים חמץ לריכין בדיקה (מהרי"ו):

אחר

כף החיים

פא) סעי' י"א. ומכוין לבדוק החמץ וכו' ר"ל לא מיבעיא בפתח שאין חוקתו מהכבד אלא אפי' אם מכוין לשם בדיקה ג"כ לא מכני. הגר"א. ואפי' צדק ביום בחורין ובסדקין לריך לחזור ולבדוק בלילה. מ"א סק"ד. ועיין לעיל או"י. **פב) שם** אעפ"י כן לריך לבדוק בליל י"ד. ואעפ"י שבדק בליל י"ג לאור הנר ונסר בכל דיני בדיקה אעפ"י כן לריך לחזור ולבדוק בליל י"ד כדי שלא לחלק בין צעור לביעור. ב"ח. וכי מדברי הלבוש. וכן הסכים המ"ע, אבל העו"ש או"י ח' כחז דמייירי כשבדק ביום י"ג אבל אם צדק ליל י"ג כדונו ילא וא"ל לחזור ולבדוק. וכי ח"י או"י כ"ג. מק"ח או"י ט"ו. והפרי"ח כחז דאף אם צדק באחד מן הלילות לאור הנר וכיון לבער החמץ שוב א"ל לבדוק והביא ראיה מהירושלמי ועו"ש. והסכים לדבריו הכס"א או"י ז' ועו"ש. נמ"א דדבר זה בפלוגתא שנייא ועיין לקמן סו' חל"ו סעי' א' בהגה שכחז דהבדוק קודם הזמן לא יברך ועו"ש. וא"כ לפי מה דק"ל סביל ודאי דאין לבדוק ולברך בליל י"ג וכ"ש ביום י"ג ואפי' מי שהוא אנוס כגון שיואל לדרך וכדומה ומוכרח הוא לבדוק בליל י"ג או ביום י"ג וכ"ש אם הוא קודם לזה דלא יברך וכן מי שטעה וצריך וצדק בליל י"ג ורואה לחזור ולבדוק ליל י"ד כדי ללאח אלוהא דכ"ע אינו חוזר ומברך אבל אם לא צדק ליל י"ד מאלוה סובס כשבדק ביום י"ד מברך דיום י"ד זמנו הוא. ועיין לעיל או"י ז'.

פג) שם. לריך לבדוק בליל י"ד. מיכו אם צדק אכסדרה לאור החמה ילא ומ"מ לריך לבדוק עכ"פ חדר א' בלילה שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה. מ"א סק"ד. ח"י או"י כ"ד. מק"ח או"י ט"ו. ועיין לעיל או"י ז'.

פד) שם הגה. וכל אדם לריך לכבד וכו' דלא מיבדק שפיר בלא כיבוד. ד"מ או"י ה' בשם המרדכי. ולכן נהגו ליעול נו"ח ולכבד. מ"א ס"ק כ"א. ור"ל נו"ח גדולות החוברות יחד שמכבדן בם את כל המקומות קודם פסח: ח"י או"י כ"ה. ועיין לעיל או"י כ"ה.

פה) שם הגה. וכל אדם לריך לכבד וכו' רוב המוני עם מקילים בבדיקה שמושין דרך העצרה בעלמא כמס חדרים בשעה מועטה ואין מקפידין לבדוק יפס בחורין וסדקין כפי חקנת הבדיקה מדינא דגמ' ויש להם על מה שיסמוכו באשר הם קרם רוחצין הכל ומנקרין ומחפשין סיעב. שו"ח שבסוף חידושו מהרי"ש סו' ו"ב. מחב"ר או"י ו' שפ"ח. **פז) אפי'** אם רוחצין ומנקרין ע"י עכו"ם מסחברא דנאמנים דאמנקווחא קפדי ולא מרעי נפשיהו. כרב סג' שם. מחב"ר או"י ז' שפ"ח.

פח) שם בהגה. שנוחטין בם וכו' ומי שאין רכבו צדק א"ל בדיקה. ד"מ או"י ה' מ"א ס"ק כ"ב. א"ר או"י ט"ו. ומ"מ המחמיר הע"ב. ר"ז או"י מ"ג.

שם בנס

צורך ורוחב של כל המרתף אלא רק שורה א' הראשונה ברוחב משמאל לימין שהיא כנגד הפתח ורואה את הפתח ואת התקרה ועוד שורה אחת שתחתיה שרואה את הפתח לבד.

עו) שם. אלא עליונה הרואה את הקורה וכו' בגמ' פסחים ח' ע"ב איכא פלוגתא בזה דרב ושמואל דרב אמר עליונה ושלמטה הימנה ושמואל אמר עליונה ושלפנים הימנה ופסק הרמב"ם והר"י וינה והרא"ש והטור כרב (ועי"ש בגליון הש"ס שכתב שלא היה בגרסתם והלכתא כוותיה דשמואל יעו"ש) וכ"פ כאן בש"ע מיהו יש מן הגאונים שפסקו כשמואל כמבואר בטור וצ"י יעו"ש. ועיין בהגר"א. אבל דעת מור"ם ז"ל מדלא הביא בהגה דעת החולקים בזה משמע דמסכים כפסק הש"ע וכ"פ הלבוש וכ"י דעת הט"ז והמ"א והב"א אחרים שלא הביאו דעת החולקים דמסכימים כפסק הש"ע. וכ"פ החמ"מ או"י י"א. ר"ז או"י ל"ה חקת הפסח הכד"מ. ומיהו המחמיר לבדוק גם שורה שלפנים מן העליונה הע"ב.

עז) סעי' י"ד בחי כנסיות ובי"מ לריכס בדיקה וכו' משמע לריכין בדיקה כדו דהיינו בליל י"ד מ"א ס"ק י"ט. יכ"כ העו"ש או"י ז' והפרי"ח. ח"י או"י כ"ב. א"ר או"י ט"ו. מק"ח או"י י"ד. ר"ז או"י ל"ז ואם עבר ולא צדק בליל י"ד צדק אפי' לכחלס ביום י"ד לאור החמה כמו אכסדרה שאורס גיכ רב. ח"י שם. א"ר שם. מק"ח שם א"א או"י י"ט. ר"ז או"י ל"ז ועיין לעיל או"י ז' ואם יש חלון של זכוכית לריך לפתוח אוהס כמ"ש לעיל סוף או"י ט' יעו"ש.

עח) שם לריכין בדיקה וכו' ולא נהגו כן אלא שמכבדן אוהס ביום י"ג ולא שפיר עבדי דכיבוד לא מהני למאי דאיכא בנימות ועוד שעיקר המלס היא בלילה לאור הנר. פרי"ח. וכ"כ ח"י שם דלא ראויה נוהרין בזה לבדוק בהכי רק סגי לסו בכיבוד בעלמא ביום וראוי להזכיר ע"ז (ר"ל שיקיימו מלות חכמים כחקנס. ר"ז או"י ל"ו) השג"ש של בהכי וכי בדרשות מהרי"ל עכ"ל. מיסו מהרי"ש בשו"ח שבסוף חידושו סו' י"א ל"ד למ"א סמך למנהג דסגי לכחתי כשמכבד ומרצן ביום לאור החמה יעו"ש והביאו מחב"ר או"י ה' אלא שכחז דהרב סג' דבר לפי מקומו אמנס כמדומס לי דנגלוחותיו נוהרים לבדוק בלילה בהכי ובזה"מ לעשות בם משפט כחוב עכ"ל.

עט) שם. לריכס בדיקה וכו' ויכילין לברך על בדיקה זו. ר"ז או"י ל"ז. ועיין לעיל או"י ח' ומיכו לא מלי לבעולי החמץ לפי שאינו שלסס. פרי"ח. וכיכ ר"ז שם.

ף) שם. לריכס בדיקה וכו' וביש מקומות מכריון אחר בדיקה בהכי שלא יביאו עוד שם ההנוקות עם חמץ. דרשות מהרי"ל. ח"י או"י כ"ב.

או יתלנו באויר או יניחנו בתיבה מקום שאין עכבר יכול לבא: ב ג אחר הבדיקה מיד בלילה יבטלנו ויאמר כל חמירא דאיתיה ברשותי דלא ביערתיה וללא ביערתיה לבטיל וליהוי בעפרא דארעא. הגס ויאמר סביטול בלי שמצין (מכריז בריו) ואם אמרו בלי הקידם כל חמירא כולל חמץ ושאר (ח"ס סימן קל"ד) אבל בשאר לשונות לריך להזכיר כל אחר בפ"ע (ד"ע) ד ושוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית קודם שתגיע שעה ששית שמשתגיע שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו. סגה ואין לבטלו

באר הגוה
ג מימרה דרי יהודה
סס זי סבי"ף
והכ"ש שס. ד
טור צפס ח"ו

כף החיים

בחולין דף י"ד אבל כשכופה עליו כלי רחב אין יכולין לגלות מ"א שס. א"ר שס. חמ"מ שס. ר"ז שס. וכן יזהר כל אדם שאם יאכל אחר הבדיקה שלא להסליך פירורין על קרקע הב"ח, חמ"מ שס. ומנהג הטולם משכבדו בכתים ביום י"ג אין אוכלין עוד חמץ כ"א במקום מיוחד ועל המפה או על השלחן כדי שאם ישאר החיכות או פירורים ילניעו ואזם במקום המיוחד ולא יחפזו אנה ואנה. ועיין לעיל או"ג.

יג) ש"ם. או יתלנו באויר. והגם דהחולה פה בסלו קשה לעניוח כדאיתא בפסחים ק"א ע"ב הכא שאני דכיון דאינו חולה כ"א כדי להגלל מאיסור חמץ ס"ל דבר מזה ושומר מזה לא ידע דבר רע. ועיין לקמן ס"י חכ"ס סעי' א' בהגה ובדבריו לשם בס"ד.

יד) ש"ם. או יניחנו בתיבה וכו' אעפ"י שפסק רמ"א ז"ל בחי"מ ס"י רל"א סעי' י"ג דהסס חיבותו חמורות אלל עכברים מ"מ יש תקנה לחת מוס לפני התיבה דחו ליכא למיחש להו דאין העכברים עשויים לקלקל אלא מחמת זמאין וכמ"ס מהרש"ל פ"ב דב"ק סס"י פ"ג יעו"ש. ועוד יש לחלק דאינס עשויים לחפור חתירכ בלילה א' ומילחא דלא שכיח הוא. מאמ"ר או"ד.

טו) ש"ם. או יניחנו בתיבה וכו' ואם לא עשה אחת מאלו ולא מאלו לריך בדוקה אחרת דשמא חולדה או עכבר נעלוכו וגררוכו לאחא מחורי הבית ובחוק הספסח והגלס ויבא לידו מכשול. לבוש. ועיין לקמן ס"י הל"ח ותל"ט בדיני עכבר. טז) סעי' ב'. אחר הבדיקה וכו' והטעם דאם יבטל קודם הבדיקה אף החמץ שימאל אח"כ הוא בכלל סביטול דהא לא ראהו וא"כ ישרוף חמץ שאינו שלו כמ"ס בהגה ססעי' זה. לב"ש.

טז) ש"ם. מיד בלילה יבטלנו. כך הוא תקנה חכמים לריך בדוקה וביטול דמדאזי בחד סגי כמ"ס לעיל ס"י הל"א צ"ו ובב"ח יעו"ש. והטעם שהיקנו ביטול אחר הבדיקה אינו משום פירורין דפירורין ממילא בטלי אלא שמא ימאל גלוסקא יפס אחר זמן אויכרו ומשהכ לבערה ועובר על צ"י וצ"י אבל השתא שביטול אינו עובר כמבואר בפסחים ו' ע"ב יעו"ש. ועיין מ"א סק"ה שכתב לדעת הטור דאם לא ביטלו עובר עליו אעפ"י שלא ידע אבל על סס הרמב"ם כתב דאם לא ידע בו בחלה אינו עובר עליו כלל יעו"ש. מיהו סעי' סק"ג כתב דגם לדעת הטור אינו עובר אם לא ידע דשגיאוח מי יבין יעו"ש. ומיירי שבדק עכ"פ בעי"פ אבל בלא בדיק כו' כידע שיש חמץ ואם מאל אח"כ עובר. לב"ש.

ח"י) ש"ם. מיד בלילה יבטלנו. ועיין לעיל ס"י הל"ב או"ג מ"ס לומר קודם הביטול ואחר הביטול יעו"ש. יט) ש"ם. ויאמר כל חמירא וכו' ועיקר הביטול מדאזי הוא בלב כמ"ס לעיל רס"י הל"א אלא שהחכמים

חיקנו שוילא דברים הללו צפוי. ר"ז או"ז ועיין לעיל ס"י הל"ג או"ז. והמנהג לומר כל במקץ. פ"מ או"ז ל"ד. זכ"ל. והא שאומרים אותו בלשון חרגים אעפ"י דאפשר לומר כי הוא תיקון הקדמונים ולשונם היה כך כדי שיבינו הנשים והטף מה שהם אומרים. אפ"ה אפשר לחת טעם לפי הסדרא כי בהיות שהלחם הוא חיות האדם כל השנה אין ראוי לאדם לגלל בכבוד הריך לו ולאו סיו או"ז בלס"ק הוא לשון סהכל מצויים בו מזיקין ומקטרגים ואפשר שיבואו לקטרג על הענין וע"כ תקנו אותו בלשון תרגום שאפ"י המלאכים אמרו שאינם מצויים בו כ"ש שדים ומזיקים ובכן לא יבוס להם פחחו" פס לקטרג. סדכ"י א"ר או"ז ומויכו עיין לעיל ס"י כ"ז או"ז י"א ואזי י"ב. שכתבו דדוקא מלאכים המקטרגים אינם מצויים חרגים אבל סקלי' מצויים יעו"ש.

ך) ש"ם. דאיתיה ברשותי. ולא יפרט לומר כל חמירא דאיתיה בסדין ציחא אלא דאיתיה ברשותי כדי לכליל אף חמץ שיש לו במקומות אחרות. טור וצ"ו. לבוש. עו"ש או"ז ב' חמ"מ או"ג וכן הסכים המט"י והשיג על הפר"ח שהקשה על הטור יעו"ש :

כא) ש"ם. דאיתיה ברשותי. כתב בב"ח בחשו"י ס"י קכ"ד דאם קנה דגן ונתחמץ לו אחר הביטול ל"מ ביטול דהא לא אמר אלא דאיכא ברשותי מיהו אם ביטל צפוי אפ"י מאז דאיתיה ברשותי מהני הביטול דביטול מדון הספקר ויכול להפקיר אפ"י מידו דאיתיה ברשותי ולא בא לעולם יעו"ש. והציאו א"ר סס"י הל"ו. מיהו שהש"א כתב להוכיח מש"ס ופ"י דאינו יכול להפקיר דבר שאינו ברשותו יעו"ש :

כב) ש"ם. דלא חזיתיה וכו' אבל מה שראה וביער אינו מבטל עכשיו שהרי רואה לאכול עוד מה שמשויר וגם כדי לקיים מצות שריפס בחמץ שלו למחר לכן אינו מבטל הכל עד למחר אחר חכילה ואחר ששרף החמץ. ח"י או"ז ח' : כג) ש"ם. לבטול ולהוי וכו' ולא יבא דכ"ע מהני כאן הספקר בינו לבין עצמו משא"כ בשאר הספקר. חשו"י מהר"ק ס"י קמ"ב. וכ"כ הרוקח ס"י רס"ו. ח"י או"ז ע"י חק יוסף או"ז ח' מק"ח או"ז ד' ועיין ח"מ ס"י רע"ג סעי' ז' ולעיל ס"י רמ"ו סעיף ג' בהגה ובדבריו לשם או"ז כ"א :

כד) וכתב. הרי"ז דאם ביטל חמץ ונמלך עליו לאכלו הרי הוא כאלו חזר וחכה מן ההפקר ועובר עליו. וכ"כ הרע"ב ועו"ש בב"ח ט. ער"ס או"ז א' :

כה) י"ש. מי שהחיר דים הקנה להפקיר חמץ קודם הפסח ולחזור לזכות בו אחר הפסח וכתב הרדב"ז בחשו"י החדשות הכדפסוח בפירדא ס"י הל"ו דאין לסמוך ע"ז וכ"ש שאין נראה דרך להפקר זה ואפ"י שלא יבצר איזה מציאות אין ראוי להחיר זה שיבואו לידו אויסור חמץ שאין מפקירין לגמרי וכ"ש ששום אחד מהפ"ו שאנו רגילין לסמוך עליהם לא כתב סתם זה לכן אין לסמוך עליו יעו"ש והרב מגלת ספר דף קכ"ז

קני' שהחור לא ראה חשו' הרד'ז' הני' מחז'ר או' ב' ועיין לקמן סי' חמ"ח או' ל"ז :

כו) שם. לבטול ולהוי כעפרא דארעא. כחב כגמ' פ"ד שי"א שיש לימר לבטול ולהוי הפקר כמו עפר ויש שאין מזכירין הפקר וכן נהגו. ב"י. וכ"כ הפ"ח דכן עיקר דאין לומר לבטול ולהוי הפקר כעפר דלא דמי להפקר ועוד דהא ביו"ט משמע דאסור להפקיר והא קתני מבטלו בלבו אחד שבה ואחד יו"ט יעו"ש. אמנם הרב שער המלך ה' לולב דף ל"ז הביא משם עצה'ג שחבב בפשיטות דשרי להפקיר בשבת וגם הוא ז"ל דעהו כן יעו"ש וכן בס' אור יקרות דף ס"ג ע"א השיג על הפ"ח צום יעו"ש. והבי' המחז'ר בק"א צ"ח ז"ה. וכ"כ בצרכי' סי' סל"ט או' ה' יעו"ש. ועיין בדבריו לקי' רמ"ו או' מ"ז :

כז) שם. לבטול ולהוי כעפרא דארעא. והבי"ח כחב צ"ס כמה פ"ו להזכיר ג"כ הפקר וע"כ כחב דר"הו לכל מדקדק במעשיו שזכיר גם הפקר ציטול. וכחב ש"ל הציטול צום הנוסח. כל חמירא (שאר) וכל חמירא (חמץ) דאיכא ברשותי דלא חזיתיה ודלא ציערתיה ודלא ידענא ליה (לאפוקי חמץ ששייר למאכלו שאינו בכלל הציטול) לבטול ולהוי הפקר כעפרא דארעא עכ"ל. וכ"כ העט"ז. עו"ש או' ב' א"ר או' ז' ח"י או' ט' מק"ח או' ד' מש"ז או' ד' ר"ז או' ז' וא"ו ט' ח"א כלל קיי"ט או' כ"ד.

כח) טוב לומר צילתה וציוס לשון כל חמירא ג' פעמים. מוצ' סי' ז' או' ר"ג. בן א"ח פ' לו או' ז'.

כט) שם. כעפרא דארעא. להורות שאינו עושה אותו הפקר כדון הפקר בעלמא דא"כ לא הוי הפקר כל זמן שלא בא ליד הזוכה וע"כ לריך לבאר שעושה אותו הפקר בענין שיהא כעפר. כ"כ הבי"ח אבל הח"י או' יו"ד השיג עליו וכחב דגם אם לא בא ליד הזוכה הוי הפקר יעו"ש וכן השיג בצרכי' או' ה' וגם על החק יוסף שהל"ז בעד הבי"ח השיג עליו בצרכי' שם יעו"ש. ועיין לעיל סי' רמ"ו או' נ"א ודוק.

ל) שם. כעפרא דארמא. והא דאמרינן כארעא ולא סגי צ"מ שאומר כעפרא לבד. דאי לא אמר דארעא אולי יהיה כוונתו ומחשבתו על עפר החשוב שאינו מבטלו כמו ועפרות וזכ' לו דהרי ג"כ עפר הוא לענין כסוי הדם ומכ"ט אומרים כעפרא דארעא. ח"י שם. ר"ז או' ז'.

לא) שם. הגב. ויאמר הציטול בלשון שמצין. שהרי עיקר הציטול הוא בל"ב לפיכך לריך להבין בל"ב מה שהוא מול"א בשפתיו. ר"ז או' ח' ועוד דעיקר עט"ס הציטול הוא משום הפקר ואיך יהיה הפקר אם אינו יודע בעל דבר שהוא מפקיר.

לב) שם בהגה. בלשון שמצין. וע"ס ונשים יבטלו בלשון אשכנז. מהרי"ו סי' קל"ג ונקט לשון אשכנז משום דאחריה דמר הוא והכוונה שיבטלו בלשון שודעים. כנה"ג בהגה"ט.

לג) שם בהגה. ואם אמרו בל"ב. בל"ג ניסחאות גת"ב ואם אמרו בל"ב י"א. וגר"א דה"ד כשיודע לפחות ענין הציטול שיודע שמפקיר חמ"ו אבל אותם שאין מבינים כלל וסוברים שאומרים איזה החנה ששיט"א דלא ילאו דהא ציטול מדין הפקר ובעינין שיהא פ"ו ולבו שוין. מ"א סק"ו. וכ"כ הסכמת האחרונים דהא לא אמרו בלשון שמצין אם יודע שהוא לשון ציטול ילא דיעבד אבל אם הוא סובר

שאומר איזה בקשה או החנה אפי' דיעבד לא ילא. ולכן לריך לפרש הענין לנשים ולע"ס.

לד) שם. בהגה כל חמירא כולל חמץ ושאר. ודוקא חמירא בלשון החלמוד כולל שניהם הא חמירא לא. א"א או' ו' והצרכי' סוף או' ד' כחב דלפי הזמן והדור טוב לפרש ולומר כל חמיר וחמוע יעו"ש. וכ"כ לעיל או' ג"ו.

לה) שם בהגה. אבל בשאר לשונות וכו' וגם לה"ק בכלל דלריך לפרש חמץ ושאר. לבוש. ב"ח. ח"י או' י"ב. חמ"מ או' ג' מט"ו (וכחב דכן עיקר ודלא כפ"ח שפקס ע"ז יעו"ש) מחז'ר או' ה' א"א שם. ר"ז או' ט' דה"ח או' א'.

לו) שם בהגה. אבל בשאר לשונות וכו' ומיהו לכחלה ואמר דוקא בלשון תרגום כי בצדק"י נחן עט"ס למה שחקנו בלשון תרגום. חמ"מ שם. ועיין לעיל או' י"ט. וסייגו אם מצין לשון תרגום אבל אם אינו מצין יאמר בלשון שצ"ב כז"ל.

לז) שם. ועוד לחזור ולבטלו וכו' לפי שרגלין לקנות פת ציוס י"ד וגם צ"מ ששייר צילתה למאכלו לא נחבון לבטלו ויש לחוש שמא ישאר ממנו צביה ויעבור עליו. ומ"מ לא יסמוך על ציטול היום שלא לבטלו צילתה כי ציטול הלילה הוא עיקר בשעה ידועה מיד אחר הצדקה וליכא למיחש שמא ישכחנו משאי"כ ציטול היום דאיכא למיחש שמא ישכחנו ולא יבטל. טור. ואפי' לרד"ק שנהגין לצרוף קודם שעה ששית ולבטל באותו פעם מי"מ חיישינן שישכח לשרפו עד אחר שעה ששית דלא לא מהני ציטול. מ"א סק"ז.

לח) שם. ומשהגיע שעה ששית וכו' דמשם ואילך אסור מדרבנן וביוון דאסור דרבנן עליה כדאורייתא דמי ולא צרעותיה קאי ולא מצי מבטל ליה. פסחים ז' ע"א. עו"ש או' ב' ועיין לקמן רס"ו חמ"ג.

לט) שם. ואין צידו לבטלו. ואם ציטל משם ולמעלה ולא ציערו עובר צב"י וצ"י ולוקה מן החורס אם החרו צו. שנה"ג סי' תל"א בהגה"ט או' ב' ופ"ח צ"ח ז"ה. אמנם הנה"ט או' ג' כחב כיון דמדא"ו מצי לבטל אפשר דהכתי ליה הציטול מדא"ו שלא יהא עובר מדא"ו צב"י וצ"י צ"מ שקיימו בפסח ולא ציערו יעו"ש. וכ"כ בחשו' צ"ד סי' קצ"ו דאם ציטל חוץ שעה ששית ולא ציער אינו עובר צב"י מדא"ו אבל עובר מדרבנן יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או' ו' אלא שחבב דמ"מ חמ"מ אסור בהנאה אחר הפסח כמו כל חמץ שעבר עליו הפסח דאף בשוגג ואנוס וצדק וציטול כדינו אסור יעו"ש.

מ) שם בהגה. ואין לבטל ציוס אלא לאחר ששרף וכו' וא"כ לריך לשרוף קודם שעה ששית. מ"א סק"ח. כדי שיוכל לבטל ג"כ אז קודם שעה ששית דחוק שעה ששית אינו יכול לבטל כיון דאסור בהנאה מדרבנן וכמ"ס לקמן רס"ו חמ"ג יעו"ש. והבי"ח כחב דהמנהג הנכון לעשות כמ"ס בהגה"ט סמ"ק שמיד שאכל ל"ד וצ"ו צ"מ צ"ר צ"ב ע"מ שישרוף חמץ מיד ויבטלו.

מא) שם. בהגה. כדי לקיים מצות שריפה בחמץ שלו. וכנס דמלוא ציעור חמץ בכל דבר שמהצער כמ"ס לקמן רס"ו חמ"מ מ"מ נקט שריפה לפי המנהג שחבב מור"ס ז"ל שם בהגה יעו"ש.

סעי' ג'

לבעול ביום אלא לאחר שסרף החמץ כדי לקיים מצוה שריפה בחמץ שלו (מהרי"ו): ג ה בביטול היום
 יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה דביערתיה ודלא ביערתיה; ד ו שלוחו יכול לבעול. (וכשמבטל שליח לריח
 שיאמר חמצו של פלוני יסא בעל וכו') (השו"ב מהרי"ו בר"ן ז אם אין האיש בביתו יבטל במקום שהוא
 ואם אינו עושה כן טוב שתבטל אשתו:

באר הגולה
 הראש ה טו' בשם
 הרב ר' פנח וכו'
 רצונו יבוא. ו
 שם וכו' ה"ה
 בפ"ב בשם בעל
 העיטור. ז כל זו:

לא

כף החיים

מב) סעי' ג. צביטול היום יאמר וכו' עעמו מבואר
 שבליה שהא משויר חמץ שיאכל מחר וא"כ
 סוף יאמר שהוא מבטל גם החמץ שראש ואנו רואים אותו
 שאינו מבטלו אבל משמרו יפה אבל ביום שאינו משויר לעצמו
 שום חמץ שיוך שפיר לומר שגם החמץ שראש הוא מבטל.
 וכ"כ ר"י. ב"י.

מג) וקודם השריפה ביום י"ד יאמר, לשם יחוד קבה"ו
 בדחילו ורחימו. ורחימו: ודחילו ליחדא שם י"ה
 ביום ביחודא שלום בשם כל ישראל ובשם כל נפש רוח נשמה
 חיה יחידה המחייחים אל שרשי נפשינו רוחנו נשמחינו
 חיטינו יחידתנו ומלבושיהם וסקרובים אליהם שמכללות ופרטות
 אצילות בריאה יצירה עשיה הריני מוכן ומזומן לקיים מצוה
 ציור חמץ בשריפה לשורפו ביום י"ד לחודש ניסן כדי לעשות
 כ"ר ליוצרינו ולעשות רצון בוראנו. ויהר"מ ה' א"ר"א שהסא
 חשובה ומקובלת ורצוים לפניך מליה זו של שריפה החמץ
 ויעלה לפניך כאלו קיימנו מצוה פסילי אלהיך השרפון באש
 וחצער רוחות הטומאה והקלי' וכל איביך (ס"מ) וכל שנאיך
 (ליליה) מהרה יכרתו ומלכות הזדון הרשעה מהרה תעקר
 ותשבר והכלם ותכניעם במהרה צימינו כיר"א. יסיו לרצון
 וכו' ויסי נועם וכו'.

מז) ואחר השריפה קודם הביטול יאמר. לשם יחוד קבה"ו
 וכו' הריני מוכן ומזומן לקיים מצוה מ"ע מן התורה
 לבעול שאור וחמץ ביום י"ד לחודש ניסן כאשר צונו ה' אלהינו
 בחורתי הקדושה אך ביום הראשון השביחו שאור מבחיכם
 כדי לעשות כ"ר ליוצרינו ולעשות רצון בוראנו. ויהר"מ ה'
 א"ר"א שהסא חשובה ומקובלת ורצוים לפניך מליה זו של ביטול
 שאור וחמץ ביום זה כאלו כוונתי בכל הכוונות הראויות לכיון
 זה ואהם האל הגדול הגבור והנורא עוררם את גבורתך
 ולכה ליטועתה לנו. והצטל כחות הטומאה והקלי' הנקראים
 שאור וחמץ וכל איביך (ס"מ) וכל שנאיך (ליליה) מהרה
 יכרתו ומלכות הזדון הרשעה מהרה תעקר ותשבר והכלם
 ותכניעם במהרה צימינו כיר"א. יסיו לרצון וכו' ויסי
 נועם וכו'.

מח) ואחר הביטול יאמר. יהר"מ ה' א"ר"א שחרס עלינו
 ותשמרנו ותצילנו מאיסור חמץ אפי' בכל שהוא
 שנס ז' וכל שנה ושנה כל ימי חיינו. וכשם שביערו החמץ
 מרשותנו ביום הזה כן תצילנו ותסייענו ותעזרנו והאמלנו לבער
 סיפ"ר מקרבנו. הנה ה' הפרד נא מעלינו אר הרע שבי"כ"ר
 ותצילנו ותלכנו בכה ית"ט ותצילנו לזיך נפשנו ולסאיר בה ולכוסוף
 צם כח והארה גדולה ולסתקשר למעלה בקדושה עליונה.
 ותשרה וחול עלינו קדושה העלוונה חמיד. קדשנו במצוהיך
 חן חלקנו בחורתך שבענו משובך שמה נפשנו בישועתך. וטהר לבנו
 לעבדך באמת. והעזרנו על דבר כבוד שמך ותמלא משאלתי
 לבנו לעובדך לעבודתך כיר"א. יסיו לרצון וכו'.

מט) ואחר הביטול יאמר. יהר"מ ה' א"ר"א שחרס עלינו
 ותשמרנו ותצילנו מאיסור חמץ אפי' בכל שהוא
 שנס ז' וכל שנה ושנה כל ימי חיינו. וכשם שביערו החמץ
 מרשותנו ביום הזה כן תצילנו ותסייענו ותעזרנו והאמלנו לבער
 סיפ"ר מקרבנו. הנה ה' הפרד נא מעלינו אר הרע שבי"כ"ר
 ותצילנו ותלכנו בכה ית"ט ותצילנו לזיך נפשנו ולסאיר בה ולכוסוף
 צם כח והארה גדולה ולסתקשר למעלה בקדושה עליונה.
 ותשרה וחול עלינו קדושה העלוונה חמיד. קדשנו במצוהיך
 חן חלקנו בחורתך שבענו משובך שמה נפשנו בישועתך. וטהר לבנו
 לעבדך באמת. והעזרנו על דבר כבוד שמך ותמלא משאלתי
 לבנו לעובדך לעבודתך כיר"א. יסיו לרצון וכו'.

נ) ואם שלוחו יכול לבעול. ועי"פ האשם אין לעשות שליח
 לבעול החמץ. עי"פ. אבל הכס"א או' ב' השיג
 עליו וכחז דגם האשם יכולה לעשות שליח יעו"ש. וכ"כ דה"ח
 או' ד' וכ"כ בא"ו הקודם. ועיין לקמן או' ד"ן.

נא) ואם שלוחו יכול לבעול. ויכול לעשות שליח אפי' אשם
 וקטן. עי"פ או' ד' מיהו הא"א או' ט' כחז דאין
 לעשות שליח קטן משום דקטן לאו בר שליחות הוא יעו"ש.
 וכ"מ ממ"ש לעיל או' מ"ה יעו"ש. ועיין לעיל סי' הל"ב או' כ"ד.

נב) ואם שלוחו יכול לבעול. ואפשרופוס של יחומים מחויב
 לבדוק ולבער ולבעול החמץ של יחומים וטוחן
 שבר בדדיקה במקום שנוחנים שבר על בדדיקה וכדאיחא
 בניטין דף י"ב וכן דין בכל מ"ע בין שהיא דאו' או' דרבנן
 כמבואר בח"מ סי' ר"ך סעי' ע"ו יעו"ש. חיי או' פ"ו. או' א"ר
 או' י"א. ח"מ או' ה' ר"ן או' ע"ו. ח"א כלל קי"ט
 או' כ"ה.

נג) ואם עבר האשפורפוס ולא ציטר ולא ביטל ועבר עליו
 הפסח אין לחייבו כיון שאינו חייב אלא בפשיעה.
 ח"י סי' תמ"ג. ח"א שם.

תלה דין מי שלא בדק בליל י"ד. ובו סעיף אחד:

באר הגולה

א משנה פסחים י'
וכפ"י החו"מ ו"פ
הר"ף והרמב"ם
ב טו"ו כ"כ הרמב"ם

א * לא בדק בליל י"ד יבדוק ביום י"ד באיזו שעה שיוזכר מהיום לא בדק כל יום י"ד יבדוק בתוך הפסח לא בדק בתוך הפסח יבדוק לאחר הפסח כדי שלא יבשל בחמץ שעבר עליו הפסח שהוא אסור בהנאה = ועל הבדיקה שלאחר הפסח לא יברך:

המפרש

בף החיים

הפ"ו לעיל סי' תל"ג. ח"י אוי אוי אוי אוי חק יוסף אוי זי מק"ח אוי אוי חמ"מ אוי זי ר"ז אוי זי ח"א כלל ק"יט אוי כ"ח.

ב) שם. יבדוק ביום י"ד וכו' ויברך על ביעור חמץ ואחר הבדיקה יבטל אם עדיין לא הגיע שעה ששית. הרמב"ם פ"ג. ר"ז אוי אוי.

ג) שם. בלחץ שעה שיוזכר מהיום. ואם יזכור בצקר לבדוק מלפניו דזרזין מקדימין כמ"ש פ"ק דפסחים וכ"כ האחרונים לעיל סי' תל"ג. זכ"י אוי אוי ועיין בדברינו לשם אוי ד'.

ד) שם. לא בדק כל יום י"ד וכו' ומו שלא בדק חמץ קודם זמן איסורו ומת (ר"ל אחר זמן איסורו) אין היורשים חייבים לבצר אך אם הם משתמשין באותו בית לריבין לכפות עליו כלי או צמחיה כמ"ש לקמן סי' ת"מ סעי' ז' ומ"מ טוב לבצרו פיון שכבר נאסר בהנאה ולמה להם לקיימו אך שאין לברך על הבדיקה וביעור כיון שאינם מהווייזים לבדוק ולבצר החמץ שאינו שלהם. ח"י אוי זי אוי אוי זי ועיין באו' שאח"י.

ה) ומי שמת ע"פ צעש והגיה חמץ ויורשים ועבר הפסח אם כוונו היורשים לזכות בחמץ וחלרו קונה לו פשיטא דעברו צ"י ואסור לאחר הפסח ואם לא כוונו לזכות מותר לאחר הפסח בהנאה. ח"א אוי זי ואם מת צעש דעבר רק אעשה דהשבתו הניח צ"ע יעו"ש. ומיכה עיין בגו"י מה"ק סי' ק' שכתב דאם לא מכר ולא ביטל חמליו ומת צע"פ אחר הלכות או בתוך הפסח דיש להחיר אחר הפסח באכילה ובהנאה יעו"ש. ועיין לעיל סי' תל"ד אוי ט"ל ובשדה חמד נע"י חמץ ומלה סי' ח' אוי ל"ב ובדברינו לקמן סי' תמ"ח אוי ק"א.

ו) שם. יבדוק בתוך הפסח. ואפי' ציטל דליכא זל יראה לריך לבדוק דהא אפי' לאחר הפסח לריך לבדוק ואע"ג דליכא זל יראה אלא כדי שלא יבשל בחמץ שעבר עליו הפסח ח"כ מטעם זה כ"ש דלריך לבדוק בתוך הפסח. צ"ח. עו"ש. פרי"ח. ח"י אוי ג'.

ז) שם. יבדוק בתוך הפסח. מיכה צו"ט עלמנו לא יבדוק אפי' לא ציטל. צ"ח. שכנה"ג. עו"ש. אצל הט"ז סק"א כתב דאפי' צו"ט עלמנו יבדוק. וכ"כ מ"א סק"א דאפי' צו"ט עלמנו צדק ואעפ"י שציטל דגזרין דלמנא אחי למוכל מוניה ואם ימלא צו"ט יכפה עליו כלי פנ"ש רס"י תמ"ו יעו"ש. וכ"כ ח"י אוי ג' מק"ח אוי זי ר"ז אוי זי ח"א כלל ק"יט אוי ח"י. והפ"ח לחלק ילא דאם לא ציטל יבדוק אפי' צו"ט למ"ד. אצל אם ציטל לכ"ע לא יבדוק צו"ט יעו"ש. אמנם הרב מנוח צריש פ"ג כתב בהדיא דאין לו לבדוק צו"ט והוכיח כן מלשון הגמ' דאמר יבדוק בתוך המועד ולא אמר צמועד דאלמנא דוקא בהש"מ יעו"ש. וכצ"ו

ג) והנה חמץ של יחוס קטן שעבר עליו הפסח י"ל דשרי דלמאן נקנסים. ולפ"י אפיטרופוס ששכח למכור חמץ של יחוס והגיע שם יסלק אחריותו מחמץ ויהא מותר אחר הפסח. ח"א אוי ט'.

ד) שם. שוחו יכול לצטל. והבדוק לאלמנא הוא מצטלה בעלמא ואם אינה יודעה בלסיק האמר בלשון אשכנז (וה"ס בלשון אחר שמצינו כמ"ש לעיל אוי ל"ב) ואם אינה יכולה כלל לצטל בעלמא אז יבטל הבדוק בשבילה והיא תעמוד אצלו בשעת הביטול דנראה כשלושה. דרשות מסרי"ל. ומשמע דלכחלה ציטל הוא בעלמא דמאיה צו יותר משלוחו או מטעם שאין לעשות שליח לכחלה כמ"ש לעיל אוי מ"ה יעו"ש. ומ"ס והיא תעמוד אצלו וכו' היינו כמו לכחלה אם אפשר אצל אם לא אפשר יכולה לעשות שליח לצטל אעפ"י שאינה עומדה אצלו כמ"ש לעיל אוי מ"ט.

ה) שם צבגס. ל"ל חמ"ו של פלוני וכו' וס"ז סק"ו כתב דא"ל השליח לומר חמ"ו של פלוני דמסתמא הוא נחטו לו במחנה אצל דעת האחרונים כדברי מור"ם ז"ל וע"כ כשמצטל השליח ל"ל כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה דפלוני דידע ציט ודלא ידע ציט וכו' ואם הוא ציליה יאמר כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה דפלוני דלא ידע ציט ולא ביעריס וכו' ואם עשאו שליח לבדוק ולצטל אז יאמר כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה דפלוני דלא חזיחיה וכו' כ"כ האחרונים.

ו) שם. יבטל במקום שהוא. ולא יסמוך על ביטול אשחו. חמ"מ אוי סי' ח"א סס.

ז) שם. ואם אינו עושה כן וכו' פ"י שאינו רגיל לעשות כן (לצטל במקום אחר) וא"כ חיישין שפ"א ישכח לכן טוב שחצטל אשחו אצל באמת לא מהני כ"כ ציטול האשה כיון שאינו שלה. מ"א סק"י. חק יוסף אוי ע"ו.

ח) שם. טוב שחצטל אשחו. אף שלא זכר לה לצטל דמסתמא כמו שנתן לה רשות דמי. דס"ח אוי ד' ואשחו צלל רשות עדיפא משליח ברשות. מו"ק. מחביר אוי ז'.

ט) שם. טוב שחצטל אשחו. כדי ללאח ירי ספק שמא לא ציטל הבעל במקום שהוא וראוי לסתירה צ"ח. לצ"ח.

ס) שם. טוב שחצטל אשחו. וכשאשחו מצטלה האמר כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשות בעלי דידע ציט וכו' כמו בשאר שליח. דס"ח סס; ואם אינה מצינה להיק חאמר בלשון שמצינה כמ"ש לעיל אוי ל"ב יעו"ש.

יא) סעיף א. לא בדק בליל י"ד יבדוק ביום י"ד וכו' וכיון לאור הכר וכן כל הבדיקות אפי' לאחר הפסח ושלא לחלק בין צדיקה לבדיקה וכן משמעות

(1)

תלו דין המפרש בים והוצא בשיירא. וכו' ג' סעיפים:

באר הגולה
א מימרא דרב
פסחים ו'
ב מימרא דרבא
שם וכפירוש הר"ן
גשם אחרים וכו'
הטו' גש' הרמב"ם
והרי"ן גיאות.
ג גם זה שם בגמ'

א " המפרש מיבשה לים או יוצא בשיירא ואינו מניח בביתו מי שיבדוק תוך שלשים יום זקוק לבדוק. (ולא יצרך אז על ציבור חמץ) (כל ב') קודם ל' יום א"צ לבדוק (וכשמגיע פסח ינטלני) (טו') = ואם דעתו לחזור קודם הפסח צריך לבדוק ואח"כ יצא דחיישינן שמא יחזור ע"פ בה"ש ולא יהיה לו פנאי לבער ג' וכן העושה ביתו אוצר תוך ל' יום זקוק לבדוק ואח"כ כונס אוצרו לתוכו קודם ל' יום אם דעתו לפנותו קודם הפסח צריך לבדוק ואח"כ עושהו אוצר ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח א"צ לבדוק הגכ' ואלו חטים שיש חטים מחומלים בקרקעי' הבור אם נעשה האוצר שלשים יום קודם הפסח אינו זקוק לבער אלא מצטלו בלבו ודיו ומיכו לאחר פסח כשמפנה האוצר אסור ליהנות מאותן חטים ואם אין שם חמץ

ידוע

בף החיים

הח"ח ס"י ל"א הס"ס שלא לצרך יעו"ש. והביאו הצרכ"י אוי ג' ומ"ש צשו"ת קול אליהו ח"צ ס"י ק' להשיג עליו אינו מוכרח כיעו"ש. ואם אין צו כזית אף לדיעה ראשונה לא יצרך. ר"ז שם אוי ג' ח"א שם. וצער האלף כתב דאב"י נתחמץ לו חמץ בתוך הפסח א"ל לצרך יעו"ש. והביאו פת"ע אוי צ' ועיין עוד מזה לקמן ס"י תמ"ו.

א) סעיף א. המפרש מייבשה לים. קרא אותו המפרש על שם שמפרש ומגדיל עלמנו מן הישוב. ועיין לעיל רס"י רמ"ח.

ב) שם. המפרש מייבשה וכו' ודעתו שלא לחזור לביתו עד לאחר הפסח או שדעתו שלא לחזור לביתו לעולם. ר"ז אוי א'.

ג) שם. ואינו מניח וכו' אבל אם מניח מי שיבדוק א"ל לבדוק דשלומו של אדם כמותו. צ"ח. פרי"ח. עו"ש אוי א' ח"י אוי צ' א"ר אוי א' חק יוסף אוי צ' מק"ה אוי א' הגר"א. ולכתחלה יש לזוהר לאנשים גדולים שיבדקו וצדיעצד אפי' נשים וקטנים כמ"ש לעיל ס"י תל"צ אוי כ"ד יעו"ש.

ד) שם. ואינו מניח וכו' ואם מניח שם אשתו כתב הצ"ח דלכתחלה אין לסמוך על אשתו ומחוייב הוא לבדוק יעו"ש אבל הח"י אוי י"ד כתב דאם מניח צביתו אשתו וצניו פשיעא דלא שייך דין זה כלל דהא המה יחזרו ויכניסו שם חמץ ויטרכו צדיקה לעלמם ומה לו ולצדיקתו עכשיו יקיים מצות ציבור במקום אחר וכ"כ הט"ז בפשיטות רס"י זה יעו"ש. וכ"כ מק"ה אוי א' דאפי' מניח אשתו א"ל לבדוק. וכ"כ החמ"מ אוי י"א. מאמ"ר אוי א' ר"ז אוי צ' ולענין ציטול עיין לעיל ס"י תל"ד סעי' ד' וצדצרינו לשם צס"ד.

ה) שם. תוך ל' יום וכו' שכבר חל עליו חובת ציבור כיון שדורשין בהלכות פסח. טור. לצו"ש. עו"ש אוי א'.

ו) שם. זקוק לבדוק. צלילה שלפני יליאהו לאור הגר כמ"ש ס"י תל"ג צצ"י. ואם שנה לבדוק צלילה יבדוק ציום. מ"א סק"א. ואם חושש שמא יטרח צלילה שלפני יליאהו וישנה יבדוק צלילה שלפניו. ואחר הצדיקה צריך ליזהר שלא להניח שם עוד חמץ וקודם הצדיקה יבדק הבית כמ"ש לעיל ס"י תל"ג.

שם זקוק

והביאו המחמ"ר אוי א' וכן הסכים ח"ר אוי צ' וכתב שכן מלא צמ"י אמרכל יעו"ש. ומלא דדבר זה צפולגתא שנית וע"כ כתב הר"ח אוי א' דשז' ואל"ת עדיף ויצדוק צלול חו"ה כמו ליל ערב פסח.

ח) שם. יבדוק בתוך הפסח. מלאתי צשם הגאונים כשצדוק בתוך המועד או אחר המועד אינו צודק אלא צלילה ודברי טעם הם. מהר"א אזולאי בהגהו

כ"י משם ס' צית מועד. צרכ"י אוי צ' מיהו העו"ש כתב דיבדוק מיד צאותה שעה שזכר. וכ"כ החמ"מ אוי א' והר"ז אוי צ' וע"כ נראה דאם יש ספק שאפשר שימלא חמץ בתוך ציתו דיש לבדוק מיד שזכר אבל אם יודע שציתו נקי ואינו צודק כ"א לקיים דברי חז"ל אינו צודק אלא צלילה.

ט) שם. ועל הצדיקה שלאחר הפסח וכו' אבל על הצדיקה שבתוך הפסח מצרך קודם שיתחיל לבדוק. הרמב"ם פ"ג דין ו' וכ"כ הסמ"ג עשין ט"ל ואל"ה אוי י"ז וכ"כ הגאונים שמתוך מידי אפדיון הבן שמתוך כל יום אחר ל' יום וכן מילה שלא בזמנה מצרכין עליה אחר ח' ימים. חקת הפסח אוי ג'.

י) ואם ציטל קודם פסח וצא לבדוק בתוך הפסח כתב הט"ז סק"צ דלא יצרך על הצדיקה כיון דאינו עובר על צל יראה יעו"ש. אבל הח"י אוי ב' כתב דאף אם ציטל קודם פסח צריך לבדוק על הצדיקה שבתוך הפסח אם לא צדק קודם פסח כלל כיון דאסור צאכילה ובהנאה מה"ת ואעפ"י שאינו עובר צל יראה יעו"ש. וכ"כ ח"ר אוי ג' חקת הפסח שם. ר"ז אוי צ'.

יא) שם. לא יצרך. והטעם כתב הרי' מנוח משום דההוא זמנא לאו זמן ציעורא ולא זמן איסורא ואיך יצרך אקצ"י על דבר שליו חכמים משום קנס. א"י לא אסורו אלא משום קנסא ואין מצרכין על הקנסות שהרי אין קנס צא אלא ע"י עזירה ועזירה אינה מצוה ואיך יצרך עכ"ל. חסדי דוד.

יב) שם. לא יצרך. ואם צדק וציטל ומלא חמץ בתוך הפסח נסתפק מ"א סק"צ אם יצרך כיון שכבר קיים תקנת חכמים וצרכ"י תמ"ו כתב בפשיטות דיצרך יעו"ש. וכ"כ ח"י אוי ב'. חקת הפסח שם. (והשיג על הא"ר שכתב לחלק צון כאן לס"י תמ"ו יעו"ש) מק"ה אוי ג' ר"ז רס"י תמ"ו. ח"א כלל קי"ט אוי כ"ז. אמנם דעת הא"א אוי צ' שלא לצרך משום דצ"ל. וכן צמ"י דבר משה

ז **שם**. זקוק לצדוק. ואסור בכל הנלאכות הנז' צמי תל"א עד שיצדוק. א"ל או א"י.

ח **שם**. זקוק לצדוק. גראה דביטול א"ל אלא ימתין עד שגיגע הפסח ויבטל. ט"ז סק"ג. והסכים לדבריו ח"י או ג' אצל המ"א סק"א כתב כיון דחל עליו חובת צדוקה לריך ג"כ ביטול כתיקון חכמים יעו"ש. וכן הסכים חק יוסף או צ' והשיג על הח"י שהסכים לדעת הט"ז יעו"ש. וכן הסכים מק"ה או צ' מאמ"ר או ג' ר"ז או א"י הגר"א. וכשאבטל יאמר כל חמירא וחמיעא דאיכא צביתא הדן דלא חזיתיה וכו' אחרונים. ועיין לקמן סי' תמ"ה או ט"ז.

ט **שם**. זקוק לצדוק ואפי' צספק חמץ. עו"ש או א"י מ"א שס. מאמ"ר או ד' חקת הפסח או צ' ואם הלך ולא צדק עיין לקמן או כ"א.

י **שם**. הגב. ולא יצרך וכו' שעדיין עיקר זמנו לא הגיע. לבוש. וכפי האחרונים דלא כפרי"ה שכתב לצרך. ועיין לקמן או ט"ל.

יא **שם**. קודם ל' יום א"ל לצדוק. דלא חל עליו תקנת חכמים. והיינו צספק אצל צידאו חמץ לריך לצדוק. צ"ה. עו"ש או א"י מ"א סק"ג. אצל הצ"י כתב צסס הר"ן דאפי' צודאו חמץ א"ל לצדוק. וכ"כ הלבוש. וכ"כ הפרי"ה. ח"י או ד' א"ר או צ' נוקה או ג' מאמ"ר או ד' ערי"ה או א"י חקת הפסח שס.

יב **שם** הגב. וכשיגיע פסח יבטלנו. במקום שהוא. דאלי"כ עובר משום כל יטמין הגר"א.

יג **שם** הגב. וכשמגיע פסח יבטלנו. כלומר קודם שעה ששית. צ"ו. צ"ח. פרישה או צ' א"ר או ד'.

יד **שם**. ואם דעתו לחזור קודם פסח וכו' ומכ"ש אם דעתו לחזור צתוך הפסח. חק יוסף או ו' ואם הוא מוספק אם יחזור קודם פסח א"ל לצדוק. ערי"ה או צ' חקת הפסח או ג'.

טו **שם**. ואם דעתו לחזור קודם פסח וכו' היינו יום או יומים. ט"ז סק"ג. אצל המ"א סק"ג כתב דאפי' דעתו לחזור. זמן גדול קודם פסח לריך לצדוק. קודם שילא. וכפי ח"י או ו' א"ר או ז' חק יוסף או ח' ר"ז או יוד. ומיבו סיים שם המ"א דהכל לפי הענין

טז **שם**. לריך לצדוק וכו' אפי' מר"ב. צ"י ח"י או ח' חק יוסף שס. ואפי' מספק חמץ. ח"י שס. ועיין לעיל או ט"ל ולקמן או ט"ל

טז **שם** לריך לצדוק וכו' ואם ציטל דעת הלבוש והצ"ח להקל דא"ל לצדוק אצל הפרי"ה כתב דאפי' אם ציטל לריך לצדוק ודלא כהצ"ח וכ"כ העו"ש או א"י חק יוסף או ז' מק"ה או ד' מאמ"ר או ו' מיבו הח"י או ז' כתב צסס הא"ז שצדעתו לחזור קודם פסח דלדעת י"א צסעי' צ' א"ל לצדוק עי"פ יש לסמוך עליהו היכא שכבר ציטל. וכן הסכים צא"ר או ט"ל.

חז **שם**. דחיישינן שמא יחזור וכו' ודוקא מפרש ציס ויולא צשיירא דדעתו ללכת רחוק חיישינן להצריכו לצער ל' יום קודם לפסח אצל שאר יולא לדרך לא. צ"י צסס הגבות סמ"ק. פרישה או א"י חמנ"ס המ"א סק"ג כתב דהכל לפי הענין דאפי' צדרך קרובה אם דעתו

לחזור וס' או יומים קודם פסח לריך לצדוק תחלה דשמא יתאחר ציאתו, וכ"כ א"ר או ז' חק יוסף או ח'.

יז **שם**. שמא יחזור ערב פסח צה"ש וכו' פ"י וא"ל לא יוכל לצער החמץ צו"ט שאין מצערין החמץ צו"ט ומנלא מקיים החמץ צביתו צו"ט. עו"ש או א"י ועיין לקמן רס"י תמ"ו.

יח **שם**. וכן העושה ציתו אולר וכו' כלומר שגשתמשו שס חמץ ואח"כ רולה להניח שס עלים או דבר אחר. מ"א סק"ד. אצל דעת רש"י והר"ן דאוריזי אפי' ציס תחתיו חמץ ידוע. חק יוסף או ט"י ועיין לעיל או י"א.

יט **שם**. זקוק לצדוק ואח"כ כונס וכו' ואם לא צדק קודם לריך לפנות האולר ולצדוק. דרשות מבר"ל. ואפשר דה"ה להיולא צשיירא תוך ד' ולא צדק לריך לחזור לציתו או לשלוח שליח שיצדוק. מ"א סק"ה. חמנ"ס הרב חק יוסף השיג על דברי המ"א הנז' דהא כתב הטור והש"ע סעי' צ' אצל אם דעתו לחזור צתוך הפסח לריך לצדוק אפי' מר"ב ואם שכה ולא צדק יבטל כשיגיע הפסח וכו' הרי להדוא שא"ל לשלוח שליח יעו"ש. וכ"כ המק"ה או ו' מאמ"ר או צ' ומי"מ אם אפשר יש לעשות שליח צמכתא שיצער לו החמץ מציתו ואם לא אפשר יש לסמוך על הצוטל כשיגיע פסח. ועיין לקמן סי' תמ"ד סעי' ז'.

כ **שם**. ואח"כ כונס וכו' ולכן מקום שנסדרין צו עלים נכון למכור המקום עם החמץ שצתוכו כי צית העלים לריך צדוקה ולפעמים מסדרים עלים תוך ל' שצריך לפנות ולצדוק מק"ה. שס.

כא **שם** ואח"כ כונס וכו' ומיבו יכול לזרוע קודם פסח ולא חיישינן שיתחמץ ויותר יש להקל מנפולת ואולר ומכני צזה ציטול חף להפוי דלחמץ לא מכני ציטול חשו מאהבה ח"צ סי' ר"ן. יעו"ש. ועיין צתשו חת"ס סי' ק"ד שכתב צחטים הצרועים צקרקע יום יומים קודם הפסח שנוהגין למכרן ואם שכה ולא מכר שאין הגידולין נאשרין צדיעצד דהוי ס"ס ספק שמא נתחממו אם ת"ל שנתחממו שמא נפסלו מאכילת הכלב יעו"ש. והצ"ד פ"ת צס"י זה וצס"י תס"ז.

כב **שם**. לריך לצדוק וכו' דחיישינן שמא לא יכלה לפנותו וישאר שס חמץ מוכסה צפחות מגיש ואח"כ יטרד ולא יצדוק עוד. מ"א סק"ו.

כג **שם**. א"ל לצדוק. דהוי כחמץ שנפלה עלה מנפולת שא"ל לצער. צ"י צסס הר"ן. עו"ש או א"י ועיין לעיל סי' תל"ג סעי' ח'.

כד **שם**. א"ל לצדוק. אצל צחמץ ידוע לריך לצער. מ"א סק"ז אצל הח"י או ח' השיג עליו וכתב דגם צחמץ ידוע א"ל לצער וכו"כ חק יוסף או י"ב. מק"ה או ז' ועיין לעיל או י"א.

כה **שם** א"ל לצדוק. רק כשיגיע פסח יבטל כל חמץ שיש שס. חמ"מ או ז' ואם לא ציטל קודם זמן איסורו לריך לפנותו ולצער החמץ שתחתיו. חמ"מ שס או י"ב.

כז **שם** הגב. ואולר חטים וכו' ומיורי שהיו שס חטים מחומלים ואח"כ הניח האולר עליהם ואפי"ה אם נעשה קודם ל' א"ל לצער אצל אם הניח החטים ואח"כ נחממו

יודע אלא ספק מותר למכור האולר כן ביחד. (השוכח הרשניא ס"ט): ב ד ו"א דקודם ל' יום שא"צ לבדוק היינו כשאין דעתו לחזור בתוך הפסח ואעפ"י שדעתו לחזור קודם הפסח או אחריו אי"צ לבדוק כיון שהוא קודם שלושים וכשיגיע פסח יצטלנו אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח צריך לבדוק אפי' מר"ה ואם שכח ולא בדק יבטל כשיגיע הפסח ולא יברך על הביטול. הגה גס אשתו הבדוק והצטל ציבורו דילמא ישכח לצטל במקום שהוא (כל זו): ג ו ישראל היוצא מבית א"י תוך שלושים יום ונכנס בבית

בף החיים

א (א) **שם** הגה. ו: שוגיע פסח יצטלנו. היינו ד"ס לא צא לציתו קודם פסח יצטלנו במקום שהוא קודם שעה ששית וכמ"ש לעיל או י"ב וא"י י"ג יעו"ש:
ב (ב) **שם**. אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח וכו' אף שכתבנו לעיל בש"ס הגהת סמ"ק לחלק בין שאר יולא לדרך שא"ל לבדוק משא"כ מפרש ויולא בשירא מ"ס כאן אין לחלק כיון שדעתו לחזור בתוך הפסח וכל ענין לריך בדוקה כדי שלא יעבור צב"י וצ"י. ח"י או י"ב. מק"ח או יו"ד. ועיין לעיל או ח"י.
ג (ג) **שם**. לריך לבדוק וכו' דכשיבא בפסח לאו ברשותו קיימא לדיבטליה וכשרואו עובר עליו. רש"י. מ"א ס"ק י"א.
ד (ד) **שם**. אפי' מר"ה. פ"י אפי' אם יולא מהחלה השנה כגון אם יולא אחר הפסח זקוק לבער. צ"י. ע"ש או ב' ח"י או י"ג. א"ר או י"א. וכ"כ האחרונים. ואז אין לברך כלל על הבדיקה כדאיתא רס"י זה והצ"ח הכריח דחוק ל' יום יש לברך על הבדיקה ובשכחה"ג חולק עליו דאין לברך כלל וכן עיקר ובספק ברכה שימעי' להקל. ח"י ש"כ. מק"ח או י"א.
ה (ה) **שם**: אפי' מר"ה. ואפי' מספק חמ"ץ. מק"ח ש"ס. ועיין לעיל או ע'.
ו (ו) **שם**. ואם שכח ולא בדק וכו' משא"כ אם בדק ה"ס לריך לצטל בשעה הבדיקה. מ"א ס"ק י"ב. ועיין לעיל או ח"י.
ז (ז) **שם**. ולא יברך על הביטול. דכיון דעיקר הביטול בלב דאפי' מחשב בלבו סגי אין מצרכין על דברים שבלב. טור. לבוש. וכן הסכים הב"ח. ע"ש או ב' מ"א ס"ק י"ג. חק יוסף או כ"א. ר"ז או י"א. ואף לדעת הר"ן דלא סגי ביטול בלב (כמ"ש לעיל ס' חלי"ג או כ"ז) אין ראוי לברך על הביטול. ע"ש ש"ס.
ח (ח) **שם** הגה. גס אשתו הבדוק וכו' עיין לעיל או די וסס"י הלי"ד ולקמן ס"י חל"ז סע"י ד'.
ט (ט) **סע"י** ג'. א"ל לבער וכו' דכיון דהעכו"ם נכנס לבית זוכה ג"כ בחמץ שהרי שישראל הפקירו. מ"א ס"ק ט"ו. ואף שאין נכנס בו שום אדם אין מחוייב כיון שהוא בית כותי. א"ר או י"ז.
י (י) **שם**. שהרי יקיים וכו' הוא או צע"כ דהוי כשלומו. ח"י או ט"ז. א"ר ש"ס. חק יוסף או כ"ד. ר"ז או י"ד.
יא (יא) **שם**. אבל אם הוא מפרש וכו' ולפי מה שפסק הרב לעיל סס"י חלי"ג דהכוסים וצחי הודים של בנדים שנוהגים בהם לפעמים חמץ לריכוס לבדוק אי"צ אף יולא בשירא ומפרש ג"כ אפשר לו לקיים מצוה ציבור ובדיקה צוה ואפשר לומר כיון דכהוב חשיבותו שאור מצחיכס עיקר המצוה

נתחמנו החטים מלחות הצור אפי' נעשה תוך ל' א"ל לפנותו דשעה שהניח החטים עדין לא היה שם חמץ ועכשוו הוי כחמץ שנפלה עליו מפולח וכ"ש כשיש ספק אם נתרמלו. מ"א ס"ק"ח. יכן הסכים חק יוסף או יו"ד. ר"ז או י"ז. וכמ"ש בזה הט"ז סק"ד עיין מה שהשיגו עליו האחרונים.
בט (בט) **שם** בהגה. אסור להניח וכו' ואפי' למ"ד בחמץ שנפלה עליו מפולח דסרי אפשר דהא גרע עפי דהחם ממילא הוא שנמלא שלא ה"ס דעתו לפנות הגל ולהטט אחר הפסח אבל כאן דעתו לפנות צורו. הרשניא. מ"א ס"ק"ט. א"ר או ט"ז. חק יוסף או ט"ו.
ל (ל) **שם** בהגה. ואם אין שם חמץ יודע. ר"ל בעת שהניח מלמעלה האולר אינו יודע אם היה אז בקרקעיתו חטים מחומלים בודאי. מ"ב או ח"י.
לא (לא) **שם**. אלא ספק וכו' בהשו"י הרשניא ח"א ס"י ע' מבואר דבר דהוי ס"ס דשמא לא נחבקטו ואם ח"ל נחבקטו שמא נפסדו לגמרי מאכילה כלב יעו"ש. חקה הפסח או ד' ועיין לקמן ס"י חס"ז סע"י ז'.
לב (לב) **שם** בהגה. למכור האולר כך ביחד. אחר הפסח. וא"ל לבדוק מספק אם ישנן שם מחומלים כדי להשליכס שלא ליהנות מהם. לבוש. וכטעם דהא אפי' אם ימלא ג"כ מותר משום ס"ס כמ"ש בל"ו הקודם. ומיכו דוקא אחר הפסח מותר למכור בכס"ג אבל לא בחו"ה משום דלא איסורו במשהו.
לג (לג) **סע"י** ב'. וי"א דקודם וכו' זהו דעת רש"י וסיעתו דס"ל דלא חיישינן אם דעתו לחזור קודם הפסח שיבא כס"ס דכיון דדעתו לחזור קודם הפסח ודאי דיקדים אה עלמנו לדבר ויבא לביתו בזמנו כדי שיוכל לבדוק היטב אחר החמץ וע"כ לא הצריכוהו חכמים לבדוק מקודם וליאחו כמבואר צב"י וכ"כ הט"ז או ב'.
לד (לד) **שם**. וי"א דקודם וכו' הלבוש השמיט סברת י"א זה ומשמע דדעתו לפסוק לחומרם כשהם הש"ע וכחז עליו הא"ר או ו' לשפיר עב"ד שהשמיט ה"א שהביא בש"ע דדעתו לחזור קודם פסח א"ל בדוקה כי רוב הפ"י ס"ל ללריך יעו"ש. ועיין לעיל ס"י י"ג או ז' שכתבנו דכל היכא שסוחם הש"ע לחומרם ואח"כ מביא י"א לקולא שדעתו לפסוק כס"ס ורק בשעת הרחק יש לסמוך א"י"א להקל יעו"ש.
לה (לה) **שם**. כיון שהוא קודם שלושים יום. משמע אבל אם הוא בחוק ל' יום לריך לבדוק אף אם דעתו לחזור קודם פסח. מיכו הט"ז ס"ק"ט כחז בש"ס הגהת סמ"ק דאפי' בחוק ל' א"ל לבער כיון שדעתו לחזור קודם פסח יעו"ש. אבל ח"י או יו"ד הסכים לדברי הש"ע וכחז ודלא כמ"ש הט"ז בש"ס הגהת סמ"ק יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או ח"י. מק"ח או ע' וכ"ש אם אין דעתו לחזור כלל קודם פסח שצריך לבדוק לביע.

באר הגולה
 ד טור וכפ"ש
 ש"ס ה טור. ו ש"ס

בבית אחר בעיר זו או הולך לעיר אחרת אינו צריך לבער בית הא"י שהרי יקיים מצות ביעור באותו בית אחר אבל אם הוא מפרש או יוצא בש"י אלא יכנס בפסח בבית ויש מי שאומר שחל עליו חובת הביעור כיון שהוא תוך ל' יום וצריך לבער בית הא"י שהוא יוצא ממנו כדי לקיים מצות ביעור (אע"פ שהא"י יכנס לבית בפסח וי"א שאין לריך כשנכנס בו הא"י) (טור:)

באר הגולה
בס"ט ח"ב הערו.
ז ע"ט וס"ט :
א כתיבה פסח
ד' כפ"י הכ"ן.
ב כ"י וכ"כ ה"ה
בכ"ב מהלכת חמץ

תרו המשכיר בית לחבירו ע"י מי ח"י חובת ביעור. וכו' ד' סעיפים:

א * המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וממנו ואילך - וקנהו באחד מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בו

אם

כף החיים

דן) **וכתבו** האחרונים כל ל' יום לריך לעיין בכל דבר שטושה שלא ישאר בו חמץ באופן שלא יוכל לססורו בנקל. וכבר כתבנו זה לעיל ס"י חל"ג או ל"ב ועו"ש או ל"א.

המל"ס לדוק ולבער החמץ מהבית ממ"ט. ח"י או י"ז. וכ"כ ח"א כלל ק"ט או ח"י. ועיין בדבריו לשם סוף ס"י חל"ז: (בו) **שם**. יש מי שאומר וכו' הא דכתב זה בס"ט יש מי שאומר משום ד"א שא"ל כשנכנס בו עכו"ם כמ"ס אח"כ בכה.

א) **סעיף** א. המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וכו' ר"ל שהשכיר לו כ"ג לצורך י"ד וממנו ואילך. ח"י או ח"י חמ"ט או ח"י ר"ז או ח"י א':

מז) **שם**. ולריך לבער בית העכו"ם וכו' משמע דבית ישראל א"ל לבער דעל השני חל חובת ביעור. מ"א ס"ק ע"ז. ח"י או ע"ז. ח"י או ח"י. חק יוסף או כ"ג. מק"ט או י"ב. חמ"ט או ח"י ר"ז או ח"א ח"א כלל ק"ט או ח"י. וס"ה כשי"א מבית עכו"ם לשירא וישראל אחר נכנס תחתיו לבית זה שא"ל לדוק בחוק ל' דהא אותו ישראל ידוק החמץ הנשאר מישראל הראשון. ע"ז סק"ז.

ב) **שם**. וקנאו בלחה מהדרכים וכו' היינו בכסף ובשטר ובחוקה ובקנין סודר (ר"ל או בכסף או בשטר וכו' כמבואר בח"מ ס"י ק"ך וק"א וק"ב ועו"ש) אבל כשעדיין לא קנאו אע"פ שהמפחה ביד השוכר א"ל לדוק דה"ל כמי שהפקיד מפחתו ביד אחר דאין הנפקד לריך לדוק. מ"א סק"א פרי"ח. ח"י או ח"י וכו' לדברי הס"ע שפסק כפ"י הר"ן והמ"מ אבל הח"י פירשו כיון שהמפחה ביד השוכר אע"פ שעדיין לא קנאו השוכר חייב לדוק. וכ"פ בכ"מ פ"ב דין ח"י. וכן הלבוש הביא סברה זו של הח"י בשם י"א. וכבר כתיב שם דראוי לחוש לחומרה ב' הפירושים. וכ"כ חק יוסף סוף או ח"י דכן מסתבר להחמיר כדעה הח"י אמנם כפרי"ח הסכים לפסק הס"ע. וכ"פ מהר"ם גאלאנטי והביאו י"א בכה"מ. וכ"פ הר"ן או ח"י ח"א כלל ק"ט או ח"י. וכ"כ דעה הגר"א.

מח) **שם** הגה. אע"פ שהעכו"ם יכנס לבית בפסח. ויבוא שם חמ"ט וכ"כ ח"א לא יכנס בו העכו"ם שריך לדוק.

ג) **ומיהו** אם הפקיד אדם מפחה בידו אלל אדם אחר אף לדעת הח"י הינו חייב הנפקד לדקו אלל דוקא כשרואה להחזיק בבית ולקנותו כמבואר בח"י שם והביאו ב"י והאחרונים. ונראה דאם הפקיד הבית ביד אחר לריך לדוק כיון שמסר לו המפחה וכל שמירה הבית. חקת הפסח או ב'.

מט) **שם** בכה"מ. ו"א שא"ל וכו' וכ"כ דעה הע"ז סק"ז והפרי"ח ור"ז או ח"א. אבל הבי"ח הסכים כדעיה ראשונה שהביא הס"ע. וכ"כ דעה העו"ש או ח"י או י"ט. וכ"כ דעה הס"ע שלא הביא דעה זו.

ד) **ואם** קנה אותו כ"ג בלחה מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בהם ועדיין המפחה ביד המשכיר כחז הב"ח לדעת הח"י השוכר חייב וכ"כ חק יוסף שם אבל הפרי"ח כתב דגם לדעת הח"י המשכיר חייב כיון שהמפחה בידו יעו"ש. וכ"כ ח"י שם.

נ) **שם** בכה"מ. וי"א שא"ל וכו' שהרי הגוי יעלו ואין לך הפקר וביטול גדול מזה. לכו'.

ה) **שם**. וקנאו בלחה וכו' ודוקא במשכיר כיון שגוף הבית של המשכיר לכן אם המפחה בידו עליו מוטל לדוק משאי"ב במכר והחזיק הלוקח כיון שאין למוכר שום זכ"י בקרקע אף שהמפחה בידו החיוב מוטל על הלוקח. ח"י שם. מק"ט או ח"י ר"ז או ח"י ח"א כלל ק"ט או ח"י.

נא) **שם** בכה"מ. וי"א שא"ל וכו' אבל כשמפסחו ואין נכנס בו שום אדם אם הוא תוך ל' יום חל עליו חובת ביעור. מ"א ס"ק י"ז. וכן הסכים חק יוסף או ח"י והשו"ג על ח"י שהקשה על מ"א יעו"ש.

ו) **שם**. אם עד שלא מסר לו המפחה וכו' ואף אם מסר המפחה ליד השוכר וחזר והפקיד למשכיר על המשכיר לדוק. משפטי שמואל ס"י ח' והפרי"ח כתב דמסתברא דעל השוכר לדוק ובעי לאסרוי השוכר על המפחה יעו"ש. וכ"כ הר"ן או ח"י ב' אבל דעה ח"י או ח"י כדברי משפטי שמואל

בז) **ומי** שדר בבית עכו"ם כליל י"ד ודעתו למחר ידור בבית עכו"ם אחר ששכר כבר בבית ב' ודאי חייב לדוק כלילה אף שלא לקח המפחה דבפסח החמץ בביתו ובית שדר כלילה ג"כ חייב לבערו ויברך לדוק בבית שני ואח"כ ילך לכאן על סמך ברכה מאחר שדר כליל י"ד כאן ועדיין חמץ שלי חל עליו כאן בדיוקא אבל לא יברך כאן. לו יעמיד שליח. מ"ז סס"י זה.

גז) **ואותן** שמוכרים בוחס עם החמץ שבהם בע"פ לעכו"ם לריכוס לדוק החמץ כליל י"ד דהא עדיין לא מכר הבית ויש לו בית בשטח שחייב וכו' חכמים בדיוקא אם לא שימכר הבית כ"ג. מק"ט או ח"י אמנם בחש"י צנין עולם ס"י ד' חולק עליו ודעתו שא"ל בדיוקא דבזה עלמו שמוכר למחר לעכו"ם מקיים חשבתו וביעור יעו"ש. וכן בחש"י חת"ס ס"י קל"א דעתו להקל כשמקיים מצוה בדיוקא בשאר החדרים יעו"ש. וכ"כ בס"י ח"א דמסתברא להקל וכן פסק המנכ"ג יעו"ש. אך לריך לבאר בשעת המכירה שמוכר לו החדר וכל החמץ שיש בו כדי לכלול גם החמץ שבחדרין ובסדקין ומ"מ היותר טוב למכור ביום י"ג כדי ללאח אלו"ב דכ"ע.

דעל

(ז)

באר הגולה
ומלה ג שם צנמי
ד צעור שם וכן
פשוט כב נחמן בר
ינחק אע"ג דדחי
לה צנמרא וכ"כ
הרמב"ם בפ"ב
והרא"ש כיון
דמדרכנן הוא
דמדאורייתא צניטול
צעלמא סגי ה שם
צעורא ונפשתא.

אם עד שלא מסר לו המפתח חל י"ד על המשכיר לבדוק ואם משמסר לו המפתח חל י"ד על השוכר לבדוק: ב ג השוכר בית מחבירו ב"ד ואינו יודע אם הוא בדוק אם הוא בעיר שואלו אם בדקו ד ואם אינו בעיר חזקתו בדוק ומבטלו בלבו ודיו: ג ה המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות ואפילו במקום שבדקים בשכר שהרי מצוה הוא עושה. הנה ו"ל דלריך להחזיר לו שכר הבדיקה הואיל וסתם צדקה היה בדוק. (המגיד פ"ב ומשמע לעיל סי' י"ד):

בית

כף החיים

טו) **שם**. על השוכר לבדוק, ואעפ"י שאין דעה לכנוס לדור שם עד אחר הפסח. אחרונים.

טז) **שם**. על השוכר לבדוק, ויבטל ג"כ ואעפ"י שהחמץ של משכיר מ"מ מסתמא ספקירו כשילא ממנו כמ"ס הטור סס"ו חל"ו ומ"מ המשכיר יבטל ג"כ בפ"י מ"א סק"ג. ה"א או"י ג" חק יוסף או"י ד"י מק"ה או"י ד"י חמ"מ או"י ג"י ה"א כלל קי"ט או"י ח"י, ומה שסק"ה ח"י או"י ו' וא"י או"י ב' על המ"א שכתב שכ"מ צה"י עי"ן בחק יוסף שם ובחמ"מ שם שמיישבין דברי המ"א יעו"ש.

טז) **סעי' ב'**, השוכר בית מחבירו צ"ד. פ"י או ביום י"ד או בלילה אחר שכבר עבר זמן הבדיקה. עו"ש או"י ב' א"ר או"י חמ"מ או"י ב' ר"ז או"י ו' עי"ן לקמן או"י כ"א. ח"י) **שם**. אם הוא בעיר שאלו וכו' ולא סמכין לחזקה דכל היכא דאפשר לברורי מילתא מבררין. צ"י בשם הר"ן. ע"ז סק"ג. מ"א סק"ד.

יט) **שם**. אם הוא בעיר שאלו וכו' וסי' אם אשתו או בני ביתו בעיר וכול למשאל להו דהרי הם נאמנים אפי' נגד החזקה כמ"ס סעי' ד' ח"י או"י ז' א"ר או"י ז' מק"ה או"י ה' חמ"מ שם. ר"ז שם. ח"א שם. ואף אם הוא ג"כ בעיר יכול לסמך על אמירתם. חמ"מ שם.

ד) **שם**. חזקתו בדוק, כיון דמ"מ מדרכנן היא דמדאורייתא צניטול סגי. צ"י בשם הר"ן. פרי"ש או"י ה' ודוקא היכא דאינו יודע אם הוא בדוק אם לאו אמרינן דחזקתו בדוק אבל לא היכא דמחזיק לן דלא בדק. ב"ח.

כא) **שם**. חזקתו בדוק, ואף שעדיין הוא ליל י"ד כיון שכבר עבר זמן הבדיקה נזקתו בדוק. ח"י או"י ח'.

כב) **שם**. חזקתו בדוק, ואף דמ"י למטרה ומדרק אבהריס כיון דאיכא ערסא חשוב דיעבד. ש"מ צו"ד ס"י או"י ח' או"י ג' ברכ"י או"י ד'.

כג) **שם**. חזקתו בדוק, וספק אם בדק צ"ד או לא לריך לחזור ולבדוק דמחמרינן צספק בדיקה משום דעיקר הבדיקה על ספק נחקה ועוד דאין ספק מו"ל מירי ודאי ער"ה או"י ב'.

כד) **שם**. ומבטלו בלבו ודיו, והנס דסחמץ של המשכיר מסתמא כיון דהשכירו וי"ל ממנו ספקירו וקנסו השוכר עם הבית ולכן לריך לבטל וכמ"ס לעיל או"י ע"ז. וכ"כ חק יוסף או"י ו' ומאמ"ר או"י ב'.

כה) **שם**. ומבטלו בלבו ודיו, משמע הא אם בדקו המשכיר א"ל לבטל דמסתמא ציטל ג"כ כיון דחיקו חז"ל ציטיל אחר הבדיקה ומ"מ כתבו האחרונים דלכתחלה יש לשאלו גם על הציטול.

כו) **סעי' ג'**. המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק, הח"י כתבו דמירי צ"ג והר"ן חולק וכתב דמירי צ"ד כמ"ס

דעל המשכיר לבדוק, וכ"כ א"ר או"י ד' מק"ה או"י ב' ח"א כלל קי"ט או"י ח"י.

ז) **שם**. אם עד שלא מסר וכו' וצ"ח שאינו נעול אם כבר החזיק צם השוכר עליו לבערו. ח"י או"י ד' מק"ה שם. ח"א שם.

ח) **שם**. אם עד שלא מסר וכו' וסמכיר בית לעו"ס חייב המשכיר לבדוק אעפ"י שמסר המפתח צ"ג. מק"ה או"י ד' ח"א שם.

ט) **שם**. על המשכיר לבדוק, הואיל וסחמץ שלו ועדיין הבית מעכב אללו. מ"א סק"ב.

י) **שם**. על המשכיר לבדוק, ואפשר דלדעה י"ל צסעי' ג'. דצמקום שנותנים שכר על הבדיקה לריך לשלם למשכיר שכר הבדיקה כיון שהשוכר קנסו והחזיק צ"י ח"י או"י ה' ויוחר נראה דאינו נוהן כיון דחייב על המשכיר וגם איהו דאפסיד אנפשיה שלא מסר המפתח וגם לקמן לא פסק הב"ח כ"י. א"ר או"י ח' וחק יוסף או"י ב' כתב דהס"ה שא"י כיון שהסתם אלא שכח דאם המשכיר מוחזק מ"י למימר קיס לי כדעה הח"י וס"י ע"ה דהחזיק השוכר מחוייב לבדוק אף שהמפתח צ"ד המשכיר ומחוייב לשלם שכר הבדיקה צמקום שנותנים שכר עכ"ל. ועי"ן לעיל או"י ב'.

יא) **ובענין דין קיס לי בדיני ממונה** אם יכול סמוחוק לומר קיס לי כסדרה פלוניה. בארץ ישראל כולם ובארץ מצרים וגלילוחיס אין נוהגין לומר קיס לי נגד פסק מרן ז"ל צס"ע וצ"י כמ"ס הברכ"י צח"מ ס"י כ"ה או"י כ"ו או"י כ"ז או"י כ"ח צס"ה כמ"ס ס"י יעו"ש, וכתב הרב רב פעלים ח"ב צח"מ ס"י צכ"י כ"ה כמ"ס מנהג צגד"ד (בארץ צבל) יע"א ואנפיה וצמ"ה מקימות דאין אומרים קיס לי נגד פסק מרן ז"ל ומוציאין ממון מיד סמוחוק ע"פ סדרתה מרן ז"ל ואע"ג דאיכא כמ"ס רבוואחא דפליגי צזה יעו"ש, ואם ג"כ הדיו נמ"מ ספק מרן ז"ל צחש"י ע"ש צחש"י ה"ז שהביא פלוגתא צזה ופסק ד"כול לומר קיס לי נגד חש"י מרן ז"ל יעו"ש. ועי"ן ש"ח סל"ק"ט ח"א ס"י קפ"ב ושער המוס סס"י ט' וצעי ח"י ח"מ ח"א ס"י ע"ג ויוסף אומץ ס"י ס"ט ודוק.

יב) **ונראה** דה"ס צערי הודו ופרס דאין יכול לומר צע"ד קיס לי נגד פסק מרן ז"ל צס"ע וצ"י כיון שסם הולכים אחר מנהג בני צבל.

יג) **בארץ** חומן לא מ"י שום צע"ד לומר קיס לי כפלוני גאון נגד דברי הרמב"ם ז"ל וכן שמעתי שד"ן בארץ סמערב. ברכ"י שם או"י כ"י.

יד) **אם** הנחצב הוא מאחרת דנסיגי לומר קיס לי אף שהחצב מא"י מ"י הנחצב לומר קיס לי נגד מרן ז"ל כ"כ גי"ר ח"מ כלל ה' ס"י ע"ז. ברכ"י שם או"י ל' וע"ש עוד כמ"ס פרטים בדיני קיס לי יעו"ש.

ד י בית שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או קטן או בדקוהו הרי אלו נאמנים באר הגולה והוא שיהא קטן שיש בו דעת לבדוק:

ו שס. בגמרא.
ז טו' בשם הרמב"ם
א מומחה דבא
פסחים י"א

תלה עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו. ובו ב' סעיפים:

א א עכבר שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ונכנס אחריו ומצא פירוזין אפילו כדי כל הכבר צריך לחזור

כף החיים

משום דדריקה חמץ דרבנן. פסחים דף ד' ופסקו הרמב"ם פ"ב דין י"ז והטור. וכחז הטור ואפי' ידענו שלא דק בעה"ב והס' אומרים דקנוכו נאמנים עכ"ל. וכחז עליו הב"ח נראה שסובר דאפי' לכתחלה נאמנים הנשים וכ"מ מהרמב"ם סוף פ"ב ודלא כהירושלמי שהביא הרא"ש דהלמודא דידן עיקר וכ"כ ר"י עכ"ל, וכ"כ הפרי"ח דמשמע בגמ' דאפי' לכתחלה מלו למיבדק. מיכו המ"ח סק"ח כחז דאין לסמוך לכתחלה על נשים. וכ"כ ח"י א"י י"ב דלכתחלה אין לסמוך אלא באנשים בני מצוה. ועיין לעיל סי' תל"ב או כ"ד.

ד"ד) וכתב ע"ש המ"ח דסתו בעירובין כחזו לבניה שלסס נאמנים אכל שולח אוחן לעשות דבר אין נאמנים אפי' מדרבנן וכמ"ס סי' ת"ט סעי' ה' ובפסחים כחזו דמה שבידס נאמנים אפי' בדאורייתא אלא כיון דדריקה חמץ הוא עורה גדול אלו היה דאורייתא לא היו נאמנים ועיין צו"ד סי' ק"ך שפסק לענין עבילה כלים דקטן אין נאמן עכ"ל המ"ח. וכ"כ חק יוסף או יו"ד. ר"ז או י' ועיין בא"י שאל"ה.

לה) שם. הרי אלו נאמנים. וכחז מור"ם ז"ל צו"ד ססי' קכ"ז דוקא בדריקה חמץ דלא אהחזק איסורא מהימני אכל אי אהחזק איסורא לא. מיכו הפרי"ח צסי' זה חלק ע"ז. וכן סרצ מהרי"ש בספרו הנקרא חידושי מהרי"ש בשו"ת שנסופו סי' ד' הטלס כהפרי"ח וכמשמעו מ"ח צסס"י זה דגס בשאר איסורי דרבנן אפי' דאהחזק איסורא נאמנים יעוש"ב. מחזיר או ג'.

לז) שם. הרי אלו נאמנים. ואם הוא לאחר זמן איסורו ועדיין לא ביטלו ואיכבו אמרי אנחנו דקנו אינן נאמנים דכיון דאז מדאורייתא הוא באיסור דאז במקום דלריך דריקה ודקדוק גדול אין נאמנים משום דאינון עלננים סס. ע"ש או' ד' חמ"מ או' ד' מק"ח או' ז' ר"ז או' ו' וכחז שם הר"י וחייב הוא לחזור ולבדוק בכל החדרים הזריכים דריקה מן הסה"ס. ודוקא בודאי חמץ אכל אם לא דקנו מספק חמץ ואמרו אלו אחר זמן איסורו אנו דקנוכו נאמנים. חמ"מ שס. ועיין א"ח או' ה'.

לז) וביו"ש שירש בית אינן נאמנים אפי' קידם שם וביטל חמלו. מק"ח שס.

לח) ובמשכיר צ"ד שחזקתו בדוק ואמרו בני שאינו בדוק נאמנים. מק"ח שס.

מל) שם. שיש בו דעה לבדוק. וסיינו שהניע לחינוך. כל צ"י ח"י או' י"ד. א"ר או' י"א. מק"ח או' טו'.

א) סעי' א'. עכבר שנכנס לבית בדוק וכו' אפי' בכבר קטן שיוכל עכבר לאכלו ואפי' ביטל לא חלינן לקולא מטעם דספק דרבנן לקולא משום דאין ספק אכלו מוליא מידי ודאי חזקה איסור דכיון שודעינן בודאי שעכבר גררס החמץ לפנינו אין ספק מוליא מידי ודאי. צ"ח צס"י זה ובס"י

כמ"ס צצ"י. והצ"ח כחז דמייירי זין צי"ג וזין צי"ד אלא שכחז גמלשון רש"י משמע דאייירי צי"ג יעו"ש. אמנס לשון הש"ע הוא כדברי הר"ן. וכ"כ העו"ש או' ג' דמייירי אפי' צי"ד. ואפי' דכבר נחבאר דאם היה ציד המשכיר צליל ו"ד דעל המשכיר לבדוק מ"מ אם לא דק לא אמרינן דמקח טעוה הוא יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ז'.

כז) שם. ואינו מקח טעוה. ואפי' שהחנס עמו כדריא שיהא בדוק וגמלא שאינו בדוק לא הוי מקח טעוה. כ"מ מדברי מור"ם ז"ל בצבגה. וכ"כ מ"ח סק"ז. ר"ז שס.

כח) שם. ואינו מקח טעוה. פ"י בודאי מליכה על המשכיר רמ"ח אך אם אמר המשכיר לא בעינא למיעבד מצוה או שהלך לדרכו אינו מקח טעוה דמסתמא ניחא לאונש דליעבד מצוה זין בגופיה זין בממוניה והאי דקא צעי הדר שמה מפני דבר אחר הוא. מ"ח סק"ה. ודוקא בכפסד ממון הכריך לעשויה המלוה אכל לאחר עשויה המלוה לא. חומת ישרים סי' ט"ו. כנס"ג בסגנ"י. מ"ח שס.

כט) שם. ואינו מקח טעוה. ראובן השכיר לשמעון בית צי"ג בניסן בחזקה שאינו בדוק ואח"כ אור ל"ד אמר לשמעון שכבר דק הבית ויאל לטעון שטעון דסוי מקח טעוה שלקה זה הבית כדי לקיים מצוה דריקה והוא בלופן שאינו יכול להביא עצמו לירי חייב דריקה. אין לדיון אלא מה שעניו רואות שאם בעינו יראה שהכלית שכירות בית זה הוא לדירה אין כאן מקח טעוה ואם צרור שהכליתו היה לקיים מצוה דריקה ודאי דסוי מקח טעוה ואם ספק מה היתה כוונתו המע"ה. שו"ת נחפה בצב"ק ח"מ סי' א' ועו"ש שערד כמס' לרד"ן. ברב"י או' ה'.

ל) שם. וי"א דלריך להחזיר וכו' דסיל סא דניחא ליה למיעבד מצוה בממוניה היינו דדבר שאין בו היזק כגון לבדוק על עליה שלו אכל בחסרון כים לא כמ"ס סי' י"ד. מ"ח סק"ו. ר"ז או' ז'.

לא) שם הגה. וי"א דלריך להחזיר וכו' זוכי סברה הרמב"ן שהביא חמ"מ פ"ב והר"ן חלק עליו כמ"ס צצ"י יעו"ש. וכחז הפרי"ח דעיקר כדברי הר"ן דלא מלי חבט שוכר למשכיר יעו"ש. וכ"כ הצ"ח דאין להוליא מיד כמותה. וכ"כ דעה ח"י או' י"א. א"ר או' ה' חק יוסף או' טו' מק"ח או' ו' ר"ז או' ז' ובהשכיר צי"ג לכ"ע א"ל להחזיר שכר דריקה. מק"ח שס. ועיין לעיל או' י"א.

לב) סעי' ד' בית שהוחזק שלא דקו המשכיר וכו' משמע דוקא ככ"ג שהוא בחזקה שאינו בדוק אכל אם הוא מוחזק שיש בו ודאי חמץ ואמרו אנחנו דקנו וביעורנו אפשר דאינס נאמנים. ח"י או' י"א. אכל הפרי"ח כחז דאף בחזקה בודאי חמץ נאמנים כיון שדריקה חמץ דרבנן. וכ"כ א"ר או' טו' חקה הפסח או' י"א. ועיין לקמן או' ל"ה.

לג) שם. ואמרו אשה או עבד וכו' דהכל נאמנים על ביעור חמץ אפי' נשים אפי' עבדים אפי' קטנים

לחזור לבדוק הבית אחר הכבר שהכניס לפי שאין דרכו של עכבר לפרר והני פירורין מעלמא אתו ולא מאותו ככר אבל אם תינוק נכנס לבית בדוק וכבר בידו ונכנס אחריו ומצא פירורין א"צ לחזור ולבדוק שחזקתו שאכלו ואלו הפירורין שנפלו ממנו בשעת אכילה שדרך התינוק לפרר ב וי"א שאם אין בפירורין כדי כל הכבר צריך לחזור ולבדוק. (ד"י עכבר נכנס ויולא השמיט הרב סוהיל ולא שכיח); ב ג כזית חמץ למעלה על הקורה מחייבים אותו להביא סולם להורידו מפני שפעמים יפול מהקורה אבל אם היה חמץ בבור אין מחייבים אותו להעלותו אלא מבטלו בלבו ודיו:

צבורין

כף החיים

ט **שם.** לפי שאין דרכו של עכבר וכו' וה"ס כלב וחרנגול אין דרכן לפרר. רוקח ס' רס"ז ב"ח. מ"א סק"ב. ח"א"ד.
י **שם.** שאין דרכו של עכבר וכו' ואם מלא חצי ככר שהכניס הטכבר ל"ע דשמא מלנע חצי צחורין. ואם הביא עכבר ככר מהשוק קודם זמן איסורו מנעטו ולאחר זמן איסורו אפשר לא ניחא ליה והוי רק דרבנן וכו' הדין כספק על. א"א או' ב' ועיין לקמן סי' ח"ט סעי' ב'.
יא **שם.** אבל אם תינוק נכנס וכו' ומיורי שאין בו דעה דאם יש בו דעה נאמן לומר שאכל כולו. מ"א סק"ג. א"ר או' ב' חק יוסף או' ו' מק"ח או' ג' חקת הפסח או' ד' וכחז ודלא כהמ"ק. ר"ז או' ה'.
יב **שם.** ומלא פירורין וכו' ואפי' לא מלא כדי כל הככר א"צ לבדוק דחולין שאכל השאר כי כן דרכו של תינוק לפרר באכילתו. צ"י. ע"ז. מאמ"ר או' ג'.
יג **שם.** ומלא פירורין וכו' ואם לא היו פירורין אין להוציא מודי ודאי חמץ (ר"ל ולריך לבדוק) והי"א ס"ל דאינו מוציא מודי ודאי חמץ אלא אי"כ יש כדי כל הככר. ט"ז סק"ב. ובראינו אוכל ומלא מקלח פירורין כ"ע מודים שא"צ בדוקה ואפשר אף בלא מלא כלום דמסתמא אכל כולו. מש"ז או' ב' ועיין לקמן או' ע"ב.
יד **שם.** א"צ לחזור ולבדוק וכו' אפי' אם לא ביטל. ב"ח. ח"י או' ו' א"ר או' ג' חק יוסף או' ז' מק"ח או' ד' חקת הפסח או' ג' ר"ז או' ה'.
טו **שם.** א"צ לחזור ולבדוק וכו' ומסר"ל כחז להיפך ולכן יש להחמיר ולבדוק בין בעכבר בין בחינוק. ד"מ או' א' ע"ז.
טז **נחש** שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו א"צ לשכור חבר להוציא הככר מפיו אם כבר ביטלו או שיכול עדיין לבעלו. ר"ז או' י"ד.
טז **שם.** וי"א וכו' והפרי"ח פסק כסברא הראשונה. וכ"פ הכ"ץ והביאו א"ר או' ג' וכ"כ המ"ז או' ב' ור"ז או' ה' כחז ד"ש להחמיר כדעה י"א אם לא ביטל שיש כאן ספק איסור של חורה אבל אם כבר ביטל או שעדיין יכול לבעול יש לסמוך על סברה הראשונה שהיא עיקר עכ"ל. וכבר כחצנו לעיל סי' י"ג או' ז' דכל היכא שסוחס הש"ע לקולא ואח"כ מביא י"א לחומרא דדעתו לפסוק כסחם ורק לכתחלה חושש לדעה י"א יעו"ש.
ח"י **סעי' ב'.** כזית חמץ וכו' אבל פחות מכזית א"צ סולם להורידו וסני בביטול. ח"י או' ז' חק יוסף או' ח' מק"ח או' ה' חמ"מ או' א'.
יט **שם.** מחייבין אותו להביא סולם וכו' אפי' שביטלו דשמא יפול מהקורה חוץ הפסח ויבא לאוכלו. לבוש. ע"ש או' ב' ר"ז או' י"א.

סס אבל

וכס"י ח"ט. ח"י או' ח' חק יוסף או' א' מק"ח או' א' ברנ"י או' א' ע"ה או' א' ר"ז או' א' ועיין לעיל סי' ח"ד או' ו'.
ב **שם.** ונכנס אחריו וכו' פי' מיד נכנס אחריו ואעפ"י שרגלים יש לדבר שהוא מן הככר שהכניס הטכבר אפי"ס לריך בדוקה. ב"ח.
ג **שם.** ומלא פירורין וכו' אבל אם מלא ככר שלם א"צ בדוקה כמ"ש לקמן סי' ח"ט סעי' ב' וס"י דוקא בביטול משא"כ בלא ביטול לא חלין להקל ולריך לבדוק כל הבית. ח"י או' ב' חק יוסף או' ג' מאמ"ר או' א' כ"ש או' א' ויחבאר עוד מזה לקמן סי' ח"ט סעי' ב' קחנו מש"ס.
ד **ואם** מכיר אותו הפסח שנטל העכבר אף שמלא שחסר ממנו קלה א"צ בדוקה דחלין בעכבר שאכל אותו מקלח שחסר. ב"ח מלשון הרמב"ם והביאו הפרי"ח והנ"ש. וכ"פ ר"ז או' ד' ועיין לקמן או' י"ד.
ה **שם.** אפי' כדי כל הככר וכו' וכ"ש אם היו רק מעט פירורין דלא חלין שאכלו ונפלו אלו הפירורין בעת אכילתו. מ"ב או' ג'.
ו **שם.** לריך לחזור לבדוק וכו' ודוקא שראינו עכבר נכנס עם חמץ אבל מלא כך חמץ בבית אחר בדוקה א"צ לחזור ולבדוק. וכן ע"כ שנכנס עם חמץ לבית א"צ לחזור ולבדוק. מק"ח או' א'.
ז **שם.** לריך לחזור ולבדוק וכו' כל מקום שריך לחזור ולבדוק לריך ג"כ לחזור ולבעול שהרי חמץ זה שניררס חולדס מחוץ הבית לא נחבע. ה"ן ספיק דפסחים וביאו צ"י ס"י ח"ל"ד והפרי"ח בס"י זה. ועיין לעיל סי' ח"ל"ד או' ד' מ"ש זה יעו"ש.
ח **שם.** לריך לחזור לבדוק הבית וכו' ומיורי בעכבר שנכנס לבית ולא ראינו לאחז מקום מן הבית (ר"ל לאחז חדר מן הבית) הכניס הככר אבל כשראינו שנכנס למקום מן המקומות שבבית א"צ לבדוק אלא אותו מקום בלבד. וה"ס נמו כשלא ראינו לאחז מקום מן הבית הכניס הככר אלא שמקלח פחמי החדרים הם נעולים א"צ לבדוק באחז החדרים שהרי צודאי לא נכנס שם ואין חוששין שמא דרך חור הכניס מהדר לחדר דאי"כ אין לדבר סוף אבל אותם החדרים שהם פתוחים לריך לבדוק. ב"ח. אבל המ"א סק"א כחז דבית פירושו חדר וא"צ בדוקה אלא אותו חדר שראינו שנכנס לשם אבל שאר חדרים א"צ לבדוק אם ביטל או שאין הככר גדול כמ"ש סי' ח"ט וס"ה כאן ואם לא ידענו לאחז חדר נכנס ס"י ח"ט ע"כ. (בס"י ח"ט סעי' ב' דאם ביטל א"צ לבדוק) ולא ידענא לבי עייל עכ"ל. וכ"פ מק"ח או' א' ר"ז או' ב' ועיין לעיל סי' ח"ל"ד או' ה' וא"ו ו'.

כאר הגולה
 ב כ"כ שם החס"י
 ור"ן וכ"כ העור
 ג בע"א שם צמ"י
 וכל נפשתא וכחז
 כמ"ס צפרק ב'
 דלריך להורידו וכו'

תל"ט דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהנחה. וכו' ד' סעיפים:

באר הגולה

א נמי פסחים ט'
ב שם בגמרא וז'
הרמב"ם פס"ב ז'
ואיירי בשבטל וסגו
מדאורייתא וכמ"ש
שם בגמרא וז"ל

א א ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידענו אם נטל חמץ או אם נטל מצה ונכנס לבית בדוק צריך לחזור ולבדוק. (מיהו אם סכנר קטן שיכול העכבר לאכול חליטין להקל שאכלו וא"ל לדוק) (טור) שכל הקבוע כמחצה על מחצה ואם פירש הככר ממקום קביעתו ונטלו העכבר משם א"צ לחזור ולבדוק דכל דפריש מרובא פריש: ב ב' צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה וב' בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שננטל החמץ וכן שני בתים בדוקים וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס או שידע שנכנס לאחד מהם ונכנס אחריו ובדק ולא מצא כלום או שבדק קצת מהבית ומצא

כף החיים

גדול שא"ל שיאכלו כולו ולא ציטל לריך לדוק אבל אם ציטל בכל ענין א"ל לדוק עכ"ל. ועטס הטור כחז ב"י כיון שציטל היו ספיקא דרבנן ואזלינן לקולא. אבל הרמב"ם פ"ב כחז סחס דלריך לדוק וכחז סמ"מ שם דכ"ס דעה רש"י והגאונים והטעם כחז שם הרא"ש דאע"ג דספיקא דרבנן הוא כיון שדריקה חמץ החלחס על הספק החמירו בספקא יותר משאר ספיקות של דבריהם וכן פיקר עכ"ל והביאו ב"י וא"כ משמע מדברי הרמב"ם שחסם דככל ענין לריך לדוק צין אם הוא ככר קטן צין אם ציטל וכי דעה שש"ע שחסם כדברי הרמב"ם ולא העתיק דברי הטור וא"כ ה"ל למור"ם ז"ל לכתוב זה שם י"א אלא כי כן דרכו בכמה מקומות כשלא נחפרם כדריא דדברי שש"ע היפך דבריו כוחז בסחמא. וכ"כ המחמיר או"י ב' וכ"כ הער"ה או"י ב' דדעה מרן לאסור אע"ג דלויכא ס"ס אלא דאם ציטל כחז מהריק"ש דא"ל לדוק מכח ס"ס עכ"ל וכ"כ ח"י או"י ג' דיש לסמוך על דברי מור"ם ז"ל היכא שציטל יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י א' דיש לסמוך ע"ז היכא שציטל או שיכול עדיין לנטל יעו"ש. אבל בככר גדול אין להקל בציטול. וכ"פ הלבוש. וכן הסכים א"ר או"י ב'.

כ) שם. אבל אם היה חמץ צבור וכו' צין יש בו מים וצין שאין בו אם אין דרך לירד בתוכו לסחמם בו כל הסכס אין חוששין שמה ירד לחובו בפסח ויאכל מהחמץ לפיכך אין מטריחין אותו להביא סולס לסעלות החמץ משם אלא מצטלו ודיו. ר"ז או"י י"א. ועיין ח"י או"י ח' מ"ש לחלק ומ"ש עליו המש"ז או"י ד' יעו"ש.

כא) שם. אין מחייבין וכו' צדיא כשהטח חמץ צבור ע"ד לפנותו משם קודם פסח או שנפל מאליו אבל אסור להטמין שם חמץ ע"ד שיפאר שם עד אחר הפסח אפי' ציטלו ואם הטמינו שם אין מועיל לו כלום ולריך להוציאו ולצטרו צי"ד אפי' אם הטמינו שם קודם ל' יום לפני הפסח. ר"ז או"י י"ב.

כב) שם. מצטלו בלבו ודיו. דהוי כחמץ שנפלה עליו מפולה (עיין ס"י תליג סוף סעי' ח') אבל אסור להטמין צידים. מ"מ פ"ב דין י"ד. מ"א סק"ד. א"ר או"י ד' חק יוסף או"י ט' חמ"מ או"י א' חקה הפסח או"י ז'.

כג) שם. מצטלו בלבו ודיו. ואין חוששין שמה יעלנו ויאכלנו דחרי חששות שבאות ע"י מעשו לא חיישין העלאה ואכילה שמחוק כך יזכור איסורו ולשמא ירד במקרה ויאכלנו שם ג"כ ליכא למחשש שאין דרך לאכול צבור. לבוש.

כד) שם. מצטלו בלבו ודיו. ואם נודע לו אחר זמן איסורו דאז לא מהני ציטול לריך להוציאו ולצטרו. צ"י. ודוקא כשלא ציטל חמ"ו מקודם אבל אם ציטל בזמנו כנכסו מהני גם לזה ועפ"י שלא ידע מזה בשעת ציטול. מ"ז סק"ד. וכ"כ האחרונים.

ה) שם. ואם פירש הככר וכו' דוקא שלא בפנינו. פרי"ה. ו) שם. א"ל לחזור ולבדוק וכו' ואפי' לא ציטל וכבר הגיע שעה ששים ואינו יכול לנטל אעפ"י כן א"ל לחזור ולבדוק ואפי' אם סכנר גדול. ר"ז או"י ב'.

א) סעי' א. ובא עכבר ונטל וכו' והטעם. משום שכל הקבוע כמחלס על מחלס דמי כמ"ש אח"כ. ודוקא שנטל העכבר בפנינו ממקום הקביעות דאז נטלו שלא בפנינו ה"ל כאלו פירש שלא בפנינו ונטלו דאמרינן כל דפרים מרובא פריש. הוי פסחים ט' ע"ב. מ"א סק"א. פרי"ה ח"י או"י ה' א"ר או"י א' חק יוסף או"י ד' מק"ה או"י א' חמ"מ או"י א'.

ז) שם. דכל דפריש וכו'. ומוחר לאכלו בפסח. פרי"ה. א"ר או"י ג' אבל ח"י או"י ו' כחז דאסור לאכלו בפסח יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או"י ה' מק"ה או"י ג'.

ב) וכן אם נחערבו ליצורין ואח"כ לקח מהם העכבר אמרינן כל דפרים מרובא פריש. מ"א סק"ד. ח"י או"י ד' א"ר שם. חק יוסף שם. מק"ה או"י ב' חמ"מ שם. ר"ז או"י ג'.

ח) סעי' ב'. ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שנפל החמץ ויכול אני לומר שזה שנפל החמץ נכנס לבית שאינו בדוק וזה שנפל המלס נכנס לבית בדוק.

ג) שם הגה. מיהו אם הככר קטן וכו' חליטין להקל וכו' והטעם כחז צבור משום דהוי ס"ס ספק מלס ספק חמץ ואח"ל חמץ שמה אכלו. וכחז עוד הטור ואם הוא

ט) שם. וליצור אחד של חמץ. וכו"ס שני לצורים אחד של מלס ואחד של חמץ ג"כ דינא הכי. ח"י או"י ז' א"ר או"י ד'.

(ח)

י) שם. ואין ידוע לאיזה בית נכנס. זהו דברי הרמב"ם פ"ב ולדעתו אפי' אם באו שני בעלי הבתים לשאול צבח אחת אמרינן לכל אחד דא"ל לחזור ולבדוק משום דמייירי

ומצא כבר א"צ לחזור ולבדוק. (כך הם דברי הרמב"ם אבל מסקנת הטוסקים אינו כן): ג' הניח ש' בכרות חמין ומצא י' צריך לבדוק אחר כל המי' ד' וכן אם הניח י' ומצא ש' צריך לבדוק אחר כל המי' שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם ה' וי"א הני מילי בקשורים יחד אבל אם אינם קשורים יחד א"צ לבדוק אלא אחר האחד: ד' הניח חמין בזוית זו ומצא בזוית אחרת צריך לחזור ולבדוק: תנ"ך דין חמצו של אינו יהודי שהופקד אצל ישראל. ובו ד' סעיפים:

א' אינו יהודי שהפקיד חמצו אצל ישראל אם הוא חייב באחריותו מגניבה ואבדה בין שהוא בביתו בין

בף החיים

באר הגולה
ה"ס שם ג' ע"י
וכחמיו משנה
ספ"ד דמעט' שני
ד שם בגמרא
וכחמיו שם
ה חוס' שם מהא
דביא' י' ו' שם
בגמרא וכחמיו.
א צריחא וגמרא

ח' (חי) שם וי"א וכו' וכ"ס דעה הלבוש. עו"ש או' ג' וכ"ס ספר"ח. ח"י או' וי"ד. א"ר או' ז' חק יוסף או' ח' ר"ז או' ז' ועיין לקמן או' כ"ב.

י"ט (יט) שם. בקשורים יחד. אע"ג דליכא חו למחלי בעכברים תלינן בקטנים. חו' מ"א סק"י.

ך (ד) שם אלא אחר האחד. דכיון שלא היו קשורים לא חיישנן שניטלו כולם. חק יוסף או' ע'.

כ"א (כא) שם אלא אחר האחד. אבל בהניח ט' ומלא וי"ד אעפ"י שאינם קשורים צריך לבדוק אחר כולם. מ"א סק"ז. א"ר או' ט' חק יוסף שם. מק"ה או' ה' ר"ז או' ח'.

כ"ב (כב) שם. אלא אחר האחד. ונראה דאין להקל בזה אלא כשביטל או שעדיין יש שהוא לבטל. מ"ב או' י"ז.

כ"ג (כג) סעי' ד'. צריך לחזור ולבדוק. דחוששין שמא עכבר עשאו וכיון דחוששין לעכבר יש לחוש נמי לא זהו אלא אחר רש"י וסב"א ב"י.

כ"ד (כד) שם. צריך לחזור ולבדוק. ואם הוה הבית סגור והמפתח בידו א"ל בדיקה דתלינן שהוא טיחו בזוית זו שנמלא בו עכשיו ושכח. הרד"ב בלי הרמב"ם סו' קל"ט. ערי"ה או' ח' ונראה דאפי' מסר המפתח ביד אחר לא חיישנן. חק הפסח או' ט'.

כ"ה (כה) שם. צריך לחזור ולבדוק. ואפי' אם ביטל נמי צריך לחזור ולבדוק. ב"י לדעת הרמב"ם. מ"א סק"ח. אבל הטור כחב' אם ביטל א"ל לבדוק. וכ"כ הלבוש. וכ"ס ספר"ח. ח"י או' י"א. א"ר או' י"ד. חק יוסף או' וי"ד. וסר"ז או' ט' לחלק ולא דאם אינו יודע מנין הככרות שמניח צריך לחזור ולבדוק אפי' אם ביטל אבל אם יודע מנין הככרות ומלא בזוית אחרת כמנין שהניח א"ל לבדוק אם ביטל או שיכול עדיין לבטל.

כ"ו (כו) שם. צריך לחזור ולבדוק. ואם הככר קטן חף בלא ביטל א"ל לבדוק לדעת הטור. חמ"מ או' י"ג. ועיין לעיל או' ג'.

כ"ז (כז) ב"ל מקום שנזכר בדינים אלו להקל אם ביטל ה"ה חף אם לא ביטל ועדיין הוא קודם שש שעות של יום י"ד יכול לבטל חף לאחר שגילד הספק ושוב דינו כמו שביטל קודם לכן. וכל מקום שצריך בדיקה שנית צריך ג"כ ביטול שנית כ"כ מ"א וח"י אבל ספר"ח כחב' דא"ל ביטול אחר ביטול. חמ"מ או' י"ד. ועיין לעיל סו' חליה או' ז' וסו' חל"ד או' ד' ודוק.

א (א) סעי' ה'. אם הוא חייב באחריותו וכו' דהכי איתא בפסחים ס' ע"ב. לא יראה לך באור. שלך או' אהס רואה אבל אהס רואה של אחרים ושל גבוה יכול יטמון ויקבל פקדונות מן הסכרי ת"ל לא ימלא בבחיכס. ואוקי אח"כ בגמ'

דמיירי כשביטל ואינו אלא ספיקא דרבנן ומוקמינן לכל בית לחוקתו שהיה צדוק כמבואר במ"מ ובכ"מ שם ובב"י אבל הטור כחב' אם ב' הבהים של אדם א' או של שנים ובאו לשאול בבית אחת או שבה א' לשאול עליו ועל חבירו שניהם צריכין בדיקה אפי' אם ביטלו ורק אם באו לשאול זם אחר זה אין שום א' מהם צריך בדיקה אם ביטלו וזהו שכתב מור"ם ז"ל אח"כ בהג"ה כ"ה דברי הרמב"ם וכו' לפי שדעת הטור אינו כן. וכחב' ספר"ח דדברי הטור עיקר. וכ"ס הר"ז או' ה'.

י"א (יא) ואם שאל על ביתו ואמרו לו א"ל בדיקה ואח"כ שאל על בית חבירו יכולין לומר לו שגם חבירו א"ל לבדוק. ספר"ח וכחב' שיש לסמוך ע"ז להלכה בהלטרפות סברה הרמב"ם ז"ל דא"ל לבדוק יעו"ש. ועיין לקמן או' י"ד. **י"ב (יב) שם**. או שצדק וכו' ומלא כבר וכו' ר"ל ולא אמרינן דזה כבר אחר וצריך לבדוק כל הבית.

י"ג (יג) שם. א"ל לחזור ולבדוק. ומיירי שביטל וסו"ל ספיקא דרבנן ולקולא. ע"ז סק"ג. מ"א סק"ה. ח"י או' ח' חק יוסף או' ו' מק"ה או' ד' ואם הוא קודם שעה ששיה מצטל לכהחלה ודיו. מ"א שם. ומשמע דכל ארבע חלוקות שכתב עליהם הש"ע דא"ל לבדוק מיירי בביטול וכ"כ ספר"ח לדעת הרמב"ם שהוא דברי הש"ע יעו"ש. אבל דעת הטור בחלוקה ה' שצדק ולא מלא כלום אפי' בלא ביטול א"ל לחזור ולבדוק וכ"ס הר"ז או' ה' מיכו המשי' או' ג' כחב' דבשני חלוקות הראשונות אפי' בדיעבד הביטול מעכב אבל בשני חלוקות האחרונות צדק ולא מלא או צדק קלה ומלא לכהחלה צריך ביטול אבל בדיעבד כנון שעבר זמן ביטולו אינו מעכב וא"ל לחזור ולבדוק יעו"ש וכ"כ דעת ספר"ח בחלוקות האחרונות א"ל ביטול אבל דעת הר"ז או' ו' לכהחלה בחלוקה הרביעית צדק קלה ומלא אפי' בדיעבד דאם עבר זמן הביטול שאינו יכול לבטל צריך לחזור ולבדוק ואפי' בככר קטן.

י"ד (יד) שם בהג"ה. אבל מסקנת הפו' אינו כן. זהו דעת הטור שחולק על דברי הרמב"ם הכחובים בש"ע סעי' א' כמ"ש לעיל או' ג' וגם על דברי הרמב"ם הכחובים בש"ע בסעי' זה כמ"ש לעיל או' י"ד יעו"ש.

ט"ז (טז) שם בהג"ה. אבל מסקנת הפו' אינו כן. ומס' שלא כחב"ס בהג"ה משום דלא שכיחי. חק יוסף או' ז' ועיין לעיל סו' חליה סוף סעי' א' בהג"ה.

ט"ז (טז) סעי' ג'. צריך לבדוק אחר כל כמ' דשמא גררום חולדות והעשר הנמלאות איש אחר הביאם כאן. רש"י וסב"א ב"י. וכגון שאינו מכירם דאם מכירם א"ל לבדוק. אחרונים.

ט"ז (טז) שם. צריך לבדוק וכו' ואפי' אם ביטל. טור. ב"י. ספר"ח. א"ר או' ו' חמ"מ או' י"ב. ר"ז או' ח'.

בין שהוא בכל מקום ברשותו חייב לבערו. כגו ואפילו חזר והפקידו ביד אינו יכולי אחר (כנסת אלפסי פ"ק דפסחים). ב וי"א שאפי' אינו עליו אלא שומר חנם שחייב בפשיעה חייב לבערו ג ואפי' אם אינו חייב באחריותו בדין אלא שיודע שהאינו יהודי אלא ויכפהו לשלם אם יאבד חייב לבערו ויש חולקים

באר הגולה פסחים ה' ב טור שם בה"ג והרא"ש. ג שם בשם רמב"ם בפ"ד מהלכי חמץ

בף החיים

וימכרו לישראל ויכשל ישראל בחמץ שטבר עליו הפסח. מ"א סק"א. אבל חמיו או ד' כחז דמוחר להחזיר לעכו"ם ואין להחמיר משום שמה ומכרו לישראל יעו"ש. וכי מק"ח או"ג י"א בהגה"ט חקת הפסח א' ד' ר"ז או' י"ז: וכחזו שם הר"ז דהחמיר לבערו ולשלם לעכו"ם דמיו כדי שלא תבא הקלה לישראל אחר על ידו חפ"ב. מ"כו בהשו"י כחז סופר סי' פ"ד מסיק דלישראל הנפקד בעלמו אסור אפי' בהנאה ולאחרים מותר אפי' באכילה כיון שאין גוף החמץ של ישראל יעו"ש. ולפ"ז מותר להחזיר לעכו"ם חטפ"ו שיודע שימכרו לישראל.

י' שם. חייב לבערו. ואם בא למוכרו לעכו"ם אינו יכול למוכרו רק סמוך לזמן ביטור. וכן יכול לבערו בזמן הסוף. מק"ח שם. מ"כו מדברי הר"ז בק"א או' י"א משמע דיכול למוכרו איתמו שירא יבעטין הביטול כחז דאינו יכול לבער כ"א לאחר שיתכוין לזכות בו יעו"ש. ועיין לעיל או' ה'. י"א שם כגו. ואפי' חזר והפקידו ביד עכו"ם אחר. שאינו בעליו שהרי הוא כשלו והו"ל כמפקיד חמלו ביד עכו"ם. שסי"ג. ומשמע דאם הפקידו ביד בעליו אינו עובר. מ"א סק"א. ואפי' לא קבלו עליו הבעלים אחריות. מק"ח או' ד' וכן הסכים חק יוסף או' ה' בדברי מ"א והשיג על ח"ו יעו"ש וכן הסכים הגר"א. וכ"כ ח"א כלל קי"ך או' א'.

י"ב שם. בהגה. ואפי' חזר והפקידו וכו' זהו לדעת הרמב"ם והכנסתים אחריו אבל לשיטת ר"ח א"ל לבער. פרי"ח חמ"ג דעת האחרונים כדברי מור"ם ז"ל.

י"ג שם בהגה. ואפי' חזר והפקידו וכו' ואם מהחלס נחן הבעו"ם חמלו ברשות עכו"ם ואם קבל עליו ישראל אחריות א"ל לבערו. עט"ז. מ"א שם. ח"ו או' ו' חק יוסף שם. מק"ח שם. ח"א שם. ר"ז או' י"ד.

י"ד שם בהגה. ביד עכו"ם אחר. ואפי' אותו כותו קבל עליו אחריות אינו מועיל וחייב לבער. עו"ש או' א' ח"ו או' ה' א"ר או' ג' חק יוסף או' ד' מ"כו מ"א סק"א כחז דאם הישראל הפקידו אלל עכו"ם אחר וקבל עליו כעכו"ם שני אחריות מגניבה ואבירה שרי יעו"ש. וכ"פ סמק"ח או' ד' וכ"כ דעת כה"ק או' ז' וע"כ נראה דלכתחלה יש להחמיר דהיינו שיחזירו לבעלו אם אפשר או שימכרו לעכו"ם אחר קודם זמן איסורו ודיעבד כגון שאין בעליו כאן והגיע זמן איסורו שאינו יכול למוכרו יש לסמוך על המחירין. וכ"פ הר"ז או' ע"ז.

ט"ז שם בהגה. ואפי' חזר והפקידו ביד עכו"ם אחר. ומ"מ לאחר הפסח שרי בהנאה. שאגה ארי"ה סי' פ"ה. מחז"ר או' ח' שט"ח או' ז'.

ט"ח והמץ נוקשה של עכו"ם ביד ישראל וקבל עליו אחריות ועסה לו מחו"ס י"ט שרי. ח"א סי' תמ"ב או' י"ז.

ט"ט אחד לקח חמץ מחזירו ונתן לו מעוה ולא משך וסלוקח מכרו לעכו"ם אלל כצ"ד שבעירו והמוכר

בגמ' הא דקביל עליה אחריות הא דלא קביל עליה אחריות יעו"ש. ב שם. אם הוא חייב באחריותו וכו' כגון שאמר לו ישראל אם יגנב או יאבד ממני אשלם לך וקנס ממנו כעכו"ם בקנין סודר שלא יחזור בו או אפי' לא קנס ממנו אלא שדין המלך הוא שישלם לו כיון שאמר לו כן צפ"י בשעת הפקדון. ח"ו או' א' ר"ז או' ע' אבל חק יוסף או' א' כחז דחייב באחריותו סיינו מדינא דמלכותא דמאי צוה או חייב בדין ישראל או לא דודלוי יחבע הגוי צדיק יעו"ש. וכ"כ בהר"ב או' א' ולי נראה דהכל לפי הזמן דאם שניה שיחבע הגוי צדיק ישראל ונחתיב ישראל באחריות צדיקי ישראל אז חייב לבער ואם לא שניה שיחבע הגוי רק צדיקא דמלכותא אז אינו חייב לבער כ"א אם הוא חייב צדיקא דמלכותא.

ג שם. מגניבה ואבירה. עיין חו' פ' האומנין ופי' שצווח דריונין שכתבו לדעת רש"י אינו חייב לבער אלא א"כ קבל עליו אחריות דאנוסין ועיין בש"כ לח"מ סי' ע"ב שכתב הרבה פ"י חולקין על רש"י וטרח לחרץ דברי רש"י יעו"ש. ח"ו או' ז' וכ"כ דעת האחרונים כדברי הש"ע.

ד שם. בכל מקום ברשותו וכו' ואם יחד לו בית צפ"ע אם חייב לבער עיין לקמן או' כ"ז.

ה שם. חייב לבערו. ולא מהני ביטול והפקד בחמץ של אחרים שקבל עליו אחריות ואין זה דרך מולאחו מלעבור על כל יראה ובל ימלא ואין לו חקנס אלא שריפס. שו"ת שאגה ארי"ה סי' ע"ז. מחז"ר או' א' ח' שט"ח או' א' וכ"כ ח"א סי' תמ"א או' ד' וסו"ס גס ח"א למוכרו בלי רשות כעכו"ם יעו"ש ומ"כו י"א דמהני ליה ביטול וגם יכול למוכרו כמ"ש לקמן או' יו"ד יעו"ש. ועיין שרי חמד מעי חמץ ומלא סי' ה' או' ל"ג שהביא דעת החולקים על שו"ת שאגה ארי"ה הנו"י יעו"ש. ואם יחד לו בית צפ"ע וביטול ג"כ אפשר דיש לסמוך על המחירין אבל לכתחלה לא יעשה כן לקבל חמץ מעכו"ם באחריות אם יודע שימכר אללו בפסח.

ו גם בחמץ של אחרים שקבל עליו אחריות איכא עשה דהשביית. שו"ת הנו"י סי' ע"ח. מחז"ר או' ג' שט"ח שם.

ז אם מולא חמלו מרשותו אפי' תוך הפסח סגי ליה מה"ח לענין שלא יעבור בכל יראה ובל ימלא אבל לענין עשה דהשבתה לא מהני ליה עד שיבערנו. שו"ת הנו"י סי' פ"ג ופ"ד. מחז"ר או' ו' שט"ח שם. והיינו לדעת הרמב"ן ודעמי"ה כמ"ש לקמן או' מ"ה יעו"ש.

ח שם. חייב לבערו. כיונו אם אין העכו"ם מלוי כאן אבל אם הוא מלוי מחזירו לו קודם שיגיע זמן האיסור.

ט שם. חייב לבערו. ואם עבר ולא ביערו ובה כעכו"ם אחר הפסח רשאי ליתן לו החמץ דהא חמץ שטבר עליו הפסח אינו אסור אלא מטעם קנס וצוה לא קנסו ומי"מ י"ל דאסור ליתן לעכו"ם דשמה יחזור העכו"ם

חולקים: ב ד ואם אינו חייב באחריותו אינו חייב לבערו אפי' אם כבוש תחת ידו כגון שהוא גר תושב באר הגולה ושרוי עמו בחצר ה' וצריך לעשות לפניו מחיצה גבוהה שפחים כדי שלא ישכח ויאכלנו. הנה וא"י ומנה. ד שם בסרייהא ונגמרה. המימרה דכ"ג ע"ו צריך

קף החיים

והמוכר לא מכרו לא נאסר. חטוי עונג י"ט סי' נ"ה. פה"ע או' ג'.

לקבל כלל פקדון חמץ אפי' בלא אחריות כלל. ה"י או' ח' חק יוסף ע"ס. מק"ח או' ז'.

ח" עכו"ם המעמידים קמה (של חטים לחוחין) אלל ישראל בבית ונוחטים שכירות בכל שבוע דבר קצוב ואחריות על ישראל אין הקנס אלא או שהמפקיד יתן רשות למוכרו או יפקדנו אלל עכו"ם אחר ויקבל עכו"ם השני אחריות והמקום ימכור לו. מש"ז או' א' ועיין לעיל או' ה' ודו"ק.

כז ש"ס כגון שהוא גר חושב. שיר ישראל שולטת עליו. מ"א סק"ב. וגר חושב היינו שקבל עליו ז' מלוח בני נח כמ"ס צו"ד סי' קכ"ד סעי' ז'.

י"ט ש"ס וי"א וכו' הוא דעה בפי' והרא"ש. ואפי' אם אינו חייב וכו' הוא דעה הרמב"ם בפ"ד. ויש חולקין הוא דעה הראש"ד בהשגות דפליג על הרמב"ם וס"ל דאונס אינו כד"ן אחריות כמבואר כ"ז בטור וב"י יעו"ש.

כח ש"ס ור"ך לעשות לפניו מחיצה וכו' ומש"ע מדברי שש"ע דמייירו בלא קיבל עליו אחריות ואפי' לר"ך מחיצה י"ט כדי שלא ישכח ויאכלנו אבל בקיבל עליו אחריות לא מהני מחיצה ויחוד בית בפ"ע אלא דוקא לר"ך ביעור. וכ"כ הט"ז סק"ב והעו"ש או' ב' והמאמ"ר או' ד' וזהו דעה רש"י והרמב"ם והר"ף והרשב"א אבל דעה ר"ח והרא"ש ובטל העטור והרמב"ן דבלא קיבל עליו אחריות לא בעי מחיצה י"ד אלא מהנהכו לכל מקום כדי שלא ישל בו וקיבל עליו אחריות די לו ביחוד בית או במחיצה י"ד דכיון דיחד לו בית לאו ברשותו הוא ואפי' דקיבל עליו אחריות כמבואר בב"י יעו"ש. וכ"כ בשו"ת שאגת אריה כ"י ע"ח דדעה ר"ח וסייעתו יעו"ש. והביאו מחזיר או' ב' ושע"ת או' א' אמנם ח"י או' ג' כתב דהאחרונים הכריעו דלכתחלה יש להחמיר אף ביחד לו בית ודיעבד אין להחמיר. וכ"כ מק"ח או' ב' ר"ז או' ע"ז ובק"א או' ח' ח"א כלל ק"ך או' א'.

ד' ש"ס אלא שומר חנם וכו' וכו' איז הכריע דלכתחלה אף בשומר חנם חייב לבער ודיעבד אם שכח לבער יש לסמוך על דיעה ראשונה דכל שאינו חייב באחריות גניבה ואבירה אינו מצטרף. ח"י או' ז' ח"א כלל ק"ך או' ב' ר"ז או' ע"ז ובק"א או' ו'.

כח ו"א הוא חייב באחריותו מדינא דמלכותא כתב חק יוסף או' ב' דאף לדעה ר"ח וסייעתו לא מהני יחוד בית יעו"ש מיהו משאר דברי הפ"י נראה דאין חילוק דאף אם חייב בדינא דמלכותא מהני יחוד בית לר"ח וסייעתו.

כ"א ש"ס שהעכו"ם אלס וכו' ולכן במכירת חמץ בזקפין הדמים במלוה וכשיאבד לו החמץ לא ישלם לו כעכו"ם הוי כעכו"ם אלס ולר"ך למכור לו החדר שהחמץ בחוכו דאז הוי כקיבל אחריות על חמ"ו של עכו"ם בבית עכו"ם אבל להשכיר החדר אסור דיחד לו בית לא מהני לכתחלה (כמ"ס לקמן או' כ"ז) אבל מי שדר בבית בשכירות יכול להשכירו להעכו"ם ג"כ. מק"ח או' ח' ועיין לקמן סי' המ"ח או' נ"ה.

כ"ב ו"א בשעה שבה העכו"ם להפקידו אללו וקבל עליו הישראל אחריות יחד לו קרן זוית שאמר לו הנח חמץ שלך בזוית זו כתב ב"י דהוי זה כחמ"ו של עכו"ם ברשות עכו"ם ואין זקוק לבער לכ"ע אבל הב"ח חולק וכתב דלדעה רש"י ודעומים גם בכ"ג לר"ך לבער יעו"ש. ומיהו כבר כתבנו לעיל דדעה הפ"י להקל בדיעבד ולסמוך על ר"ח וסייעתו.

כ"ב ש"ס ויש חולקין. הוא דעה הראש"ד כמ"ס לעיל או' י"ט יעו"ש.

כ"ג אע"ג דחמץ משש שעות ולמעלה אפי' של עכו"ם וקבל עליו אחריות איתיה בעשה דחשביהו אפי"ה אם לא יחד לו בית או עשה מחיצה עד לאחר שש שעות אפי"ה דעובר עליו בהשגחה שרי בהגהה לאחר הפסח. שו"ת שאגת אריה סי' ע"ט. מחזיר או' ד' שע"ת או' א' ועיין לקמן סי' המ"ח או' ק'.

כ"ג ש"ס ויש חולקין. ודעה גדולים כו' כדעה ראשונה והיא עיקר. ח"י או' ח' ור"ל בדיעבד אם לא ביער יש לסמוך על דעה ראשונה דאם אינו חייב באחריות דגניבה ואבירה אינו נאסר אחר הפסח דהא אפי"ה בשומר חנם כתב ח"י לכתחלה חייב לבער כמ"ס לעיל או' ק' יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ד' דדעה שש"ע משמע דס"ל עיקר בהרמב"ם דדוקא קיבל בגניבה ואבירה הוא דח"ו לבער ומ"מ בדיעבד בשכח לבער יש לסמוך על ר"י והרמב"ם דמוהר לאוכלו אחר הפסח יעו"ש. וכ"כ מק"ח או' ו' ר"ז או' ע"ז. ח"א כלל ק"ך או' ב' ומיהו אם הוא חייב באחריות מדינא דמלכותא לכ"ע חייב לבער. ח"י ע"ס. א"ר או' ה' מק"ח ע"ס. ח"א ש"ס. ועיין לעיל או' ב'.

כ"ד א"ם לא עשה הקנות הגז' אפי' אחר שש שעות קודם פסח אלא עשה הוך הפסח אסור בהגהה אחר הפסח. שו"ת סנו' סי' ק' מחזיר או' ה' שע"ת ע"ס.

כ"ד סעי' ב"י אינו חייב לבערו וכו' ומוהר לכתוב בביתו. וכו"מ בהג"מ בהג"מ אלל בשכר אסור דהא משתכר באיסור הגהה מיהו בדיעבד שקבל שכרו מוהר. לבי"ט. וכ"מ מהשו"ת הרשב"א סי' קמ"ז. חק יוסף או' ז' ועיין לקמן סי' ה"ן סעי' ה' בהג"מ.

כ"ה א"ם חמץ של ישראל בבית נכרי דאין ישראל עובר מה"ת אם יחד לו סכרו בית לא מהני להחמיר. שו"ת כנו' סי' פ"י. מחזיר או' ט' ועיין לקמן או' מ"ה.

כ"ה ש"ס אינו חייב לבערו וכו' אבל בפסח (וכ"כ בערב פסח משעה ששיח ולמעלה. ר"ז או' ז') אינו יכול

כ"ז ש"ס ולר"ך לעשות לפניו מחיצה וכו' והא דלא סגי כאן בכפוייה כלי לפי שטושה זה לכל ימי פסח ולפעמים

לריך לעשות מחילס (ע"ל סוי' חמ"ו ס"ח) ג ו אינו יחודי שנכנס לבית ישראל וחמצו בידו אינו זקוק להוציאו אע"פ שהישראל רואה חמץ של אי' אין בכך כלום אבל אסור להעלותו עמו על השלחן ואפילו בהפסק מפה: ד ה ישראל שהפקיד חמצו אצל ישראל חבירו או אצל האי' אע"פ שקבל עליו הנפקד אחריות עובר עליו (אף) המפקד:

באר הגולה
 ו' ר רבייהא סס.
 ז הכש"ח בתשוב'
 ח טור בשם ר"י
 והר"ש והרמב"ם
 כפ"כ (ז) וכן מוכרח
 בדבריו שה"י כתב
 כס"י ה' שאם
 קבל עליו
 הנפקד אחריות

אינו

שם (בג) אצל אסור להעלותו עמו על השלחן. ואם אין ישראל אוכל מותר לטניח לעכו"ם לאכול על השלחן שלו. מ"ח סק"ז. א"ר או' יו"ד. ורק שינקס ויפס השלחן אח"כ. מק"ח או' יו"ד. ר"ז או' ד' מ"ח סס. וכן לריך לזכור כשילך לעכו"ם מציחו שיטול כל חמצו עמו ולא ישחיר ממנו מאומה צדית ישראל. ר"ז סס.

שם (בג) ואפי' בהפסק מפה. ואעפי' דאם אי' אוכל צמר וא' חלב שרי בהפסק מפה (כמ"ס צו"ד ס"ו פ"ח) הכא כיון דחמץ במטהו אי"ז שלא יתערב פירור אי' של עכו"ם בשל ישראל ואסור משום לך לך אמרין גזירא סחור סחור לכרמלא לא תקרב. חס"י הרשב"א ס"ו קט"ז. מ"ח סס.

שם (בד) ואפי' בהפסק מפה. ל"מ אם מכירין זה את זה דאסור דקרוז הדבר לצב לידו פשוטה אלא אף אין מכירין זא"ז אסור דכיון דחמץ במטהו רחוק שלא יתערב פירור אי' משלו בשל ישראל. עו"ט או' ג' ואפי' במקפידין זה על זה אסור. חק יוסף או' י"ב. וכחז וכ"כ מדברי הש"ע ורמ"א שלא ידו לחלק בין מכירין לשאין מכירין וצאין מקפידין למקפידין כמ"ס צו"ד ס"ו פ"ח ודלא כח"י דמתיר יעו"ט. וכ"כ המחמ"ר אי' ז' אי"ח או' ז' ר"ז או' ג' הגר"א.

שם (בד) אעפי' שקבל עליו הנפקד אחריות וכו' דין זה במחלוקת שנוי דלדעה הרמב"ן ושאר פו' אינו עובר המפקד כיון שאינו ברשותו אף מדרבנן מיבא חיוב לבער ולדעה הרמב"ם וס"י יונה והר"ש המפקד עובר ופטעס כחז הר"ש דאעפי' שהנפקד קיבל עליו אחריות מ"מ עיקר הממון של צעלים הוא וכיון שששאל הנפקד ציחו לשמירה ממנו קרינן ציח ציחו של המפקד ולפיכך עובר המפקד כמבואר כ"ז בטור וב"י ופסק בש"ע כדעה הרמב"ם וס"י וס"י אעפי' דעובר המפקד. ועיין עוד באו' שאח"ז.

שם (בד) אעפי' שקבל עליו הנפקד אחריות וכו' דין זה במחלוקת שנוי דלדעה הרמב"ן ושאר פו' אינו עובר המפקד כיון שאינו ברשותו אף מדרבנן מיבא חיוב לבער ולדעה הרמב"ם וס"י יונה והר"ש המפקד עובר ופטעס כחז הר"ש דאעפי' שהנפקד קיבל עליו אחריות מ"מ עיקר הממון של צעלים הוא וכיון שששאל הנפקד ציחו לשמירה ממנו קרינן ציח ציחו של המפקד ולפיכך עובר המפקד כמבואר כ"ז בטור וב"י ופסק בש"ע כדעה הרמב"ם וס"י וס"י אעפי' דעובר המפקד. ועיין עוד באו' שאח"ז.

שם (בד) אעפי' שקבל עליו הנפקד אחריות וכו' דין זה במחלוקת שנוי דלדעה הרמב"ן ושאר פו' אינו עובר המפקד כיון שאינו ברשותו אף מדרבנן מיבא חיוב לבער ולדעה הרמב"ם וס"י יונה והר"ש המפקד עובר ופטעס כחז הר"ש דאעפי' שהנפקד קיבל עליו אחריות מ"מ עיקר הממון של צעלים הוא וכיון שששאל הנפקד ציחו לשמירה ממנו קרינן ציח ציחו של המפקד ולפיכך עובר המפקד כמבואר כ"ז בטור וב"י ופסק בש"ע כדעה הרמב"ם וס"י וס"י אעפי' דעובר המפקד. ועיין עוד באו' שאח"ז.

שם (בד) אעפי' שקבל עליו הנפקד אחריות וכו' דין זה במחלוקת שנוי דלדעה הרמב"ן ושאר פו' אינו עובר המפקד כיון שאינו ברשותו אף מדרבנן מיבא חיוב לבער ולדעה הרמב"ם וס"י יונה והר"ש המפקד עובר ופטעס כחז הר"ש דאעפי' שהנפקד קיבל עליו אחריות מ"מ עיקר הממון של צעלים הוא וכיון שששאל הנפקד ציחו לשמירה ממנו קרינן ציח ציחו של המפקד ולפיכך עובר המפקד כמבואר כ"ז בטור וב"י ופסק בש"ע כדעה הרמב"ם וס"י וס"י אעפי' דעובר המפקד. ועיין עוד באו' שאח"ז.

ראובן

כף החיים

לפעמים נופלין את הכלי לזורך לכן לא סגי בכפיות כלי כן פורס"י. ח"י או' יו"ד. א"ר או' ו' חק יוסף או' ח'.
שם (ד) לפניו מחילס וכו' ואין לעשות מחילס ע"י סדון לפי שהולכין וצאין החתיו. ח"י סס. ומשמע דאם קשרו מלמטה צענין שאי אפשר להלך ולבא החתיו שפיר דמי. ועיין לקמן או' ל"ז.

שם (דה) לפניו מחילס וכו' ואפי' חמץ שאינו נאכל כמו שחז"ל כ"ח ע"י ציטול לריך ג"כ לעשות לפניו מחילס. כ"מ מדברי הרמב"ם פ"ד דין צ' שכחז שמא יבא להסתפק ממנו משמע דכל גוונא שראוי לאכילה או לשחייה הייטבין ולריך לעשות לפניו מחילס. ואפי' במקום שמהרין מפה עכו"ם והפקיד אצלו פת ג"כ לריך לעשות לפניו מחילס. מאמ"ר או' ה' בשם ס"י מנה יעו"ט.

שם (דו) כדי שלא ישכח ויאכלנו. משום דלא צדילי מיניה כולי שהא משא"כ צשאר איסורין אי"ז מחילס דצדילי מינייהו. מ"ח סק"ג.

שם (דז) בהנה. כופה עליו כלי. ואע"ג דאפשר לעשות מחילס בסדן כמ"ס רס"י שפי' מוטב לעשות בכפיות כלי מע"י סדן דסדן הולכין וצאין החתיו. מ"ח סק"ד. מיסו אם ס"י הסדן קשור למטה שלא יהא נע ונד עדיף מכלי. אי"ח או' ד'.

שם (דח) בהנה. ודוקא צו"ט וכו' ומשמע דבח"ס לא הטריחוהו חכמים לעשות מחילס. עו"ט או' צ' וכ"כ ח"י או' י"ח דאם הוא בח"ס יוכל לטללו ולזרקו מהצד ע"י דבר אחר או לבערו לגמרי אם אינו מחוייב לשלם לנכרי ואין לערוח לעשות מחילס בח"ס יעו"ט. אצל סע"י סק"ג כחז דגם בח"ס יש לו לעשות מחילס. וכ"כ מ"ח סק"ס. א"ר או' ח' חק יוסף או' יו"ד. מק"ח או' ט' ר"ז או' ח' ח"ח כלל ק"ך או' ד' מיסו אם לא הניחו אלא לח"י יוס' יש להקל בכפיות כלי. מ"ח סס. מק"ח סס. חמ"מ או' ז' ר"ז או' ו' ח"ח סכ'.

שם (דט) בהנה. אצל אם הוא קודם יו"ט וכו' וה"ה צמולאו יו"ט לערב מיד יעשה לפניו מחילס ככלכחא ולא יסמוך על כפיות כלי גזירה שמא ינטל הכלי לזורך השמישו ויתגלב החמץ וישכח ויאכלנו. ר"ז או' ס'.

שם (כ) סע"י ג' אינו זקוק להוציאו וכו' וליכא למיחש שיאכלנו דסא העכו"ם משמרו וגם אינו מסור צדו. מ"ח סק"ו. ומס שנהגו לגעור בעכו"ם הנכנס ברשות ישראל מטעם דשמא יפלו פירורין מידו ופעמים יבא צדן לידו איסור. ח"י או' י"ב בשם ש"ל כלל ז' ומה"ע לא יניח לאכול אם מפרר. אי"ח או' ו' ונראה דאם העכו"ם אוכל על מפה שלו ואח"כ לוקח אותה עם הפירורין ויוצא לחוץ אין להקפיד אפי' אם מפרר בשעת האכילה.

שם (כא) אצל אסור להעלותו עמו על השלחן. ואפי' השלחן הוא גדול אסור דלא פלוג רבנן. ח"ח כלל ק"ך או' ד'.

(מ)

תבא דיני מי שהלוח על חמין. וכו' ב' סעיפים:

א"א אינ יהודי שהלוח לישראל על חמצו ומשכנו בידו ואמר ליה מעכשיו יהא שלך אם לא אפרע לך לזמן פלוני והגיע הזמן ולא פרעו מותר = אפי' לא הגיע הזמן שקבע עד אחר הפסח דמשהגיע הזמן

כף החיים

ראובן

מוז) שנתן מעות לשמעון בעד חמץ קודם הפסח וגשאר צביה שמעון ולא מסך בעל הבית כפי יתקב דף קכ"ז דברשות המוכר קאי ולא הפסיד בניקה מעותיו דהעמידו דבריוס לענין איסור דלא סגי בלא משיכה יעו"ש. ע"ה או ר'.

סעי'

א) או עכו"ם שהלוח לישראל על חמין וכו' לכתחילה אסור להלות מעכו"ם על חמין לפדותו אחר הפסח דהו"ל כמטמין ביד עכו"ם ועובר על כל יראה אבל אם נתכוון לפדותו קודם פ"ה ונמשך אח"כ שאינו פודהו קודם פסח אינו חייב לבער דאם לא יפדה קודם פסח שוב א"א לו לפדותו אחר הפסח דאז יהיה אסור ט"ז סק"ב. חק יוסף או' או' ונמשע מדבריו שאם בדעתו שלא לפדותו כלל אף אחר הפסח מותר לכתחילה כיון שקבע זמן ואמר מעכשיו וכ"כ א"ר או' צי וכ"פ הפ"ה דמותר אפי' לכתחלה ובתנאי כשיגיע ע"פ שיגמור בדעתו שלא לפדותו עוד יעו"ש. וכ"כ ח"י או' או' דאם אמר צערה שהגיע זמן הדיעור שלא לפדותו שוב אינו עובר ואין איסור בדבר כלל יעו"ש. והביאו א"ר שם. נק"ה או' או' מיהו ח"א כלל ק"ך סוף או' ז' כתב דראוי להחמיר ולפדותו קודם פסח.

שם

ב) ומשכנו בידו. אבל אם לא משכנו ביד העכו"ם רק שהעכו"ם הלוח לו עליו והחמץ עדיין מונח ב"שות ישראל אפי' דא"ל מעכשיו לא גרע מחמין של עכו"ם ברשות ישראל והאחריות על ישראל דאסור. הרא"ש ט"ז סק"א. מ"א סק"א. ואם א"ל מעכשיו והקנהו לעכו"ם בקנין או אגב קרקע אפי' שלא מסרו לעכו"ם עד אחר הפסח שרי והוא שלא היה כל ימיו הפסח באחריות של ישראל. רי"א"ז והצ"ד בש"ה"ג פי' כל שעה כנה"ג בהגה"ט. מ"א שם. וכתב שם המ"א דלריך לקנות בסודר של העכו"ם כמ"ש בח"מ סי' קכ"ג סעי' ד'. אמנם הש"כ שם סק"ל כתב דלא מהני חליפין וקנין סודר בעכו"ם אלא רק בכסף או במשיכה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה יעו"ש. והסכים לדבריו הגה"ש צ"ח ז' או' או' ועיין לקמן או' ט'.

שם

ג) וא"ל מעכשיו וכו' פי' דא"ל קנה לך מעכשיו או לא מיייתנא נך זוזי מכאן עד יום פלוני דאין כאן שיעבוד נשכון אלא קנין גמור שיהא לו מעכשיו צמלע שהלוחו עליו. צ"ח.

שם

ד) וא"ל מעכשיו וכו' אבל אם חסר אחד מכל חלו שאין המשכון ביד העכו"ם אלא ביד ישראל או שלא א"ל מעכשיו או שפרעו בזמנו ואפי' אחר הפסח הו"ל חמין של ישראל שעבר עליו הפסח ואסור. טור. לצ"ג ח"י או' צי' ח"א כלל ק"ך או' ז' מיהו אם אמר לישראל לעכו"ם צפי' שאינו מקבל אחריות ונתרלה העכו"ם אפי' לא הרכיבו אליו כיון שא"ל מעכשיו והגיע הזמן ולא פרעו

באר הגולה

דעובר עליו ותייב לבערו וכן פסק הג"ה ע"ש: א משנה פסחים ל' וכו' וקומחה ל' ח"ב דכ"ה בדף ל"א הסכמה הפוסקים ב טור

שפיר דמי. פ"ה. מיהו הגה"ש או' צי' כתב דכל שלא הרכיבו אליו לעולם אסור ואפי' א"ל צפי' שאינו מקבל עליו אחריות חמין יעו"ש. אבל הר"ז או' ח' וא"ז ט' כתב כדברי הפ"ה אלא שכתב רק שיזכר לעשות לפניו מחילה גב"ה י"ט כמ"ש צ"ח יעו"ש.

שם

ה) וא"ל מעכשיו וכו' ואם הגיע הזמן קודם פסח אפי' לא אמר מעכשיו קנאו שאין דין אסמכתא (ר"ל אלא קונה בכל ענין. מהר"ש) לעכו"ם. הרא"ש. אבל המ"מ פ"ד כתב שדעת רוב המפרשים האחרונים שהכל תלוי במעכשיו וכ"כ מצעל העיטור והרי"ף ז' גי' וכן עיקר עכ"ל. וכ"כ דעת הרב"י בש"ע. מ"א סק"ב וכ"פ הפ"ה וכ"כ ח"י או' ג' חק יוסף או' ג' נה"ש או' ג' ר"ז או' ד' ח"א כלל ק"ך או' ז' אמנם הלבוש פסק כהרא"ש וכו"ה דעת הט"ז סק"ב ובעו"ש או' ז' וכן הסכים א"ר או' ד' וע"כ לכתחלה יש להחמיר וצדיעבד יש לסמוך על המתירין.

שם

ו) וא"ל מעכשיו וכו' ואם לא הלוחו עליו רק שא"ל אם לא אעשה לך דבר פלוני קודם ר"ה יוסף יבא החמץ שלך מעכשיו אסור דהו"ל אסמכתא דדוקא במשכון מהני מעכשיו. מ"א שם. א"ר או' ג' נק"ה או' צי' ר"ז או' ט"ז. ומיהו אם דינא דמלכותא הוא שכה"ג נחלט החמץ לעכו"ם אזלין בתר דיניהם והחמץ מותר. חמ"מ או' ג' אבל חק יוסף או' ד' כתב אף אם צדיניהם קנו לא מהני דדוקא לחומרא אזלין בתר דיניהם אבל אם צדיניהם אינו קונה לא מהני דיניהם. וכ"כ הר"ז שם. ועיין עוד מזה מ"ש לקמן סי' תמ"ה או' נ"ב.

שם

ז) והגיע הזמן וכו' ודע דאם חסר או' מאלו הצבות דאמרינן אסור פי' שאסור לכל צד ישראל ליהנות מאותו חמץ אפי' שהוא בית העכו"ם ול"ע או לא א"ל מעכשיו אם מחוייב לפדותו מן העכו"ם ולבערו דאל"כ פורע חובו מאיסורי הנאה ואם הוא עדיין ביד ישראל רק ששיעבדו לעכו"ם פשיטא דאסור ליתנו לו אבל אם לא הלוח לו עליו רק שנתנו לעכו"ם צמתנה כגון שא"ל אם לא אעשה לך דבר זה ציוס פלוני יהיה חמץ שלך מעכשיו כמ"ש לעיל א"ל ליתן דמיו לעכו"ם ולבערו דאפי' אמרת לא קנהו העכו"ם מ"מ הישראל לא משתרי ליה מידי אבל אם הוא ביד הישראל אסור ליתנו לו דהא אסור בהנאה ואסור ליתנו לאחרים. מ"א סק"ג והביאו א"ר או' ג' חק יוסף או' ה' חמ"מ או' ה' ר"ז או' ד' וא"ז ט"ז. אמנם המ"ק או' צי' חלק על דברי המ"א הנז' וכתב דאין חייב לפדותו מהעכו"ם ואפי' עומד החמץ בציתו והעכו"ם לקחו מעצמו בחובו א"ל לפדותו רק לכתחלה אסור לישראל ליתנו מדעתו להחמץ בחובו ואם עבר ונתן והעכו"ם פטרו מחובו אין כופין אותו ליתן דמים אחרים ולפדותו יע"ש. ועוד נראה קצת להקל

ממ"ש

ולא פרעו נקנה למפרע והויל חמצו של איי: ב ג ישראל שהלוח לאי על חמצו אם משכנו בידו ואיל ד מעכשיו והגיע הזמן אפי' אחר הפסח ולא פרעו אפי' אין אחריותו עליו אסור משום דקני ליה למפרע אבל אם לא אמר ליה מעכשיו ואין אחריותו עליו מותר:

תנב דין תערובת חמין. וכו' י"א סעיפים:

א " תערובת חמין עוברים עליו משום כל יראה ובל ימצא כגון המוריים וכותה הבבלי ושכר המדי וכו'

באר הגולה
בסס הראב"ד
והרא"ש וכו' הכין
ג סס צמנה
ד כ"כ הרא"ש
וכ"פ הטור
א משנה פסחים
מ"ז וכו' הלכות
טור בסס הרמב"ם

כף החיים

ולומר ריגני כאלו התקבלתי לפירעון או למחול התנאי ומותר החמץ. נק"ח פס.

(ד) שם. חבל אם לא ח"ל מעכשיו וכו' מותר. משום דק"ל ישראל מעכ"ם ועכו"ם מישאל לא קני משכון. הרא"ש. מ"א סק"ו. ומ"מ לריך התנאי שאין אחריות עליו דהיינו שהתנה צפי' אם יאבד המשכון דאם לא התנה צפי' אפי' דלא קני משכון מ"מ מקרי שומר שכר עליו. נתיב חיים.

(טו) שם. ואין אחריותו עליו כותה. ואפי' שגראה מדעת העכו"ם שדעתו לשקוט צידו אפי' אינו עובר עליו כל זמן שלא מכרו לו צפי'. מ"א פס. א"ר אוי ז' ר"ז אוי י"ב.

(טז) שם. ואין אחריותו עליו מותר. דאי אחריותו עליו בלא"ה אסור כמ"ש רס"י ת"מ.

(טז) שם. ואין אחריותו עליו מותר. בתשו' עמודי אור ס"ו ט"ו נסתפק בקנה חמץ מעכו"ם קודם פסח ולא קנהו מעכשיו רק שיבא קנוי לישראל אחר הפסח או עובר עליו משום גורם למנוח כמנוח דמי וכתב דאם החמץ ברשות העכו"ם מותר יעו"ש.

(א) סעי' ה. תערובת חמץ עוברים עליו וכו' אין לוקח משום לא יראה ולא ימלא אלא ח"כ קנה חמץ בפסח או חמלו כדי שיעשה בו מעשה. חבל אם היה לו חמץ קודם הפסח וצא הפסח ולא ציערו אלא הניחו ברשותו אפי' שעבר על שני לאוין אינו לוקח מה"ת מפני שלא עשה בו מעשה ומכין אוחו מכת מדרות. הרמב"ם פ"א דין ג' ואופן התיקון למי שעבר עיין לעיל ס"י של"ד.

(ב) שם. תערובת חמץ עוברים עליו וכו' לשון הש"ע הוא כלשון הרמב"ם פ"ד דפסק כ"י אלעזר דעל תערובת חמץ בלאו ועל חמץ נוקשה בלא כלום לכן לא כתב ג"כ דעוברים על חמץ נוקשה כסתם מתני' דפי' אלו עוברים וכן מצוה לקמן ס"י תמ"ז סעי' י"ב יעו"ש. ומ"מ לכתחלה אסור להשהותו בפסח. ח"י אוי ז' ואם שהה אותו אינו נאסר אחר הפסח כמ"ש לקמן ס"י תמ"ז סעי' י"ב יעו"ש.

(ג) וכתב המ"מ פס דהרמב"ם פסק פ"א שאין בתערובת חמץ לאו באכילתו אלא ח"כ חבל כזית חמץ בכדי אכילת פרך (והוא ג' ציליס כמ"ש הרמב"ם פ"א וכו') דעת הש"ע אלא ש"א ד' ציליס כמ"ש לעיל ס"י שס"ה סעי' ג' וס"י תמ"ז סעי' ד' יעו"ש) וצוהאי לדבריו ה"ה כאן שאינו עובר עליו אלא בתערובת שיש בו כזית בכדי אכילת פרך וזהו הפסק הוא העיקר. ויש מן הגאונים סוברים שאפי' בפחות מכאן עובר עליו וגם ראייתו מן שגפרש דברי הרמב"ם כך שאפי' שאינו עובר באכילתו חייב צביעורו שסרי

ממ"ש לעיל ס"י ת"מ אוי מ"ו ד"ח דכל שאין החמץ ברשותו אין עובר מה"ת יעו"ש.

(ח) שם. והגיע הזמן ולא פרעו מותר. והטעם מצוהר צפי' משום דכיון דהגיע הזמן ולא פרעו נקנה לו למפרע והויל חמלו של עכו"ם שעבר עליו הפסח ומותר אפי' באכילה. עו"ש אוי א' ועיין לקמן רס"י תמ"ח.

(ט) סעי' ז. אם משכנו צידו וכו' דא"כ אף צמכרה ממש לא אמרינן מעות קונות מעכו"ם עיין בחו"מ ס' קל"ד ובש"כ פס סק"א. ועוד י"ל דאף לאותו דעת שנתות קונות בעלמא מ"מ הכא דהוא רק על דרך הסמכתא ואינו סומך דעתו על העכו"ם אפי' צמעכשיו לא מוכני אלא ח"כ צמעכנו צידו. ח"י אוי ו' ומיכוו אם הקנהו העכו"ם לישראל בדרך המועיל כמ"ש לעיל אוי ז' הו"ל כמעכנו צידו ואפי' שלא נסרו יעו"ש.

(י) שם. וא"ל מעכשיו וכו' חבל ישראל שהלוח לישראל חצירו ומשכנו צידו אפי' לא ח"ל מעכשיו ולא קיבל עליו אחריות אסור וחייב לצערו לישראל מותר קונה משכון ואפי' משכנו בשעת הלוואתו ומ"מ גם הלוה עובר שהרי לא קנה המלוה קנין גמור אלא תורת משכון עליה. ז"ה עו"ש אוי ז' נק"ח אוי ג' וכ"כ הט"ז צס"י תמ"ג סק"ד. מיכוו דעת הפר"ח פס בסעי' ז' דאין אחד מהם עובר משום דס"ל דאיוו עובר מה"ת עד שיביה שלו וברשותו יעו"ש. והגם דק"ל הלכה כרצום מ"מ מ"מ לעשות סניף אם יש עוד קולה אחרת. ועיין לעיל ס"י ת"מ סעי' ד' ולקמן ס"י תמ"ו סעי' ז' וצדברינו לשם צס"ד.

(יא) שם. אפי' אין אחריותו עליו אסור וכו' מצוהר ברש"י צמסקנא דסוגיא דהאי אסור לא לצד שהחמץ אסור בהנאה מאחר שלא פדוהו העכו"ם והווי של ישראל למפרע אלא גם הישראל עובר עליו בפסח ולריך לצערו ואפי' שלא הגיע הזמן דשנא כשיגיע הזמן לא יפרע העכו"ם וגמלא עובר עליו למפרע בכל יראה. ז"ה וכ"כ הט"ז סק"ג ופר"ח ח"י אוי ז' ר"ז אוי יו"ד. מיכוו המ"א סק"ד כתב דפסחה אין הישראל מחוייב לצערו דעדיין הוא ברשות העכו"ם דשנא יפדנו. וכן הסכים המק"ה אוי ג' ח"א כלל ק"ך אוי ח' והעו"ש אוי ז' כתב דאם ציטל ישראל דמוכני גם לחמץ הזה כיון דלמפרע של ישראל הוא והצוהו ח"ר או' ה' וכתב דאפשר לפרשו לענין דיעבד אם לא ציערו דמותר בהנאה אחר הפסח יעו"ש. (יב) ואפי' צא העכו"ם בפסח ונתן דמיו מותר להניח לעכו"ם ליטלו. מ"א פס. א"ר פס. מק"ח פס. ח"א פס.

(יג) שם. משום דקני ליה למפרע. ואם אין להעכו"ם לפדותו כשהגיע הזמן יכול ישראל המלוה להשיב צ"ד שיגבו לו מהמשכון כדי חובו בתורת פירעון

וכל כיוצא באלו מדברים הנאכלים אבל דבר שיש בו תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה מותר לקיימו באר הגולה בפסח כגון עריבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות אפילו נתנן שעה אחת קודם זמן הביעור היו מותר לקיימו ואם לא נתן העורות ונתן הקמח קודם ג' ימים לשעת הביעור מותר לקיימו שהרי נפסד והבאיש

כף החיים

ואם ציטל או נכבש בפסח אפי' צקלי אונו צ"ו לריך לצער. ח"א שס. וזה לדעת האוסרים טעם לפגם בפסח כמ"ש לקמן סי' תמ"ז סעי' יו"ד בהגה אבל לדעת הש"ע שם מותר אפי' באכילה כמבואר בדברינו לשם צס"ד ולענין דינא עיין בדברינו לשם או' רל"א יעו"ש.

ו **וכתב** הטור דכל דבר שאין אסור באכילה מבי"ת מותר לערבו לכתחלה ולהשקותו. וכ"כ בסמ"ק אבל צתוי ריש פסחים כתבו דאסור ללא פלוג רבנן. מ"א סק"א. וכתב דכ"ה דעת הש"ע יעו"ש. ועיין לקמן סי' תמ"ז או' רמ"א.

ז **ובמין** צמינו אפי' לח צלה בפחות מסי' מותר לקיימו. וחמץ שהוא מעמיד אפי' דדיעבד אסור אח"כ.

ח **שם.** עוצרים עליו וכו' ישראל שיש לו ריחים ועוהן כל השנה סולת וכו' חייב לצער הכל ואם לאו עובר על כל יראה ובל ימלא. הרדב"ז צתשו' הנדפסות צפירדא סי' תקפ"ט מחזיר או' ב'.

ט **שם.** כגון המוריים וכותה הצצלי וכו' כותה הצצלי שמפררין צו פירורי לחם להחמילו. ושכר המדי שנותנין צו שעורים ומים ונחמין. טור. והמוריים יש זה ג"כ תערובת חמץ. לצוש.

י **שם.** כגון המוריים וכותה הצצלי וכו' וכולם ע"י תערובת מים דאל"כ הא ק"ל מי פירות אין מחמילין. כ"כ הר"ף והרא"ש והצ"ד צ"י. ועיין לקמן רס"י תכ"ב.

יא **שם.** וכל כולא צאלו וכו' דהיינו חומץ האדומי וזיתוס המלרי וכל הני דקחשיב צמתני ר"פ אלו עוצרים. ח"י או' ד'.

יב **שם.** וכל כולא צאלו וכו' וגם יין שרוף הנעשה מתצואה המולה כתב צתשו' מ"ב סי' נ"ח דהוי חמץ גמור וגרע מתערובת חמץ יעו"ש. וכ"כ הר"מ מעקטין צתשו' נדפסת צריש הר"ף דפוס קראקה צסדר נשים יעו"ש. ח"י שס. וכ"כ צשו"ת שער אפרים סי' ד' וכ"כ הריב"ש צתשו' סי' רל"ה ופסק"ו צש"ע יו"ד סי' קכ"ג סעי' כ"ד ומור"ס שם בהגה דיון שרוף שעושין מיון נסך אעפ"י שאינו רק זיעה מן הנסך הרי הוא כאיסור עלמו יעו"ש. וכתב צס"י צית הילל שם דה"ה לענין חמץ צפסח שעושין יין שרוף מן התצואה אסור צפסח ואעפ"י שאינו רק זיעה מן התצואה אפי"ה הרי הוא גאיסור חמץ עלמו יעו"ש. וכ"כ נח"ת שצעה סס"י ל"ז דיון שרוף של חמץ עובר צ"י וצ"י ומקדשין עליו קידושא רבא דמנשקה הוא חסוב יעו"ש. וכ"כ צשו"ת צית יעקב סי' נ"ז יעו"ש והצ"ד י"א בהגה"ט וכתב ודלא צתשו' יד אליאו סי' נ"ז שהניח צל"ע יעו"ש. ואין חילוק צין הנעשה מתצואה המולה או הנעשה משמרי שכר. ח"י שס. חק יוסף או' ג' מק"ה או' צ' ועיין לקמן סעי' ה' צעניין השכר וחילוק יש דשכר כ"י.

שהרי יש כזית חמץ שם ואעפ"י שהוא מעורב צכמה זיתים עובר הוא על קיומו יעו"ש. וכ"כ מרן ז"ל צכ"מ שם דלענין זה לא שני לן צין יש צו כזית צכדי אכילת פרץ לאין צו יעו"ש. וכתב העו"ש או' או' דכ"מ מדברי הר"ן וכן עיקר. וכ"כ דעת מ"א סק"א וא"ר או' או' וכ"כ ח"י או' או' דהסכמת אחרונים כדעת הפו' אפי' דלית ציה כזית צכדי אכילת פרץ עובר צבל יראה. וכ"כ המק"ה או' או' וכ"כ הגר"א ר"ז או' או' ח"א כלל קב"ה או' או' ודוקא מין צשאינו מינו דאינו בטל מדאורייתא צרוצא לדעת הסוברים דטעם כעיקר דאו' אבל מין צמינו (כגון קמה מתצואה חמולה שנתערב צקמה תצואה שלא נתחמלה) דמדאו' צרוצא בטל ומותר לאוכלו מכ"ש שמוותר לשהותו מדאו' אך מדרבנן אסור לשהותו דילמא יבא לאכול ממנו צפסח ולריך לצערו מ"מ אם עבר ושהה מותר לאחר הפסח (אפי' באכילה ר"ז או' י"ג) כיון דלא עבר על צ"י וצ"י (כמבואר לקמן סי' תמ"ז ותס"ז צדברי האחרונים) וכן הוכח דאיכא סי' אף מין צשאי"מ דינא הכי. ח"י שס. וכ"כ חק יוסף או' או' ועיין לקמן סי' תמ"ז או' רמ"ד. וקמה חטים עם קמה שעורים וכדומה מין צאי"מ מקרי. ח"א או' או'.

ד **ואם** אין שום ממשות חמץ רק טעם חמץ (כגון צצטיל שנתצטל צכלי או' עם חמץ וקבל טעם חמץ ואין צו כלום ממששו ר"ז) כתב שם העו"ש דאסור להשהותו צפסח ועובר עליו צצ"י. וכ"ה דעת חק יוסף שם. אבל ח"י שם כתב דמשמעות הפו' אינו כן ואף למ"ד טעם כעיקר דאורייתא כ"ד לענין אכילה דילפינן מנושרת אבל לא לעבור צצ"י וסו"ס דכ"פ אסור להשהותו מדרבנן ולריך ציעור צנמלא תוך הפסח אבל אם עבר ושהה אין לאסור ועכ"פ יש להתירו בהנאה ואיסור אכילה צזה אינו אלא חומרה צעלמא. וכתב דכן הדין צכל הני שמוותרין מדאו' להשהותם ורק מדרבנן נאסר להשהותם לכתחלה וישרוף תוך הפסח מדרבנן אם עבר ושהה מותר. וכ"כ המק"ה או' או' ר"ז או' ז'.

ה **וכתב** עוד שם העו"ש דגם צנתצטל צכלי צ"י (ר"ל צצטלו צקדירה צצטלו צה חמץ צאותו היום) יש להחמיר שלא להשהותו צפסח יעו"ש. מיהו גם צזה חלק עליו ח"י שם וכתב שאין להחמיר צזה כלל ומותר להשהותו יעו"ש. וכ"כ המק"ה שם. ר"ז או' או' ח"א כלל קב"ה או' או' ומיהו צתשו' חת"ס סי' ק"ה העלה דצדבר חרוף אסור להשהות וצשאר דברים מותר יעו"ש. וכתב שם המק"ה ורק צאופן שלא יהיה צצוש צתוך הפסח צכלי חמץ דהיינו שהורק לכלי פסח עכ"ל וגראה דמ"ש לכלי פסח הוא ל"ד אלא ר"ל לכלי שראוי להשתמש צו צפסח והוא כלי שאין משתמשין צו חמץ אלא צלונן וכמ"ש לקמן סי' תנ"א סעי' כ"ב יעו"ש. ועיין צשו"ת הר הכרמל סי' י"ד שכתב דמרקחת או שומן העומדות צקדירות חמץ מותר להשהותם יעו"ש. והצואו שעת או' או'.

והבאיש תוך ג' ימים חייב לבער גזבן הקילור והרשיה והאספלנית והתריאקה שנתן לתוכו חמץ מותר לקיימן בפסח שהרי נפסד צורת החמץ: ב' והפת עצמה שעיפשה והנפסלה מלאכול הכלב ומלוגמא

שנסרחה

קף החיים

באר הגולה
ג. תוספתא כחצב
הרי"ף שם וטור
צ"ע על העטור
וכ"כ הרמב"ם
צ"ע ד' ד' זכריתא
שם ד' מ"ה.
ה תוספתא שסו"ט

כיון שאינו ראוי לאכול משא"כ חמץ נוקשה שאעפ"י שאינו מכל אדם מ"מ ראוי ל"כילה ע"י הדחק יעו"ש והתריאקה"ה אעפ"י שמשמע לקמן סעי' ד' דאיכא קלת אנשים אוכלים אותה מ"מ אינו ראוי לרוב בני אדם אפי' ע"י הדחק שהרי אינה אלא לרפואה למי שנשכו נחש או חמת זוחלו עפר ודמיה יקרים ואינו נעשה אלא למלכוד כמ"ש הכי מנוח פ"ד הולכך אין לגזור דילמא אחי למיכל מנייה. מ"מ"ר או"ג.

כא) ש"ם. וכן הקילור וכו' קילור ואספלנית של עכו"ם צפסח מותרת דשלא כ"רך הנחתו קעביד אעפ"י שאם היתה של ישראל היתה אסורה משום כל יראה אבל צשל עכו"ם של אחרים היתה רואה ואף שנתן לו העכו"ם רשות אין דעתו של ישראל לקנותה ואין אדם קונה על כרחו. כ"כ נרד המור ששמע מפי הרשב"א והביאו הצרכ"י או"ג ועיין לקמן רס"י תס"ו.

כב) ש"ם. מותר לקיימן צפסח וכו' אבל צאכליה אסור כמ"ש לקמן סעי' ד'.

כג) ש"ם. מותר לקיימן צפסח. וכל דבר שמותר לקיימו מותר להנות ממנו צפסח כגון נמכרו לעכו"ם או שאר מיני הנאות. ר"ז או"ג כ"ד.

כד) וכתב בשו"ת פני יבושע ס"י ט"ו צאחד ששכח צלילות לוקר מחופה שקדים וענים ושאר מיני גרעינין וזכר תוך הפסח וכתב ששאל לאומנים ואומנים שמשלים הלוקר צמים ומחפס אותם צלוקר ולריך קננה לזה שא"ל לחפוטו צלא"ה וא"כ הוי מי פירות עם מים ואינו אלא חמץ נוקשה והסכימה דעתו דחמץ נוקשה מותר לשהותו יעו"ש. מיהו השע"ת או"ג חלק עליו וכתב דאין להתיר צזה להשהותו ואם זכר תוך הפסח לריך לצער חמץ אם דרך עושי המלאכה שאין נותנין הקננה עד שהמים רותחין הוצע אפשר קלת להקל משום הליטה יעו"ש. ועיין לקמן או"ג י"ז.

כה) סעי' צ"ג. הפת עלמה שעיפשה וכו' ואם נתעפש ונסרחה אחר זמן איסורו חייב לצער. מ"א סק"ג. ח"א כלל קכ"א או"ג ד' ומשמע דאחר זמן איסורו בינו אחר שש וכ"כ הר"ז או"ג כ"א. מיהו הנק"ה או"ג ד' כתב דוקא כשנסרחה צפסח אבל אחר שש מותר לקיימו ומותר לאח"פ יעו"ש.

כו) ש"ם. ונפסלה מלאכול הכלב. אבל אם לא נפסל רק מאוכל אדם חייב צביעור מדא"י אם לא שנסרחה ולצסוף נתחמץ. מק"ה שם.

כז) ש"ם. ונפסלה מלאכול הכלב. ודוקא פת שעיפשה דכשהיה פת היה אוכל גמור צעיון שיופסד מאוכל כלב אבל עיסת חמץ שעיפשה צנפסל מאוכל אדם לצד מיקרי חמץ נוקשה דמעולם לא היה שם אוכל עליו. מק"ה סוף או"ג צ' צביאורים. אבל צס' מגן האלף אומר אפי' עיסה שצתחלת עשייתה לת היתה ראויה לאדם מפני שראוי

היינו ששורין החטים או השעורים לצדס או עם דברים אחרים עד שנופוג טעמם צמים וכו' כמו יין ושותין אותו וכמו שעושין יין ממזוקין אבל יין שרוף הוא מן הזיעה ומיהו לפעמים קורין גם ליין שרוף שכר וכמ"ש לעיל סי' קנ"ה או"ג יעו"ש.

יג) מ"ם שרופין שמוציאין מנגוררות צכלים של חמץ ועוד שלשין אפר וקמח ומדצקין בכסוי עם הל"י כדי שלא ילא הרוח אם מותר לשתותו צפסח. עיין צתשו"י ב"ת יהודה ס"י מ"ז שהעלה דאין טעם להתיר אלו המים שרופין לשתותו צפסח ואפי' ציו"ט האחרון אין להקלי יעו"ש. והביאו הצרכ"י ס"י תמ"ז או"ג ח"י. מיהו השע"ת ס"י תס"ב או"ג יו"ד כתב נראה להקל ציו"ט אחרון. יעו"ש ועיין צתשו"י הנ"ל שסיים ואין תקנה אלא לדצק צטיט וכיוצא צלא שום טירוב קננה כלל יעו"ש והביאו השע"ת שם ועיין לעל או"ג כ"י ולקמן ס"י תמ"ז או"ג קנ"ה ודו"ק.

יד) י"ן שיש צו ספק שנפלו חטים קודם פסח מותרים אפי' לדי' כוסות מכתב שלמה ס"י ד' ועיין להרב משה דרבותא דל"א על חיטה שנגמלה צפך השמן דאין לצטל מאותו שמן צפסח יעו"ש. רו"ה או"ג צ'.

טו) ש"ם. ואינו ר"וי לאכול. דהו"ל כנוקשה ע"י התערובת. מ"א סק"ג. חק יוסף או"ג ד'.

טז) ש"ם. מותר לקיימו צפסח. ולא גזרינן דילמא אחי למיכל גיון שאינו ראוי לאכול כלל משא"כ צחמץ נוקשה דאסור ליה להשהותה לכתחלה אעפ"י שאינו מאכל אדם מ"מ ראוי לאכול ע"י הדחק. מ"י או"ג כ"י. מק"ה או"ג י"ז.

טזב) ש"ם. אפי' נתן שעה רחת וכו' ומשמע לאו דוקא אלא אפי' צפחות משעה נמי ודומיא דקילור דלקמן ומיהו נראה להחמיר דשעה או דוקא וצפחות משעה לריך לצער. פרי"ה. חמץ ר"י יונה על הרי"ף ריש פ"ה דצרכות כתב דצהרצה מקומות כשאומר שעה אינו ר"ל שעה דוקא אלא זמן מועט יעו"ש. וכן הרב חק"ל ח"ה"ה ס"י קי"ד דף ר"מ ע"ב תנוה על דברי הפרי"ה הנ"ל דאיך לא ראה דברי ר"י והתו' שכתבו דשעה לאו דוקא יעו"ש והביאו היפ"ל צס"י זה יעו"ש. ומיהו נראה דהכא הוא לפי הענין דכל זמן שראינו שנפסד ונצאש החמץ ח"ל לצער אם יהיה צפחות משעה או יותר.

ח"י) ש"ם. הרי זה מותר לקיימו. מפני שע"י העורות מסריח החמץ ונפסד.

יט) ש"ם. תוך ג' ימים חייב לצער. דעדיין ראוי לאכול הוא כשמגיע זמן הפסח וכיון שנתחייב צביעור אף אם לא ציענו ונשהתה עד תוך הפסח חייב לצער אף שאז כבר נתקלקל וכדלקמן סעי' צ' לענין פת שעיפשה יעו"ש. מ"ב או"ג ז'.

ד) ש"ם. וכן הקילור וכו' והטעם צכל הני כתבו האחרונים משום דאיכא למיגזר דילמא אחי למיכל מנייה

שנסרחה אינו חייב לבשר; ג' בגדים שכבסו אותם בחלב חטה וכן ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת. כגו ולכן מותר לדבק ניירות בחלון חוץ ל' וטו' בשם הרמז"ס

פסח

כף החיים

לכלב. טור וצ"י. וכן בגדים ששורין בסובין לאחר כיצוסן מותר ללבושן בפסח דבטל חימוצן. רוקח סי' רמ"ו. ח"י או ט' ועיין לקמן סי' תע"ג או קכ"ד.

ה) שם. וכן ניירות וכו' ואפי' בניכר החמץ לחוץ שרי צ"י. אמנם הצ"ח כתב דכוונת הרמז"ס דאין החמץ נראה וניכר וכסדרת התה"ד (שהצ"ח צהגה) אבל אם נראה מנחון אסור יעו"ש. וכ"כ כנה"ג צהגה"ט בשם מהרי"ו סי' קל"ג דחלונות שדבקו בהם נייר צקמה לריך להסירם כיון שהחמץ נראה בעין עכ"ל מיהו הפר"ח הסכים כדעת הצ"י דאפי' ניכר ונראה מנחון מותר כיון שנתייבש קודם זמן ציטור יעו"ש. וכ"כ השו"ג. זכ"ל. וה"ד בדבוק חוץ שלושים אבל קודם שלושים לכ"ע שרי כמ"ש לקמן או ט"ל וא"ו מ"א.

יז) שם. וכן ניירות וכו' הכובעים והצנעונים שמדביקים אותם בצלק מותרים בפסח. גו"ר כלל ד' סי' י"א. שפי"ת או ז' וכן מוכחים בשאלוניקי"י לדבוק אפי' צערב פסח קודם זמן הציטור. שו"ג. זכ"ל. ומזה אתה למד לכורכי ספרים שמדביקים הניירות בצלק דכל שנעשה קודם זמן הציטור מותר.

יח) שם. שאין לורת החמץ עומדת. ואינם ראויין לאכילה אפי' לכלב וכו' כעפרא בעלמא ואין איסור חל עליהם. לבוש.

לח) שם צהגה. חוץ ל' לפסח. ל"ד אלא דה"ה חוץ ג' ימים כמ"ש לעיל או ל"א.

לט) שם צהגה. ויש מחמירין וכו' דאז לורת החמץ עומדת אבל אם נעשה קודם ל' כבר נתקשה ושרי. תה"ד. מ"א סק"ה. א"ר או י"ב. חק יוסף או יו"ד. ר"ז או כ"ה. ח"א כלל קכ"א או ו' והא דסגו כאן בלי יום ולקמן סי' תמ"ז סעי' ה' צהגה כתב מור"ם ז"ל גבי חצות שדבקו נסרוו בצלק צעי צ' חדשים תירך מ"א בל"ו הנז' דשאני התם דחיישינן שיתן טעם ציון וישתה משא"כ כאן דאינו אלא לענין איסור שהייה. והי"א צהגצ"ו סי' זה תירך דשאני התם דהצלק שרי ציון ונשאתה בלחותה אבל כאן שאינו שרוי מתיבש במהרה יעו"ש. ועיין עוד לקמן סי' תמ"ז או קע"ב.

מ) שם צהגה. ויש מחמירין וכו' וצ"מ חורפי ראיתו גאונים מחמירין לעשות ג"כ לעיפוי נשים קודם שלושים יום. מ"א סק"ה. והיינו אם יש קלת ממשות מחלב חטה. וכמ"ש לעיל או ל"ב יעו"ש.

מא) שם צהגה. ויש מחמירין אם נראה מנחון. ולא נעשה קודם ל' יום. וסו"ס צה"ד שם והמחמיר לטותן טעם מנחון תע"ב. והמדקדקים נוהגין להסיר כל הצלק ולתקן החלונות קודם פסח. ח"י.

מב) שם צהגה. אם נראה מנחון. והט"ז סוף סק"ב כתב שהצלק יבא דק שלא יבא ממשות כלל כשתייבש ואז אפי' אם נראה מנחון לית לן בה יעו"ש. ואם יש בחלון פחות מכזית א"ל לצער לכ"ע. מ"א סק"ה. מ"סו

שראו לחמץ בה עיסות אחרות ועבר עליה צ"י אף שאינה ראויה לאדם ואינה קרויה נבילה. פת"ע או ה' ועיין לקמן או ל"ד.

בח) שם. ומלוגמא. פי' תחבשת עשויה מנקמה ותאנים וכיוצא בהם. שאדם לועס ונותן ע"ג מכה. והרמז"ס צ"י המשיגות פ"ח דשביעית משנה א' ובפ' כ"ד דכלים משנה ג' פי' מלוגמא הוא מלא לוגמא. שלועס חטין ע"ג מכתו. ח"י או ז' א"ר או ד' ועיין לקמן רס"ו תס"ו. בט) שם. ומלוגמא שנסרחה וכו' ומיירי שנסרחה אפי' לכלבים כמו בעיפשה אבל בראוי לכלבים אף שאין ראוי לאדם חייב לצער. א"ר שם.

צ) שם. ומלוגמא שנסרחה וכו' פי' שנסרחה קודם פסח ואעפ"י שנתחמלה קודם שנסרחה כיון שנסרחה קודם פסח א"ל לצער. צ"ח. מאמ"ר או ד' אבל נסרחה בפסח אם נסרחה ולצסוף החמילה א"ל לצער ואם החמילה ואח"כ נסרחה לריך לצער. ירושלמי פי' כל שעה דף ט' ע"ב. וכ"כ הר"ן והצ"ח צ"י וצ"ח יעו"ש. וכ"כ ח"י או ח' חק יוסף או ז' חמ"מ או ח'.

דא) סעי' ג'. בגדים שכבסו אותם וכו' כ"כ הרמז"ס פי"ד ומשמע שם מדברי המ"מ דאפי' חוץ ג' ימים מותר בכ"ה כתב דדומה כעריבה שנתן לתוכה עורות ובעריבה כבר ציאר דבריו המהצר בסמוך דאפי' חוץ ג' ימים מותר ולפי"ז מ"ש הרב צהגה חוץ שלושים לפסח ל"ד אלא ה"ה אפי' חוץ ג' מותר. עו"ש או ג' וכ"כ א"ר או י"ב.

דב) שם. בגדים שכבסו אותם וכו' ומ"מ אסור להליע אותם הבגדים על השלחן דחיישינן שיפרך קלת מהן לתוך המאכל ולפעמים יש בהם קלת ממשות מנקמה חלב חטה וכ"ש שאסור ליתן קמה בפסח לחוץ בגדים המוכבסים בחלב חטה. וגם לעיפוי נשים הרגילים לתקן עם קמה יש להסירן בשעת אכילה דשמה יכ"ך קלת מהן לתוך מאכל. מ"א סק"ד. א"ר או ו' חק יוסף או ח' מיהו ח"י או י"א כתב דנוהגין באותן הבגדים שמכבסין בחלב חטה ללבושן בשעת אכילה ואין קפידה כי אין דרך לפרור מהן שום דבר והמ"א מיירי בענין שמתקנין אותן עם קמה עד שהוא עב קלת שדרך לפרור כמבואר בלשונו עכ"ד. וכ"כ הר"ז או כ"ו וח"א כלל קכ"א או ה' דהא דלריך להסירן בשעת אכילה היינו אם יש בהן ממשות קלת ויש חשש שיפרך מהם לתוך המאכל יעו"ש. ועיין לקמן ססי' תמ"ז צהגה.

דג) ואם נפל בגד זה למאכל י"ל אף אין סי' שרי כיון דנפסל מכלב. וה"ה אם שם קמה צק הנכבס עם חלב חטה אף בפסח יש להתיר הקמה וירקד צנפה כל מה שיש לצרר. א"א או ד' ועיין לקמן או ק"א.

דד) שם. שכבסו אותם בחלב חטה. וכ"כ רצ"ו אצ"ן על כרים וכסתות שטחין אותם צמי סובין שא"ל לצער שאין שם אוכל עליו שמאוס הוא ואינו ראוי

לפסח ויש מחמירים אם נראה מצחין (ת"ד סי' ק"י ופסקיו סימן קמ"ט ומסר"ו): ד' דבר שנחערב בו חמין ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל כל אדם כגון התירואקה וכיוצא בו אע"פ שמותר לקיימו אסור לאכלו עד אחר הפסח ואע"פ שאין בו מן החמין אלא כ"ש ה"ז אסור לאכלו. כנה ולקמן סימן חמ"ז ס"ד בהגה ונחזר דיש חולקים ומחמירים אם נחצטל קודם הפסח וכי ק"ל: ה ח שבר שעושים מחטים ושעורים חייבים לבערו וכן אם העמיד גבינות בחלא משבר שעורים או חיטים חייב לבערם

כף החיים
 אחרים ומבפכין אותם בכל יום עד שמפוג טעמם צמים וכו' כמו יין ושותין אותו וכמו שעושין יין מלמוקין, ועיין בזה ש"ח"ז ולעיל סי' י"ג.

נא) שם. שבר שעושין מחטים וכו' דבאותו שבר איכא תרתין לרשותא חדא דעיקרו משעורין ואפי' לא הוי ציה אלא טעמא לחוד טעם בעיקר דאורייתא ועוד דאפי' לא הוי נותנין השעורין אלא לקיובא כמו שבר המדי אפי' אית ציה הרבה יותר מכדי אכילת פרס הלכך חייב לבערו. צ"ח. מיהו מ"ש אפי' אית ציה הרבה וכו' הלכך חייב לבערו כבר כתבנו לעיל סי' ג' דהסכמת הפי' אפי' דלית ציה כזית בכדי אכילת פרס חייב לבערו יעו"ש. ומ"ש טעם בעיקר דאורייתא פלוגתא ציה דלדעת רש"י (חולין ל"ה ע"ג) טעם בעיקר אין אסור אלא מדרבנן וכ"פ הרמב"ם צ"ח מאכלות אסורות פט"ו דין צ' אלא שדעת הת"י שם (ובע"ז סי' ע"א) דהוי דאורייתא דעת הטור כמ"ש צ"ח יעו"ש. וכ"כ דעת המ"א סק"ח והפר"ח. חק יוסף סי' י"ג. שו"ת ח"ל סי' ק"י ועיין עוד מזה צ"ח יו"ד סי' ל"ה יעו"ש.

ב) שם. חייבין לבערו. ואם אינו מצטר עובר צ"ח וצ"י. עו"ש סי' כ' ח"י סי' ט"ו. מק"ח סי' ט"ו.

ג) שם. חייבין לבערו. ואפי' נתערב בדבר אחר אותו התערובת אסור בפסח. מהר"ל סי' ל"ז. כנה"ג בהגה"ט. עו"ש שם. מ"א שם. ח"י שם. א"ר סי' יו"ד. חק יוסף שם. מק"ח שם.

ד) השבר שקורין באשכנז מע"ט א"ל לבערו מן הצית אלא יעשה מחילה ו"ט בהרחקה יתירה ומה שאין שותין אותו משום עירוב קמח. וכן נהגו שלא לבער שליוה"ץ קומפוש"ט מה"ט ומ"מ ילניע אותו ויעשה היכר דלא ליתו למיכל מנייה. מהר"ו סי' קל"ג. כנה"ג שם.

ה) העושין יין למוקין וכדי לעשות מראה ולצט ליון מסננין אותו על נייר של לוקר הלצוע בלא"ה כידוע אסור לשתותו בפסח אצל מותר להשתותו לאחר הפסח. נשמת אדם שאלה כ"ה.

ו) יי"ש הנעשה ממאלך אסור ד"ת דאף שנשתנה טעם המאלך מ"מ כיון שעיקרו של המאלך לעשות הוי"ש כפירות עפולים מאד שאין ראויים לאכילה כשהן חיים ונאכלין ע"י צישול צמים או עם דבש ולוקר דאף שנשתנה טעמם ע"י צישול וטיגון צמלתייהו קיימין. שו"ת ח"ל סי' ק"י והצי"ח שו"ת סי' ג' יעו"ש.

ז) מיני מרקחת מבלילות סוקר ודבש ומחפין בצלילה זו מיני קטניות וגרעינין נראה דיש לחוש שמא נזדייפו בקמח שעירצו צמקוס הסוקר ואם עירצו צו קמח ודאי סולת נקיייה נתערב בהם דמני טפי לסוקר ואין מחזיקין

מיהו הא"ר סי' ו"ג כתב דפסקו מהר"א"י שם צ"ח קמ"ט מנזאר דאף שאין כזית חייב לבער אם עשה עצה תוך ל' יום משום דלפעמים יש כזית בצורך ודלא כמ"א עכ"ל. ומשמע דאם אין בכל הדיצוק כזית אף צומה שתחת הכיור לכ"ע א"ל לבער אף אם נעשה תוך ל' ונראה מצחין. וכ"ז לדעת המחמירין שכתב בהגה אצל דעת הש"ע כבר כתבנו לעיל סי' ל"ה יעו"ש. וכתב הר"ז סוף סי' כ"ה דטוב לחוש לסדרת המחמירין וכ"ז דעת ח"א כלל קכ"א סי' ו' ודעת המדקדקים כבר כתבנו לעיל סי' מ"א יעו"ש. **מג) סעי'** ד'. דבר שנחערב צו חמין. פי' חמין גמור צעודו משובח. מ"א סק"ו. ור"ל דאם נתקלקל ונעשה חמין נוקשה אפי' בפסח צטל צ"ח כמ"ש המ"א לקמן סי' תמ"ז סק"ה ולמה אסור כאן באכילה אפי' נתערב צו כל שהוא.

מד) שם. או שאינו מאכל כל אדם וכו' אלא לחולים לצום. וכ"כ לעיל סי' ק"י.

מה) שם. חפ"י שמותר לקיימו. שהרי נפסד טעם החמין והי"ל כפת שיעפשה ומלוגמא שנסרחה דסעי' צ'.

מו) שם. אסור לאכלו וכו' אצל בהגהה מותר. מ"א סק"ז. ח"י סי' י"ג. חק יוסף סי' י"א. מק"ח

סי' ז' ואפי' יש צו הרבה מותר בהגהה. מה"מ סי' ג'. **מז) שם.** אלא כל שהוא כ"ז אסור לאכלו. והגם דלקמן סי' תמ"ז סעי' ד' סתם כמ"ד אם נתערב קודם פסח אינו חוזר וניעור ו"ל דבתם מייירי צנתערב ואינו ניכר אצל הבא מייירי צנתערב וניכר אלא שנפסד טעמו ע"י התערובת והי"ל כמו פת שיעפשה ומלוגמא שנסרחה דסעי' צ' דאסור לאוכלה ומותר לקיימה. ועוד עיין בצ"ח האחרונים מ"ש צ"ח.

מח) שם. כ"ז אסור לאכלו. היינו מדרבנן דמשבו אינו אלא מדרבנן ודוקא בפסח עלמנו אצל קודם פסח משש ולמעלה מותר דאז חמין צ"ח עו"ש סוף סי' ד' ונתן טעם לפגם. אף אין סי' שרי. א"א סי' ו' ועיין לקמן סי' תמ"ז סעי' צ'.

מט) שם הגה. ולקמן סי' תמ"ז סעי' ד' בהגה ית' דיש חולקין ומתירין וכו' צ"ח לצ"ח ור"ל דלא צ"ח תערובת חמין קודם פסח נאסר באכילה דצנתערב ואינו ניכר יש חולקין ומתירין. ומ"ש והכי ק"ל ר"ל כמ"ד אינו חוזר וניעור אצל לא צ"ח דבר אלא דוקא אם נתערב לא צ"ח וכמ"ש בהגה שם ומה שלא צ"ח סמך על מה שכתב שם. ועיין פרי"ח סי' תמ"ז סעי' ד' ואחרונים מ"ש צ"ח שם וכאן והנלע"ד כתבתי.

ז) סעי' ה'. שבר שעושין מחטים וכו' היינו שעורין החטים או השעורין צמים לצדם או עם דברים

מחזיקין הסולת לחמץ גמור מפני שלוחתין החטים צמים קודם טחינה אמנם כמדומה לי דלא נהוג עלמא לאסור וראוי להורות לתת לעכו"ם מחוץ לבית צמתנה גמורה ויחזור ויזכה בהם לאחר הפסח. תה"ד סי' ק"ט. ז"ל. ועוד יש לחוש שיתחמץ הקמח צמים כשמערבים אותו עם הלוקח ומי פירות עם מים ממהרין להחמיץ כמ"ש לקמן סי' תס"ג סעי' ז' יעו"ש ועוד יש מיני צלילות שמחפין אותן בעיסה מלמעלה ולוקח מלמעלה ויש עוד מיני מתיקה שלריך לערב עמהם חלב חטה שקורין צערצו נש"א וע"כ כל מיני מתיקה שיש בהם חשש שמערב עמהם קמח או חלב חטה לריך לצערם קודם פסח דהיינו למוכרם או ליתנם לגוי מחוץ לבית צמתנה גמורה כנ"ל ואם הוא צע"כ ולא ידע שאלו המתיקה מעורב עמהם קמח או חלב חטה ושהיה אותם אללו בפסח ולא ידע עד לאחר הפסח אז לריך לשאול לאומנים אם לא יש סי' אסורים בהנאה ואם יש סי' מותר כמ"ש לעיל או ג' יעו"ש. ועוד עיין לעיל או כ"ד.

הו) קוונפיסים נהגו לתתם לגוי מחוץ לבית צמתנה גמורה ואחר הפסח לוקחם ממנו דיש לחוש לזיוף צסולת או חלב חיטה. מהריק"ש בהגה"ו מחז"ר או ח' כס"א או ג'.

נז) ש"ס. וכן אם העמיד גבינות וכו' ואפי' יש בהם סי' נגד החלא לא צטיל דדבר המעמיד אפי' צאלף לא צטיל. עו"ש או ח' מ"א סק"ח. א"ר או י"א. חק יוסף או י"ד. מק"ה או יו"ד. חמ"מ או יו"ד. מאמ"ר או ו' ר"ז או יו"ד. ח"א כלל קכ"א או ז'.

ס) והא דק"ל דדבר המעמיד אפי' צאלף לא צטיל אינו אלא מדרבנן. כ"כ בה"ה כלל כ"ה והביאו מ"א שם. וכ"כ העו"ש שם. וכ"כ הפר"ה. חק יוסף שם. ח"א שם. ומ"ש שם המ"א דצטור משמע דס"ל דאסור מדא"י כתב עליו ח"י או ט"ז דאין דבריו מוכרחים וכ"כ חק יוסף שם דכל הפי' ס"ל דאינו אלא מדרבנן. ואע"ג דדבר המעמיד ומולתה דלטעמיה עבדיו דלא צטיל הוא מדרבנן מ"מ כיון דדבר המעמיד הוא כמו צעין לכן נאסר אפי' צדיעבד אם השהה אותם לאחר הפסח. ומיכה צמקום הפ"מ אפשר להחירו בהנאה ע"י השלכת הנאה המעמיד לים המלח. ח"י שם. וכ"כ הר"ז שם. ח"א שם. ועיין לקמן סי' תמ"ז או ר"ה.

סא) חומץ שנתחמץ בשמרי ש"ר יש לו למכרו לגוי קודם פסח ולומר לו אם תשמרנו לאחר הפסח אקנהו ממך חגי או יהודי אחר. הרשב"א בתשו' סי' תת"ן כנה"ג בהגה"ט. עו"ש או ח' מ"א סק"ט.

סב) אם ציטל דבש והחמילו בשמרי דבש שבישל כל השנה ודבש הראשון שבישל היה מחומץ בשמרי שבר וזה שבישל עתה היה רביעי או חמישי לו אסור להשהותו בפסח. תשו' הרמב"ן סי' ח' והביאו מ"א שם וכתב וז"ל דאין שם מעמיד אחר רק החמץ דאם היה שם ג"כ שמרי דבש היתר הו"ל זה זה גורם ושרי כמ"ש צו"ד ססי' פ"ז יעו"ש. וכ"כ ח"י או ט"ז. א"ר או י"א. חק יוסף או י"ד. מק"ה או יו"ד. ר"ז או י"א. ח"א כלל קכ"א או ז' ועיין צ"ז ובש"כ שם דאם היה צאיסור לצד כדי להחמיץ אפי' יש גם בהיתר לצד כדי להחמיץ

או נקרא זח"ג ואסור יעו"ש. נה"ש. ומיכה יש מקילין צזה אעפ"י שאין שם מעמיד אחר ממי"ש צ"י צו"ד ססי' קט"ו צמי שהעמיד חלב צחלב חמוץ של עכו"ם דלאחר ג"פ כלב האיסור יעו"ש ועיין חמ"מ או ט"ז ומאמ"ר או ו' ונה"ש או ג' וע"כ נראה אם עבר ושהה אין לאסור אחר הפסח וכן הסכים המק"ח שם. וכ"כ צע"ת או י"א. **ג) גבינה** שהעמידו אותה צקובה שהיתה מלוחה צכלי הצלוע מחמץ אעפ"י שאסור לחלה מותר להשהותה. הרדב"ז ח"ב סי' קמ"ד. ובהדשות ח"א סי' תפ"ז כנה"ג בהגה"ט. עו"ש או ח' וז"ל דדינו כדבר שנתצטל צכלי חמץ עיין סי' תמ"ז סעי' ה' (ר"ל דכל מה שמקול רמ"א שם צדבר שנתצטל צכלי חמץ ה"ה הכא. מח"ש) ודוקא שהיתה הקובה מע"ל צכלי חמץ וכמ"ש צו"ד ססי' פ"ז. מ"א סק"ט. חק יוסף שם. מק"ה שם. חמ"מ או יו"ד. ח"א שם.

סד) ש"ס. וכן אם העמיד גבינות צחלא וכו' וה"ה אם שופנין לחובו חמץ או שבר או י"ש כדי להעמידו הוי ג"כ דבר המעמיד. וכ"כ בתשו' נהלת צבעה סי' ל"ה דאם לא מכרו קודם פסח הגבינה ששפכו לחובו י"ש יש לאסרו משום דלטעמיה עבדיו ולא צטילי. וכ"פ בתשו' מהר"ם מלובלין צעיסה שנתחמלה צשמרי שבר שעבר עליו הפסח. וכן הסכימו האחרונים סי' תמ"ז סעי' י"א יעו"ש. ח"י או ט"ז. א"ר או י"א. חק יוסף או י"ד. מק"ה או יו"ד. ודע דמה דלטעמיה עבד דוקא כשנתן הרצה עד שנתן טעם כמ"ש צו"ד ססי' ל"ח יעו"ש. גם דבר המעמיד לריך שיהא צו כדי להחמיץ. א"ר שם. וכבר כתבנו לעיל או ח' דצ"כ דבר המעמיד או לטעמיה עבדיו אם צדיעבד השהה אותם לאחר הפסח ויש הפ"מ סגו צהשלכת הנאה המעמיד לים המלח יעו"ש.

סה) ובענין מי דבש שקורין מע"ד עיין ט"ז סק"ד מה שהאריך צזה ומסיק דיש מקילין לשמות צו"ט האחרון מע"ד של כל השנה וכמ"ש רמ"א סי' תמ"ז סעי' ה' צכל דבר שצמטלים צכלי חמץ שיש להקל צו"ט האחרון ונראה דזהו משום דהוי ספק אם היה צן וימו צשצטלו צו ואין ק"ל סתם כלים אינם צ"י וצו"ט האחרון אמרינן כן אצל ספק שמה החמילוהו צשמרי שבר אין מקום להקל צו וכ"ש צמקומות שצמטלין המע"ד צפל השנה צוורות שעושין צו י"ש דהוי דבר חריף וחזק וגיט לשבח צמע"ד כידוע וא"כ לא מכהני מה שאינו צ"י וא"כ אין כאן ספק כלל ע"כ שומר נפשו ירחק מזה אפי' צו"ט האחרון וכ"ש מליקה מע"ד מעו"ס צו"ט האחרון דשמה מערב צו שבר עכ"ל. והביאו ח"י או ט"ז. מ"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ה. א"ר שם או כ"צ. חק יוסף שם או ל"ו. ר"ז שם או מ'.

סו) ש"ס. אם העמידו גבינות צחלא וכו' הנאה התוכה שנותנין צתוכה קמח או סולת צעודה רותח והחמאה קולטת טעם הקמח וע"כ מתקיים ימים רבים ואח"כ מסניני החמאה והחמאה נשאר נקי מכל קמח ושכה למוכרו עם החמץ. עיין בתשו' עולת שמואל סי' נ"ו שכתב דזה לא מקרי דבר המעמיד דהא היתוך אפשר צלא קמח והקמח הוא רק שלא תסריה וגם הקמח לא ליתת ולא נתחמץ והחמאה הוא מי פירות וילא הדבר להיתר צע"ת

לבערם: ו' נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ויש להם על מה שיסמכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול לחטט אחריו וישיח עליו מעט מיט' ז' בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער וא"ל אם היה עשוי לחזק בו שברי העריבה או לסתום בו נקב בטל במיעוטו וא"ל חייב לבער: ח' ה' היו בו שני חצאי זיתים בב' מקומות וחוט של בצק ביניהם רואים כל שאלו ינטל החוט ניטלין עמו חייב לבער וא"ל א"צ לבער בד"א בעריבה אבל בבית אעפ"י שאם נטל החוט אין ניטלין עמו חייב לבער מפני שפעמים מקבץ אותם ל' היה חצי זית בבית וחצי זית בעלייה חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה חצי זית בבית זה וחצי זית בבית שלפנים ממנו ה' הואיל ואלו החצאי זיתים

דבוקים

בף החיים

צעני והפ"מ ועו"ש. והצואו פ"ת. ועיין לקמן סי' תמ"ז או קמ"ח.

סו) חמאה ששרה בה פת וקמח ועצר ושהה תוך הפסח ויולך הנאת הפת והקמח לנכר וימכור החמאה לכותים. א"ל סי' תמ"ז או מ"ה. והצואו ח"י צ"ח זה סוף או"י וכתב דמייירי שהקמח היה סולת או שנתערב מים עם החמאה דאל"כ בלא"ה מן פירות אין נחמילין.

סח) אם נתנו וין בחציות של יי"ש והחציות היו ישנות מזמן רב ושתו מן הין והרגישו טעם יי"ש

יש מן שאסר אותו אחר הפסח אבל הרב פמ"א ח"ב סי' ע"ה התירו אחר הפסח. י"א מ"צ בהג"ט או"י ז' ברכ"י סי' תמ"ז או י"ט. שעי"ת שם או"י מ' ועיין לעיל או"י ג'.

סט) סעי' ו'. ויש להם על מה שיסמכו. ר"ל דאין ללעוג על המנהג לומר שהוא מנהג שטות וחוננה יתירה אלא יש סגך למנהג מן הירושלמי. מאמר או"י.

ע) שם. וישיח עליו וכו' זה מהני אפי' יש במקום הכוא כזית ויותר דלקמן סעי' ט' ועו"ש.

עא) סעי' ז'. בצק שבסדקי עריבה וכו' והיינו בעריבה שאין לשון בה כל השנה אבל עריבה שלשן בה עיין לקמן סעי' י"א.

עב) שם. אם יש כזית במקום אחד וכו' ואע"ג דודאו מנטל ליה אפי"ה כיון דחשיב לה בטול. רש"י ר"ז או"י כ"ז.

עג) שם. חייב לבער. ואם אינו יכול להטט אחריו וישיח עליו מעט מיט' כמ"ש בסעי' הקודם.

עד) שם. אם היה עשוי לחזק וכו' ואין חילוק אם היה זה בשולי העריבה או בשפחה. כ"ה לדעת הש"ע שפסק כהר"ף והרמב"ם שפסקו כלישנא דתרא ולא כחז"י דמחלק כמבואר צ"י. ועיין ציבורי הגר"א.

עה) שם. אם היה עשוי לחזק וכו' ואעפ"י שיש בעריבה הרבה חלאי זיתים בהרבה סדקים אם הם עשויים לחזק שברי העריבה או לסתום נקבים הרי הם בטולים לגבי העריבה. ר"ז שם.

עו) שם. בטל במועטו. ואין שייך לומר הכלי מלרפו דכיון דעשוי לחזק הכל בטל לגבי כלי. עו"ש או"י וסיימו שביטלו או שעדיין רוצה לנטלם כגון שהוא קודם שעה ששיה צע"פ. ר"ז שם.

עז) שם. ואם לאו חייב לבער. ודוקא כשים צון הכל כזית דאז הכלי מלרפו אבל כשלא נשאר צון הכל כזית א"ל לבער אפי' אין עשוי לחזק וכמ"ש סעי' י"א בן (יא)

באר הגולה
פ"טור בשם ראשון
ע"פ סמך מן
הירושלמי ו' משנה
שם ד' מ"ה כלשהו
בתרא דרב יהודה
הר"ף והרמב"ם
צ"כ כ' שם מומרי
דשמאל, ה' צע"ה
שם ולא נפשתא.
מ' כמב"ם צ"כ

מוכח בסמ"ק. אבל דעה הרבה פו' דאם אין עשוי לחזק אפי' פחות מכזית חייב לבער. מ"א סק"י. ח"י או"י י"ז. חק יוסף או"י ע"י. והוא שראוי לאכול קלת אבל אם הוא פחות מכזית והוא מטונף קלת כיון דאיכא תרתי לרשיחא אינו חייב לבער. כגמ"י פ"ב בשם הרא"ש. צ"י. מ"א שם. א"ר או"י י"ד. חק יוסף שם.

עח) שם. ואם לאו חייב לבער. וכרא"ש כתב דלא תאריך לזרר צדיקים אלו לפי שישראל קדושים הם וגוררין כל החמץ הנמצא אפי' כל שהוא ואפי' הדבק בכותלי הבית. והצואו בעיר וצ"י. ח"י שם.

עט) סעי' ח'. היו בו שני חלאי זיתים וכו' וסיימו כמי שעשויים לחזק או לסתום בו נקב דאל"כ בכל עטין לריך לבער כמ"ש בסעי' הקודם.

ף) שם. כל שאלו ינטל החוט וכו' ואף אם הוא יבש דע"ז אינו ניטל דמיפרך ואלו היה לה היה נקלק כולו כאחד חייב לבער. חידושי רע"א בשם הירושלמי. פת"ע או"י י"ז.

פא) שם. חייב לבער. דחוט מלרפן וכו' כזית במקום אחד. רש"י. וכזית במקום אחד אפי' עשוי לחזק חייב לבער כמ"ש בסעי' הקודם. וכ"כ סעו"ש או"י ז'

ופשוט דזזה החוט מלרפן עמהם כיון דהו"ל כזית במקום אחד. **פב) שם.** חייב לבער. ואעפ"י שביטולן. ר"ז או"י כ"ז. ועיין לעיל או"י ע"ב.

פג) שם. א"ל לבער. והיינו שעשוי לחזק כמ"ש לעיל או"י ע"ט. וכ"כ מ"א ס"ק י"א. חק יוסף או"י י"ז.

וגם מייירי שביטול או שרוצה לנטל כמ"ש לעיל או"י ע"י. **פד) שם.** א"ל לבער. וסימ דלא צעו להשחמש בעריבה בפסח וגם הבלק הוא במקום שעשוי לחזק העריבה ואז בטל אבל או צעו להשחמש בה אע"ג דעשוי לחזק וחשיב בעריבה לריך לבער משום דלא יערב ליה בכדי דההוא דמשחמש בו ויאסר ואי צעו למילט בה בפסח לריך להגטילו בשפוכה רוחחין עליה שהרי נשחמש בה חמץ כשגש בה חמץ. ראשון דף ע"ב. חקת הפסח או"י ו' ועיין לקמן סי' תמ"א סעי' י"ז.

פה) שם. אבל כזית וכו' ואפי' מדובק בגומות חייב לבער. סמ"מ פ"ב דין ט"ו. צ"י.

פו) שם. מפני שפעמים מקבץ אותם. כשמכר את הבית והיו כזית במקום אחד. גמ' ופירש"י שם.

פז) שם. הואיל ואלו החלאי זיתים דבוקים וכו' וכחב הרא"ש דל"ד נקט דאפי' אין דבוקים א"ל לבער כיון דהיו פחות מכזית אבל סמ"מ (שם דין ע"י) והרמ"ך וסמ"מ כתבו דוקא כשדבוקים דהו"ל כמו עשוי לחזק. מ"א ס"ק י"ב

דבוקים בכותלים או בקורות או בקרקעות אינו חייב לבער אלא מבטלו בלבד ודיו: ט י חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב או ששרפו באש (קודם זמנו) (ר"ן) ונחרך עד שאינו ראוי לכלב או שייחדו לישיבה וטח אותו בטיט מותר לקיימו בפסח: י י דיו שהוא מבושל בשכר שעורים מותר לכתוב

באר הגולה
וטור בשם בעל
הטור ואצ"ו
הרא"ש נ כתיבה
פס. ס. חה"ד

כף החיים

אבל טחו בטיט אפי' לא יחדו לישיבה שפיר דמו דמשום דמאזים כתבטל ממילא יעו"ש. וכ"כ הט"ם סס.

צו) שם. וטח אחר בטיט וכ"כ משמע שצריך לטוח אותו מכל דבר וכ"כ קרבן נחמל פ' אלו עוברין לדעת הרא"ש יעו"ש ומיכו גם לפירש"י שכחז שטח פנים לחקט לישיבה נוכל לפרש ג"כ מכל דבר ומ"ש פנים ר"ל כל דבר הנראה שכל הנראה נקרא פנים.

צח) שם. מותר לקיימו בפסח. וכן מותר בהנאה. פ"ה.
צט) שם. מותר לקיימו בפסח. אבל באכילת אסור דכיון דאכיל ליה אחשביה כמ"ש הטור בשם ר"י

אזרללוגי וברא"ש. וכ"כ ר"י ג"כ ח"ג דהרוב הסכימו דאסור באכילה. וכן דקדק החב"ד ס"י קכ"ט ממ"ש הרמב"ם בדין העריאקס דאסור לאכלו ודלא כפר"ח ורשב"ץ במאמר חמץ דף ק"ז ע"ב יעו"ש. ער"ה א"י ו"כ"כ הב"ח דלנחמו נוהגין כהרא"ש. וכ"כ דעת הש"ע שסחם כדעת הטור. וכ"כ דעת האחרונים. ומיכו גם לדעת הרא"ש ודאי דאין חיוב דא"י בזה דהא ביו"ט כי אכל אכילה שאינה ראויה פטורה. ע"ז סק"ח. ונראה דה"ד בחמץ שנתעפש או נחרך דבעיל ליה מחורה אוכל אבל בחמץ שיחדו לישיבה וטחו בטיט חיוב דא"י נמי איכא אי אכיל מניה בפסח כיון דאיתיה בטיט ולא פטרו ואחו אלא דוקא מן הביעור משום דביטוליה ע"י יחוד וטוחה.

ק) סעי' י"ד. דיו שהוא מבושל וכ"י הוא שנפסל מאכילה כלב קודם זמן איסורו. חב"ד ס"י קכ"ט והביאו צ"י. אבל דיו שביטל עמו בפסח אסור לכתוב בו כיון שלא נפסל מאכילה כלב קודם זמנו. עו"ש א"י ע"י ח"י א"י י"ט. א"ר א"י ע"י. חק יוסף א"י כ"ג. חמ"מ א"י ד' ר"ז א"י ל"ד. ח"א כלל קכ"א א"י ז'.

קא) שם. מותר לכתוב בו. ולא חיישין שיהן קולמסו לחוך פ"ו וחמץ שנפסל מאכילה כלב אסור באכילה דכיון שנוחן שלא בכוונה ליכא קפידא דדוקא לאכלו בכוונה אסור דאחשביה. חב"ד סס. מ"א ס"ק ע"ו. ולפ"ז פשוט דאם נפל דיו או שאר חמץ שנפסל מאכילה כלב לחוך המאכל אפי' צרובא בעלמא בטל כיון דעפרא בעלמא הוא ולא אחשביה באכילתו בזה כי אין כוונתו רק לאכול המאכל וזה פגום לגמרי מעיקרו. וה"ה לדיו שמדפיסין בו שנעשית ע"י פחיתו חמץ ופגום מאד הוא. ח"י א"י י"ט. א"ר א"י י"ז. מק"ה א"י י"ד. חמ"מ סס. ר"ז א"י ל"ג. ומיכו עי"ן בחשו' הרשב"א ס"י חל"ט שכחז דפת שעיפסה ונפסלה כלב אפי' נחערב במחלס על מחלס או יוחר מותר באכילה יעו"ש אבל י"ל דזהו משום דס"ל כמ"ד כיון שנפסל מאכילה כלב קודם זמן איסורו ה"ל כעפרא בעלמא ושדי אפי' באכילה כמ"ש לעיל א"י ל"ט וכה שכחז מחלס על מחלס או יוחר הוא משום דאינו נאכל לבדו כיון שהוא פגום אבל אין הכי נמי אפי' לבדו שרי אבל לדעת הסוברים דאסור באכילה כמ"ש בא"י הכ"י צריך ליבטל צרובא.

י"ב. וכן הסכים מער"ק על הרמב"ם פ"ב דין ט"ז. וכ"כ החמ"מ א"י י"ד. ר"ז א"י כ"ט. ופשוט דאפי' פתוח מזיזה צריך ביטול ואם לא ביטול (ר"ל קודם זמן איסורו) לריבים ביעור. מ"א סס. ועי"ן א"י א"י י"ב שכחז בא"י דבוקים קא"י אבל ר"ז סס כחז דגם אדבוקים קא"י.

הף) שם. הואיל ואלו החלאי זחים דבוקים וכ"י י"א שאף צבוח א"י לבער אלא פירודין של עיסה אבל פירודין של פת אינן נחשבים לבלום ואני אומר שאף פירודין של פת מצטרין אוחס בהחלס כשסן נראה לעין כדרך שאמרו בפירודין של עיסה. רי"א ס"ד בשה"ג פ' אלו עוברין. כנס"ג בהג"ט. ע"ש א"י ז'.

הט) שם. אלא מבטלו בלבד ודיו. דזהו בעיה בגמ' ולא אפשרתא אם מלטרפין ואם ביטול ה"ל ספיקא דרבנן וא"י לבדוק אבל אם אירע שלא ביטל כלל חמץ שלו ונדע לו זה אחר זמן איסורו שאין יכול לבטל חייב לבער בכל גוונא דלאו הוי ספיקא דא"י ע"ז סק"ז. מ"א ס"ק י"ג. א"ר א"י ע"ו. חק יוסף א"י י"ט. מק"ה א"י י"ב.

י) סעי' ט"ו. חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל וכ"י ר"ל שנתעפש ונפסל מאכילה הכלב קודם זמן איסורו. וכ"כ הלבוש. חמ"מ א"י ז' ח"א כלל קכ"א א"י ד' ומשמע אבל אם לא נפסל קודם זמן איסורו רק מאכילה אדם ואח"כ נפסל גם מאכילת הכלב חייב לבער כיון דזמן הביעור היה ראוי לכלב. ועי"ן לעיל א"י כ"ה.

יא) שם. ונפסל מאכילת הכלב. דמשנפסל מאכילת הכלב נפיק ליה מחורה אוכל וה"ל עפרא בעלמא. צ"י בשם הר"ק.

יב) שם. קודם זמנו. אבל לאחר זמנו לא פקע איסוריה עד דשריף ליה לגמרי. צ"י בשם הר"ן. וה"ה לחמץ שנתעפש אעפ"י שנפסל מאכילה הכלב אם נפסל לאחר זמנו לא פקע איסוריה בהכי. פרי"ח. ועי"ן לקמן ס"י חמ"ס סעי' ב'.

יג) שם. שאינו ראוי לכלב. ואע"ג דבשאר איסורים כל שאינו ראוי לאכילת אדם מותר שאני חמץ דאפי' אינו ראוי לאכילת אדם ראוי לחמץ בו עיסה אחרת. צ"י בשם הר"ן. מ"א ס"ק י"ד.

יד) שם. שאינו ראוי לכלב. ואין חילוק בין חמץ לשאר הרמב"ם פ"א והמ"מ סס דלא כראב"ד. מ"א סס. אבל הפר"ח כחז שהעיקר כראב"ד דשאר אעפ"י שהוא נפסל מאכילת הכלב חייב לבער לפי שהוא ראוי לשחקו לחמץ בו כמה עיסה אלא א"כ יחדו לישיבה וטח פניה בטיט וכ"י עיקר יעו"ש. וכ"כ דעת הנ"ס א"י כ"י יעו"ש.

יז) שם. או שיחדו לישיבה וכ"י כלומר דלא אעפ"י שלא נפסל מאכילה כלב. עו"ש א"י ח' ו"ה בחו' פסחים מ"ה ע"ב.

יח) שם. וטח אותו בטיט וכ"י ומשמע דהרחי בעיני יחדו לישיבה וגם טח אותו בטיט וכ"י מפירש"י אבל סב"ח כחז דא"י לא פחו בטיט אפי' יחדו לישיבה חייב לבער

לכתוב בו: יא ע עריבות שלשין בהן חמץ אין לסמוך על מה שרוחצים אותן בחמץ ומנקרין החמץ מהן כי איא לנקרין שלא ישאר בהן בין הכל בזית והכלי מצרפו וצריך ליתנן במתנה לא"י עד לאחר הפסח או לטוהן במיט"פ וה"ה לבצק שבכלי נסרים שאינו יכול להוציאו הנס ועוז לעשות כן בכלים שמניחים בהם קמח כל השנה (מהרי"ו) וכן בכלים שמניחים בהם פת כל השנה ומפס שסיתס מונחת על שק קמח לא מהני לה נעור ולריכא כבוס כדי להשתמש עליו בפסח (מהרי"ל):

באר הגולה
עטור בשסר'יחאל
מפרים פ רוקח:
א צריחא פסחים
כ"א וכ"י יהודה
טור בשס הרמז"ס
צ"א והר"א פ
וש"פ ב משנה ד'
י"א וכ"י יהודה
במרא שס. ג משנה
דף כ"א ונמ" שס

תמוג דין חמץ בערב פסח לאחר שש. ובו ג' סעיפים

א א חמץ משש שעות ולמעלה ביום י"ד אסור בהנאה (אפי' חמץ שנ א"י אסור ליכנות ממנו) (טור סימן ה"ן וריב"ש סימן י"ח) ב ואסרהו חכמים שתי שעות קודם דהיינו מתחלת שעה ה' ג ומיהו בל שעה

כף החיים

דכל מקום מחנה ע"מ לסחור שמה מחנה צר מקדושי אשכ שמה גבי חמץ החמירו הערמה. ואם ירע עינו ושמה אינו מאמין יטחנו בטיט ואז בטל החמץ שבו. וכן המנהג לעשות לדפי מוליותוח ועלי מגלגלון וכל כלים ששמשו בהם מעיסה מה"ט. דרשות מהרי"ל והביאו שנה"ג בנה"ט או ד' ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף או כ"י. ר"ז שס. מיכו השנה"ג שס כתב על דברי מהרי"ל הנ"ל דאין כן מנהגינו אלא שגיררין אותן מהבצק שבו ומלייעון אחס במקום לנוע. והביאו א"ר שס.

קב דין טעם עכו"ס לעלמו מכולו שכר אסור לישראל בהנאה דחמץ עכו"ס אסור בהנאה בפסח (כמ"ש לקמן סי' חמ"ג סעי' א' בהגה) ואם לקח מעכו"ס דיו בחו"ס דפסח יש ספק שמה נעשה משכר כולו ובפרט צרגילין בו אף שזה מדרבנן אסור. ספרים הנכרכים ע"י אומן עכו"ס חוך הפסח מחמץ גמור ואח"כ מערבין בו דבק אף שנפסל עהה מכלב מ"מ חל שס חמץ עליו מקידס ואסור וא"כ אסור לקיים הכריכה שנעשית בפסח וכ"ש ליתן לעכו"ס בחו"ס דפסח לכריך דכזה כדולס בקיומו של איסור. גם אוחס כלים שמחנקים האומנים עכו"ס בדבק עם קמח ומיס בפסח יש לאסור להשתמש בו בפסח ליתן בו עוב"ק ואם נתערב בהרבה שנעשו קידס פסח י"ל דהוי דשיל"מ ולא בטיל. א"א או ע"ו.

קח שם שמהנין בהם קמח וכו' דיש לחוש שמה בא עליו מים ונחמץ וי"ל להטמינס בחדר שאין רגיל בו ושאין בו דבר שצריך לפסח ואוחס שלשים כל השנה בצחיהם לריכים לגרור הכוחלים במקום הלישה. מהרי"ו סי' קל"ג. כנה"ג בהגה"ט,

קג סעי' יא. אין לסמוך וכו' לא מיידי הכא לענין להגעילן ולהשתמש בהם בפסח דא"כ למס הולך לאסור משום צורך כזית דהא אפי' צמסו אסור אלא מיידי ככא לענין להניען. ע"ז סק"ט. ועיין לקמן סי' תנ"א סעי' י"ז. **קד** שם. כי א"א לנקרין וכו' ל"ד אלא ר"ל דרוב פעמים א"א לנקרין כראוי ולכן יש להחמיר ליתן במחנה לעכו"ס וכו' ע"ז שס.

קט שם שמהניס בהם פה. היינו בכלים של נלרים. מ"א ס"ק י"ח. א"ר או ק'.

קה שם. כי א"א לנקרין וכו' אבל הרד"ב ח"א סי' תפ"ח כתב דזו חומרא יתירא ולא נהגו בה אבותינו ולא אנהנו אחרים דכני נשי דידן זכירי וזקאי ומבקרין שלא ישאר בהם כלל. כנה"ג בהגה"ט. והמ"א ס"ק ע"ז כתב דכא מיידי צעריבות העשויים מנסרים גדולים שלשים בהם פה שיש חריות בין נסר לנסר אבל עריבות קטנות העשויות מחחיכה אחת ואין בהם שום סדק פשוטא דיכול לנקרין עכ"ל. והביאו ח"י או' ק' א"ר או' י"ט חק יוסף או' כ"ה. מק"ח או' ע"ו. חמ"מ או' כ"ז. ר"ז או' ל"א. ומ"מ אין לשין בהם בפסח ואם עבר ולש בה אחר הגעלה יש להסיר. א"ר שס. וסינו לפי מ"ש מור"ס ז"ל לקמן סי' תנ"א סעי' י"ז דהמנהג שלא להשתמש בפסח צעריבות וכו' יעו"ש. ועיין בדבריו לשם או' קל"ד.

קי שם שמהנין על שק קמח וכו' ודין השקים עיין לקמן סי' תנ"א סעי' ח"י בהגה וסי' תנ"ג סעי' ו' ובדבריו לשם צס"ד.

קו שם. והכלי מצרפו. כלומר דכיון דלא עשוי לחזק ודאי דכלי מצרפן. עו"ש או' יו"ד וכתב על דברי סלבוש דלא דק יעו"ש.

קי"א שם שמהניס בהם כבוס וכו' ולא מהני הדחה בעלמא דאדרבא הבצק נדבק בו ולריך כבוס בחמין ואפר וחביטה. מ"א ס"ק י"ט. ח"י או' כ"א. א"ר או' כ"ב. חק יוסף או' כ"ח. ונראה לריך ג"כ להסיר החפירות והטלאים קודם כיבוס כמ"ש לקמן סי' תנ"א סעי' ח"י בהגה לענין שקיס יעו"ש.

קי"ב שם. עד לאחר הפסח. לא שואמר לעכו"ס כן (ר"ל לא שואמר לו עד לאחר הפסח) אלא יתנס לו במחנה גמורה (ר"ל בלי שום חגאי כמ"ש לקמן סי' תמ"ח סעי' ג') ואחר הפסח יחזור ויטלס ממנו. מ"א ס"ק י"ז. ואע"ג

א סעי' א"י. חמץ משש שעות ולמעלה. פ"י סוף שש שעות דסיינו תחלת שצט. פרי"ח. וכל האוכל חמץ מתחלת שעה שציעית ולמעלה ביום י"ד לוקס מוכ"ח. הרמז"ס פ"א דין ח' וכתב המ"מ שס דכיה דעת הגאונים וכן עיקר יעו"ש. וכ"ס דעת הר"א"ש והטור ודלא כ"ס מקילין שמביאו בטור כמ"ש בא"י שאח"ז. ומ"מ אינו עובר בכל יראה עד הלילה רק על עשה דחשציתו. מ"מ פ"ג דין ז' מ"א סק"א. ומיכו דעת רש"י בצבא קמח כ"ט ע"ב דגס משש ולמעלה עובר צב"י וצ"י יעו"ש. והביאו ח"י או' א' אמנס דעת סלבוש רס"י הל"א כדברי המ"מ דאינו עובר צ"י עד הלילה יעו"ש. וכ"ס דעת האחרונים. א"ר או' א' מק"ח או' א' חמ"מ או' א' ר"ז רס"י הל"א. ח"א כלל קב"ג או' א' וכתב דגס בדברי רש"י יש לפרש כן יעו"ש. וכ"כ החמ"מ שס. אסור

שעה ה' מותר בהנאה ורשאי למכרו לא"י דאפילו הרבה ביחד שודאי לא יאכלו קודם פסח היכול
 להאכילו לבהמה היה ועוף ובלבד שיעמוד עליהם לראות שלא יצניעו ממנו ויבער מה ששיריו ממנו
 ומתחלת שעה ו' ולמעלה אסורו גם בהנאה. סגס ובשנת העיבור שהיום ארוך אלו הד' שעות לפי
 ענין היום ומותר לאכול חמץ עד שליש היום (המז"ס צפ"י המשנה ריש צרכות ומכריו) וי"א עד צ' שעות
 קודם

כף החיים

ב) **שם**. אסור בהנאה. מדאורייתא. הרמב"ם שם דין ט'
 וכן הסכים המ"מ שם דין ח' יע"ש. וכן פשט
 המנהג בכל ישראל לאסרו בהנאה משש שעות ולמעלה וכנס
 לבו צסורא להחיות בפני ע"ס לסודות קולא דבדר על סמך
 בעל המאור ראוי לנזיפה דסא אפי' דברים המחירים ואחרים
 כגון צסס איסור או אהס רשאי להחיות בפניס כ"ס דבדר
 זה שכל חממי ישראל אוסרים ואין דבריו של בעל המאור שסא
 יחיד עומדים בפני רבים ועוד שסא דגר שפסע איסורו בכל
 ישראל לפי שאצותיהם פסקו הלכס דבדרי האוסרים. צ"י.
 וכ"פ סלצום דאסור בהנאה מדא"י וכ"פ סעו"ס או"י מ"א
 סק"א. פרי"ח. חק יוסף או"י חמ"מ או"י א"י ר"ז צס"י זה או"י
 א"י ובס"י הל"א או"י צ' ח"א כלל קכ"ג או"י א"י.

ג) **שם**. אסור בהנאה. וא"י לוקין על ההנאה בלא אכילה
 עיין פרי"ח מה שהאריך בזה ומ"ס עליו סמ"י
 והנה"ש או"י א"י יעו"ש. וכן הא"א או"י א"י סב"א פלוגתא בזה
 א"י לקי על ההנאה יעו"ש.

ד) **שם**. אסור בהנאה. ומשמע דאין חילוק דאפי' חמץ
 נוקשס ודערוצת חמץ כמי אסור משש ואילך.
 עו"ס שם. חק יוסף או"י צ' ועיין לקמן או"י ז'.

ה) **שם**. סגס. אפי' חמץ של עכו"ס וכ"י כן מסקנת ס"ס
 וספ"ו וכ"כ סעור ס"י ח"ן וכן סעלה מהריב"ם ס"י
 ח' יעו"ש. ועיין בא"ס כלל ע"ל דין ל"ג בהגה בגליון שססספס
 דין זה ואין ספיקו מול"א מידו ודא"י. ח"י או"י צ' ועיין לקמן
 או"י י"ג וס"י חמ"ה או"י ח'.

ו) **שם**. ואסורו חכמים שחי שעות קודם וכ"י דחיישין
 שביום המעונן יעשו צ' שעות אבל ד' זמן סעודה
 לכל יחא ולא אחי למעטי. מ"א סק"צ. והוא מן הגמי פסחים
 י"צ ע"ב.

ז) **שם**. שחי שעות קודם וכ"י ואפי' חמץ דרבנן כגון
 חמץ נוקשס אסור ג"כ וכ"ס חמץ ע"י דערוצת
 ח"י או"י ג' חמ"מ או"י א"י מ"יכו בהשו"י כו"ב"י ס"י כ"א כהצ
 לסקל באכילה חמץ נוקשס בשעת חמישיה וגס כהצ סס
 דמותר לאכול מל"ס עשירה ע"פ עד חלוא אפי' לדעת רמ"א
 ש"חצ צס"י חמ"ד סע"י א"י בהגה שאין נוכגין לאכול מל"ס
 עשירה יעו"ש.

ח) **שם**. מהחלה שעת ס' ואס יש מת צע"פ ויל"א סמח
 לצה"ק ויחזרו לביחם ויאכלו ואח"כ יקבצו. ו
 דרשות מהרי"ל. וסמ"א סק"צ כהצ דמוטב לאכול קודם ואח"כ
 ויל"א סמח ואס החחילו להול"א אין מפסיקין לאכילה ואס
 לא יכלו אח"כ לאכול ואלו מל"ס או צשר ודגים עכ"ל. מ"יכו
 סח"י או"י ד' ה"ג על דברי סמ"א סג"ו וסס"ס דבדרי מהרי"ל
 יעו"ש. ונראה דהולכין בזה כפי סעת והזמן וסמקום.

ט) **שם**. אפי' סרצס ביחד וכ"י ואפי' כותח וי"ש ואף
 שנקר"א סס צעלוו עליו מותר למכרו קודם פסח
 בשעת יח"ר לנכרי אף שידע שלא יכלס קודם פסח. כן

ססכמת האחרונים דלא כצ"ח שמחמיר בזה. ח"י או"י ס' א"י
 או"י צ' חק יוסף או"י ס'.

י) **שם**. ובלבד שיעמוד עליהם וכ"י ואף אס מאכילה קודם
 שעה ס' לריך לומר בזה דהיינו מל"ל י"ד. ר"ז
 צס"י זה או"י צ' ובס"י הל"ג או"י כ"י.

יא) **שם**. ויצטר מה ששיריו ממנו. סיינו כשהגיע שעת
 סביעור. ר"ז שם.

יב) **שם**. אסורו גס בהנאה. משום ד'וצא טעו צין
 שס לשבע. רש"י פסחים י"א ע"ב.

יג) **שם**. אסורו גס בהנאה. ולפיכך אינו יכול למכרו
 לעכו"ס ולא ליחני לו צמחנה ולא להפקירו ולא
 להאכילו לבהמה ח"ס ועוף אפי' אינן שלו אלא של הפקר ואפי'
 חמ"ו של עכו"ס אסור בהנאה ולפיכך אסור להר"ח פת חמה
 של עכו"ס משעה ששית ואילך. ר"ז או"י ג' ועיין לקמן ס"י
 חמ"ז או"י מ"ב וס"י חמ"ה או"י ק"ז.

יד) **שם**. אסורו גס בהנאה. ואס קידש צו אסס איכס
 מקודשה. עור. מ"יכו עיין בא"ס"ע ס"י כ"ה סע"י
 כ"א שפסס דסמקדס בחמץ דאורייתא ושעות דרבנן או בחמץ
 דרבנן ושעות דא"י ר"ז ספק מקודשה יעו"ש.

טו) **שם**. אסורו גס בהנאה. ואס שחכ למכור קודם ומכר
 בהחלת שס מועיל המכירה. שו"ח שואל ומשיב
 ח"ב ס"י מ' וכ"כ ספרמ"ג בפתיחה לסי פסח דמותר לאחר
 ספסח יעו"ש. וכ"כ בהשו"י צנין עולס דאס מכר חמץ בשעת
 ששית דרבנן מותר לאחר ספסח כמו בחמץ נוקשס ומ"מ
 למוכר עלמו יש להחמיר יעו"ש. פ"ת. ועיין לקמן ס"י חמ"ה
 או"י ל"ט וא"י ק'.

טז) **היה** בידו חמץ של הקדש או של נכרי שלא קבל
 עליו אחריות ס"ז רשאי למכרו בשעת איסורו
 כמו ססא רשאי לשמרו שאין הנאה זו שלו. שה"ג ר"פ
 כל שעה.

טז) **היה** לו חמץ צע"פ במקום אחד והוא במקום אחר
 ובמקומו עדיין קודם החחלה שס והחמץ מונח
 במקום אשר לפי ערך שעות היום הוא אחר שס שעות
 אזלין צחר מקוס שהחמץ מונח שס. חשו"י עוגג יו"ט ס"י ל"י.
 ח"י) **מצה** כפולה צע"פ נס"י דלא אסרינן כל המל"ס אלא
 אוחו מקוס שנקפל מ"מ אסור בהנאה וצעי
 שריפס. צ"ח צסס מהרש"ל.

יז) **שם** שס סגס. ובשנת העיבור שהיום ארוך וכ"י
 דכששנינו אולכין כל ארבע היינו לומר שאולכין
 עד שליש היום צין שססס פסוטה שהיום קלר צין שססס
 מעוצרת שהיום ארוך. צ"י ס"י חל"א. ולפ"ז גס צמדנות
 שאללס צימי ניסן היום קלר הולכים ע"פ מקומס ואין אולכ"ס
 רק עד שליש היום של המקום ססוא.

יח) **שם** בהגה. עד שליש היום. דרך משל אס היום ע"י
 שעות מותר לאכול עד חחלה שעת ששית ולס"א
 שכתב

קידם חליה (הכ"ד ס"י קכ"א); ב ה ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון יעכבנו עד שעה
 ה' ואם לא בא בעליו ימכרנו לא"י ואם לא מכרו חייב לבערו בזמן איסורו אפילו אם אינו חייב
 באחריותו; ג"ם אם קנו שום דבר בחמץ אחר שש שעות מותר מפני שחמץ אינו תופס דמיו!
 ו"ך

באר הגולה
 ז' ח שס י"ג
 צעידה דיומין
 תקוקאה: מ טור
 צסס ר"ח צמטפה

בף החיים

שכחז אח"כ צסקה מותר לאכול עד כ' שעות ומחלה. עו"ש
 או"י ח' מ"א סק"ג. חק יוסף או"י ז' מק"ח או"י ד' מט"י. ח"א
 כלל קכ"ג או"י ג' ועיין לקמן או"י כ"ב.

המפקיד מכרו לעכו"ם צענין שלא יעצור עליו מי"מ אין ספק
 מוליא מידי ודאי ושמה לא מכרו לפיכך חייב לבערו. צ"ח.
 ואם לא ציערו חייב הנפקד לשלם דמי הפקדון למפקיד דהא
 שומר חנם שיהיה יכול להליל צרוע"ם ובמקלות ולא הלי"ל חייב
 ה"י הו"ל למכרו קידם זמן איסורו ואין לומר דהמפקיד פשע
 שהו"ל למכרו לעכו"ם במקום שהוא דכיון דק"ל דאין הנפקד
 רשאי לסמך ע"ז וחייב למכרו ח"כ הו"ל למכרו ומי"סו אם
 החמץ עדיין צעין ח"ל הרי שלך לפניך. מ"א סק"ס. ח"א כלל
 ק"ך או"י ה' מי"סו הח"י או"י ז' כחצ על דברי המ"א הגז' דאין
 דבריו נכונים שהרי אמרו שאין הנפקד חייב למכרו אלא משום
 השבת אבידה לבעלים וח"כ ח"כ ח"כ ח"כ ח"כ ח"כ ח"כ ח"כ
 פטור יעו"ש. וכ"כ המע"י להשיג על דברי מ"א הגז' והסכים
 כח"י דאין חייב לשלם. וכן הסכים באבן העזר. וכ"כ הר"ז
 או"י ח' וה"א צסק"ט כחצ דלענין הלכה כיון ש"א שהנפקד
 חייב לשלם ו"א שפטור מלשלם הצוחק ויכול לומר קיום לי
 במאן דפוטר ונפטר. ועיין זכ"ל ח"ב וחי"ג בחלק חו"מ או"י ק'
 דינו קיס לי.

כא) שם צסקה. עד שלים סיוס. כחצ סלבוט צס"י רליג
 דשעות סללו חושבין מעט זריחת השמש עד עת
 הסקיעה. וכ"כ צלי"ח פ' סה"ס או"י י"ד. וכן הסכים מנחת
 כהן צס"י מצוא השמש מאמר צ' פ"ע דכלל דברים של דברי
 סופרים שהזכר צסק שעות ראוי לנסוג כדעת הלבוט בין
 להקל בין להחמיר יעו"ש. וכ"כ הרמ"ע בחלפסי זוטא פ"ק
 דפסחים וצביאו מחצ"ר או"י צ' וכ"כ הרצ בית יהודה דף
 ק"ט ע"ד או"י ס"ג צסק רב"ו ר"ז או"י ד'. אבל הצ"ח ס"י
 ח"א"ל כחצ דאלו השעות ההלחן מע"ה"ש עד לאח סוכוצים
 כמבואר בח"י פסחים דף צ' ע"א ודף י"א ע"ב יעו"ש. וכ"כ
 צח"ד ס"י ח' וכ"כ דעת סעו"ש או"י צ' וכ"כ סע"י סק"ג
 דחלי"ס לנו לאכול אחר שלים סיוס מן עכ"ס יעו"ש. וכ"כ
 ספ"ר"ח דשעות סללו סתחלחן מע"ה"ש. וכ"כ צס"ח בית יעקב
 ס"י מט"י. ח"ר ס"י ח"א"ל או"י ד' וכ"כ המע"י צסק מסר"ח
 אצולעפ"א. וכ"כ ח"א סס. וכ"כ סמנסג מס"ס חומרא דחמץ
 חושבין שלים סיוס מע"ה"ש. ועיין לעיל ס"י רליג או"י ז'.

כז) ואם כיה החמץ משכון אללו וסגיג זמן איסורו ולא
 ציערו נראה דחייב הל"ס לשלם מה שסלוס לו
 וסחי"ק של חמץ על סלוס כיון שסגיף שלו וכן אם סמלוס
 מוכרו לעכו"ם צע"פ שאז סחמץ צזול הוי ססז"ק על סלוס.
 ע"ז סק"ד. ח"י סס. מט"י סס. ח"כ דעת המ"א סק"ס דאין
 סלוס חייב לשלם ורק שמשפיק אם לא מכרו סמלוס
 אם יוכל לומר ללוס הרי שלך לפניך ויחייב לשלם לו חובו
 יעו"ש ובר"ז סס פסק צפסו"ח דאין סלוס חייב לשלם ואם
 הוא צעין יכול לומר לו הרי שלך לפניך ויפרע לו חובו יעו"ש.
 ועיין לעיל ס"י חמ"א או"י י"ד.

כב) שם צסקה. ו"א עד צ' שעות קודם חלות. ונקטינן
 לחומרא כסברא הראשונה. צ"ח ס"י ח"א"ל. וכ"כ
 סע"י צס"י זה סק"ג דהעיקר כסברא הראשונה. וכ"כ ספ"ר"ח.
 ח"י או"י ו' מט"י. חק יוסף או"י ז' מק"ח או"י ד' נס"ס
 או"י ד' מי"סו אם שכח ולא מכר חמ"ו י"ס לסמוך אדעת
 י"א ואם הוא יוחר משעט עד חלות מותר למכרו. מ"א
 סק"ג ח"ר סס. חק יוסף סס. מק"ח סס. חמ"מ או"י
 צ' מחצ"ר או"י ג' וכחצ שכן הסכים סמו"ק ומסר"י"ס.
 ר"ז סס. ח"א סס.

כח) שם. גזל חמץ ועצר עליו הפסח ואח"כ אמר לנגזל
 הרי שלך לפניך אין סחמץ נאסר. נוב"י ס"י ד'
 ועיין לו צמס"ח ס"י ס"ה וס"י ע"ה. שעות או"י ו' ומי"סו עיין
 לקמן ס"י חמ"ח או"י ל"ח שכתבו סס דעת רוב ספו
 לאסור יעו"ש.

כג) סע"י צ' יעכבנו עד שעה חמישית. ר"ל עד סחלה שעה
 חמישית שאז נאסר צאכילס מדרצן כמ"ס צסע"י הקידם
 אצל קידם לכן לא ימכרו שמה יצא צעליו ויאלל או"ח. גמ'
 ופירש"י סס. ואם הוא דבר שלא ימלא צרו"ח קונים צשעט
 ה' מותר למכרו קודם לכן מי"סו אם הוא מקיס דיוכל למכרו
 לעכו"ם שידע סיחזיר לו אחר הפסח אסור למכרו מכירה חלוטה.
 מ"א סק"ד ח"ר או"י צ' חמ"מ או"י ג' ר"ז או"י ו'.

כט) שם חפ"י אינו חייב צאחריותו. וס"ה קטן שהפקיד
 אלל גדול צלא אחריותו לרי"ך לבער. חקה הפסח
 או"י ה'.

כד) שם. ואם לא בא צעליו וכ"י דאם היה סבעל כאן
 עליו לבער כדלעיל סס"י ת"מ. ע"ז סק"ד ח"א
 או"י ה' ואם סודיעו המפקיד סמכרו אין סנפקד רשאי ליגע
 בו ועוסה לו מחיה י"ס. ח"א או"י ד' ועיין לעיל ס"י ח"מ או"י מ"י.
כה) שם. ימכרנו לעכו"ם. מפני שצבא אצדה לבעלים.
 חו"מ ס"י ר"צ סע"י י"ז. ומי"מ המפקיד גי"כ בכל
 מקום שהוא יראה למכרו לעכו"ם ולא יסמוך על כנפקד שמה
 ישנח. אחרונים.

ל) סע"י ג'. אם קנו שום דבר צחמץ וכ"י ואעפ"י שהוא
 אסור מדל"ו ואפ"י חוך הפסח אינו תופס דמיו
 דק"ל דאין לך איסורי טורס שחופסין דמי"ס כ"א ע"ז וסציעות
 וכמ"ס צס"י פ"צ דקדו"סן צדברי סר"א"ש. עו"ש או"י ג' וכחצ
 ספ"ר"ח דל"ד אחר שש שעות עד סלילס מותר ללא ס"ס צח"ס
 של פסח יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או"י ה' ר"ז או"י ט' ח"א כלל
 ק"ך או"י ע' ודלא כס"א"ר או"י ז'.

כו) שם. חייב לבערו וכ"י ואע"ג דהוא אינו עוצר עליו מי"מ
 יבערו שלא יעצור עליו המפקיד ואע"ג דאפשר
(יב)

דא) שם. אם קנו שום דבר וכ"י הצ"ח כחצ דדוקא אם
 שפחה קנחה צלי ודיעחו אז מותר צע"כ
 ליהנות ממנו אצל או"חו הא"י"ס שקנס אסור ליהנות ממנו וכ"ס
 דעת סע"י סק"ה. ח"ר או"י ו' אצל מדברי סע"י משמע דאפ"י לעלמו
 מותר

תמ"ד דין ערב פסח שחל להיות בשבת. וכו' ח' סעיפים:

א * י"ד שחל להיות בשבת בודקין ליל י"ג * ומבערים הכל לפני השבת ומשיירין מזון ב' סעודות לצורך השבת דסעודה ג' זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ * אלא במצה עשירה * וצריך לעשותה קודם שעה עשירית. הגם ובמדינות אלו שאין נוהגין לאכול מלפני עשירי כדלקמן סי' תס"ב ס"ד בהנה יקיים סעודה ג' במיני פירות או בשר ודגים כדעיל סי' רנ"א ס"ז

כף החיים

באר הגולה
דשפחה גיבה אחת
וחוס' בחולין דף ד'
א רמזים צפי' ג'
ב משנה פסחים
מ"ט וכר"א בר
לדוק וכר"א א"ש
ברכותא צברי' י"ג
ג טור בשם ר"ח
ד צ"י ולקמן סי'

לספרים חלה וליחן לכסן קטן או לגדול שטבל לקרוי ואף לכסן עמא דיוכל לבטלם ברוב ויכול לאכול כדק"ל צו"ד סי' שכ"ג ואי ליכא כסן אוכל וסולך וישייר פחות מכזית ויכפס עליו כלי עד מולאי יו"ט כמו שאר חמץ שנשאר שאין לו עכוס צס"י חמ"ד סע"י ה' יעו"ש. וכ"כ בשאלת יעבץ סי' קל"ג ובש"ח פנים מאירות ח"ב סי' ל"ו והצ"ד שעה צס"י זס או"ח ו"כ"כ צס"י בנדי ישע סי' הק"ו ובח"י רע"א. וע"כ נראה ביכא דא"ח למלוא פה אחר דיש לסמוך על המקליון כדי שלא הבטל סעודות שבה. ועיין לקמן סס"י הנ"ז בהגם ובצבריו לשם או"ח ע"ז.

מוחר דזיעבד ואפי' לא ציטל עו"ש שס. מ"ח סק"ו. פרי"ח וכחז דכן עיקר. וכן סס"כס צשו"ח מקום שמואל סי' ע"ז יעו"ש. וכ"ס דעה חק יוסף או"ח יו"ד. מט"י. מק"ח או"ח ז' כס"ש או"ח ו"כר"ז או"ח י"ב כחז דיש לסמוך ע"ז בהפ"מ אבל במקום שאין הפ"מ יש להחמיר אפי' לא מכרו והחליפו עד לאחר הפסח שאינו אסור בהנאה אלא מד"ס. ודע דגם לדעה המחמירין אם לקח העכו"ם החמץ ואכלו ואח"כ כהן המעוה שרי אף לדודים לביע. מ"ח שס. וכן חליפו חליפין דזיעבד שרי אף לדודים לביע. א"ר שס ח"י או"ח ה' וגם דע דהא דזיעבד שרי ס"ד אם כבר קיבל המעוה אבל לכחלה אסור לקבל המעוה וכמ"ש לקמן סי' ח"ן סע"י ד' יעו"ש.
ב) **ובר'** זה דוקא חליפי החמץ מותרין אבל החמץ עלמו אפי' שנחלק וחזר וניהן לישראל מי"מ באיסור הראשון קיימא דחמץ של ישראל שצבר עליו הפסח אסור בהנאה. ח"י שס. מק"ח שס. חמ"מ שס. ר"ז או"ח י"ג.
ג) **שם**. מפני שחמץ אינו חופס דמיו. וחליפיו מותרין. וכ"ס בדגן שנתחמץ ועבר עליו הפסח ונזרע דגידולו מותרין דחילופין כגידולין דמיו. ח"י או"ח ט' א"ר או"ח ו' מיכוו סמק"ח שס כחז דגידוליו אסורין.

ו) **שם**. מזון ב' סעודות לצורך ליל שבת ובשחרית יוס שבת עד שלש סוס. חמ"מ או"ח ב' ועיין לעיל סי' חמ"ג או"ח ק' ואו"ח כ"א.

ז) **שם**. לצורך הסעודה. ובשבת זו אל יארכו בשבחות שמא יבא עת איסור חמץ. סי"ח סי' ש"ד. א"ר או"ח א' ופוז שלא להאריך בשבת זו בהפלה שחרית ומוסף ופשיטא שלא לומר רק יקצר כפי האפשרי שלא יכשל ח"ו באיסור אכילה חמץ אחר זמן איסורו. חמ"מ או"ח ג' ועיין לעיל סי' חכ"ט או"ח מ"ב.

ח) **שם**. זמנה אחר המנחה. ומ"מ גם בשחרית יפסיק סעודתו לשנים (וביינו יצרך צרסי"מ מש"ז או"ח ב') דהא י"ח דיואלא צזס. שה"ג ומרדכי פ"ק דשבת וצ"ח וכלבו. מ"ח סי' א' ומיכוו עיין לעיל צש"ע סי' רנ"א סע"י ב' דפסק דאפי' דזיעבד לא ילא אם עשאה קודם זמן מנחה יעו"ש ובצבריו לשם או"ח י"ב.

ט) **שם**. לא צמלה. דהא אסור לאכול מלפני צע"פ כדלקמן סי' חע"א. ועיין בצבריו לשם או"ח כ"ד או"ח שרי לפטול המלפני צע"פ שחל בשבת יעו"ש.

י) **שם**. אלא צמלה עשירה. דביינו מלפני שנלושה בין או שמן או דבש או חלב או שאר משקין ומי פירות שכל אלו אינם נקראין לחם עוני ואין אדם יולא בהם ו"ח אכילה מלפני צפסח ולפיכך מותר לאכול צע"פ אבל כל מלפני שאדם יולא בהם צפסח אסור לאכלה צע"פ כמ"ש צס"י חע"א. ר"ז או"ח ב' ועיין לקמן רס"י חס"ב.

יא) **שם**. אלא צמלה עשירה. ומצרך בורא מיני מזונות ולבסוף צרכה או מעין ג' כצשאר ימות השנה. מאמ"ר או"ח ב' וכחז וכן המנהג פשוט ודלא כהצרכי שמסיק שיטול דיו ויצרך ויאכל כצ"ח ויזר מעט ממלה עשירה ויצרך בה"מ יעו"ש. ועיין לעיל סי' קס"ח או"ח מ"ח. מיכוו אם אכל שיפור סעודה צריך לצרך המולאי וצרכה"מ כמ"ש שס צס"י קס"ח סע"י ו' ובצבריו לשם או"ח מ"ח אכל צע"פ יש לחוש לאכול שיפור סעודה שמא לא יאכל צלילה מלפני להיאבדן אלא לא יאכל רק שיפור שיש בו צרכה או"ח מעין ג' כמ"ש לקמן או"ח טו"ב. ועיין לעיל סי' רנ"א סי' רנ"א סע"י ה' ומ"מ הגם

א) **סעי'** או"ח בודקין ליל י"ג וכו' שהרי צליל שבת אינם יכולין לפטול סגר כדי לצדוק. צ"י. לבוש. וביום י"ג א"ח לצדוק משום דאסור לצדוק ציום לכחלה כמ"ש לעיל סי' ח"ג או"ח ג' יעו"ש.
ב) **שם**. בודקין ליל י"ג וכו' ומצרכין על ציפור חמץ ומצטלין כל חמץ שנשאר צרשותו שלא מלאו בצדיקה זו ומותרין צחמץ הנמלא בצדיקה וצחמץ שמשירין לאכילה להניחו במקום מונגע שלא יגררו ממנו קטנים או שרצים כמ"ש צס"י חל"ד יעו"ש. חמ"מ או"ח א' ר"ז או"ח א' ח"א כלל קכ"ט או"ח ע' קיצור ש"ע סי' קכ"ו או"ח א'.
ג) **שם**. ומשיירין מזון וכו' וצריך לחכר להניחו במקום מונגע כמ"ש לעיל סי' חל"ד סע"י א' ועיין בצבריו לשם או"ח ג'.
ד) **שם**. ומשיירין מזון וכו' ואין לומר יבער הכל מלפני השבת ולא ישויר כלום ובשבת יאכל מלפני עשירה דכיון דאין סיפיק בידי כל אדם לעשות מלפני עשירה לכל סג' סעודות לא אטרוהו רבנן. צ"י.

ה) **שם**. ומשיירין מזון וכו' ואם שכח להפריש חלה צע"פ מלפני חמץ שאפה לשבת זה אסור לאכול ממנו ואין לו חקנה. מ"ח סי' הק"ו סק"ח. ח"י סי' חנ"ז או"ח ט' א"ר צס"י זס או"ח א' מק"ח או"ח א' חמ"מ או"ח ב' ר"ז או"ח י"ב. ח"א כלל קכ"ט או"ח י"א. חמ"מ הרב נח"ב חיים שס צס"י הק"ו שפיג על דבריו מ"ח חנ"ז וכחז דכדאי אלו הפו"ר ר"ח וברא"ש ובעל סתרומוה וברא"ז ר"ן וראב"ן שפסקו לקולא

ס"ו זכנה: ב ה טוב לבער בע"ש קודם חצות כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות וזוים השנה יבטלנו (פ"ד) ג ו אין מבשלין לשבת זה דייסא וכיוצא בזה ואין עושים בו פת הצנומה בקערה

באר הגולה
הע"ה. ה טור
והמכרי בש' רש"י
ו הלבו בשס כד

כף החיים

שעוסק הסעודה במלכה עשירה או במוני הרגומא או בפירות יש לעשות הסדר שכתבנו שם או ליד דסיינו לכסות זכר למן וללמוד הזוה"ק ולומר כל מה שכתבנו שם יעו"ש.
יב) שם. אלא במלכה עשירה. ואם אפשר יש לאכול עמם חוזה דבר מצוה שיעור כוזה כי כן אמר לו המגיד למרן ז"ל דבסעודה ג' לריך לאכול כוזה חשבול וסב"ד לעיל ס"י רל"א או ל"ב יעו"ש.

עשירות יעו"ש. וסיינו משום דבמלכה מצוה לאין יולאין בה י"ח זליל פסח כמ"ש לקמן ס"י הס"א סע"י ד' וכל שאין יולאין בה י"ח מותר לאכול בע"פ קודם שעה עשירה כמ"ש לקמן ס"י הע"א יעו"ש. והא דמזכרין מזונות על מלכה מצוה דוקא אם אין בכול פירור כוזה אבל אם יש בו כוזה מזכרין המוציא וזכר"מ כמ"ש לעיל ס"י קס"ח סע"י ויד יעו"ש.

יג) שם. קודם שעה עשירה. דמשם ואילך אסור לאכול פה כמ"ש ס"י הע"א. ז"ל. ע"ז סק"ג.

ד) סע"י ז"ל. טוב לבער וכו' כדין הביעור שיחבאר לקמן ס"י תמ"ט סע"י א' וזכנה שם יעו"ש. ח"י או ג' וסיינו שיסרוף כל חמץ הנותר שא"ל לו ליום ו' ולא ליום ז' שחרית וגם החמץ שמלא בשעת הבדיקה זלילה.

יד) שם הגה. ובמדינות אלו שאין נוסגין וכו' עיין נז"י ס"י כ"א מה שהקשה ע"ז שאין ראוייה מפסח גופיה לע"פ. וכחז דער חלית ודאי מותר לאכול מלכה עשירה בע"פ והמורה להקל כל היום אפי' בלא לורך חולה וזקן לא הפסיד אם הוא עכ"פ לורך קלה אך בפסח עלמו מחמירין יעו"ש. והביאו שעת' או א'.

כא) שם. טוב לבער בע"ש וכו' ולענין מלאכה אם לאסור מחלוא בע"ש זיוס י"ג כמו זיוס י"ד של שאר שנים כמ"ש לקמן ס"י חס"ח הרב גור אריה נסחפק בזה ואולם הזר"א ח"א ס"י ס"ד כחז דמותר במלאכה כל היום. וכ"כ בספר אפי' זוטרי בס"י זה דמ"ז ע"ז ודמ"ט ע"א. וכ"כ הכנה"ג בספרו פסח מעובין או ל"ג. וכ"כ הרב נחפס זכקף ח"א ס"י ז' והסכים לדבריו הברכ"י בס"י שס"ח או א' יעו"ש. וכ"כ בספרו מחז"ר שם או א' וכ"כ הרד"ק זכ"י והב"ד זש"ו"ז ס"י זה יעו"ש. וכ"כ השע"ה בס"י זה. ר"ח או ז'.

טו) שם הגה. ובמדינות אלו וכו' סיינו בערי אשכנז אבל בספרד נוהגין לאכול מלכה עשירה אפי' בפסח כדברי הש"ע ומיכו גם בספרד יש נוהגין להחמיר מהטעם שנכתב לקמן ס"י חס"ב יעו"ש.

כב) שם. קודם חלוא. לאו דוקא אלא לריך לבער בחלוא שעה ששית דהיינו בסוף שעה חמישית כמו בשאר שנים. מאמר או ג'.

טז) שם זכנה. במוני פירות או בצער ודגים. עיין ח"י או ז' שכתב דמשום מלכה לחיובין יותר טוב לקיים במוני פירות שאינו מצויע כולי האי יעו"ש אבל המ"א סק"ב כחז דאם יש לו צער ודגים הוא עדיף ממוני פירות כמ"ש ס"י רל"א. וכ"כ החמ"מ או ו' וכחז על הח"י שאין דבריו מוכרחים. וכ"כ מחז"ר או ג' ר"ז או ד' וכ"כ לעיל או י"ב זשס המגיד לריך לאכול כוזה חשבול יעו"ש. ומיכו גם בפירות אם הם ממין ז' יש בהם עדיפות משום דמזכרין אחריהם מעין ג' וע"כ הנוהגים אם אפשר יש לאכול כוזה מין חשבול וכוזה פירות מעין ז' ואם לא אפשר יש לחזר אחר פירות מין ז' ואם גם זה לא אפשר אז יאכל מאיזה פירות שמצוי חללו.

כג) שם הגה. וזיוס השנה יבטלנו. והגם שכתבו הש"ע סע"י ו' כתבו האחרונים דאחא לאפוקי שא"ל לבטל בע"ש בשעה הביעור ג"כ אלא רק זיוס שנה.
כד) שם הגה. וזיוס השנה יבטלנו וכמ"ש לעיל ס"י הל"ד סע"י ז' שאעפ"י בזיטל זלילה אחר הבדיקה טוב לחזור ולבטלו פעם אחרת זיוס י"ד סוף שעה חמישית יעו"ש.

טז) שם זכנה. במוני פירות וכו' וזוה מותר לעשותה אף לאחר שעה עשירה כדלקמן רס"י הע"א ומ"מ זין שמקיים אוהם במוני פירות זין במלכה עשירה נכון לזכר שלא יאכל אלא כוזה כדי שאכלל זלילה לחיובין. פרי"ח.
ח"י) ועיין בזו"ק פ' אזור דף ל"ב ע"א ששם כתב שרש"ז ע"ה סיה עוסק במעשה מרכזה במקום סעודה ג' בע"פ שחל בשנה יעו"ש. וכ"כ השל"ס והביאו מ"א סק"ב. ונראה דס"ד לרש"ז ע"ה דהוה נסירא ליה שבילי דשמייא כשבילי דארעא ויודע הלימוד שעושה חיקון במקום סעודה אבל אנחנו לריכין דוקא לעשות סעודה ומי"מ אם ישו שניהם כאחד טובים.

כה) סע"י ג' אין מבשלין לשבת זו וכו' י"ל לבטל החמין ושאר אכילה לורך שנה בכלום חדשים. מהר"ו ס"י קל"ג. כנה"ג זכנה"מ מ"א סק"ד. ואני נוסג זביתו לבטל בקדירות חדשות ומוכנות לפסח ובקף חדשה מוציאין ההבשול מן הקדירה ומניחין בקערות של חמץ ואחר האכילה מקנחין אותם באצבע כדלקמן בסע"י ד' וכן נכון לעשות. פרי"ח. ור"ל כדי שלא ינטרך להדיוחן אחר אכילה וכמ"ש בא"ו שאח"ז. ולא יערה מכלי ראשון דפסח לקערה של חמץ אלא אי"כ אין סיד סולדת בו או יערה לתוך כלי של יו"ט ואח"כ לקערת חמץ א"ר או ג' ובדיעבד אין לאסור. א"א או ד'.

יז) שם זכנה. במוני פירות וכו' וסיה ראוי לעשות מלכה מפוררת מצוהלת דסוי מעשה קדירה ונימוח וזכנה מיני מזונות אבל לא ראיתי נוהגין כן. דרשות מהר"ל ה' שנה הגדול. מ"א סק"ב. מיכו הח"א כלל קכ"ט או י"ג כחז זכנה דמפוררת ומצוהלת מותר לאכול קודם שעה

כו) שם. דייסא וכיוצא בזה. דבר שדרכו לידבק בקדרה או בקערה כדי שלא ינטרך להדיוחן בשנה אחר אכילה לסכור החמץ הדבוק זכנן וזכנה זו איננו לורך שנה ואסור להדוח כלים שלא לורך שנה כמ"ש לעיל ס"י ש"ג סע"י ו' ר"ז או ח'.

בקערה. סגס ואס עבר וזשל וסמאלל דזוק בקדירס וא"ל לקנחו יס להדוחו מעט לסעזיר סחמץ (מכריו): באר הגוליה
 ד ז אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו וישמנה מן
 העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת יכול ליתנו לא"י על מנת שלא לצאת בו לר"ה דרך הערמה
 ודבר מועט ה"ה אם נשאר חמץ אחר שאכלו מבטלו וכופה עליו וכלי עד מצאי יו"ט ופבערו:
 אעפ"י

כף החיים

כז) **שם**. פת הלגומה בקערס. וסול חזשול שעושין מפרורי פת ואינו רך כיכ ונדבק אל הכלים.

כח) **שם** זכגה' וא"ל לקנחו וכו' אבל אם אפשר לקנחו אסור להדיחם כיון שא"ל להם כמ"ס לעיל ס"י

כט) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. יש להדוחו מעט וכו' פ"י אע"ג דאסור להדיח כלים זשבת אם א"ל להם הכא מותר

כ"ו) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

כ"ז) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

כ"ח) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

כ"ט) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"א) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ב) **סעי' ד'**. ינער המפה וכו' שהפירוש נדרסים זרגלים וגם אין זכס שינער וזכרנו. הר"ש. מ"א סק"ו. ומכריו ס"י ק"ג כחז שאם אין לו עכו"ס שיכבד לו הבית

ל"ג) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ד) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ה) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ו) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ז) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ח) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

ל"ט) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ) **סעי' ס'**. אם נשאר חמץ וכו' וסינו זענין שא"ל ליחכו לעכו"ס או לבססה. ע"ש או' ג' מ"א ס"י חמ"ו סק"ג. וכחז שס המ"א זכשעס ס' מותר לטלטל

מ"א) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ"ב) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ"ג) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ"ד) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ"ה) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ"ו) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

מ"ז) **שם** זכגה' ו' ח"י או' ה' א"ר או' ג' מק"ה או' ג' ר"ז סס. חק יוסף או' ה' ח"א כלל קכ"ט או' יו"ד. ומ"מ אם אפשר להדיח ע"י עכו"ס עדיף אם א"ל בקינות ועכו"ס וזכרנו שפ"י הסדסה לא יבואו לידי מלאכה דא"ו דסינו ע"י סד"ן וכדומה מחכ"ס.

וה אעפ"י שלא ישאר החמץ בבית אחר סעודת שחרית צריך לבטל החמץ כדרך שהוא מבטל בשאר שנים: ז י ההולך ביום י"ד לדבר מצוה כגון למול את בנו או לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמץ בביתו אם יכול לחזור ולבטלו ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו יבטלנו בלבו כ ואם היה הולך להציל מן הנהר ומן הדליקה ומהמפולת ומיד האנס יבטלנו בלבו ולא יחזור אפ"י יש שהות ו ואם יצא לצורך עצמו יחזור מיד עד כמה הוא חוזר מ עד כביצה פחות מכאן מבטלו

באר הגולה
מ צ"י משנה מ"ו
כ שם במשנה ו
שם במשנה וכפירוש
הרמב"ם מ שם

בף החיים

א **שם** לאכול סעודת אירוסין וכו' וה"ס סעודה מילס ופדיון הבן ר"ז שם.

בא **ועיין** ברמב"ם פ"ה מה' דעות שכחב דלא מקרי סעודה מלוא שתי"ח רשאי להנות ממנה אלא צבת ה"ח לח"ח והכי"מ שם כחב שזה רק מדרך מוסר ולא אמרו פי' אלו עוברים דלא מקרי סעודה מליה אלא צבת ה"ח לע"ס וצח כהן לישראל משא"כ סיכי דשניהם שוים אף ששם ע"ס מקרי סעודה מלוא יעו"ש. ח"י שם. ועיין בשו"ת חו"י סי' ע' שהאר"ך א"זו סעודה מלוא וכלל דמלחא סעודה שנעשית על גמר מלוא הוי מלוא. סיום מסכתא וכדומה וסעודה בן שבועים שנה הוי מלוא. וסעודה חבורה ככל שנה ביום המוגבל לא הוי מלוא אם לא שדורש הרב שם. וסעודה ליל שלפני המילס ושלישי למילס לא הוי מלוא, וסעודה שעושה למי שנעשה לו נס או שנותן ס"ח וכלי הקודש הוי מלוא. וליל שבת של בן זכר פסק בחס"ד רס"ט דהוי מלוא וה"ס פדיון הבן. ואם נולד בן זכר ליל שבת אחר ל"ה וסקבל החפלו ערבות בליל שבת שנייה הסמוך למילס לא הוי מלוא. וחנוכה אם אומרים שירוח הוי מלוא. ופורים הוי מלוא. וזכר מליה ביום י"ג הוי מלוא. ואח"כ דוקא כשדורש הוי מלוא. חו"י שם. מש"ז או פי' ומה שעושה סעודה אחר כחיבה שהנאים שקורין קנס מאל ודאי לא מקרי סעודה מליה כי אין זה סעודה אירוסין דבימי הסיים שהיה אחר קידושין. חו"י שם. ונראה שזו סעודה קטין שעושה בשעת השידוכין שכחצנו לעיל או מ"ט צמס האחרונים דהוי סעודה מליה. ועיין מש"ז או' ח' מ"ט ליישב אבל הנראה כמו שכחצנו. וכ"כ מ"ב צמער הליון או' י"ב.

בב **שם** צביה חמיו. משמע דוקא הסתן שאוכל צביה חמיו ולא אחר. וכ"כ הדרישה או' ד' וא"ר או' ע' אבל מדברי הרמב"ם פ"ג משמע דלאו דוקא הסתן עלמו אלא דה"ס לאחר שהולך לסעודה מליה. וכ"כ הפרי"ח. וכן מסיק המ"א סק"י. וכ"כ ח"י או' י"א. חק יוסף או' י"א. מק"ח או' ז'.

בג **שם** וזכר שיש לו חמץ צביתו. ר"ל שזכר קודם שהגיע זמן הביעור. ר"ז או' ע"ג.

בד **שם** וזכר שיש לו חמץ וכו' וה"ס אם מסתפק שמה יש לו חמץ. או איכא שהות יחזור ויבערו. פרי"ח.

בה **שם** יחזור ויבער. דמאחר שלא יבטל המלוא ע"י הביעור יקיים שניהם.

בז **שם** ואם לאו וכו' ר"ל שאם יחזור וישחלל אודות הביעור לא יסאר לו זמן לעשות המלוא.

בז **שם** יבטלנו בלבו. ונעמא משום דמדאף צביעול צעלמא סגי ליה אלא שחכמים הצריכו ביעור כמי"ט סי' חל"א ובמקום צביעול מליה אוקמוס אדא"ו צ"י. מ"א ס"ק י"א.

יבטלנו

צ"כ צחצרו וכמ"ס לעיל או' ל"ד. או לסולאו מציתו למקום שמוחר לטלטל וכן נכון לעשות לכחחילס. חמ"מ או' ה' **בז** **שם**, וכופה עליו כלי וכו' ידע שבטל המאור מחיר לפרר ולזרוח לרוח או לסטיל לים שהרי אין צ"כ אז מלאכה (דאין עותן אחר עותן כמ"ס לעיל סי' שכ"א סע"י י"ב צמס ועיין בדברינו לשם או' ע"ד) ובלבד שלא יעצורנו צרה"ר והסכים עמו הצ"ח אבל הצ"ח הביא צמס הגסות סמ"ק וסרוקח סי' רס"ז שלא יזרס לרוח צצבת וכן מוכח מלשון המחבר וסס דצרו הרמב"ם צפ"ג וכן עיקר לסחמיר. פרי"ח.

בז **סע"י** ו. לריך לבטל וכו' מהטעם שנחבאר לעיל סי' חל"ד סע"י צ"י דלא סגי צביעול דלילה לפי שחזר וזוכס צפת ששייר למאכלו ויש לחוש שמה ישאר ממנו צבית ויעצור עליו. צ"י. ועיין לעיל או' כ"ג ואו' כ"ד. **בז** **שם**, דרך שהסא מבטל בשאר שנים. ולענין שאיבת סמים כשחל ע"פ צצבת עיין לקמן סי' חכ"ס סע"י או' צמס ודברינו לשם צס"ד.

בז **ואין** לסדר השלחן לצורך הלילה. מהר"ו סי' קל"ג. וה"ס דאין מסדרין השלחן ביום א' של פסח לצורך הלילה דאין יו"ט מכין לחצירו ככס"ג צמס"ט.

בז **סע"י** ז. הסולך ביום י"ד וכו' שחרית צין כשחל צחול צין כשחל צצבת. ר"ז או' ע"ג.

בז **שם**, כגון למול את בנו. וה"ס אם סולך למול בן חצירו אם סאז אינו יודע למול בעלמו או שעשאו סאז שליח להולך אה צנו למולו או ששלחו סאז לסביא לו מוכל ממקום אחר שכ"ז דבר מלוא הוא.

בח **שם**, או לאכול סעודה אירוסין וכו' וה"ס דאמרין לעיל סי' רמ"ט סע"י צ' דאסור לעשות סעודה אירוסין צע"ס וכ"ס צע"פ חירץ מ"א סק"ט דאס אירס קודם לכן אסור לעשות הסעודה צע"ס אבל מותר לארס צע"ס שמה יקדמנו אחר ואז מותר ג"כ לעשות סעודה וכמ"ס מור"ס ז"ל שם צמס דסעודה שזמנס קבוע מותר יעו"ש. והס"ר שם או' ד' חירץ דהסס מייירי צאפשר לידחות ליום אחר והכ"א מייירי צא"א לידחות יעו"ש. וחק יוסף או' י"ד כחב דליה כאן קוסיא דזיל צחר טעמא דאסור לעשות סעודה צע"ס משום כבוד שבת סיינו סיכנס לשבת כשהוא חאז לאכול וחשש זה ליחא צע"פ דכרי לריך להפסיק שתי שעות קודם חלוח משום חמץ יעו"ש.

בכ **שם**, לאכול סעודה אירוסין וכו' וה"ס סעודה סבלונה. ע"ז סק"ח. מ"א סק"ט. ח"י או' יו"ד. ח"ר או' ו' חק יוסף שם. מק"ח או' ו' מטיי וכחב ודלא כפרי"ח. וכ"כ ער"ס או' ג' וכן סעודה קטין שעושה עכשוו צצעת השידוכין ג"כ מקרי סעודה מלוא. ח"י שם. ח"ר שם. חק יוסף שם. מק"ח שם. ר"ז או' ע"ג.

(ג)

מבטלו בלבו ודיו: ה - היתה לו עיסה בביתו והוא טרוד במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ אבל אם החמיצה אין הביטול מועיל אם הוא אחר זמן איסורו: **תמה** דין ביעור חמץ. וכו' ג' סעיפים: א " כיצד ביעור חמץ שורפו או פוררו וזורה לרוח או זורקו לים ואם היה החמץ ב קשה ואין הים מחתכו

א משנה פסחים כ"ח וכתבנו. ב הכתובים צ"ג

כף החיים

סה) סעי' ח: מבטלם בלבו קודם שתחמיץ. פי' אפי' אחר זמן איסורו די בביטול כיון שבאחזקה שעה עדיין לא תחמיץ וכו' דינו כמו קודם זמן איסורו. ע"ז סק"י. **סו) שם.** אבל החמיצה וכו' ואם שחפה בלא עסק שיעור מיל ודלו החמיצה כמ"ס לקמן סו' חניט סעי' ב' יעו"ש. **סז) שם.** אין הביטול מועיל וכו' מסחמויות דברי הטור והאחרונים משמע דאפי' הים אלל רבו ולומד יש לו לקום ולילך לביתו לבער כיון שאין בידו לבטל ולריכס ביעור. אמנם מדברי הרמב"ם משמע דא"ל להפסיק אלא כשחוזר לביתו ובער מיד יעו"ש. מאמר או' ח'.

הן) שם. יבטלנו בלבו. ומשמע דאם הוא מחתלה שעה ו' ולמעלה דאינו ברשותו לבטל יחזור מיד ויבער (ואפי' על ספק חוזר. פ"ח) ומימ' אם הולך להטעם במה מלוא אינו חוזר דמה מלוא עדיף מהשכחה חמץ גדול כבוד סבריות. מ"א שם. ח"י או' י"ב. חק יוסף או' י"ב. מק"ח או' ח' ר"ז או' ע"ז. מיהו דעה אבן העזר בכל דבר מלוא שכולך אפי' לא מלי לבטל א"ל לחזור משום דכיון דרעתו לבערו אינו עובר בכל יראת יעו"ש. ועיין חקת הספח או' ג' מ"ס להסוג על האכע"ז ובלא"ס לענין דינא ק"ל כדעה רוב ספ"י ועיין לקמן סו' חרפ"ז סעי' ב' אחזק נקרא מה מלוא יעו"ש.

א) סעי' א'. כיצד ביעור חמץ שורפו וכו' ג' מיניס בביעור חמץ כנגד ג' פרענות שהיו עושין המלרייס לישראל במלרייס. שורפו כנגד מה שהיו שורפין בכור ישראל בכור של אם שנאמר ויוליא אחכס מכור הכרזל ממלרייס וכדאיתא בפרקי ר' אליעזר פ"ח. פוררו כנגד מה שהיו חונקין הבנים על המשבר שנאמר וראיחס על האבנים אם צן הוא וכמנהן אוחו וכו' זורקו לים כנגד מה שזרקו בניסם ליאור שנאמר כל הבן הילוד היארס חשליכסו וכו' ור"ל כדו שזכור השעבוד ונשבח להשי"ת שהילינו מזה. ועוד י"ל שהס כנגד ג' קליפות רוח סערה. עני גדול. ואם מחלקחה. שורפו כנגד אש מחלקחה. פוררו וזורה לרוח כנגד רוח סערה. זורקו לים כנגד עני גדול שהעני עולם מן הים. ור"ל דביעור חמץ הוא רמז לבחי' ביעור הקלי' וכמנהן לו ג' מיני ביעור כנגד ג' בחי' סקלי' שיכוין לבערם ויחקרצ קץ הגאולה צ"א. **ב) שם.** כיצד ביעור חמץ וכו' וגם הסגיס חייבות צמ"ע דתשביחו ואפי' בחיוב השכחה דמשש ולמפלה. שו"ת שאגת אריס סו' פ"ב. שע"ח.

מן) שם. ואם הים הולך וכו' וסי' לכתחלה יכול ללאח שאין לך דבר שטומד צפני פיקוח נפש. עו"ש או' ה' וסי' למול את בנו ואין שיהו והוא בביטול מבטלו והולך לכתחלה. א"ל או' י"ב. **ס) שם.** אפי' יש שעות. והטעם דמדלו' בביטול בעלמא סני. וא"כ משמע דכשעס שפיה יחזור דלא מהני ביטול. ונראה דדוקא כשצרי לו שיכול להליל אח"כ אבל מספיקא לא יחזור דספק נפשות דוחס אפי' שבה החמורה. מ"א סיק י"ב. מיהו ח"י או' י"ג כהב דאפי' לאחר זמן הביעור שאינו יכול לבטל ויש שעות עדיין להליל אפי' לא יחזור דחיישינן שמא יעריד בביעורו ומחבטל מהללח נפשות וכחז שכיכ סנימ פ"ג ודלא כמ"א עכ"ל. וכ"כ המק"ח או' ט' אבל הר"ז או' י"ז פסק כדברי מ"א. **סא) שם.** ואם ילא לזורך עלמו וכו' ואפי' הולך לערב כדו לילך ללמוד לפני רבו חסוב דברי הרשות. עור. הוא מסירושלמי כמ"ס צ"י. וסא דלא העתיקו צמ"ע כחז א"ר או' ט' משום דמשמע צ"י דסרמב"ם חולק אירושלמי יעו"ש. ור"ל והש"ע פסק כסרמב"ם דזס מקרי דבר מלוא. וכ"כ סמ"ע. נכ"ס או' ד' מאמר או' ו' מיהו דעה המ"א ס"ק י"ג נראה כדעה הטור. וכן הסכים ח"י או' י"ד. מק"ח או' יו"ד. ר"ז או' ח"י.

ג) שם. שורפו. עד שנעשה פחמים. ר"ז או' ד'. **ד) שם.** או פוררו וכו' לפירורין דקין. ר"ז שם. **ה) שם'** או זורקו לים. וסי' לשאר נסרות. גמ' פסחים כ"ח ע"א. והטעם בכל זה משום דכחיב השביחו שאור מבחיסם בכל דבר שאחסה יכול להשביחו. גמ' שם כ"ז ע"ב. **ו) שם.** ואם הים החמץ קשה וכו' וה"ס חישין שהחמיאו צעי פירור כלומר פיזור שלא יחנס צבק ויזרקס אלא יפזרם ע"פ המים שלא יוכל אדם ללקטן. רש"י פסחים כ"ח ע"א. וכ"כ ח"י או' צ' מיהו המ"א סק"צ כחז צמס סמ"מ פ"ג דחטים צעי פירור דהיינו שיחחוק כל חטה לשנים או ג' חלקים. וכן הסכים א"ר או' א' י"א בסג"ז. ביאורי סג"א. וכחז שם סמ"א אבל נסמא לא צעי פירור שהוא רק ונחס צמים וסרצ"י מפרש דבהמא צעי פירור וחטים לא צעי פירור יעו"ש עכ"ל מ"א וסויס דים להחמיר ולעשות פירור צשניכס. וסר"ז או' ד' פסק דפח צעי פירור אבל בחטים אם הם מעט שיוכל לחחקן צשעה מועפת יש להחמיר אבל אם

סב) שם. יחזור מיד. אפי' לא הגיע זמן הביעור שיכול עדיין לבטלו אטפ"י כן חייב הוא לחזור מיד ולבער כמלוא חממים שאין דוחין מלוא חממים מפני דבר ברשות. ר"ז שם. **סג) שם.** עד כביסה. ופשוט דבסולך שלא לזורך מלוא כלל הו דינו סוב כמו הולך ללמוד דאין חוזר אלא עד כביסה. ע"ז סק"ט וכחז דלא כלבוש שכחז לחלק צ"ס. וכ"כ העו"ש או' ה' מנ"י. ר"ז או' י"ט. **סד) שם.** פחות מכאן מבטלי וכו' ואם הוא אחר זמן הביעור דאינו יכול לבטל עד כזת חוזר פחות מכזת אינו חוזר. כ"מ צחו' ס"פ אלו עוברין צמס הירושלמי. וכ"כ מ"א ס"ק י"ד. ח"י או' ט"ו. חק יוסף או' י"ד. מק"ח או' י"א. חמ"מ או' ט' ר"ז שם.

מחתכו במהרה הי' מפררו ואח"כ זורקו לים: סגס והמנהג לשורפו וטוב לשורפו ביום דומיא דנוחר שהיה בשר הגולה נשרף ביום (ד"ע) אך אם רוצה לשורפו מיד אחר שבדיקה כדי שלא יגררנו חולדה הרשעה בידו: (כג"מ פיג וכל זו): ב ג ואם נתנו לאינו יהודי קודם שעה ו' א"צ לבער ואם שרפו קודם שעה ו' הי' מותר

ליהנות

קפ"ה חיים

אל בחי' הקלוי' וא"כ אין חילוק דגם קודם שעה ששית צעי שריפה אך לפ"ז משמע דלא צעי שריפה אלא אוחו חמץ שנמלא בלילה בשעה שביעור שרומז אל בחי' הקלוי' כמ"ס לעיל סי' תל"ב או' ל"א אבל שאר חמץ שנשאר בצית יכול ליהנו לגוי במחנה או למכרו אם הוא קודם שעה ששית. (ג) **שם** בהגה. ועי' לשורפו ביום וכו' דסייו קודם שעה ששית. ח"י או' ג' וכ"כ לעיל סי' תל"ד או' מ' יעו"ש. ועי"ש או' מ"ג מ"ס לומר קודם שריפה ואח"כ יעו"ש. (ד) **שם** בהגה. וטוב לשורפו ביום וכו' וכוונתו הטעם לעשות מדורס בפ"ע אף בשעה ה' ולכן עי' לשורף אוחו בחצר ולא בצית כדי שלא יכנס ממנו. רש"ל בחשו' סז', וביאו כנה"ג בהגה"ט. מ"א סק"ד. ועוד י"ל כעטס לרריך לשורפו בחצר משום דדומיא דנוחר וכוונתו היו שורפין אוחו בחצרותיהם או על גבוהיהם כמ"ס בפסחים פ"א פ"ב יעו"ש. ועיין לקמן או' י"ט.

(טו) **שם** בהגה. וטוב לשורפו ביום וכו' ור"ח או' מאמ"ז שהיה מקובל מרבנותיו לשרוף חמץ בסוּסְטָנוּת. רש"ל בחשו' סז' כנה"ג סס. וכנה"ג כחז מהרי"ו סי' קל"ג דיש להסיק החנוך בלולב ומסרי' הים רגיל לעשות ממנו סייק צפי החנוך בשעת אפיית המנחה. ח"י או' ג' ר"ז או' י"ב. בן א"ח פ' לו או' י"ד ואו' כ"ב. ועיין לעיל סי' כ"א או' ה' ולקמן סי' סס"א או' ח'.

(טז) **שם** בהגה. אך אם רוצה וכו' ובמסרי"ל כחז דוקא לשרוף ביום כדי שזכור לבטל. מ"א סק"ג. חק יוסף או' ג' מק"ח או' ז' ומיכו ביו"א בשיירא דמבטל בלילה ולא ביום כבס"י תל"ו במ"א סק"א (ובדבריו לשם או' ח') פשיטא דרשאי לכ"ע לשרוף בלילה אם ירצה. א"א או' ג' ולי נראה בלא"ה זה פשוט דלא אמרו לשרוף ביום אלא דוקא על יום י"ד שהוא זמן איסורו דומיא דמוחר ולא על שאר ימים דיו"א בשיירא.

(טז) **טע"י** ז'. ואם נחנו לעכ"ס וכו' ואסור לחת לעבדו ולשפחתו חמץ שנשאר ביום י"ד אם חמץ רב שא"א לאכלו קודם זמן איסורו מאחר דמוזניחיהם עליו סו"ל כפודע חיבו באיסור הנאה. ב"ח בחשו' סי' קמ"ז. ח"י או' ד' מק"ח או' ג' ומיכו החמ"מ או' ה' חולק ומחיר כיוון שנתנו קודם זמן איסורו ורק אסור לומר לו צפי שיחזיק החמץ על ימי הפסח דא"ב רוצה בקיומו של חמץ אלא יתן לו צחם ויאמר לו הילך חמץ זה ושוב לא יהיה לך עליו מזונות כל ימי הפסח יעו"ש. וכן הסכים לדינא בגאון מהרש"ק בחידושי' וכתב דעכ"פ לא יאכל החמץ בציתו משום חשדא שפורע חובו בחמץ וכמ"ס לקמן סי' ח"ן טע"ו ו' יעו"ש.

(ח"י) **ש"ס**. א"ל לבער. ומי' ויח' אח"כ פחותים לשרפם כדי לכון בהם אל בחי' הקלוי' שישורפו ויחבטלו מן העולם וגם כדי לומר ה"ס"ר שכתבו לעיל סי' תל"ד או' מ"ג וגם כדי לזכור ולומר הביטול של היום.

ואם

הם הרבה שיטריך לשכות הרבה בחיכותן או עד שיפחוסו אין להסכות חמץ בשביל כך ויש לשמוך על סברה ראשונה. (ז) **ואם** משלכו לבס"י ח"ל פירור ויבא למיחם שיאכלנו כלב או חזיר דא"כ במים נמי יאכלו אוהם הדגים אלא לא חיישין כיון שהוא אינו נוהן לפניהם לאכול אבל אם יש לו מים מכוונסים שים בהם דגים אסור להשליך לחוכו דכוא נהנה ממנו. מ"א סס. ח"י סס. א"ל סס. וכ"כ האחרונים.

(ח) **ואסור** בכל המלאכות כשמי'ע זמן שריפה עד שישרף חמץ כמ"ס סי' תל"א. מ"א סס. ור"ל כמ"ס סי' תל"א לענין בדיקה ה"ה כאן לענין שריפה, (ט) **ש"ס**. מפררו ואח"כ זורקו לים. ואם זורקו לים המלח לא צעי פירור. כ"פ הפו"ח. אבל בצי"ח פסק דגם אם זורקו לים המלח צעי פירור. וכ"כ כמ"ז סק"ב. וכ"פ בעל העיטור.

(י) **ש"ס**. ואח"כ זורקו לים. וכחז כ"מ פיג דדוקא מחילת שש ולמעלה שהוא זמן איסורו צעי'ן זריקה לים אבל קודם שש בהולאה מרשותו סג"ו. ואוחס בני אדם המשימים חמץ בצ"דו רש"י בשעה שש שלא כדון הם עושים כשמגיע שעה ששית לריך לבערו מהעולם יעו"ש וביאו מ"א סוף סס"י ופרי"ח בסע"י זכ. ומיכו לדין השרויים בין העמים ומלענין על סידורים כשזרקו חמץ ברחובות או בדרכים אף קודם שעה ששית לא יזרוק בדרכים שים צזה חילול השם ח"י אלא או יתנו במחנה לגוי או ישלכו לנהר בלנעה או לשרפו בציתו.

(יא) **ש"ס** הגה. והמנהג לשורפו. היינו משום דאוכא פלוגתא צזס כדאיהא בפסחים כ"א ע"א ר' יודס אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכמים או' אף מפרר וזורה לרוח או מעיל לים וע"כ נהגו להחמיר כר"י דפסק רש"י בוותיה וכן בסמ"ק. רש"ל בחשו' סי' פ"ז. וכ"כ מאמ"ר או' ג' ועוד י"ל ט"פ מ"ס לעיל סי' תל"ב או' ל"א דהחמץ הוא רמז אל בחי' הקלוי' ולכן שורפן אוחו יעו"ש. ור"ל כו ע"י שריפה החמץ רומז אל בחי' הקלוי' שיהבערו מן העולם בסוד ואח רוח הטומאה אעביר מן הארץ וחקרב קץ הגאולה ולכן נהגו לשרפו.

(יב) **ש"ס** הגה. והמנהג לשורפו. ואין ספק שדעה רמ"א ז"ל לומר דצעי שריפה בכל זמן שיכוס בן בשעה ה' הן בשעה ו' או ז' וכיו"א וכן מוכח מ"מ"ס רמ"א לעיל סי' תל"ד טע"י ז' בהגה דאין לבטל ביום אלא אחר ששרף חמץ וכו' וביטול הוא קודם שעה ששית דבשעה ששית אין צידו לבטל כדמוכח בש"ס ובפ"ו וא"כ מוכח בדעה רמ"א דגם קודם שעה ששית צעי שריפה. מאמ"ר סס וכחז ודלא כהעו"ש וגם על דברי כמ"ז סק"ב כחז דאיתו מוכרע יעו"ש. וכ"כ רש"ל בחשו' סז' דאף קודם שעה ששית צעי שריפה יעו"ש. וכ"כ מ"מ"ס לעיל ב"א הקודם דהחמץ רומז

ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח י אבל אם שרפו משעה ו' ולמעלה הואיל והוא אסור בהנאה ה"ז לא יסיק בו תנור וכיריים ולא יבשל ואם בישל או אפה אותה הפת ואותו התבשיל אסורים בהנאה וכן הפחמין שלו אסורים בהנאה הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנאה: ג' קודם זמן איסורו יכול להשליכו

באר הגולה
שם ד' הרמב"ם
ממשה
וכמסקנה הגמרא
כ"ז לחומרה ח
הגהות מיימוני פ"ג.

בף החיים

בג) שם. אסורים בהנאה. ואין לו חקנה וכן עיקר. מימ פ"ג. ור"ל דאין לו חקנה צולכת כנאה לים המלח דדוקא בע"ז מהני שהפסח דמיח ויש לה פדיון משא"כ **בשאר** איסורין דלא כלבוש שמיקל צולכת כנאה לים המלח. מ"א סק"ו וכ"כ הש"כ ביו"ד ס"י ק"י סק"צ והפריח שם או"י וכן זה וכן ס"י תמ"ז סעי' א' א"ר או"י ד' חק יוסף או"י ר"ז או"י ע"י ומיחו אם נהערב אוחו פח בלחמים משמע מדברי הש"כ שם דגם צו לא מהני סולכת הנאה לים המלח. וכ"כ בר"ז. אבל המ"א כחז דמהני. וכ"כ ספר"ח שם צס"ו תמ"ז. ונראה דצספ"מ או בשעת הדחק יש להקל. ובענין סולכת הנאה לים המלח בש"ע יו"ד ס"י קמ"צ סעי' ד' כחז דיוליך דמי אוחה הפח האסור שנהערב לים המלח אבל הפריח צס"ו תמ"ז כחז דל"ל להוליך רק דמי עלים של אוחו הפח האסור שנהערב ואז הכל שרי אפ"י באכילה יעו"ש. מיחו המע"י שם צס"ו תמ"ז כחז דאנו אין לנו אלא כדברי הש"ע יעו"ש. וכן הסכים הנה"ש שם או"י צ"י.

כד) וכתב שם הש"כ אבל מותר למכרו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שצדן אם הוא צענין שאין לחוש שהעכו"ם ימכרוהו אח"כ לישאל יעו"ש. מיחו המ"א שם כחז דמלשון המ"מ שכתב דאין לו חקנה משמע דאין לו חקנה כלל וסיימו כשאזוקס כנגדו דאסור מדא"י יעו"ש. אבל דעת ספר"ח שם וצס"ו תמ"ז כדברי הש"כ. וכן הח"י או"י הציג על דברי המ"א ס"ו והסכים לדברי הש"כ יעו"ש. וכ"כ חק יוסף שם. ומיחו צספ"מ גס המ"א כחז דיש להקל וצפרט צזו"ג או באלן אזוקס כנגדו.

כה) שם. וכן הפחמים וכו' ר"ל הפחמים מן החמץ עלמו ולא מן העלים. ע"ז סק"ד. וסיימו אם מכירן שידע צבירור שאלו מן העלים מותרים אבל אם נהערבו שרי כולן אסורין בהנאה. מ"א סק"ס צס"ס מהרי"ל. ר"ז או"י ח'. **כו) שם:** וכן הפחמים וכו' וה"ל אפרן. ע"ז שם. מ"א שם צס"ס כז"י או"י ח' חק יוסף או"י ז' מק"ח או"י ו' ואין הפחמים והאפר של חמץ צטילים אפ"י באלק של יתיר ששרי יש להם יתיר הנאה אפ"י בלא ציטול דסיימו להסתותן עד לאחר הפסח וכל דבר שיש לו מתירין אפ"י באלק לא צטל. ר"ז שם.

כז) שם. אסורים בהנאה וכו' ומ"מ מותר לכסוח צו דס שחיעה חיה ועוף משום דמלוח לא ליכנות טהנו. שכנס"ג צסגס"ט או"י ד' ח"י או"י ע"י א"ר או"י ס' מק"ח שם. ר"ז שם. ואם קידש צו אשם ה"ז ספק מקודשת ולריכס גט. ח"י או"י ח' חק יוסף או"י ז'.

כח) שם. אסורים בהנאה וכו' ושקים מלאים חמץ של עכו"ם אסור ליטב עליהם דהנהב. מש"ז או"י ד' ולפ"ז ה"ל להחמם כנגדס או ליכנות מאורן אסור.

כט) סעי' ג'. קודם זמן איסורו וכו' דלאחר זמן איסורו לא מהני שופקירו אלא חייב לבערו מן העולם כמ"ס לעיל או"י יו"ד יעו"ש.

יט) שם. ואם שרפו קודם וכו' צטור משמע דגם אם שרפו קודם שעה שחיה טוב לעשות לו מדורס ולשרפו צפ"ע ולא יסבה ממנו בשעת שריפת דחיושין שמה גם כשישרפנו בשעת איסורו יהנה ממנו. צ"י. וכ"כ מ"א סק"ד. אכן הצ"ח כתב דלאו דאם שרפו בשעה כ' א"ל למדורס צפ"ע כיון שאינו שעה איסורו בהנאה ומיחו סיים דהעולם נוכחים אפ"י בשעה כ' לעשות לו מדורס צפ"ע בחל"ר ולא צבית כדי שלא יבא ליהנות ממנו גם כששרפו בשעה שחיה גם נוכחים כ"י יהודס דוקא בשריפת וגם נוכחים להחמיר כחכמים דאפרן אסור דנקטינן סכא והכא לחומרה וכ"כ מהרש"ל עכ"ל. והבואו שכנס"ג צסגצ"ו או"י צ' והאחרונים. וכ"כ לעיל או"י יו"ד יעו"ש.

ך) שם. מותר ליכסוח מפחמים וכו' זהו לשון הרמב"ם פ"ג וכחז עליו ה"ר מנוח דהיינו ששרפו עד שנפסל מאכילה הכלב דלא לא נפסל מלאכול הכנב ודלא דאסור ומשום מותר ליהנות בפחמים וה"ל שמוחר באכילה אלא שאין דרך הצריח לאכול הפחמים אבל ודאי אם חרכו בחוץ עד שנפסל מלאכול הכלב ואם היה גורר אוחו מולא לחם צחוכו אפ"י בהנאה אסור יעו"ש. וכ"כ הר"ז צ"פ כל שעה דאפ"י באכילה שרי יעו"ש. אבל הר"ש צ"פ כ"ש כחז דאעפ"י שנפסל מאכילה כלב אסור באכילה וכהז ש"כ שרי אצטילנו יעו"ש. וכ"כ הטור צס"ו תמ"צ יעו"ש. והצ"ד חק הפסח או"י ג' ועיין לעיל ס"י תמ"צ סעי' ט' וצדבריו לשם או"י צ"ט.

כא) שם. הרי זה לא יסיק צו וכו' וכחז ציח הילל צו"ד ס"י קמ"צ או"י א' דשלבחה של חמץ מותר דלא גרע מעלים של עכו"ם דאפרן אסור ואפ"י שלבחה מותר וא"כ גבי חמץ נמי אע"ג דאפרן אסור מ"מ שלבחה מותר יעו"ש. מיחו ח"י או"י ו' הקשה עליו ופסק דגם שלבחה אסורה יעו"ש. וכן הסכים א"ר או"י ס' מק"ח או"י ד' מחז"ר או"י ד' ועי"ש מה שהציג על החולקים על הח"י יעו"ש. וכ"פ ח"א סוף כלל ק"ע.

כב) שם. אסורים בהנאה. לפי שיש שבה עלים צפה. ר"ן מ"מ פ"ג. ודוקא כשאזוקס כנגדו כ"מ שם צס"ס הרמ"ך. ואע"ג דחמץ אפ"י גחלו ואפרו אסור מ"מ סו"י ז"י גורס דתנור ג"כ הוא גורס שיאפס ושרי אבל אם בשל הצטיל אפ"י ע"ג אפר או גחלים אסור. ומיחו כנאה עיקר כדעת סמ"ז וש"כ צו"ד ס"י קמ"צ דדעת הרמב"ם וספ"ו אפ"י בישל ע"ג גחלים או צחמו של תנור אסור וא"כ ה"ל צגחלים עוממות דאסור ואפ"י סו"י מוגחים עלים אחרים על האש והניח החמץ ג"כ עליהם דה"ל זז"ג אפ"י אסור. מ"א סק"ה. ח"י או"י ז' א"ר או"י ג' חק יוסף או"י ס' ח"א שם. מיחו המק"ח או"י כ' כחז דדוקא צפסח זז"ג אסור אבל אחר שם קודם הילול מותר זז"ג יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י יו"ד. וכחז עוד שם הר"ז דאפ"י בחוץ הפסח יש להחיר צזו"ג צמקוס הפ"מ או בשעת הדחק כגון לצורך שמחה יו"ט שאין לו מאכלים אחרים.

להשליכו במקום שהעורבים מצויים שם ואם מצאו אחר זמן איסורו שלא אכלוהו העורבים אעפ"י באר הגולה שהמקום הפקר לא יניחנו שם אלא יבערנו. (ואם לא מלא חמץ כשצדק ישרוף ככלי שלקח לדיוקה כדי שלא ישכח חובצ ציעור (מסרו"ל);

תמו מי שמוצא חמץ בתוך המועד. ובו ד' סעיפים:

א * המוצא חמץ בביתו אם הוא בחוה"מ יוציאנו ויבערנו מיד ואם הוא יום טוב יכפה עליו כלי עד הלידה

כף החיים

א' חטים שגמולאו בהם חטים גמולאים יבררו כל מה שאפשר לברר ולשרוף החטים שלמחו וכשאר מותר לקיים דמה שא"א לברר הוי כלא יוכר ונטל צרוב יצט ציצט ומותר לקיימו בהפסד גדול. תשו' רמ"ב חא"ח סי' ט"ו פת"ע או' צ"י.

ב' שם, יוליאנו ויצערנו מיד. אבל לטלטלו שלא לצורך ציעור אסור משום דלמא אחי למוכל מוניה ואפי' חננו של גוי. עו"ש או' א'.

ד' שם, ויצערנו מיד. ויצרך על ציעור חמץ ואעפ"י שכבר ציטל מ"מ מצרך על תקנת חכמים וכ"ש אם נתחמלה לו עיסה בפסח שזה לא היה בכלל הציטול שיצרך על ציעורה ודוקא בחמץ גמור אבל חטה שגמולאת בתצטיל דאינה חמץ גמור לא יצרך עליה. מ"א סק"א. ח"י או' א' ולענין דינא עיין לעיל ססי' תל"ה מ"ש דעת האחרונים בזה יעו"ש.

ה' שם, ואם הוא יו"ט וכו' וכן הדין בחמץ שגשאר צציתו צ"ד שחל להיות בשבת אחר ה' שעות. טור. ט"ז סק"ב. ועיין לעיל סי' תמ"ד סעי' ה' ובדצרינו לשם צס"ד.

ו' שם, יכפה עליו כלי וכו' דהא לא חזי לטלטולי ואפוקי ומיכו צצ"י לא עבר דהא צטליה בצליה מאתמול אלא משום דלא ישכח ויאכלנו לריך כפיית כלי. רש"י פסחים ו' ע"א. והצ"ח צ"י.

ז' שם, יכפה עליו וכו' והא דלעיל סי' ת"מ נתבאר דצעינן מחילה גביר יו"ד שאני התם שהיא צצית כל ז' אבל כאן שלא יהיה צציתו אלא עד הלילה סגי בצפיית כלי. מהר"ח. והצ"ח צ"י. ועיין לעיל סי' ת"מ או' ל"ג ואו' ל"ז.

ח' שם, הגה. לפי שלא יוכל לטלטלו וכו' ר"ל דאם היה מותר לטלטל היה לריך להוציאו לחוץ ואם היה מותר לשרוף היה שורפו במקומו ולא היו מתירין להשקותו צצית ע"י כפיית כלי.

ט' שם, הגה. לפי שלא יוכל לטלטלו וכו' הנה דדין זה רבו הדעות ד"א דוקא צצית קודם שעה ששית ואח"כ מלא חמץ ברשותו דאינו עובר צצ"י כיון שציטל סגי בצפיית כלי אבל בלא ציטל או אפי' ציטל ונתחמץ לו עיסה בחוץ הפסח דלא היתה בכלל ציטול זה לא סגי בצפיית כלי כיון דעובר עליו מה"ת צצ"י ויכול לשורפו צו"ט דכיון דיש קלת מנזח בשריפתו אמרינן שנתוך שהותרה הצערה לצורך יו"ט הותרה מני שלא לצורך. וי"א דאפי' בלא ציטל או שנתחמלה לו עיסה צו"ט דלא היתה בכלל ציטול אסור לשרוף צו"ט ולא אמרינן מתוך שהותרה הצערה לצורך הותרה שלא לצורך אלא א"כ יש

שם

(יד)

ל' שם, וכול להשליכו וכו' כחצ סק"ז סק"ה ומ"א סק"ז דלאו מקום הפקר ממש קאמר כגון שמונה צרס"ר דלאו לכ"ע א"ל לצער כיון שאינו מונח ברשותו וקודם זמן איסורו אפי' לנתחלה סגי בהפקירו אלא דהכא מיירי בחלד שלו וקראו הפקר כלומר שהחמץ מופקר לעורבים וכיוצא. ח"י או' י"א. וכ"כ חק יוסף או' ט' ומיכו עיין לעיל סי' ח"ג או' ג"ן שכחצנו בשם האחרונים דהכא מיירי במקום הפקר שאינו ברשותו ועו"ש וא"כ מ"ש הכא בש"ע ואם מלא אחר זמן איסורו וכו' יבערנו לאו משום דעובר עליו אלא משום דאינו מן כראוי שיסא החמץ שלו מונח וגרסה לעין כל אחר זמן איסורו ואפי' הוא מופקר כיון דעכ"פ החמץ שלו.

לא' שם, וכול להשליכו וכו' ואפי' כתיחו במקום המופקר לכל לריך שיפקירו לגמרי צפ"ו ובלצו ולא יהיה בדעתו בשעה הפקר לחזור ולזכות בו לאחר הפסח אם לא יקדמו אחר שאם יש בדעתו כן אינו הפקר גמור ודרי הוא כשלו ממש כל זמן שלא זכה בו אחר כיון שהוא יושב ומלפס שמה לא יזכה בו אחר ויזכה בו הוא. ר"ז או' צ"י.

ב"ב' שם, ואם מלאו אחר זמן איסורו וכו' וכחצ צציות פני יהושע סי' י"ב באחד שהיה לו חמץ צציה גוי ושכח למכרו ואחר חלוה נזכר והוא ציטל חממו קודם חלוה כנהוג ושאל אוך לעשות. וסורס לו בדרך ע"ס שיניחנו במקום הפקר לכלבים או לחזירים ואם יזכו בו גוים יוכל לקנותו מהם אחר הפסח בזול או יחזירו לו כי מסתמא הגוי שהחמץ צציתו לא יניח לכלבים להפסיד ויזכה בו ואח"כ אולי יחזיר לו כיון שמכירו יעו"ש. והצ"ח צ"י. אמנם צ"י אלא ח' שאלה צ"י השיג על דברי תשו' פ"י כנ"ו וסיים אך דיעבד אם עשה כן בלא שאלת חכם ל"ע לאחר ספסח יעו"ש. ועיין בהשו' חת"ס סי' קי"ב שכחצ צעכו"ס שזכה בחמץ לאחר חלוה אם ירצה להחזירו אחר הפסח יאמר לו אם חרצה ליהן לי מחנה חן לי יו"ש אחר מחירו או כסף ואין זה חליפי חמץ יעו"ש.

ג"ג' שם, כהגה. ישרוף כלי וכו' ואין טעם וסמך לזה. פרי"ח. וע"כ סבוכן להשאיר איזה פתוחין ולשורפן כדי לקיים מצוה שריפת חמץ. ועיין לעיל ססי' תל"ב.

א' סעי' א' המולא חמץ צציתו וכו' אבל צרס"ר הרי הוא כשל הפקר ואסור לטלטלו אף שמוזק רבים שכרי זוכה בהגבתו והו"ל חמץ שלו. ריב"ש סי' ת"א. א"ר או' א' פרי"ח מק"ח או' א'.

ב' שם, יוליאנו ויצערנו מיד. ר"ל שתכף שהוא מולא החמץ במקום דירתו יוליאנו לחוץ צעינן שלא יבא לפניו במקום שהוא אפי' שהייה קטנה עד שישרפנו כדי שלא יבוא לידי נכשול אכילה. ט"ז סק"א. חמ"מ או'

הליכה ואז יבערנו (לפי שלא יוכל לטלטלו צו"ט (ריב"ט) גם לשרפו במקומו אסור) (ר"ן): ב ב ויש מי באר הגולה פסחים ו' ב א"ח שאומר

קף החיים

דאין חילוק בין יו"ט אז ליו"ט צ' וכמ"ש צו"ט אזי אזי וצטננה"ג.

(יד) **שם**. ויש מו שאומר דיו"ט צ' וכו' כ"כ א"ח דף ע"א ומוכח בהדיא שם דאפי' בטל מותר לטלטלו ולשרפו כמו בחו"ה ודלא כהשכנה"ג והפרי"ח יעו"ש. ער"ה אזי ג' וכ"כ השש"א. ועין צ"ח ש"ח"ז.

(טו) **שם**. דיו"ט צ' וכו' שהוא מדרבנן מותר לטלטלו ולזרקו או לשרפו. צ"י צ"ס א"ח. והצ"ח

הט"ז סק"ד וכתב דיש לסמוך ע"ז רק באיסור טלעול לחוד אבל לא לשרוף שהוא אצ מלאכה יעו"ש. וכ"כ העו"ש

אזי צ' מ"א סק"ד. וח"י אזי ד' לחלק ילא דדוקא בלא ביטל או שנתחמך בתוך הפסח דלא היה בכלל הביטול אז

יש להחזיר צו"ט צ' לצער ע"י טלעול לים או לרוח או לכה"כ אבל צבטול אין לחלק בין יו"ט אזי לשני יעו"ש. וכ"כ המק"ח

אזי ד' והפרי"ח כתב דאף בלא ביטול אין לחלק בין יו"ט אזי לשני דכל דתקון רבנן ענין דאזי תקון יעו"ש. וכ"כ

אזי אזי ג' שזקנו הגאון נהג לאסור בכל ענין כמו בראשון וכתב שכ"ג מדברי הש"ע ולבוש שכתבו סברת המתיר

צ"ס יש מו שאומר אבל סברא הראשונה כתבו אס הוא בחו"ה משמע דיו"ט שני בראשון יעו"ש. וכ"כ מדברי מור"ם

ז"ל צד"מ אזי א' דלא ס"ל כדברי א"ח ויו"ט צ' בראשון יעו"ש. ועיין לעיל סו' י"ג אזי ז' שפכתו דכל היכא

שסותם הש"ע ואח"כ כתב צ"ס י"א או צ"ס יש מו שאומר דעתו לפסוק כסתם יעו"ש.

(טז) **ומ"ש** שם הח"י אס אפשר יעשה ע"י עכו"ם כתב הר"ז סוף אזי ו' דעכשוו אין נוהגין

לצער ע"י עכו"ם אפי' לוותרו להשליכו לנהר ואפי' צו"ט צ' של גלויות לפי שחוששין לסכנה שלא יאמר העכו"ם

כשפים הוא עושה לו עכ"ל. ועוד יש לחוש לחילול השם ח"י שיאמר כ"כ היבדודים מוזלים באוכלים שמשליכים

לכה"כ או לנהר. ועוד יש לחוש שיהזיקו לעלמנו ואחר זמן איסורו אסור ליתנו אפי' לעכו"ם כמ"ש לעיל סו' תמ"ג

אזי י"ג. (טז) **שם**. דיו"ט צ' וכו' וחתה שנמלא בתצטול צ"ז של פסח אפי' לר' יהודה ישליכנו לנהר וע"י

פירור מה דאפשר דאס ישכנו עד שיכנס יום האחרון הרי הוא מותר (כמ"ש לקמן סו' תס"ז סעי' יו"ד) ונמלא

שהאיסור חוזר להיתרו. צ"ח. וכ"פ מ"א סק"צ מטעם אחר אלא שכתב דיבערנו ע"י עכו"ם וכ"כ ח"י אזי ו'

דטוב לעשות ע"י עכו"ם אס אפשר. אמנם הא"ר אזי ג' כתב צ"ס זקנו הגאון ז"ל דאיונו נוהג לפסוק צ"ח כהצ"ח

וכ"כ צ"ס פסקי הרא"ש דמותר להשהותו יעו"ש. וכ"פ בתשו' ח"ל סו' פ"ו דחתה שנמלא בתצטול צ"ז של פסח

כופה עליו כלי עד מולאי יו"ט ואז שוקף את החטה ואוכל את התצטול יעו"ש. וכ"כ דעת הר"ז בק"א אזי צ'

ובית מאיר צ"ס תס"ז סעי' יו"ד מיהו צ"ח כלל קכ"ב אזי א' כתב דבהפ"מ יש לסמוך על דברי א"ר וח"ל יעו"ש.

וע"ש בתשו' ח"ל שכתב שאס צ"ח גוי מעלמו לקחתו אזי

שם קלת לזרך היום משא"כ הכא שאין צו לזרך היום כיון שיכול להמתין עד הערב וכיון דרלונו לצערנו אלא שחכמים

אסרוהו אינו עובר עליו דאוגס הוא כמבואר כ"ז בטור וצ"י וצ"ח וט"ז ומ"א ושאר האחרונים יעו"ש. וצטננה"ג

כתב דיו"ט החמץ ע"י עכו"ם דאזי עשה דתשציתו דרבנן (כשכבר ביטל) ודחי ל"ת דרבנן דאמירה לגוי שצות יעו"ש

והצ"ח מ"א סק"צ. אמנם גוסתמוות דברי הש"ע ומור"ם ז"ל בהגב משמע דאפי' בלא ביטל אסור לשרפו צו"ט או

לטלטלו להוליאו לחון ולא שרי אלא רק בצפיית הכלי. וכן מסיק המ"א שם אלא שכתב והיכא דיהוג נהוג ומקום

שאין מנהג שז וא"ת עדיף יעו"ש. וכ"כ ח"י אזי ג' דהסכמת רוב האחרונים כמשמעות הפסק בש"ע דאין לו

שום תקנה אלא בצפיית כלי ואפי' ע"י אמירה לעכו"ם לזרוק לים ג"כ לא התיירו רק היכא דנהוג היתר נהוג

ויש להס על מה שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ חק יוסף אזי צ' חמ"מ אזי צ' וכן הסכים הפרי"ח דאפי' לא ביטל לא שרי

אלא בצפיית כלי יעו"ש. וכן מסיק המט"י סוף אזי ז' וכ"פ א"ר אזי צ' מק"ה אזי ג' ח"ה כלל קי"ט אזי כ"ט.

(י) **ואפי'** לדעת המתירים לשרוף צו"ט אס לא ביטל או שנתחמך לו צו"ט הי"ד בחמץ גמור אבל

תצטיל שנמלא צו חטה בשבת או צו"ט ישכנו עד חו"ה ואינו מצטור אפי' צו"ט שני כמ"ש צ"ח ומ"א. ועיין

לקמן סו' תס"ז אזי קט"ז. (יא) **וכתב** ח"י אזי ד' דראוי לזהר כל מורה ליחד הדר

או תיבה מסוגרת להשליך שם מה שמורה שהוא חמץ וראיתי נוהגין שנושאין לביתן והוא איסור

גמור יעו"ש מיהו הא"ר אזי ד' כתב דסומכין על מ"ש סו' ש"ה דכל שמתלטל בהיתר צטודו צידו מחזורו למקום

שיראה ואף שהמורה נוטלו מידו מ"מ כיון שעושה לראות ולהחזירו הוי כאלו עדיין ציד השואל אבל תקנתו שהמורה

יחזיקו אללו לא נהירה שיצא לידו חשד שמתחמץ המלה להחזיקו צידו יעו"ש. ועיין בדברינו לסו' ש"ה אזי ז' ואזי

כ"ז יעו"ש. וע"כ נראה דכל זמן שעדיין מונה צידו ואסר אותו המורה יש להשליכו לכה"כ כדי לצערנו מן העולם

אבל אס כבר הונה על הארץ או על דבר אחר עד שיראה המורה ולעיון צספרים ואח"כ אסר אותו המורה יש לכפות

עליו כלי עד מולאי יו"ט ואח"כ יצאו הצעלים לצער אותו מן העולם.

(יב) **שם** הגב. גם לשרפו במקומו אסור. משמע דדוקא צו"ט אסור לשרפו משא"כ צעו"ט מותר

להלית צו את האור סמוך להשיכה והיא דולקת והולכת צו"ט אכן בתשו' הרשב"א סו' ע"א כתב דלמאן דאוסר

לשרוף החמץ צו"ט אסור ג"כ להלית צו את האור מעיו"ט והיא דולקת והולכת צו"ט יעו"ש. ח"י אזי צ' אמנם

הפרי"ח כתב דמותר להלית צו האש צעו"ט ודולקת והולכת צו"ט יעו"ש. וכן הסכים המט"ז אזי ג'.

(יג) **סעי'** צ' ויש מו שאומר וכו' הא דכתב זה צ"ס יש מו שאומר משום דלדיעה ראשונה משמע

שאומר דייט שני דינו כחיה'מ לענין זה: ג' גגו של אינו יהודי שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל החמץ מגגו של א"י לגגו של ישראל ה"ז דוחפו בקנה ואם היה בשבת או ביי"ט כופה עליו כלי (דאסו) לטלטלו צו"ט ושנח); ד' ד מצא פת בפסח בביתו ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה מותר אפ"י באכילה דאזלינן בתר בתרא ואם הוא מעופש הרבה שא"א לו להתעפש כל כך משנכנס הפסח או ודאי הוא חמץ ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משנכנס הפסח עד עתה אם אנו נוהגים לאפות בפסח פת חם בכל יום תולין להקל אפילו הוא מעופש הרבה שאנו תולים לומר בכל יום אפה פת חם ונתנו עליו ולפיכך הרבה להתעפש:

תמז דינו תערובת חמץ בתוך הפסח. ובו י"ב סעיפים:

א' חמץ בפסח אוסר תערובתו בין מינו בין שלא במינו = במשהו אפילו בהנאה הכה וליך לשרוף הכל

באר דגולה
ג' הריצ"ש
כתובה בשם
הרי"ז גלות. ד
שם בגמרא ז'
א מיתרא דרשא
ספחוס ל' ב
הסכמת רוב
הפוס' וכת' רמב"ם
צפק ט"ו מהלכו
מחלטה חסרות
משום דהוי דבר

כף החיים

א"ו קפ"ד.

(כז) סעי' ד'. דאזלינן בתר בתרא. ואפ"י משתכח בגומא שרי דהא מוסתמא צדקה צו"ד אם לא שיש חרין המוכס צקשתי התיבה. מ"א סק"ו. ח"י א"ו יו"ד. א"ר א"ו כי חק יוסף א"ו ו' מק"ה א"ו ו' חמ"ט א"ו ו' ר"ז א"ו ח'.

(כח) שם. דאזלינן בתר בתרא. דין זה הוא מגמ' פסחים ז' ע"א. והרי"ף והרמב"ם השמיטוהו וכתב הל"ה דס"ל דרצ מרא דשמעתא ס"ל כרי יהודה דחמץ אחר זמנו אסור מה"ט וא"כ חמץ לא הוי דשילימ אבל לר"ש דק"ל כווייתיה דחמץ לאחר הפסח מותר הוי דבר שילימ ולא אזלינן בתר הרוצ דשילימ וה"כ לא אזלינן בתר בתרא יעו"ש והב"י חקת הפסח א"ו ד' וכתב אבל מרן ז"ל דפסק דין זה ס"ל אע"ג דק"ל כר"ש דחמץ לאחר הפסח מותר מה"ט לא הוי דשילימ מדכתב צ"ח תמ"ז סעי' צ' דחמץ מו' שעות ולמעלה דינו כשאר איסורים וכו' יעו"ש ור"ה על הש"ס פ"י דמ"ש הגמ' הפת מותרת היינו לאחר הפסח יעו"ש. וא"כ כיון דיש פלוגתא בזה ויש צו איסור כרת נראה דיש להחמיר ואין להתייר רק לאחר הפסח.

(א) סעי' א'. חמץ בפסח אוסר וכו' מדא"ו הוי חמץ כשאר איסורים אלא שחכמים החמירו צו כיון דאית ציה כרת ולא צדילי מנייה כולי שתא. מ"א ריש הסו' והרמב"ם פט"ו מהלכות מ"א דין ט"ו כתב הטעם משום דהוי דבר שיש לו מתירין יעו"ש והב"י צ"י. וכתב הרמ"א בתשו' סי' כ"ה היכא דאיכא עוד לד להקל אפשר לסמוך על מ"ש המרדכי דיש לסמוך אשאלתות ויש להקל ולצטל חמץ בששים כמו שאר איסורים וכ"כ בתשו' מ"צ סי' ס"ט והוצא ג"כ צמ"א לקמן סי' תס"ז ס"ק ל"ג ומ"מ למעשה נראה מדצריהם שאין סומכין ע"ז אלא אי"כ דאיכא עוד הרבה לדדים להקל. ח"י א"ו ח' חק יוסף א"ו ח' מק"ה א"ו ח' ח"א כלל קב"א א"ו ח'.

(ב) וכתב צוה"ק פי' כי תלא דרפ"צ ע"ב וזיל מארי דפסחא צומנא דשליט עלייהו ליל שמורים בלהו לריכוס למיהווי שמורים ונטורים מחמץ ושאר צכל שבוא וכל מאכלים ומשקים בלהו נטורין. ומאן דנטיר לון מחמץ ושאר גופיה איכו נטיר מילה"ר לתתא ולשמתא לעילא ואתמר ציה לא יגורך רע דהא אתעביד גופיה

קוד"ש

צ"ז של פסח אסור לנחות צידו אפ"י באיסור משהו וכל צחי של פסח מותר לנחות צידו יעו"ש והב"ד השע"ת צס"י תס"ז סעי' יו"ד. ובחמץ נוקשה או צמני פירות עם מים (ודוקא הרוצ מני פירות דהוי כחמץ נוקשה) כגון צחטה שנמלאת צהרמזלי"ך צ"ז של פסח א"כ הו"א מודה דמותר להשכות. מק"ה א"ו ד' וית' עוד מזה לקמן סי' תס"ז סעי' יו"ד יעו"ש.

(ח) שם. דינו כח"ה וכו' וכתב צו"ת שאגת אריה וקול שחל סי' י"ג צאחד שאחר הפסח מלא בתוצתו חמץ שקורין לעקך ואינו יודע אם הוגח שס קודם פסח או אחר פסח כי שכה אם צדק שס אם לאו והמעשה ה"כ ד' אייר וכתב שא"כ אם הוא מעופש הרבה מ"מ צזה שהוא ד' שצעות אחר פסח י"ל שנתעפש אח"כ דמסתמא צדק צשעת צדיקה כל מקומות שמכניסין צו חמץ ודמני למא דאמרינן שקוי ירושלים וכו' וגם דספק דרבנן הוא ולקולא יעו"ש. שע"ת א"ו ד'.

(ט) אחד שנתן יינו צחצות של יו"ש והצוות היתה ישונה מזמן רצ אלא נשתרו וצפסח הרגישו כולם טעם יו"ש עיין צו"ת פנים מאירות ח"ש סי' ע"ה שהעלה להתיר אחר הפסח יעו"ש. והב"י הכר"ש.

(ד) סעי' ג'. כרי זה דוחפו צקנה. אם הוא ח"ה או ע"פ משעה ששית ואילך. ר"ז א"ו ז' וכ"כ המש"ז א"ו ח'.

(א) שם. הרי"ז דוחפו צקנה. ואע"ג דאין החמץ שלו ואינו עובר עליו צצ"י מ"מ גזירה שמא יצא לאכול ממנו כשיעלה על גגו להשתנות שס. ר"ז שס.

(ב) שם. דוחפו צקנה. לגגו של עכו"ם או לרה"ר. ר"ז שס.

(ג) שם. דוחפו צקנה. אבל אסור ליגע צו דחוישין שמה ואכלנו אבל צחמץ שלו לא חוישין לזה כיון שהוא עלמנו מנחזר עליו לשרפו. צ"י מ"א סק"ה. ח"י א"ו ז' חק יוסף א"ו ד' ר"ז שס. וכ"כ שאר האחרונים.

(ד) שם. דוחפו צקנה, אבל צחמץ נוקשה מותר ליגע. מש"ז א"ו ח'.

(ה) שם. כופה עליו כלי. עד הערב ואז ידחפו צקנה לגגו של עכו"ם או לרה"ר. ר"ז שס.

(ו) שם הגה. דאסור לטלטלו צו"ש ושצת. אפ"י ע"י דחופה צקנה דהוי כמטלטל מן האד ושמויה מטטול כמ"ש סי' שו"א סעי' ח' ט"ז סק"ו. ח"י א"ו ח' מק"ה א"ו ח' חמ"ט א"ו ח' ר"ז שס. ועיין לעיל סי' ש"ה

הכל ולא סגי בפדיון דמי החמץ ולמכור השאר (מדרבי פ"ק דפסחים ופסקי מהאריי סימן קס"ד וחשובת באר הגולה מהר"י זר"ן) מיהו כלים שנחשבל בהם מותרים לאחר הפסח וא"ל שצירס או הנעלה. (ר"ע ורומי פ' שיש לו מחירין ורמ"ם בשלחי ע"ז

כ"ש

כף החיים

הט"ז וכן מסיק ח"ר או' א' להקל בחתיכה שנאסר במשכו ונפלה לתבשול אחר שיש רוב כנגדו ומכירין החתיכה וסלקיה אצל אם אין מכירין הכל אסור יעו"ש. אמנם הש"כ זכ"כ שם השיג על דברי הט"ז הגז' במ"ש להתיר בחתיכה שנאסרה במשכו ונפלה לקדירה אחרת וכתב שכן נוהגין כל צעלי הוראה לאסור כל התערובות יעו"ש. וכן הסכים העו"ש צס"י זה או' א' וכתב ודלא כהט"ז יעו"ש. וכ"כ הת"א צס"י תס"ז ס"ק י"ג. ח"י צס"י זה או' א' וכו' תס"ז או' כ"ז. תק יוסף או' ו' מט"י וכתב שכן מוכח מדברי מרן ומור"ם ז"ל וכו' המנהג בעיר אלגזאוויד יעו"ש. ר"ז או' ט"ז. ח"א כלל קכ"א או' ה' מיהו בספק איסור משהו כתב הרב בית יהודה דף ק"ע דתערובת שני מותר וכן הסכים יעו"ש. וכ"כ הרב ז"ד ס' קס"ג דאם יש לספק דלא נכנס מהחמץ בתערובת זו אלא נשאר כל החמץ בתערובת א' לכ"ע מותר יעו"ש. והצ"ד הערה"ה או' ד' אלא שכתב שמדברי מ"א ס"ק כ"ו משמע דאע"ג דיש לספק שמה נשאר החמץ בתערובת א' אסרינן יעו"ש.

ה) חטה שנמלאת בקדירה נאסרה הכף שהגיסו בה הקדירה. שמוה בקדרות אחרות (ר"ל הגיסו בה קדרות אחרות) כולן אסורות. טור ס' תס"ז. ח"א שם. וכ"כ ח"ר צס"י זה סוף או' א' דקף הצלוע ממשכו אוסר במשכו. וה"ס דבחתיכה שנאסרה במשכו ס"ל להא"ר דאיהו חוזרת ואוסרת במשכו כמ"ש ב"אוי הקודם כבר כתב הא"ר שם הטעם דדוקא מחתיכה לא יכול משהו להתפשט אצל מכף שאין לו טעם מעלמו אפשר להתפשט יעו"ש ור"ל שהחתיכה שיש בה טעם כשפולטת פולטת מעלמה ג"כ והו"ל משהו דמשכו אצל הכף שאין בו טעם כשפולט פולט כל המשהו שצלע ולפיכך אוסר הקדרות שהגיסו בו אח"כ.

י) אחר שצישל דגים במחצת של חמץ שלא נשתמש בו ימים הרבה והכף שהגיסו בו הגיסו בו אח"כ תבשיל אחר וממנו נתנו קלת לתבשול אחר. עיין שצו"י ח"א ס' כ"א שכתב דאין להקל בזה (וכוונתו לדעת מור"ם ז"ל לקמן סעי' יו"ד דאוסר טעם לפגם צפסח יעו"ש) אלא אח"כ שיש בלא"ה לך להתיר וכתאן יש עוד לך להתיר טעם לפגם אף צפסח דזיעד אחר שני חדשים (ומשמע דאף מה שנתישל במחצת מותר דזיעד) וכתאני כפול שלא יהיה דבר הנתבשל בו דבר חרוף (עיין צו"ד ס' ל"ג בהגה וצס"י קכ"ב סעי' ג' בהגה) ומזה יש ללמוד המנהג דכיסוי קדירה אעפ"י שאינה צ"י מ"מ אחר צ' חדשים יש להתיר ומיהו לפתחלה בכל האיסורים אסור להשתמש בכלים שאינם צ"י בלא הגעלה אף שלא נשתמש בהם שנים הרבה ומכ"ש בחמץ יעו"ש. והצ"ד שעי"ת או' צ' מיהו צשו"ת חכ"ס לצי ס' ע"ב כתב להתיר דוקא אם נשתכה יצ"ה אחר שצשלו בה חמץ והסכים עמו הרב נפתלי כהן ז"ל כמ"ש שם צס"י ע"ז וכ"פ צס"י פ' יעו"ש. ויתבאר עוד זה לקמן ס' תנ"א או' ד' יעו"ש.

קודש ונשמתי קודש קדשים ואתמר זילה"ר וכל זר לא יאכל קודש והזר הקרב יומת עכ"ל. והבא"ה"ט כתב בן צשס האר"י ז"ל וכתת לא מלאתי כתוב בן בכתבי האר"י ז"ל אשר צידונו כ"א צס"י מ"ה צמס' ניסן פ"ג או' ד'. (ג) שם. צין צמיונו צין שלא צמיונו וכו' ר"ל צין שלא צמיונו דצעלמא צשאר איסורין אזלינן צתת טעמא וצין צמיונו דצשאר איסורין משערינן צס' כמ"ש צו"ד רס"י ל"ה יעו"ש הכא גבי חמץ לא יש חילוק ואוסר במשכו אפי' בהנאה.

ד) שם. צין צמיונו וכו' מיינו כגון קמה של חיטים חמולות שנתערב עם קמה חטים שאין חמולות שלא צמיונו כגון קמה של חטים חמולות שנתערב עם קמה של מין אחר שאינו חמוץ או לתבשיל וכדומה. ועיין לעיל ס' תמ"ב או' ג'.

ה) שם. במשכו וכו' ל"ד אלא פחות מסי' קרי משהו ח"י צמשהו שהשציה התערובת ומכר יותר ממה שהיה נמכר מקודם דאלת"ה הרי כתב המהבר לקמן ס' תס"ז סעי' יו"ד על תרנגולת מצושלת שנמלאת בה צפסח חטה מצוקעת שמוותר למכרה וכאן כתב דצמשהו אוסר בהנאה אלא ודאי כדאמרן. פרי"ה. והבא"ה"ר שם או' ט"ז כתב דשם צמטה סמך על הרא"ש דהטין אפי' הן מצוקעות לאו חמץ גמור הוא ולכן לענין הנאה סמך להקל יעו"ש ועיין עוד דצברינו לשם צס"ד.

ו) שם. במשכו וכו' צין שנמשכו של חמץ נימחה צין שישנו צטין וליכא אלא טעמו הוי צמשהו. הרשב"א צתשו"י ס' ל' וגין. וכן מתבאר מדברי המחבר צס"י זה וצס"י תס"ז. פרי"ה. וכן הסכים המט"י דגם צטעמו לצד אוסר צמשהו יעו"ש. ועיין לעיל ס' תמ"ב או' ד' ולענין אם מותר למוכרו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו עיין לקמן או' י"ג.

ז) שם. במשכו וכו' ואפי' משהו מחמץ נוקשה דאסור מדרבנן. פרי"ה. וכ"כ הט"ז ס"ק י"ט דאם נפל חמץ נוקשה לתוך המאכל אסור לאכלו צפסח אצל מותר להשקותו לאחר הפסח יעו"ש. מיהו המ"א סק"ה כתב צשס ליקוטי מהר"ל דחמץ נוקשה אפי' בתוך הפסח צטל צס' כיון שאין בו כרת והציא מ"ש צפסקי מהר"א"י ס' קפ"ו דאוסר צמשהו והשיג עליו וסו"ס דהמקל כמהר"ל ס' לא הפסיד יעו"ש. וכן הסכים הגה"ש או' צ' ער"ה או' ט' מק"ה או' ז' ר"ז או' ח"י. ח"א כלל קכ"א או' י"ג. מנגן האלף. אמנם מי פירות עם מים אף דהוי נוקשה אוסר צמשהו. מק"ה שם. ועיין לקמן או' רס"ה.

ח) שם. במשכו וכו' ואם נתערב מאיסור שנאסר צמשהו בתבשיל אחר דהוי תרי משהו מסיק הט"ז צו"ד ס' ל"ב ס"ק ט"ז שאם נאסרה חתיכה צמשהו ונפלה לקדירה אחרת וסלקוהו אין פליעתה אוסרת צמשהו דתרי משהו לא אמרינן אצל לה בלא שנתערב צדרך זה נאסר לעולם צמשהו יעו"ש. וכן הסכים הפרי"ה לדברי

כ"ט) : וידין הערובתו כדין שאר התערובת אלא שמה שאוסר בשאר תערובת פחות מס' אוסר בחמץ במשהו אבל אם בשאר תערובת לא היה צריך ס' אלא קליפה או נטילת מקום אף בחמץ כן שחם בחם בלא רוטב די בקליפה כשאר איסורים וכן אם נגע בכר חמץ בכבר מצה ושניהם חמץ ואין שם דבר המפצטן

באר הגולה
כחז דחמץ ללא
בדילי מוניה כולי
שחא החמירו בו
ג ה"ה כספ"ד

בף החיים

(יא) **כבר** של צבע"ב של חמץ שנתערב בתוך ככרות של מלה אפי' נתערב צאלף כולן אסורות באכילה ובהנאה מפני שהוא דבר שבמנין (כמ"ש ביו"ד רס"ו ק"ו) ויראה לי שאפי' לאחר הפסח אסורין ואם נחתך הפת או נצטע מותר לאחר הפסח. ויש מי שאומר לאחר הפסח מותרת (היינו אף אם עודנו שלם) שהרי התירו כל תערובת חמץ אחר הפסח אף שאיסורו במשהו ולא יהא דבר שבמנין חמור מהם שאיסורו במשהו. וזוהי אנו מחמיר שהרי עשו הערובת דבר שבמנין כגוף האיסור בעלמא. סי' בית מועד. זכ"י א"ו ז' וז"פ הפר"ח צ"ח תמ"ה סעי' ג' לאסור גם לאחר הפסח יעו"ש. ועיין לקמן סעי' ט' ובדבריו לשם צ"ד.

(יב) **שם**. אפי' בהנאה. ואסור ג"כ להשהותו לאחר הפסח כדלקמן סי' תס"ז סעי' יו"ד. שו"ג א"ו ג'.

(יג) **שם** הגב. ולריך לשרוף הכל וכו' וכ"כ לקמן סי' תס"ז סעי' יו"ד בהגב דאפי' צחטה שנמלאת

בתצטול דאין שם אלא טעמו ולא מנשו דהא אחר שמסירין הצטה לוכא אלא טעם צלצד נוהגין לשרוף את הכל יעו"ש וכ"כ הלבוש. וכ"פ הב"ח בסוף הסי' א"ר א"ו ז' ח"א כלל קכ"א א"ו ח' וכ"כ המנ"י דמנהגם בעיר אלגזאיר יעו"ש להשליך הכל לאיבוד יעו"ש. מיהו הפר"ח חולק וס"ל

דיכול למכרו לגוי חוץ מדמני איסור שבו יעו"ש. וכ"פ מהרי"ק שו"ג. וכ"פ דעת המאמיר א"ו ז' והח"י א"ו ז' כתב דצמקום הפסד מרובה מאד או בשעת הדחק המיוקל להתירו בהנאה ולהשליך דמני הנאת חמץ משהו שמערב

בו לים לא הפסיד כי יש לו על מה לסמוך יעו"ש. וכן מסיק הגאון מהרי"ם בשו"ת שצסוף שיטתו סי' י"ט להלכה ולמעשה דהסומך על חיי צמקום הפ"מ למכור לגוי לא הפסיד וכ"ש בתרי משהו דשרי יעו"ש. והב"ח מנה"כ א"ו ח' יעו"ש. והר"ז א"ו ז'

פסק דדוקא הוכא דאין בתערובת ממשות החמץ אלא רק שנפלט לשם טעם חמץ משהו ויש הפסד גדול אז יש לסמוך על המותרין למכרו לעמים יעו"ש וכ"כ המנ"י שם דגם לדעת האחרונים אין להתיר אלא בהך גוונא דצטה בתרנגולת

דלא גשאר כלום מנוף האיסור אבל אם יש לחוש שיש מננו שום ממשות דינו כיון נסך דאין לו תקנה יעו"ש. אבל בתערובת יבש ציבש לד"ה וכול למכרו לעכו"ם חוץ מדמני איסור שבו אבל אסור לו ליטול מהעכו"ם דמני כל

התערובת עם החמץ שבתוכו ולהשליך דמני החמץ שבו לים שאין תקנה זו מועלת אלא לע"ז אבל לא בשאר איסורי הנאה. ר"ז שם. וכ"כ בתשו' צ"ד סי' ע"ה דחמץ שנתערב במלה ציבש דק"ל דאפי' צאלף לא צטיל כמ"ש לקמן סעי' ט' יש לו תקנה צפדיון שיוליך דמני החמץ לים המלח וזהו

לכ"ע יעו"ש. ומתוך הדברים אתה למד דלר"ז אסור ליטול מהעכו"ם דמני כל התערובת. להשליך דמני החמץ לים ולחיי וצ"ד גראה דשרי ומנ"י יש להחמיר בהר"ז ולמכור לעכו"ם

חוץ מדמני איסור שבו.

(יד) **שם** בהגב. מיהו כלים שנתצטל בהם מותרים וכו' ומותר לכתחלה להשהותם עד לאחר הפסח וכמ"ש רס"ו תנ"ח. מ"א סק"ח. ועיין בדבריו לשם א"ו ה' ואפי' נתצטל בהם תצטול שכולה חמץ אלא רק ילגיטם בחדר שאין משתמשין שם ודי. עו"ש א"ו ח' א"ר א"ו ג' מק"ה אות ג' ואם נתערב כלי חמץ בכלי יו"ט עיין לקמן א"ו ר"ז ור"ח.

(טו) **ואם** הניח דבר חס בכלי חמץ אינו אוסר אלא כדי קליפה. מנן האלף. פת"ע א"ו ד'. טכור מלוח וטמא טפל שנגעו זה בזה גם בפסח יש להתירם ולכן אם נפל חמץ על צמר מלוח אינו אוסר. עטרת שלמה דף י"ח בדיני לב. והב"ח ח"י א"ו ו' וכתב דאין להתיר רק צמקום הפסד או מניעת שמחת יו"ט והא דאסרו צחטה שנמלאת בתרנגולת מלוחה כמ"ש לקמן סי' תס"ז סעי' י"ד מושם דנמלחה עמה יעו"ש. ומיהו אם הביתר ללול מלוח וטמא טפל אוסר במשהו. ח"א א"ו ט"ז.

(טז) **שם**. אלא קליפה. ושיעור כדי קליפה היינו שתהא גסה קלת כדי שתוכל להנטל כולה כדחת. הרשב"א בתה"א בית ד' שער ח' בסופו. וכ"כ צ"י ביו"ד סי' ל"ו בשם הר"ן. ש"כ שם ס"ק כ"א. פרי"ח שם א"ו י"ט בל"י שם א"ו כ"ה. חכ"א כלל מ"ז א"ו י"א.

(טז) **שם**. או נטילת מקום. שהוא כעו"ב רוחב אלצב. כמ"ש בש"ע יו"ד סי' ק"ה סעי' ד' וכל מקום שזכר רוחב אלצב הוא גדול של אדם ציונוי כמ"ש בהרמב"ם ה"ס"ת פ"ט יעו"ש. ועיין לעיל סי' י"א א"ו י"ד.

(ח"י) **שם**. שחם צחם צלא רוטב וכו' שאם היה צרוטב אוסר במשהו כמ"ל.

(יח) **שם**. שחם צחם צלא רוטב וכו' ואפי' מקום לחות רב כלחות מוכל היוולא מן הצצר בשעת מליחה נידון כיצבש צלא רוטב ודי בקליפה או צנטילת מקום דאין נאסר החתיכה אלא ח"כ יש רוטב ממש. הרשב"א בתשו' סי' קע"ו. וזוהי מוצא דברו הש"ע. עו"ש א"ו ח' זכ"ל.

(ך) **שם**. די בקליפה וכו' לאו דוקא אלא כדי נטילה כמצואר ביו"ד סי' ק"ה. ח"י א"ו ז' וכ"כ הפר"ח. מק"ה א"ו ד' ר"ז א"ו ה' ועיין לקמן סי' תס"א סעי' ה' ובדבריו לשם צ"ד.

(כא) **שם**. די בקליפה וכו' ואם נתצטל צלא קליפה יש לאסור במשהו. עו"ש שם. וכ"מ מדברי מ"א סי' תס"ז ס"ק ל"ג. וכ"כ א"ר צ"ח ז' א"ו ח' חק יוסף או ח' ר"ז שם. ונראה דעכ"פ יש להתירו בהנאה. ח"י א"ו ט' ועיין לקמן סי' תס"ז א"ו ר'.

(כב) **שם**. כשאר איסורין. עיין מהאמיר א"ו ג' מ"ש בזה וסיים שמדברי המנ"י שמשם מקור דברו הש"ע ממשע דהגורסא האמנותית בשאר איסורים צב"י יעו"ש. ועוד עיין במנ"י מ"ש ליושב בזה יעו"ש.

(טז) ושניהם

המפעפעת לא אסור אלא מקום מגעו בלבד לפי שאינו מכליע יותר. כנה וצדין ריחא מילתא לענין באר הגולה
 תבטיל שיש בו חמץ עם שאר תבטילין יש מקילין בתקום דהיס מותר בשאר איסורים (מדרבי פכ"ג) ויש מהלכו חמץ ומלה
 ומכ"כ המפרשים (ע"י צ"ח סי' ק"ה) ויש מהלכו חמץ ומלה
 מממירין דמשהו מיכו איכא (הגוסס סת"ק והוס' דע"י) ודוקא בתקום ששייך בו ריחא אלא דבשאר איסורים
 צ"ל

כף החיים

בג) ש"ס. ושניהם חמין. שהיד סולדת בהם. ר"ז או
 ה' ושעור יד ס"ג עיין לעיל סי' שו"ה סע"י
 י"ד וצדברינו לשם או קמ"ג.

כד) ש"ס. ואין שם דבר המפעפעת וכו' משמע שאם
 יש שם דבר המפעפעת כגון פשטי"ד שיש
 בה שומן אוסרת כולה אעפ"י שהאיסור כחוש מ"מ הביתר
 מנפטם ליה כמ"ס צו"ד סי' ק"ה לענין לוי וכן מלות
 המשוחים בשומן ונגעה אחד מהם בחצרתה במוקוס
 שנתכפלה ונתחמלה אוסרת להצירתה כולה ומיכה אם
 נגעה בלד האחר במוקוס שלא נתכפלה שרי (ע"י טעולת
 מוקוס) דאין איסור הצלוע יולא מחתיכה להחתיכה בלא
 רועז אפי' הביתר שמן כיון שאין האיסור שמן. מ"א
 סק"ב. ח"י או ה' א"ר או ה' חק יוסף או ז' מק"ה
 או ה' ח"א כלל קכ"א או י"ג. ולענין שאר המלות. שנגעו
 במילה זו כיון דיש פ"י בשאר איסורים בלא חמרי כלל
 אזיל ביתר ומנפטם ולכן במילה המשוחה בשמן שנגעה בחמץ
 גמור יש להחיר האחרת הנוגעת בזו שנאסרה ע"י קליפה
 או שימכרם לעכו"ם ואם אינה חמץ גמור רק נפוחה או
 כפולה ונגעה בלד האחר יש להחיר האחרת שנגעה בו
 ואין חילוק בזה אם נגעה חוץ לתנור או בתנור דאפי'
 נגעה בתנור לחמץ. ושאר מלות שבתנור שאינם נוגעות
 מותרים שהרי עכ"פ המשוחים אינם משוחים כ"כ עד
 שחוב מהם השומן דא"כ בלא"ה אסור נודין צו"ה כדאיתא
 צו"ד סי' נ"ז דק"ל דאינו מפעפע בכל הכלי רק דוקא
 בצבטול. ח"א שם וכתב ודלא כהמק"ה שהחמיר בזה
 יעו"ש.

כה) ש"ס. ואין שם דבר המפעפעת וכו' חלה שנגעה
 בלחמים משוחין בשמן מפעפע צבולו דהיתר
 מנפטם ושמן זית מפעפע. ח"א או ב'.

כו) חמ"ה. חמולה שנגמלה בתוך הקדרה שטמנו בה
 חמין בשבת. עיין בתשו' רע"א סי' כ"ז
 שהתור צפשיטות ש"ר הקדירות והתבטילין שבתוכם ואף
 דמלוי וע"פ הרוב הרתחה עולה וזו על רפת התנור
 וק"ל דמפעפע צבולו מ"מ הוי איסור בלוע ואינו יולא
 נכלי לכלי בלא רועז זולת אותן הקדירות הקרובות
 דקרוב דזב תחתיהן אסורות והכל לפי ראות עיני המורה
 יעו"ש. ופשוט דהוא צאופן דאין חוששין משום ריחא
 מילתא. פ"ת.

כז) ש"ס. הגה. וצדין ריחא מילתא וכו' כתב הסו"ג או
 ט' דהנזכרים לאכול מלה נחמטים צרוזים האכילת
 עכבר נזכרים דאין שואלין מליהם לאין נזכרין ואין נשאלין
 מהם ולא עוד אלא שיש מהם שאין טומאין חמין בתנור
 א' ע"כ שאינו נזכר וכתב הוא ז"ל דהנזכר בזה שלא
 לטמין בתנור א' הפרוז על המדה דריחא לאו
 מילתא היא ושכן א"ל מהרי"ד ז"ל יעו"ש. ועו"ש צס"י תנ"ג
 גלע"ד

או ה' דכתב דמותרים ג"כ בכליהם של אינם נזכרין וכו"ש
 לנו שזכר לאכול בפסח שמורה משעת קלידה דשרי בכליו
 של שאינו נזכר יעו"ש. וכ"פ בהלק"ק ח"א סי' ק"ג. וכ"כ
 צס"י אורחות יושר פו"א צפשיטות יעו"ש. זכ"ל. רי"ח סי'
 תנ"ג או ו' וצספרו מועד לכל חיס"י צ' או כ"ה. יפ"ל.
 ועיין עוד מזה לקמן סי' תנ"ג או כ"ז.

כח) ש"ס. צהגה. לענין תבטיל שיש בו חמץ וכו' ובפת
 אין שייך ריחא כמ"ס לקמן סי' תס"א סע"י
 ה' יעו"ש. וכן צע"פ משש ומעלה אין ריח אוסר כמ"ס
 לקמן או מ"ה.

כט) ש"ס. צהגה. יש מקילין וכו' וכ"כ בתשו' מהרי"ל
 סי' קפ"ו יעו"ש. ומ"ס ר"ת (לקמן סי' תס"א
 סע"י ה') דריח פת צפת אינו אוסר ומשמע דתבטיל אוסר
 אזיל לשיטתיה דפסק כרז ואין ק"ל כלוי. מ"א סק"ג.

ד) ש"ס. צהגה. במוקוס דהיה מותר בשאר איסורים.
 דהיינו לכתחלה צללי לריך שי"ה התנור גדול
 שמחזיק י"ג עשרונים ופיו פתוח ושלא יגעו זה בזה. ואם
 אחד מהם מוכסה בקערה או בצלק וכיוצא בו מותר אפי'
 בתנור קטן ופיו סתום. וצמצושל בקדרה זה לעלמו זה
 לעלמו אפי' בתנור קטן ופיו סתום מותר ואעפ"י שפי'
 הקדרות מגולה ולדעת מור"ם לריך שיכיה התנור פתוח
 קלת וצדיעצד אפי' בתנור קטן והוא סתום והאיסור והביתר
 שניהם מגולים בתוך התנור שרי כמ"ס צו"ד סי' ק"ה
 סע"י א' וסע"י צ' יעו"ש. וע"ז קאמר מה שמותר בשאר
 איסורין צדיעצד יש מקילין ג"כ בחמץ אצל מה
 שמותר בשאר איסורין לכתחלה שרי בחמץ לכ"ע דלית ציה
 דין ריחא. ועיין לקמן או ל"ד.

ה) ותנור. שמחזיק י"ג עשרונים היינו שקרקעית התנור
 יכיה מחזיק לאפות צו י"ג עשרונים (ושעור
 עשרון עיין לקמן רס"י תנ"ו) של מלה שהוא עוצי טפה
 פחות משהו. פרי"ה צו"ד בקו"א סי' ל"ז. סול"מ כלל"ה
 משם תורת אשם. וכתב הרב נחוקק יבודה צס"י זה או
 ד' בחוקת עולם שכן עיקר. וכ"כ בר"ז או ט' זה צפורני
 שאופין צו בקרקעית התנור אצל בתנור שאופין צו בגובה
 ומדצוקין צדפנותיו לריך שיכיה מחזיק צדפנותיו י"ג
 עשרונים. כרתו שם צס"י ק"ה או ד' וכתב חכ"א צצ"א
 שער או"ה או ס"ג דהתנור שאופין צו בגובה ואופין
 צדפנותיו לריך שיכיה בכל ל' מלדדיו י"ג טפחים והאי
 דהיינו צ' אמות וחלי טפה וגבהו לריך שיכיה אמה.
 ופורני"י שכתב הפרי"ה שאופין בקרקעיתו לריך שיכיה
 שמונה אמות ורצע בקירוב על ה' אמות ורצע יעו"ש.
 במקומות שמטמנין לשבת צת"ג מסדרין שורה ע"ג שורה
 זה ע"ג זה עד למעלה אין לו דין ת"ג שהמוקוס דחוק.
 ח"א כוף או ד'.

ו) ש"ס. צהגה. ויש מחמירין וכו' וכן ר"ו לנהוג לכתחלה
 צרכ"י או ה' צס"ס מהרי"א אזולאו ז"ל. ולדינא
 גלע"ד

לאו מילתא כיון כונו שיתבאר ב"ד סימן ק"ח בס"ד ב' ד' חמין שנתערב משש שעות (ולמעלה) עד הלילה אינו באר הגולה פסק כדי נטילה. ד' חוסי' בפ"ז ס"ו אובר

קף החיים

בספרו תו"ח כלל ל"ה דין ז' ט"ז שם סק"ה. ש"כ שם סק"ט. כללי שם או"י וי"ד. חו"ד שם או"י ח"י חכ"א כלל ס"ג או"י ה"י ר"ז בס"י זה או"י י"א. וכתב ח"י בס"י זה או"י וי"ד ד"ה"ד בהיתר דבר חרוף נאסר בכה"ג מש"א"כ באיסור דבר חרוף דיש להתיר בהפ"מ או לאורך שמוחת יו"ט אפי' בתנור קטן וכתום יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"א או"י ח"י דאם בהיתר דבר חרוף אפי' בת"ג ופתוח אסור אפי' בהפ"מ מיהו בספרו חכ"א שם כתב להתיר בהפ"מ אפי' בהיתר דבר חרוף בת"ג ופתוח יעו"ש ואפשר דשם בשאר איסורין כתב להתיר מש"א"כ בחמין דאיסורו בנשכו. ודע דדבר חרוף מיידי שרוב התבשול חרוף כמ"ש ביו"ד ס"ו קכ"ג סע"י ג' בהגה יעו"ש. וכ"כ האחרונים.

לע"ד דלוינו אוסר אלא כדי קליפה או כדי נטילה והריח סובב כל מקום מצחון ולרוך לקלוף כילו. לל"ה פסחים ט"ז ע"ב. פת"ע או"י ו' ואם ח"א לקלוף ויש הפ"מ יש לסמוך אמקילין כמ"ש בא"י שאח"ז.

(ג) **שם** בהגה. ויש מחמירין וכו' מדכביא ס' המחמירין באחרונה נראה שדעתו לפסוק בן אמנם מור"ם גופיה ביו"ד ס"ו ק"ה כתב סדרת המקילין באחרונה וכו' דבמקום הפסד יש לסמוך על המקילין ולענין מעשה נראה דזה עיקר. תשו"ב ס"ו רכ"ב. וכ"כ הפר"ח דלענין דינא כיון דאיסור נשבו מדרבנן יש לסמוך אמתיקין יעו"ש. וכ"ה דעת האחרונים דבמקום הפ"מ יש לסמוך על המקילין וכמ"ש לקמן או"י ל"ה.

(ד) **שם**. ודוקא במקום ששייך בו ריחא וכו' פ"י כגון דהתנור קטן ואין מהזיק י"ב עשרונים והוא סתום והחמין והמלה שניהם מגולים בתוך התנור וזה אנו מתירין דדיעבד בשאר איסורין כמ"ש ביו"ד ס"ו ק"ה אלא דבמלה אסור וזה (היינו לדעת המחמירין) אצל אס' התנור גדול אפי' הוא סתום או שאחד מן התבשולין הוא מכוסה הן של חמין הן של מלה מותר דזה אין שייך ריחא כלל. ט"ז סק"ג. ועיין לעיל או"י ל'.

(ד) **שם** בהגה. אלא דבשאר איסורים לאו מלתא היא וכו' וביו"ד שם הכריע רמ"א דבמקום הפסד יש לסמוך על המקילין והוי כמו שאר איסורים. ט"ז שם. וכ"כ מ"א סק"ד. ח"י או"י וי"ד. חק יוסף או"י ט"ו ומשמע ביו"ד שם אפי' בתנור קטן וסתום אצל בגדול או בקטן ופתוח מותר אפי' באין הפסד ודלא כעו"ש. א"ר או"י ז' וכתב שם המ"א דהא דכתב מור"ם ז"ל ובמקום הפסד יש להקל דוקא בפתוח קלת במקום שהטען יולא אצל בסתום לגמרי וקטן אין להקל בחמין אפי' במקום הפסד יעו"ש וכ"כ א"ר שם. אצל ח"י שם כתב דאפי' בתנור קטן וסתום מכל ל' יש להקל ודבריו המ"א אין מוכרחים יעו"ש. וכ"כ חק יוסף שם. וכ"כ כו"פ ביו"ד שם או"י וי"ד. נה"ש או"י ג' מק"ה או"י ו' ר"ז או"י וי"ד. ח"א כלל קכ"א או"י ח"י. וכ"כ כללי אצל צביבול גם המ"א כתב שם דדיעבד שרי אלא שכתב דחמין הטמונין דינו כללי ומכ"ש ללי קדר כדרך שעושין ביו"ט אצל כשבישל בתנור לפי שעה אף שסתם התנור אין להחמיר יעו"ש. וכ"כ המק"ה שם. אצל הח"י שם כתב דאף בהטמנת שבת יש להקל בהפ"מ או לאורך שמוחת יו"ט כמו בשאר איסורים. וכ"כ א"ר שם. נה"ש שם. ר"ז שם. ח"א שם. והערה"ה או"י ז' כתב דללי קדר מותר אפי' לכתחלה כמו מבושל. ועיין לעיל או"י ל'.

(ה) **ו"א** דכל מקום דאמרינן ריחא מילתא ואוסר דדיעבד ה"ד דלויכא ס' מן היתר נגד האיסור אצל בדאיכא ס' מן היתר אפי' בכל מה שבתנור מצטל האיסור וללורך הפסד יש לנהוג כן. מור"ם ז"ל בהגה ביו"ד שם סע"י א' וללורך הפסד היינו הפ"מ. אצל במקום שאין הפסד לרוך בכל חתיכה וחתיכה בפ"ע ס' לצטל אפי' כל החתיכות נוגעות זו בזו. ש"כ שם ס' ק' י"ג.

(ו) **וב"ז** כשריח החמין הוינו פוגם בהיתר אצל אס' הוא לפגם בהיתר יש להתיר נכל ענין אפי' אין שם הפ"מ כיון שיש מתירין אפי' ע"ס לפגם וכן עיקר. ר"ז או"י ו"ב. ועיין ביו"ד ס"ו ק"ג וק"ד איזו דבר קרוי לפגם יעו"ש.

(ז) **שני** קדירות זה ע"ג זה ותחתונה מגולה זיעה כמנעם כמ"ש ביו"ד ס"ו ל"ב סע"י ח' ולקמן ס"ו תנ"א במ"א סק"ל ואסור אף דיעבד שנצטע בקדירה עליונה ומשם לתבשיל. ח"א סוף או"י ד'.

(ח) **מעשה** שסתמו התנור צדף שנושימין כל השנה לפני חמין צלח הדחה והתיר הגאון חנוי דדיעבד. ח"י או"י וי"ד. א"ר או"י ז' מק"ה או"י ו' ר"ז או"י י"ג. ח"א כלל קכ"א או"י ח"י.

(ט) **ואסור** להרויח לחם חס בפסח. או"ה כלל ט"ל. ח"י שם. א"ר שם. מק"ה שם. ועיין לעיל ס"ו תמ"ג או"י י"ג ולקמן ס"ו תמ"ח או"י ח'.

(י) **סע"י** ז'. חמין שנתערב וכו' וה"ד שלא עירבו בצמוד אצל עירבו בצמוד כגון שלריך לעשותו ולתקנו

(י) **ואסור** להרויח לחם חס בפסח. או"ה כלל ט"ל. ח"י שם. א"ר שם. מק"ה שם. ועיין לעיל ס"ו תמ"ג או"י י"ג ולקמן ס"ו תמ"ח או"י ח'.

(י) **סע"י** ז'. חמין שנתערב וכו' וה"ד שלא עירבו בצמוד אצל עירבו בצמוד כגון שלריך לעשותו ולתקנו

אוסר במשהו אלא דינו כשאר איסורין (והואן טעם לפגם נמי שרי) (ד"ע אליבא דכ"ע): ג ה חטא באר הגולה ובה"ט פסק צ" דפסחים ת"פ. ה שנמצאת

כף החיים

ולתקנו עם חמץ כגון אלמור"י (פי' מוריים והוא שומן דגים שמערבין בו חמץ) אסור אפי' אחר הפסח ולריך לבערו קודם פסח. צ"י צ"ט ר"י. ומשמע שם דאפי' לא שירצו בכוונה אדעתא להשכותו אסור. מ"א סי' תמ"ב סוף סק"א. ואם לא ציערו ועבר עליו הפסח אסור אפי' בהגאה אלא א"כ פודה את החמץ שבתוכו או מוכר לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו כדין חמץ שנתערב בפחות מסי' ועבר עליו הפסח. ר"ז שם א"ו ו' ועיין לקמן סעי' י"א. מד) **שם**. משש שעות ולמעלה וכו' ואעפ"י שלוקין עליו מנה"ט כיון שאין בו כרת הרי הוא כשאר איסורין וצ"ע צ"י. ט"ז סק"ד. והיינו לאוכלו בו ביום אבל אם מותר לאכלו בפסח ית' לקמן סעי' ד' וע"ש. מה) **שם**. אינו אוסר במשהו וכו' ולפיכך הוא מהצטל צ"י כשאר איסורין אם נתערב לה בלא ואם נתערב יבש צ"ע צ"ע צ"ע כדכ"ע כמו בשאר איסורין. ר"ז א"ו ח"י. ועיין לקמן סעי' ט' ובדבריו לשם צ"ד. מו) **שם**. אינו אוסר במשהו וכו' ומשמע מהתימנות דברי הש"ע דאין חילוק דבין אם נתערב במינו או בשאינו מינו צ"ע צ"ע כשאר איסורין. וכ"כ הלבוש. ע"ש א"ו צ"י א"ר א"ו ח' פ"ח. מייכו הערה"ה א"ו ח' כהן דיש לחוש לדעת הרמב"ם והרמב"ן ור' יונה והרשב"ה דחז"ן מיקרי דקיל"מ וצ"ע משש שעות ומעלה מין במינו מיהא אסור במשהו ואם הוא תצטיל הנתק קל לכ"ע צ"ע אפי' מין במינו צ"ע אבל בתוך הפסח בכל גוונא אסור יעו"ש. ועיין בתשו' צ"ד סי' קע"ב. מו) **שם**. אינו אוסר במשהו וכו' ואם נתערב בפחות מסי' לה בלא יש להתיר לזכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו וכ"ש יבש צ"ע דאפי' נתערב בפסח דיוכל למכור חוץ מדמי איסור שבו. א"א בר"ש הכ"ו ועיין לעיל א"ו י"ג. מח) **שם** הגה. והואן טעם לפגם נמי שרי. וכן אין ריחו אוסר לד"ה. ר"ז א"ו ח"י. ומשמע אבל להתלהב יש לחזק. ולענין חמץ נוקשה עיין מ"ש לעיל א"ו ז'. מט) **שם** בהגה. והואן טעם לפגם וכו' פי' עד הלילה ואפי' הוא פחות מסי' ט"ש א"ו צ"י ח"י א"ו י"ב. מק"ח א"ו ח' ועיין לקמן א"ו כ"א. נ) **שם** בהגה. והואן טעם לפגם וכו' כהן צ"ע צ"ע ש"ל שאור או חמץ שנחבשל עם צמר מבושל או ללי נט"ל הוא ומותר. והמרדכי פ"ב כהן דחטים בבאר (היינו מעיין אבל בצור נותן טעם לשבח ושעורין אפי' בצור נט"ל. א"א א"ו ו') הוי נט"ל. ובפ"י דחרומוה איהא דשעורים הוי נט"ל בצור. וכהן עוד דעיסה חמץ שנפלה לבאר ספק אם נ"ט לשבח או לפגם (והיינו לאחר שישנו המים. ר"ז א"ו י"ט) ומסתמא כ"ט לפגם וכו' יעו"ש. מ"א סק"ו. מיהו צ"ע שאור או חמץ שנחבשל עם צמר או ללי נט"ל הוא ומותר ח"י א"ו י"ב חולק וס"ל כ"ט לשבח וכ"כ המק"ח א"ו ח' וכן צ"ע בהמה שנמלחה בבאר הוי נט"ל הסיג ממ"ש לקמן סי' הס"ז סעי' י"ב שיש מי שאוסר במלח חטה צמיס יעו"ש.

חמץ סאי"ר א"ו ט' הסכים כדברי מ"א דשאר או חמץ שנחבשל עם צמר מבושל או ללי נט"ל הוא אלא שכח דסיינו אם צוודאי ידעיין דנט"ל בלוחו תצטיל אבל מן הסתם לא אמרינן נט"ל הוא יעו"ש. ולפ"ו אחיה שפיר מ"ש סב"ח צו"ד סי' ש"ג וסב"ח הסי"כ שם סק"ד דחלה שנפלה להצטיל אוסרת דסתם מייירי צסתם תצטיל דלא ידעיין צוודאי שפוגמת כגון שאינו חמוץ וכדומה יעו"ש. ומ"ש עוד סעי' להשיג מס"י חס"ז סעי' י"ב כהן סאי"ר דשאני החס דמייירי חטה צמיס שנכלי ולא בבאר יעו"ש. וכ"ז אם בא לאוכלו צ"ע אבל בתוך הפסח איכא פלוגתא אי שרי נט"ל ובמ"ש לקמן סעי' י"ד יעו"ש. ועיין עוד מזה לקמן סי' חס"ז סעי' י"ב. נא) **שם** בהגה. אליבא דכ"ע. היינו א"ף לדעת המחמירין בנט"ל בתוך הפסח כמ"ש לקמן סעי' י"ד צ"ע שרי. בן) **התיבת** צמר שקיבלה טעם חמץ צ"ע קודם שם ולא היה סי' ואח"כ ביטלה עם אחרת קודם שם ויש סי' נגד החמץ כשכח שם נשאר החיכה באיסורה ומיכו אם קודם שם טעמו לחיכה ולא היה טעם בחיכה שרי לאחר שם. שפ"ד צו"ד סי' צ"ב א"ו י"א. פת"ע א"ו ח'. גן) **עד** הלילה אין להחמיר בכלי שני וכ"ש צלונן לגמרי. מש"ז א"ו י"ט. פת"ע שם. ואם נתערב כלי חמץ בכלי פסח צ"ע עד הלילה והשמיים ע"י האור בנחושת ולבן אחד מהם ובדיל דא"א לבן דניתך שרי עד הלילה ואם אין חשמיים ע"י האור דמהני געלס יגעיל אחד מהם ואם נאכד אחד מהם מן העולם הותרו כולם א"ף חוץ הפסח. מש"ז א"ו ד' פת"ע א"ו ט' ועיין לקמן א"ו ר"ז ור"ח. דן) **סעי'** ג'. חטה שנמלחה וכו' ומייירי בנחבקה חטה לדעת הש"ע ולדעת מור"ם ז"ל אפי' לא נחבקה אלא בנחרכה אבל בל"ה אין לאסור כלל כמ"ש לקמן סי' חס"ז סעי' ט' יעו"ש. הן) **שם**. חטה שנמלחה צ"ע וכו' אפי' אחר שם. ואם נמלח חטה בתרנגולת מבושלת צ"ע קודם שעה ו' ולא היה בה סי' י"ל דכ"ע ואם נללה עם האוזות לריך סי' נגד כולם. חידושי רע"א. פת"ע א"ו י"ד. ון) **שם**. חטה שנמלחה צ"ע וכו' וכן חטה שנמלחה במלח אפיוס צ"ע שהמלח מותרת שהרי נחבטל צ"ע ואפי' לא הסיר החטה ונחקר המלח קודם פסח ג"כ מותרת לאכול לכן המלח ויסיר החטה משם א"ף בפסח. לבוש. עט"ז. ח"י א"ו י"ב. ומיכו עיין לקמן סי' חס"ז סעי' י"א בהגה שצריך להסיר ממנה כדי נטילה יעו"ש. ועיין כ"א שאלה כ"ג. זן) **שם**. מותר. לאכלה אפי' בתוך הפסח. והיינו כשסירו משם החטה קודם פסח אם יש שם מרק או שנחקרה קודם פסח אם היא גבושה בלא מרק כמ"ש בא"ו הקודם. וה"ד למ"ד טעמו ולא ממשו אינו חוזר וניעור כמ"ש לקמן א"ו כ"ט. חן) **שם**. דצטלה בששים. כ"ל וכו"ה הגירסא צ"ע ה"שן שנרפס בזמן מרן ז"ל ומ"ש בדפוסים לצטלה צ"ע הוא

שנמצאת בע"פ בתרנגולת מבושלת מותר לבטלה בס' אבל אם חממו התרנגולת בפסח בעוד שהחטה באר הגולה בתוכה חוזרת ליתן טעם בתוכה בפסח והוי במשהו. סגס ומיכו בחימוס כלי שני אין לחוש (כג"מ פ"א) ה"ד סי' ק"ד ויש

כף החיים

הוא ט"ס דהא לצטל לכהחלה אסור כמ"ס לעיל אוי מ"ג יעו"ש.

וכוחים טעם ואוסרים במשכו אבל מותר להסתחם ולשתוחם אחר פסח משים דמים שרופים אינו אלא קיוהא וזיעה בעלמא. כ"כ סריב"ש בשם מהרי"ט"ן והביאו הפרי"ח וכחז דאינו מסכים לזה אלא חייב לבערם או למכרם לעכו"ם וכמ"ס הטור בשם רב נטוראי בס"י חמ"ב לענין למוקים יעו"ש. מיכו מה שהחיר הפרי"ח למכור לעכו"ם המט"י בס"י חמ"ו חלק עליו וכחז דאסור למכור לעכו"ם משום דכל דבר האסור באכילה אסור בהנאה יעו"ש, וכ"כ הכס"א בס"י זס אוי וי וסי"א בס"י חמ"ב בכה"מ כתב על דברי הפרי"ח הני דמ"ש או למכרם ט"ס הוא אבל הדיון דין אמה דאסור להסתחוה אלא חייב לבערו תוך הפסח ואם עבר וטעה אוחו מותר אפי' לשחוחו יעו"ש. ועיין לעיל סי' חמ"ב אוי י"ב ולקמן סי' חס"ב אוי ל'.

ואם הוליא המים שרופים קודם פסח ואח"כ מלא בלמוקים המים או שעורים בקועים הו"ל טעמו ולא ממשו שנתבטל קודם פסח בס' ולמ"ד בטעמו ולא ממשו לא אמרינן חוי"כ כמ"ס לעיל אוי נ"ט מותר לשחוחו בפסח. ולכן י"ש שעושים קודם פסח מחמרים או מחמרים וענבים שאין צדוקים מחמרים הו"ל טעמו ולא ממשו ובמקום שנוהגין היתר בטעמו ולא ממשו שרי לשחוחו בפסח. וה"ה ביון שעושים מענבים ולמוקין אם סגנו אוחו קודם פסח הו"ל טעמו ולא ממשו ובמקום שנוהגין להקל בטעמו ולא ממשו דלא אמרינן חוי"כ שרי לשחוחו בפסח. אבל במקום שסגנו להחמיר גם בטעמו ולא ממשו אסור לשחוחו בפסח. ואם מותר להסתחוה עיין לקמן סי' חס"ז אוי ס"ה.

מעשה שנמצאה חלה או מהמליצה בלך בחוך הסל שסיו נותנים המליצה אפיווח ביוליהן מהחנור והוריק סלל ולא נודע באיזה מן המליצה נגע הצלך ופסקהו דחד צהרי בטול כיון שהיה התערובת קודם פסח. הרי"ו בי"אנו בשם הרי"ו בנימין. וישה סורס למ"ד אינו חוי"כ ומותר לחמם המליצה בפסח לכ"ע כיון דליכא אלא עעמא בעלמא ומיכה כל המליצה שידוע שנגעו בצלך לריכין קליפה לפי שאין ביטול לאיסור שידוע. פרי"ח. וכ"כ בחשו עכ"מ סי' ל"ט. ח"י אוי י"ד. וגר"ח דמייירי כגון בהצלק הוא עב ונגזר כרזס שא"ל לידבק ממנו במליצה והחששא היא רק שמה נגע במליצה בעודם חמין וקבלו טעם מהצלק והו"ל טעמו ולא ממשו ויש מהירין זזה אם היה קודם פסח דלא אמרינן חוי"כ אבל אם הצלק הוא לח ויש חשש שגדבק ממנו במליצה לריך לבדוק כל המליצה ואוחה מזה שנמצא דבוק בה לריך לססור ממנה כדי נטילה.

שם (סז) הגה. ומיכו בחימוס כ"ש וכו' כגון שעירו מים רוחחים לחוך הקערה ואח"כ נחנו התרנגולת בחוכה ולפי דעה האיסרין במים אפי' צלינן כמ"ס לקמן סי' חס"ז ע"ב ל"ל כגון שהנחתו התרנגולת בקערה צלי מים ונחנו הקערה בחוך כלי ראשון אחר שהעבירו מעל האש ונחנו אוחו על הארץ שזה ג"כ נקרא חוס של כ"ש. ועיין לקמן אוי ע"א.

בסגה

ש"ם (טז) בעוד שהחטה בחוכה וכו' אבל אם נעלו החטה מחוכה ואח"כ חממו התרנגולת מותר. ואע"ג דבסע"י ד' כתב ו"ל דחוזר וניעור היינו כשים בחוכה ממשות האיסור כגון שבר שנתערב בדבש אבל הכא אינו אלא טעם בעלמא. מ"א סק"ז. וכ"כ שכנס"ג בסג"ב אוי ד' עו"ש אוי ג' ח"ר אוי י"ג. ו"ל סי' חמ"ב בהג"ב. ביאורי הגר"א. ומיכו מ"ש שם שכנס"ג דדיון זה של טעמו ולא ממשו דאינו חוזר וניעור הוא מוסכם אליבא דכ"ע כתב עליו הפרי"ח בסע"י ד' דלא נסירא כדמוכח בהדיא מחשו' רב נטוראי שהביא הטור סי' חמ"ב על העושים יין מלמוקים ומולאים בהם חטים שאסור להסתחוה בפסח אעפ"י דליכא החם אלא טעם החטים וכן מהנאר מחשו' הרשב"א סי' גין וסי' תפ"ה וכן מדברי צ"י סס"י תנ"א יעו"ש וברור הוא עכ"ל. וכ"כ סדרכ"י אוי ו' יעו"ש. ולענין הלכה כתב בשו"ג כיון דהב"י ס"ל דמ"ד חוזר וניעור הוא אפי' בטעמו ודאי דכן הדיון ושכ"פ בהלק"ט ח"א סי' ק"ג ושכ"י ממנהג שאלוניקי' דהנהגין כמ"ד חוי"כ נוהגין אף בטעמו יעו"ש. והביאו הזכ"ל על סע"י ד' נמצא דבר זה בטעמו ולא ממשו או אמרינן חוי"כ בפלוגתא שנייה וע"כ נסרא נכרא ופסטיה. ועיין לקמן אוי ע"ז וע"ח.

ומיהו אף לדעה המחירין בטעמו ולא ממשו דלא אמרינן חוי"כ ה"ד אם הוא דבר לח כגון שהתרנגולת יש בה מרק לריך לססור החטה משם קודם פסח דאי לאו הכי חוזרת ליתן טעם בפסח ואז אסור אפי' צלינן כמ"ס לקמן סי' חס"ז סע"י י"ב יעו"ש ואם הוא דבר יבש כגון שהתרנגולת נגוצה אפי' לא הסירו משם החטה רק שנתקררה התרנגולת והחטה קודם פסח שרי להסיר משם החטה ולאכול התרנגולת אפי' בחוך הפסח כמ"ס לעיל אוי כ"ז ועוד עיין לקמן סי' חס"ג סע"י י"ד ובדברינו לשם בס"ד.

ש"ם (סא) חוזרת ליתן טעם וכו' ואפי' למ"ד בסע"י ד' דאינו חוי"כ היינו סיכא שאין האיסור צעין אבל סכא החמץ צעין. מ"א סק"ח. וכ"כ שכנס"ג שם. חק יוסף אוי י"ג. ביאורי הגר"א.

ש"ם (סב) חוזרת ליתן טעם וכו' וס"ד כשהחמם ע"י מרק לפי ש"י המרק מתפשט הטעם בכל התרנגולת ונאסרה אבל אם חממוה כן בלא מרק אינו אוסר אלא כדי נטילה מקום שהוא כעובי רוחצ' אלבע שכל מצושל בלא רוטב דינו כללי כמ"ס ההגה ביו"ד סי' ק"ב סע"י ס' ולא דמי לדיון צלי שנתבאר סס"י חס"ז. דים אוסרים כל התרנגולת ודוק. פרי"ח. זכ"ל. וסינו לשיטה המחבר אבל לדיון נאסר החתיכה כולה. א"ל אוי ח' פת"ע אוי י"ב.

מ"י ששרה למוקים קודם פסח ובחוך החג הוליא מהם מים שרופים ואח"כ מלא בלמוקים השרויים כמו עשרים גרעיני חטים או שעורים והיו צדק בקועים אעפ"י שנתבטלו בס' כיון שהרחוחו הבלמוקים בפסח חוזרים **(טז)**

ויש מחמירין בכ"ט בפסח ועוז להחמיר אם סיד סולדת זו דבלאו הכי לא מקרי כלי שני ד' ו' אם נתערב באר הגולה
בשם הגהות ז' החמין

כף החיים

סז) שם בהגה. ומיכו בחימוס כ"ט אין לחוס. לפי ש"ח דאינו מפליט לא מזלע כמ"ט צו"ד ס"י ק"ה סע"י ז'.

סח) שם בהגה. ויש מחמירין בכ"ט וכו' לפי ש"ח דחוס כ"ט מפליט ומזלע ואוסר כדו קליפה כמ"ט צו"ד שס וא"כ בפסח דאיסורו במשהו יש להחמיר.

סט) שם בהגה. ועיז להחמיר וכו' וכן ראוי לסורו דהא איכא מ"ד בעלמא דכ"ט אוסר כדו קליפה וכמ"ט צו"ד ס"י ק"ה סע"י ז' והכא לענין פסח דהו"ו במשהו יש להחמיר. פ"ח. והא"ר או"י ד' כחז דאפשר להקל בהפסד ושנחה יו"ט וכן כשאין הכלי צ"י יש להקל בכ"ט יעו"ש. ור"ל דאף לסיס מחמירין לקמן בהגה סע"י יו"ד בכ"ט יש להקל. ומיכו מ"ט הא"ר דאפשר להקל בהפסד וכו' דעה האחרונה דאין להקל זכ"א יש עוד לדודים להקל כגון שאין החטא בקוטה רק נתרכס וכדומה. ועיין לקמן ס"י הנ"ל או"י ז' וס"י תס"ז סע"י ט"ו.

ע) שם בהגה. ועיז להחמיר וכו' ואם נשפך מ"ט על אונן אין להחמיר כלל ומכ"ט דאין להחמיר בעעלי"ר (שסוף כלי ג' א"ח) אך כשהניח עליו (ר"ל על קערה של חמץ שהיא כ"ט) החיכה בשר רוחה יש להחמיר דכחזו הפ"ו צו"ד ס"י ז"ד דדבר עז נזה לעולם הוא ככ"ר כ"ז שסי"ב. מ"א סק"ט. א"ר שס. חק יוסף או"י ז' ד. ומ"ט המ"א דאם הניח עליו החיכה בשר רוחה דיש להחמיר סיינו כדו קליפה. מק"ח צביאורים או"י ז' ח"א כלל קכ"א או"י ז' ד. ואם נחבשל בלא קליפה עיין לעיל או"י כ"א.

עא) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' והא דבס"י חס"ז סע"י י"ב מסיק לאסור אף בלינן כחז המ"א סק"ט דהסס מיירי במיט דהו"ו לח ויסיב טעמא אבל הכא מיירי שהולאו הסרנגולת מן הקדירה סמוך לערב והניחוס לקערה בלא רוטב וכשנכנס הפסח עדיין היא רוחחה דאז אין אסורה אלא א"כ היס"ב כיון שאין שס רוטב. עוד משמע בכלל דבריו כאן וס"י חס"ז ס"ק י"ט דדוקא בצ"ש ש"ס זס פ"ו (פ"ו בקעים) בולע בלינן אבל דופן שלס מוחר או שאר דבר אינן מוחר ולפ"ז אפשר דה"ה בהרנגולת שלס אף שהיא צרוטב מוחר רק צרוטב אסור. גס אפשר לחרץ דכ"א לענין חו"ט מיקל רמ"א ביוהר דאין בולע בלינן כיון דבלא"ה רוב הפ"ו לקמן מקילין בכל ענין בלינן. א"ר או"י ז' ויחבאר ע"ד מזה בדברינו לשס צס"י חס"ז סע"י י"ב צס"ד.

עב) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' וצדין עירוי כגון שעירה מכלי חמץ על בשר כיון דק"ל דלכ"ט עירוי אינו אוסר יוחר מ"כ (כמ"ט צו"ד ס"י ס"ח סע"י יו"ד) וא"כ ה"כ בחמץ וכן צדין חח"ה גבר דק"ל (צו"ד ס"י ק"ה סע"י ג') דאם הסחחון אונן אינו אוסר העליון רק כ"ק גס בפסח אינו אוסר רק כ"ק כגון ששניה בשר או מ"ט רוחה על חמץ אינן אמרינן חח"ה גבר. ואם הניח חח"ה בשר רוחה בקערה חמץ אינן דק"ל בשאר איסורין דאינו אוסר אלא כ"ק ואפ"י בדבר שיש לו רטיבות ק"ה דחח"ה גבר א"כ ה"כ בחמץ. ואם נשחמשו בקערה חמץ אפ"י אוננת

צרוטב שהסי"ב וא"כ בשאר איסורין לריך ס"י נגד קליפה הקערה (סיינו אם הוא צ"י) א"כ בחמץ אסור כולו דבכל דבר לריך לבטל בשאר איסורין אוסר בפסח במשהו. ואם הניח חמץ רוחה בקערה ש"פ נאסר הכלי עכ"פ כ"ק וא"כ כולו אסור ודוקא חמץ בעין אבל אם הניח דבר שבטע חמץ דבשאר איסורין אינו אוסר כלל דק"ל דמאכל אינו פולט בלא רוטב אם הבליעה סיה דבר כחוס וא"כ י"ל דגס בחמץ מוחר אך לפי מ"ט ח"י (ס"י תס"א או"י ע"י) דבחור הפסח לאסור כולו חס צחס וא"כ י"ל כ"ג בחור הפסח. ולכ"ע אין כלי אוסר כלי צגועתה. ח"א כלל קכ"א או"י ז' ד. ועיין צו"ד ס"י ז"ב סוף סע"י ח' בהגה ובס"י ק"ה סע"י ז' בהגה.

עג) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' ומ"ט אף שנכנס פסח אין היס"ב צעין עכ"פ כדו נטילה מקום דמיד שהולאו מהרוטב עס החטא נאסר כ"כ אבל אם בחחלה הפסח יס"ב נאסר כולו חידושי רע"א. פח"ע או"י ז' ד.

עד) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' וכ"ר שעומד על האש ואין היס"ב אין להקל אף בהפ"מ. מש"ז או"י י"ט. פח"ע שס.

עה) חמה שנמלחה בפסח צגועתה הנעשים משומן ודצט ומיט יש להחמיר שאוסר במשהו נוב"י חח"ה ס"י כ"ב. אבל אם הדצט אש צגועתה כורחה מקורס פסח לס"ף השעוה ויש לתלות שהחטה כיהס דצט וכבר נחבשלה שס דהו"ו מי פירות בלי מיט יש לסמוך להקל אם נמלח דצט כהוא שטגינו ממנו עוד חטים והחטא לא נחבקה. נוב"י שס ס"י כ"ה. מחצ"ר או"י ז' ווא"י ג' שט"ה. וכן הסכים המק"ח צס"י חס"ב או"י ע' וצביאורים שס או"י ג'. עו) סע"י ד'. אם נהערב החמץ וכו' מנהגינו בעירורו אלו הסמוכות צדיני פסח לענין חו"ט דלא מחמירין לומר חו"ט צטעמו או לח בלח וכמ"ט מור"ס ז"ל ס"י חמ"ז סע"י ד' דדוקא צממשו אמרינן חו"ט. ונשטעטס הוא לפגס אפ"י בלא ס"י אמרינן דנחבטל קודם פסח דבני"ט לפגס לא בעינן ס"י וכ"ז הוא צדיעבר אבל לנחחלה אנו נזכרין אפ"י צטעמו. ועיין צ"ד ס"י ק"ה שכתב דנכגו לנגעול כלי הלישה של האוכלין בלא צירור הנוכחין לצרור לנחחלה אעפ"י שאין שס אלא טעם לצד יעו"ש. וכן לענין חטא הנמלחה בחבשיל מנהגינו כמור"ס ז"ל (צס"י חס"ז סע"י ע"י) דאפ"י לא נחבקה אסור וכן בכל דיני פסח מנהגינו בכל מ"ט מור"ס ז"ל באופן דלענין פסח אנחנו אשכנזים. כך א"ל הרב מ"ד עפ"ר ה"ס מר רב"י ז"ל. זכ"ל ריש הלכות פסח. וכ"ה המנהג עהס צ"ן הספרדים צכמה מקומות לסורות צדיני פסח ככל חומרות שכתב מור"ס ז"ל בהגה צש"ע וכדבריו הזכ"ל הנו"י חוץ מאחז פרטים שיש שנוכחים להקל כמו באכילת אורז וכדומה וכמ"ט לקמן ס"י חכ"ג יעו"ש. וגס בשאר הדינים אעפ"י שאינם של פסח לפעמים הספרדים הולכים אחר חומרות שניסס ש"ע והגה אבל לא להקל נגד דבריו כש"ע וכו"י צפ"ו ואך האשכנזים לפעמים נוכחים להקל כדבריו מור"ס ז"ל. ויחבאר עוד צענין המנהגים לקמן ס"י חס"ה צס"ד.

החמץ ק"פ ונתבטל בם' אינו חוזר ונעור בפסח לאסור במשהו ויש חולקים. הגם ונוסגין כסדרא כראשונה בכל הערובות שהוא לה בלה (ז"ה ס"י ק"ד) וז"ל בדבר יבם שנחערב או ש"ס לחוס להערובת כגון פח שנפל ל"ן אע"פ שנעלו משם אסור בפסח דחיישינן שמא נשאלו בו פירורין ונחנין טעם בפסח (צ"ו בשם

בף החיים

דקודם הפסח נחצטל ממילא. ביה יסודה ס"י ט"ו. זרכ"ו או"י ח' נ"א שאלה כ"ד.

פג) שם כהנה. בכל הערובות שהוא לה בלה. ואפי"ל לבשל בפסח מותר. ע"ש או"י ד' ועיין בא"י שאלה"ו.

פד) שם כהנה. שהוא לה בלה. כגון שנחערב שר שערירי בשכר המרים או ב"ין וכדומה. ועיין בחמ"מ או"י י"א שכתב להוכיח דמ"ש מור"ם ז"ל לה בלה ל"ד ששניסם לחיס אלא אם רק החמץ לה אבי הסיחור יבם ג"כ אינו חו"י יעו"ש. וקמח בקמח כגון שנחערב קמח מחטים שנחצקטו עם קמח חטים כשרות דעה הסמ"ק והאב"י"ה סו"י יבם ביבם כמ"ש הבי"ה בס"י חס"י ועו"ש. אבל דעה הסמ"ק סו"י ק"ד וב"י בס"י ז"ה. ע"ז סק"ה. ע"ז. ע"ש או"י ד' ש"כ ב"ד ס"י ק"ט סק"ג. וכ"כ מ"א סו"י חגיג סק"ו. ח"י שם או"י י"ג. א"ר שם או"י ו"ד. חק יוסף שם או"י י"ב. מאמר שם או"י ג' מק"ח בס"י ז"ה או"י י"א. מש"ז או"י י"ט. ח"א כלל קב"א או"י כ"ג. ומותר לאפות אפי"ל בחוץ הפסח. ע"ש שם. מ"א שם. ח"י שם. והבי"ה שם כתב דכל בעל נפש יחמיר לעצמו לאפות קודם פסח משום דאיכא דס"ל דקמח בקמח סו"י יבם ביבם יעו"ש. וכ"כ ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף שם. ר"ז שם או"י ט' וכתב שם ר"ז דמטעם זה נחפשו המנהג במדינות אלו (ר"ל בערי אשכנז) לאפות כל המלוח קודם פסח לפי שרוב החטים יש בהם הערובות מעט מחטים שלמחו עכ"ל. ומיבו מ"ש שם העו"ש או"י ג' דמאן דחם לחומרא זו אין לו לעשות חצטיל ממלוח בפסח דמ"ש מאפי"ה השיג עליו חק יוסף שם וכתב דחצטיל מותר לעשות יעו"ש. וכ"כ ח"י שם. מאמר שם. ועיין עוד לקמן או"י רכ"ז ובס"י חגי"ה או"י י"ד ודוק.

פה) וכתב שם כ"ר דאף דקמח סו"י לה בלה ובטל בס"י קודם פסח מ"מ פירורים שנחייבם סו"י ביבם יעו"ש. ועיין לקמן ס"י חס"י או"י ל"ו. וקמח ממלח אפוי"ה נקרא יבם ביבם ונ"מ נחערב קמח בקמח קודם הלילה פחות מ"ס ונחרבה שגג עד ס' אסור דחגיג כשאר איסורין ובקמח ממלח אפוי"ה אם נחערב פחות מ"ס ונחרבה שגג עם רוב מותר עכ"פ לאכול קודם הלילה דיבם לא נעשות נבילה. מש"ז או"י י"ט.

פז) שם כהנה. שהוא לה בלה. ואם נחערב לה בלה בפחות מ"ס קודם הפסח (כ"יניו קודם טעם ששיח. מש"ז או"י ה') יכול להרבות עליו קודם פסח עד שיבא ס' כדי שיבא מותר בפסח ואין צוה משום אין מצטלין איסור לכהחלה. ע"ז סק"ה ע"ז ח"י או"י ט"ז. חק יוסף או"י י"ז. אמנם הנה"ש או"י ז' כתב על דברי סט"ז הגז' דאישטמיתיה דברי הרשב"א ס"י חפ"ה שאסר להוסיף עליו אפי"ל כדי להשהותו עד אחר הפסח יעו"ש. וכן הא"ר או"י יו"ד חמה על דברי סט"ז הגז' דברי הרשב"א הגז' הגז' ס"ק מה דאין להקל נגד הרשב"א. וכ"כ המאמר או"י ט' אמנם הרואה יראה בגוף השו"י הרשב"א הגז' דלא יש שהירס לדברי סט"ז הגז' דסט"ז חוזר לדברי מור"ם ז"ל שכתב דלה בלה לא אמרינן חו"י אבל הרשב"א

עז) שם. קודם פסח וכ"י אפי"ל אחר שם כמ"ש לעיל סעי' צ"י יעו"ש.

עח) שם. אינו חו"י בפסח לאסור במשהו ויש חולקין. כ"מ מדברי הרמב"ם סוף פ"ד שלעפ"י שנחערב כמה זמן קודם פסח אסור לאכלו בפסח לפי שהוא חו"י וכ"כ המ"מ שם שכן דעה הרבה מהגאונים וסר"ן ו"ן ג"אח ושכדבריהם ראוי לנסוג ולהסמיר יעו"ש ור"י כתב ש"כ דעה הרשב"א ג"כ. צ"י. וכ"כ מהרי"ט ח"ב ח"א"ה ס"י א' דממס שסב"א מרן ז"ל בש"ע דברי המחמירים בפסח ואח"כ דברי האוסרים בשם יש חולקים משמע דסובר כדברי המחמירים וכ"כ להקל כיון דחמץ בפסח במשהו אינו אלא מדרבנן יעו"ש. וכ"כ מהרי"ט ס"י ס"ד וס"ה דנקטינן כספ"י דס"ל אינו חו"י יעו"ש. וכ"כ בחשו"י חיים לעולם ח"א"ה ס"י ד' וכ"כ כנה"ג בהגב"י ובשכנה"ג הגב"י או"י ד' דדעה שש"ע כספ"י דאין חו"י מדרסח כוונתו יעו"ש. אמנם ספר"ה כתב דלענין דינא קבלת הגאונים חכריע וכ"ש להחמיר ובמ"ש המ"ז וכ"כ הרשב"א בחשו"י ס"י חפ"ה שכדברי הגאונים אגתו עושים מעט יעו"ש. וכ"כ הברכ"י או"י י"ד דרוב החכמים נסגו דין חו"י. וכ"כ הרב כפי אהרן ח"ב ח"א"ה ס"י ו' דשגור צפי כל יושבי ירוש"ה דמנהגינן כמאן דאית ליה חו"י זה ממה שאנחנו מחמירין לברר החטים וכן מנהגינו שלא לאכול גבינה ודגים וכמה חומרות נוסגין שבה למ"ד חו"י וכ"כ הו"כ"ל (כ"ד לעיל או"י ע"י) ר"ש ה' פסח שכן מנהג בני פירקיא בכל החומרות ואית להו חו"י ואעפ"י שאין דבר זה פשוט אלאנו הדברים ממשמשין ובאין כן יעו"ש.

עט) שם. ויש חולקין. ולדיעה זו לא יש חילוק דבין אם נחערב יבם ביבם או לה בלה אמרינן חו"י ורק בטעמו ולא ממשו איכא פלוגתא לדיעה זו אי אמרינן חו"י או לא כמ"ש לעיל או"י י"ט יעו"ש.

ף) שם. ויש חולקין. ולפ"י מ"ש בסעי' צ"י דבטל צ"י לר"ך לאוכלו קודם פסח. מ"א סק"י. ח"י או"י ט"ו. חק יוסף או"י ט"ז. או בטעמו ולא ממשו למ"ד לא אמרינן חו"י כמ"ש לעיל או"י י"ט יעו"ש. מיבו מ"ש ח"י שם או שנחערב לא בלה כבר שנינו עליו האחרונים דס"ל דל"ש חולקין לא שנה לה בלה ולא שנה יבם ביבם.

פא) שם כהנה. ונוסגין כסדרא א' בכל הערובות שהוא לה בלה. בכל מדינות פולין ואשכנז נוסגין להקל גם הדבר פשוט להקל כיון שזהו מסקנת רמ"א כדאי הוא לסמוך עליו ובפרט שעיקר חומרא דמשהו בפסח הוא חומרא דרבנן. כו"כ ח"א"ה ס"י כ"ד מחב"ר או"י ה' שעי"ת או"י י"ג. ומיבו עיין לעיל או"י י"ט שנחצטלו דאפי"ל בטעמו ולא ממשו י"א דחוי"כ וא"כ בדבר זה הולטין אחר מנהג המקומות וע"כ לר"ך המורה לידע מנהג המקום שהוא ואח"כ יורס.

פב) ל"מ"ד אינו חו"י א"ל שיוודע למורה קודם פסח ושיתבטל ע"פ הוראתו ושבו אינו חו"י אלא אף אם לא נודע אלא בחוץ הפסח דין הוא דאינו חו"י

רמזים ספ"ד וה"ה
צ"ה הכנה מהגוף
והריון גיאות וכו'
יחוסם צ"ה
הרש"ה ח טור
צ"ה רש"י פ כ"ב
רש"י
י טור צ"ה תשוב'

צ"ה ח' הרש"ה; ה"ה בשר יבש וגבינה ודגים שנמלחו קודם הפסח ולא נזהרו בהם מותר לאכלם בפסח ימיהו דגים מלוחים השרוים במים בפסח בכלי חמץ יש להחמיר ליתור מהן מפני שהם בולעים

כף החיים

לא נמלאו פירורין למעלה על סבגד מ"מ אסור היין דיש לחוש שמה עד זמן מה קודם סיונו סיו בו פירורין נסון ונתנו טעם בפסח ואסרו היין ואח"כ נתמעכו ונעשו דקין עד שצברו דרך נקבי סבגד חצ"מ או י"ב יעו"ש. מחה"ש ס"ק י"ג. ועיין ר"ז שס.

צד) מיהו צמיו דגם שלפעמים הם עבים אין להם תקנה ע"י סינון. מ"א שס, חק יוסף שס. חמ"מ או ח' ר"ז שס.

צה) ואם שאב קידס פסח זומא של מי דגם צנפה חמוצה שרי דהוי לה בלה. שו"ח צ"ה ס"ו ק"ז. ח"י או י"ז. חמ"מ סוף או יו"ד. ח"א שס. ועי"ש צ"ה צ"ח שכתב שאם יש לחוש בצואה נפח לגרירי חטים כגון שנקו צם חטים וכיוצא שיש לחוש שמה נשאר גרירי חטים צנכצו אריגת הספה בעץ סביב יש לחוש שמה נפל גרירי חטים צמיו הדגם יעו"ש. שעי"ה או יו"ד ועיין ח"א ס"ו ח"א או ל"ד.

צו) שם בהגס. שמה נשאר פירורין וכו' ואם לקח מאוחו חבית יין לאחר שהוליא ספה ממנו ועירבו ציין אחר נאסר כולו. מ"א ס"ק י"ג צ"ה השו"ה הרש"ה ס"ו קט"ג. מק"ה או י"ג. ר"ז או כ"ד.

צז) שם בהגס. שמה נשאר פירורין וכו' כבר חמץ שנפל לצאר צריך לחפש כל הככר ולהיליא כלו או מקלחו ואח"כ יסגרו המים סינון יפה יפה ומוחרין בשחיה בפסח. צ"ה יודס ס"ו יו"ד. והצואו ברכיו או ט"ו אמנם צ"ה רצו סיים שם הבית יודס כיון שנסתרה שם הככר עד חוך הפסח דהוי כביש אין לו תקנה אפי' בסינון דכל טעם וטעם נותן טעם מחדש יעו"ש. ועוד עיין לקמן ס"ו חס"ז או ק"ס דדעת הפ"ה לא מהני סינון בפרורי פח אעפ"י שלא נשרה מעליע יעו"ש

צח) כבוש שנמשך עד אחר הפסח שעדיין גוף החמץ בחערובת חף למ"ד אינו חו"מ אסור בפסח. ברכיו או יו"ד. ועיין שעי"ה או י"ב.

צט) שבר האניס שיש לחוש שמפזרין עליהם קמח אסור לשחוחו בפסח ומוחר להשחוחו סמ"א דהוי ס"ו ט"ו ועיין לקמן ס"ו חס"ז או ס"ו.

ק) חבית של חרס שנחתו צם אבק של קמח סולה נשאר כשנס ובשעת הצליל שמו צם יין אם הוא במקום שאין דרכן ללהות מותר לשחוחו וללוש בצואה יין ובמקום שדרכן ללהות אם מנהג המקום כמ"ד דאינו חו"מ שרי דכבר ודאי נחבטל הקמח ציין ואם נוהגין כמ"ד דהוי אסור להם לשחוחו וללוש צו אך מותר לשחוחו לאחר הפסח. חש"י חבל יוסף ס"ו יו"ד. עיקרי הדין ס"ו ח"י או ג' פ"ה. ועיין לקמן רס"ו חס"ב.

קא) שם בהגס. ומוחרין טעם בפסח. הכל לכו"ע אסור אפי' צינן כיון דשורה מעיל הו"ל כזום כמבואר מ"א ס"ק יו"ד. חק יוסף או כ"א ועיין לקמן ס"ו חס"ז סעי' י"ב.

קב) סעי' ה' שנמלחו קודם פסח וכו' ואם ספק נמלחו קודם פסח או בחוך הפסח אסורים. כ"כ הכלבו וח"ה או ט"ו חקת הפסח או ע"ו.

קג) שם שנמלחו קודם פסח וכו' נראה להחיר אפי' נמלחו בכלי צי"ו וגם היה כזום צו מעיל דהו"ל כמבואר

הרש"ה ס"ל כדעת הגאונים דצ"ג אמרינן חו"מ ולכן אסור להרבות עליו ועוד משום דהסם מייורי צחטים דניכר בהם האיסור ויכול להסירם ע"י צדיקה להסיר המצוקעים משא"כ באיסור לח שנבלל ואינו ניכר וכ"כ המחש"ש וח"א ס"ק מ"ה יעו"ש. ועיין לקמן או רכ"ו ורמ"א.

פז) גם מ"מ המ"א ס"ק י"א דאם נחערב יבש ציבש חד צחרי אם יכול לצטלו עד שיכא נימוח ויחערב קודם פסח צ"ה דמותר לאכלו בפסח ואין זה מצטל איסור לכחלה כחצ עליו הנכ"ש שם דגם זה להרש"ה אסור יעו"ש. וכבר נחצנו צ"ה סקודס דאין לזה סחורה מדברי הרש"ה. דכ"ז הוא לדברי מור"ם ז"ל דבלח בלח לא אמרינן חו"מ.

חף) שם בהגס. ומיסו צדבר יבש שנחערב וכו' ואפי' נחערב כ"כ שיש צהיחר ס' נגד האיסור אפי' אסור לצטל בפסח דהא מחדש הטעם בפסח ולא דמי לחערובת לח בלח דהסם סוי כמו שנחבטל החערובת קודם פסח כיון שחערב יפה ואין האיסור עומד בפ"ע לאפוקי יבש ציבש שאינו מחערב והאיסור עומד בפ"ע. עו"ש או ד'.

חף) שם בהגס. ומיסו צדבר יבש וכו' כגון שנחערב חמץ צמלה חד צחרי כמ"מ צטע"י ט"ו צריך ג"כ לאוכלו קודם פסח משום שחמץ צע"י. מ"א ס"ק י"א. ויחבאר עוד מזה לקמן סעי' ט"ו.

ץ) שם בהגס. ומיסו צדבר יבש שנחערב וכו' ואפי' ללח בלח מותר לקיימו לכו"ע (סיונו אם נחערב צ"ה קודם פסח) יבש ציבש אסור דעכ"פ החמץ צ"ה. מ"א שס. מיסו הא"ר או י"א חלק על דברי מ"א ס"ו וס"ל דמותר לקיימו יעו"ש אבל המק"ה או י"ב פסק דברי המ"א וכ"כ הנכ"ש סוף או ח' לדעת הרש"ה אסור לקיימו יעו"ש וכ"כ חקת הפסח או י"ג וח"א או י"א כחצ דאף לדעת הרא"ש אסור לקיימו ואפי' במקום הפסד יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או י"ז דגם לדעת הרא"ש אסור להשהותו יעו"ש. מיסו הר"ז או כ"כ כחצ דצטעה סדחק יש לסמוך על המחירין.

צא) שם בהגס. אסור בפסח וכו' סיונו לשחוחו אבל מותר בהגס ומכ"ש דמותר לקיימו. כן מבואר בחש"י הרש"ה ס"ו קט"ד וכ"כ צחסי"ד ס"ו קי"ג כל מה שמותר להשחוח מותר להכוח ממנו יעו"ש. ח"י או ח"י ח"א או י"ב מק"ה או י"ג. ר"ז או כ"ד. ח"א כלל קכ"א או ט"ו.

צב) שם בהגס. דחיישינן שמה נשאר פירורין וכו' ואפי' דספק משכו הוא מ"מ החמירו צו משום דהא ספיקא קרוב לודאי הוא דמסתמא נשאר פירורין. עו"ש או ד' ואפי' למ"ד אינו חו"מ הכל אסור דנותן טעם בפסח.

צג) שם בהגס. שמה נשאר פירורין וכו' וסיונו לא מהני צ"ה דשמא יש דקין מאד ויולאין דרך נקבי המסננת. ע"ז סק"ו. פ"ה. אבל המ"א ס"ק י"ג כחצ דהכא מייורי שנעלו משם אבל לא סגנו עד הפסח ולכן אסור אבל סיונו קודם הפסח לכו"ע שרי. וכן כסכים ח"י או י"ז. נה"ש או ט"ו וכ"כ דעה חק יוסף או ח' וחקת הפסח או יו"ד. וכ"פ ר"ז או כ"ד. ח"א שס. ובלבד שיכא צגד עב שא"ל לפירור קטן לצבור דרך הנקבים ואז חף אס יעבור כוי כלח בלח. ח"א שס. ולפי טעם זה אם לא סיונו עד הפסח אפי'

להחמיר לכהחלה שלא לאכול גבינות ודגים וצפר וצב וכל אש דיתו הכשר ג' פעמים קודם פסח וכוונן
לאכלו ובכרכשוהו אין מועיל הדחם לפיכך אין להסירות הטבחות היבשות (מהר"י בר"ן) ובדיעבד אין להחמיר
באר הגורה
אצ"י הראש"ג
באר

כף החיים

משום דכשחייבם בעל הטעם וסלך לו ביה מ"א ס"ק ט"ו.
ר"ז או ל"ג. וסינו לדיעה זו שכחז בש"ע אבל המ"ב
להחמיר כמ"ש בסגב:

קד) שם. ולא נזהרו בהם וכו' כלומר שלא נבדק המלה
מחמץ ולא דקדקו במליחתם ליזכר מחימוץ. כ"כ
המרדכי פ' כל שעה וסגמ"י פ"א בשם סמ"ק וכ"כ סמ"ג.
ואזרו לטעמייהו דסברי דכל שנהבעל קודם פסח צ"י אוני
חוי"ג. ב"י. וכ"כ סמ"ג ס"ק. וכחז שם סמ"ז וא"כ לא ה"ל
לש"ע לסתום להחיר כיון שקודם לזה כחז ש"ס חולקין וס"ל
לאמרינן חוי"ג ונראה דכרועי ש"ע בזה נדברו המקילין דכאן
כיה חרתי לטיווחא חדא שמה לא ה"ס חמץ במלה כלל
ואח"ל ה"ס אימור נהבעל קודם פסח. וס"ס חולקין שמציא
רמ"א בהגם הוא רבי"ץ גאות שהביא סעור דס"ל חוי"ג יעו"ש
והמ"א ס"ק ט"ו כחז הטעם שאח"ל שבלעו קלה חמץ נהבעלו
בס' קודם פסח ועיין סע"י ג' ע"כ וכחז המחסי"ם דר"ל
דכ"ב לכ"ע לא אמרינן חוי"ג כיון דליכא רק טעמא בעלמא.
וכ"כ חק יוסף או"י כ"ב. ומיהו מ"ש לכ"ע לא אמרינן חוי"ג
כיון דליכא רק טעמא בעלמא עיין לעיל או"י כ"ב שהבאנו
פלוגתא בזה דיו"א דגם בטעמו ולא ממשו אמרינן חוי"ג יעו"ש.

קד) שם. מותר לאכלם בפסח. והראש"ד ז"ל בס' ת"ד
ס"י ל"ו כחז לאסור צפר מלוח בפסח משום
חשש שמה חתך צטקין שאינו מקונה ואע"ג דאיסור משהו
מדרבנן וה"ל ספוקא דרבנן לקולא סרי מלינו שהחמירו בו
אפי' שלא צעינו יעו"ש. כס"א או"י ע.

קו) שם. מותר לאכלם בפסח. ואף לדעה המחמיר דמחיר
מ"מ לריך להדיחם מהמלה רק שמחיר להדיחם
אף בפסח והרמ"א מלריך דוקא הדחה קודם פסח. מק"ח
או"י י"א.

קז) שם. מותר לאכלם בפסח. ראו שכבושים ושלקות
ושמן שאדם לוקח מן השוק שיקחם קודם הפסח
ויניחם בכלי כשר שאם יניחם לקנות עד הפסח יש לחוש
שמה סיו בכלי חמץ ועכשוו בפסח בלעו מן הכלי אגב מלחיהו
ואסורום. ומהרי"ט ח"ב חא"ח ס"י א' וכ"כ דרכו להזכיר
את העם שוקחו דברים אלו קודם פסח. נכ"ג בסג"י.
ועיין לקמן או"י ק"ך. וכ"ז כשאין ידוע שנחערב שם חמץ אבל
אם הדבר ידוע אפי' דליכא אלא משהו ונהבעל בס' קודם
פסח חוי"ג ואוסר בפסח ולא מביעו צידוע אלא אפי' במדי
דשכיה אסור. פ"ח. ועיין לקמן או"י ק"ך ואו"י קמ"ד.

קח) שם. השרויים במים וכו' אבל אם לא היו שרויים
במים אלא מונחים וצפים בחוך כלי חמץ אין
בולעים מכלי חמץ ואפי' נשתהו בו מע"ל דלא שויך כבז
כ"א נדבר לה וללו. מ"א ס"ק ט"ז. פ"ח. ועיין לקמן
סע"י ו'.

קט) שם. השרויים במים בפסח וכו' אע"ג שהכלי מנוקס
יפה ופ"ה ואפי' אינו צ"י דלא גרע מטעם
משהו. לבז.

ק"ו) ועיין בשו"ת מקום שמואל ס"י נ"ב צע"י צפר
שמלחוכו לקיום לפסח בכלי שנסחמם בו חמץ
צחמין מעלי"ע ועלם ציר על כל גדותיו וכחז להחיר יעו"ש אך
השט"ת או"י ע"ז כחז להשיג עליו וסי"ם דאין להקל כ"א
בכפ"מ ושעה הדחק גדול יעו"ש.

קיד) שם. השרויים במים בפסח וכו' משמע דחרתי צעינן
שרויי בחוך הפסח ובכלי חמץ דאז חיישינן
לפליטה כלי ולזנן משא"כ קודם פסח אפי' בכלי חמץ או
חוך הפסח בחוך כלי יו"ט פשיטא דשרי ואין לחוש לפירור
חמץ שבהוך המלה. ח"י או"י ק"ך וכן הסכים א"ר או"י י"ז. ח"א
כלל קב"א או"י כ"ד. ומיהו מ"ש שם ח"י ודלא כמשמעות
הלבז עיין א"ר שם וחק יוסף או"י כ"ג מ"ש ליישב יעו"ש.

קכ) דגים שהיו אוחס העכו"ם מחוך חבית הפחוזה
קודם הפסח בחוך הפסח שם שרויים צירים
וחתכם צטקינו יש מי שהורה בהם סוחר ובעל משפט דק
צח"ב ס"י מ"ד האריך לאסור וחמם על המחיר. נכ"ג
צטק"ט. וכחז צחשו מעיל שמואל ס"י ד' דפלפלים רטובים
שקלאום וייבשום בכלי חמץ קודם פסח ובפסח נחנו מהם
חוך הסבשיל אינו אוסר הסבשיל כמ"ש הרמ"א בסמוך יעו"ש.
אבל ספ"ה השיג עליו דרמא מירי צדצר שאינו חרוף ומסוס
כ"ט

(י"ז)

באלו חבל בשומן מסוחר בכלי חמץ אסור מדינא אס לא היו נזכרין בשעת עשייתו מחמץ ושלא החיבו אותו

בכ"י

בף החיים

להקל בצשר יבש ודגים יבשים ורק שקולא היא במקום שאינו מלי חמיר או שסחטשים הם ביוקר ואין יכולה ביד העניים לקנות ונסרה נסרה ופסטיה.

קבנ) **שם** צהגה. אבל אם הדיחו הצשר וכו' וצשר יבש שסיה חלוי בחדר שמנסלים שם קמה סויל חמץ צטין ולא מהני הדחה. ע"ז סק"ט. מיכו סא"ר או ק' כחצ להחיר אם הדיחו צשר זה קודם פסח יטו"ש. וסדיאו ח"א כלל קכ"א או ל"ד אבל סח"י או כ"ה סכנים לסט"ז. וכ"כ סמ"ז או ט' חק יוסף או כ"ז. מק"ח או ק' ר"ז או ל"ד. וכחצ שס סח"י ד"ס להסור שלל לנהל קמחא דפסחא סמוך למאכלים ומסקים או כלים של פסח מקים שאזק סקמח יכול להגיע עכ"ל. וכ"כ סמק"ח שס.

קבד) **שם** צהגה. ג"פ קודם פסח וכו' אבל חוץ ספסח אין לשרוחו ודיעבד אין להחמיר. ומסר"ל כחצ דאס לא הדיח קודם פסח ידוה אף להחלה צו"ט ואפשר אף בכלי חמץ אס לא שנכנס שם מטע"ע. ח"י או כ"ד. מק"ח או י"ט. ח"א כלל קכ"א או כ"ד. מיכו סא"ר או י"ט כחצ דדוקא בשעת הדחק יש להקל לסדוחן אפי' חוץ ספסח יטו"ש. וכ"כ סר"ז או מ"ב. וכחצ עו"ש סא"ר דאף ד"ס לחוש ש"ס עליו חמץ משהו אין לחוש לזה. ולכן נראה דטפיר עבדי אותן שסורין דגים מלוחים כדי לאכלו בחי' של פסח. ועיד כיון סה"א ליו"ט אחרון ליכא למיחש ודלא כקל"ה שמונעין מזה עכ"ל. ועיין לעיל או ק"ד.

קבה) **שם** צהגה. ג"פ קודם פסח וכו' ובע"פ עד הלילה יכול להדיחן כדי לאכול בפסח. א"ר או ק' דע סדחה היינו לשפסף צכס ביד בחוץ ולהסיר כל סנדבך צהס כי סמ"א יש דבוק פירור חמץ.

קבו) **שם** צהגה. ג"פ קודם פסח וכו' היינו בכלי שאינו של חמץ להחלה ודיעבד מועיל אפי' בכלי חמץ דלונן אינו מפליט. ע"ז סק"ט. ובלבד שלא ישרה בחוכו מטע"ע כמ"ס לעיל או קכ"ד. וכ"כ סר"ז או מ"ב.

קבז) **שם** צהגה. ג"פ קודם פסח וכו' דהיינו עיי שרייה קל"ה ולא צהעצרה בעלמ"א ויש לשרוחו צנכר או בכלי פסח ע"י מ"ס מחולפים ג"פ אבל לא בכלי חמץ להחלה והכי נסיוג לשרוח דוקא ומנהג יפס לשרוחו צנהר. ח"י או כ"ג. ח"א כלל קכ"א או כ"ד. וכ"כ א"ר או ק' צכס זקנו הגאון שלכחלה ידוהו צנכר משוס קילוח כדמשמע צמסר"ל. וכחצ עו"ש סא"ר דסעולס אומרים דסורין ג' שעות אבל דדיעבד סני צשרייה היטב אפי' בחלי שעה דעדיף מסדחה ג"פ. וחק יוסף או כ"ז כחצ דנהגו לשרוח צנהר ג"פ צשלושה ימים וכל פעם כמו חלי שעה עכ"ל וסוינו אס אפשר אבל בלא אפשר יש לסמוך על מ"ס סא"ר ובלבד שיפשפטו היטב ביד עד שיסיר כל סנדבך טעליו.

קבח) **שם** צהגה. ג"פ קודם פסח וכו' ואפי' צשר יבש שנמלח וסחכו חוץ המלח צסכין שוס אפי' אינו מקונח וסחכו אותס דק דק ושמו אותס על צשר למיכב ציה טעמ"א וריח"א מ"מ יש להחיר הצשר ע"י סדחה כמו

סאר

י"ט צר י"ט וסחס כל"ס ח"כס צ"י וזה לא שייך צפלפלוך שהוא חריף יטו"ש.

קצז) **שם**. בכלי חמץ. עיין לעיל או ק"ט.

קצח) **שם**. יש להחמיר וכו' היינו להחלה ודיעבד שרי. ח"א או ט"ז.

קיח) **שם** סגס. ו"ס חולקין ומחמירין. דמשוס חומרא דחמץ חייסין סמ"א נחערב פירור לחס צמלח ויהן טעס צפסח ומטו"ח אס ס"ס נזכר לצרר סמלח מסחמץ אין טעס להחמיר. עו"ש או ס' ועיין לעיל או ק"ד.

קיט) **שם** צהגה. וצמדיונה אלו היינו צערי אשכנו וצכר נחצנו לעיל או ע"ז וסוף או ע"ח דגס צספרד יש נוכגין להחמיר צפסח ככל חומרוה סכחצ מור"ס ז"ל צהגס יטו"ש.

קך) **שם** צהגה. שלא לאכול גבינות וכו' וכן צשר מליח מחדש וש"ר מיני מלוחים וצכוסים כגון אוגראק"ס וכרוב פרוס סקורין צל"א קומפטיט ולימוני"ס אס לא נזכרו לצדוק סמלח מחמץ בשעת עשייתו נזכרין שלא לאכלו צפסח חוץ מצו"ס סאחרון של פסח. ח"י או כ"א. א"ר או י"ט. חק יוסף או כ"ה. מק"ח או ע"ז. ר"ז או ל"ו. ומיכו מ"ש וכן צשר מלוה מחדש נזכרין שלא לאכלו היינו אס אין דרכו צהדחה וכמ"ס צאו"י סאח"ז. וכחצ ח"א כלל קכ"א או כ"ד וז"ל צמדיונה אלו קבלנו עלינו כאוהן פ"י להחמיר להחלה שלא לאכול כל סמלוחים או סכצוסים אס לא נזכרו צג' דצרים א' לצדוק סמלח צ' שלא לחכס צסכין של חמץ ג' שלא למלחס או לכצכס בכלי חמץ אפי' אינו צ"י עכ"ל. וכ"כ חמ"מ או י"ב.

קכא) **שם** צהגה. אבל אס הדיחו הצשר וכו' יבש או אפי' מליח מחדש סרצס מלח שלא נצדק שדרכו להדיח וכן דגים יבשים אבל דגים מלוחים לא נהגו להקל להחלה דכיון שאין דרכן צהדחה חייסין סמ"א ישכח ויאלל בלא הדחה. וא"ז כחצ דאפשר להקל צמס סקורין לקס"ין צל"א דדרכו צהדחה ומ"מ לא נהגו להקל צשוס מין דגים מלוחים לאכלס חוץ פסח חוץ מו"ט אחרון ודיעבד או בשעת הדחק או צמקוס מניעה סמח"ז וי"ט סכל שרי. ח"י או כ"ב. וכ"כ סט"ז סק"ט פעס אחס ס"ס דוחק צצשר והסרחי להדיח דגים צפסח נושוס דלא אסרו צדגים אלא סמזמן קרוב נמלחו מסא"כ צדגים מלוחים צחצ"ה סא"א בלא הדחה זה עדיף מצשר עכ"ל. ומשמע דצברים שאפשר לאוכלן בלא הדחה אף בשעת הדחק אסור. א"ר או י"ט.

קכב) **שם** צהגה. אבל אס הדיחו הצשר וכו' ועיין צשו"ח צ"ח סס"י קל"ג דאו"ס צשר מלוה אפי' ע"י הדחה ג"פ יטו"ש וכ"כ מסרש"ל קבלנו גלא לשרוח צשר מלוה. ח"י סס. ודיעבד או בשעת הדחק או צמקוס מניעה סמחח וי"ט גס זה שרי. חמ"מ או י"ב. ומיכו סגס שדעה מור"ס ז"ל וסאחרונים להקל כל שדרכו צהדחה מ"מ צומנינו נוכגין להחמיר ואפשר מפני סמ"י אללנו חמיר צשר חדש שסחטין בכל יוס וגס דגים מלוי"ס אללנו חדשים וע"כ אין נוכגין

בכלי חמץ שהם בני יומן (מדרכי ריפ כ"ט וסמ"ג והג"מ ס"א) וכן כל דבר שמצטלים בכלי חמץ כגון יין מבושל או מרקחה וכדומה אסור בפסח אבל בייט האחרון יש להקל בו (פסקי מהרי"א סימן קט"ז) וס"ב

כף החיים

ק"ה) וכתב שם הא"ר דמשמע מדברי המ"א דאם שגג ובישל הטבחוח צעון (ר"ל כמו שסן בני הדחה למוליותא שבפנים) אסור אף כשלא נחן בהם שום וכן אם בישל בשר בלא הדחה וס"ה שאר דברים הנ"ל ולפי"ד נראה להקל עכ"פ בהפסד החששא רמלה שלא נצטר אינו אלא לכחלה ועו"ש. וכ"כ לעיל או ק"ג.

קל"ז) שם בהגה. אבל בשומן מהותך בכלי חמץ אסור מדינא. משום דחיישינן שמא הקדירה בה יומא ולא נחצטל החמץ דבעינן שיסא בהיתר ס' כנגד כל הכלי דבכולים משערין וא"א לדבר המצטל בחוך הכלי שיסא בו ס' כנגד הכלי. צ"י. ואע"ג דק"ל סהס כלי אינו בן יומן חומר דחמץ שאני ואוסרים בהם. לבוש. ואפי"ו אומר עכשיו צרי לי שלא היה צ"י אסור דמולחא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה, צ"ה. מ"א ס"ק כ"ג. חי או כ"ה. חי"א כלל ק"כ"א או כ"ו. ואע"ג דכ"ט בר נ"ט דסיחרא הוא וסו"ו כדגים שנתבטלו בקדירה כמבואר ביו"ד סו"י ל"ה סעי' א' ועו"ש י"ל דשאני חמץ אעפ"י שמוחר באכילה קודם פסח מ"מ שם חמץ עליו ואינו בכלל כ"ט בר נ"ט דסיחרא וכ"כ הרשב"א בה"ס. עו"ש או ס' מ"א ס"ק כ"ד. חי או כ"ט.

קל"ח) שם בהגה. אסור מדינא. וסו"ו באכילה אבל ודאי דמוחר בהנאה ודלא כמשמע בהשו"ע ש"א סו"י ו' לאסור אף בהנאה מה שנתבטל בכלי חמץ. חי או כ"ז ועו"ש. מיסו חק יוסף או ל"א כחב דיפס כחב שפ"א ועו"ש. וכ"כ י"א בהג"ז. ועיין לקמן סו"י ח"ג או כ"א. אבל המק"ח או כ"ב הסכים לדברי חי. וכ"פ ח"א שם. וכ"כ מדברי האחרונים. ומ"ש שם חי בשם מהר"ל צענון להדליק בשמנים ויבאר לקמן סו"י ח"ג סעי' א' בהגה צ"ד.

ק"ה) שם בהגה. אם לא היו נזכרין וכו' פי' אם לא כשהיו נזכרין בשני דברים אלו אז אינו אסור מדינא. מ"א ס"ק כ"א. וסכלל כ"ל לדונא בודאי צ"י אסור אף באחרון של פסח ואוסר הערובתו במשטו. ואם ספק או אפי"ו יודע שאין צ"י אלא שלא נזכר מחמץ מפוררין אסור חוך הפסח אבל אין אוסר הערובתו ובאחרון של פסח מותר להדיא. וכשאוחר עתה צרי לי שלא היה שם חמץ ולא היה צ"י יש מקולין בהפ"מ. א"ר או כ"ב. ועיין א"א או כ"א. ק"ט) שם בהגה. בשעת עשייתן מחמץ. דחיישינן שמא נחערב בו פירורי חמץ וסו"ו צעון חוך השומן. צ"ה. מ"א ס"ק כ"ב. חק יוסף או ל"ג.

ק"ב) ואם בשעת ההכח השומן מכווין עצמו להחיותו בכלי חדש או אינו צ"י דוקא אף שלא החיותו לשם פסח מהני. צ"י סו"י ס"ד. חי או ל"א. ועיין לקמן או קמ"ב. ק"ב) שם בהגה. שהם בני יומן. משמע דאם בשלו אוחו מתחלה לשם פסח בכלי שאינו צ"י מותר לאכלו בפסח אע"ג דנותן טעם לפגם אסור לכחלה דאפשר לאכלו

קודם

שאר בשר יבש. חשו חוט השני סו"י נ"ה. חי או כ"ה. א"ר שם. חק יוסף או ל' מק"ח או י"ו. חמ"מ או י"ב. ר"ז או מ"א. חי"א שם. ונראה דצ"ה ודאי אסור כששרה בחוך הפסח אפי"ו בייט האחרון. א"ר שם. מיסו עיין שפ"ח או ק' שכתב דאם לא הודחו קודם פסח ונשאר השומים שם בפסח נראה שעכ"פ יש להצריך קליפה ועו"ש. אמנם מסתמיות דברי הפו"י סנו משמע דדיונו כשאר בשר וצדיעבד או בשעת הדחק מותר לשרוח בחוך הפסח אף בלא קליפה ובצד שידות טיבט מן השום והמלה שעליו ומ"מ אם אפשר יש לעשות כמ"ש השפ"ח.

קכ"ט) שם בהגה. ובכרכשות אין מועיל הדחה. כי אין מועיל הדחה למוליותא שבפנים. לבוש. מ"א ס"ק י"ט. חי או כ"ה. חק יוסף או כ"ט. חמ"מ או י"ב. חי"א שם.

ק"ל) שם בהגה. ובכרכשות אין מועיל הדחה. וכן בניבוס לא מהני הדחה דסו"ו ככרכשתא. ע"ז סק"ט. חי שם. א"ר או י"ט. מק"ח או ק' חמ"מ שם. חי"א שם.

ק"א) שם בהגה. ובכרכשות אין מועיל הדחה. ומנהג קושטא לאכול בשר יבש ובכרכשות אפי"ו בלי הדחה. שכתב"ג בהג"ז או יו"ד. זכ"ל. ועיין לקמן או קל"ד וקל"ה.

ק"ב) שם בהגה. לפיכך אין להשרוח הטבחוח שיבטוח. הטבחוח הם הכרכשות כמ"ש רש"י בחולין דף ק"ג ע"א אלא שבלשון הגמ' נקרא כרכשתא ובלשון חכמים טבחיתא וכרכשתא הוא סוף הבני מעים כמ"ש לעיל סו"י ג' סעי' טו ועוד עיין לעיל סו"י ש"ב סעי' ד' וביו"ד רס"י ע"ה. ק"ג) שם בהגה. וצדיעבד אין להחמיר באלו. פי' אם כבר בישל אוחס (ר"ל לכל אוחס שכתב בהגה שאין אוכלים אוחס לכחלה או מה שצריכין הדחה ולא סדו"ו אוחס) אין להשליכס לאיבוד אם אי אפשר לקיימם עד אחר הפסח וכ"ש שאינם אוסרים הערובתן אפי"ו פחות מסי' כיון שהוא רק חשש ספק משהו דרבנן. וכן בשעת הדחק או במקום מניעה שמחה יו"ט דסו"ו כדעבד חי"ו או כ"ו. מק"ח או כ"א. חמ"מ או י"ב. ר"ז או ל"ה. חי"א כלל ק"כ"א או כ"ד. ועיין לקמן או קל"ה.

ק"ד) שם בהגה. אין להחמיר באלו. אבל אם יש שום טבחוח שנתחך בסכין חמץ אוסר צדיעבד אפי"ו במשכו כחמץ עצמו. מ"א סק"ד. חי שם. חק יוסף או ל' מק"ח שם. חמ"מ שם. ר"ז או מ' חי"א שם. ונראה דאם הסכין מקונח ואין צ"י שיש להקל בהפימ באיסור משכו. א"ר או כ"א. אבל הא"א או ק' חלק על דברי הא"ר סנו וכחב דאנן ק"ל חרף אוסר כ"ט בר נ"ט אפי"ו אין צ"י וסיחרא בלע וא"כ אין להקל באן עכ"ל וכ"כ הר"ז שם דאפי"ו היה הסכין מקונח ונקי ולא היה בן יומן אסור לאכלו אפי"ו בייט האחרון ואוסר את הערבתו במשכו בחוך הפסח עכ"ל. ומ"מ מותר להשכותו עד אחר הפסח כ"כ בשו"ת שב יעקב סו"י י"ט וכחב שכן המנהג ועו"ש. וסב"א מח"ש סק"ך.

אם נהערב משכו מדברי אלו חוץ המאכל שאין לסחמור לאסור התערובות כ"ל. יש מחמירין להסחפק מחומץ וין שמסחפקין ממנו כל השנה דחיישי שמא נהנו בו מן הנשאר מן הסעודה ולפעמים יש בו פירורי לחם (מהרי"ל) ובמקומות אלו שאין חונץ וין מלי לא ראיתי מחמירין בזה. עוד יש מחמירין לבתולה

כף החיים

נהגו דין חוזר ונישור וכן מוכה מדברי ספר"ח הנו' שלא הזכיר על שמן שומשמן אלא שלא לאכלו ואם אוחז סו"ל למומר דלרדך לבער מאחר דבאחרים דמר ע"ק ירושה"י המנהג לקנות שמן שומשמן לכל השנה והוא הסכים לדברי רב נטורארי בס"י תמ"ב וכו' זה בכמה דינים. ואולי שיש לחלק בין ודאי למידי דשכח דהגם דשכח בשומשמן לאו ודאי הוא. א"כ כיון דרוב המון ישראל אינו אכלו שמן שומשמן בפסח הסגי שלא לאכלו ולחוש לסדרת חו"כ ואם כס יעשה לבערו יהיה חמום לרבים ולאחזוקי ישראל דאוכלים חמץ ממש לא יחזק למארייסו עכ"ל. ומיכו מ"ש דרוב המון ישראל אכלו שמן שומשמן היונו במקום שנוסגין להקל בחוזר ונישור סכרו שורין את השומשמן במים החלס כמ"ש לעיל או קמ"ד וכשים סס חטים או שעורין סס מהחמץ מחמה הסרייס ואח"כ נעחטין עם השומשמן כידוע וסו"ל ממשו של איסור מעורב בחוכו ולא טעם בלבד וכבר כתבנו לעיל אוי כ"ע דאפי' בטעמו ולא ממשו יש מחמירין יעו"ש וא"כ כ"ש סיכא דאיכא ממשו וע"כ סיכא דנכינו בו איסור אין להקל. ובני אשכנז בלא"ה אין נוסגין להקל ואעפ"י שהוא הערובת לח בלה שנחערב ונחבטל קודם פסח ולדעה מור"ס שרי כמ"ש בסע"י ד' יעו"ש. מ"מ כיון שהוא ממיני קטניות נוסגין לאסור כמ"ש לקמן סי' תנ"ג סע"י א' בהגס יעו"ש. ויחזק עוד מזה בדברינו לשם בס"ד.

קמז) מותר לאכול חמאה של עכו"ם אף בפסח. הרשב"ץ בחשו' סי' רנ"ח מה"ג. ברכ"י אוי ע"ו. והיינו במקום דליכא חשש זיוף ולא חשש חמץ. ומיכו לא ראינו ולא שמענו מו' שנוסג בזה לאכול חמאה של עכו"ם בפסח ואפשר מפני טעם נשחטו הזמנים ויש לחוש שאינם נקיים מחשש חמץ. ועיין לקמן סי' תס"ז אוי מ"ז.

קמח) שם בהגה. וכן כל דבר שמבשלין בכלי חמץ וכו' חמאה שבשלה בכלי חמץ קודם פסח ולהסיר הזכמא שמים מעט קמה ונשאר בשולי קדירה ומסגין החמאה ולא ישאר בה כלל מהקמה וקמה הנו' שיעורו א' ממאחיס ואינו עובר במסנתת חמאה זו מותרת בפסח. כ"כ בשו"ח יכין ובעו' ח"ב סי' כ"ב לפי מנהג מקומו. ברכ"י אוי טו"ב ובספרו מחצ"ר אוי ח' ועיין לעיל סי' תמ"ב אוי סו' ואוי ס"ז ולקמן סי' תנ"ג אוי כ"ח ודוק.

קמט) אחר טעמו סמא מלאו בלך דבוק בדופני הנפש בחזק שלא נקלף אלא בסכין יש להסיר דאף דהרמב"ם פסק דחוזר ונישור רוב האחרונים חולקים והדבר ספק אם נקלף ונחערב וכו' ס' בפלוגתא דרבוותא ולקולא. ואפשר דאפי' הרמב"ם מודה בגדון זה דלחזוקי איסורא לא מחזיקין מספיקות דכו' ספיקא דדרבנן דחוי' לאו דאורייתא ולא

קודם פסח מ"מ זה מקרי דיעבד. מ"א ס"ק כ"ג. ורק שלרדך לערות לכלי פסח קודם פסח. מק"ח אוי כ"ג. חמ"מ אוי י"ג. ח"א כלל קב"א אוי כ"ו. והיינו בלה אבל נקדש לא שייך כבוש ואף שהשומן מלוח קלח בדיעבד אין אוסר. א"א אוי כ"ג. ועיין בשו"ח ב"ח סי' קכ"ג דלכתחלה אף שידוע שאין ב"י אוסר למלוח בשר או דגים בכלי חמץ להסתמם מהם בפסח כמו דגים שטלו וכו' ומ"מ בדיעבד מותר אפי' בלה כיון שידוע שאינו ב"י יעו"ש. טע"ח אוי כ"ג. וכ"כ א"א סס דלכתחלה לבשל באין ב"י ודאי אוסור ואם בשלו שרי לאכיל בפסח דכו' בדיעבד יעו"ש. ועיין באוי שאח"ז.

קמב) שומן שבוהך לפסח ועירו אוחז לכלי חמץ שאינו ב"י אם סיס סמוך לפסח שלא ימלא שומן אחר בריוח או שהוא עני שא"א לו להכין שומן אחר מותר אוחז שומן לפסח דכו' בענין זה בדיעבד אבל אם אפשר למלא שומן אחר אוסור דהוי לכתחלה. עולה שמואל סי' כ' פ"ח. **קמג) קדירה** חדשה או אין ב"י ונחב כף חמץ ב"י במים ואין ס' וכו' ביום סחיכו אח"כ בה שומן מסוהך יש להסיר לכתחלה השומן בפסח. א"א אוי כ"ד.

קמד) כתב ספר"ח בסוף דין זה דלא מיבעיא בידוע שנחערב חמץ דחוזר ונישור אלא אפי' במידי דשכח כגון שמן שומשמן שדבר מלי הוא שיש גרעיני חטים מעורבין בשומשמן ושורין השומשמן במים קודם כתישתן מילחא דפשיטא דאסור לאכלו בפסח משום דאיכא משכו מחמץ ומשכו אין לו שיעור וכן אכחנו נוסגין שלא לבשל בפסח אלא בשמן זית וכן ראוי להורות עכ"ל וסמכרין נוסגין להחמיר גם בשמן זית דסובר דהפועלים עכו"ם כל יום בעת אכילתן כשעוסין השמן זית כל אחד נכרו בידו ועובל בשמן. ברכ"י אוי י"ד. ויש מקילין ע"י שמסגין השמן זית קודם פסח ומניחין אוחז בכלי כשר אבל יש מחמירין שאין אוכלין כ"א מה שנעשה בכשרות לשם פסח והמחמיר הע"ב. ועיין לקמן סי' תס"ז אוי ע"א.

קמה) ובמדינותינו שמזיפין השמן זית עם שאר שמנים כודע אזי אין לבשל בשום שמן. כר"ס. והיינו לבני אשכנז שנוסגין איסור במיני קטניות כמ"ש לקמן סי' תנ"ג סע"י א' בהגס ולפיכך אם מזיפין השמן זית בשמן שלסן אין לבשל בסן בפסח. ואפשר גם לבני ספרד וכגון שיש בהם חשש חימוץ ועיין באוי שאח"ז.

קמו) וכתב סס ברכ"י דמכר"ו זיין בשו"ח שערי ישועה כ"י שער ו' סי' ד' כחז דלדעה רב נטורארי שכתב סעור סי' תמ"ב כיון למוקים לכאורה נראה דלרדך לבער השמן שומשמן מהבית עכ"ד. אבל לא ראיתי ולא שמעתי בארץ סלבי לשום א' שכתב כן אע"ג דרוב הסכמים

לכהכלה שלא למלאה מן יין וחומץ ויין חוד' לי לפסח בכלי חמץ ואם מלאוהו חוד' לי נוסגין שלא לשחוחו בפסח (תשובה מהר"י זרע"ל) וסמיקל לא הפסיד כל שכן במקום שאין יין וחומץ מלוי כ"ל. חצית יין שדבוקו נבריו

קף החיים

בסג"ז או' ז' וכתב דכן המנסג בקושטא וכלל מקומות הללו (ר"ל הסמוכות לקושטא) לאכול המרקחות ויין מבושל וארופי (הוא דבש שעושין מתירוס) וכדומה לזה דכיון דאין האיסור אלא משום כלים שהם כלים אינן צ"י וה"ל נוחן טעם לפגם קידם פסח דלכ"ע שרי עכ"ל. וכ"פ מהרי"ק"ש. אמנם כבר נחצנו דעתה מרן צ"י והאחרונים להחמיר דדוקא אש נחצשלי בכלים המיוחדים לכך יש להכשיר או אם בודלוי היו בכלים אינם צ"י וכמ"ש לעיל או קמ"א יעו"ש.

קנה) שם בהגה. אבל צו"ט האחרון וכו' פ"י שמיני של פסח ומשום שאינו אלא מדרבנן. עו"ש או' ה'.

קנו) שם בהגה. אבל צו"ט האחרון יש להקל בו. וכן בשאר איסורי דרבנן כגון משהו וי"ט לפגם נמי יש להקל בו. ע"ז ס"ק י"א. חק יוסף או' ל"ז. והיינו בדאיובא חרתי לפיכך משהו וגם י"ט לפגם מותר באכילה אבל משהו לחוד או י"ט לפגם לחוד צו"ט האחרון שרי רק בשתיים. מש"ז או' י"א יעו"ש. ועיין לקמן קני"ח.

קניז) שם בהגה. אבל צו"ט האחרון יש להקל בו. משום דהוי י"ט בר כיט דסיחרא ועיד דסתם כלי אינו צ"י. מ"א ס"ק כ"ב. חק יוסף או' ל"ז. והפרי"ח נחב דאם אנו מהירין צו"ט האחרון וזלזלו בו יעו"ש. אבל צ"י חקה הפסח או' ק' השג עליו וכחב דלא חיישינן לשמא וזלזלו בו יעו"ש.

קנה) שם בהגה. יש להקל בו. והיינו בנעשה הכל קודם פסח אבל נעשה בפסח אפי' אם ידוע שאינו צ"י אסיר לאכול אף צו"ט האחרון כדמוכח לקמן סי' חס"ז ססע"י וי"ד צ"ז וחי' יעו"ש. והיינו לפי מה שאנו מחמירין בנעשה לפגם כדברי מורים ז"ל לקמן סע"י וי"ד יעו"ש

קנח) שם בהגה. יש להקל בו. ולענין מי דבש עיין לעיל סי' תמ"ב או' ס"ה.

קס) שם בהגה. וסי' אם נחערב משהו וכו' משום דמשחו סו' דרבנן וא"כ אם נחערב הרבה שאין ס' כנגדו אסור דהוי ספק דאורייתא וכ"מ מלשון סס"ע וס"ד בשומן משום דיש לחוש לפרורי חמץ שהם בחובו אבל ביין מבושל בכלי חמץ וכו' אלא צו אפי' נחערב הרבה שרי. מ"א ס"ק כ"ג. וכ"פ ח"א כלל קכ"א או' כ"ז. אבל הח"י או' ל"ב אין מחלק בין יין לשומן אלא דוקא בהפ"מ יש להקל בכל ענין יעו"ש. והביאו א"ר או' כ"ב. מק"ח או' כ"ה. וכ"פ כר"ז או' מ"ג. וכשידוע שנחבשל בכלי צ"י אין להקל כלל. א"ר שס. וגם צו"ט אחרון אסור. ח"א שס.

קסא) שם בהגה. שאין להחמיר וכו' חדא דהוי י"ט בר כיט ועוד מאחר דאיובא לסוקי שמא לא היה ככלי

ולא קבע איסורא וזלזלין לקולא. כרד"ז בחש"י כ"י סי' שני אלפים ק"ך. ברכ"י או' ק'.

קז) נמצא בריקוד הקמה פירורין יבשין ונסתפקו אם הם טיט או של עיסה ובדקום באור ונחברר שסס חמץ נוקטס בשעת הדחק יש להחיר ע"י ריקוד. דבר משס ח"א סי' לי ברכ"י או' כ"א.

קנא) ברי מלא לפחות שקורין בוריקע"ס לליך הפסח עם סרוטב שלהם וצ"ב שדרכם ללוש עיסות לחם הדיחם ודע סיטב וקיוחם ודע עד שלא רחחם שום בלך בידים וניערה בידים הבוריקע"ס וסרוטב ואחר שכוליחם ודע מלאה באמצעם קלח דבוק יש להחיר בלא סיטון דהוי ס"ס שמא לא נפרך כלום ואח"ל שנפרך שמא הוא דק כי' והוי כלח ואינו חו"י. כ"א שאלם וי"ד. ולדע"ז סוקל יוחר מדאי דאפשר להדיח הבוריקע"ס בסרוטב שלהם ולסנן סרוטב בלי הפסד. פ"ח.

קנב) שם בהגה. כגון יין מבושל. יין מבושל שמבוזין ממדינת חוגרמא ואין ידוע אם נעשה לשם פסח יש להחיר דמסתמא סהם כלים אינם צ"י וגם כיט בר כיט ועוד דפשיטא דמבטלין גם אדעתא דפסח דעיקר מכירת היין לפסח. שו"ח פ"י כה"י סי' ז' שט"ח או' כ"ג.

קנג) שם בהגה. או מרקחה. ובמרקחה שהוא דבר קיובא וחריף זה אסור אפי' בשאר איסורים אפי' אינו צ"י וע"כ יש להחמיר בו אפי' צו"ט האחרון. ע"ז סק"י. חק יוסף או' ל"ז. מיכו בתי"ח כלל ס"א דין ז' נחב דבמרקחה לא סו' חריף דבטל חורפיה בדבש יעו"ש. והביאו המק"ח או' י"ג. וכתב ח"א כלל קכ"א או' כ"ה דבמקום שמחת יו"ט יש להחיר אפי' באכילה יעו"ש. אמנם הברכ"י או' י"ג נחב בשם מהר"י ז"ין דמרקחה שנעשית קודם פסח מדבר חריף או מהובל ביוחר אפי' בכלי שאינו צ"י אסורה לדעת מרן יעו"ש. וכ"ס דעת הפרי"ח. וכ"פ כר"ז או' מ'.

קנד) שם בהגה. או במרקחה. ואם אין דרך בני אוחו מקום לבשל שום מרקחה אלא בכלי מיוחד לבשל בו מרקחות ואין דרכם לבשל באותו כלי חמץ כלל וגם סקף מיוחד לנער צו המרקחה ואין דרכם לנער בו חמץ שרי. צ"י. עו"ש או' ה' ח"י או' ל"א. ומיכו יש לחוש בכלים דידן המיוחדין למרקחות מפני שלפעמים מבטלין בהם מרקחה עשויה עם פחותי לחם ודבש לעשות ממנה פת הצאה בכסנין אלא שאפשר לימר שמאחר שאוחס כלים אין מבטלין בהם אלא מרקחות ולא דברים אחרים אלא לעתים רחוקים כו"ל כאלו אינן צ"י בודלוי ומ"מ ראוי להחמיר. צ"י. והפרי"ח נחב להחיר גם צ"י. ומכרימי"ט ח"ב ח"א"ח סי' א' נחב דאלו המרקחות הנעשות כל השנה ואין יודעין בכלים שנעשו אם הם צ"י דייטינן להו לקולא דאיובא ספיקי טובא יעו"ש. והביאו שכנ"ג

(יה)

נפרו בצלל אס הוא חוק ב' חדשים ק"פ עדיון רך הוא ונוחן טעם בפסח ואסור לשחוחו ואס נחנכו
קודם לכן כבר נתייבש ואינו נוחן טעם בפסח ושתי (מרדכי ר"פ כ"ט וסמ"ג וסג"מ פ"א) מיהו אס יש
כזית

כף החיים

סגלי צ"י אין מחזיקין איסור דספיקא דרבנן לקילא. ד"ט.
מ"א סס.

קסב) שם בהגה. יש מחמירין להספיק וכו' אטפיי שזכרו
שלא לשחוח ממנו בכלי חמץ. ר"ז או מ"ט.

קסג) שם בהגה. שחפיקין ממנו כל השנה וכו' אבל המונח
לו בציה אולרו או הנזר דבדר שפירש מותר.
דרשוח מסרי"ל.

קסד) שם בהגה. ולפעמים יש בו פירורי לחם. ואס סינו
קודם פסח מותר וכן בשומן ויון מבושל דלעיל
אס הוב נזר מכלי צ"י ורק שלא נזר מפירורין מועיל בו
סינו ועוז לסנן שלשים יום קודם פסח. ח"י או ל"ג. מיהו
ה"א או כ"ז כחז דבשומן אין להקל בסינו יעו"ש. ועיון
לעיל או ל"ג.

קסה) שם בהגה. ובמקומה אלו שאין חומץ יין מלי וכו'
וא"כ אפי' נספיקי ממנו לסעודה אין מחמירין דלא
אפשר בקל למלא אחר. מ"א ס"ק כ"ז. ולפי מ"ס באו
הקודם דמהני סינו איכ יש לסנו קודם פסח דהא דבר
שאפשר הוא.

קסו) שם בהגה. שלא למלאה מן יין וכו' ר"ל כשבא
למלאה חציה יין לפסח לא ימלאה ע"י כלי
חמץ אף שסחם כלים נקיים כן ואין בהם לכלוך בעין רק
בלוע בחוכו ובלוע אינו נפלע ע"י יוני. מ"ב או ע"י.

קסז) שם בהגה. שלא למלאה מן יין וכו' ואס ככלי הוב
מורק ושופף שרי. מסרי"ל. מ"א ס"ק כ"ט ח"י
או ל"ד. מק"ח או כ"ג. ר"ז או כ"א.

קסח) שם בהגה. שלא למלאה וכו' ואס עמד החומץ בכלי
חמץ צ"י (ויש גורסין אפי' אינו צ"י) ושכה
בחוכו כדי שיהנו על האור וירחיה אסיר מדינא כמ"ס ביו"ד
ס"י ק"ס ואף שש"כ כחז שס דגס בחומץ בעינן מעלי"ט
אין להקל נגד הש"ע ואע"ג דבס"י ק"ד שס כחז דגס בחומץ
בעינן מעלי"ט נראה דהס מירי בחומץ שאינו חזק כ"כ.
מ"א ס"ק כ"ח. מיהו ח"י או ל"ד הסכים לדברי הש"כ דגס
בחומץ בעינן מעלי"ט יעו"ש. וכן הסכים חק יוסף או מ'
מק"ח או כ"י. חמ"מ או י"ג. אמנס הח"א כלל קב"א או
ל"ה הסכים לדברי המ"א ורק בהפ"מ כחז דיש להקל עד
שישכה בחוכו מעלי"ט יעו"ש.

קסט) שם בהגה. שלא למלאה וכו' במקומה טערינן כל
השנה מי ליקר מבושל ביון אסור החומץ לפסח
אס לא החומץ בעושה חנוני שהוא מהחציה בלי הערובה
וכ"כ כשאומר לחנוני שלוקח יין לחומץ. א"י. מיהו ח"י שס
כחז להחיר ע"י סינו קודם פסח יעו"ש אבל הא"ר או כ"ג
הבוא דברי ח"י הנו וכתב דאין להחיר ע"י סינו דהא
נחשול ביורות ואלפסין של חמץ ולא גרע ממי דבש ומיון

מבושל דלעיל גס דרכן חמיד לבשל אחר שבישל בו דגים בחמץ
וכיו קלח בודאי צ"י וסיים שאין להקל כלל לנחלס ואף אס
עבר ונחנו במאכל יש לאכרו באכילה ורק בהפ"מ יש להקל
אף שלא ע"י סינו יעו"ש. וכן החז"מ או י"ג חמה על הח"י
שהחיר ע"י סינו אמנס ר"ז או י' הסכים לדברי ח"י דאס
סנו קודם פסח שרו. ונראה כטעם שהחירו ע"י סינו מפני
שהסינו הוא רק מפני חשש פירורין שלא נזרו בשעה
עשייהו אבל מפני שנחשול המי לוקר בכלי חמץ אין לחוש
דסא נחשול המי ליקר בס' קודם פסח ביון ולדעת מור"ס
ז"ל לח בלח שנחערב קודם פסח ובטל בס' אינו חוי"כ כמ"ס
לעיל סע"י ד' יעו"ש. ולענין ה"א ח"י יש בו חשש הערובה
חמץ והבאר לקמן ס"י הס"ז סע"י ח' בס"ד.

קע) י"ן לבן שהוכה מראיהו ורז"ס לחקנו שמשמים לחוכו
חלב בהמה וחלב חטה פחות מס' אסור דגורין
שמה יבא לשחוח ממנו עם בשר או שמה ישחה ממנו בפסח
ואטפיי שנחשול בס' מ"מ ה"ל מבטל איסור לנחלס ועוד
שים לחוש שמה ישאר קלח מחלב. חטה בעין. ל"ז ס"י פ"ו.
אבל המ"א ס"ק מ"ס כחז דאין איסור דבדר דכיון שאין
כוונתו לערבו כדי לשחוחו בפסח או לשחוחו עם בשר לא
ה"ל מבטל איסור דאין כוונתו אלא להקן ביון ומ"מ אס
ידוע אוחו יין לא ישחה ממנו בפסח דשמה נשאר קלח
חלב חטה בעין מיהו אס נוחן הרבה לחוכו עד שאין ס'
כנגדו אסיר מטעם שמה יבוא לשחוח בפסח או עם בשר
יעו"ש וכ"כ הפ"ח בס"י הס"ז סע"י ח' על דברי הל"ז הנו'
דאין כאן מבטל איסור כיון שאין דעהו לבטל החלב אלא
להקן ביון יעו"ש. מיהו ח"י או ל"ד הסכים לדברי הל"ז
יעו"ש. אבל המ"ק או כ"י הסכים לדברי המ"א. וכ"פ ר"ז
או כ"ב. חכ"א כלל כ"ב או י"א ולענין לשחוחו בפסח כחז
הא"ר או ל"י דיש תקנה ע"י סינו. וכ"כ ר"ז שס דאס
סינו קודם פסח מותר לשחוחו בפסח יעו"ש. וכיונו לפי
המנהג שכחז מור"ס ז"ל בהגה סע"י ד' דלח בלח שנחערב
קודם פסח ונחשול בס' לא אמרינן חוי"ג יעו"ש.

קע"א) שם בהגה. במקום שאין יין וחומץ מלי. עכו"ס
המחזיק חזקה יו"ש דסינו שקבל מהשררה
שלא ימכור אלא הוא ובכניע הפסח שולחים ממקום אחר
לשם חצוה יו"ש מחוסם עם הכשר לפסח והמחזיק נוחן
לפני הישראל בכלים קטנים ואוחו הישראל חוסם אוחם בחותמו
ובעכו"ס מוכר אוחם לישראל ורק שאינו מניח כ"א חוסם
אחר או סני בהני דהוי כדיעבד משום דבעכו"ס מקפיד אס
יניח חצ"ה. עיון טוב"י מה"ח ס"י ס"ו שכחז שקסס להחיר
בחוסם או יש להצריך חצ"ה דהיינו לכרוך נייר ע"פ כללוחיה
ומיע קסיר סביב ויחוסם ושזב יכרוך נייר על נייר הראשון
וחוט קסור בו ויחוסם וכן יעשה לכל כלי וכלי ואס המחזיק
מקפיד

באר הגולה
ב מרדכי פרק ב
דפסחים ועם כחצ
במדוכה של חמץ
פ סמ"ק בסו"כ כ"ה

כזית בלך במקום אחד חייב לבערו אעפ"י שטעו לחזק (פסקי מוסר"י סימן קמ"ט) כדלעיל סימן תמ"ב ס"ז :
ו - מלח ששמו במדוכה מותר למלוח בו בשר בפסח (מש"ס דאינו מפליט בלוגן) : ז - בוסר שדרכו קודם

קף החיים

וכמ"ש בסו"ת תמ"ב סעי' ג' פרי"ה, אמנם דעת האחרונים כדברי מור"ם ז"ל דלריך לבערו אם לא טחאו בטיט, מ"א ס"ק ל"א, חיי או ל"ז חק יוסף או מ"ב, מק"ה או כ"ה ר"ז שם, ח"א שם.

קעה) שם. בהגה חייב לבערו וכו' אבל פחות מכות אינו חייב לבערו מנאחר שהוא עשוי לחזק כמ"ש לעיל סו"ת תמ"ב סעי' ז' ד"מ או י"ה, ועיין בדברינו לשם בס"ד.

קעט) סעי' ו' מלח ששמו במדוכה של חמץ, כ"ה במרדכי פי' כל טעו ומציאו ב"י.

קפ) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' אבל לכתחלה אין להניח מלח במדוכה של חמץ אעפ"י שהוא יבש, ח"א כלל קכ"א או ל"ג.

קפא) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' ואפי' בת יומא (ר"ל שדכו זה זיוס זה) מותר לפי שהמלח אעפ"י שהוא חרוף כיוון שהוא דבר יבש אינו מפליט מה שבולע בכלים, פרי"ה, והיינו לכתחלה אבל בדיעבד הוכח דנתחלה קלת אף תוך הפסח שרי דאין מליחה מפליט מכלה ח"א או ל"ב, וכ"ז במדוכה נקיה דאל"כ הרי נאסר במשכו שהוא צעון.

קפב) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' ואפי' נשתהה שם מעלי"ע מותר דלא אמרינן כבש כמבשל אלא בדבר לה ולא בדבר יבש, ד"מ או י"ב.

קפג) שם. מלח ששמן במדוכה מותר וכו' ובשאר כלים המחמיר שלא להשתמש בו בפסח תע"ב כדאיתא ביו"ד סו"ת ל"ה, ח"א שם, ר"ז או י"ז.

קפד) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' אבל אם דכו מלח בכלי חמץ יש לאסור אפי' אינו ב"י ואפי' קודם פסח וכמ"ש ביו"ד סו"ת ל"ז סעי' ג' עו"ש או ו' מ"א ס"ק ל"ב, חיי או ל"ה, מ"ב, חק יוסף או מ"ד ח"א או ל"ב, מק"ה או כ"ט, חמ"מ או י"ה, ר"ז או כ"ה, ח"א שם, ומ"מ אם נידך קודם פסח במדוכה שלנו שרוב תשמישה בתצלין ובשמים וכו"ג דליכא רק חשש לטעם משהו ונתבטל קודם פסח אפי' בכלי ב"י יש להתיר חיי שם, חק יוסף שם, מק"ה שם, ר"ז שם, ח"א שם.

קפה) מיהו במקומות שרגילים לדרך במדוכה הלוח חמץ ורקיקון קשים לדרך אותם הדק הטב לתת לתוך המאכלים אפי' אם יהיה הענין שדך בלוגן ע"י דוחקא דמדוכה מפליט והוא צרור, רי"ה או ו'.

קפו) שם הגה, משום דאינו מפליט בלוגן, פי' ציבש משא"כ בלוגן לה וע"י שרייה חושש הרב לעיל סעי' ה' להחמיר, חיי שם.

קפז) סעי' ז', צוסר שדרכו קודם פסח וכו' וז"ל הסמ"ק סו"ת רכ"א שהצוה צ"י צוסר שדרכו אותו במדוכה

מקפיד ע"ז יש לחוש לאיבה שלו יש להחזיר בחוחס או כיון שרגילין שם בשחיית י"ש ויסיס להם ע"ז מניעה שמחה וי"ט ועוב להכריז ולהודיע אל הבורים אופן החוחס וכל או ישגוה בעה שיקח אם הוא באופן החוחס גם יודיע למחזיק שהודיע לכל אופן החוחס אוך הוא יעו"ש, שט"ה או כ"ג ועיין ביו"ד סו"ת ק"ה סעי' א'.

קעב) שם בהגה, אם הוא חוץ שני חדשים וכו' והט"ז ס"ק י"ב כחצ דסגו בשלושים יום כמו בדבוק כירות דלעיל סו"ת תמ"ב סעי' ג' אבל חמ"א שם סק"ה כחצ

דפאני הכא דחיושין שיהן טעם ציון וישתה משא"כ החס גבי דיבוק כירות דאינו אלא לענין איסור שחייה בציחו יעו"ש, וכן סמ"י בסו"ת ז' או ל"ו חלק על סמ"ז והסכים כדברי מור"ם ז"ל יעו"ש וכן הכנים חק יוסף או מ"א, חמ"מ או י"ג, ר"ז או י"ד, ח"א כלל קכ"א או ל"י, ועיין לעיל סו"ת תמ"ב או ט"ל.

קעג) שם בהגה, ונחן טעם בפסח, פי' דהטעם שנתן קודם פסח כבר נתבטל בסו"ת קודם פסח ולדעת מור"ם ז"ל אינו חו"ג כמ"ש לעיל סעי' ד' אלא דהאיסור הוא משום דנחן טעם בפסח עלמנו דאיסורו במשכו ואע"ג דסו"ת חמץ נוקשה ו"א דבטל בסו"ת אפי' בתוך הפסח כמ"ש לעיל או ז' כחצ סמ"א סק"ל דשאני הכא דהוא עושה לכתחלה שמניח בו סיון ולכן אסור לשחוח.

קעד) שם. בהגה ואסור לשחוחו אבל מותר לקיימו מ"א סק"ל, מק"ה או כ"ז, חמ"מ שם, ח"א שם, והנה הח"י או ל"ה כתב אבל לקיימו מותר כיון שעבר עליו ל' יום כדלעיל סו"ת תמ"ב סעי' ג' גבי דיבוק כירות יעו"ש, אבל מדברי הפו"ה הנו שכתבו סתם אבל מותר לקיימו משמע דאפי' אם הוא בתוך ל' מותר לקיימו, ועיין לעיל או ל"א.

קעה) שם. בהגה ואינו נותן טעם בפסח ושרי, ולפי מה שהעלתי בסעי' ד' שהעיקר חוזר וניעור וין זה אסור בשחייה ואע"ג דלוגן אינו מבלוע ואינו מפליט מ"מ כיון שהעיסה היא רכה ונגסה ציון נסתמא נימנח קלת מהעיסה ציון וחמץ בפסח במשכו, פרי"ה, מיהו הא"א או ל' כתב דאם דבק צין נסר לנסר עיסה אפי"ה לא חיושין שמה נכנס צין הדבוקים פירור צעון ליון עכ"ל וכ"כ החמ"מ או י"ג כדברי מור"ם ז"ל דאם נתגורו קודם לכן שרי אף לשחוחו בפסח, וכ"פ הר"ז או כ"ה, ח"א כלל קכ"א או ל"ה, וכו' כמ"ד בטעמו ולא מנשו לא אמרינן חו"ג כי יש פלוגתא בזה כמ"ש לעיל או י"ט יעו"ש.

קעו) שם בהגה מיהו אם יש כזית בלך וכו' ואפי' נתנו צ' חדשים לפני הפסח חייב לבערו אם לא טחאו בטיט, מור"ם ז"ל ד"מ או י"ה, ועיין דג"מ ובאו"ש שאח"ז.

קעז) שם. בהגה חייב לבערו וכו' אין זה נכון דכיון שנתייבש נפסל מלאכול כלבז ואינו חייב לבערו

קודם פסח במדוכות מחומצות מותר לאכול בפסח. הכס משיס דאינו מפליט צלון ואפילו אם נעשה בפסח אינו אוסר אם היה כלי נקי אבל אם החכו צסקין של חמץ חוק הפסח יש להחמיר דהסס סכין אינו נקי ויש לחוש לחמץ סדצוק עליו (מהרי"ל) אבל אם נתערב אוחו דבר בחצויל אין לחוש ולסחמיר ולאסור מספק כ"ל ; זיתים

כף החיים

דבר שאינו חרוף שנידוך צמדוכה מחומצת ממש מותר א"י אם נעשה בפסח. דדוקא ע"י חרוף ודוקא מצליט ומפליט אבל דבר שאינו חרוף לא מהני דחקא לצד להפליט צלון אם היה כלי נקי. ח"א שם או ל"א. ק"ן) **ש"ס** צהגה. אם היה כלי נקי. נראה דקאי אתרווייהו דאפי' קודם פסח אסור אם היה כלי מלוכלך דאפי' את"ל דלא הוי דבר חרוף מ"מ ע"י דחקא נכנס בתוכו קלת וח"א להדיח. מ"א ס"ק ל"ד. מיהו הא"ר או כ"ו כתב דקודם פסח אף אם היה מלוכלך שרי משום דודאי איכא סי' וקודם פסח בעל צסי יעו"ש. אבל חק יוסף או מ"י הסכים בדברי מ"א וכן הסכי' המק"ח או ל"א. וכ"ז לדע' מור"ם ז"ל דבוסר לא הוי דבר חרוף אבל דעת הש"ע והאחרונים פבר כתצנו לעיל.

קצ"א **ש"ס** צהגה. אם היה כלי נקי. ומן הסתם מחזיקין שהוא נקי. עו"ש או ז' נה"ש או ח"י.

קצ"ב **ש"ס** צהגה. אבל אם החכו צסקין של חמץ וכו' צלל שחתכו בתוך הפסח צסקין שגרו צו צלך מן העריצה והסכין היה נקי מותר בפסח כיון שאתו סכין לא שמשו בחמין לא צלע דלונן לא מצליט ולא מפליט. תשו' הרא"ש כלל כ"ד או ז' והציאו הטור ומ"א ס"ק ל"ז. ח"י או מ' א"ר או ל"ב. חק יוסף או מ"ז.

קצ"ג **ש"ס** צהגה. חוק הפסח וכו' משמע דקודם פסח שרי ע"י הדחה. מ"א ס"ק ל"ה. ח"י שם. א"ר או כ"ז. חק יוסף שם. מק"ח או ל"ב. ר"ז או ג"ה. והיינו אף צו וע שאינו נקי אם היה קודם פסח שרי ע"י הדחה. א"ר שם. א"ז או ל"ד. זה קאי אדצרים שאפשר צהדחה כדגים וכדומה אבל בוסר לא אפשר צהדחה. א"א או ל"ה. וכ"כ הגה"ש או ק' וכעטס משום דאס מדיחין אתו ילך טעם החומץ מנמו ועוד שש"י החתוך ילא מנמו מים ומת"רב עם חתיכות צבוסר וע"כ לא אפשר צהדחה. ועיין לקמן או ק"ה.

קצ"ד **ש"ס** צהגה. דסתם סכין אינו נקי וכו' והט"ז ס"ק י"ג כתב דאפי' צודאי נקי יש לאסור אם חתכו רוך הפסח צסקין חמץ משום צבוסר הוא דבר חרוף יעו"ש. וכ"כ העט"ז. ומשמע דקודם פסח שרי אם היה נקי והיינו אם אינו צ"ג כ' וכמ"ש לעיל סוף או קפ"ט יעו"ש.

קצ"ה **ש"ס** צהגה. ויש לחוש לחמץ הדצוק עליו. ואע"ג דצלון סגי צהדחה או גרידה ל"ל דשאני בוסר דהוי חרוף קלת (והיינו לדעת מור"ם ז"ל אבל לשאר פוי הוי חרוף ממש כנז"ל) ועוד דחיישין שמא ישנה לאכלו צלל הדחה. ח"י או מ"א. ומשמע דבוסר אפשר צהדחה. ועיין לעיל סוף או ק"ג שכתצנו לדעת הא"א והגה"ש בוסר לא אפשר צהדחה יעו"ש.

קצ"ו **ש"ס** צהגה. אבל אם נתערב וכו' אפי' צפחות מס' מ"א ס"ק ל"ז. ח"י שם. א"ר או כ"ט. חק יוסף או מ"ח. מק"ח או ל"ג.

צמדוכות קודם פסח מותר בפסח ואעפ"י שהמדוכות מחומצות מחמץ שמערבין עם המוריים משום דהוי לונן ואין צו כה להפליט ואפי' אי פליט משהו צעלמא הוא דפליט ונתצטל קודם פסח מודי דהוי אכריוסין וצללים שחתכן צסקין חולצת ונתנס עם צשר כדפי' ר' צרוך עכ"ל ומ"ש ואפי' אי פליט וכו' ר"ל ואפי' למ"ד דפירות חמוצים הרי הם דצרים חריפים ומפליטים אפי' צלון ולרוך לשער כדי נטולה או כנגד הכלי כמ"ש צו"ד סי' ל"ז מ"מ הכא שאין דבין החמץ לצדו אלא עם המוריים משהו צעלמא הוא דפליט ונתצטל קודם פסח. ומ"ש מודי דהוה אכריוסין וכו' ר"ל דהין משערין כנגד כולם אלא כנגד מה שצלטו מן האיסור וכמ"ש צו"ד שם וא"כ ה"ה לכאן. וזהו לפי מה שסתם הש"ע לעיל סעי' ד' דא"ה נתצטל קודם פסח צסי אינו חו"מ. ומ"ש מור"ם ז"ל צהגה הטעם משום ד"ינו מפליט צלון תפס טעם הראשון ש' סמ"ק והוא ע"פ מ"ש צספרו ת"ח כלל ס"א צסם או"ה דתפוחים חמוצים לא מיקרי דבר חרוף והציאו הט"ז עם צו"ד סי' ל"ז סק"ט יעו"ש. וכ"כ ח"י צסי זה או ט"ל יעו"ש. וזהו שכתב ג"כ כאן צהגה ואפי' אם נעשה בפסח אינו אוסר וכו' משום דס"ל דדבר חמון אינו מפליט צלון אבל לדעת הש"ע דס"ל דדבר חמוץ מפליט אפי' צלון כמ"ש צו"ד סי' ל"ז סעי' צ' הכא הינו מתיר כ"א דוקא צנעשה קודם פסח אבל צפסח דאיסורו צנשהו אסור. וגם מה שמתיר צנעשה קודם פסח היינו למ"ד אינו חו"מ כנז' ועיין לעיל או ל"ט.

קפ"א **ש"ס** צהגה. צמדוכות מחומצות וכו' היינו שצלטו מעט חמץ שהיה מעורב עם דצרים אחרים וכמ"ש צאו הקודם (ואעפ"י שסתם הש"ע סמך על מ"ש צצ"י ש"ציא לשון הסמ"ק) אבל אם דכו אותם צמד כות שדכין צהם חמץ צעין אעפ"י שהם נקיים ואינם צ"י (היינו לדעת י"א שהציא צו"ד סי' ל"ז סעי' או יעו"ש) אסור לאכלם צפסח לדעת הש"ע מפני שדבר חרוף וחמוץ כלי שאינו צ"י משוי ליה צצ"י ומפליט וכמ"ש צו"ד סי' ל"ז יעו"ש. וכ"פ בר"ז או ג"ה. ועיין צאו שאח"ז וא"ו ק"ט.

קפ"ב **ש"ס** צהגה. משום דאינו מפליט צלון. ולפי"ז אפי' דכו צו חמץ צעין והוא צן יומנו ודכו צו בוסר מותר לאוכלו צפסח אם הוא נקי כיון דאינו מפליט צלון. אמנם הפר"ח הסכים דבוסר הוי דבר חרוף ואף שהמדוכה אינה צ"י צבוסר אסור יעו"ש (ומיהו מ"ש שם על הש"ע כצ' ישצנו לעיל או קפ"ז יעו"ש) וכ"כ ח"א כלל קכ"א או כ"ט דהסכמת אחרונים דבוסר הוי דבר חרוף ואפי' אין צ"י וקודם פסח אסור אלא שסיים דאם נדוכו כולם ציחד או שנתצטלו יחד ויודע צודאי שהיה המדוך נקי דהין חשש משום פירור צעין וגם אינו צ"י דאיכא הרבה לדון להקל יש להקל צמקום מניעת שמחת יו"ט ולהתיר אפי' צאכילה ולהשהות לכ"ע שרי יעו"ש. ועיין לקמן או ר"ב.

ח * זיתים שנוהרו לחתכם בסכין חדשה אפי' לא נזהרו לכבשם בקדירה חדשה אם אינה בת יומה באר הגולה
בותרת מ טור אפי' לשי

כף החיים

קצו) שם כהגב. אין לחוש ולהחמיר וכו' והיינו אם
הדיוח הדצר הכוא תחלה קודם שנתערב.
מ"א ס"ק ל"ז. חיי שס. והא"ר שם כתב אפי' אם לא
הדיוח הדצר הכוא תחלה קודם שנתערב אבל חק יוסף אף
מ"ט כתב כדצרי מ"א. וכ"כ המק"ח שס. ובמקום הפ"מ
או בשעת הדחק כגון לצורך שמחת יו"ט שאין לו מאכלים
אחרים כל לרכו יש להקל. ר"ז אף ג"ח. ומיחו בסמינים
שחותכין בו לחם יודע שדבך בו פירושו חמץ ולכן אפי'
בדיעבד אסור אם לא הדיוח אותו דבר. ח"א כלל קכ"א
אף ל"א.

קצה) סעי' ה' בסכין חדשה וכו' וה"ה סכין שמוהד
גבר הצלך מהעריצה כל השנה. הרא"ש
כתב ס"ל כ"ד והצ"ח הטור פ"ח. ור"ל כיון דאין
משתמשין בסכין כ"א בלוגן לא בלע ולא פלט וכגון שהוא
נקי כמ"ש לעיל אף קל"ב ועו"ש.

קצט) שם. בסכין חדשה וכו' משמע דבסכין ישנה אפי'
אינה צ"י אסור משום דחורפיה דזתים
משוי לה לשבח והא דצו"ד רס"י ל"ז גזי לזון סתם
דחורפיה לא משוי ליה צ"י ועו"ש וגר"ח דב"ח צחמץ כיון
דיש פ"י ס"ל מ"ט לפגם אסור בפסח אע"ג דפסק מרן
מ"ט לפגם מותר בפסח בדבר חריף אסור. חוקת הפסח אף כ"ג.

ר) שם. בסכין חדשה וכו' אבל אם הסכין ישן (וכגון
שנשתמשו בו חמץ בחמין) אפי' הוא נקי ואינו
צ"י אסור כיון שהוא דבר חריף מ"א ס"ק ל"ח ודוקא שנתכו
קודם שנתנו אותו לכבש שאז הם עדיין בחריפתו או אפי'
לאחר שכבשו ונתחמלו דאז ג"כ מקרי דבר חריף משא"כ
בנתכו לאחר שנתנו עליו מים קודם גמר כבישתו דאז לא
מקרי דבר חריף דמים מוטל חריפתו כמ"ש הטור. חיי אף
מ"ב וכתב שצ"ח מתוך קושיית הט"ז והמ"א ועו"ש. וכ"כ
המק"ח אף ל"ד. ועיין לקמן סוף אף ר"ה.

רא) ור"א שייך ביטול בסכין ישן דבכוליה סכין משערין
וח"כ הזתים כולם חמץ. טור. ור"ל דכל
א' בלע קלת מהסכין וא"כ נעשה כל א' בלוע מהחמץ ושוב
לא פלט וי"ט דפסק צו"ד ס"י ק"ז דחוזר ופולט האיסור
(ר"ל וא"כ ה"ג נימא דע"י כבישה נפלט האיסור וצ"ל דאין
הכל יש ס' נגד הסכין ובעל קודם פסח) ה"מ צביטול
אבל בכבש לא פלט. ומיחו מ"י הזתים לכ"ע מותרים
(והיינו אם סינן מהזתים קודם פסח. ח"א אף ל"ח) דהחמץ
בעל בהם צ"י ואף דק"ל חמ"ג וא"כ בעינן ס' נגד כל
הזתים מ"מ הכא כיון דקודם פסח עדיין היתר הוא לא
אמרינן צ"ח חמ"ג כמ"ש צו"ד ס"י ל"ד סעי' ו' ואף לפי
מ"ש לעיל סעי' ה' (אף קל"ז) דחמץ כיון ששמו עליו לא
הוי מ"ט בר מ"ט מ"מ לענין זה הו"ל דין היתר דלא אמרינן
חמ"ג דבא הרבה פ"י ס"ל דלא אמרינן חמ"ג בשום איסור
רק בצער בחלב מ"א שס. ח"ר אף ל"ד. מק"ח שס. ר"ז
אף ס' מיחו חק יוסף אף ו' כתב דאין להקל אף צ"י
זתים שהרי סתם סכין אינו נקי ויש לחוש לחמץ בעין דפ"ע
מודים דח"י ורק אם נתערבו בתבשול אין לאסור מוספק

ועו"ש. אם סינן המי זתים במפה קודם פסח שרי. והיינו
למ"ד צטעמו ולא ממשו לא אמרינן ח"י וכמ"ש לעיל אף
מ"ט ועו"ש.

רב) ואם נתבשלו הזתים קודם פסח אף הזתים עלמין
חוזרין להיות מותרים והיינו דמותר לקיימן
אבל לאכלן בפסח אסור. מ"א שס. חק יוסף שס. מק"ח
שס. ומיחו דעת הא"ר שם להחיר אף באכילה וכ"פ הר"ז
שם אלא שכתב דהמחמיר שלא לאכלם עד יו"ט האחרון
תע"ב. והח"א כלל קכ"א אף כ"ט כתב דאם יודע צוודאף
שהסכין היה נקי וגם אינו צ"י יש להקל במקום מניעת
שמחת יו"ט אפי' באכילה ועו"ש.

רג) כרתי שחתכו בסכין חמץ שאינו צ"י אם הוא נקי
אפי' נתכו בו בתוך הפסח נראה להחיר
משום דמותן טעם לפגם הוא ולא אמרינן צ"ח דחורפיה
משוי ליה לשבח. צ"ד ס"י קל"ז ועו"ש. אבל הער"ה אף
ח"י השיג עליו וכתב דא"י אם חתכו בו קודם פסח
יש להחמיר כמו שהסכימו כל האחרונים דכל דבר חריף
משוי לכ"ז צ"י ולא גרע כרתי מלזון וסלקא ועו"ש.

רד) זנביל. שחתכו בסכין של חמץ אינו צ"י או שדכו
במדוכה של חמץ אע"ג דהוי חריף כיון
ש"א דזנגזול לא הוי דבר חריף (כמ"ש הש"כ צו"ד ס"י
ל"ז ס"ק י"ז) יש להקל עכ"פ בתערובת. ח"א כלל קכ"א
אף ל' דג שחתכו בסכין חמץ דינו כשאר אסורין כמ"ש
צו"ד ס"י ל"ז סעי' צ' פ"ח. והיינו דג מליה שחתכו
קודם פסח בסכין שנשתמשו בו חמץ בחמין דינו כשאר
איסורין אבל בתוך הפסח אסור כמ"ש לעיל אף קל"ד.

רה) שם. אם אינה בת יומה וכו' אע"ג דבדבר חריף
אסור אפי' אינו צ"י הכא כיון שנותנין בהן
מים בטל חורפיהו. טור. וכתב הש"כ צו"ד ס"י ע' דבעינן
רוצ מים ועו"ש אבל לדעת רמ"א שם לא משמע כן
וגר"ח דהכל לפי ראות עיני המורה. מ"א ס"ק ט"ל. מק"ח
אף ל"ה. ומיחו צו"ד ס"י ל"ה וס"י קכ"ב בהגה משמע
כהש"כ וכ"כ הש"כ שם צ"י קו"ד. ח"ר אף ל"ז. חמ"מ
אף ל"ה. וכ"כ הר"ז אף ס' שגריך המים הרבה מהזתים
ועו"ש. וכ"כ הפ"ח צו"ד ס"י ע' אף ל"ז וס"י קי"ד או ח"י.
מכ"י שם כלל ו' אף כ"ד. לה"פ שם ס"י ע' אף מ"ח.
כרתי שם אף כ"ח. צ"י שם אף ט"ל. חו"ד שם אף ל"ב.
שפ"ד שם אף ו' חכ"א כלל ל"ב אף כ"ז. פת"ת שם אף ז'
ומשמע דאפי' שהו הרבה בכבישתו בטל חורפיהו. ולפי מ"ש
לעיל אף ר' צ"ח ח"י דלאחר שנתחמלו מקרי ג"כ דבר חריף
א"כ לריך לסלק אותם מן הקדירה קודם שנעשו חריפים.
ח"א אף ט"ל.

רו) שם. אם אינה בת יומה וכו' ואם היא בת יומה
אסורה בכבש כמבואר. מ"א שס. והיינו אם
שהא בתוכה מעלי"ע וגם שנתחמו בה בתוכה מיד כשפינו ממנה
החמץ דאם לא כן הפגיעה באה תחלה קודם הצליעה
ואינו נאסר כ"כ המ"א לעיל ס"ק ט"ז ועו"ש. אבל הח"י
אף מ"ג כתב אע"ג דלא נעשה כבש עד אחר מעלי"ע ואז

באר הגולה
צטל התכונות דכיון
דשעת כבישה
נחתים זהם מוס
צטל חרפיהו:
ג הרי"ף בס"פ
צתרה דעבודה

מותרת לכולי עלמא: ט ייבש ביבש אע"ג דבשאר איסורים חד בתרי בשיל חמין בפסח אפי' בארף

כף החיים

נעשה טעם לפגם מ"מ מכה חריפתן קלת יש להחמיר.
וכ"כ המק"ח אוי ל"ה וכ"מ מסתמוות דברי הש"ע דכל
שנתנוכו בקדירה צ"י אע"ג דמעלי"ע של הכבישה הוא אחר
מעלי"ע של הקדירה יש לאסור. ועוד עיין בסי' בית הלל
על יו"ד רס"ו ק"ה שכתב דוקא אם הכלי עומד ריקס
מעלי"ע נפגם הטעם אבל אם עומד בו היתר תדיר כבר
התחיל לקבל טעם בשעת שבו ולאחר מעלי"ע נעשה כנובשל
מומש ולכן אסור וכ"כ הלה"פ שם יעו"ש. ונראה דדבר זה
בפלוגתא שנייה וע"כ גבי חמין בפסח דאיסורו צמשהו יש
להחמיר. ומ"מ אעפ"י שאסור לחלקן מותר לקיימן ואין
אוסרין תערובתן כמ"ש לעיל סעי' ה' בהגה צדכרים
המתבטלים בכליהם. ח"י שם. מק"ח שם. ועיין לעיל אוי ק"י צ.
(רז) **שם** מותרת לכ"ע. ר"ל דהכי דגם כשלא נזכרו להתכס
בסכין חדשה יש מקום להתיר לדעת קלת פ"ו
מ"מ יש אוסרים משום דס"ל דחורפיה דזית מנחליה ליה
לטעם הצלוע ומשויה ליה לשצה ואוסרם אבל כשנזהרו
בסכין אפי' לא נזכרו בקדירה אין לחוש לכלי שאינה צת
יומא משום דאגב מיהא דיכזי בקדירה צטל חורפיה
הכי מצוהר צטור ודלא כהעו"ש. מאמ"ר אוי י"ז.

(רח) **שם**. מותרת לכ"ע. ולפי מ"ש לקמן סעי' יו"ד
בהגה דיש מחמירין בטעם לפגם בפסח אין
להתיר אלא א"כ סילקון מהכלי חמין קודם הלילה צע"פ. בית מאיר.

(רט) **סעי'** ט"ו. יבש ציבש וכו' עיין תערובת לח צלה
ר"ל גוף האיסור או טעמו שנתערב וצבלל
עם היתר לגמרי שצבל חלק מן התערובת יש שם מעט
מן האיסור כגון שמן צמון יון ציין וכיוצא וכגון חתיכת
איסור שנתערבה עם היתר שעי' המרק מתפשט טעם
האיסור בהיתר. ויבש ציבש ר"ל שהיתר עומד בעלמו והאיסור
עומד בעלמו ונתערב זה בזה ואינו נזכרו כגון חטים בחטים וה"ה
חתיכת איסור שנתבטלה עם חתיכת היתר אפי' עיי' מוס
ונשקים אחרים מקרי יבש כמ"ש צ"י ציו"ד ס"ו ק"ט
והרש"א בתשו' ס"ו רפ"ג ואעפ"י שיש צמק ובהתיבת היתר
ס"ג חתיכת האיסור אעפ"י כן לריך שיהיה בחתיכת היתר
רוב כנגד חתיכת האיסור כדי להתיר חתיכת האיסור לפי שאין
היבש מתבטל צלה. פר"ה. ועיין ציו"ד ס"ו ק"ט ובש"כ
שם סק"ד. ולענין דוגה צמק עיין לקמן אוי רי"ד.

(י) **שם**. יבש ציבש וכו' וקמה צקמה אס מקרי יבש ציבש ע"ל לעיל
אוי פ"ד. ועוד עיי' מא"י פ"ה עד אוי ל"א מדיני יבש ציבש יעו"ש.
רי"א. **שם**. אפי' צאלף לא צטול. והטעם כתב צ"י מפני
שהוא דבר שיש לו מתירין או משום שלא התירו
יבש ציבש חד בתרי אלא באיסור נ"ט אבל באיסור שהחמירו
בו צותר מני"ט אין הפרש צין יבש לצלול וכמ"ש המרדכי
פ' כל שעה והרש"א בתה"צ עכ"ל. והביאו הט"ז ס"ק ט"ו.
וכתב ח"י אוי מ"ד כי טעם זה השני הוא עיקר להלכה
דכיון דלא איסורו צמשהו גם ציבש החמירו ולא מטעם
דשול"מ יעו"ש. (ומ"מ דאין לחלק צין נתערב צמניו או צשאינו
מינו וכמ"ש בא"י שח"מ) וכ"ה דעת מ"א סק"מ. וכן הסכים
חק יוסף אוי נ"ג. ולפ"ז אם נתערב קודם פסח חד בתרי

ציבש דאז שיעורו צ"ט דינו כשאר איסורים וצטל צרוב.
ט"ז שם. ומ"מ לריך לאכול כולם קודם פסח כמ"ש סעי'
ד' בהגה. מ"א ש"ה. חק יוסף שם. חמ"מ אוי ט' ח"א כלל
קכ"א אוי י"ט ועיין לעיל אוי ק'.

(יב) **שם**. אפי' צאלף לא צטול. ואין חילוק צין מין צמניו
למין צשאינו מנינו. ח"י שם. וזכרו מן הטעם
שכתבו צאו' הקודם דעיקר טעם האיסור משום דכיון
דלא איסורו צמשהו גם ציבש החמירו דאי מטעם דשול"מ
אם נתערב צשאינו מינו היה מותר כמ"ש ציו"ד ס"ו ק"צ
סעי' א' יעו"ש. והיינו למ"ד אינו חו"י דלמ"ד חו"י אעפ"י שנתערב
צשאינו מינו ויש ס' כנגד האיסור אסור ואפי' לדעת
מור"ם ז"ל לעיל סעי' ה' כיון שהכא הוא דבר יבש.

(יג) **אם** נתערב יבש ציבש צפסח ונאכל אחד מהם צשוג
מותר לאכול הנשאר שתיים שתיים ציחד כמ"ש
ציו"ד ס"ו ק"י סעי' ז' יעו"ש. ואפשר ג"כ דתערובת
השלשים שרי וכמ"ש ציו"ד שם סעי' ח' יעו"ש. מ"א ס"ו
תס"ז סק"ד. ח"י שם אוי ט' חק יוסף שם אוי ו' א"ר
צס"י זה אוי מ"א. מק"ח אוי ל"ז. חמ"מ אוי ט' ר"ז אוי
י"ד ואוי ט"ו. ח"א כלל קכ"א אוי ק'. ואם נתערבו שתיים
לריך לאכול ד' וכן ג' לריך לאכול ו' ו' ש"ך שם ס"ק מ"ז ואחרונים
שם וב"ז צנתערב חתיכה בחתיכות כמ"ש הר"ז שם וח"א שם
אבל אם נתערב מנה שלימה עיין לקמן אוי ק"ך.

(יד) **שם**. וי"א דחמין שוב וכו' מינו און נקטינן כסצרה
ראשונה ולאסור הכל בהגה כמ"ש האו"ה
כלל כ"ג. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה. וכ"ה מוסקת הרש"א.
וכ"כ הר"ן פ' צתרה דע"ז. וכ"פ מהרש"ל. צ"ה. וכתב
שנב"ג בהג"ז אוי ח"י דגם דעת הש"ע כך לפי הכלל
המסור צידונו דצברה שמוצא צסתם היא העיקרית יעו"ש.
וכ"פ הפ"ה. ח"י אוי מ"ד. א"ר אוי מ"א. חק יוסף אוי
נ"ד. מק"ח אוי ל"ז. מאמ"ר אוי ק' שו"ג. חמ"מ אוי ט'
ר"ז אוי א' ח"א כלל קכ"א אוי י"ט. ואם מותר למוכרו
לעבו"ס חק מדמי איסור שצו עיין לעיל אוי י"ג.

(טו) **וכ"ז** מיידי צפרוסות אבל כבר שלם חמין שנתערב
צמנה לא צטיל לכ"ע אפי' צאלף דלא גרע איסור חמין
משאר איסורין דהוי דבר צמנין וכל דבר צמנין לא צטול
כמ"ש ציו"ד רס"ו ק"י יעו"ש. וכ"כ הצ"ה. מ"א סק"מ.
א"ר אוי ל"ה. חק יוסף שם. ר"ז אוי ק' ח"א שם אוי
כ"א. ואפי' צע"פ משעה ה' ואילך אסור לאכול מתערובת
הנז' ר"ז שם. ועיין לעיל אוי י"א.

(טז) **ומצה**. שהיה צה חטה או שנתבטלה מנד אחד
וחתכו הכפל ונתערבה באחרת אינה דבר
צמנין כיון דאסורה מחמת הצלועה. מ"א שם. א"ר שם.
חק יוסף שם. ר"ז אוי כ"א. ח"א שם. ודוקא צע"פ אבל
צפסח לא צטול. מ"א ס"ו תני"א ס"ק ל"ז. וכתב ח"א שם
משמע מדבריו דס"ל דציבש אע"ג דק"ל דחוי"ג זכו דוקא
באיסור מחמת עלמו משא"כ צצלוע אינו אלא כטעם
ולשיתו לכ"ע אינו חוי"ג יעו"ש. אבל הח"י שם צס"י תני"א
אוי נ"ד כתב דאף צזה חוי"ג ואסור לאכלם צפסח ולא
שי"ך

באר הגולה

כוכבים והמנדלי
דפוסים
והרש"ה זצ"ל.
ס טור בשם אביו

לא במיל וי"א דחמין שוה לשאר איסורין בזה: י ס נותן טעם לפגם מותר גם בפסח. סגס ויש מחמירין

כף החיים

שיך כאן דין ציטול כלל אלא לאכלס צע"פ לתינוק וכה"ג יעו"ש, והצואו ח"א סס. וכ"כ הר"ז אוי כ"א.
ואם נתערב כלי חמץ בכלי יו"ט כתב הב"ח כיון ד"א דחמץ הוי דשילי"מ לא בטל, וכ"כ שכתב"ג בהגב"י אוי י"ט, עו"ש אוי א. מ"א סק"מ ח"י אוי מ"ד. ח"ר אוי ג' פר"ה מק"ה אוי ג' חק יוסף אוי ה' חמ"מ אוי ט' ר"ז אוי י"ז, ח"א סס אוי כ"ב, וכתב שס העו"ש דכ"ז בפסח עלמנו אצל קודם לכן אפי' משש ומעלה אין להחמיר יעו"ש, אצל המ"א שס כתב דכ"ז קודם פסח אצל בפסח עלמנו פשיעא דאסור דלא עדוף משאר יבש ציבש יעו"ש.

ריח **ואם**. נתערב כלי אונו צ"י כתב שס הפר"ה לדעת הנותרין נ"ט לפגם בפסח מותר וימ"מ לכתחלה אפי' אונו צ"י אסור לבשל בהס. עכ"ל. וכתב עליו השו"ג ונראה דהי ליכא כלים אחרים אלא אלו חשיב כדועבד ושרי דהא אין להס תקנה בהגעלה בפסח יעו"ש. והצואו הזכ"ל ס"ק ל"ח. והא"ר שס כתב דכ"י הנאסר נוצלע משבו דבטל ואפי' בלוע מחמץ גמור יש להקל באין צ"י וימ"מ יסור כלי א' מנמו לפי המנהג שכתב צו"ד ס"י ק"ט יעו"ש. וכתב ח"א שס דיש לסמוך ע"ז בהפ"מ ומוניעת שנתת יו"ט יעו"ש. וכ"כ הר"ז שס. ועיין לעיל אוי ג"ן.
ריט **ואם** נולד ספק חיימוץ במלה ונתערב עס ג' אחרות קודם פסח או אף תוך הפסח שרי. וה"ה תערובת חד צחד ואח"כ לשנים אחרים קודם פסח. ח"א אוי מ'.

רד **ואם** נתערב מלה חמוצה שלימה בין הרבה כשרות משעבב ה' עד הלילה אס נפל או נאכל אוי מיהס הותרו כולם לאכול שנים שנים או לדוכן יחד ולאכול מעט מעט מיהס אף תוך הפסח. מש"ז אוי ט"ו. וה"ה דמותר לבשל שנים שנים ציחד אצל לבשל כולם ציחד אסור. מש"ז אוי ט"ו. וכ"כ בס' זבחי לזק על וי"ד ס"י ק"י אוי ד' יעו"ש.

רבא **ואם** נתערב קודם שעה ה' וגאכלו מקלתן אף בפסח יש להתיר בהשחרים אוי ח' מש"ז שס אוי ט"ו.

רבב **ואם** נתערב חמץ נוקשה ציבש בטל דהוי כעין ס"ס שמוא יבש בטל ושמוא נוקשה בטל ומיהבו אס בשלס אח"כ ציחד יש להחמיר אף בהפ"מ ולמכור חוץ מדמני איסור שבו אפשר ללדד בהפ"מ. מש"ז שס אוי ט"ו. ועיין לעיל אוי י"ג.

רבג **מעשה** צעיסה ששהתה צלי עסק יותר משיטור מיל דהוי חמץ ואח"כ ערצוב בשוגג צעיסה אחרת ועשו מוננה צ' או ג' מלות ונתערבו אותן מלות בשאר מלות שנתנו לתגור והיה זה קודם פסח נראה שהס מותרות דהא דיבש ציבש אפי' באלף לא בטיל היינו בפסח אצל קודם פסח בטל ואע"ג דהשכנה"ג חולק ע"ז למועשה נקטינן היפך סברתו (עיין לעיל אוי רי"א) ועוד דיש כאן ס"ס וכ"י וגס לא הוי לא דבר שבמנין ולא כככרות

של צע"כ"ז כיון שנתערבו צעודה עיסה. ועוד ט"א דכיון דמלה זו שאנחנו עושים היא קטנה אין לה דין ככר צע"כ"ז. וכ"ז למ"ד אונו חו"ט אצל למ"ד חו"ט אף בזה אעפ"י שנתבטל מקודם פסח חד צתרי מי"מ חו"ט בפסח וכן מוצן מדברי ח"י. הרב"ד ס"י קל"ז ומסגים עמו הרבצ"מ ח"א ס"י ז"ך. זכ"ל ס"ק ט"ל.

רבד **מעשה** באיש עני שמוא תוך המלות מלה או שלא נאפית דצוקה עם מלה או מהאפיות שבו חמיות והפרודה ואח"כ נתערבה המלה בהיות דצוקה עם העיסה הנוז' עם כל המלות. כיון שאיש זה לית ליה חו"ט ויש ס"ס ספקאס היתה חס ציותר כשדצוקה צה שיעור שלרוך נטולת מקום ואח"ל כן הוב הרי השליך או מיהס ושמוא אותה שהשליך היא שנדקת צה העיסה ומיה גס לפי מ"ש הרב"ד שס שמוא שללו לא חשיבו דצר חשיב וכ"י והוא איש עני ושעת הדחק לכן מותרות באכילה. הרב פה"א ח"ד יעו"ש. זכ"ל שס.

רבח **סעי'** ויד. נוחן טעם לפגם מותר וכ"י ואפי' קבל סטעס לפגם בפסח מותר. לבוש. עו"ש אוי וי"ד

דב"מ ח"א"ה ס"י כ"ט. ברכ"י אוי כ"ס. ועיין צ"ד ס"י ר'.

רבז **שם**. נוחן טעם לפגם מותר וכ"י ואפי' בפחות מס' מותר. ח"י אוי מ"ה. חמ"מ אוי י"א.

רבז **שם**. נוחן טעם לפגם מותר וכ"י אצל לכתחלה אסור לבשל בקדרה שאינן צ"י אפי' קודם פסח ואף בקדרה דידועס ודאי שאינן צ"י וכ"ש בשאר כלים דהוו צספק, ער"ס אוי כ"ב, ועיין לעיל אוי קמ"א.

רבח **שם** סגה. ויש מחמירין, ואנחנו אין לנו אלא כפסק המחבר שמחיר נ"ט לפגם בפסח. פר"ח. צ"ד ס"י קל"ט' דב"מ שס והצואו סברכ"י שס. אמנכ ככר כחצנו לעיל אוי ע"ז דגס צספרד יש כוכבים להחמיר בפסח ככל חומרות שכתב מור"ס ז"ל צסגה יעו"ש וא"כ ס"ס לכאן ואס מותר למוכרו לעכו"ס עיין לקמן אוי רל"א.

רבט **שם** סגה. ויש מחמירין, ואס נפסד כ"כ עד שחזר כעפרא בעלמא אין כאן איסור כלל. צ"י בשס חשו הרשב"א ס"י חל"ט, ואפשר דאע"ג שנפסד אחר זמן איסורו דאסור לקיימו בחוץ ציחו שאסור בהנאה אף עפרא כמ"ס לעיל ס"י חמ"ב וחמ"ה מי"מ אס נתערב לא מקרו הנאה דאדרבס מפסיד המאכל. ח"י אוי מ"ו. חמ"מ אוי י"א. מיהו ח"א כלל קב"א אוי י"ד כחצ דאס נעשה כעפרא לאחר זמן איסורו אוסר. ומשמע כל שראוי לכלב אוסר אצל במ"ב כחצ כל שנפסל מאוכל אדם מודה הרשב"א דנ"ט לפגם שרי בפסח. מש"ז אוי ע"ו.

רל **שם** סגה. ויש מחמירין, וקודם זמן איסורו לכ"ט שרי נ"ט לפגם. ד"מ אוי ט"ו. וכ"כ לעיל בהגס לסעי' צ' ועיין בדבריו לסס צס"ד.

רלא **שם** סגס. ויש מחמירין ופשוט דלמאי דאוסרין נ"ט לפגם אוסרין אפי' בהנאה, ח"ר אוי מ"ב. וכ"כ לעיל ס"י חמ"ב סוף אוי ה' בשס ח"א יעו"ש ואס יש ס' כנגד טעם לפגם דעה ס"א אוי מ"א להקל למוכרו לעכו"ס

וכן נוסגין באלו המדינות ובמקום שיש מנהג להחמיר אפ"י משבועות"ש אסור (תי"ב ס"י קל"ח) יא' ע"בין חמ"י שנחערב קודם פסח

באר הגולה
הר"ש שם צ"ג
ע טור בשם ר"י

כף החיים

לעכו"ם אם יש הפ"מ וכ"כ בס"י ח"ן או י"ב יעו"ש. ומיכו עיין לעיל או י"ג שבאלו פלוגתא בענין הערובת משבו אם מותר למוכרו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו יעו"ש ונראה דבכ"ג בניהן עטס לפגם לדעת הש"ע מותר אפ"י באכילה המיקל למוכרו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו אעפ"י שאין ס' כנגדו לא הפסיד.

ר"ב) שם כגה, ויש מחמירין ואם צלו בקדרה אחר שהיה לו י"ב חודש משיבולו זה חמץ לדעת המחמירין בטעם לפגם עיין לעיל או י"ד ולקמן ס"י ה"א או ד' יעו"ש.

ר"ג) שם בהגה. וכן נוסגין באלו המדינות. ר"ל במדינות אשכנז. ומיכו כבר כתבנו לעיל או ר"ח דגם בספרד יש נוסגין כן יעו"ש.

ר"ד) שם בהגה. וכן נוסגין וכו' ובמקום שאין מנהג ידוע המקיל לא הפסיד וסמחמיר הע"ב. ה"ד ס"י ק"ח. ב"י. ד"מ או ט"ו. לזו"ש. מ"א ס"ק מ"א. ר"ז או ח'. ר"ח) ואם החיכה בעין נחערב בביבול אף שג"ע לפגם מ"מ אסור מטעם יבם ביבם אינו בטל אף דליכא טעמא. רק כשנימוח אז סוי בכלל טעמו ולא ממשו דמותר ב"ע לפגם כמ"ס ביו"ד ס"י ק"ג יעו"ש: מק"ח או י"ט. והיינו למ"ד נ"ע לפגם מותר בפסח אבל למאן דאוסר אינו מותר כ"א הוא כעפרא בעלמא כמ"ס לעיל או רכ"ט: ועיין לעיל או י'.

ר"ו) שם בהגה. וכן נוסגין וכו' ומיכו ל"ע בדבר ברור דאיסור נ"ע לפגם אינו אלא מדרבנן דהא עטס כאוסרין נ"ע לפגם הוא משום חומר איסורו דהוי במשבו וכיון דאיסור משבו ל"ע לא הוי אלא מדרבנן ממילא שמעינן דאיסור נ"ע לפגם לא הוי אלא מדרבנן ואם נחבטל קודם פסח למאי דק"ל להחמיר כמ"ד חו"כ ס"י נמו י"ט להחמיר לדעת ההגה. פ"ח. אמנם לפי מ"ס מור"ם ז"ל לעיל בהגה סע"י ר' דבשערובת לח בלה נוסגין לסקל בחו"כ נ"ע הוא ב"ע לפגם דלא אמרינן בלה חו"כ אם נחערב בס' קודם פסח וכן למ"ד בטעמו ולא ממשו לא אמרינן חו"כ כמ"ס לעיל או נ"ע כ"ס הוא בטעם נפגם דבטעמו ולא ממשו דלא אמרינן חו"כ. אבל לנוהגים להחמיר גם בלה בלה לומר חו"כ ה"ס אם נחערב טעם לפגם קודם פסח לח בלה בס' אמרינן חו"כ וכ"ס יבם ביבם אבל אם נחערב קודם פסח טעמו ולא ממשו וכו' לפגם ג"כ אפשר דיש לסקל בזה ולא אמרינן חו"כ אף לנוסגין להחמיר בטעמו ולא ממשו. וכ"ז לדעת המחמירין שכח מור"ם ז"ל אבל לדעת הש"ע גם אם נחערב בפסח טעם לפגם שרי כמ"ס לעיל או רכ"ט וכ"ס אם נחערב קודם פסח דלא אמרינן חו"כ. ועיין לעיל או ר"ח ודו"ק.

ר"ז) שם בהגה. אפ"י משבו וכו' וס"ס רוח חמץ נמו אסור. ב"ח. והיכא דליכא שלשתן יחד ריחא בעלמא ומשבו וכ"ע לפגם ל"ע שרי. עו"ש או י"ד. מ"א ס"ק מ"א. א"ר או מ"ב. חק יוסף או נ"ג. מק"ח או ל"ח.

ר"ח) וחמץ נוקשה ונ"ע לפגם אנו זוכר דאיחא ס"י עוברא לקמן ולא סורתי לא איסור ולא היחר פסקים וכתב ס"י קס"ד. כמ"ג בהג"ה. ומיכו אי סוי חמץ נוקשה ונ"ע לפגם ומשבו יש להחיר ל"ע. פ"ח. ועיין לעיל או ז' ודו"ק. ר"ט) שם בהגה. אפ"י משבו וכו' וכל שיש ס' כנגד האיסור נקרא משבו כ"כ א"א ס"י ח"ן או י"ב וכו' לקמן ס"י תנ"ג או כ"ה.

ר"י) שם בהגה. אפ"י משבו וכו' ונחן טעם לפגם אסור. ואין חילוק בין לח ליבם כיון שהיא בחוץ הפסח אבל אם נחערב קודם פסח יש חילוק כמ"ס לעיל או ר"ז יעו"ש. ומ"ס שפ"ח או מ' כבר כתבנו אותו לעיל ס"י המ"ב או ס"ח יעו"ש. ומ"ס ה"ב"ח בענין אם נחמו קדרה על חנוך בית סחורף ונחאר לקמן ס"י ה"א סע"י כ"ב בהגה בס"ד.

רמ"א) סע"י י"א. בין חמץ שנחערב וכו' וכל שהוא בענין שלא היה עובר ב"ב וכו' ומ"ס לעיל רס"י המ"ב ואף בדבר שאסור להסתוו מדרבנן מ"מ מותר לערבו ק"פ כדי להסתוו ולא מקרי מבטל איסור לכתחלה. לזו"ש. ט"ז ס"ק י"ז. ח"י או מ"ח. חק יוסף או נ"ג. מק"ח או ט"ל. ח"א כלל קכ"ד או כ"ז. ועיין לעיל או פ"ו וס"י המ"ב או ר' אבל אם עירבו במזיד לאחר פסח וכו"ש חוץ הפסח אסור דהוי כמבטל איסור לכתחלה דאסור אפ"י באיסור דרבנן כמבואר ביו"ד ס"י ל"ט יעו"ש. ח"י ס"ס. מק"ח ס"ס. וכ"כ לקמן או רמ"ז. רמ"ב) שם. בין חמץ שנחערב קודם פסח וכו' ועיין לעיל ס"י המ"ב או נ' באיזה אופן אם נחערב אינו עובר מדאורייתא ובא"ח אם עבר ושהה מותר לאחר הפסח יעו"ש.

רמ"ג) שם. בין חמץ שנחערב קודם פסח וכו' והגם דאם נחערב בס' ק"פ סהם לעיל סע"י ד' דמותר אפ"י בפסח הכא בא לומר דגם ל"א שם דחוי"כ ואסור בפסח מ"מ לאחר פסח מותר. מאמ"ר או כ"ג. וכ"כ המח"ס ס"ק מ"ב בכוונת מ"א. ועיין ב"ח"ש מה שכח להגיד בדברי מ"א. רמ"ד) שם. ועבר עליו הפסח וכו' משמע מסהם דברי הש"ע דאפ"י במזיד שסם אללו דבר שנחבטל בס' אחר הפסח מותר אפ"י באכילה והטעם דחמץ אחר הפסח אינו אלא משום קנסא וס"ד היכא דעבר ב"ב וכו' אבל בהערובת ואיכא ס' נגדו שלא עבר ב"ב וכו' לא קנסינן ואע"ג דלכתחלה אם נחערב ביו"ט חייב לבער משום דלמא אחו למיכל מניס נ"מ אם עבר ולא ביער אין לאסרו אח"כ כיון שלא עבר איסור דאורייתא, עו"ש או י"א. ועיין באו"י ש"ח"ז.

רמ"ה) שם. בין שנחערב בפסח. בס' ועבר ושהה אפ"י במזיד שרי דהא לא עבר מן הסורס ומותר לאחר הפסח אפ"י באכילה. מ"א ס"ק מ"ג. ח"י או מ"ח. חק יוסף או כ"ח. מק"ח או מ' ועיין לקמן או רכ"ד.

רמ"ו) שם ונחערב לאחר הפסח וכו' אבל אם עירבו אחר הפסח במזיד אסור. הר"ש. מ"א ס"ק מ"ד. פ"ח. חק יוסף או כ"ט. וכ"כ לעיל או רמ"א. ועיין ביו"ד ס"י ל"ט סע"י ס' וסע"י ו'.

רמ"ז) שם. בטל בס' זהו דעת הסור אבל כל הסוי כתבו דלא בעינן ס' אלא ברובא בעלמא בטל וכ"מ פשטא

פסח ועבר עליו הפסח בין שנחערב בפסח ועבר עליו כל הפסח בין שעבר הפסח על החמץ ונתערב לאחר הפסח בטל בששים (ובפחות ממ' סגי ליה בהשלכת הנחת האיסור ליה סמלח (הג"מ פ"א):
 באר הגדה
 וכו' וכו' וכו'
 וכו' הפוסקים
 פ מיימרה דרבה
 חמין

כף החיים

ליס. עו"ש שס. א"ר שס' אבל מדברי שאר פו' הנו' נראה דלא יש חילוק דכל שיש רוב סגי ליה בפדיון להחירו בהנאה אבל לא באכילה כזו' בזהו' הקודם, וכ"ז בנתערב מין בשאינו מינו וליכא סי' אבל אי ליכא סי' או שנתערב מין בזמנו ברוב קו"ש ועבר והשסה אותו לאחר הפסח שרי אף באכילה ואפ"ו בלא פדיון כיון דלא עבר בצ"י וב"י כמ"ש לעיל סי' חמ"ב א"י ג' יעו"ש. וכ"מ מדברי הלבוש בסעי' ז' מיהו הא"ר והיא שס' כחבו דאס' נתערב מין בזמנו קו"ש ברוב ועבר עליו הפסח מותר בהנאה ואסור באכילה יעו"ש. אבל הנראה דיש להקל כדעת הפו' הגז"ל דכיון דעיקר האיסור חמץ שעבר עליו הפסח דאסור אחר הפסח אינו אלא מדרבנן משום קנסא בכה"ג יש לסמוך על המחירון.

רנ"ד) שם בהגס. סגי ליה בהשלכת וכו' וביזש ביזש נראה דלא מביעיל חד בחרו פשיטא דמותר אפ"ו לדעת הראשונה דסעי' ט' דמחמיר חוץ הפסח כאן לאחר הפסח שרי אפ"ו בלא השלכת הנאה ליה המלח דהא כאן לא עבר על צ"י. כיון דמה"ת חד בחרו בטיל ואפ"ו מדרבנן האיסור אינו אלא מלך חומרא דמשהו ולא שייך למיקנסוס אלא אפ"ו חד בחד מותר עכ"פ ע"י פדיון ודינו כמו לח בלא בפחות ממ' ע"ז ס"ק ח"י. מש"ז או ח"י. ועיין לקמן או רנ"ח.

רנ"ה) שמרי' שכר שעבר עליו הפסח וחמץ בו עיסה אסור. ר"מ לובלין סי' קכ"א. מ"א ס"ק מ"ה. פ"ח. ואעפ"י שיש בה ס' כנגד השמרים הרי הוא אסור אפ"ו בהנאה. ר"ז או ס"ב. וא"ו ליכא עוד שמרים בהדיהו אין לאסור דכול' זה וזה גורם דמותר אפ"ו באיסורי הנאה. עו"ש או י"ב. ועיין לעיל סי' תמ"ב או ס"ב. ונראה דגם כאן (חזר על דברי הר"מ מלובלין) מסני הולכת איסור דלא עדיף מעמיד דרבנן מטעם גמיר שהוא מדא"ו דסגי בפדיון. מק"ח צביאורים סס"י זה. מיהו הרי"ז שס' הביא פלוגתא בזה אם מועיל פדיון לדבר המעמיד וסו"ס דצמקוס הפ"מ יש לסמוך על דברי המקילין יעו"ש וכ"כ לעיל סי' חמ"ב או ס' יעו"ש. ואם חומץ עיסה בלוחו שאור ומאוחה עיסה עיסה אחרת ומאחרת אחרת מותר ליקח מאוחה עיסה השלישית לחמץ בה עיסה רביעית. שכתב"ג סי' חמ"ח בהגה"ע או צ' פ"ח בסעי' ז'. חמ"מ או ר' ר"ז או ס"ג. ועיסה זו מותרת באכילה אפ"ו בלא שום פדיון אבל עיסה בה' יכ"ג דיון כעיסה הראשונה. ר"ז שס. ועיין עוד בדברינו לעיל על סי' חמ"ב סעי' ה' כמה דינו מעמיד יעו"ש. ומ"ש המ"א בענין יין לבן שצמימין לחובי חלב כבר כתבנו אותו לעיל או ק"ע קחנו מסס. ומ"ש הא"ר או מ"ה בענין חמאה ששרה בה פס' וכו' כתבנו אותו לעיל סי' חמ"ב או ס"ז ומ"ש בענין מלס כפולה ונפוחה יחבאר לקמן סי' תס"א סעי' ה' בהגס צס"ד.

רנ"ו) והיבא' שגפלו חטים בחוץ המים ונחמלא ונחנננו ונתערבו בחוץ חטים מרובים אסור להוסיף עליהם עד ס' כדי לאכלן בפסח דסו"ו כמבטל איסור לכתחלה ולאכול כל אי' בפ"ע אסור דחמץ אינו בטל ברוב ולהסחוקו נמי

פשיטא דתלמודא ולכן המקיל לא הפסיד. מ"א ס"ק מ"ד. וכן הסכים הפ"ח דבטיל ברובא. וכ"כ הער"ס סוף או' כ"ה בשם כמס' פו' דלאחר הפסח בטל ברוב יעו"ש. וכ"כ בספרו חקת הפסח או' כ"ט. וכן הסכים הנה"ש בלוח' כ"ה. אמנם בס' אבן העזר הסכים לדעת הטור דלריך ס' וכ"כ ח"י או' מ"ט דמסוגיא דש"ס אין ראיה מוכרחה כ"כ ומ"מ כתב שס' הח"י דבהפ"מ ראוי לסמוך על הרבה גדולי פו' דחמץ שנתערב אחר הפסח בטל אפ"ו בפחות ממ' יעו"ש. וכ"כ הסו"ג דכבר קבלנו סוראוחיו של מרן ז"ל אלא דבשעת הדחק ובהפ"מ יש לסמוך עליהם יעו"ש. וכ"כ א"ר או' מ"ד דבהפסד אפשר להקל. וכ"פ הסמ"ק או' מ"א. ר"ז או' ס"א ח"א כלל קכ"ד או' כ"ז.

רמ"ח) ואם נתערב קודם פסח בפחות ממ' ואחר פסח נתערב הערובה זו בהיתר בעינין ס' נגד כל ההערובה הראשון ובמקום הפ"מ אפ"ו ברוב בעלמא סגי. מק"ח שס. ועיין לקמן או' רנ"ב.

רמ"ט) שם. בטל בס' וביזש ביזש אחר פסח דינו כשאר איסורין. א"ר שס. ור"ל דבטל ברוב כמ"ש ביו"ד סי' ק"ט יעו"ש. ומיהו עיין ביו"ד שס' סי' ק"ט וס"י ק"י דיש חילוק בין אם נתערב בזמנו או באינו מינו ובין אם נתערב פרוסה או ככר שלם אבל לפי מ"ש לעיל או' רמ"ז בשם האחרונים דבהפ"מ יש להקל אם נתערב ברוב אי"כ ה"ס יבש ביזש אם נתערב ברוב אחר פסח ויש הפ"מ דיש להקל בכל גוונא. ועיין לקמן או' רכ"ד.

ר"ן) שם סגס. ובפחות ממ' סגי ליה וכו' היינו שחזר על דברי סעי' שכח בנתערב לאחר הפסח בטל בס' ובא לומר דאם אין ס' סגי ליה וכו' והגם שכתבנו לעיל או' רמ"ז דדעת האחרונים להקל בהפ"מ אפ"ו אם נתערב ברובא בעלמא ומשמע דשרי אפ"ו בלא השלכת הנאה האיסור מ"מ ני"מ סיכא דליכא הפ"מ וליכא סי' דשרי ע"י השלכת הנאה האיסור ליה סמלח להחירו אפ"ו באכילה או אם נתערב קודם פסח פחות ממ' ועבר והשסה אותו לאחר הפסח דמותר ע"י השלכת הנאה האיסור להחירו בהנאה כמ"ש לקמן או' רנ"ב.

רנ"א) שם בהגס. ובפחות ממ' וכו' אבל רוב עכ"פ בעינין ח"י או' נ'.

רנ"ב) שם בהגס. סגי ליה בהשלכת וכו' אע"ג דבפסח לא מסני פדיון כמ"ש רס"ו זה מ"מ לאחר הפסח הואיל וקנסא בעלמא הוא מסני פדיון ואפ"ו באכילה שרי אבל אם נתערב קודם פסח בפחות ממ' אסור מ"א ס"ק מ"ה. וכחז' ח"י או' י"א דאסור באכילה. משמע דבהנאה שרי וכ"כ המק"ח או' מ"ב דאם נתערב קודם פסח בפחות ממ' אסור באכילה ומותר בהנאה ע"י פדיון עכ"ל. וכחז' עו"ש המק"ח דבכל הני אין חילוק בין ה"ה בהערובות כז"ת חמץ או לא דלא כמ"ש הב"ח והביאו מ"א ס"ק מ"ב. וכ"כ העו"ש או' י"א א"ר או' מ"ה. ח"א כלל קכ"ד או' כ"ז.

רנ"ג) ונראה דאי ליכא כז"ת בכדו אכילה פריס יש להחמיר בעבר ושסה ואינו מועיל פדיון השלכת הנאה

(כ)

יב * חמץ נוקשה אפילו בעיניה אינו אסור בהנאה אחר הפסח והפיראורי' חמץ גמור הן ואסורים בהנאה אחר הפסח כגו י' נמנעין לשחיק על שלחן עם קלפים הנקראים קרעין' בפסח דחוששין שמא יפול מחמץ נוקשה שכן לחוך מאכל (פסקי מהרא"י סי' קס"ו):

באר הגולה
שם ושם כמ"ו ל'
צ הריב"ש בחשונה

בף החיים

המלח יעו"ש, ובר"ז סי' תמ"ב או י"ד וא"ו ע"ז הביא שני סברות בחטים שנחבקו ונחייבשו ואין ביקוטן ניכר ונחערבו ברוב דו"א מותר להשקותם לאחר הפסח ויש אוסרים ואפי' אם נחערבו ביותר מאלף וכחז ומ"ג אם שכת או עבר וכשהם אוחס עד לאחר הפסח מותרים באכילה דכיון שבשטייה זו לא עבר על איסור חורב לא קנסיהו חכמים אבל אם נזכר בחוף הפסח לריך לבטור מן העולם לגמרי או ימכרם לגוי חוץ מדמי איסור שבהם ואם א"א למכרם לעכו"ם ויש ספ"מ בדבר יש לסמוך על סברה הראשונה וא"ל לבטור יעו"ש. נמ"א דרין זה בפלוגתא שניא וע"כ נראה דלכחלה אין להשקותם אם נחערבו ברוב ואם עבר ושהם יולין הנאה לים המלח ואז מותר אפי' באכילה ואם היה שוגג שרי אף בלא פדיון, ואם לא היה אפשר לו למכרו לגוי ויש ספ"מ יש לסמוך על המקילין ולהשקותו אפי' לכהחלה כיון שהוא חנוס, וכ"ז בחטים שנחבקו ונחייבשו ואין ביקוטן ניכר אבל אם לא נחבקו אלא רק שנחלחלו ויבשו ונחערבו ברוב יכול להשקותן בכל גוואל. ועיין עוד מזה לקמן סי' תניג סעי' ג' בהגם וסי' תס"ז סעי' ז' ובדבריו לסם בס"ד, רנ"ג) **סעי' יב.** חמץ נוקשה וכו' היינו שאינו חמץ גמור כמאוחזן שהסופרים מדבקים בו נירווחים שיעשין מקמח ומים. או עיסה שהכסופו פנים שלא נעשה חמץ גמור. ורש"י וסר"ן פירושו חמץ רע שאינו ראוי לאכילה וכ"כ סמ"ג. וז"ל דמעולם לא היה ראוי לאכילה דאם היה חמץ גמור ראוי לאכילה אסור עד שיפסל מלאכול הכלב כמ"ס סי' תמ"ב סעי' ז' וז"ל דערי' ראוי לאכילה ק"ח דהא כחז הר"ן דגזירין דלמא אחי למוכל מיניה, מ"א סי' תמ"ב סק"א. ר"ז שם או י' ח"א כלל קב"א או א"י.

רס) שם. אינו אסור בהנאה וכו' שהרי לא עבר עליו מה"ח. ז"ל בשם הריב"ש סי' ג' לבוש מ"א ס"ק מ"ו. ועיין באבן העזר סי' תמ"ב שכתב לכו"ח שדעת הר"ף והרמב"ם חמץ נוקשא אסור מה"ח בפסח יעו"ש. וכן בשו"ח משכנתו יעקב סי' קמ"ג הניח דין זה שהקילו כמה קולות בחמץ נוקשה לפי שאינו מה"ח בל"ע יעו"ש אבל דעה שאר הפו' ראשונים ואחרונים אינו כן אלא כפסק הש"ע כמ"ס בא"י שאח"ז.

רסא) שם. אינו אסור בהנאה וכו' חמץ נוקשא אפי' בפסח אינו אסור אלא מדרבנן כמ"ס הר"ף וסרמזין בר"ש א"ע וכחז הר"ן שם דלכ"ע לריך לבטור ואסור להשקותו בפסח כדחנן שיאר ישרף וכו' ואמאי ישרף ישכא אותו אחר הפסח וכו' וכן הוכיחו סה"ו בר"ש פסחים יעו"ש, וכ"כ הרשב"א במיוחסות סי' קס"ח דחמץ נוקשא נמי אסור להשקותו מדרבנן דלר"מ בלאו יעו"ש. חקת פסח או ל' וכ"כ הפרי"ה דאיסור חמץ נוקשא אינו אלא מדרבנן ולא קיל כמ"ד באלו עוברין דנוקשא בעיניה בלאו וכ"כ הר"ן בפי' א"ע ובפ"ק דפסחים וכ"כ סה"ו שם ואטע"י כן חייב לבטור מדרבנן יעו"ש, וכ"כ ח"י סי' תמ"ב או א' ר"ז שם או י' ח"א כלל קב"א או א"י.

נמי אסיר דכל שהאיסור ניכר בעין אינו בטל וסי' אפשר לבדקן דילמא היה זהו גרגרים שנחבקו. הרשב"א סי' תפ"ה. ולפי מש"ל בשם סב"ח מותר להוסיף עליהם עד ס' ולטחנן ולהשקותן וכ"כ עיקר דהא עדיין היחד הוא ולא מקרי מטביל איסור מיהו אין להקל נגד הרשב"א. מ"א ס"ק מ"ה. משמע דאפי' להוסיף כדי להשקותן חושש לדעה הרשב"א והא דלעיל ס"ק י"א כחז דובש ציבש שנחערב במינו ברוב אם יכול לבטלו עד שיכא נימוח ויחערב קודם פסח צ"ל אז מותר לאכלו בפסח ואין זה מטביל איסיר וכו' שאני הכא משום דהאיסור ניכר ואפשר לבדקן להסיר המבוקעים וע"כ הו"ל כאלו לא נחערב וסו' כמבטל איסיר לכהחלה מה"ח. וכ"כ א"א או מ"ה אלא שכתב דמס שחשש מ"א לדברי הרשב"א הוא דוקא לאכול אבל להשקות מותר יעו"ש. והיינו להוסיף עליהם עד ס' ולטחנן ולהשקותן וכמ"ס המ"א דכ"כ עיקר. רנ"ז) **אבר** חטים שנחבקו ואין ביקוטן ניכר שנחערבו ברוב מותר להוסיף עליהם עד ס' ולטחנן ק"י"ש כיון שעדיין הוא היחד ולאחר הטחינה סו' לה בלא בלא לאכלן בפסח וא"ל לאפות ק"י"ש דקמח בקמח סו' לה בלא ואינו חו"כ. מ"א כלל קב"ד או כ"ח. וכ"כ בר"ז סי' תמ"ב או ע"ז אלא שכתב דטוב שיאפה המלוח קודם פסח וכ"כ לעיל או כ"ד יעו"ש. וכ"ז לדברי מור"ם ז"ל בסעי' ה' דבלח בלא לא אמרינן חו"כ וגם לדברי האומרים דקמח בקמח סו' לה בלא דאיכא פלוגתא בזה כמ"ס לעיל או פ"ד יעו"ש. ואם מותר להשקות החטים כמו שכן יח' בא"י שאח"ז.

רנ"ח) **וכתב** בהגמ"י פ"א דאם נחערבו חטים חמץ בשאר חטים כשרים ולא נודע עד לאחר הפסח אע"ג דקנסא קנים ר"ש מימ די לו בזה שיוליך הנאה לים המלח ויזכר שלא יחזור סעודים וימכרו לישראל אחר כהסו' ארצא (פסחים מ' ע"ב) דטבעה בחיטתא עכ"ל וכחז עליו ז"ל משמע מדבריו דאחר שהולך הנאה לים המלח נמי אסור באכילה ולא מסוי' אלא להחיר בהנאה בלבד ולא ידעתי למה עכ"ד. משמע דדעה ז"ל להחיר אף באכילה אחר שהולך הנאה לים המלח. ובה"ח כחז דעמנו של הגמ"י משום דחמץ בעין אלא שאינו ניכר וטעם חמץ קטעים כשיטחנו ויאללנו דמיירי דליח ציב ס' הלכך אסיר באכילה וכו' יעו"ש. משמע מדבריו דאטע"י שנחערבו ברוב ולא נודע עד לאחר הפסח לא שרי ע"י פדיון אלא בהנאה ולא באכילה. וכחז עוד סב"ח דמ"ס כגמ"י שלא נודע ההערובה עד לאחר הפסח היינו משום שאילו נודע קודם אסיר לגמרי דכיון שלא נחבטלו צ"ל לריך לבטור וכיון שלא ביטר עבר עליו ובכלל הקנס הוא יעו"ש. וכ"כ ח"א שם. אבל בע"ז ס"ק ח"י כחז דמ"ס כגמ"י ולא נודע עד לאחר הפסח הוא לאו דוקא אלא ה"ה אם עבר ושהה במזיד שרי ע"י פדיון אלא שהוא פסק דלא כגמ"י ושרי ע"י פדיון אף באכילה וכדעה ז"ל וכחז וסיינו אם נחערב חד בחד אבל נתערב חד בחד יכול להרבות עליו חטים כשרים ולטחנן ויסיס דינו כמו לה בלא ויכול לאכלו אפי' בפסח ואם בא להשקותו אחר הפסח א"ל לים ומותר אפי' בלא פדיון לים

תמ"ה דין חמץ שעבר עליו הפסח. וכו' ו' סעיפים:

א אחמץ של אינו יהודי שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה: ב - אם אי מביא לישראל דורון חמץ ביום אחרון של פסח* לא יקבלנו הישראל וגם לא יהא ניכר מתוך מעשיו שחפץ בו ושוב שיאמר

באר הגולה
א משנה פסחים
כ"ח. ב טור
בשם חזו"ה
בכ"ז דפסחים.

קף החיים

רס"ב ואם שנה ולא ציערו צעיפ וזכר בחוך הפסח לריך לבערו מן העולם לגמרי. ח"י ש"ה. ר"ז ס"ה. וקוקס וכו' לפנס מותר לשטוחו וכו' למוכרו לעכו"ם מש"ז או י"ט. וכו' לדברי מור"ם ז"ל בסעי' יו"ד דאוסר ניט לפנס בפסח לפיכך אין מותר לשטוחו עד שיכיס הרתי דרבנן וקוקס וכו' לפנס אבל לדברי סעי' ע"ס דמחיר טעם לפנס בפסח אפי' באכילה כ"ס דמותר לשטוחו ואפי' אינו נוקס וע"כ נראה דבספ"ע יש להחיר לשטוח טעם לפנס או למוכרו לעכו"ם אפי' אינו נוקס אף לדין דנוהגין להחמיר בטעם לפנס בפסח כדברי מור"ם ז"ל אבל בנוקס לדבואין להחיר להשטוח כדברי ספי' הנו' ועיין לעיל או ר"ל"א.

רס"ג שם. אינו אסור בהנאה וכו' ונראה דאפי' למ"ד חמץ נוקסא אסור מדא"ו באכילה לא עבר בלא יראה ומותר להשטוחו מדא"ו וכיון דא"ל לבערו אלא מדרבנן אס עבר והשטה אותו אחר הפסח מותר. חקת הפסח ס"ה. ועיין לקמן או רס"כ.
רס"ד שם. אינו אסור בהנאה וכו' ומיסו ס"מ בחמץ נוקסא לפי שאינו ראוי לעבור עליו צבי וצ"י אבל בחמץ שציטלו אעפ"י דהשחה אינו מחויב לבערו אלא מדרבנן וכן חמץ של ישראל המופקד אצל עכו"ם מדרבנן לריך ציעור כיון שראוי לעבור עליו צבי קנסו רבנן לאוסרו בהנאה כדמוכה שמעתי דאיתמר אמרנו דעכו"ם שכלו אה ישראל וכו' וכן מצוה דרבני רבין ס"ק דפסחים ופי' כל טעם וכדלקמן צבי המ"ה סעי' ה' ועו"ם. פרי"ח.
רס"ה שם. אינו אסור בהנאה וכו' ונראה דאפי' באכילה שרי מ"א ס"ק מ"ו. אבל ח"י או נ"ג כחצ דבאכילה אסור אס הוא צעיניה כ"ס צמיא סדין שמביא צ"י צסס סריצ"ם ס"י ג' להדיא ודלא כמ"ס המ"א מסברא דנפשי' ועו"ם. וכו' א"ר או מ"ו. מק"ה או מ"ג ר"ז ס"י חמ"צ או ר' ומיסו מ"ס ס"ה ס"ה מ"ן צמינו שנחבטל ברוב קו"פ דאסור באכילה עיין לעיל או ר"ג.
רס"ו שם והפדיו"ט חמץ גמור הן וכו' ואפי' אותן פידואו"ם שמוגלין מן העיסה בין אצטות דקון כמו ראשי שבולה וקודם שיעור הליכה מול מחיצות בעץ יבם לריך לבערו. סלק"ט ח"א ס"י ק"ב. ז"ל.
רס"ז שם ג"ה. יש נמנעים לשחוק וכו' כי סס מנייר דבוק ע"י צלף יחששו לשחוק עמו על השלחן פן יפרד מעט על השלחן לחוך מאכל. ד"מ או ע"י צסס פסקי מהרא"י ס"י קפ"ו.
רס"ח שם בהנאה. שמה יפול נחמץ נוקסא שצנן וכו' ואס נפלו לחוך מאכל אסורים כשאר חמץ. ד"מ ס"ס צסס ס"ו וכ"כ סעי' ס"ק י"ט. ואעפ"י שהקרטין יבשים סס ונפסל מלאכול הכלב (בפסקי מהרא"י ס"ס הע"ט) משו' דסויבניירות שדבקי אוהס בחמץ צמוצא לעיל ס"י חמ"צ סעי' ג' יעו"ם) ומטעם זה א"ל לבערו בפסח מ"ה מהר"ך צמאל"ט בפ"ה אסור צמשהו. פ"ח צסס פסקי מהרא"י ה"ז אבל ה"א סק"ס כחצ דהמקיל לבער צס' לא הפסיד. ח"ר או מ"ו. וכן מסיק צמשהו ח"ס ס"י פ"ה דהמקיל

א) סעי' או חמץ של עכו"ם וכו' ואתה צירושלמי פי' כל שעה גר שמת והניח חמץ ועבר עליו הפסח כל הקודם אחר פסח וזכה בה מותרת לו לד"ה ע"כ. ואין זה סותר לתלמודא דידן צבי"ק דף ק"י ע"כ בגזול חמץ הגר ועבר עליו הפסח דאסור בהנאה דהתם מניירי שלא מת הגר עד שחל עליו איסור חמץ או אפי' מת הגר קודם פסח מ"מ היתה ציד גזלן צשעת איסור חמץ משא"כ כאן כשמת הגר החמץ נשאר מופקר ועומד דגמלא שאין מי שיעבר על צ"י דשך' או אתה רואה אבל אתה רואה של הפקר. ח"י או ח"י מק"ה או ח"י ח"א כלל קב"ד או כ"ד. וא"כ ה"ה בחמץ של הפקר שמוותר אחר הפסח. ב) שם. חמץ של עכו"ם וכו' כל העולם נהגו היתר בחמץ עכו"ם שעבר עליו הפסח ואין מי שזכר אבל של ישראל אפי' ציטלו אסור בהנאה. הרדצ"ו צתשו' ח"א ס"י חפ"ו. צרכ"י או ח"י ור"ל לאפוקי מצטל העוטור כמ"ס לקמן או ז' ועו"ם. ועוד עיין לקמן סעי' ה'. ג) שם. חמץ של עכו"ם וכו' מי שיש לו שותפות עם העכו"ם בחמץ ועבר עליו הפסח אף שחלו של ישראל נאסר בהנאה מ"מ כשהולק אחר הפסח עם העכו"ם חלקו של עכו"ם מותר בהנאה דכיון דחמץ שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא מדרבנן משום קנסא אמרינן יש צרירה ובאכילה ל"ע (מיהו צס' חקת הפסח או ח"י ונראה כתב דמותר אפי' באכילה יעו"ם. וכ"כ הר"ז) אבל חלק של ישראל ודאי אסור בהנאה. ח"י או צ' א"ר או ח"י ו"א בהגה"ט. מק"ה או ח"ר ר"ז או כ"ז ח"א שס או ח"ה. ועיין צמק"ה שסגלד הא דמותר חלקו של עכו"ם אס הוא דוקא שמוגה צצית עכו"ם

כף החיים

לצני חו"ל שעושין צי יו"ט וקבלו ו"ל דשרי דכיון דיו"ט צי הוא מדרבנן וציה"ש הוא ספק ו"ל ספיקא דרבנן לקולה וה"ד לקבלו אצל לאכלו אסור עד שיביה לילה ודאי דכל דתקון רבנן כעין דא"י תקון. ועיין לקמן או"י ח"י.

י **שם**. אם העכו"ם מציא וכו' ואם קבלו העכו"ם שלא בפני ישראל מותר לאחר הפסח משום דהיתרא ניהא ליה למיקני ולא איסורא הי"ג לא היה דעת הישראל לקנות חמץ בפסח עד לאחר יו"ט. עט"ז וכן אם קבלתו השפחה שלא בפני ישראל וכשגודע לישראל ליה להלנישו צצית העכו"ם מותר לאחר הפסח משום דאיסורא לא ניהא ליה למקני. צ"י צ"ש הגמ"י פ"א.

יא **שם**. אם העכו"ם מציא וכו' אם לתתו גוים המשרהים בטחון של ישראל חטים ציו"ט אחרון של חג כדי שיכיו מוכנים צמולאי יו"ט לטחון מותר לערסם (ברוב כ"ה בתשו' הרד"ז ח"ג סי' תקפ"ט) עם חטים אחרים ולטחון הגל ולמכרם לישראל. מוהריק"ש בהגהו' צ"ש הרד"ז סי' תקי"ו. והצ"ד הפר"ח וכתב דאם נתבקעו פשיטא דאסור לערבן ולצטלן ואם לא נתבקעו לדעת הר"י אסור לערבן ולמזן דפסק כשמואל דצעי דוקא נתבקעו מותר לערבן יעו"ש. אמנם צצית קול אליהו ח"א סי' כ"א כתב דלכ"ע שרי לערבן ולצטלן ואפי' לכתחלה. וכתב עוד דמטעם אחר מותרים אותם החטים בהנאה צלי שום תערובת משום דספק חמץ מותר בהנאה אחר הפסח וכל שלא נתבקעו לדעת הר"י לא אסורי בפסח אלא מוספק יעו"ש. ועיין מט"י צ"ש זה שכתב דמ"ש הרד"ז למכרו לישראל הי"ד לישראל אחר ולא לצעל החטים כדאיתא ציו"ד סי' ל"ט סעי' ה' יעו"ש. מיהו לפי מ"ש צ"ש קול אליהו דמותר לערסם לכתחלה נראה דאפי' לנצטל עלמנו שרי דהא דאוסר שם ציו"ד לנצטל עלמנו היינו צדור שאסור לצטלו לכתחלה כמבואר שם משה"כ כאן דמותר לצטלו לכתחלה. ומ"ש הרד"ז למכרו לישראל היינו א"ס הפך למכור שרי אפי' לישראל וה"ה דשרי לעלמנו א"ס אינו הפך למכור. אה"כ ראיתי שכ"כ חקת הפסח או"י ד' טל הנט"י דלא דק ומותר אפי' לצעלו יעו"ש. ועיין לקמן או"י ל"ג.

יב **ישראל** שיהי לו קודם פסח צרחיים של כוחים דגן לטחון. וציוס ז' של פסח הלך הכוחו וטחון הרגן של ישראל ועושה ממנו פח וצ"א א"ס הפסח לישראל חוקף אחר הפסח מותר ליקח טדמים בעד הפסח הכוא מהכוחו וסכוחו יאכלנו או ימכרנו לכותי אחר. צ"ח הי"ל ציו"ד סי' קל"ג. וסככים לדבריו ח"י או"י ד' ר"ז או"י כ"ה. ח"א כלל קב"ד או"י כ"ג. וכחצ עוד שם ח"י דים עוד לך להחיר שמה החליף הגוי ולפי מ"ש לקמן סי' חמ"ט דספק חמץ שעבר עליו הפסח יש להחיר אף באכילה ה"ס הכא דסוי ספק עכ"פ א"ס החליף הגוי ולטעמים אלו אפשר ג"כ לסקל א"ס גז' עכו"ם חמץ ישראל ועבר עליו הפסח יעו"ש. אלא שכתב צ"ח ול"ט. אצל הא"י או"י א"י כתב דים לסקל אף שניכר וידוע דחמץ של ישראל דהא הוא באחריות כותי וכו' ככותי שהלוי לישראל על חמלו לזמן וכו' ולא פדס שכתוב בראשי המ"א יעו"ש. והצ"ח המ"ז או"י ז' וכן הסכים צ"ח סי' ה"ן או"י א"י ועיין עוד לקמן או"י ל"ח.

ובחש"י

עכו"ם ומסיק דאפי' מונח צצית ישראל שרי יעו"ש. מיהו צצית שאגת אריה סי' ק' כתב להתיר אף חלקו של ישראל והצ"ח מנחצ"ר או"י א"י וע"מ או"י א"י והגם שהמק"ה שם צציתאריה השיג עליו צצית מבר"ס מרוטנצארג אחרונים סי' ט' מיישב שיטת הש"א יעו"ש. ועיין צצית זר"ז ח"ג סי' מ"ו שמתיר גם חלקו של ישראל בהנאה א"ס היה הפסד גדול הרבה יעו"ש.

ד **וישראל** ועכו"ם שיש להם שותפות בחמץ ושאר דברים אסור לומר לעכו"ם טול אתה חמץ ואני שאר דברים, מק"ה או"י ג' ח"א שם. מיהו דעת הא"י שם נראה להקל משום דחמץ אינו תופס דמיו יעו"ש. ואפשר דצמקום הפ"מ יש לסמוך ע"ז.

ה **שני** ישראלים שהיו שותפים בחמץ והאחד מכר לנכרי חלקו קו"פ והשני לא מכר ואחר הפסח חולקים. מ"י שוכר לנכרי חלקו שיעלה קודם פסח עתה שחלקו והוצר בחלקו מותר. והשני שלא מכר חלקו קו"פ אסור בחלקו. שאגת אריה סי' ל"א. מנחצ"ר או"י צ' מק"ה או"י א"י ש"מ שם.

ו **שם**. מותר אפי' באכילה. והא דקתני מתני' (פסחים כ"ה ע"א) חמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר בהנאה לאו למימרא דבאכילה א"ז אלא משום דצעי למיתני של ישראל אסור בהנאה תנא גבי עכו"ם מותר בהנאה. הר"י והרא"ש. וצ"ש הירוש' כתב הרא"ש הא דקתני מתני' חמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר בהנאה צמקום שלא נהגו לאכול פת עכו"ם אצל צמקום שנהגו מותר אפי' באכילה. והצ"ד צ"י. ר"ז או"י צ' ועיין ציו"ד סי' קי"ב סעי' צ' באיזה פת עכו"ם נהגו להקל יעו"ש.

ז **שם**. מותר אפי' באכילה. כן מוכח מ"ש"ם וכו' כמ"ש בא"י הקודם. אף הטור הביא צ"ש צעל העיטור דאסור באכילה וכבר כתבנו לעיל או"י צ' דכל העולם נהגו היתר יעו"ש.

ח **שם**. מותר אפי' באכילה ולהר"ה חמץ של גוי חס תוך הפסח היה מותר מדינא מאחר דלא נאסר בהנאה אלא שיש להרחיק מהכיעור או שמה חמלו של גוי אינו מותר בהנאה אלא דוקא אחר הפסח. גליון הא"י כלל ט"ל או"י ל"ג. שכנה"ג בהגה"ט או"י א"י מיהו מ"ש בגליון הא"י בהתלה דבריו היה מותר מדינא וכו' כתב עליו הפר"ח דליתא והצ"ח ראיה מ"ש"ם ופ"י דחמלו של עכו"ם בתוך הפסח אסור בהנאה יעו"ש. וכן הסכים חק יוסף או"י א"י והמט"י. וכ"כ המאמ"ר או"י א"י וכ"כ לעיל סי' תמ"ג או"י ה' יעו"ש. והר"ח או"י א"י כתב דאפי' בשאר ימות השנה אין להר"ה צפת חמם של גוי ואפי' בשל ישראל יען כי יש פלוגתא צפ"י א"ס מצרך עליו או לא ויש עוד מחלוקת בעיקר צרכתו אי מצרך צורא מיני צשמים או הנותן ריח טוב צפת ולכן יותר טוב שלא להר"ה כמ"ש מנן צצ"י א"ח סי' רל"ו ובהגהת מור"ם ז"ל בא"ח סס"י רט"ז יעו"ש עכ"ל ועיין בדברינו לשם צ"ס"ד.

ט **סעי'** צ' א"ס עכו"ם מציא וכו' ואפי' הביאו ציו"ט אחרון סמוך לחשיכה לא יקבלנו הישראל מידו שהרי בקבלה זו נקנה לו הדורון צקנין גמור ונעשה חמלו של ישראל ועובר עליו צצ"י וצ"י צרגע זו שעד הלילה. ר"ז או"י ג' ומיהו א"ס הביאו ציה"ש של מולאי יו"ט צ' וכו'.

יג) ובתשוי חנוך בית יסודס סוי יוא הביא מעשה כולל
 זזה שמתן בעל הרחיים הסבואה של ישראל
 בפסח ואחר הפסח הביא הקמה ואמר שלהת הדגן קודם
 עמוס ומסיק שמוחר אפי' באכילס מטעם דק"ל חמץ שעבר
 הפסח אינו אסור אלא מדרבנן משום קנסא אפי' כשכח
 ודאי חמץ אכל כשכח ספק חמץ ק"ל ספיקא דרבנן לקולא
 וכאן יש ס"ס דמהספך חדא שמה לא לחאו ולאיל דלחאו עדין
 יש ספק אם לחאו כ"כ עד שנתחמץ ואח"ל שנתחמץ יש ספק שמה
 לחאו ועמוסאחר הפסח ומאחר שיש במס' ספיקות וכו' אסור דרבנן
 און להחמיר אפי' באכילס יעו"ש. והביאו ח"י שס. מק"ח או
 ב' מחזיר או י"ד. ח"א שס.

יד) ואם עכו"ס נתן או מנכ לישראל חטים וכ"ג וקבלם
 הישראל ממנו ואחר פסח נודע לו שהם בחובו
 חמץ כהז ח"י או"י ללאורס נראה דהחמץ מותר לאחר
 הפסח כדון חמלו של עכו"ס וסו"ס ב"ש יעו"ש. אכל הא"ר
 או"י כהז בסתם דאם לא נודע לו עד אחר הפסח מותר.
 וכ"כ י"א בהג"ע. מק"ח או"י ג' ואם נודע לו בפסח לריך
 לבערו אם אין העכו"ס כאן להחזיר לו או סכא בזכאן וכו'
 אלא מטעם אחריות. ומיכו יכול לעשות הקנס אפי' בפסח
 למסרו לבית עכו"ס אחר או שימכור הסדר שהחמץ עומד
 בחובו לעכו"ס והעכו"ס יקבל עליו אחריות. ואם סיו עומדים
 החטים אלא העכו"ס בפסח מותר דכול קיבל אחריות על
 חמלו של עכו"ס בזיתו של עכו"ס. מק"ח שס. ואם קיבל
 החטים בפסח מותר דאין סכדי דלא נוחא ליה דליקניה
 רשותיה וחלך משום שלמות סוא. חמ"מ או"י ו'.

טו) שם ביום אחרון של פסח וכו' וכ"ג בפסח גופים
 אלא דקמ"ל דאפי' ביו"ט אחרון לריך לענין זה.
 ע"ז סק"ב. ח"י או"י א"ר או"י ד' הק יוסף או"י ב' מחזיר או"י ג'
טז) ואם הוא ביו"ט אחרון אז א"ל לא כפיית כלי ולא
 מוחילס יו"ד כי לא חשבו שמה יבא לאכול
 מוננו בזמן מועט כזה אכל תוך הפסח לריך כפיית כלי או
 מוחילס יו"ד כמבואר לעיל סוי ת"מ סע"י ב' ונראה דכ"ה
 אם שכה עכו"ס חמלו אלא ישראל ג"כ דדינו כמו דורון
 דהכא. ח"י שס. מק"ח או"י ד' מוכו הא"ר או"י ד' כתב
 דאם הניחו כדי דגס ביו"ט אחרון אם הניחו כדי הני יוס
 לריך כפיית כלי אכל אם מביאו לאחר מנחה ודאי א"ל
 יעו"ש. וכ"כ ר"ז או"י ד' דגס ביו"ט אחרון לריך כפיית
 כלי אלא א"כ הביאו סנוך להשיכה אין לחוש יעו"ש ועיין
 לעיל סוי ת"מ או"י ל"ה.

טז) שם לא יקבלנו וכו'. ואם קבלו אסור בהנאה. מ"א
 סק"א. א"ר או"י ד' הק יוסף או"י ג' ואף
 דיו"ט אחרון דרבנן ומדאחי לא קעבר תו אצ"ו וצ"י מ"מ
 כל דתקון רבנן בעין דאחי תיקון. ח"י או"י ז' מק"ח או"
 ה' א"א או"י א' חקת הפסח או"י ג'.
חז) שם לא יקבלנו וכו' ואם זכה צו ישראל קודם ציה"ש
 אסור ואם ציה"ש מותר מפני שיום אחרון
 מדרבנן וציה"ש שלו דרבנן. או"ח סוף הלכות חמץ. חקת
 הפסח שס. ועיין לעיל או"י ט"ו.

יט) ואם הביא עכו"ס בפסח דבר שיש בו משהו אסור
 לקבלם ולא בעל ציד עכו"ס. ח"א שס. ומיכו
 אם הביא ביום ח' נראה דמותר כמ"ש לקמן סוי תס"ז
 סע"י יו"ד בענין חטא שנמלאת בתרנגולת צה"י של פסח
 דמותר להשקותה יעו"ש ודצ"ו לשם צס"ד.

ך) שם וגם לא יבא ניכר וכו' ומיכרי דלא אמר לו
 תנו ע"ג הסלע או הבו מיהבא וכו"ג דבעינן
 שלא יחפון בהמך כלל. ח"י או"י ח' וכו"ש דלא יתן לו איזה
 מתנה בעת שמביאו דודאי ניכר שחפץ צו ואסור.

כא) שם וגם לא יבא ניכר וכו' שאם הוא חפץ בויקנה
 לו ע"י שהוא מונה בזיתו או בחלירו שכל דבר
 המונה בחלירו של אדם הוא קנה לו כאלו מונה בידו ממש
 שחלירו הוא כשלוהו לכל דבר אכל כשאין ניכר מתוך דבריו
 או מעשיו שהוא חפץ צו אין חלירו קונה לו. ר"ז או"י ג'
 וכ"כ הפר"ח.

כב) שם וגם לא יבא ניכר וכו' ואז מותר והטעם
 משום דישאל לא נוחא ליה באיסורא וחלירו
 נמי לא קניא ואפי' משתמרת ואפי' עומד בלידה שאין חלירו
 קונה לו צע"כ. תשו' הרשב"א סוי קע"ח. צ"י. עו"ש או"י א'.

כג) וכתב עו"ש הרשב"א דלא מציעא ביו"ט אחרון
 דמדרבנן אלא אפי' ביו"ט ראשון שהוא אסור
 בהנאה ד"ת אינו אסור כשהניחו העכו"ס בחלירו המשתמרת
 ומן הטעם שאמרנו. צ"י. עו"ש שס. מ"א סק"ב. מק"ח
 או"י וכו"י דיעבד אף ביו"ט ראשון שרי אף בסתמא
 משום דאיסורא לא נוחא ליה דליקני. מש"ז או"י ב'.

כד) שם וטוב שיאמר וכו' כדי שאם יעלנו אחר הפסח
 לא יבא כהוכיח סופו על תחלתו שדעתו היה
 בתוך הפסח לקנותו. ח"י או"י ט"ו.

כה) שם וטוב שיאמר וכו' דמלך הדון אפי' בלא אמירה
 שרי דאמרינן דה תרא נוחא ליה דליקני ליה רשותו
 ולא איסורא. מ"ז סק"ג. ע"ז. ח"י שס. פר"ח. הק יוסף או"י
 ד' מק"ח שס. ור"ל דדיעבד אפי' שותק כל עשה מעשה
 אמרינן דאיסורא לא נוחא ליה דלקני אפי' בחלך המשתמרת
 ועומד שס. מש"ז או"י ג'.

כו) שם וטוב שיאמר וכו' וכ"ז בדורון וכו"ג שאין
 באחריות ישראל אכל אם העכו"ס מביא לבית
 ישראל למכור או להפקידו אללו אז לריך הישראל לומר
 בפירוש שאינו רוצה לקבלו כדי שלא יבא אפי' באחריותו
 דהא אפי' אם אינו חייב באחריותו בדין אלא שידע
 שהעכו"ס אלא ויכפרו לשלם ג"כ אסור כמ"ש לעיל סוי
 ת"מ יעו"ש. ח"י שס. מק"ח שס. ר"ז או"י ה' ועיין לעיל
 סוי ת"מ או"י כ"ה.

כז) ואם דבר ישראל עם עכו"ס קודם פסח שימכור לו
 חפץ והניח העכו"ס בחלירו של ישראל בפסח
 אם באחריות על ישראל אסור ככס"י ח"מ. ח"א או"י ב' וכבר
 כחצנו בא"י הקודם דל"ל לו צפ"י שאינו רוצה לקבלו יעו"ש.

(ס"ה חפילו ציוס
כחשון והאי דנקט
ציוס אחרון לכוונה
נקט דאפי' ציוס
אחרון שהוא
מדרבנן לא יקבלנו
מידו כ"כ הטור
וכן הביא הב"י
בשם הרשב"א ג'
משנ' שם ד רמב"ם

שאינו רוצה שיקנה לו רשותו : ג' חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה ד אפי' הניחו

כף החיים

ס"י חמ"ב סוי נוקשה ולכן יש להחיר בענין זה ולרווחא דמלחא יש לבטלו ברוב מאלץ שלא עבר עליו הפסח עיי"ש וסגולת מו"ם סענדר ז"ל כחב בחשו"י כ"י במאלץ ששכתו למכור קו"ש ויודע בפסח ולא צא לשאלו עד לאחר הפסח וסורס שהוא אסור בסנאס יעו"ש ואפשר דמיירי בענין שהמאלץ סיס עדיין ראוי לאכילה דאלי"כ סו"ל נוקשה דק"ל בסס"י חמ"ז דשרי יעו"ש. שפ"ח או"י ב'.

ד(ד) ש"ם. אסור בהנאה וכו' ראה בעי"פ שהצבואה פרויס צמיס ולא סיס שסות למיכרס לעכו"ס יבנימס עד לאחר הפסח אם נחצקעס אסיר לאבלה ומוחר למכרה לעכו"ס. הרשב"ץ בחשו"י ח"ב ס"י קל"ז. ברכ"י או"י ב' אמנס סכס"א או"י ב' חמס על דברי הרשב"ץ. סו"ל שחלק על דברי הרמב"ם שכתב דאסיר בהנאה אפי' הניחו שוגג או אנוס וגם על ברכ"י חמס שהעתיק דבריו ולא הרגיש בזה יעו"ש וכן הרב חקת הפסח או"י יו"ד חמס על דברי הרשב"ץ סו"ל יעו"ש. ועיין לעיל או"י י"א.

ד(ה) ראובן ססיו בידו מעוה משמעון חושב עיר אחרת כדי להלבישם בסחורות וחי' חדשים קודם הפסח קנה חמץ ושלה לשמעון והספינס לא הניעה עד לאחר הפסח. סחמץ מותר באכילה כיון שלא סיס יודע לו כלל. שו"ת דברי יוסף ס"י י"א. ברכ"י או"י ג' שפ"ח או"י ח' ועיין לקמן או"י ס"ז.

ד(ו) היכא יודע קודם פסח שצא לו חמץ בספינס לריך למוכרו או ליתנו לעכו"ס ואם פשע אסור בהנאה הסכמה האחרונים. וכו"כ בחשו"י סו"ל ברכ"י או"י ד'.

ד(ז) נ"ל להלכה דמי שיש לו חמץ בספינס צו"ס או צעיר אחרת יכול להפקירו בפני ג' לכל ימי הפסח ואחר הפסח מיד יזכר צו שלא הפקירו אלא לחצי ע"פ ופסח ולא קעבר אצ"י ומוחר לאחר הפסח אפי' מדרבנן דודאו הפקירו ספק גמור וליכא למיחש למודי. הרב מגילה ספר לאוין רמ"ב דף קכ"ז ע"ב יעו"ש. ברכ"י או"י ס' ר"ח או"י ב' ומיסו עיין לעיל ס"י הל"ד או"י כ"ס שכתבו בשם הרדב"ז דאין לסמוך על סיתר זה יעו"ש. ויחצור עוד מזה לקמן או"י ל"ו יעו"ש.

ד(ח) גזלן שגזל חמץ לפני הפסח ועבר עליו הפסח שאומר לנגזל הרי שלך לפניך כחב סנוצ"י ס' ק' דשרי בהנאה לנגזל ולא עבר על צל יראה יעו"ש. והביאו מחצ"י או"י יו"ד. אבל ספר"ח כחב דאסור בהנאה גם לנגזל סואיל ועבר עליו הגזלן יעו"ש. וכן מבואר בעיטור ס' צעור חמץ דף קכ"ס ובסרמז"ן פ' כ"ס ובסריטב"א שם שכולס הביאו מסוגיא דגזול (קמח ל"ו ע"ב) דאסור אכולי עלמא יעו"ש וכ"כ חקת הפסח או"י ד' וכ"כ שש"א. ועיי"ש בחקת הפסח שהביאו מהר"מ מסרקסעא דס"ל דאין עוצרין על צ"י לא גזולן ולא סנגזל (וכ"כ בשו"ת קול אליהו ח"ב ס"י כ"א) אלא שכתב דגם למכר"מ אסור בהנאה יעו"ש. ואפי' סיס גזולן עכו"ס

כ(ח) בא לו אגרה חחומה מעיסס שקורין ניבלי"א ציו"ט של פסח יאמר למביא דיחזירנס לסצי דוואר עד חו"ס ולאו יקבלנס מכצי דוואר ויפתחנה ויזרוק סחוחס ויוכל לשער מקוס סחוחס ולספליכו דסחוחס מעיסס סנו' אוכל אותו סכלב ובזה הלוי סדבר ואפי' חצי שיעור לריך ציעור. ואגרות שצאו מזמן רב קודם הפסח ססחוחס יבש כעץ א"ל לצער סחוחמוה קודם הפסח. אבל אגרות סבאות חוך הפסח דסחוחס עוידנו לח ודאו יש איסור צססייחו ועוב וכסר שלא לקבל סאגרות עד חו"ס. אמנס יען שסגנו סיתר לקבל סאגרות מכצי דוואר גם ציו"ט של פסח יש חקנה דיוין שלא לזכות צאותו חוחס וכבר ק"ל איסורא לא ניחא לים דלקני. שו"ת זרי"א חל"ח ס"י ק' יעו"ש. וסס כחב דכיון דאגרות סללו יודעים אותס שסס על עסקי סחורה אין נכון לפוחסם צסצח ויו"ט ולא לקרוסם יעו"ש. מחצ"ר או"י ד' ועיין לעיל ס"י ש"ז או"י ל"ח ואו"י ק"ד.

כ(ט) סע"י ג'. חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה וכו' דכיון שעבר צצ"י וצצ"י קנסוהו לצו"ס סע"י או"י מ"א סק"ג.

ד(י) ש"ם. אסור בהנאה. ציון לו ציון לאחרים. או"ח או"י ע"ל. הרשב"ץ צס"י מאמר חמץ דכ"ז ע"ג. הר"ן פ' כ"ש. פרי"ח. מנ"י. ערי"ס או"י ב' ובספרו חקת הפסח או"י ד' ר"ז או"י ח' ואפי' אס לא ידעו צו האחרים לריך להודיעם שלא יאכלו ממנו. שו"ת חיים שאל ח"ב ס"י ל"ח. והביאו שפ"ח סוף או"י ע"ז. וכ"כ חקת הפסח או"י י"א.

ד(יא) ש"ם. אסור בהנאה וכו' ואפי' לאחר מוהו ולא חימא דלדידיס קנסו רבנן לבנו לא קנסו כמו שאר קנסות דבחמץ אינו כן אלא אסור לעולם. נוצ"י ס"י ק' מחצ"ר או"י ע' ועיין לקמן או"י ק"ב.

ד(יב) ש"ם. אסור בהנאה וכו' ישראל שלא ציער קו"פ סחעים כחושיס סנקרס צלע"ז פארוני ססס חעים סמסוריס קליפחס ע"י כתיסס צולף מוס עליסס וסוס מוכרס צחוחו אחר הפסח. ססכיומו רבני מודוני"א לשרוף אותס וכן עשו מעס"ס. אבל דגן סכחוס סבא ממדינה פארמ"א סרוצס ככולס כחחיס אותו צלי מוס סחירו אותו דיעבד אבל לכחלס לריך לצערו קו"פ וכן כסנו צק"ק ריגיו" מסינס קדמוניות. שו"ת זרי"א חל"ח ס"י כ"א. מחצ"ר או"י ס'.

ד(יג) וכתב צשו"ת צות אפרים ס"י ל"ד צאחד ססוס לו מאלץ מונח צווי"ן סו"י"ל של עכו"ס לעשות יו"ס וסעכו"ס אמר לו שועסס ממנו יו"ס צפסח וצע"פ מכר סמאלץ כדיוו וכווי"ן סו"י"ל סעיל סמאלץ לחוך חעים רוחחיס לעשות ממנו יו"ס ויס מפקקון לומר סלפי שלא הודיע לכקונה סכווי"ן סו"י"ל יטיל סחצווס לחוך חעים סנ"ל סו"ל מקח טעות והעלס שאין לבטל סמקח צסצול"ז זה יעו"ש. ועי"ש שהעתיק מכח"י סגולן ס"י ז"ל שדעתו לומר דמאלץ סו"י חמץ נוקסס וסס מבואר שסכל לפי סענין אס סוא מקולקל סרבה עד שנספסר מאכילה אדם כדרך סנח' עכו"ס

שונג או אנוס ה ואם מכרו או נתנו לאינו יהודי ו שמחויין לאינו יהודי וידע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד

לבית קודם הפסח אע"פ שהישראל מכרו לאחור הפסח ויחזור ויתננו לו מותר ובלבד שיחננו

באר הגולה
בפ"ה ה תוס'
כהנה הרא"ש בפ"ב
דפסחוס 1 ב"י

כף החיים

עכו"ם כחז המקה או י"ד דאסור ומיכו עיין לעיל או י"ב שכחצנו דים מחורין יעו"ש.
שם (ט"ז) אפי' סניחו שונג או אנוס. ואפי' ביטלו והניחו אנוס ג"כ לא מהני. וכו"ל ס"י י"ט. ועיין לקמן סעי' ס'.

בז **המצו** של ארנדא"ר שהיה אלל הווערט"ם הייז"ר שלו וסמכו כל אחד על חבירו וזין כך וזין כך לא נמכר בע"ש י"ג ניסן וזיוס ש"ק שהוא ע"פ אחר מנחה גודע לארנדא"ר שלא נמכר החמץ אסור בהנחה אחר הפסח אעפ"י שביטל. וכו"ל בהש"ו הני' מחז"ר או ח' שע"ה או ח'.

בזא **שם**. ואם מכרו או נתנו לעכו"ם וכו' וסיינו זמכירה דא"י לאו הכי אסור ליתן מנחת חנם לעכו"ם שאינו מכירו משום לא תחנם כמ"ש צו"ד ס"י קנ"א סעי' י"א יעו"ש. או י"ל דמותר ליתנו לו כיון שאינו שוה לו כלום ואסור בהנחה. ח"י או י"ב. וכ"כ בהש"א אע"ג דאסור ליתן מותר ליתן להם מנחת חנם כדל"י בע"ז דף ס"ד ע"א יעו"ש

בזב **שם**. או נתנו לעכו"ם וכו' אפי' אם הוא משרת צביז שלו. ט"ז סק"ד. ח"י או י"ג. א"ר או י"ז יק"ה או ח' חמ"מ או ג' ר"ז או ז' ח"א כלל קב"ד או ז' ובלבד שלא יבא קנוי לו קנין עולם דל"כ לא ילא מרשותו דיד עבד כיד רבו. וכ"כ בשו"ת שער אפרים ס"י ג' דאסור למכור חמץ ע"פ לשפחה הקנויה לישראל מטעם מה שקנה עבד קנה רבו וכאלו קנאו ישראל יעו"ש. וכ"כ ח"י שם. א"ר שם. חק ווסף או ו' מק"ה שם. חמ"מ שם. ר"ז שם. ח"א שם. והיינו בעבד שלא טבל דיינו כעכו"ם כמ"ש צו"ד ס"י רס"ז סעי' י"ז ואפ"ה אסור למכור לו משום דידו כיד רבו. דצטבל פשיטא דאסור למכור לו כיון דחייב צמלות כלשה כמ"ש צו"ד שם. וכ"כ המש"ז או ד' יעו"ש.

בזג **שם**. או נתנו לעכו"ם שמתוך לבית וכו' פי' גם החמץ וז"ל חוץ לבית דאם ישאר צביתו יבא נראה כמקבל בעקרון חמ"ו של ישראל. מ"א סק"ד. ומשוע דתרתו צענין דאין למכור החמץ לעכו"ם הדר עמו צבית וגם לריך להוליא החמץ מצית ישראל. אבל הב"ח כתב דאין הקפידה כ"א על החמץ שזולתו חוץ לבית אבל לעכו"ם יכול למכור אפי' אם הוא משרת שלו ורק שזולת החמץ חוץ לבית יעו"ש. וכ"כ הט"ז סק"ד לפרש דבריו התה"ד שזמנו כתב צ"י דין זה יעו"ש. וכ"כ ח"י או י"ד. וכ"כ דעת האחרונים להתיר למכרו למשרת שלו כמ"ש בא"י הקודם. ובענין אם לריך דוקא להוליא החמץ מחוץ לבית ישראל ית' בא"י שח"ז ובא"י שח"רו.

בזד **וכתב** הב"ח דצמדינה זו שרוב משה ומתן צו"ש וא"א להם למכרם לעכו"ם מחוץ לבית וצפרט למחזיקים בארנד"א יב להתיר צענין זה שימכרו לעכו"ם כל החמץ שצחד וגם החדר עלמנו ומכור לעכו"ם אלא כיון דק"ל דאין העכו"ם קונה קרקע אלא צעטר עם נתנת הכסף כדל"י פ"ק דקידושין וטריחא מילתא לכרוב שטר גם

אולי יעלה על דעת העכו"ם להחזיק בחמץ שלא להחזירו כיון שהשטר צידו ואיבא הפ"מ לריך שיתנה עם העכו"ם ושיאמר לו אני מקנה לך גם החדר בכסף זה שאתה וותן לי אעפ"י שלא כתבתי לך שטר של מכירה זו דאמורה זו מהני דקני לה וכדמשמע צה"מ ס"י קל"ד וכ"פ שם צצ"י ויהא נזהר שיאמר כן בתחלת המקה דל"כ הו"ל אמורה זו פטומי מולי להרא"ש כמ"ש צה"מ ס"י ר"ז. ומיכה לריך למכור לעכו"ם גם המפתח דל"כ לא סמכה דעתיה דעכו"ם והוי כהערמה וכ"ש שלא יבא הישראל חותמו על החדר שלא יכנס צו העכו"ם הלוקה ויש לכופן ולגדותן על כך. וכה ודל"י דאין להשכיר החדר לעכו"ם ולומר דשכירות קונה בכסף בלא שטר חדא דאסור להשכיר ציתו (עיין לקמן ס"י ת"ן סעי' ה') להשיב צו חמץ צפסה כמ"ש האגור צשם הירושלמי ועוד דמוסיק בגמ' פ"ק דפסחוס דשכירות לא קניא אלא לריך למכור לעכו"ם גם החדר וכדפרשית עכ"ד. והביאו שכה"ג בהגצ"י או ח' ונ"א סק"ד. ומיכו מ"ש הב"ח דאסור להשכיר ציתו להשיב צו חמץ צפסה וכ' כתב עליו העו"ש או ז' דאין זה צרור חדא דהרי הרשב"א ז"ל כתב דגמ' דידן פליג אירושלמי הזה ואין אגמ' דידן סמוכין וכמ"ש צ"י ס"י ת"מ ואפי' לדעת הרב בהגב דפסק לקמן צס"י ת"ן כדעת האגור מ"מ יש לנלוז היתר שישכיר הצית לדברים אחרים ואם אח"כ יבא הגוי צו חמץ שרי יעו"ש וכן הפרי"ח השיג על הב"ח צזה וכתב דמותר למכור הי"ש צדצר מועט וישכיר הצית לעכו"ם יעו"ש. ור"ל שישכיר הצית עם מכירה החמץ צזה הדצר מועט שמוקבל צעד החמץ או שישכיר לו הצית לדברים אחרים כגו' אבל לא ישכיר לו הצית להניח צו חמץ משום דהו"ל משתכר באיסורי הנאה דאסור כמ"ש ס"י ת"ן סעי' ה' בהנה יעו"ש. אלא דמ"מ דאם אין הצית שלו כדי שיוכל למכרו לעכו"ם עם החמץ אלא בשכירות הוא אללו שאז ישכירו לעכו"ם עם מכירת החמץ כגו' ועיין ח"א כלל קב"ד או ח' ולקמן או' פ"א.

בזח **ובענין** אם לריך לסוליא חמ"א מן הצית שכחצנו לעיל או מ"ג כחז הט"ז צסק"ד דאפי' אם יחד לו קרן זוית צבית מהני דזה גמ' קרוי חוץ לבית ישראל יעו"ש. וכ"כ ה"ך כשהוא צחדר מיוחדת או מחילה וי"ד סני. וכ"כ העו"ש שם דעל פי הדין מכירת החדר חומרא יהירס היא וצמחיל"ה וי"ד סני כיון דישראל אינו מקבל אחריות. וכ"כ מ"א סק"ד. וכ"כ הפרי"ח דאין זה אלא משנת חסידים אבל מעיקר דין אפי' אם הוא צביתו של ישראל שרי אם לא קבל עליו הישראל אחריות יעו"ש. וכ"כ המש"ז או ד' ומיכו כחז שם העו"ש באשר ראיתי צעו"ה שהרצה מקולים צמכרת חמץ נכון להחמיר עליהם כל חומרות שבעולם שלא יבא נראש כהערמם. וכ"כ א"ר או ז' דלכתחלה אין לכתב צחמץ גמור למכור לעכו"ם אם החמץ צבית ישראל אף שמוכר לעכו"ם הכל כדונא אם לא כמ"ש הב"ח דצמקוס שא"א למכרם חוץ לבית יש להחיר שימכור לעכו"ם החדר והחמץ

באר הגולה
מדברי חכמי
ז שם צה"ד.

שיתננו לו מתנה גמורה בלי שום תנאי או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט ז אבל מתנה ע"מ

כף החיים

מז **וכ"ז** כשמוכר חמלו אבל אם נותנו במתנה לעכו"ם
א"ל אלא משיכס בלעד לדי"ס. ר"ז או ע' והא
כיה החמץ הרבה ולא אפשר במשיכס לריך לסקנות לו אגז
קרקע או בשטר. והגבסה קונה בכל מקום אבל משיכס אינה
קונה אלא בסימטא (ר"ל קרן זיית הסמוכה לר"ס) או בחצר
של שניכס כמ"ס בח"מ ס"ו קל"ז סע"י ז' וס"ו קל"ח סע"י
ט' ועו"ש. וכ"ס אם המשיכה לרשות המיוחדת ללוקח בלעד
כמבואר שם.

ז **נכרי** שעשה שליח לחצרו שיעשה משיכה ביו"ש שקנה
מישראל וכן עשה. גם נתן השליח מביטוי קל"ח
דמים לישראל המוכר גם יש חוק מהשרתא שלא יוכל שום
אדם למכור יו"ש רק אביגד"א לזרו ס"ו מקח גמור וס"ו חמלו
של עכו"ם שעבר עליו הפסח ואש"י דקיל דאין שליחות
לעכו"ם סי"ג עכו"ם לישראל או איפכא אבל עכו"ם לעכו"ם
עושה שליח. מ"ב ס"ו ל"ז. כה"ג ב"ה"ס. עו"ש או ז' ש"כ
בח"מ ס"ו רמ"ג סק"ה. אבל המ"א סק"ד כהב להשיג על
דברי מ"ב ס"ו מירושלמי רפ"ו דרמאי שכתב דאין עכו"ם
עושה שליח לעכו"ם חצירו וכו' וע"כ כתב דאין להקל בזה
יעו"ש. והביאו ח"י או י"ד. וכ"כ המק"ח סוף או ח' ר"ז
או י"ד. ח"א שם או ג' וכ"כ ב"ס ב"ה"ס ס"ו ו' ומיכו
עוין בצרכ"י שם או עו"ב מ"ס ליישב דברי המ"ב והביא כמה
פ"י דסברי כמ"ב יעו"ש. ועוין בהש"ו מ"ב ס"ו דמיירי דנשאר
החמץ ביד השליח אבל אם הגיע ליד המשלח משמע אף אם
כיה השליח ישראל קנה המשלח יעו"ש. וכ"כ המב"ש ח"א ס"ו
קמ"ס דהא דאמרינן אין שליחות לגוי סיינו שאין יכול לזכות
לחצירו ע"י גוי ולא לזכות הוא מחצירו ע"י שליחות גוי ויכול
לחזור וליקח מיד הגוי מה שנתן לו שזכס בשביל חצירו אבל
אם השליח הגוי עשה שליחותו ונתן לחצירו מה שנתן לו כבר
זכס כיון שהגיע לידו ושליחות עכו"ם ס"ו כמעשה קוף
בעלמא יעו"ש. והביאו כה"ג בח"מ ס"ו קפ"ח ב"ה"ס או
ג' אלא שכתב שיש מי שחולק ע"ז יעו"ש. ועוין מט"י בסע"י
ז' מ"ס בזה ומ"ס עליו חקת הפסח או ו' יעו"ש. נמ"א
דד"ן ז' בפלוגתא שנייא וע"כ יש ליזהר מלמכור החמץ לעכו"ם
ע"י שליח ואם נעשה כך ועבר עליו הפסח אפי"ו אם הוא
עדיין ביד העכו"ם השליח כיון שכבר יאל מרשות ישראל
אין לאסור בדועבד אם יש הפ"מ דכיון שחמץ שעבר עליו
הפסח אינו אסור אלא מדרבנן בדבר שיש פלוגתא ויש הפ"מ
יש לסמוך על המחירין.

נא **ש"ם**. ואם מכרו או נחנו לעכו"ם וכו' וכל דבר
שנהגו הסוחרים לקנות בו כגון רושם (היינו
פירש"ס הלוקח על המקח כדי שיכוס לו ס"ו יודע שהוא שלו)
או מפחה או שנתן כפו לחצירו או פרוטס כמ"ס בח"מ
ס"ו ר"א קונה ג"כ כאן. מ"ב ס"ו ל"ז. מ"א סק"ד. ח"י או
י"ד. ח"י או ז' חק יוסף או ו' מק"ח או ח' חמ"מ או ו'
ר"ז או י"א. ח"א כלל קכ"ד או ג' ור"ל שאז קונה אף
בלא מכירה סהדר ולפ"ז ה"ס איפכא אם ישראל קנה מעכו"ם
ולא משך ועבר עליו הפסח או ישראל מישראל אם למכור
הסוחרים

והחמץ אשר שם יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או ו' ר"ז או ז'
ח"א כלל קכ"ד או ז' ועוין לקמן או ק'.

מו **ומ"ש** הב"ח דלריך למסור לעכו"ם המפחה וכו' וכ"ס
שלא יניחו בישראל חוחמו על סהדר וכו' כהב
ח"י או י"ד דה"ס לא עשה כן שמסר המפחה או שהניח
חוחס דאפי"ו בדועבד יש לאסור דאין זו מכירה אלא הערמה
בעלמא. וכ"כ סע"ז סק"ד. ר"ז או י"ג. אבל הפרי"ח כהב
דאף אם המפחה ביד בישראל שפיר דמי. והמ"א סק"ד כהב
שמדברי מ"ב משמע דאף אם לא מסר לו המפחה בדועבד
שרי. ומיכו אם העכו"ם מעלמו מינה המפחה אלא ישראל
אין לאסור בדבר. חמ"מ או ו' ונראה דה"ס אם לאחר
שמכר ומסר המפחה א"ל לעכו"ם ה"ס בעיניך שהניח
המפחה אלא וסניחו אלא דאין לאסור בדבר. אמנם אם
הניח חוחמו על סהדר גם ה"א"ר או ז' כתב דאפי"ו בדועבד
יש לאסור. וכ"כ המק"ח או ח' ומיכו אם מכר מחלה
מכירה גמורה ואחר זמן מה נתן בו בישראל נוסגרתו או
חוחמו אף דלכתחלה אין לעשות כן משום חשש הערמה
וראו לגטור בסעושים כן מ"מ בדועבד אין לאסור החמץ.
ח"י שם. ח"י שם. מק"ח שם. ר"ז שם. ח"א שם. וכהב ח"א
שם דה"ס דמוחר ליתן עליו חוחס משר העיר אם סכרו
מאזרו ולא נתן לו כל הכסף כדי שיוכל אח"כ לכוף העכו"ם
לשלם לו דמיו יעו"ש. ועוין לקמן או כ"ה וא"ו ס"ה.

מוז **וא"ם** עשה שליח למכור החמץ והשליח מכר החמץ
לגוי והחמץ ה"ס סגור בחיבה ועומדת בחוף
חדר סגור והשליח מסר לקונה מפחה סהדר ומפחה סחיבס
שכס החמץ לא מסר יש להקל ושרי לאחר הפסח. כו"ב ס"ו
ח"י. מחז"ר או ו' שע"ת או ח' וכן אם הניח חוחס על
החציות של יו"ש שצחזר אבל מפחה סהדר מסר לעכו"ם יש
להחיר משום שיוכל העכו"ם ליקח החציות ולמכור לחצירו או
להסיר החוחס ולעשות בו כרנו"ו כיון שהמפחה בידו. ועוין
מש"ז או ד'.

מוח **ש"ם**. ואם מכרו וכו' ולריך לסקנות לו בכסף ובמשיכס
או בצקנחת מקום (ר"ל שימכור לו גם סהדר
אשר החמץ בחוכו ואגז סהדר יקנה לו החמץ) כמ"ס ביו"ד
ס"ו ש"ך אבל בדועבד קנה בכסף לזר או במשיכס לזר. מ"ב
ס"ו כ"ט וס"ו ל"ז. מ"א סק"ד. ח"י או י"ד. ח"י או ז' חמ"מ
או ו' ר"ז או ח' ח"א כלל קכ"ד או ד' ונראה דה"ס אם
מכר לו החמץ אגז קרקע בלא כסף ובלא שטר רק שהעכו"ם
סחזיק בקרקע מא' מדרכי סקניו של קרקע דהיינו בחדר
שיש לו מנעול ונכנס בחוכו ע"ד לסחזיק בו ג"כ בדועבד
מוחר. וס"ה אם הקנה לו בחליפין דהיינו שהעכו"ם נתן
סודר שלו לישראל שע"ז שמקנה לו הסודר מקנה לו ז'
סהדר והחמץ. כמי בדועבד מותר. ודוקא שהגוי נותן סודר
שלו למוכר דאין שליחות לעכו"ם. ח"א שם. ומיכו עוין לעיל
ס"ו המ"א או ז' שהבאנו פלוגתא בזה אם העכו"ם קונה
בחליפין יעו"ש. וע"כ לכתחלה אין לעשות כן. ובעיני אם יש
שליחות לעכו"ם יח' לקמן או ז'.

הסותרים קנה חייב הלוקח לבער ואם לאו הרי הוא עדיין ברשות מוכר. ועיין לקמן או"ע.

בן וכתב שם מ"ב דכ"ש סקנין שבין עכו"ם לישראל בדיוניהם שהמקח קיים והמ"א שם כשיג עליו וכתב דקנין דבדיוניהם לא מהני אלא בעינן קנין דרין תורה ועו"ש. אבל בהשגו משיבה נפש ס"ו ט' הסכים דבדיו מ"ב ודלא כמ"א ועו"ש. וכתב ח"י שם דאפי' אם העכו"ם לא קני ע"פ דרין מ"מ אם הוא אלס ואינו יכול לסו"א מידו הו"ו קנייה גמורה ועו"ש. והביאו חמ"מ שם. ועיין לעיל ס"ו חמ"א או"י.

גן שם. ואם מכרו וכו' ולריך שיאמר הריני מוכר לך החמץ דלא כהסמון שאומרים הריני מוכר לך הסמחה דזה אינו כלום ואפי' בדיעבד אסור החמץ שהרי לא מכרו כלל. מ"א שם. ח"י שם. א"ר שם. ר"ז או"י ט"ו. וכשמוכר החמץ לריך לפרש כל מין חמץ שצדדו אצל אס אומר סתם הו"ו כמוכר דבר שאין מינו ידוע שהמכר בטל. מק"ח או"י ח"י ח"א כלל קכ"ד או"י ג' וגם לריך לפרש שמוכר לו גם הכלים שמונה בהם החמץ כי היכי דלא ליכוי כלליו של מוכר ברשות לוקח דלא קנס. בן א"ח פ' ל"ז או"י ט"ו.

דן גם לריך לזכר שיפסוק דמים עם העכו"ם כמה יתן בעד הבית וכמה יתן בעד כל מדה שבר או י"ש וכיולא בו דבלא פסיקות דמים אין כאן קנין כלל אלא א"כ שיאמר כפי שיטתו אותו פלוני או ג' בקי"אין או שיפסוק דמיו לפיכך לא מהני שיאמר לו אני מוכר לך בית זה או חמץ שלי אלא א"כ ויאמר לו אני מוכר לך בית זה וכן וחמץ זה בעד סך כך וכך ויכול להסכות עמו שהמדידה יתיה אחר הפסח. וכשיאמר לו אני מוכר לך בית זה או חמץ זה בעד פרוטה זו מותר דאנן סהדי דהישראל גמר ומקניו כדי שלא יעבור צ"ג. ח"א שם. ועיין לעיל סוף או"י מ"ד ולקמן או"י ע"ט.

הן ואם לא מכר החדר רק החמץ ולא קבל רק מק"ח דמים וידוע שאם יאבד החמץ לא ישלם לו העכו"ם הו"ו כהחריזו אלס עליו ולריך ציטור בפסח ואפי' אחר הפסח אסור החמץ. מק"ח שם. ועיין לעיל ס"ו ח"מ או"י כ"א. וע"כ יש לזהר לכתוב המלוה בשטר עד זמן פלוני וגם יכתוב בשטר שאחריהו החמץ על העכו"ם כדי להגלל מחשש אסור.

זן הכותב לחצירו שימכור י"ש שלו לעכו"ם קודם פסח דבזר מועט וכן עשה ואחר הפסח חזר השליח וקנס מן העכו"ם והבעלים לעקים עליו הדין עמיהם ויולא בדיונים וא"ל הבעלים להחזיר דמיו אם נתן להעכו"ם יותר מן הראוי. מ"ב ס' מ"ג. כנס"ג בהג"ט. עו"ש או"י ב' מ"א סק"ד. א"ר או"י ו"ד. חק יוסף או"י ו' ח"א כלל קכ"ד או"י י"א. וכ"כ ה"מ סק"ו דאם קנס ישראל אחר מן זה העכו"ם החמץ הזה חייב לחזור ולמוכרו לבעלו ועו"ש. וכ"כ י"ח או"י ו"ד. חמ"מ או"י ד' ר"ז או"י כ"ג. ומיכו צ"ס עדות ציטקב ס' קט"ז כתב דזכה השליח במקחו ועו"ש והביאו י"א בהג"ט. וכן במק"ח צדאורים או"י ה' כתב לפקפק דבדיו מ"ב כנ"ז וגם בטעם שנתן מ"א שם ועו"ש. ואם יכול לומר הלוקח קיס לי כמ"ד זכה הלוקח עיין לעיל ס"ו הל"ז או"י ו"ד ואו"י י"א ועו"ש. ומ"מ העושה זאת לקנות חמץ חצירו שמוכר צול קו"פ יש להוכיחו כי לא עוב עשה בעמיו להפסיד

חצירו וגם שצובר על דעה כמה פ"ו דסברו דאסור לקנות מסעכו"ם ואם קנס חייב להחזיר לבעלו.

זו והמש"י או"י ו' כתב שיש למכור החדר וסחמץ בסך סרבה יותר משויו ויזקוף במלוה ובדיוניהם אין לחיש לביטול מקח וא"כ שום אדם לא יתן בסך הזה ואם מעט יותר פתחו מכרו הנאה צדא"י שרי לכתחלה וס"ס אדם לא ירבה ועו"ש. ור"ל שיקח מסעכו"ם מעט כסף במוקדם והשאר יזקוף עליו במלוה. ויש לזהר לכתוב המלוה בשטר עד זמן פלוני וגם יכתוב בשטר שאם יאבד החמץ האחריות על העכו"ם כמ"מ לעיל או"י כ"ה ועו"ש.

הן שם ואם מכרו וכו' ואם העכו"ם אינו רוצה להחזירו לו אסור לתצוב אותו בדיוניהם. מ"א סק"ד. ח"י או"י ו"ד. א"ר או"י ז' חק יוסף או"י ו' נק"ח או"י ט"ו חמ"מ או"י ה' ר"ז או"י כ"ה. ח"א כלל קכ"ד או"י י"א ודוקא בחמץ אסור לתצוב אצל במלוה של חמץ פשיטא דשרי. וע"כ אם חושש בעכו"ם שמ"א יחזיק בחמץ אחר הפסח ולא יחזירו לבעלו יש למכרו לו ציוקר כמ"מ צ"א הקודם ואז חף אם יחזיק בו לא יפסדו הבעלים.

נ"ו מעשה צ"א שהיה לו חמץ ורצה למכור לנכרו כדון והתחכם שלא לומר לנכרו כלום מחמץ שלו

רק הניחו בחדר של חצירו שידע שימכור חצירו החדר ההוא עם חמליו שצדדו לנכרו ומוסר לו הנפחה וכן נעשה שמוכר ישראל חצירו החדר ההוא לנכרו ונמכר החמץ שהיה בתוכו בכלל חמץ שצדדו ההוא רק שלא ידע בו לא ישראל המוכר ולא הנכרו הקונה אותו החמץ אסור. חנוך בית יהודה ס' י"ג. ח"י או"י ט"ו. נק"ח או"י ו"ד. ח"א שם או"י ו' מיכו הרב עיקרי הדי"ט ס' י"ז או"י כ"ג כתב אע"ג דאין הנקנה דעתו להקנות ולא הקונה לקנות אפי"כ אם כבר ציטל ואין החומץ ברשות המצטלו ד"ה אין עובר עליו ואין לחמלו דין חמץ שעבר עליו הפסח וממילא לא שייך למקנסיה ועו"ש. ומ"מ לכתחלה הרוצה להניח חמליו בחדר חצירו המוכר חמליו לריך להודיעו ולעשותו שליה למכור וכמ"מ ח"א שם.

ס' שם ואם מכרו וכו' ודבר פשוט הוא שאין לזכור החמץ למומר (או מומרת) דאעפ"י שהט"א ישראל הוא. ואם מכר ויש הפ"מ יש לומר למומר שחליפנו עם עכו"ם אחר או ימכרנו לעכו"ם ומוותרים הנשעות לישראל. כ"ז סק"ד. ח"י או"י ו"ד. א"ר או"י ו' חק יוסף או"י ו' נק"ח או"י ח' חמ"מ או"י ז' ר"ז או"י כ"ז. ח"א שם או"י ה' ומה"ט יש למנוע שלא לקנות מיד אחר. הפסח שבר או י"ש ממומר לפי שהוא חמץ שעבר עליו הפסח ואע"ג דאמרינן פ"ק דפסחים וחלוין דחמנן של עוברי עזורה מותר מיד לאחר הפסח מפני שהם מחליפין היינו צעור לחאבון דלא שציק היתרא ואכיל איסורא נש"א"כ צעור להכעיס ועכשו כולם מוקרי עובר להכעיס כמ"מ צו"ד סס"י קנ"ה בהג"ט. ח"י שם. א"ר שם. חמ"מ שם.

ס"א ישראל נשפוי נכרית אשר לא בדת והוא נובגת מנהג נכרים והוא נובג מנהג ישראל ונגלה חמץ עמה אחר הפסח מאחר שכבר ציטל והפקיר חמלו קודם זמן איסורו שוב אינו ברשותו והו"ל חמץ עכו"ם שעבר עליו הפסח שמותר בהג"ה. שצו"י ח"א ס"ו ק' ש"ע"ת או"י ח'.

כב) מומר שנסא עכו"ם הוולד עכו"ם ולהיפך הוולד ישראל שולדה כמור כמ"ש ב"ה"ה ס"ו ד' סע"ו ה' וסע"ו י"ט ועו"ש. ומ"מ בדועבד י"ל דעדיף מתנות

שנסבה לבין עכו"ם ואין לך חונס גדול מזה ואף בישאל חונס אסור זה עדיף טפי וע"כ בדועבד אס קנה ממנו אחר הפסח ויש הפ"מ יש להתיר. מש"ז או ד'.

כג) ולמכור גאשת מומר לעכו"ם לכתחלה לה ואם א"א שאין אחר מוכר לה בתנאי שתחזיק

לעצמך ולא תמכור אף לבעלך. מש"ז שס. ונראה דהכל לפי הענין דאם זדיניהם יש לה רשות לישא וליתן בפ"ע מנהי המכירה ואם זדיניהם אין קנין שלה כלום ולא תצטרך לשלם הכי הוא עכ"פ באחריות ישראל ואסור. שעי"ת או י"א.

כד) אם קנו חמץ שצבר עליו הפסח מן מומר ולא ידע שהוא מומר וכדומה פשיעה דמקח טעות הוא ואם יראה המומר להחזיר המעות רשאי דשלו הוא נוטל וכאמור. מש"ז שס.

כה) שם. ואם נמכרו וכו' מעשה בא' שמכר חמץ וי"ש לעכו"ם כראוי וזקף הדמים במלוה ובחוק הפסח

הפסיד העכו"ם הרבה מו"ש ולקח עכו"ם אוהבו של ישראל המפחה מיד העכו"ם לית חששא. ואפשר רשאי הישראל לקבול לפני השר שיקח המפחה מיד העכו"ם שלא יפסיד לגמרי כי הוא עכו"ם עני אבל אם לקח הישראל המפחה מהעכו"ם ו"ל דאחריות על ישראל ואסור לאחר הפסח. ולי"ע מש"ז שס. ועיין לעיל או מ"ו.

כו) ישראל שסיה לו מקח עם גוי על וי"ש ושלה ישראל לגוי בפ"ע וי"ש ע"ו גוי שסיה רחוק מאתו מהלך יום א' וגמלא כשנוגע ליד הלוקח סיה צשעה שכבר נאסר בהנאה ימחין ישראל עד שידע שכבר כלה סו"ש מן העולם ואז מותר לקבל מעותיו. פמ"א ח"ב ס"ו מ"ג. י"א מה"ב בהגה"ט או ג'.

כז) אחד ששלה וי"ש ע"ו עכו"ם ולא נחתו לישראל ונשאר ביד העכו"ם עד לאחר הפסח אם לא ידע בו ישראל עד עבור ימי הפסח ודאי יש להחזיר בהנאה כיון שסיה ביד העכו"ם וגם מטעם שביטלו וסיה אנוס במכירה ואם נודע לו בחוק הפסח יש לארד להקל ג"כ כיון שלא ידע צע"פ בזמן שביעור וליכא למקנסיה. השו"י משיבה נפש ס"ו וי"ד והביאו פ"ה ס"ו ת"מ. ועיין לעיל או ל"ה.

כח) אחד שלא סיה צביתו בזמן מכירת החמץ וז"ל בעלמס מכרו לזכותו מהני בדועבד דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו. באר יצחק ס"ו א' וס"ו ב' ועי"ש

כט) בעיר שדרך הרב לכתוב תמיד צשטר מכירה שמוכר גם החמץ של אנשים שצעיר אשר לא בקשו ממנו למכור או ששכחו שאף דזכות הוא לו ובדאי נחא ליה מ"מ אין במכירה הרב ממס דבעינן גם דעה סקונה סיהא סמכה דעמו וכחא לא סמכה דעמו כיון שהבעלים יכולין לצטלם ושמא ימכרו לאחר. השו"י זנין עולם. אבל ספ"ה כתב עליו דזה לא נקרא לא סמכה דעמו רק דינו כמו לוקח על הנאי ע"מ שיחזרו בעליו ואם נחרצו אח"כ הוי מכירה ועו"ש.

ע) ראובן וגוי שסיו שיתפס ומכרו שניהם גם יחד חמץ לשמעון קודם לחג וקבלו המעות אבל עדיין

לא מסך שמעון החמץ מרשות השותפים ועבר עליו הפסח חייב שמעון לבערו. בני יעקב ס"ו ב' י"א בהגה"ט. עיקרי הד"ט ס"ו י"ז או י"ד. ולפי מ"ש לעיל או י"א דיש לילך אחר מנהג הסיחרים ס"ה לכאן דאם המנהג קנה שמעון

לעפ"י שלא מסך הכי הוא של שמעון ואם לאו הכי הוא של שוחפין ועיין לעיל או ג' ואו ד'.

עא) שם. ובלבד שיחמו לו מחנה גמורה. מס שנהגו העולם לתח למשרת עכו"ם שצבית כלים המחומלים שא"א לנקרס טעם כגון בית שאור וסנפס והמדה שמודיין צס קמח וכיוצא בהם באופן שחמץ הרבה דבוק בהם והעכו"ם

בעלמא יודע שדבר זה הוא להנלל מאסור חמץ ואין ראונו לזכות בהם אלא שמקבלם צשחיקם ואחר הפסח חזר ומציאם לצע"ב אין צום חשש איסור כיון דמס שסוא דבוק בכלים הללו לאו מירי דהנאה הוא ואין צו מועיל לאחר הפסח ואפי"ה

אם לא יחגנו לעכו"ם צמתנס גמורה ורק צסולאו מרשותו וביטל סגו. קול אליכו ס"ו כ"ג והביאו סזכ"ל ח"א וחי"ג ועו"ש עיקרי הד"ט ס"ו י"ז או י"ב.

עב) שם. מחנה גמורה. ואפי"ה ע"ו שלוחו או אשתו וכול להקנות החמץ ולא אמרינן אשס לא ידעם לאקנויי בדבר שיחזור לה אח"כ. חיי או ע"ו. א"ר או ע"י מק"ה או וי"ד. חמ"מ או ז' ועיין לקמן או פ"ה. ולכתחלה אין לעשות שליח מומר למכור לו החמץ ובדועבד שרי. א"א או ד' שעי"ת או י"א.

עג) ואם עשה ישראל שליח למכור חמצו והסליח מכר החמץ חגב קרקע שלו אפי"ה בלא שום נתינת מעות ג"כ מהני בדועבד. ח"א כלל קכ"ד או ג' והיינו כגון שהחזיק העכו"ם בקרקע באחד מדרכי הקניות של קרקע כמ"ש לעיל או מ"ה ועו"ש.

עד) אחד שסיה צתפיסה צע"פ וסיה לו צביתו וי"ש ולס לאשתו למכרו לעכו"ם ולמכור לו המפחה ואשתו שלחה לאשס אחרת למכור ולא מכרה וכל ימי הפסח סיה סבור שבעשית מלותו ואחר הפסח נודע לו שלא מכר מעולם אין שום ד' למכור בהנאה ולא צד ממונס של ישראל צחנס. שו"ת שצטוף ס' מנחה יעקב ס"ו ו' וכתב שגס הרב חמוי

הסכים עמו להחזיר ועו"ש. עיקרי הד"ט שס או ו'.

עה) מי שצאנס ולא עלה בידו למכור לעכו"ם חמץ שלו צע"פ וסגר המרצף וזקק המפחה צמקוס הפקר עיין צשו"ת כנסת יחזקאל ס"ו י"ד שצידד להחזיר בדועבד צכסכמה רבנים אחרים ועו"ש. והביאו עיקרי הד"ט שס או א' שעי"ת או ח' ועיין עו"ש צשעי"ת שאסף וקצץ כמה דינים מאלו הענינים ועו"ש.

עו) שם. או שימכרו וכו' סה"ז צבס מהר"ש סחור לומר לו סילך חמץ זה וחתן לי חמץ אחר אחר הפסח ועו"ש. וכ"כ צספרו א"ר או י"ב. ונראה דיש להחזיר גדולה מזה שיאמר לו יסיה לך צמתנס לחי ימים ואחר ח' ימים יסיה שלי כמ"ש הר"ן וכריצ"א צחי" פ' המגדש צבו סו"ס אי את אשתי ולמחר את אשתי כיון דפסקה פסקה ועו"ש.

כס"א או ו' ועו"ש. ועיין לקמן או פ"ה.

עז) שם. מכירה גמורה. כתב הרב צגדי ישע ס"ו ב' או ה' כיון שמכירה החמץ לעכו"ם ל"ל מכירה גמורה

להחזיר לא מהני: ד' הרשאי ישראל לומר לאינו יהודי בשעה ה' אוקודם עד שאתה לוקח חמץ במנה באר הגולה
ה שם בחוכמות

בף החיים

קח

ונחלנו מותר החמץ אחסוף אף באכילתו אך בחורח גדר
שלא לסקל בפני ע"ה יש להחמיר שלא יודקק בו ישראל רק
העכו"ם ומכרנו לנכרים וסדמים מותרים לישראל. נזכ"י מ"ס
סי' ג"ח. שעי"ה אוי ח'.

פג) שם. אבל מחנה ע"מ להחזיר וכו' אע"ג דזכ"מ הוי
מחנה משום חומרא דחז"ן לא מהני וחומרא
יחירה הוא וכו' דלא לוסיקף ע"ה לדמות לה מלחא אחריתו
הה"ד סי' ק"ך. מ"א סק"ה. וסד"ב"ז ח"א סי' ק"מ כחב
דשאני הכא דכל זמן שהחנאו חלוי הוי כפקדון ואם נחקיים
החנאו אעפ"י שנמצא למפרע שהחמץ הוה של עכו"ם בשעת
קיום החנאו כבר עבר עליו ישראל ולא יועיל קיום החנאו
לבטל הלאו שכבר עבר עליו. כה"ג בהנז"י. מ"א שם. מ"ס
הלכות כחב כדבריו הה"ד דהטעם דלא הוי מחנה משום
חומרא דחמץ. וכחב עליו הא"ר אוי י"א משמע שאם עבר
ועשה כן אין לאוסרו בהנאה עכ"ל. אבל הפרי"ח כחב דלא
כמ"ס הה"ד דלא הוי חללא חמרא בעלמא חללא מעיקר
הדין אסור וכמ"ס הכנה"ג בשם הרדב"ז יעו"ש. וכ"כ המק"ח
אוי י"א דאסור מדינא. והמט"י כחב דגם להחמיר אסור
מדינא וכחב וכ"כ עיקר יעו"ש. וכחב החמ"מ אוי ה' דה"ס
במכירה ע"מ להחזיר אסור מדינא.

פד) ונראה דאפי' לדברי הרדב"ז דוקא כשהולך המחנה
בחזרה שאמר הריני ניחן לך ע"מ שהחזירו
לי דנמצא שאם לא יחזירו לו לא הוי מחנה מחנה אבל אם
אמר הריני ניחן לך והחזירו לי נמצא שאין המחנה חלויה
בחזרה שאף אם לא יחזירו לו הוי מחנה פשיטא דשרי מדינא
אם לא משום חומרא דחמץ. מ"א שם. מ"ס הח"י אוי י"ז
חמה על דברי המ"א הגו' ממש מור"ם ז"ל ב"י"ד סי' ש"ס
סעי' ח' דה"כ שאמר והחזירו לי דלא הוי מחנה כלל יעו"ש.
וכ"כ המק"ח אוי י"א דמכ"ש כשאמר והחזירו לי דלא הוי
מחנה כלל. אבל אם אחר כדי דיבור של מעשה המחנה
אמר והחזירו לי מותר דביעבר. מק"ח שם. ועיין לקמן אוי פ"ח.
פה) סעי' ד' עד שאחיה לוקח זמנה קח במאחוס. כלומר
שיקח חמץ הרבה בסך מאחוס אעפ"י שא"ל
ליקח חללא זמנה ח"ל לא יפרש לו שיקנהו בזיל ולתח לו
אח"כ ריוח שזו הוי כהערמה. כיב הבי"ח. מ"סו בשם האגודה
כחב דרשאי לומר לעכו"ם שיקנהו בזיל ואפי' לומר לו בפ"י
שיחזרו ויקנהו ממנו ויחן לו ריוח כמי שרי כיון דהמכירה היא
עכשוו מכירה גמורה בלי הערמה יעו"ש. וכ"כ הט"ז סק"ה
וכן הסכים הפרי"ח והמט"י. וכ"כ ח"י אוי י"ט. א"ר אוי י"ג.
חק יוסף אוי פ"י מק"ח אוי י"ג. ח"א כלל קכ"ד אוי ז'.

פז) שם שמא אלטרך וכו' וזו לשון הרמב"ם פ"ד וכ"ס
בחוספחא הביאה הרא"ש פ"י כ"ט וכ"ס במרדכי
ור"י אבל הטור כחב דרשאי לומר לו עד שאחיה ליקח זמנה
קח במאחוס שאקחנו ממך אחר הפסח עכ"ל והביאו מ"א
סק"ו. וכחב המט"י דנוכחה הרמב"ם שהוא לשון השי"ע דכחב
לשון שמא לא תדוק אם יאמר לו לשון צרור שאקחנו ממך
אחר הפסח אסור דא"כ נשוויה לטור דכחב לשון צרור
דפליג על הרמב"ם וזה ח"א דהרי גס לי החוספחא שהעתיק
אביו הרא"ש ז"ל כתובס ב' שמא ואם הוה חולק כו"ל לבאר
וכו'

גמורה בלי הערמה נ"א"ס דאחר הפסח כשיחזיר העכו"ם
החמץ לישראל לריך לקנותו באחד מדרכי הקנאה ולא לקבל
ממנו בחזרה סתם וכמ"ס ספ"י בענין מחנה ע"מ להחזיר
סי' חר"ח סעי' ה' ונראה דאחר הפסח די בזה שיקנה
מהעכו"ם החמץ והסדרים בנסף לחוד והעכו"ם יחזיר סטר
מכירה שקיבל ודי בזה שאף ישראל מעכו"ם אינו קונה קרקע
בנסף לחוד כ"א בשטר החס משום דלא סמכא דעתיה
דישראל משא"כ ככל שמחזיר לו השטר יעו"ש.

עח) שם. בדבר מועט. ואין לחוש לביטול מקח כי אכן
סדרי שהישראל גמר ואקני לו כדי שלא לעבור
בז"י וז"ל. ח"י אוי ע"י. ומ"מ היוצר נכון למוכרו במקח
הסמוך לשווי כדי שלא יהא נראה כהערמה וגם המכירה
תהיה בשטר עם החדר ויקח מהעכו"ם מעט כסף במוקדם
חחילה פרעון וסעאר וזקוף עליו במלוב בשטר ואם חושש
בעכו"ם שמא יחזיק בו אחר הפסח ימכור לו מעט ויחזיר
משוויו כדי שאף אם יחזיק בו לא יפסיד וכמ"ס לעיל אוי
כ"ח יעו"ש.

עט) וצריך לפרוט שם הלווקח בשטר ולריך לפרט כל
מין חמץ שיש לו ולא יכתוב סתם אפי מוכר
כל שיש בו חשש חומץ דהוי כאין מונו ידוע שהרי אינו יודע
אם זוכה הרבה או מעט חללא יפרוט כל מין ומין רק במדידה
א"ל שיהיה דוקא קודם פסח חללא כמו שכוחים דהמדידה
והשווא יסיה לאחסי"פ וא"כ סמכא דעתו דעכו"ם. ח"א כלל
קכ"ד אוי ג' ועיין לעיל אוי כ"ד.

ף) ואם אינו יכול להשכיר לו כל החדר מפני שהוא לריך
ג"כ להשתמש בו יעשה מחילה לפני החמץ וישכיר
לו אה המקום שעד המחילה ויכתוב כן בחוק השטר. גם
יכתוב שיש להקונה דריסת הרגל ללכה כרצונו אל המקום
הכוא וגם שאם ירצה העכו"ם הזה הקונה למכור את החמץ
לעכו"ם אחר בחוק הפסח או לישראל אחר הפסח יש לבולס
דריסת הרגל ללכה שמה. וכן אם משכיר או מוכר לעכו"ם
חדר שלריבים ללכה שמה דרך רשותו של המוכר לריך לכתוב
כן בשטר שיש לעכו"ם הקונה ולכל הקונים שיביא שמה דריסת
הרגל ללכה שמה. קיצור ש"ע סי' קי"ד אוי ד'.

פא) אם הבית הוא חללא לישראל רק בשטרות מישראל
אחר אוי אינו יכול להשכירו לעכו"ם לבית דירס
בלי רשות המשכיר. לכן יחנה בפ"י עם העכו"ם שאינו משכירו
לו לדור בו רק להחזיק בו כליו ומטלטלי. אבל לא ישכירו
בפ"י להחזיק בו חמץ רק סתם להחזיק בו כליו ומטלטלו
כרצונו. ומ"מ אם המשכיר צעיר יקח ממנו רשות להשכירו.
וכן מי שנוסע לדרך קידם פסח ואשתו תמכור חמץ ויחן לה
רשות בפ"י שהשכיר החדר. קיצור ש"ע שם אוי כ' ועי"ש
ניסח השטר של מכירה חמץ אם חפץ לראות. וכ"ז יש לעשות
כדי להגלל מחשש אוסור חמץ וגם שלא יהיה נראה כהערמה
מיסו דביעבר אם לא מנר רק בנסף לבד או במשוכס לבד
בלא שטר ובלא מכירה החדר מותר אחר הפסח כמ"ס לעיל
אוי מ"ח ואוי מ"ס יעו"ש.

פב) ואם העכו"ם חזר בע"פ אחר חלות ממקחו ונתן
סדרוף געלר בחזרה וגם המפחה וטוב חזרו

קח במאתים שמה אצטרך ואקחנו ממך אחר הפסח אבל לא ימכר לו ולא יתן לו על תנאוואם עשה
כן ה"ז עובר בבל יראה ובי"ה חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח אסור אע"פ שביטל:
באר הגולה רמב"ם
הג"ה פ"ד י' בשם
הירושלמי ור"ח

בף החיים

צב) סעי' ס' אסור אעפ"י שביטלו דחיישינן שמא יערים
לומר שביטלו אעפ"י שלא ביטלו עור. ע"ז סק"ז
מ"א סק"ח. ואע"ג דכ"ע מצטלין בזו"מ מי"מ חיישינן לסערמס
חיי אוי"ך אוי"ך אוי"ך.

צג) ש"ס. אסור אעפ"י שביטלו ובעל הטעות אסרו באכילה
ובהכירה בהנאה. ואין טעם נכון לחלק בין אכילה
להנאה. עור. ובהכירה הפר"ח מדמסחם השיע משמע דאסור
אף בהנאה ובהכירה דכן עיקר יעו"ש. וכ"כ המ"מ. א"ר ס"ס.
נכ"ס אוי"ך חמ"מ אוי"ך ב' ר"ז אוי"ך כ"ט. וכ"כ בח"א כלל
קכ"ג אוי"ך.

צד) ש"ס. אסור אעפ"י שביטלו. ויהי אם הפקירו. כ"כ
הר"ח ור"ח בשם הירושלמי ודלא כעו"ש (בס"י)
חמ"ז אוי"ך י"ב) שלא יעו"ש. מ"א סק"ח. וכן המ"מ צ"ט
חמ"ז אוי"ך כ"ד השיג על דבריו כעו"ש שכתב להחזיר אם הפקיר
חמ"ז קודם שיע ששיח יעו"ש. וכ"כ א"ר אוי"ך י"ג דלדונא ק"ל
כפ"י דאוסרין בהנאה בין בהפקר בין בביטול יעו"ש. וכ"כ
חיי אוי"ך ח"ק יוסף אוי"ך י"ד.

צה) ואפ"י איכא עדום שהפקירו וביטלו לא מהני אם
הניח חמץ צביתו וצרכותו מדעתו וידע ממנו
כל ימי הפסח דודאי כה"ג לה מהני ביטול או הפקר אבל
כל שלא היה יודע ממנו כל ימי הפסח ויש עדים שביטל
או הפקיר קודם פסח או שיש אונס גמור בעטין המכירה
וכל ימי הפסח היה סבור שמכר ואחר הפסח נודע לו שלא
מכר כיון שהיה חנוס כ"כ אונס ידוע ואמר שביטל אף
דליכא עדים לא חיישינן לסערמס ויש להחזיר עכ"פ בהנאה
אחר הפסח. חיי"ש. אמנם המ"מ אוי"ך י"ד כתב על דבריו
חיי"ש ס"ג דליחא דאפ"י באונס ידוע ג"כ אסור החמץ אחר
הפסח יעו"ש. וכ"כ א"ר אוי"ך י"ג על דבריו חיי"ש ס"ג דמאחרונים
לא משמע כפי ולכן אין להקל אם לא בהס"מ מאד אפשר
לסמוך ולהקל יעו"ש. ועיין בא"י שאח"כ.

צו) מי שבא ממ"ה עם חמץ בחוץ הספינה ופגע בו הפסח
ולא בא הספינה למקום חפ"י היה נראה להחזיר
להפקירו בפני ב"ד ולאחר הפסח לחזור לזכות בו מההפקר
ולמכרו אבל לא לאכלו משום דהוי מילחא דלא שכיחא ומפני
חומר איסור חמץ לא מלאכי לבי לעשיה מעשה. הר"ש הלוי
חא"ה ס"י י"ב. כה"ג בהגב"י. מ"א סק"ח. מיהו בשכנס"ג
הגב"י אוי"ך ז' כתב על דבריו הר"ש ס"ג דלא פליגי בירושלמי
אלא דוקא בהפקירו בינו לבין ע"מ דבז"ר חיי"ש להערמה
שמא יאמר הפקירו ולא הפקירו אבל בהפקירו בפני עדים
לא שייך זה הילכך נקטין דאם הפקירו בפני עדים וכ"כ
בפני ב"ד מהני אוחו הפקר ומוחר אף באכילה וכ"כ בהנאה
יעו"ש וכן הסכים א"ר אוי"ך ח"י יעו"ש. אבל הפר"ח השיג על
דבריו שכנס"ג ס"ג וכתב דאין לסמוך עליוהו יעו"ש. וכ"כ
כה"ש אוי"ך ס' וכתב שם הפר"ח דאין הקנה לזה אלא שימכרנו
או יחננו לעכו"ם מכירו וזה ברור וחו לא מירי עכ"ל. והסכים
לדבריו המ"מ אלא שכתב דהיכא דלא אשכח הכ הקנחא שלא
מלא מ"י שיקנה ממנו ואפ"י בחורה מהנה שאין לו עכו"ם
מכירו

וכי ואין איסור אלא כשיסוד בחורה הנאי ודלא כדמשמע
מדבריו מ"א סק"ו יעו"ש. ומיהו כבר כתבנו בא"י סק"ד
דדעה האחרונים להקל.

פז) ש"ס. ולא יתן לו על הנאי. ומיירי שהישראל הלס
הנאי בעלמו כגון שהנהגה שאם הישראל יסוד
לו מעות יחזירם לו דכה"ג לא הוי מכירה כלל כמ"ס בחו"מ
ס"י ר"ז. א"כ שהלס הישראל המכירה בחנאי כגון שאל אם
העשה לו דבר פלוני החמץ שלך ונמלא דכל זמן שלא נחקיים
החנאי לא הוי מכירתו מכירה אבל אם אמר הריני נותן לך
מעכשיו ע"מ להחזיר או ע"מ שהעשה דבר פלוני הרי זה
מכירה גמורה כמ"ס בחו"מ ס"י ר"י"ב סעי' ד' ובא"ה ס"י
כ"ה סעי' ח' יעו"ש רק משום חומרה דחמץ אסור כמ"ס
בסעי' ג' מ"א סק"ז. ובב"ד הר"ז אוי"ך י"ט ואוי"ך ח' וכו'
וכתב דחמץ זה אסור בהנאה לאחר הפסח יעו"ש. ועיין
לעיל אוי"ך פ"ג.

פח) אבל אם אמר לו ע"מ שהחזירתי לו לאחר הפסח כיון
שכל ימי הפסח לא היה מחוייב להחזירו לישראל
הרי הוא כשלו ממש כל ימי הפסח ולפיכך לאחר הפסח הוא
מוחר אפ"י באכילה כיון שלא עבר עליו צב"י וב"י אלא
שלאחלה אסור לעשות כן. ר"ז אוי"ך כ"ב. ועיין לעיל אוי"ך ע"ג.

פט) ש"ס. ולא יתן לו על הנאי. פ"י על הנאי שיחזירו
לו אחר הפסח דא"כ לא הוי מכירה ולא מהנה
אבל אם א"ל על הנאי שהחזיקו לעצמך והעשה בו כרצונך
רק שלא המכרם לשום אדם אחר זה הוי מכירה גמורה אפ"י
בכל השנה. ונראה שכל אדם יאמר כן לעכו"ם בפ"י ויעיל
בזה ששום אדם לא יוכל לקנות מהעכו"ם אוחו חמץ כי ע"מ
כן לא מכר לו ונמלא חוזר המקח להעכו"ם ויכול ישראל
בעל החמץ לחזור ולקנותי. ע"ז סק"ו יעו"ש אמנם המ"מ
כתב דאין לסמוך על דבריו ע"ז זה ולא מהני הנאי באופן
סנ"י דאם עבר העכו"ם ומכר נחבעלה גם מכירה הראשונה
שמכר לעכו"ם וחזר למפרע החמץ של ישראל וממילא קם
דינא דהוי כמהנה ע"מ להחזיר דלעולם עובר כמ"ס לעיל
(אוי"ך פ"ג) בשם הרדב"ז יעו"ש. וכ"כ חת"ם חא"ה ס"י קט"ו
שכן הסכימו רוב הפ"י ודלא כה"ג יעו"ש.

פז) ש"ס. ולא יתן לו על הנאי. ועיין בהש"י חת"ם ס"י
ק"ט שמלך בניו שטעם בד"ן וסבר דמכירה על
הנאי מהני ה"ל כאומר מוחר וחמץ שעבר עליו הפסח הוא
משום קנסא ובאומר מוחר לא קנסוהו ומסיים אך כל זה
דלא למקנסים להפסיד מקנחא אבל מ"מ לא יסא נשכר כלל
יעו"ש. ונראה דישם שיווי החמץ בע"פ בשעה שמכרו מה
שסיה אז דמי שווי וימכרנו לעכו"ם והריוח יוחר מסך זה
יתן לעומלי חורס כי היכא דליהוי ליה כפרה אשגחוי. פ"ה.

צא) ש"ס. הרי זה עובר וכו' זהו לשון הרמב"ם פ"ד דין
ז' וכתב עליו שם המ"מ הוא כפי דעתו שכתב
שהמפקיד חמ"ז עכו"ם עובר בלאו עכ"ל ובב"ד צ"י ומ"א
סק"ו. ועיין לעיל ס"י ח"מ ובדבריו לשם אוי"ך מ"ה.

ו כ אסור להאכיל המצו בפסח אפי' לבהמת אחרים או של הפקר : ז ל אסור ליתן בהמתו לאינו יהודי להאכילה בימי הפסח אם הוא יודע שמאכיל אותה פסולת שעורים שהוא חמץ :

כף החיים

דין

מכירו והוא רוצה לזכות בו אחר הפסח כיון דלובא לך שכול לבשרו שרי בהפקירו יעו"ש. ועיין לעיל או' ל"ז.

צז) ופשוט דאפי' אין החמץ אצלו יכול למכור לעכו"ם חמץ בא' מדרכי הקנייה ה"ל (עיין לעיל

או' מ"ה ואו' כ"ח) ואז קנה העכו"ם החמץ בכל מקום שהוא.

מ"א שס. וכיוצא בקניית מקום שהחמץ שם ע"י כסף שמקנה לו המקום ע"י כסף לבד בלא שטר או יעשה שטר או יקנה חמץ בקנין שנהגו סוחריו ישראל (עיין לעיל או' כ"ח) אבל ע"י כסף ומשיכה א"ל דהא החמץ ליתא גביה למשוק. מחמ"ש.

ומהו מ"ם שמקנה לו המקום ע"י כסף לבד בלא שטר או יעשה שטר כיוצא לכתחלה ימכור לו בכסף ובשטר וצדיעבד בכסף לבד והוא שאומר לו אטעמי שלא כחצתו לך שטר אני מקנה לך בכסף לחוד וכמ"ס לעיל או' מ"ד ועו"ש. ואם אין

החמץ ברשותו כדי שיוכל להקנותו אגב המקום כגון שהוא בספינה או בפקדון אצל אחרים או בעיר אחרת אז יקנה אוחיו בכסף לבד ויפקיר ג"כ כמ"ס באו' שאח"כ.

צח) והיכא שחמלו יבא לעיר שיכירו בהוכו ולריך ליתן מהם מכס ושכר עגלה וכס"ג חוץ הפסח

וא"כ איך יעשה ויפקירו ולמכור לנכרי בכסף כבר נחצנו לעיל (או' מ"ה) דלכתחלה אינו קונה בעכו"ם בכסף לבד ומשיכה אין כאן וגרסה דיעשה כך ומכור לעכו"ם בכסף כדי

שאל יבא החמץ חוץ הפסח שיהן העכו"ם המכס ושכר עגלה וכיוצא בו וליקח אצלו החמץ ואחר המכירה יאמר בפני שנים שאם העכו"ם אינו קונה בכסף שע"פ יסוה הפקר גמור ואז יולא אליבא דכ"ע ואפי' לכתחלה בכ"ג שרי. ח"י

או' י' ח"א כלל קב"ד או' יו"ד.

צט) שם אטעמי שצ"עלו. ואם טעה לבטל חמצי וגם לא מכרו לעכו"ם וגזר בשעה שפיה ומכרו לעכו"ם ואח"כ בא לישראל להמורה מותר לגמרי דהאי כחמלו של עכו"ם שעבר עליו הפסח. ל"ה פסחים דף י"ז ע"ג ד"ה רש"י וכו' כר"ס. ועיין לעיל סי' תמ"ג או' ט"ו.

ק) ואם אירע שמכר לאחר חליה חף דמכירתו לא מהני מימי אס העכו"ם משכו לרשותו זכה בו העכו"ם ושוב לא עבר ישראל בפסח צ"ו ומוחר לאחר הפסח אטעמי

שעבר על מ"ע דחשבותיו. ל"ה דף ח' ע"ג ד"ה שס. וכ"כ בספרו נוב"י מה"ח סי' ס"ג והצ"ח השע"ת או' ח' יעו"ש.

ומיטו דעת המק"ח צבואורים לאסור יעו"ש אמנם עיין לעיל סי' ת"מ או' ל' שגרא"ה כדעת ל"ה יעו"ש.

קא) אחד שהיה לו צבואות יו"ש צערך טעה מאות הין שטומד אצל האדון ושנה למכור בע"פ קידם חליות ואחר חליות כורה לו המורה להפקיר בפני ג' כיון שצ"עלו

חמלו כנסיג ואם היה חמץ גמור לא שיהו מוקל בזה אבל צו"ש שאין כאן רק חמץ נוקשה המוקל לא הפסיד שהרי כבר נחצו האחרונים דעכשו דכ"ע אומרים כל חמירא הוי כהפקיר צפ"ע ומה ע"ב שיעשה בזה חלופין ואז אפי' לדירה

שרי. חש"י חועפת ראש ח"ח סי' י"ד. פה"ע או' ט"ו.

קב) שם אטעמי שצ"עלו. מי שסוה לו חמץ חף שלו ממש ועבר ולא ביער קו"פ ואפי' לא ביעל ג"כ רמ"ה

בחוף הפסח והבנים ודאי שאינם יורשים שחרי בפסח אסור

(בג)

באר הגולה
כ"ג
כרבי יוחנן ב' ע"ס
בשם הירושלמי.
ה' הגולה.

בשנאה ואיננו עובדים צ"ו ובלא"ה הפסח כבר מה זה העובר לא קנסו חכמים כלל ומוחר להבנים. דבשלמא אם לא מה העובר צ"ו עד ליל מולאי פסח כיון שהיה חו' רגע א' במוצאי פסח כבר חל עליו קנס חכמים ונשאר באיסורו לעולם ואפי' מה אח"כ לא הוחר לבנים אבל אם מה בפסח עלמנו לא חל הקנס כלל שאז ל"ל חללה הקנס על הבנים והם לא חטאו כלל. ואפי' מה ע"פ אחר חליות יש לסמוך ולהחיר חמץ זה אחר הפסח באכילה ובהגאה. נוב"י סי' י' יעו"ש. מחבר' או' י"א ואו' י"ב. שע"ת או' ח' ועיין לעיל סי' חל"ה או' ד' ואו' ה'. **קג) שם** אטעמי שצ"עלו. ואם קנו שום דבר בחמץ שעבר עליו הפסח עיין לעיל סי' תמ"ג או' ל"א ואו' ל"ב יעו"ש. ואם מותר להסרפות בחמץ בפסח או בחמץ שעבר עליו הפסח עיין לקמן רס"ו חס"י וצו"ד סי' קנ"ה סע"י ג' יעו"ש.

קד) סע"י ו'. אסור להאכיל חמלו וכו' ואםמכור רבין אקרא דכתיב לא יאכל חמץ צ"כר"י חתה הו"ד אפי' לאחרים לא יאכל משמע אפי' לבלב של הפקר דע"פ יש לו הגאה ממה שמאכיל ומשביע את הבכמה ואפי' הוא של הפקר. לב"ש.

קה) שם אסור להאכיל חמלי וכו' ואף בחמץ שאינו שלו אלא מולאי בחוף הפסח נראה דאסור. צ"י. א"י או' י"ד.

קו) שם חמלו בפסח וכו' וה"ה לאחר הפסח בחמץ שעבר עליו הפסח. ח"י או' כ"ב. א"י שס. מק"ח או' ט"ו. ר"ז או' ל"א.

קז) שם חמלו בפסח וכו' לאו דוקא אלא משעה שאסור בהגאה אסור להאכילו לבסמה הפקר. פד"ח. וכ"כ הער"ה או' ז' ובספרו חקה הפסח או' י"א. וכ"כ לעיל סי' תמ"ג או' י"ג.

קח) שם חמלו בפסח וכו' דוקא בחמץ אבל בשאר איסורי טהרה מותר להסליך לבסמה הפקר או לעכו"ם שאינו מכירו. מק"ח שס. אמנם סכנ"ג צו"ד סי' פ"ז בהנה"ט או' יו"ד כחצ בשם שערי דורא שער פ"ה ואו"ה כלל כ"א או' י"ב דמאכל הנאסר משום בשר בחלב אסיר בהגאה ול"מ דאסור ליתן לשפחה או לכלבו ששרי נסנה ממנו אלא אפי' לגוי דעלמא שלא ראה אוחו מימיו או לכלב דעלמא אסור יעו"ש. וכ"כ בח"ח כלל פ"ה דין ג' וכ"כ הפד"ח שס סי' ל"ד או' יו"ד. חכ"א כלל מ' או' ב' וכ"כ הער"ה צס"ו זה או' ז' וצו"ד סי' פ"ז או' ז' דבכל איסורי טהרה אסור ליתן אפי' לכלב הפקר יעו"ש. וכחצ שס סכנ"ג ולכן ניכונן לשפוך החצביל צב"כ וס"א קבורתו או ישלכנו לנהר דהוי כנשרף אבל לא יזרקנו לרחוב אפי' כשאין שם כלב יעו"ש. והפד"ח שס כחצ שצריך לקברו אבל אינו יכול לשרפו (כדי שלא יבא לטות מאפרו) וכ"כ שלא להשליכו לשוק יעו"ש. ועיין צו"ד סי' קל"ג סע"י או' וצדברינו לעיל סי' תמ"ה או' ז'.

קט) סע"י ז'. אסור ליתן בהמתו לעכו"ם וכו' אסור למכור בהמתו לעכו"ם קו"פ כדי שאוכלם העכו"ם חמץ בפסח. חצ"ש דף קי"ד ע"ב והאריך בטוהן טעם לחלק בין מכירת חמץ למכירת צבואות יעו"ש. ברכ"י או' ז' מק"ח או' ט"ו

ט"ז. שעה א' י"ז. אמנם בחשו' מהר"מ מרוב צרכי' אחרונים
 ס' י"ב חלק על דברי החז"ש הגו' יעו"ש וכן כ"א שאלה
 ח' כחצ' להשיג על דברי החז"ש וכחצ' דבקי' ויולג' כהגו'
 למכור יעו"ש. וכן בחשו' צינן עולם ס' כ"א האריך להחיר
 מכירה הבהמות יעו"ש. וכ"כ בחשו' מים חיים להחיר רק
 שלא יזכיר צפי' ליהן חמץ יעו"ש. וכ"כ בחשו' עולה שמואל
 ס' כ"ג להחיר אלא שכחצ' שלא יעמוד הישראל ע"ג כשהוא
 מאכילן ומשקן דלז' ודלז' נהנה בראייתן יעו"ש. ובחשו' חת"ס
 ס' ס"ג כחצ' דאחר המכירה יחזור ויפקירנה צפני ג'
 ובזירוף המכירה אף אם משקיר רק לז' ימי הפסח מ"מ כיון
 שמכר הוי כבא ליד הזוכה דמכני אבל ביטול בלב לא מסני
 צבהמס כמו בחמץ יעו"ש. פ"ח. ומיהו למכור הבהמות והחמץ
 שהוא מאכל בהמות לעכו"ם אחד אסור דאין לך הערמה
 גדולה מזו. כ"כ האחרונים. ועיין לעיל ס' רמ"ו סעי' ג' צענין
 הפקר בהמה ובדבריו לשם צמ"ד.

קיד) ואתם שזכרון רפה אלל העכו"ם להעמיד שם
 שורים ושהעכו"ם יזון אוהם משלו זמן רב
 קו"פ ואין מהנין צפי' חמץ נראה דמוחר. מק"ח שס. שעה
 שס. ור"ל דגס להחז"ש זה מוחר.

קיא) שם. אסור ליהן בהמתו לעכו"ם וכו' ונריך להחיר
 זה לסוחרי סוסים ומכ"ש להנוהגים קלות
 ששוכרים גוי שיחן סובים עם מים לסוסים אלא לריכוס למכור
 כסוסים עם השטאל ולא יהיה להם שום עסק עמהם בפסח
 או שיחן להם סובים בלי מים. ח"א כלל קכ"ד או"י ב.

קיב) ישראל שנתן לעכו"ם בהמותיו לגדלם ולחלק
 סוולדות והעכו"ם מאכילם חמץ בפסח
 יש פנים לאסור אפי' במקבל העכו"ם אחריות בהמות עליו
 דסוף סוף עיקר הבהמות הם של ישראל אבל אם העכו"ם
 קבל עליו לזונס דהשחא העכו"ם עושה להנאה עלמו מוחר
 וה"ס נמו אם משכיר בהמתו לעכו"ם בחו"ס ומחנה שמונותיה
 יחיה על העכו"ם אף אם יודע שהעכו"ם יאכילנה חמץ מוחר
 דאין הישראל נהנה מזה. והא דאסר הש"ע צסעי' זה מייירי
 דישראל רוצה לשלם לעכו"ם עבור מזונותיה. פמ"א ח"א ס' י'
 יו"ד. והביאו המט"י צסעי' זה וכחצ' עליו נראה ברור צבך
 דשוקף העכו"ם צוולדות אם מאמלע השנה הבהמות אלל
 העכו"ם לגדלם ככל ענין שרי אפי' אין העכו"ם חייב צמזונותיהם
 דלא אסר הש"ע אלא צנוחנה לו לימי הפסח להאכילם ולא
 צנוחנה לו צאמלע השנה וגם אינו נוחנה לו כדי להאכילם
 אלא כדי לגדל ולכך גם צשכירות יש להחיר מהני טעמי ודוק
 עכ"ל.

קיד) ולענין לשחוח חלב בפסח מבהמות שאוכלות חמץ
 עיין כ"א שאלה ע' שדעחו להחיר יעו"ש.
 וכ"כ צש"ח בית אפרים ס' ל"ס והביאו צספרו שעה"א או"
 י"ז. וכ"כ דעה הפליתי צו"ד ס' ס' יעו"ש. ועוד עיין צישועות
 יעקב סס"י זה מה שהאריך צזה ומכיים דאני מורה וצא
 להחיר החלב רק שהחלב שחריח וערציה דברים המותרים
 ואם אפשר להמחין מעה לעה מה טוב עכ"ל אמנם הא"א
 צסס"י זה כחצ' דלשחוח החלב חוך מעליע אם אכלה ג"כ
 הצן הוי זוזיג ומ"מ י"ל דישראל נהנה מאוסורי הנאה וצ"ע
 עכ"ל משמע דאם אכלה חמץ לצדו פשיטא דאסיר לשחוח
 החלב בחוך מעליע. וכ"כ צס' חשובה מאהבה ח"ג חו"ד

קיד) שם. אסור ליהן בהמתו לעכו"ם וכו' ואפי' שהעכו"ם
 מאכילם בחנם. מט"י. וכ"כ בניא שאלה ז' ועיין
 צא"י שח"י.

קיו) שם. אסור ליהן בהמתו לעכו"ם וכו' ולדעה המחירין
 לקמן צס"י ח"ן סעי' ו' בעבד לא ואכול ואני
 פורע ואינו אסור אלא ח"כ הקדים דינר וכו' ה"כ מייירי
 צהקדים דינר. פרי"ח. אבל המט"י השיג על דברי הפרי"ח
 הגו' וכחצ' דדוקא צשועלים שצחריה צידם לאכול חמץ או
 מצה וכו' לכן צעינן הקדים דינר אבל בהמה שמאכלה שעורים
 דאורחא צהכי אם ידוע שהעכו"ם מאכילא פיסולה שעורים
 שהוא חמץ ה"ל כאומר לו צפי' שאכילנה חמץ וסרי נהנה
 צבך ואפי' יחננה לו להאכילה צחנם אסור ולא הוחר אלא
 צסחם שאינו יודע יעו"ש. וכן השיג עליו צניא שס וכחצ'
 דאפי' בלא הקדים לו דינר ואפי' צחנם אסור יעו"ש. וכ"כ
 צספרו ח"א כלל קכ"ד או"י ב.

קיז) שם. להאכילם בימי הפסח וכו' כ"כ צ"י צסס מ"כ צסס
 האגודה וכ"כ בחשו' מהר"ל ס' קל"א חכן
 צאגודה עלמו איתא וז"ל וכן לא יאמר אדם לעכו"ם קח
 צבהמתי צצוהך והאכילנה חמץ אך שסחם יחננה לו לזון אוהם
 ימי הפסח עכ"ל משמע דדוקא שיאמר לו צפי' האכילנה חמץ
 אסור אבל צסחמא אפי' יודע צוודאי שיאכילנה חמץ מוחר
 לדעתו ומיכו לכחחלה אין להקל. ח"י או"י כ"ג. אמנם הלצות
 כחצ' כדברי הש"ע דאם יודע שמאכיל אוהם העכו"ם פסולה
 של שעורים שהוא חמץ גמור אסור. וכ"כ סר"ז צס"י ח"ן
 או"י ח"י. וכ"כ דעה המט"י וצ"א כמ"ס צא"י הקודם. ואפי'
 זמן הרבה קודם פסח אסור למסור בהמתו לעכו"ם כשוודע
 שיאכילנה חמץ בפסח. קי"ז ש"ע ס' י"ז או"י יו"ד.

קיח) שם. אם הוא יודע וכו' אבל צסחמא שאינו יודע
 מוחר. צ"י. ע"ש או"י ד' מ"א סק"י. א"ר או"
 ע"י. חק יוסף או"י י"ב. מק"ח או"י ע"י. ח"א או"י יו"ד. ר"ז
 ס' ח"ן או"י ח"י. ונראה דה"ס אם מהנה עם העכו"ם שלא
 יאכילנה חמץ בפסח אעפי' שח"כ מאכילם ליה לן צס
 דהעכו"ם להנאה עלמו הוא עושה. ועיין לקמן ס' ח"ן
 סעי' ה'

קיט) שם. אם הוא יודע וכו' ודוקא לכחחלה אבל צדיעבד
 אין לאסור וכמ"ס צו"ד ס' קמ"ב סעי' י"א פרה שפטמה
 צכרשיני אלילים חואכל. ע"ש שס. ח"א שס. שעה"א או"י י"ז.
 ועיין ח"י או"י כ"ד שמלךד אם נריך להשליך דמו הנאה לאיבוד
 אבל

תמוז דין חמץ שנמצא בחנות ישראל והפועלים א"י או בהפך ובו סעיף אחד :

א א חנות של ישראל ומלאי (פי' כסחורה וכלי סחורה) של ישראל ופועלים הנכנסים לשם אינם יהודים חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה חנות של אינו יהודי ומלאי של אינו יהודי ופועלים הנכנסים לשם ישראל חמץ שנמצא שם מותר אפילו באכילה כך היא גרסת רש"י ורבינו האי אבל ר"ח גורס בהיפך :

ישראל

באר הגולה
א ברייתא פסחים
ל"א :

בף החיים

אבל המק"ח שם כחז דלון מחוייב להסליך דמי הנאה האיסור לים המלח ודלא כח"י יעו"ש. וכ"כ הר"ז שם דאפי' עבר כישראל והאכילה בעלמו חמץ בפסח שמוחר לבחטת ולאכלת בפסח וא"ל להסליך דמי הנאה החמץ לאיבוד עכ"ל. ועיין טוד מזה ביו"ד סי' ק' סעי' א' בסגה ובדבריו האחרונים שם. **קד) ונראה** שיש לומר דאם האכילה שיערים חמולים וכוונתו צו דיש להסליך הפסולה שבצטן סמלחה מיד לאחר פתיחה הצטן למקום הפקר שאולי יש שם עדיין שיעורים חמולים בעינם ואין לסמוך ולומר שדאי נחטלו כיון שהשיעורים היו חמולים בשעת אכילה. שפ"ח שם. ועיין עוד מזה לקמן סי' תס"ו סעי' ז' וסס"ו תס"ז.

הפרי"ח לדברי ז"י יעו"ש. ולענין דינא דעת הש"ע נראה כדעת רש"י ור"ז האו שסתם כמותם שהם הרבים. וכ"כ הפרי"ח לענין דינא העיקר כגו' רש"י ופירושו והכי גרוס הרוקח ומינה לא תזוז דכפי איתא בתוספתא עכ"ל. וכ"כ הר"ז כגו' רש"י ופי' ז"י דאם אין הסחורה של חמץ לכ"ע אזלינן בתר פועלים יעו"ש. ומי"ש הט"ז דככל גוונא אזלינן לקולא דלון כחן קנס כתב המש"ז לדברי ר"ח קאמר ולא לדיוא יעו"ש אבל מדברי המק"ח או' ז' נראה לדיוא קאמר וכ"כ בצאה"ש סק"ב. ועיין באו' שאח"ז.

ה) שם. אסור בהנאה. הר"ף והרמב"ם והרא"ש ושאר פו' השמוטו לגמרי דינים אלו וכתב הראב"ד בתמוז דעיס סי' רנ"ה בהגהו' על צעל המאור שלכך השמוט דין זה לפי שיש גו' מחולפות ונקטינן לאיסורא עכ"ל אבל באמת מוסתבר למומר אויפכא מדהשמוטו הפו' אלו ולא אשמוטין איסור ש"מ דס"ל דיש להתיר מספיקא כדין כל ספק דרצנן. ח"י או' א' וכ"כ הישי"ע והגה"ש או' א' ומיכו עיין בחקת הפסח מה שהאריך צזה והביא מחלוקת הפו' אם צה"ג אזלינן לקולא או לחומרא יעו"ש. ולענין דינא כבר כתבנו באו' הקודם דעת האחרונים צזה.

ו) ובענין מ"ש דאם אין שם בסחורה דבר חמץ הולכים אחר הפועלים וא"כ אם היה החנות של עכו"ם והפועלים ישראל חמץ הנמלא שם אסור בהנאה ואעפ"י שכשלאו הפועלים מן החנות קו"פ צודאי כבר נתיאשו מן החמץ שנפל מהם תוך החנות של עכו"ם שהעכו"ם ימלאוהו ויאכלוהו וא"כ היה חמץ זה כל ימי הפסח הפקר גמור ולא עברו עליו הפועלים צ"כ מ"מ כבר נתי' סימן תמ"ח שאף חמץ של ישראל שהפקירו קו"פ אסור בהנאה אחר הפסח. ואם הפועלים הם עכו"ם אעפ"י שהחנות ומלאו של ישראל חמץ הנמלא שם מותר אפי' באכילה. ואעפ"י שכשלאו הפועלים מן החנות קו"פ צודאי נתיאשו מן החמץ שנפל מהם ונעשה הפקר גמור וכל דבר הפקר המוגה ברשותו של ישראל זכתה לו רשותו ונקנה לו אעפ"י כן לא נקנה לישראל חמץ זה שהיה ברשותו כל ימי הפסח משום דאיסורא לא ניחא ליה דליקניה ליה רשותיה כמ"ש בס"י תמ"ח יעו"ש. כ"כ הר"ז או' ג' ועוד עיין בח"מ סי' ר"ס סעי' ה' וסי' רס"ח סעי' ג' בהגה יעו"ש ודוק.

ז) שם. אסור בהנאה. ואם נמלא חמץ אחר הפסח ולא ידעינן אם הוא של עכו"ם או של ישראל אסור באכילה ומותר בהנאה. מי"א סק"ב. חק יוסף. מק"ח או' א' אבל ח"י כתב דכל ספק חמץ שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה. וכ"כ דעת הא"ח או' ז' וכ"כ דעת הגה"ש או' ז' ווישי"ע. וכ"כ הר"ז סי' תמ"ח או' ל' אלא שכתב דצמקוס שאין הפ"מ יש לחוש לדברי מי"א אבל בהנאה מותר לד"ה יעו"ש. ואם יש לתלות שנעשה אחר פסח לד"ה שרי

א) סעי' א' חנות של ישראל ומלאי של ישראל וכו' כך היא גרסת רש"י ור' האו אבל ר"ח גורס בהפך. כללא דמילתא דלרש"י ור' האו אזלינן בתר צעל החנות דאם צעל החנות ישראל חמץ שנמלא שם אחר הפסח אסור בהנאה ואם צעל החנות עכו"ם מותר. ולר"ח אזלינן בתר הפועלים דאם הפועלים הנכנסים שם ישראל חמץ שנמלא שם אחר הפסח אסור בהנאה ואם הם עכו"ם מותר בהנאה כמבואר זה בהדיוא בדברי רש"י ור"ח יעו"ש.

ב) שם. ומלאי של ישראל. פת ויין הנמכר בתוכה. רש"י ומציאו צ"י והאחרונים. ועיין לקמן או' ד'.

ג) שם. ופועלים הנכנסים וכו' שנשתדלים במכירת הסחורה. טור. לצום. ר"ז או' א'.

ד) שם. אסור בהנאה. דלא תלינן ליה בפועלים אלא מן של מלאי היה ושל ישראל הוא. רש"י. ומשמע מ"צרוו דלא אסור בחנות ומלאו של ישראל אלא בשום צחותו מלאי פת דהויא למומר החמץ הנמלא שם מן של מלאי היה אבל אם אין צחותו מלאי פת שרי דשל פועלים עכו"ם הוא צודאי ומינה נשמע דלא שרי בחנות ומלאי של עכו"ם אלא בשום צחותו מלאי פת אבל אם אין צחותו מלאי פת אסור דשל פועלים ישראל הוא צודאי. ונראה דלגירסת ר"ח נמו' ע"כ בשום צמלאו שבהנות פת מיורי שאם לא כן מאי קמ"ל דאזלינן בתר פועלים פשוטא דכיון דצעל החנות אינו מכניס שם חמץ כלל ודאי דשל פועלים הוא. צ"י. מיהו הצ"ח כתב דלגו' ר"ח צכל גוונא תלינן בפועלים אבל לרש"י לא תלינן בצעלים אלא ח"כ שהסחורה היא פת ויין והט"ז כתב לרש"י פת ויין ולר"ח דוקא סחורה ולא פת יעו"ש. חמוס הנאמ"ר השיג על דברי הט"ז הנז' וכתב דגם על דברי הצ"ח יש להשיב קלת ודברי מרן צ"י נראהו יותר עכ"ל. וכ"כ הלצום בדברי צ"י דהמחלוקת היא אם סחורה הנמכרת שם הוא חמץ כגון פת אבל אם היא מדברים אחרים שאין בהם חמץ לכ"ע אזלינן בתר פועלים יעו"ש. וכ"כ העו"ש. וכן הסכים שרי

תנ דיו ישראל ואינו יהודי שיש להם שותפות. ובו ז' סעיפים

א ישראל שלוח כבר מחבירו קודם הפסח צריך לפורעו אחר הפסח ויש בו משום גזל אם אינו פורעו ;
ב ישראל שמקבל מא"י ברביית בכרות בכל שבועיאמר לו קודם פסח שיתן לו בשבוע של פסחקמח
או מעות וכיון שהתנה עמו כך אעפ"י שאחר הפסח נותן לו בכרות המין חליפי הקמח והמעות הן ושרי :

ישראל

באר הגולה
א טור בשם רש"י
ובשאר פוסקים
מהא דבי ר' ינאי
ע"ז ס"ב. ב טור
בשם ר' אבן העזר

קף החיים

ה) **סעי'** ב'. יאמר לו קודם פסח וכו' המ"ז סק"א לחלק
ולא דאי מצי מסלק ליה בכל שבוע מועיל החנאי
ק"י"פ אבל אם זקף עליו הרבית בפ"א ולא מצי לסלק ליה
עד זמן שביניהם לא מועיל החנאי ק"י"פ ולריך להחנות בתחלה
המקח וכמ"ש לעיל בס"י רמ"ם בענין שותפות בעכו"ם יעו"ש.
אמנם סנה"ש או"י א"י כתב על דברי ס"י"ז ס"ז דאינו מוכרח
דאפי' לא מצי לסלק ליה עד זמן שהחנות ביניהם וכול להחנות
ק"י"פ ולא דמי כפי לסי' רמ"ם יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או"י ב'
וסמ"ע או"י א"י אלא שכח ש"ה המס"ז דהיכא דדינא דמלכותא
דאין אחד מהם יכול לחזור להחלה יש להחמיר במ"ש ס"י"ז
ודיעבד ל"ע עכ"ל אבל בצ"ה כתב דגם זה אין להחמיר
בדיעבד יעו"ש. וכ"כ בח"י או"י ג' שכח דאין להחמיר בדיונים
אלו כי בל"ה אין ישראל קינס בלא משיכה לרוב הפוי יעו"ש.
ו) **שם**. וכיון שהחנה עמו וכו' משמע אבל אם לא התנה
עמו כך ק"י"פ אסור וכמ"ש ב"י בשם ר' אבן העזר
יעו"ש. וכ"כ הלבוש. אבל ה"ח כתב להחלה יש לחוש להצרת
ראצ"ה אבל בדיעבד מותר אפי' לא החנו כל עיקר יעו"ש.
והב"ד מ"א סק"ב. חק יוסף או"י ב' מק"ח או"י ב' ח"א כלל
ק"י"ד או"י י"ד, וספר"ה כתב דל"ל לומר שום דבר ק"י"פ אלא
מן הסתם מקבל מהם אחר הפסח בכרות חמץ שהיו ראויים
לחם לו בפסח כדמשמע מדברי הגמ"י ומרדכי שהביא בב"י
יעו"ש. וחי"י או"י ג' כתב דהעיקר כמשמעות לשון הש"ע והלבוש
דלכתחלה טוב להחנות כך ואם מחנה כך אף אם נוחן לו
העכו"ם א"ח"כ חמצי שבער עליו הפסח ג"כ שרי ואם לא התנה
עמו כן אם העכו"ם נוחן לו א"ח"כ קמח או מעות או חמץ
שנעשה אחר פסח שרי דחליפי חמץ מותרין כמ"ש לעיל ס"י
חמ"ג וכן הדין בלקח חק הסומרים (פ"י שהמלך נוחן לבומרים
לחם חקם בכל שבוע והם מכרו לישראל בתחלה הסגס כל
לחם של כל השנה) שנותנים להם לחם קניז בכל שבוע
ואין להחמיר בדיונים אלו כי בל"ה אין ישראל קונס בלא
משיכה לרוב הפוי עיין ח"מ ס"י ק"י"ד וש"כ שם סק"א עכ"ל.
אמנם ס"י"ז או"י ג' פסק בדברי ס"י"ח דלכתחלה צריך להחנות
ובדיעבד שלא התנה אף אם הביא לו העכו"ם אחר פסח
בעד שבוע של פסח בכרות שהחמצי בפסח מותר לו לקבלם
ולאכלם. ובא"י ד' כתב דכן הדין בלוקח חק הסומרים דלכתחלה
צריך להחנות עמהם ובדיעבד שלא התנה עמהם כלום ולאחר
הפסח נתנו לו בעד שבוע של פסח לחם חמץ שנתחמץ בחיך
הפסח מותר לו לקבלו ולאכלו יעו"ש.

ז) **וה"א** שכחב הרי"ז דפת כומרים מותר לאוכלו היינו
משום דהוי כפת פלטר משום דעשו לחלק ולהנותן
בנותנה וכמ"ש ב"י זכתי לזק על יו"ד ס"י ק"י"ב או"י כ"ד
בשם כנה פ"י יעו"ש. וכן מ"ש דפת של רבית מותר לאוכלו
היינו נמי אם הוא פת פלטר אבל אם הוא פת של צע"ב
אסור באכילה כמ"ש ב"י"ד ס"י ק"י"ב סעי' ב' וגם הא דפת
פלטר

שרי אף באכילה כמ"ש בא"י ש"ח"ז. והא דשרי באכילה
היינו נמי שאינו נזכר מפתן ח"י שם. או כגון שהוא משאר
דברים שאינם פת. יעו"ש שם. ועיין לקמן ס"י ת"ן או"י ז'.
ח) **ואם** נמלא במקום עוברי דרכים אזלין בתר רובא
והיינו אחרי רוב המלוויים שם באותו מקום
ולא אחרי רוב העיר ושוקים. ואם גויים וישראל מלוויים
בשוק אז הולכים אחר רוב השוק שנמלא שם ואם שוים
בשוק אז הולכים אחר רוב העיר. מ"א שם ומנה"ש. ואם
הם נמלה על מחלה אז הוי ספק ולדעת מ"א שרי בהנאה
ולא באכילה ולדעת ח"י שרי אפי' באכילה כמ"ש בא"י הקודם
יעו"ש. ואם אפשר לתלות שנעשה לאחר הפסח אפי' במקום
שרוב ישראל מלוויים שם שרי. מ"א שם. וכ"כ האחרונים.

א) **סעי'** א'. ישראל שלוח כבר וכו' ויש מקומות שנהגו
שלא ללוות אדם כבר מחברתה לפני הפסח שחשלים
לם לאחר הפסח וכמדומה אני משום חשש רבית נגעו זה
המלווה את חברו סאה צמאה או כבר בכרך וקבע לו זמן
עד ווס פלוני ס"ז אסור. רי"ח"ז ב"ב"ד בשה"ג פ' כל שעה.
ד"מ או"י א' כנס"ג בהגס"ט. מ"א סק"א. ולפי מ"ש מורים
ז"ל ב"י"ד ס"י קס"ב סעי' א' צמאה שמוהר ללוות כבר בכרך
וכו' יעו"ש ס"י כ"ה נראה להקל אמנם כיון דהרי"ז עלמו לא
החליע שמטעם זה נהגו אלא כתב כמדומה נראה שאין
ללקל במקום שנהגו דאפשר שנהגו לאסור מטעם אחר. וגם
במקום שלא נהגו אוסיר נראה דיש להחמיר להחלה ללוות
ק"י"פ ולפרוע אחר פסח שכ"מ לשון הש"ע שכחב ישראל שלוח
משמע דדוקא אם לוח ולא פרע צריך לפרוע אחר הפסח
אבל להחלה צריך לפרוע ק"י"פ אם אפשר.

ב) **שם**. צריך לפורעו וכו' ואין צו אוסור משום חמץ שבער
עליו הפסח כיון שלא הוי בעין בשעת אוסור.
טור. לבוש. מ"א שם. ח"י או"י א' וכחב שם ח"י דאם פורע
לו מעות במקום הככר אפי' בתוך הפסח מותר יעו"ש. וכ"כ
א"ר א' א' א' א' א' א' ר"ז או"י א'.

ג) **שם**. צריך לפורעו וכו' ואפי' אם הוי בכרך הראשון
בעין כגון שהשואל עשה או שגג ולא ביערו חייב
לפרוע לו וליתן לו כבר אחר הפסח. מאמ"ר או"י א'
וכ"כ ה"מק"ח או"י א' א"א או"י א' ח"א כלל ק"י"ד או"י כ"ב.

ד) **שם**. צריך לפורעו וכו' וישראל שהלוה חמץ לעכו"ם
ק"י"פ ישלם לו חמץ כולא צו לאחר הפסח
דסואיל ואינו מחזיר לו חמץ הראשון בעינו מותר. רי"ח"ז ב"ב"ד
בש"ס"ג פ' כל שעה. כנס"ג בהגס"ט. אבל ספר"ה ששיג עליו
ובחב דאף אם נוחן לו חמץ הראשון מותר ואף באכילה דכיון
שהלוה לעכו"ם קם ליה צרשותו והוא חמץ של עכו"ם
שבער עליו הפסח דמותר אפי' באכילה. וכן הסג"ס א"א שם.
ר"ז או"י ב'.

ג ג' ישראל וא"י שיש להם תנור בשותפות ואמר לא"י קודם הפסח טול אתה של פסח ואני אמול אח"כ :
ד ד' ישראל שיהיה לו תנור ואפו בו אינו יהודי חמץ בפסח אפי' מעות אסור לקבל בשכרו דהוה ליה

באר הגולה
ג טס טס חטונה
כש"ד טור טס
כש"ח וטס מפוסק
טסז"ח לו אחר
הפסח

משחקר

קף החיים

פלטנ שרי היינו דוקא במקום שנהגו להקל בפת פלטנ
וכמ"ס זיו"ד טס.

(ח) סעי' ג. ישראל ועכו"ם שיש להם תנור וכו' ותנור
של ישראל ומלאו של ישראל שאופין העכו"ם
חמץ בשבילו כל השנה אין תקנה אלא שיבכור התנור
לעכו"ם ל' יום קרי"פ ואז אף אם ישכירו לאפות בו חמץ
מוותר. שו"ת זר"ח א"ח סו"י ג"ב. מהצ"ח א"ו א'.

(ט) שם. אומר לעכו"ם קרי"פ וכו' ואעפ"י שנחבא לעיל
סו"י רע"ה דלא מופיל הנאי אלא בתחלת השותפות
מ"מ הכא שאני דאין איסור אלא משום קנס וצננון זה לא
שייך למקנסים והכי מהצ"ח מדברי הפו' דלענין חמץ בפסח
קיל טפי. מאמר א"ו ג' וכתב דט"ז דחס דברי מרן בשתי
ידיס ולפי דעתו יפס כיון שטיע שחלה הכל בתנאי יעו"ם.
וכ"כ סה"ט א"ו ז' להשיג על דברי סט"ז יעו"ם.

(י) שם. אומר לעכו"ם קרי"פ וכו' ואם לא אמר אפי'
מעוה אסור לקבל בעד חלקו אחר הפסח משום
דח"ל משחקר באיסורי הנאה ומיכוו אס כזר קבלס מותרים
וכמ"ס בטע"י שאח"ז יעו"ם.

(יא) שם. ואני אמול אח"כ. משמע אפי' לחס מותר ליקח
אח"כ וכ"ש מעוה. עו"ם א"ו ז' ח"י א"ו ד' א"ח
א"ו ג' וזהו לפי דברי הש"ע שפסק כדעת המרדכי שהביא
בז"י אבל בטס הגמ"י כחז דלר"ך למכור חלקו של אוחו
שבוע וליקח סדמים קרי"פ יעו"ם. וכ"פ סו"י. וכ"כ מ"ח סק"ג.
ח"י טס א"ח טס. חק יוסף א"ו ג' ח"ח כלל קכ"ד א"ו ע"ו.
וכן הסכים הפרי"ח אלא שכתב דיש להסתיר יותר ולר"ך
להטות מהחלה שותפות כמו לענין שבת לעיל סו"י רמ"ה
ואם לא סתנו בתחלת השותפות אין תקנה אלא יחלקו ויעקרו
השותפות ויחזרו וישתתפו ויתנו שהעכו"ם יקח שכר ימי
הפסח והוא יקח כנגדם ימים אחרים יעו"ם. והמק"ח צבואורים
א"ו ז' כתב דאם חילק עצמו שבוע אחת קרי"פ שאומר לעכו"ם
אני אטול שבוע זו ואחת אטול שבוע שאחרים שהוא של פסח
לכ"ע מותר דהו כנטל דמים מקודם עכ"ל נמלא דדבר זה צפוגתא
שנא. וע"כ נראה דלכתחלה יש לעשות כמ"ס הפרי"ח להטות
בתחלה השותפות ואם לא הכנה וקשה עליו אח"כ לנטל
השותפות ולחזור ולשתתף ולהטות בתחלת השותפות אז
יעשה כמ"ס המק"ח שיקח הישראל שבוע שלפני הפסח והעכו"ם
יקח שבוע הפסח. ואם זאת אינו יכול לעשות כגון שלא
זכר עד שלא נשאר כ"ח יום א"ו יומים לפני הפסח אז יעשה
כסגרה סו"י ודעמ"ס דהיינו שימכור חלקו לעכו"ם ויסיק כל
התנור בימי הפסח לעכו"ם ויקבל סדמים קרי"פ. ואם גם זאת
אינו יכול לעשות כגון שהעכו"ם חלם ואינו חפץ לעשות עובס
עם ישראל לקנות ושיין לו דמים קרי"פ אז יש לעשות כדברי
הש"ע ובלבד שר"ך להטות עמו שיקבל כל אחד מה שיבא
לו סן ר"ב סן מעט סן יאפו או לא וכמ"ס ח"ח טס.

(יב) שם. ואני אמול אח"כ. ומ"מ בשבת שצריך הפסח לא
מכני במה שאומר טול אחס אלא א"כ סתנו
בתחלה השותפות כמו בשאר שבתות שנסה כמבואר לעיל סו"י

(כד)

רמ"ה יעו"ם. ח"י א"ו ד' והמ"ח סק"ג כחז דגס זר' ימים
טהס יו"ט אסור לומר טול אחס וכו' כמ"ס סו"י רמ"ה עכ"ל
וכ"כ ח"ח טס. מיכו ח"י טס חמס על דברי המ"ח הנז' דהא
בבערס שרי זיו"ט יעו"ם. אבל סא"ר א"ו ד' חירץ כיון דאין
ראוי החמץ לישראל בערס כזו איסור גמור הוא אף ע"י
כוחו יעו"ם. וכ"כ ח"ח א"ו ג' וחק יוסף א"ו ג' חירץ משום
דאסור לעשות דבר ע"י שליח כדי להשתכר זיו"ט יעו"ם.
וסחמ"מ א"ו ס' חמס על ח"י מדברי סטור סס"י רמ"ג וכו'
טס ריש סס"י שכתבו גבי תנור דכל הוכא שאסור בשבת
ס"ס זיו"ט וכחז שכ"ס בגמ' דשכר יו"ט אסור כמו שכר שבת
יעו"ם. וכ"ז אס לא נטל דמים תחלה אבל אס נטל דמים
תחלה קרי"פ כמ"ס בא"ו הקודם אז שרי כס"ג שכר שבת וזו"ט
א"ח טס.

(יג) סעי' ד'. ואפו בו עכו"ם וכו' משמע אפי' שלא מדעת
הישראל. וכ"כ סר"ז א"ו ס' ח"ח כלל קכ"ד א"ו ע"ו.

(יד) שם. אפי' מעוה אסור לקבל וכו' ואפי' קודם פסח
ז"ח. א"ר א"ו ס' ח"ח א"ו ד' וכן לאחר הפסח
אסור לקבל אפי' מעוה. ר"ז טס.

(טו) שם. אפי' מעוה אסור לקבל וכו' כיון שהתנור של
ישראל ולי"ד לסעי' ג' דהחס הוא התנור של
שותפות. ועיין ט"ז סק"ג שכתב שיש דעות מחליקות בשני
סעיפים אלו ומחמ"ס על הש"ע אבל בשכנה"ג האריך להוכיח
דאין כאן מחלוקת כלל יעו"ם. וכן הסכים ח"י א"ו ס' מאמר
א"ו ד' נס"ס א"ו ג' מש"ז א"ו ג' חמ"מ א"ו ס'.

(טז) שם. מותר ליטות מהס. דחמץ אינו תופס דמיו
כמ"ס סס"י חמ"ג. לבוס. ז"ח. מ"ח סק"ד.

פרי"ח. ואפי"ס אסרו לכתחלה משום קנס דח"ל משחקר
באיסור הנאה לכתחלה. ז"ח. ח"ח כלל קכ"ד א"ו ע"ו. ועיין
לעיל סו"י חמ"ג א"ו ל'.

(טז) שם. מותר ליטות מהס. ואף לרודים שרי. פרי"ח.
הגר"ח. ובין קודם. פסח ובין אח"כ בדיעבד שרי
ח"ח א"ו ד' וכ"כ סר"ז א"ו ס' דאפי' אס עזר וקבל כמעוה
מן העכו"ם בחוק הפסח מותר לו ליטות מהס.

(ח"י) שם. מותר ליטות מהס. ודוקא קודם שגודע לב"ד
שיאסרו ששכר עליו דאס הב"ד אסרוהו עליו
וקבלן אח"כ אסיר ליטות מהס. ז"ח. שכנה"ג צסגז"י א"ו
ג' א"ר א"ו ו'.

(יט) שם. מותר ליטות מהס. ודוקא שאפו בלי ידיעת
הישראל. מק"ח א"ו ד' אמנס עיין לעיל סו"י
חמ"ג א"ו ל"ח שהבאנו פליגתא צענין אס קנו דבר בחמץ
מותר דו"ח דוקא בלי ידיעתו וי"ח דאפי' אס קנס בעלמו
יעו"ם וא"כ לדעת המחורים טס ס"ס הכא אפי' אס אפו בידיעתו
אס עזר וקבל המעות מותר ליטות מהס אפי' הוא בעלמו.

(ך) שם. מותר ליטות מהס. אבל אס קבל הככרות אסור
ליטות מהס דזכס בהס צפסח בשכר תנורו כיון
שדרכן לעולם לחס ככרות וא"כ ח"ל חמץ של ישראל שער
עליו הפסח. מ"ח סק"ד. א"ר א"ו ז' ר"ז טס. ח"ח טס.

ואם

משתכר באיסורי הנאה ואם הקבל כבר המעות מותר ליהנות מהם: הוי"ש מי שמתיר להשכיר תנורו לאינו יהודי על מנת שיאפה בו מצה ואם יאפה בו חמץ אין זקוק לו. סגס וכן מותר להשכיר לו בית לדור בו ואעפ"י שמכניס בו אחר כך חמץ שני (אגור): וזמותר לומר לעבד בפסח הילך דינר זה וקנה ואבול

קף החיים

ביעור יעו"ש. וע"כ יש להחמיר לכתחלה היכא דאפשר אבל היכא דלא אפשר יש לסמוך על המחירין. ויחבול עוד מזה לקמן סעי' ז'.

כה) וכתב שם הפרי"ח דנחמס ובשאלה שרי ליתן ביתו לעכו"ם להניח בו חמץ דהא אינו נכנס באיסורי הנאה יעו"ש וסביו מחה"ש סק"ו. ומיהו בכלי אין מועיל זה דהא רובם בקיומו של חמץ וכמ"ש לקמן אוי"ש יעו"ש.

כו) שם צבגה. בית לדור וכו' הסכמת ראשונים ואחרונים דאע"ג שהשכירו סחמא לדור בו הוא ולא אחא לאשקו אלא היכא שמשכירו בפ"י לשם חמץ. ח"י אוי"ש מק"ח אוי"ש ונראה דס"ד אי לא ידעינן בודאי שהעכו"ם לוקחו להניח בו חמץ דאל"כ הו"ל סחמו כפירוסו שמשכירו לחמץ ובכ"ג ודאי שאריך להחננה. ועיין לעיל סי' המ"ח סוף אוי"ש.

כז) סעי' ו'. מותר לומר לעבד וכו' ואעפ"י שמוזכותו עליו. טור. לבוס.

כח) שם. אעפ"י שודע שיקנה חמץ. ואין זה כקונה חמץ שהרי העבד בר דעה הוא וקונה לדעתו מה שירצה ואין לו על רבו אלא שיתן לו מעות לקנות לו מזונות. לבוס.

כט) שם. אעפ"י שודע שיקנה חמץ. אבל לא יאמר קנה חמץ ואבול. אגודס פי"ב. ח"ר אוי"ש.

ל) שם. אעפ"י שודע שיקנה חמץ. ואם הוא מושכר אללו לשכס לא יאכל בביתו משום חסדא. אגודס שם מ"א סק"ז מק"ח אוי"ש חמ"מ אוי"ש ח"א אוי"ש.

לא) שם. אבל לא יאמר לו לא ואבול וכו' ודוקא שא"ל לא ואבול חמץ או שודע בודאי שיאכל חמץ. מ"א סק"ח. מוכו הח"י אוי"ש חז"ל כחז דמשמעות לשון הש"ס משמע אפ"י בחשס בעלמא אסור יעו"ש. אבל החק יוסף אוי"ש ז' כחז בדבריו מ"א. וכ"כ החמ"מ שם. וכ"כ המק"ח אוי"ש וכחז ודלא כח"י. וכ"כ ח"א אוי"ש ח" דבספק אין להחמיר.

לב) שם. ואני פורע. ובשאומו לחנוני הן לו ואני פורע אפ"י אמר ק"פ שיתן לו בפסח אסור וכ"כ כשיודע שיתן לו חמץ. ואף בידוע אם אמר לפוטלו או לחנוני שיתן לו מלוא מותר כמו בסעי' הקודם. ח"ר אוי"ש חמ"מ ח"א ח" דף ק"ג. ועיין שעי"ת אוי"ש.

לג) שם. ואני פורע. שיתן שנתן לו החנוני לעבד על דעת שיפרענו הוא כו' החנוני שלומו והו' כאלו מאכליו הוא חמץ בידים וכו' שמוזכותו עליו נמלא שנסכס הוא מן החמץ שמהכילו ופורע חובו המוטל עליו לזוהי מזה החמץ. לבוס. ומי שראה בהמה נודדה ללחם ליכא איסורא לומר לגוי חנוני הן לא לחם ואני פורע. ח"ה אד"ס סי' ע"ג ר"ח אוי"ש ז'.

לד) שם. ויש מחירין וכו' שיתן שערין לא נתן המעות לחנוני לא חסיד כחמ"ו מס שנתן החנוני לעבדו לבוס.

כא) ואם יש לישראל זה גזבר גוי שמשכיר הסנור ומיחה לגזבר שלא ישכיר הסנור בפסח ושלא ביריעת הישראל השכיר הגזבר וקיבל המעות מותר הישראל לקבל ממנו המעות אבל אם קיבל ככרות אף בזה אסור. מק"ח שם. ח"א שם. ואפ"י לא באלו ככרות בפסח ליד גזבר הישראל אלא אח"כ דתן ק"י גה"ש אוי"ש ד'.

כב) סעי' ס'. יש מי שמחיר וכו' כי כסבור שסו הרשב"א וראייתו מדתנן בע"ז (ס"ב ע"א) שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת אעפ"י שאין העבד לי חזית של יו"ט ממקום למקום שכרו מותר עכ"ל אלא שהרב"ז כתב עליו דלפוס פשטא דמתני' אין מנסי ראויס יעו"ש וע"כ כחז דין זה ב"ע. שם יש מי שמהיר. וכ"כ בשו"ת זר"א סי' כ"ב דרין זה אינו מוסכס ומס גס דטוי כחוכא ואיעלולא להשכיר לגוי לאפות בו מלוא וטרי אכן סדרי דאין חנוני נטלו אלא לאפות בו חמץ יעו"ש. וסביו מחז"ר אוי"ש ז' וכ"כ בכס"א אוי"ש חמ"מ סק"ה וח"י אוי"ש ז' והפר"ח והגר"א כחזו ליישב דבריו הרשב"א כנז' יעו"ש. וגם מס שהקשה ע"ז סק"ד יושב ח"י אוי"ש ח" ושאר האחרונים יעו"ש. ומשמע דדעהם לפסיק כרשב"א שהוא יש מי שמחיר שהב"א בש"ע. וכ"פ הר"ז אוי"ש ח"א כלל קב"ד אוי"ש ז'. ומיהו אריך לשכור לעכו"ם בדבר קליב ע"מ לאפות בו מלוא סן הרבס הן מעט או לא יאפה בו כלום שנוטל שכרו משלס כמ"ש הפר"ח. וכ"כ הר"ז שם. ובשמחה עמו כך אעפ"י שהעכו"ם אופס בו חמץ בפסח אי"ל למחנה בידו ומותר לקבל ממנו שכר הסנור אפ"י בחוף הפסח. ר"ז שם. ועיין לקמן אוי"ש כ"ד.

כג) שם. יש מי שמחיר וכו' אבל אם העכו"ם יאפה בו חמץ ומלוא מותר לכ"ע שהישראל יחשוב שמקבל שכרו בעבור המלוא שאפס בו ולא בעבור החמץ. לבוס. עט"ז.

כד) שם סגה. וכן מותר להשכיר לו בית לדור וכו' משמע דאסור להשכירו לשום בו חמץ דמשמכר באיסורי הנאה. ודוקא כשמשכירו בחוף הפסח או בע"פ. מ"א סק"ז בשם האגור. וכ"כ סק"ז סק"ה. ח"י אוי"ש ע"י ח"י ח" יוסף אוי"ש ו' הגר"א. ח"א כלל קב"ד אוי"ש ז'. וכ"כ הר"ז אוי"ש י"א דכ"ז כשמשכיר לו בחוף הפסח או בע"פ אפ"י קודם שעה כי אבל קודם ע"פ מותר להשכיר לעכו"ם בין חמור בין חנוני בין חדר אעפ"י שהעכו"ם מפרס לו שישחמם בהם חמץ בפסח וע"מ כן הוא שוכרם ממנו דכיון שהעכו"ם יכול להשהמש ויס אחד בהם חמץ בשעת היתר דסיינו משעה שמשכירם לו עד שעה ששית בע"פ אי"כ השכר שנוטל ממנו הישראל אינו נוכר ונראה שהוא בעד שעת היסור דסיינו בעד שזוב של פסח אלא בעד שעת היסור דסיינו בעד מה שהעכו"ם יכול להשתמש בהם חמץ משעה שמשכירם לו עד שעה ששית בע"פ עכ"ל. מהו ה"מ כחז בשם האגור דאינו מותר להשכיר ביתו להניח בו חמץ אלא אי"כ היה לו יוס ק"פ וכ"כ הפר"ח. וכחז שם הב"ח נראה דס"ה בחמור וכלו וחנוני אבל בפחות מלי יוס אסור לכתחלה כמו בע"פ עלמו כיון דחל עליו חובת

ואכול אעפי' שיודע שיקנה חמץ האבל לא יאמר לו צא ואכול ואני פורע מייש מתירים גם בזה אאי"כ באר הגולה
 הקדים דינר או שנשא ונתן ביד. הנה ואסור לקנות חמץ לא"י בפסח אפילו במטותיו של אינו יסודו והמכריו בפסח צ'
 דפסחים ח מהא דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג. דעי"ג ס"ג.
 וריב"ש ט שס במכריו.

בף החיים

הח) שם. ויש מהירין וכו' ככ"ח פסק להחמיר כדיעב
 ראשונה. וכ"כ שכתב"ג בהגס"ע או"י דדעת
 הש"ע להחמיר לפי הכלל המסור ביריבו סברא שמצוי בסחם
 הוא העיקרון. וכ"כ ח"י או"י ו"א וכתב דלע"ג דצו"ד ס"י
 קל"ג סעי' ד' פסק להקל ליל דחומרא דחמץ שאני יעו"ש.
 וכ"כ ח"א או"י ע' וכ"כ ח"ר או"י י"ב ח"א שכתב עוד חילוק
 דבעצרו ופחתו כיון דמחויב ליהן להס מזוגות ממס אסור
 אבל פועלים שאס רולס נוחן להס מעות מותר יעו"ש. מיסו
 המ"א סק"ט כתב דעיקר כדברי ס"ס מהירין. וכ"כ הפר"ח.
 מק"ח או"י ח' ר"ז או"י ח"א ח"א שכתב או"י כיג כתב דעוב
 נח"ס לדיעה ראשונה. וכ"כ ח"א ח"א כלל קכ"ד או"י כ"א דבשעת
 סדק מותר לומר לו ג"כ לא ואכול ואני פורע וכן מותר
 לומר לחנוני הן לעבדו לאכול ואני פורע עכ"ד. וכ"כ קי"ד
 ש"ע ס"י קי"ז או"י ו"א. ועיין לעיל ס"י י"ג או"י ז'.

הח) ואם מוכרח להצוי החמץ לביחו של ישראל צטול
 החולה או הינוק הנלרך לכך כגון שאינו יכול
 לסוליו לביח עכו"ם ולהשקותו שס וגם יש חזק סכנה שיוגח
 שס צציה ישראל לריך שואמר שאינו רולס שיקנה לו רשותו
 וכמ"ס לעיל ס"י חמ"ח סעי' ז' ויעשה לפינו מחילס עשרה
 ולא יגע צו ויליה לעכו"ם להשקותו ואס ח"א יעשה ע"י
 קטן ובמקום סכנה אפי' ע"י גדול שרי. והא דשרי לחולה
 לשהות חמץ סיינו חס אין צו סכנה ליל שלא כדרך הנחוח
 כגון שמערב עם דבר מר או דבר מאוס ואס יש צו סכנה
 אפי' כדרך הנחוח שרי כמ"ס צו"ד ס"י קני"ה סעי' ג' ועיין
 שס בהגס שכתב דכל חולה שמחילין אוחו איסור לריך שחסיס
 סרפואה יודעס ע"פ מומחה ואין מהירין שוס דבר איסור
 לחולס חס יכול לעשות סרפואה בהיחר כמו צאיסור אעפי'
 שדרך לשהות קלח קודס שימלא בהיחר מאחר שאין סכנה
 בדבר יעו"ש. ועיין לעיל ס"י ש"ח סס"י י"ז בהגס.

הח) שם. אלא איכ הקדים דינר. ודוקא סדוינר עדיין בעיין
 ציד סחוננו בשעה שאוכל וכמ"ס צו"ד ס"י קל"ג
 סעי' ד' מ"ח סס. מק"ח או"י ע' ח"א ח"א שס סס"טומו
 דאף שאינו בעיין אסור וכ"מ צט"ז כ"א. ח"ר או"י י"ג. וכן
 סס"ס הפר"ח בסעי' זה. וכ"מ מדברי סר"ז או"י כ"ב וח"א
 כלל קכ"ד או"י כ"א שכתבו סחס אסור להקדים דינר משמע
 דאפי' אינו בעיין אסור.

הח) ובענין קניית סמי רפואה לחולה שיש לחוש להערובת
 חמץ יוחר טוב לקנות מעכו"ם מלקנות מישראל
 משום דכיון שנחבטל טעמו וממסו ציד עכו"ם ס"ל כמו
 שנחערב קודס זמן איסורו דאינו עובר עליו כמ"ס לעיל
 ס"י חמ"ב.

הח) שם. אלא איכ הקדים דינר. ולא לא הקדים דינר
 מותר לומר הן לפועלים חמץ ואני פורע. וא"כ
 מי שיש לו הינוק ולריך לשהות חמץ מותר לומר לעכו"ם הן
 לי לשהות חמץ ואני פורע אבל הוא לא יקח החמץ צידו
 כמ"ס ס"י חמ"ז סעי' ג' מ"א סק"ט. ח"ר או"י י"ב. ח"א חס.
 מיסו סמעי' צט"ו חמ"ח סעי' ז' כתב על דברי מ"א חכו'
 דאין לסמוך עליו וקולא גדולה היא ושכן ראה למכרתי"א צס'
 מ"ק דף קס"ז שהשיג עליו יעו"ש. וכ"כ צטו"ח קול חליבו
 ס"י כ"ד דמעילס לא הותר להאכילס איסור תורה אלא דוקא
 במקום סכנה ועיר דמטעס אחר יש לאסור דק"ל יש שלוחות
 לעכו"ם לחומרא ובאומרנו לגוי שיקנה חמץ להשקות לבנו נעשה
 סחמץ של ישראל ומדרבנן מיכא עובר צ"י יעו"ש. וה"י או"
 י"א כתב מי שיש לו הינוק או חולס בחוך ציחו שלריך לאכול
 או לשהות חמץ יולס לעכו"ם ליהן לו חמץ ולא יאמר אני
 פורע וישא החינוק חוך לביחו ועכ"פ לא יגע בחמץ. וכ"ז
 מירי כשאפשר לעשות כך ויש לו עכו"ם שעושה קן דאי לאו
 כני והוא ג"כ לריך גדול לחינוק או לחולס יעשה בכל מה
 דאפשר לו לעשות מי במקום סכנה הכל שרי עכ"ל וכ"כ מ"א
 שס דבחולה שיש צו סכנה הכל שרי. ומ"מ טוב לעשות
 מחילס עשרה לספסוק כדי שלא יבא לאכול ממנו. ח"י סס.
 מק"ח או"י ע' ועיין צטו"ח צטו"ח ח"ב ס"י ע"ו שכתב דלא
 יחן אדם חמץ לחינוק ציחידי דילמא יעשו למיכל מיניס
 כמ"ס גבי שבת לא יקרא לאור סגר ציחידי כ"ס בחמץ דלא
 צדילי מיניס כולא שהא משא"כ צשניס דאדכורי אהדי יעו"ש.
 ועוד עיין לעיל ס"י סמ"ג או"י ע"י.

הח) שם. אלא איכ הקדים דינר. ולסברא זו ה"ה דמצי
 למומר לעכו"ם האכל לבסמחי פסולת שעורים
 וכיוצא כל שאינו מקדים דינר. פר"ח. ומיכו עיין לעיל ס"י
 חמ"ח או"י קט"ז שכתבו דעה האחרונים החולקים צוס
 יעו"ש.

הח) שם. או שנשא ונתן ציד. ר"ל שלקח החמץ מיד
 החנוני ונתן ציד עצרו ועעס האיסור משום
 דהגבחה קונס בכל מקום כמ"ס לעיל ס"י חמ"ח או"י מ"ט
 וא"כ כיון דאגבחה סו"ל חז"י של ישראל שאסור בהנאה ועובר
 עליו צ"י נוחנו לעצרו סו"ל משחכר צאיסור הנחס.

הח) שם הנה. ואסור לקנות חמץ לעכו"ם וכו' דאויא
 למיחש דילמא אחי למיכל מיניס ועוד דאין
 שליחות לעכו"ם וא"כ סו"ל חמצי של ישראל ועובר עליו. צ"י
 צסס סריב"ס. ועוד כראה דאסור משום רולס צקיומו. מ"א
 סק"י. ח"ד או"י י"ד. חק יוסף או"י ע' ח"א כלל קכ"ד או"י י"ט.
 ורולס צקיומו סיינו שמחזיק לי טובה. מ"א סס. ועיר יש
 טעס משום שמילר חס יאצד ע"י שמירחו כמ"ס צו"ד ס"י
 קל"ג סעי' ו' יעו"ש. ואפי' אינו מושך החמץ מרשיח סמוכר
 אלא נותן דמיס צלצד אסור. ר"ז או"י כ"ז.

הח) ואם עבר הישראל וקנה החמץ לעכו"ם בפסח והוא
 רולס ליהנו לו בפסח פשיעא דאסור משא"כ
 חס עבר הפסח ורולס ליהנו לו אחי. הפסח יש לגדל לסחיר.
 טע"ח או"י י"ב. ומיכו כשלא כיון הישראל לקנותו לעלמו וגס
 לא קיבל עליו אחריות כלל שרי בהנאה ובאכילס אחר הפסח.
 ח"א או"י י"ד.

(ריב"ש סימן מ"א): ז' יאסור להשכיר בלי לאינו יהודי בפסח כדי שיבשל בו חמץ אבל משכיר לו חמור באר הגולה לחביא עליו חמץ. הגה ויש מתירין להחס חמין בכלי החמץ ולרחוק צהן וכן שאר לרכי הגזה בכלי חמץ וכן הוא המנהג (תוס' פ' אין מעמידין מרדכי פכ"ט):

ב שס בשס החו"ס:

כדרות

בף החיים

(נא) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' ואם עבר והשכיר הכלי לעכו"ם וקבל הדמים מותרים כדלעיל סעי' ד' פ"ח.

(בן) **וכתב** בשב"י ח"צ סי' ט"ו בישראלים שמכרו חמולס לעכו"ם וצחורה דפסח גברו המי גשמים ומתוראים שישטפו המים הכל וילך לאיצוד רשאים לשלוח אחר נכרי שקנה החמץ ולימור לו שילול את שלו לשום אותם בחדר אחר שלא ישטפו המים ואם אין שם אותו נכרי יאמרו לנכרי אחר שבחדר זה יש לנכרי הרבה דברים ויש לחוש שישטפו המים הלל אותם לחדר אחר וזכין לאדם שלא צפנו יעו"ש. שעי"ת אוי"ג.

(גן) **שם**. כדי שיבשל בו חמץ. משמע הא אם מתנה שלא יבשל בו חמץ שרי. וכ"כ הב"ח דאם השכירו לבשל בו מלה לא שייך רולה בקיומו אלא ח"כ השכירו לחמץ יעו"ש. וכ"כ ח"ר אוי"ג ט"ו דבהתנה לשום בכלים מלה דעת הב"ח והג"ח להתיר דלא כשכנה"ג יעו"ש. ודעת הכה"ס אוי"ג להתיר אפי' אם משכירו סתם דיש לתלות שלא יבשל בו אלא דבר שאין בו חמץ ופליג על מ"א ס"ק י"א דאוסר בכלי לשכור צסתם יעו"ש. אכן דעת הב"ח אוי"ג נראה כמ"א ומ"מ צמתנה שלא יבשל בו חמץ נראה דיש להתיר.

(דן) **שם**. אכל משכיר לו חמור וכו' אפי' צפסח. לצום. ועי"ש שכתב כמה טעמים לחלק בין חמור לחמור דלעיל סעי' ד' יעו"ש. אמנם הב"ח כתב דאף צחמור אסור להשכיר להביא עליו חמץ משום דמשתר באיסורי הגזה יעו"ש. וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' תפ"ו דצפלוגתא דרבוותא מוסתברא להחמיר אלא שכתב דהיינו דוקא ששכרו צהויא לצורך חמץ אכל אם השכירו סתם מותר וכן אם השכירו לי יום קו"פ מותר יעו"ש והביאו כנה"ג צהגצ"י סס"י זה וכ"כ דעת המ"א ס"ק י"א להחמיר אלא ח"כ צשכרו סתם מותר. וכ"כ דעת ח"י אוי"ג. ח"ר אוי"ג ט"ו. פ"ח. מק"ח אוי"ג. חק יוסף אוי"ג. שו"ת קול אליהו ח"א סי' כ"ד ח"א אוי"ג. ר"ז אוי"ג ח"א כלל קכ"ד אוי"ג. ח"י. אכן צשאלה מותר ליתן חמור לעכו"ם להביא עליו חמץ. צ"ח שכנה"ג צהגצ"י אוי"ג ז' עו"ש שס. ח"ר שס. מיהו מ"ש הרדב"ז דקודם לי יום מותר להשכיר עיין לעיל אוי"ג כ"ד שכתבנו דיש מתירין אף צתוך לי יעו"ש.

(הן) **יהודים** שיש להם צית הריחיים והצחמות שלהם אסור לעשות צהם חמץ צפסח אפי' לשכור עכו"ם אשר צצית הריחיים לצורך עלמס. הרדב"ז שס. כנה"ג צהגה"ט. י"א מ"צ צהגה"ט. מיהו דעת הפ"ח להקל כיון שטוחנין צחנס אכל הנה"ש צסס"י זה חלק על דברי הפ"ח הכז' והסכים כדברי הרדב"ז יעו"ש.

(ו) **ואותם** המחזיקים באוריגיד"א ולוקחים מדות מללן מכל ביטול שר שהם מושללן ציורות משתנה דיון כפי עסק האוריגיד"א ואם היורות הם של המושל המשכיר והישראל מחוייב לתקן היורות כשמתקלקלן וגם אם

(מד) **ואם** היתה צהמת עכו"ם טעונה חמץ שרי לפרוק צמקום דאיכא לער צע"ח אפי' צפנו העכו"ם דכיון דלער צ"ח דאוי ואינו מתכוין שיחזיק לו טובה (אלה לקיים מלה) הוי לא אפשר ולא מכוין דשרי. מ"א שס. ח"ר שס. ח"א שס אוי"ג.

(מה) **עכו"ם** מוכר תצואה ויש צחוכה קלת מחויגים וצפסח רוליס עכו"ם לקנות מעכו"ם זה שרי לישראל להיות סרסור כי לא צעד חמוליס נתן. דמים וצדבר יצט חוק מדמי איסור שרי. ח"א סוף הס"י והצ"ד אחרונים.

(מו) **שם** צהגה. אפי' צמעותיו של עכו"ם. וכן אסור לומר לעכו"ם צחוי"ה דפסח שו, גה חמץ צשצילו ואפי' לא ימשוך החמץ לתוך ציתו של ישראל דיש פוי סוצרים דיש שליחות לעכו"ם לחומרה וצדיעצד אם קנה ולא משך לרשותו של ישראל אין לאסור לאחר הפסח. חידושי רע"א יעו"ש.

(מז) **סעי' ז'**. אסור להשכיר כלי וכו' מפני שרולה בקיומו של איסור ע"י דבר אחר (צעודו ע"ג האש) שלא יבקע הכלי ועוד כיון שהכלי עלמו אסור צהגזה (צצלוט חמץ) אסור להשכירו לכתחלה. עור. לצום. ט"ז סק"ו. מ"א ס"ק י"א.

(מח) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' צע"פ אחר חלות וכ"ש צתוך הפסח ח"י אפי' קו"פ ומתנה צפ"י כדי שיבשל בו חמץ צפסח אכל להשכיר לו קו"פ צהצלעת ימו הפסח כגון משכירו לו לג' או לדי צצעות לעשות צו כל מה שירלה אעפ"י שידוע שהעכו"ם יבשל בו חמץ צתוך הפסח מותר שהוא יחשוב לו כל שכרו צעד הימים שקו"פ ושאחר הפסח ואין זה משתכר באיסורי הגזה. כן נ"ל להלכה ולמעשה והמחמיר תע"צ. לצום. עט"ז. מיהו הר"ז אוי"ג י"צ כתב דאפי' כמה ימים קו"פ אסור להשכיר כלי לעכו"ם אם ידוע לו שיבשל בו חמץ צפסח אעפ"י שאין העכו"ם מפרש לו שיבשל בו חמץ יעו"ש. ועיין לעיל אוי"ג כ"ד.

(מט) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' משמע דלהשאל מותר דלא חמרינן רולה בקיומו וכו' אלא צמשכיר (עיין לעיל אוי"ג מ"ז) דאיכא תרתו. לצום. וכ"כ דעת המק"ח אוי"ג. אכל הב"ח כתב דלהשאל כליו אסור כמו משכיר מטעם רולה בקיומו. וכ"כ שכנה"ג צהגצ"י אוי"ג ז' עו"ש אוי"ג ד' ח"י אוי"ג. ח"ר אוי"ג ט"ו. ר"ז אוי"ג. מיהו דרך מכורה או נתונה שרי אפי' לכתחלה וצלצד שלא יערים. צ"ח שכנה"ג שס אוי"ג ח"י ח"ר שס.

(ן) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' משמע אפי' כלי חדש אסור ומטעם שרולה בקיומו של חמץ ע"י דבר אחר שלא יבקע הכלי. עו"ש שס. וכ"כ שכנה"ג צהגה"ט אוי"ג ד' דלטעם רולה בקיומו אף צכלי חדש או כלי כשר שאינו אסור צהגזה אסור יעו"ש.

תנא דיני הגעלת בלים. ובו כ"ז סעיפים:

א * קדירות של חרס שנשתמש בהם חמץ כל השנה * אפי' אותם שעושים בהם דייסא ומיני קמחים משפשפן היטב בענין שלא יהא חמץ ניכר בהם ומותר להשהותן לאחר הפסח להשתמש בהם ביו

במינו

בף החיים

סע"י ג' שז"ל לו תן דעתך עליו וכו' הי"ד בהטוית הנר גזרינן מאחר שאינו עוסק עמו בקריאה משא"כ צ"ד די צוב שא"ש אחר עמו. שער אפרים סי' ז' יעו"ש. והביאו שעי"ת או"י ע"י. אמנם הח"י או"י ט' השיג עליו וכתב דאסור להיות שומר חמץ ואפי' בחנם משום רולה בקיומו יעו"ש. וה"א כלל קצ"ד או"י ח"י כתב טעם האיסור משום דמשתכר באיסורו הגאה יעו"ש. ומי"מ צדיעצד שנטל השכר יש להתיר. ח"י שס. ח"א שס.

ס' שם הגה. ויש מתירין וכו' הא דכתב זה בשם ויש מתירין לפי שצ"מ או"י צ"י כתב זה בשם המרדכי וכתב עליו דצטור משמע דאסור מאחר דאסור להשכירו לכתלה כ"ש ליהנות ממנו בעלמנו אלא שכתב דהמנהג כדברי המרדכי יעו"ש. ועיין לעיל או"י מ"ז.

ס"א שם בהגה. ויש מתירין להסח וכו' מאחר שאינו נהנה מאיסור הצלוע. ד"מ שס בשם המרדכי. ט"ז סק"ז. ומשים רולה בקיומו נמי לא שייך הכא כיון שאין החמץ צעין. עו"ש או"י ד'.

ס"ב שם בהגה. ולרחוק בהם. ודוקא חמין לחוף בהם הראש ניהגין ביתר הצל הראויים למאכל ומבזה אסור. יע"ש על מסי' חולין וצמגלי לך כתוב דהני כלים לאו כלים דאכילה ניהבו (דא"כ הוה לריך להטמינם כמ"ש רס"י תנ"א) אלא כלים המיוחדים לרחילה ולכיצום דאעפ"י שצ"פ צלעי חמץ מ"מ מדינא ח"ל להטמינם מן העין כשאר כלים יעו"ש. מ"א ס"ק י"ג. וכ"כ בר"ז או"י י"ג. ועיין בא"ו שח"ז.

ס"ג שם בהגה. וכן שאר לרכי הנאה וכו' כגון לשום צו לזון דרך עראי ציבש או דבר לה צמודי דלאו צר אכילה הוא כגון רחילה ודוקא אם הוא דרך עראי דלא חושבין להשתמש בו שימוש אחר. ח"י או"י י"ד. מק"ה או"י י"ד. והיינו אף בכלים המיוחדים לאכילה דרך עראי שרי. ר"ז שס. ועיין לקמן סי' תנ"א או"י כ"ז.

ס"ד יש לעשות היכר בקדרה האסורה אם משתמש בה. חמ"מ סוף או"י י"ד. ואם ציפל צכלי חמץ שאינו צ"י צפסה אם גאסר התצטיל בהגאה עיין לעיל סי' תנ"ז או"י רל"א.

א' סע"י א'. קדרות של חרס וכו' לאו דוקא קדרות דכ"ה קערות שתשמישן ע"י עורוי וכו' שני ג"כ דינא הכי. ח"י או"י מק"ה או"י א' ור"ל אעפ"י שאין תשמישן ע"י האור כמו הקדרות ג"כ לריך לשפשפן ולהלניען.

ב' שם. קדרות של חרס וכו' וכו' בשאר כלים שאינם של חרס אם אינו הפך להגטילן או ללצן ג"כ אפשר בהאי תקנתא לשפשפן ולקיימן עד לאחר הפסח אלא שדבר בהווה דבשאר כלים כיון שיש להם תקנה אינו עושה בן רק מגטילן או מלצן. ח"י או"י ד'.

שס

אם נתוישנו היורות לריך ישראל לקנות חדשים ושללו ולמכרם בתשלום זמן האורוג"א אז היורות הם צרשית ישראל ולא מציעה דאסור ליקח המדות עלמם שוכה בהם ישראל בשכר היורות וכו' חמץ שעבר עליו הפסח אלא אפי' מעות אסור ליקח ואם יש לוכה למנוע מהם הצטול אסור לכתלה להניחם לצבל אפי' בחנם משום רולה בקיומו וע"י מכירה יש להתיר הכל דהיינו שימכור קו"פ לעכו"ם אחד כל המדות (וגם היורות) שיגיעו משצוב של פסח ויטול הדמים מיד ולא אעפ"י שהעכו"ם מכירו ויחזור ויתנם לו אחר הפסח שרי. אבל אם האורוג"א צענין שאין ישראל לריך לתקן היורות כל עיקר שהם מצטלים בשלהם אלא שלוקח מדות מכל ציטול יתנה עם העכו"ם קו"פ ליתן לו מעות וצדיעצד יכול לקבל מהם המדות אפי' לא התנה ואם אינו יודע מני יצבל שיתנה עמו הו"ל כדועצד. וכן הדין צמי ששוכר ריחיים מהמושל שלריך לתקן הריחיים אין ביתר אלא במכירה כז' צ"ה. שכנה"ג בהג"ז ע"מ עו"ש או"י ד' ומ"ש ט"ז על דברי הצ"ח הגז' עיין א"כ או"י ט"ז שתירץ וכן המאמר או"י ט' כתב על קשויות הט"ז הגז' דלאו כלום הוא יעו"ש. אמנם המ"א ס"ק י"ג כתב אעפ"י שאין ישראל לריך לתקן היורות אין לו ביתר אלא שימכור קו"פ הריחיים והיורות לעכו"ם ואם אין ישראל שוכר הריחיים עלמנו רק שוכר חק המגיע להשר מהריחיים דהיינו המדות יש למכרו לעכו"ם או יורה להטוהנין שלא יפרישו המדות צפסה רק יכתבו העכו"ם שטחנו צפסה ויגבו מהם לאחר פסח יעו"ש וצ"צ"ש. וכ"פ צטו"ת שצסוף בוטת מוכר"ש סי' ט"ז דאפי' אין על ישראל לתקן היורות שכתו אסור אם לא מכרו קו"פ. והביאו מהצ"ר או"י ג' וכ"כ המאמר או"י ט' דיש להחמיר בכל ענין מטעם משתכר באיסורי הנאה ומ"ש הט"ז סק"ז להקל כתב עליו שהפריז על המדה להקל יותר מדאי יעו"ש וכ"פ ח"א כלל קצ"ד או"י י"ג כדברי מ"א.

ז' ואם היה יום אידם ע"פ וצטלו העכו"ם שבר ציורות אלו אחר חלות והתנה ישראל קו"פ שיתנו לו מעות צשכרו יש להתיר ולסמוך על הגדולים דסברי דע"פ אחר חלות איסור דרבנן הוא וכו' הרצ מוכר"ש צתשו הגז' מהצ"ר או"י ד' ועיין לעיל רס"י תנ"ג.

ח' אבר' ישראל שיש לו ריחיים שלו לחלוטין אין לו תקנה אלא ימכרם לעכו"ם על כל השנה או הני שנה ויהיה שצת ופסה בהצלעה צנויהס. ט"ז סק"ז וכתב חמ"מ או"י דל"ל ומכרם בהצלעה אצל מכירה גמורה גוף הריחיים שרי צכל ע"ש וע"פ יעו"ש. ועיין לעיל סי' רמ"ג.

ט' וישראל' שהיה שכיר שנה להשר שיתעסק בשכר וי"ש מתצורה חמולה דהיינו לעמוד על המשמר לקבל המעות צעד השכר ושלא יגצבו הפועלים וכו' רשאו לעמוד על המשמר צפסה בחו"ה ומטעם רולה בקיומו לא שייך הכא ומטעם דאינא למוחש שמוא ישתה מהם יקה לו איש אחר עמו ואף שמוצאר לעיל סי' ער"ה (כה)

במינו בין שלא במינו גומצניען בפסח במקום צנוע שאינו רגיל לילך שם כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח וישוב לסוגרם בחדר ולהצניע המפתח האכל היסק שיסיקם באש אינו מועיל להם ולא לשום כלי חרס שנשתמש בהם חמין אפי' שלא על ידי האור אלא שעירה לתוכה רותחין. הגה ויש

אוסרים

קף החיים

קנסא צעלמא ולא קנים אלא כשקיים החמץ צעון אצל מה שצולע בכלי לא קנים ולפיכך מותר אפי' לכתחלה להתצטל בהם. עו"ש או' או' מ"א סק"א.

ז שם. משפספן היטב וכו' ואם לא שפספן קו"פ משפספן תוך הפסח או לאחר הפסח כדין לא ציער קו"פ המצוהר לעיל סו' תל"ה יעו"ש. חיי או' ד' נק"ה או' ד' ר"ז או' ג' והא דמשפספן תוך הפסח ה"ד צהו"ה אצל בשבת ווי"ט אסור ליגע בחמץ אפי' כדי לצערו כמ"ש בסו' תמ"ו יעו"ש. ר"ז שם.

ח שם. ומותר להשהותו וכו' ולא דמי לחמץ שנתערב שאסור להשהותו דהתם נראה הוא אלא שאינו ניכר אצל צלוע בכלי (ר"ל ולכך אין צו איסור משום צ"י וב"י. יא"פ) אינו נראה ומלוי. ראצ"ן. וכ"כ ר"י. וכ"מ בר"ן. מ"א סק"א. חק יוסף או' או'.

ט שם. ומותר להשהותו וכו' בפסחים ל' ע"ה איכא פלוגתא בזה דרב אמר ישצרו ואסור לשהיכו אחר הפסח ולמיעבד בהו אפי' שלא צמינו גזירה אטו מינו ושמואל אמר משהו להו לאחר זמנו ועבד בהו בין צמינו בין שלא צמינו יעו"ש ופסקו הפו' כשמואל ואע"ג דק"ל הלכה כרב באיסורי שאני הכא משום דשמואל קאי כר"ש. צ"י. צ"ח. ער"ה או' או'.

י שם. ומלניען בפסח וכו' וחדשים מקרוצ צאו להשים כלי גדיל של חמץ בצית החורף לגוי ואומרים שאין לחוש שמה ישתמש בהם כיון שהם בגובה וכן כלי פסח מעמידין בגובה כל ימות השנה טעות גמור הוא ולריך לשומקן במקום שאין הרגל מלייה שלא יטעו להשתמש בהם בפסח. צ"ח. שכנה"ג בהגה"ט או' או' עו"ש או' או' ואפשר דנהגו כן משום דאין צ"י ואף אם ישתמש בהם רבו המתירין כמ"ש סו' תמ"ז סע"י יו"ד ומכ"ש צאותן שרוב תשמישן בכלי שני או צלוגין כגון קנקנים דאין לחוש והמתמיר תע"ב. מ"א סק"ב. מיהו דעת ח"י או' ז' וא"ר או' או' להתיר צפשיטות יעו"ש אצל הפר"ה כתב דטוב לחוש לסכנת הצ"ח וכ"כ הצרכ"י או' צ' וכ"כ חק יוסף או' צ' כדברי המ"א דהמתמיר תע"ב. וכ"כ המק"ה או' ה' ר"ז או' ד'.

יא) ומיהו כלי יי"ש דלא מנהי בהו טעם לפגם כמ"ש המ"א סו' תמ"ז ס"ק כ"ה א"כ יש לאסור וכן כלי עכו"ס שיש לו צמטכון במקום שרגילים לצטל בהם צארש"ע מחומץ וכדומה יש לזהר דלא מנהי בהו טעם לפגם כמבואר. א"ה או' צ' ועיין לעיל סו' תמ"ז או' ס"ה.

יב) והיבא דלא יש מנהג עכ"פ יש להתיר בכלי שני. ואפי' בכלי חרס שתשמישן בכלי שני או ע"י עירווי יש מקום להתיר אם מעמידן במקום שאין יד אדם שולטת. שו"ת שצסוף שיטת מהר"ש סו' י"ג יעו"ש. צ. מחז"ר או' או'.

שם ולהלניע

ג) שם. שנשתמשו בהם חמץ וכו' אצל כלים חדשים שקונים מן השוק אפי' בכלי חרס א"ל לספק בהם לשמא נשתמשו בהם דאין דרך כלל להשתמש בכלים חדשים. אצל כלי מתכות שנקנים מן העכו"ם צביתו ואינו נכיר בהם ודאי שהם חדשים לריכין נספק להגעילן או ללזגן כפי תשמישן. או"ה כלל נ"ח דין מ"ו. ח"י או' צ' נק"ה או' צ' ואחר ההגעלה או הליזון לריך להטבולן ואעפ"י שהם ישנים כמ"ש צו"ד סו' קכ"א סע"י או' יעו"ש. ועוד עו"ש בסו' קכ"ב סע"י י"ה. ומ"מ בכלי זכוכית הללוים יש להתיר לקנות מעכו"ם מציחו אפי' אין העכו"ם נוסח לפי תומן ואינו לוקח כלי מתוך הכלים דכיון שהם ללוים צודאי לא נשתמש בהם עדיין. ר"ז או' ה'.

ד) שם. שנשתמש בהם חמץ וכו' וכתב בשו"ת חפס לצי סו' ע"ה הוראה הלכה למעשה להתיר הצטיל שנתצטל בפסח בקדירת חמץ נקי שצצרו עליה יצ"ה אף לדין דאסרינן נטלי"פ (כמ"ש לעיל סו' תמ"ז סע"י יו"ד) דמינו אחר יצ"ה ליכא טעם כלל ומ"מ לא מלאו לצו להתיר לצטל בה לכחלה והסכים עמו הגאון מו"ה נפתלי כ"ץ ז"ל שם צ"י ע"י יעו"ש. והצ"ד לעיל סו' תמ"ז או' יו"ד וגם כתבו שם סברת שצו"י דמתיר אחר שני חדשים יעו"ש. מיהו בשו"ת פנים מאירות ח"ה סו' כ"ד חלק עליו יעו"ש וכ"כ הרדב"ז סו' תשל"ט דלא התירו שביית יצ"ה אלא לענין יין בלבד ולא בשאר איסורים יעו"ש. ער"ה או' ו' וכ"כ בשו"ת חיים שאל ח"ב סו' ל"ה שדברי הרשב"א צתשו סו' תקע"ה דלא כהח"ל ששם כתב דלא מנהי ישן רק לכלי היין וכתב שמתעב צא לידו בישראל שגשלה לו דורון כלים נחמדים מפאפורי פורללאני ולא ניכר אם הנכרי השולח כבר נשתמש בהם ועברו שנתיים ימים והמה כלים יקרים וכתב שלכאורה אין להתיר לכתחלה כמ"ש הח"ל גופיה וגם דמדברי הרשב"א משמע דאפי' דיעבד אסור אף בזה דיש ס"ס שמה לא נשתמש בהם ואת"ל נשתמש ספק להקל ועדיין לריך ישוב עכ"ל ונראה דאם אפשר להגעילן צרותחין ג"פ יש לעשות כן ואם הם כלים שאין דרך להשתמש בהם שהיס"ב יש להקל ג"כ. שעי"ת או' או' ועיין צו"ד סו' קו"ג סע"י ט"ז וסו' קכ"א סע"י או' וסו' קכ"ב סע"י י"ה מדינים הללו ודוק.

ה) שם. כל השנה. וה"ה אם נשתמש בהם חמץ בתוך הפסח דינא הכי. ח"י או' ג' לצ"ש. ר"ז סו' תמ"ז או' ג' ור"ל דלריך לשפספן היטב ולהלניען ומותר להשתמש בהם אחר הפסח משום דחמץ הצלוע בכלי אין צו איסור משום צ"י וב"י כמ"ש לקמן או' ח' וכ"כ הר"ז שם. ז) שם. אפי' אותם שטושין בהם דייסא וכו' כלומר דאז הם צלועים הרבה חמץ ואם יצטל בהם אחר הפסח לא יבוי שם סו' אפי"ה מותר והטעם משום דאין ק"ל כר"ש דסבר דחמץ לאחר הפסח אינו אסור אלא משום

אוסרים אפילו בכלי שני (המגיד פ"ה) ואפילו אם ימלאו גחלים דחיישי' דלמא חיים עלייהו שמא פקעי (פי' שמא יתבקעו) ולא עביד לחו הסקה מעליא וומיהו אם החזירן לכבשן שמצרפין בו כלי הרם חדשים מותר דכיון שמכניסין להסק גדול כזה ודאי לא חיים עלייהו דילמא פקעי אבל לתנורים שלנו לא סגס כל כלי האריך לבון או הגעלה אסיר להשתמש בו אפילו לזמן קצר (מרדכי ר"פ כ"ט) ועיין בי"ד

באר הגולה
בגמ' ו' חו"ט ס"ט
והביאו

כף החיים

יא) שם. ולהניע המפתח. כדי שלא ילך לשם כל ימיו הפסח. ר"ז או' אי ועוד י"ל מפני האחרים שאין יודעים שלא יפתחו וישתמשו בהם.

יד) שם. אבל היסק וכו' היסק שהוא רק מנחון אינו מועיל להפליט הצליעה וכו' תימא לעבד ליה הסקה מצפנים חיים עליה משום דפ"ע. פסחים ל' ע"ב. ועיין לקמן או' כ"א.

טו) שם. אבל היסק וכו' והגעלה אינו מועיל לכלי הרם משום דהתורה העידה על כלי הרם שאינו יולא מידי דופיו לפולס. גמ' ס"ט. והא דמהני להו היסק אי לא הוב חיים עלייהו או שהחזירן לכבשן כמביאר לקמן כתבו שם התו' דזה לא חשיב וולא מידי דופיו דכיון דהסיקו נעשה ככלי חדש שכן דרך כלי הרם כשעשין אותו ותנין אותו כבשן להסיקו יעו"ש.

טז) שם. אלא שעירה לתוכן רותחין. כגון קערות ששופך בתוכן מכלי ראשון. ועיין לקמן סעי' ה'.

טז) שם. אלא שעירה לתוכן רותחין. זהו לשון הטור ופי' צ"ל דאפי' לא נשתמש בכלי הרם רותחין אלא בכלי שני לא מהני בהו היסק וכתב וכן הרמב"ם צ"ה השווה כלי הרם שנשתמשו בו חמץ בכלי שני לנשתמו' בו בכלי ראשון עכ"ל. ומיהו מור"ם ז"ל דדמי' או' אי כתב דלא נראה לו פי' צ"ל אלא לדעת הטור כלי שני אית ליה תקנה משום דאינו צולע אך בשם הגמ' כתב דאפי' לא נשתמש בכלי הרם אלא בכלי שני לא מהני להו היסק יעו"ש וזהו כתב מור"ם ז"ל בהגה על דברי הש"ע שהוא לשון הטור וי"א אפי' בכלי שני לומר שאעפ"י שלשון זה של הטור משמע דדוקא אם נשתמשו בו ע"י עירוי מכלי ראשון אין לו תקנה אבל אם נשתמשו בו בצ"ש אית ליה תקנה וי"א אפי' בכלי שני דאין לו תקנה בהיסק. וכ"כ ח"י או' ח' מאמ"ר או' ג' ולענין דינא ית' לקמן או' ד'.

ח"י) שם הגה. ויש אוסרים אפי' בכלי שני. פי' אפי' לא עירה מהקדירה לתוכו רק עירה מהקדירה לכלי שני ואח"כ הניח כלי זה לתוכו. מ"א סק"ג. מק"ה או' ו' אבל אם עירה מנקערה לק"רה דהו"ל עירוי דכלי שני לכ"ע מותר. ער"ה או' ה'.

יט) שם בהגה. ויש אוסרין אפי' בצ"ש. מוכח מנח"א דס"ל דגם צ"ש מנצליע מזהו. וכן מוכח לקמן סעי' ה' עו"ש או' אי ור"ל ממ"ש לקמן סעי' ה' והא ששומין בצ"ש הכשירין בצ"ש והא אינו צולע כלל למה ליה הכשר אלא מוכרח לומר דכ"פ צולע איזוהו משהו ולכך לריך הכשר.

ך) שם בהגה. ויש אוסרין אפי' בצ"ש. וכ"ה דעת הש"ע כמ"ש לעיל או' טו"ב. וכ"כ ספר"ח וח"י או' ח' ומ"ש סמ"א סק"ג שס"ע שהשמיט דין כלי שני חזר צ"מ מ"ש צ"י הסיג עליו ח"י שם וכן וי"א בהגב"י כתב על דברי

סמ"א סנ"ז ל"ע וכן הנהו"ש או' צ' כתב לסגי על כל דברי מ"א סנ"ז יעו"ש. וס"ל דכתב צו"ד ס"י ק"ה סעי' צ' דחוס של כלי שני דיעבד מותר וסכא ס"ל דלא מהני ליה היסק כתב י"א שם דשמא בחמץ רזה להחמיר יעו"ש. ולענין דינא כתב ח"י שם דצמקוס ספ"מ ומניעה שמחה יו"ט יש להקל דיעבד אם נשתמש בצ"ש אם אינו צ"י ואפי' בכלי הרם יעו"ש. וכ"כ י"א ס"ב. מק"ה או' ו' ר"ז או' ל"ג. ה"א כלל קכ"ה או' ג' והיינו כגון כף העשוי לאכול בו שרוב השמיטו בצ"ש שחשבין אותו בקערה אחר שעירו בחובה מבי"ד אם לא הגעילו וחצונו בפסח צריך דיעבד מותר אם לא היס צ"י ויש ספ"מ ומניעה שמחה יו"ט. ר"ז ס"ט. ופשוט דה"ד אם היס נקי דאם לא כן חמץ בפסח אוסר במשכו כנודע.

כא) שם. ואפי' אם ימלאו גחלים וכו' ר"ל ואפי' אם ימלאו גחלים דבזה הו' היסק מצפנים דמופליט הצליעה אפי' אינו מועיל דחיישי' דלמא חיים עלייהו וכו' משום דאין דרכן להסיקו צפנים אלא בחמץ משא"כ כבוציא וחזר דסעי' צ' דמועיל להס היסק צפנים דכיון דהכי ארמיכו לא חיים עלייהו ועבד להו סקסא מעליא וכמבואר לקמן.

כב) שם. דלמא חיים עלייהו וכו' כתב הבי"ח דתנור וכירים של הרם שאיסורן בא ע"י היסק אפי' היסק פנימי לא מהני להו וכו' נקטין יעו"ש. וכ"כ דעת ספר"ח בסעי' צ' אמנם סמ"א סק"ד וח"י או' ט' וא"ר או' ס' הסיג עליו וכתבו דמועיל להו הסקה מצפנים דכיון דהכי אורחייסו לא חיים עלייהו דלמא פקעי יעו"ש וכ"כ צ"י רס"י סמ"א וכן הסכים חק יוסף או' ד' דלא כבי"ח. וכ"כ סר"ז או' ח' ח"א כלל קכ"ה או' צ' ועיין לקמן או' ל"ב וברס"י סמ"א.

כג) שם. ומיהו אם החזירן לכבשן וכו' נשאלתי כלי הרם שנשאלו אחר השריפה ר"ל אם מותר להשתמש בהם בפסח שידוע שזה יותר מחזרה הכבשן והחרתו. ומ"מ הכל לפי הענין. באה"ט סק"י.

כד) שם. אם החזירן לכבשן וכו' ובא"ה כלל נ"ח דין מ"ט הביא פלוגתא בזה וכתב ע"כ אגחנו נוהגין שלא להסיקן כלל אפי' בכבשן של יולר יעו"ש. והביאו א"ר או' ג' וכן ספר"ח הביא דעת האוסרין אפי' להחזירן לכבשן וכתב ולענין דינא יש להחמיר יעו"ש. אבל ר"ח צ"ח ס"י ס"י חר"ד כתב דיש להס היסק ע"י חזרתן לכבשן וכ"כ ר"י נח"ב ס' ח"ב ובשאלות לרב אחאי פ' מטות וכ"ה דעת התו' (פסחים ל' ע"ב) וכ"כ הרוקח ס"י חפ"ד וכ"כ ס"ר מנחה פ"ה יעו"ש. והבי"ד חקת הפסח או' ג' יעו"ש. וכ"כ סר"ז או' ט' וע"כ כיון דאיכא פלוגתא בזה נהרא נהרא ופשטיס.

כה) שם. אבל לתנורים שלנו לא. דאיכא למיחש דלמא חיים עלייהו ומוליאן מן התנור קודם שיתלבנו. מור צ"ש סר"א"ש. ור"ל דאע"ג דגם בתנורים שלנו יחלבן

באר הגולה
ש"פ ז שס צנמרה
ח שס צנמרה
ש טור משה דשנה
מ"צ משנה וצפורי
רש"י שס י הרא"ש

צ"ד סימן קכ"א: ב' ז' כוביא שהוא כלי שעושים מלבנים ועפר ואופים ומטגנין בו וכן תנור קטן שקורין פידליא הסיקו מבחוץ אסור לאפות בו בפסח דאין חמץ שבו נפלט בכך ואם מלאו גחלים מבפנים שרי: ג' חסכנים מגעילן בכלי ראשון ומותרין בכלי ראשון נקרא שהרתיהו בו מים על האש ואפי' אינו עתה על האש רק שעודנו רותח וקודם ההגעלה צריך לשופם יפה במשחות או ברחיי להעביר

כף החיים

לא) **וכירה** שלנו שניעס מלבנים שרופין בצכסן ובדלאו נשפך עליהם חמץ לריכין לזבון גדול ורחיחו שטיכגין לאחר הליבון לטוח צטיט כעזבו אלצע וכסון סוא. חק יוסף שס. ועיין לקמן בסוף הסגה לסעי' ד'.

בב) **שם**. וכן תנור קטן שקורין פידליא. שעושים מלבנים ועפר. ב"ח אכל הב"י ברס"י חס"א כחז שהוא של חרס וכ"כ א"ר או"י ויעיין לעיל או"י כ"ב ולקמן ס"י חס"א או"י ע"ז.

גג) **שם**. הסיקו מבחוץ אסור וכו' שאין חמץ שבו נפלט ע"י הסקה חוץ. לבוש. ואעפ"י שהסיקו חמוד בחוץ לא מהני הסקה חוץ כיון שזולע חמץ בפנים ואפי' בדיעבד אסור. מש"ז או"י ד'.

דד) **שם**. ואם מלאו גחלים וכו' דלא חיישינן בזה דילמא חיים עליוהו דלא פקע כיון שהוא עשוי מלבנים ועפר. ע"ז סק"ד. ע"ש או"י ב' ר"ז או"י י"א. וזהו טעם הכוזבא שטע"י מלבנים ועפר אכל טעם התנור שקורין פידליא למיד שהוא של חרס כיון דאורחיה צטני לא חיים עליה יכמ"ש לעיל או"י כ"ב.

הה) **שם**. ואם מלאו גחלים וכו' וכן קדירות של מחכה אס-רוזא להסיק ולמלוחס גחלים שרי. טור. לבוש. ע"ש שס. ועיין לקמן סעי' ד' בסגס.

וה) **ודוקא** מילא גחלים בפנים סא בחוץ אף שחשמישו חמוד כך (ר"ל להסיקו מבחוץ) ונחלבן עד שיסא ניליזת נחזין אסור אף דיעבד. ור"ה מחכות דשרי בהגעלה אס חחז לזרס עד שפחו ואח"כ אוחו המקצח ולא צאי חמים בפנים אף דיעבד אסור. מש"ז או"י ד'.

זו) **סעי'** ג. סכונים מנגעילן וכו' וסכונים המחופים צען צקתה וקצטו צהס מסמרות אין מועיל להס הגעלה כו' יש צקתות גומית הרצה ור"א לנקות כל הגומות וכך קצלתו מרצותי שדרשו כך בצבים וכן נוהגין ואין לשנות. ב"ח. ע"ז סק"ה. ע"ש. שכנה"ג בהגה"ט או"י ד' ע"ש או"י ג' מ"ז סק"ה. פרי"ח. ר"ז או"י ד' ח"א כלל קכ"ד או"י ד' ובדאי אין חילוק בין עלים למין אחר צזה דכל שיש צ' חלקים בהקתא יש גומות ור"זו לחוש לזה היבא דאפשר. ט"ז שס. ור"ה אס הקתה מקלתה צקתן או שהקתה דבוקה צצרול צצק אין להגעולה דחיים עליהו שמה פקטי וליבון ג"כ לא שייך גצי קתייהו אס לא שכולו פרזלא וכיון שרוב הסכונים הם על דרך זה ע"כ יפה יסד הפייט אס אפשר לעשות חדשים הם משוצחים. ח"י או"י ע"ז. וכ"כ הר"ז או"י י"ד דמלוה מן המוצחר לקנות חדשים. וכ"כ בהאחרונים.

לח) **שם**. סכונים מנגעילן וכו' ודוקא סכני דפסחה או מוצחר לחלב או להיפך משא"כ סכונים של אוסור צעי לזבון אף שאין צה גומות כל שרזזה להשתמש צה בחמין כמוצחר צו"ד ס"י קכ"א סעי' ז' יע"ש ועיין צפר"ח שס סס"י קכ"א שהכריע דאף צסכונים של אוסור סגו בהגעלה

סיטב אס ישסה שס הרצה מינו יש לחוש שמה לא יחן אוחס לשסוח הרצה משא"כ צכצסן מחלבן אפי' צשעה מועטה. ט"ז סק"ב. וסמאמ"ר או"י ס' כחז הטעס דכצסן כיון שהסיקו גדול כל סלא פקטו מיד שהכניסו אוחס לחוכה חו ליכא למיחס לסו.

כו) **שם**. אכל לתנורים שלנו לא. ועיין צשו"ח צארות הסים חו"ד ס"י ו' שכתב דתנורים שלנו שסס גדולים שרי וע"ש אמנס צדרשות מהר"ל דף ו' ע"א כחז דבתנורים שלנו אינו מועיל ואפי' הגדול של אופה יע"ש וכ"מ מסתמיות דצרי הפ"י דאין לחלק בין תנור לתנור ובלא"ס אפי' צכצסן יש מחמירין כמ"ש צאו' סקודס וא"כ סבו דלא לוס"ף עלס.

ואם נקן כלי חרס צתנור ונחלבן שיסא ניליזת נחזין ועבר וצ"ל צו צפסח צמוזד אסור מידו דהוב ציפל צכלו סאינו צ"י צמוזד צשאר אוסורין וצשווג י"ל דשרי. מש"ז או"י צ' ונראה דצאים עני ויש הפי"מ גס צמוזד יש להקל אף יש להוכיחו שצבר אחקתהא דרצנן וסלא יעשה פטס אחרי. ועיין צס' זצחי לרק על יו"ד ס"י ק"ג או"י כ"ג.

כז) **שם** צהגה. אסור להשתמש צו אפי' לזין וכו' וסיינו דרך קציעות שמה אחי להשתמש צו חמין וא"כ אפי' הדיחו החלה אסור אכל דרך עראי מותר להשתמש צו ע"י דחיס ודלא כע"ש ודרך קציעות אפי' צע"פ אחר זמן אוסורו אסור להשתמש צו. ח"י או"י י"א. א"ר או"י ד' מק"ח או"י ח' ר"ז או"י צ' אמנס צכלו חרס ישנים סמנסג סלא להשתמש צסס אפי' צזונן ואפי' צדרך עראי כמ"ש לקמן סוף סעי' כ"ב יע"ש.

כח) **שם** צסגס. ועיין צו"ד ס"י קכ"א. דסס נחצאר דדרך עראי מותר אס הדיחו החלה. ע"ז סק"ג. חק יוסף או"י ס' וכ"כ צאו' סקודס. ועיין לעיל ס"י ח"ן או"י ס"ג.

כט) **סעי'** ב'. כוזבא שהוא כלי שעושים מלבנים וכו' וציבוא שעושים מלבנים שרופין צכצסן יש להס כל דין כלי חרס דכא מנעטו ממס ככלו חרס אלא שהוא עב צוותר ואס נשפך דבר רותח עליו אין לו חקנס אלא צליבין. מ"א סק"ד. ח"י או"י י"ב. חק יוסף או"י ו' מק"ח או"י ט' א"א או"י ד' ר"ז או"י י"ב. ואפשר דמהני לסו הסקס אפי' חוץ תנור שלנו ח"י שס. וכ"מ מדצרי סר"ז שס שכתב מותר ללצכס צאור ולהשתמש צסס צפסח משמע צכל אור שיסיס ואך לריך להססותס שס עד שיכיו ניליזת נחזין מסס כו כן הדין צכל סכלים הריכין לזבון כמ"ש לקמן סעי' ד' יע"ש.

ד) **אבל** לבנים שנתייצשו צחמס יש להס דין כלי אדמה. מ"א שס. ח"י שס. חק יוסף שס. ור"ל כפי חשמישן ככטורן ואס לא נשתמש צהס ע"י סאור כמו ללייס וכדומס אלא ע"י רחיס דו להס צהגעלה. מק"ח שס. א"א שס. ר"ז שס. וכן הדין צכלו גללים וכלי אבנים כאשר יצואר לקמן סעי' ח' יע"ש.

להעביר כל חלודה שבהם קודם הכשרם הילכך אם יש בו גומות ואינו יכול לנקותו יפה אין מועיל לו הגעלה (פי' הפלטה שהכלים פולטים האיסור שבהם וסוף מלשון שורו עזר ולא יגעיל) לבד וצריך ליבון במקום הגומות כגו והגדן של סנינים אין לה תקנה בהגעלה ואסור להניחם גם בסנין בפסח מהר"ד

באר הגולה
שם פ"ג דפסחי
ובצ"ח ר"ח מספרי

בף החיים

יש להחמיר ומימי דיעבד אין לאסור וה"ל אם היתה הקתה מנתהבה אחת שאין בה גומות ונקייה. ועיין לעיל סי' תמ"ז סעי' ז' בהגה.

שם (ג) רק שעודנו רותח. שהיה סולדת בו. מ"א סק"ו. א"ל או ז' ור"ל דכ"ר כל זמן שהי"ט ממשל כמ"ש לעיל סי' ש"ה סעי' ט' וצו"ד סי' ק"ה סעי' ב' ועו"ש וא"כ כשם שהוא ממשל מפליט. ואע"ג דבשאר כלים לא מהני הגעלה עד שיעלה רתיחות כמצוהר במ"א סי' תנ"ב סק"ג וצו"ד סי' ל"ד וצו"ה כלל נ"ה דין ס"ג מי"מ בסנינים וצ"ע פרור מהני מטעם שכתב הר"ן פי' כל שעה כיון דרוב תשמישן אינן בכ"ר שנועלה רתיחות. מק"ח ציבורים או ז' וכ"כ הל"ש בס"י תנ"ב דה"ל בסנינים אבל כלים שתשמישן בכ"ר וצ"ע מדוע הגעלה לריך דוקא שיעלה רתיחה. אמנם דעת המק"ח והל"ש שם דגם בסנינים לריך להגעילם בכלי שנועלה רתיחה ועו"ש. וכ"כ הר"ן או י"ד. ועיין לקמן או פ"ב.

שם (ד) רק שעודנו רותח. ולתחוב בו הסנין אבל אין לו להגעילו ע"י אבן מלוצן. מ"א סק"ו. ח"י או ט"ז. א"ל או ז' חק יוסף או י"ד. מק"ח או י"א. **שם** (ה) במשחת או צריחים. וה"ל בדבר אחר שמסיר החלודה. צ"ח. שגבה"ג בהג"ט או ז' עו"ש או ג' פרי"ח. א"ל או ח' ר"ז או ט"ו.

שם (ו) במשחת או צריחים. פי' שאל"ל להשחזר רק כדי להעביר החלודה אבל אם משחזרו היטב בענין שמסיר קלת מהבדול כמצוהר צו"ד סי' קכ"א בדברי המחבר הוי כמו לזבן. ח"י או ל"ז. ועו"ש בהגה שכתב וי"א דהשחזה לא מהני רק לחתוך בה לזבן אבל לא לענין חמין והכי נהוג לכתחלה עכ"ל וכתב שם הכ"כ אבל דיעבד אם גשתמש בו רותח אחר ההשחזה אפי' הוא צ"י מותר ועו"ש.

שם (ז) להעביר כל החלודה וכו' דתניא בספרי אך את הזהב ואת הכסף מכאן שלריך להעביר החלודה. הרא"ש פ"ג דפסחים. צ"י. ט"ז סק"ו. ואך למעטוי הוא ומיעט את החלודה כלומר שלריך להעביר את החלודה מן הכסף והזהב קודם שיגעילו. לבוש.

שם (ח) להעביר כל החלודה וכו' והיינו מה שאנחנו קורין ראס"ט ויש שם ממש צאותו ראס"ט והוא צ"ח מנתה שהיה הכלי במקום המולנע שלא שלט שם האויר וכשנגרר משם יש שם כמו עפרורית והטעם שמה יש צאותו מקום ממש מן החמץ והחלודה נכסבה וזה לא מהני הגעלה כי אין הגעלה למה שהוא צעין אבל לפעמים שיש שחרות או אדמיונות צאיזה מקום מהכלי וצפרט ציורות ומחצות וא"ל להסירו משם לגמרי אפי' אחר הגרירה ואין שם ממש רק מראה לחוד יכול להגעילו אחר שגורר כל מה דאפשר ללא שעכ"פ ילצן המקום שהוא עלה"ט. ט"ז סק"ו. ח"י או ח"י. חק יוסף או י"א. מק"ח או י"ב. ר"ז או ח"י

בהגעלה אפי' לכתחלה ובחמת העיקר לכתחלה כפסק הש"ע שם וכ"כ צו"ה כלל נ"ה דין כ"א בשם ח"י אבן דיעבד אין לאסור אם הגעילו והשתמש בו חמין. ח"י או י"ד. והיינו אם אין בו גומות כמ"ש בהגה לשם. והטעם דדיעבד סגי בהגעלה משום דיש כוונה פי' דסדרי דאפי' צסיקין של איסור והשתמש בה העכו"ם ע"י האור סגי לה בהגעלה כמ"ש שם צ"י ועו"ש. ועיין לקמן או נ"א.

שם (ט) סנינים מגעילין וכו' ואע"ג דסנין של איסור צ"ע ליבון כמ"ש צו"ה הקודם שאני הכ"ה בסנין של חמץ משום דהיתרא בלע כמ"ש התו' בחולין דף ה"א וב"ע דף ע"ז ב' וכ"כ צ"י בשם המ"מ פ"ה. עו"ש או ג' א"ל או ו' ער"ה או ז' ובספרו חקת הפסח או ז' ואע"ג דבסמוך סעי' ד' פסק הש"ע דשפודין ואסכלאות צענין ליבון אף בפסח משום דמיקרי איסורא בלע כיון ששמו עליו וכמצוהר בטור וצ"י מי"מ כאן בסנינים כיון דאיכא למ"ד דאפי' של איסור סגי בהגעלה סמכין על הפו' דס"ל היתרא בלע וכה"ג ל"ל בדברי הש"ע צ"י זה ובס"י תנ"ב כמה פעמים דלפעמים הוכח שיש עוד ל"ד להקל סמכין אסברא זו דמיקרי היתרא בלע. ח"י או י"ד. מאמ"ר או ז' ער"ה שם. ר"ז או י"ד. ועיין לקמן או ס'. **וכתב** מ"א סק"ז דלפי מ"ש בסעי' ו' בהגה דאין הולכין אחר רוב תשמישו א"כ היה הסנין לריך ליבון ולפעמים תוחבין בראשו חתיכות פת לאפות אלל האש ולפעמים חותכין בו פשטידי"א או פנקו"כין על האש וכמ"ש צו"ד ססי קכ"א עכ"ל. וכ"כ א"ל או ו' בשם מו"מ דגם בפסח המחמיר בסנין ללצנו תע"ב ועו"ש. אמנם לפי מ"ש צו"ה הקודם דמקילין יותר בסנין משום דאיכא למ"ד דגם בסנין של איסור סגי בהגעלה א"כ ה"ה לענין זה דאע"ג דבשאר כלים חיישינן למיעוטה בסנין דיש עוד ל"ד להקל אין להחמיר. וכ"כ הגו"ש סוף או ז' או י"א. וכ"כ א"ל או ו'.

שם (י) סנינים מגעילין וכו' ועיין צו"ד סי' קכ"א סעי' ז' בהגה דסנין של איסור אם לא יוכל ללצן היטב משום הקתא ולצנו ויגעילו אח"כ וכ"כ צו"ה כלל נ"ה דין כ"א דסמוך לקתא אין מלצן יפה אם לא שוכר הקתא מהבדול לגמרי ומלצנו לצדו או שמלצנו בעודו בתוך הקתא ואח"כ מגעילו ועו"ש. ומי"מ יש לנקר היטב הקתא בכל מה שאפשר קודם שמגעילין וכן המנהג. ח"י או ט"ו. מיהו צ"י זכחי ל"דק על יו"ד שם סי' קכ"א או ל"ז כתב דצו"ה דנפישו עמא דארעא אין להורות להם לנקות הקתא דאין לסמוך עליהם צוה עכ"ל. ור"ל אלא לריך להוליך הסנין מהקתא לגמרי וללצנו ולעשות לו קתא מחדש.

וכתב שם צו"ד סעי' הנז' דאם צ"ח להשתמש בה צלונן אם אין בה גומות נועלה עשרה פעמים בקרקע קשה ועו"ש. ואפשר דגבי חמץ דאיסורו צונסבו **(כו)**

באר הגולה
כ בריית' סוף ע"ג
הגולה
ורא"ש בפ"ג דפס'
וכן הסכמת רוב
הפוסקים להשוות
דין חמץ לשאר
איסורין לירושלמי

(מכרי"ל): ד כ בלים שמשתמשים בהם ע"י האור כגון שפודים ואסכלאות וכיוצא בהם צריכים ליבון
דהחליבון הוא עד שיהיו ניצוצות ניתזין מהם. הגם ויש מקילין אם נחלצן כל כך שקם נשרף עליו מחצות
מדרכי

כף החיים

לקמן סעי' ו' סיליגין צלוי אחר מיעוט חמישו יעו"ש. ועיין
לקמן סעי' כ"ז.

שם צריכים ליבון. דמה שגולע ע"י מים פולט ע"י
מים אבל זה שבלע ע"י האור ממג לריך ליבון
מ"א סק"י. ח"י סס. חק יוסף או"י ג. ר"ז סס.

שם צריכים ליבון. ברייתא סוף מ"א ע"ז (ע"ה ע"ב)
והביאה סרי"ף פ' כ"ט וכתב שם הר"ן נראה

שדעתו דרברים שנשחמם בהן חמץ ע"י האור צריכין ליבון
ואע"ג דאסיקנא בסיף ע"ז דכל היכא דהיתרא בלע בהגעלה

סגי ליה איכא למימר דחמץ כיון ששמו עליו איסורא בלע
מיקרי עכ"ל. וכ"י דעת הרמ"ש שגם הוא כתב ברייתא זו

פ' כ"ט. וסמ"מ פ"ה דין כ"ג כתב שפודין ואסכלאות לא נחבאר
דיגס בנ"ג לענין חמץ בפסח ונחלקו בו המפרשים ז"ל יש מי

שאומר שדין דין שאר האיסורין וצריכין ליבון ויש מי שאומר
שכיון שמה שבלע הים סיחך די בהגעלה וכתב ואפשר שזה

דעת הרמב"ם וסיים ומ"מ דעת הרמב"ן והרשב"א להשוות
חמץ לגיעולי עכו"ם יעו"ש. וכן בהגמ"י שם הביא פלוגתא

בזה וכתב שסעולם נהנו מדברי האוסרים יעו"ש. וכ"כ רי"ן
כ"א ח"ב שדעת רוב הפו' דעת הרמב"ן להשוות חמץ לגיעולי

עכו"ם יעו"ש. והב"ד צ"י וע"כ פסק בש"ע מדברי האוסרין
בהגעלה וצריכין דוקא ליבון. וכ"י דעת האחרונים. וכתב ח"י

או"י כ"ב דאין ללמוד מדין זה למקומות אחרים. דלפעמים
הקילו מטעם דהיתרא בלע יעו"ש. ועיין לעיל או"י ט"ל.

שם צריכין ליבון. ואע"ג דלקמן סעי' כ"ז כתב שש"ע
שפוד שאלו בו עופות מותרין מ"מ לכתחלה צריכין

ליבון ועוד דכאן מיירי שידוע שאלו בו חמץ משא"כ לקמן
דמייירי רק מחששא בעלמא. ח"י או"י כ"ג. ומ"ש סט"ז סק"ח

עיין מאח"ר או"י יוד שכתב שכל דבריו חמוסים וכן סכ"ש
או"י ה' כתב להשיג על דברו סט"ז סג' יעו"ש. ועוד עיין

מק"ח צביאורים או"י ג' מ"ש על דברו סט"ז סג'.

שם צריכין ליבון. ששפודין ילבן חליו ואח"כ ילבן חליו
השני. מהרי"ו ס"י קל"ג. כנה"ג בהגה"מ. וסיימו

אם הם ארוכין שלא יוכל להכניסן בפ"א בחוך האש וכל
ללבן חליו ואח"כ ילבן חליו השני וכמ"ש לקמן סעי' ו"א יעו"ש.

אותן בני אדם שמסכין שפודין ואסכלאות עד ערב
פסח ללבן אז בחגור שמחממין בלא"ה למל"ח

לא עושין דקין להסכות עד שעת איסור חמץ אך ילבן
מקודם וילבן עד פני כולן גם הבי"ז יד. דרשות מהרי"ל ה'

הגעלה. שנה"ג בהגב"י או"י ד' ומיכו מ"ש לא עושין דקין
להסכות וכו' אין הטעם משום האיסור שבלע בהם דהא

מותר להסכות כלים הצלועים מחמץ עד לאחר הפסח כמ"ש
לעיל סעי' א' אך הטעם משום דלריך להצניען שמה ישחמם

בהם ואלו כיון שדעתו ללבן אינו מלניען וחיישין שמה
ישחמם בהם קודם ליבון וע"כ לריך ללבן קודם שניען זמן

האיסור מפני הטעות ועיין לקמן ס"י חנ"ב סעי' ד' בהגה.
בבית מהר"ש ליבנו נרות חרס שהדליקו בהם שמן
וליבנו אותם בער"פ. דרשות מהרי"ל ס"ה.

שנה"ג

ח"י. ח"א כלל קכ"ה או"י וכן הדין באותן כתמים הנעשים
צבלי צדיל (סקורין ער"ד פלעקין) שאין מעבדין את ההגעלה
כיון שאין ממשות רק מראה צלצד. ח"י סס. ר"ז סס.

שם ח"א יש בו גימור וכו' וכן רש"ש שעושין האומנין
צבליים בשעה [ששיתן דהיינו שכותבין אותיות

בהפירה ויסיו כעין גימור ח"א איתו יכול לנקוחו לריך ליבון
במקום הכוא ואח"כ יגעילנו.

שם אין מועיל לו הגעלה לבד. כי אין הגעלה מועיל
אלא רק למה שבלע בחוך סבלי ולא למה שהוא

בעין כמ"ש לעיל או"י מ"ח.

שם ולריך ליבון וכו' דסייגו שניח שם גחלים בוערות
עד שישרף האיסור.

שם ולריך ליבון וכו' וצליבון א"ל לסעביר החלודס כי
האש יבעיר את הכל כמ"ש ב"י"ד ס"י קכ"א. ע"ז

סק"י. ומיכו לכתחלה אף אם מלבן הסנין לריך לשופו חללה
וכסברה הרשב"א שכתב סעיר צו"ד ס' קכ"א. פר"ח.

שם ולריך ליבון וכו' ואש לא עבה כן קודם הגעלה
יעשה כן אחר הגעלה. ר"ז או"י ע"ז ואו"י י"ט.

וצריך ליבון וכו' וכלי שיש שם נקבים או שפיו צר או
שיש לו קנים צרים ולא רחבים ולשם יש חלודס

או פינופא שא"ל לספירס אזי בפסחא היא אסורא. מע"מ
ס"י תקמ"ו. וכ"י דרשות מהרי"ל ה' הגעלה. וכ"כ החמ"מ
או"י י"ג.

הן"ש הגה. והנדן של סנינים וכו' פ"י ביה של סנין
וכמ"ש (ברס"י א' כ"א) וישב חרבו אל נדכה.

שם בהגה. אין לה חקיה בהגעלה. וסלבוש כתב דחומרה
יתורה הוא דמה יבלע הסנין מן הכדן אם מנקרה

יפס יפס שלא ישאר בה כלום עכ"ל ומט"מ שם כתב שטעם
משום דחמץ אשר שם עמוק עמוק מי ימלאנה. וסמ"א סק"ח

כתב הטעם לפי ששמנונית נדבק בה בעין וע"כ כתב דאם
פיתח החפירות וגורדה יטעב אפשר דשרי וכמ"ש סעי' ו"ח.

וכ"כ ח"י או"י כ"א. א"ר או"י י"א. חק יוסף או"י י"ב. ר"ז או"י
כ"ג. ח"א כלל קכ"ה או"י ד' ונראה דהכל לפי הענין דאם

אין בו קמטים ויכול לנקוחו יטעב ע"י סיחרה הקמטים אז
יש נסחור ואם לאו אין להחיר. ומיכו בדיעבד אם הכניס

בי הסנין בחוך הפסח ששיטא דאין לאסיר דנין אינו מבליע
ורק לריך לראות הסנין קודם שניען למאכל שמה נדבק בו

אזי דבר מהנדן.

בל מקום שריך הגעלה לא מהני אם קלפו לכלי צבלי
אומנות כמ"ש לקמן סעי' י"ז בהגה וב"י"ד ס"י קכ"א

סעי' ב' יעו"ש.

סעי' ד' על ידי האור. פ"י בלי מים כגון שפוד
ואסכלא שצולין עליו מוליהא של חמץ. מ"א

סק"ע. ח"י או"י כ"א. א"ר או"י י"ב. ר"ז או"י י"ג. ח"א סס או"י
ה' אבל שפוד שצולין בו צער סניו בהגעלה. מק"ח או"י י"ג.

חמ"מ או"י כ"ד. ומיכו ח"א יש לחוש שאיז פער ללו בו חמץ
לא סגי ליה בהגעלה לפי דעת המחמירין שכתב מור"ש ז"ל

(מרדכי ספ"ז וסג"מ פ"ז מהל' מ"א) ונוהגין כסג"מ כלל דבר שדונו בלבונו אבל דבר שדונו בהגבלה

באר הגולה
שלה ע"ג *כ"ל
ש"ס ישמו עליו
ק"ש מ"ד ח"ו ישכ"ף
הק"ש מ"כ הלבונו

כף החיים

שכנס"ג שם או' ה' ונ"מ זכ"ז שאין משתמשין כ"א בכלי זכוכית דיש לרוחץ ולנקותם היטב.

סה) ש"ס. לריבין ליבון. ואם הגעילין ולא ליבנן באור ושחמם בהם רוחה הסבסיל אף דיעבד אסור לפי שכל שחממו ע"י האור אינו פולט הכל ע"י הגעלה אלא כל זמן שיחמם בו ע"י חמין פולט מעט מעט. מרדכי פ' כ"ט ס"י הקס"ג. א"ש כולל ג"ח דין ל"ה. וכ"כ ביו"ד ס"י קכ"א סע"י ה' וכ"כ המק"ח בסי' ז' או' ז' מש"ז או' ג' ח"א כלל קכ"ה או' ז' ומיהו לדעת ש"ע שפסק לעיל ס"י תמ"ז סע"י יו"ד נ"ט לפגם שרי ה"כ אם אין הכלי צ"י דיעבד שרי אבל לדעת מור"ם ז"ל שם דנ"ט לפגם אסור ה"כ אף אינו צ"י אסור וס"ד בפסח אבל בשאר איסורין אף לדעת מור"ם ז"ל שרי דיעבד אם אין הכלי צ"י ואפי' בלא הגעלה כמ"ס ביו"ד ס"י ק"ג סע"י ה' ועו"ש. אמנם לפי מ"ס לעיל או' ס' דיש מהירין בפסח אם הגעיל כלי לריבין ליבון משום דסיחרא בלע א"כ ה"כ גבי פסח כיון דהגעילו ויש מהירין בהגעלה וגם אינו צ"י לדעת ש"ע מותר דיעבד אפי' בלא הגעילו בהפ"מ אפשר דיש להקל בדעבד. וכ"כ דעת הא"ר או' י"ג. דהגעילו ויש הפ"מ דיש להקל דיעבד וכ"כ הר"ז או' י"ג. ועיין לקמן או' ס"ט.

סז) ש"ס. עד שיסיו נילוצה וכ"ו וכחצ בהגמ"י פ"ז מכלכות מ"א. בהם ה"ר אביגדור ש"ס מלבנו עד ש"ס וס"ס עליו ק"ס וס"ו נילוצה נוחזן ממנו סג"י בכו"י וסב"או צ"י. וכ"כ החמ"מ או' י"ז. פ"ח"ע או' י"ז. וכן אם מלבנה מצפנים לריבין שילבן כ"כ עד ש"ס וס"ס איזה דבר עליה מבחוץ וס"ו נילוצה נוחזן ממנה. חמ"מ ש"ס.

סח) ש"ס. עד שיסיו נילוצה וכ"ו או עד שחסיר קליפתו העליונה. גמ' ע"ז דף ע"ו. ע"א והביאם הרמב"ם ג"ס וב"י והאחרונים.

סח) ש"ס. עד שיסיו נילוצה וכ"ו שאז בודאי נשרף כל האיסור הבלוע בחובו. ר"ז או' י"ג.

סט) ש"ס. הנה. ויש מקולין וכו' משום דס"ל דחמץ סיחרא בלע מיקרי ולפיכך סג"י בליבון קל כזה. עו"ש או' ה' ח"י או' כ"ה. חק יוסף או' י"ד. מיסו כחצ צ"י דלסברת האומרים דחמץ כיון ששמו עליו איסורא בלע מיקרי וכלים ששחממו בהם חמץ ע"י האור לא סג"י להו בהגעלה (עיין לעיל או' ס"י) א"כ גם ליבון קל לא סג"י להו אלא לריבין ליבון גמור יעו"ש ולכן ס"ס צ"ע עד שיסיו נילוצה נוחזן מהם. וכ"כ מ"א ס"ק י"א דאפי' דיעבד יש לאסיר אם לא ליבנו אוחו כ"כ יעו"ש. וכ"כ חק יוסף ש"ס. מק"ח או' ע"ו. מיסו בחקה הפסח או' ו' הביא כמה פ"ו דס"ל דחמץ מיקרי סיחרא בלע וע"כ כחצ דדיעבד יש להחיר אם לא ליבנו אוחו כ"כ יעו"ש. וכ"כ ח"ר או' י"ג דדיעבד אם יש הפ"מ יש לסמוך על הפ"ו דס"ל סיחרא בלע יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' י"ג דבהפ"מ או מניעה שמחה וי"ע יש להקל דיעבד. **ע) ולענין** כלים של בשר וחלב כגון כלי בשר שרואה להכשירו ולבשל בו חלב או אופכה כחצ צ"י בהם המרדכי דוס מיקרי סיחרא בלע ואפי' נשחמם בהם

ע"י האור סג"י ל"ס בהגעלה או בליבון קל שק"ש נשרף עליו מבחוץ יעו"ש. וכ"כ הר"ן פ' כ"ט דכל סיכא דסיחרא בלע אעפ"י ששחממו ע"י האור סג"י ל"ס בהגעלה יעו"ש. וכ"כ הר"ז בסי' ז' או' י"ג דכלים שליון בהן בשר שהיא סיחרא ואח"כ בלע בהם חלב שרי הן נכשרין ע"י הגעלה יעו"ש. וכ"כ בחשו"ר רע"א ס"י מ"ט ד"ס ובס"א דבמחצת של בשר מהני הגעלה כיון דסיחרא בלע יעו"ש. וכ"כ סע"ה ביו"ד ס"י קכ"א או' י"ב דבמחצת של בשר וחלב סג"י בהגעלה מה"ט דסיחרא בלע יעו"ש. מיסו ס"כ ש"ס סק"ה כחצ בהם חשו"ר הרמ"ע ס"י ל"י דמחצת של חלב או בשר לריבין ליבון כיון דבלע בלי שום אמצעי יעו"ש. וכ"כ ספ"ה ש"ס או' ה' ע"ל ש"ס סע"י ד' וכ"כ ח"א כלל ע"ד או' ו' דמחצת מחלב לבשר לא סג"י בהגעלה דחשיב חשישה ע"י האור אלא דוקא בהפ"מ יעו"ש. אמנם בחשו"ר ח"ה"ס ס"י ק"א העלה לדינא דראיות דורות דכל בליעה שהיא בדרך ביטול אפי' לא יהיו באמצעים סיחרא כגון שבישל יו"ג וחלב אסיר ואפי' אסיר דא"ו כגון יו"ג למז"ר וכרומה מ"מ כבולעו ע"י ביטול כך פולטו ע"י ביטול הגעלה מיס חמין דכל שמסקין נקראים ביטול חוץ מחלב ושומן אך מה שנבלע ע"י עיגין שומן וחלב אז הל"א או היה ע"י אמצעים שומן של היחור כגון חמץ שטגינו במחצת שסומן הוא היחור אעפ"י שנבלע ע"י עיגין מ"מ פולט ע"י מ"ס דאע"ג דליכא כבולעו ע"י ביטול כך פולטו ע"י ביטול מ"מ נימא כבולעו ע"י אמצעים היחור כך פולטו ע"י אמצעים היחור ולאפוקי מחצת של עכו"ס שבולע בלי אמצעים היחור כלל כיון דא"כ אחריו לרעותא בעי ליבון דוקא יעו"ש. וכ"כ בסי' ק"י דמחצת של חלב שהיא אינו צ"י וטגינו בו בשר יש להחיר בהגעלה וליתר שאת יגעילנה ג"פ יעו"ש. והביאו פ"ח ש"ס או' ז' נמ"א דסכמ"ח רוב ספ"ו במחצת דסג"י בהגעלה או משום דסיחרא בלע או משום אמצעי של היחור ובפרט שיש הפ"מ במחצת של עיגין אם ילבנו אוחה שמחלקתה כידוע וע"כ יש להחיר בהגעלה בין מחצת בשר לחלב בין מחצת חמץ לפסח בין מחצת שטגינו בה ביצים ונמ"א בהם דם ואעפ"י שאלו הביצים הם דבר אסיר מ"מ כיון שהאמצעי שהוא השמן שמטגנין בו הוא דבר היחור נותרת בהגעלה כח' ומיסו ל"ל בש"ן עופה ע"מ להטפיח (עיין לעיל ס"י ע"ה או' ב') אבל שפודין ואסכלאות ששחממו ע"י האור ממש בלי שום אמצעי וגם אין מחלקקלין בליבון שררכן בצד אעפ"י שהיחרא בלע כגון מבשר לחלב יש לחוש לדעת האוסרין ואין להחיר כ"א ע"י ליבון דוקא מיסו בליבון קל שק"ש נשרף עליו מבחוץ סג"י כיון דסיחרא בלע וכמ"ס צ"י בסי' חק"ט וכ"כ הלבוש ש"ס סע"י ה' מ"א ש"ס סק"י. וכ"כ האחרונים ש"ס.

ע"א) ש"ס. צננה שק"ש נשרף עליו מבחוץ. ר"ל ש"ס ישמו עליו ק"ש מ"ד חוץ ישרף שק"ש מכה הליבון. ואז ודאי נשרף החמץ הבלוע בו כיון שי"א הליבון כ"כ גם מ"ד השני. **ע"ב) ש"ס.** צננה. ונוהגין כסג"מ ראשונה וכ"כ צ"י בהם סגמ"י שהעולם נסגו כדברי האוסרים. וכ"כ הגרי"א. וכחצו מור"ם ז"ל לומר כיון שנסגו כך אין להקל מחסד דברי ה"ש"ע

הגולה	באר
צריחה	מ
והצחיה	צט"ג
ורא"ש	הר"ף
דפסוס	צ"ב

רק שיש בו סדק"י או שמחמירין ללבג סגו בליבון קל כזה. חליבה לריך ליבון (מסרי"ל); ה ב' כלים שנשתמשי בהם בחמין כפי תשמישן הכשרן אם תשמישן בכ"ר כגון כף שמגיסין בו בקדירה צריך להכשירן בכל ראשון ואם תשמישן בכלי שני הכשר בכלי ב' וכלי ששתמשין בו בעירו שמערה מכ"ר לא סגי ליה בהכשר

כף החיים

ובאזים פעם עשו בו לוי קדר ביוצם סגו ליה בהגעלה כמ"ש בלוי הקידם דכין דרוב השמישו ע"י רועב סמכין על מ"ד דחמץ מיקרו יתרחא בלע ואפי' נשתמש בו ע"י האור סגו בהגעלה יעו"ש. ועוד ס"ד אם יש דבר חמץ בלוי קדר לבו אם הוא בשר לבד או בשר ופירות אלפי' שרוב השמיש. בלוי קדר ובלא רועב סגו בהגעלה כמ"ש לעיל או חין יעו"ש ע"ז ולחם חס שסוסר מתגור וסניחו על דף לא הוי ע"י אור אבל בעירו בתגור אעפ"י שגרוף וקטום וחסב שס סכין הוי ע"י אור ולריך ליבון. אי"א שס. וסיינו כמו אם רוב השמישו בכך אבל אם רוב השמישו ברוחחין סגו ליה בהגעלה כמ"ש בלוי הקידם.

עח) שם. כפי השמישן הכשרן. דכבולעו כך פולטו. לבוש. **עט) שם.** אם השמישן בכ"ר וכו' ולא יפה עושים כמה שמישין קדרה אלל האם ומרחיחין אוהב ומגעיילין בהוכס דזה לא מהני אלל בסינין ודומיין אבל דברים שנשתמש בכ"ר לא מהני הגעלה כזה ולריך שיסא בדוד שחאש עובר חחיו. קיבץ על הרמב"ם פ"ה יעו"ש. פ"ח. ועיין לקמן או"פ.

ף) וברבר אשר חדשים מקרוב המליאו להרחיח אמבטי גדולה עם מים שלא אלל האם רק ע"י קנס המוליך סויעה מן הכלי שעימד אלל האם בחוך האמבטי ומסיעה מחמם המים שצאמבטי עד שמעלה רחיה מודי ספיקא לא נפקא אם יש לו דין כ"ר העומד אלל האם. חשו שו"מ מה"ג ח"ג ס"י קב"ה. פת"ע או"פ כ"ד. ועיין לקמן או"פ.

פא) שם. אם השמישן בכ"ר וכו' כלי שהכניסו לכ"ר בשעה שמרחיח וש"אז ממנו חמין אפי' אם ששהה קלה אותו הכלי בחוך הכ"ר עד שהרחיח עולה חוך הכלי הזה אעפ"י כן הוא ספק אם יש לו דין כ"ר דו"ל דלא נקרא כ"ר אלל כשעימד על האור בלא הפסק אבל זה י"ל חוקף כשהולאו יש לו דין כלי שני ולחומר קיל בכ"מ דדיוו ככ"ר (ואפי' לא ששה חוך כ"ר) אבל לקולא דהוינו להגעיל בזה הענין (אפי' ששה חוך כ"ר) לא הוי ככ"ר. חכ"א כלל כ"מ או"פ ג' והוא מדברי הט"ז ביו"ד סס"ו ל"ב וכ"ה בלוי"ה כלל כ"ז דין ב' יעו"ש. והסכים לדברי הט"ז הנז' שש"ב בנס"כ שס. וכ"כ הש"כ ביו"ד ס"י ק"ז סק"ו. פרי"ה שס בס"י ק"ז או"פ ז' עריה שס ס"י ס"ח או"פ ז' ובס"י ק"ז או"פ ג' מניי על תו"ח כלל כ"א או"פ כ"א ובספרו ח"י בס"י ז' או"פ כ"ז חמ"מ או"פ ח"י ולפ"ז אם הוליא בכף מכ"ר שעל האם דבר אסור וגשפך על היתר אינן או מכ"ר של חלב וגפל על בשר לונן אעפ"י שלא ששה בכף בחוך כ"ר אזלינן להומרא ואמרין כאלו נשפך מכ"ר של אוסור על היתר אינן ולריך קליפה דעירו מחס על הלינן אוסר כרו קליפה כמ"ש ביו"ד ס"י ל"א סע"ו ד' וכו' ק"ה סע"ו ג' יעו"ש. וכן אם הוליא בכף מכ"ר של חמץ ונחן לחוך הקטרה הו"ל כאלו עירס בתוכס מכ"ר ואם רוצה להכשירם להשתמש בהם בפסח לריכס עירו מכ"ר אבל כלי שעירס לחו

הש"ע ואעפ"י שיש מקילין ומיחו עיין לעיל או"פ ס"ט שכחבנו דרעה האחרונים להקל דיעבד אם לא ליבנו אוחו כ"כ בספ"מ או מניעה שמחה וי"ע יעו"ש. וכן אם הגעיל כלי חמץ הלריך ליבון וגשתמש בו ויש הפ"מ יש להקל דיעבד אם לא הו"ס הכלי ב"י כמ"ש לעיל או"פ ס"ה יעו"ש.

עג) שם בהגה. רק שיש בו סדקוס. ומזוחר לעיל סע"ו ג' דלריך ליבון במקום הגומוח או סגו ליה בקס נשרף עליו מבחוך במקום הגומוח ואח"כ יעשה הגעלה לכל הכלי.

עד) שם בהגה. חלוצס לריך ליבון. והוא כלי שיש לו ג' רגלים ומעמידין הקדרה. או המחבה עליו ולריך ליבון שלפעמים נשפך עליו עיסה. מ"א ס"ק י"ב. ח"י או"פ כ"ו. חק יוסף או"פ ט"ו. ר"ז או"פ כ"ד. ח"א כלל קב"ה או"פ כ"ו. מיחו המאמר או"פ י"א כתב דחששא רחוקה היא חדא דאף אם אירע שנשפך סס חמץ יש לחלוה שנשרף והולך לו כיון שבכל שעה הוא על האם ועוד דאף אם בלוע מחמץ מה בכך כרו אין מניחין עליו המאכל בעין אלל הקדרה או המחבה ואין בבלוע ואלא מדופן לדופן ורחוק לומר שיפך סס המאכל ויאלכוהו בפסח ומי"מ סיים דפשיטא דיש להחמיר כדברי מור"ם ז"ל יעו"ש. ולי נראה דאין זה כ"א משום חומרא דחמץ שברי בשר וחלב אין נזהרין בזה שמצלין על הכירה קדרה של בשר ואח"כ קדרה של חלב והוא משום כהוי נשחי קדירות סגועות זו בזו דאין אוסרין זו את זו בנניעה כמ"ש ביו"ד ס"י ל"ב סע"ו ח' בהגה יעו"ש וא"כ דיעבד אם לא ליבנו החליבה ונחנו עליה קדרה בפסח אין לאסור. וכ"כ ח"א או"פ י"ב. וכ"מ מדברי המאמר הנז' דדוקא לכתחלה יש להחמיר אבל דיעבד אין לאסור.

עה) סע"י ה' כלים שנשתמש בהם בחמין. מיני הריפות שמצלין בקדרה מחכוה ולפעמים מלעמקן שלא נשאר שום משקה ל"ע דהוי כע"י האור בלי מים. ח"א או"פ ט' מיחו מנסה העולם להכשירם בהגעלה וי"ל הפעם משום דלדעת הש"ע הולכין בכלי אחר רוב השמישו כמ"ש בסע"י שח"ז וגם יש כמה פ"י דס"ל דחמץ מיקרו יתרחא בלע ואפי' נשתמש בהם ע"י האור סגו ליה בהגעלה כמ"ש לעיל או"פ ס' וכחבנו לעיל או"פ ט"ל סיכא דיש עוד לך להקל דלדעת על סברא זו יעו"ש וא"כ ה"נ כיון דיש עוד לך להקל דלדעת הש"ע הולכין בכלי אחר רוב השמישו וזה רוב השמישו ברועב אעפ"י שלפעמים מלעמקן בו הריפות סמכין אמ"ד יתרחא בלע וסגו ליה בהגעלה.

עו) צ"י קדר הוי ע"י האור ועוד סקודס שפולט שמן כבד בלע יבש ע"י האור ולריך ליבון בפנים ומלאוח גומרי. ח"א או"פ יו"ד. ובי"ד אם אין בו שמן או שומן טיפה ע"מ להטפוח דאם יש בו הו"ל השמישו ע"י אמלעו של היתר ונכשר ע"י הגעלה כמ"ש לעיל או"פ ט' ועוד ה"ד אם רוב השמישו בלוי קדר שאין בו עופס ע"מ להטפוח אבל אם רוב השמישו ברוחחין או ביש בו עופס ע"מ להטפוח

בהכשר דכלי ב' י' אלא צריך לערות עליו מכ"ר הגה כל הכלים שיש בהן סדקים או גומות או חלודה וכו' בחוץ ככלי ולא יוכל לנקר ולנקותו אין להגיעו ולריוקו ליון במקום הסדק והחלודה (רש"א בחשו"ב); באר הגולה ג' חוכ' בשבת ל"ט בשם ר"י. כ

קף החיים

לחוכו מכ"ר ובה להכשירו לפסח אינו יכול להכשירו ע"י טיקח בכלי רוחחין מכ"ר ולשפוך עליו ואעפ"י שהססה אותו כלי בחוץ כ"ר עד שירחיק המים בחוכו אלא לריך דוקא לשפוך עליו מכ"ר וכ"ז לפוס דוגא אבל בלא"ה נזהגין להגעיל הכל בכ"ר כמ"ס לקמן סעי' ו' בהגה יעו"ש. ועיין לקמן או"י פ"ט. (פב) שם. כגון קף וכו' וכן קדרות ויורות וכו' ואלא דכבולעו קך פולטו ולא סגי לכו בהגעלה בכ"ר לאחר שהסירוהו מן האש אלא לריך שיכא האור מהלך תחתיו כשמגיעו וכו"מ סעי' דיו"ד ס' קכ"א וסביטוס וע"ז פרור דסגי לכו בכ"ר לאחר שהעבירוהו מן האש לפי שצורך השמיטין הוא כך וכן עיקר. פרי"ח. חקת הפסח או"י חמ"מ או ח"י. וכ"כ שש"א אלא שכתב שמדברי ה"ה שבה מ"ב ע"ז ד"ה אבל משמע דדוקא עירוי הוא דלא סגי לכלי שנהשל בו איסור אבל להגעילו בכ"ר אחר שהעבירו מע"ג האור שפיר דמו יעו"ש והר"ז או"י כ"ס כחב דבשאר איסורין יש להחמיר להחלה דכלי שנתחמם בו ע"י חוס של כ"ר אלא האש דלריך להגעילו ג"כ בחוץ כ"ר העומד אלא האש אבל בחמץ או בבשר וחלב שלא נבלעו בבה אחת אלא בזה אחר זה אפי' להחלה יכול להגעילו בכ"ר לאחר שהעבירוהו מעל האש יעו"ש. ומיכו אף להר"ז דמיקל להגעילו בכ"ר לאחר שהעבירוהו מן האש הינו דוקא בעודו רוחח כיעו"ש אבל אם אינו רוחח לכ"ע אינו יכול להגעילו בו כלים שנתחמם בהם בכ"ר שעל האש. ועיין לעיל או"י מ"ג.

(פג) שם. לריך להכשירן בכ"ר. ולא סגי בעירוי שמערה מכ"ר עליו. טור ובי"י. ע"ז סק"ט. ואפ"י כלי שלא נשתמשו בו אלא בכ"ר לאחר שהעבירו מן האש לא מהני ליה עירוי. מהרש"ל ובי"ח. וכ"כ הפרי"ח בסעי' ו' חמ"מ או ח"י. אבל כלי דסגי ליה בעירוי: פשיטא דסגי ליה אם מגעילין אותו בכ"ר לאחר שהעבירוהו מעל האש. פרי"ח שם חמ"מ שם. והיינו לפוס דיו"א אבל המנהג להגעילו הכל בכ"ר שעל האש כמ"ס לקמן סעי' ו' בהגה יעו"ש. (פד) שם. ואם תשמיטין בכלי שני וכו' כגון כפות שתוחבין אותן בקערה לאחר שעירו בחוכה מכ"ר לריקון הגעלה בכ"ש. ומשמע מכאן דגם כ"ש מצליע קלח משהו ולכך לריך הגעלה בכ"ש. והוא ע"פ מ"ס דיו"ד ס' ק"ה סעי' ז' דיו"א דחוס של כ"ש אינו מפליט ואינו מצליע וי"א דמ"מ הוא מפליט ומצליע ואוסר כדי קליפה וכחב שם בש"ע דראוי לחוש לזכר דבצר להחלה ובדועבד בסדחה בעלמא סגי יעו"ש. וע"כ הכא בחמץ דאיסורו במשהו פסק להחמיר ולענין דיעבד אם לא הגעילו ונתחמם בו בפסח בכ"ר עיין לעיל או"י ק' שכתבנו דאם אינו צ"ו ויש הפ"מ ומניעה שמחה יו"ט ד"ש להקל יעו"ש.

(פה) שם. הכשרן בכ"ש. דכבולעו קך פולטו. ומיכו בהגסה הר"ש כחב דלא נראה זה בעיניו שכלי שנאסר ברוחחין בכ"ש אין הארוק בו יכול ללאת ממנו כ"א בכ"ר וכחב עליו כ"כ וזהו הנכון יעו"ש. והביאו שכתב"ג בהגב"ו או"י ז' עו"ש או"י ו' אמנם הפרי"ח פסק דבדברי הר"ש הכו' (כו)

אבל בלא"ה המנהג להגעילו הכל בכ"ר כמו ולענין דיעבד כ"ר כחבנו צאו הקודם.

(פו) שם. הכשרן בכ"ש. וכלים שנתחמם בהם חמץ בכ"ש כגון קערות וכוסות נוחטין אותם בכ"ש גדול ונוחטין עליהם מים רוחחין ואמנם לריך ליתן מים על שפחם עד שיגברו על גדוהם כדי שיסו כעון השמיטין כי לפעמים ממלאים אותם עד שגשפכין על שפחם. כלבו. צ"י. עו"ש או"י ו' וי"מ לריך אעפ"י שנוהגין להגעילו הכל בכ"ר כמ"ס לקמן סעי' ו' בהגה יעו"ש אלא אפשר להכניסו בכ"ר כגון קערה גדולה או כלים הצריכים עירוי ג' ימים כמ"ס לקמן סעי' כ"א דלריך למלאותם עד גדוהם.

(פז) שם. וכלי שמתחמשים בו בעירוי וכו' כגון קערות שמערה בחוכם מכ"ר. וה"ה אם לוקח בקף מכ"ר ונותן בחוץ הקערה הו' כאלו עירס לחוכם מכ"ר כמ"ס לעיל או"י פ"א יעו"ש.

(חא) שם. לא סגי ליה בהכשר דכ"ש. כגון לערות מכ"ר לחוץ הקערה ואח"כ יגעיל כלי זה בחוכה אלא לריך דוקא לערות עליה מכ"ר.

(חב) שם. אלא לריך לערות עליו מכ"ר. וזהו שיספוך הרוחחין דוקא מן הכלי שצבול בו ואל ישאוב בכלי אחר ולערות ממנו להגעילו משום דכלי ששאוב בו הוא כ"ש ונחצטל בו ציטול הרוחחין טרם שנגעיל אכן אם שוהה את הכלי ששאוב בו חוץ הכלי שצבולין בו הרוחחין ובעוד הוא שם מעלין המים רוחחין שפיר מחקרו גם הוא כ"ר. דרשות מהר"ל סי' הגעלה. והביאו ד"מ ס' תני"ב או"י סי' מ"א שם סק"ט. שכתב"ג צ"י זה בהגה"ט או"י ז' עו"ש או"י ו' א"ר או"י פ"ז. ר"ז או"י כ"ה. אמנם סעי' דיו"ד ס"ו ל"ב השיג על דברי מהר"ל ס"ו שכתב דכלי ששאוב בו הוא כ"ש ואם ששהה אותו הו' בכ"ר אלא אזלין ביה הכא לחומר"א והכא לחומר"א יעו"ש. וכ"כ לעיל או"י פ"א בשם פ"י יעו"ש.

(ז) שם. אלא לריך לערות עליו מכ"ר. והמערה הרוחחין להגעילו לריך לזכר לשפוך אותם צדו"ת ולא יעמוד ברחוק וישפוך ע"י זריקת צלור דכ"ס שאין קילות הניצוק מחובר אל כ"ר לא מוחשב עירוי. דרשות מהר"ל ס"ב. ד"מ שם. מ"א שם. שכתב"ג שם או"י ט' עו"ש שם. א"ר שם. ח"י או"י כ"ט. חק יוסף או"י י"ז. א"א או"י י"ז. מק"ח או"י י"ז. חקת הפסח או"י ט' חמ"מ או"י ח"י. ר"ז או"י כ"ט. ועיין לקמן או"י ק"ז.

(צא) ואותם שמשמיטין קערה בחוץ מחצה על האש עד שהרוחחין עולות חוץ הקערה ומאוחה הקערה מגעילין בזה מסיפק ר"י אם זה מועיל בכ"ר אם לאו והלכך הדבר להחמיר ואסר להגעילו בהם דחשיב בכ"ש. חו"י ע"ז ל"ג ע"ז ד"ה קינסא. פרי"ח. מק"ח שם.

(צב) שם. אלא לריך לערות עליו מכ"ר. משמע דסגי בעירוי פ"א כמו בהגעלה. מיהו בלבוס כתב דלריך לערות עליו ג"פ מכ"ר והעו"ש והא"ר שם השיגו עליו וכחבו דממשמטוה כל הפו' משמע דסגי בפ"א יעו"ש. אמנם המאמר

ו כל כלי הולכין בו אחר רוב תשמישו הלכך קערות אע"פ שלפעמים משתמשין בהם בכ"ר על האש כיון שרוב תשמישן הוא בעירו ישמערה עליהן מכ"ר כך הוא הכשרן. הגה"מ ויש מחמירין להגטיל הקערות בכ"ר (עור צבס אבי העזרי ומרדכי פי' כ"ש וחוס' סוף מסכת ע"א) וכן הוא המנהג וכן בכל דב' באר הגולה ס' הכ"ר ורמב"ם בפ"ה וכו' ורמב"ם בפ"ה

כף החיים

בעלמא שנשחטם בו ע"י מיעוט אבל אם אכחנו יודעים צבירור שנשחטם מיעוט ע"י האור אעפ"י שהרוב ע"י כ"ר הולכין אחר מיעוט להחמיר אבל הרמ"ע צ"ח ל"ו כחז דאפ"י ידענו צבירור שנשחטם המיעוט ע"י האור די בסגולה. שכתב בסג"מ או ו' וכ"מ בסר"ן פי' כל שעה דאפ"י צבירור שנשחטם בו בכ"ר מ"מ כיון שרוב השמישו הוא בכ"ס סגי בכך. ע"ש או ז' מיהו אם אורח המיעוט שנשחטם ע"י האור הוא צ"י מאורח המיעוט שנשחטם ע"י האור לריך ליבון. הרמ"ע שם. שכתב"ג שם. פ"ח צבס הגז' וכ"כ בע"ש שם דאם עדיון סס צ"י מכ"ר אעפ"י שיעקר השמות שלכס צב"ס ודאי דכ"ע מודים דלריך כ"ר. וכ"כ ח"י או ל"א. א"ר או י"ז. השו"ב צ"ד ס"י רי"ב. גן המלך ס"י נ"ג. ער"ה או י"א. חמ"מ או י"ב. ר"ז או ל"א. וכ"ז לפוס דיוא אבל בלא"ה המנהג שלא להגטיל שום כלי צין וימו כמ"ס לקמן ס"י חגי"ב סעי' צ' צבס יעו"ש. וגם המנהג לחוש למיעוט שנשחטם בו בכ"ר כמ"ס צבס"י זה צבס"ה יעו"ש.

קא) ש"מ משחמטין צבס בכ"ר וכו' ועוד ששורין צבס פתחו לחס מע"ל וכבוס כמבוסל הגימ'. מ"א ס"ק י"ז. ועיין לקמן או ק"ג.

קב) ש"מ כיון שרוב השמישן הוא בעירו וכו' וה"ס כלים משחמטין צבס צ"ח די להס צבס"פס לדיעה זו אעפ"י שלפעמים משחמטין צבס צחצ"ח כמ"ס לקמן סעי' כ"ה יעו"ש.

קג) ש"מ כך הוא הכשרן. וכבוס לריך הגעלה מכ"ר מיהו אף שאינו על האש ואין מעלה רחוחות מהני. א"א או י"ז. והיינו אם היד סילדת בו כמ"ס לעיל או מ"ז. ועיין לעיל או ק"א.

קד) ש"מ הגה. ויש מחמירין להגטיל הקערות בכ"ר. והטעם כחז ע"ר צבס אבי העזרי לפי שפעמים כופין אותם צמחבת כשהיא על האש. והתו' צע"ז (ע"ד ע"ב) כחזו משום דפעמים תוחצין הקערות בחוף כ"ר ותוך יורה מרוחחה. וכ"כ המרדכי פי' כל שעה. וסב"ד צ"י. והא דלא אזלינן אחר רוב השמישן כחז בע"ז ס"ק י"א מפני המון העס דלא ידעו לחלק צין רוב השמישן בכ"ר או לפעמים. וכ"כ חק יוסף או י"ט.

קה) ש"מ הגה. וי"מ להגטיל הקערות בכ"ר. ואף לפעמים כופין על מחבת וכחז צבס"י י"א יש מחמירין צמחבת מ"מ כולי האי לא מחמירין צקערות. מש"ז או י"א.

קו) ש"מ הגה. וי"מ להגטיל הקערות בכ"ר. ומיהו צבס"ד יש לסמוך אסב"ר ראשונה. א"ר או ח"י. ח"י או ל"ב. מק"ח או י"ט. ר"ז או כ"ח.

קז) ש"מ צבס"ה. וכ"כ המנהג. וכ"כ הלבוש. וכ"כ האחרונים. וכ"כ בכלים הנקנים מן העכו"ם או מבשר לחלב נוסגין להגטיל הכל בכ"ר כי יש לחוש שמא נשחטם צבס לפעמים בכ"ר או צבס"ס מע"ל ואין לשנוא.

קח) ש"מ צבס"ה. וכן בכל דבר שיש לחוש וכו' ולפ"ז אם יש לחוש שנשחטם בו לפעמים ע"י האור לריך ליבון

סמאמ"ר או י"ג כחז דע"ס נפל צדצרו הלבוש ול"ל ג"כ צמקוס ג"ש והוכיח כן מדצרו הלבוש יו"ד ס"י קכ"א סעי' ג' יעו"ש ולפ"ז גם לדעה הלבוש סגי בעירו פ"א.

צג) ש"מ. לערות עליו מכ"ר. מיהו בלא"ה כלל כ"ח דין מ"א כחז צבס כמה פ"ו שאפ"י כלי שנאסר רק ע"י עירו לריך הגעלה בכ"ר ממש דשמא עירו מבליע לחומר ואינו מפליט יעו"ש. אמנם דעה האחרונים כדצרי השיע' ורק אם יש לחוש שאיזה פעם נשחטם צו בכ"ר יש מחמירין להגטילו בכ"ר כמ"ס לקמן סעי' ו' צבס"ה יעו"ש.

צד) והמגעיל דפין ושולחנות יסיו מקודס מוקדוין מן החמץ ומשופשפין יפה יפה בכל הריון ויחיו מנוגזין מן המים שלא יחא עליהן שום לונגין שמא ילטגן הרוחצין קודם אשר מגעילין החמץ או האיסור. דרש"ח מכרי"ל שם. שכתב"ג צבס"ה או יו"ד.

צה) ש"מ הגה. כל הכלים שיש צבס סדקים וכו' אפ"י נעשה מחדש. רש"י. מ"א ס"ק ע"ג. ור"ל

אע"ג דלענין טלאי ורושס מחלקים צבס"י י"ג צין אם נעשה מחדש מ"מ כחז דהטעם דיש סס חמץ צעין ואין יכול לנקרו ולא מהני ליה הגעלה א"כ אין לחלק צין נעשה מחדש או לא. מהה"ש.

צו) ש"מ צבס"ה. שיש צבס סדקים וכו' משום שמא יש סס חמץ צעין דאין מועיל לו הגעלה כמ"ס לעיל או מ"ח יעו"ש. ומיהו סדקים שהס מבחוף על השפה של כלי אין מו"ק. מק"ח או ח"י. ועיין בלא"ה ש"ח.

צז) ש"מ צבס"ה. והוא בחוף הכלי וכו' אפ"י כל שהוא. אכן חלודה מבחוף או למעלה על שפחו אין מעכב. דרש"ח מהרי"ל ה' הגעלה. ד"מ או ג' ט"ז סק"י.

מ"א ס"ק ט"ז. ח"י או ל"י א"ר או ט"ו. חק יוסף או ח"י. ר"ז או י"ז. ח"א כלל קכ"ד או ד' ואעפ"י שלפעמים מגיע השמים החמץ גם מבחוף מ"מ כיון שרוב הפעמים אין מגיע השמים החמץ עד לשס לפיכך אין חוששין שמא יש סס ממשות החמץ צעין תחת החלודה ואל"ה להעזירה כלל. ר"ז שם. ומיהו כלי שחוצצין אותו לכלי אחר ושואבין צו שבר וכדומה אף מבחוף לריך לנקות ולשפן יפה ולטבילה פשיטא דמכל לך לריך לשפן. מש"ז או יו"ד. א"א או ט"ז.

צח) ש"מ צבס"ה. ולא יוכל לנקרין וכו' וכן כיסוי כלים מחובר ע"י צירים א"א לנקות וקערות עס אזנים כעין צירים אף מבחוף החמץ נכנס שם כידוע וא"א לנקות אין להגטילם כלל. א"א או ט"ו.

צט) סעי' ו' כל כלי הולכים בו אחר רוב השמישן. יורה סמיוחדים ליי"ש ואין משחמטין צבס שום דבר חמץ זולת להוציא צבס מים שרופים וגם אין דרכן כלל לדבקן צבאק אלא צבגלו צבס"ה פשיטא דשרי להוציא צבס מים שרופים לפסח צלחי ש"ס הגעלה אלא כמדומה דהגו להגטילם וכיון דכסגו לריך שיעמדו צמחב"ג אבל אין למחות צמי שאינו זכיר להגטילה. זכ"ל ס"י חמ"ז סעי' יו"ד יעו"ש הטעם. ועוד עיין לקמן או רנ"ט.

ק) ש"מ. אעפ"י שלפעמים משחמטין צבס בכ"ר וכו' יש ססי' צבס"ה דה"ד שלא ידענו צבירור אלא חששא

דבר שיש לחוש שמא נשתמש בו בכ"ר כגון כפות וכדומה לזה (סג"מ פ"ה ואגור) ויש מחמירין להגעיל כל כלי שחיס אעפ"י ששתמשו בו זמן משום שלפעמים משתמשין בהם בחמין (רבינו ירוחם) וכן הוא המנהג להגעילן ובדיעבד סגי להו בשטיפה וקערות גדולות שלא יוכל להכניס חוץ כ"ר יתן עליהם אבן מלוזב ויערה עליהם רוחחין מכלי ראשון. וכו' ככלי ראשון וכן כל כיוצא בזה ויעבד האבן על כל הכלי שאז מגעיל כולו (מרדכי פ' כ"ט והג"מ פ"ה ואגור וא"ה כלל כ"ח): ז ע"ש מי שאומר דכפות העשויות מקרן אין להם תקנה

באר הגולה
ע"י טור
צ"ל המנהג.

כף החיים

כחב דבכגמ"י פ"ה משמע קלח דהוי ככ"ר וכן מבואר במכריז"י וע"כ כחב דיש להקל בכל הקערות אבל לא בדבר שרוב השמישו בכ"ר וכן מבואר במכריז"ל עכ"ל. ועיין לעיל או"י ק' שכתבנו דאם הוא כ"ר משתמש כ"ר אעפ"י שאין רוב השמישו בכ"ר הוי ככ"ר וא"כ מ"ש הא"ר להקל בכל הקערות הוינו באינן כ"ר משתמש כ"ר.

ליבון דוקא וניהו בליבון קל סגי כמ"ש לעיל סעי' ד' בהגה יעו"ש. ואם הוא כלי שיחלקקל ע"י הליבון אפשר דהוי כדיעבד ויש לנהך אחר רוב השמישו אם אינו כ"ר כמ"ש לעיל או"י ק"ו אבל אם אפשר לו באחר וס' להחמיר.

קטו) שם בהגה. כגון כפות וכו' וגרסה דכפות חמירי טפי דשכיחי טובא דמספך בהם בקדירה אלל האש. ט"ז ס"ק י"א.

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' ואע"ג דבאז"ח מקום לא נוגע האבן. מי הרתיחה נוגעין שם ושרי כמ"ש סעי' ט"ז. ט"ז ס"ק י"ב. וכ"מ בא"ה כלל כ"ח דין ע' והמ"א ס"ק ח"י כחב דיש להחמיר בקערות שיש להם אונגים ובלטות כעין כפחורים ופרחים שאז א"ל להעביר האבן ע"פ כולה ולכן אין להם תקנה אלא שיכניסם ליורה עכ"ל וגרסה דמייירי בענין שיש לחוש שגם מי הרתיחה לא יבואו לשם וכ"כ א"ר או"י כ"ב. וכ"מ מדברי המח"ש שכתב דיש לו אונגים גם הט"ז מודם דלא מהני. ובלא"ה כבר כתבנו לעיל או"י ק"י"ב דסיכא דאפשר להכניסו ביורה אין להגעילו ע"י אבן מלוזבן יעו"ש. ועיין לעיל או"י ק"י.

קי) שם בהגה. ויש מחמירין להגעיל כל כלי שהיה וכו' ולענין הכדים הגדולים שמכניסין בהם מים לקיום כל הסנה ודבר מזוי הוא שנמצא בתחתיהם פירורי לחם לפי שהרבה פעמים שוחים מים ופחס בידם וספור מחזירין אותו אל הקנקן וגם לפעמים האשה מהעסקה בליטה ועריכה וסוף נכרחה אל המים וממלאה מים בידיה מן הקנקן וידיה מלוכלכות בצלק או בקמח ולפעמים נשאר מעט מים בקנקנים שאין בהם ס' כנגד הפירורין ונשארם שם הפירורין מע"ל ויותר באופן שנכבש שם החמץ מזה הקנקנים להשתמש בהם בפסח. ובתעלה א"ל לפי שיש גדולים הרבה וללזבן אבנים ולערות עליהם רוחחין מכ"ר הא נמי א"ל משום שברין ומריבו חייסי עלייהו ולקנות חדשים לפסח הא נמי א"ל או משום דלאו כל שעתא נמצאים וא"י משום דהם ביוקר גדול. וגרסה דהיקין אלו הקנקנים הוא לרוחחין טיבב ולמלאה אותם מים ע"כ גדוהינן ויניחו בהם המים כ"ד שעות ואחר כ"ד שעות ישפכו אלו המים ויחזרו ליתן בהם מים לצורך הפסח וכמ"ש הטור ביו"ד ס"ו ל"ג בשם הרשב"א אם ציטל ירקוח וכו' יעו"ש. כס"א או"י ד'.

קכז) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' וכן נהגין לענין הכשר השולחנות והספסלים וינגז השלחן חחלה כדי שלא ילטון המים. ח"י או"י ל"ד. ועיין לעיל או"י ל"ד ולקמן סעי' ק"י.

קיא) שם בהגה. ובדיעבד סגי להו בשטיפה. דהיינו לשפספן חחלה טיבב צמים כדי להסיר כל הדבוק עליו ואח"כ שוטפין צמים כמבואר ביו"ד ס"ו קכ"א. ח"י או"י ל"ג. ועיין לקמן או"י ר"ל.

קכז) שם בהגה. וכן כל כיוצא בזה. כגון דפי מוליחות של צמר או גבינה דלפעמים נוחנין עליהם חמין. א"ר או"י כ"א. ועיין לקמן או"י ר"ל.

קיב) שם בהגה. וקערות גדולות שלא יוכל להכניס וכו' אבל מה שיוכל להכניסו חוץ היורה עדיף טפי להגעילו בחוץ היורה ולא יגעילו ע"י אבן רוחח. לבוש. עט"ז. ר"ז או"י כ"ז.

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' והב"ח צט"י ח"כ כחב דכלים שמשתמשים בהם לפעמים בכ"ר לא מהני הך הכשר דליבון אבנים ושפיכה כרוחחין דאזני אלא כמו עירוי ולא הוי כ"ר אלא כשהחמין הם באוחו כלי שסרחו בו על האש אבל קנקנים של צדיל וכלי כסף רידוע שלא השתמשו בהן בכ"ר כלל ואין לחוש אלא להשתמש בחמין ע"י עירוי וכן שלחנות ותיבות שמליטין לשם אובלין מועיל הכשר זה דליבון אבנים ושפיכה רוחחין עליון מכ"ר יעו"ש. ובב"א מ"א ס"ק ח"י וא"ר או"י ט"ז. וכ"ה דעה הפכ"ה. מיהו הט"ז צט"י ח"כ ס"ק י"א כחב על דברי הב"ח סג"מ דאזני מן הדין אלא חומרא בעלמא יעו"ש. והס"ר בא"י סג"מ

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' והב"ח צט"י ח"כ כחב דכלים שמשתמשים בהם לפעמים בכ"ר לא מהני הך הכשר דליבון אבנים ושפיכה כרוחחין דאזני אלא כמו עירוי ולא הוי כ"ר אלא כשהחמין הם באוחו כלי שסרחו בו על האש אבל קנקנים של צדיל וכלי כסף רידוע שלא השתמשו בהן בכ"ר כלל ואין לחוש אלא להשתמש בחמין ע"י עירוי וכן שלחנות ותיבות שמליטין לשם אובלין מועיל הכשר זה דליבון אבנים ושפיכה רוחחין עליון מכ"ר יעו"ש. ובב"א מ"א ס"ק ח"י וא"ר או"י ט"ז. וכ"ה דעה הפכ"ה. מיהו הט"ז צט"י ח"כ ס"ק י"א כחב על דברי הב"ח סג"מ דאזני מן הדין אלא חומרא בעלמא יעו"ש. והס"ר בא"י סג"מ

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' והב"ח צט"י ח"כ כחב דכלים שמשתמשים בהם לפעמים בכ"ר לא מהני הך הכשר דליבון אבנים ושפיכה כרוחחין דאזני אלא כמו עירוי ולא הוי כ"ר אלא כשהחמין הם באוחו כלי שסרחו בו על האש אבל קנקנים של צדיל וכלי כסף רידוע שלא השתמשו בהן בכ"ר כלל ואין לחוש אלא להשתמש בחמין ע"י עירוי וכן שלחנות ותיבות שמליטין לשם אובלין מועיל הכשר זה דליבון אבנים ושפיכה רוחחין עליון מכ"ר יעו"ש. ובב"א מ"א ס"ק ח"י וא"ר או"י ט"ז. וכ"ה דעה הפכ"ה. מיהו הט"ז צט"י ח"כ ס"ק י"א כחב על דברי הב"ח סג"מ דאזני מן הדין אלא חומרא בעלמא יעו"ש. והס"ר בא"י סג"מ

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' והב"ח צט"י ח"כ כחב דכלים שמשתמשים בהם לפעמים בכ"ר לא מהני הך הכשר דליבון אבנים ושפיכה כרוחחין דאזני אלא כמו עירוי ולא הוי כ"ר אלא כשהחמין הם באוחו כלי שסרחו בו על האש אבל קנקנים של צדיל וכלי כסף רידוע שלא השתמשו בהן בכ"ר כלל ואין לחוש אלא להשתמש בחמין ע"י עירוי וכן שלחנות ותיבות שמליטין לשם אובלין מועיל הכשר זה דליבון אבנים ושפיכה רוחחין עליון מכ"ר יעו"ש. ובב"א מ"א ס"ק ח"י וא"ר או"י ט"ז. וכ"ה דעה הפכ"ה. מיהו הט"ז צט"י ח"כ ס"ק י"א כחב על דברי הב"ח סג"מ דאזני מן הדין אלא חומרא בעלמא יעו"ש. והס"ר בא"י סג"מ

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלוזבן וכו' והב"ח צט"י ח"כ כחב דכלים שמשתמשים בהם לפעמים בכ"ר לא מהני הך הכשר דליבון אבנים ושפיכה כרוחחין דאזני אלא כמו עירוי ולא הוי כ"ר אלא כשהחמין הם באוחו כלי שסרחו בו על האש אבל קנקנים של צדיל וכלי כסף רידוע שלא השתמשו בהן בכ"ר כלל ואין לחוש אלא להשתמש בחמין ע"י עירוי וכן שלחנות ותיבות שמליטין לשם אובלין מועיל הכשר זה דליבון אבנים ושפיכה רוחחין עליון מכ"ר יעו"ש. ובב"א מ"א ס"ק ח"י וא"ר או"י ט"ז. וכ"ה דעה הפכ"ה. מיהו הט"ז צט"י ח"כ ס"ק י"א כחב על דברי הב"ח סג"מ דאזני מן הדין אלא חומרא בעלמא יעו"ש. והס"ר בא"י סג"מ

שסקחא

תקנה בהגעלה דכיון שמתקלקלין במים חמין היישינן דלמא חיים עלייהו: ח אחד כלי עץ ואחד כלי אבן ואחד כלי מתכת דינם להכשירם בהגעלה. הגס וכן כלי עלס לרכיס הגעלה (מרדכי פכ"ט): ט המגעיל קודם שעה ה' יכול להגעיל ביחד כ"ד וכ"ש וכלים שבלעו דבר מועט ואינו חושש (ג"כ אם מגעיל מוקלת הכלי שני פעמים) (ד"ע): י ק סלים שמולחים בהם הבשר יש מצריכין להם הגעלה

באר הגולה פ הכ"ף כ"ג דפסחים ור"ח ש ט צ טור בסיומן ה"ג כ"ג ח"ו הכ"ח והחוספות בסוף ע"ג ו"ש ק טור כ"ג ח"ו

כף החיים

כשתמש בהם חמין ורוס להגעילן. טור ולבוש. וכן כלי שחייב שרוב השמשון זכוכן ורוס להגעילן כמ"ש לקמן סעי' כ"ט נקרא בליעתן דבר מועט. ומיכו עיין בלבוש שם שכתב דכלי שחייב טוהרין שלא להגעילן עם שאר הכלים שלא יבלעו ממנו הגעלה ואפי' כשנגעילן קודם שם יעו"ש.

ק"א סעי' יוד. יש מצריכין להם הגעלה. והטעם משום דלפעמים נופל בהם חמץ צין הנלרים וזולע הסל טעם חמץ ע"י מליחה דהוה כזוחח. צ"ל. כ"ח. לבוש.

ק"א סעי' ויש מי שחולק. כ"כ צ"ו כ"ח סה"ח דסלים שנוהטים בהם בשר כל השנה מותר להח בהם בשר בפסח יעו"ש. והטעם כהצ הפריח משום דליכא איסורא אלא משום מלח שלא נדבק ואיחזיקי איסורא לא מחזיקין. אבל אי הוה מידי דשכיח שנמלא במלח גרעיני חטים לריך הגעלה ומיחו מסתברא דבעירו כ"ד סגי לכ"ע עכ"ד.

ק"ב סעי' ונראה דכרוי. וכן הסכים הפריח. וכ"ה דעת המאמ"ר או"י. אבל הב"ח הסכים כדוע ראשונה לדרך הגעלה. וכן הסכים סעי' או"י. וכתב עוד בה"ח כ"ג מהר"ל סברא ג' דאין להחיר אפי' ע"י הגעלה דשמא איכא חמץ צין הנקצים ואינו ניכר וכתב וסגי נסוג. וכן הסכים סעי' או"י וכ"כ המק"ח או"י כ"ה דלכתחלה אין להגעיל כלל דשמא יש חמץ צעין. וכ"כ המאמ"ר שם דמנהג העולם שלא להשתמש בסלים שמולחים בהם כל השנה ואין לשכוח.

ק"ג סעי' הגס. וטוב להגעילן וכו' כלומר במקום דשייך הגעלה כגון שהוא כלי דליכא למיחש ביה שמא נשאר שם משהו חמץ צעין ואינו נראה אבל בסלים הטעוים מנלרים דאיכא דמיחש בהו שמא ישאר חמץ צין הנלרים ואינו נראה לעין טוב לקנות חדשים. עו"ש או"י יוד. ח"י או"י ל"ז. וכבר כתבנו בא"י הקודם דמנהג העולם שלא להשתמש בפסח בסלים שמולחים בהם כל השנה ואין לשכוח. ועיין עוד לקמן סעי' ח"י בהגה.

ק"ד סעי' בהגה. וטוב להגעילן וכו' ופשיט דאם מלחו עליהם בלי הגעלה שרי כמ"ש סעי' כ"ז ועוד דאין מליחה לכלים ר"ל דאין מליחה כרוחה כ"כ לפליט מן הכלי מה שזלוע בחוכו כמ"ש צו"ד ס"י ק"ה סעי' י"ב בהגה יעו"ש. מ"א סקי"ד. ח"י או"י ל"ז. א"ר או"י כ"ד. מק"ח או"י כ"א. ר"ז או"י ל"ח. ח"א כלל ק"ה או"י י"ב.

ק"ה סעי' וזה"ל אם היה הסל נקי וליכא חמץ צעין ורק מובלע בחוכו אמרינן דאין המלח מפליט מן הכלי מה שזלוע בחוכו ושרי דזיעבד אבל אם מלח ואח"כ נמלא חמץ משהו דזוק צנקבי הסל עיין לקמן ס' הס"ז סעי' י"ד.

ק"ו סעי' דמליחה בכלים מבלוע כדי קליפה ולא יותר וא"כ אם מלחו חמץ בכלי ואח"כ שימשו בו בחמין עד סילוס מותר דיש בחבטיל ס' נגד הקליפה ובפסח אסור

שסקחא שלס עשויה בדבק אפי' היא של עץ אין להגעילה דחיים עלה שלא יתקלקל הדבק. מהר"י ס"י קל"ג כ"ח. ט"ז ס"ק י"ג. כנ"ג בהג"ט מ"א ס"ק י"ט. וכ"כ לעיל או"י ל"ז יעו"ש.

ק"ד שם. דכפות העשויה מקרן וכו' והטעם מפערי"ל מופ"ר כיון שהוא חזק וקשה מאד אינו רומה לקרן שנימוח מחוכ. מ"ט. א"ר או"י כ"ג. מק"ח או"י ק"י חק יוסף או"י כ"ד. מ"ט או"י י"ג.

ק"ה סעי' דלמא חיים עליהו. ואף שאומר דלא חיים אין שומעין לו ואסור ואם זישל ועשה בהם חמין יש להחיר דזיעבד. ח"א או"י י"ט. וכ"כ במ"ש או"י ל"א ד"ה כלי גללים.

ק"ב סעי' ח' אחד כלי עץ ואחד כלי אבן. וס"ה כלי גללים. טור וצ"י. ח"י או"י ל"ו. חק יוסף או"י כ"ד. ר"ז או"י כ"ה. וכלי גללים הם כלים העשוים מרפס צקר ועפר. הרמב"ם בפ"י המשניות פ"י דכלים וכ"כ הרא"ש שם. מיחו רש"י בשבת ט"ז ע"ב פ"י גללים שיש אבל בדף כ"ה שם ע"א חזר בו וכחצ שהם מלפיעי צקר וכ"כ במנחות ס"ט ע"ב וכ"כ החו"ט שם. וכ"כ רש"י צומא צ"י ע"א וכתב המ"ש או"י ל"א דכן הלכה וגם כתב דהלכה דלרובי הגעלה ומסני בהו הגעלה יעו"ש. ועיין לעיל או"י ל"י.

ק"ג סעי' דינם להכשירם בהגעלה. כלומר דמועיל הגעלה ולאפוקי מדעה קלח פ"י (שהביא הטור) דס"ל דלכלי אבן אינו מועיל הגעלה כמו לכלי חרס. טו"ש או"י ט"ו ולענין כלי זכוכית עיין לקמן סעי' כ"ה.

ק"ד סעי' דינם להכשירם בהגעלה. והיינו אם הכלי חלק בלי שום סדק וגומא. ט"ז ס"ק כ"ד.

ק"ה סעי' הגס. וכן כלי עלס לרכיס הגעלה. וכ"כ בלבוש דכלי עלס נהר בהגעלה. וכ"כ בה"ח. ר"ז או"י כ"ה. ח"א כלל ק"ה או"י ג' והגם דכפות מקרן אין ניתרין בהגעלה כמ"ש בסעי' הקודם שאני כלי עלס שהם קשים ואין מתקלקלים בהגעלה ואל חיים עליהו. מ"ט או"י י"ג ואו"י ל"א וא"א או"י י"ט.

ק"ו סעי' בהגה. וכן כלי עלס וכו' וס"ה כלי עור מהני בהגעלה. וס"ה לכל הכלים לצד מחרס ניהר בהגעלה. ואוחס שטוין מנייר וכדומה ומפות אין היתר כ"א בציבוס בחמין אשר וחצוטה לא בהגעלה כי אין מועיל לצעין שנכנס צנקבי האריגה. מ"ט או"י ל"א.

ק"ז סעי' ט'. המגעיל קודם שעה חמישית וכו' משום דהו"י נ"ט צ"י דהיתורא כמ"ש צ"ו ס"י חגי"ב ור"ל שערין החמץ מותר.

ק"ח סעי' המגעיל קודם שעה חמישית וכו' והמגעיל אחר שעה חמישית יח' לקמן ס"י חגי"ב.

ק"ט סעי' וכלים שבלעו דבר מועט וכו' כגון כלי כסף שאין דרך להשתמש בהם חמין אלא חושש שמא

הגעלה ויש מי שחולק ונראין דבריו (וטוב להגעילן או לקנות חדשים): יא ר מחבת שממנין (פרוש שולקן צה שמן לאפותו) בה מתרת בהגעלה ואם היא ארוכה ביה מלכנה באמצע (ובליבון פל דכו שקס נשרף עליו סגי ליה ויש מוחמירין ללבן המנחת אך בלבון כל דכו דהיינו ששרוף עליו קס מנחון סגי ונוהגין ללבנו לכתחלה מיהו סגי ליה בהגעלה אם אין בו גומות (מכרי"ל): יב ש כל הכלים צריך להגעיל ידותיהם כמותן. הגה מיהו אם לא הגעילו

באר הגולה
השזיר ר שם צמס
אבו העזרי וכ"כ
הכ"ח
בתשובה. ש טור
וכ"כ המרדכי
צ"כ דפסחים.

הידות

קף החיים

לפיכך סגי בליבון קל כזה. עו"ש אוי י"א. ועיין לעיל סעי' ד' בהגה.

קמוז שם בהגה. מיהו סגי ליה בהגעלה וכו' ודעה הפרי"ח לריכס דוקא ליבון וכ"כ דעה ח"א כלל קבי"א אוי ה' אבל בשו"ת זר"א ס"י נ"ה כחב דכן עיקר דסגי בהגעלה ודלא כהפרי"ח יעו"ש. וכן סורס הרב מהר"ש לרור כמ"ש הרב בית יהודה דף ק"ח ע"ב. והב"ד מחב"ד אוי ה' וכ"כ ח"י אוי ע"ל דכן נוהגין דסגי בהגעלה. וכ"כ המק"ח אוי כ"ג. וכ"כ דעה סר"ז אוי ל"ז. וכ"כ לעיל אוי ע"י יעו"ש.

קמוז סעי' יב. כל הכלים צריך להגעיל ידותיהם וכו' ומשמע דאין חילוק דבין כלי מחכות או כלי אבן צריך להגעיל ידותיהם כמוהם והטעם כחב סביח משום דא"א דלא בלעי גם סידוח טעם חמץ בכל השנה ע"י כ"ר כשמדיחין אותם לנקותן מסוהמא לאחר השמיטן. וכ"כ הע"ז ס"ק י"ז. טו"ש אוי י"ב. ח"י אוי מ' ר"ז אוי כ"א.

קמח שם בהגה. אין לאסור דדיעבד. ודוקא שחבב בתבשיל אוהו מקל"ח שהגעיל אבל אם חבב אוהו דר שלא ננעל אסיר. מ"א ס"ק כ"ד. אבל ח"י שם כחב דדיעבד אין לאסור אף אם חבב בחוץ המאכל סידוח כי לא מחזיקין איסורא ולחשש שמא בלע היד מגוף הכלי כבולעו (ר"ל כמו שבלע היד מגוף הכלי כשנשחמשו בכלי בחמין כך פולט היד כשהגעילו גוף הכלי) כך פולטו יעו"ש. וכ"כ המק"ח אוי כ"ד. יא"פ. ביאורי הגר"א. ר"ז שם.

קמח ואם הוא כלי מחכות והחב סידוח בתבשיל אם הוא קודם שהגעילו כלל אסיר דאמרין דמוליק בליעתו בכולי אבל אחר שהגעילו אף שלא הגעיל סידוח מותר דסמכין אשו' דכבולעו כך פולטו. א"ר אוי כ"ג. מיהו סר"ז אוי כ"ב כחב דאף אם לא הגעיל כלל אפי' את גוף הכלי וחבב את יד הכלי בתבשיל אם יש הפי"מ או מניעה שמחה וי"ט יש להקל.

קו שם בהגה. אין לאסור דדיעבד. ונראה דבסבין יש להחמיר אפי' דיעבד אם החך בסבין שלא הגעיל סקחא בתבשיל אם בספח כיון דבידאי נוגע בקחא בשעת השמישו בסבין. ע"ז ס"ק י"ז. א"ר שם. מק"ח שם. ומיהו אם ספק נגע עהה בקחא בשר או לאו י"ל נ"ט לפנס בספח חומרא הוא וספק דרבנן לקילא. מש"ז אוי י"ז.

קנא שם בהגה. אין לאסור דיעבד. היינו אם נשחמש כבד המאכל מותר אבל לכתחלה אסור להשחמש בהם אפי' הוא בחוץ הפסח וא"א להגעילו. מ"א ס"ק כ"ד. א"ר אוי כ"ז.

קגב שם בהגה. ע"י עירוי וכו' שאין בליעתן כ"כ חזק כמו בכלי עזמן. לב"ש. והמ"א ס"ק כ"ה כחב דבליעה

אסור. א"א אוי ד' ואם אין הכלי צ"י דהוי נ"ט לפנס עיין לעיל ס"י חמ"ז סעי' יו"ד ובדבריו לשם אוי רל"א ודוק.

קדו סעי' י"א. מחבת שממנין צה וכו' שהרי אין אופין צו חמץ בעין אלא עם שומן ומכ לי שומן או מים. מ"א ס"ק כ"א. ולא חיישינן שמא נתייבש השמן והחמץ נאפס בלא משקה דאף אם נשרף ונדבק לדופן המחבת עדיין יש לחלוותה משקה ט"ס. וכן סר"ז בקדרה של מחבת שמבשלין צה. כ"כ הרא"ש פ' כל שעה וסב"א צ"י. ע"ז ס"ק ע"ז.

קלח שם. מותרת בהגעלה. אבל האגונה שאופין צמס עוגות בעין צריך ליבון. מ"א שם. ח"י אוי ע"ל. א"ר אוי כ"ה. מק"ח אוי כ"ג. ר"ז אוי ל"ז. ח"א כלל קבי"א אוי ו'.

קלט ובן הטסין של נחושא שיעקר השמיטן אינו אלא לעסוח פשטידא ומכניסן לתנור כך ל"ט לריכין ליבון שהרי אינו רוחש בשמן אלא נוהגין מטע שמן בטסין כדי שלא השרף הפשטידא. פרי"ח. ר"ז שם.

קמו שם. מותרת בהגעלה. אבל מחבת של שאר איסורין לריכס ליבון. כ"כ בש"ט יו"ד ס"י קבי"א סעי' ד' וכחב שם הש"כ סק"ח דגם במחבת של חלב או בשר צריך ליבון. וכ"כ הפרי"ח שם אוי ח' ע"ל שם סעי' ד' אבל הפרי"ח שם אוי י"ב כחב דמחבת של בשר או של חלב סגי לה בהגעלה. וכ"כ דעה הגר"א בחשו"י ס"י מ"ט ד"ה ובהסו"א יעו"ש. ועוד עיין לעיל אוי ע' מה שהארכנו בזה וכחבנו שם לעינין דונא יעו"ש.

קמא שם. מותרת בהגעלה. ומה כשרו"ס לבחין יו"ש כמה מים יש צו שופכין מיי"ש על כלי גדול ומדליקין היי"ש לראות כמה מים נשאר הכלי גדול סגי ליה בהגעלה. שו"ת הר הכרמל ס"י ה' אמנס' כשע"ה אוי כ"ז כחב דאם נשחמש צו הרבס פעמים בעניין זה לבחון היי"ש יש להחמיר שלא להחיר ע"י הגעלה ורק דיעבד אם נשחמש צו ע"י הגעלה יש להחיר יעו"ש.

קמב שם. ואם הוא ארוכה ממים חליה וכו' וכן כל כלי שאינו יכול להכניסו בפ"א לחוץ המים מכניס חליו וחוזר ומכניס חליו השני ולא חיישינן שצ"ד הנגעל בולט מאלו השני שלא נגעל. טור וצ"י. לב"ש. ר"ז אוי ל"ז.

קמג שם. ויש מחמירין ללבן המחבת. דלפעמים נתייבש השומן והעיסה נאפת בעין על המחבת. צ"י בשם הרא"ש. מ"א ס"ק כ"ב.

קמד שם. ויש מחמירין ללבן המחבת. ואפיו סב"ד והגעלה לא מהני במקום ליבון. פרי"ח. ועיין לקמן אוי קמ"ו.

קמה שם בהגה. ובליבון כל דכו וכו' כלומר דכיון דגם בהגעלה סגי אלא שא"א בהגעלה מחמת גודלה **(כח)**

הידות אין לאסור זדיעבד ואפילו לכתחלה יכול להגעיל ע"י עירו שומרה עליו (או"ה כלל ע"א):
יג"ה כלי שיש בו טלאי אם קדם הטלאי לבליעת האיסור א"צ להסירו דכבולעו כך פולטו ואם קדמה
בליעת האיסור לטלאי צריך להסיר הטלאי קודם הגעלה או ישים גחלים על מקום הטלאי עד שישורף
גוף האיסור אם ישנו ואח"כ מגעיל כל הכלי ואם הוא של עין אין לו תקנה אא"כ ירחיב הסדק כ"כ שיוכל
להוציא משם מה שבתוכו. הגה רש"י שם האומנים בתוך כלים מותר להגעיל מאחר שנעשה מהם
וינקרם

באר הגולה
ת"ת ט"ו בשם א"י
העזרי.

כף החיים

שם דלענין פסק הלכה יש לסקל כסברא אחרונה ורק במקום
שאפשר טוב לחוש לסברא הראשונה דהיינו להניח גחלים ב"כ
עד שיכו נילולות נוחזין ממנו.
שם (קנ"ג) עד שישרף גוף האיסור וכו' ואם נחלבן קך
או הסיר הטלאים פ"א עד אחר שהגעיל טוב
מוחר להגעיל כך עם הטלאי בכל פעם כיון ששוב לא מיקרי
קדם בליעת האיסור לטלאי. ח"י שם. ר"ז או"ה ל"ה. וכו' כשהטלאי
דבוק יפה כמ"ס לעיל או ק"י יעו"ש.
שם (קס) ואח"כ מגעיל וכו' אבל אפשר לא יעשה מפני
דיחפשת העעס ממקום ליבון למקום שגעיל כבר
עו"ש או"ה י"ג.

דבלעת הידות דומה ג"כ לעירו שהלכה בליעתה מאד זה
לד זה. והמאמר או"ה י"ז כתב דחשש איסור הידות משום
נילולות הניחזין עליו וכבולעו ע"י עירו ה"כ פולטו ע"י עירו
וכן לפי הטעם שכחבנו לעיל או"ה קמ"ז משום דבלעי ע"י
כ"כ כשמדוחין אותם הוא ג"כ ע"י עירו וא"כ כבולעו כך
פולטו. ומיכאן דע"כ שכתבם בידות בחמין בחמץ בכ"כ
ודאי דלא מהני עירו אפי' זדיעבד וצריך להגעיל בכ"כ דוקא.
קנ"ג (סע"י) ו"ג. כלי שיש בו טלאי וכו' כל טלאי שסכע"י
זה היינו שנקבע ע"י מסמרים אבל מה שנעשה
ע"י היחוך עופרת או ברזל וכסף ושאר מיני מחכות כיון
שנעשה ע"י היחוך באור ונעשה גוף אחד עדיף מליבון
שזה הוא כאלו נעשה מחלטה. ע"ז ס"ק ח"י. עט"ו. ח"י
או מ"א. ח"ר או"ה כ"ח. חק יוסף או"ה ל"ג. מק"ח או"ה כ"ה
ר"ז או"ה ט"ל. ח"א כלל קכ"ה או"ה יו"ד.

קס"א (ש"ס) ואח"כ מגעיל וכו' יש מן החכמים שסוברים
דלוחס כלים שחשמישן ב"כ אף אם לפו
אוחס בצדיל לריבין הגעלה והרא"ש בחשו"ט ח"א ס' מ"ג חלק
עליהם והכשרים בלא הגעלה ח"א משום דכלים הנכשרים
בגעלה די להם בליבון קל שקש נשרף עליו מבחוץ ועוד
כיון שצדיל מפסיק ביניהם הרי הם ככלים חדשים וכו'
וע"ש אבל הכנה"ג בסג"ט כתב ליישב דברי החכמים יעו"ש.
וכ"כ בחשו"ט מהרי"ט סו"ב צ"י מניח מראשית סו"ה או ח"ל
החכמים שבזמן הרא"ש הכריזו בקבלותיהם שוגעילום וכו' וכן
ראיתי ש"כ"גים בא"י מזמן הרבנים וכל רבותי מורים כן בא"י
וכל סיריא ומלרים וכו' יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח בסע"י סי' דלמעשה
אין לסמוך על הלשון וכו' ולכן ראוי לסודות שאחר שלפוס
געילו אוחס ומהני הגעלה וכן נוהגין פה ע"כ"ק ירושלים
זלתי קצת יחידים דבעילי במעוטיהו עכ"ל. והב"ד ח"י או"ה
מ"א. חק יוסף או"ה ל"ג. ר"ז או"ה ע"י ח"א כלל קכ"ה או"ה יו"ד.
קס"ב (ומ"ה) מ"ש שם הכנה"ג דבין הטובים כהרא"ש ובין
הנוסגין כחכמים לריבין עבילה בלא ברכה
הרב צ"ד סו"ה ר"ג כתב שאם נכרי עשה לפיו הצדיל ח"ל
עבילה לכלים ודלא כהכנה"ג יעו"ש. וכ"כ מהרי"ט בחשו"ט
סו"ה שלא ראוי לשום אדם שהצריך עבילה כי אין צורך יעו"ש.
וכ"כ הפרי"ח צו"ד סו"ה ק"ך או"ה י"ט דאין סמנהג להטביל
ומנהגם של ישראל חורס הוא יעו"ש. וכ"כ י"א כהנה"ט בסו"ה
ז"ש שאין נוהגין להטביל בשום מקום.

קנ"ד (ש"ס) כלי שיש בו טלאי וכו' ויטו"ה ח"א הטלאי הוא
ב"כ פנימי של הכלי אבל אם הוא ב"כ חוץ
אינו מזיק. חמ"מ או"ה ע"י ר"ז או"ה ל"ה. וה"כ בקדירה וכדומה
אינו מזיק מבחוץ אבל אם הוא בכלי שמכניסים אותו לתוך
היורה שעל האש וכדומה אין הפרש אם הטלאי ב"כ הפנימי
או מ"כ חוץ דהא גם אם הוא ב"כ חוץ מקבל טעם חמץ.
קנ"ה (יורה) שיש בו טלאי ולא היו משחמשין בה בחמץ
בפנימי רק להרחיח בחוכה כלים שנבלע בהם
חמץ במים ואפר שקורין ליצו"א מותר להגעיל בחוכה קודם
זמן איסורו וע"כ בליבון קל במקום הטלאי דהקש נשרף
עליו מיכא סג"י. זר"א סו"ה ג"ן. מחב"ד או"ה ו' שע"ה או"ה ל'
קנ"ו (ש"ס) אם קדם הטלאי וכו' פ"י שהטלאי נעשה בשע"ה
שהיה הכלי חדש או שהגעילו הכלי קודם ששמו
הטלאי. מ"א ס"ק כ"ו. חק יוסף או"ה ל"א.

קס"ג (וכתב) כשה"מ פ' עקב ראוי לזכר שלא ללבן הכלים
של נחושת עם צדיל מהוחר כדרך העולם
לשחמש בהם מ"כ עד שנגעילם חתלה לפי שזה הצדיל
שהוחר עליו נעשה קל"י על הנחושת ומונע פליטת החמץ
מתוכו אם יגעילוהו אח"כ וליבון בצדיל עצמו אינו מוטייל לפי
שהליבון נתנו לו חו"ל שיעור שיוחזו ממנו נילולות (ע"י לעיל
סע"י ד') וליבון הצדיל לולי הנושאר"י לא הוחר הצדיל וע"י
הנושאר"י יספיק חוס האש בל"ד אף אם לא יחלבן שיעור
נחוצה נילולות ולכן יותר טוב להגעילו חתלה לפי שחמץ
ואח"כ ילבינוהו הגוי לפניו בצדיל וזכר שלא יכבה הכלי אח"כ
במים

קנ"ז (ש"ס) אם קדם הטלאי וכו' ומיירי במקום שמודבק
יפה דליכא למוחש שנכנס החמין חמץ בעין
ואינו נראה דאז אינו מוטייל הגעלה אפי' אם קדם הטלאי
לבליעת האיסור. עו"ש או"ה י"ג. וצריך ליבון או להסיר הטלאי
או להרחיב הסדק כדי שיוכל לנקרו. ח"י או"ה מ"ב. ר"ז או"ה
ל"ה.
קנ"ח (ש"ס) או ישום גחלים וכו' והב"ח כתב דאם קדמה
בליעת האיסור לטלאי אין להחיר בהנחת גחלים
אלא בליבון כל הכלי יע"ש וכ"כ דעת המ"א ס"ק כ"ז ח"א
שכתב דאם קדם בליעת הטלאי צריך לשום כ"כ גחלים עד
שיכו נילולות נוחזין ממנו ואם קדם טלאי לבליעת (ויש חשש
שח"א נכנס חמץ בחוץ הסדקים) די בליבון קל כמ"ס כהנה
לעיל סע"י ד' יעו"ש. אבל ח"י או"ה מ"ב פסק דברי הש"ע
דבכל ענין שנשרף החמץ שחתה הטלאי סג"י (דהיינו להניח
גחלים עד שקש נשרף עליו מבחוץ) והשיג על הב"ח יעו"ש
וכן הסכים ח"ר או"ה כ"ט. פרי"ח. מק"ח או"ה כ"ו. וכ"כ הר"ז

וינקרס הטיב (איסור והיתר והגהות): יד א כסוי של ברזל שמכסים בו הקדירה צריך הגעלה כיון שמויע בכל שעה מחום הקדירה ואם נתגדלו בפסח על הקדירה בלא הגעלה כל התבשיל אסור שזיעת הכסוי מתערב בתבשיל: טו ג כסוי של ברזל שמשמים אותו על החררה כשנאפית על הכירה צריך ליבון: טז ד מדוכה מותרת בהגעלה ואם היא גדולה שאינו יכול להכניסה ביורה משים בה מים רותחים ומכניס בתוכה אבן רותחת ועולה הרתיחה בכל שפתה דכל כה"ג הוא הגעלה דכ"ר. הגה ויש מחמירין

בף החיים

באר הגולה א טור. ב פס וז"ל הגהות מ"ו צה"ל הגעלה ממשנה ספ"ק דמכשירין. ג טור לזעתו וכן דעת רוב הפוסקים. ד טור צמ"ט ר"י ורמ"ש ה"י ירוחם

קעו) ואופן המדידה של כלי האסור כך הוא יציאו כלי גדול מלא מים ומציאין הכלי האסור וממלאין אותו מים מכלי הגדול הנז' ואח"כ יניחו הכלי האסור עם המים שבתוכו בכלי הגדול הנז' והמים היוצאים מכלי הגדול הנז' הוא שיעור דופני כלי האסור וימדדו התבשיל אם יש בו כ' כנגד אותם המים היוצאים התבשיל מותר. ד"מ צו"ד סי' ל"ג או' ג' צמ"ט המרדכי יעו"ש. או יעשו באופן זה יציאו כלי גדול וימלאו אותו מים ואח"כ יחזרו ויערו אותו מים לכלי אחר ואח"כ יציאו הכלי האסור כשהוא ריקנית ויניחו אותו בתוך אותו כלי גדול כשהוא ריקן ואח"כ יציאו אותו המים עלמנן שהיו בתוך גדול ויחזרו וימלאו אותו גדול שהכלי האסור בתוכו ומה שנשאר מאותו המים הוא שיעור דופני כלי האסור ואם יש ס' בתבשיל כנגד אותו מים התבשיל מותר. זכחי לדק שם או' ג' ועיין לקמן סי' תנ"ו. והרב צן א"ח פי קרח או' צ' כתב דהמנהג לשקול כלי המתכת ואם עלה מאה דרה"ס נחשוז בחמשה עשר דרה"ס ואם יש בתבשיל ס' פעמים על ט"ו דרה"ס מותר יעו"ש. ור"ל דאם תכניס כלי נחושת שמשקלו מאה דרה"ס לתוך כלי גדול מלא מים ילא כנגדו מן המים ט"ו דרה"ס ולכך משערים כל מאה צמ"ו ודו"ק.

קעד) ש"ס. כל התבשיל אסור וכו' ומיירי כשהכיסוי צ"ו או שלא הודח הא לאו הכי הו"ל ג"ע לפגם דשרי אף בפסח לדעת הש"ע כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סע"ו יו"ד יעו"ש. צ"ח פרי"ת. נה"ש או' י"א. מלאמר או' ד' ומיירי לדעת מור"ם ז"ל שם דמחמיר צמ"ט לפגם בתוך הפסח א"כ ה"ה כאן בכיסוי דאפי' אם היה אינו צ"ו דמ"ט לפגם אם נתנו בפסח על הקדירה צלא הגעלה כל התבשיל אסור וכבר כתבנו שם דהמנהג להחמיר כדברי מור"ם ז"ל יעו"ש.

קעה) ש"ס. שזיעת הכיסוי מתערב וכו' משמע דאם עדיין לא התחיל להזיע אין לאסור. מיירי למעשה ל"ע כיון שהמנן בפסח צמשה. עו"ש או' י"ד. א"ר או' ל"ב. ובר"ז או' מ"א כתב דאם מזכר יוד והסירו מן הקדירה וראה שהוא יצא עדיין שלא התחיל להזיע התבשיל מותר אפי' באכילה אם לא נגע בו הכיסוי וגם הקדירה מותרת יעו"ש. ועיין צו"ד סי' ל"ג צה"ג וצאחרונים שם ודוק. קעו) סע"י ט"ו. לריך ליבון. לפי שגוגעת ברוב הפעמים צהררה ועוד שמויעה מזהב החררה. טור. מ"א סק"ל. וכיסוי זה אף דיעבד לא מהני ליבון קל. א"א או' ל' מיירי באינו צ"ו ועשו לו ליבון קל אם יש הפ"מ יש להקל בדיעבד כמ"ש בא"א או' י"א יעו"ש.

קעז) סע"י ט"ז. מדוכה מותרת בהגעלה. צון של ט"ז או אצן. טור. וה"ה של מתכות דחד דינא אית להו כמ"ש לעיל סע"י ח' יעו"ש.

שם מדוכה

במים שלפני האומן שבהם מכסה הכלים של חמץ עכ"ל. וכ"כ צ"ח פ"ח ס"ף פ"א משער חג המצות. וכ"כ כנס"ג צה"ג ראייתו לקצת מהמדקקים מגעילים קודם הלפוי יעו"ש. ובצ"ד צ"ד ספ"י ר"י"ג וכחצ שאין זה אלא משום מדה חסידות יעו"ש. קסד) בל"י מחכות שנותנים לעב"ס לחקנם או לפפות צבדיל מהצברא דליכא למיחש צבו למידי דאי משום שמה ישחמש צה"ס קודם חיקון או לפוי סרו לפוי צבדיל טעושה אח"כ מהני במקום הגעלה ואף למאז דמחמירין להגעיל אחר הלפוי כה"ל דסוי ספיקא דאימור לא נשחמש צה"ס לא מחמירין כולי האי להכריכם הגעלה אחר הלפוי ואי חיישינן שמה ישחמש צה"ס אחר הלפוי אין זה שכיח חדא משום דמינכר אם צבדיל צו אחר הלפוי ועוד דמירע אומנותיה שסרו כל האומנים אדרבא רועים להראות יופי לפויין לכל כדו שיעו מורגלים לצוא אללן וא"כ מסתמא אינו מבשל צה"ס והכי כסוגין. פרי"ח צו"ד סי' קצ"ב או' ט' להבי"ש שם או' י"ד. צל"י שם או' ח' ח"א כלל ג"ס או' י"א. וזה בשאר ימות השנה אבל לפסח כבר כתבנו לעיל דלריך לסגעילם אחר הלפוי. ובמדקקים לסגעילם קודם הלפוי או שהם מיוחדים לפסח שא"ל להגעיל כבר כתבנו צ"ח הקודם בלריך לעמוד צעת הלפוי כדו להטבילם צמים כשרים וא"כ לא שכיח שיסחמש צה"ס העב"ס אח"כ כ' חיקף יקחם שישראל לציחו.

קסה) ש"ח. רובם שטעושים האומנים וכו' פי' שמדקקים בעין אותיות או שאר תמונות בתוך הכלי ואין כוונתו כלל לשרירות או גומות. חמ"מ או' כ"ג. דלשרירות ולגומות מנה לי אם נעשה מחדש או לא. משה"ש או' כ"ח. קסו) ש"ח. רובם שטעושים האומנים וכו' להכיר מעשה ידוהם. ר"ז או' מ'.

קסז) ש"ח. נאחר שנעשה מחדש. והרי קדם הוא לצליעת האיסור בכלי ובזולטו כך פולטו. ר"ז שם. קסח) ש"ח. וינקרס הטיב. ומוטב להביא גחלים על מקום הרושם. מ"א ס"ק כ"ח. ובכל מקום דא"א לנקרס. ישימו גחלים ובליבון קל סגו כמ"ש לעיל סע"י ד' צה"ג. א"א או' כ"ח.

קסט) סע"י י"ד. כיסוי של ברזל וכו' ועממא דמסתבר הוא שהכל העולה מהתבשיל לכיסוי הקדירה לה הוא ולפיכך סגו בהגעלה. צ"ו. עו"ש או' י"ד.

קע) ש"ח. שומכסין בו הקדירה וכו' לאזקי אותו כיסוי שאופין עליו צלק דלריך ליבון כמ"ש צב"י. קעא) ש"ח. לריך הגעלה וכו' ר"ל צבלי ראשון. וכ"כ הרוקח צמ"י רנ"ד. פרי"ת. ר"ז או' מ"א. ח"א כלל קכ"ה או' ט'.

קעב) ש"ח. ואם נתגורו בפסח וכו' אבל אם נתגורו בע"פ אפי' משש ולמעלה ויש ס' בתוך הקדירה כנגד הכיסוי או שהיה הכיסוי אינו צ"ו דהוי ג"ע לפגם מותר כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סע"י ח' יעו"ש.

מחמירין ללצן המדוכה (טור י"ד בשם רבי יואל ותשו' רשב"א וטור בשם רש"י ור"ת) אך בלצון כ"ד
 דהיינו שישרוף עליו קש מצחון סגי (ד"ע ונוהגין ללצנו לכתחלה מיוזו סגי ליה בהגעלה אם אין צו
 גומות (מכרי"ל) ואם המדוכה של עץ יש לקלפו בכלי איננות דחיישינן לגומות ולהגעילו אח"כ (הג"מ
 פ"ה): וזו הדף שעורכים עליו כל השנה וכן עריבה שלשין בה צריכים הגעלה. כגה ולא נאני בה
 קידוף

באר הגולה
 וכ"כ בהסודות מ"ו
 פ"ג ו טור וכ"כ
 הנה"מ פ"ה
 ו גמ' ופסחים לו

כף החיים

קעח (שם) מדוכה מותרת בהגעלה. ולפעמים דכין בהם
 פורורי לחם עם שומין ופלפלין דהוי דבר
 חרוף ומצליע במדוכה וע"כ רש"י ור"ת מדמין אותה לבית
 שאור וחרוסת ולא שרו בהגעלה אבל דעת הר"י והר"י
 והרא"ש ואזי העזרי ובעל הערוך והר"י גי' דעת דמוותרת
 בהגעלה והצ"ד הטור וכתב וכן המנהג וצ"ל שיהו חלקים
 שאין בהם בקעים ועו"ש. ולזה פסק בש"ע דמותרת בהגעלה
 וכ"פ לקמן בסעי' כ"ב לענין בית שאור ובית חרוסת
 דמותרין בהגעלה ועו"ש. ועיין לקמן או קפ"ב.
קעט (שם) שאינו יכול להכניסה וכו' אבל אם יכול
 להכניסה עדיף טפי להגעלה בתוך היורה
 כמ"ש לעיל או קי"ב ועו"ש.

קף (שם) דכל כה"ג הוי הגעלה דכ"ר. והפרי"ח כתב
 דאין רותחת לא מהני ללא להעלות הרתיחה
 בכל שפתיו אבל לעשותו כ"ר פשיטא דלא וע"כ כתב דאפשר
 דלא כתבו דמיקרי הגעלה בכ"ר אלא דוקא למדוכה ולדין
 קערות גדולות שרוב תשמישן בכ"ש אבל לירות ומחמי חמין
 וכיוצא פשיטא שריך שיהא האור מהלך תחתיו משום
 דכזולעו כך פולטו ועו"ש. וכן הסכים חקת הפסח או י"ב
 וכ"כ הנה"מ או י"ט. וכ"כ לעיל או קי"ג ועו"ש.
קפא (שם) הגה. ויש מחמירין ללצן המדוכה. ודוקא לענין
 חמץ בפסח משא"כ בשאר כל ימות השנה
 במדוכה של איסור וכיוצא בו אליבא דכ"ע סגי בהגעלה.
 ה"י או מ"ז.

קפב (שם) הגה. ויש מחמירין ללצן וכו' ומדוכות נחושת
 שלנו דאין נעשים מהמוצח וע"י קורנם אלא
 מהפסולת של נחושת וע"י התכה עבדו דפקעי ע"י האש
 כאשר עינינו רואות ואיכא למיחש דלמא חיים עליוהו אין
 היתר צמילוי גומרי אלא שאין אנהו רגילין בכל השנה
 להשתמש כלל חמץ במדוכה ומיהו הגעלה לריך דשמא
 נתערב חמץ משהו בשעת דיכה וזולע עעס חמץ ע"י
 חריפות הצעמים ואינו צול כל צ"י ובמנהגינו להחיר
 מדוכה בהגעלה ולא ע"י ליצון דילמא חיים כדפרישית
 מיהו משום חומרא דחמץ יש לדוך כל מה שריך ליו"ט
 קודם פסח ואם לא עשה כן יכול לדוך בפסח עלמנו
 כשהגעילו קודם פסח והעולם נוהגין כמ"ש הרב בהגהת
 ש"ע ולע"ד נראה כמ"ש. צ"ה. ט"ז ס"ק י"ט. שכנה"ג
 בהג"י או י"ז. עו"ש או ט"ז. מ"א ס"ק ל"א. ה"י או
 מ"ח. א"ר או ל"ג. מק"ח או כ"ח. ר"ז או מ"ג. ה"א
 כלל קכ"ה או י"א. וכ"ז לדעת המחמירין אבל לדעת הטור
 והש"ע ודעמיהו אעפ"י שמשתמשין בה חמץ מותרת בהגעלה
 ומותר לדוך בה אחר ההגעלה אפי' בפסח עלמנו כמ"ש
 לעיל או קע"ה ועו"ש.

קפג (שם) ואם דכו קודם פסח בלתי הגעלה במדוכה שלנו
 שרוב תשמישה בתצלין וצעמים אפי' אם

היתה בת יומה יש להחיר דזיעבד כמ"ש לעיל ס"י תמ"ז
 או קפ"ד ועו"ש. ועוד עו"ש בסוף או קפ"ט ד"ה דבר.
קפד (שם) אכל אם ד"ו במדוכה שנו צעמים צפסח בלתי
 הגעלה ונתנו בתצבול כתב הנה"מ ס"ק ל"א
 ד"ע אם יש לחסור דזיעבד ועו"ש. אבל הר"י או מ"ז
 כתב דזיעבד מותר לאכול התצבול ורק לכתחלה לא יתס
 בתצבול ועו"ש. וכ"ז במדוכה שיש רק חשש אבל בהאק
 מעסר שידוע שחתיכין הצללים צסכין של חמץ ומניחין
 אותו בצער ומחתכין בהאק מעסר אותו צער דק דק י"ל
 דחסור. ה"א כלל קכ"ה או י"א. ועיין בא"י שאח"ז.
קפה (שם) שלפעמים חותכין זנגביל צסכין של צער ודין
 אותו במדוכה וממלא המדוכה בלוע מצער
 ואח"כ דכין צתוכו צעמים ואוכלין בתצב עושיין שלא כדון
 ולכן יש לחסור שלא לחתוך הזנגביל רק צסכין חדש. מ"א
 ס"ק ל"א. ומיהו עיין במח"ש שכתב דדברי מ"א הנו'
 במחלוקת שנוי אלא שכתב דיש קלת סברה להטות לדעת
 מ"א ועו"ש וע"כ נראה דיש לחסור צזה רק לכתחלה אבל
 דזיעבד אין לחסור.

קפו (שם) בהגה. אך בליצון כל דכו וכו' היינו סברת
 מור"ם ז"ל שעושה פשרה בין שתי הסברות
 אבל לדעת המחמירין לריך ליצון גמור. פרי"ח.

קפז (שם) בהגה. ונוהגין ללצנו לכתחלה וכו' ר"ל משום
 דהעיקר כסברא ראשונה דסגי ליה בהגעלה
 כמ"ש לעיל או קע"ה וע"כ צמקום שא"א בליצון כגון של
 עץ או דחיים עליוהו שמה פקעי וכדומה סגי להו בהגעלה.
קפח (שם) בהגה. ולהגעילו אח"כ. דהקילוף לצד לא מהני
 משום דהצליעה היא מעצר לעבר ואינה
 נפלטת מעצר אל עבר אלא ע"י הגעלה כמ"ש לקמן או ג"ה.
קפט (שם) ורחיים של קאווע שחקו צה קאווע בלא הכשר
 פשיטא דמותר ולא עוד אלא דאם אין
 לו אחרת מותר לשחוק בה אפי' לכתחלה שהרי לא רגיל
 כלל למלא גרעינין בקאווע ואח"ל שהיה צו גרעינין שמה
 נקלה יפה ואינו צה עוד לידי חימוץ. יאם רואה לבנות
 מן המהדרין אם אין לו רחיים מיוחד לפסח ינקב כפי
 מהו היצב ואח"כ יכניס אותו ברותחין. ה"א כלל קכ"ה או
 כ"ד. ועיין לקמן ס"י תנ"ג או כ"ב מ"ש צענין הקאווע
 או נכנס צדון הקטניות ועו"ש. ועיין לקמן או ר"ט.

קי (שם) סעי' י"ז. הדף שעורכין עליו וכו' ד"ו לבית שאור
 וחרוסת שהיומין קשה ולכן לריכין הגעלה. צ"י.
קיא (שם) וכן עריבה וכו' שלשין צה כל השנה. טור.
 אבל אם אין רגילין ללוש בהם תמיד די
 להם בקליפה. צ"י בשם ר"י אבל בשם המרוכי כתב ד"א
 דאין חילוק ועו"ש.

קיב (שם) לריכס הגעלה. היינו מעיקר הדין אבל כבר
 כתב מרן ז"ל לעיל ס"י תמ"ב דאין לסמוך
 על

קולוף בכלי אומנות וכן כל דבר שצריך הגעלה לא מסני ליה קליפס (מסרי"ו) וסמכהג שלא להשתמש בפסח בעריכות ודפון שלשין עליון כל סנס אפילו ע"י הגעלה וכן עיקר (מרכי פי כ"ט וכלבו) וכבר כתבאר לעיל סי' חמ"ב סעיף י"א: יח"ה הגפה צריך לדקדק בה מאד לנקותה מפתיתי החמץ הנדבק בה ונסרך ונדבק בנקבי אריגת הגפה ובע"י שבה וישפשופו אותה במים יפה ויהיה לכל שאר כלי הלישה שהשפשוף בהם עיקר גדול. הגס וסגו שלא להשתמש בפסח ע"י הגעלה ואין לשנות (מסרי"ל וב"י) וכן בכל כיוצא בזה כגון סכלי שקורין רי"ב איזין או סכים של רחיים (מסרי"ל) כולן לא מהני לסו הגעלה

קף החיים

משא"כ כלי מתכת ודיל נוכחין להגעיל בכל ענין. ח"י שס. מק"ח שס. שוי"ג אוי מ"ד חמ"מ שס. ח"א שס. ומיכו לדעת המ"א לעיל אוי קל"ו גם בשל מתכות יש להחמיר יעו"ש. ועיין לקמן אוי רס"ג.

ה) והטעם שאין מצרכין על הגעלה כתב בא"ח דע"ה ע"א סוף אוי ל"ה משום דאפשר להשתמש בכלים חדשים וא"ל להגעיל הני כלים וגמלא דלאו מלאה הוא להשתמש בהם יעו"ש. והא"ח כלל נ"ח דין ק"ד כתב הטעם דמצרכין על הטבילה ואין מצרכין על הגעלה משום דהטבילה מ"ע והגעלה מלוח ל"ת שלא לאכול נבלות והוי כניקור גיד וחלב שאין מצרכין עליו יעו"ש. והביאו כנה"ג צו"ד סי' קכ"א בהגה"ט אוי י"ג. כס"א צ"ח ז"ה אוי יו"ד. ועוד נראה הטעם משום דאינו מפליט איסור בליע ואין צו ממש לכך אין מצרכין עליו.

רא) סעי' ח"ג. הנפס לריך נדקדק בה וכו' וישפשופו אותה צמים וכו' והיינו אחר שמנקין אותה היטב מן הדבוק בה אחר כמשפטים אותה צמים יפה יפה. **רב) שם.** וה"ה לכל שאר כלי הלישה וכו' ואם לריך ג"כ הגעלה אחר השפשוף לא הזכיר הש"ע צסעי' זה ואפשר שסמך על סעי' הקודם א"י הכא הוא עיקר השפשוף היטב וא"ל הגעלה וכ"מ מדברי הלבוש וכ"כ א"ר אוי ל"ו. מאמ"ר אוי כ"ד. ר"ז אוי מ"ט.

רג) שם הגב. וסגו שלא להשתמש בגפה וכו' אבל לריך לקנות חדשה. ואם עבר וגיפה בה ע"י שפשוף היטב והגעלה אין לאסור אפי' תוך הפסח כיון דלדעת הכלבו והש"ע אפי' לכתחלה סגי בכה"ג כדאי הוא צדיעצד לכוון עליו באיסור משהו. ח"י אוי נ"א. מק"ח אוי ל" חמ"מ אוי ל"ב. ר"ז אוי נ"ג. והא"ר שם כתב דאפי' בלא הגעלה אלא בשפשוף היטב לצד אין לאסור צדיעצד יעו"ש. וכ"כ הר"ז שס.

רד) שם ה"ה. וסגו שלא להשתמש בגפה וכו' ואם בא מים על הגפה אפי' על מקלטה אין לה תקנה להשתמש בה בפסח. מהרי"ל. מ"א ס"ק ל"ד. ור"ל דאפי' בגפה של פסח אם באו מים אפי' על מקלטה אין לה תקנה שוב לנפות בה אלא לריך לקנות אחרת חדשה. חמ"מ שס. ר"ז אוי נ"ב.

רה) ובתב שם המ"א דאפי' במקום שאין שם גפה חדשה מוטב שלא ירקדו הקמח. וכ"כ הנק"ח אוי ל' אבל הח"י שם השיג עליו וכתב דהא עינינו רואות דכל שלא רקדו הקמח יש צו כמה חטים שצורים ושלמינים ונאסרה הנולה או העיסה כמבואר לקמן סי' תס"ז אלא שגפה זו צדיעצד מהני בה שפשוף היטב והגעלה ומכ"ש אם מרקד קודם פסח שנתעל ולא מקרי מבעל איסור לכתחלה

על מה שמנקרין אותם ורוחלין אותם צממין והיינו מלד הטוב והישר ובאין כתב עיקר דין הכשרות ולזה נראה שכיון מור"ס ז"ל בהגה: מאמ"ר אוי כ"ב. וכ"כ הב"ח צ"ח תמ"ב. ועיין צדיעצד לשם צס"ד.

קצג) שם. לריכין הגעלה. ואם הם גדולים שא"ל להכניסם בכלי אחד מלבן אצנים ושימם על הדף וישפוך עליהם מים רותחים. צ"י בשם ריב"א. לבוש.

קצד) שם. לריכין הגעלה. ואם לש או ערך בהם מלא בלא הגעלה כתב הרב צ"ד סי' ר"י צדיעצד מותר אם היה נקי יעו"ש. וכ"כ א"ח אוי ל"ד דהרשב"א והרא"ח חתמו צ"י בתשו' אחת שאם עבר ולש בה אפי' הוא של חרס ואפי' בתוך הפסח שהפת מותר אחר שהעריצה מנוקה יפה יפה לפי שלגון בלגן אינו מפליט יעו"ש. והצ"ד חקת הפסח אוי ט"ו.

קצה) שם הגב. ולא מהני בה קולוף וכו' דהגעלה מפלטת כל הכלי מעבר אל עבר. מ"א ס"ק ל"ב. ח"א אוי נ"ב. ר"ז אוי מ"ז. ח"א כלל קכ"ה אוי ט"ז.

קצו) שם בהגה. והסמכהג שלא להשתמש וכו' לפי שא"ל לגררן ולנקותן יפה יפה שלא ישאר משהו חמץ באחת הפחתים או צניקב שאינו נראה לעין. צ"י בשם הכלבו. והמ"א ס"ק ל"ג כתב הטעם משום דוהרגים כמ"ד דלא מהני הגעלה לבית שאור וכ"כ הר"ז אוי מ"ח ולפי"ג גם בשל מתכות יש להחמיר וכמ"ס ח"א כלל קכ"ה אוי י"ג יעו"ש. אבל הלבוש כתב הטעם כמ"ס צ"י בשם הכלבו. וכ"כ הט"ז סק"ד. עו"ש אוי י"ז.

וכ"ה לעיל צש"ע סי' תמ"ב סעי' י"א. ומזה הטעם נזהרין שלא להגעיל לפסח כלים שהיו מחזיקים בהם קמח וחציות שהיו מחזיקים בהם משקה שעושין צמדיות רוחא ממינוי סובין שקורין צארש"ט שמה נשאר צו חמץ צעין מן הסובין. אבל אם היו קודם פסח מחזיקים שם מים איזה זמן אין לחוש להגעיל. ט"ז שס. ח"י אוי י' א"ר אוי ל"ה. מק"ח אוי כ"ט.

ח"א כלל קכ"ה אוי י"ג. ודוקא אם עשויים מחתיכה אחת אבל אם עשויים מנסרים הרבה אין להקל. ח"א שם אוי י"ד. **קצז) שם** בהגה. והסמכהג שלא להשתמש וכו' ואפי' אם רולה לקולפו בכלי אומנות ולהגעילה אח"כ ג"כ לא מהני. ח"י שס. חמ"מ אוי ל"א. ר"ז אוי מ"ח.

קצח) שם בהגה. והסמכהג שלא להשתמש וכו' ואם לאחר הגעלה ישום מפנה או סדין להפסיק צוניהם שרי להשתמש בהם כמ"ס צסמ"ק סי' רכ"ב. צ"ח. שנה"ג בהגה"ט אוי י"ז. ומיורי ליתן בתוכו מלות חמות ומיחו אוי להקל ללוש בהם אפי' ע"י הפסק מפנה וסיום שם צסמ"ק ונכון לטוחם צטיט ולהלניעם כמ"ס סס"י תמ"ב יעו"ש. מ"א ס"ק ל"ג. חמ"מ אוי ל"א. ר"ז שס.

קצט) שם בהגה. אפי' ע"י הגעלה וכו' וה"ד בשל עץ **(בט)**

באר הגולה
מ' כלבו
ו' הנה"מ פ"ה

כגעלה וכן סלים שמשחמטין צפן חמץ דינס כנפה אצל שקיס ישנים נוכגיס צפן היתר ע"י כבוס ולריך
לסתור כל החפירות שצפן קודם הכבוס (ח"ה ס"י ק"יו) : יש * הרחת שקורים פאל"ה י"א שאין מועיל

כף החיים

רמז **שם** צהגס. אצל שקיס ישנים וכו' לאו דוקא אלא
אפי' בשק חדש ששס צו פעס אחת קמח
לפסח ורולס לכצסו לחת צו פעס שנית ג"כ לריך להחיר
החפירות. ח"י אוי כ"צ. איר ס"י חמ"צ אוי כ"א. מק"ח אוי
ל"צ. חמ"מ אוי ל"ג. ר"ז ס"י חנ"ג אוי כ"ד.

רמז **שם** צהגס. ע"י כבוס. ולא מהני טרחס בעלמא
דאדרכס הצלק נדצק צו ולריך כבוס צממין ואפר

וחציטה. מ"ח ס"י חמ"צ ס"ק י"ט. וכ"כ צס"י זס ס"ק ל"ו
אלא שכתב דבחו' וצבג"א סוף ע"א משמע רזסו דוקא צאיסו
רוחא אצל צלון סגי בצדחה. מיהו דעת המ"ח נראה כצבג"א
טראשוסג. וכ"כ האחרונים דבעינן דוקא כבוס גמור ולא סגי
בצדחה. א"ר שס אוי כ"צ. חק יוסף אוי מ"צ. חמ"מ שס.

ר"ז שס אוי כ"ג. וסעיקר שיגרה היטב צסכין כל החונץ אס
המלא ימלא וגס יעיין היטב לפי מראה עיניו. חמ"מ שס.
רמז **וגם** צמפות שעושין המלות עליהן אסור לעשות עליהן
פעס אחרת אפי' ע"י דחה דצבלק נדצק צסס

ולריך כבוס וכ"ש דלא מהני מה שמוסכין אותס דהחמץ מצבצן
ויולא מעצר אל עבר. מ"ח שס. ח"י אוי כ"ג. חק יוסף
שס. מק"ח אוי ל"ג. ועיין לקמן ס"י חמ"ט אוי ע"ג. ואס עבר
דדיעבד ועסס המלות על הסדין בלא כבוס כלל אס הוא צחוק
הפסח אף דיעבד יש לאסור אך אס היפך הסדין או כיצסו
אף שלא החיר החפירות אין להחמיר דדיעבד. וכן לעיין
הסקון אס כצסו ולא החיר החפירות ונהן צחוכו קמח אין
לאסור דדיעבד. ח"י שס מק"ח שס. חמ"מ שס. ר"ז שס או'
כ"ד ח"א כלל קכ"ח אוי י' וכחצ שס ח"א דאס נמלא צחוק
החפירות כמו עיסס שנחייבס אפי' דדיעבד אסור אפי' ק"יפ
שכרי פורודין לא נקרא לח וחוזר וניעור עכ"ד.

ריח **שם** צהגס. ולריך להחר כל החפירות וכו' דהיינו
גס מה שהוא צשולי בשק שהוא האימרא. ח"י

שס. ואס סס מטולאים לריך להחיר כל החפירות שבטלאים
קודם הכיבוס. חמ"מ שס. מיהו הכ"ח צס"י חנ"ג כתב דאפי'
אין שס חפירה ועלאי נמי קשס לסעביר כל הנילוש בשק
בנקצי הארובה וע"כ אין ליהן צסס קמח של פסח וזכוי נסוג
ודלא כמ"ש כאן צש"ע וצס"י חנ"א להיחר עכ"ל. וסבואו
הפר"ח שס סע"י ו' וכחצ לכחחס יש לחוס לזס. וכ"כ סע"י
שס סק"ה דמלוא מן סמוצחר ליקח חדשים יעו"ש. וכחצ
החמ"מ או' ל"ג דנהגו סעולס כבב"ח וסע"ז והפר"ח לקנות
חדשים דוקא, ויחצאר עיד מזה לקמן ס"י חנ"ג סע"י ו' יעו"ש.

רימ **ואסור** ליהן קמח לפסח צבגד טכצסו אוהו צחלב
חטב אס לא שיכצסו היטב מקודם.

חמ"מ שס. ועסה גס מה שלוקחים חדש מן השוק יש אוה
מייס שיש צסס חלב חטה או דצר אחר כדי שיסיס נראה
עצ או לצן וע"כ לריך הקינס להשיגה ליקח ממין שהוא נקי
ואס יראה שיש צו חשס לריך לכצסו היטב מקודם ואח"כ יחן
צו קמחא דפסחא.

רד **סע"י** י"ע. טרחת שקירין פאלה. שמכניסים צס סלחס לחגור
(שקירין פורנ"ח) ומוציאין צס מן החגור. ר"ז אוי כ"ה.

שס י"ח

לכתחלה כיון שעדיין שעת היתר הוא וספק משהו בעלמא
יעו"ש. וכ"כ א"ר אוי ל"ו. חמ"מ שס. ר"ז שס. ח"א כלל
קכ"ה אוי ח"י. חמננס מ"ש שס ח"י דאס לא רקדו הקריח
יש לאסור העיסה דעת הא"ר שס להחיר יעו"ש וכ"ה
דעת המק"ח או' ט"י ח"א אוי ל"ד.

רו **וכתב** ח"א שס דאס ח"א לנקותה ואין לו נפה
אזי ישמור שלא יאכל המלות כ"א יבישים
ולא יצשלס ולא יתנס צרוטב וצדצר לה עכ"ד.

רז **אחד** שאמר לפי תומנו שדרכו לרחוק היטב אחר
הפסח הנפה כדי לקיים אותה לשנה הבאה
וריקד צו קמח והתרתו מה שריקד צו דדיעבד ולסמוך על
השפשוף היטב כדעת הש"ע ועוד דאף אי נימא שגשאר צו
דצוק ונתערב תוך הקמח הו"ל חמץ נוקשה דצטל צס'
אף תוך הפסח. ח"י שס. מק"ח שס. חמ"מ שס.

רח **מי** שריקד קודם פסח צנפה של חמץ אעפ"י שיש
היתר מדינא שיש ציטול קודם פסח מ"מ אסרו
המורים לפי שאינן בני תורה ויבואו לזלזל צאיסורין. גו"ר
כלל ד' ס"י וי"ד. מיהו צס' פרה שושן כלל ד' ס"י אי חלק
ע"ז וכתב דמדינא אסור אס לא צשעת הדחק או הפ"מ
ויאפה קודם פסח וישליך מעט קודם לשה גס לא יעשה
ממנו תצטיל צפסח יעו"ש. שעי"ת אוי ל"ו.

רט **קאפי** שנקלה צאצוב צלתי מוכשר יש להקל להשתמש
ממנו צפסח. שאלת יעבץ ח"צ ס"י קנ"א
מחצ"ר אוי ט"י שעי"ת שס. וכ"כ לעיל אוי קפ"ט יעו"ש.

רי **שם** צהגה. וכן כל כיוולא צזה. נשאר כלים הנקוצים
בגון הכיס של רוחס וכוי ר"ז אוי כ"ג. ועיין
לקמן ס"י חנ"ג אוי ק"ו.

ריא **שם** צהגה. שקורין ר"צ אוי"ן. דלפעמים מפררין
עליו לחס גס תמכא שחתכו צסכין חונץ ונשאר
צחוכו צעין. וצזה אפי' דדיעבד יש לאסור צפסח אצל

צע"פ מותר דדיעבד דצטל צס' מ"ח ס"ק ל"ה. א"ר אוי
ל"ז. חק יוסף אוי מ"ח. מק"ח אוי ל"א. חמ"מ אוי ל"ג.
ר"ז אוי כ"ד. ומ"ש דצע"פ צטל צס' היינו דמותר לאוכלו
צע"פ עד הלילה אצל צשהגיע הלילה כרי הפירור חוזר
וניעור ואסור צמשהו כמ"ש צס"י חמ"ז. ר"ז שס. ועיין
צדצרינו לשס אוי ק'.

ריב **ואם** נחפרר צו צפסח מלה נפוחה ואחר הניקור
היטב פירר צו מלה כשרה אפשר דיש להקל

כיון דיש מוכסירין צנפוחה. א"ר שס. מק"ח שס. ח"א כלל
קכ"א אוי ל"צ. וכן הקמח שנתערב צו מנולה נפוחה מותר
צהנאה. וצשהי"א. מק"ח שס. ח"א שס. וצדין מלה נפוחה
עיין לקמן ס"י חס"א סע"י ה' צהגה.

ריג **שם** צהגה. צכולן לא מנהיגו להו הגעלה. אלא צליצין
אס אפשר או לקנות חדשים.

ריד **שם** צהגה. וכן כלים וכו' מנאחר דח"א לנקרן צין
הנקוצים. דרשות מוכרי"ל. וצדין סלים שמולחין
צפן צשר עיין לעיין סע"י וי"ד.

באר הגולה
וחס"ד מדברי
הסמ"ק. ב טור.

לה הגעלה וצריך לקנות חדשה: כ כ השלחנות והתיבות שמצניעים בהם אוכלים כל השנה רגילים
לעשות

בף החיים

שם (רכא) ו"א שאין מועיל וכו' כחב זה בשם ו"א לפי שרעה הכלבו נותרה כשגעלס כמ"ס צ"י יע"ש.

שם (רכב) ו"א שאין מועיל לה הגעלה. לפי שהשמיטה פ"ו האור. צ"י. ט"ז ס"ק כ"א. מ"א ס"ק ל"ז. ח"י אוי כ"ד. ואפי' לקלפו בכלי אומנות וגם להגעיל אח"כ אין להכשיר. חס"ד ס"י ק"ל. צ"י. ע"ש אוי ח"י. מ"א ס"ס. ח"י ס"ס. חק יוסף אוי מ"ג. מק"ח אוי ל"ה. חמ"מ אוי ל"ד. ר"ז אוי נ"ה. ח"א כלל קכ"ה אוי י"ט.

שם (רכג) ו"א שאין מועיל לה הגעלה. ואין לה תקנה אלא בליבון אם היא של ברזל ובשל עץ לרדף לקנות חדשה. לבוש. ר"ז ס"ס.

ואם (רכד) רדה צם משנה שעברה מליח אע"פ שלא נשתמש בה כל השנה מנגילין אותה שמה נדבק בה חמץ. ד"מ אוי י"ב בשם מהר"ב. מ"א ס"ס. ח"ר אוי מ"ל. מיטו הט"ז שם כחב דל"ל שום הכשר לפנה האחרת והסתמור להגעילם לא יפה עושה דלתי למטעי להגעיל רחה של חמץ רק יוסר לנקר היטב גם בפסח שבה אחריו ויראה בעיון רב אם היא נקיייה כראוי יע"ש. והסכים לדבריו ח"י ס"ס. מק"ח אוי ל"ד. מאמ"ר אוי כ"ה. וכ"כ רמ"ז שם אלא שכחב שמי שרוצה להחמיר על עצמו יקנה לו חדשה אם אפשר לו ואם א"א לו יגעילם בצנעה יע"ש. והחמ"מ שם כחב דבדיעבד פשיטא שאין לחוש לזה לכל הדיעות והטעם נוסגין להקל אף לכתחלה כמ"ס הט"ז עכ"ל.

שם (רכה) ו"א שאין מועיל לה הגעלה. וזהו לכתחלה אבל בדיעבד אם נשתמש ברחת חמץ מזה אחר הגעלה מותר דסמכין הכלבו. ח"ר שם וע"ש שכח"א עוד ראונו לזה יע"ש.

מי שנשבר הרחה שלו ואפס איז מליח ברחת מלה סקראים ונהערצו כל המליח מותרות הכל. הרב מהר"י זיין צ"י חס"י שער יעושה כ"י שער ו' ס"י ג' ברכ"י אוי ס'.

אם אפו מליח קודם פסח ברחת ונשתפקו אם היתה חדשה או ישנה שנשתמשו בה חמץ כל אפי"א שזין דאין במליח אלו שום חשש של איסור חמץ. שו"ת דרכי נועם ס"י ה' ח"י אוי כ"ד. ח"א כלל קכ"ה אוי י"ט.

מעשה (רכח) בה לידו שהוליו המליח מן החמור ברחת חמץ של כל השנה וברחה לא היתה בה יומם והרחתי המליח דכיון שלא היתה צ"י הו"ל נ"ט לפגם ונוחר לכ"ע דאפי' לנאן דאוסר טעם לפגם בפסח ה"ד בפסח עלמו אבל כשנתן טעם לפגם קודם פסח לכ"ע מותר. שכח"ג בצג"י אוי כ"א. מיטו הרב מוצח אדמס כחב שברס"ג מהר"ס גאלאנטי אסר אפי' אינה צ"י ע"ש טעמו והבולו מחב"ר בק"א. ש"ע"ח אוי מ"ב. אמנם בחס"י כחב סופר ס"י פ"ט כחב דבנאפס קודם פסח בודאו מותר באינה צ"י יע"ש. וכ"כ בשו"ת זר"א ס"י נ"ו אלא שכחב דאף אם נרצה להחמיר לכתחלה באכילה בשתיים ודאו לית לן בה יע"ש והבולו מחב"ר אוי ח' וכ"ז אם היתה ברחת נקיייה אבל אם יש דבוק עליה חמץ בעיון אין להחיר דדוקא מה שבלוע בחוכה נפגם אם אינה

צ"י אבל מה שהוא בעין אינו נפגם כמ"ס צו"ד ס"י ק"ג ס"ע"י ה' וס"י קכ"ב ס"ע"י ג' יע"ש.

ואם (רכט) נטל מזה ברחת שמשתמשין בה כל השנה ולא נתקחה והכניסו עליה לחמור וגם הוליוה חמה יש להחיר ע"י קליפה (ל"ד אלא כדי נטילה מקום כמ"ס הא"ח ומח"ש ושאר האחרונים. ושיעור נטילה מקום עיון לעיל ס"י חמ"ז אוי ע"ב וא"כ לדין דלופין מליח דקות נאסר כולו) תחתית המלה שנגע ברחת. כ"כ בחס"י מהר"מ מרונבנבורק ס"י קע"ז. אך לפי מה שרגילין לאפות עוגות עם שומן אוסר כולו ודוקא שאינה נקיייה אבל אם הודחה שפיר סגי בקליפה שקולף המלה דבלוע בכלי לא מחמירין כולו היא ומכ"ס אם אינה צ"י. מ"א ס"ק ל"ז. ח"י אוי כ"ד. חק יוסף אוי מ"ג. מק"ח אוי ל"ד. חמ"מ אוי ל"ד. ר"ז אוי נ"ו. ח"א כלל קכ"ה אוי י"ט. ושיעור קליפה עיון לעיל ס"י חמ"ז אוי ט"ז ועוד ע"ש אוי כ"א.

ובל (רל) מקום דמלא ראשיה נאסרת כולה אם יש חשש שמנונית ובאין חשש שמנונית אסור כדי נטילה אבל האחרות א"ל הלא קליפה שכבר נתקחה במלה הראשונה וא"כ אם נהערצו בטלות דלא הוי דבר שבמנין כיון שאין איסורו מחמת עצמו ודוקא בע"פ אבל בפסח לא בטיל כמ"ס ס"י חמ"ז ס"ע"י ט' מ"א ס"ס. מיטו חס"י שם כחב דאף אם נהערצו בע"פ לא שרי לאוכלן אלא דוקא בע"פ כגון לחינוק וכס"ג אבל לאוכלם בפסח אסור דחוזר וניעור יע"ש. וכ"כ רמ"ז ס"ס. ועיון ח"א שם שנתן טעם לכל אוי מסבדות סג"י ומ"ס המ"א אבל האחרות א"ל אלא קליפה שכבר נתקחה במלה ראשונה כחב עליו הנה"ס אוי י"ד דלא פסיקא מלחא דבכמה מקומות לא אמרינן הכי וא"כ כל שיש שם שמנונית נראה דנאסרו כולם לגמרי וכל שאין שם שמנונית נאסרו כדי קליפה מכולם ואין חילוק בין ראשונה לאחרת יע"ש. רמ"א) **וכתב** בהג"מ אם רדו ברחת של פסח מלה חמוצה אסור לרדות בה עוד ולרדף להביא אחרת וכ"מ בשל"ה. מ"א ס"ס. ואם אח"כ רדו בה שאר מליח לריבין כולם קליפה. ח"י ס"ס. ר"ז אוי נ"ו. וכ"ז מיירי במלה שנשתמשה חמץ גמור אבל מלה כפולה ונפוחה כיון שהיא גופא חומרא היא כמ"ס ס"י חס"א די לאסור ברחת לכתחלה אבל לא לאסור המליח האחרות וכ"מ בהג"מ ובשל"ה מ"א ס"ס. מיטו בח"י שם כחב וגדולס מוזו ראיתי אלא מוח"ז בגאון מהר"ם שלא אסר ברחת כשנשתמשה לפניו ממלה נפוחה או כפולה מהטעם דחשיב כדיעבד כי לא ימלט ברוב אפיוה שלא יאסור אחד מהם משום נפוחה או כפולה והצטרך בכל פעם מרדה חדשה גם החמור יאסר להסיק שנית וכס"ג הסחורה חסה על ממון ישראל יע"ש. וכ"כ המק"ח ס"ס. וכ"כ רמ"ז שם דאם א"א למליח בקל רחה אחרת חדשה הרי זה כדיעבד ומותר להוליו בה עוד מליח אחרות לכתחלה. וכ"כ ח"א ס"ס.

סעי' (רצ"ב) שמשניעים בהם אוכלים וכו' אבל סתם תיבות א"ל הגעלה. ב"ח דלא בצ"י. מ"א ס"ק ל"ח. חק יוסף אוי מ"ה. ח"א שם אוי ד' והיינו שאין דרך לסניע בהן מאכלין חמין. ר"ז אוי כ"ח. שם שמלניעין

באר הגולה
5 טור בשם ר'
יואל וצ"ח בשם
רוב הפוסקים כיון
דתשמישו צלוקן .

לערות עליהם רותחין לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקרירה לתוכן: כא ל חביות של חרס שנתנו בהם
שכר שעורים מותרים בהגעלה או בעירו ג' ימים: הגם והגעלה חביות יעשה בדרך זה ולכן חביות
וישימם בכס ויערם עליהם רותחים מכיר ויגלגל חביות שגועי הגעלה לכ"מ (כ"ג"מ פ"ה) וכדיעבד אם נתנו
בכס יין או דבש בלא הגעלה רק שהדיחן סיטב חולה מותר לשחוט ממנו בפסח (תרכ"ב פ"י כ"ט והג"א

פ"ב

כף החיים

ר"ח) **סעי' כ"א.** מותרים בהגעלה. ואפי' נתנו שם לקיום
מותרין בהגעלה או בעירו ג' ימים. צ"ח
בשם המרדכי. לזבש. עו"ש או י"ט. ר"ז או ס'.

ר"ט) **שם.** מותרים בהגעלה. וכה דאמרינן כלי חרס
אינו יולא מדי דופיו לעולם ה"ד כשגשג

ע"י האור אבל צלוקן סגי לכו בהגעלה ל"ש אם מוסף
או אינו מוסף. טור בשם רבינו יואל. וכ"פ בש"ע ו"ד
סי' קל"ז סעי' ט"ז לגבי י"ג דאפי' מוספתין ואפי' מוכינסין
לקיום יתרון בהגעלה ועו"ש. וכ"פ הלכות. וכ"כ העו"ש

או י"ט אבל בהגמ"י פ"ה כתב דעירו מהני למוסף אבל
הגעלה לא מהני אלא לשאינו מוסף וכתב הב"ח דטעמו

דאע"ג בהגעלה עדיף מעירו אפי' במוסף דמתקלקל ע"י
רותחין חיישינן דלמא חיים ולא ירתיה מו הגעלה שפיר

ולריך עירו וכתב ש"כ התו' פי' אינו בשם רב אלא
יעו"ש. והביאו העו"ש שם. והר"ז שם כתב דאם חושש

שלא יתרפס הזפת ע"י הכותחין ורואה להכשירו בלא הגעלה
יכשירו ע"י עירו.

ר"ב) **שם.** מותרים בהגעלה. ואפי' הוא צ"ח מוציאת החמץ
ר"ז שם. וי"א דוקא אם אינו צ"ח. ש"כ צו"ד

סי' קל"ה ס"ק ל"ג. ועיין לקמן או רמ"ב וסי' תמ"ב
סעי' צ' בהגה.

ר"בא) **שם.** או בעירו ג' ימים. כ"מ שלריך עירו לריך
למלאותו מים על כל גדותיו ויניחם צו כ"ד

שעות מעת לעת ולצסוף כ"ד שעות ישפכם ויתן צו מים
שניים ויניחם צו כ"ד שעות וכן יעשה פעם שלישית. ואע"פ

שלא היו ג' ימים אלו רלופים אין צדק כלום. ואם עמדו
צו המים כמה ימים ולא שפכם לא עלו לו אלא ליום אחד

ואם שפך המים קודם שעמדו צו כ"ד שעות לא עלו לו
אותם המים. כ"כ בש"ע ו"ד סי' קל"ה סעי' י"ב. וכ"כ

האחרונים.

ר"ב) **שם.** או בעירו ג' ימים. ונראה דשאר אוסורים
שצלטו צלוקן ע"י כבישה לא מהני הכשר

מילוי ועירו ולא אמרו כן אלא צוין שהמים שמואלין
ומערין בכלי מקלישין טעם היין משא"כ בשאר אוסורין

וינה שהקילו כאן בחמץ אפשר דלא הקילו אלא כשאוגס
צ"ח דתו ליכא אוסורא דא"ו גם י"ל דבחמץ יש להקל טפי

משום דהיתרא בלע. ש"כ שם ס"ק ל"ג יעו"ש.

ר"ב) **שם הגה.** והגעלת החביות וכו' מיהו בחביות של
שכר שלנו (שקורין ציר"א. דרשות מהר"ל)

שאו רואים שהשמרים מוצקים בהם מאד כ"ל שאין מושל
להם לא עירו ולא הגעלה עד שיגמר וינקר היטב צסוקן

או בכלי צוויות צין השוליים והגסרים מוצקים מכל לך דהיינו
שיפתח אחד מן השוליים ויגמר וינקר בשוליו השני צוויותיו

ואח"כ יגעילנו או יערנו היטב כדינו ואח"כ יסתמונו אבל
לכטים

ר"ג) **שם.** שמלטיעין בכס אכלים וכו' לאו דוקא אלא ה"ס
לשלחנות שאכלים עליהם כל השנה כיו מירי

דשביח שנשפך עליהן מרק ולריכין עירו. פ"ח. וזהו לחומרא
בעלמא כי אין נשפך על השולחן שאוכלין עליו כ"א מכ"ס

ובחוס של כ"ס עלמו יש פלוגתא אם מפליט ומצליע כמ"ס
צו"ד סי' ק"ה סעי' צ' וכתב שם צ"ח דראוי ליזכר לכתחלה

וכדיעבד בהדחה בעלמא סגי ועו"ש. וא"כ בשלחנות של ט"ז
שלנו שאין אוכלין עליהם כ"א ע"י מפה א"ל שום הכשר רק

ניקוי והדחה מן דבר הדבוק עליהם צעין.

ר"ד) **שם.** רגילים לערות עליהם וכו' מנהג העולם
כשמגעילין דפין ושלחנות פשוטין או מניחין

אודין או אבנים מלוצטין ע"ג ע"ס קטנים או ע"ג אסכלא
ומעמידין על הדפין ועל השלחנות כדי לערות עליהן רותחין

שלא יצטנן מן העירו ויגעילו יפה ואז מקום הנחה האודין
והאבנים חולצין ולא סליק שם דיקולא דמיא לפיכך יזכר

להסירן ולערות רותחין שם או חבירו יתפוס האוד צידו או
סאבן צלבה וכו' יערם וישפוך רותחין על גביהן. דרשות

מסר"ל. שכנס"ג בסג"ב או ח"י. ועיין לעיל או קט"ו
ואו קי"ז.

ר"ה) **שם.** רגילין לערות עליהן וכו' חיבות ומגדלין שאולרין
לחוכן מאכלין כל השנה אין נכון לסגעילן לשהמש

בהן בפסח דא"א לעטרן שלא כשאר מאומה צין הדבקים ואם
הגעילין יזכר מאד שאם נשפך לו שום דבר בפסח שלא

יגדוהו כלל לאכול וגם אל יניח בחוכו לסדוא דבר חס ועוב
יותר להניח החיכה דפין או סמרטוטין על כל דף ודף כדי

שלא ישחמם לסדוא צגופים. דרשות מהר"ל. ונראה דמודס
מהר"ל בשלחנות הפשוטים דדוקא בחיבות ומגדלים שא"א

לנקרן כיכ החמיר שלא להצביע לאכול. א"ר או מ' וחי' או
כ"ס כתב דכ"ז הוא חימרות יחירות כי די בחומרא בהגעלה

ובן נוסגין עכ"ד.

ר"ו) **וכתב** סט"ז ס"ח ח"ב דהנשים נכונה שלא להשתמש
בקדירה ששופכין רותחין על האבן שמכשירין

צו כלים מטעם שסריח של חמץ נכנס צו ואין צו ריח ולא
טעם (ר"ל למנהג זה) דאין צו אוסור כלל בפסח עכ"ל.

והביאו ח"י צ"ח ז"ל או י"ט וכתב לקיים המנהג לכתחלה
אך כדיעבד ודאי דאינו אוסר יעו"ש. וכ"כ המק"ח או ל"ו.

ר"ז או י"ט. אבל דעה הא"ר שם להחיר אפי' לכתחלה כדעה
הט"ז יעו"ש. ובפרט למנהגינו שאין מגעילין שום כלי צ"ח

דכו טעם לפגם דיש להחיר.

ר"ז) **דפי** מולייאוח לריכין ג"כ הגעלה בכ"ר דלפעמים צו
עליהם גביות המולייא או הכשר כשסן חמין.

דרשות מהר"ל. שכנס"ג בסג"ב או ח' וכ"כ צ"ח סט"ז ח"ב
בשם המרדכי. רוקח סי' רנ"ד. פ"ח סי' ז"ל סעי' י"ז.

ועיין לעיל או קט"ו.

פי' דמי' וחסיד צסי רי"א; כב מכל הכלים אפילו של חרס שנתשמש בהם חמץ בצונן מותר להשתמש בהם מצה אפילו בחמין חוץ מבית שאור ובית חרוסת שאעפ"י שלא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן אסור להשתמש בהם מצה בחמין אבל בצונן לחניה בהם מצה אפיוה מותר אבל אסור ללוש בהם וכל זה בלא הגעלה; אבל ע"י הגעלה אפי' בית שאור וחרוס' מותרים אם אינם של חרס. אבל לשל חרס לא מהני הגעלה ע' ואפי' לא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן לא ישתמש בהם מצה אפי' בצונן והאידנא נהגו עלמא דלא לאשתמושי בפסחא במאני דפחרא עתיקי

באר הגולה
ט מהל' דשמואל
פסחים ל"ז כ"ד
הר"ש פ"ט
ג הר"ש פ"ט כ"ט
ר"י ופ"ט פ"ט
בגמרא דף ל'
ע כ"ד הר"ש פ"ט
וכמו שפ"י הר"ן
פ"ט

כף החיים

בחמין. מי' ס"ק ט"ל כ"ט האגודה. ומשמע אף קודם שעה
הי' א"ל אוי ט"ל. אבל המחסי"ט כחז סייגו במגעיל ט"פ אחר
זמן אוסורו וכמ"ש ס"י ח"כ.

רמ"ב) **שם** כ"ט. והגעלה חציות וכו' כלומר דא"ל למלאחן
שליף המים על כל גדוהיו. ע"ש אוי י"ט. ור"ל
אלא רק ישפך על האצנים בחוף חציות ויגלגל חציות שגיטו
מי הגעלס לכל מקום.

ר"ן) **שם** כ"ט. וצדיעבד אס נתנו בהם וכו' משום דטעם
החמץ בטל צ"ט כ"ט קודם פסח כיון דהיתרא צלע
וא"ל לשער נגד כל החציות (הח"י הקשה על טעם זה
אלא העיקר להקל מטעם השני) ועוד דמי' לפגם הוא
שאינו צ"י ועוד דשכר ציון מי' לפגם הוא. כ"כ המרדכי
פ"י כל שעה. וכ"כ בתה"ד ס"י ר"ל דהטעם משום דהוי
לפגם יעו"ש. וא"כ לפי מ"ש מור"ם ז"ל כהגה ס"י תמ"ז
סע"י יו"ד לאסור מי' לפגם בפסח ז"ל דה"ק אס נתנו
צו יין או דבש קו"פ מותר לשחות מוננו בפסח וצ"ל
שיערו אותו קו"פ לחציות של פסח וגבי יין אפי' היה הכלי
צ"י שרי דשכר ציון מי' לפגם הוא כמ"ש צו"ד ס"י קל"ז
סע"י ד' אבל צמו דבש לא הוי לפגם ולכן אס היה הכלי
צ"י אפי' קו"פ אסור אס לא היה ס' נגד החמץ. ובחציות
של יו"ש אע"פ שאינה צ"י אסור הכל דעיינו רואות שמי'ט
לשבת הוא וכמ"ש צו"ד ס"י קל"ז סע"י א' לגבי יין
יעו"ש. מי' סק"מ. ח"י אוי ג"ה. חק יוסף אוי מי'ט ואוי
י' מק"ה אוי ט"ל. מיהו דעת הר"ז אוי ס"ג להתיר גם
צמו דבש אס נתנו בכלי שכר צ"י אס הוא קו"פ ומטעם
דאינו צולע עד לאחר מוע"ל ואז נעשה לפגם יעו"ש.

רנ"א) **שם** כ"ט. רק שדיוחן סו"ט חחלה. צע"ן שאין
בין חשם מחמץ צע"ן. ח"ל פ"ט.

רנ"ב) **וי"ע** של פסח שהוריקו לחוף חציות של חמץ אשר
זה כשלושה שנים שנתחמושו בהחציות יו"ש של
חמץ ומאז ועד עתה עמד ריקן וגם טרם הסרקס של הי"ש
של פסח רחץ סו"ט חציות און להקל לשחות בפסח רק למוכרו
ולשחות אחר הפסח. שו"ת שואל ומשיב ח"ב ס"י קצ"ז יע"ש. פ"ה.
רנ"ג) **והומץ** ושאר דברים חריפים לא מהני ניע בר ניע
ולא מי'ט לפגם וגם כדי ליהנו על האור
וירחיח הוי כבוש. א"ל אוי מי' ועיין צו"ד ס"י ק"ט סע"י א'
וס"י קצ"ז סע"י ג' כ"ט.

רנ"ד) **ואם** כצ"ו ירק בחציות של שכר בלא הגעלה ועמד
בחוכו איזה ימים עד שחמץ יפס ואח"כ
כשזכרו עירו הכל לחציות של פסח יש לאסור ואע"ג דהכלי
כבר היה אינו צ"י כיון שסוף דבר חריף משוי לים לצלוע
לשבת ואין לך כלי שיסיר צו ס' נגד צלוע. מי'ט שאלס כ"ח יעו"ש.
רנ"ה) **סע"י** כ"ט. שנתחמש בהם חמץ אלא בצונן לא
שנתחמש שם בחמץ יבש או בדבר לח ולא

להכניס ידיו דרך מגופתו לא סגי שאינו יכול לגרר היטב
שם. לבוש. וכ"ה צדשות מוכר"ל. וכ"כ הרוקה צ"ט רס"ז
צ"ח. דרישה. ט"ז ס"ק כ"ה. ע"ש אוי י"ט.

רמ"ד) **מיהו** עכשו נהגו להחמיר שלא להשתמש בהם
כלל דמלוי בהם גומות גם צין הנסרים
א"ל לנקר שלא ישאור שם משהו וזכמ"ל והוא חמץ גמור
ומתערב בפסח ואינו בטל קודם פסח צ"ט דנשאר צע"ן
וכ"ש בפסח וכמ"ש הר"ש מאוסטרו"ך שלא להכשיר שום
כלי עץ כנו קערות וכדומה לכן דמלוי בהן גומות צקערות
כ"ש דאין להכשיר חציות הללו וכך הורה מהרש"ל ורבותי
מהר"ם מלובלין ומנה"ר הורש שור ז"ל מיהו בחציות שלא
נשתמש בהם אלא מי' דבש יש להתיר בהגעלה או בעירוי
דאעפ"י שנתבשל ציורה שישלו בה שכר חוץ מוע"ל און
שם מנשות של חמץ אלא טעמו והוי מי'ט בר ניע להיתרא
קודם פסח. צ"ח. שכנה"ג בהגב"י אוי כ"ד. ע"ש פ"ט.
מי'ט ס"ק ט"ל. פרי"ח. ח"י אוי ג"ז. א"ר אוי נ"ג. חק
יוסף אוי נ"ח. מק"ה אוי ל"ח. ר"ז אוי ס"א. ח"ל כלל
קב"ה אוי י"ד. ומשמע אף שמשלק כל העיקולים ומנקר
כל עץ צפ"ע אסור לכתחלה משום גומות ולא גרע מקערה
של עץ שאוסר כצ"ה להגעיל ולחא כעו"ש א"ר שם. מיהו
צקערות שבהם חלקים ונקיים דעת הט"ז ס"ק כ"ד להקל
להתירם בהגעלה יעו"ש והצ"ח א"ר שם.

רמ"ה) **ונראה** דאס הגעיל חציות של שכר יש לסמוך על
מ"ש צדיעבד (וכ"ה דעת הר"ז אוי ס"ד)
אך ראוי צפ"ש סהחמיר מאד בחציות של שכר שלנו
כשאין פוחחין שליים ומנקר סו"ט דליע אסור משום חמץ
צע"ן. א"ר שם. ח"ל פ"ט.

רמ"ו) **והיינו** דוקא לענין חמץ דחמיר דאיסרו במכ"ה
אבל כלי עץ יבן של גויים או של ישראל
הנאסר מדבר האיסור מנגעילו ושפיר דמי וכן אנו מורס.
שכנה"ג שם.

רמ"ז) **והחביות** וסגודות שחמץ קין בהם חמיר יו"ש שלנו
שעושין משעורין ומחזיקין אותו בהם
לקיום חוש מעמנו מרגיש וגם כרוי יעיד דגרוי מרגעי מציות
חרוסה ומציות שאור ואין מפיגין טעמן וריחן אפי' צמים
רוחחין כמה פעמים דאין מועיל להם לא עירוי ולא הגעלה
לבוש. ע"ש פ"ט. ונראה שאס צישל אוחן צמים עם אפר
או שאר ענינים עד שנסחלק כרוי לגמרי און אח"כ אסור
להגעילו. ט"ז ס"ק כ"ה. ח"י שם. חק יוסף שם. מק"ה שם.
ר"ז אוי ס"ב ח"ל שם אוי י"ג. והו דוקא אס הם עשויים
מחתיכה אחת וחלקים ונקיים אבל אס הם עשויים מנסרים
בלא"ה און להחיר כמ"ש לעיל אוי רמ"ד. ועיין ח"ל שם.

רמ"ח) **וכלים** שחשמיסן צלונן נגון קנקנים וכוסה מוטב
לעשות צעירוי מלסגעילם עם כלים שחשמיסן

(פ"י כלי חרס ישינס) (וחגור של בית החורף דינו ככלי חרס ואסור לשום דבר על החגור בפסח) (מכריו)

כ"ד

כף החיים

מדוכה דנוהגין ללבן לכחלה יעו"ש. מיכו הט"ז ס"ק ר"ז כחז
דדעה מור"ם ז"ל דדוקא גבי מדוכה כיון שאפשר לנו להחמיר
וללכנס ודאי ראוי לעשות כן על אד היותו עוב משא"כ כח
דמייירי בשאר כלים דלא שייך בהו ליבון כגון עץ ודיל יעו"ש
אבל ח"י או"י ס' כחז דלעיל מייירי שרואה לחזור ולדוך במדוכה
בפסח דברים חריפים כדרכו ע"כ מחמירי טפי משא"כ כאן
אינו רואה להשתמש בו חוץ הפסח השמישו הראשון בדבר
חריף רק שאר דברים וראייה לזה דדומיא דבית שאור שדאי
אין משתמש בו חוץ הפסח שאור או חמץ עכ"ל ור"ל כיון
דאין משתמש בו דבר חריף כמו מקדס סגי ליה בהגלה
אפי' לדעה מור"ם ז"ל שהחמיר במדוכה לעיל סעי' ע"ז יעו"ש אמנם
כר"ז או"י מ"ד כחז דהמנהג במדינות אלו (ר"ל בערי אשכנז)
להחמיר במקום שאפשר כגון שהוא כלי של ברזל או נחושת
וכיוצא בהם שאפשר ללבנו באור מחמירין ללבנו ליבון קל
דסייניו שיבא קש או חוט נשרף עליו מבחוץ אבל כלי חרוסת
של ברזל או של עץ (וכגון שהוא חלק ונקי וכמ"ש לעיל סוף
או"י רמ"ד) שא"א ללבנו די לו בהגלה בכ"ר אבל בית שאור
דינו כשאר כל כלי הוי"ש שנוהגין להחמיר שלא להשתמש
בהם בפסח אפי' ע"י הגעלה עכ"ל ור"ל כמ"ש לעיל בהגה
לסעי' י"ז והמנהג שלא להשתמש בפסח וכו' יעו"ש.

רסד) **ש"ס**. אבל לשל חרס וכו' ואל"ת דכבר כחז בסעי'
הקודם דגם לכלי חרס מועיל הגעלה ה"א
שבלע ע"י לוקן שאני כחל דבית שאור וחרוסת חמוצו קשה
מאד והוי כמו אס בלעו ע"י אור דאין יולא מירי דפיו
לעולם. עו"ש או"י ק' מיכו הגר"א כחז סיינו לדעה הטור
בשם רב האו שחולק על מ"ש בסעי' כ"א דדבר שהשמישו
בלוקן אף בכלי חרס מהני הגעלה אבל לפי מה שפסק הש"ע
בסעי' כ"א דמהני הגעלה וכן ביו"ט אפי' דחריף וחקוף טובא
ה"ה כאן וכ"כ במלחמות בהדיא דבית שאור ודבית חרוסת
דינס כמו ביו"ט ועו"ש ובר"ן שהאריכו שם עכ"ל. אמנם דעה
הלבוש בדברי הש"ע דאפי' דכחז בסעי' הקודם דמהני הגעלה
לכלי חרס ככאן כחז דלא מהני. וכ"כ כר"ז או"י מ"ג. ח"א
כלל קב"ה או"י י"ג.

רסה) **ש"ס**. לא ישחמש בהם מל"א אלא בלוקן. כל"ל וכו'
בעור ולבוש. וכ"כ הפר"ח. וכ"כ בש"ע בדפוסים
ישנים הא' בשנת של"ד והשני משנת שכ"ח שנדפסו בלי הגהה
מור"ם ז"ל כמ"ש המחמר או"י כ"ט. ומיכו יש מקיימין הגירסא
אפי' בלוקן עיין בעו"ש שם וחמ"מ או"י י"א יעו"ש. ולפי גירסא
זו מ"ש בר"ש בסעי' דבלוקן מותר להניח בבית שאור ובבית
חרוסת איירי באינס של חרס.

רסו) **ש"ס**. דלא לאשתמושו וכו' אפי' בלוקן. מ"א ס"ק מ"ג.
ח"י או"י ס"ב. חמ"מ או"י ו' ר"ז או"י מ"ג. ח"א
ש"ס. ואפי' אינס של בית שאור וחרוסת. בית. עו"ש ש"ס.
ח"י ש"ס. ח"א או"י מ"ג. חמ"מ ש"ס. ר"ז ש"ס.

רסז) **ש"ס** הגב. וחגור של בית החורף וכו' כ"כ מסריו
בדרשותיו אין להניח שום דברים על החגורים
בבית החורף דרגילים להשים עליו פשטירא ושאר חמץ כל
ימות השנה וכו' ככלי חרס שאין יולא מירי דפיו לעולם וכן

שסה שם מעל"ע ולא היה דבר חריף ולפיכך מותר להשתמש
בו מל"א אפי' בחמין אחר שהדיח שלא יסו"ש שם כלום מחמץ.
עו"ש או"י ק'.

רנו) **ש"ס**. מותר להשתמש בהם מל"א אפי' בחמין. דכיון
שלא נשתמש בהם אלא בלוקן לא בלעו כלום
ודי להם בהדחה להעביר מהם שדבוק בעין לדופני הכלי.
ר"ז או"י מ"ג.

רנז) **ש"ס**. אפי' בחמין. מיכו באו"ש כלל כ"ח דין מ"ה
כחז דאפי' לא נשתמש בכלי חרס אלא לוקן
נוהגין לאסרו חמ"כ לדוחה וס"ה לכלי נחר יעו"ש. והביאו
חקק הפסח או"י ק' יעו"ש.

רנה) **ש"ס**. חוץ מבית שאור ובית חרוסת וכו' בית שאור
כלי שהאשה שורה ומנחת בו אה השאור
ונחנחו בעיסה ופעמים שהוא שוהה שם בלילה. ובית חרוסת
כלי שנותנין בו חומץ וכל דבר שיש לו קיסוי ורגילין ליחן
בו קמח ועשוי לטבל בו בשר כל ימות השנה וכקמח מחמץ
מחמח הקיסוי ולשון חרוסת קיסוי. רש"י פסחים ל' ע"ב
והביאו ב"י והאחרונים.

רנח) **ש"ס**. חוץ מבית שאור וכו' ובנידון הכשר יורות ששורפין
בסן יו"ש אשרי מי שיוכל לעשות חדשים אך לא
ישמעו לאסור לגמרי לוי"ח טרם הסגולה לזשל בהיורה וסקנים
וסכוצע לזשל בהם מי אפר שקורין לוי"ג גם אפר הרבס
שיביו חזקים מאד וסס מפנימים הטעם ולריך שהגהה גדולה
לנקות היורה בהחיתו ולסר מהם הקנים ע"י אומן או
להניח עליהם על מקום הטלחי גחלים. השו" חת"ס סו' ק"ך
ועו"ש שסיים אחר זאה שומר נפשו ירחק משחיתת יו"ש בפסח
אבל אין לאסור להם אחרי החיקונים אלו יעו"ש והב"ד
האחרונים. ועוד עיין לעיל או"י ל"ט.

רס) **ש"ס**. מל"א אפי"ס. לונכה. עו"ש או"י ק' חמ"מ
או"י ו' ר"ז או"י מ"ג. ח"א כלל קב"ה
או"י י"ג. וכו"ה שאר דבר לוקן אפי' לח דרך עראי ומקרב
שהלוקן אפי' הוא לח אינו מפליט מה שבלוע בחוך הכלי
אלא א"כ שוהה בהו"ב מעל"ע. ר"ז ש"ס. ועיין ביו"ד סו' ק"ה
סעי' א' ובאחרונים ש"ס. אבל אס עדיין המל"א חמה והוד
סולדת בה כיון דכללי הוא קר אוסר כדי קליפה ואם שניהם
חמין בעינן כדי נעילת מקום שהוא כעובי אלצע. עו"ש ש"ס.
ועיין לעיל סו' חמ"מ סעי' א' ובדבריו לשם או"י ע"ב יעו"ש.
רסא) **ש"ס**. אבל אסור ללו"ש בהם. דממחר להחמין מכה
סכה שכללי. ע"ז ס"ק כ"ו. וכ"כ הפר"ח בשם
הרא"ם. ר"ז ש"ס. ח"א ש"ס.

רסב) **ש"ס**. אבל ע"י הגעלה וכו' הטעם דלא גרע בית
שאור וחרוסת ממה שבלע ע"י האור. עו"ש ש"ס.

רסג) **ש"ס**. אבל ע"י הגעלה וכו' ואנחנו נוהגין לאסור
כמ"ש סעי' י"ז. מ"א ס"ק מ"ב. חק יוסף או"י
כ"ב. וסיינו לפי מ"ש מור"ם ז"ל לעיל סעי' י"ז והמנהג שלא
להשתמש בפסח בעריבות וכו' אפי' ע"י הגעלה וכחז מ"א
שם הטעם משום דנוהגין כמ"ד דלא מהני הגעלה לבית שאור
והב"ד לעיל או"י קל"ז יעו"ש. וכ"כ מור"ם ז"ל בסעי' ע"ז גבי

ליכא למוחש שמה פקעו וסיק צפנים אינו מיעיל למע
שנבלע בחיץ מלמעלה כמיש לעיל סעי' ב' ועו"ש.

רע) שם בהגה. ואסור לשום שום דבר וכו' ומי שירצה
יחן ברזל תחתיו ושחמם עליו צפסח. מ"א
שם צפס מהר"ל. חמ"מ שם. ר"ז שם. וסינו אס משחמם
ע"ג התנור אבל בחוך התנור קטן שבחוכו אין להניח הצפסול
רוחח אפי' ע"ג תחתיו ברזל לכתחלה ואפי' התנור הוא
לזון אלא אי"כ הניח צפיט את כל התנור קטן זה מחוכו ואת
גגו ואת קירותיו סביב ואת קרקעיתו ויהא עיזי העיט
ברוח צד גדל כמ"ש ס"י חס"א. ר"ז שם.

רע"א) ואם שחח והניח מלש חמה בחוך הנור קטן זה או
ע"ג תנור בית החורף בלי שום דבר המפסיק
בנתיים לריך לקלוף תחתיו המלה שנגע בגוף התנור (דכיון
שהאיסור הוא בלוע בתנור אינו אסור יותר מכדי קליפה
אפי' בחוך הפסח) אפי' היה התנור לזון ואס היה התנור
חס אעפ"י שהמאכל שהניח עליו היה לזון ליעול ממנו
כדי קליפה ואס הוא מאכל שמן כולו אסור ולמנהג מדינות
אלו שאין מחלקין בין כחוש לשמן (כמ"ש ביו"ד ס"י ק"ה
סעי' ה' בהגה) בכל ענין כולו אסור אלא אי"כ הוא מאכל
שארן שייך בו שמנונית כגון מלס וכיוצא בו כמ"ש בס"י חמ"ז
ר"ז או ס"ו.

רע"ב) אבל אס הניח שם הצפסול בקדרה אפי' היה התנור
חס הצפסול מותר אפי' אס מקום מושב
הקדרה היה מלוכלך מחמץ צעין אעפ"י כן אס אין בו חשש
שמנונית אינו אסור יותר מכ"ק ובעיני שולי הקדרה יס
יותר מכ"ק וגם הקדרה יס להחיר אס צרו לו שמקום
מושבה היה נקי שלא היה שם משכו חמץ צעין שהאיסור
הצלוע בתנור אינו נפלע לקדרה שעליו כמ"ש ביו"ד ס"י ל"ב
שארן איסור צלוע ואלא מדופן לדופן בלא רומב ועו"ש. ר"ז
או ס"ז.

רע"ג) ואם הניח ע"ג כירה באפר אף למאן דמיקל שם
ביו"ד (עיין באה"ט שם או' כ"ה ופ"ח או' ד')
צפסח י"ט לפנס אסור אס אין נקי ועד הלילה יס לארד
בהפ"מ. מש"ז או' כ"ה.

רע"ד) תנור שמחיתו תנור שאופין בו והוא צנוי כמין
כיפה ומחיתו הוא תנור בית החורף מחרס
שקורין קאכלין עיין בחשו' עולה שמואל ס"י נ"א שהורה
שאס יסיקו ויתנו הצפסול תחת הכיפה אשר שם מלובן
היטב עד שהניצוצות נחזין אין לחוש למידי אבל אס נוחזין
הצפסול במקום בית החורף דכמעט הוא מן הגמגע שיכיס
ניצוצות נחזין ממנו שהוא גבוה מאד צנוי כעין מגדל שא"ל
שיחלצן למעלה לריך יסווי חמיר. ולענין לאפוח צו קודם פסח
(שא"ל בצי"ס) והיה שעה דרחק להעמיד שם תנור חדש
יעשה זאה שתור צנוי קאכלין לנקוחם ולהפוחם צפיט טפל
שארן חשש משום חמץ צעין רק משום חשש טעם ונהצטל
ק"פ וגם הוא י"ט לפנס יעו"ש. פ"ח.

רע"ה) שם בהגה. ואסור לשום שום דבר וכו' ואין להגעיל
ההע"ל ע"א"פ הדבוק בתנור שמאחר שבזוק
בתנור התנור פולט חמלו בחוכו. חנוך צ"י ס"י ט"ז. ועו"ש
עוד העטם לפי שא"ל לפלוע במקום שמחובר לתנור למעלה
צפסח יעו"ש. ומ"מ נראה שאין כ"ז רק בתנור שמצפסלים
לפעמים בחוכו או מעמידין ע"ג ולפעמים נשפך ממנו ונבלע
בחוכו

אסר מהר"י ז"ל שלא להניח שום דבר בהחל"ין חוך ימו
הפסח מה"ט עכ"ל והביאו ב"ח בס"י חמ"ז ובה"ט בהג"ט
סוף ס"י זה ומ"א סיק מ"ד. וכחז שם ה"ח דהכי נקטין.
וכחז עו"ש ה"ח מיסו ל"ט א"ס לאסיר בדיעבד כשהמאכל
בקדרה והניחו על התנור כשהיה חם דק"ל דאין האיסור
מפעפע מדופן לדופן. ותו דבתנורים שלנו דעל הזנור אינו
אלא היה עיט דאס יחזור ויעיט עיט חדש בעיזי אלצבע או
פחות בודאי שאין החמץ מפפעפע מדופן לדופן דרך עיזי
העיט. מיסו למקלח תנורים דלאחר שסחמו התנור למעלה
צפיט עיט מעמידין כחל"ין מכל ד' מצביב וחוזרין ועוזין
כיסו למעלה מאוחן כחל"ין שמצביב ונעשה בתנור קטן לשום
שם הצפסולין כשהתנור מחמם אס הניח לשם קדרה עס
המאכל צפסח פשיטא דאסור אפי' דיעבד דהו"ל כאלו הניח
הקדרה בחוך התנור חם של כחל"ין דאסור ודאי אפי' בהגה
הא לא"ס (ר"ל שלא הניחו בחוכו אלא למעלה על התנור)
אין לאסרו דיעבד כ"א באכילה כיון דליכא דררח דחמץ אפי'
משכו בודאי וכן קבלתו ממורי מהר"ר הירש שור ז"ל עכ"ל
והביאו שנס"ג שם בהג"ז או' כ"ג. עו"ש שם או' יו"ד.
אמנם ה"ט"ו בס"י זה ס"ק כ"ח כחז על דברי ה"ח ס"ו
דלא דקו כלל בסך הוראה ואין כאן איסור כלל צפסח אופן
דיעבד אפי' באכילה זולה אס הניח מלש שם או שאר
דברים כמו שהוא בלא קדרה כשהוא רוחח או יס לאסור
אפי' דיעבד במקום שרגילים להתשם חמץ בכל השנה יעו"ש.
וכ"כ מ"א סיק מ"ד צפס חשו' מהר"ם מלובלין ס"י ק"ז דאין
לאסור בזה רק לכתחלה אבל לא דיעבד יעו"ש. וכן הסכים
ח"י או' ס"ג. פ"ח. חק יוסף או' י"ד. ביאורי הגר"א. חמ"מ
או' ה' ר"ז או' ס"ה. ח"א כלל ק"ה או' צ' וה"ד אס היה
המקום שטופיזו עליו הקדרה נקי אבל אס יס לחוש שיש שם
חמץ צעין אסור כדי קליפה כיון שאין שם רומב וא"כ הקדרה
אסורה והצפסול מותר כמ"ש מה"א שם אמנם הא"א או' מ"ד
כחז לפי מ"ש לעיל (בדברינו או' רכ"ט) דקליפה ל"ד אלא
נעילה כרוחצ אלצבע אגודל אי"כ אין הקדרה במקום נעילה
יעו"ש. ור"ל כיון דאין הקדרה במקום נעילה נאסר גם
הצפסול. ואס העמידו קדרה (חמה) על התנור קר צוז די
בקליפה והקדרה במקום קליפה. א"א שם. ועיד עיין לקמן או' רע"ב.
רס"ח) ובן אס הוא שעה דרחק שא"ל צעין אחר כדיעבד
דמי ומ"מ עכ"פ יבדד התנור היטב בכל הארדין
ויסיקו היטב ואח"כ יעו"ש צעוט מקום מושב הקד"ה כעזבי
אלצבע אבל אס אפה צו מלש צלי מסך מדיל (וגם בלא
כשער) יס לאסור אף דיעבד. אכן בלבוש משמע ד"ס להחיר
ע"י הסקה היטב אפי' לכתחלה כיון דהסיקו מצפנים (וא"ל
לסיק כל התנור מלא עיט רק מקום שדרכו להסיק כל
השנה ומקום מושב הקדרה דכצ"פ ולא דמי לתנור שאופין
צו דבעינן שילכו הגחלים ע"פ כולו שדרכו להסיקו כולו וה"ה
אס אופן בתנור זה) אף מי יקל ראשו בדבר שהסכימו
האחרונים וע"כ אין להקל באפוח צו מלש עכ"פ ומ"מ צפס"מ
ומיעוט שמחה יו"ט יס להחיר דיעבד וצפסח דרחק אפי'
לכתחלה ועל התנור מצחוץ יס להחיר צפסות ע"י מיחה
צפיט כעזבי אלצבע. ח"י שם. מיסו דעה הא"ר או' מ"ה שאין
להחיר לכתחלה אף צפסח דרחק.

רס"ט) שם בהגה. דינן ככלי חרס וכו' ר"ל וכלי חרס אינו
יואל מדפיו לעולם אלא ע"י היסק במקום

באר הגולה
פ סס צנמרא
צ טור צסס רב
האז ק טור מהא
דלייחיו לעיל ס"ד

כג פ כלי חרס המצופין בהתוך זכויות דינם ככלי חרס. הגם ויש מקומות שנסגו שלא להשתמש בכלי חרס (גלחאריע אפילו חדשים) (מסרי"ל) ואין להחמיר רק במקום המנהג (חשובת מסרי"ל): כד צ כלי עין המצופים בסמנים שקורים ברנים דינם ככלי חרס. הגם ויש מקומות שמחמירים שלא להשתמש בכלים צבועים אפילו סן חדשים (מסרי"ל) וכן המחופין צבדיל ואין להחמיר בזה רק במקום שנסגו איסור (חשובת מסרי"ל):

כז

כף החיים

ועוד מלאהי צסס גאון דמן הדין לאוסרן כל השנס שמא חפה כלים ישנים אלא שהחירו משום דשמא אינו ציי ובפסח חמיר עפי עכ"ל (כ"ז הוא דדרשות מסרי"ל ה' פסח) ובחשו" כחב משום דלא נוכר בליעתו כ"כ דחיישינן שמא נשתמש בעכו"ם צהם עכ"ל. וצד"מ כחב צסס מסרי"ב דיש לשאול לאומנים כיצד מחמירים אותם וא"כ ס"ל כמעט כראשון (משום דמחזיקין אותם צסובין) וכן נוהגים עתה בקלח מקומות שיהא יסודי עומד ע"ג צשעת מלאכה אבל למעט השני (שמא חיפה כלים ישנים או שנשתמש צהם אחר שחיפה) יש להחמיר. מ"א ס"ק מ"ו. ועיין לקמן או רפ"ב. רפ"א) שם. ויש מקומות שנסגו וכו' ומשמע דבמקום שנסגו שלא לשמש בגלחאריע אף מעט בחוץ איסור כי יפעפע ע"י צישול לפנים. אי"א או מ"ו.

רפ"ב) שם. וכן להחמיר רק במקום המנהג. ומיכה דיעבד אין לאסור אף במקום שמחמירין לכתחלה. מש"ז או כ"ט. וא"א או מ"ו.

רפ"ג) סעי' כד. דינס ככלי חרס. שאין הנעלה מועלת להם אם נשתמש צהם חמץ צחמין שהסממנים מעכבים על מי הסגולה שלא יפליטו מה שבלוע בחוץ העץ שחתיסה. ר"ז או ע"א. ומיכה י"ל על טעם זה דאם הסממנים מעכבים על מי הסגולה וכו' א"כ מעכבים ג"כ שלא יבלע חמץ צעץ דצבכ"פ אלא נראה דטעם הוא מפני הסממנים עלמן דדינס ככלי חרס דאין יולא מדי דופיו לעולם.

רפ"ד) שם. דינס ככלי חרס. ואם נשתמש צהם צלונן אין להחמיר רק במקום שנסגו להחמיר כמ"ס לעיל סעי' כ"ב.

רפ"ה) שם. צהגה. שלא להשתמש בכלים צבועים. אפ"י סלצועים צכרסס או מה שקורי צלעך מאליע צל"א. דרשות מסרי"ל ה' מ"א צפסח ומסרי"ו ס"י קל"ג. מ"א ס"ק מ"ז. ח"ו או ס"ה. א"ר או כ"א. חק יוסף או כ"ו. רפ"ו) שם. צהגה. אפ"י סן חדשים. דחיישינן שמא חיפה כלים ישנים או צבען. מ"א סס. א"ר סס. מיכה דיעבד אין לחוש. ד"מ או ח"ו.

רפ"ז) שם. צהגה. וכן המחופין צבדיל. לפי שא"א לחקנס צלא סובין. ד"מ או י"ז. ונוסגין צקלח מקומות שעומד יסודי ע"ג צשעת מלאכה. מק"ח או מ"ד. ועיין לעיל או קס"א צענין צפוי צבדיל ומשס ואילך עד או קס"ה יע"ש.

רפ"ח) וקדרות של צרזל המלופים צסיחוך לצן ושוע העלה צחשו חת"ס חו"ד ס"י י"ג דלא מוכני לכו הגעלה יע"ש ובחשו" רב פעלים ח"ג ס"י כ"ח העלה להחיר צהגעלה כלי סני דוקא וגם ע"י הגעלה ג"פ יע"ש. ואני הדל צא מעשס לירי צבישלו צשר צלחי מליחס

צחוכו אבל צחנור ציה החורף שאינו רק להסקה נראה דשפיר יכול להגעילו אע"ג ששואצין ממנו בכלי חמץ אין לחוש דצב"כפ. שעי"ה או מ"ט.

רע"ו) ונראה מה שהחמירו האחרונים צחנור ציה החורף דלא מהני ליצון היינו כמו שעושין צמדיות פולין גדול שסס מקום צבודס של רמ"א ומ"א ובאשכנז כידוע שהחנור נעשה רק מכאלחין וא"כ הו"ו כלי חרס ממש אבל צמדיות זו שידוע צבונין סביב הכאלחין מחילה של לבנים וא"כ דינו ממש כחנור שאופין בו דבזה לא חייש שמא פקעו ולכן נ"ל דכ"ע מודים דמהני ליצון או טוח צטיע. וס"ה להנורים שקורין צמדיותינו שוועדל"ק"ט אובין שיש עליו כיסוי מהני ליצון. ולכן נ"ל דבמקום שאין לו לבשל צכירס יש להחיר ללצן חנורי ציה החורף צמדיות ליטא וכיוצא בו שעושין החנורים כן. ח"א כלל קכ"ה או ב'.

רע"ז) סעי' כ"ג. כלי חרס המלופים וכו' ואע"ג דכחב צש"ע סעי' כ"ו דכלי זכויות אינו בולע סכא כיון דמחופה על החרס ונל"ק עמו צבצשן צלע טפ"ה. הרא"ש פ' כל שעה. ע"ש או כ"א. א"ר או מ"ח. ר"ז או ס"ט. ועיין חו" ע"ז דף ל"ג ע"ב ד"ה קוניה וח"ו כחובות דף ק"ז ע"ב ד"ה הני יעו"ש ודוק ויש ליישב.

רע"ח) שם. צהיחוך זכויות וכו' וכחב סמרדכי פ' כל שעה צסס ר"ח דס"ד צהיחוך זכויות לפי שסוא מן סחול ככלי חרס אבל היחוך עופרת מותר צהגעלה ככלי מחכות. וכ"כ סמ"ג צס"ו ע"ה. צ"י וכחב המ"א ס"ק מ"ה אפשר דכן כוונת הש"ע. וכ"כ סלצום אבל מחופין צעופרת יש מחירין צהגעלה ככלי מחכה עכ"ל. אמנס העור כחב כלי חרס המחופין צאצד דינס ככלי חרס. וכ"ס דעת סב"ח. וכן ססכוס ספר"ח. וכ"כ ח"ו או ס"ד. חק יוסף או כ"ו. מק"ח או מ"ג. מאמ"ר או ל"ב וכחב דאפשר דגם דעת סש"ע הוא כן יעו"ש. ר"ז או ע"י.

רע"ט) שם. דינס ככלי חרס. ר"ל ואז אם נשתמש צהם צחמין אין להס חקנס צהגעלה כמ"ס לעיל סעי' א' וצוה אין חילוק צין חוורי ואוכמי לירוקי אבל אם נשתמש צהם צלונן יש חילוק צין חוורי. ואוכמי לירוקי וצין אם יש צהם צקעים אם לא וצין אם סכניס צהם לקיוס אם לא כמבואר צו"ד ס"י קל"ה לענין י"כ יעו"ש. ועיין פסחים ל' ע"ב.

ר"ף) שם. סגה. ויש מקומות שנסגו וכו' מפני שמחזיקין אותם צסובין ואין מחזירין אותן רק לחנור שסוסק צעלמא דלא מקרי צבשונות אלא א"כ ססיקוסו צ' או ג' ימים. ור"חתי צחשו" דאף אותם שקצלו קוניה מעט משאר קדרות אסורים אבל למעט חזורים לצבשונות שרי דמיד נשרף ססובין שצכן דלא חס עליוסו האומן לשורפן ציותר אבל סמחופין לגמרי חס עליוסו לשורפן ציותר שלא יתקלקל סקוניה.

באר הגולה
 ק טור מהא
 הליכותיו לעיל
 סעי' ד'
 ר תשו' הכש"א
 ש ה"ק' בפ"ג
 דפסח"ת הכש"א
 תשו' .

בה קבל כלי השתיה בין צלוחיות בין כוסות מותרים בשטיפה בין שהם של זכוכית בין שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס רואעפיי שלפעמים נותנים בהם לחם חם כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכל כלי אלא אחר רוב תשמישן. הגה מיהו יש מחמירין ומלחכים הגעלה וכן ניסגין (יע"ל ס"ו): כי ש' כלי זכוכית אפי' מכניסין לקיום ת' ואפילו משתמש בהם בחמין א"צ שום הכשר שאינם בולעים ובשטיפה בעלמה סגי להו הגה ויש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני להו וכן המנהג באשכנז ומדינות אלו (סמ"ק ואגור) וכן כלי כסף שים בחוכן סחוך זכוכית שקורין גושמעל"ש אין להגעילו אבל מבחוץ אינו מזיק (חס"ד

כף החיים

סימן

בזמין או שדרו פחיתין מעליע ומטעם כזב ומבואר בסעי' ו. בהנהגה דאם צרור לו שלא נשתמש בזמין א"ל הגעלה וגם מבואר שם דבדועבד אין להחמיר כולי האי כ"ז יעו"ש. וי"מ לדין דאף דאנחנו מחמירין בפסח ככל חומרות האשכנזים מ"מ בענין זה דכלי שחייב דלעולם אין דרך במקומותינו להשתמש בזמין דשרי אף לדעת מור"ם ז"ל מאחר דאין חשש זה בימינו ואף דזוכין כ"ד שעות וכזב כמבואר מ"מ אין דרך לשרות פחיתין כלל ואף שכלים של שער שוסין ימים רבים מלאים וי"ש (והיינו שמדבר רק על אגשי מקומו שאין דרכם לעשות שער וי"ש משעורין) מ"מ אינו אלא חשש בעלמא מהכישות שאינו מצורר ואף שלכחלק ודאי שהטוב ושיער לקנות חדשים מ"מ כשאינם נמצאים או לעניים נראה פשוט להחיר בשופי ובפרט בכלי זכוכית שי"א דאינם בולעים ודוק. והנכון לעשות לקנקנים של מים ושכר וכן לצלוחיות של זכוכית עירוני ג' ימים ואז יולא מכל מיני ספק. זכ"ל.

רצ"ה סעי' כ"ג. כלי זכוכית אפי' מכניסין לקיום וכו' והטעם כהב' כ"ז בשם ראצ"ה משום דכלי זכוכית שיעי (חלקים) ולא בלעו כדאמרינן גבי לב בפסחים ע"ד ע"ב יעו"ש. **רצ"ה ש"ם.** אפי' מכניסין לקיום. היינו ששואב בזה סחמץ זמן מרובה וכדפרש"י בע"ז ע"ד ע"ב לגבי וי"ג וז"ל ביו"ד ס"ו קל"ה. וכ"כ הר"ז או"י ע"ג.

ש"ם (ש) ואפי' משתמש בסן בזמין. היינו שמשתמש בזה חמץ בזמין בקביעות דאי דרך עראי הא כהב' בסעי' הקודם דאפי' בשאר כלים סולכין אחר רוב תשמישן ומאו רבוחיה דזכוכית. וכ"כ הר"ז שם.

ש"א (ש"א) הגה. ויש מחמירין וכו' והטעם משום דס"ל דהוי בכלי חרס הואיל ותחלה בריווחו מן החול והחורס העירס על כלי חרס וכו' ואע"ג דתשמישן בלעין מ"מ שורין כהן פחיתין של לחם חם ציין והוי כזב כמבואר. כ"ז.

ש"ב (ש"ב) בהנהגה אפי' הגעלה לא מהני להו. ואע"ג דתשמישן בלעין מ"מ פעמים משתמשין בזה בזמין וכמ"ש בסעי' כ"ה בהנהגה דחוששין אף להשתמש שאינו קבוע ולכן אפי' הגעלה לא מהני להו כמו כלי חרס. הגר"א.

ש"ג (ש"ג) בהנהגה. וכן המנהג וכו' ואם עבר והשתמש בו בפסח אפי' בזמין בלי שום הכשר הרי חמין הללו מותרין אם רוב תשמישן כלי זה כל השנה הוא בלעין פחות מעליע אבל אם רוב תשמישן כל השנה הוא בזמין או אפי' בלעין אלא שרוב הפעמים דרך להשקות משקס חמץ בחוכו מעליע או יותר כגון לצלוחיות שפיסם לר' שדרך להכניס בהם וי"ש לקיום אף בדועבד אסורין החמין שנשתמשו בו או המשקס שעמד בו מעליע אלא איב הכשירו קודם שנשתמש בו ע"י הגעלה או ע"י מילוי ועירוני. ר"ז או"י ע"ג. וס"א ממ"א ס"ק מ"ט וסב"א וס"א חרס אלא שהרחיב הדברים.

ובמקום

וכי הכיטוי של הקדרה מזה המין ועשיתי סמיכות להחירו בהגעלה משום דכמה רבוחיה ס"ל דם שבשלו דרבנן כמבואר בדברי האחרונים ביו"ד רס"ו ס"ט וגם משום דאין צרור לנו זה הליפוי אם הוא חרס או זכוכית וכו' ובחנאי שחסיס בהגעלה אחר שישהס הכלי מעליע וגם להפצילו במי הגעלה ג"פ כמ"ש בתשו' בס"ק ב"ר מ"ס חיים יעו"ש.

רפ"ה סעי' כ"ה. צין שסם של זכוכית. וכשקנין כלי זכוכית יש לזכר לקנות הללוים שידוע שלא נשתמש בהם כיון שסם ללוים, דרשות מהרי"ל ס' פסח. ח"ו או"י ס"ו. **ר"ז ש"ם.** כיון שרוב תשמישן וכו' פ"י כיון דהגעלה זו אינה אלא מדרבנן כשהם אינם ב"י לא הלכו חכמים

אלא אחר רוב התשמיש ואעפ"י שלפעמים משתמשים בהם אלא האם בזמין סגי בשטיפה. ומשמע מזה דאם הם ב"י מחששים חמין לריבין הגעלה וכ"כ הרשב"א ז"ל בדריאומבואו כ"י. ואם הם ב"י מכזבם שנגבם בזה חמץ מעליע לריבין הגעלה אליבא דכ"ע דלא שייך היתר זה דסולכין אחר רוב התשמיש אלא בשאינו ב"י. עו"ש או"י כ"ג. ועיין לעיל או"י ק"י. **רצ"ה ש"ם.** כיון שרוב תשמישן וכו' ואפי' למ"ד כ"ע לפגם אסור בפסח סולכים בו אחר רוב תשמישן. חקה הפסח או"י כ"א.

רצ"ה ש"ם. סגי בשטיפה. היינו מעיקר הדין אבל המנהג הוא שלא להשתמש בפסח כלל בכלי חרס ישיש כמ"ש לעיל סעי' כ"ב. ר"ז או"י ע"ב.

רצ"ה ש"ם. סגי בשטיפה. דהיינו שדוחס וישפספס סיטב צמים כדי לסקור ולמרק האיסור הדבוק בזה ציין ואח"כ חוזר ושופטן במים בלי שפסוף כמ"ש ביו"ד ס"ו קכ"א ומותר להשתמש בזה אח"כ אפי' בזמין. ר"ז שם.

רצ"ה ש"ם הגה. מיכוס מחמירין וכו' היינו דעת הסוברים שאין סולכין בכלי אחר רוב תשמישן וכמ"ש לעיל סעי' ו' בהנהגה יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י ע"ב. ועיין לעיל או"י קמ"ט. **רצ"ה ש"ם** הגה. מיהו יש מחמירין ומלחכים בהגעלה. וה"ה ע"י מילוי ועירוני כמ"ש לעיל סעי' כ"א. וכ"כ הר"ז או"י ע"ג. ואע"ג דסם בזמין כ"א מייירו בכלי שמכניסו לקיום ומשום כבישה וס"א יש חשש שנשתמשו בו בזמין ובזמין לא מהני מילוי ועירוני מ"מ כיון דרוב תשמישן בלעין ואינו ב"י יש להקל. כ"כ האחרונים.

רצ"ה ש"ם בהנהגה. וכן נוסגין. ובדועבד סגי להו בשטיפה כמ"ש לעיל סעי' ו' בהנהגה יעו"ש. והיינו אם עבר ולא הכשירם כלל ורק שדוחס וישפספס סיטב והשתמש בהם בפסח אפי' בזמין הרי חמין הללו מותרין. ר"ז שם. ועיין בא"י שאח"ז.

רצ"ה ש"ם בהנהגה. וכן נוסגין. ואפי' לדעת מור"ם ז"ל המחמיר היינו משום איזה פעם נשתמש בזה **(ל"א)**

באר הגולה
א מרדכי זצ"ל
דפוסים:

כז א שפור ישן שצלו בו עופות בפסח מותרין אעפ"י שמקודם צלו בו בשר מלוח ממלח
שלא נבדק. הגם מיהו אין להחיר רק דיעבד וכן סדרות שחביות שליון ניהגין להדוחן (אגיר ומכרי"ל) וכן
העלים שחובצין בהם כלי שהיו לריכין הדחם לשום בהם כלום בפסח (מכרי"ו):

יש

כף החיים

שד) ובמקום שאין צנמלא כלי זכוכית ואין לו כוסות
ושאר כלים רק הכלים המחומלים כ"ל
דבוטעלעק"ש אין להם הקנס שירוע שהשמרים נדבק בהם וכן
כל כלי שא"ל לו להכניס ידו לחוכו לנקות אוחו סיבא אבל
כוסות אם יוכל לנקותן יפה יפה יוכל להכשירן ע"י עירוי
ג' ימים דהיינו שיחן אוחם לכלי אחר וישם בהם צמים ויחר
מכ"ד שעות ואז ישפוך אוחו מים וישפוך לחוכו מים אחרים
וישם בהם ג"כ יחר מכ"ד שעות ויחזור לשפוך המים ויחן מים
אחרים וישם בהם כ"ד שעות דהיינו עד שיססה בחוף ג' מימות
מחולפות ג' מעליע דאפי' אם המלא לימר שסבה בחוכו חמץ
מעליע ובלע חמץ מ"מ הא לא ישם עכשו מעליע ואפי' ג'
דכלי חרס ששחמש בו חמץ בחמין אסור להשחמש בו אפי'
צ'וקן מ"מ הא י"א דכלי זכוכית אינו בולע כלל אפי' ע"י
חמין ובמקום דוחק יש לסמוך ע"ז אבל במקום שנמלא לקנות
חדשים אסור לפרוץ גדרן של ראשונים כיון שסמכה כן הוא
שלא להשחמש בהם. ח"א כלל קכ"ה או כ"ב.

שה) הרב שנהיג כהב על כלי הפארפורי שראש השבוע
הרדב"ז שאסרן ע"ש והוא לו נדפסה בחשו
הרדב"ז ח"ג שנדפסו מחדש בפירוד"א ס"י ח"א ועוס"ב. ואחד
סרוחם צעניו יראש דאיתו בודים חשו לקמאי כדבריו וכבר
הפרי"ח הזכיר דבריו וע"ש וכ"ז בפארפורי אמיתו וכ"ש דהיום
מזויפים כמ"ש ז"ל וכבר נחפשו המנהג לשוויינסו לכלי
הפארפורי כמאני דפחרא נחשבו לנבל"י חרס. מחז"ר או יו"ד.

שו) בהם צנמס וכן כלי כסף וכו' היינו שמליירין צפנים
בסיוחן זכוכית ולכן היו דיגס ככלי זכוכית כמבואר
בחה"ד ס"י קל"ב וע"ש.

שז) בהם צנמס. אבל מבחוף וכו' כגון על הידות או על
הכיסוי. חס"ד שס. או בכלי מבחוף. לבוש.

שח) בהם צנמס. אבל מבחוף אינו מוזק. ומוחר להשחמש
בו בפסח ע"י הגעלה או ע"י מילוי ועירוי. ר"ז
או ע"ה.

שט) סעי' כ"ז. שפור ישן שצלו בו וכו' כ"כ המרדכי פ'
כל שעת וסיים שס לפי שעתם החמץ שהיה
צמלח נחצטל קודם פסח עכ"ל וכחז עליו צ"י וכבר נחבאר
צס"י חמ"ז שיש חולקים דין זה וסיבירים דחוזר וניעור עכ"ל
אמנם צד"ס כחז ומיהו צדק אפשר דמודו כיון דאין כאן
חמץ ידוע אלא חשש מלח שלא נבדק עכ"ל ור"ל גס למ"ד
חוזר וניעור הכא מודה דשרי כיון דאין כאן רק חשש צעלמא
ולא סתם צש"ע כדעת המרדכי ולא הביא פלוגתא כמ"ש צס"י
חמ"ז סעי' ד' ולכן גס מור"ס ז"ל צנמס הסכים לזה דדיעבד
מוחר וכמ"ש לעיל צס"י חמ"ז סעי' ה' צנמס גבי בשר ודגים
שנמלחו קו"פ ולא נזכרו לבדוק המלח דדיעבד אין להחמיר
יעו"ש. ומ"ש הצי"ק ס"ק ל"א דכאן פסק שש"ע לקולא לענין
חוזר וניעור כבר כחז עליו המאמר או ל"ד דאין ספק

דאשחמיטו מיניה דכרי מרן צד"ה יעו"ש. ועיין עוד לקמן
או' שי"ב.

ש"ו) שם. שפור ישן וכו' שכל הסנס צלו בו בשר מלוח
צמלח שלא נבדק מפירווי חמץ שדרכם להמלא
בחוף המלח. ר"ז או ע"ו.

ש"א) שם. צלו בו בשר וכו' אבל אם צלו בו פסס או
מולייחא או שאר חמץ ולא לבנוסו צנחיים
אוסר. מ"א ס"ק נ"א. א"ר או כ"ה. ר"ז שס. ח"א כלל
קכ"ה או כ"ד. והא דאוסר אם צלו בו מולייחא לדעת הש"ע
צס"י חמ"ז סעי' יו"ד דנ"ט לפגס שרי הכא אוסר דוקא
אם הוא צ"י ולדעת מור"ס ז"ל שס דנ"ט לפגס אסור הכא
אוסר אפי' באינו צ"י. וכ"כ הר"ז שס. וכ"ד אם היה נקי
אבל אם לא היה נקי לכ"ע אוסר אפי' אם אינו צ"י דחמץ
צפסח צמסכו. ועיין לעיל ס"י חמ"ז או רכ"ח.

ש"ב) שם. מינו אין להחיר רק דיעבד. וכ"כ הלבוש
חמ"מ או כ"ד. ר"ז שס. ח"א שס. ונראה מדברי
הפ"ו דאף לכהלכא שפודים כאלו מותרים ע"י הגעלה וא"י
ליבון וכן כל כיוצא בזה. חמ"מ שס. ועיין בא"י שאח"ז ולעיל
או' ס' ודוק.

ש"ג) שם. מינו אין להחיר רק דיעבד. ובמקום
שאין צליון בשפור אלא בשר שלא נמלח נראה
דאין מקום לחוש אפי' לכהלכא מינו סמכה להחמיר וללן.
מאמר או ל"ה.

ש"ד) שם צנמס. וכן סדרות וכו' ניהגין להדוחן. כ"כ דימ
סס"י חס"ז. והטעם מפני שממשמשין בהם
בידים כמודבקים מחמץ. מ"א ס"ק כ"ב. ר"ז או ע"ז ח"א
כלל קכ"ה או כ"ה. מינו בחשו מהר"ו ס"י קל"ג כחז יש
ליקח צריות חדשות שמה היה כבר צנחיות של שבר. ח"י
או ע" חק יוסף או ס'.

ש"ה) שם צנמס. וכן העלים שחובצין בהם כלי שהיה
וכו' ששוחין בהם שבר. מהר"ו ס"י קל"ג.
ד"מ או ד' כנה"ג צנמס. מ"א ס"ק כ"ג. א"ר או נ"ו.
מק"ח או מ"ח. ר"ז או ע"ה. ח"א שס.

ש"ו) שם צנמס. לריכין הדחם וכו' ודיעבד כ"ז אינו
אוסר. חמ"מ או ל"ס. ועיין לקמן או ש"ה.

ש"ז) שם צנמס. לריכין הדחם וכו' שחובצין בהם כלי שהיה
ונחלחלח ממסקה שצחוכס משא"כ אם תולין אוחן
באוגינס אין קפידא. ח"י או ע"א. א"ר שס. ואף לכהלכא.
חמ"מ שס.

ש"ח) שם צנמס. לריכין הדחם וכו' וצנחא שצנחיות שבר
אם חבצו צמו דבש צפסח ושהם מעליע
אסור סמי דבש צנחיות וצנחאה ואם אינו צ"י יש להקל.
ובי"ש אף באינו צ"י אוסרת צנחאה. ואם החבו ליי"ש
פסח ושהם כדי שירחיק ג"כ אוסר. ח"א או נ"ג. ועיין ביו"ד
ס"י קכ"ב סעי' ג' צנמס.

סעי'

תנב זמן הגעלת הכלים. וכו' ז' סעיפים:

א"י יש לזהר להגעיל קודם שעה ה' כדי שלא יצטרך לדקדק אם הכלים בני יומן או לאו (או אם יש ס' במים נגד כלי שמגעיל א"ל) (טור) וכן אם מגעיל כלים שבליעתן מועשת עם כלים שבליעתן מרובה וכן אם משהה הכלים בתוך הורה יותר מדאי ואינו משהה אותן כ"כ וכן כדי שלא יצטרך לזהר שלא יגדלו

באר הגולה
א טור בשם אביו
הרא"ש בפ"ב
דפסחים ומדרכי
שם ובת"י בס"י ע"ג

כף החיים

א) סעי' א'. יש לזהר להגעיל וכו' סדר הגעלה לוקח יורה גדולה מלאה מים ומרחיכה בלי שיטור עד שיעלו הרוחמין על פני כל הכלי מכל עבריו צפונים וצחוף ומכניס בה כל הכלים שרואה להגעיל ויכניס אחד אחד זה אחר זה. לבוש. וכלי גדול שאינו יכול להכניסו צחוף סודר עיין לקמן סעי' ו'.

ב) ולענין כמה יש לה סדר הכלי ציורה כשמגעילין אוחו כחז ב"ר פ' כל שעה דמשהי להו צגווייהו עד דפלטין. וכ"כ הר"ן שם. וכ"כ הרמב"ם פ"ה דין כ"ג. וכ"כ הראב"ד בס' חמ"ד ס"י כ"ה וכ"כ הרשב"א בח"ס בית ד' שער ד' וכן סכריו הרדב"ז ב' הרמב"ם ס"י רמ"א יעו"ש. אבל סטור כחז דנוכחין להכניסין ולהוציאין מיד. וכ"כ בטור וי"ד ס"י קכ"א יעו"ש. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה ס"י הקט"ע וסב"ד צ"י. וכ"כ הלבוש סעי' ז' וכחז הפרי"ח בסוף סעי' ו' דמנהגן של ישראל חורס הוא. אמנם הט"ז סק"ב כחז דמי"ס סטור דנוכחין להכניסין ולהוציאין מיד נראה דלאו ממש קאמר מיד אלא עכ"פ לריק קלה שסביב וכחז ש"כ בכלבו דלריק לדקדק שלא למסר להוציא הכלי מן הורה כדי שיכא פנאי אל הרחיכה ליכנס ולהפליט מה שצלט. וכ"כ א"ר או"י ר"ז או"י ד' בן א"ח פ' לו או"י י"ב. ועיין לקמן או"י י"ד.

סיפ כל שבשר. והצ"ד סטור וכו'. וכ"כ סט"ש או"י א"י מ"א סק"א. ח"י או"י צ' חק יוסף או"י א"י מק"ח או"י צ' ר"ז או"י י"ג. ח"א שם או"י ל"ג. ואע"פ דלעיל ס"י חמ"ז סעי' ס' בהנה אוסר דברים המחבשלים בכלי חמץ ולא החור מטעם נ"ט בר נ"ט. י"ל דהכא כיון דאיכא הרבה טעמים מן המאכל לכלי ומן הכלי למים ומן המים לכלי שרי. מ"א שם. ח"י שם. מק"ח שם. וכ"ז לפוס דיוגא אבל המנהג שלא להגעיל שום כלי צ"י כמי"ס לקמן סעי' ז' בהג"ט יעו"ש. ועיין עוד לקמן או"י כ"א בענין סטורה שמגעילין בה אם לריק להגעילה חחלה יעו"ש.

ז) מעשה שמאלו חחוכה לחס ציורה שסיו מגעילין בה קו"פ ושאלו אם לריקין להגעיל הכלים פ"ב העלה הרב"ד ס"י קצ"ה דלנוכחים כמ"ד דאינו חו"י פשיטא דאינו כלים שטעם הלחם הנפלט במים נחבטל בס' ולנוכחים כמ"ד חו"י נמו א"י להגעיל פ"ב דלא דאינו דקבלו עליהם חו"י אלא בממשיה לא בטעם ואע"פ שנוכחין להגעיל כלי הליטה של מקילים וכו' היינו להחלה וכו' וכיון דדבר מנהג הוא אין לנו להוסיף חומרה והבו וכו' אמנם אם המל"א ימלא בבירור שמנהגם לאסור אפי' דיעבד בטעמא לבד או בודאי לריקין להגעיל כלים אלו פ"ב יעו"ש. זכ"ל סוף ס"י חנ"א. ועיין לעיל ס"י חמ"ז או"י כ"ט וא"ו ע"ו.

ח) שם. אם הכלים צ"י. פ"י ויחזרו ויבטלו ממה שפלטו ט"ז סק"ב. ואע"פ ד"א"ל כל זמן שהמים רותחין אין הכלים צולעין לא סומכין ע"ז הסדרה כמ"ס הפרי"ח בשם כמה רבותא יעו"ש.

ט) שם. אם הכלים צ"י או לא. ואם אינן צ"י מותר להגעיל אפי' אין במים ס' לבטל הכלי. הרא"ש פ' כל שעה ובסוף נוס' ע"ז. וכ"כ הלבוש. ח"י או"י ג' ער"ה או"י א"י ובספרו הקת הפסח או"י צ' ר"ז או"י י"א. ח"א כלל קב"ה או"י ל"ג. ואע"פ שטעם הפגום הנפלט מומנו חוזר ונצלט בתוכו והו"ל בקודם הגעלה אין צו חשש דבור כמ"ט בר נ"ט שנלפט מן הכלי למים וחוזר ונצלט בכלי וכולן הותר כיון שנפגם הטעם. הרא"ש שם. ועיין לקמן או"י ל"ד.

י) שם הגה. או אם יש ס' במים נגד כלי וכו' ואם מגעיל כלים הרבה אם לריק להיות במים ס' נגד כל הכלים או די נגד כלי אחד אם מגעילין זה אחר זה. כחז הרשב"א בחשו"י ס"י רס"ב דאין מגעילין שני כלים צ"י כאחד במים שאין בהם ס' כנגד שניהם אבל להגעיל כלים רבים צ"י זה אחר זה בזה נחלקו גדולי הדורות יש מהם שרואה מדבריהם שהוא מותר והוא דעת הראב"ד אבל רבותי לא הודו לו יעו"ש והבואו צ"י צמ"י זה וציו"ד ס"י קכ"א והש"כ שם סק"ך ועי"ש בשם הכנסים דלא כהראב"ד אלא בעינן ס' כנגד כולם ואע"פ שמגעילין זה אחר זה יעו"ש. וכ"כ דעת מ"א סק"ו. וכן הסכים הפרי"ח צמ"י זה סעי' ז' וכ"כ דעת הגר"א. וכ"כ הר"ז או"י י"ד

ג) וא"ת למי שסובר דאין מבטלין איסור להחלה מדאי' הואך הכשירה חורס כלי מדין בהגעלה והרי הוא מבטל איסור שבלע בהם לכתחלה במים שהוא מגעיל אוחו אלא ודאי לא אמרו אין מבטלין איסור אלא במחטין לערב איסור בסיחור כדי ליהנות ממנו אבל במחטין להכשיר הכלי ואינו נסנס מן האיסור שרי. כר"ן פ' אין מעמידין.

ד) שם. קודם ששם חמישיה. דלא סו"י נ"ט בר נ"ט דהיחירא צ"י ע"ז סק"א. וכ"כ סו"י נ"ט בר נ"ט דהיחירא סחמץ נוהן טעם בכלי וסכלי במים והמים חוזרין ונוהגין טעם בקטרה ועדיין איסור חמץ לא הגיע. מרדכי פ' כל שעה ס"י הקט"ע. לבוש סעי' ג' ואע"פ ש"א דחמץ כיון דשמו עליו מיקרי איסורא בלע ומרן ז"ל לעיל ס"י חנ"א סעי' ד' חשש לסדרה מ"מ הכא סמך על המקילים משום דבלא"ס איכא קלה פ"י דמחירוס בכל דברים אלו. מאמ"ר או"י א"י ועיין לעיל ס"י חנ"א או"י ע"ל.

ה) שם. קודם ששם חמישיה. דהיינו חחלה ששם חמישיה סוף ששם ד' רכיון דמשעס ד' נאסר עכ"פ מדרבנן (כמ"ס לעיל רס"י חמ"ג) לא מקרי נ"ט בר נ"ט דהיחירא. פרי"ח. מט"י. מק"ח או"י א"י נס"ש או"י א"י ר"ז או"י ח' ח"א כלל קב"ה או"י ל"ג.

ו) שם. כדי שלא יצטרך וכו' כלומר דלא א"י לזהר שלא יהיה הכלי צ"י דאפי' הוא צ"י ואין במים ס' נגד הכלים מותר כיון שעדיין זמן היחור הוא וסו"ל נ"ט בר נ"ט דהיחירא. ח"י חולין ק"ח ע"ב וע"ז ע"ז ע"א. וכ"כ סר"א"ב בסוף ע"ז ובפ' כל שעה. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה וסר"ן

ינוחו המים מרתִיחתן. סגה אך רבים חולקים וסבירא לכו דאין הגעלה מועלת כלום אם אין המים רותחים (כ"מ מהרא"ש וסמ"ג וחס"ס סי' קל"א ואגור וטור בסו' ק"ה) ע"כ יש לזכר אפי' קודם זמן איסורו שלא ינוחו מרתִיחתן

כף החיים

זמן איסורו א"ל לזכר שלא ינוחו המים דאף אם ינוחו אם כבר נגעל הכלי בעוב א"ל להגעילו פ"צ דאף אם יבלע ממה שפלטו הוי נ"ט בר נ"ט דהיתירא ואם לא נגעל בעוב יחזור וירתיה המים ויגעילו פ"צ דקודם זמן איסורו אין לחוש כ"כ לחששות רחוקות אבל עכ"פ ל"ל דוקא המים מועלת רתיחה צעת שמגעילו ואפי' קודם זמן איסורו ואם לאו לא הוי הגעלה כזו ועיין לקמן אוי י"ח.

שם (טוב) הגב. אך רבים חולקים וכו' דברי רמ"א תמוהים דגם הרצ"י מודה לזה אלא דלאחר איסורו

כיון שנוחו המים מרתִיחתן אסור להרתִיחן פ"צ דכל זמן שהם רותחין לא בלעו ממנו הגעלה ואם נחו מרתִיחתן בלעי אבל קודם זמן איסור שרי דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתירא מ"א סק"ג. וכן העו"ש אוי ח' תמה על דברי מור"ם הכז' וכן העט"ז. ח"י אוי ו' חק יוסף אוי ז' מאמ"ר אוי ז'.

שם (ח) בהגב. שלא ינוחו מרתִיחתן וכו' וכתב בתה"ד סי' קל"א ואגור ז"ל רגילות הוא כשמכניסין

כלי אחד נייחו המים מרתִיחתן לכן לריך להמתין בכל כלי עד שיעלו המים אבעצעות ע"כ. ויש להזהר למגעולין בזה כי נוכחין בזה קלות גדול ומגעולין במהירות זה אחר זה ואין מדקדקין לראות אם מועלת הרתִיחה ואפשר ללמוד זכות כי אין דרך להגעיל רק כפות וקערות שמשתמשין בהם ע"י זגון ועירווי דבהם מוכני הגעלה במים אנו שנוחו מרתִיחה כשיד סולדת בהן וראייה מפסקי מהרא"י סי' ק"ן דכתב דבמילתא דסגו בהגעלה ע"י עירווי מוכני נמו הגעלה זו וכבר נתבאר בסו' תנ"א סעי' ה' דכלים הג"ל הגעלתן ע"י עירווי ומי"מ בקדירות נחושת ודברים שמשתמשים בכ"ר נראה מתה"ד דאפי' דיעבד לא מהני להם הגעלה זו כלל ודלא כנראה מתש"ו רש"ל סי' כ"ו. א"ר אוי ה' ח"י אוי ז'.

יא **ואם** הגעיל כלים שחשמיטן על האש בכ"ר על האש ולא היו מעלים רתיחות נחב הא"א אוי ג' דמס דמשמע מתה"ד דלא הוי הגעלה י"ל דלריך להגעיל שניה הא שימש אח"כ דיעבד י"ל המאלל מותר ועי"ש שמלך עוד בזה ועי"ש וכחצו האחרונים דאם הכלי אינו צ"י משגשמש בו חמץ כיון דלדעה הש"ע נ"ט לפגם מותר דיעבד בפסח כמ"ס סי' תמ"ז סעי' וי"ד בכה"ג דאיכא נמו לך להחיר יש להקל ולהחיר המאלל דיעבד שכבר נחבשל.

יב **שם** (ד) ושלא יכניס וכו' כדי שלא יבלע ממי הגעלה. מ"א סק"ד. דמי הגעלה הסי"ב ומבליעין (מפליעה כלים שיש בהם) וכיון שעדיין אין מרתִיחתן אין פועלין להפליע לסכסור. והוא חומרא יתירא דהא אח"כ כשרתיחתן כמו שפלטו הכלים בליעת עזמן יפלטו גם מי הגעלה שבלעו. מחה"ש.

יג **שם** (א) וכן כדי שלא ילטרך להגעיל סוורה וכו' ר"ל דאם מגעיל קודם שעה ה' אפי' הוא צ"י ואין במים ס' לבטל פליטת סוורה א"ל להגעילה חחלה כמ"ס הטור

אוי יו"ד. מיהו דעת ח"י אוי ג' להקל כדעת הראש"ד יעו"ש. וח"א שם כתב דכשמגעיל בזה אחר זה דיעבד יש להתיר אם היה ס' נגד הכלי הגדול שבהם יעו"ש.

יא **שם**. שזליעתן מועטת. כגון כפות וכוסות ויש לחוש שיבלעו ממה שפולטין הקערות והקדירות. מ"א סק"ב. אלא לריך להגעיל תחלה כלים שזליעתן מועטת ואח"כ כלים שזליעתן מרובה וכמ"ס המ"א סק"ו. וזהו רק חומרא לכתחלה דמה בכך אם יבלע כיון שהכלים אינם צ"י או שיש ס' במים נגד הכלי. מחה"ש.

יב **שם**. וכן אם משהא הכלים וכו' דחיישינן לאחר גמר הפליטה שוב יבלעו ממנו הגעלה והיינו נמו רק חומרא לכתחלה דמה בכך דהא מה"ט צעונן שיהיה במים ס' או שיהיה הכלי אינו צ"י אלא כל מה דאפשר למיעבד שלא נלטרך לסמוך על נ"ט לפגם או מה שיש ס' עצדינן. מחה"ש.

יג **שם**. יותר מודאי. משמע דשהיה קלת אין זה חשש ט"ז סק"ב.

יד **שם**. ואינו משהא אותם כל כך. משמע דשהיה קלת לריך כדי שיפלטו האיסור וכמ"ס לעיל אוי ז' יעו"ש.

טו **שם**. שלא ינוחו המים מרתִיחתן. ואם נחו אז חוזר ומרתִיחתן ומגעילו בהן ולא נאסר היורה במה שנוחו המים. ב"ח וכתב וכן המנהג. ט"ז סק"ג. ועיין בא"י שאח"ז.

טז **שם**. שלא ינוחו המים וכו' כתב הטור בשם תש"ו הגאונים וזכר שלא ינוחו המים מן הרתִיחה שאם ינוחו אסור להגעיל בהן כלים וכתב עליו צ"י היונו לומר שצעודם נחיס מהרתִיחה לא יגעיל בהם כלים לפי שכיון שאין המים רותחין אין כאן הגעלה אבל אם נחו ואח"כ הרתִיחן והגעיל בהן כלים פשיטא דעלתה להן הגעלה וכ"כ בתה"ד סי' קל"א שמי שיש לו פלים הרבה שמגעיל זה אחר זה ורגילות הוא כשמכניסין כלי אחד נייחו המים מרתִיחתן ולריך להמתין בכל כלי עד שישבו המים ויעלו רתיחה ולריך לזכר ואם לא נזכר הפסיד דהא כתב סמ"ק במלות אשר בחלב דהגעלה אינה מועלת אלא דוקא ברותחין שמועלת רתיחה אבל היד סולדת בהם לא מהני וכ"כ אשיר"י צ"י כל שעה שלריך לזכר בהגעלת כלי חמץ שלא ינוחו המים מרתִיחתן עכ"ל התה"ד שהצ"ח צ"י. וכתב עוד צ"י בשם הכלבו שלריך לזכר שלא תנוח היורה הגדולה שמגעילין בה מרתִיחה בעוד שהכלי בתוכה שלא יחזרו ויבלעו מה שפלטו וכ"ז צ"י צ"י שמגעיל אחר זמן איסורו יעו"ש וח"ש בש"ע שלא ילטרך לזכר שלא ינוחו המים מרתִיחתן ר"ל דאם יגעיל אחר זמן איסורו לריך לזכר שלא ינוחו המים מרתִיחתן בעוד שהכלי בתוכה שלא יחזרו ויבלעו מה שפלטו ואף אם יחזור וירתיה ויגעילו שנית אין לסמוך ע"ז במקום שאין לורך וגם יש לחוש שלא ידקדק להגעילו כדינו כיון שכבר הגעילו וכמ"ס הנחה"ש סק"ג אבל קודם

מרחיחן כל זמן שמגעילן (ד"ע). ושלא יכניס הכלים עד שירתיחו המים. * וכו' כדי שלא יצטרך להגעיל
היורה הגדולה שמגעילים בה תחלה וסוף. הנה ואם לא הגעיל קודם זמן איסורו יכול להגעיל עד הפסח
שזו חמץ במשכו ואינו מועיל הגעלה מחזור וזולע אבל מותר ללבוש כלי חוץ הפסח (ד"ע והשובת רש"י) וכשמגעיל

ק"פ

בף החיים

הטור וכו' בשם הרא"ש. וכ"כ הלבוש. עו"ש או' או' וכ"כ מ"א
סק"ה דהמגעיל קודם שעה ה' די כשמגעילם בחלה או
בסוף עכ"ר. ור"ל אם רוצה להשתמש בה בפסח כמ"ש
המחש"ש ונחיצו חיים אבל אם אין רוצה להשתמש בה בפסח
א"ל להגעילם כלל. וכ"כ הר"ז או' י"ג דאם מגעיל קודם
שעה ה' אף אם היורה ב"י א"ל להגעילם החלה ועו"ש. מ"סו
הב"ח כחז דאף במגעיל קודם שעה ה' ואף היורה שאינה
ב"י לריך להגעיל החלה היורה שמגעילין בה ודלא כהרא"ש
וכן נוכחין עכ"ר. וסב"א ספר"ח. וכ"כ המ"א סק"ו דהגו
להחמיר בכל החומרות אפי' קודם שעה ה' ועו"ש. וכ"כ
הר"ז או' ע"ז דהגו במדינות אלו להחמיר להגעיל היורה
חלה אף אם אינה ב"י ומגעיל בחוכה קודם שעה ה' אבל
השו"ג כתב דמנכנס שלא להגעילה כלל לא בחלה ולא
בסוף ואפי' מדיחין בה כלים בפסח כמו אפר יעו"ש. וסב"א
הזכ"ל. כמ"ל בדון זה רצו הדעות וע"כ במקום דאיכא מנהג
יש לילך אחר המנהג ובמקום דליכא מנהג להחלה יש
להחמיר דעתה ה"ה ובידוע בדל כל מקום יש לסמוך על המחמירין.
ש"ס (כב) החלה וסוף. דהיינו אם הוא משעה ה' ואילך
והוא ב"י לריך להגעילה החלה מפני שבגעילה

ראשונה נאשרין המים שאין בהם כ"י לבטל פליטה היורה
דבכזה משערין ומלא שהמים נאשרים וצולעים בכלים הנגעלים
בחוכה אם משכה אותם בחוכה עד שהגמור פליטתן
כמ"ש הטור בשם הרא"ש אלא לריך לשפוך אותם המים
ולשופם בחמין ואח"כ מרחיח מים אחרים להגעיל בהם את
הכלים וכמ"ש הטור בשם השו"ג האו"ט. ואח"כ חוזר ומגעילה
בסוף כדי שיוכל להשתמש בה בפסח וס"ד כשהכלים שהגעילו
בחוכה היו ב"י ולא היו במים ה' כנגדן הא לא"ה ל"ל לחזור
ולגעיל אותם כמ"ש ב"י יעו"ש. משמע הא אם לא הייתה
ב"י א"ל להגעילה החלה אעפ"י שמגעיל משעה ה' ואילך וכ"כ
הר"ז או' י"ג. וכן אם היה במים ה' כנגד הכלים או שלא
היו הכלים ב"י והגעיל היורה החלה א"ל לחזור ולהגעילה אם
רוצה להשתמש בה בפסח ואעפ"י שמגעיל משעה ה' ואילך
וכ"כ הר"ז או' כ"ב יעו"ש. אמנם דעת הב"ח אם רוצה
להשתמש בפסח היורה זו שהגעיל בה אעפ"י שמגעיל בה
קודם שעה ה' ולא הייתה ב"י ועשה לה הגעלה חלה לריך
לחזור ולהגעילה בסוף לאחר גמר כל הכלים שמגעיל בה
יעו"ש. וכ"כ דעת הס"ז ס"ק י"א. וכ"כ המ"א סק"ו דהגו
להחמיר בכל החומרות אפי' קודם שעה ה' יעו"ש. וכ"כ
הר"ז שם דהגו להחמיר לחזור ולהגעיל היורה אחר הגעלה
הכלים בחוכה כדי להשתמש בה בפסח אף אם לא היו הכלים
ב"י והגעילו בחוכה קודם שעה ה' וגם היורה לא הייתה ב"י
שעתה הגעלה עכ"ר.

בחה בעל חורה שבקי בהגעלה הוא יגעיל ס"ח ס"י השל"א.
מ"א סק"ט. א"ר או' ג' וכתבו האחרונים דהכי
יש לנסוג אם אפשר. ונכון שכל א"י בעלמו ילך ולא כמו
שמעמידין נער קטן ואומרים שידע הלא ידעה מ"ש מהרש"ל
בחולין ע"ה צו"ה היודעים מועטים והמורים מרובים יעו"ש.
א"א או' ט' וס"י לזה כל מי שהוא עניו ושפל ביותר הוא
אשר יתכוין אל דבר הלכה ביותר והחורס נחנה ס"י זה
דכתיב ומשם עניו מאד וכו' ולא קם נביא עוד בישראל
כמשה וכו' וכן א"ל במס' עירובין. (י"ג ע"ג) מפני מה זכו
ב"ה לקבוע הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו וכו' יעו"ש.
ומדבריו אדם יכיר אם לומד כדי ללמד ולהתגדל או לשמה
ואז תורה יבקשו מפיהו ודוק. ועוד עיין מ"ש בזה בסק"ק
ישמח ישראל דרוש ע"ה"ח פ' וזאת הצרכה ובסק"ק עדות
ביעקב על פרקי אבות פ"ד בענין אזהרה חכם וכו' ופ"ה בענין
חכם אינו מדבר וכו' יעו"ש.

ש"ס (כו) הנה. ואם לא הגעיל קודם זמן איסורו וכו'
ומהרא"ק כתב דיש להגעיל ג' ימים קו"פ. וכן
עמ"א דבר. דרשות מהר"ל. וכ"כ מט"מ ס"י הקמ"ו דכתבו
כמה גדולים וחכמים שיש לנהוג להגעיל קודם פסח ג' ימים
עכ"ל. וכו' נשי דידן החמירו על עצמן להגעיל מר"ח וכשר
הדבר שיעשו הדבר בנחת ולא בצלזול ועוד דרובן מחמילין
מר"ח לעשות המלוח ולריכות לכלים מוכשרים. שכנה"ג בהג"ז או' ז'
ש"ס (כז) בהנה. ויכול להגעיל עד הפסח שאז חמץ במשכו
וכו' משום חו"ה הולך לעטם זה דאלו ב"י ע"מ עצמו
אפי' בשאר ימי חסור להגעיל כמ"ש ס"י חק"ט סע"ו ה' בהנה.
ט"ז סק"ד. ועיין בדבריו לשם בס"ד.

ש"ס (כח) בהנה. שאז חמץ במשכו ואין מועיל הגעלה וכו'
היינו לפי מה שפסק מור"ם ז"ל לעיל ס"י חמ"ז
סע"י וי"ד דניע לפגם אסור בפסח אבל לדעת הס"ע שם
דמחור ה"ה דמותר להגעיל בפסח כלים שאינם ב"י וכמ"ש
ב"י יעו"ש. וכ"כ שכנה"ג בהג"ז או' ז' וז"ל לפי מה שהסכים
רצ"ה ז"ל בס"י חמ"ז דנוחן טעם לפגם מותר בפסח יש חילוק
בין כשהכלי אינו ב"י לכשהכלי ב"י אלא שיש במים ס' לבטל
החמץ דכשהכלי אינו ב"י יכול להגעיל אפי' בפסח עצמו דניע
לפגם מותר בפסח אבל כשהכלי הוא ב"י אלא שיש במים ס'
לבטל החמץ דוקא בע"פ אחר זמן איסורו עד הילול דאיסורו
ב"י יכול להגעיל אבל בפסח עצמו אסור דכיון דאיסורו
במשכו אינו מחבטל וכ"כ הב"ח עכ"ל. וכ"כ ספר"ח. מאמר
או' ד' חקה הפסח או' ה' (ועי"ש שהשיג על המט"י שכח
דלא כפר"ח) ומ"סו עיין לעיל ס"י חמ"ז או' ע"ז וא"ו רכ"ח
שכתבו דגם בספרד יש נוכחין להחמיר בפסח ככל חומרות
שכתב מור"ם ז"ל בהגם יעו"ש וא"כ ה"ה לכאן.
מי

בג) ומ"מ אם היה במים ס' כנגד הכלים אין מחמירין
לחזור ולהגעיל את היורה. ר"ז או' כ"ג.

כד) ואף אם לא היו במים שבירה ס' כנגד הכלים א"ל
לשפוך המים חולה ולחזור ולמלאותם מים אחרים
(ל"ב)

באר הגולה
ג. הכשרות בחשוב'

ק"פ לאחר שם לריך לזכר בכל הדברים הנזכרים שא"ל לזכר בכן קודם ש: ב ג יש ליזהר מלהגעיל כלי
הבשר וכלי חלב ביחד אא"כ אחד מהם אינו בן יומא. (כ"ש כלי של איסור ע"כ נסגו שלא להגעיל שום כלי צ"י:

א

בף החיים

ח"י או"י ע"י דאף אם הכלי אינו צ"י וגם איכא ס' לריך לזכר
בכל הדברים דמשמע דבעינן תרחיז אינו צ"י וגם יש צמים
ס' והוא ע"פ מ"ש באו"י לזכר בין הסחלת ס' לסחלת
ז' יעו"ש כחב עליו החמ"מ או"י צ"י דאין דבריו מוכרחים יעו"ש
וספר"ח כחב דאם לא היו הורס והכלים צ"י א"ל לזכר בכל
הפרטים שהזכיר הש"ע יעו"ש. אמנם הממ"י כחב כשחסיס
אחת משתי התקנות או שלא יהא הכלי צ"י או אפ"י שיהיה
צ"י ויהיה צמים ס' נגדו או אין חשש בכל הדברים שהזכיר
הש"ע אפ"י יהיה אחר זמן איסורו יעו"ש. וכ"כ המאמ"ר או"י
ז' דלפוס קושטא נראה דאין להקפיד בכל זה או איכא ס'
או אם הכלים אינם בני יומא. ומיכו כחב שם המ"א אך
נהגו להחמיר בכל החומרות אפ"י קודם ס' וכ"כ ס"ח עכ"ל.
וכ"כ ק"ח אחרונים. מיכו בלא"ה אנתנו נוהגין שלא להגעיל
שום כלי צ"י כמ"ס לקמן סעי' ב' בהגה ובאינו צ"י יש כמה
פ"י דס"ל אפ"י אחר ס' א"ל לזכר כמ"י וא"כ כ"ש קודם ס'
אך היכא דנהגו להחמיר אף באינו צ"י וקודם שעה ס' נסוג.
ד"ה) סעי' ב'. יש לזכר מלהגעיל וכו' ואפ"י קודם שעה ס'
כיון שהוא מטעם בשר וחלב. וכ"כ בצ"י ולבוש

אלא דמ"ס דאסור אפ"י בדיעבד יחבא"ר באו"י שאל"ה.
ד"ה) שם. יש לזכר מלהגעיל וכו' וס"ד לכתחלה יש לזכר
אבל בדיעבד אין לאסור וכמ"ס צו"ד ס' ל"ה
סעי' ג' בקערות של בשר שהודחו ביו"ט חולבא אפ"י שניהם
צ"י מותר משום דהו"ל ג"ע בר ג"ע דהיתורא מיכו לדברי
מור"ם ז"ל שם בהגה אפ"י בדיעבד אסור כיעו"ש וכ"כ סעי' ש
או"י צ"י וכ"כ הש"כ שם סק"ט דמ"ס שש"ע כאן יש לזכר היינו
לכתחלה יעו"ש. וכ"כ הפר"ח שם או"י י"א. ער"ה שם או"י י"ג.
שפ"ד שם או"י ט' וא"כ מ"ס הלבוש דאפ"י בדיעבד אסור הוא
ע"פ מ"ס מור"ם ז"ל שם אבל אם שניהם צ"י והדוח אותם
ביחד צ"י הכל אסור והכי נוהגין ואין לשנות עכ"ל. והיינו
דסני נוהגין בני אשכנז אבל הש"ע פסק כדעת המחמירין והכי
נהוג בני ספרד.

ד"ה) שם. כלי הבשר וכלי חלב ביחד. פ"י שתחב אותם
בפסח או ביורה ואין ס' ביורה נגד שום או'
מוכן. מ"א סק"ח. א"ל או"י ח' וכ"כ העו"ש או"י צ' דאם
יש צמים ס' נגד או' מוכן שרי. וכ"כ ח"י או"י י"ב. חנ"מ
או"י ח' והטעם כתב המחמ"ש דאם היה ס' נגד או' א"כ
נתבטל טעם או' ואין טעם השני אסור לצדו וכתב ודלא
כעט"ז. דבעי ס' נגד שניהם וגם מ"ס שם העט"ז דמ"ס
בש"ע ביחד הוא ל"ד אלא ה"ה צ"י אחר זה אין להגעיל
אם שניהם צ"י ודלא כמ"א כתב עליו שם המחמ"ש דהדון
עם מ"א ולשון הש"ע שכתב ביחד הוא דוקא יעו"ש. ועיין
צו"ד ס' ל"ה סעי' ג' בהגה ודוק.

לח) שם. אלא א"כ או' מהם אינו צ"י. דצ"י מותר
שמוקבל טעם פגום ושאינו צ"י ג"כ מותר
דמוקבל ג"ע בר ג"ע דהיתורא משא"כ כששניהם צ"י וכמ"ס
בת"י חולין קו"ב ע"א סוף ד"ה הלכתא. הגר"א. וכ"כ
צ"י בשם סמ"ק יעו"ש.

שם אלא

כ"ה) מ"י שהגיע צע"פ בכפר של ישמעאלים ולא היה אפשר
לו לקנות כלים חדשים ולא להגעיל הישנים ק"י
עיין בס' מכתב לרוד ס' ק' שכתב להחיר לו להגעיל אפ"י
צו"ט עמ"י ודוקא אם הכלים אינם צ"י יעו"ש. והביאו
עיקרי הד"ע ס' י"ט או"י צ"י פ"ה.

ד"ה) שם. בהגה. אבל מותר ללבוש וכו' וטעם החילוק שבין
הגעיל לליבוש הוא מבואר דבליבוש אין האיסור
יולא וגש"ה בעין שנאמר שחזר ובלע אלא נטרף וכלה באש
משא"כ בהגעיל שנפלט צמים וחזר ובלע. ודברי סעי' זה
סקו אינם מחוורים ואולי ע"ס נפל בדבריו. מאמ"ר או"י ס'
ועיין לעיל ס' תכ"א או"י ס"ג.

ד"ה) שם. בהגה. לאחר שם. ול"ע למה נקט רמ"א
אחר שם דהא אחר ד' לריך לזכר
כמ"ס לעיל (סק"ח) דאף דהיתורא דרבנן מ"מ לא שייך כ"מ
בר ג"ע. מ"א סוף סק"ו. והעק"ח או"י ג' כתב על דברי
הגה זו דלא דוקא אלא לאחר ד' לריך לזכר. וח"י או"י ח'
כתב אפשר כוונת הרב להחמיר כדעת סלבו דלאחר שם
אפ"י איכא ס' והכלים אינם צ"י לריך לזכר בכל הדברים
יעו"ש. ועיין לקמן או"י ל"ד.

ד"ה) שם. בהגה. לאחר שם וכו' ונוהגין שלא להגעיל כלל
אחר חלות ומ"מ ג"ל שאם שכה ולא הגעיל יכול
להגעיל צביתו כלים שאינם צ"י עד הלילה כיון דג"ע לפסח
מותר עד הלילה ואע"ג דג"ע לפסח אסור לכתחלה היכא דלא
אפשר שאני ובמקום לורך שאין לו כלים ליו"ט יש להחיר
דחשוב בדיעבד. ח"א כלל קכ"ה או"י ל"ה.

ל"ג) שם. בהגה. לריך לזכר בכל הדברים וכו' ויש עוד
אחד מה שלא זכר כאן דהיינו אם מגעיל מקצה
הכלי צ"י דצ"י לזכר אם מגעיל קודם שעה ה' כמ"ס
צ"י ח"א סעי' ט' ממילא אחר זמן האיסור לריך לזכר
צ"י וא"ך אפשר לזכר צ"י דהא במקום שמחזיק הכלי בידו
בשעה שמגעילו אין המים נכנסין שם וכ"ש אם מחזיקו בצ"י
לריך לנגלל הכלי ולהחזירו ביורה וע"כ לריך להגעיל או בשבכה
שזה אפשר להגעילו צ"י כיון שהמים נכנסין בכולו אבל
אם מגעילו אחר איסורו ביד או בצ"י לא עלתה לו הגעילה
כלל אפ"י דיעבד דחזר ויעור. ס"ז סק"ס ועי"ש שהאריך עוד
צ"י אמנם המאמ"ר או"י ז' השיג עליו וכתב שהדבר ברור
דכל שלא היה הכלי צ"י אין להקפיד אם מגעילו שלא בצ"י
אחת יעו"ש. וכ"כ הממ"י להשיג על הט"ז צ"י.

ד"ה) שם. בהגה. לריך לזכר בכל הדברים וכו' פ"י שיראה
שלא יסו הכלים צ"י ואם הוא צ"י לריך שיהיה
צמים ס' נגדו ואם מגעיל הרבה כלים זה אחר זה לריך
שיהיה ס' נגד כולם דהאיסור חוזר ויעור. ויגעיל החלב
כלים שבליעתן מועט ואח"כ כלים שבליעתן מרובה ולא ישהה
אותם יותר מדאי ולא ינחמו המים מרחיחן ומגעיל היורה
החלה וסוף. מ"א סק"ו. חק יוסף או"י ח' חמ"מ או"י צ' ח"א
כלל קכ"ה או"י ל"ג. ומשמע הא אם לא היו הכלים צ"י א"ל
להיות צמים ס' כנגדם וכ"כ המחמ"ש וכ"כ לעיל או"י ט' ומ"ס

באר הגולה
ד מרדכי צ"כ
דפסחים צ"כ
הרמב"ם ה מלא
כתוב צ"כ ספר
האגדה ו אורחות
חיים

ג ד לא יניח כלים הרבה לתוך כלי ויגעילם יחד (אם נוגעים זה בזה): ד ה אם מגעיל בצבת יגלגל הכלי דאל"כ במקום הצבת לא סליק דיקולא דמיא: ה ו אין מגעילין בחמי טבריה אפי' כלים שדינם בכ"ש

בף החיים

שם (מה) שם צבטה. שום כלי בן יומיו. אפי' לצדו ויס יס ס' חיי או י"ד. מק"ח שס. ח"א כלל קבי"ה או ל"ה.

שם (מו) שם צבטה. שום כלי בן יומיו. ואפי' שלחנות ישפסף יפס ויפסה אחר השפסוף מעיל שלא יכיו צ"י ויהיו מנוצצים מן המים ליגנין שמא ילעגנו מסן הרוחחין ויזכר לשפוף עלוסם צורחוח ולא ע"י זריקה צאור דוס לא מיתשז עירו ויזכר שיפוף מן הכלי שבושל בו המים ולא ישאוב עם כלי אחר מהקדירה ולערות עלוסם להגעיל דזהו מקרי כ"ש אכן אם שוסם הכלי ששואב בו חוץ הקדירה שמעלין המים רחוחתן מקרי שפיר כ"ר. מ"א סק"ט צ"כ דרשות מהר"ל. ולא ראיתי זכרון צ"י לפי שמגעילין ע"י אכן מלובן המחזיק החמימות שלא ילעגן וכו' ככ"ר כמ"ש לעיל ס' ח"א סע"י ו' צבטה. וגם צבטייה דהמעל"ע אינן נזכרין אלא השלחנות והספסלים. כיון שרוב השמיטין ע"י און ואם ידוע שעררו עליו רוחח חוץ מעיל וכו"ג לריך שיסוס מעל"ע מאוחו עירו אכל מוס שהלריך להמחין מעיל מהשפסוף לא ידעתי מקום לחומר"א זו (ע"י מחכ"ש שכחב ליישב קל"ח) דכל כלי שאינו צ"י היינו מהשמיטין שנשתמש עליו דבר ואין נפקיחא כלל ממה שנדבק עליו צלוקן עד שכשוו אם לא נשתמש דאולי ע"י שפסוף שפסוף עליו רוחחין כבליעט איזה דבר הדבוק עליו וגם זו חששא רחיקה היא. חיי שס. וע"י לעיל ס' ח"א או פ"ט ואו' י'.

שם (מו) סע"י ג'. לא יניח כלים הרבה לחוך כלי וכו' היינו צסל אחד או צבצבס אחת. לבוש סע"י צ' ר"ז או כ"ה. אכל בחוך כלי שאינו מנוקב לא יגעיל אפי' כלי א אעפ"י שסוא קף בחוכו ואין נוגעין זה בזה אלא אי"כ משכס אוחס בחוך היורה עד שהמים מעלים רחוחס ככלי ססוא רואס להגעיל. ר"ז שס.

שם (מה) הגב. אם נוגעין זה בזה. דצמקוס נגיעתן לא סלקי סרחוסה. ואע"ג דלענין טבילס אין איסור חליצה צ"כ לענין רחוחס שאני צ"י צ"כ סמרדכי. לבוש שס. ע"י סק"ט. ר"ז שס. ח"א כלל קבי"ה או ל"ה.

שם (מה) ד'. אם מגעיל בצבטה יגלגל הכלי. דהיינו שיפסח הלצח בחוך הרוחחין ויאחו הכלי צמקוס אחר כדי שיעלו הרוחחין על מקוס אחיזה הלצח. ר"ז או כ"ז.

שם (ן) יגלגל הכלי וכו' וצטבור מקוס חליצה מקוס חפיסת הלצח יש נוסגין להיות לשס שני אנשים וכל אחד לצח צידו וסרשאון מכניס בצבחו והשני חוספו חוך המים רוחחין בצבחו ומוליחו אך יש לחוש שמא מחוך כך יבא לסססותו סרצס ציורס. ע"כ טוב יותר להשימו צחרוזות קטנות של סדויגים הקלועים או צסל או צמחצת ויכניסו שס ציורס כי הוס פחוח ורפוי ואין בו דבר שחוף. או"ס כלל כ"ח דין ס"ג.

שם (נא) סע"י ה'. אין מגעילין בחמי טבריס וכו' אכל לענין בליעט דיוס כרוחחין. צ"י צ"כ ח"א. לבוש סע"י ו'. ר"ז או כ"ז.

שם (מה) אלא אי"כ אי מהס אינו צ"י. וכ"ז צבאר ימות השנה או צע"פ קודס עעב ה' משה"כ אחיכ לריך שיהא צכל אחד מהס ס' נגדו או אינו צ"י כנ"ש לעיל או ל"ד יעו"ש. וע"י לקמן ס' תק"ט צמ"א ס"ק ו"א טעס לאוחס הנוכגים שלא להגעיל כלי חלב לאכול בו צפר או אופכ"ה וגם ע"י מדין הגעלה וליבון ציו"ט וצדצרינו לשס צ"ד.

שם (מה) הגב. וכ"ש כלי של איסור. שלריך שיהא שאינו צ"י או צמים ס' נגדו ואז מותר להגעיל אפי' הכלי של איסור תחלה. וכ"כ צ"י צ"כ הגמ"י וכ"ה צתשו מהר"ם מרוטנצער"ג ס' תכ"ט וצא"ה כלל נ"ח דין נ"ט ח"י או י"ג. אכל אם הוס צ"י ואין צמים ס' ננגדו לא עלתה לו הגעלה ולא עוד אלא אפי' הכלי שנגעילו בחוכו ג"כ נאכסר אם הוס של היתר. טור ו"ד ס' קכ"א. וע"י לקמן או ע"א.

וכן (מה) אם מגעיל כלי של צפר לאכול בו חלב או אופכ"ה לריך שלא יהא צ"י ואם מגעיל ככלי של איסור לריך שלא יהא צ"י כי המים נאכסרים אם אין צ"כ ס' ננגד הכלי וא"א שיהא צ"כ ס' ננגדו דככולו משערין ואין שום כלי מחזיק שיעור ס' ננגדו. טור שס. ומיחו ע"י צ"י ציו"ד ס' ל"ג (וכ"כ הר"ן ס"פ כל הצפר) שכחב משכחת לה שיהא רוחצ הקדירה גדולס כ"כ שיחזיק מוס שיכיו ס' ננגדה כנון שנחשתתה דק ורחצתה גדול יעו"ש. והצ"ד האחרונים שס.

וכיצד (מה) משערין צ"כ ננגד הכלי האסור מציאין כלי גדול מלא מים ומנולחין הקדירה האסורה צאותן המים עלמן ויתן הקדירה האסורה צאותו כלי גדול והמים היולחין הן שיעור דופני הקדירה האסורה ואח"כ ינגדוד המים המצטלים אותה אם יש צ"כ ס' או לא. מרדכי סוף פ' גיד הנשה צ"כ ראצ"ה. ד"מ שס צ"כ ל"ג או ג' ור"ל דלא צעינן ס' ננגד משקל כלי האסור אם הוס נחשת או דבר אחר אלא ננגד המים אם תתן אותו כלי האסור ככלי מלא מים כמה ילאו מוס ננגדו לך ס' ננגד אותו מוס היולא. וע"י לעיל ס' תנ"א או קע"ג.

שם (מה) בהגב. ע"כ נהגו שלא להגעיל וכו' אפי' קודס עעב ה' משוס גזירה דכלי של איסור דלא מהני ליה הגעלה כל זמן שהוס צ"י שחוזר וצולט מנוי הגעלה דלא שייך ציב נ"ט צר נ"ט. מ"א סק"ט. חק יוסף או' ו' מק"ח או' ה'.

שם (מה) צבטה. ע"כ נהגו שלא להגעיל וכו' ר"ל שנהגו שלא להגעיל שום כלי אפי' אי צלצד אם הוס צ"י צין יהיה נאיסור צין אם הוס מחלב לצפר או מצפר לחלב או מחמץ לפסח והטעם משום דככלי של איסור יש קפידא אפי' הוס אי לצד לריך שיהיה ס' צמים ננגד הכלי ולכן נהגו איסור צכל הכלים שמגעילים שלא יהיה הכלי צ"י משום דמסתמא אין צמים ס' נגד הכלי וגם כדי שלא לדקדק אחר זה. מאמ"ר או' ט'.

באר הגולה ז ע"ג ע"ו חל' הכי' וכו' א"ש

ככ"ש מפני שאינה תולדות האור. וכבכ"פ מה בולעו ע"י תולדות האור אף פולטו ע"י תולדות האור. סגה מיכו אם נשחמש צו רק צמיו עבריה מגעילו צהן (צ"י צסס א"ח) ואין מגעילין צסוס משקה רק צמיוס מיכו דזיעבד מהני הגעלס ככל משקה (צ"י צסס א"ח) אם מגעיל הרבס כלס ציורה עד שמרוב פליעה הכלוס נעשו המיוס כליר אין להגעיל עוד צאותן המיוס (ר"ן פרק כל הצשר) : ו ז כלי גדול שאינו יכול להכניסו תוך כלי אחר מחמת גודלו עושה שפה לפיו ח בטיט כד

בף החיים

בן) שם צסנה. מגעילו צהן. או ע"י חמי האור. צ"י צסס א"ח. והלבוש סס כחצ דכ"ש ע"י חמי האור וכ"כ הפרי"ח וכו"ז סס אכל מלשון א"ח או ל"ב משמע דיכול להגעילן ע"י חמי האור צכ"ר אכל לא כ"ש יעו"ש וכ"כ הער"ס או' ס'.

גן) שם צסנה. ואין מגעילין צסוס משקה וכ"י מפני ששאר משקין מצליעין ולא מפליעין. חש"י הרשב"א ס"י חק"ג צסס הרמב"ן. ר"ז או' כ"ח. ח"א כלל קכ"ה או' כ"ט. דן) שם צסנה. ואין מגעילין צסוס משקה וכ"י והמיוס המעורבין צאפר שקורין לישיא"ס (ובל"א קורין אותו לוי"ג) נראה שדין כשאר משקין. צ"י. מ"א סק"י. ח"י או' י"ז. חק יוסף או' ט"ו מק"ה או' ז' ר"ז סס. ח"א סס. ועיין לקמן או' נ"ח.

הן) ורכן אוחן שמרחיחין כלי כסף אכל האורפין צוויין שטיי"ן לריכין הגעלס שניה אח"כ חד"א דאין הגעלס אלא צמיוס ועוד צוויין שטיי"ן הוא שמרי יו"כ שאסרו אה ככלי. מק"ח סס. ואין לאסור הכלי מפני שצלע צוויין שטיי"ן אם הוא לאחר יצ"ח צמיוס צו"ד ס"י קכ"ג סע"י ט"ז. ח"א סס. ון) שם צסנה. מיכו דזיעבד מהני וכ"י כ"כ צ"י צסס א"ח. ועיין צא"ח דף ע"ד או' ל"ב דמשמע צהדי"א דג' מחלוקת צדבר להרמב"ן צמיוס דוקא ואפ"י דיעבד לא מהני שאר משקין ולהרשב"א ור"ש אפ"י לכתחלה שרי בכל משקין ואח"כ צבי"א י"א דמחלקין צין דיעבד לכתחלה יעו"ש. מאמר או' י"א. וכ"כ צרכ"י או' צ' וכחצ וצזס נסתלק קישי"ח הפרי"ח על א"ח יעו"ש.

זן) שם צסנה. מיכו דזיעבד מהני וכ"י הלבוש. ר"ז או' כ"ח ח"א כלל קכ"ה או' כ"ט והא"י דיעבד החמ"מ או' ז' כחצ דא"ל להגעילס שניה אכל הא"א או' יו"ד כחצ דא"ס הגעילו וסגיע פסח שא"א להגעיל משחמש צו לכתחלה מיכו דעה הפרי"ח להחיר אפ"י לכתחלה כדעה הרשב"א וכחצ דכ"ג דעה הש"ע שסשמו"ט זס לפי שסחמו כפירושו שצכל מוני משקין מגעילין יעו"ש. אכל ססכנס"ג צסגצ"י או' יו"ד כחצ סא דלא סזכיר סש"ע לא סצרת הרמב"ן ולא סצרת הרשב"א משום דספוקי מספקא ליכ יעו"ש ועיין יד מלאכי צכללי הש"ע או' ד' מ"ש צענין זס יעו"ש. נמלא דצדעה הש"ע לא יס סכרע די"א כך וי"א כך אמנס עיין צחקת ספסח או' יו"ד סכחצ דדעה הרא"ה וסריטצ"א כדעה הרמב"ן דלא מהני הגעלס צשאר משקין וכ"כ הרדצ"ז צלשונוח הרמב"ם ס"י רמ"א שכן ססנימו וכ"כ סרי מנוח צסוף פ"ד מה"י חמ"ן וא"כ נראה לסחמיר ולריך לחזור להגעיל הכלי אכל דזיעבד מה סנחצשל צכלי ססוגעל צמשקה מותר יעו"ש. ונראה דסי"ס א"ס סגיע פסח שא"א להגעיל ואין לו כלי אחר כ"א זס ולא סי"ס צ"י צשעה הגעלס יס לסמוך על סמחירין דזיעבד.

הן) ולענין א"ס הגעילו צמיוס המעורביוס צאפר שקורין לישיא"ס דעה הפרי"ח לסחמיר אף דיעבד משום דאין כח המיוס צמקומו לספלי"ט יעו"ש. והיינו א"ס אין ס' והכלי צ"י

אכל א"ס אין הכלי צ"י יס להחיר דיעבד. א"א או' יו"ד. והמט"י כחצ דגס מיוס ואפר דיין כשאר משקין דמגעילין צהס אפ"י לכתחלה (דס"ל כהרשב"א סכתצנו צא"י סקודס) וכחצ דכך סס נוהגין להגעיל צמיוס המעורביוס צאפר דאז אין חשש אפ"י וס"ו הכלוס צ"י משום דאפר כ"ט לפנס ע"פ הורח"ח סש"ע צו"ד ס"י ל"ה ודלא כדעה האחרוניס ז"ל שחלקו עליו וכבר סס"ז עליוס הפרי"ח סס וסס דצריס צצריוס דלעולם האפר הוא פוגס וכמו שנחפשו סמנסג עכל ועיין צס"י זצחי לךך על יו"ד סס או' ל"ז וא"ו פ"ל יעו"ש. מיכו ססכנס"ג צסגצ"י או' י"ג כחצ דזיעבד מותר וכחצ סכבר צא מעסס לירו צאש"ס אהח ססגעילס צמיו לישיא"ס ואמר סזיעבד שרי. וכן ססכוס א"ר או' ח' ר"ז או' כ"ח. אמנס עיין צחקת ספסח סס סנחצ דלפי מ"ש א"ח דמו לישיא"ס דינס כשאר משקין א"כ לדעת הרמב"ן והרא"ה וסריטצ"א דלא מהני הגעלס צשאר משקין מדא"י כדחני"א ומורק וסוטף צמיוס ולא ציין וכ"י א"כ ס"י צמיוס המעורביוס צאפר לא מהני צכו הגעלס מדא"י יעו"ש. ומיכו לפי מ"ש צא"י סקודס דזיעבד מה סנחצשל מותר ס"ה לכאן (ט"ן) שם צסנה. נעשו המיוס כליר. היינו שנשתנו לורת המיוס ונעשו כליר. כ"כ ד"מ או' ח' צסס הר"ן. ס) שם. צסנה. אין להגעיל עוד צאותן מיוס. דכ"א עיינו רוחות שסמיוס הללו נחנמלו מרוב צליעתן. לצוש. מיכו צרי"ן סס מצוחר דאין סטעס כן אלא דה"ו כמו מגעיל צרוטצ ולפ"ז אף צמגעיל קודס ה"י יס לאסור ומ"מ דזיעבד יס להקל מטעמיוס דפרשתי לעיל. א"ר או' ט' ור"ל מטעמיוס סכתצ צא"י סקודס להחיר דזיעבד צמיוס המעורביוס ע"ס אפר שקורין לישיא"ס וה"ה צזס יעו"ש. וכ"כ הרמ"מ או' ז' דזיעבד מהני להגעלה. וח"י או' ח"י כחצ דזיעבד שרי כמו צמשקה ול"ע צרי"ן עכ"ל מיכו כבר כתצנו לעיל דכונה פ"ו חולקיוס צמשקה וא"כ ה"ה צזס וע"כ אין להחיר כ"א דוקא סכבר נצצשל או סכבר סגיע פסח שא"א להגעיל כצ"ל. דאז יס לסמוך על סנתירין דזיעבד.

סא) שם צסנה. אין להגעיל עוד צאותן מיוס. ונראה דאפ"י הגעיל צהס כליוס שאינן צ"י דדין כן. עו"ש אות ד'. סב) וכתב צא"י כלל נ"ח דין ע"ה שאין להשתמש צמיו הגעלס של אוסור לכתחלה אף שיש ס"י כנגד הכלי משום דה"ו כמצטל אוסור לכתחלה כיון שרולה להשתמש צמיוס. ח"י סס. מק"ה או' ח' ונ"ל דא"י מיירי כשנוכסיר הכלי משום צליעת אוסור דאז ה"ו כמצטל אוסור לכתחלה אכל כשמוגעיל לצורך פסח אין אוסור עליו כלל קודם פסח ואפר דמ"מ כיון שמוגעילין של צשר וגס של חלצ ושל אוסור הכל צכלי זס ולכן גס א"ס מגעיל רק של מין א"י של היתר אין להשתמש צהס דאחי לאחלופי וכה"ג כתצ הא"י סס. ח"א כלל קכ"ה או' כ"ע.

סג) סע"י ו'. עושה שפה לפיו. ר"ל סציב לפיו ולא עליו ממש כי לריך שיהיה פיו מנולה כד' סצולו

כדי שיתמלא היטב ויגיעו המים בשפתו וממלאו מים ומרתחו * או יקח אבן רותחת או לפיד אש וישליכנו לתוכו בעודו רותח ומתוך כך ירתחו המים יותר ויעלו על שפתו : ז' נוהגין לשווק הכלי במים קרים אחר הגעלה *מיד :

תנג דיני החטים וטחינתם למצות. וכו' ט' סעיפים :

א * אלו דברים שיוצאים בהם ידי חובת מצה בחטים ובשעורים ובכוסמי ובשבולת שועל ובשיפון והמנהג

באר הגולה
ט הראש והמדי
כפ"ג דפסחים .
י טור בשם השו"ע .
כס"י וס"פ :
* (כדי שלא יחזור
ויבלע מה שפלט
(כבר) :
א משני פסחיו ל"ה

כף החיים

שיבואו שם נוי הגעלה. אחרונים. וכ"מ ברש"י ע"ז ע"ז ע"ב.

שם. עושה שפה לפיו צטיט. ובשאר ימות השנה עושה השפה נעיסה כדאיתא צטיט ע"ז ע"ב וכן בפסח שאסור לעשות נעיסה עושה מטעם כו"ש צצ"י ועו"ש.

שם. עושה שפה לפיו וכו' נמשך שא"ל שלא ניתן פעם א' עליו ושנא צשעת הגעלה לא יתן עליו לכן יעשה שפה. והע"ג שהמנים זבים נמשך דרך הטיט ק"ל כזולטו צנילוות כך פולטו צנילוות. מ"א ס"ק י"א.

שם. עושה שפה לפיו וכו' ואם הוא כלי ששואבין עמו רותחין אין לו תקנה באופן זה דלד החילון לא נגעל לכן לריך להכניסו כולו ליורה. מהרי"ל. וי"ל דה"ה קערות שמוכסין בהם המנחת אף לז החילון לריך הגעלה. מ"א שם. ח"י א"י חק יוסף א"י וי"ד. מק"ה א"י ק' ח"א שם א"י כ"י. ומ"ש שם המ"א צענין כלי שפיכו לר וכו' כבר כתבנו אותו לעיל ס"י ת"א א"י י"ד וכן מ"ש הצ"ח דעורו לא הוי ככ"ר והצ"ח הטי"ז ס"ק י"א כתבנו אותו שם א"י ק"י"ג ועו"ש. וכן מ"ש הטי"ז סוף הכ"י צענין נשים הנוהגות שלא להשתמש בקדירה ששופכין רותחין וכו' כתבנו אותו שם אות רל"ו ועו"ש.

שם. עושה שפה לפיו וכו' ויש חילוק בין אם לא הוגעל לז החילון בשואבין מיורה דיעבד אסור משה"כ אם לא נגעל השפה שלא עשה גנפא דיעבד מותר ד"ש ס' בהפ"מ ושעת הדחק. ח"א א"י י"א.

שם. עושה שפה וכו' וכן הדין צורה אחר שהכשירו זה כלים ורואה להשתמש בה בפסח לריך לעשות לה שפה. ט"ז סק"י. וכ"כ האחרונים. ודין היורה כבר כתבנו אותו לעיל מא"י כ"א ואלך קחנו נמש.

שם. או יקח אבן רותחת וכו' כ"כ הרא"ש והמרדכי פ' כל שטס ור"י כתב שיש מי שכתב שאינו די באבן אלא דוקא צשפה של טיט אבל העולם נהגו להכשיר באבן רותח. צ"י. וכ"כ הצ"ח שהעולם נהגו באבן.

שם. או יקח אבן רותחת וכו' ונראה פשוט דכן יש לשמוך על חיקון זה ככלי של אסור כמו בחמץ ובלבד שלא יכא הכלי צ"י דאלו היה צ"י אין חיקון דכא לריך ס' במים ואין כלי גיבא ס' כנגדו במים שכתבו כמבואר בעור וי"ד ס' קכ"א. מאמר א"י י"ד. וע"ש מה שהסג על ס' ניורה שמשון שכתב דכלי אסור אין לשמוך על זה ועו"ש. ועיין לעיל א"י מ' וא"י מ"א.

שם. הכשיר כלי אסור צ"י ע"י גנפא ובטלו צ"י ו"ש הפ"מ וסעודה מליה יש להסיר. ח"א א"י י"ג.

שם. או יקח אבן רותחת וכו' פ"י שומלאנו בהלכה סיטב. מ"א ס"ק י"ב.

שם. אבן רותחת וכו' דלוננת מאנן המים. מ"א ס"ק י"ג. ע"ד) סע"י ז' נוהגין לשטוף וכו' שלא יחזור ויבלעו ממים הרוחחין שעליהם. עור צשס חש"י רש"י. בא"ה. ר"ז א"י ה' אצל הטור כתב דאין לחוש להם אלא שכתבו קר. ויש שכתבו ע"פ מה דאיתא צ"י דס חטאה (צ"י ע"א) ומורק ושטף במים מריקה בחמין ושטיפס צלון כמ"ש צצ"י ועו"ש. ע"ה) שם. נוהגין לשטוף וכו' ובדיעבד אין קפידא אפי' אם לא שטף הכלי כלל. א"י כלל נ"ח דין ע"ד. ח"י א"י כ"א. פרי"ח. חק יוסף א"י י"א. מק"ה א"י וי"ד. חמ"מ א"י ט' ח"א כלל קכ"ה א"י ל"ז.

א) סע"י א' אלו דברים שיוצאין בהם וכו' משום חובת מצה צלילה ראשונה שהוא מחוייב לאכול מצה כדכתיב צערב חאכלו מצות. רש"י פסחים ל"ה ע"א. ועיין לקמן ס' הע"ה סע"י ז' ובדבריו לשם צס"ד.

ב) שם. בחטים ובשעורים וכו' דאמר קרא לא האכל עליו חמץ צשעת ימים האכל עליו מצה דברים הצאים לידי חימוץ אדם יולא בהם ידי חובתו במלה ולאז אורז ודוחן שאין צאין לידי חימוץ אלא לידי סרחון. גמ' שם. ופי' רש"י אורז ודוחן אין עושין חמץ ואם מחמיצין אותן מסריתין עכ"ל וכ"כ הלבוש. ועיין לקמן א"י ז'.

ג) שם. בחטים ובשעורים ובכוסמין וכו' כוסמין מין חטים שיבולת שועל (שיבולת שלם עשוי כזב בוטל. רש"י במשנה ס"ה). ושיפון מין שעורים. גמ' שם.

ד) שם. בחטין ובשעורים וכו' נקט חטים צרישא לפי שהוא מוקדם צפסוק ארץ חטה ושעורה וכו' ונקט שעורים קודם כוסמין אעפ"י שהוא מין חטים לפי ששעורים הוא ממין ז' ולפיכך הוא קודם לכוסמין כמ"ש לעיל ס' קס"ה סע"י ד' והקדים כוסמין לשבולת שועל ושיפון לפי שהכוסמין הוא מין חטים. מ"ב במשנה שם הג"י שיפון קודם לשבולת שועל וכ"כ לעיל ס' קס"ה א"י י"ט דשיפון קודם לשבולת שועל ועו"ש. ועיין צ"א' ש"ח"י.

ה) שם. הגב. והמנהג ליקח לכתחלה חטים. שהוא המוצחר ומוקדם למצוה. לצ"ש. ואם אין לו חטים כתב ח"י א"י צ' דכאן אליבא דכ"ע מין החציב עליו קודם כדי לקיים יותר מלות אכילה מלה לתיאבון ועו"ש. וכ"כ חמ"מ א"י א"י ר"ז א"י צ' אמנם אם כולם שוים עליו בחציבות אז יקח על סדר שכתבנו צ"א' הקודם. ו) שם. אבל לא באורז. והוא מה שקורין ריי"ז או היר"ז וכן טערק"י שקורין הייד"ן. שר"י מהרי"ם מלוצקין ס' ע"ה. ח"י א"י ג' ח"ר א"י צ' ושנעתי דמה שקורין צמדיות אלו (צערי אשכנז) טירקיש"ן וויי"ץ חונס בכלל חטים כלל רק למוני קטניות יחשב. ח"י א"י א"י ח"ר שם. ח"א א"י א"י ר"ז א"י ג'.

באר הגולה
ב שם צנורא .
(וסמנסג ליקח לכחלה חטים (מהר"ל) = אבל לא באורז ושאר מיני קטניות וגם אינם באים לידי חימוץ
ומותר

כף החיים

ז **שם**. וגם אינם באים לידי חימוץ. ואפי' לש קמח אורז וכיוצא בו צרותחין וכסכו צנודים עד שנתפח כמו בלוק שהחמין הר"ז מותר באכילה שאין זה חמץ אלא סרחון. הרמב"ם פ"ה דין א' וכ"כ הכלבו צמ"י נ"ח. ר"ז א"י א"י וכ"כ מדברי הטור והש"ע שכתבו וגם אינם באים לידי חימוץ משמע דאינם באים לידי חימוץ כלל בכל גוונא. וכ"כ מ"מ"ש לעיל א"י ב' צמ"ט רש"י ולבוש. וכ"כ מדברי רמ"ו נ"ה ח"ג שכתב ומותר לעשות מהם כל מיני תבשיל יעו"ש. ומ"ש שם צנורא"ש השגות הראש"ד דאין דבר זה פשוט ולא הכל מודים בו וכ"י היינו על דין ב' אם לש צמ"י פירות וכמ"ש צמ"מ שם שהעתיקו צמ"י צ"י וכ"כ י"א בהגה"ט. וכ"כ מדברי מרן כ"מ שלא דבר כלום על השגות הראש"ד הנז' משום דסומך על דברי הרמ"מ וגם משום דחמת הוא כן דאין הכל מודים בלש צמ"י פירות כמ"ש צטור וצ"י ס"י תס"צ יעו"ש. ועיין ח"י א"י ד'.
ח **שם**. ומותר לעשות מהם תבשיל. יר"ש לא יאכל אורז מאחר שנתפשט איסורו בכמה קהלות. הרב מהר"י זיין צמ"ט שער יושע כ"י שער ו' ס"י ד' וכן נהגו שלמים וכן רבים. צמ"י א"י א"י ועיין לקמן א"י יו"ד.
ט **שם** הגב. ויש אוסרים. כ"כ בהגמ"י פ"ה צמ"ט סמ"ק על הקטניות כגון פולין ועדשים יש נוהגין איסור לאכלם צמ"ט וכן ה"ר שמואל מאיבר"א אצל ה"ר יחיאל ושאר גדולים היו נוהגין בהם היתר וקשה מאד הדבר להחיר כיון שאחרים נהגו בהם איסור. ונראה שלא נהגו בהם איסור משום חימוץ דלא טעו אינשי בזה דתינוקות של בית רבן יודעין אותו דצ"י אמרינן בגמ' דאינו בא לידי חימוץ אלא ה' מינין בלבד אלא אסורות משום דדגן מעשה קדירה וקטניות מעשה קדירה גזירה ה' אע"פ הא' וגם יש מקומות שעושין פת מקטניות ואתי לאחלופי צמ"ט א' שהוא מעשה קדירה אצל מיני ירקות דלא דמו לדגן כלל לא אתי לאחלופי וגם פעמים תצואה מעורבת בהם וא"א לצררו יפה והחדל כמו כן יש לאוסרו צמ"ט משום דהוא מידי דמיידגן אע"ג דצמייהם היה מותר מ"מ עתה יש להחמיר בדורות הללו שאינם בקיאים כ"כ באיסור והיתר כדורות הראשונים כפי רב סעדיה גאון עכ"ל. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה כ"ז צמ"ט סמ"ק. והצ"ד צ"י וכתב ולית דחש לדברים הללו זולתי האשכנזים. וכ"כ ד"מ א"י צ' ואנחנו צ"י האשכנזים נהגו להחמיר. וכך הם דבריו כאן בהגה"ט ש"ע שכתב והמנהג צמ"ט להחמיר ואין לשנות. וכ"כ הלבוש. וכ"כ הצ"ח. וכ"כ הר"ז א"י ג' דנהגו צמ"ט אלו שלא לאכול צמ"ט תבשיל של אורז ודוחן ופולין ועדשים ושומשמין ושאר מיני קטניות אפי' צי"ט אחרון. וכ"כ ח"א כלל קצ"ז א"י א"י דנהגו כל תפולות הגולה האשכנזים וכן צמ"ט פולין שגם הם נחשבים נצמי האשכנזים לאיסור ואפי' לצמ"ט קטניות ורעל"ק"ע ואורז ודוחן שלימים אסרו הכל מפני הטעות יעו"ש. ועיין עוד לקמן ס"י תס"ד בהגה"ט שגם החדל המנהג צמ"ט שלא לאכול כלל צמ"ט יעו"ש. וכ"כ הלבוש והצ"ח ושאר האחרונים.

י **שם** הגב. ויש אוסרים וכ"י וכתב סמוק ז"ל ומעידני על אצל מארי הגאון ז"ל כמס לער נלטר אותו לדיק על זאת וכ"י היה מתרעס ואומר אי איישר חילי אצטיליניס למנהג גרוע הלו שסיו חומרא דאתי לידי קולא ונפק מינה חורבא ומכשול באיסור חמץ כי מחוך שאין מיני קטניות מלויין להמן לאכול ולטבוע לריבין לאפיה לחם מלס הרבס צפרטית סענייס וכ"י מחוך קך אינם נזכרים צמ"ט בראוי וכ"י קרוב הדבר שנסעלים באיסור ברה ר"ל וכ"י דהו חש להמין רבס עם שלא חלעוו עליו מדינה וכ"י וע"ש שהאריך הרבס והביאו מהצ"ד א"י א"י וכן צמ"ט בשמים ראש ס"י שמ"ח חמס על האוסרים לאכול קטניות ואורז וכתב שהוא מנהג צמ"ט וכ"י יע"ש. אמנם הפרי"ח כתב סמך למנהג מהש"ס וסו"ס ז"ל לפיכך יש לחפוש לאסור כל מידי דדמי לדגן משום דמחלף להו בדגן אצל א"ן כן מנהגינו (בספרדים) זולתי באורז ששנה אחת אחר שצדק ג"פ יפה נמלא בו גרעין חטס ומאוחו יום והלאה לא אכלנוסו צמ"ט עכ"ל. וכ"כ הגאון חיד"א צמ"ט ט"ו א"י ו' דאנחנו צ"י ספרד אין נוהגין צמ"ט קטניות אמנם באורז נהגו צמ"ט ירושח"ו מרצ"ח חמ"ח וירא"י ס' שלא לאכול צמ"ט שסעידו דהו עיבדא שביררו האורז כמס פעמים ושבו אחר שצטיליהו נחלח חמס ולכן נמנעו מלאכול אצל א"ן מוחין ביד האוכלים וצפרט כי צמ"ט הוא מוין סענייס וסחנוקות יעו"ש. ועיין בספר פקודת אלעזר לעיל ס"י נ"א דף ס"ד ע"ד שכתב דעכשו נוהגין גם הספרדים בירושח"ו לאסור הקטניות צמ"ט יע"ש. אמנם עתה צמ"ט נחרצו האוכלים ויחר ויותר ממה שס"ו מקדס קהלות מרובות וכל אחד ואחד מחזיק צמ"ט יש אוכלין קטניות צמ"ט ויש שאין אוכלין ואין צ"י משום לא מהגודרו כיון דכל אחד קסלס צמ"ט וכמ"ס לקמן צמ"ט חס"ח צמ"ד.

יא **שם** בהגה. והמנהג צמ"ט להחמיר וכ"י ואל יאמר אדם כיון שאין אסור מדא"י אין לחוש דכל דגזרו רבנן העובר עליו חייב מיתה ועובר על לא תסור מן הדבר וכ"י דרשות מהר"ל ה' מאכלות אסורות צמ"ט א"ר א"י ג' וכ"כ החיד"א צמ"ט צמ"ט וצמ"ט ט"ו ע"ש שם דצמ"ט פולין שקיבלו עליהם כמה מנאות שנים חומרא זו קלת גדולי ישראל אין להקל להם והמיקל הוא פורץ גדר וכ"י יעו"ש. והצ"ד שצ"ח א"י א"י וכ"כ ח"א כלל קצ"ז א"י א"י.

יב **ובמקום** אחד עמדו קלת מהחכמים שרלו לפרוך צ"ח ולא עלתה צידס לפי שחכמי הדור מגדולי אשכנז חרדו לקראתם ועמדו צפרץ וקיימו דברי חכמים והחליטו האיסור צמ"ט אלו. שצ"ח שם.
יג **ואם** הוא שעת הדחק ושנת רעבון וכמעט לא ינלאו העניים מה לאכול עיין שד"ח מע"י חו"מ ס"י ו' א"י א"י שהביא פלוגתא בזה והוא ז"ל מכריע בדעת המתירין ודוקא לעניים ולחיי שעה ולא לזולתם יעו"ש וכ"כ ח"א שם דצמ"ט הדחק שאין לאדם מה לאכול אלא צדוק גדול מותר לצמ"ט קטניות ושאר דברים ומ"מ כל מה שאפשר לחבר

ג ומותר לעשות מהם תבשיל הגם ויש אוסרים (עיר וסג"ש פ"ה ומדרכי פי כ"ט) והמנהג באשכנז להחמיר באר הגולה
ג מהא דרב הונא דאין

קף החיים

לחבר מאורו ודוחן (שקורין בערבי דוכין) ורעלק"י שקורין
טארטאק"י וזכר מזה כי הם דומין יותר להי מניס עכ"ל
ועיין עוד מזה מ"ש בספרו מ"א סי' י"ט ועו"ש.
(יד) ועיין בשו"ת מכתם לדוד סי' ק' באחד שהגיע בע"פ
לכפר ישמעאל והתיר לו לאכול קטניות בימי
הפסח אף אם אין מנהגו לאכלם וצלי התרה אם אין
איש אתו להתיר לו ואם יש לו שאר מיני קטניות חוץ
מאורו וזכר עלמנו מאורו דגרע מכלכו ועו"ש. והציאו
ברכ"י סי' תפ"כ א"י כי עיקרו הד"ש סי' י"ט א"י א"י
פ"ת. ובכ"מ שיש להתיר מ"מ לכתחלה יחליענו ברותחין
דכל מה שאפשר לתקן מתקנין. תשו' חת"ס סי' קכ"ב
והציאו השד"ח שם ופ"ת.

טו) ואותם

הנוכחים שלא לאכול אורו בפסח אם נהגו
כן מפני שסוברים דאורו מחמין מתירין
להם בשאלה והתרה ואם יודעים שהאורו אינו מחמין אלא
שראו להחמיר עליהם משום תערובת או משום גזירה
דלמנא אתי לאחלופי דזייסא אסור להתיר להם אפי'
בשאלה ואם החזיקו בני צניעם בצניעה זה אעפ"י שהם
סוברים שטעם החומר הוא משום דהוה ס"ל לאצטיוהו
דאורו מחמין מאחר דממתחילין בתחלה לנהוג שלא לאוכלו
לא היה מפני שהיו סוברים שמתחמין אלא מטעם העירוב
או מטעם הגזירה און מתירין להם. מהר"י לוי סי' ל"ח
כנה"ג בהגה"ט. מיהו הפר"ח צ"ח תל"ח חלק עליו וכתב
דאם נהגו כן מפני שסברו שהאורו מחמין הוי מנהג
בעשות ומודיעין להם שמוותרים לאכלו בלא התרה. ואם
ר"ו להחמיר על עלמן מתירין להם ע"י חרטה ולצניע מתירין
להם בכל גוונא ג"כ ע"י חרטה ועו"ש. והציאו י"א צ"ח
זה בהגה"ט. אבל הרב חת"ס צסוף סי' קכ"ב כתב לקיים
דברי מהר"י הלוי ועו"ש. ועיין עוד מזה צו"ד סי' רי"ד
וגם עו"ש שיש הפרש בין קבלת רצום ליחידים ועו"ש.

ועיין להרב לב חיים ח"ב סי' ל"ד שכתב דבעירס אומיר
וכל סביבותיה נהגו אוסור שלא לאכול אורו כלל והו"ל
ממש דברים המותרים ואחרים נהגו בהם אוסור דאון
אדם רשאי להתיר להם כמ"ש צו"ד סי' רי"ד אלא דכיון
דהוי הענין שנהגו אוסור משום גדר וסויג משום חומרה
בעלמא צודאי ע"י התרה שרי עכ"ל ועו"ש. וכ"כ הרב
רב פעלים ח"ג סי' ל' מיי שנהג אוסור באכילת אורו
ומחמת סיבה רוצה לאכלו הן מחמת שאינו בקו הבריאות
הן מחמת סיבת אחרת המנהג פשוט בעירונו לעשות התרה
ע"י חרטה ולאכול כי עושין לו פתח מתוך חרטה ועו"ש.

טז) והנהוג

שלא לאכול תבשיל של אורו ומיני קטניות
אם יכול לבשל לאחרים צו"ט עיין בחקת
הפסח א"י א"י שהציאו דברי מהר"י סי' נ"ה (והציאו מור"ס
ז"ל לקמן סי' תקכ"ז סעי' ק' בהגה) שכתב מיי שמתענה
בר"ה וכו' כיון דאינו יכול לאפות ולבשל לעלמו אינו יכול
לבשל לאחרים וכו' וכתב הוא ז"ל דוקא מיי שמתענה (לפי
שאינו יכול לבשל לעלמו) אבל מיי שנהג אוסור צמין א"י
מותר לבשל אותו לאחרים כמו שמותר לאפות חלה לקטן

וכו' ועו"ש. וכ"כ בספרו ער"ה א"י ד' וכ"כ דעת המחבר
צ"ח תס"ז א"י ו' ועו"ש. אמנם הרב רב פעלים שם כתב
אע"ג דלפי טעם של מהר"י יש להתיר משום שהיא מותר
בשאר מיני תבשיל ולא דמי למתענה דאינו יכול לבשל כלל
אלא דמי להך דחלה מ"מ לפי טעם המ"א צ"ח תקכ"ז
ס"ק כ"ב שכתב שאין להתיר לכתחלה משום הואיל ה"ה
צ"ד אע"ג דו"ל הואיל ובעי מתשל לא שרינן לכתחלה משום
הואיל ואסורין אלו הנוגין אוסור צאורו לבשל לאחרים
וכתב ונראה דטעם זה מוסכם לכ"ע ותמה על הרב חקת
הפסח שלא זכר טעמו של מ"א ועו"ש. וכ"כ בספרו בן
א"ח פ' לו א"י מ"א. וכתב: שם ודומה לדין זה תמלא גם
בשאר יו"ט שאם זה המבשל אכל בשר צו"ט אסור לבשל
חלב לאחרים אלא א"כ יש שהות ציוס שיעבור זמן שש
שעות אחר אכילת הבשר כדי שיבא ראוי שיאכל זה מן
התבשיל הכול צו ציוס אבל אם לא יש שהות ציוס שיאכל
הוא עלמנו ממנו אסור לבשל לאחרים עכ"ל. מיהו עיין בשד"ח
מעי' חו"מ סי' ו' א"י ו' שהציאו כמה פ"י דמתירין לבשל
אורו ציוס ז' של פסח שחל ציוס ו' כדי לאכול בשבת
למקלין לאכול צ"ח והוא מטעם הואיל דמקלעי ליה אורחים
דחיו לכו ציוס ז' ועו"ש ואם היה אסור לבשל לאחרים
כפי דברי הרב הנז' ה"א אפי"י אם היו אורחים מלויים
אסור לבשל להם וא"כ היאך נתיר הואיל ומקלעי אלא
ל"ל דס"ל מתענה שאני שאינו יכול לבשל לעלמו לא כן מיי
שאינו מתענה וכטעם מהר"י וכמו שחילק הער"ה. נמלא
דדון זה בצלוגתא שניא וא"כ כיון דרוצו הפ"י מתירין לבשל
האורו צ"ח שחל בע"ש וכמ"ש השד"ח שם ועוד דגם לפי
טעם המ"א אינו אסור לכתחלה כנז' א"כ צעת האורך
יש להקל כגון שהיא משרתת שמוכרת לה לבשל וכדומה
שיש הכרח צדצר אבל צמקום שלא יש הכרח יש
להחמיר.

טז) וכתב

שם רב פעלים דאם עדיין לא נתבשל האורו
מותר לטלטלו צו"ט אותו שמוכר צו אוסור
ולא חייב לגבי דידיה מוקף"ה י"ן דיכול לקלותו צ"ח על
האסכלא צ"ח מיי דאון כאן חיימין ולגבי האשכנזים כתב
דיש להסתפק דאפשר דאינו מותר להם לקלות ולבשל האורו
משום מראית העין ועו"ש. משמע דדוקא אם עדיין לא
נתבשל האורו דראוי לקלותו ולבשלו ולאכלו מותר לטלטלו
אבל אם כבר נתבשל דאסור לו לאוכלו עוד אסור לטלטלו
מיהו לדעת הפ"י שכתבנו לעיל דכיון דמותר לבשל לעלמו
מותר לבשל לאחרים א"כ לית ציה מוקף"ה כלל. צ"ח ח"י צ"ח
מבוסל צ"ח לספרדים צ"ח לאשכנזים. אמנם אפשר דלאשכנזים
חיישינן משום מראית העין וכמ"ש הרב הנז' ולפי"ז גם
צ"ח אסור לבשל לאחרים שלא יחשדוהו שעובר על תקנת
חכמים אלא א"כ יש איזה היכר שאינו מבשל לעלמו. ויתבאר
עוד מזה לקמן סי' תס"ז סעי' ה' בהגה וסי' תקכ"ז סעי'
ק' בהגה ועו"ש.

טז) שם

בהגה. ואין לשנות. אבל מותר לטחון ולאפות
כעין מנא"ת ולאכלם. ה"א כלל קכ"ז א"י א"י

ואין לשנות מיכו פשיט דאין אחרים צדיעצד אם נפלו תוך התבשיל וכן מותר להדליק בשמיים הנעשים מכס ואין

כף החיים

וגיבור אפסר דיש לחוש שמה יטעו ללאת צהם י"ח מלה וע"כ המנהג להחמיר בכל גוונא. (ט) שם בהגה. ואין לשנות פולין לחיס נראה שמתרין. צ"ד סי' רי"ז. ולי נראה דיש לפקפק לבני אשכנז שנהגו להחמיר אפי' בחרדל שדומה לקטניות וראוית הרב"ד יש לדחות. ברכ"י או' צ'. (ד) יש נהגין שלא לאכול שום צפסה ואיני יודע טעם למה ונ"מ עתה אין להקל בפני ע"ה ובזנעה לת"ח אין להחמיר. א"ח סי' תס"ד. מוכר ח"א כלל קכ"ז או' ז' כתב דמה שיש נהגין שלא לאכול לנזק ושומים שאין לזה שום טעם וריח ונותר להתיר להם צפסות דודאי צזכ לא שייך שום סייג עכ"ל. ועיין לעיל סי' תמ"ז או' קל"ד.

ומיכו אפסר דיש לחוש שמה יטעו ללאת צהם י"ח מלה וע"כ המנהג להחמיר בכל גוונא. (ט) שם בהגה. ואין לשנות פולין לחיס נראה שמתרין. צ"ד סי' רי"ז. ולי נראה דיש לפקפק לבני אשכנז שנהגו להחמיר אפי' בחרדל שדומה לקטניות וראוית הרב"ד יש לדחות. ברכ"י או' צ'. (ד) יש נהגין שלא לאכול שום צפסה ואיני יודע טעם למה ונ"מ עתה אין להקל בפני ע"ה ובזנעה לת"ח אין להחמיר. א"ח סי' תס"ד. מוכר ח"א כלל קכ"ז או' ז' כתב דמה שיש נהגין שלא לאכול לנזק ושומים שאין לזה שום טעם וריח ונותר להתיר להם צפסות דודאי צזכ לא שייך שום סייג עכ"ל. ועיין לעיל סי' תמ"ז או' קל"ד.

(כא) ומה שקורין ערד עפול (תפוחי אדמה. כ"כ צסי עמק הלכה ה' פסח סי' קל"ד) כמדומה שנהגין היתר כי אין בכלל קטניות וגדולים הם ולית צבו תערובת תבואה. וקאוי נהגין היתר. א"ח סי' תס"ד. וכ"כ במש"ז צסי' ז' או' א' דשתיית הקאפ"ע נהגין היתר כי עירוב לית צבו ואין דומין לדגן לאיחלופי ואין לאסור במקום שנהגין היתר וכ"ה מה שקורין ער"ד טאפלון או ערד עפול דשרי אם לא במקום שנהגו לאסור יעו"ש. ועיין עוד בא"י שח"ז.

(כב) קאהב"י אם חרכום קודם פסח יש להתיר הרב צב"י ח"צ סי' ה' והרב חק יוסף צדין זה חלק עליו ואסר שכן הורה הגאון חמיו מהר"ר אצרהס צרודה ולי מסתברא כה"י צב"י והצו דלא לוסוף עליה שהקאב"י הוא אילן ונעשה משקה. ברכ"י או' ג' ועיין בספרו טוב עין סי' ט' או' ו' שכתב שגדול אחד היה מחמיר אף בקאהב"י אע"ג דודאי פרי עץ הוא ונראה שרצה להחמיר לפי שהמון לא ידעו מה הוא וידמו שהוא ג"כ מין קטניות ויתירו הכל ויפרלו גדר הראשונים ונ"מ אף במקומות שקיבלו חומרה זו בקאהב"י ג"כ אם חרכו אותו קו"פ יש להקל וכמ"ש בצב"י ח"צ סי' ה' ודלא כחק יוסף יעו"ש. והביאו שעת' או' א' וכתב דבמקומות אלו נהגין היתר פשוט בקאפ"י ואעפ"י כן זריזין מקדומין להרוך את הקאפ"י קו"פ וגם לעיין קודם שקולים אותם לצרר משם תערובות אורז ושאר מנינים להיות נקיה מכל משום חומרה דפסה וצרכת טוב תבא עליהם עכ"ל. והרב עיקרי הד"ט סי' ח"י או' ל"ד כתב דאללם המנהג פשוט לשנות הקאוי אף אם לא נחרך קו"פ יעו"ש. ועיין לעיל סי' תמ"א או' קפ"ט וא"ו ר"ע.

(כג) אבן צט"ע שמתהי שרצים פורשים שלא לשתותו צפסה לפי שיש חשש רמאות שמתנשמים צט"ע ואח"כ חזרין ומייבשין אותו למזכור ושמה נשתמש תחלה עם חמץ וכן שמתהי משלמים וכן רבים ולכן שומר נפשו ירחק מהם. צב"י שס. ברכ"י או' ד' ומ"מ נראה דאין לחוש לכלים שנתבשל בהם טו"ח או נשפך מהטו"ח לתוך המאכל ויש נהגין היתר בטו"ח שצאה מן התגרים אשר צמדינות

(כד) ואם מותר לעשות י"ש ממוני זרעים וקטניות דעת ח"א צמ"א סי' ל"א לאסור אפי' אם צדקן היטב שאין בו שום גרעין ואפי' אם נעשה הי"ש מדגש והוא כרוב והמייטוט היה מהקטניות אפי' אסור יעו"ש אבל בשו"ת עמק הלכה צ"ה פסח סי' קל"ד התיר צי"ש הנעשה מתפוחי אדמה ומערב צו מני קטניות אך לריך לזכר שיהא מלוקט אותו קטניות מתבואה של חמשה המינים וגם לריך לקנותו ממוחזק בכשרות וזה לריך לזכר בכל יו"ש שקונים לפסח שנעשה ממו"ד וכיוצא לקנותו ממוחזק בכשרות יעו"ש. והביאו השד"ח מעי' חו"מ סי' ו' או' י"א יעו"ש. ועיין בא"י שח"ז.

(כה) שם בהגה. אם נפלו תוך התבשיל. מלשון הרב משמע דאפי' ליכא סי' ג"כ מותר אפי' באכילה וכן משמעו האחרונים לכן בתה"ד סס"י קו"ג משמע דדוקא בתערובת משהו אין לאסור אבל פחות מסי' יש לאסור באכילה ועיקר נראה כדעת האחרונים כיון שצלא"ה הוא חומרה והרחקה צעלמא ומ"מ רוב עכ"פ צעיין דאלי"כ לא מיקרי תערובת כלל דהוי כאוכל התבשיל מקטניות עלמו ח"י או' ו' וכ"כ א"ר או' ד' דדוקא אם נתערבו צרוב היתר וכ"כ הזר"ח ח"ג סי' מ"ה דאם נתערבו צרוב שרי יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או' א' ר"ז או' ה' ח"א כלל קכ"ז או' א' והיינו דוקא צדיעצד כמ"ש רמ"א אבל לא לכתחלה דילפיין לה מדמאי דתערובתו מותר צדיעצד ולא לכתחלה כדאמרין צפ"ק דחולין יעו"ש ודלא כמ"ש הפר"ח דלא עדיף מחלת חו"ל ומשמע אפי' לכתחלה מותר לצטל כמו חלת חו"ל. ער"ה או' צ' וכ"כ צספרו חקת הפסח או' א' יעו"ש.

(כו) והא דצטל צרוב אם אינו צעין אבל מה שהוא ניכר יזרוק. ח"א שס.

ואינן אוסרים אם נפלו לחוך החבשיל וכן מותר להסכות מיני קטניות בצית (ח"ס סי' קי"ג) וזרע חקליו"א
מהרי"ל

כף החיים

בשמן שומשמן דשכית טיבא גרגירי חטים צו. זכ"כ"י או"י ה
ועיין לעיל סי' תמ"ז או"י קמ"ו.

לא) ומשמע ממכרי"ל דמותר לאכול שמן זית. מ"א
סק"ב. חק יוסף או"י ו' חמ"מ או"י א'
מיסו סדג"מ כחצ לא ראינו מנהג שיאכלו שמן זית בפסח
ועוד נראה חומרא בשמן זית שכרי סוחים כוחש במכחשת
והזחיס מקרי דברי חרף כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סעי' ח' וא"כ
יש לחוש אולי נכחשו במכחשת שכחשו צו חמץ יעו"ש. אמנם
עיין במחש"ס סק"ב שכחצ דזחיס אין לחוש שכחשו במכחשת
שכוחשים צו שטורים דידוע שיש להם כלים מיוחדים לשמן
זית יעו"ש. וכן הרב חיד"א בסי' ט"ב עין סי' ח"י או"י פ"ב
חמה על זה כי ידוע שהשמן זית נעשה בצית סבד יעו"ש.
וכ"כ השו"ג בסי' תמ"ז או"י כ"ג בשם רי"ו נ"ח ח"ס דפמן
מוחר יעו"ש. ועיין לעיל סי' תמ"ז או"י קמ"ד ודוק.

ב) שם בהגה. וכן מותר להדליק וכו' אבל השמנים
שאינם נעשים ממיני קטניות מותרים אפי'
באכילה. ר"ז או"י ה' והיינו אם אין בהם חששות כנ"ל.

ג) שם בהגה. ואינן אוסרין אם נפלו לחוך החבשיל.
פ"י אף שלוחחין חחלה הזרעונים קודם שעושין

מהם שמנים וא"כ קרוב הדבר שנתחמלו אפי"ס שרי. כ"כ
בחס"ד שם וזכו כוונת הרב שסכפיל הדברים. ח"י או"י זר"ל או"י ה'.

ד) שם בהגה. וכן מותר להסכות וכו' וסי' דמוחר
לסכות מהם. חס"ד שם. מ"א סק"ג. א"ר או"י ה'

חק יוסף או"י ז' ר"ז שם. ח"א כלל קכ"ז או"י י"א.
הדור"א וכו"א מ"ש הרמב"ם פ"א דכלאים משנה א' והטופח

גרענין לבנים. להגו פעה"ק להאכילם להרנגולים
בפסח משום דאינו מחמין וכן נהגו קמאי דקמאי. מזבח ארמה

ד"ד ע"ג ועיין חיים שאל ח"ב סי' מ"ז.
ה) שם בהגה. וכן מותר להסכות וכו' קלח קשה מה

קמ"ל צוז דהלל גם ה' מיני דגן מותר להסכותו
בצית ואפשר דאלטרין לאשמעינן דמותר להסכותו בצית ולא

חיישינן דאחי למוטעי לבא לידי תקלה לבשלם ולאכלם כיון
שאין בהם איסור מדויק וצ"ל מיני דגן דלא חיישינן שיבשלו

משום שהוא חמץ גמור ומיבדל בדילי אינטי וגם אין דרך
לבשלם ולאכלם קך. ח"י או"י ה'.

ו) שם בהגה. וכן מותר להסכות וכו' ופשוט דכל מיני
הריפות העשוין מכו' מיני דגן אסור להסכותו

בצית מפני שמלחחין אוחס במים קודם כחיסה. מ"א סק"ב
ח"י שם. א"ר או"י ז' חק יוסף או"י ח' חמ"מ או"י א' ר"ז שם.

ואם שהם ועבר עליו הפסח אסורים לפי שמיד אחר שנתלחחו
במים כוחשים אוחס ויחז מהם הסובין ואבק קמח וגמלא

שהוא חמץ גמור. ח"י שם. ומ"ש שם הא"ר ששמע שהסור
זקנו בגאון ז"ל לא' ששכה ושהה מיני הריפות למכרם לבחוי

עיין ח"י שם שכחצ כבר ה"ס נושא וגוהן עס גיסי סני' צרין
זה ואמר שהוא ג"כ עמד על החקירה שהוא חמץ גמור

ובשומע שמע וטעה יעו"ש. והביאו הא"א או"י ז' וכחצ וכ"כ
צרור יעו"ש. וכ"כ החמ"מ שם דאם השסה אוחס אף דיעבד

אסור דדינס כחמץ גמור שעבר עליו הפסח יעו"ש. וכ"כ
הר"ז

כז) ולענין כלים שנתבטלו בהם מיני קטניות לנוהגין
איסור צמיוני קטניות לאחר מעלי"ע מותרים.

זר"א שם. וכ"כ מהר"ל"ה סי' קכ"א. פרי"ח סי' תל"ז או"י
כ"ד. ער"ה שם. חקת הפסח שם. וכתב ער"ש הזר"א
דאפי' אי' מעיד שנוהגין איסור בקטניות מתארה צעיר אחרת
שנוהגין בהם היתר יכול לאכול בכליהם וא"ל לשאלו אם
צישלו באותה קדירה קטניות באותו יום יעו"ש. וכ"כ
מהר"ל"ה שם דאפי' צתסם שאינו יודע שאינו צ"י מותר
לבשל צו לכתחלה יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח שם. ער"ה שם.
חקת הפסח שם. ומיכו מ"ש שם הזר"א דאף אם צישלו
בכלי שנתבטל צו קטניות באותו יום עכ"ל וכול המתארה
לאכול מאותו תבטיל יעו"ש עיין במהר"ל"ה שם דף קפ"ה
שכתב שלא לבשל בכלי המתיר כשידוע בודאי שהוא צ"י
וגם שלא לאכול המאכל שנתבטל צו יעו"ש. והביאו חקת
הפסח שם. אמנם דעת חקת הפסח שם בדדיעבד אם
צישלו אפי' הכלי צ"י התבטיל מותר נמשך דודאי יש
בהצטיל רוצ נגד הצלוע אבל לכתחלה מלדד צוז וכחצ
דאפשר דאסור כמו שאסור לערצו כדי לאכלו לכתחלה יעו"ש.
ועיין לעיל סי' תמ"ז או"י כ"ז.

כח) שם בהגה. וכן מותר להדליק וכו' חמאה מבושלת
של עכו"ם שדרך ליתן בתוכו קמח שיקלוע כל

הפסולת אסור להדליק צה צפסח נטעם שסתם קמח של
עכו"ם הוא לתורה וגם יש קלח טעם לאסור מאחר שמתכוין

אותה בכלי חמץ ואף שסתם כלי עכו"ם אינם צ"י לגבי
איסור חמץ לא אמרינן סתם כלי עכו"ם אינם צ"י. שו"ת

שע"א סי' ו' ומיכו עיין ח"י סי' תמ"ז או"י כ"ז שהשיג על
טעם זה שנתבטל בכלי חמץ אבל חק יוסף שם או"י ל"א

וי"א בהג"כ"י שם הסכימו לדברי שע"א יעו"ש. ועיין בדברי
לשם או"י קל"ז וא"י קל"ז.

כט) שם בהגה. וכן מותר להדליק בשמנים וכו' ובדרשות
מהרי"ל כחצ שלא להשתמש בשמן במקום שיש

לחוש שיפלו לחבשיל כי כוחשין אותו במכחשת שטורין צו
שטורין ואפי' שמן זית לא ידליק צפמוטות שמשחמטין בהם

כל השנה שהם מתחמלח מכה השמן יעו"ש. מיכו דד"מ
כחצ דאפי' שאר שמנים מותר לתלותן (כן הגיה מחש"ס

וסל"ש בדברי מ"א) אפי' במקום שיש לחוש שיפלו לחבשיל
דאין אוסרין דיעבד אפי' ידוע שכחשו אוחן במכחשת שטורין

צו שטורין דאפי' נחערב צו משכו בטל צם קו"פ ואין לומר
שקובל טעם נוסמכחשת דדוקא בדבר חרף אמרינן אגב דוחקא

בלע כמ"ש צו"ד סי' ל"ז אבל בדבר שאינו חרף לא. מ"א סק"ב.
וכ"כ ח"י סי' תמ"ז או"י כ"ז ובסי' ז' או"י ז' א"ר או"י ד' חק

יוסף או"י ח' חמ"מ או"י א' ר"ז או"י ה'.

ל) שם בהגה. וכן מותר להדליק בשמנים וכו' וכיו"א צוז
נוסגין בארץ סל"ז המחמירין שלא לאכול שמן

שומשמן להדליק צו. ומיכו לפי מה שכחצנו לעיל סי' תמ"ז
או"י י"ד דיש לך לומר דמאן דחש לסכנה חויג יבערו השמן

שומשמן טוב סדבר להדליק בשמן זית מסוגן יפה ולא להדליק
(ל"ד)

באר הגולה
ד משנה
פ"ג דחלה וכתבו
הרמב"ם צפ"ו
ה לדע' הטו' ותשו'
הרמב"ן צפ"ו ק"ג

(מסרי"ל) ואני"ם אליונדי"ר אינן מיני קטניות ומותר לאכלן בפסח כן נ"ל ב ד העושה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן יוצא בה ידי חובתו בפסח: גה אם לא ביררו החטים מאכילת עכבר אין בכך

כף החיים

הרמב"ן דבאורז אפי' אין בו כזית בכדי א"ש סגי וכחז על דברי ה"מ"א סג' דהוא חומר יתיר נגד משמעות הראשונים והסכמת אחרונים כאן וצו"ד ס' שד"י יעו"ש. אבל א"ר אוי' ז' כתב דלענין שיהא יולא ירו מלפ' ודאי ראוי להחמיר ונחלס סו' ג"כ חומר יעו"ש. וכ"כ המק"ח דדוקא שיש בו כזית בכדי א"ש. וסרי"ל אוי' ז' הביא שחי הסברות וסיים ולענין הלכה יש לחוש להחלס לסברת האחרונה להחמיר בשל חורב אצל בשעת הדחק יש לסמוך על סברת הראשונה כי כן עיקר עכ"ל. ועיין בא"י טלח"ז.

ואם עירב אורז עם אחד ממיני תבואה ה"ז בפסח הקודם דעת הטור דגם כזה יולא זה ידוי חובת מלכ (באכילת כזית מן התערובת. פ"ח) אם יש בה טעם דגן אעפ"י שרובה אורז. אבל דעת הרמב"ן בהלכות חלה דוקא אם עירב קמח חטים בקמח אורז אעפ"י שאין כזית בכדי א"ש יולא זה מנשום דקמח חטים גורר את קמח האורז להיות כמותו אבל אם עירב שאר מינים עם ה' מיני תבואה או אפי' אורז עם שאר ד' מיני תבואה חוץ מין החטים אזלינן בתר רובא ואי לית בה רוב דגן לאו לחם הוא יעו"ש. וכ"כ א"ר אוי' ז' דבשאר מינים רוב דגן צעיק. וכ"כ המק"ח אוי' ח' ער"ה אוי' ה' מיכה הרב ח"י אוי' יו"ד כתב על דברי הא"ר ה"ז דזכו לדעת הרשב"א אכן לדעת הרמב"ם וסיעתו דבאורז אפי' אין בו כזית בכדי א"ש יולא א"כ בשאר מינים סגי כדי א"ש. וכ"כ סרי"ל אוי' ז' וכתב שם הר"ם ולענין הלכה יש לחוש להחמיר בשל תורה אבל בשעת הדחק יש לסמוך על המתירין. **ודע** שצעיקן זה שעירב שאר מינים עם ה' מיני תבואה או אורז עם ד' מיני תבואה חוץ מן החטים ויש כזית דגן בכדי א"ש לדעת הר"ם אם אוכל כזית מן התערובת יולא י"ח בשעת הדחק אבל הפר"ח כתב לרי"ך שיהא בתערובת זה כזית בכדי א"ש ושיאכל ממנו א"ש הא לאו הכי אינו יולא י"ח וכתב וכ"כ דעת המ"מ וזה נראה בדעת הש"ע והבי נקטינן יעו"ש. ועוד עיין מזה לעיל ס' ר"ח סעי' טו' ובדבריו לשם צמ"ד.

סעי' ג' אם לא ביררו החטים וכו' משמע דוקא דיעבד אבל לכתחלה יש לחוש לסברת הר"ף שהביא הטור שכתב יש נוכחין לזרר החטין מאכילת עכבר אבל מדברי הטור ותשו' הרשב"א ס' תפ"ח משמע דאפי' לכתחלה א"ל לזרר יעו"ש. וכ"כ הלבוש והר"ם אוי' ח' וי"ל דהש"ע מוירי באין ס' כנגדם. א"א אוי' ה' ועיין לקמן אוי' מ"ז.

והנהניג לזרור אין חיוז חל על צניחם וכדכתב הרב משה מלך דני"ז זולת אם הוא מנהג כל העיר חל המנהג על הצאים אחריהם ודוקא כשהגו סתם חל על הצנים אחריהם אבל אם פירשו שמקבלים על עצמם לזר אין הצנים חייבים אחריהם אלא א"כ נהגו בו הצנים אחר מיתת אציהם וה"ה צה"י אציהם. צ"ד ס' רי"ח. וי"א מ"ב בהג"ע אוי' ח'.

סרי"ל שם דאם עבר עליהם הפסח אסורים בהנאס אלא א"כ צרי לו שלא נחלחלו במים קודם כחישה.

שם צבגה. ועני"ם ואליונדי"ר וכו' עני"ם הוא השבב (שקורין צערבי שבגה) ואליונדי"ר הוא הכסבר. ר"ז אוי' ד' ועיין כלאים פ"א מ"סכס ב' ומעשרות פ"ד משנה ס' וצ"ע"מ שם.

שם צבגה. ועני"ם ואליונדי"ר וכו' ולרי"ך צדיקה רבה שלא יהיה צבס אחד מה' מינים. ט"ז סק"א. ח"י אוי' ט' א"ר אוי' ו' ר"ז אוי' ו' ונכון שכל בעי"ב יבדוק ולא יסמוך על צדיקה נשים וקטנים. ח"י שם. וצ"ע"מ כתב ע"ב להחמיר שלא לאכול עני"ם וקומ"ל (כמון) עד יום האחרון כי א"א לזררם יפה. מ"א סק"ג. ר"ז שם.

שם צבגה. ועני"ם ואליונדי"ר וכו' וק"ח שקורין קימ"ל (כמון. ר"ז) שמעתי מחלקין ראותו שקורין קרא"ס קימ"ל שמצויין אותו ממדינות אחרות אסור בפסח שגרעינו דומה לדגן אבל אוהו הנקרא פעל"ד קימל מותר בפסח לפי שאין לורחו כדגן. ט"ז שם. ר"ז אוי' ד' מיכה ח"י שם כתב דאין להחמיר יותר דגם קטניות עלמין חומרם צעלמא הוא וכבו דלא לוסוף עליה. והביאו א"ר שם. והחמ"מ אוי' ח' כתב דכ"ז הולכין אחר המנהג ב"ן לסקל וצ"ן להחמיר.

לא תחגודו ליכא בחומרות דפסח וגם אין לחוש ליוסרא כי משפחה ומשפחה מנהג אצותיהם צדיקים ב"ן בשחיות הקאצ"י במקום אחר וצ"ן צמיני מהיקס שטושים וכן שלא לסעוד אלא אחרים. ואפי' מי שאינו נוהג חומרות כשרידים אשר ה' קורא אפי"ם מה ע"ב דבימי הפסח יקיים אשרי וישבי ציתך טפי משאר ימות השנה. מועד לכל חי ס' ב' אוי' ט"ב. ועיין עוד לקמן ס' חס"ז אוי' ע"א.

שם צבגה. אינם מיני קטניות. אלא מיני צמחים. לבוש.

סעי' ב'. העושה עיסה מן החטים ומן האורז וכו' כ"כ הרמב"ם פ"ו דין ס' וכחז שם הראש"ד

וכוא שיש בה דגן כזית בכדי א"ש ויאכלנו (ר"ל שאכל כדי א"ש כדי שיהא באכילתו כזית דגן) עכ"ל. והמ"מ שם כתב אבל מדברי הרמב"ן ז"ל נראה שאפי' אין שם כזית בכדי א"ש יולא זה לפי שמדין גרידה הוא שהחטין גיררין את האורז וזואו שכזירו חטין ואורז בדוקא וכן מצואר צירושלמי והאריך בזה (הרמב"ן) בהלכות צבורות וגם רבינו (הרמב"ם) פ"ו מה' צבורים עם שאר מהטות בהגיה כתב משנחיתו צדן החלה בקמח חטים וקמח אורז ומשמע דדוקא באלו וכן עיקר עכ"ל. וכ"כ מדברי הרא"ש בהלכות סוף ה' חלה דהגם דליכא כזית בכדי א"ש יולא זה אם יש בה טעם דגן וגם משמע מדבריו שם דל"ף אם אינו אוכל רק כזית מן התערובת יולא זה י"ח דה"ל כעיסת חטים ממש יעו"ש אמנם הרשב"א בפסקיו חלה שלו כתב שדברי הראש"ד נ"ל עיקר. והב"ד צ"י. וכ"כ מ"א סק"ד ודוקא שיש בו כזית בכדי א"ש כ"ל להחמיר עכ"ל וכתב עליו ה"א"ש ולפ"ז לרי"ך שיאכל שיעור פסח כמצואר בפסקי חלה להרשב"א עכ"ל. מיסו ח"י אוי' יו"ד פסק כדברי

בכך בולם: הגם וכן אסלא ציררו ממנו אוחו דגן שלמה מיחו לריך לראות שאין צו כיכ שלא יבא סי כנגדו

כן

כף החיים

דכוי כמבטל איסור לכתחלה כמ"ש לעיל סי' תמ"ז או רמ"ז יעו"ש. וכ"כ הר"ז צסי" זה או יו"ד. ולריך לבערם קו"פ כמ"ש הר"ז פס. ואם לא ציערם עיין לעיל סי' תמ"ז או רמ"ה.

שם (בן) בהגה. שלא יבא סי כנגדו וכו' ואין כאן מבטלין איסור לכתחלה שאינו טוחן כדי לבטלן. טו"ו. תה"ד סי' קי"ד. וכ"כ צפסקי וכתבום סי' קמ"ז צ"ש א"ז. מירבו הצ"ח כתב דהסמ"ק ס"ל דתחינה הו"ל מבטל איסור לכתחלה הפע"י שאינו טוחן כדי לבטלן ובדעת מהר"ם שכתב דתש"י הרשב"א סי' תתל"א וכ"כ דעת הר"ן צ"י כל שעה צרכי"א הרב"א דטענה בחיבתא ובתש"י סי' י"ז וי"ט אצל לנין הלכה פסק הצ"ח בדעת הטור יעו"ש. וכ"כ היי או י"ד. חק יוסף או י"ג. ר"ז או י"ד וכ"כ הפרי"ח אלא שכתב שמתעם אחר יש לאסור לטוחן גיחד מוטעם שכתב הרשב"א בתש"י סי' תפ"ה דכל איסור ניכר ושכ"ז צעין אפי' דבר מוטעם בתוך היתר מרובה ואפי' בחלף לא צטיל וחטים הללו הרי אפשר לצודקן ולפיקך אסור לטחן יעו"ש. אמנם הנה"ש סוף או י' כתב על דברי הפרי"ח הנו" דאינו רואה כדי לחלוק על דיוו של הטור ורמ"א ז"ל דאינו נמני מודו דכל שהאיסור ניכר אין לו ציטול אלא לריך לצדוק ולהוליאו זה שטוחנו ועושהו צזה שלא יבא ניכר הו"ל מבטל איסור וקאמר הטור שאינו בכלל מבטל איסור כיון שאינו טוחן כדי לבטל יעו"ש וע"כ נראה לכתחלה יש לחוש לדעת האוסרים ולברור קודם טחינה כיון שכ"ז ניכר וצדיעצד יש לסמוך על דעת המתירין. וכ"כ לפי מ"ש מור"ם ז"ל לעיל סי' תמ"ז סעי' ד' בהגה דבתערובת לה בלה לא אמרינן חו"ג ולמ"ד קמה צקמה הוי לה בלה אצל לדעת המחמירין אפי' לה בלה אמרינן חו"ג אפי' צדיעצד יש לאסור אם לא ציררו אותו דגן שלמה ואפי' טחנו ואפו אותו קודם פסה ואפי' יש סי כנגד אותו דגן שלמה ממש חו"ג.

שם (גן) בהגה. שלא יבא סי כנגדו וכו' עיין ג"א שאלה י"ה שאם טחנו חטים ולא נצדק אם יש צו סי' תתל"א או מקרי מין צמיוו ספיקו לקולא ואם אינו מיוו דכוי ספק דאורייתא ספיקו לחומרא והצי"א מחלוקת צזה או מקרי מין צמיוו והניה צל"ע יעו"ש. אצל בתש"י עמודי אור סי' ט"ו העלה דבעינן סי' צירור ואין להקל בצפיקו יעו"ש. פ"ת. וכ"כ חמ"מ או ד'.

שם (דן) בהגה. שלא יבא סי כנגדו וכו' הדירה והכנה שבתבואה חף לכתחלה א"ל לברר החטים המתולעים בדמוכה מדברי הרמב"ן הצי"א מן צב"י לקמן סי' תמ"ד ודלא כדמשמע מדברי הרב שכנה"ג צסי" זה דחטים מתולעים יש צהם חשש חיומוך. צרכ"י או ו' וצפ"ר מ"הצ"ר או צ' יעו"ש. וכ"כ הר"א סי' י"ז דבאכלת תולעת ליבא חשש חיומוך יעו"ש. והצי"א המחצ"ר פס. וכן הרב הזון נחום צפ"א דכלום דף פ"ו הוכיח דאכלת תולעת אין צו חשש חיומוך דלא כהרב שכנה"ג יעו"ש. והצי"א הער"ה או ו' ומי"ו

שם. אין צדק כלום. דחששא רחוקה היה זו לומר שחמין חטט קשה צמעט רוק שבפי כעצבר ועוד אפי' אם יש צהם נאוכין אינו אחד מאלף ומחצטלין הם כשיטתו ואין כאן מבטלין איסור לכתחלה שאינו טוחן כדי לבטל. טו"ו. וכ"כ זין שני הטעמים דלמעט הראשון דחששא רחוקה היא שחמין אפי' אין סי' כנגדן שרי צדיעצד אצל לטעם שני שבהיחר הוא ממש ציטול אפי' צדיעצד אס"ר אם אין סי' כנגדו ועוד נימ לטעם שני שהוא ממש ציטול הי"ד למ"ד אינו חו"ג כמ"ש לעיל סי' חמ"ז סעי' ד' יעו"ש. אמנם דעת האחרונים כמעט הראשון דחששא רחוקה היא שחמין חטט קשה צמעט רוק שבפי העצבר וע"כ כהצו צדיעצד שרי אפי' אין סי' כנגדו כמ"ש צ"א ש"ח"ז.

שם. אין צדק כלום. דמעט רוק אין מחמין חטט קשה. ולכן אפי' אין סי' נגדן שרי צדיעצד. מ"א סק"י. היי או י"ג. א"ר או י"ג. חק יוסף או י"א. ר"ז או י' ומשמע סא לכתחלה יש לבררם אם אין סי' כנגדו וכ"כ הר"ז פס דאם אין צחטים הסלמים סי' כנגד הסכוסים לא יטחנם עד שיברור מהם הסכוסים העודפים על המהצטלים צסי' ואם לא ציררם וטחן הכל ציחד ה"ז מותר יעו"ש.

מח **וכתב** פס המ"א ואפשר דדוקא חטט (יש להחיר צדיעצד אפי' אין סי' כנגדן) אצל שעורה ממחרת להחמין. וכ"כ היי פס. חק יוסף פס. ר"ז פס. מי"ו סא"ר פס כתב דה"ס שעורה. והצי"א א"א או י' ועיין מעט לוטו פ' צא דה"ס ע"א שכתב דלריך להסיר השעורים כשצוררים החטים וכיינו טעמא ממש דאי נפל עליו מים או על נבלע צס יוחר מהחטט יעו"ש שליון לדברי המ"א וח"י הנו" והצי"א סז"ל על סי' זה. ועיין לקמן או י"ג.

שם בהגה. וכן אם לא ציררו ממנו אוחו דגן שלמה וכו' כיכ צהמ"י פ"א צ"ש סמ"ק על הדגן שלמה מלחלומות הארץ אומר ר' יחיאל שזכו חמץ גמור וכשהוא מעורב בתבואה אחרת לריך לברור יפס שיסא סי' מאותו שלא למח יעו"ש והצי"א צ"י. ומי"ו מ"ש פס הסמ"ק וגם לריך שחא"ה האפיה קו"פ עיין צ"ח שכתב דלענין הלכה קמה הוי כמו לה בלה ואם נחערב קו"פ אינו חו"ג (וכיינו כדעת מור"ם ז"ל לעיל סי' חמ"ז סעי' ד' בהגה שכתב דבתערובת לה בלה לא אמרינן חו"ג יעו"ש) ומותר לאפות אפי' צפסח אצל למעשה כל בעל נפש יחמיר לעלמו ולאפות סכל קו"פ יעו"ש. וכ"כ דעת האחרונים כמ"ש לעיל סי' חמ"ז או פ"ד יעו"ש. ועוד עיין צדיעצד לטעם או רמ"ז יעו"ש.

שם בהגה. מי"ו לריך לראות שאין צו כיכ וכו' קאי אדגן שלמה מ"א סק"י. היי או י"ג. חק יוסף או י"ג. ור"ל דבאכלת עצבר אפי' אין סי' כנגדן צדיעצד שרי כמ"ש לעיל או מ"ז.

שם בהגה. שלא יבא סי' כנגדו וכו' ואם אין סי' כנגדן יכול לברור מאותן שלמה עד שיתמעטו ויכיה סי' כנגדן מאותן שלא למחו כמ"ש לעיל או מ"ט וכ"כ צתה"ד סי' קי"ד וח"י או י"ד יעו"ש. אצל אינו יכול להכוסף עליוס עד סי' כדי שיתצטלו ולאכלן בפסה

באר הגולה מן הכותר (סג"מ צ"ט סמ"ק וז"ל ק"ד): דו החטים שעושים בהם מצת מצוה טוב לשמרן שלא
ו טור צ"ט הכ"ף

כף החיים

חשמה מביאה מים על החטים וגם לפעמים שמיחין לייבשן
במחזור יוחר מדאי מפני שאין להם פנאי לקצור וזו שקורין
שמורה עכ"פ ממחרין לקצור בעוד שסם לחים קלה וארוגו
הגרי"א החמיר מאד בזה שלא לאכול רק מלה שמסומר משעה
קצירה כל ימי הפסח והי"ו מטעם זה ומכ"ש כשמוליכין
החטין יורד לפעמים גשמים מרובים על השקים עד שממעט
נשרם כל השק במים זאסור מדינא עכ"ל. ועיין לקמן סי'
הס"ז או"ל.

ס) שם. שיעוין צהם מלה מלה וכו' משמע דוקא מלה
מלה לריך שימור כדי לאכול לילות ראשונות
משאי"כ שאר מלה א"ל שימור כלל ושרי ליקח קמה מן השוק
אפי' בלא דחק ואפי' שימור דלישה ואפי"ש ג"כ לא בעינן
כמבואר צ"ש ופ"ו מי"ו כל זה מדינא חנן ישראל קדושים
הם וכסגו לעשות שימור בכל המלות משעה עתינה ולפחות
משעה לישה. ח"י ס"ס. ומי"ו כבר נחבנו לעיל דיש מן הגאונים
סוברים דכל מלה שארם אוכל בפסח לכהחלס לריך שימור
משעה קצירה ועו"ש.

סא) שם. שיעוין צהם מלה מלה וכו' ברוב קבלות
המפורסמות נכגו דמלה מלה היא משעה קצירה
ועו"שין לכל בני העיר שזכו במלה מלה משעה קצירה. ובארן
הצ"י רבים נכגו כי כל המלה של פסח היתה משעה קצירה.
מחזיר ס' ח"ס או"ל ג' והביאו שיע"ת צ"ט ז' או"ל ח'.

סב) ראוי. שלא להניח לעשות קצירה למלה כ"א לת"ח שהוא
בר הכי יודע הדינים כדי לזכר צהם וגם שהוא
יודע לרבים מיראי ה' וחושבי שמו דאם הוא מיקל בציסורים
אין להניחו שימכור חטים משעה קצירה. ומן הראוי הוא להכריז
שלא יוכל שום מוכר חטים למלה אפי' שאינה משעה קצירה
אם לא ילך אלל חכס בתחלה להראות לו החטים ולהודיע לו מהיקן
קנס אוחס ויחקור עליו מאין באו. מועד לכל חי ס' ג' או"ל ז'.

סג) י"ע. נוכחן לאכול כל המלה שאוכל בפסח שיהיו החטים
שמורים משעה קצירה ואין בזה לא משום יוסר
ולא משום מחלוקה ולא משום לא תהגודדו. הרב דברי יוסף
ס' מ"ה ועו"ש שהסריך בכל פרטי הדינים והחומרות ועו"ש.
צרכי או"ל ז' שיע"ת או"ל ח' מלי"ח שם או"ל ה' וכחז שם
המלי"ח ולא יחוס על הדמים כי ציוקר עמדו לו החטים
דגם ס' ציוקר עמדו לו ישראל כדי להוליח ממלרים כח"ש
רז"ל ע"פ סגן יקיר לי אפרים דידוע החשבון דמוע"ד דאם
מוסיף מוסיפין לו עכ"ד. וכ"כ ח"א כלל קב"ח או"ל ל' דהגרי"א
החמיר מאד בדבר שלא לאכול רק מה שמסומר משעה
קצירה כל ימי הפסח ועו"ש.

סד) מ"י. שנהג לאכול כל המלה משעה קצירה א"ל החרס.
פר"ח ס' ח"זו צד"ס הראשון בסופו. אבל הרב נחפה
צקסף צביאורו לרא"ס דף קנ"ס ס"ל לריך החרס והביאו
הצרכי או"ל ע"ו וכחז וכן דעתו נוטה. וכחז שם הרב נחפה
צקסף דגם מ"י שנהג שלא לאכול מלה אלא פירות צשאר ימי
הפסח אף דיש ללמד לאסור בזה וגם בנוהג לאכול כל המלה
משעה קצירה דאין להחירו העיקר הוא דסני בסחרה דחרטה
יעו"ש. צרכי ס"ס. שיע"ת או"ל ח'.

ומי"ו לענין ציור קודם עתינה משום איסור חולע מדברי
מרן ז"ל צ"ט יו"ד ס' פ"ד סעי' י"ד משמע דא"ל לברר
אבל ס"כ שם ס"ק ע"ל כחז דאם הם מחולעים ברוב
בעינן שא"ל לבררם וזו החטים אסורים לגמרי אבל אם אינם
מחולעים ברוב לריך לבררם קודם עתינה וכיון שלא נשאר
אלא חשש דיש שם חולעים מותר לעתן ועו"ש. וכ"כ הכנס"ג
שם בהגב"י או"ל ל"ו. פר"ח שם או"ל ע"ל. שפ"ד שם או"ל ע"ל.
מכ"י כלל מ"ו או"ל ל"ו. חכ"א כלל ל"ח או"ל כ"ד.

ה) והטעם שמוחר לעתן מפני שצורחין החולעים לחין
דרך דופני האפרכס"ת ועוד דאף אם יעחנו
החולעים צטולים צ"כ בחוך הקמה ולכן לכהחלה אין לעתן
אלא צרוחים גדול שיש בו אפרכס"ת וצדיעבד מותר לעתן
גם צרוחים של יד. ש"כ שם סק"מ כה"ג שם או"ל ל"ה. פר"ח
שם או"ל מ' בל"י שם או"ל כ"ז. שפ"ד שם או"ל מ' חכ"א שם.
ו) ואלו שני החקנות שצורחים החולעים מקול הרחיים
ומ"ש שם צ"ט וסוף שירקד הקמה לאור היום
לא מהני אלא באלו מין החולעים השחורים או האדומים שאם
לא יהיה להם מקום לברוח הם נכרי"ס בקמה ומחזררים
ומה שנעטן מהם מהצטל אבל חולעים הדקים הלבנים שאלו
אינם צורחים וגם אינם נצררים צריקוד אין לעתן ומ"מ אם
עבר ועתן צדיעבד מותר שחזקתן שנימוחו. פר"ח שם או"ל כ"ו.
ז) וכ"ש קמה שהחליע ונהסו מילצוין בחוכו שאסור
לעיחנו. ולא דמי לחטים דסם לא היו מצטל
איסור משום דכוונתו לעתן משאי"כ בקמה. מש"ז שם או"ל י"ח
ושפ"ד או"ל ע"ל. ועיין עוד מזה צש"ד"ח מע"י חו"מ ס' י"א
או"ל ה'.

ה) סעי' ד' החטים שעושים צהם מלה מלה ע"ב לשמרן
וכו' ואסמכוה אקרא דכתיב ושמרחת את המלה.
לבוש. עו"ש או"ל ד'.

ו) שם. שעושים צהם מלה מלה וכו' דאמר להו רבא
להסכו דמהפכי כיפי (העומרים וקושרין את
העומרים צימות הקציר) כי מהפכיתו הפיכו לשם מלה. מר
צרוס דרבינא מנקטא לי"ח חמי"ס (חיעין מחלה קציר ללורך
הפסח ועצרה להו שימור מעיקרא) צארבי. פסחים מ'
ופירש"י שם. וכ"כ הרי"ף צסוף פ' כל שעה והביאו הטור
וצ"י. וכ"כ הרמב"ם פ"ה דין ע"ו והרוקח ס' רס"ג. ומשמע
מדברי הרמב"ם שם דכל מלה שארם אוכל בפסח לכהחלה
לריך שימור משעה קצירה וכ"מ קלה מדברי הרי"ף שם וכ"כ
הצרכי או"ל ח' משם מהר"י זיין ז"ל לכהחלה לריך שימור
משעה קצירה כל המלה שאוכל בכל הפסח לדעת הרי"ף
והרמב"ם וקלה מהגאונים ולאו דוקא מלה מלה עכ"ל. אבל
הטור כחז על שם הרי"ף דוקא למלה מלה לריך שימור
משעה קצירה. וכ"כ הש"ג על הרי"ף שם צשם הרי"ף. וכ"כ
הר"ן שם. וכ"כ צ"י ולזה כחז צ"ט החטים שעושים צהם
מלה מלה וכו' וכ"כ הלבוש. צ"ח. ח"י או"ל ע"ו. חמ"מ או"ל ה'.
וכתב ח"א כלל קב"ח או"ל ל' ז"ל ואף שמלך הדין א"ל
שמירה זו אלא לכזית של חובס מ"מ נוהגין החרדים
וכן ראוי שיהיו כל המלות משומרים משעה קצירה שיש כמה

יפלו עליהם מים משעת קצירה וולפחות מעשה טחינה וובשעת הדחק מותר ליקח קמה מן השוק:

האידינא

באר הגולה
מימרא דרב' שם מ'
ד כמו שכתב הרא"ש
ממימרא דר' הונא
שם. ח טור בשם

קף החיים

אל המים שטוחנין בריחיים של מים. הראש ופצואו הטור
וב"י, משמע שבמקום שטוחנין בריחיים של חמור או שרומ
מוליך בריחיים א"ל שמירה. מיהו גם שם רגילין לרחוץ החטים.
מי"א סק"ז. ור"ל דבמקום שרגילים לרחוץ החטים אף שטוחנין
בריחיים של חמור או שרומ מוליך בריחיים לר"ך שמירה.
ע"א) **שם**. ולפחות משעת טחינה. ואם מסרס לחטים
לסוליס לעמון ביד עכו"ם או חשו אינו יולא
בס י"ח. עיר בשם השאלחות וב"י.

עב) ומותר לעמון בריחיים של מים אפי' בחוץ הפסח.
הרשב"ץ ח"ג ס"י קי"ז. ו"א מי"ב בסג"ט או
ג' ברכ"י או י"ד. שפ"ח או ח' וכחז שם השפ"ח וכן נוהגין
אפי' אוהן שאוכלים כל הפסח משעת קצירה דלא עדיף
ממלה מליס דאפי"ג דרובא מסדרין שיהיה שמור משעת
קצירה מי"א אין מקפידין לעמון בריחיים של יד רק יש שנוהגין
סלסול בעלמס גם בזה ואין בזה משום יוסרס כמי"ש לעיל
(או ס"ג) וכן שמעתי שנוהגין כן בא"י מאן דאפשר ליה
בסבי עכ"ד. ועיין עוד מזה לקמן או ק"ה יעו"ש. ואם מותר
לעמון ע"י עכו"ם יח' לקמן ס"י ח"ס סע"י או' בס"ד.

עג) אם הניח קמחא דפסחא אלל נכרי בלי שומר פסק
בשו"ת השו"ב מאכבס ח"א ס"י ס' שמוחר דדיעבד
כר"ש. ואם מותר לשלוח קמחא דפסחא למקום רחוק כמה
ימים ע"י נכרי בחו"ס בחוץ חו"ס בלא שומר ישראל עיין
בשד"ח מע"י חמץ ומלס ס"י ו"א או ו' שמלדד בזה יעו"ש.

עד) שם. קמה מן השוק. דלא מחזקינן איסורא. טור
בשם גאון. ט"ז סק"ג. מי"א סק"ח. ומשמע דאפי'
מעכו"ם מותר דלא מחזקינן איסורא אמנ"ס בחירושי ריב"ז
לפסחים החמיר מאד בזה לוקח מעכו"ם יעו"ש. וע"כ כל
היכא דאפשר לא קנינ מעכו"ם אפי' במקום דליכא חשש לחיחא.

עה) שם. קמה מן השוק. כלומר דסוגי בשימור משעת
לישה ואילך ומשמע גם בגמ' דאי לא עביד
שימור משעת לישה כ"א משעת אפיייה אינו יולא בזה י"ח
משום מלה מלוה. עו"ש או ד' ועיין לעיל או' ס"י.

עו) שם קמה מן השוק. ונראה דאפי' במקום שנוהגים
ללחות החטים אימור לא לתת בדרך שנתחמץ אף
שאין אנהו בקיאות. ט"ז סק"ג. אמנ"ס המ"א סק"ח כתב
בשם גדול אחד דבמדתיו שרגילין לרחוץ החטים ושוכין
אותם בניס אסור ליקח קמה מן השוק דהוי ממש כדן
שנטבע כמי"ש ס"י תס"ז סע"י ז' ועוד ראוה ממ"ש הב"י
ס"י תמ"ז בשם התה"ד (ס"י קי"ט) שמהזקינן הסולת
לחמץ גמור משום שלותתון החטים וכחז וכן פסקו כל
הכמ"י פראג יעו"ש. וח"י או' ט"ז כתב נראה לחלק דדוקא
מן אותן הטוחנין שבעיר או המוכרי קמה בקביעות אין
ליקח וכ"ש מן הנחתומים דיש להם סולת נקיים שאין ליקח
מכס אבל מותר לקנות מן בני הכפרים דאין להם סולת
נקיים יעו"ש. ומיהו הנחה"ש סק"ה כתב דבזכ"י כולם
אפי' בני הכפרים לותתים. ועיין עוד בא"י שאח"י.

עז) שם. קמה מן השוק. פי' מסחמא חלינן מהמוכרים
איכס לותתין אבל אם ידע שאחד מהמוכרים
לותת

סה) וכתב שם השפ"ח והנכון דכל מי שרולס לנהיג
פרישות בחומרות אלו או כולא בכם יש לו
להתנות בפירוש שאינו מקבל עליו לנהיג כן חמור רק בשפ"ס
הזאה דזומנין מחרמי דלא אפשר ליה למיעבד כיו ואחי
לאקלקולי ואם שנה להתנות נראה דסוגי ליה בכתרה דחרטה
כמי"ש ברכ"י בשם מורו ז"ל עכ"ד. ואם מותר להעמין בחמור
אחד מי שזכר לאכול משעת קצירה עם מי שאינו נזכר וכן
אם מותר להשתמש בכליו עיין לעיל ס"י תמ"ז או' כ"ז.

סו) מה שנהנו לזכר השעורים מחוץ חטי דפיסחא עיין
לכרז חק"ל ח"ב לוי"ד בשו"ר א"ח ס"י ט"ז שנתן
טעם למנהג לפי שהמנהג בחטים שנעשו שמירה בעת הקצירה
וכרי השעורים מהבשלות קודם ונמלא שלא נעשו להם
שמירה ראויה ואגב נשחרב המנהג בכל מיני חטים למלא
וכוא טעם נכון עכ"ל והצואו הרו"ח בס"י זס או ח' ועיין
לעיל או' מ"ח.

סז) חטים מן השוגים שבמלרים שומר נפשו ירחק ליקח
מכס לפסח שבאים בספינות והספינים נוהגים
עליהם מים כדי שלא יחסר המדה שנוהגים להם וגם השוגים
איכס מקורס ויורדים עליהם נשמים. הרד"ב בחשובות החדשות
ח"א ס"י רפ"ו ועו"ש שהאריך בכל הברדון. ברכ"י או' יו"ד.
ועיין לקמן ס"י חס"י סע"י ג'.

חטים שנקלרו בעודם לחים למלס שמורה וכדי שלא יתעפשו
נחנס בחמור חס ונעשו עם יבש כמו קליות אם
יולאים בכם י"ח מלה. עיין כ"א שאלה י"ד שכתב דהלי
במחלוקת דלרמב"ן לא יולא ולדעה הרמב"ם יולא כיון שהוא
ממין הבא לירי חיומץ וס"י דדכי הוא הרמב"ם לסמוך עליו
בשעת הדחק יעו"ש. מיהו אם יבשו אותם צביה שמחממין
אוחו אין לחוש. כ"א שאלה ט"ז. ועיין עוד מזה בשד"ח מע"י
חומ"ס ס"י יו"ד או' כ"א.

חח) שם. טוב לשומרן וכו' כ"כ הר"ן סוף פ' כל שעה על
דברי הר"ף שם ודאי דלמליה מן המובחר הכי
עדיף שפיר ומצואו ב"י וכ"כ שם השפ"ג בשם הרוא"י. וכ"כ
הכלבו בס"י מ"ח. וכ"כ הלבוש. ר"ז או' י"ט. מיהו הפרי"ח
כתב דבזית מלס של חיוב של לילס ראשונה אינו יולא אלא
א"כ הוא שמור משעת קצירה ואף בשעת הדחק ודלא כהש"ע
יעו"ש. אבל המק"ח השיג על דברי הפרי"ח הנו' וכחז עליו
שהוא נגד כל ספ"י ראשונים ואחרונים והצואו ראוה מירושלמי
דחלה דאינו מעבד אף שלא נשמר משעת קצירה יעו"ש. וכן
הכ"ש או' ז' כתב להשיג על דברי הפרי"ח הנו' מכמה פ"י
וס"י דפסק הש"ע נכון וקיים. וכ"כ הנוב"ז במה"ס ס"י ע"ט
דליה דחש להא דהפרי"ח רק מהסדרין מן המהדרין יעו"ש.
וכצואו שפ"ח או' ח' וכחז והאדנא רביס שחו עלמס במהדרין
ומחזירין על הגרנות שיהיה להם חטים שמורים משעת קצירה
עכ"פ ללאח י"ח מלה מלוה עכ"ד. ועיין לעיל או' ס"א.

טא) שם. משעת קצירה. דקודם קצירה בעודם מחוברים
א"א להם לבא לירי חיומץ. לבוש: ועיין לקמן ס"י
חס"י סע"י ח'.

ע) שם. ולפחות משעת טחינה. לפי שאז מקרבין אותן
(לה)

באר הגולה
גאון. ש' הרי"ף
והרא"ש צ"צ
דפסחים ורמב"ם
צ"ס. י' תה"ד.

ה' האידנא אסור ללחות בין חמים בין שעורים ו' שקים שנותנים בהם קמח כל השנה אם רוצה ליתן

בף החיים

פד) שם. בין חמים בין שעורים. כיב הרי"ף והרא"ש פי כל שעה דבימות הגאונים אסרוהו גם בחמים דבזמן חכמי התלמוד סיה לחיטה מותר דוקא בחמים שקשים כס אכל לא בשעורים סדר אחר גאונים וראו שאין אנו בקיאין בלחיטה ואסרוהו בכל ענין. עיי"ש או"י.

פה) שם. בין חמים בין שעורים. הלשון אינו מדוקק דמשמע דחמים ושעורים שייך הם ובלחמה שעורים כיון דרבים הם אף מדינא דש"ס אסור ללחות כמ"ס צאו' הקודם אכל לשון הטור יותר מדוקק שכח הלכך אין לנו ללחות כלל לא בחמים וכ"ש בשעורים עכ"ל וכ"כ הלבוש ואסור ללחות חמים וכ"ש שעורים שהן רכין עכ"ל.

פו) שם. בין חמים בין שעורים. והשעורים ושבלה שועל ושיפון אסור מדינא דש"ס אכל החמים והכוסמת מותרים מדינא דש"ס אלא האדנא אסור. ערי"ה או"י ד'.

פז) שם. בין חמים בין שעורים. ומ"מ לא אסרו אלא באכילה אכל מותר להסקות החמים ללחות רק שיזהר לפתנס מיד אחר הלחיטה אכל אם לא טחנס מיד אלא שבו בלחות במים שעליהם כדי סילוך מיל אסור להסקות כמ"ס צס"ו חס"ז יעו"ש. ר"ז או"י כ"א. ומשמע ה"ד חמים משום דקשים הם אכל שעורים דרכיבי אפי"ה לא שבו שיפור מיל קודם טחינה אסור להסקות. וכ"כ החמ"מ או"י ו' דמסקנה האחרונים שחמים לחוחים מותר להסקות בפסח אכל שעורין לחוחים אסור להסקות דכיון דרכיבי ממסרות להחמין וה"ס ספק קרוב לודאי שסוחמלי עכ"ל. מיהו ח"א כלל קצ"ו או"י ג' כחז דחמים שלתחו אוחס במים וכן שעורים אע"ג דז' אינו מחמין בודאי שהרי פוסקים בהם בשעה רחוקה ואינו דומה לדגן ש'טבע צהר דהחם מונח בלא עסק כלל מ"מ אסור אפי"ה לקיימו צביתו דאין אנו בקיאין בלחיטה וסוי ספק חמץ אלא מוכרס דיון מכירת חמץ יעו"ש. וכ"כ ח"א או"י ט' בלחיטה שלנו אסור להסות צביתו ואי שבה משמע דאסור בהנאה עכ"ל ומיהו נראה כיון דאינו אלא ספק חמץ כ"ז שלא נחבקנו דדיעבד אה שסס ועבר עליו הפסח י"ה להחיר בהנאה כיון דחמץ שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא מדרבנן ובספיקו י"ה להחיר. ומיהו ה"ד בחמים ושעורים אכל במיני הריפות אפי"ה דדיעבד י"ה לאסור וכמ"ס לעיל או"י ל"ו יעו"ש. ויתבאר עוד מזה לקמן ס"י חס"ז סע"א או"י יעו"ש.

חא) סע"י. ו' שקים שנותנים בהם קמח כל השנה וכו' וכה"ס צטח"ז פ"ג פ"ג אהת אפי"ה קמחא דפסחא אס' רוצה לבכסו לר"ך להחיר הספירות כמ"ס לעיל ס"י חני"א ס"ק נ"ב. ח"י או"י ד' ועיין בדברינו לשם או"י רט"ו ומשם ואילך עד או"י רי"ט יעו"ש.

ט) שם. לריכין להחיר קודם כיבוס וכו' מפני שמה בחוך הקמטים והספירות אינו מחכבס ועוד שהדבר ידוע דכסהקמח גוגע במים מיד נחרךך ונילוס וגדבן צבגד וקשה להטביר כולו. צ"י צסס חס"ד ס"י קי"ו לבוס.

י) שם. לריכין להחיר קודם כיבוס וכו' אכל סב"ח כחז דאפי"ה אין שם חפירה ועליו נמו קשה להטביר כל סנילוס צסק צנקבי האריגה ע"כ אין ליתן בהם קמח על

לוחת אסור לילך לחנות לקנות דכל קבוע כמחלה על מחלה דמי אכל אם המוכר מביא לבית הישראל למכור מותר ליקח ממנו כיון שרוב המוכרים אינם לוחחים וכל דפריש מרובה פריש פרי"ח. אכל הרב אמה לדיק ס"י ל"ב כחז דאפי"ה סגוי מחזר בשוק אסור לקנות ממנו דכיון דאין האיסור ניכר במקומו דלא ידעינן מי הוא לוחח גזרינן שמא יקח מן הקבוע כמ"ס הטור צו"ד ס"י ק"י יעו"ש צ"ב וסבולו הער"ה או"י ט' יעו"ש וכ"כ ח"א או"י ט'.

עח) שם. קמח מן השוק. ובמקום שטוחנין החמים ברחיים שטוחנין המל"י"ן אסור אפי"ה בשעה הדחק כי חמץ גמור הוא. ט"ז סק"ג. אכל ח"י או"י י"ז כחז דבשעה הדחק אף כה"ג י"ה להחיר דאף אם נשאר איזה דבר מן המל"י"ן ונחערב ודאי נחערב ונחבטל קי"פ וכ"ש כשאינו ידוע ודאי שטחנו המל"י"ן קודם לא מחזקינן האיסור בשעה הדחק כמ"ס כל הפ"י ומ"מ סכנון הוא בשעה הדחק לאפותה הכל קי"פ עכ"ל וסבולו ח"ר או"י י"ב.

עט) שם. קמח מן השוק. ואין לחוש שמא נחערב פירורי חמץ לחוך הקמח הואיל והמנסה שמרקדון הקמח צנפס ואם י"ה חמץ הנפס קולטחו. כלבו וחני"א וס"ל. וי"ה ללמוד מזה דאם נחערב פירורי חמץ לחוך הקמח שיש לו חקנה ע"י הנפס לנפוחו אך אין שעה הדחק וספיקא בעלמא ראיס לודאי נחערב ומ"מ עכ"פ י"ה להחיר בהנאה לקיימו עד אחר הפסח. ח"י שס. ח"ר שס.

ף) שם. קמח מן השוק. קמח שלקחו מעובים וי"ה ערעור שפכשו העובים שצבצבות העיר קלח מכס לוחחים החמים וצדקו החמים ללוחחים ולא נחבקעו רק שרכיס קלח שאסור לפסח ומותר להסותו לאחר הפסח משום ס"ס ספק אס' אלו לחוחים וספק אס' בלא לידו חומין. מעיל שמואל ס"י ט' פ"ה.

פא) שם. קמח מן השוק. ומנסהגיו שאין לוקחין קמח מן השוק אפי"ה בשעה הדחק ולריכין לזהר שלא יבא מים או גשמים על החמים דאז אפי"ה לא נחבקעו אסורות ח"א כלל קצ"ו או"י ד' ועיין לקמן ס"י חס"ז סע"ב צ"ב.

פב) סע"י. ה' האדנא אסור ללחות וכו' פי"ה לחיטה כחז הרמב"ם פ"ה שבוללים החמים במים לססור סוכן והערוך פירש לשון שרייס (ורש"י פירש (פסחים ל"ז ע"א) שורן במים מעט ולכוחשן במכתשה להסיר מירסנן כדי שהחא סולחן נקיס) ולפי שאין אנו בקיאין בלחיטה לכן אסרו הגאונים ומ"מ נראה דמותר לקיימם צביתם החמים כיון דמדינא דש"ס מותרים החמים בלחיטה כל שאינו קרוב להחבקע כמ"ס לקמן ס"י חס"ז סע"י ט' וה"ד בשרייס או רחיקה מועטת אכל בשרייס מרובה סוי חמץ גמור כמו דגן שנטבע צהר שנתו צרס"י חס"ז. וכ"כ מהר"ל צחשו"י ס"י כ"ט דאי משסו לבו במי"ה סוי חמץ גמור עכ"ל. ח"י. או"י ח"י ועיין לקמן או"י ס"ז.

פג) שם. האדנא אסור ללחות וכו' וע"כ אסור ליקח חמים מן בעל הרחיים שלקח מדות כל השנה דרגוליס העוטנים לסדוח החמים החלה. ט"ז סק"ד. ח"י שס. ח"ר או"י י"ג.

ליתן בהם קמח ומכבסים אותם יפה צריכים להתיר קודם הכבוס כל התפירות שבהם בקצוות או אם הם מטולאים: ז' כשמוליכים השקים שיש בהם קמח מהרחיים אסור להניחם על גבי בהמה שאין אוכף או עור עב תחת השק. כגה וכן יזהר לכתחלה שלא להניח סרסס שקין עם קמח זה על זה במקום שאפשר (מרדכי ס"פ אלו עיבריו) ח' נוהגים לנקר הריחים משום דומנין נתנו בהם תבואה לתותה

כף החיים

שיניחם יום או יומים עד שיחקרר ואח"כ ילוש כמו בטחינה לקמן סעי' ט' וכ"כ בא"י הקודם בשם הר"ז.
צה) שם כגה. וכן יזהר לכתחלה שלא יניח סרסס שקיס וכ"ו וגם לרוך לזכר שלא ישב ע"ג השק של קמח. פרה"ח חמ"מ או"ז ר"ז או"כ"ח. ואם ישב ויש לחוש שנתחמם יעשה כמ"ש סעי' ט' חמ"מ סס.

צו) שם כסגה. וכן יזהר לכתחלה שלא יניח וכ"ו ואם עבר וסניח השקים זה על זה יש עוד תקנה שישהס אותם יום או יומים קודם לישב. מ"א ס"ק ט"ו. ח"י או"כ"ג. חמ"מ סס. ר"ז סס. ומיחו מ"ש סס המ"א ו"ע דבירושלמי וכ"ו עיין מ"ש י"א כסג"י בסוף ס"י זה בשם ששה"ל ובא"י שאח"ז.

צז) שם כסגה. וכן יזהר לכתחלה שלא יניח וכ"ו פ"ו אצל דיעבד אין לאסור ואע"ג דבירושלמי משמע דאסור ה"ד לדידכו דסו לוחטין אצל לדידן ליכא למיחש. עו"ש או"ז וכ"כ ח"י או"כ"ג דאם עבר ולש (ר"ל קודם שסיית יום או יומים) אין לאסור דיעבד כמשמעות לשון סרב. וכחז ש"כ סק"ז. וכ"כ ח"א כלל קמ"ח או"ז וא"י ס' ועו"ש.

צה) סעי' ח. נוהגין לנקר הריחים וכ"ו וכחז סר"ח או"ז לראות ניקור הריחים ויחיה גם הוא ע"ג לראות אצ"י הריחים שיהיו נקיות ואח"כ נוהגין לשרפם בקש ובגבצא עכ"ל וכ"כ סז"א ס"י כ"ח שנוהגין לססיר סרב כ"ו לנקר השכב דהיינו הריחים מהחטים שצחורו השכב מלכד הכיבוד בכל כלי העמינה וסגס שאלס ליכא חשש תבואה לחוהס ועו"ש.

צב) שם. נוהגין לנקר הריחים וכ"ו ועיין סז"א דח"י ס"י ב' וס"י ו' שכחז דפשוט דלרוך לנקר כל הכלים של העמינה ולהסיר האבק שעל הסקרה שלא יפול מקול העמינה לסחטים וסקמח ועו"ש. וכחז עו"ש שאותם הריחים שהס מכוסים סביבם צנצנים ועליהם כמין הקרס מנסרים מכוסה על אבן הריחים לרוך לססירם קודם העמינה לפי שמויע מחמת נווס העמינה ונעשה צלק. וכן יש להרחיק העקלים של ברזל הסביב להאבן סעווח עד שלא יבא הברזל לחוך סקמח שכ"ז מזיעה ונעשה צלק ועו"ש.

ק) שם. נוהגין לנקר הריחים וכ"ו ניקור הריחים לאו מדינא הוא ולכן אס ניקור הריחים כמנהג וס"ב עתנו חטי דספק חמץ א"ל לנקרם צעה דחוק. שו"ח נחלה שצעה ח"ב ס"י י"ג וסרב צ"ד פקפק דבבריו צס"י ר"ז ועו"ש בסוף ס"י ר"ח. ברכ"י או"י"ג. שפ"ח או"י"ז. ועיין בא"י שאח"ז.
קא) שם נוהגין לנקר הריחים וכ"ו וכחז חתשו נחלה שצעה ח"ב ס"י י"ב דשלושים יום קו"פ מותר לעמוח אף צ"ו ניקור הריחים ועו"ש שהאריך צסיתר זה. ובשאלה י"ג כחז דאם לא יוכלו צקל לנקר הריחים כ"י הוא סמוך לפסח או שאר סכרס גם לדידכו הוי כעשה דחוק ושרי לעמוח צלא ניקור ועו"ש. והביאו ח"י או"כ"ד. חק יוסף

של פסח וס"י נהוג ודלא כמ"ש כאן בש"ע ובס"י ח"א לסותר עכ"ל. והביאו ספר"ח וכחז ולכתחלה יש לחוש לזה. וכ"כ סעי' סק"ה דמלוס מן המוכחז ליקח חדשים שלא ה"ס צהס קמח יעו"ש. מ"הו ססכס"ג כסג"י או"י' כחז על דברו הב"ח סז"י דאין כן מנהגס אלא כדברו סהס"ד. וכ"כ דעת מ"א ס"י ח"א ס"ק ל"ו. ח"י צס"י זה או"כ"ח. וכ"כ א"ר או"י ט"ו דזקנו סגאון ז"ל כגז לכתיר כמשמעות ש"ע ולבוש יעו"ש. וסר"ז או"י כ"ה כחז דכ"ז מעיקר סדון אצל מלוס מן המוכחז למי שאפשר לו שיקנה חדשים. וכ"כ ח"א כלל קמ"ח או"י ו' דטוב לעשותן חדשים. אמנס החמ"מ צס"י ח"א או"י ל"ג כחז דסגס סעולס כסג"ה וסעי' וספר"ח לקנות חדשים דוקא. **ג) המפות** שעושין עליהן סמלות יש חשש זה ויזהר טוב לעשות סמלות על ססלחן החלק צלא מפס

וכל יר"ש לא יסמוך על סכניסה ואשרי מי סנהר. ט"ז סס. ואשרי מי סנהר לעשות מלה צדסין חלקין מעץ קשה ססחלק צרכיטני ולהפוך על כ"ד ססני ולסדיח כ"ד סרשטון ולגרר סיטב וכן יעשה חמיד ולא יבא לודי חימוץ. מש"י או"י ס' **צב) סעי' ז'** אסור להניחם ע"ג צהמה וכ"ו מפני שסקמח מחחמס בנוף סבהמה כשמונה על גבה וחו דרגילות סבהמות לסזיע חחת כובד המשא ולא צריח לן או זיעה סבהמה מחמלת ואע"ג דלפי ססצרה דמי לזיעה ארס דאינו מכסיר ואינו מחמץ מ"מ אין להקל צמילחא דלא פשיעא צ"י צסס סה"ד ס"י קי"ח. לבוש"י מיסו ספר"ח צס"י סס"ו סעי' ג' כחז דודלו אינו מחמץ וחלק על דברו סהס"ד סז"י ועו"ש. אמנס סנס"ש צס"י זה או"י ד' כחז על דברו ספר"ח סז"י דאין להקל צמה שנסחפקו סרשטונים כ"י אין לו להפר"ח רא"ס מוכרעה עכ"ל. וכן ססכ"ס סעי' או"י ב' דלא כפר"ח יעו"ש. ועיין לקמן ס"י סס"י סעי' ס' צענין זיעה הארס אס מחמוץ ובצבריו לשס צס"ד.

צג) ובריעבד יש לסורות דזיעה צהמה אינה מחמלת מ"א סק"י. מ"הו סח"י או"י כ"ב מסחפק אס מוחר ללוש מהס מלוה משום דאפשר דסו כמי פירות עם מיס דממחר לסחמוץ וגס צנח"י צס"ו סמו פירות צחוכו ואח"כ ללוס אוהו הביא פלוגתא צזה אס ממחר להחמוץ יעו"ש והא"ר או"י ט"ז פשיעא ל"ס דגס זה ממחר להחמוץ יעו"ש. אמנס חוק יוסף או"י ט"ז כחז כדברו מ"א דצדיעבד יש לסורות דזיעה צהמה אינה מחמלת. וכ"כ סר"ז או"י כ"ז. אלא שכחז ומ"מ לרוך שוסיס ססוה יום או יומים צ"ן הולכה זו לסלישה לקרר סקמח שנתחמס מנוף סבהמה עכ"ל. ומ"מ כחצו סרשטונים דאס נרשס מקוס סמלוחלת ססזיעה לכתחלה יש להסיר אוהו קמח סמלוחלת. וצענין אס נח"י צס"ו סמו פירות צחוך סקמח יח' עוד לקמן ס"י סס"ב סעי' צ"י ובס"י סס"י סעי' ס' יעו"ש.

צד) שם. אסור להניחם ע"ג צהמה וכ"ו ואם עבר וסניחם לא ילוש צו כדלקמן צסעי' ט' פר"ח. ור"ל

באר הגולה
אשכנזים. מ. עכ

לסולת מ ונוהגים שקמה הראשון שנשחן אחר הניקור שומרים איתו עד לאחר הרגל. כגס ולאנשי מעשה רגילים

כף החיים

חצות בפעם אחת שאז אינו חימום כי לא ימלא צלק וכן אמרו הטוחנים בקיאות יעו"ש.

קד) ובענין ריחים של קיטור אם מותר לטחון צב חטוי דפסחא עיין בשד"ח מעי חוי"מ או ג' שביבא דעה הפו' סמדרברים צזה שהללו אוסרים והללו מהימים וסדר הטיקוי והטחינה של חטוי דפסחא שנטחנין עס יעו"ש. ועכ"פ אף במקום שנהגו להסיר חווצא רמיא על הצ"ד של אוחו מקום למנוח אנשים נאמנים מרביצי חורס ע"ז לראות סדר טיקוי המקום של מושב הריחים וכלי הריחים והריחים וגם ליטב עס שומר ת"ח כל זמן הטחינה של חטוי דפסחא לראות ולהשגיח תמיד בקמה ובכלי הריחים שמא יזעו ויעשו עיסה ואם נמלא עיסה לריך להקן חיבך ולעשות כפוס דינא.

קה) ובענין ריחים של מים עיין בשד"ח עס או' בי שכתב כי קשה מאד לנקות היטב את כל הכלים שלא ישאר בהם שום עיסה דבוקה יעו"ש אמנם באו ג' עס ד"ס שוב וד"ה והנה הביא דעה המחירון צזה כדברי הרשב"ץ שהבאנו לעיל או' ע"ב יעו"ש וע"כ כהא נמי במקום שנהגו היחר חווצא רמיא על צי דינא להשגיח ע"ז כמ"ש באו הקודם.

קו) וכתב השע"ת או' י"ז צעם שאלה יעב"ץ ח"א שמליך לעשות כים חדש לרקד צו הקמה לורך פסח ולא להצניע משנה לשנה כים הריחים וכן הנהיג ח"מ הגאון ז"ל במקומו יעו"ש. וכ"כ מור"ם ז"ל לעיל צהנה לסי' תני"א סע"י ח"י יעו"ש. אמנם עיין בשד"ח עס או' ג' ד"ס ועל הנפה שכתב צעם חיים של שלום סי' פ"ה צידון הכיסים של ריחים שהיא גזירה שבעלי הריחים אין יכולין לעמוד אלא כעין חדחא עבדין שמקין אוחס יפה יפה משורי קמה ומצדין במכבדות של שער היטב וגם כי הרמ"א סי' תני"א סע"י ח"י כתב שמנהג לנקות כיסים חדשים וכן נפש ודלא כהמחבר שכתב דמהני צהי שפס"ף כבר כתב סח"י עס או' כ"א דשעה דחחק הוי כדועבד ומהני שפס"ף ואין דחק גדול מזה דלקנות אחרים לריך להוציא סך רב יעו"ש.

קז) שם. משום דזמנין וכו' כשטוחנין בריחים חצוזה לחוזה לא יטחנו באוחו בית לפסח אפי' בריחים אחרת כי האצק פורה ומתערב. מ"א. מ"א ס"ק י"א. ולא ראיתי מזהרין צזה ועוחנין באוחו בית לפסח טוחנין צו קמה אחר וז"ל משום דאיכא לספוקי שמא החצוזה אחרת ג"כ אינה לחוזה ואח"ל שהיא לחוזה שמא לא לחת בדרך שנתחמץ. גם צדיעבד ליכא איסור כיון שנתבטל קו"פ אכן חך הפסח יש לזכר צזה. ח"י או' כ"ה. וכ"כ א"ר או' י"ט דצדיעבד אין איסור שנתבטל קו"פ אך חך הפסח יש לזכר. וכ"כ רמ"ז או' ל"ב דאם אין הדבר ידוע בצירור שאוחה חצוזה לחוזה נהגו להקל אם עוחנין קו"פ יעו"ש. ומ"מ לכתחלה ודאי לריך לזכר ולכן יעשה מחיטא ציניסה מן הקרקע ממטה עד התקרה. ח"א כלל קב"ה או' ג'.

קח) שם. חצוזה לחוזה לסולת. וכ"כ צמדיונות הללו טוחנין צעם חטים ושעורים שטריוון צמים הרבה שעושין מהם שכר והוא שקורין לו מאל"ץ צל"א שהוא חמץ גמור וטוחנין

או' ז' זר"א סי' כ"ח. ר"ז או' ל"א. וכתב עס ח"י ומ"מ יאפס הכל קו"פ. וכ"כ רמ"ז עס. מיכו בשאלת יעב"ץ ח"א חולק ע"ז וכתב דכיון שנהגו לנקר הריחים אפי' קודם ל' יום נמי ולא אמרו למ"ד יום אלא לענין חלות חווצא ציעורו וכו' ואכ"ל צמלס דמלוג דבעי סימור וכן מ"ש צעם מהר"ל שאל לברור מן החטים הסמוכות קודם פורים ג"כ יש להחמיר ללא גרע קמה דמלוג משאר דברים הנעשים לשם פסח שנהגים צמסו אף קודם ל' יעו"ש. וסב"א שעת' או' י"ז. וכן צס' בית מאיר צס"י זה האריך הרבה צדברי נחלה שבעה סנו' צמס שלחלק ילא צין חוך ל' לקודם ל' ואין רוח חכמה נוחה הימני ומסיק לכן סברור צעיני דיינו לאו דסמכא ומכ"ש שעושין ממנו מלח מלוג בודאי אין שום אד להקל אף קודם שלושים עכ"ל וסב"א שהד"ח צמע' חו"מ סי' יו"ד או' ח' יעו"ש. וכ"כ המח"ש סק"ה על דברי נ"ש סנו' דצוה"ז דלוחתין כל הסבואות אין לסמוך על היחר זה יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ח"י על מ"ש ס"ש דקודם פורים מותר לטחון צלי ניקור ובלא פרישה סדינים ללא נהירא אכן על מ"ש דצענה דחחק שאלה לנקר מותר אף סמוך לפסח צלא ניקור כתב דיש לסמוך עליו. וכ"כ ח"א כלל קב"ה או' ד' דצדיעבד או' צענה דחחק שאלה לנקר הריחים מותר לטחון צלא ניקור רק שיאפה הכל קו"פ וכן אם טחנו באוחו ריחים שטחנו צו חצוזה לחוזה אין לאסור דצדיעבד כיון שהוא קו"פ דאז בטל עכ"ל ועיין לעיל סי' תמ"ז או' פ"ד ודוק.

קב) שם. נוכנין לנקר הריחים וכו' צענה הק"א לאלף כששזי פה פראג אירע מעשה שצענה טחינה הקמה למלוג היה מוצע אוחו כלי ריחים שהקמה נופל לחוכו ושסיו מעידים נאמנים שהרגישו כמה טיפות צהכיסוי מלמעלה. ויוסף לזה שהודבק צפסחן המחוח צרפנות אוחו כלי מחמה הזיעה אצק הקמה כמו עיסה עב כעוצי אצבע. והספק היה אם מחמה לחלוותה חצוזה שצוזה השנה שלא נחצלה ונחיצשה כל צרכה על פני השדה וכו' מי פירות או' שצא מחמה אויר קר ולה שסיה צעה הטחינה ומוס הריחים והוי חולדס דמיס. ופסקו סב"ד ע"פ צירוף שאר לומדים וחכמי הקהלה ליקח המכסה העליון כדי שלא יהיה חס כ"כ ולמחוח פסחן עלים גם להחליף הפסחן חמיד אם נראה צו עיסה. וסיו מעמידים נאמנים לרקד הקמה ריקוד אחר ריקוד גסה ודקה ולאפות הכל קו"פ ומפני הפ"מ כמס' מאות זהובים סמכנו על אוחס הפו' דמהני הריקוד. ועס כל זאה מנעחו לאכול מאוחן מלוג גם שאר שרידי עדה. ק"ג כל הרא"ש פ"ב דפסחים סי' כ"ב.

קג) שם נוכנין לנקר הריחים וכו' עיין ג"א שאלה כ"א צמל"א עיסה בריחים צדופני החיבה שהקמה הנעמן מונח צחוכו ובעלי הריחים אמרו שזיעה צא מחוס הטחינה ומאויר הקר ונעשה עיסה. וכתב צל"ק זה שנדבק צחיבה תלוי צפלוגתא דלהר"ש מותר לגמרי ולהרוקח דיו כמים ממש וכו' ומסיק צמקוס דאיכא דחק יש להקל לטחון אפי' לכתחלה אבל צמקוס שאינו דחק יש לטחון דוקא ח"י

רגילים לילך בעלמם אל מקום הרחיים לראות הם בעלמם לפתוחת קמחוסס (מרדכי): ט - צריך לשחון החמים יום או יומים לפני הלישה ואם טחנו בערב פסח יש אומרים שאסור ללוש מצה בו ביום לפי שהקמח בשעת טחינה רותח ומחמם המים והעיסה נוחה להחמיין:

אין

בף החיים

וכיכ ח"א כלל קכ"ח או"י דעכ"פ יטחון מע"ל קודם האפיס אבל הא"ר או"י כ"ב הביא דברי מ"א הגו' וכחז דכ"מ מלבוש ובש"ל דמשס מקור דין זה. וכיכ חק יוסף או"י ק"י ליישב דברי מ"א וכחז דבח"ס השיג עליו ח"י יעו"ש. והר"ז או"י כ"ו כחז דא"ס ח"א לו שיהיה צניטס שהות צ"י ימים ישדל שיהיה שהות צניטס יום א"י מע"ל ולפחות חתא מפסקת צניטס לינת לילה שסליכא מקרר הקמח שהיס רותח בשעה בעחיכה יעו"ש.

ק"יז) **חמים** שטוחנין ברחים של יד אין שס חימוס כלל וא"ל להמתין יום או יומים אבל עוז להחמיר הלק"ט ח"א ס"י י"א. י"א צהגצ"י.

ק"יח) **שם**. יום או יומים וכו' לדעתו אין לחוש לחששא זו כלל כי שחא במקומס היו טוחנים במים שמולוכין את האבן ככה גדול ומחממת הקמח אבל במקומנו אין טוחנין אלא בצסמות ואני בדתתי כמה פעמים ומסים ידי בנקב שיורד ממנו הקמח ומקבלו ואינו חס אלא כל שהוא וכיוד מהצטל אותו חמימות כשיורד לתוך הכלי וכו' ועוד כי צעוד שמרקדים את הקמח מלטנן לגמרי וכו' כללל דמילחא איני רואה טעם לחששא זו במקומנו והכסיון יוכיח אבל לא החמס על האוסרים שהרי יש להס על מס שסמוכו. הרדב"ז צהשו' החדשות ח"א ס' ח"ך. וכיכ כנסיג צהגצ"י ששמע משס החכס והוא הרב עזריא יחשע כמ"ס צשכנסיג הגצ"י או"י ט"י (וכבר חמסו עליו האחרונים כיון שהביא חשו' הרדב"ז למס לא הביא זה מהרדב"ז יעו"ש דצברוסס) שעתה שאנו מרקדין הקמח בנפס ח"ל להמתין אלא שכחז עליו שאינו סומך על שמוטה זו יעו"ש. וכיכ דעת ח"י או"י כ"ז וכיכ הרב חורח חסד ס"י רל"ב דאין לסמוך על הריקוד יעו"ש. וכיכ א"ר או"י כ"א דאף שטוחן ע"י צסמות ואף שמרקד הקמח לא אמרינן דמקרר הקמח ודלל כמ"א.

ק"יט) **שם**. י"א שאסור וכו' צצ"י לא הביא פלוגתא בזה אלא שכך הוא לשון האגור שהביא צצ"י שכתב יש רוצים לסוכיח מן הירושלמי וכו' וע"כ כחז זה צש"ע בלשון י"א.

ק"ד) **שם**. י"א שאסור ללוש וכו' ואס עבר ולס נראה דאין לאסור בדעבד ומשמרו היטב מן החימוך ח"י או"י כ"ו. וכיכ א"ר או"י כ"ג דא"ס נאפס בו ציוס ששיטת דאין להחמיר יעו"ש. וכיכ חורח חסד ס"י רל"ב. צ"ד ס"י ר"י. ח"א או"י י"ד. כס"א או"י ה' ר"ז או"י כ"ו. ח"א כלל קכ"ח או"י ה' וז"ל בצרכ"י או"י טו"ב הרב חורח חסד ס"י הגו' ומרריי זיון צהשו' שערי ישועס כ"י שער ו' ס"י צ' והס"ר הסכימו דצדיעבד מותר והכי נקטינן דהרי הרדב"ז ס"י ח"ך כחז דא"ס נטחן ע"י צסמות אין לחוש כמ"ל וא"כ חסגי לן לאסור להחמלס עכ"ל משמע דס"א דמסכים להחיר צדיעבד ס"ד א"ס נטחן ע"י צסמות אמנס מסהמיות שא"ר הפו' שכחצנו לעיל משמע דצכל קמח יש להחיר צדיעבד א"ס כבז עבר ולס ומ"מ הסבירא נוחת דאף צדיעבד אין להחיר אלא א"כ עבר

וטוחנין אותו צעודו לח קלח ונדבק הרבס צריחוס שאסור לעחון כה עד שינקרו אותס היטב. לבוס. ר"ז או"י כ"ט. **שם**. שומרים אותו וכו' שחוששין שחא לא נקרו אותס היטב ונשאר דבוק צסס מעט קמח חמך ונחערב ממנו לתוך קמח זה הראשון לפיכך מלגיטין אותו עד לאחר הפסח או אולכין אותו קודם הפסח. ר"ז או"י ל'. **שם**. שומרים אותו וכו' וכחז צה"ז ועתה נוכחין לכסית הריחוס צפשתן ולפ"ז אפשר להחיר אף קמח הראשון עכ"ל. והביאו ח"י או"י כ"ה. וכיכ בצפרו א"ר או"י ח"י אלא שכחז ומ"מ ח"א לכסות חוך הריחוס ענמו עכ"ל מיכו הר"ז שס פסק כדברי ח"א.

ק"יא) **שם**. שומרים אותו וכו' וא"ס נאפס נראה להחיר דנחצטל ק"יפ וכ"מ צהשו' ג"ס ס"י י"ג. א"ר או"י ק"י.

ק"יב) **שם** סנה. ואנשי מעשס רגילים לילך בעלמס וכו' כ"כ הרוקח צסי' רס"ג כל ישראל צריך לילך עם החטין לעחון כדאמרינן במס' חולין (ז' ע"א) גבי ר' פנחס בן יאיר שהוא נבדל דהוה דרי חיטי לפסחא אמר חלוק גמי להאי (פ"י) אמר לנסר לחלוק מוינו כדי לעצור בו (אוחו הא"י) דצמ"ס ק"א עסיק. וגס המרדכי כחז צפ"י אלו עוברין דאיחא צירושלמי ר' חנינל בן פזי איל לגבי טוחניא משמע שהס דאפי' האמוראים היו סולכים לבית הריחוס עכ"ל. צ"י וכ"כ מט"מ ס"י חק"ט. וכן איחא צמד"ר ס"י צ"א סוף פ"י כן היו עסוקין צמ"ס שהיו עוחנין ולשין והקב"ה עוקר נעיעתן של מלרים שנאמר קומה ה' בצדק. והביאו הרו"ח או"י ז'.

ק"יג) **שם** סנה. רגילים לילך בעלמס וכו' שצמ"ס בו יוחר מצשלוחו. מ"א ס"ק י"ב. ועכ"פ ראוי להניח צריחוס שומר אי"ס יר"ס ובק"י צדינוס קלח ולא להניח שקיס ע"ג שקיס וכדומה. ח"א או"י י"ב. וקטן לא ישמור הריחוס. מ"א ס"ק י"א צסס מ"ל. ועיין לעיל או"י ע"א.

ק"ד) **יזהר** כשטוחן הקמח צשק שישכך השק כדי שלא יחא חשס חיטה אפי' שיעברנו היטב וגס צריך להזהיר להוסצדיס צריחוס צין לצעלים צין לשומרים שירקדו הקמח היטב ויחנו דעתס דא"ס ניקב הנפס דחכף יקחו אחרת ויהיו שס ד' או"י מוכנות דא"ס לא יקפידו ע"ז איכ"ל למיחש דימלא חיטה צשעה לישה ואפי"ס ואשרי אי"ס דיש לו שני שקיס אחד לחטים ואחד לוחן בו אח"כ הקמח. וגס מס עוז מי שאינו מרקד הקמח צבית הריחוס צצלבול ובחפזון אלא צציוו צצובס ונחת דיוול"א מכל חששוא. מ"לח ס"י ג' או"י י"א.

ק"ט) **סעי'** ט. צריך לעחון החטים יום או יומים וכו' ומרריי ס"י קל"ג כחז ג' ימים. ד"מ או"י ה' ט"ז סק"ג. כנסיג צהגצ"י. ח"י או"י כ"ו.

ק"ט) **שם**. יום או יומים וכו' פ"י להחללס יטחון צ' ימים לפני הלישה וא"ס ח"א עכ"פ יטחון יום א"י לפני הלישה ונ"ל דלל צעינן מע"ל רק לינת לילה. מ"א ס"ק י"ג. מיכו ח"י או"י כ"ו כחז לסוכיח מדברי הפו' דצעינן מע"ל וכחז ודלל כמ"א דלל צעי מע"ל רק לינת לילה יעו"ש

(לו)

תנ"ד באיזה מצא יוצא ידי חובתו. וכו' ד' סעיפים:

א אין יוצאין לא בפת סובין ולא בפת מורסן ב אבל לש הוא את העיסה בסובין ובמורסן שבה ויוצא בה ויוצא במצה מסלת נקיה ביותר ואין אומרים אין זה לחם עוני. הגה וטוב לכתחלה שלא לעשות סגלס רחנכ ויתר מדאי דכוי כאשיסה (מהר"ו): ב ג עיסת הכלבים בזמן שהרועים אובלים ממנה יוצאים בה וא"ל אין יוצאין בה דשאין זו משומרת לשם מצה: הגה כן כס דברי הרמב"ם אבל י"ח כמעט משום שאינו קרוי לחם כל זמן שאין הרועים אובלים מענו וכ"כ עיקר (עיר י"ד סימן ט"ל ור"ש צפירוש דמסכת חלה פ"ק):

באר הגולה
א טור בשם הרמב"ם צ"ח ממנה ז' פ"ב דחלה. ב צריחא פסחים ל"ו ופירי רמב"ם וכן פירש הרא"ש דברי הר"ף וש"ס. ג משנה פ"ק דחלה ד הרמב"ם לפי פירי שם שהעיסה הנעשית לכלבים ושלא יאכל ממנה

דיכא

קף החיים

ו שם. אבל לש הוא וכו' ואם נטל מורסא מחוכה וחור לחוכה ולש עמס כהב מ"ח סק"ב יש לכסחפק אם מצטרף לכזית אבל הח"י או"י ב' כחצ דאין כאן ספק כלל דכיון דלענין חלה אינו מצטרף (כמ"ס צו"ד ס"י שכ"ד ס"ז ג'). ה"כ לענין מלא יעו"ש. וכו' או"י ב' ח"א כלל קכ"ח או"י א' וכ"כ י"ח בהג"ט בשם הר"י מנוח. מיסו דברכ"י או"י ב' כחצ בשם ס' בית מועד הואיל ויש בו קמח ואלא בו י"ח אמנם ספר"ה כחצ על דברי בית מועד הכו' דאין כן דעת ספ"י וכ"כ הר"י או"י ב' דאינו יולא זה י"ח מלא אלא אי"כ אכל כזית לבד מן הסובין או מן המורסן יעו"ש. ועיין לעיל ס' חנ"ג או"י מ"ג.

ז שם. אבל לש הוא וכו' וכחצ הר"ן דה"ס דיוצאין בחטים שאכלו מהם חולעיס. ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף או"י ג' ועיין לעיל ס' חנ"ג או"י ג"ן ומשם ואילך עד או"י ח"ן יעו"ש.

ח שם. ויולא במלא מסלת נקיה וכו' דמלית מלוח ריבס ואפי' כמלית של שלמה ומס ח"ל לחם עוני פרט לחלום ולאשיסה. ואשיסה היא גלוסקא גדולה אחד מששה באיפה. פסחים ל"ו ע"ב. ושיעור עיסה החייבת בחלה היא עשירית האיפה כדאיחא בעירובין פ"ג ע"ב יעו"ש והיא חק"ך דראכס מצריים בקירוב כמ"ס לקמן רס"ו הג"ו ובזו"ד רס"ו שכ"ד יעו"ש וא"כ שיעור האשיסה הוא שמונה מאות וששים ושבעה דראכס מצריים פחות מעט. ועיין לקמן או"י יו"ד.

ט שם. ויולא במלא מסולח נקיס וכו' מדברי הטור משמע דאף לכתחלה יכול לעשות כן ומה שדקדק ספר"ה דאין ראוי לעשות כן לכתחלה כתב עליו ספר"ה או"י ב' דאינו דקדוק אלא דאף לכתחלה יכול לעשות כן יעו"ש ומיכו גם ספר"ה כתב דהכי נהוג כדברי הטור.

י שם. בהנה. דכוי כאשיסה. כלומר ואמרינן צ"י כל שעה לחם עוני פרט לחלום ולאשיסה ומפרש החס דאשיסה היא אחד מששה באיפה. פרי"ה. ואם עשאה גלוסקא גדולה כמו שס"ה האיפה והיא נקראת אשיסה והוא דרך חשיבות וגדולה הרי זו מלא עשירה ואינו יולא זה. ר"ז או"י ה'.

יא סעי'. ב'. עיסת הכלבים וכו' או זולתם ממיני החיות. הרמב"ם צ"ח המשנה פ"א דחלה משנה ח' וכו' צ"ח צ"ח וי"ד ס"י ש"ל וב"י שס.

יב שם. בזמן שהרועים אובלים ממנה וכו' שחישב בשעה לישה צ"ן על אכילת הכלבים וצ"ן על אכילת בני אדם. הרמב"ם צ"ח המשנה שס.

יג שם. יולאים זה. אם שמרוב מחימוץ. לבוש. ר"ז או"י ח'.

עבר אחז שעות שכבר נחקר הקמח אי שריקדו אוחו. קכ"א אותן נשים שמרקדות קמח בפסח לריך לשומרן שלא ישוחו על הקמח שלא יכתו רוקן על הקמח ויחמילו שם משהו ואפי' קודם זמנו. ריטב"א. פה"ע או"י כ"ג. ועיין עוד לקמן ס' חס"ו או"י מ"ע.

א סעי' א'. אין יולאין לא בפה סובין וכו' שנאמר שבעה ימים האכל עליו מלוח לחם ואלו אינם נקראים לחם לפי שאינו נקרא לחם אלא דבר הראוי למאכל אדם דכתיב כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. ועוד גבי חלה כתיב באכלכם מלחם הארץ משמע שאין נקרא לחם אלא מה שסם עלמס אובלים ומעטס זה ג"כ אין אדם יולא י"ח מלא אלא בדבר שחייב בחלה. לבוש.

ב שם. לא בפה סובין ולא בפה מורסן. וסובין קליפה חטין הנושרת מחמת כחישה ומורסן כנשאר בנפה. רש"י שבה ע"ז ע"ב. וכו' או"י מ"ח סק"א וכ"כ הרע"מ פ"ז דשבת אלא שכחצ דהרמב"ם פ"י אפכא דמורסן הוא עבס וגרוע מסובין וכ"כ צ"ח דחלה כפ"י הרמב"ם דסובין הוא סדק ומורסן הוא הגס וכ"כ צ"ח דהרומות יעו"ש. וכז"ד ח"י או"י א'.

ג וכתב שם המ"ח וראיתי מורין שקליפה שקורין שפריירי"ר אינו מחמיץ ומיכו זכו קליפה מקש אבל קליפה חטים עלמס אפטר דמחמיץ וגם אי"ח שלא נדבק בו קלח ממשותף חטים עכ"ל וכו' או"י ח' יוסף או"י א' מיכו ח"י או"י א' חמס על דברי המ"ח הג"ו דמאי מספקא ליה סא משנה שלימה שנינו אין שורין מורסן לתרגולין ואין האשה שפה מורסן והוא מחמיץ בודאי כמבואר לקמן ס' חס"ה יעו"ש אמנם הא"ר או"י א' כתב להר"ן דהמ"ח לא מסחפק כלל במורסן רק בקליפה חטין שהוא סובין וכמ"ס צ"ח דברי פירש"י סובין קליפה חטין הנושרת בשעה כחישה וכו' יעו"ש. וכ"כ י"ח בהג"ט דהמ"ח קאי אסובין דוקא אבל למורסן אין שום ספק דודאי מחמיץ יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או"י ב'.

ד ואם נמלא שבולה מקש חוק מאכל הנימוח ואין בשבולה שום חבולה אחזקי אוסירא לא מחזיקין ובאיסור משכו מדרבנן ואמרינן דכולהו נפלו בשעה דישה. ח"י או"י א' א"ר או"י א' חמ"מ ס' חס"ה או"י א' ר"ז שס או"י ו' ח"א כלל קכ"ב או"י ב'.

ה וכן אם נמלא בחבשיל קליפה של שבולה שועל ואין ידוע אם היא הקליפה העליונה שנושרת בשעה דישה או הקליפה העבס הנושרת בשעה כחישה יש להחיר. חשו"ב בית אפרים ס' ל"א. שעה או"י א'.

ג ה ליכא בזמן הזה דידע למחלט הילכך כל מין חליטה אסור: ד אין אדם יוצא י"ח במצה גזולה

בד"א

באר הגולה
שם אדם אינה
חייב/ בחלה ואינה
לחם גם לעינין
חובה מלה נפסח
ה טור בש"ה הגלויים
וכ"פ שאר פוסקים
ו סרמז"ס שם וכן

בף החיים

יט) סעי' ג' ליכא זמ"ז דידע למחלט. שסיו חולטין
העיסה (או הקמח כמ"ש בעור ס"י הס"א
ובהרמז"ס) ברוחחין ומחוך כך אינה מחמלת והאידנא אין
אנו בקיאות בחליטה. מ"א סק"ד. והטעם כהז בהרמז"ס (פ"ס
דין ג') גזר שמה לא ירחיק המים יפה ופס. אי"ז אין בקיאות
בשיעור המים רוחחין אם הרבה מים אם מעט מים וכמה
שיעור זמן הרחיקה או יניחוהו ברוחחין או ישפכו עליהן
רוחחין. ב"ח ביו"ד ס"י ע"ג. ועיין לקמן או"י כ"ד.

ך) ש"ס. ליכא זמ"ז וכו' ואפי' אינו רואה ללאה בו י"ח
מלה אפי' אסור משום חשש חמוץ. עו"ש או"י ג'
ועיין לקמן ס"י הס"א סעי' א'.

כא) וא"ם נפל חתיכה עיסה למים רוחחין בשעת רחיקה
וסילקוהו מיד (והלכ"ש כחז אפי' לא סלקוהו וכ"כ
החמ"מ או"י ג') מותר בדיעבד ומ"מ אין להקל. מ"א סק"ד
יעו"ש. אמנם הח"י או"י ד' כהז שמו"ח הגאון ז"ל הכריע
להקל בהערובת משסו להחירו בהנאה או לקיימו עד אחר
הפסח יעו"ש וסב"א או"י ד' חמ"מ או"י ג' מיהו סערי' או"י ס' כהז
בהג"מ. א"א או"י ד' חמ"מ או"י ג' מהו סערי' או"י ס' כהז
דבהערובת חמץ כל שהוא סמכין על הרדב"ז ס"י רמ"ז להחיר
דיעבד אף באכילה וכ"ש בהנאה ודלא כהח"י יעו"ש אכן
מדברי ספ"י ה"ז סב"א דברי הח"י משמע דסברי כוונתו.
וכ"כ ר"ז או"י ז' דאם נפלה חתיכה עיסה של מלה לחוך
ברוחחין שבקדרה אעפ"י שהולואו מיד הרי כל מה שבקדרה
אסור באכילה אבל מותר בהנאה או להשקות עד לאחר הפסח
אם יש שם ס' כנגד העיסה יעו"ש.

כב) והמה שלימה שנפלה לרוחחין עיין ס"י תס"ז סעי'
ט' וב"ח שם בלא נתבקעו דמשמע דעת
הנחבר עיקר ומהגה להחמיר וא"כ לרוחחין ו"ל דשרי באכילה
ומ"מ חנוך החמירו ביה. א"א או"י ד' ועיין לקמן ס"י תס"ז
או"י ק"ח.

כג) ש"ס. ליכא זמ"ז וכו' אכן לחולה שהוקשה חוליו
ע"פ הרופאים או לחיה שרי מני שעורים
בחליטה. טור ס"י תס"א. א"ר או"י ד' ועיין עוד מזה לקמן
ס"י תס"ג או"י ט"ז וכו' תס"ה על סעי' א' יעו"ש.

כד) ש"ס הלכך כל מין חליטה אסור. ר"ל בין קמח
בין עיסה. בין חטים ושעורין ובין ליתן הקמח
לתוך הרוחחין או הרוחחין לתוך הקמח. ועיין טור וב"י
ס"י תס"א.

כה) ועיין בתשו' בנין עולם ס"י יו"ד באחד שהחליט
שבילה שועל במים רוחחין לעשות מהם גריסין
ועבר עליו הפסח שאין להתיר דמ"ש בש"ס בחליטה אין
בו משום חימוץ היינו אם נתבשל לגמרי עד שהוא ראוי
לאכילה כך דגם אחר הבישול אין בו חשש חימוץ משא"כ
בחליטה שלא נתבשל לגמרי א"כ אחר שינוחו המים מרתיחתן
הוא מתחמץ ועוד הא מוצא בגמ' (פסחים נ"י ע"א)
דלא ליחלוט איניש תרו חיטוי צבדי הדדי יעו"ש. פ"ת.
פת"ע או"י ו'

כו) סעי' ד' אין יולא י"ח במלה גזולה. כשאופין הרבה
בתנור אחד טוב ללמד לומר כל מי שיגיע
לידו

יד) ש"ס. שאין זו משומרה לשם מלה. כך הוא לשון הרמב"ם
פ"ו דין ה' והגם דבפ"י המשנה שם כהז הטעם
לפי שאין אדם יולא י"ח אלא בדבר שחייב בחלה ו"ל דכהז
כאן הטעם משום שאין זו משומרה לשם מלה לומר שאעפ"י
שעשה מסולת נקיים ואפוייה כראוי אפי"ה כיון שעשה
לכלבים ה"ז אינה משומרה לשם מלה ואינו יולא בה י"ח.
וכ"כ מ"א סק"ג על טעם זה של הרמב"ם דאפי' הוא פח
יפה כיון שלא חשב למאכל אדם אינו משומר לשם מלה. וכ"כ
א"ר או"י ג' א"א או"י ג' ר"ז או"י ח' ביאורי הגר"א. אבל אם חשב בשעת
ליטה שיאכל ממנה אדם יולא בה לדועה זו אפי' הוא פח
קיבר. מ"א ש"ס. א"א ש"ס. ר"ז ש"ס. וס"ד בשלא
הפריש מורסן מחוכן אבל אם הפרישן והחזירן לחוכן או
שעירב בה מורסן או סובין מעלמא זריך שיאכל ממנה כזו
לכד מן הסובין או מן המורסן כמ"ש לעיל או"י ו' יעו"ש.
ועוד עיין לקמן או"י עו"ב ואו"י ח"י.

טו) ולעניין חיוב חלה אם עשה רק לשם כלבים והוא
יפה ואפוייה כראוי בצורת לחם שראוי למאכל

אדם עיין בעור ושי"ע יו"ד סס"י ש"ל שכהז דדוקא שניכר
בה שהיא לכלבים כגון שאינה ערוכה ועשויה כצורת לחם הא
לא הכי חייבה יעו"ש אמנם בצד"ה שהביא שם צ"י כהז
שמדברי הרמב"ם נראה שאפי' עשה כמלכו של שלמה ולא
עשה בה שום שינוי ולא שום גריעותא ולא שום סיכר מאחר
שעשה משום ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה פטור
עכ"ל וא"כ כיון דאיכא פלוגתא בזה וק"ל סב"ל אפי' כנגד
הרוב ואפי' כנגד מרן ז"ל יש להפריש ממנה חלה בלא צרכה.
טז) ש"ס. שאין זו משומרה וכו' הל"ש לשם מלה ונשמר
מחימוץ ואח"כ חשב לעשותה לגוי אע"ג דאיכא למימר
ע"ד ראשונה איזי ואח"י מ"מ כיון שהס"ח דעתו ממנה יש
להחמיר. הלק"ט ח"א ס"י נ"א. י"א בהג"מ.

טז) ש"ס בהג"מ. אבל י"א הטעם משום שאינו קרוי לחם
וכו' פסק כהר"ש (בפ"י המשנה פ"א דחלה)
שס"ל דהטעם שאינו קרוי לחם אם עירב בה מורסן הרבה
ואינה ראויה לרועים ואפי' חישב לאוכל בטלה דעתו. מ"א
סק"ג. ח"י או"י ג' ר"ז או"י ח' ומשמע לדועה זו הא אם
ראויה למאכל אדם קרוי לחם ואעפ"י שעשה לכלבים. וכהז
הפרי"ח וס"ד לענין חלה לפי דמחלף בלחם. דעלמא אבל
לענין מלה פשיטא דלכ"ע כל שעשה לכלבים אינו יולא בה
י"ח מלה וזה ברור עכ"ל מיהו העו"ש או"י כהז. דאם
ראויה למאכל אדם אפי' אם עשה לכלבים יולא בה. וכ"כ
הכה"ש או"י ב' ופליג על הפרי"ח יעו"ש. אמנם דעת החמ"מ
או"י ב' כדברי הפרי"ח וכ"כ דעת סערי' או"י ג' ועיין בא"א
או"י ג' שכהז בדיעבד יולא בה אעפ"י שאינה משומרה
למלה יעו"ש. ועוד עיין לעיל ס"י תנ"ג או"י ע"ה ודוק.

ח"י) ש"ס כהג"מ. משום שאינו קרוי לחם וכו' ואין יולאין
בה אפי' אכל הרבה ממנה בענין שאכל כוח
לכד מן המורסן שבה. ר"ז ש"ס וכ"כ המח"ש סק"ג. וכהז
שם המח"ש והיינו שעירב בה מורסן הרבה אחרים אבל אם
לא היה בה רק מורסן של עלמא לחם גמור מיקרי יעו"ש
ועיין לעיל או"י ו'.

באר הגולה
דקדק הכ"ס
מפ"ס דפסחים
וס"ה מן הירושלי
ז ס"ה שס.

בדיא כשגזל מצה ז אבל אם גזל חטים או קמח ועשאו מצא יוצא בה שקנאה בשינוי ודמים לבד הוא חייב לו. (ולענין ברכה ע"ל ריש סי' תרמ"ט):

אין

כף החיים

דגול הגוי אסור כר"ע ועו"ש. וכ"פ הטור והש"ע בחי"מ רס"ו שניט יעו"ש.

לד) **ואפי'** גזל קמח או חטים מעכו"ם ועשה אותו מלה כיון דע"י עבירה בזה לידו מלה זו לא יצרך שאין זה מצרך אלא מנאץ. ר"ז או יו"ד. ור"ל אצל י"ח יולא זה בדיעבד כיון שקנאה בשינוי כמבואר בר"ז שס. בד"ה בגזלן עלמו אצל אם נתן מלה זו לאחרים מותרים לצרך עליה שהרי לא ע"י עבירה בזה מלה זו לידם שכיון שכבר קנאה בגזלן בשינוי (ר"ל שעשאה לחם) קודם שנתנה להם. ר"ז שס.

לה) **יש** מו שפסק שאם הוליא מלה מרה"י לרה"י אינו יולא זה ידי חובה בפסח כי לא ימלא חילוק בין זו למלה גזולה. כ"כ הפר"ח שמלא כתוב בשם סי' בית מועד

אלא שהפר"ח השיג ע"ז וכתב שזה פשוט דיולא זה וכתב שכן מבואר בלבוש יו"ד סי' ש"מ סעי' כ"ח וצירושלמי פי האורג יעו"ש. וכ"כ בצ"י צו"ד שס. ח"י צס"ו זה או"ה כי ח"ר או"ה חק יוסף או"ה ר' כס"א או"ה ח' ער"ה או"ה ע"י ועיון בחי"מ שס שכתב ונ"מ מני שהוליא אותם אם אסור לו לאכול כדן המצבאל בשבת עיון לעיל רס"ו ש"ח וצס"ו ש"ז סעי' י"ט (נראה דל"ל סעי' י"ז) עכ"ל וכ"ה דעת הער"ה צס"ו ש"ט או"ה ג' יעו"ש. חננ"ס מדברי צ"י ולבוש והפר"ח הנז' משמע דמותר ללאת זה לכתחלה אפי' מו שהוליא אותה לפי שהיא עלמה אינה עבירה אלא שנעשה זה מעשה עבירה יעו"ש. וכ"כ הכס"א שס דמתוך דברי הכו"ש הנז' יראה דאין לחלק בין שוגג למזוד יעו"ש. וכ"כ בר"ז או"ה י"ז מני שהוליא מלה מרה"י לרה"י או מרה"י לרה"י צ"ל ט"ז שחל להיות בשבת מותר לו ללאת זה י"ח ולצרך עליה ואין זו מלה הבאה בעבירה יעו"ש וכ"כ החננ"ס או"ה ד' וז"ל ומלה שהוליא מרה"י לרה"י בשבת יולאין זה לכתחלה וכן כל כה"ג שאין עיקר המלה בזה ע"י עבירה עלמה עכ"ל ועוד עיון מזה לעיל צס"ו ת"ה סעי' ט' ודוק. ולענין אם יש לנו רה"י בזה"ל עיון לעיל סי' שמי"ה סעי' ז' וצדברינו לשם או"ה ל"ח.

לו) **וכתב** שס הער"ה דאפי' עבר ואפה אוחס בשבת יולא זה י"ח ולא הוי מלה הבאה בעבירה

אלא דאסורה באכילה כדן המצבאל בשבת יעו"ש. ועיון לעיל רס"ו ש"ח וצדברינו לשם צס"ד.

לז) **שם**. אצל אם גזל חטים וכו' יולא זה. וס"ו בדיעבד אצל לכתחלה אסור. צ"ח. פר"ח. חמ"מ או"ה ד' ר"ז או"ה יו"ד.

לח) **שם** הגס. ולענין ברכה עיון לקמן רס"ו תרמ"ט. כונחו על מה שפסק שס דלע"ג דקנאו ביאוש ושינוי אפי' לא יצרך עליה משום וצ"ע צ"ח נאץ השס. ח"י או"ה ו' וכ"כ בר"ז או"ה יו"ד. ומשמע בצ"י סי' קל"ז דאינו מצרך עליה לא בחמלה ולא בצ"י יעו"ש. אצל הכ"ה שס כתב דאפי' אח"ל דבאכול דבר איסור בעלמו כגון עבל ונבלס וטרפס ואפי' איסור דרבנן דאין מצרכין עליו כלל מ"מ בגזל או גונב חטס

לידו מלה שלי הרי הוא לו צמתנה כדאמרינן פי' לולב וערבה (מ"ב ע"ב) מלמדין אותם לומר כל מני שיגיע לולבי צידו וכו' הגמ"י פ"ו בשם הרוקח. צ"י. עו"ש או"ה ד' פר"ח. וה"ה כשטוחנין ציחד יאמר כל אחד כל מני שיגיע לידו קמח שלי הרי הוא לו צמתנה גמורה. צ"ח. שכנה"ג בהגצ"י. מ"א סק"ה. ח"י או"ה ח' חק יוסף או"ה ח' חמ"מ או"ה ד' ר"ז או"ה י"ג. ח"א כלל קכ"ה או"ה ל"ה. ועיון בתש"י שאגת אריה סי' ל"ב וסי' ל"ג מה שהצריך בזה ומסוים שאמורה זו לכ"ע מהנו אפי' למאן דלית ליה ברירה כיון דאינו מתנה על למפרע אלא צמכאן ולהבא שיחול המתנה יעו"ש והביאו שעי"ת או"ה ד'. כז) **ואף** אם לא אמר בשעת טחינה וכול לומר קודם אפי"ה כל מני שהגיע קמחי לידו הרי הוא לו צמתנה. מק"ה או"ה ב'.

בח) **שם**. אין יולא י"ח צמלה גזולה. אפי' בדיעבד. צ"ח חמ"מ או"ה ד' ואפי' צליל שני אינו יולא י"ח צמלה גזולה. שאגת אריה סי' ל"ה. מחצ"ר או"ה ד' ער"ה סוף או"ה ח' שעי"ת שס. וכ"כ המק"ה צביאורים או"ה ח'.

כט) **יש** שנסתפק אם יולאין צמרות גזול דחיתקש למלה ומנהר"ו צס"ו קל"ג כתב דיולאין צמרות גזול. כנה"ג בהגה"ט וכ"כ שאגת אריה סי' ל"ד דיולאין צמרות גזול בזה"ל שאינו אלא מדרבנן יעו"ש. והביאו שעי"ת שס וכ"כ המק"ה או"ה ח' חננ"ס צד"מ או"ה ח' כתב בשם מנהר"ו דאין יולאין. וכ"כ בצ"ה ותמה על דברי כנה"ג הנז' יעו"ש. וכ"כ הפר"ח צס"ו תע"ה סוף סעי' ח' דלעפ"י דמורור דרבנן אינו יולא בגזול דכל דתקון דרבנן כעין דאורייתא תקון יעו"ש. וכ"כ הער"ה צס"ו זה או"ה ח' ר"ז או"ה ט"ז ומיהו כתב שס הער"ה צליל שני דהוי תרתי דרבנן יש להקל כיון דאיכא מאן דשרי אף צליל ח' ולענין ברכה עיון לקמן או"ה ל"ח.

ד) **שם**. צמלה גזולה. וכן אם אכל מלה חצירו שלא מדעתו לא ילא. ר"ז או"ה ע"י.

דא) **שם**. צמלה גזולה. אצל יולא צמלה שאולה. ט"ז סק"ד. ח"י או"ה ח' ח"ר או"ה ח' חק יוסף או"ה ז' חמ"מ או"ה ד' ר"ז או"ה יו"ד. ח"א כלל קכ"ה או"ה ח' וכתב שס החמ"מ דיולאין זה אפי' לכתחלה וכ"כ בר"ז שס.

דב) **שם**. צמלה גזולה. ואם גזל ונחן לאחר הוי שינוי רשות ויולא צו ודוקא לאחר יאוש (ואם צריך ביאוש קודם שינוי רשות או אפי' אח"כ עיון בחי"מ סי' שני"ג סעי' ג' דאיכא פלוגתא בזה ולדעת הש"ע אפי' אח"כ מנהני ולדעת מור"ס ז"ל דוקא קודם השינוי רשות יעו"ש) ואם האחר נתנס לגזלן גס הגזלן יולא צו. מנהר"ל. מ"א סק"ה. ח"ר או"ה ח' חק יוסף או"ה ח' ר"ז או"ה י"ח וכתב שס בר"ז דמותר לצרך עליה ג"כ יעו"ש. ועיון לקמן או"ה ל"ח.

דג) **שם**. צמלה גזולה. ואם גזל מעכו"ם עיון צמ"א סי' תרל"ז סק"ג שכתב בשם סי' יר"ח דאפי' למי"ד גזל העכו"ם שרי מ"מ לא מקרי לכס יעו"ש ועוד עיון בתש"י הרשב"א סי' תתנ"ב שכתב דק"ל צ"י בגזל (דף ק"ג)

תנה דין מים שלנו וכו' סעיפים:

באר הגולה

א מימרא דרב יאודה פסחים מ"ג * ב הרא"ש

א יאין לשין אלא במים שלנו בין שהם מי בורות ומעיינות בין שהם ימי נהרות ושואבין אותה מבע"י סבוכך

קף החיים

אמנם הפרי"ח ססכים כדברי ז"ל. וכ"כ החמ"מ או"י וכן כרב מ"ב זב"ה ס"י ת"ס הביא כמה פ"י ראשונים דפסקו דלא כרש"י וע"כ כחב דאין להקל כלל יעו"ש. ועיין עוד לקמן ס"י חפ"ב.

ובמנהג ופאה ועשה לחם פשיטא הוא דלצטוף חייב לברך לדיס ואינו אפי' מאחך דמיים הוא חייב לו ובזכרה ראשונה נמו נראה כמ"ד דחייב לברך אלא דסו"ל מאחך אבל בגזל לחם או מלס אפויים אסור לו לברך בתחלה כיון דלא קנס ליה בשונוי אבל לצטוף יכול לברך יעו"ש. והביאו שכתב"ג שם בהגב"י או"י ד' א"ר או"י א, וכ"כ סמ"א שם ברי"ט סס"י דבגזל חטים ועמקן ואפאן דמברכין עליהן בהמ"ז וכחב וכן יש לסורח דהא בהמ"ז דאורייתא היא ולהומרא אוליגן ואפשר דאפי' גזל לחם מצדק בהמ"ז דנשאכלה קנאה בשונוי יעו"ש. וכ"כ הר"ז שם או"י ז' דאפי' בגזל לחם מצדק אחריו בהמ"ז אבל צענין צרכה ראשונה פסק שם באו ג' דאפי' בגזל חטים ועשאן פה לא יברך משום סביל וכן צרכה סמ"א לא יברך עליהם יעו"ש. ועוד עיין בדבריו לשם או"י ז' ודוק.

א) **סעי'** או"י. אין לשין אלא במים שלנו. אפי' מלס שאינם למלוא משום דהשש משום חימוץ. הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל' ובחשו"ט ח"ב ס"י פ"ז. והביאו ברכ"י או"י א' והסמ"א או"י א' וזה שפ"ה רס"י זה. וכ"כ הרא"ש סוף פ' כ"ט והמ"מ פ"ה דין י"א. והצ"ד ז"ל. וכ"כ הכלבו דף ל"ח ע"א שכן הסרימו הגאונים ורוב החכמים דלא כר"י גי'אח יעו"ש. והב"ד סערי"ה או"י א' וכ"כ הר"ז או"י א'.

ט"ז) **ועיין** צוסיק פ' תרומה (ק"ה ע"א) שכחב דאסור לקחה דבר מלס בחכס בגין דלא זכי בההוא עינדא כלל לאמטכא עליה רוחא דקדשא אלא באגר שליס. ובספרה דחרשי (ספר של כשופין) דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבטי לאשחדלא לאעצרה מניה ריח מסאבא וכ"י צטי למקטי ליה באגר שליס בכל מה דיבעון מניה בין ועיר בין רכ בגין דרוח מסאבא איבו אודמן הדיר במגנא וצריקנייא ואודבן בלא אגרא ואינס לבני נשא למשרי עליהו ומפחי לון דלירא עמסון צכמה פיתויין יעו"ש.

ב) **שם**. אין לשין אלא במים שלנו. מ"כ שלנו בקמץ חחה הלי' אבל אין לקרותו בפחה כי יסיה אז מדבר בעדו כמו ולנו בגבעה ע"כ. א"ר. או"י א' ור"ל דאם הוא בקמץ יסיה רפה כמו גבע מלין לנו שחוזר על אחרים וגם כאן חוזר על המיס אבל אם הוא בפחה יסיה בדגש כמו ולנו בגבעה שמדבר על עמנו.

ו) **וכתב** בהמ"מ פ' עקב על סערי"ה ז"ל כשהיה קונס אינס מלס בגון חפילין או אחרוג לא סיה יתן צמלס סהוא אלא סיה פורע כל מה צפעס ראשונה וסיה אומר למוכר סרי

ג) **שם**. אין לשין אלא במים שלנו. וספק מים שלנו לא ילס צהס ואם לש מותר. מהר"י צו"י הביאו כרב מזבח אדמה. ועיין מ"ש מור"ס ז"ל בהגה ססע"י ג' מחז"ר בקי"א או"י א'.

ז) **וכשקונה** מלס ישתדל לפרוע קו"פ כדי ללאה י"ח אליבא דכ"ע סיקה צקטין דאורייתא

ד) **מי** שקלט מים מהגשמים מותר ללוג צהס מלס וא"כ לינס אליבא דכ"ע ובלבד שלא יניחם צמקוס שחפוג לינחן. סרדב"ז חיה ס"י שני אלפ"ס קצ"ב. והביאו ברכ"י או"י ד' שפ"ה או"י ע' אמנס הלק"ט ח"א ס"י ל"ז לחלק י"א דאם נקלטו ציוס לר"ך לינס אבל אם נקלטו צלילה א"ל לינס יעו"ש. והביאו י"א בהגה"ט ובכר"י שם. ועוד עיין לקמן או"י ס"ד מ"ש צה צה יעו"ש.

ח) **בצק** של עכו"ם שלשו סעכו"ם צפני הישראל אעפ"י שראס הישראל מתחלה ועד סוף שלשו סעכו"ם נחחמץ ושלשו סעכו"ם במים שלנו אין יולאין צו י"ח לא שיהי לא עשה צו סעכו"ם שימור לשם מלס ואפי' אמר עכו"ם צפ"י שלס לשם מלס אינו שימור דכחיב ושמרהס ח המלס אהס ולא עכו"ם משמע אבל מותר לאכלו צחוק סעורס וממלא כריסו ממנו אפי' צלילה אי' ובלבד שיאכל יח ממלס שמורה לשם מלס באחרונה אבל אם לא הישראל ישה מתחלה ועד סוף אסור לאכלה שמא נחחמץ ציד יו"ס. לבוש. וזהו כדברי מרן ז"ל צב"ו שכחב שכי"ס דעה צושן קנס ציון מדא"ו ציון מדרבנן והיו מלס מן המוצצה.

ה) **מותר** ללוג במים שאמר סעכו"ם מסוח לפי חומו שלנו צציתו דלא אחחוק איסורא והוא מידי דרבנן והמחמיר חע"ב. הרב סהסיד מהר"י מולכו זלסיה צחשו"י כ"י ס"י ק"ג. ברכ"י או"י א' ונראה דרדאי אין ללאח צמלס אלו י"ח דכרי אין כאן שימור וגם לשאר מלס ג"כ למיחש מוסא מיבטי שמא נפל לחוכו דבר המחמץ וכיוצא ובשעת הדחק יש לסחיר ע"י סינון. שפ"ה שם.

ט) **שם**. אין לשין אלא במים שלנו. ר"ל שלנו צחוק כלי אחר שאינחן וסעטס פירש"י (פסחים מ"ב ע"א) מפני צציוני ניסן סמעיינות חמין שעדיין ימוח הגשמים סס וצימות הגשמים חמה מהלכח צשופולו של רקיע לפיכך כל סעולס לינן ומעיינות חמין סלכך מלינן צלילה ומלסננין עכ"ל. ויש מפרשים סעטס לפי סהחמה מהלכח צלילה חחה סארץ ומחממה סמעיינות סלכך אין להס חקנה אלא שלא וכיו צלילה צמחוצר כמבואר צב"י יעו"ש. ובדרשות מהר"ל כחב צלריך שיצטנן המיס כ"ד שעות קודס ליסה י"ב שעות סיוס כהיוחס מחוצרים צבאר שהשמע רחוקס מסס וי"ב שעות צלילה אחר שאינחן יעו"ש.

ו) **שם**. אין לשין אלא במים שלנו. ר"ל שלנו צחוק כלי אחר שאינחן וסעטס פירש"י (פסחים מ"ב ע"א) מפני צציוני ניסן סמעיינות חמין שעדיין ימוח הגשמים סס וצימות הגשמים חמה מהלכח צשופולו של רקיע לפיכך כל סעולס לינן ומעיינות חמין סלכך מלינן צלילה ומלסננין עכ"ל. ויש מפרשים סעטס לפי סהחמה מהלכח צלילה חחה סארץ ומחממה סמעיינות סלכך אין להס חקנה אלא שלא וכיו צלילה צמחוצר כמבואר צב"י יעו"ש. ובדרשות מהר"ל כחב צלריך שיצטנן המיס כ"ד שעות קודס ליסה י"ב שעות סיוס כהיוחס מחוצרים צבאר שהשמע רחוקס מסס וי"ב שעות צלילה אחר שאינחן יעו"ש.

באר הגולה (סמוך לבין השמשות) (ד"ע וכג"מ פ"ה) או בה"ש ג' ואין לשין בהן עד שיעבור הלילה כולה ד' ויכולים

לשאו

שם וכ"כ הכל צו.
גרש"י ובה"ג ושאר
רוב פוס' ד' השו'

כף החיים

חלק ל' כמ"ש לעיל רס"ו רס"א בסגס יעו"ש ועיין מחז"ר או"ב.
(יב) **ש"מ**. או זיה"ש. וכחצ צ"י דא"ס שאנן אחר החלה
הלילה אין להם תקנה ואסורים המים לעולם
אליבא דרש"א יעו"ש מיהו רס"ה כחצ דד"עצד א"ס נשאבו
מבע"י או אחר החלה הלילה מותר ללוש בהם ציוס. מ"א
סק"א. ח"י או"י א"ר או"י חק יוסף או"י א"ר ר"ז או"י
וכחצ ש"ס הא"ר ודוקא שנשאבו קודם חלות לילה אבל לאחר
חלות לילה אסור יעו"ש. וכ"כ ר"ז ש"ס. ומשמע צ"ח דמותר
ללוש בהם מיד אחר עלות השחר וא"ל להמתין י"ב שעות
מעה שנשאבו יעו"ש. וכ"כ א"ר ש"ס. אבל הח"י ש"ס כחצ צ"ס
האחרונים דאין ללוש בהם עד לאחר י"ב שעות. וכ"כ חק
יוסף ש"ס ר"ז ש"ס. מיהו דעת הח"א כלל קב"ח או"י ח"י נראה
להחמיר בנשאבו צלילה ואין ללוש בהם אף לאחר י"ב שעות
וכ"כ דעת החמ"מ או"י א"י וע"כ הוכח דאפשר באחרים אין
ללוש בהם.

(יג) **ש"מ**. או זיה"ש. עיין צ"ח סוף סק"א שכתב דיותר
טוב לאחר השאיבה מלהקדים (כגון שספק לו
זיה"ש כמו ציוס המעונן וכדומה) אכן מהר"ל כתב להיפך
היותר טוב להקדים קלת משאחר ודבריו נראים נכונים וכן
משמעות מ"א. ח"י ש"ס. וכן הסכים מגן האלף וכתב
ודלא כצ"ח יעו"ש. וכ"כ משמעות דברי האחרונים ועיין
לעיל או"י ח"י.

(יד) **ש"מ**. ואין לשין בהם עד שיעבור הלילה כולה. עיין
צ"י שכתב דג' חלוקות צדצ"ר דלדעת הר"א מניין
א"ס נשאבו זיה"ש מותר ללוש בהם מיד ולדעת רש"י כל
ששהו י"ב שעות אחר שנשאבו מותר ללוש בהם וא"ס נשאבו
מבע"י מותר ללוש בהם אחר י"ב שעות אפי"ן א"ס הוא
קודם עה"ש ולדעת הריב"ן צ"ן שנשאבו זיה"ש או בתחלה
היום וכיוצא לריך שוליו כל הלילה צבית משום דסוף הלילה
דהיינו קודם עה"ש גורם הלינון ולפיכך אסור לאפות
קודם עה"ש וא"ס אפה ראוי לאכור יעו"ש. וכן הסכים
הפרי"ח לפי צ"י וכתב ודלא כהצ"ח יעו"ש. ולפ"י השואב
זיה"ש ואינו לש צו עד שיעבור י"ב שעות ועה"ש זהו
אליבא דכ"ע. וא"ס שאבו מבע"י ואינו לש צו עד עזבו
הלילה כולה דהיינו י"ב שעות ועה"ש זה מותר רק לדעת
רש"י וריב"ן זהו פסק הש"ע. וא"ס שאב זיה"ש ולג אחר
עה"ש קודם ששהה י"ב שעות כגון שהללות קלרים זה מותר
רק לדעת הרש"א וריב"ן ולא לדעת רש"י וע"כ לכתחלה
יש לשאוב דוקא זיה"ש ואין ללוש צו עד לאחר שיעבור
עלוו י"ב שעות ועה"ש כדי ללאת אליבא דכ"ע. ובשעת
הדחק יש להתיר אחר עה"ש אעפ"י שלא עזבו י"ב שעות
וכ"כ האחרונים. וא"ס יש הכרח לאפות קודם עה"ש לריך
לשאוב זיה"ש של הלילה שלפניו.

(טו) **ש"מ**. עד שיעבור הלילה כולה. ונכון ליזהר להמתין
ללוש עד שיאיר היום הרבה פן יטעו באור
הלבנה. צ"י צ"ס סמ"ק ס"י רכ"א. א"ר או"י צ"י.
(טז) **טוב** שלא תגע אשה נדה במים ששואבין לנלת מלוא
וכמ"ש בחיים לראש. צ"ן א"א פ"י לו או"י י"ז.
וכ"כ

(ז) **ש"מ**. צ"ן ש"ס מי בורח ומעינות צ"ן ש"ס מי נסרוח.
ומיהו יותר טוב לשאוב מן הנסרוח מלשאוב מן הבורח
ומעינות א"ס אפשר כמ"ס לקמן בסגס ויחבאר הטעם בדבריו
לש"ס צ"ד.

(ח) **ש"מ**. ושואבין אוחס מבע"י (סגס) סמ"ך לבין השמשות.
הדבר ברור דלדעת מרן ז"ל אפי"ן בעוד סיוס גדול ש"ד
לשאבן לכתחלה ולטעמיה אזיל שפי"ן צ"י דעת הר"א ממ"ך
דאוחס שנשאבו ציוס מותרים ללוש בהם לכתחלה כל שעבר
עליהם לילה א"י ודלא כפי"ן הר"א מזרחי ז"ל ועפ"י פסק
צ"י ובש"ע לשאבן מבע"י או בה"ש ולכלוין לילה א"י דבזה
אחי שפיר צ"ן לפירש"י צ"ן לפי הר"א ממ"ך והיינו אפי"ן
מבע"י ממש ומור"ס ז"ל שהגיה סמוך לבה"ש לטעמיה אזיל
שכתב צ"ח דאין לשאבן מבע"י ונחלק על צ"י יעו"ש ועפ"י
פסק לקמן בסגס דכשחל פסח בא"י צבחה יש לשאוב אור י"ג
כדי ללוש צליל פסח ולא ישאבם בע"ש מבע"י. וכל פשיט
לכתחלה יש לחוש ולשאבן זיה"ש או סמוך לו לח"ס לסברה
הרא"ס ז"ל וסברה מור"ס ז"ל וסברה שליטת שהביא הגמ"י
כמ"ס צ"י אבל בדאיכא קלה דוחק וכיוצא ש"ד לצימלא
ציומא בעוד סיוס גדול כיון שלדעת מרן ז"ל אפי"ן לכתחלה
שרי למועצד הכי ואף שהצ"ח מסיק דעדיף עפי"ן לאחר
מלהקדים כדעת מרן ז"ל עיקר ובתריס נרדוין. מאמ"ר או"י צ"י
וכ"כ הנרי"א דמ"ס הש"ע מבע"י או זיה"ש ר"ל רק שלא ישאבו
אחר החלה הלילה אבל בעל כנה חשם להמחזירין וכחצ סמוך
לזיה"ש ולא מבע"י אבל מסתימה כל הפו"י וכן מלשין הגמ"י
משמע כדעת הש"ע וכ"מ מלשון הרי"ף שכתב שנשאבו צו
ציוס עכ"ל. וכ"כ הפרי"ח דיכול לשאבן ציוס אימתי שורא
ורק לריך שוליו כל הלילה וכחצ זה דעת הש"ע יעו"ש. וכ"כ
א"א או"י א"י דלדעת הש"ע אף בחצי סיוס ש"ד ודוקא שלא
לאחר צלילה והרב שהגיה סמוך לזיה"ש וכו' פליג עליה יעו"ש.
ומיהו כבר כתבנו דדבר פשוט הוא לכתחלה יש לחוש לסברה
מור"ס ז"ל ודעמיה ולשאבן דוקא זיה"ש או סמוך לו. וכ"כ
דעת האחרונים.

(ט) **ש"מ**. ושואבין אוחס מבע"י וכו' יש מי שר"ל שמה שנשגו
לשאבם מבע"י הוא להקל ושמא"ס מן המוצחר
לשאבם בחצי היום אבל הרמ"ע צ"י ל"ב האריך להוכיח
שאינו כן וכחצ ובמקום שנשגו לשאוב זיה"ש אין להקל לשאוב
מבע"י אלא בשעת הדחק והפ"מ יעו"ש. כנה"ג בהגב"י.

(י) **ש"מ** סגס. סמוך לזיה"ש לכאורה היה נראה דחצי ש"ס
קודם זיה"ש נקרא סמוך וכמ"ס לעיל ס"י רל"ב
או ע"י צענין סמוך למנחה אמנם צ"ח או"י א"י כחצ צה"ד
דסמכג לדקדק לשואבן זיה"ש או סמוך לו ממש מטעם
דלא ניחא חורה למש"ס דיכולין לכיון זיה"ש ממש יעו"ש.

(יא) **ש"מ**. או ציוס"ס חזמן זיה"ש עיין לעיל ס"י רס"א או
א"י שנחצבו שמכסג העולם ע"פ סברה הגאונים
שחקף אחר השקיעה מחיל זמן זיה"ש שהוא ג' רבעי מיל
יעו"ש. וא"כ הסי"ן לזמן השאיבה שמתחיל חקף אחר השקיעה
דהיינו שאין השמש נראית עוד על הארץ עד שיעבור י"ג מינוט
וחצי שהוא ג' רבעי מיל דשיעור מיל הוא שלים עה"ש פחות

לשאוב יום אחד לימים הרבה הוא הזמן הם יניחם במרתף שהוא קר ואם הזמן קר יניחם באויר כי המרתף

באר הגולה
הכש"ל. ה טור
בשם אביו הרא"ש

בף החיים

וכ"ה שלא תלוש או תעסוק בצלף ויש זכרון שלא להניח
ליגע במלח של מלוח גם אחר אפ"ה.

שם (טוב) יניחם במרתף וכו' ואם אין לו מרתף יניחם
בבית. ר"ז או ז' ומאוד לריך לזכור
שלא יעמיד המים בחדר שיש בו תנור בית החורף או תנור
שאופין בו מלוח שזלילה סותמין הקבץ שהעשן יולא ולא
בבית חם. ולפעמים נוחמת הקור נקדשו המים ואסור
להעמידו אלא תנור חורף שיפשה. ח"א כלל קכ"ה או ח'.
שם קודם שזרחה השמש וכו' כדי שלא יתחממו
מחום השמש וה"ד אם השמש זורחת עליו אכל
אם אין השמש זורחת עליו כגון שמונה אכל כותל מזרח
ולל הכותל מגין עליו שלא יצא עליו השמש עד כמה זמן
אין לחוש כ"כ להכניסם בהשכמה ומ"מ יש לחוש שמה
יבא היום מעונן ויומא דעיבא כוליה שמשא פנ"ש לקמן
רס"י תי"ט יעו"ש.

אחר שקיעת החמה אכל ח"י או ג' כחב דכוונת רמ"א
כשמולך המים ביום תחת אויר הרקיע אל מקום בית
הליטה יבסא אוחס במפה (אם הוא יום המעונן או שמולכן
במקום זריחה השמש. ר"ז) כדי שלא יתחממו אכל לעת ערב
בשעה ששואבין שכזר שקעה החמה ח"ל לכסותן כלל רק
ממנהג וזכירות יתורה שלא יפול לחובו שום דבר המחמם
יעו"ש. וכ"כ ר"ז או ט' וכחב דמטעם זה נוסגין לסגן המים
בשעת השאיבה בצגד לבן ונקי עכ"ל. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח
או ח' דהמנהג לסגן המים שלא יפול לחובו איזה גרעין וכן
לסיוח מכוסה מטעם זה עכ"ד. ועיין לקמן או ל"ג.

שם (כה) צהגה. יש לכסות. ודוקא בגלי חרס ועץ וכס"ג
מהני כיסוי אכל אם הם בכלי זכוכית לא מהני
כיסוי דכיון דזרחה השמש חוץ הזכוכית מצעיר יותר משהם
מגולים וכדאיחא בש"ס בולס ל"ג ע"א ועיין בפירוש"ש שם
ולקמן סי' תקצ"ב. ח"י או ד' וסייו כיסוי על גביהן לצד לא
מהני בכלי זכוכית אלא לריך לכסות המפה על הדפנות שכנגד
זריחה השמש ואם הוא יום המעונן לריך לכסות על כל
הדפנות. ר"ז שם.

שם (כו) צהגה. כשחל פסח בחדר צשבה וכו' וסייו
לנוהגים לאפיה מלה של מל"ס צליל ט"ז כשחל
ע"פ צשבה כמבואר הטעם צט"ז סי' תנ"ח וכ"כ ר"ז צס"י
זה או י"א. וגם היינו לדעת מור"ם ז"ל ודעמיה דאין לשאוב
מצע"י דאלו לדעת הס"ע מותר לשאוב צע"ש מצע"י וח"ל
להקדים לאור ו"ג כמ"ש לעיל או ח' יעו"ש. וכ"כ בחשו'
בית יסודס סי' נ"ז והביאו בזכ"כ או ז' ש"ע"ח או ד'.

שם (כז) צהגה. אור י"ג דהיינו צליל ה'. אע"ג דאור י"ג
הוא ליל ו' ספיר קרי ליה אור סי' כדאיחא בגמ'
פ"ק דפסחים (דף ד' ע"א) אורחא דחליסר נהני ארביסר.
פרי"ת. ור"ל דהכא נמי ציה"ש של ליל ששי נקרא על שם
יום ה' ויום ו' משום שהוא ספק אם הוא של יום שעבר
או של ליל לבבא ולכן נקרא אור י"ג וליל ה' ודוק.

שם (כח) צהגה. דהיינו צליל ה'. פי' לאוחן שאופין צמ"ש
ואין יכולין לשאוב צמ"ש ולא צע"ש דלריכין לשאוב
ציה"ש ואין שבה מדינה ליו"ט לכן ישאבו צליל ה' הסייבס
ליום ו' צ"י. וא"כ אף האופין ציו"ט שני אסורין לשאיב ציה"ש
ציו"ט דאין יו"ט מכין לחבירו ולריכין לשאוב אור ליו"ד וג"ל
דאם שכה לשאוב צליל ה' ישאוב צע"ש מצע"י או יא"ש לעבו"ס
לשאוב ציה"ש או יקח מים השאובים צביתו אעפ"י שלא נשאבו
לשם מלוח כיון דא"א בעינין אחר. מ"א סק"ד חק יוסף או ג' ח"א
כלל קכ"ח או י"ב. ומיכו ח"י או ה' כחב דיותר טוב לשאוב
צע"ש או ע"י שלוחו בזהו יום סמוך לציה"ש דאין שום
חשש איסור כמו בשאר דרכים יעו"ש וכ"כ ר"ז או י"ב
דאם שכה ולא שאב ציה"ש של ליל ו' ישאוב ציו"ט ו' סמוך
לחשיבא קודם ציה"ש מעט שיש לסמוך על האומרים שמוחר
לשאוב המים אפ"י מצע"י.

ואם (כט) שכה לשאוב עד שנעשה ציה"ש של ליל שכה עיין
ר"ז מה שכחב דיש לשאוב ע"י עכו"ם אפ"י אין
צור בחזרו וליך לסולוכן דרך רה"ר שאמירס לעכו"ם שבות
ובי"ש

לשאלו יום אחד לימים הרבה הוא הזמן הם יניחם במרתף שהוא קר ואם הזמן קר יניחם באויר כי המרתף

באר הגולה
 ו ארכות חיים.
 המרחק הוא חם ו צריך להשכים ולהכניסם לבית הודם שיזרח השמש ואפילו ביום המעונן.
 סגה ואם לא סכניסם בהשקמה אם לא עמדו כ"כ עד שסוחמו אינו מזיק ויותר טוב להעמידם תחת התקרה
 שמה ישכח להכניסם בהשקמה (צ"י צ"ס א"ח) וכשמולך המים תחת אויר הרקיע יש לכסותו (ת"ס סימן
 קט"ו

בף החיים

משא"כ צליל דקודם פסח דהם של מלאת מלוא אסור לשפוך
 אותם דהוי מלול צמלות ומראה עלמו שמחזיק דעתו
 שאין המלוא מגנת עליו מהתקלה וקל בעיניו מאמר הכתוב
 שומר מלוא לא ידע דבר רע: ט"ז סק"ג. ר"ז או ט"ז
 מיהו צ"ל א"ל כתב דאף צמים לשאר מלות ג"כ אין
 להקפיד מפני התקופה או מנת ומ"מ סיים צ"ס האגודה
 ס"פ כ"ש דאף צמלה של מלוא אין להתיר אלא כשא"א
 להשחיל לו צאותו עיר מים שלנו משום היבא דקביע היוקא
 שאני ועו"ש וכ"כ בספרו א"ר או ט"ז ועו"ש. והביאו
 ח"י או ז' וכתב דאף האגודה דמחמיר לא קאמר אלא
 בעיר קטנה ואנשים צה מעט אבל בעיר גדולה ודאי לא
 מחייבו לחזור ולשחול על הפתחים עבור מים רק אלא
 שכני ומיודעיו וכ"כ וס"מ דהמנהג להקל בכל ענין
 ועו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח או יו"ד דאין לשפוך מים
 שלנו מפני התקופה או מנת צין ששחבן ללוג מלות או
 שאר מלות עכ"ל ונראה דאם לבו נוקפו יוכל לשפוך אם
 יש לו מיים אחרים. מש"ז או ג'.

לח) ש"מ צהגה. אין לשפוך מים שלנו וכו' כתב שכנה"ג
 צהגצ"ו או י"ג בלשון איבעית אימא דהבא
 מיירי צמים שגשצו ע"פ ללוג צליל פסח דשייך ציה לומר
 ליל שמורים אבל אם הלישה אינה צליל פסח שופכין אותם
 ועו"ש מיהו העו"ש או א' כתב על דברי שכנה"ג הנז'
 דמשמעות דברי הרב לא משמע הכי עכ"ל וכ"מ מדברי
 הט"ז שכתבו באו הקודם דכל שגשצו לשם מלוא אין
 לשפוך אותם ואפי' אם תהיה האפייה קו"פ ועו"ש.

לז) ש"מ צהגה. או תקופה הנופלת. וצו"ד סי' קי"ו
 סעי' ה' צהגה כתב שלא לשתות מים צשעת
 התקופה. וכ"כ בדרשות מהרי"ל דאין סגנה צמים רק
 לשתות אותן צשעת התקופה. והטעם כתב שם דצ"מ צ"ס
 הרד"א משום סגנה שלא יתנוק ויתגפה והטעם כי עיפת
 דם נופלת צין תקופה לתקופה למים אבל צ"ס החכם צן
 עזרא כתב שאלו חכמי קירא"ן להרב האי למאי נהגין
 ישראל שמערצ להשמר שלא ישתו מים צשעת התקופה
 והשיב כי יחוש צעלמא הוא ועו"ש והביאו הט"ז שם סק"ד
 נמלא דג' מחלוקות צדצר דלדעת הרד"א ומהרי"ל לא יש
 סגנה כ"א צשותה צשעת התקופה ולדעת הרב צן עזרא
 גם צשותה צשעת התקופה לא יש חשש ולדעת המרדכי
 ודעמיה שכתבו דאין לחוש צמים שלנו של מלאת מלוא משום
 תקופה משמע הא צמים אחרים שאינו של מלוא יש לחוש
 ואעפ"י שלשין צו אחר התקופה. ועיין מהצ"ר או א'
 שכתב דאין צ"רן הצבי וכל גלילות טורקיא"ה וערי איטליא"ה
 נזהרים שלא לשתות מים צשעת התקופה דוקא אמנם אחר
 זמנה שותים מאותם מים שהיו צתלוג צשעת התקופה
 ואין פולה פה ועו"ש שהביא סמך למנהג זה ועו"ש.

לז) ש"מ צהגה. או תקופה הנופלת. וצמים שהיו מחוצרים
 צעת התקופה פשיטא דאין חשש. מאמר"ר או
 ס' וכ"מ

ובי"ש לא גזרו על שבות צמקום מליה אבל אם יש לו
 צביחו מים שאובים מצע"י אף שלא כשצבו לשם מליה יקח
 אותם ללוג צ"ס ולא יאמר לעכו"ם לשאוב אם צריך להוליכן
 דרך רס"ר אבל אם א"ל להוליכן אלא דרך כרמלית יאמר
 לעכו"ם לשאוב לו ואל יקח מביחו שגשצו מצע"י וא"ל אם
 יש לו צור צחלירו שיאמר לעכו"ם לשאוב צי"ש ועו"ש. ונראה
 דאף כששואב ע"י עכו"ם כזו י"ל צשעת שאינם סזח המים
 ששואב לי העכו"ם הוא לשם מלאת מליה. וכן סוכא דלא אפשר
 ודו"כ לקחה ממים השאובים צחור ציתו י"ל עליהם צצ"ש
 זה המים וסיו לשם מלאת מליה. ועיין לקמן או מ"ב.
 ש"מ צהגה. דסינו צליל ס'. וה"ה לאנשים שאופין
 הרבה ימים קודם פסח כשאופין ציום או יזכרו
 לשאוב צליל ה' א"א או ד'.

לא) ש"מ צהגה. לכחלה יש לשאוב מן הנהרות וכו' דרשי
 כתב צחשו דעיקר הקפידה צמים שלא לנו
 סוא צמעיינות וצורות דסם רוחמים אבל לא נהרות שצניסן
 אין החמה מהלכה צמים אלא שחשו חכמים לרוב עיירות
 שאין להם אלא מי צורות ומעיינות והכלבו כתב ע"ז דאין
 זה כלום שאף צנהרות המושכים מכה עליהם חוס השמש
 ציום ומחממין וע"כ טוב עכ"פ לכחלה לשאוב מהנהר כ"ז
 שאפשר. ע"ז סק"ב. ועיין עור וצ"י שהביא דברי חשו רש"י
 סז' ודברי הכלבו ועו"ש. ועיין לעיל או ו'.

לב) ש"מ צהגה. אבל כשהנהרות גדולות מהפסחה שלגים
 וכו' דספסחה שלגים וגשמים לעולם רוחמים. מ"א
 סק"ה. וסינו שרוחחין יותר ממי הצהרות. ר"ז או כ"ב. ועיין
 כר"ש שכתב דה"ד משום שכבר ירדו לנהרות ונחממו שם
 אבל לקלוע מן האויר כאשר ירד הגשם והשלג לא כיונו
 מהרי"ז והרמ"א להחמיר ועו"ש. ועיין לעיל או ד'.

לג) ש"מ צהגה. טוב יותר לשאוב מן הצהרות. מנכס יפס
 הוא לנקות ולטהר המעיין חחלה ואם א"א ישאב
 מחוכו מים הרבה קודם ישאב מים למלוא אולי ימלא שום
 חמץ שהיה צו וכל הצהרות שצצחים סחמן ששצבו מהם מים
 רבים צו ציום. דרשות מהרי"ל הלכות פסח. ומנהג שלנו
 להסיס ע"ג סקנקן צגד פשהן לצן מליצן כדי שאם יהיה אח"כ
 שום חמץ ישאר צצגד והמים ירדו משומרים לכלי. שכנה"ג
 צהגצ"ו או י"ב. ח"י או ו' וכתב שם ח"י וכל זה הוא רק
 חומרא לכחלה. ולעינין מים שלנו שנהגלו צלילה של ע"פ
 ואינו מולא אחרים ולא שכיח נחשים יש להקל. מל"ח סי' ג'
 או ג' ועיין צו"ד רס"י קט"ו.

לד) ש"מ צהגה. אין לשפוך מים שלנו מכה מנת. כ"כ
 המרדכי צסוף פ' כ"ש צבא מעשה לפנינו
 ע"פ ואמרנו שאין לשפוך המים שלנו צשביל המנת דליל
 שמורים לה' וכן הייתי אומר צשאר לילות של פסח דשומר
 פתחים ה' וחלילה שיארע דצר תקלה צמלות השם עכ"ל
 והביאו צ"י צסוף סס"י ומ"מ נראה דצשאר לילות יוכל
 לשפוך אותם אם אפשר לו צקלות להיות צלי אותם מים

ע"י צבט סמ"ג וסמ"ק ומסרי"ק) כשחל פסח באחד בשבת יש לשאוב מים אור ו"ג דהיינו צליל ס"י (מרדכי
 פ"ק דפסחים) לכתחילה יש לשאוב מן הספרות ולא מן הבארות (אשירי ומרדכי) אבל כשהספרות גדולות
 הפסחה שלגים וגשמים טוב יותר לשאוב מן הבארות (מסרי"ו) ואין לשפוך מים שלו מכה מה או תקופה
 נופלת (מרדכי פ"י כ"ט וסמ"ג פ"ה) ומימי עוב לכתחילה להשים בהם ברזל גם אסור לשאוב מים ע"י א"י
 זליה של מצוה ואף לשאר מצוה ישאר ישראל (מרדכי ומסרי"ו בריו"ן ומסרי"ל) אם אפשר ומוסגין ליטול
 מים מיוחדים למצוה של מצוה ומוסגין ליקח כלי חרס חדשים ואין לשנות ממנהג אבל בשל עץ אין להקפיד: (כלבו)

ר"א

בף החיים

מיוסו הכעית או ד' כחז דלי"ע בזה וע"כ להקל אלא בשעת הרהר.
שם (מוד) צבטה. ע"י עכו"ם וכו' ולא ע"י חרס שומה וקטן,
 ר"ז שס. ועיין לקמן רס"ו ת"ס.

שם (מוח) צבטה. ואף לשאר מצוה ישאר ישראל. דהא אם
 נאחד האפיקימן סומכין על שאר מצוה. דרשות
 מסרי"ל הלכות לישת המצוה. וסגרי"א כחז הטעם משום
 שלא יתן לחוכו חמץ.

שם (בוז) צבטה. ישאר ישראל. ואם טורח הוא לו כגון זקן
 או חולה מ"מ יטריח אה עלמנו לשאוב מי המצוה
 שצריך לסדר. וכן המרדכי הוא בעלמנו שאבס וצוירינו"ס נזכרים
 בכך וגם מיוחדים מי המצוה לכל לילה צפ"ע. דרשות מסרי"ל
 שם מט"מ ס"י תקמ"ז. ור"ל לבני חו"ל שטושין צ"י ומים
 שאבס מים למצוה מצוה לכל לילה צפ"ע וכמ"ס לקמן או"י מ"ח ע"ש.

שם (בוז) צבטה. וכוהגים ליטול מים מיוחדים וכו' ויאמר
 בשעת השאיבם לשם מצוה. דרשות מסרי"ל
 שם מט"מ שס. מסרי"ו ס"י קל"ג. כה"ג צבטה"ט. ח"י או ע"י
 חמ"מ או ד' ר"ז או כ"א. והיינו שיאמר בשעת שאיבם
 הריני שאב מים לשם מצוה. וכ"ה צר"ז שס. ועיין
 עוד לקמן ס"י חנ"ו צבטה ססע"י או' ובדבריו לשם צס"ד.

שם (מוח) צבטה. מים מיוחדים וכו' וכוהגים ליקח שני
 כלים כלי אחד למצוה ליל ראשונה ואחד למצוה
 ליל שני וכוהגים לומר בשעת שאיבם זה למצוה ליל ראשונה
 וזה למצוה ליל שני. חק יוסף או"י.

שם (בוז) צבטה. ומוסגין ליקח כלי חרס וכו' ואין ליקח כלי
 לשאוב בו מים שהיה בו דבש או מי פירות כי
 מי פירות עם מים ממחר להחמיץ כמ"ס לקמן ס"י חס"ב.
 מט"מ ס"י תקמ"ט. וכו"ל דע"י הגעלה שרי, מ"א סק"ט. ח"י
 או יו"ד. א"ר או"י י"ט. חק יוסף או"י ז' וגרסה דלחומר
 בעלמא כחז זה דודאי צבטה וניגוב סג"י. מק"ח או' א"י וכ"כ
 ח"א כלל קכ"ח או' יו"ד דלא יתנס בכלי שהיה בו דבש וכו'
 אלא א"כ רח"ס היטב ולכתחילה טוב להנעילן עכ"ל. וכ"מ
 מדברי צר"ז או' י"ט שכחז טוב ליזכר שלא לשאוב בו אלא
 א"כ הגעילו מקודם משמע דאין זה אלא לכתחילה על ד'
 היותר טוב אבל צבטה וניגוב סג"י ליה צדיעבד.

ואם לקח כלי שהיה בו דבש או מי פירות כתב סחמ"מ
 שם דאפ"י צדיעבד יש לחוש אבל הא"ר שם כתב
 צדיעבד נראה להקל. ועיין לקמן ס"י חס"ב סע"י ב'.

נא וכ"ל המשקין חוץ ממים נקרא מי פירות לענין זה
 כמ"ס לקמן צס"י חס"ב. ר"ז שס. ואין חילוק
 בזה אם שאב למצוה מצוה או לשאר מצוה כיון שסוף משום
 חומץ. וכ"כ סחמ"מ שס.

זכר

וכ"מ מדברי הפר"ח סוף הלכות ר"ח. וכ"מ נוסתמוות
 צברי הפ"י דאין חשש רק בניים שהיו שאבס בשעת התקופה
 ולא הם היו ממוזרים צמקוב בשעת התקופה ואח"כ
 שגו ונשחזר לכתחילה כלל וכבר כתבנו בל"ו הקודם דגם אם
 א"ר או"י שאבס בשעת התקופה אחר התקופה המנהג להקל
 לשותתם ורק לכתחילה יש ליזכר כמ"ס לקמן.

שם (מוח) צבטה. ומ"מ טוב לכתחילה להשים בהם ברזל.
 ויקח ברזל חדש ויחלה בחוט או משהה אל
 המים ולא ישליכו שם דכשוויאנו לר"ך להכניס ידו
 המים ויחממו ויהיה שם כל זמן התקופה ואז אין
 דרשות מסרי"ל הלכות לישת המצוה. ט"ז סק"ד.
 סק"ט. ח"י או ז' ר"ז או ח"י ע"י או"י י"ז. ועוב להולואו
 מיד שנפל התקופה פן יחממו המים מן הברזל. ד"מ
 או' ז' ר"ז שס.

ובשאר ימות השנה וינה מלח או חוחס. מ"א
 שס. ועיין ד"מ או' ז' שכחז או להחתימם
 משמע דכשתותם צמפס אין רשות להזיק כדאשכחן
 כל מידו דלייר וחס"י. וכ"י מש"ז או' ד'.

שם צבטה. להשים עליהם ברזל. וכן נוסגים העולם
 להניח ברזל על כל המשקים ומאכלים. ועל
 כלים ומשקין מבושלים או כבושים ומלוחים אין מניחים
 דבר כי אומרים שאין לחוש צמבוסל וכבוש ומלוח משום
 ופס ועוב להחמיר בזה להניח ברזל עליו. ש"כ צו"ד ס"י
 סק"ז. לה"פ שם או' ז' צל"י שם או' י"א. וכשמשים
 רזל בחוץ המים כה יאמר צמכות האמכות צלה רחל זלפס
 שהעמידו י"ב צבטו י"ה יעמוד לנו להאילנו מכל גזרות
 וז' ורעה. וכ"כ צס"י קב הישר עמ"ז יע"ש. ר"ח או' ג'.

ועיין צרקנטי וצבטה לוינו צפ"י צראשית ומסס
 חב"ן סוד התקופה דסדקי קרנות העולם
 שר שא"ל לזמ"ס ממשלחם נשאר פנויים צלי שומר ומלאך
 הקופה לתקופה והוא רגע כשמשתנות המשמרות בין
 ופס לתקופה כי לפעמים יכולין לנשוב הרוחות רעות
 ולס חוץ סדקי הקרנות ולזה בא סוד הצי"ת צדי כנפות
 ד זריקת הדם צדי קרנות המזבח לצבל הרוחות רעות
 מחוץ סדקי הקרנות יע"ש. לחס הפנים שס.

שם צבטה. גם אסור לשאוב מים ע"י עכו"ם וכו' היינו
 לכתחילה. ח"י או ח"י א"ר או ח"י. חמ"מ או'
 ד' ר"ז או ח"י.

שם צבטה. ע"י עכו"ם וכו' הורה מסרי"ש צרור לשאוב
 ע"י עכו"ם יום שבת צבי"ש ואין בו משום מכין
 וכן עשו מעשה. בית יוסף דף ק"ח ע"א. מחצ"ר או' ג'
 (לח)

באר הגולה
ז אורחות חיים
כסס הראשון ד'
ח צ"י. ט שס
במרחל מ"ג.
י כתיב רש"י שס

ב זי"א שמים המכונסין בסיסירניה מותר ללוש בהם סמוך לשאיבתן הואין להקבל דבר אם לא בשעת הדחק: ג א"ן ללוש במים חמין אפי" לא נתחממו אלא בחמה ולא במים הגרופים י מדוד גדול שנחשתו

כף החיים

טו) מי הצרות ומערות ומרתפות לריון ג"כ ליון לילה א' קודם הליכה שהרי הם מעלין הצל צימות הגשמים וימי יוסן עדיין מומות הגשמים הם. הרשב"ן ח"צ סי' פ"ז. ר"ז אוי כ"ג.

ס) מים שנתמלאו בצריכות צלילה אין ללוש בהם. הרשב"ן בתשו' הגז' צרכי' אוי ג' שעי"ת ריש הס"י

סא) ופלומב"ן שמוכסה למעלה ולמטה אין מפסיק ודאי לריך לשאוב סמוך לזיה"ש וצעת

הדחק י"ל הואיל ואין השמש מכה עליהם ביום שרי דיעבד צלא י"צ שעות ולי"ע. א"א אוי י"א.

סב) שם. אם לא צצעת הדחק. וכ"כ הלבוש. חמ"ט אוי ג' ר"ז אוי כ"ג.

סג) שם. אם לא צצעת הדחק. ואם יש לו מים שאובין שליו צתוך ציתויקה אותם חף שיש לחוש שגשבו ביום או צלילה. ח"י אוי י"ב. חמ"ט שס.

סד) שם. אם לא צצעת הדחק. וכן מני גשמים שנקטו צלילה אין להקל אם לא צצעת הדחק שהרצ הלק"ט ח"א סי' ל"ז בדרך אפשר אמרה. הרצ מנצח אדמה מחצ"ר בקו"א אוי צ' ועיין לעיל אוי ד'.

סה) סעי' ג' אין לשין צמים חמין. ואפי' נעשו פשוטין כמ"ש אח"כ.

סו) שם. אין לשין צמים חמין וכו' אפי' לנו כל הלילה ולא נתחממו אלא בחמה. לבוש.

סז) שם. אפי' לא נתחממו אלא בחמה. וי"ט חמ"ט חמה חמ"י טזריה שהמקור שלהם הם צסיבת השמש וכו' וקמ"ל שאין הפרש בין הוחמו צידי אדם להוחמו צידי שמים ולענין הלכתא איתנהו להני תרי פירושי לאיסורא. ה"ר מנוח יעו"ש. הקת הפסח אוי צ'.

סח) שם. אפי' לא נתחממו אלא בחמה וכו' ואי מהני ליון לחמו האור עיין בשו"ת הרמ"א סס"י ל"ה שכתב דלא מהני ליון לחמו האור וכתב עו"ש דאל תטעה צמה שאסרו מים הגרופים מן המולוי"ר ותדוק מזה דדוקא הגרופים מן המולוי"ר אבל צליה שרי דזה אינו דגרופים מן המולוי"ר לא מיירי שנתחממו על האש ואח"כ עמדו צמולוי"ר אלא מיירי בלא ה"ה שם אש מעולם ואסורים מפני שהמולוי"ר שומר חומו יעו"ש והצואו מ"א ס"ק י"ג והפרי"ח כתב דאף לחמו חמה לא מהני ליון יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח אוי ח' מיהו ח"י אוי י"ג כתב דגם לחמו האור מהני ליון וסיים דהרולה להחמור עכ"פ יש להחיר בהפ"מ יעו"ש. אמנם הא"ר אוי ז' כתב על דברי ח"י הגז' דאין להקל. וכן חק יוסף אוי יו"ד כתב להשיג על דברי ח"י הגז' ומסכים לדברי הרמ"א והפרי"ח יעו"ש. והר"ז אוי כ"ז כתב דיש לסמוך על המתירין צצעת הדחק או בהפ"מ כגון שעצר ולש בהם נזות הרצב יעו"ש.

סח) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. אם הם ישנים וצלצד שלא נשתמש בהם אלא צמים צלצד. ר"ז שס.

סו) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. וה"ה כלי חרס המלופין. מ"א סק"י. ולפ"ז כ"ש צכלי מתכת דמותר וכן צאצן שיש כמ"ש צכלצו. א"ר אוי י"ע. ומיהו צכלי נחושת וצרזל יש להחמור כמ"ש לעיל אוי י"ג וא"י ל"ה יעו"ש.

סז) סעי' צ'. י"א שמים המכונסים צסוסטורני"ה וכו' וכוה מה שקורין צלשון הש"ס דות שהוא מים המכונסים צצנין שקרקע תחתיו וצציותיו והרי הם כמכונסים צכלי ואין מרתיהון מחמת חמה המכלפת תחת הקרקע שהרי הצנין מפסיק צינם לקרקע וגם אין החמה מכה עליהם. כ"כ צ"י אלא שכתב שהוגד לי שמים אלו צחורף הם חמין כמו צי צאר וע"כ כתב דאין להקל צצבר אם לא צצעת הדחק יעו"ש. והצ"ד הט"ז סק"ה והאחרונים.

סח) שם. צסוסטורני"ה וכו' ואין לדמות לזה מה שאנו קורין רע"ר קסטיו"ן אעפ"י שהוא מוכסה למעלה אין לשאוב מנוחה להשתמש בהם סמוך לשאיבתן משום דכל שעה ורגע צז לחוכו מן הגבר אכן אם רולה להלין אותם פמו שאר מים ולשאוב צזמנו מותר לשאוב תחת הליגור או מה שקורין צלי"א רע"ר כמו מהגבר או הצאר שגושף מנונו וכן מהקסטיו"ן עלמו אם היא מוכסה. ח"י אוי י"א. חמ"ט אוי ג'.

סח) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. אם הם ישנים וצלצד שלא נשתמש בהם אלא צמים צלצד. ר"ז שס.

סו) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. וה"ה כלי חרס המלופין. מ"א סק"י. ולפ"ז כ"ש צכלי מתכת דמותר וכן צאצן שיש כמ"ש צכלצו. א"ר אוי י"ע. ומיהו צכלי נחושת וצרזל יש להחמור כמ"ש לעיל אוי י"ג וא"י ל"ה יעו"ש.

סז) סעי' צ'. י"א שמים המכונסים צסוסטורני"ה וכו' וכוה מה שקורין צלשון הש"ס דות שהוא מים המכונסים צצנין שקרקע תחתיו וצציותיו והרי הם כמכונסים צכלי ואין מרתיהון מחמת חמה המכלפת תחת הקרקע שהרי הצנין מפסיק צינם לקרקע וגם אין החמה מכה עליהם. כ"כ צ"י אלא שכתב שהוגד לי שמים אלו צחורף הם חמין כמו צי צאר וע"כ כתב דאין להקל צצבר אם לא צצעת הדחק יעו"ש. והצ"ד הט"ז סק"ה והאחרונים.

סח) שם. צסוסטורני"ה וכו' ואין לדמות לזה מה שאנו קורין רע"ר קסטיו"ן אעפ"י שהוא מוכסה למעלה אין לשאוב מנוחה להשתמש בהם סמוך לשאיבתן משום דכל שעה ורגע צז לחוכו מן הגבר אכן אם רולה להלין אותם פמו שאר מים ולשאוב צזמנו מותר לשאוב תחת הליגור או מה שקורין צלי"א רע"ר כמו מהגבר או הצאר שגושף מנונו וכן מהקסטיו"ן עלמו אם היא מוכסה. ח"י אוי י"א. חמ"ט אוי ג'.

סח) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. אם הם ישנים וצלצד שלא נשתמש בהם אלא צמים צלצד. ר"ז שס.

סו) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. וה"ה כלי חרס המלופין. מ"א סק"י. ולפ"ז כ"ש צכלי מתכת דמותר וכן צאצן שיש כמ"ש צכלצו. א"ר אוי י"ע. ומיהו צכלי נחושת וצרזל יש להחמור כמ"ש לעיל אוי י"ג וא"י ל"ה יעו"ש.

סז) סעי' צ'. י"א שמים המכונסים צסוסטורני"ה וכו' וכוה מה שקורין צלשון הש"ס דות שהוא מים המכונסים צצנין שקרקע תחתיו וצציותיו והרי הם כמכונסים צכלי ואין מרתיהון מחמת חמה המכלפת תחת הקרקע שהרי הצנין מפסיק צינם לקרקע וגם אין החמה מכה עליהם. כ"כ צ"י אלא שכתב שהוגד לי שמים אלו צחורף הם חמין כמו צי צאר וע"כ כתב דאין להקל צצבר אם לא צצעת הדחק יעו"ש. והצ"ד הט"ז סק"ה והאחרונים.

סח) שם. צסוסטורני"ה וכו' ואין לדמות לזה מה שאנו קורין רע"ר קסטיו"ן אעפ"י שהוא מוכסה למעלה אין לשאוב מנוחה להשתמש בהם סמוך לשאיבתן משום דכל שעה ורגע צז לחוכו מן הגבר אכן אם רולה להלין אותם פמו שאר מים ולשאוב צזמנו מותר לשאוב תחת הליגור או מה שקורין צלי"א רע"ר כמו מהגבר או הצאר שגושף מנונו וכן מהקסטיו"ן עלמו אם היא מוכסה. ח"י אוי י"א. חמ"ט אוי ג'.

סח) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. אם הם ישנים וצלצד שלא נשתמש בהם אלא צמים צלצד. ר"ז שס.

סו) שם. אכל צשל עץ אין להקפיד. וה"ה כלי חרס המלופין. מ"א סק"י. ולפ"ז כ"ש צכלי מתכת דמותר וכן צאצן שיש כמ"ש צכלצו. א"ר אוי י"ע. ומיהו צכלי נחושת וצרזל יש להחמור כמ"ש לעיל אוי י"ג וא"י ל"ה יעו"ש.

סז) סעי' צ'. י"א שמים המכונסים צסוסטורני"ה וכו' וכוה מה שקורין צלשון הש"ס דות שהוא מים המכונסים צצנין שקרקע תחתיו וצציותיו והרי הם כמכונסים צכלי ואין מרתיהון מחמת חמה המכלפת תחת הקרקע שהרי הצנין מפסיק צינם לקרקע וגם אין החמה מכה עליהם. כ"כ צ"י אלא שכתב שהוגד לי שמים אלו צחורף הם חמין כמו צי צאר וע"כ כתב דאין להקל צצבר אם לא צצעת הדחק יעו"ש. והצ"ד הט"ז סק"ה והאחרונים.

באר הגולה
 כ שם וכרז אשי
 ל טור בשם הר"ף
 והר"ן נאח' לפרשו
 דמיום שלא לנו
 פליגי וכו' כהרמב"ם
 כפ"ה מ טור לפי
 כפ"י וכ"פ הרא"ש
 שם ג שם בשם אבי
 העזרי וכו' ירוחם.
 ס סגן בשם ר'

שנחשתו עבה ותלוי על מקום האש ומים שכתוכו פושרים אפילו כשאין האש תחתיו כואם עבר ולש בין באלו בין במים שלא לנו אסור מ"יש חולקין ומתירין בלש במים שלא לנו גי"א דבשוגג מותר ובשעת הדחק יש לסמוך עליהם. סגה ואפילו בלא דחק יש להחיר אם עבר בשוגג ולם במים שלא לנו (רי ירוחם וכו') : ד מים שלא לנו שנחבשלו חד בתרי במים שלנו לשין בהם : נוהגין

קף החיים

ח"י אוי י"ד. חק יוסף אוי י"ב. חמ"מ אוי ה' ר"ז אוי כ"ו.

ע) שם. ומים שכתוכו פושרין וכו' דהיינו כחמניות הרוק ח"י אוי ט"ו. ר"ז שם.

עא) שם ומים שכתוכו פושרין וכו' ואם נתחממו כחמניות הרוק או כמים ששואבין בקיץ מן הנהר שמיד הם חמין ויש להן דין מים פושרין ולם בהם תשרף מיד. פרי"ח סי' תנ"ט סעי' ה' וכ"כ א"ר אוי ח' בשם מהר"ם מרומנובורק סי' קע"ח. חמ"מ השש"א צמ"י זה השיג על דברי הפרי"ח הנז' וכ"כ צ"י דמשמע מדברי א"ח דכל הנך דאמרינן עברה ולשה חסור ה"מ באכילה אבל בהנאה מותר ואפי' בחמין עכ"ל. וכ"כ הכלבו בשם הר"ש. וכ"כ הב"ח דדוקא באכילה אבל בהנאה שריא מיד קודם שתבא לידי חימוץ. וכ"כ ח"י אוי ט"ו דמבואר בטור וצ"י דבהנאה לכ"ע מותר אף בלש בחמין. וכ"פ הר"ז אוי כ"ז. ח"א כלל קכ"ה אוי י"ג. וכתב שם הר"ז דגם להשתותו עד לאחר הפסח מותר לדברי הכל.

עב) שם. ומים שכתוכו פושרין וכו' וספושין שנלפנו מותר ללוג בהם. ר"ז שם. וכ"כ צ"ה בשם האחרונים דאם לינן לגמרי לכ"ע מותר אפי' לדעת המחמירין בחמי האור שנלפנו יעו"ש.

עג) שם. ואם עבר ולם וכו' אסור. פי' באכילה ודלא כהר"י גיאה ובעל העיטור שפירשו דוקא למלם משומרת מים אלו אסורים. מאמ"ד אוי ח' ועו"ש.

עד) שם. ויש חולקין ומחמירין בלש במים שלא לנו. פי' אפי' במיד. פרי"ח.

עה) שם. וי"א דבשוגג מותר. אכילה קאי אף בלש במים חמין. שכתב"ג בהגב"י אוי ג' פרי"ח. מאמ"ד אוי ט' ר"ז שם. מן האלף אוי ד' ורק שיהיה לעסוק בה בזריות יתורס. ר"ז שם.

עו) שם. ובשעת הדחק יש לסמוך עליהם. והב"ח כתב דגם בשעת הדחק אין להחיר יעו"ש. חמ"מ הר"ז אוי כ"ז פסק כדעת הש"ע דאפי' לם בחמין בשעת הדחק יש להחיר באכילה אם לם בשוגג. וכ"פ ח"א כלל קכ"ה אוי י"ג. ורק שיהיה לעסוק בה בזריות יתורס כמות צחות הקודם.

עז) שם. ובשעת הדחק וכו' ואין להחיר אלא אם לם בדיעבד ואין לו עיסה אחרת. מ"א ס"ק ג"ד. חק יוסף אוי י"ג.

עה) שם. סגה. ואפי' בלא דחק יש להחיר וכו' הרא"ש וסמ"ג וסמ"ק מחמירין אפי' לכתחלה במקום שא"א צענין אחר ונראה דבליול ראשונה יש לסמוך עליהם כדי שלא יבטל מ"ע דאכילה מלם כיון דבשוגג מותר אבל לא בשאר הימים אלא ואלו דברים אחרים. ט"ז סק"ו. וכ"כ הר"ז אוי כ"ה דבשעת הדחק שא"א לו לקיים מלאת אכילה מלם אלא א"כ ילוג במים שלא לנו כגון שא"א לו למלוא מים

שלו וגם א"א לו למלוא מלם אחרת וגם א"א לו לסמחין מללוג עד שישאב מים וילינם כגון שהוא ע"פ מותר לו ללוג לכתחלה במים שלא לנו כדי לקיים מלאת אכילה מלם שהוא מה"ח ומ"מ אם אפשר טוב לשאוב בע"פ צב"ס"ש של ליל וי"ט וילוג בהם מיד בכתחלה הלילה שהרי ו"א שמים הללו הם חשובים כמים שלנו כמ"ש למעלה עכ"ל ועיין לעיל אוי י"ד.

עט) שם בהגה. ואפי' בלא דחק יש להחיר וכו' כיון שיש מחמירין אפי' לכתחלה כמ"ש בל"ה הקודם.

ף) שם בהגה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' כ"כ צ"י בשם רי"ו וכתב צ"י דהכי נקטינן להחיר אם לם בשוגג במים שלא לנו עכ"ל ועיין לקמן אוי פ"ג.

פא) שם בהגה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' וה"ס באומר מותר. מן האלף סוף אוי ד' ועיין לעיל סי' ש"ח אוי י"ט.

פב) שם בהגה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' פי' אעפ"י שיש לו עיסה אחרת וכיוצא. מאמ"ד אוי י"ד.

פג) שם בהגה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' מקל"ת אחרונים מחמירין קל"ת בזה ואין לחז מפסק הרב ומ"מ אין ליקח אותה ללאת י"ח מלאת ללית ראשונה ח"י אוי ט"ז. וכ"כ ח"א כלל קכ"ה אוי י"ג. והיינו אם אפשר באחרים ללאת בהם י"ח מלאת מלוא אבל אם לא אפשר באחרים אפי' לכתחלה מותר ללוג במים שלא לנו כדי ללאת י"ח מלם וכמ"ש לעיל אוי ע"ח ועו"ש.

פד) מ"י שאין לו רק מני מעין שלא לנו ויין איזה מנייהו עדיף ללוג בו את המלם כדי ללאת י"ח ילוג במי מעיין משום שצריך לאכול לחם עוני. הלק"ט ח"א סי' צ"ז. י"א בהגה"ט.

פה) סעי' ד'. מים שלא לנו שנתבטלו וכו' וה"ה לחמי האור מהני האי לינון אם נתקררו ע"י כך גם לדעת רמ"א בשתי (עיין לעיל אוי ס"ח) דס"ל דלא מהני לינון לחמי האור. עו"ש אוי ג' ח"י י"ז. א"ר אוי ט'. ר"ז אוי כ"ה. מיהו הרב חק יוסף אוי ט"ו השיג על דברי העו"ש וח"י הנז' וכתב דלא מהני ביטול אלא דוקא למים שלא לנו יעו"ש. וכן הרא"ש אוי ט"ו כתב על דברי העו"ש וח"י הנז' ל"ע וכתב ואף דיעבד י"ל דאסור יעו"ש וע"כ לכתחלה ודאי יש ליזהר ובדיעבד ויש הפ"מ יש לסמוך על המתירין.

פז) שם. שנתבטלו חד בתרי וכו' משמע דבצליור מהכי לא בטול כ"כ צ"י אבל בסמ"ג וסמ"ק כתבו דבטול ברוב וכ"מ צו"ד אוי ל"ח וקו"א יעו"ש. מ"א ס"ק ט"ו. וכ"כ הש"כ צו"ד סי' קי"ט סק"ו. וכ"כ הפרי"ח שם סק"ד וכאן והסכים לדבריו הפרי"ח שם סק"ב. וכ"כ צב"אורי הגר"א. וכ"פ הר"ז אוי כ"ה. מיהו דעת ח"י אוי י"ז כדברי צ"י דלריך דוקא חד בתרי. וכ"כ א"ר אוי יו"ד

באר הגולה ה ע נוהגין שלא ליתן מלח במצה ונכון הדבר (ואפילו דיעבד יש לאסור) (מרדכי וד"ע):

יחאל וסמ"ק.
ע טור וצ"י.

ל"ש

כף החיים

יתן וצמחה של מים לא יהן כלל ואם נתן לא ילא דבעינן לחם עוני וזה מלא עשירי הוא וליע אי מוקרי מלא עשירי משום מלא ועשיו נהגו שלא לתת שום מלח לא בשל מלא ולא באחרות ואין לשנות המנהג עכ"ל. צ"י. ונראה דמ"ש זה מלא עשירי אין ר"ל דהוי כשלושה צמי פירות אלא ר"ל דהוי עשירי כשאר פה שנותנין בו מלח ואינו לחם עוני. ועוד י"ל ע"פ מ"ש הטור ס"י חס"ב דמי מלח הוי ככלל מי פירות יעו"ש. ועיין לקמן או"י ל"ד.

צב) ש"ם. שלא ליתן מלח וכו' ועיין בחיקויים חיקון ס"ט ד"ס ועוד והוסף ללדת טעם בסוד למה אין מניחין מלח במלח מים יעו"ש.

צג) ש"ם. וכיון הדבר. משמע דאין זה רק לכתחלה וכי סמאמ"ר או"י לא לפרש דעת הטור דהיינו דוקא לכתחלה אבל דיעבד יולא זה אף זילת ראשונה יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח דדיעבד פשיטא דיש להכשיר ופליג על מור"ם ז"ל יעו"ש אמנם דעה שאר האחרונים להחמיר כדברי מור"ם ז"ל וכאשר יבואר לקמן.

צד) ש"ם הגה. ואפ"י דיעבד יש לאסור. וכ"כ הלבוש. וכ"כ הב"ח. וז"ל ד"מ או"י ה' דלפי מ"ש רבינו

לקמן ס"י חס"ב דמלח הוי מי פירות איכ פשיטא דאסור דהוי כמי פירות עם מים ולכן כ"ל דאפ"י דיעבד יש לאסור אע"ג דהרבה גאונים מחירים מ"מ מאחר שנהגו להחמיר אף דיעבד יש לאסור וכ"כ המרדכי האוכל מלא מלוחה כאלו אוכל חמץ עכ"ל. ולפי' שמדמה אוהס למי פירות עם מים איכ מ"ש מור"ם ז"ל. דאפ"י דיעבד יש לאסור היינו אם לא אפאה מיד אבל אם אפס מיד יש להכשיר דיעבד כמו מי פירות עם מים לקמן ס"י חס"ב סע"י צ"י יעו"ש. ועיין בא"י שאח"ז.

צה) ש"ם הגה. ואפ"י דיעבד יש לאסור. ואם נפל לחוסה גרגיר מלח חאפס מיד כמ"ש ס"י חס"ב ואם

משום שמחמם יש לסמוך על הכלבו (עיין לעיל או"י ל"א) שכתב דמעט מלח אינו מחמם. מ"א ס"ק ע"ז. ח"י או"י ח"י. ח"ר או"י י"ב. חק יוסף או"י ע"ז. ר"י או"י ל' ואם לא אפאה מיד יש להחמיר כדעה רמ"א ולאוסרו באכילה. ר"ז שם. וכמה הוא מיד יתי לקמן ס"י חס"ב סע"י צ"י יעו"ש.

צו) מעשה שאפו המלות בתנור חדש שהוסס מלח בתחתית התנור כנהוג וכשאפי המלות

התחיל המלח לצבץ וללאת החולה ונדבק במלות והעלינו דאם הוא דבר מועט צמעת המלות דיש להתיר דהגם דינמא דהוי המלח דין מי פירות הרי ק"ל דתאפס מיד ואין לך חאפס מיד כמו שהוא בתוך התנור עלמה. ר"ח או"י ח"י יעו"ש.

צז) ש"ם הגה. ואפ"י דיעבד יש לאסור. היינו באכילה אבל בהגאה ודאי דמוותר. ח"י או"י ח"י. והא"ר

או"י י"ג כתב ולפי מ"ש לעיל אסור בהגאה עכ"ל ור"ל לפי מ"ש לעיל או"י ח' צ"ס מור"ם ז"ל מרובעצורק דאם לש בפושרין אסור בהגאה יעו"ש. אמנם כבר כתבנו לעיל או"י ע"א דעת רוב הפו' להתיר בהגאה יעו"ש וא"כ ה"ה לכאן

דאף דצו"ד ס"י ל"ה וק"א משמע דצטל צרוב מ"מ הכא שאני דאין מלמין בפחות חד צתרי יעו"ש. וכ"כ הער"ה או"י צ"י וכתב ודלח כהפרי"ח יעו"ש. וכ"כ ח"א או"י ט"ו. והרב ח"א כלל קכ"ח או"י י"א כתב דלכתחלה דוקא חד צתרי ממש אבל אם רואה שלא יספיק לו סגי צרוב.

פז) ש"ם. שנתצטלו חד צתרי וכו' משמע דוקא דיעבד אבל אין לצטלם לכתחלה כדי ללוש. בהס. עו"ש

או"י ג' והמ"א ס"ק ט"ו כתב לכאורה נראה דמוותר לערסם לכתחלה דהא אין הטעם משום אוסור אלא כשלא לנו הס חמין וכשנתערבו נעשו לוגנין וא"כ מותר ללגנן לכתחלה וליע עכ"ל. והב"ח ח"י או"י י"ז. מיהו הא"ר או"י י"ד כתב דמהאגודה לא משמע הכי אלא דוקא אם נתערבו מותר ללוש בהם לכתחלה וכתב דשעת הדחק יש להקל וצמים שצוסטירי"ה דסע"י צ"י נראה להקל לכתחלה לערב עכ"ל. והר"י או"י כ"ח כתב דאפ"י לכתחלה נוהגין היתר לערב מים שלא לנו צרוב מים שלנו ואף שיש חולקין ע"ז מ"מ אין למחות ציד המקילין אבל לעצמו טוב להחמיר אם אפשר בקל למנוח עוד מים שלנו או ללוש ביום אחר יעו"ש. וכ"כ ח"א שם אם רואה שלא יספיק לו המים שלנו מותר לשפוך לחובו מים שלא לנו עכ"ל ונראה דהיינו נמי אם ח"א בקל למנוח עוד מים שלנו.

פח) ש"ם. שנתצטלו חד צתרי וכו' ומשמע מלשון הפו' שהוצא צצ"י דאם נתערב תוך הלישה אינו

צטל דדוקא נתערב קודם לישה צעינן וצ"י ח"א העלה להתיר דיעבד אף כה"ג. ח"י שם. וכ"כ בא"ר או"י י"א יעו"ש. ומיהו החמ"מ סוף או"י ז' כתב ולא נראה כן מרוב הפו' ראשונים ואחרונים ולכן אין להקל עכ"ל ומ"מ לא גרע מלש צמים שלא לנו שהתיר מור"ם ז"ל בהגה צסע"י הקודם אם לש צשוגג יעו"ש וצדצריקן לשם.

פט) ש"ם. שנתצטלו חד צתרי וכו' ומותר לערב צו"ט מים שלא לנו חד צתרי וליכא צזה משום מחקן.

ח"א או"י ע"ז וצספרו שפ"ד על ש"כ יו"ד ס"י ל"ט או"י י"א יעו"ש.

ץ) סע"י ה'. נוהגין שלא ליתן מלח וכו' כ"כ הטור דהרבה נוהגין שלא ליתן מלח צפה צפסח וכן נוהגין בכל אשכנז ואין טעם צרור לאוסרו (לומר אעפ"י שיש קלח טעם מפני שמחמם העיסה מ"מ אינו צרור. צ"י) ומ"מ אין לשנוח משום אל הטעם חורח אמך עכ"ל. וכ"כ צ"י דעכשוו פשט המנהג שלא ליתן מלח בעיסה כלל ונכון הדבר עכ"ל וכך הם דבריו כאן צש"ע.

צא) ש"ם. שלא ליתן מלח וכו' המרדכי כתב שיש לזכר שלא ליתן מלח והאוכל מלא מלוחה כאילו אוכל

חמץ מפני שהמלח מוסיף חוס בעיסה. והגמ"י כתב צפ"ס שרש"ט ה"ס רואה להתיר למלוח מלא צפסח חוץ מיום ראשון וחציריו אוסרין דמליח הרי הוא כרותח והוי כמו לש צפושרין. והכלבו כתב צ"ס הרצ"ד שאין נוחנין בעיסה מלח וחצלין דכרותחין דמו ואם נתן עד שלא יהא נאכל מחמת מלחו נאסר באכילה כמו נושא שנילושה צרותחין ואם נתן צם מעט מלח אם חאפס מיד מותרה באכילה אבל לכתחלה לא

ו לש המצה בקצח ושומשמיין ובמיני תבלין כשרה כיון שיש בה טעם מצה יומימ אין ליתו בה תבלין לפי שהוא חדר ומחמם העיסה. הגם ופלפלין אפילו דיעבד אסור וכן אם נפל בה סוד (מסרי"ב);

באר הגולה פ רמ"ם צ"ה והר"ם והמרדכי צ"ה דפסחים מהא דמנחות כ"ג צ טור בשם רוקח ושם כתבו פלפלין

אין

בף החיים

אין לחם שום דבר כלל כדי שלא יטעום בה זולת טעם מלח לבד. הרדב"ן בחשו"י ח"ג שנדפסו צפיורד"א ס"י חקפ"ב. מחז"ר או"י.

קה) **שם**. ומ"מ אין ליתן בה תבלין וכו' ר"ל לכתחלה אין נכון ליתן בה תבלין.

קו) **שם**. הגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וכחז מסרי"ב דחד קורט פלפל עושה כל העיסה חמץ. ד"מ או ו' ורוקח כשנילוט בחוכו אכל אם נפל עליו יסלקנו ומותר. מ"א ס"ק י"ט. ח"י או' ד' א"ר או' ט"ו. חק יוסף או' ח"י. ר"ז או' ל"ד. ח"א כלל קכ"ח או' ט"ז.

קז) **שם**. הגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וברמזים משמע דפלפלין שרי דיעבד ומ"מ אין להקל. מ"א שם. מיסוד דעת הא"ר שם להחיר דיעבד וכ"כ ספר"ח דכל שאפו מיד אין לחלק בתבלין ואפי' בפלפלין יש להקשור דיעבד בדבר מועט יעו"ש. וכן מדברי הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל' ע"ב נראה דיעבד שרי כדעת ספר"ח. ברכ"י או' ח' אמנם הלבוש כחז בדברי מור"ם ז"ל דאפי' דיעבד יש לאסור. וכ"כ דעת ח"י שם. וכ"פ הר"ז שם ובא"ו ל"ב. ח"א שם. וב"ד באכילה אכל בהנאה שרי. ח"י שם. ח"א או' י"ט ר"ז שם. ח"א שם. וכן מותר להשתוחס עד לאחר הפסח. ר"ז שם.

קה) **שם**. הגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וה"ד בלש במים אכל אם לש בני פירות לבד אין להחמיר אפי' בפלפלין. עו"ש או' ג' ועיין לעיל או' ל"ה ובא"ו שאח"ז.

קט) **עיסה** שנילוט ביון ונחערב בה מעט שכר כחז שכנס"ג בהגב"י או' ז' כיון שאין שם מים אין להקפיד עו"ש. והביאו ו"א בהג"ט. אלא שכחז דמטעם אחר יש לאסור העיסה והוא אם לא נזכרו בשמירתה ודוכה כמו פירות אכל אם נזכרו בשמירתה כמו מי פירות עם מים מותרת וכמ"ס לקמן ס"י הס"י בהג"ט או' ו' יעו"ש. ויתבאר זה בדברינו לקמן ס"י חס"ב או' ל' יעו"ש.

קי) **שם**. הגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וכל דזנבול דינו כפלפל ואפשר דה"ס נעגליך וכרכוס. מ"א ס"ק י"ט. מיסוד צ"ח א"ז פסק להחיר באכילה בכל מיני תבלין וכן נ"ל עוקר דספ"ו לא הזכירו רק פלפלין. ח"י או' ד' וכ"כ הר"ז או' ל"ב דזנבול וכרכוס ונעגליך דינם כשאר תבלין שאונס אסורין דיעבד. וכ"כ ד"ש להקל בה דיעבד דהא אפי' בפלפלין יש מחירין דיעבד כמ"ס לעיל או' ק"ז אלא רק שצריך לאפות מיד כז"ל.

קי"א) **אבל** קלח ושומשמיין וכיוצא בהם ממיני זרעים שאין בהם חריפות כלל אפי' לכתחלה מותר לערבם בחוך העיסה אלא שלכתחלה יש לכוהשם קודם שישימם בעיסה ואל ישימם בחוכה כשהם שלומים לפי שיש מי שאומר שאפי' דברים קטנים מעכזים את האפייה כמ"ס צ"ח ס"י. ר"ז שם ובספ"י ח"ס. מיסוד דעת הלבוש דקלח הוא מן התבלין החדים ואין ליתן אותו לכתחלה בעיסה של כל ימי הפסח יעו"ש.

קי"ב) **שם**. בהג"ט. וכן אם נפל בה סוד. ואפי' מעט. ד"מ או' ו' בשם מסרי"ב. מ"א ס"ק י"ט. והא דסוד

מחמץ

לכאן. וכ"כ מדברי הר"ז שכתבו לעיל או' ל"ה שכתב יש להחמיר ולאסרו באכילה משמע הא בהנאה מותר. וכ"כ ח"א או' י"ט. ח"א כלל קכ"ח או' ט"ז. ועוד הא כתבו לעיל או' ל"ג דלדעת הטור והש"ע והספר"ח דיעבד מותר אפי' באכילה וא"כ די לנו אם נחמיר באכילה.

צח) **שם**. הגה. ואפי' דיעבד יש לאסור. וכ"ז אם לש במים אכל אם לש בני פירות פסק ר"ח דאין לאסור דיעבד. ח"י שם. אכל לכתחלה יש להחמיר שלא ליתן מלח בעיסה אפי' נילושה בני פירות. ר"ז או' ל"א. צט) **נהגו** כל ישראל שלא לקטף אפי' בזמנא לבדו אפי' לאחר אפייה בלילה הראשונה ומיחו דיעבד אין לחוש אם קטף פניה לאחר אפייה אפי' בני מלח ובזמנא וצ"ח. שכתב"ג בהגב"י או' ה' ועיין לקמן או' ק"ג.

ק) **סעי'** ו' לש המלה בקלח. קינמ"ל בל"א. אחרונים. בצגדי ישע בשם רש"ל כתב דהוא אג"ס בל"א. פת"ע או' כ"ב.

ק"א) **שם**. כשרה. ומיחו לריך לאכול כזית מלה חוך מתבלין. מ"א ס"ק י"ז. חק יוסף או' י"ז ובעיני דוקא שיהיה כזית מלה ועוד חלק ס' מוכיח ואל דוקא ולא ובל"ה לא ילא. מק"ח או' ז' ועד כמה ילא מוגרז בה ותקרא לחם עיין לעיל ס"י תנ"ג או' מ"ג יעו"ש וכ"ז לדעת הסוברים דע"י התבלין לא נעשית מלה עשירה ויולאין בה י"ח אכל יש חולקין בזה כמ"ס בא"ו שאח"ז.

ק"ב) **שם**. כיון שיש בה טעם מלה. משמע דיוולאין בה י"ח בלילה הראשונה. וכ"כ צ"ח לדעת הטור וכ"כ מ"א ס"ק י"ח דכ"מ דעת הש"ע. וכ"כ א"ר או' י"ד דכ"מ דעת הש"ע וכ"כ ח"א או' י"ח דכ"ה דעת הש"ע. אכל הראש"ד צ"ח תנ"ד ס' כ"ז כתב דמלח ותבלין הוא מלה עשירה יעו"ש. וכ"כ ח"ה או' קי"ו והכלבו דאם נתן בה מלה או תבלין אפי' מעט לא ילא שאין דרך עו"י בכך יעו"ש. וכ"כ הרוקח ס"י רע"ג והר"ד כלל ג' פ"ט וכ"כ מ"א שם דבהרמז"ם משמע דהו"ל מלה עשירה. וכ"כ הער"ה או' ג' להוכיח כי כ"ה דעת הרמז"ם דהו"ל מלה עשירה יעו"ש. וכ"כ א"ר שם לענין דינא דאינו יולא בה יעו"ש. וח"י או' י"ט כתב דאין יולאין בה י"ח מלה ואין לאכול אותה בע"פ כדין מלה עשירה כיון דלדעת הר"ב פ"ו יולאין בה. וכ"כ ח"א שם. ר"ז או' ל"ג.

ק"ג) **ומיהו** צננה מתובלת אחר אפייה וולא בה ד"ש בה טעם מלה. א"ר שם. ער"ה שם. אכל נילושה כיון ושמן ודבש אחר אפייה אפי' דאינה נקראת מלה עשירה מ"מ לוכא טעם מלה ולא עדיף משרוייה בני פירות דלא ילא י"ח אף דעבד. ער"ה שם. ועיין לעיל או' ל"ט. ומ"ס ולא עדיף משרוייה בני פירות וכו' ית' לקמן ס"י תס"א סעי' ד' יעו"ש.

ק"ד) **שם**. ומ"מ אין ליתן בה תבלין וכו' ואין לחוש לחת מסטיקא בחוך העיסה. ומיסוד במלה של מלח (ל"ט)

באר הגולה
ואיסור התבלין
כהזכיר כלל בו בשם
הראב"ד:
א מומרא דרבא
פסחים מ"ח.
ב טור וש"פ.
ג חובת הכבוד
והרא"ש בהל' חלה

תנו שיעור כמות לישת המצות. וכו' ג' סעיפים:

א אין לשיין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה שהיא מ"ג בצים וחומש ביצה בינונים והוא עשרון
בוכן ישער אותה ימלא כלי מים ויערה המים ממנו לכלי אחר ואח"כ יתן מ"ג בצים ויחזיר בו המים
שעירה ממנה והמים שיותרו יתנם בכלי אחר והכלי המחזיק אותם הוא המדה למלאותו בקמח ג' והמדה
בחוקה

כף החיים

סי' קנ"ג דריני פסח דשיעור חלה הוא כלי שמחזיק מעט
פחות מג' זיידליך וזיידל הוא קווארט עכ"ל והציאו א"ר אוי
א' וכחז' והיינו במדינות פולין לאפוקי ממורה א' שנשל
בזה. וכ"כ ח"י אוי ג' דקווארט שבמדינות פולין הוא יותר
מזיידל שלנו ועו"ש. וכחז' שם ח"י ומדבריו כולם שאין לשער
זה ע"פ הקבלה כי המדות משתנות לפי המקום והזמן ול
גדול דדורו ישער לפי מקומו ושעתו עכ"ל. וכ"כ המחש"ש
סק"ב. ועיין לקמן אוי י"ג.

ז) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' וברוקה סי' רע"ד כחז'
דאע"ג דשיעור חלה מ"ג ציאים וחומש ביצה מ"מ
כשכח לשער ישער ע"י מ"ד ציאים צינונים. ח"י אוי ד' ויראס
שים סמך לזה מהא דאיתא בזו"ד סי' פ"ו דלצטל ביצה צינון
סי'א וכחז' העעס לפי שיש ציאים גדולים וקטנים לריך
אחד יותר וא"כ לענין שיעור חלה שהשיעור מ"ג ציאים וחומש
יש לסוּף ד' חומשים שיהיה מ"ד ציאים דאין יכולין ללמאס
צינונים. מגן האלף אוי א'.

ז) שם. מ"ג ציאים וחומש ביצה צינונים. ושיעור צינונים
הכל לפי דעתו של רואה. כלים פ"ז משנה ו'
ועו"ש ברמב"ם צפ"י המשנה שכחז' דהלכה כר' יוסי ועו"ש.

ח) שם. והוא עשרון. ר"ל עשרון של תורה דכתיב ועשירית
האופה. והאופה שלוש סאין והסויאה ששה קבין
הרי ג' סאין נעשו י"ח קבין. והקב ד' לוגין הרי י"ח קבין
נעשו ע"צ לוגין. והלוג ו' ציאים הרי ע"צ לוגין נעשו ארבע
מאות ושנים ושלשים ציאים. מעשר של ארבע מאות ושלשים
הוא מ"ג. ושני הציאים תחלוק אותם כל אחד לחמשה
יהיו עשרה חומשין תקח המעשר שלהם שהוא חומש ביצה
הרי מ"ג ציאים וחומש ביצה דדיוק. ועיין רש"י פ' בשלח ורש"י
עירובין פ"ג ע"ב ופסחים מ"ח ע"ב וכ"מ פ"ו דזכורים
דין ט"ו ודוק.

ט) שם. וכן ישער אותה וכו' וזה אופן שני שכחז'
הטור ובאופן הראשון כתב ימלא כלי מים ויתן
אותו לתוך כלי ריקן ויכניס לתוכו מ"ג ציאים צנתת אחת
לאחת והמים היוצאים כלי המחזיק אותם הוא שיעור המדה
עכ"ל אלא שכחז' על אופן השני שהוא יותר טוב ועו"ש.
וע"כ הש"ע לא העתיק רק אופן השני שכחז' הטור.

י) שם. וכן ישער אותה וכו' ולא צמסקל והנותן שיעור
חלה בשיעור המשקלים עוטה. הרמב"ם צפ"י
המשנה למס' חלה פ"ב משנה ו' וכ"כ צמס' עדיות פ"א
משנה ב' וכ"כ צמס' חז"רו פ"ה דחמץ ומלה דין י"ב דצגוף
הצולה הציונונית משערין ולא צמסקלה וכן הסכים המ"מ
שם. וכ"כ הסכמת האחרונים כפסק הרמב"ם והש"ע. וכן
השיעור לצטל צמ' הוא צאונד ומדידה ולא צמסקל ורק
אם שניהם שוים צמסקל האיסור וההיתר אז יש לשער
צמסקל כמ"ש צמ' צמחי לך על וי"ד סי' ל"ח אוי ד' וכו'
ל"ט אוי י"א בשם כמה אחרונים ועו"ש.

מחמוץ היינו סיד ממש שהוא צפ"ע אבל סיד שבכחול שכבר
נחבש וכלה כל הלחותיה ונחקשה כאצן כראש פשוט דאיונו
אוסר. שבז"י ח"ב סי' י"ג. י"א בסג"ז.

א) סעי' א'. אין לשון לפסח עיסה גדולה וכו' לפי שכך
שיעורו חממים שהעסק שהאדם מחמסק צידו
בעיסה בלישה ועריכה איו מליס מדי חיומן כשהיא גדולה
יותר מעשרון שאין הידים מספיקות להעסק בה מחוך גדלה
ואפ"י אם רולה להעסק בה כ"כ בזריזות עד שמתחילה
סלישה עד האפ"י לא יהיה שבות כרי סולוך מיל אסור
ג"כ ללוש לכחלס יותר מעשרון. ר"ז אוי א' ואפ"י אם רולה
לחצות מיד הלישה וליחן לעוזרים רבים יש חשש חיומן בלישה
מיד וגם שמה לא ילוש יפס וישאר קמח ויבשל אח"כ. וכן אם
לש עיסה קטנה ואח"כ מחבר כמה עיסות ביחד ועורכן אסור
דיס חשש חיומן בעריכה. א"א אוי א' ועיין לקמן אוי כ"ב.

ב) שם. אין לשון צפסח עיסה גדולה וכו' עיין בטור
וב"י ש"א דזהו דוקא לראשונים שחנוריהם היו
קטנים ואיכא למוחש בכל עיסה לחממו אבל הנורים שלנו
שסם גדולים עדיף עפי שלוש הרבה ביחד וישו עסוקים
בעיסה חמוד בלא חבא לידו חיומן אלא ששאר הגאונים
החמירו בדבר ועו"ש. וכ"כ הרי"ז שאפ"י הרבה נשים שאופות
בסרבה הנורים אסור להם צפסח ללוש צנה אחת יותר משיעור
חלה שאפשר שריבוי הצלך יבא לידו חיומן אפ"י בשפ"י
מועטת אלא כל אחת הלום צפ"ע כשיעור חלה. והב"ד צפ"ג
פ' כל שעה. וכ"כ צמ' הזכרונות דף כ"ד. כנ"ג בסג"ט.
מ"א סק"א. פ"ח חמ"מ אוי ג' ואפ"י אם יש לו עוזרים
הרבה לא ילוש יותר מזה שיעור. צ"ח. חמ"מ שם. ר"ז אוי
ה' אלא שכחז' שם ה"ז שעכשו סמכו העולם על סברא
ראשונה ואין צנו כח למחות בידם מאחר שיש להם על מה
שיסמוכו אבל כל אדם יחמיר לעלמו ועו"ש. ועיין לקמן אוי
כ"א ואו' כ"ה.

ג) ועכשוו שנהגו שהאדם מהחלה ללוש ולגלגל ונוהגת
לקטף לאחרים ולהשלים האסקריקין והאפ"י
לזה אחר זה כיון שאין ציד האחד יותר מהמדה והפורני
גדולה אין לחוש ללוש כן הרבה מדות אחת אחר אחת וכן
נשגו. הרשב"ץ צמ' מאמר חמץ דף ל"א. ער"ה אוי א'.

ד) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' עם הקליפות. צ"ח. מ"א
סק"ב. ח"י אוי א' פ"ח. חק יוסף אוי ג' חמ"מ
אוי א'.

ה) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' כמנין חלה. סה"ח סי' פ"ב.
ממ"מ סי' תקע"ג. חק יוסף אוי ב'.

ו) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' ומ"כ צמס' מהרי"ך שהוא
שיעור ג' קווארט וקווערל ומסר"י כחז' שהוא
ג' זיידליך. מ"א סק"ב. וס"כ צו"ד שם סק"ג כחז' ח"ל
שיעורו וכו' ג' קווארט פחות מעט וכן נהגו וכ"כ מהרי"ו

מחוקה ולא גרושה ושיעורה מקמח חטה מצרית תק"כ דראהו מצריים בקירוב. כגס ולא ירחק הקמח במדה דא"כ

כף החיים

יא) וכתב שם הרמב"ם צפי' המשנה למס' חלה ומס' עדיות שמדת החלה היא מדה שיהיה רחבה עשר אלצעות על עשר אלצעות ברום שלוש אלצעות ועשירית אלצע ועשירית עשירית אלצע וחלק נשני אלפים וחמש מאות מאלצע על הדקדוק ואם תרצה לומר בקרוב נטע מאד תאמר מדה שיהיה זה שצעה אלצעות [על ז' אלצעות] פחות שתי תשיעיות אלצע ברום שצעה אלצעות פחות שתי תשיעיות אלצע עכ"ל וכ"כ בחיבורו פי"ז דביכורים דין ט"ו והביאו מור"ם ז"ל בהגה ציו"ד סי' שכ"ד סעי' א' יעו"ש ועו"ש צש"ך סק"ד שכתב דדבר פשוט הוא צאלו המדות שהם מרובעות יעו"ש. והביאו הפר"ח בסעי' זה. וכתב שם הרמב"ם כי האלצע שמשערין בו המדה הוא הגודל והביאו מור"ם שם. וגודל זה היינו של אדם ציגוני בכל דור ודור וגם יהיה הגודל בשעת מדידה עומד בצרייתו ואין לדחוק אותו מפני שהוא מתרחב כמ"ש לעיל סי' ק"ץ א"י ט"ז יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' י"א א"י י"ד וא"י ט"ז צענין מדידת הגודל.

יב) שם וכן ישער אותה וכו' הרשב"ץ צס' נאמר חמץ דף ל"א תמה על המודד צבילים וכתב דיותר טוב לשער זה בצלצעות יעו"ש צ"צ. ערי"ה א"י א' וכ"כ הל"ח על מס' פסחים דף קי"ו ע"כ שנתברר לו ע"י המדידה (ר"ל שטעה כלי המחזיק ז' אלצעות וכו' כמ"ש בא"י הקודם) שהצילות המלויות ציגוני הצולה שלימה שלנו הוא רק חלי צילה מהצילות שבהם שיעורי התורה ולכן היה מזהיר שעל מדה שמחזקת מ"ג צילים שלנו יקה החלה בלא צרכה עד שיהיה כמות פי"ז צילים שלנו ואז יצרכו יעו"ש. והביאו הפ"ת ציו"ד סי' שכ"ד א"י א' וכתב וכדומה שגם בהנהגות הגר"א ז"ל ראה כן יעו"ש. ומיחו מ"ש שהצולה שלנו הוא רק חלי צילה וכו' אפשר שהצילים שהיו במקומו היו כ"כ קטנים יען פי אהנו עשינו פעה"ק ירושת"ו שיעור מדידת הצילים ע"י מים כמ"ש צש"ע ועלה שיעור הצילה כמו ט"ז דראה"ם מלרית פחות ג' דראה"ם משיעור שכתב הרמב"ם צנו"ס עדיות ששיעור הצילה י"ח דראה"ם מים ומדדנו ג"כ הקמח ועלה שכלי שמחזיק ט"ז דראה"ם מים מחזיק קמח כמו עשרה דראה"ם משום דהקמח הוא קל מן המים וקמח של חו"ל הוא יותר קל מן קמח שלנו יען שטוחנין אותו יותר דק כך אמרו חכמינו בעלי הניזון ולפי"ז יהיה שיעור מ"ג צילים וחומש צילה כמו ארבע מאות ושלושים דראה"ם מן קמח שלנו וי"מ דאע"ג דאנו נוהגין דאין לצרף על חלה כ"א על שיעור תק"ך דראה"ם קמח כשיעור שכתב הרמב"ם והש"ע כמ"ש לקמן א"י ט"ז מ"מ יש לחוש לשיעור הכז' של מ"ג צילים ולהוליא חלה בלא צרכה כמ"ש האחרונים.

יג) וכתב ח"א כלל קב"ח א"י ט"ז דאפי' לפי המחמירין ואומרים ששיעור חלה הוא סי' קוואר"ט וי"א ששה מ"מ אסור ללוש עיסה יותר מן ג' קוואר"ט שהרי מביאר בכל האחרונים ששיעור חלה הוא מ"ג צילים רק שהמחמירין אומרים שהצילים שלנו הם קטנים מצבילים עכ"פ לכ"ע אסור

ללוש יותר משיעור חלה וא"כ כמו שהצילים נחלקו כן האנשים נחלקו עכ"ל. ולענין צרכה חלה למחמירין יכול ע"י צירוף כל כמ"ש לקמן סי' תנ"ו. ועיין עוד לעיל א"י ו'. יד) שם. למלאותו מקמח. לאפוקי ממאן דכ"ל למלאות מהצואה מזה השיעור שנטעים ממנו קמח יותר משיעור זה או למלאותו במים וללוש ע"ס מים אלו קמח מה שאפשר ודעות אלו דחוויה הן כמ"ש צב"י יעו"ש. וכ"כ סעי' ש' א"י א' ח"י א"י ה' וכ"כ הלבוש בדברי הש"ע דכלי המחזיק אותם מים של מ"ג צילים וחומש צילה הוא המדה למלאותו מקמח. וכ"כ הב"ח. חמ"מ א"י א' ר"ז א"י ב'.

טו) שם. והמדה מחוקה ולא גרושה. ר"ל שהקמח יהיה שוב לשפת הכלי של המדה כדרך שמלא אותו מים ולא עולה למעלה משפת הכלי. וכ"כ הר"ז א"י ב'.

טז) שם. ושיעורו מקמח חטס מלרית וכו' כ"כ הרמב"ם צפי' המשנה פי"א דעדיות וז"ל ואני עשיתי מדה בחכמה מה שיכולתי מן הדקדוק ומלאתי הרביעית סמ"ו בכל הסורס חכיל מן סיון קרוב כ"ו כספים הנקראים דרה"ס צערצו ומן המים קרוב לכ"ז דרה"ס ומן החטה קרוב לכ"א דרה"ס ומקמח החטה כמו י"ח דרה"ס ומלאתי שיעור חלה בצואה המדה חמש מאות ועשרים דרה"ס בקרוב מקמח חטס ואלו דרה"ס כלם מלריות וכמו כן אלו המינים שמדדתי מלריות ג"כ עכ"ל וכ"כ פי"ז דביכורים דין ט"ז וז"ל וכמה מכילה מדה זו כמו מ"ג צילים ציגוניות וחומש צילה וסם משקל פי"ז סלעים ושני שלישי סלע מקמח החטים שבמלרים שהם משקל הק"ך זה מוזני מלרים צו"ה ומדה שמכילה כזה משקל זה מקמח החטים הזה הם מודדים לחלה בכל מקום עכ"ל וכתב עליו שם צב"מ דמ"ש שהם משקל הק"ך זה מוזני מלרים פי' כל זה הוא משקל דרה"ס וכל סלע ד' דיגרים וכל דיגרי ו' מעין נמצא כל דיגרי משקלו דרה"ס וחצי וכל סלע משקלו ששה דרה"ס נמצאו פי"ז סלעים עולים הקי"ו דרה"ס ושני שלישי סלע הם ד' דרה"ס הרי הק"ך דרה"ס לפי"ז סלעים ושני שלישי סלע עכ"ל. נמצא לפי שיעור המדה שכתב הרמב"ם ז"ל ששיעור רביעית כ"ז דרה"ס מים יעלו המ"ג צילים וחומש שצט מאות ושמונים דרה"ס מים (לפי שהרביעית הוא רביעית הלוג והלוג ו' צילים כמ"ש לעיל א"י ח') וזה המדה של חש"ך דרה"ס מים חכיל מן הקמח תק"ך דרה"ס שני שלישים ממשקל המים עבור כי הקמח הוא קל מהמים וכן עשינו נסיון פעה"ק ירושת"ו שהבאלו כלי שמחזיק חש"פ דרה"ס מים וכחזיק מן הקמח תק"ך דרה"ס וע"כ המנהג פעה"ק לברך על חלה כשיסיה הקמח תק"ך דרה"ס כפסק הרמב"ם והש"ע ושאלתי ואמרו כי כ"ס המנהג צסוריא וחיומן לברך על שיעור תק"ך דרה"ס קמח כפסק הרמב"ם והש"ע. ולכן צב"מ שיש להם דראה"ם כמו של מלרים יצואו כלי המחזיק חש"ף דראה"ם מים וימלאו אותו קמח ואח"כ ישקלו אותו הקמח וידעו כמה משקל קמח שיעור חלה בצואתו מקום. ובמקום שאין להם דראה"ם כמו של מלרים יעשו ע"י מדידה כמ"ש לעיל א"י י"א יעו"ש ועוד עיין לעיל סי' ק"ץ א"י ט"ז ודוק.

באר הגולה
וש"ס ד טור בשם
ה"ר יונה והר"א
וש"ס. ה תוספות
והר"א ש' לדעת
המתירין ו שם
צבולה כ"ט והכ"ן
ז ה"ר י"ף והרמב"ם
והש"ט ו ש"ס.

דא"כ לא ילוש יפה וטוב לומר בשעת נתינת הקמח למדע שיעשה לשם מליס (מסרי"ל): ב ד אם לש יותר
משיעור זה מותר בדיעבד; ג האעפ"י שאין מודדין קמח ב"ט ללוש ובי"ט של פסח שאין לשין עיסה
גדולה מעשרון מותר למדוד ויש אוסרם אלא יקח באומד הדעת ולא ירבה על עשרו (וסכי נסוג):

דין

כף החיים

מעיקרא מאזן חלקה לפי שס"א ממסרת ומסיפת קריתח
ושנחו אויחס חכמים שזרור. ס' סזכרונות דף כ"ב. כה"ג
בסגנ"י. וסנה במחכת בלא מסמרים דאל"כ נדבק העיסה
שם. גם מנחשת יראה למנוע עיון ס"י חניה במ"א סק"ט
והעולם נוהגין קלות בעשיית המלות וראוי להשיגה ע"ז. מש"ז
או"י ב' ועיון לעיל ס"י חניה או"י כ"ג.

בד) **ש"ם**. מותר בדיעבד. דאע"ג שאין העסק מועיל גם
מ"מ און שזכין גם שיעור מיל. הר"א ש' וסר"ן.

ואם שבו גם שיעור מיל קודם שיתחילו הסוזרים לסייע בשעת
עריכה אסור. ב"ח ס"י חכ"ט. מ"א סק"י. וספ"ח כחז דאין
להחיר אלא אם לא שבו בכל העיסקה אלא מיל יע"ש
והביאו המחמ"ר או"י ח' מיכו מדברי הרמב"ם פ"ה דין י"א
ודין י"ב משמע דאין זה כ"א זמירות לכהחלה אבל בדיעבד
דינא כשאר עיסות המצוהר לקמן ס"י חכ"ט סעי' ב' יע"ש
כן משמע מסחמיות דברי הש"ע. וסר"ז או"י ח' כחז דאם
היה שם שבות כדי סילוך מיל טוב להחמיר לעלמו שלא
לאכלה בפסח אם אפשר לו עכ"ד. ועיון לקמן ס"י חכ"ט
או"י ל"ב.

כה) **ש"ם**. מותר בדיעבד. והעולם נוהגין אף לכהחלה
להקל ואין צח למחות בידם דים מהירין. מ"א

ש"ס. א"ר או"י ד' ומ"מ עכ"פ אם עושין יותר מג' קבין דים
למחות דאפשר דכה"ג אף דיעבד יש לאסור. ח"י או"י ט' וגי
קבין הם ע"ב צ"לים במכוון. חמ"מ או"י ג' והוא ע"פ מ"ש
לעיל או"י ח' דהקב ד' לגוין וכלוג ו' צ"לים יע"ש נמלא דהקב
כ"ד צ"לים וגי קבין ע"ב צ"לים. ומיכו חק יוסף או"י ט' כחז
על דברי המ"א סנ"ו דים למחות בידם כל מה דאפשר כי
בכל יום ויום מוסיפין לעשות גדולים כיכ שזרואו באים לודי
חימוץ מ"ש ציטובים קטנים שאין להם מהעסקים כיכ עכ"ל
ועיון לעיל או"י ב'.

כו) **ש"ם**. מותר בדיעבד. ואם אינו עושה רק מלא אחת
(ר"ל עיסה א') טוב יותר ללוש כמדת השיעור

צרווח כדי ליטול חלה בצירור בלי ספק וגם יוכל לברך עלים
ואין חשש חימוץ משום פורחא דהוי טפי. סס"ח ס"י פ"ב.
והביאו צ"י לקמן ס"י חנ"ז ובלבוש שם סעי' א' ט"ז בס"י זה
סק"צ. ר"ז או"י ג' ועיון עוד לקמן ס"י חנ"ז או"י ג'.

כז) **סעי'** ג'. אעפ"י שאין מודדין וכו' כמ"ש לקמן רס"י
חק"ז וע"ש הטעם.

כח) **ש"ם**. צו"ט של פסח וכו' מותר למדוד. דלא גרע
מהצלין לנחחוס דשרי. צ"י בשם רס"ן. ועיון
לקמן סס"י חק"ד.

כט) **ש"ם**. ויש אוסרין וכו' וכן ראוי להורות. פ"ח.

ד) **ש"ם**. ולא ירבה על עשרו. ומשום צרכה חלה שמה
אין גם עשרו יטול ע"י צרוף של כמ"ש לקמן

רס"י חנ"ז. ואם אינו לש כ"א עיסה אחת או ימדוד מעיו"ט
וכמ"ש ד"מ בשם מסרי"ל.

סעי'

ש"ם טוב) סגה. ולא ירחוק הקמח במדע וכו' אך ימדוד
בפיזור כדרך מודדים למכור. וכ"כ רא"ס דאין
לסכניד ידו על הסלת עכ"ל דרשות מהרי"ל בסי' תיקון המלות.
והביאו ד"מ או"י ב' מ"א סק"ד. א"ר או"י ב' ר"ז או"י ב'
ומשמע דהטעם דאין לסכניד ידו על הקמח הוא ג"כ משום
דלא נילוש יפה. וכ"כ א"א או"י ד' מהה"ש סק"ד. וכחז עו"ש
המחמ"ם טעם אחר כי ע"י הידים מתחמם הקמח. וכ"כ
הר"ז או"י ס'.

חי) **ש"ם** סגה. ולא ירחוק הקמח וכו' מכאן נראה שמה
שהביא צ"י בשם הכלבו דים לפקפק אם נשטר
בכלי קמח רפוי או בעצור ומחובץ שאין כאן פקפוק שדבר
צרוך דמשערין בקמח רפוי וכ"כ סה"י צר"פ כל הסמכות
אכא דחנן חסרה או יחירה מכאן פ"י ר"ח דכשמודדין במדע
בפסח או לצורך חלה אין להכניד על הסולה דא"כ נמלאת
יחירה כמו לענין מנחות ע"כ. וכן עיקר. פ"ח.

יט) **ש"ם** צהגה. דא"כ לא ילוש יפה. ויבא הקמח להצביל
ומחמץ כמ"ש סס"י חכ"ט. מ"א סק"ה. א"ר או"י
ג' ח"א כלל קכ"ח או"י י"ד.

ך) **ש"ם** צהגה. וטוב לומר בשעת נתינת הקמח וכו' וכן
בשעת לישה ובשעת עשיית המלות ובשעת שאיבת

המים וכשנותן מים לחוך המקח. דרשות מהרי"ל ש"ס. וכ"כ
מט"מ ס"י חקט"ז. ח"י או"י ח' א"ר ש"ס. חק יוסף או"י ח'
ר"ז או"י ו' וא"כ אין ראוי להניח קטן לשאוב וליתן קמח למדע
כ"א ע"י גדולים. א"א או"י ד'. ועיון עוד לעיל ס"י חניה או"י
מ"ז. ולקמן ס"י ח"ס או"י י"ד וע"ו.

כא) **סעי'** ב'. אם לש יותר משיעור זה וכו' ואפ"י עשה
במודד נמי שרי בדיעבד כיון דאיכא דשרי אפ"י

לכהחלה. צ"י. ד"מ או"י ג' ח"י או"י ט' ר"ז או"י ח' ח"א כלל ב"ח או"י ט"ו.
ומיכו לכהחלה יש לכל בעל נפש ליזהר שלא ללוש יותר
מעשרון אפ"י צהגור גדול ואפ"י יש הרבה בני אדם עוזרים.
צ"י. ד"מ ש"ס. ועיון לעיל או"י ב'.

כב) **יש** נוסגין ללוש עיסתם עשרון עשרון ואח"כ בשעת קיטוף
מחזרים צ"י עשוריים ומקטפים אותן יחד ונראה

שלא סועילו כלום צחקתם שלא אסרו חכמים ללוש יותר
מעשרון אלא מפני שלא יחמין בשעת קיטוף ואעפ"י שהם
טוענים דלא אמרו חכמים שיעור זה אלא במקטפים בדיהם
אבל חנן דמקטפים בעמילה אפ"י עיסה גדולה כמה אינא
מחמלה לאו טענה היא דא"כ למה להם שלא ללוש יותר
מעשרון ועוד דאחר קיטוף דעמילה מקטפין בידים ואיכא למוחש
שלא הצא לידי חימוץ אם היא יותר מכשיעור. צ"י. פ"ח.
חמ"מ או"י ג'.

כג) **כתב** האגור בדברי הגאונים מלאחי רבי החיר ללוש
ולקטף בעמילה ע"ן לפי שממחר להשלים מלאכה.

צ"י. ויש מלפין אותה בטעם של מחכה כדי שחלה העיסה
עומדת בקרירותה ולא תמהר להחמין ויש שמוסיפין לעשותה

תנז דין הנהגת החלה בעיסת מצה. וכו' ב' סעיפים:

באר הגולה
א טוב (פי' שידבק
זו ז' צ"ז)

א מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה משום חשש חימוץ ומוטב שימעט בה לכן טוב

כף החיים

(א) **סעי'** אי מפני שצריך לרקדק וכו' מנהג רוב המקומות להשיב שומר על עשיית המצות לעמוד על עשייתן ולרז העוסקים בהם ואמנם פשוט הוא שיש למנות איש נבון וחכם וירא אלהים ולדברים כאלו אין עושין חבורת נשים וקטנים. ס' הזכרונות דף כ"ד ע"ב. כנה"ג בהג"ט. ועיין לקמן ס' ח"ס או י"א.

(ב) **שם.** שלא להרבות בה וכו' ומצואר בדברי הראשונים אפי' אם יש לו עוזרים רבים וגם שני תגורים וכ"ג אפי' לא ירבה שיעור בעיסה. ח"י או' אי' מק"ח או' אי' וכבר נחבאר כ"ז באורך בס' הקודם.

(ג) **שם.** שלא להרבות בה וכו' וכחז הכלבו כי קפדין שלא ללוש יותר משיעור זה כשהוא לש מדות הרבה אבל אם לא בא ללוש רק מדה אחת אין ללמס כ"כ שמה לא יסיה שיעור וכשמצריך יצרך ברכה לבטלה. וכחז עוד הכלבו ובש"ל וחניא דאם סיה יוחר ס' או' ו' ביזיס אין קפידא וכ"כ מהרי"ל אפי' לעיני מלה של מצה. ח"י שס. מק"ח שס. חק יוסף או' אי' ועיין לעיל ס' ח"י או' כ"ו ובא"י ש"ח"ז.

(ד) **שם.** ולכן טוב לקרב העיסות וכו' והטעם כיון שמדקדק בשיעור העיסה ע"כ חיישין שמה יש בהם עיסה כשיעור שמחוייב בחלה ושמאל אין בהם כשיעור וגמלא מצרך ברכה לבטלה ואף אם רוצה למעט בכל עיסה ועיסה שיבא בזולתי פחות מכשיעור זה ג"כ אסור דמפקיע מחלה ומלוס להפריש מן העיסה לכן טוב לקרב העיסות יחד וכן מצואר טעם זה להדו"ש בשי"ס פ' אלו עוצרין דף מ"ח ע"ב וצו"ד סס"י שכ"ד יעו"ש. ח"י או' ז' ומיכו אם אין לו קמה כשיעור חלה פשיטא דמוחר לאפוחו בלא חלה. ש"כ שס ס"ק כ"ה בשם פרישה.

(ה) **שם.** ולכן טוב לקרב העיסות וכו' היינו שיגיעו העיסות זו לזו עד שידבק מעט מזו לזו. ז"י וכ"כ בש"ע יו"ד ס' ש"ה סעי' א' ובח"ד ס' קפ"ט כחז בשם פ"י המשניות דנשיב סיינו שמדבק כ"כ שכשיפרדו יחלשו אחת מהצדקה מעט והציאו הט"ז שס ובס"י זה סק"א. וכחז כאן הט"ז וא"כ כל שהעיסה נלושה בקשה אעפ"י שהם מונחות זע"ז אינם נדבקות יחד ואין כאן לירוף וע"כ יש לעשות ע"י לירוף כלי עכ"ל. וח"י או' ד' כחז שראה נובהין שחוחכין חחיקה אחת משניהם יחד והטעם שמה ממר אצ"ו ז"ל שלפעמים העיסות הם קשים ואינם נדבקים יחד ע"י קירוב וכמ"ש הט"ז וראש יוסף וע"י חוזק חיתוך שחוחכין משניהם נדבקין זה בזה יעו"ש ובצ"ד א"ר או' אי' ר"ז או' ג'.

(ו) **שם.** ולכן טוב לקרב העיסות וכו' ויש מניחין העיסה בכפל בשעת הפרשה חלה ואינו נכון משום שמחמם העיסה בשפשוף זה שמשפשים יריבם בחיבור העיסה מקלה אל קלה סביב המגלגלה אלא מפרשים מקלה אחת ואחד יערוך במגלגלה בקלה השני. שלי"ה. ובצ"ד מ"א סק"א ומח"ש. ח"י או' ג' א"ר או' ז' מק"ח או' ד' ר"ז או' ס'.

(ז) **שם.** דשמה יש בהם וכו' והסיב ברכתו לבטלה. לבוש. ועוד דחיישין שמה אח"כ יבא לידו חוב מחמה לירוף

(מ)

וגמלא אוכל טבל ט"ז סק"ז בשם הרא"ש. ועיין לעיל או' ד'.
(ח) **שם.** ואם אי אפשר וכו' דלכתחלה צריך להפריש בעודם עיסה דראשית עריכותיכם אמר רחמנא. ז"י. מ"א סק"ז. ח"י או' ס' חק יוסף או' ד' מק"ח או' ז' ר"ז או' ו' וכחז שס סר"ז בל"י מדינא ובחול ממדות חסידות. ועיין לקמן או' ל'.

(ט) **ובשעה** שיפריש חלה יצרך אשר קדשנו במצותיו ולנו להפריש תרומה. ש"ע יו"ד רס"י שכ"ה.

ומור"ס ז"ל שס בהסג כחז או יצרך להפריש חלה והוא מדברי הטור שס שכחז דאין חילוק. וכ"כ ז"י שס בהסג"ג דאין להקפיד זין יזכירו חלה זין יזכירו תרומה. מיסו הבי"ח שס כחז דהמדקקים נובגין לצרך להפריש תרומה חלה והנשים נובגות לצרך כך כשאופין מצוה לפסח וטועין דבכל השנה יש לצרך תרומה חלה עכ"ל וכ"כ הפרישה שס או' ג' דנוכגין לומר תרומה חלה שניסס. והב"ד ש"כ שס סק"א. בל"י שס או' אי' ומיכו נראה דנכון לומר להפריש חלה תרומה כלישנא דקרא חלה תרימו תרומה. וכ"כ זן א"ה פ' שמיני או' ז'.
וכתב צ"ד"מ ס"י זה או' א' דלענין ברכה חלה אין חילוק זין פסח לשאר ימות השנה. והציאו מ"א סק"א.

וכ"כ כע"ז צו"ד שס סק"א. א"ר או' ז' ועיין בל"י ש"ח"ז.
(י) **וכתב** שס הא"ז ומשמע דא"ל לומר מן העיסה אלא די כשאומרת להפריש חלה ואמאי נהגו לומר מן העיסה ואע"ג דהדין הוא כן לאפוקי להפריש חלה מקמח מ"מ אין צו לורך לענין ברכה וכי לריבון להזכיר פריי הדיגין בצרכה יעו"ש. מיכו הדרישה שס או' ז' נתן טעם למונהג הנשים שמצרכין בהפרשתן חלה מעיסת מלה להפריש תרומה חלה מן העיסה ויש מהן שאומרים תרומה חלה מלה מן העיסה יעו"ש והציאו מ"א ז"י זה סק"א ונ"מ דאין למוחז ציד הנוכהין כן אבל העיקר כמ"ש לעיל דא"ל לומר רק להפריש חלה תרומה זין בפסח זין בשאר ימות השנה.

(יא) **וכתב** הראצ"ד על הנוב"ס פ"ה דצרכורים בשם רב אחא משבחה פ' לו ס' ע"ב וקורא לה שס ואומר הרי זה תרומה עכ"ל והציאו ז"י צו"ד ס' שכ"ח וכחז שס בח"י רע"ק דכן מצואר מלשון הרשב"ה בח"י בחולין דף ל"ד ד"ה השולח ירך לעכו"ם יעו"ש וכ"כ ח"א בספרו שערי לדק פי"ד או' ל"ב דאחר שפריש יקרא שס ויאמר ה"ז חלה עכ"ל וכחז שס בצנית אדם דכ"ה בתוספתא פ"ג דבכל תרומות ומעשרות דינא הכי יעו"ש. וכ"כ זן א"ה פ' לו או' כ"ה. וכחז שס זן א"ה ואע"ג דאיכא רבים דס"ל דלא צעיין לקרא לה שס עכ"ז כיון דאיכא רבותא דס"ל הכי לא יש הפסד למעבד אליבא דכ"ע.

(יב) **וקודם** הצרכה יאמר לשם יחוד וכו' הריני בא לקיים מצוה הפרשת חלה מן העיסה כמ"ש"ה ראשית עריכותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אותה. לתקן את שורש מצוה זו במקום עליון. ויהי נועם וכו'. ועיין לקמן ס' תל"ד סוף או' ז'

הנה

באר הגולה טוב לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה שישקו זו בזו דשמא יש בהם שלא היה בה כשיעור - ואם ב מימלא דכי יוסף

כף החיים

(טוב) וכתב הט"ז סק"ג דאם שכח להפריש חלה ואח"כ לא נשאר כשיעור חלה בל"י לא יוכל להפריש עד שיצרך לה עיסה אחרת ויסיק שייעור חלה ואח"כ יפריש יעו"ש. אמנם הכ"ס או"י ב' השיג על דברי הט"ז סק"ג וכחז דהדבר פשוט דבין בחלה א"י בין בחלת חו"ל כיון שחחויב בחלה מעיקרא אפי"ן שכח ואכל ילא נשאר שיעור חיוב חלה מפרים מהנותר וא"ל צירוף עכ"ל וכן המק"ח או"י ב' צב"אורים ומנן האלף או"י ג' ויהי"פ לקמן סי' תקי"ו כלל דחו דברי הט"ז סק"ג וכתבו דאין חילוק בזה בין חלת חו"ל לחלה א"י אלא כיון דמעיקרא היה צ"ח שיעור חלה מפרים אח"כ מהנותר וא"ל צירוף יעו"ש. מיהו המח"ז או"י ג' כחז דאם אפשר יש לצרף להנשאר עיסה אחרת צדדי שיהיה שיעור חלה ולהפריש גם על זו ודויעבד אם א"ל לו בעיסה אחרת אז יפריש מן הנותר אעפ"י שלא נשאר בו שיעור חלה יעו"ש.

(חי) שם. ואם א"ל להפריש וכו' וכחז בסי' המכניג שצריך להפריש חלה מכל מדה ומדה ואין לסקוק כמה עיסות ולהפריש מאחת על כולן כי כסל מפרש לא אמרו אלא בשלל סיה בכל א"י שיעור עיסה ולחומרם אכל לא להקל עכ"ל וצב"א ב"י וכחז וכבר הזכיר סברא זו המרדכי צפ"י אלו עובדין צ"ח הר"א"ס וכחז שם דהסכ"ח ואצ"י חולקין עליו וכך הם דברי הטור כאן וצ"ח חלה (צב"ד סי' שבי"ב) ואדרבא סיקל ביש בכל עיסה שיעור חלה ורובא להפריש מזו על זו שא"ל צירוף סל ולא נגיעה רק צ"ח חסין לפניו סגי להפריש מזו על זו וכך הם דברי הר"א"ס צפ"ק דיו"ט וכן מלאחי צהשו הרש"צ"א סי' תה"לד יעו"ש. וכ"פ צ"ע יו"ד סי' שבי"ב סעי' ב' יעו"ש. ועי"ש צב"אור הגר"א או"י ח' שכחז דג' דינים בזה אם הם בלא כלי א"ל אפי"ן נגיעה ואפי"ן רחוקים הבית מפרשן ואם הם בחוף כלי ופתוחים מלמעלה צריכין הקפה וסוף קירוב ונגיעה כלים אסודי ואם הם סתומים אפי"ן נגיעה לא מהני יעו"ש ור"ל שצריך ליקח חלה מכל כלי אם הם סתומים וכמ"ש צב"ד סי' של"א סעי' כ"ו לגבי הרומם יעו"ש מיהו דויעבד אם נחבין להם א"ל להפריש פעם אחרת דלא גרע משני צחים כמ"ש לקמן או"י ל"ז יעו"ש. ועוד עיין לקמן או"י ל"ה.

(יט) וכתב שם בחשו"ת הרש"צ"א שסעי' לשואל אכל המנהג שאח"כ נוסג כופל מכל עיסה ועיסה מעט ואח"כ עושה מכל החלות חררה אחת אין זה מנהג כשר כי בחוף שאח"כ משסה אוח"ן סן צאין לדי חיומוך עכ"ל וצב"א ב"י וכחז דה"ד בחוף הפסח אכל אם לש קודם פסח ש"ד לעשות כמו שסיס אוח"ן חכם עושה ליפול מכל עיסה וכו' וזה נכון יותר מלסמחין עד לאחר האפיה וכו' ומי"מ אם א"ל להפריש מכל אחד מפני המהירות ש"ד להפריש אחר אפיה מיד עכ"ד. מיהו צ"ד"מ או"י ב' כחז דהמנהג להפריש מכל עיסה ועיסה קודם האפיה. וצב"א מ"א סק"א. חי' או"י ג' וכחז שם חי' על דברי ד"ט סק"ג וצ"ל דהוא ע"פ המנהג שנוסגין לעשות עיסות גדולות כמ"ש לעיל ססי' תנ"ז יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או"י ב' ר"ז או"י ד' וכחז מ"א שם ומי"מ די בצרכה א"י לכוין אם לא הספיקו בנתיים בשיחה שאינה מענין הליטה. וצב"ד חי' שם וכחז

(ג) הנה החלה היא רומזת בשם הפנימי דהכמה דמלכות דז"א כנ"ז בדרוש שנות הספירות (עיין ע"ח שער מ"ד פ"ד) וכוא שם יו"ד ה"א ר"י ה"ה העולה ג"י מ"ה ולכן שיעור חלה אחד מנמ"ה חלקים ואעפ"י שצ"ח"ז נשרפת עכ"ז אין ראוי לסמוך על דברי המקולין להפריש כל שהוא אצל צריך לזהר להפרישה כשיעורה האמיתי ע"פ הסוד אחד מנמ"ה חלקים כנ"ז שעה"מ פי' שלח לך. והצ"ח הצרכ"י צב"ד סי' שכ"ב או"י ב' אלא שכתב אכל לא ראיתי ולא שמעתי ששם חסיד בדורנו נהגו כך יעו"ש וכ"כ בספרו עין זוכר מעי' ח' או"י ו' יעו"ש. אמנם הרב בן א"ה פי' שמיני או"י ג' כתב טוב שיעשה האדם פעם אחת בשנה כפי דברי האר"י ז"ל ויעשה זאת האיש בעלגו לקיים פעם אחת הפרשת חלה בידו ודבר צעתו מה טוב להוסיף זכות על זכויותיו קודם ויה"כ עכ"ל. ועיין צב"ד סי' פ' בראשית שכתב צ"ח ב' דברים נצ"ח העולם בצ"ח חלה וצ"ח מעשרות וצ"ח צבורים יעו"ש והטעם לזה כבר כתבתי בסב"ק ישמח ישראל דרוש עה"ת פי' בראשית קחני משה.

(ד) וכתב עו"ש בשב"מ טוב לזהר כשאוכל פת של מי שאינו מוחזק בכשרות שופרים מנמו חלה קודם שיאכלנו וצפרט צפת פלטר שרוב פעמים אינם זהירין להפריש חלה עכ"ל וגי"מ לאלו שקונין מזה נבעל התנור צמסקל לאחר אפיה דיש לרפס בכלי אחד צביתו ולהוליא מהם חלה מן הספק בלא צרכה דשנא לא נלטרפו אלא האופה לפום דינא וגם דשנא לא הוליאו מהם חלה כי שם עושים מלאכתם בצמחירות ואנשים הרבה זה מטיל על זה וזה על זה והשכחה מלויה חכן אם יש אחד ממונה עי"ן יר"ש ויודע דיני חלה אז יש לסמוך עליו אם שואלו ואומר מתוקנים הם. ועיין לקמן או"י מ"ו.

(טו) שם. ואם א"ל להפריש חלה וכו' דאם סיה אפשר נכון יותר להפריש מהעיסה מלהמתין עד לאחר אפיה וכ"כ צ"א דאיכא למוחם שמא יאכל ממנה ואין תקנה להפריש על מה שנאכל ממנה. ב"י. וכ"כ הפר"ח דאם שכח ואכל שאינו מפרים אלא על המותר דהרי מה שאכל כבר עבד איסורא ואין לו תקנה להפריש עליו. אמנם הצרכ"י צב"ד סי' שכ"ג או"י ד' כחז דאם צ"א קרה מקרה דשכחו להפריש חלה וכבר אכלו רוב הפח צבלי דעה אף שהוא צ"ח יפריש מסמותר על הכל גם על מה שאכל לחקן מה שאפשר דויעבד מפרים שלא מן המוקף כמ"ש לקמן (צב"ד) סי' של"א סעי' כ"ה גבי הרומם עכ"ל וכ"כ בן א"ה פי' שמיני או"י ה'.

(טז) אם שכח להפריש חלה צ"א צע"ש אין תקנה צ"ח דוחקן צמחשבה. קריה מלך רכ ח"ב צע"ח סי' ט' צרכ"י שם או"י ג' ועיין צ"א סי' תקי"ו או"י ח' שכחז דצ"ל פסח וצ"ל סוכות בשכח להפריש מעו"מ בחלה א"י י"ל דמפרים דהוי דבר חורס ודחי לשבות דאין מפרשין צ"ח לו לחם אחר יעו"ש מיהו בשאלת יעב"ץ ח"א סי' קל"ג דעתו נופה להחיר צ"ח צ"א להפריש בכל יו"ט כשאין לו לחם אחר יעו"ש. ונראה דיש לסמוך ע"ז היכא שא"ל לשאל מלמדים. ועיין עוד לעיל סי' תמ"ד או"י ה'.

אי"א להפריש ח"ה בעודה עיסה מפני המהירות יפרישנה אחר אפייה מיד שיתן כל המצות בסל והסל באר הגולה וכר"א פסח"י מ"א מצרפם

כף החיים

שם וכחז ועשוי נכנו ע"פ הרוב להפריש מכל עיסה ועיסה אשה אחרת ומזכרת לעלמא. וכיכ הר"ז שם. מיהו ח"א סוף כלל קכ"ח כתב דאנו בקסלחנו נוהגין שאין נופלין חלה מן העיסה רק אחר שנאפי ואז מניחין הכל בסל אחר ונוטלין חלה עכ"ד. וכחז ע"ש ח"י וגוהגון לעשותה החלה כעין מלה ואח"כ משליכה לאור ויש נכנו לשרפה בלי חוקין. ואם נפלה לתוך ההצטיל הנה מלמד דין הערובת חלה שנחבאר ביו"ד סי' שכ"ג יש לדון בזה דין איסור חמץ וכמ"ש לעיל סי' תנ"ד סק"ד עכ"ל ועיין בדברינו לשם אוי"כ.

ד) שם. יפרישנה אחר אפייה מיד וכו' ואע"ג דק"ל חלת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש היינו צעיסה שגילובה יחד והיתה כבר מנוזרת הקילו בחלת חו"ל דלא צעיון להפריש מן המוקף רק אוכל והולך ואח"כ מפריש משא"כ כאן. ח"י אוי"כ ור"ל דכאן שנתחייבו ע"י לירוף כל לריך להפריש מהם חלה מן המוקף וע"כ איסור לאכול מהם עד שפירש. מיהו הט"ז סק"צ כתב דאף אם נלטרפו ע"י סל וכול להפריש מהם שלא מן המוקף. וכ"כ המק"ה אוי"כ חמ"מ דין צ"י ובר"ז אוי"כ ור"ד ור"א הביא צ"י הסברות וכתב דלענין הלכה ח"ל להפריש מהם מן המוקף ויכול לאכול מהם ואח"כ יפריש מנחתכת מלה אחת גם על מה שאכל כבר חלה דטוב לחוש לכתחלה ולתרום מנלות הללו מן המוקף יעו"ש. וכ"כ צ"י ח"מ פ"ו לו אוי"כ דאם שכח ולא הפריש קודם יו"ט יש לסמוך על סברה זו יעו"ש. ועיין לקמן אוי"כ מ"ט.

כא) שם. שיתן כל המנלות בסל וכו' עיין צ"ח שכתב דהא דמהני לירוף כל לריך ג"כ נגיעה ר"ל שיגעו המנלות בתוך הסל להדדיו יעו"ש וכ"כ צ"י ור"מ ביו"ד סי' שכ"ה יעו"ש. וכ"כ שכנה"ג בהגב"י סי' זה אוי"כ ד' מיהו הט"ז סק"צ כתב דכאן שרואה לזרפן צעציל שיעור חלה ח"ל נגיעה כלל להדדירק לירוף כלי יעו"ש וכן הסכים הפרי"ח יעו"ש אצל המש"ז אוי"כ צ"י כתב דאף באין צ"ח"א כשיעור צע"י סל ונגיעה ממש לירוף שיעור חלה יעו"ש. וכ"כ הנה"ש אוי"כ ומו"ב עיין ח"י אוי"כ שהביא פלוגתא בזה וסו"ס אף דלכתחלה צע"י נגיעה אצל דיעודך ולא דנוכל לסמוך על גדולי הפ"י דלא הלרכו נגיעה כלל יעו"ש. והביאו א"ר אוי"כ ג' וכ"כ המאמ"ר אוי"כ צ"י דלמעשה ראוי לחוש לדברי המחמירין. והמגן הא"ף אוי"כ צ"י כתב דאפי' בדיעבד יש להחמור יעו"ש. ועיין בשו"ת בית אפרים סי' מ"ד שכתב מנ"ת שאופין ואין בכל עיסה שיעור חלה ונתחייבו ע"י לירוף סל ושוב צעעת הפרשה לא היו נוגעין יחד רק היו חלוקין לשני לצורים אטפ"י שלקח מנחת חלה על הכל יש לו לכתחלה להפריש חלה גם מנצור השני בלא צרכה יעו"ש. והביאו צע"ת.

כב) שם. והסל מלרפס וכו' ומז"ה אומר שאף התגור מלרף כמו הסל ואין ח"י רואה את דבריו. רוא"ז הצ"ד צעה"ג פ"י אלו עוברין. כנה"ג בהגה"ט. וכ"כ הרמב"ם פ"ו דצבורים דין ט"ז דאין התגור מלרפן לחלה והביאו צ"י ביו"ד סי' שכ"ה יעו"ש. וכן הסכים הפרי"ח צ"י זה. ומיהו עיין שכנה"ג בהגב"י אוי"כ ג' וערי"ה אוי"כ ח"י

מ"ש בזה יעו"ש. וע"כ נראה דבחלת ח"י דחסור לאכול קודם הפרשה כמ"ש לעיל אוי"כ ט"ז אם נלטרף בתגור שיעור חלה דיש להחמיר דאין לאכול ממנה עד שילרפס אח"כ בסל ויטול חלה. כג) שם. והסל מלרפס וכו' עיין צ"י אפריון שלמה על כי חלה שכתב בלחם שלמה סק"ג וז"ל ודע שצ"י החנוך להרא"ד ז"ל סי' שפ"ה כתב ששמע ממורו מ"ש שברודה ונותן לסל הסל מלרפס לחלה אינו חלה אם צעעת רדיה מן התגור נותן לסל חלה אם כשהולידן מן התגור נותן אותם ע"ג לוח או ע"ג קרקע או בכל דבר שאין לו תוך אטפ"י שנתנו אח"כ בסל כבר נפטר מחלה יעו"ש. וכ"כ או"ז ח"א סס"י רכ"ז צ"ח הרבי"א וכתב ע"ז ואין דבר זה בר סמנ"א דהא קתני ברודה ונותן לסל משמע ברודה ואחר שעה נותן לסל תדע דלא קתני ברודה לתוך הסל יעו"ש חלה שכתב שמדברי השאלות פ"ו לו סי' ע"ב נראה שסובר כהרבי"א וכו' יעו"ש והצ"ד צ"י רב פעלים ח"ד חו"ד סי' ל"ו וכתב דהמנהג אצלנו פה בגדאד יע"א פשוט וברור כהרמב"ם ומצרכין דידוע שכל דבר שיש לו מנהג ברור אטפ"י שיש בו מחלוקת אין חוששין לספק ברכות וכתב שכן נוהגין בעה"ק תוצ"צ להניחם אח"כ בכלי או מכסים אותם ומצרכין ויש אשכנזים נוהרים ללרפס מפי התגור דוקא ומ"י שרואה לעשות כן הנה מה טוב יעשה כן לעלמו היכא דאפשר לו אצל היכא דלא אפשר יוכל ללרפס אח"כ ולברך ומ"י שחושש בזה שלא לברך לא טוב עשה לעשות המנחה בלא צרכה יעו"ש.

כד) שם. והסל מלרפס וכו' ואם נתן צעציל שאין לה לבצולן (פ"י שפ"ה) צע"א דלא אפשרטא בפסחים מ"ח ע"ג וכחז הרמב"ם פ"ו דצבורים דין י"ז דאם חלה של דבריהם היא אינו חייב להפריש עד שילטרף אותה כלי שיש לו חוץ עכ"ל וכחז צ"י שם צע"א דלא אפשרטא ופסק זה דלאורייתא לחומרא ודברצנן לקולא עכ"ל ודברי הרמב"ם הנו' הביאו הטור ביו"ד סי' שכ"ה וכחז שם הבי"ח ומיהו נראה דאפי' בחלה דלאורייתא לריך להפריש אין לו לברך כיון דספק הוא סב"ל אצל בחלה של דבריהם אין להפריש כלל עכ"ל. ובש"ע שם כתב וז"ל ואם נחנס על צעציל שאין לה לבצול אינם מלטרפים עכ"ל ומשמע מסחמיות דברי הש"ע שלא חילק בין ח"י לחו"ל דגם בחלה ח"י אין מלטרפין כיון דצו"ס היא מדבריהם כמ"ש צ"י שכ"ב סע"י ב' וכ"כ הש"כ שם סק"צ. וכ"מ בביאור הגר"א שם אוי"כ סי' וכ"כ המש"ז צ"י זה אוי"כ מיהו מדברי הבי"ח הנו' שכתב להפריש בלא צרכה משמע דבחלת ח"י גם צו"ס מלטרפין דלא מסחבר דקמ"ל סילכתא למשיחא ועטמו משום דבא"י עיקרא דלאורייתא וגם שכתמירו צ"ס שלא לאכול עד שפירש ואינס נטפלת חלה מן המיקף כמ"ש ביו"ד סי' שכ"ג יעו"ש. ובלא"כ הא כתב שם צ"ח ע"כ סס"י שכ"ד דאסור לעשות עיסחו פחות מכשיעור כדי להפקיע ממנו חיוב חלה עכ"ל חלה דכ"מ דבחלת ח"י דאסור לאכול קודם הפרשה אם נלטרף כדי חלה צעציל שאין לה לבצול דיש לסחמור ואין לאכול מהם עד שילרפס לתוך כלי שיש בו קיבול ויפריש מהם חלה. ועיין לקמן אוי"כ ל"ח.

שם והסל

מצרפם לחלה וזהו הדרך היותר נכון. הגם ואם הים צו שיעור חלה ושכח להפריש יפריש אח"כ ואפי' לירוף

כף החיים

כה) שם. והסל מלרפס וכו' ואם מכסה הפח במפה חשיב כמו כלי לרפס כמו"ש במ"ק ס"ו רכ"א ז"ח. וכחז וכן נוסגין. וכ"כ בש"ע יו"ד ס"ו שכ"ס סע"י א' ואעפ"י שכחז זה הש"ע בשם יש מי שאומר עיין בש"כ שם שכחז דאין חולק בדבר יעו"ש וכן הסכים הפ"ח בס"ו ז"ה. והא שכחז הש"ע בשם יש מי שאומר י"ל משום כי כן דרך הש"ע סברא שלא מלא אוחה כ"א צפוסק א' כוחז אוחה בשם יש מי שאומר ואעפ"י שאין חולק בדבר וזה כחז אוחה צ"י שם רק משם סמ"ק והגם דהטור כחז אוחה במסח מ"מ עיקרה מדברי הסמ"ק והוא פוסק א' ועיין בשכ"ס"ג הגב"י א"ו ז' ור"ק. ומ"מ משמע מזה דאם רק מכסה אוחה במפה סגי אעפ"י שמונחים על כלי שאין לו חוץ כגון על הלוח וכדומה מיהו בדרשות מהר"ל ה' חלה כחז דאם אין לו כלי שמחזיק את כולם יניחם במפה ויכסה המפה ג"כ עליוסם ונקרא לירוף כגון עכ"ל והציאו הש"כ צו"ד שם סק"ה. וכ"כ המש"ז א"ו א' ומכסה במפה סיינו יניחם במפה וישום מפה זו ג"כ על המלות ואם מונח בטבלא ולמעלה במפה לא וסייכו בחדא מפה מלמעלה ואף שבאמצע קלה מגולות מלטרף הכל כיון שמלרדון מכוסין עכ"ל וכ"כ המק"ח א"ו ד' ואפשר לומר דה"ד לכהחלה וגם כי מסתמיות לשון הסמ"ק משמע דבפריסה מפה למעלה לבד סגי והציאו הש"ע והצ"ח כנ"ו ועוד יש ללרף לזה מ"ש בא"ו הקודם דאם הניחם על טבלא שאין לה שפה סרי זה ספק אם מלטרף וע"כ דרועדז אם אין לו מפה לכסות מלמעלה ומלמעלה יש להקל לכסות רק למעלה אם הם מונחים על כלי שאין לו בית קיבול וכ"ס מנכג העולם להקל בזה ואפשר שסומכין על משמעות לשון הסמ"ק והש"ע והצ"ח כנ"ו אבל היכא דאפשר ודאי שיש להחמיר כדי ללאח אליבא דכ"ע.

כו) ודע דאם נימא דסתם כוסיו מפה מכהי ללרף ה"ה אם כפה כלי על המלות מכהי ג"כ ללרף אכן לפ"ז הא דא"ר אליעזר אף הרודה ונותן לסל וכו' הוא לאו דוקא דה"ה אם כפה הסל עליהם. ז"ה.

כז) שם והסל מלרפס וכו' וסל מלרף כיון שהיה רגע שם אף נטל מתוכה נתחייב בחלה וזה פשוט. א"א א"ו ז' ולירוף כלי הוא דוקא של אדם א' ומין א' הא לאו ככי אין הכלי מלרפו. א"א שם. והוא מש"ע יו"ד ס"ו שכ"ד סע"י ז' ועי"ש בסע"י ז'.

כח) שם. והסל מלרפס וכו' וכשמלרפה בכלי יזכר שלא ילא שום דבר למעלה מדופני הכלי דהיינו שיהא כל ככר אחד או עיסה למעלה מדופני הכלי. מור"ם ז"ל בהגה צו"ד ס"ו שכ"ה סע"י א' בשם הטור. אבל אם קלתה תוך הכלי אעפ"י שנקלתה למעלה מדופני הכלי מלטרפת. צ"י שם. מיהו הצ"ח שם חולק וכחז מלשון הטור משמע דאפי' נקלתה תוך הכלי ונקלתה למעלה מדופני הכלי אין הכלי מלרפן. והצ"ד הש"כ שם סק"ד. והסמ"ג כתב בשם ר"י דכשיש דופנים לכלי אפי' כל העיסה או המלה למעלה מדופני הפלי מלטרפין. והצ"ד צ"י וצ"ח שם. וכחז שם הצ"ח דבפלוגתא דרבותא אע"ג דעכשוו כל

חלה הוא מדבריהם לריך להפריש אפי' כל העיסה למעלה מדופני הכלי אבל לענין ברכה אין לברך חלה א"כ כל העיסה תוך דופני הכלי שלא ילא מונגו שום דבר למעלה מדופני הכלי דספק ברכות להקל עכ"ל. והמנהג לכסותם במפה אם הם גזוהים למעלה מדופני הכלי ולברך. וכ"כ הכלצו בשם הר"פ דאם עוברות למעלה מן המחולות יפרוש עליהם מפה או סדין ונוכסה אותם דאין לך כלי גדול מזה עכ"ד.

כט) כתב רש"ל בהש"ו ס"ו כ"ח דהיכא דנלרפן צל אחר אפי"ה לא מכהי שיטול מעט מוא' חלה לריך להפריש מהם עוגה שלימה ומא' דקשה לזה מו"ד ס"ו שכ"ד דין מו' שנתערב לו פת וכו' ככר יושבו לשם יעו"ש אבל במרדכי פ' אלו עוברין מבוחר דאף במלרף לסל צולע אחת לפטור כל המלות. פ"ח. וכ"כ ח"י בסס"י זה על דברי רש"ל הנז' דאין נוהגין כן רק שזכרים חתוכה מהם. וכ"כ בשו"ת בית אפרים ס"ו מ"ד על דברי רש"ל הנז' דאין המנהג כן וכמ"ש בח"י ג"כ ובפרט בחלת חו"ל שפיר דמי אף בפרוסה יעו"ש והציאו בשע"ת. ועיין בפסקו ת"ו מנחות א"ו י"ג שכתבו דאפי' פרוסה מוקרי לחם.

ל) שם. והסל מלרפס לחלה. דאם לא הפריש חלה מן העיסה יפריש חלה מן הלחם דכתוב והיה באכלכם מלחם הארץ כדליתא בספרי פ' שלח לך. וכ"כ הרמב"ם פ"ו מ"ה צבורים דין ט"ז. והצ"ד צ"י צו"ד ס"ו שכ"ז וכ"פ הטור והש"ע שם צסוף הס"י

לא) שם הגה. ואם היה צו שיעור חלה ושכח להפריש ר"ל בעודה עיסה. והוא ע"פ מ"ש צ"י דהמנהג להפריש מכל עיסה ועיסה קודם אפי"ה והצ"ד לעיל א"ו י"ט ועו"ש.

לב) שם בהגה. יפריש אח"כ. ר"ל אחר אפי"ה. ועיין לעיל א"ו ל'.

לג) שם בהגה. יפריש אח"כ. ואם שכח להפריש חלה מן העיסה של מלות המלה יכול לסמחין עד הלילה כדי שיניחם כך שלימות על הקטרה וכשיצטע מלה השנייה לשנים לשמור חלה לאפיקימן אז יניח הצי מלות השלימות ושתי השברים בכלי לרפס ויכסה ויקח פרוסה קטנה מן הצלועה ומברך להפריש חלה וישמור אוחה לחו"ה ושורפה בחו"ה. לבוש. וכ"כ מטי"מ ס"י תקפ"ח בשם חש"י הגאונים. ומיכו כחז שם הלבוש וגיל טעוב יזכר שיצטע ממנה חלה פרוסה קטנה מיד שמא יחזור וישכח צלילה דהא צללים יצלענה צלח ברכה צלילה עכ"ל והציאו ח"י א"ו ט' וכחז ב"ן ראו וכוון לנהוג שלא לסמחין עד הלילה דהא צללים שנילוש מעי"ט אסור להפריש ממנו צו"ט ובמ"ש לקמן ס"ו תקי"ו יעו"ש והציאו י"א בהג"ס. ומה שהקשה הכס"א א"ו א' על דברי הלבוש הנז' שכחז דיכול להפריש מהם חלה צלילה מס"י תקי"ו ככר חרץ זה ח"י שם דהכא שאני כיון דלא בלו לכלל חו"ב עד הלילה יעו"ש ומיהו דעח סא"ר א"ו ד' להחמיר גם אם לא נלטרפו עד יו"ט יעו"ש. וכן דעה המק"ח א"ו ו' כדברי ספ"י הנז' דאם לא נלטרפו לחלה עד יו"ט מותר להפריש מהם

כל לא לריך ואם לקח ממקלח העיסות וממקלח לא לקח וכתערבו לריך ליקח חלה מכל אחד ואחד או ילוג עיסה

כף החיים

מכס חלה ביו"ט ועו"ש וכ"פ ה"ז או י"א. וכן הסכים מנן האלף או די יעו"ש. ומ"ם השע"ה או ד' בשם פמ"א ד"ם ט"ם בלבוש נראה דלא ראה בס' מע"מ סנז' דעס בכדיא הלשון כלשון הלבוש וגם הוא נגד כל דברי ספ"י סנז' שהביאו דברי הלבוש כפשטן בלא ט"ם ודוק. ומ"מ אם כבר נלעפרו לחלה מעו"ש ושכח להפריש חלה בעו"ש ולא נזכר עד הילכה דלא אסור להפריש ביו"ט כמ"ם לקמן סי' תק"ו אם הוא בחו"ל אוכל וסולך ואח"כ מפריש דכיונו בחו"ס ולריך לשויר מעט יותר משיעור חלה שמפריש כדי שיהא שריים בשעה שמפריש וכמ"ם ביו"ד סי' שכ"ג ואם הוא בא"י עיין לעיל או ע"ז.

ד' שם בהגה. ואפי' לירוף כל לא לריך. דכיון שיש בכל אחת כשיעור יכול להפריש ממנה עיסה אחת על הכל ורק לריך שיסיו הכל לפניו בשעה הפרשה וכמ"ם לעיל או ח"י יעו"ש. ועיין עוד בא"י שאח"ז.

ה' שם בהגה. ואפי' לירוף כל לא לריך. אבל לריך שיסיו שניסם מונחיס לפניו דאף דק"ל חלה חו"ל אוכל וסולך ואח"כ מפריש מ"מ לכתחלה בעינן שיסא מן המוקף. מ"א סק"ג. והב"ח כתב לחלק דהא דאמרו חלה חו"ל אוכל וסולך ואח"כ מפריש היינו בעיסה אחת דאיה בה שיעור חלה לא בעינן הקפס אבל בשתי עיסות ובכל אחת שיעור חלה זזה בעינן מן המוקף כיון שלא נילושו בככרות יחד יעו"ש והביאו מ"א סס. וכ"כ ב"י ביו"ד סי' שכ"ג והביאו מור"ם ז"ל שם בהגה. וכ"כ המחמיר או ג' ר"ז או יו"ד. מיסו רש"ל בשט"ו סי' נ"ח כתב אעפ"י שהח"ו וסר"ש (עיין לעיל או ח"י) פסקו היבא שהיה בעיסה שיעור חלה מהחלה שא"ל לירוף כל אלא הקפס בעלמא כדי להפריש מן המוקף לא נהגינן כהי אלא כמו שפסק רש"י ש"לריך לירוף כל וגניעס עכ"ד. והביאו סב"ח. וכ"כ ח"י סוף או"ז ז' דלכתחלה יש לנהוג ולהלריך נניעה יעו"ש.

לו) ואפי' מליח הבאות מעיסה אחת שהיה בה שיעור חלה שלד"ה א"ל להפריש מהם מן המוקף בחו"ל אפי' לכתחלה שהרי אמרו חלה חו"ל אוכל וסולך ואח"כ מפריש אעפ"י כן מדה חסידות הוא להחמיר להפריש מהן מן המוקף שיגעו זה זזה בחוך הכלי בשעה הפרשה ולפיכך אין לאכול מהן קודם הפרשה שהרי מה שיאכל לא יהיה מוקף עם מה שיפריש וכן נהגינן. ר"ז או י"ב.

לז) ובר"ז זה לכתחלה אבל דיעבד שעבר והפריש שלא מן המוקף אפי' ב' עיסות שיש בכל אחד בפ"ע שיעור חלה ואין סמוכות זו לזו אלא זו מונחת בבית זה וזו מונחת בבית אחר והפריש חלה מאחת מהן והיה דעהו לפטור בחלה זו גם אם השניים ה"ז פטורה וא"ל לחזור ולהפריש גם ממנה שלא להריכו חכמים לחרוס מן המוקף אלא לכתחלה. ר"ז או י"ג. וכ"כ המחמיר שם. ועיין ביו"ד סי' של"א סעי' כ"ה.

לח) אבל ב' עיסות שאין בהן שיעור חלה בכל אחד בפ"ע ועבר והפריש מהם חלה בלא לירוף כלי אפי' היו שחיסם סמוכות זו לזו ואפי' היו נוגעות זו בזו אם לא היו נוגעות זו בזו אינם מלטרפות ולפיכך אין חלה זו שם כלום כיון שהפרישה בשעה שהיו פטורות. ר"ז או

מא

י"ד. ומיכו עיין בחו"י נדה ז' ע"א ד"ס ומקפח שכחבו ולי"ע אי חשיב מוקף בנגיעה גרידא בלא לירוף הכלי או בלא נשיכה יעו"ש והב"ד ח"י סוף או"ז ז' וכחז דכ"כ באגודה. וכ"מ דבחלת ח"י דאסיר לאכול קודם הפרשה אם נגעו זה זזה כדי שיעור חלה ד"ס להחמיר דאין לאכול מהם עד שיירפס לחוך כלי שיש בו בית קיבול ויפריש מהם חלה. ועיין לעיל או כ"ד. ש"ל שם בהגה. ואפי' לירוף כל לא לריך. ועכ"פ החלה עם מה שמפריש ממנה בעינן מן המוקף. מ"א סק"ג. מק"ח או ה'.

בז) וצריך לשורפה במדורת כהן או כהנת לפי ר"ח כ"כ מהר"ם. וכדאי הוא רש"י לסמוך עליו דפ"י דהיו מצטלים ברוב לאכילה זדים כ"ס ליהנות. ואמר מהר"י סגל דעוד נראה לו לדמות לעיס ששטרו מן הדקל דמצטלינן ברוב כיון דכליא לאיסורא אע"ג דיש לו מחירין וחלה דיון בחו"ל נמי לית לה שורש דאורייתא כדמשמע פ' כל הבשר. וכן לעשות לה מדורה לעלמס במקום שאין מצטלינן שם או בחמור שאופין בו המליח קודם סודרו חוכו מליח שאז ידוע לו שלא חבא לידי הנחת ישראל ערס כליא לאיסורא. דרשות מהר"ל ה' חלה. וכ"כ מור"ם ז"ל בהגה ביו"ד סס"י שכ"ב דו"א כששורפין חלה עושין לה סוסק בפ"ע דישאל אסיר ליהנות ממנה ויובגין להשליכה לחמור קודם שאופין הפח עכ"ל.

בא) מעשה שנשמה החלה בחמור בלול יו"ט עד שנחרכה ושאלו למסר"ו סגל אם עדיין ראוי לפטור אה המליח ע"י לירוף וסחור לרפס ולקרא לה שם חלה בהפרשה ולברך עליה. דרשות מהר"ל סס. והביאו שכנה"ג בהגה"ע או"ז ה' ח"י סוף או"ז ע"י א"ר או"ז ג' חמ"מ סוף סס"י מיכו מ"ם שם הא"ר בשם מ"ל שנחרכה עד שאין ראוי לאכול עיין בא"א סי' ה"ח שכח עליו ל"ע דכחז מלחם הארץ דבעינן שחבא עליה שם לחם וכחז ואפשר לומר שראוי לאכילה ע"י הדחק יעו"ש.

בב) שם בהגה. ואם לקח ממקלח העיסות וכו' וכ"כ בש"ע יו"ד סי' שכ"ד סעי' י"ב. ועי"ם שכחב עוד חיקון אחר יעו"ש.

בג) שם בהגה. לריך ליקח חלה מכל אחת וכו' שאם לא יקה אלא מאחת על כולם שמא יקה מן הפטור ואין מפרישין מן הפטור על החיוב. לבו"ש. עו"ש או"ז א' ר"ז או"ז ע"ז. ועיין ביו"ד סי' של"א סעי' נ"ח.

בד) שם בהגה. לריך ליקח חלה מכל אחת וכו' ואם שכח לחקן עד שכנס יו"ט ולא אסור להפריש חלה מעיסה שנילושה בעו"ש כמ"ם סי' תק"ו אז אם הוא בחו"ל יכול לאכול מהם ולשויר החיכה מכל אחת ובחו"ס יפריש חלה מכל החיכה וסחוכה שהשאר וגם מכל מזה ומזה שעדיין שלימותה שלא אכל מהם דממ"י אם זה שאוכל הוא מעיסה שסורמס חלה הרי עוב ואם הוא מעיסה שלא סורמס חלה חו"ל אוכל וסולך ואח"כ מפריש. ואפשר דגם בחלה א"י יש להקל בכ"ה"ג דלא אסרו לאכול קודם הפרשה חלה אלא בזדאי ולא בשפק דכלל אחת ואחת יש ספק שמא היא מן העיסה שסורמס חלה ועוד דדיעבד גם בא"י

עיסת אחרת ויקח ממנה גיב על אוחן שנתערבו ואם מכיר מזה אחד שחייבה בחלה נוטל ממנה על האחרת

הגב"י

בף החיים

לריכה מפני שיכול לפטור כולם בצרכה אחת ואף המתירין כתבו ליישב המנהג אבל עכ"פ ליקח קמח עדיף דהיינו שכ"א יקח קמח שיעור חלה או יותר מה שצריך לו מן הנחתום קודם אפייה וילושו ויאפו על שמו אם אינו רוצה להטפל בעלמו בלישה ואפייה ואח"כ ירפס בכלי אם אין בכל עיסה שיעור חלה ויפריש חלה בצרכה. ועיין לעיל ח"י י"ד.

מוז ואם אין בקמח זה שיעור חלה אז כשיאפה צ"ע מלת מלוח ירפס עם אלו שאפה מוקדם בגלי שיש לו בית קיבול ויפריש חלה בצרכה.

מוח שם צרכה. או ילוש עיסה אחרת וכו' קטנה ויאפה אותה וילרף אותה בכלי ה' עם כל המלות הללו ועי"כ נתחייבה בחלה אעפ"י שאין זה כשיעור ויפריש ממונה על המלה החייבת עדיין אבל קודם שיאפה אותה אין ללרף אותה עם המלה בכלי ה' כדי להפריש ממונה עליהן שהרי הליורף עושה אותן כאלו הן דבר ה' והתייבה אחת ממש וכיון שהיא עיסה והן מלה אפוייה איך אפשר שילטרפו ויהיו כהתייבה ה' ממש אבל אם יש בעיסה זו שיעור חלה צפ"ע בלא לירוף כלי א"ל לאפותה קודם הפרשת חלה וא"ל ללרפה בכלי עם המלה מעיקר הדין אלא יקיפס יחד ויפריש מעיסה זו גם על המלות החייבות עדיין. ר"ז ח"י ט"ז. והוא מתשו' רש"ל ס"י נ"ח והביאו הדרישה צו"ד ס"י שכ"ד ח"י ד' והט"ז שם ס"ק י"ד ועי"ש.

מוט והיבא דאפס עריבס מלאה עיסה מערב יו"ט ושכח ולא הפריש חלה מעו"ט ישייר פה אחת בשביל כולם עד למחר מפני שגבלס כחמה אבל במלות צע"פ אם שכח ולא הפריש לריך לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולן כל אחת ואחת צפ"ע ולמחר יניח כל החתיכות בסל אחד ומלרפן לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיהו אם ירצה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה וירפס ויפריש מאתה על כל האחרות אגב אחת מזה מפני שחייבה כל עכשיו. ח"י צ"ה ט"ו ע"א. וכ"כ המרדכי פ' אלו עוצרין. והצ"ד צ"י צס"ו זה וכחז ומשמע דהיינו כשלא נלטרפו בסל עכ"ל ור"ל שלא נלטרפו העיסות יחד בסל מעו"ט אבל אם נלטרפו יחד בסל מעו"ט אפי' יש שיעור חלה בכל עיסה הו"ל כעיסה אחת ואוכל והולך ואח"כ מפריש וכמ"ס ספר"ח והמאמ"ר ח"י ד' צביאור דברו צ"י סנ"ז יעו"ש. מיבז צד"מ ח"י ג' כחכ על דברו צ"י סנ"ז דאין צדבריו הכרח דו"ל דאע"ג דנלטרפו בסל מ"מ לא מהני מאחר שיש בכל מזה שיעור צפ"ע יעו"ש. וכ"כ סב"ח על דברו צ"י סנ"ז דלא ידע טעמו דלירוף סל לא נאמר אלא כשלא הו"ל צו שיעור חלה יעו"ש ועיין פרי"ח מ"ש על דברו סב"ח סנ"ז ומה שיישב המאמ"ר שם וגם כחז טעם לדברו סב"ח סנ"ז יעו"ש. ועוד עיין מ"ש צוה המק"ח צביאורים ח"י א' ובמגן האלק ח"י ד' יעו"ש. כמלא דדבר זה בפלוגתא שנייא וע"כ אם נאפו צ' או ג' עיסות שסיה בכל אחת שיעור חלה ולא נתערבו ושכח ולא הוליא מהם חלה צעו"ט והוא לריך לאכול מהם צו"ע יש לאכול מכל עיסה ועיסה אם הוא

צ"א יוכל להפריש שלא מן המוקף כמ"ש לעיל ח"י ע"ז וע"כ אפשר דבשעת הדחק שאין לו פה אחר ואינו יכול לשאול מאחרים דיש להקל. ועיין לעיל ח"י ע"ז.

מוח שם צרכה. לריך ליקח חלה מכל אחת וכו' וה"ה אם נתערבו המלות שלא לקח חלה וחלקן והניחן בשתי תיבות או בתיבה אחת שחלוקה בשני מוחלות ולקח ממוקם אחד חלה (ולא כיון לפטור את המונחים במקום השני דאם כיון אפי' מונחים צ"ב בתים דיעבד מהני כמ"ש לעיל ח"י ל"ז יעו"ש.) אז המלות המונחים במקום השני דינן כאלו נתערבו מלקח שלקח מהם חלה עם מקלח שלא לקח מהם חלה דאותם המלות שהם מעיסה ה' שנילושו ביחד אף שהם מונחים בכלי אחר נפטרו בחלה שלקח ממוקלח המלות המונחים בכלי הא' דלא צע"י מן המוקף באותן שנילושו ביחד ואפי' מחשב שלא יפטררו המלות המונחים בכלי ה' לא מהני כיון שבאות מעיסה ה' אמונס צו"ד ס"י שכ"ד צט"ז ס"ק י"ג ובש"כ ס"ק כ"א משמע דמהני מחשבה שלא לפטור כל העיסה ומי"מ אין לעשות כן לכתחלה משום דאסור לגרום צרכה שאינה לריכה. מק"ח ח"י ז' וצביאורים ח"י צ' יעו"ש.

מוז וכתב הצ"ח צו"ד ס"י שכ"ז יש נזהגין לקנות מן הנחתום חלק אחד מעיסה גדולה ויש באותו חלק כשיעור ומפריש ממונו חלה ומצרך עליו וכך הוא מוכר מאותה עיסה להרבה בני אדם לכ"א חלק אחד שיש זה כשיעור וכ"א מפריש מחלקו ומצרך עליה והדבר פשוט שזה טעות הדא דהלא מיד שגלגל הנחתום העיסה הגדולה חייב להפריש ממונה חלה אפי' היה דעתו למכרה לחלקים קטנים פחות מוכשיעור כ"ש הכא שאין דעתו למכרה אלא לחלקים צכשיעור וכיון שהמלוח חלה עליו להפריש חלה ושוב פטורה כל העיסה היאך תיור לכתחלה למכור לחלקים ושהלוקחים יפרישו חלה ויצרכו והנחתום לא יפריש ולא יצרך ותו דכיון דבהפרשת חלה של הנחתום פטורה כל העיסה לית לן למוכרה לחלקים שיצרך כ"א צרכה צפני עלמו משום צרכה שאינה לריכה וכו' וכן קבלתי מרבותי שאיסור גמור הוא ויש למחות ולבטל מנהג זה שהוא שלא כדון וצתשו' הארכתי צס"ד עכ"ל מיהו צתשו' משאת צנימוין ס"י ח' כתב דהמנהג בקלח מקומות שנתחום ישראל עושה עיסה גדולה ובאות הגשים ולוקחות ממונו כל אחת כדי שיעור חלה וכל אחת נוטלת חלה מעיסה שלקחה מן הנחתום דשפיר עבדי הכי דצדעת האדם תליא מילתא והוי כאילו כל צנך נילוש צפ"ע וחייב כל אחד ליטול חלה משיעור חלה שלו יעו"ש והביאו הט"ז שם סק"צ וגם הוא כתב טעם ליישב המנהג יעו"ש אבל הש"ש שם סק"ד כתב על דברו מ"צ סנ"ז דאין דבריו מוכרחים יעו"ש. ועיין שעי"ת צס"י זה מ"ש ללמוד זכות על מה שנוהגין אחר אפיית המלות מחלקים לחלקים ונוטלים כמה נשים כ"א חלה צפ"ע וכן המנהג באפיית החלות של שבת יעו"ש. וכ"כ מגן האלק ח"י ה' ליישב המנהג יעו"ש. ומלא דדבר זה בפלוגתא שנייא דו"א דיש חשב משום צרכה שאינה

(הגמ"י פ"ג ומרדכי ר"פ אלו עוברין וכו' בשם תוס' פ"ק דביבא): בהחלש עיסה ב"ש של פסח לא יקרא שם לחלה עד שתאפה שאם יקרא לה שם אינו רשאי לאפותה ואם יניחנה כך תחמיץ ואינו רשאי לשרפה ב"ש ידואם שכח וקרא לה שם יטילנה לצונן וימנענה מלהחמיץ. הנה ואם יש כסן קטן שלא ראה קרו או גדול

באר הגולה
ג. משנה פסחים
מ"ז וכו' א"ל הסכמ'
הפוס' ד הר"ש
שם בשם ר"ת :

בף החיים

לריך לה ולשייר מכל עיסה ועיסה מלאה אחת ויפריש מאוחה מלאה בחו"ס על אותה מלאה שאכל מאוחה עיסה וכן ממלאה שנייה על אותה מלאה שאכל מעיסה שנייה וכו' כדון עיסה שיש בה שיעור חלה דבחול אכל והולך ואח"כ מפריש. ואם נתערבו אוחס עיסות שיש בכל אחת שיעור חלה צעו"ט ואפי' נלטרפו בכלי שיש בו ביה קיבול ושכח להפריש מהם חלה צעו"ט והוא נלרך לאכול מהם צו"ט אז לריך לשייר מכל מלאה החיכה אחת ובח"ס ילרך החיכות עם מלאה הכשאר"ס ויפריש חלה אחת על הכל ויכוין גם על מה שאכל. ואם לא היה בכל עיסה כשיעור ונלטרפו צעו"ט לשיעור חלה ושכח להפריש צעו"ט אז א"ל לשייר כ"א החיכה אחת ומאוחה החיכה יפריש גם על מה שאכל כדון עיסה שיש בה שיעור חלה דבחול אכל והולך ואח"כ מפריש וכמ"ס לעיל או ק' יעו"ט. ועיין חמ"מ דין ג' ומ"ב או' י"ד וזוק.

שכפת ומשציה צפך כמ"ס לקמן ס"י תקי"ז סעי' ו' דהתם אוכל חיזו פת שירלה א"י אי מקלעי ליה אורחים אובלים כל הפת משא"כ כאן. מ"א שם ס"ק ט"ו. ואין לומר דיוכל לאפות אותה מטעם הואיל ואי צעו מתשל עלה וכו' כמ"ס בא"י שאח"כ כמ"ס שם התו' יעו"ט.
זן) **שם**. ואם יניחנה כך תחמיץ. ואע"ג דהקדש הוא ואינו שלו עובר צע"י הואיל ואי צעו מתשל עליה והוי חולין. פסחים מ"ו ע"ג. מ"א סק"ה. ולצטלה קודם שתחמיץ א"ל לפי שאינה שלו והכבן א"ל לצטלה שטדיין לה הגיעה לדו. כלצו. א"ר או' ה'.

ז) **סעי'** ב'. לא יקרא שם לחלה וכו' ומיירי כשסגוע לכלל הפרשה דסייגו שגלגלה כבר שאלמלא כן עושה אוחה פחות מכשיעור. חידושי הריטב"א. פה"ע.

חן) **שם**. ואינו רשאי לשרפה. אף קודם שתחמיץ. א"ר או' ו'.
טן) **שם**. ואינו רשאי לשרפה. שאין שורפין קדשים צו"ט טור. וכ"כ בש"ע לקמן ס"י תקי"ז סעי' ד'.
ס) **שם**. ואינו רשאי לשרפה. הלכך לא יקרא לה שם עד אחר אפייה ואז ילרך הכל צסל ויפריש אחת על הכל. טור. לבוש. הרדב"ז ח"א ס"י תע"ח. והיינו בלש פחות פחות משיעור לריך לירוף סל אזל אם היה שיעור בכל עיסה א"ל לירוף סל רק כשכח לפניו סגי וכמ"ס לעיל או' ח"י יעו"ט. ועיין ט"ז סק"ה ומ"ס עליו הנה"ש או' ד' יעו"ט.

נא) **לא** יקרא שם לחלה וכו' אלא עוגם שקורין קובי"ן בל"א. דרשות מהר"ל סלכות חלה. וגיל דליכא קפידא אלא כשצטלוי קודא לה שם (או שאר כל אדם שיש לו דשות ממנו להפריש חלה מעיסתו שסרי הוא כשלוה וע"ד שנה' צו"ד ס"י שכי"ה יעו"ט. ר"ז) אזל באחר אעפי' שקורא לה שם לית לן בה דאין לו רשות להרום. מ"א סק"ד. א"ר או' ז' חק יוסף או' טו חמ"מ או' ד' ר"ז או' ו"ט.

סא) **שם**. ואם שכח וקרא לה שם יטילנה לצונן וכו' אזל לכתחלה לא יקרא לה שם ע"מ להטילה לצונן דאולי לא יזכר יפה בהטלת לונן. צ"י. לבוש. ר"ז או' ח"י.

בן) **שם**. לא יקרא שם לחלה וכו' וגם לא יהיה בדעתו שתחול עליה קדושת חלה עד לאחר אפייתה שאם קודם אפייתה היה בדעתו שזו היא חלה מן העיסה הרי כבר נתקדשה לחלה שהרי כל קדושת תרומות ומעשרות הן ע"י דיבור או אפי' ע"י מחשבה בלבד כמ"ס בש"ע יו"ד ס"י של"ה סעי' מ"ו. ר"ז או' ח"י.

סב) **שם**. יטילנה לצונן וכו' ל"ע אם יש לסמוך על זה צו"כ"ז שגם הלוניס שטומדים מעט צצית מתחממים. מ"א סק"י. מיהו ח"י או' י"א כתב על דברי מ"א הנו' ולא ידעתי מאי קא מספקא ליה בדבר שפסט התירו צע"ס וכל הפוי ראשונים ואחרונים לא הזכירו חומרא זו והם הזמן חס יש תקנה לעשות כמ"ס לעיל ס"י תנ"ה סעי' א' עכ"ל. והביאו חמ"מ או' ד' ומ"ס א"ר או' ח' בשם ס' המנהיג דיעשה פירורין דקין. ויזרם לרוח עיין רש"י צו"ה כ"ז ע"ב על המשנה ומש"ז או' ה' וא"א או' ו' שכתבו דאסור לצער קדשים טומאים צו"ט בשום ציעור יעו"ט. וצ"ל"ה אינן ק"ל כפסק הש"ע וכ"פ הפר"ח והר"ז או' ח"י.

גן) **עד** שתאפה. וליכא איסורא נמשו מלאכה שלא לזורך הואיל דבעידנא דקא עיילי לתגורא כל הדא וחדא חזי"א ליה לדודיה. ואע"ג דסופו להפריש אחת מהן לחלה ונמלא שטרה צדבר שאינו ראוי לאכילה אפי"ה אמרינן הואיל ואי צעו לא מפריש הדא לחלה אלא צלע מכל הדא וחדא ואיכא למימר בכל הדא חזי"א ליה ומותר לאפותה פסחים מ"ה ע"א ופירש"י שם והביאורו אחרונים.

סג) **שם**. יטילנה לצונן וכו' ומסתברא דכשיראה שהמים מתחממים קלת שיחליפם צמים אחרים קרים וצזה לא יצא לידו חומץ. פרי"ח. חמ"מ שם. והיינו שישאב מים הללו מן הכלי שהחלה מונחת שם וישפוך לשם מים אחרים לוננים אזל לא יטלטל הכלי שהחלה מונחת בו כדי לשפוך מים הללו מתוכה שכלי זה נעשה צמים לדבר האסור צטלטול דהיינו החלה שהיא אסורה צטלטול לאחר שקרא לה שם כמ"ס צס"י תקי"ז ועי"ש כל פרטי דין זה. ר"ז שם. ועיין לעיל או' ה"ן.

דן) **שם**. שאם יקרא לה שם אינו רשאי לאפותה. שהרי אסור לאוכלה ואסור לאפות צו"ט דבר שאינו אוכל נפש. לבוש.

הן) **שם**. אינו רשאי לאפותה. ואסור ג"כ לטלטלה ואפי' בשאר יו"ט. הרדב"ז ח"א ס"י תע"ח. וכ"כ מ"א לקמן ס"י תקי"ז ס"ק י"ד. מש"ז או' ד' ומיהו בעודה צידו מותר לטלטלה לכ"ע וכ"כ מהר"ל ולא כמהר"י שחוסר. ד"מ או' ה' ועוד עיין לקמן או' ס"ג.

זן) **שם**. אינו רשאי לאפותה. אפי' בתגור אחד אעפי'

גדול שטבל לקריו מותרים לאפות חלה בשבילי ויש אומרים שאין מאכילין חלה בזמן הזה לשום כהן (מסרי"ו)
ו"א דמוחר צ"ט ללוג פחות מכשיעור כדי לפטור עצמו מן החלה (ר"ן ריש פ"א אלו עוברין):

מצות

כף החיים

(ע) **שם** כהנה. או גדול שטבל לקריו. צמי סאה במים כשרים ע"ד שנהבאר צו"ד סו"י ר"א. ר"ז שס. ועיין לעיל סו"י פ"ח בעניין עבילה צ"ק לק"ש והפלה ודבריו לשם צמ"ד.

(עא) **שם** כהנה. או גדול שטבל לקריו. פ"י דוקא שטבל אבל לא אופין הואיל ואי צמי מלי טבול ואכיל דכיון דמחוסר מעשה לא אמרין הואיל. פרי"ח. ער"ה או"י ומסבירא נמי דלא שרינן אפי"ו דליכא כהן הואיל ואי מקלע אורח כהן דכהן לא שכיח ולא שרינן בהואיל דלא שכיח ודלא כהגאונים שהביא הטור. פרי"ח שס. ער"ה שס. ומיהו גס הטור כהן על דברי הגאונים סנ"י ומוטב שלא לקרא לה שם אלא א"כ יש כהן בעיר לאפוקי נפשיה מפלוגתא עכ"ל וכ"כ צ"י כמה פ"ו דלא כהגאונים ועו"ש.

(עב) **שם** כהנה. מותרים לאפות חלה בשבילי. לפי מה שפסק בש"ע יו"ד סו"י שצ"ג דמוחר לכהחלה לבעל ברוב בחלה צמ"ז א"כ אפי"ו ליכא כהן כהן פטור ג"כ מותר לאפותה כיון שיוכל לבעלה. ח"י או"י י"ד וכ"כ מסרי"ס בהשו"י הרשב"א סו"י תתע"ו ועו"ש. ער"ה או"י ו"י ר"ז או"י כ"א אבל לערבה ברוב לאכול הזר יש להחמיר. פרי"ח. וכ"כ ה"ש ביו"ד שס סק"י ועו"ש. לס"פ שס. בל"י שס או"י ד"י וכחצו כ"ז אע"ג דסמכ"ג עתה אין נוחטין חלה לכהן אפי"ו בחו"ל וכמ"ש בא"י שאלח"ז מ"מ נ"מ דאם אירע שלשו שיעור חלה וקראו לה שם בעודם עיסה ואין יכולין לשמור אותה מן החימוץ דלא יכולין לאפות אותה בשביל כהן וכמ"ש בגר"ז וסבאלו דבריו בא"י שאלח"ז וכדי שלא לעבור צמ"ז וב"י. ועיין לעיל או"י נ"ז.

(עג) **שם** כהנה. ו"א שאין מאכילין חלה וכו' כ"כ מסרי"ו סו"י קל"ג דאין נוכחין לתת חלה לכהן קטן וכמעט נ"ל דחיישינן שמא יפרר ואחי לידי תקלה או משום דלא מחזקינן צמ"ז בכהן ודאי עכ"ל והביאו ד"מ או"י ד"י וכ"כ רש"ל פ"י כל הבשר סו"י סו"י דאין נוכחין לתת חלה כלל לקטן משום דלא מחזקינן צמ"ז בכהן ודאי וכ"כ בהשו"י סו"י נ"ח ועו"ש. וכ"כ בדרשות מסרי"ל ה"י חלה דדרבו לדרוש ברבים שלא להאכילם לכהן קטן שלא יאמרו חלת חו"ל נאכלת ועו"ש והצ"ד ה"ש"כ צו"ד סו"י שצ"ג סק"ט וכחצו דנוכחין האודנא בחלות דמלא מאכילין אותן לכהן קטן ובחלות דכל ימות השנה לא נהגינן ליחנה לכהן קטן ולריך לחלק בין פסח לשאר ימות השנה ועו"ש והביאו מ"א צמ"ז זה סק"ט וכחצו ואפשר מפני שצפסח החלות מרובות ואם לא יאכלנו לא יסו"י מחזקינן אותו בכהן וכמ"ש רש"י בחולין פ"י (דף קל"ג) גבי מהנות כהנה עכ"ל והצ"ח כחצו ראיתי מקלח גדולים שהאכילו חלה לכהן קטן אבל מקלח גדולים מחמירין וכמ"ש מסרי"ל צ"י חלה ועו"ש עכ"ל אמנם הכנה"ג בה"א הביא דברי מסרי"ו ורש"ל סנ"י וכחצו וכן סמכ"ג פשוט. וכ"כ ר"ז או"י כ"א על דברי מור"ם ז"ל דכ"ז בשב"ר קרא לה שם חלה אבל לכהחלה אין לקרוא לה שם חלה בעודם עיסה אפי"ו יש שם כהן פטור שב"ר נסגו במדינות אלו שלא להאכיל חלה לכהן מעט שנחב"א.

(סד) **שם** כהנה. ואם יש כהן קטן וכו' וה"ד בחלה חו"ל אבל בחלה א"י אין נאכלת צמ"ז לכהן כמ"ש צו"ד סו"י שצ"ג ועו"ש. ועיין בלבוש שכתב לפרש דברי הש"ע דמייירי בחלה א"י או בחלה חו"ל ובמקום שאין שם כהן שיוכל לאוכלם ומור"ם ז"ל מייירי בחלה חו"ל ובמקום שיש שם כהן שיוכל לאוכלם ועו"ש. וכ"כ הפרי"ח על דברי מור"ם ז"ל דכ"ז מייירי בחלה חו"ל אבל בחלה א"י אין לה הקנה אלא מ"ש הש"ע וכ"כ ר"ז או"י ו"י ועיין לעיל סו"י שצ"ז או"י נ"ח ובתו"י בכורות כ"ז ע"ב ד"ס וכו' הזאה אם מותר לאכול הרומה בלא הזאה ג' וז' ועו"ש.

(סה) **שם** כהנה. ואם יש כהן קטן וכו' פחות מ"י שנים. צ"י בשם ר"ז. מ"א סק"ז. פרי"ח. מק"ח או"י י"א. חמ"מ או"י ד"י ר"ז או"י ו"י וכהן שם המ"א פ"י דאמרין מסבירא לא ראש קרי אבל אי ידעינן דראש קרי אפי"ו הוא בן יומו הוא טמא לקריו עכ"ל ואשתמיטתא ליה סוגיא דש"ס ר"פ בנות כותים (נדס ל"ב ע"ב) והרמב"ם להדיא פ"ה מה"י אבות הטומאה דין צ"י ודין י"ע דפחות מ"י אפי"ו שצ"ג אלל אשם וראש קרי אינו מטמא וסוף מגזרת הכתוב. ח"י או"י י"ב. וכן סד"ג"מ הקשה על דברי המ"א סנ"י מדברי הש"ס סנ"י ומדברי הרמב"ם סנ"י ועו"ש. מיהו הרב מסרי"ו ליב כ"ז הסוג על דברי ח"י סנ"י והובא בהשו"י שבוי"י ח"א סו"י כ"ב אלא שהרב שבוי"י שם חזר לקיים דבריו שצ"ג ח"י סנ"י ועו"ש והרב חק יוסף או"י י"א דחס כל דברי השבוי"י סנ"י והעלה דהעיקר בדברי מ"א ומסרי"ו ליב ועו"ש אמנם בדרכי או"י ה"י כחצו לסחור ראיות מהרי"ו לב וחק יוסף ולחוק דברי שבות יעקב ועו"ש. וכן סמ"מ או"י ה"י כחצו לסחור דברי מסרי"ו לב וחק יוסף והסכים לדברי ח"י ועו"ש. וכ"פ ר"ז שס.

(סו) **ומשמע** מדברי ר"י ששם הוא גדול יותר מ"י כ"י כרי הוא בחזקה שראש קרי והעטם משום דק"ל דבן ט"י ביאתו ביאה. צ"י. ואעפ"י שהוא אומר שלא ראה קרי אין מאכילין אותו חלה אלא א"כ טבל דכיון שבן ט"י ביאתו ביאה כרי הוא בחזקה שראש קרי. ר"ז או"י ק"י.

(סז) **וב"ל** זה לענין קרי אבל לענין ז"ב אפי"ו חיטוק בן יום אחד טמא. גמ"י נדס שם ופסקו הרמב"ם פ"א מ"ה משכב ומוטב דין ד"י מיהו מן הסהם לא ראה ז"ב כיון שהוא פחות מ"י ר"ז שס.

(סח) **שם** כהנה. קטן שלא ראש קרי. או לקטנה שעדיין לא ראהה נדס. ש"ע יו"ד סו"י שצ"ג סע"י ס"י.

(סט) **שם** כהנה. או גדול שטבל לקריו. ואם ראש אח"כ מים חלוקים או עכורים טמא כדאיתא פ"י דמקואות לכן יאכל חקף אחר הטבילה ולא יטול מים בנחיים. מ"א סק"ח. חק יוסף או"י י"ב. מק"ח או"י י"ב. ר"ז או"י ק"י וזה לפי פסק הש"ע צו"ד שם שכתב שאעפ"י שלא העריב שמשו מותר לאכול חלה מיהו מור"ם ז"ל שם כהנה הביא י"א שצ"ד הערב שמש ועו"ש. ועיין הרמב"ם פ"ה מאבות הטומאה דין ו' שיש חיטוק ברואה מים חלוקים או עכורים ועו"ש.

תנה מצוה ללוש המצה בערב פסח. וכו' סעיף אחד:

א" נוחגים שלא ללוש מצת מצוה בע"פ עד אחר שש שעות שהוא זמן הקרבת קרבן פסח ובי"ד שחל להיות בשבת בלשין בע"ש אחר שש שעות:

מקום

באר הגולה
א טור בשם אבי
העזרי על פי
הירושלמי ב שם
בשם אביו הרא"ש
ובשם המדקדקים
שאופי הכל קודם
מועד שאם יש
משהו חמץ יחבטל
קודם זמן איסור:

שיולאין בזמן צ"ל סלינות וכן ראוי לעשות עכ"ל. וכ"כ מ"ב או ג'.

ג) שם. עד אחר שש שעות. אע"ג שזמן הקרבת הפסח הוא אחר שש שעות ומחלה מ"מ עיקר זמנו הוא מחלות כמ"ס החו" דפסחים דף ס' ע"א ובגמ' יומא דף כ"ח ע"ב ובחו" נדה דף ס"ג ע"ב. מ"א סק"א. וכ"כ הפרי"ת. מ"כ ה"ח נחב לאחר שש דקאמר לאו דוקא אלא לאחר שש ומחלה כמו בפסח. וכ"כ ס"ג סק"א. עו"ש או א' ח"י או א' ר"ז או א' ובצ"מ ס' הקט"ו נחב בשבת ומחלה. וכ"כ ברקח ס' רפ"א. וכ"כ בש"ס ס' ר"ג. וכ"כ ס"א או א' דעממ"כ משום דהנן (פסחים נ"ח ע"א) חמ"ד נשחט בז' ומחלה ואח"כ קרבן פסח ושאר פ"ו ס"ל כיון דדביעבד כשר נשחט הפסח קודם חמ"ד וזה דמ"ה אינו אלא אסמכתא הקילו בה לכהחלה ונראה שזה טעמא דמ"ה יעו"ש. וכ"כ חקת הפסח או צ' לכוכיה גמ' ופ"ו דאחר חל"ה מיד שפיר דמ"ה יעו"ש. וכ"כ צ"ח מאיר. אע"ג שברכ"י או ג' נחב דטוב הדבר להמחין עד ז' ומחלה. והביאו ש"ע או א'.

ד) ראיתי מדקדקים להפלה ע"פ מנחה קודם עשיית המלוא והגם דבכל השנה חייבו לדע"ה כרמב"ם ומרן שלא להפלה לכהחלה מנחה גדולה (כמ"ס לעיל ס' ר"ג) בע"פ ס' מחפללין קודם עשיית המלוא. ברכ"י או צ' והביאו ש"ע שם וכ"כ וגבן לא נהיגו הכי אפי' המדקדקים לפי שנע"פ ש"ס פנויים לגמרי אחר עשיית המלוא אין חשש שחכה כלל וגם אין לחוש שיטרו בו באפי"ה יותר וימשך עד הלילה משום דזרזין ס"ס האופים מל"ה בע"פ וגם לפי המבואר לעיל ס' ר"ג דעכשיו קורין לבכ"י לוכא למחש שמא יפגע ע"ש עכ"ל ולי נראה דכיונה המדקדקים להפלה קודם עשיית המלוא לא מפני השכחה אלא שעי"ן זכר לקרבן פסח שהיה נשחט אחר החמ"ד והפילה מנחה היא במקום החמ"ד כדוע ואפי"ה מל"ה אחר חל"ה הוא כמו קרבן פסח כמ"ס באו הקודם וע"כ מחפללין מנחה קודם עשיית המלוא כמו קרבן החמ"ד שהיה נעשה קודם קרבן פסח. ומ"כ גם לפי מ"ס השע"ת אין כל המקומות והזמנים שוים דבמקום שיש קבוצה אנשים שאי"ן אחר חל"ה יש רוחק באפי"ה המלוא ואפשר שעי"ן יחבטל מחפילה ממנחה יש להפלה קודם עשיית המלוא.

ה) שם. עד אחר שש שעות. אבל לא סו"י עיכובא כמו שסוכות המרדכי פ"ק דפסחים ורי"א על ה"ר"ף סוף פ"ג דפסחים והכלבו סוף ס' מ"ח ורי"ו וא"ח מדתן חלות חודש ורקיקי נזיר עשאן למכור בשוק וילאין בזמן וע"כ צ"ג איירי דהא אין מביאין חודה צ"ד מפני חמץ שבה יעו"ש. והצ"ד הערים או א' יעו"ש. וכ"כ הרדב"ז ח"ה ס' שני אלפים ר"ג דביעבד אין לאסור יעו"ש והביאו ברכ"י או ד' וכ"כ ס"ח. עו"ש או א' פרי"ת. מאמ"ר או א' חמ"מ או א' ר"ז או צ'.

וכ"כ

קף החיים

סנהבאר צו"ד ס' ש"כ יעו"ש עכ"ל. וכ"כ ח"א צ"ס ש"ערי א"ק פי"ד או ד' דעכשיו אין נוחגין ליתן שום חלה לכהן אפי' קטן שלר"ק לשמרה מעכו"ס ומזרים ועוד שאין אלו יודעים אם הם כהנים באמת וכו' ומ"מ בע"פ שסחלות מרובים פ"ק ק"ק ויולא יש נוחגין להנס לכהן עפ"י הגר"א עכ"ל. וכ"כ החמ"מ או ד' על דברי הש"כ ס"ג דבמקום שנסגו נסגו ובמקום שאין מכהג ידוע אין להאכיל לשום כהן. והא"א או ע' נחב על דברי הש"כ ס"ג דלא ראיתי ע"ה לכהוג כן אף בפסח יעו"ש. וכ"כ ח"י או א' ע"ו ובמדינות אלו ראיתי לכהוג לשרוף חלה בל"ש בע"פ או בחו"ס וצו"ט אינו קורא שם עד אחר אפי"ה שהוא היותר נכון.

עד) שם בהג"ה. ו"א דמותר צו"ט ללוש פחות מכשיעור וכו' פי' וחו לא ילוש כלל ואם ילוש ע"ד ע"ס פחות מכשיעור יש לחוש שמא ילטרפו אח"כ בכלי א' ויבוא לודי חיוב ויאכל עבל. ע"ז סק"ז. מ"כ ח"י או א' ע"ז נחב על דברי הע"ז ס"ג דחששא רחוקה היא זו בחלה חו"ל דרבנן דודאי אם ילטרפו ג"כ יפריש חלתו. וכן הרב מגן האלף או י"ב חמה על דברי הע"ז ס"ג דמה נזכר אם ילטרפו הא יכול להפריש אחר שיטרפו צ"ל יעו"ש. והפרי"ת נחב להשיג ע"ד עיקר ס' שכהן מור"ס ז"ל צ"ח ו"א דאין כאן מי שמוקל לעשות כן לכהחלה לפוטרה מן החלה אלא לר"ך אח"כ לרפ"ס בכלי ולהפריש חלה יעו"ש והסכים לדבריו הס"ס או א' ה' וכן הגר"א נחב לפקפק בד"ן זה שכהן מור"ס ז"ל יעו"ש. ועי"ן לעיל או ד'.

א) סעי' א'. נוחגין שלא ללוש וכו' וחי"תא צ"ח"ו מעשה באחד שא"פ מל"ה קודם ד' שעות וכ"כ ביער חמ"ו ואסרו רבוחינו המל"ה דליהקש לפסח וכיון דפסח אינו נשחט אלא משש שעות ולמעלה אף מל"ה כן אבל ר' אליעזר הגדול ור' שמואל הסכן הסירו אף לכהחלה יש לזכר משום חז"ב"ה מל"ה בשעתה וא"כ העזרי הביא חוספחא וילאין במל"ה ישיבה ובלבד שיעשה לשם פסח וכ"כ דירושלמי פ"ג אחוספחא ואוסר אפי' עשאכ לשם פסח וכיון דירוש' אוסר ראוי להחמיר שלא לעשות קודם חל"ה. ע"ר. ומ"ס דליהקש לפסח כדליחא בפסחים ק"ך ע"ב וכ"כ ס' רש"י ורשב"ם ור"ת מדכ"ב על מל"ה ומר"ס יאכלו יעו"ש. וכ"כ הלבוש. ודעה המחזיקים ס"ל דלא ליהקש לפסח אלא לאכילה אבל לא לעשייה. צ"ח.

ב) שם. נוחגין שלא ללוש וכו' וכן הנוכח במדינות אלו (ר"ל בערי אשכנז) ללוש מל"ה של מל"ה אחר חל"ה י"ד אבל שאר מל"ה אופ"ן קודם לז' ולא ראיתי שום חשש בדבר זה. ד"מ או א' וכו' ר"ז או א' נסגו כל ישראל שלא ללוש המל"ה של מל"ה עד אחר חל"ה היום בע"פ. מ"כ המאמ"ר או א' נחב דהאידידא מקילין הרבה בדבר מפני דוחק זולתי קל"ה שמהרין צ"ח ללוש ולאפות אחר שש המל"ה **(מב)**

זו וכתב כ"ח והנכון הוא דאין יולאין במלם האפוייה קודם שלושים אפי' עשאה לשם פסח ועי"ש.

אמנם העו"ש שם כתב על דברי סב"ח הגז' וכחז חיי' או' ד' דכ"ה וכן הפרי"ח השיג על דברי סב"ח הגז' וכחז חיי' או' ד' דכ"ה דעת רוב הפו' להקל בדיעבד וכן שמעתי שבמקומות ששולחן המלוא למרחקים שאופין כמה חדשים קו"פ כיון שהוא שעה סדחק עכ"ל והביאו הגר"ז או' ג' וכחז וכן המפרשים מייבשה לים כמה חדשים קו"פ אופין מלם קודם יליאחם מביחם אבל שלא בשעה הדחק אין לשנות המנהג עכ"ל. וכ"ז דוקא בשעשאה לשם פסח ולשם מלח מלם משום דמלם של מלם לריכס שימור כמ"ש לעיל ס"י חגי' סעי' ד' ולקמן רס"י ח"ס יעו"ש ובדברינו לשם בס"ד. אבל אם לא אפאן לשם פסח מן הסתם לא נוסר יפס מהחמץ בשעה עשויין לפיכך סן אסורין ליל ימי הפסח. ר"ז או' ב' ועיין לעיל ס"י חגי' או' א.

זש עד אחר שש שעות, ואם גם שאר מלם יש לזכר לאפוחם אחר הלוח עיין ב"י שנוהרד בזה וכ"כ מ"כר"ז ס"י קל"ג דעוב ליאפוח כל המלוח אחר הלוח או' או' בני ביתו רב"ס. והביאו כנס"ג בהגב"י. א"ר או' ב' אבל הפרי"ח כתב דה"מ במלח מלם אבל בשאר מלוח אפי' מלם ליכא. וכ"כ לעיל או' ב' בשם ד"מ. וכ"כ בהגהות הלבוס. וכ"מ מסהמיוה דברי האחרונים דה"ד במלח מלם שילאין בה י"ח בלילה אבל שאר מלוח אופין כ"ז שירלי ובלבד שהאח משומרה מן החימוץ. וכן עמא דבר.

חש עד אחר שש שעות. ועיין לקמן ס"י ח"ס סעי' ג' בד"ן הלש אחר זמן איסור חמץ יעו"ש.

טש שהוא זמן הקרבח קרבן פסח. נהגו לשורר בעריכה המלוח ע"פ ההלל זכר להלל שהיו אומרין בעשייה סק"פ. מ"ב ס"י ז' או' ר"ס.

י וזה הסדר ש"ל ע"פ אחר הלוח. רבש"ע גלוי וידוע לפניך שבזמן הזה שהוא י"ד לחו' גיסן ובעת הזאת שהוא אחר הלוח כשסיס בסמ"ק קיים היו מקריבין לפניך קרבן החמיר ואחריו מקריבין ק"פ. ועשה בעוונותינו חרב בהמ"ק ואין לנו מזבח כפרה ולא כהן שיכפר בעדונו. לכן יה"ד מלפניך ה' או"א שיהיה זה שיה שפחותינו כאלו הקרבנו קרבן החמיר במועדו וקרבן פסח במועדו כמ"ש וגשלמה פרים שפחיתו. ויהי נועם וכ"י ויאמר ה' החמיר ואח"כ יאמר בפי' בא ויאמר ה' אל משה וכ"י החדש הזה לכם וכ"י עד בכל מושבותיכם חאלכו מלוח. ואח"כ יאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וכ"י עד כן עשו. ואח"כ יאמר משה פ"ה דפסחים חמיר נשחט וכ"י ואם חל ע"פ בשבח יאמר פ"י ג"כ. ואח"כ יאמר.

או"א מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו טובה עלינו בהמון רחמך בגלל אבות שעשו ראיך בני ביתך כבחלטה כונן בית מקדשך על מכונו הראינו בצנינו שמחנו בחיקוקו והשב שכינהך לחובו והשב כהנים לעבודתם ולוים לדוכס לשירס ולזמרים והשב ישראל לנויהס ושם נעשה ונקריב לפניך קרבן החמיר במועדו וקרבן פסח בזמנו כמו שכחוב בחורה יהיו לרצון וכ"י.

יאש ובי"ד שחל להיות בשבח לשון בע"ש וכ"י כדי שלא יבואו לטעות בשאר השנים. לבוש. ועיין בעיר שהביא דעה הסובריס דבי"ד שחל להיות בשבח אופין במ"ש אבל בשם רב האי כתב דחנו אין לנו אלא מנהג

אבותינו לאפוח מע"ש ולא לטרוח ביו"ט ולאחר אכילה מלם אלא זרזין מקדימין למלוח וכחז שכך סיס עושה ג"כ אביו הרא"ש ז"ל שאופה המלוח מע"ש יעו"ש. וכחז ב"י וכ"ס מנהג העולם לאפוח מע"ש. וכ"כ הלבוש דאין לאפוח במ"ש כדי להקדים לאכול מלח בחלחה זמנה ועי"ש. וכ"כ סב"ח דחנו אין לנו אלא מנהג אבותינו. וכ"כ סרדב"ז ח"א ס"י הע"ז דמנהגינו לאפוח הכל מע"ש וכחז לזה כמה פעמים יע"ש. וכ"כ סעי' סק"א שאין לנהוג כן לאפוח בליל פסח ממנה פעמים יע"ש. וכ"כ מט"מ ס"י הקל"ז. עו"ש או' א' חיי' או' ג' א"ר או' א' פר"ח. חק יוסף או' ד' ר"ז או' ד' וכ"כ החמ"מ או' ב' דהסב"מ האחרונים לנהוג לאפוח לשני הלילות בע"פ אחר הלוח או בע"ש אם חל ע"פ בשבח עכ"ל וכ"כ סברכ"י או' א' דכ"י נהיג כפסק סעי'.

יב) כתב ד"מ דעוב להשמר המלוח חמין אם אפשר כדי להשמר מן הקפא עכ"ל ובי"א הקפא ע"ז

דכא סהרוסה מצטל הקפא של החזרת כדאמרינן פי' ערבי פסחים יעו"ש ולא זכר מ"ש מור"ס ז"ל בהגה לקמן ס"י הע"ס סעי' א' וי"א דאין לטבול וכו' וא"כ לדיעה זו שאין מטבלין בחרוס"ז לריך להיות המלוח חמין לצטל הקפא.

יג) כתב סעור ואני ראיחי בצרללונה מסהדקקים שהיו אופין כל מה שצריכין למועד קידם למועד שאם יחערב עמו משהו מחמץ שיחצטל קודם זמן איסורו עכ"ל וכן סיס נוסג מורי הגאון מהר"ש ז"ל (ר"ל רש"י) ומהר"ש מאושטר"ך כתב ע"ז דח"מרא יחירה הוא. מט"ג ס"י חק"ל"ח. שכנה"ג בהגה"ט. ומ"ש סעור קידם זמן איסורו כתב סעי' בסוף הס"י פ"י קידם זמן איסורו במשסו דהיינו מהחלחה ליל פסח.

יד) וכתב כמ"א ופשוט דכשנאפסה קו"פ נחערב בלישה ומותר אח"כ לצטל המלוח בפסח דלם לא כן חף לאיכלס צעין אסורים ודלח כעו"ש בס"י חגי' יעו"ש ובב"ד חיי' או' ג' א"ר או' א' חק יוסף או' א' חמ"מ סוף סעי' וכו"כ לעיל ס"י חמ"ז או' פ"ד ועי"ש או' רנ"ז. ומיכו סל"א או' א' כתב דמ"מ טעם חדש טעם בפסח ע"י בישול וחזר וניעור ושאלו לח בלח ממש כשכר ציון עכ"ל וסמח"ס כתב דמטעם אחר יש להחמיר לבעל נפש שלא לעשות הצטל ממלוח בפסח דלפעמים אין כל הקמח נילוש וגשאר מטע באתלע המלח מבפנים יעו"ש. ויח' עוד מזה לקמן ס"י חס"א או' ל"א.

טו) ובררשות מהר"ל כתב ויש אופין בחוך הפסח שיכא להס מלוח החדשות בכל יום והכל לפי המנהג עכ"ל והביאו מ"א ש"ס. וכ"כ חיי' ש"ס. א"ר ש"ס. ומיכו רנ"ז או' ד' כתב דאף בחו"ס ראוי לנהוג שלא לאפוח מלח אלא יאפסה הכל קו"פ אם אפשר לו מטעם שנת' צט"י חגי' עכ"ל וכבר כתבנו טעמו לעיל ס"י חמ"ז או' פ"ד קחנו מש"ס.

טז) והאופה בליל יו"ט אסור לאפוח מלוח ספיקות (עיין לקמן ס"י הע"ס סעי' ז' בהגה ובדברינו לשם בס"ד) וה"ה דאסור לאפוח בליל ראשון על ליל שני. מט"מ ס"י הקל"ט. מ"א ש"ס. חק יוסף או' ג' ר"ז או' ע"י. מיכו אם אפס מצע"י בליל ראשון יכול לומר אוכל סו"ס פת חמה ויכול לאפוח אחרים בליל ראשון ואוחס שאפס מצע"י ינעו"ס לליל שני. מ"א ש"ס. חק יוסף ש"ס. ועיין לקמן ס"י חק"ו סעי' ז'. ובדברינו לשם בס"ד.

תנ"ט מקום וסדר לישת המצות. וכו' ו' סעיפים:

באר הגולה

א אין לשין במקום השמש וביום המעונן אסור תחת כל אויר הרקיע משום דיומא דעיבא כוליה שמשא : א מומרל דרבא פסחים מ"ב. ב יומא כ"ח סקצ"ג

כף החיים

ועיין במגן האלק או' ו' שכח דבמזיד יש לסחמיר אפי' לא כוחמה טעם כיון דכל הליטה יהיה בחמה מיהו כהחילוק בחמה וגמרה אח"כ במקום אחר אפשר דאין לסחמיר עכ"ל אמנם מדברי ספ"י סנו משמע דאין חילוק אלא כל שלא כוחמה דדיעבד שרי וכ"כ הר"ז שם דאם לא כוחמה מותרת אפי' לש במזיד ומשמע שם בר"ז דאף אם כוחמה אינו אסור רק באכילה אבל בכחלה שרי ועי"ש וגרסא זוה דהכל לפי העי"ן דאם אנהנו רואים שטחם הרבה אז יש לאסור אף בכחלה אם הוא צה"ק הפסח או צע"פ אחר זמן איסורו. ועיין לעיל ס"י ה"ט או' ע"א.

ד) שם וביום המעונן אסור וכו' אבל ביום שאינו מעונן מותר ללש ולקטף כלל חחה הרקיע ובלבד שלא יסא קרוב לשמש שיתחמם. צ"י בשם ר"יו. וכחז' עליו דר"ג או' א' ואפשר דאף ההס"ד שכחז' צס"י קכ"ב נהגו ליזכר שלא ללש חחה חלון וכו' מודה דהא דכחז' ליכא למוחז' ליום המעונן מאחר שלש כלל אינה ליה סיכרא דאין כאן שמש ועי"ש. וכ"כ מ"א סק"א. א"ר או' ד' ח"י א"י א' חק יוסף או' א' חמ"ט או' א' ר"ז או' א' ומיכו מ"ט שם ח"י ומבואר בש"ס ופ"י דכל שאינו מחקרז אל השמש ממש רק שהוא קרוב אל השמש אין לחוש ודלא כראש יוסף שמפקפק בזה ועי"ש עיין בא"ר או' ב' ומאמר או' א' שהס"ג עליו מדברי ר"יו סנו' וכ"כ י"א בהג"ט דמ"ט הראש יוסף בזה הוא ברור. וכ"כ המש"ז או' א' דכל שהוא קרוב לשמש גם כלל חס ויחמם העיסה ודוקא רחוק שרי עכ"ד. ועיין בא"י שאח"כ.

ה) שם. וביום המעונן אסור וכו' ודוקא כשכח מעונן גמור אבל כשעננים עוזרים ושמים פעם נגלה ופעם נכסה אין צדק כלום. פרי"ח בשם הרמב"ן אלא שכחז' ומיכו לפי דברי ההס"ד והביאו הגס עכ"פ נהגו ליזכר שלא ללש חחה הרקיע עכ"ל והגס דרד"מ כחז' אפשר דגם ההס"ד מודה דהא כמ"ט צאו' סקודס מ"מ כיון דכחז' בדרך אפשר נהגו ליזכר משי"ס דאפשר לומר דהיפך דלא שנא מחלון דכיון דעסוקין בלישה וקוטוף יהיה מעי"ן ולא ירגיש. ועוד י"ל הטעם דנהגו ליזכר שלא ללש חחה הרקיע אעפ"י שאין עננים משום דאם יהיה עננים לריך לילך למקום אחר ועד שיבקשו מקום ולעתיק שם העיסה וסכלים יהיה העיסה בלא עסק איזה זמן ועי"כ נהגו שלא ללש חחה הרקיע אלא מקודם שיחלילו בלישה מומינים מקום הראוי ללישה שאף אם יהיה עננים א"ל לעתיק למקום אחר.

ו) שם. וביום המעונן אסור וכו' וגרסא פשוט דביה כחורף שהס"קו צו בחמור דגרע עפי מיום המעונן אלא לריך שלא להסיק צו ביום או יפחה הדלה ובחלונות עד שי"א חוס הססקה. ע"ז סק"א. חק יוסף או' ב' חמ"ט או' א' ר"ז או' ז' ובדיעבד אין לאסור אם לא שהוחמה העיסה כמ"ט לעיל או' ג' ועי"ש. ועיין לקמן או' י"ט. שם וביום

טוב) ואם נאכד אי מהמלוא יאפס אחרות צו"ט (ר"ל ג' מלוא. לבוש סס"י הע"ט ור"ז צס"י זה) משום אסמכתא דנהגו לעשות ג' מעשרין א' (וכי"נו לנוסגין לעשות ג' מעשרין א' כמ"ט לקמן ס"י הע"ט סע"י ז' בהג"ה) ואעפ"י שיש לו אחרות שמה נעשו ע"י קטנים וגם דלענין אפיקומן סמכונן עליהו כמ"ט לקמן ס"י הע"ט לענין מלך דאורייתא לא סמכונן עליהו. מע"מ שס. מ"א שס. א"ר שס. חק יוסף שס. חמ"ט שס. ר"ז או' י"א. מיכו אם יש עוד מספיקות אין חשש. א"ר שס. וית' עוד מזה לקמן ס"י הע"ט סע"י ז' בהג"ה.

הי) ואם נילוש עיסה סמך לחשיכה ולא הספיק לאפוחה עד שחשיכה י"ל דשרי להערוס ולומר אני אוכל פה חמה אעפ"י שלא יקח אוחה עיסה למלוא כיון דלא לש אוחה לשם מליה מ"מ ויכל לאכול חוק סעידתו או למחר ביום ראשון-מ"א שס. והמק"ח כחז' דאפי' יש לו עוד פה חמה הרבה מותר לאפות כשאוכל ממנו כזה ועי"ש. ומשמע דדי אם יאכל כזה מכל הפת אבל בר"ז או' י"ז כחז' דלריך לאכול כזה מכל מלך ומלך שיאפה מעיסה ז' צו"ט א' ועי"ש ויחבאר ע"ד מזה לקמן ס"י הק"ג סע"י א' וס"י הק"ז סע"י ו' ועי"ש. ולענין חלס אם מפרושו"ן צו"ט מעיסה זו שנילישה צעו"ט וגרסיה צו"ט יח' לקמן ס"י הק"ו סע"י ג' צס"ה.

יט) ורא' יתנו לכוחי ממלך לאכול כי הוא במקום עסק שליט דף קצ"ג ע"ב. וכ"כ בשו"ח בשמים ראש ס"י קס"ט דמלך מליה אסור ליהן ממנה לגוי אבל שאר מלוא מותר ועי"ש. והביאו חק הפסח ס"י ח"ט או' ג'.

א) סע"י א. אין לשין במקום השמש. לפי שחיס השמש מחממה. רש"י פסחים מ"ב ע"א. צ"י לבוש.

ב) שם אין לשין וכו' ומי שאין לו מקום רחב צה"ק דביה מותר לו ללש המלוא באמצע של חצר מקום זריחה השמש ע"י פריסת אהליו וסדינים מלמעלה. שו"י ביה יהודס ס"י מ"ו. ברב"י או' א' כס"א או' א'.

ג) שם. אין לשין במקום השמש. ואם עברה ולשה חחה השמש הפח מותר. הרמב"ם פ"ה. וכ"פ הס"ע לקמן סע"י ס' וכחז' ספרי"ח לקמן צסע"י ס' וכ"פ בשלש צו"ט המעונן חחה הרקיע ומסתמא נמי דסי"ה אם לש סמך לפי החמור וכיוצא דדיעבד מותר לדעת הרמב"ם. וכ"כ המש"ז או' א' לדעת הס"ע ה"ט צו"ט המעונן שרי דדיעבד יע"ש וכ"כ חמ"ט או' א' אבל דעת הרא"ש צס"פ כל שטס לאסור בעברה ולשה חחה השמש. והביאו צ"י. וכ"פ סב"ח וכחז' דאסור אף דיעבד ושיגג וסי"ט צו"ט המעונן דדינו כלם בחמה וכ"ש דאסור אף דדיעבד בלש קרוב לפי החמור שלנו שפי"ן מן ה"ד והעיסה מחממה מיד אלא פי החמור ועי"ש והביאו מ"א ס"ק ע"ו וכחז' וג"ל דוקא כשהוחמה העיסה עכ"ל והביאו ח"י או' כ"ז. וכ"כ א"ר או' ו' חמ"ט שס. ר"ז או' ח' ח"א כלל קכ"ח או' י"ז. מ"ב או' כ"א.

באר הגורח
 ג הרא"ש שם צ"ג
 דפסחים ד מהא
 דרבה שם וכפירי
 רש"י או ממשנה
 מ"ח כחכמים
 ה' צריכי' שם מ"ו
 ו שם בגמרא
 ז השו"ת הרא"ש
 ח לל י"ד ח משנה
 ט מ"ח ט משנה
 ע"ב מ"ח וכחכמים

סמ"ק ומכריו) גולא יתקרב ללוש אצל התנור מפני חום התנור: ב דלא יניחו העיסה בלא עסק ואפילו רגע אחד הוכל זמן שמתעסקים בו אפי' כל היום אינו מחמיץ וואם הניחו בלא עסק שיעור מיל היו חמץ ושיעור מיל היו רביעית שעה וחלק מעשרים מן השעה. כה"ג שם להחמיר למחר בענין עשית המלות כ"ג לחי' שספסוף וזמרו מיל או שוכים במקום חם שממחר להחמין (בגמ' פ"ט ומרדכי פרק אלו עוברין) וואחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחו בלא עסק מיד יחמיץ וואם התחילו בשתי עיסות כאחד והחמיצה האחת בידוע שהחמיצה גם השנית אפי' אין רואין בה סימני חמיץ וואם החמיצה עד

שיש

כף החיים

שחין מקום למה שנוהגין המון העם שתוחזין סכין צעוסה ומניחין אותה בלא עסק. כנה"ג שם. ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף שם. חמ"מ או צ"י.

(כה) **מאד** לריך לחבר שלא להתחיל להעריך ולרדד עד שיגרפו התנור בתחלה כדי שיוכלו ליתן בו המלות ולא יעמידו בחון ולא ישהו אפי' רגע אחד. סי' הזכרות דף פ"ד ע"ג. כנה"ג שם. מ"ח שם. ח"י שם. חק יוסף או יו"ד. וכתב שם ח"י ונראה דלאו דוקא כל מגרפות התנור דאם יגרוף כל התנור ואח"כ יתחיל להעריך ולרדד המלות גם ינקרו עי"ז ילטון התנור מאד לפעמים אלא דלא יתחיל להעריך עד שיתחיל לגרוף כדי שיוכל לאפות מיד וכן ראיתי נוהגין בצית הגאון מוה"י. גם מתחלה לא יתחיל ללוש עד זמן מה אחר שהוסק התנור כדי שיוכל מיד אחר הלישה לגרוף התנור ולהתחיל להעריך המלות ולאפות מיד עכ"ל. וכ"כ א"ר או ח'.

(כו) **שם**. אפי' כל היום אינו מחמין. עיין לקמן או ל"ח שיש שכתבו צ"ש הירושלמי דדוקא עד שיעור ד' מילין אינו מחמין יעו"ש.

(כז) **שם**. ואם הניחו בלי עסק שיעור מיל וכו' וצ"ספק שיה שיעור מיל לחומרא דהוי אוסור תורב. א"ח או ה'.

(כח) **שם**. שיעור מיל וכו' וכתב רא"ש השיעור הזה הוא דוקא בצית שאין בו איש או שאר יתרון חמימות מחמת שאר דברים לפי שיתרון חמימות מנמחר להחמין ולריך לתת לצ לפי הענין עכ"ל. בגמ' פ"ה. וכ"כ המרדכי פ' אלו עוברין. והצ"ד צ"י. עט"ז. ח"י סוף או יו"ד. וכ"כ לעיל או י' יעו"ש.

(כט) **שם**. שיעור מיל וכו' משמע דשיעור זה אע"ג דלא ניכר ציה שום סימני חמין המוצא לקמן וכ"מ מדברי הרמב"ם פ"ה יעו"ש.

(ל) **שם**. ושיעור מיל הוא רביעית שעה וכו' כ"כ צתה"ד סי' קכ"ג דשיעור מיל רביעית שעה וחלק עשרים מן השעה לפי חשבון מהלך אדם ציווני עשר פרסאות ציוס שהוא י"ב שעות כדליתא (פסחים ל"ד ע"א) פ' מו שהיה טמא עכ"ל והבואו צ"י. וכ"פ צ"ש ע יו"ד סי' ס"ט עט"ז ו' גצו מליחה דאינו פחות מכדי הילוך מיל שהוא כדי שלישית שעה בקירוב ומבואר צ"י וצ"כ שם שהוא י"ח מיוטין יעו"ש. אמנם הרמב"ם צ"י המשנה פ' אלו עוברין כתב שהוא שני חומשי שעה משעות השויה. וכ"כ הרע"מ צ"י המשנה שם משנה צ' וכ"כ המ"ח סק"ג דליתא המשפטים מהבן החמה עד שקיעתה הוי שני חומשי שעה ולזה הסכים ח"י או יו"ד יעו"ש. וצ"ב אור הגר"ח כתב דשיעור

ואינו קרוב לפי התנור סמוך לאש אף שאופה סמוך לתנור שאופין בו אין קפידא יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או ח' דאם מניח עלים בוערות וגחלים לוחשות לפני' פי התנור אף מן הלד אסור ללוש קרוב לתנור אצל רחוק מן התנור או אחריו אין לחוש כלל וסכל לפי הענין אם החדר קטן ורחוק רב או החדר גדול ורחוק מעט. כן הוא הסכמה כמעט כל האחרונים עכ"ל. וכן סיים צ"י או ט' דסכל לפי הענין אם החדר קטן ורחוק רב וכו' ורק קרוב לפי התנור לריך לחבר מאד בכל מקום שלא ללוש שם או להניח שם מלות קודם אפי"ה דמוכרח שיש שם חמימות והחיש יעד ע"ז.

(כא) **שם**. מפני חום התנור. ולכן עוצ לאפות בתנור ולעשות המלות בחדר אחר. מש"ז או ח'.

(כב) **שם**. מפני חום התנור. וצדיעבד אש לג נגד פי התנור אין לאסור אם לא שרואין שנחמה העיסה. א"ר או ו' וכ"כ חמ"מ שם דצדיעבד אש לג נגד פי התנור דינו כמו לש תחת השמש עכ"ל וכבר כתבנו לעיל או ג' דדעת האחרונים דאין לאסור צדיעבד אש לא שחוממה העיסה יעו"ש.

(כג) **ודע** דיש שנכשלים בזה כגון האופין שיש מהם שצטעה שהמלות צידם על המקל להורידם לתנור ומקרבין אותם לפי התנור הם שוכים ומתפשטין באיזה מקום להניחם בתנור או גרוע יותר מזה שפונים ראשם ומשיחין עם העורכים וצין כך המלה מתחמם מאד כנגד פי התנור והוא אוסור גמור לפי המבואר כאן. וכן יש עוד לחבר להחליף המקלות שמשוימים עליהם המלות כפעם צפעס דלאו רואין בחוש שמתחממו הרבה מחמת שהיו בתנור ומחמת זה נתחמם המלה עוד ערס שמקריבה לפי התנור וצעו"ה הרבה נכשלים בזה. מ"צ או יו"ד. ועתה פה עיר קודשינו ירושת"ו כל ק"ק עדות האשכנזים היו נזהרין בזה להזמין קנים הרבה להכניס בהם מלות לתנור וקנה שהכניסו בה פעם ח' אין מכניסין בה עוד פעם אחרת עד שמתקין אותה וממילא ע"י איחור הנקיון הוא מתקרר ורק המנוקין ומנומנים להכניס בהם מלות לתנור לריך לחבר שלא להניחם אלא פי התנור כי עי"ז הם מתחממו ואח"כ כשמשוימים עליהם המלות להכניסם לתנור הם מתחממו קודם הכנסם לתנור וע"כ יש לחבר בזה.

(כד) **סעי'** צ"י. לא יניחו העיסה בלי עסק וכו' אותם המעצורים ודיהם על המלות לא יפה הם עושים

דלא קרי עסק אלא העריכה והלישה או כשנוקצין המלות אצל כשמעצורין ודיהם על המלות גרע טפוי. מהר"ו סי' קכ"ג. ד"מ או ג' כנה"ג צה"ה"ט. מ"ח סק"ד. ח"י או י"ב. א"ר או ז' חק יוסף או ט' ר"ז או ט' וכה"ה נמי

(מג)

שיש בה סדקים אפי' לא נתערבי הסדקים זה בזה אלא אחד הולך הנה ואחד הולך הנה הוי חמי
גמור והאוכלו חייב כרת ואם אין בו סדק אלא הכסיפו (פי' נשחט מראיהו ללובן ערוך) פניו באדם
שעמדו שערותיו האוכלו פטור. סגה ואם המלך עשויס וירא שלא תבא לידו חינוץ מותר לשבט ולחזור לעשותם
כדי

כף החיים

(ד) **שם** בהגה. או שסיס במקום חס וכו' כגון במקומות
החמין כמבואר לעיל אוי' כי"ח ועו"ש.

(ה) **שם** מיד יחמין. כי"ח סר"ש בחשו' כלל י"ד ס"י ד'
וכבואו צ"י. ומאר לריך לחצר בזה במה שובגון
לחשוך כל מלס ולתקנה בידים כחלי כדור והיא מחממת
ביר שאין לו להניח עד שיהנה לאוחו שמרדד אוהס בעץ
העגול כי אז הבלק הוא חס ומחמין מיד ומיכו אפשר
דמיד ליד ממש אלא שאין להקל בלא ראיס והרעה מקולן
בזה להניח זמן מה ואעפ"י שאינו זמן ארוך מי"מ אינו כגון
כמבואר מדברי הש"ע. מאמר אוי' ד' ועיון לעיל אוי' ג'.

(ו) **שם**. ואם התחילו בשחי עיסות וכו' זה מייירי אפי' לא
נשתחב בודאי שיעור מיל אפי"ס אמרינן שבדאי

היה כאן חמימות הרבה מדרואין השניה שהחמולס. ט"ז סק"ג
ח"י אוי' י"ד. א"ר אוי' י"א. פרי"ח. חמ"מ אוי' ג' ר"ז אוי' י"ג
ואפי' עסק זה כל שעה כל שרוח אחר החמולס בעסק
זה א"כ הוא ג"כ חמין. מש"ז אוי' ג' וכ"כ פרי"ח. חמ"מ שס.
ודע שכתב הרמב"ם צ"ה דכל זמן ששסה הבלק עד
שהגיע להשמיט קול בזמן שהאדם מכס בידו
עליו כבר החמין ושרק מיד וכן עיקר להחמיר אעפ"י שהראב"ד
בשגיח חולק עליו. ב"ח. פרי"ח.

(ח) **שם**. עד שיש זה סדקים וכו' ואי טולד חינוץ של
סידוק אפי' למקלח עיסה כל העיסה נאסר
חשו' מהר"ם מלובלין סי' קצ"ה. ח"י אוי' ע"ג. חק יוסף אוי'
י"א. חמ"מ אוי' ג' ר"ז אוי' י"ג.

(ט) **שם**. אלא הכסיפו פניו וכו' פי' של הכסיפו הוא כמו
הכסיף העליון ולא החתחין דפי' במה מדליקין
ועיון בערך ערך כסף והיא קי' אלפי' בין השחרות והלובן שסוף
התחלת השחרות שהוא כמו ירוק שקרין בלי"א בלויכליין
וזה כאדם שעמדו שערותיו מחמת פחד ורתת ונשתנה
לורתו זה אסור אך שאין אנתנו בקיאים בזה השיעור וע"כ
אין לאסור אלא א"כ בשהה שיעור מיל בלא עסק וכ"כ
הכלבו להדיא ע"ש וכן משמעות הש"ס פי' אלו עוברין גבי
בלק החרש. ח"י אוי' ט"ז. אצל הנ"ל סק"ה כתב דלרין
לדקדק בזה כי הוא מלאו ואין איש שם על לב. וכ"כ א"ר
אוי' י"ג על דברי ח"י הגז' שעיין בכלבו שכתוב ומי שאינו
בקי בזה וכו' שיעורו משהניח העיסה והלך מיל משמע
דלאו כלל לכל העולם וכמשמעות הש"ע ולבזש עכ"ד. ור"ל
דמי שהוא בקי בזה וידע שהכסיפו פניו יש לאסרו אעפ"י
שלא שהה שיעור מיל וע"כ יש לומר בעשוית המלית בכל
מה שאפשר כדי שלא לבא לידו כך.

(י) **שם**. אלא הכסיפו פניו וכו' והוא נוקשה דרבנן
לדידן וי"א בטל צ"ס א"ל אוי' ה' וכ"כ הר"ז
אוי' י"ג הרי זה אסור באכילה ובהנאה מד"ס כחמין גמור
והוא נקרא חמין נקשה שאינו ראוי לאכילה מחמת חמולתו
שלא גמר כל לרכו עכ"ד. ועיון לעיל סי' תנ"ז סעי' י"ג
ובדבריו לשם צ"ס דגם שם באוי' ז' ועו"ש.

סם האוכלו

דשיעור פרסה הוא שעה וחלי ועו"ש וא"כ הוי שיעור
המיל כ"צ מיוטין וחלי מיהו בא"ל אוי' ג' כתב דלהלכה
ק"ל כמ"ש כאן שהס ח"י מיוטין ולחמולת יעו"ש. וכ"פ
ח"א כלל קכ"ה אוי' י"ט אצל הר"ז אוי' יו"ד כתב דלענין
הלכה העיקר כדעת האומרים שהוא שני חומשי שעה רק
חס אין שם הפ"מ יש להחמיר כדעת האומרים שהוא ח"י
מיוטין יעו"ש. וכ"כ צ"ה דלכתחלה במקום שאין הפ"מ
מששהה י"ח מיוטין הוי חמין ואסור בהנאה וכדעת
הש"ע וכ"כ הר"ז חנוס בהפ"מ אפשר דיש לסמוך על הני
פי' דפליגי וכל כמה דלא שהה עכ"פ כ"צ מיוטין וחלי
אין לאסור חס לא ראינו בו סימני שאור וסידוק עכ"ד.

(יא) **שם**. ושיעור מיל וכו' בתלמוד ח"י מפרש שיעור
השהיה כדי הילוך ד' מילין ולא נאמר השיעור

הזה אלא משהתחילה ללוש הצלק ועד שתדציק בתורה.
ונראה צעוני שאעפ"י שלא לשה האשה יותר מן השיעור
שאמרו חכמים ולא הגביהה ידה מן העיסה כל עיקר אלא
שכיתה עושה רקיקין דקין ביותר והיתה מתעללת בזה כדי
הילוך ד' מילין הרי בלק זה אסור אעפ"י שאין סימן
חינוץ ניכר בו. רי"ז ה"ד צ"ה ג' פי' אלו עוברין. וזה
שלא כדעת הרמב"ם והרשב"א (סי' קכ"ד) והטור ושאר
גדולים דכל שמתעסקים בו אפי' כל היום אינו מחמין
ולפיכך אין ראוי להורות אסור לאחרים בדיעבד אלא
להזהיר לכתחלה לחוש לדברי הגדול באחרונים והמחמיר
לעלמו אף בדיעבד תע"ב. ב"ח. ח"י אוי' י"א. א"ר
אוי' ח'.

(ב) **ואם** העיסה גדולה ויחיד או יחודה לשה אוהו אינו
יכול להכילו מן החינוץ בשעה לישה וא"כ להר"ן
חס מחמלת לישה עד גמר הלישה הוי שיעור מיל הבלק אסור
שכבר בא לידו חינוץ קודם שילכוו העוזרים משעה עריכה
וכני נקטינן. עוד נראה דאעפ"י דלא הוי כשיעור מיל מחמלת
לישה עד סוף לישה חס יניחוהו בלא עסק קלח בשעה
עריכהו יאטרף ויאסר. ב"ח. מיהו ח"י שם כתב דבדיעבד אין
לסרוח אסור נגד כל הני גדולים (ר"ל הרמב"ם והרשב"א
וכו' כנ"ז באוי' סקודס) אפי' בלש יוחר מכשיעור שלא מלינו
שחילקו בזה יעו"ש. ועיון לעיל סי' הגז' אוי' כ"ד.

(ג) **שם** בהגה. כי יש לחוש שהסחיות יאטרפו וכו' ובתה"ד
סי' קכ"ג כתב שאם הפסק בין שהיה להסחיה
עסק גמור הוא כגון צעיפה הידים בצלק וכגון הסידוד שמרדדין
המלוח בעץ עגול כס"ג אין הסחיות מלטרפות דעסק בזה
יכול לבטל מה שכבר החמיל להחמין אבל הניקור שמנקרין
המלוח אע"ג דיש לחסבו לעסק מי"מ לא חשיב עסק לבטל
הסחיות יעו"ש. והב"ד צ"י אצל מהר"ל כתב דהסחיות מלטרפות
בכל ענין שלא חולק. ב"ח. אמנס הט"ז סק"ב ומ"א סק"ד
הבואו דברי הסכ"ד הגז' ומשמע שמסכימין לדבריו. וכ"כ
ח"י אוי' י"ב וחק יוסף אוי' ח' דכ"ה הסכמת האחרונים.
וכ"פ החמ"מ אוי' צ' ר"ז אוי' ט'.

כדי שכתקם יבטל החימוץ מיהו טוב לזכר לכתחלה (מכריז'ל) צום אגודס ודוקא): **ג** יאם האשה שהיא לשה היא מקטפת במים לא תקטף באותם מים שמצננת בהם ידיה מפני שהם מתחממים ומחמיצים את העיסה אלא יהא לה כלי אחר מלא מים שתקטף בו. הגה ומיכו בעצרה ולא לנגס ידיה מותר (רמב"ם פ"ה): **ד** יאם לש אחר זמן איסור חמץ אלו המים עם שאר המים שרוחצים בהם העריבה לא ישפכם אלא במקום מדרון כדי שלא יתקבצו במקום אחד ויחמיץ. הגה וסכלים שמתקנים צהם המלוח והסכין שחוכנין

באר הגולה
י ממרח דרבא שם
מ"ב ופסוקים הר"ן
כ משנה שם מ"ב
וגמרא מ"ב.

בו

כף החיים

טא) שם. האוכלו פטור. אבל אסור. הרמב"ם פ"ה דין י"ג. חמ"ט או"י ג' וכ"כ בא"י הקודם.

טב) שם. הגב מיהו טוב לזכר לכתחלה. דשנא לא יקטפו יפה צפעס שנית שלא יכיר גוש או דבוק והוי כמלה כפולה שאסורה נשום שאין האש שולט שם. דרשות מהר"ל. מ"א סק"ו. א"ר או"י י"ד. חק יוסף או"י י"ב חמ"ט או"י ג' ר"ז או"י ט"ו.

טג) שם. צהגה. מיהו טוב וכו' ומה שנותנין מיד ליד אינו טוב וכ"ש שמקרבין אלל פי החנור ושוהין נעט ציד שם דאסור. א"ר או"י ו'.

מד) וראוי להשיגה מאד ולהעמיד אש הגון בכל צתי האפיייה להשיגה ע"ז ושלא לעשות הנולות ע"י נערים קטנים ועוזרים יקה כל צעה"צ חדשים לא שיהיו עונדים וימס ולילה וידים מתחממים מאד ממש וס"ב ראוי לאסור העיסה כה"ג. א"ר או"י ד'.

מה) סע"י ג. אם האשה שהיא לשה וכו' ואשה שלצעה ידירה בלצעה הנקרה אלחנייה כנהוג מותרת ללוג כי ידוע שאין שום ממשות לצע כ"א חזותה בעלמא. שד"ח נע"י חו"מ סי' י"ג או"י ד'.

מו) שם. מקטפת צמים. פ"י שטחה צו פני החררה. טור. וכתב הר"ן אפשר שלא חיובו חכמים שתלגן ידיה אלא לומר שאם היא מקטפת צמים שלא תקטף צאותם מים שמלננת צהם את ידיה מפני שהם מתחממים ומחמיצין את העיסה אבל כל שאינה מקטפת צמים לא הלרכיבה לדקדק אם ידיה חמוין או לנגיין שאין חשש חימוין צכך ולכך פירש (הרמב"ם. כ"כ הדרישה והט"ז ומאמ"ר) דלא אמרו שלרכיב לנגן ידיה אלא כשהיא אופה לפי שידיה מתחממין מחמת חום החנור. צ"י. ט"ז סק"ד. מיהו הצ"ח כתב דלעולם לריך לנגן ידיה אעפ"י שאינה עוסקת באפיייה וצרכי החנור דיש לחוש שיתחמם העיסה מחום ידיה שמתחממין צמשמות העיסה ועו"ש. חמ"ט העו"ש או"י ד' כתב על דברי הצ"ח הכו' דלא ראה נוכנין כן. וכ"כ ח"י או"י ח"י דכל שאין ידיה מתחממות מחום החנור ואח"כ נוגעת בעיסה א"ל לנגן כלל וכתב וכן הנהגה ועו"ש. וכ"כ א"ר או"י י"ג. חק יוסף או"י י"ד. חמ"ט או"י ד' ר"ז או"י י"ד. וכ"כ הפר"ח על דברי הצ"ח הכו' דליתא אלא שכתב דאם הרגשה בעלמה שידיה חמוין לרכיב לנגן לכתחלה וכתב דהכי נקטינן ועו"ש. והביאו המחמ"ר או"י ז' וכתב דיש לחוש לדבריו אלא שאין נוכנין כן וכתב ומ"מ טוב ונכון שתלגן ידיה בדופני הכלו שלשה צהם ועו"ש.

מוז) שם. מקטפת צמים. ובמדיותו אלו נוכנין שלא לקטף המלוח צמים. ד"מ או"י ה' מ"א סק"ז. ח"י או"י י"ז. חק יוסף או"י י"ג. חמ"ט שם. ר"ז או"י ט"ו. ומ"מ אם

אירע כך שלחחו המלות צמים אינו נאסר. ד"מ שבי ר"ז שם. וסיינו אם לחלחה צמים שאינם מלננת צהם ידיה אבל אם לחלחה צמים שמלננת צהם ידיה ית' לקמן או"י מ"ט. **מח) שם** גכ. ומיכו בעצרה ולא לנגס וכו' משמע דלכתחלה לרכיב לנגן ידיה וסיינו כשהיא עוסקת עם החנור ועוסקת ג"כ אח"כ בצלק. מ"א סק"ח. מאמ"ר או"י ז' ועיין לעיל או"י מ"ו. ומיכו פהם לא יש מנסג זה שהאשה שלשה היא אופה אלא אחד לש ואחר אופה.

מט) שם צהגה. ומיכו בעצרה וכו' ואם לנגס צמים וקטפה צאותם המים ל"ע אם נאסרת המלה א"א או"י ח' ונראה דאם היו עדיין אוחס המים נקיים וזכים וקרים יש להחיר בפשיטות ואם נראה צהם מראה לבן מחמת שהיחה עוסקת בעיסה ולנגס צהם ידיה וגם נעשו פושחים יש לאסור דהא כבר נחממו אוחס המים אבל אם היו פ"שירין וזכין או יש צהם מראה לבן וקרים צזו יש להסתפק ואפשר דביעצד יש להכשיר. ועיין לעיל סי' חג"ה או"י ע"א ודוק.

ן) סע"י ד. אם לש אחר זמן איסור חמץ וכו' אבל קודם לכן שופכן אפי' במקום אשכזרן (לשון שזירס שמשחזר הקרקע ויש צקטים שמים נאספים ושוהין צחוכס ואין כבלעים ומחמלין. רש"י פסחים מ"ב ע"א. והרע"מ סוף פ"ח דטערוה פ"י אשכזרן מקום עמוק שנקוו צו מים) ואינו חושש. צ"י. ולפי מ"ש צס"י הליג דבחלז של אדם אחד אין להשליך שם חמץ אפי' קודם זמן איסור אף כאן אסור לשפוך המים במקום אשכזרן בחלז של אדם אחד יעו"ש. צ"ח. וכ"כ הט"ז סק"ס דלפי מ"ש צס"י חמ"ה דודאי חמץ אסור להטוהו צרשותו סכוא שלו ולסמך על העורבים שיאכלוהו אפי' קודם זמן איסורו א"כ ה"ע אסור אם יש צמס ששופך כדי קיבוצ עכ"ל. ועיין לעיל סי' תמ"ה או"י ל' ולקמן או"י ג"ן.

נא) שם. אלו המים. צין מים שמקטפה צהם וצין המים שמלננת צהם ידיה. לבוש. ר"ז או"י ט"ז.

נב) שם. טרוחלין צהם סעריצה. וכן של שאר כלים ששימשו בעיסה. לבוש. ר"ז שם.

נג) שם. כדי שלא יתקבצו וכו' ול"ע דמס צכך אם יחממו כרו שופכס והפקירס כמ"ש סס"י חמ"ד ו"ל דלכתחלה לריך לזכר שלא יבואו לידי חימוין. מ"א סק"ט. וכ"כ הר"ן שם דאפי' אם שופכס לרס"ד וכמלאו שילאו מרשותו קודם שנחממו מ"מ כיון שכבר הגיע זמן איסור חמץ לריך לזכר לכתחלה צכל אשר יש לו שלא יבואו לידי חימוין כלל.

נד) שם. כדי שלא יתקבצו וכו' אבל במקום מדרון כבלעים צקרקע מסרה. רש"י. ולכן לא ישפכס על רלפח

אצנים. מ"א שם. זר"ל וצרלפח אצנים אפי' במקום מדרון אסור. וכ"כ ח"י או"י י"ט. ר"ז או"י י"ז. וצרוקס סס"י רע"ג

בו העיסה יגררם תמיד בשעה עשייה שלא ידבק בהם הבצק ולאחר עשייה ידחם וינגצם סובב לחור ולתקן בהם פעם שנית (מהרי"ל) וזהו עדיף עפי ממה שטיגין לגררן כי אי"ל לנקותן סובב ע"י גרירה והמחמיר יגררן ואח"כ ידחן וצ"ט מותר לעשותו ע"י אינו יסודי ואם אין אינו יהודי וע"לם לזונן או יחנם לחזור שיאפה הבצק שעליהם והעריבות שאפשר לתח דבר בחובו מותר להדיח וכן כל כיוצא בזה ויש ליזהר בעריבתם שלשין בהם שלא יהיה בהם שום גומא או סדק שלא יוכל לנקרו אחר הלישה והחמין ואח"כ כשחזר

ול"ש

קף החיים

כחב במקום מדרון אלכסון שלא יאסף כוח במקום אחד או ישפכם לרה"ר עכ"ד. והביאו א"ר או"י ע"ו. ומיכוו כבר כחבנו בא"ו הקודם לכתחלה יש ליזהר אפ"י אם שופכם לרה"ר יעו"ש.

ס וכן ישגיחו על עלים המגלגלים שיהיו נקיים ולהחליפם בזמן הנז' וכן כלים המנקצים בהם. ח"א שם או"י כ"ד. ועיין לקמן סי' ת"ם או"י ט"ל.

סא המגלגלים ישגיחו אם מודבק צידיהם עיסה שירחלו ידיהם ג"כ משיעור מיל לשיעור מיל. ח"א שם או"י כ"ה.

סב ראוי ליזהר שהמוודד הקמח לא יתן מים לאותו שלש כי שמא נדבק מעט קמח בידו ויפול לתוך המים. גם המוודד יסיר הכתונת מעל הזרוע עד המרפק כדי שלא יבא קמח למלבושיו ואח"כ יתעסק בעיסה וכ"ו לכתחלה. א"ר או"י ט"ז. וכן הנותן מים לתוך הקמח יזהר שלא יקרצ כלו המים לכלי הקמח שמא יפרח מהקמח לכלי המים ויתחמץ וכן המים יהיה רחוק מהקמח שלא יפרח מהקמח למים. והלש יהיה זהיר להסיר מלבושיו מעל הזרוע עד המרפק כדי שלא ידבק בהם בצק ואח"כ יפלו אל העיסה ובכל פעם שרוחץ ידיו ומונקה אותם לריך לרחוץ עד המרפק ויזדוק אותם שמא נדבק בהם בצק וכן יזדוק תחת הלפפורן שמא נדבק בהם עיסה וגם ועיין במלכות העלוין שעליו שמא נדבק בו בצק ואח"כ יפול לעיסה כי הלש הרבה בצק יבא נדבק בו כידוע וכן כל העוסקים בצצק ולכן לריך זהירות בנקיון תמיד.

סג שם בהגה. שלא ידבק בהם הבצק. ויזער הפיורוין מעל השלחן אחר כל עיסה ואחר גמר הלישה ויבדו במקום. מ"א סוף הכ"ו ועיין לעיל או"י נ"ו ולקמן סי' ת"ם או"י כ"ו וכ"ח.

סד שם בהגה. ולאחר עשייה ידחם וכו' היינו אחר גמר לישת העיסות. הנאפות בהוסק תנור או כשחוזר ומסיקו לאפות בו פעם שנית ידחם כל הכלים שישמשו בעיסה וינגצם לחזור ולהשתמש בהם פעם שנית. ר"ז או"י ז'.

סה שם בהגה. ולאחר עשייה ידחם וינגצם וכו' כשלישן במנה עשירה יש מי שהקפיד שלא לטוף העריבה שלשין בה ציון לישת ללישה במים אלא ציון דבמים יש לחוש שמא תשאר טיפת מים וכשילוש ציון הו"ל מי פירות עם מים שממנהרין להחמין והנובג בן שפיר עביר אך המנהג לשטפס במים ומניחין בחמה או באויר לנגצם ומעביר בן לנקותם מוקדם ואין לחוש. ואם באולי נשאר לחות לית לן בה. ויר"ש יזהר לנגצם יפה ואם מודחן ציון תע"ב. כה"כ בתשו' סי' ס"ג. ובארץ הלבו מנהג פשוט להדיחם ציון. ברכ"י או"י ז'.

הן) ודע לריך למחר ולשפוך אותם אחר שקיטף בהם או שלשין בהם ידיו או לאחר הדחת העריבה מפני שם ממחרת להחמין. מ"ב או"י ל"א.

ז שם. כדי שלא יתקבלו וכו' ולאחר גמר הלישה יבדו במקום שלשו שם. מהרי"ו סי' קל"ג. כה"ג בהגה"ט. ועיין עוד לקמן סי' ת"ם או"י כ"י.

ז שם הגה. והכלים שמתקנים בהם המלח וכו' אצל המרדות אי"ל להדיחן אחר שנשחמשו בהם. דרשוה מהרי"ל סוף ה' תיקון המלח. מ"א סק"י. ח"י או"י כ"א. חק יוסף או"י ט"ז. ר"ז או"י ל"ב. כי המרדה נקיס היא דאם יש עליה בצק שסחמין אין מהני לה אף סנעלה כמ"ש סי' הני"א סעי' י"ט ומ"מ נכון לבדוק ולראות אם אין עליה בצק. אי"א או"י יו"ד. ועיין בדברינו לשם בדין המרדה.

ח שם הגה. והכלים שמתקנים בהם המלח וכו' כגון העריבה ועלים מגלגלים שמרדדין בהם המלח ועלים שמנקרין בהם המלח. ר"ז או"י ח"י.

ט שם בהגה. יגררם תמיד בשעה עשייה וכו' דלא כמו שנוהגין העולם שלא לגררם עד אחר עשייה כי אעפ"י שאין שובין שיעור מיל מ"מ לכתחלה אסור כמ"ש סעי' ז' לכן יעמוד אחד על גביהן שיגרר תמיד כל כלי בשעת הנחתו. מ"א סוף י"א. וכ"כ בשל"ה דנכון שיכין שני כלים של לישת ומיד אחר עיסה ראשונה יבא אחד מוכן לרחוץ הכלי היטב ועסה השניה ימודד בכלי שני וכן חוזר חלילה ע"כ. והביאו מ"א סוף זה. אצל מהרי"ו בסי' קל"ג כתב אחר כל עיסה ועיסה ידחם ידיו וידיח הספל וינגצו במפה אלא אי"כ שלש מיד בלי הפסק יעו"ש משמע דאם לש מיד בלי הפסק אי"ל כלום וכ"כ בדרשות מהרי"ל ה' תיקון המלח דאם תבך ללישת נותנין קמח אחר ולשין מיד שנית אין קפידה בזה דכל זמן שעוסקין תוכו אינו מחמין עכ"ל. וכ"מ מדברי הרוקח סי' רע"ג שכתב לאחר שילוש כל עיסתו יגרור העיסה מן הכלי משמע הא אם לש מיד באותו כלי אי"ל לגרור ציון כל עיסה ועיסה וכ"כ ח"י או"י ז' ר"ז או"י ח"י. וכ"כ ח"א כלל קב"ח או"י כ"ג וז"ל ויזהר לרחוץ ידיו ולנקותם היטב עכ"פ לאחר שלש שיעור חיומן (ר"ל מיל) וכן הכלים שלשין בהם ירחלו היטב לאחר שעשו בהם צ' או ג' עיסות עד שלא יהיה מתחלת הלישה יותר משיעור מיל וכן הסדינים שמכסים בהם השולחנות די להחליף משיעור מיל לשיעור מיל והמדקקים יותר יגוח

ולש זה מחערב בצלם (מסרי"ל) ולא יחן העריבה על כר או כסת למר בשעת הלוכה שמחמם העריבה

אבל

קף החיים

אלו משום דהוי בעברה שלא ללורך אי"כ כילד יעשה אפיה שלא ללורך אלא הכון לעשות כמי"ש בא"י הקודם שיצטל הצלק קודם שיחמוץ ואם יש כזית בלק בכל כלי יתנס במתנה לגוי ואם אין שם עכו"ם יתנס בלוגן כמי"ש לעיל ס"י תנ"ז סעי' ז' ועיין בדבריו לשם א"י ס"ב וא"י ס"ג יעו"ש.

עב) שם צהנה. והעריבה שאפשר להח דבר וכו' וכן הסבין שחנכו בו העיסה ידח ללורך יו"ט. ולדקור המלוח בעליז קטנים ולשורפם ללורך ערס יחמלי. דרשות מסרי"ל ס' חיקון המלוח.

עג) שם צהנה. שלא יסיה בו שום גומא וכו' יש מלפין העמולה בטס של מחכה ויש שעושין אוחה מאבן חלקה כדי שחוקרר. מ"א ס"ק י"ג בשם ס' הזכרונות. וכבר נחבנו זה לעיל ס"י חני' א"י כ"ג קחנו משם.

עד) אגן נחושת קנו מגוי וסיה נשבר בשפה ומחמם שצידה נחפשו סדקים קטנים כורה מסרי"ל

לשפסף ופס ולסרחיב את הסדקים לגרר צינאים יפס ולסגעילו אח"כ ואז יתנו לאומן גוי להחך גדול על השצירס ועל הסדקים ולסחליק יפס להשוואו לשפס האגן ואל יסתוס השצירס בחתיכה נחושה מחיבר ביחדות (פ"י במסמרים)

כרגילים לסעליא כלי נחושה כי אז נכנס קמח ובלק בין סדקים ולא מלי בכל פעם ופעם לגרר אחריו כדי לסכרו כראוי. ובשם מהר"ר מולין אביו ז"ל העיר ססיה לו אגן אחד שנפגס בשפחו וכו' לחהוך את הסגימה ולסרחיבס כמלא אלצב ולא רכס להסזיס הסגימה בחתיכה נחשח מטעס כנז' דרשות מסרי"ל ס' הגעלה. ומזה חדע דמסרי"ל הוא מהר"י סנ"ל והוא מהר"י מולין דפעמים קורין אוחו מהר"י מולין ט"ש אביו.

ועיין סס הגדולים מעי' גדולים סעי' יו"ד א"י רליח וצסקדמה דרשות מסרי"ל ודוק.

עה) וגם צמרס לא יסיה סדק או חריץ. מהר"י ס"י קל"ג. מ"א ס"ק י"ג. ח"י א"י כ"ד. א"ר א"י ק"י חק יוסף א"י כ"א. חמ"מ א"י ו' ר"ז א"י ל"ב. ח"א כלל קכ"ח א"י כ"ג.

עו) הסדין הסוגח על סדף שעושין עליו המלוח לריך לסחלק בין לישה ללישה (וכייוו בשוכין להסיק החנור בין לישה ללישה אבל באין שוכין א"ל לסחליק עד שיעור מיל וכמ"ס בח"א) ואם עושס על סדף בלא סדין ויש נקבוס בדף לריך לסוחמן שלא יכנס בהם בלק. דרשות מסרי"ל ס' חיקון המלוח. מ"א שס. ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף שס. ח"א שס. וכחצ שס הא"ר דטוב יותר לעשות על דף חלק להדיא מלעשות על סדין אבל ח"י שס כחצ דרוב העולם נוסגין לעשות על סדין לפי שרוב שלחנות אינס חלקים. וכ"כ הר"ז א"י ל' ועוד עיין מדין סדין לעיל סוף א"י נ"ט וצס"י חני' א"י ר"ז וצס"י חני' א"י ל"א יעו"ש.

עז) שם צהנה. שלא יסיה בו שום גומא וכו' ואודות המלוח כנאפוח ע"י המכונות שאחס לשה ואחח עורכת ואחח מרדח וחיבק מכניסין אוחס לחנור עיין בשד"ח מעי' חו"מ ס"י י"ג א"י י"ב שפצא מחלוקת ספוי' צזס יעו"ש וגרסא שאף במקיס שכהגו היחר לריך שקודס כל לראוח המכונות אס סס חלקוס בחכלית בלהישוס גומא ושוס סדק וסיסיה

אחד

סו) שם צהנה וצו"ט מותר לעשותו ע"י עכו"ס. דהגרירה סוי שבוה וכו' שבוה דסבוה דסרי במקוס מלוח (שלא יסיה חמץ צבוה) כמ"ס ס"י ט"ז סעי' ס' מ"א ס"ק י"ב. מיכס סא"ר א"י י"ז כחצ לפקפק בדברי המ"א סנז' דגרירה סוי אב מלאכה ומ"ס מור"ס ז"ל מותר לעשותו ע"י עכו"ס קאי אסדחס יעו"ש. וכ"כ הר"ז א"י ק"י ידוחס ע"י עכו"ס. אמנס סא"א א"י י"ב כחצ ליישב דברי מ"א יעו"ש. ומ"מ כיון דאפשר ע"י הדחס יעשה ע"י הדחס אך אס א"א כגין טהוא דבוק כרצס ונתייבש אז יש להחיר כדברי מ"א.

סז) שם צהנה. וצו"ט מותר לעשותו ע"י עכו"ס. וכייוו באין רולס לאפוח עוד אח"כ אבל אס רולס לאפוח עוד סיוס מותר לסדוחס בעלמא. וכ"כ מ"א ס"ק י"ג דאס לריך לאפוח שניה צו"ט שפיטא דשרי להדיחן אבל אסור לגורן כמ"ס סס"י ס"ג עכ"ל. וכ"כ המ"א א"י ו' חמ"מ א"י ו' ר"ז א"י כ"ב וא"י כ"ג. מ"ב א"י ל"ו. ומ"ס המ"א דאסור לגורן סיינו כשאפשר צהדחס אבל כשא"א מותר דאפי' כשנשבר מותר לחקנו כמבואר בס"י הק"ט יעו"ש. מק"ח.

סח) שם צהנה. ואס אין עכו"ס יטילס בלוגן. מייכו דדרשות מסרי"ל כחצ להטיל בלוגן אי אפשר דשיטתיה למעלה ואין הנניס נוגעיס בכל לז ועוד דילמא העץ נפסיוק בין הנניס אבל מהר"י ס"י קל"ג כחצ שוכבד אוחס שיהיו למטה מן הנניס ואל יאופו למעלה. והביאו ט"ז סק"ו. א"ר א"י ח"י. חמ"מ א"י ו' ר"ז א"י כ"א.

סט) שם צהנה. יטילס בלוגן. שבלוגן מונע החימוץ כמ"ס לעיל ס"י תנ"ז סעי' ז' ועיין בדבריו לשם א"י ס"ב וא"י ס"ג יעו"ש.

ע) שם צהנה. או יתנס לתנור וכו' ומ"מ אסור לאכול הצלק דצ"ל הסני דצסדקים לא נאפה יפה. מסרי"ל. וקסח א"כ היאך רשאז לאפוחו ואפשר דמדונה שרי באכילה רק שחומרה צעלמא הוא שלא לאכול לכן מותר לאפוחו. מ"א ס"ק י"ג. ועיין בח"י א"י כ"ב שכתב לפקפק בדברי המ"א הנז' בדדרשות מסרי"ל שלפנינו לא כתוב היתר זה של אפיוה יעו"ש והא"ר א"י י"ט כחצ דמ"א מייירי כשאין סדקים כנוו בעריבה דצסמוך יעו"ש. והמח"ש ס"ק י"ג כחצ על דברי המ"א הנז' לריך ציאר כיון דאין דעתו לאכול יסיה מלד הדין או מלד חומרה יסיה אסור ומ"ס מאופה ואין דעתו לאכול סיוס עכ"ל וגרסא דמפני זה כתב המ"א שס תיקון אחר שיצטל החמץ קודם שיחמוץ או יתן הפלוס עם הצלק במתנה לעכו"ס. ועיין לקמן ס"י ת"ס סעי' ג' וכחצ הר"ז א"י כ"א ואף שיתחמץ אח"כ (ר"ל אחר שהפקירו) א"ל להעבירו ולצטרו אס בכל כלי וכלי צפ"ע אין בו כזית בלק דבוק כמ"ס צס"י תנ"ז יעו"ש. ועיין בא"י שאח"י.

עא) שם צהנה. או יתנס לתנור שיאפה וכו' דכייוו באותו תנור שהוסק לאפיה ולא להסיק מחדש בשביל כלים אלו שהוא בעברה שלא ללורך כיון שאסור לאכול הצלק וגם הוא דבר מועט ואין מקפידין עליו לאכול. ח"י א"י כ"ג. ור"ע כיון דאין להסיק החנור בשביל כלים

(מד)

באר הגולה
ל' הרמב"ם זצ"ל
שלא כדעת הרא"ש
דאוסר מ' תרומה
הדגן:

אבל על של עור שרי (מהרי"ו): ה' עברה ולשה תחת השמש הפת מותרת; ו' מאם העיסה רכה לא יוסף בה קמח אלא עושה עיסה קשה ומגדלה עם העיסה הרכה. כגה וירחיק כמליה מהקמח כי הקמח הנדבק בכן בא אחיך בחבשיל ומחמץ (מרדכי ר"פ אלו עוברין):

אין

כף החיים

ועשה מאלו המלות שום תבשיל אבל המלות עלמס מותרין
באכילה בפסח. וכ"כ ח"י או כ"ז. א"ר או כ"ג. חק יוסף
או כ"ד. ר"ז או כ"ו. ח"א כלל קכ"ה או ד'.
פא) ואם נתגורו לרוב כחז ח"א שם דיש להחמיר
מאחר שהמלה מופסקת בין הקמח והאור יעו"ש.
אבל צ"ל ח"ז כתב דאם עשה מנמו תבשיל דאין לאסרו
בדיעבד מאחר דאינו אלא חששא בעלמא יעו"ש והביאו
בספרו א"ר או הגז"ל. ח"י שם. חק יוסף שם. וכ"כ
החמ"מ או צ' ר"ז שם. אבל מלה שידוע שגילוש בחובה
קמה יש להחמיר אפי' בדיעבד שערב ונתנה לתוך דג
לת. מ"א ס' תס"ג סק"ד. א"ר שם או ג' חק יוסף שם
או ד' ר"ז צ"ל זה או כ"ו. וכ"כ ח"א צ"ל זה או ט"ז
ובצ"ל תס"ג או ד' דאם נתנו בתבשיל ומנאל קמח במלה
שם לאסרו אף בדיעבד יעו"ש. מיהו צ"ל בני חיי ס' תנ"ג
כתב דאם הוסיף זה קמח אסור לאכול אפי' הלאם לבדו
יעו"ש. והביאו הצרכ"י או ג' וכתב שכן הורה מורו הרב
ז"ל בתשו' כ"ו הלכה למעשה כדעת הרב בני חיי יעו"ש
אמנם בספרו חיים שאל ח"א ס' ל"ב כתב דהמיקל לאכלה
לבדה לא הפסיד מאחר דמוכה מתה"ד ומנן דשרי ורצן
בתראי שרו חכמינו צפירות ואולם בעל נפש יחוש לדברי
הרב בני חיי ומ"מ אין להחמיר לצער המלות האלו ומותר
להשתותם בפסח ואין חשש כלל יעו"ש. והביאו בספרו
מחצ"ר או צ'.

פב) והרב כס"א או ג' כתב נראה פשוט דלא אסר
התה"ד אלא במלה עבה הוא דאינא למוחש
להכי אבל במלות שלנו שהם דקות עד מאד שהם מנמס
כמו ריקקין אין לחוש לזה כלל שהרי האור נכנס לתוך
המלה ונקלית יפה ועינינו הרוחות שהיה קלויב יפה מציב
ומצחון וקרוב לזה כתבו האחרונים לענין איסור מלה נפוחה
דלא נאמר זה בריקקין שלנו אלא במלה שעבה קלה ויש
מנמס באמלטיה כמ"ש בדצ"ש ס' רל"ד ושע"ד עיי"ש
שהאריך בזה עכ"ד. ועיין לקמן בהגב סס"י תס"א דין
מלה נפוחה.

פג) וכתב ע"ש הסכ"א דמוז יש ללמוד שאם נקח אה
המלות במקום שאינו נקי מעפרוריה של קמח
שיחזר ויחן אוהם המלות בחנור לקלות אוהם ושרו דאף
אם נדבק במלות מעפרוריה של קמח בסכניו איחם פעם
אחרת לחנור הוא נקלה ושרי וכתב שכן ראם באו"ח (דף
ע"ג ע"ד) ולהרדצ"י ח"ב ס' תל"א יעו"ש. ומיהו עיין בשע"ה
סס"י זה ובי"ד לקמן או ח"פ שכחז שגם להחזיר המלות
לחנור חס שיעשה הקמח קלוי להקל האיסור אין לעשות כן
ובפרט כשדודו משגח ועדיין יוכל לעשות מלות אחרים יעו"ש
ונראה דדוקא החס דודאי איכא עליהם קמח יש להחמיר
אבל היכא דאינו אלא חששא בעלמא יש להקל בחזרה לתגור.

פד) שם. אלא עושה עיסה וכו' ודוקא כשיש אדם אחר
שיכול לגוש עיסה קשה אבל אדם אחד אסור
לגוש

אחד יר"ש עומד עליהם חמוד לראות שלא יניחו העיסה
צלי עסק אפי' רגע א' ואחד משניה על המכונות שלא ידבק
בהם צלק ואם נדבק יגררנו במגדלה וכל שיעור מיל ידקו
אח כל המכונות והכלים בודק היטב עד שלא ישאר דבוק
בהם משהו ומ"מ לענין מלה מליב יש להחמיר שלא לעשותה
ע"י מכונות לפי שראינו מכונת חדשה שגם הלישה עושה ע"י
מכונת ורק יש אחד שמנענע יד מכונה אחת שעושה הלישה
ובצלק גילוש מאליו וא"כ הו"ל כנעשה ע"י קטן וא"כ אף
במקום שנסגו היתר במלה מליב יש להחמיר.

עז) שם צ"ל או כסה אמר וכו' אבל על בגד אמר שרי
דאינו מחמס כ"כ. מ"א ס"ק י"ד. והביאו ח"י
או כ"ה חק יוסף או כ"ב. ר"ז או כ"ד. ח"א כלל קכ"ה או
כ"ג. מיהו א"ר או כ"ב כתב על דברי סמ"א הגז"ל דלא
מסחבר לחלק בין כסה אמר לבגד אמר. והביאו ח"א או י"ד.
ובדיעבד בכל ענין ליכא איסור. ח"י שם. א"ר שם. ח"א שם.
עח) סעי' ה' הפת מותרת. והסכמת האחרונים לאסור
בדיעבד. והניין כתב דוקא בדיעבד ולש במחוד
אבל בשוגג שרי. ח"י או כ"ו. וכ"כ חקת הפסח או ג'
בשם ה"ר מנוח כדברי הניין והסכים לדבריו יעו"ש. אבל
המ"א ס"ק ט"ז כתב דוקא כשהחממה העיסה. והביאו
ח"י שם. חק יוסף או כ"ג. ומשמע דאין לחלק בין שוגג
למזיד אלא באם הוחממה העיסה יש לאסור בכל ענין ואם
לא הוחממה יש להכשיר. וכ"כ לעיל או ג' יעו"ש.

עט) סעי' ו' אם העיסה רכה וכו' והטעם מנזרח
בתה"ד ס' קכ"ד לפי שהקמח שמוסיפין אינו
גילוש ונגבל יפה וגשאר מעט צעין בתוך העיסה ואפי'
לאחר אפייה עודנו צעין ושנאל לא נאפה אותו קמח יפה
ויש לחוש שמה יפול במרק בקערה ויתחמץ עכ"ד. והביאו
צ"ו. ט"ז סק"ח. מ"א ס"ק ט"ז. מיהו מהרי"ו ס' ת"ל
כתב הטעם דאין להוסיף קמח משום דאינו גילוש עם
הראשון ומנאל מופסוק בין העיסה עכ"ד. והביאו מ"א שם
וכתב משמע דס"ל דאין העיסה נאפית יפה מפני הפסקת
הקמח עכ"ל. וני"מ בין הטעמים דלטעם התה"ד דהחששא
משום הקמח דלא גילוש יפה בדיעבד מותר לאכלה כך רק
שלא ישנום בדבר לה שלא יתחמץ הקמח אבל לטעם
מהרי"ו דהקמח מופסוק ואין העיסה נאפית יפה אף לאכול
המלות עלמס כך צ"ל שישנום לתוך דבר לה יש להחמיר
אבל דעת האחרונים כהתה"ד כאשר יבואר בא"י שאח"י
ובא"י שאחרייו.

ף) שם. אלא עושה עיסה וכו' ומשמע מדברי התה"ד
שם שאם ח"א לעשות עוד עיסה קשה אין
איסור להוסיף קמח רק ישמור המלות שלא ליתן אותם
לדבר לה ואי משום שלועסו אין מתחמץ תיכף וכ"מ רס"י
רס"ו ועוד דהא הקמח נקלה באור כמ"ש ס' תס"ג סעי'
ג' וגם בדרשות מהרי"ל בשם מהר"ש מתיר לכתחלה. מ"א
שם. וכ"כ העו"ש או ו' דאם עבר והוסיף קמח יזכר שלא

חיים
שורת: ו' ו' ו'
היטה דרכו
מדתי רף ו'

אורה

הלכות פסח סימן ת"ט

חיים

פח

תם דיני מצת המצוה. וכו' ז' סעיפים :

א "אין לשין מצת מצוה ולא אופין אותה על ידי אינו יהודי ולא על ידי חרש שושה וקמץ :

באר הגולה
א טור בשם
השאלות וכו'
כהן נדק וכ"ס ש"ס

הרא"ש

קף החיים

לגוש שחיבן כחמה שא"ל לגוש שחי עיסות כחמה ולסתעסק בהם יפה. מי"א סי' ע"ז. ח"י או' כ"ח. א"ר או' כ"ד. חק יוסף או' כ"ה. חמי"א או' ס' ר"ז או' כ"ה. ח"א כלל קכ"ח או' ק' ואם עבדו ועשו אדם אחד כראש לממוך על משמעות הלבוש להחיר. א"ר שם.

פח) שם הגה. וירחיק המלות מהקמה וכו' לכן אוחו המורד קמה לא יקרב אל העיסות עד שיקנס מלבושו מקמה וידח ידיו מחלה. ח"י או' כ"ט. ר"ז או' כ"ז. ועיין לעיל או' ס"ב.

פז) שם הגה. וירחיק המלות מהקמה וכו' ואפי' מלות ילושות בני פירות דזיל בחר טעמא. פרי"ח.

פו) שם הגה. כי הקמה הנדבק בהם וכו' ומש שנוכחין במדינות אלו זמין הנקרא בראשאר"י שחוכין החיכה החיכה מהעיסה ומעגלין אותה בחוך הקמה כדי שלא חדבק העיסה בידים בשעת עריכה דאיסור גמור הוא לכ"ע וגם זמין הנקרא בושקאפיליו לפעמים כמלא בחוכה קמה בעין ממש שלא ילושו כיטב וראוי לזכר בכל זה ועכ"פ לא ישרו אותה לחוך משקב בפסח. מאמ"ר או' ט' ועוד עיין בהשו' שמש דקדק סי' ל"ט צורק קמה על העיסה כעמרודין אותה לעשות מלה מן הדקס ואח"כ לבשל אותה דעתה המחבר להחמיר ובהגה שם מצנו דזכר קל מהוספה הקמה בעיסה כי הקמה נשאר למעלה וקלקל יפה ולכן אין לחוש בדיעבד לאיסור הכלים אבל לכהלה אין להחיר יעו"ש והב"ד עיקרי דר"ע סי' ח"י או' י"ד ופ"ח. ועיין עוד מזה לקמן סי' הס"א סעי' ז'.

פז) שם הגה. כי הקמה הנדבק בהם וכו' עיין בהשו' דב"ט סי' שמי"א בענין שהניחו מלות האפיווח שעושים למכורן בציה סכיו מרקדים שם הקמה והסולת והממלאו המלות מאבק הקמה עד שאם הים עולה בידו ובלבושו יחמלא אבק ומוי שלא חזר בהם בשלו אותם במרק או במים שזודאי הים לריך לעמוד צפרן בחחלה ולהכריז עליהם שהמלות אסורים אמנם עמה שעבר הפסח והשאלה על הכלים יש כמה ספקות וע"כ אין להחמיר בכלים יעו"ש. וכראש שבשעה שצאו להשתמש במלה ללורך בישול יעשו ממנו האבק שעל פניו וקניחו ביד או במפה ואעפ"י כן הים מקום לחוש שלא יעור יפה כי האבק דרכו להדבק דמסתמא לאו בראשיתו עסקינן שעינינו ראוהו האבק מונח ע"פ המלה ויהנו אותה כמוה שיהי בחוך המים. ועיין בסוף הספר משנה דר"ע דאיהא ג"כ חשו על ענין זה ומסקנתו לאיסור אפי' לאכול בעיניה שהרי יש נקבים פחושים לפנינו וצודאי נכנס' מהקמה לחוך הנקבים וא"ל לנקותם שמה יפול מהם לחוך הכבשול ולא דאעפ"י. וגם הביא שם מס' בני חיי שאוסר בעיסה שהוספו בה קמה אף לאכול המלה כמוה שיהי מטעם דלמא משהלי יפול במרק ולא דאעפ"י. וגם לפי מ"ש בשבכ"ג (לקמן סי' הס"א בהגב"י או' ו') משמע דיש לאסור לפי שהרוק מחמין ולפעמים נוטף המלה לשנים ויש שם מאוחו קמה והנשאר יסכה שיעור מיל עם לחוחיה

הרוק ויהחמץ וכו' וע"ש שנס להחזיר המלות לחוך הסגור חס טעשה כקמה קלוי לסקל האיסור אין לעשות כן ובפרט כשרו מסנה ועדיין יוכל לעשות מלת אחרים יעו"ש. כע"ח. **טף) שם** הגה. מרדכי ר"פ אלו עוברין. והב"ד צ"י ססי' תס"א.

א) סעי' א'. אין לשין מלה מלה וכו' דכתיב ושמתם את המלות עד שיהא שימור לשם מלה. טור. לזוש. ואם שימור לשם מלה ד"ת או דרבנן צ"ח משמע דאיסור מדרבנן והפרי"ח כתב דשימור לשם מלה מה"ת הוא וכ"מ בהשו' הרשב"א סי' כ"ז ותקל"ג ולזוש סי' תנ"ד סעי' ד' יעו"ש. מש"ז או' א' ועי"ש שכתב שמדברי הרמב"ם פ"ה דין ה' והב"ד ח"י או' צ' אין הכרה יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או' א' יעו"ש. ועיין לעיל סי' תנ"ד או' מ"ב. **ב) שם**. אין לשין מלה מלה וכו' מש"ז שאלו מלות א"ל שימור אף ישראל קדושים הם ונהגו לעשות שימור בכל המלות. ח"י או' א' ועיין לעיל סי' תנ"ד או' סי' ולקמן או' ט'.

ג) שם. אין לשין מלה מלה וכו' ואעפ"י שאחרים עומדין ע"ג ומזהירין אותם לעשות לשם מלה אין וולאין זה. הרשב"א בהשו' סי' כ"ז והב"ד צ"י. וכ"כ המ"מ פ"ה דין ה' וכ"כ הלבוש. עו"ש או' א' ט"ז סק"א. מיהו רב האו גאון כתב מלה שאפאה עכו"ם בפני ישראל ע"י שימור כתיקונה מותר לישראל לאוכלה. והב"ד הטור. וכתב הפרי"ח דדוקא בזכרי מותר רב האו ולא בהשו' אבל הגה"ש כתב דלרבותא נקט נכרי וכ"ש חשו' יעו"ש. וכ"כ צ"י בשם א"י"ח דהר"ש והר"י"ף והרמב"ן כתבו דאין לחוש מן הלש והאופה יעו"ש. וכ"כ בדרשות מהרי"ל דאם גדול עומד ע"ג שפיר דמוי ורק בעכו"ם אפי' ישראל עומד ע"ג אסור דגוי אדעתא דנפשיה קעביד יעו"ש והב"ד מנ"מ סי' תקפ"ג. ולענין דינא כתב הפרי"ח דאין לנו אלא כפסק הש"ע דאם הלושה או האפיייה נעשית ע"י גוי או חשו' אפי' בדיעבד אפי' ישראל עומד ע"ג ומזהירו אינו יולא זה וכדעת הרשב"א בהשו' סי' כ"ז הביאה צ"י יעו"ש עכ"ל והב"ד השו"ג או' א' וכתב וכן עיקר. וכ"כ המ"מ. ומיהו בשעת הדחק כגון שהוא זקן או חולה או תפוס בידו עכו"ם כתב הב"ח דיש לסמוך על רב האו גאון ודעמיה וילא י"ח צמלה שלשה ואפאה העכו"ם בפני ישראל. וכ"כ המ"מ שם. א"ר או' צ' וכ"כ מ"א ברכ"י זה דאם א"ל בע"א מותר ע"י עכו"ם שישראל יעמוד ע"ג ויאמר לו לעשות לשם פסח וטוב שיסיים קלת ומי"מ מוטב לעשות ע"י קטן מע"י עכו"ם עכ"ל. וכ"כ חק יוסף או' א' ח"א רכ"י זה. ער"ב או' א' חמי"מ או' א' ח"א כלל קכ"ה או' ל"א. וח"י או' צ' ור"ז או' א' כתבו מוטב לעשות ע"י חשו' מע"י עכו"ם ואפשר דגם דעת המ"א כן וקטן דנקט לאו דוקא. ועיין מחה"ש שכתב דחרש וקטן עדיפי משוטה וחרש עדיף מקטן יעו"ש.

זמן הטחינה הנה עומד בישראל ומכוון לשם מצוה וישראל
 העוקר ודעה העכו"ם בטל ולא משגחין דעתו כי אינו
 מחעסק בטחינה מיהו ברחיים של יד שסעכו"ם טוחן בידו
 כחצ דיש לסחמיר שלא לפחון כה"ג ע"י עכו"ם כיון שטחינה
 נטחנה מכה נברא דלא חזי יע"ש"ב. ומיסו בזה"ל לא שמענו
 ולא ראונו מי שטוחן ברחיים של עכו"ם כי רבו הטוחנות של
 ישראל ורק אם ימלא באזוס מקימות רחוקים שלא נמלא
 של ישראל אז יש לסמוך על המחירים דה"ל כשעת הדחק
 ורק שצריך לנקר הרחיים ולנקות כל כלי הטחינה והמקום
 שטוחנים בו כמ"ש לעיל סי' תנ"ג סעי' ח' ובדברינו לשם
 בס"ד ואם אפשר יש ליתן הישראל בידו הסעים לחוך הרחיים
 ויאמר לשם מצוה מל"ה.

ח) ש"ם. אין לשין מצוה מל"ה וכו' לא לישא ולא ערוב
 ולא אפי"ה. מסר"ו סי' קל"ג. כה"ג בזה"ל.

מ"א רס"ו זכ"ר או"י וכו' שם המ"א דוקא אלו ג'
 מלאכות דמיוחדות לפח כדאיתא במתני' פ"ג דפסחים א"ל
 נקוב שמקבין המל"ה אין קפידא א"ל בדרשית מסר"ל כחוב
 וכן כל חיקונים אסור דבעינן שימור לשם מצוה ע"כ. ומיסו
 י"ל דג"כ נקוב מותר ואינו מוכרח עכ"ל המ"א. ור"ל דאינו
 מופרה לומר בלשון מהר"ל דנקוב מותר וכ"כ בט"ז סק"א
 דיש ליזהר שלא לתח המל"ה של מצוה לקטן אפי"ה לנקר המל"ה.
 וסב"א ח"ר שם. מיהו ח"י או"י ג' כחצ שראש נוכחין להקל
 אפי"ה לכחלה לעשות הנקבים ע"י קטן וכ"כ כיון ג"כ
 גדולים ע"י יע"ש א"ל חק יוסף או"י ב' הספ"ס בדברי הט"ז
 וכ"כ המש"ז או"י ח' וכ"כ סר"ז או"י ב' דט"ב לסחמיר לכחלה
 שלא לעשות הניקור של מצוה מל"ה ע"י עכו"ם או ע"י חש"ו
 אפי"ה אם ישראל בן דעה עומד עליהם ומסורס שיעשו לשם
 פסח א"ל שאר המל"ה אעפ"י שישראל קדושים הם וכהגו
 לעשות להם שימור מחימוץ לשם פסח מ"מ נוסגין לנקרם
 ע"י קטנים כיון ג"כ גדולים ע"י ומשגחין על המל"ה שבדיכוס
 שלא יבואו לידו חימוץ יע"ש. ועיין לעיל או"י ב' ובאו"י שאח"ז.

ט) ש"ם. אין לשין מצוה מל"ה וכו' וכו' ה"א שישראלים
 יחעסקו אפי"ה בשאר כל המל"ה דהא אם נאבד

אפיקומן סומכין על מצוה שאכלו בסעודה דרשות מסר"ל ה'
 חיקון המל"ה. ועיין לקמן סי' תע"ז סעי' ב'.

י) ש"ם. ע"י עכו"ם. כחצ האגור עבד ושפחה שלא עבלו
 דינס כעכו"ם. ד"מ או"י ח' וכו"ם ב"ש"ע יו"ד סי' י'
 רס"ז סעי' י"ז יע"ש.

יא) ש"ם. ע"י עכו"ם. ואפי"ה נשים של ישראל שלא למדו
 ענייני הפסח אין מאמינים להם לענין אפי"ה
 גלישה בפסח משום שזינו המקום להשמר בפסח בכמה מקומות
 שהוא רבוי דקרא ושמרתם את המל"ה וכתוב את חג המל"ה
 השמור וברב פסוקים תמלא לענין זה. ומעשים בכל יום
 שח"ח ורוב הרבנים מנקים את החטה בידים ומוליכין אותה
 אל הרחיים הם בעלמם ועומדים על הרקידה ועל אפי"ה ועל
 הלישה משום שהרבה דברים יעלו על לב הנשים שם
 מותרים או שמה שוכחות ועושות דבר שלא כהגון. ואינס
 יודעות שכר מצוה והפסד עבירה ואם יסיה אדם עומד
 עליהם יוחר מזכרית וכ"ש שלא ידעו הגוים ולא יסגוהו על
 ישראל ויחרר הם שמחים אם נתחייב כרח או שים דבר.
 מט"מ סי' תקפ"ג. וסב"א שכ"כ"ג ב"ג"ב"י או"י ג' וכחצ והאידנא
 כהגו עלמא לאשתמושי בשפחות בלישת המל"ה ועריכהה באותה
 מצוה

ודע דאפי"ה לדעת המקילין בעע"ג לא יסתפק בזה
 שאומר לו פ"ה קודם העשייה שיוכין לשם מל"ה
 מל"ה אלא צריך להזהירו בכל שעה ע"י שלא יסוחו דעתם
 מזה. משכנות יעקב סי' כ"א.

ד) מיהו מומר להכעיס לעכו"ם גרע טפי שעושה
 אדעתא דנפשיה ואינו יולא ו"ה כלל ולתיאבון
 אין לאכול מנולה שעשה שלא בפני ישראל דלר"ח זכירות
 יתירה ומטרה לא טרה. ח"א שם.

ה) ואם לשה עכו"ם וחש"ו ואין ישראל עע"ג רק מרחוק
 להצ"ה דשימור מדרבנן יאכל בלול או ונראה

דיאכל בלא ברכה ואף בלשה הני ועע"ג ל"ע אי יצרך.
 מש"ז או"י ח' ונראה דה"ד בלא סייע עמו קלת א"ל סייע
 ע"ו קלת וא"ל לעשות לש"ה מל"ה פשיטא דיוכל לצרך עיין
 לעיל סי' י"א סעי' ב' ובדברינו לשם בס"ד ודוק.

ו) מ"י שהגוי ע"פ צפפר של ישמעאלים ומלאה להישמעאל
 ששם כבר הקמנה בעריבה לל"ש וקדם הישראל ונתן
 המינס שם לשם מל"ה והישמעאל גלגל ולש ואחר הלישה
 הפריש הישראל מיד חתוכה מן העיסה ועשהה כמין חלה
 ואפאה על הגחלים ולא היתה לו מל"ה אחרת רק כזית מל"ה
 שמורה מדאשתקד שהולך עמו בדרך לסגולה אם ח"א לו
 בשום פנים לעשות מל"ה אחרת בשעת הדחק כזה יקדש
 ויצרך על עוגה זו המוליה ועל אכילת מל"ה ואחר אכילתו
 יאכל אותו כזית דאשתקד לאפיקומן. מכתם לדוד סי' י'
 ברכ"י סי' תפ"ב או"י ה' עיקרי הד"ט סי' י"ט או"י ב'
 פ"ה, ונראה דה"ד במקום שאין לותתין החטים דאם לא
 כן אסור באכילה כמ"ש לעיל סי' תנ"ג או"י פ"ז וגם כגון
 שהעריבה היתה נקיייה כמ"ש לעיל סי' תנ"א או"י קל"ד
 יע"ש. ועיין לעיל סי' תנ"ג או"י י"ד.

ז) ש"ם אין לשין מצוה מל"ה וכו' נראה דמירי בחטין
 שנפחנו ע"י ישראל דאילו נפחנו ע"י עכו"ם חש"ו

אפי"ה לשם ואפאה בר דעה אינו יולא כס' כדכחצ הרא"ש
 בשם השאלחות והביאו הסור לעיל בס"י תנ"ג. צ"ח. ומשמע
 דאפי"ה ישראל עומד ע"ג לא מהני דומיא דלישה ואפי"ה א"ל
 בט"ז סק"א כחצ דוקא לישא ואפי"ה אסור ע"י עכו"ם דבעינן
 שימור לשם מצוה ועכו"ם לא עושה אלא ע"ד עלמא אעפ"י
 שישראל עע"ג ומסורס שיוכין לשם מצוה כמ"ש ב"י בשם חש"ו
 הרשב"א א"ל הטחינה של חטים אין איסור ע"י עכו"ם אם
 ישראל עע"ג וכחצ וכן נוסגין בכל מקומות שאין שם רחיים
 של מים שטוחנים ברחיים של יד ע"י עכו"ם ואין צוה חש"ש
 אם ישראל עע"ג יע"ש. וכ"כ ח"י או"י ב' ה"ב או"י ח' ר"ז
 בס"י תנ"ג או"י ט"ז. ומיסו המט"י כחצ מאי דמשמע מהש"ע
 דלא בעינן שימור לשם מצוה אלא מלישה ואילך א"ל לא בשעת
 טחינה וסרקסה סיינו משום דאזיל לעמיהו בס"י תנ"ג דמחיר
 ליקח קמח מן השוק א"ל אליבא דהר"ף דס"ל דבעינן שימור
 משעת קצירה סה"כ אם עתה עכו"ם לא ילא ו"ה וכחצ וכן
 ראונו המדקדקים לעשות מצוה שמורה שלא לפחון את החטים
 אלא בבית ע"י ישראל ברחיים של יד ולא ע"י רחיים של
 עכו"ם של בהמות ואפי"ה ישראל עע"ג וכחצ שכי"ה מנהגם וכן
 ראונו לנהוג ולסנהג יע"ש. אמנם המחבר או"י ג' כחצ דברוב
 קהלות כהגו דמל"ה מצוה היא משעת קצירה ועם כל
 זה הטחינה הוא ע"י עכו"ם וכחצ הטעם משום דהטחינה ע"י
 בהמיק וכיוצא וסגוי אינו עושה כ"א לתח חטים בכלי וכל

כ"ה הרא"ש היה משתדל במצת מצוה ועומד על עשייתה ומזוהו העוסקים בהם ומסייע בעריכתן וכן ראו לכל אדם לעשות להטפל הוא בעצמו במצוה: ג' הלש אחר זמן איסור חמץ יאמר בשעת לישה כל פירות שיפלו בשעת לישה ועריכה וכן בצק הנדבק בכלים אני מבטל אותם כדי שנמצא שמבטלן קודם חמיצן:

באר הגולה
ב שס. ג טור וכ"כ
המדברי ספק ג'
דפסחים ו"פ.
ד שס במדכו

אין

בף החיים

כי אפי' צפרסקיא מצוה להטעם בצבד קינו וזה במלוא שבינו למקום. חו"י ס"י ר"ה יעוש"ב. מחזיר או"י ד'.

שם. כה"ש ס"ה משהדל וכו' משום שנאמר לרבות צשמלוהם על שכמם והלא סיסים וחמורים הרבה היו להם אלא שחביבה היה המלוא עליהם. ועוד טעם דכל מצוה יעשה צע"ב גופים כדאשכחן פי' כל כחבו גבי אמוראים חד חריך רישא לשבחה וחד מלח שיבועא (פי' דגים) ועיד דמלח מחקרי לחם עני ודרכו של עני הוא מסיק ולאשחו לשה. ועוד נמו משום שיבעל בעלמו את הפירותים בכל פעם ופעם ערם יחמלו. דרשות מהר"ל ה' חיקון המלוא.

ח' שם. במלח מלוא וכו' ואני מהמשדלים אף לשאר מלוא שאני עושה לביתי לפי שרוב המלוא הנעשה צו"ז אינם עשויות ע"פ דיני הס"ס והמפרשים ז"ל פרי"ח. וכ"כ הר"ז או"י ד' דראוי לכל אדם אף בשאר מלוא לעמיד על עשייתן ולא להאזין לע"ה. ועיין לעיל או"י ט'.

י"ג שם. וכן ראו לכל אדם וכו' צ"ל כוונתו האר"י ז"ל כחצ שיטתו טלמו במלח של מלוא עד כי יחמם ויזיע וצוה ישבר כקל"י שגולדו מש"ז לבעלה. ע"ז סק"ב. והב"ד האחרונים. ומיכו כעה לא מלאחי זה בכחבו הא"י ז"ל צ"ח שערים שסידר מהרש"ו ז"ל כ"ח צ"ח מ"ח צמכת ניסן פ"ג או"י ג' וכן החיד"א בצפורן שמיר או"י קל"ב כחצ זה ניכ דבעורה בלישה מלח מלוא עד שזייע מועיל לחטא זה לחקן אשר פנס ולא כחצו ע"ש האר"י ז"ל יע"ש ואפשר שהוא משאר ספרי המקובלים או"י מס' הגז' ומ"מ יש ליזכר שלא ינטף מויעחו על העיסה משום דאויכא למיד דזיעת האדם הוא כמי פירות כמ"ש לקמן ס"י הס"ז ומי פירות עם מים ממכרין להחמוץ כמ"ש ס"י הס"ב יע"ש.

ד' שם. להטפל הוא בעלמו וכו' ואשה בכל אלה שחטחון וחליש קמה למלח מלוא הסוכה לה סגולה שלא הפיל פרי צמח מפלח נפלים כמ"ש צ"ח רפואה וחיים צפ"ב דמ"ד ע"ב משם ליקומו מהר"ן ז"ל. יפ"ל ח"ה או"י צ' ועיין לעיל או"י י"א וס"י ח"ה או"י ט"ז ודוק.

כ"א שם. להטפל הוא בעלמו צמ"כ. ואין ליהן לגוי ממלח מלוא לאכול כמ"ש לעיל ס"י ח"ה או"י י"ט יע"ש.

כ"ב סע"י ג' הלש אחר זמן איסור חמץ וכו' וסא דכחצ כאן דוקא לאחר זמן איסורו הטעם דקודם זמן איסורו יסיו בכלל הביטול דכל חמירא משא"כ אחר זמן איסורו אין צדו לבעלם אס נחמלא. ע"ז סק"ג. חק יוסף או"י ז' וכ"כ הפרי"ח וכתב ודלא כהב"ח שכחצ דאף בלש קודם זמן איסורו לריך לעשות כן יע"ש וכן הסכים הסו"ג. וכן ח"י או"י ט' ומאמר או"י צ' הסכימו לדברי שש"ע ודלא כהב"ח יע"ש. וכ"כ האחרונים. ומיכו לטעם הס"ז והפרי"ח דקודם זמן איסורו יסיו בכלל הביטול הלש אחר ציטול אפ"י שערין לא

מלח שאינה של מלוא וגרסה שלא דברו בגאונים ז"ל אלא לזמנם שהיו משחמשים ע"י גזיות שאינם שפחות שלהם דכיון שאינן שפחות שלכן אס יעשו איזה צנידס לא מרחחי אבל שפחות שלנו דמרחחו אס יעשו איזה צנידס אין להקפיד צוה עכ"ל והביאו הסו"ג או"י א' ומיכו צו"ז שחוק המלכות אסיר לקנח עד או שפחה ואינם אלא צמירות לא מרחחי וא"כ אין להניחם לעסוק אפי' במלח שאינה של מלוא. ועיין לעיל ס"י ח"ה או"י א'.

י"ב ומה עוב דכל צע"ב אשר עושה המלח וקה לו ח"ה אחד המכירו ורגיל אללו שיהיה עומד ע"ג עשיית המלוח מחחלה ועד סוף ויהן לו שכרו מושלם. מליח ס"י ג' או"י ט"ז.

י"ג שם. ולא ע"י חש"ו. וחרש היינו שאינו שומע ואינו מדבר. ושטם היינו שמה"ב מה שנוחנין לו כמ"ש צו"ד ס"י א' סע"י ה' יע"ש. ע"ז סק"א. ח"י או"י ג' וכ"כ האחרונים. וקטן כחצ דדרשות מהר"ל ה' חיקון המלוח עד שיהיה צר מלוח וכמ"ז סס כחצ עד שיהיה לו הצנה צמה שאומר לו שיעשה לשם מלוח אשר לוח סע"י וכחצ על דברי מהר"ל הגז' שהוא חומרא יחירה יע"ש. אמנם הס"י או"י ג' הסכים כדברי מהר"ל וכחצ על דברי כמ"ז הגז' שאינם מוכרחים יע"ש. וכ"כ א"ר או"י צ' וכחצ כמ"ז או"י א' דמשמע מדבריהם דצ"י י"ג שנים וצ"י שערות וכ"כ הר"ז או"י צ' וכחצ ע"ש כמ"ז כיון דיש דס"ל דשומור לשם מלח ד"ח (עיין לעיל או"י א') אין לסמוך להחלה לומר מוסחמא יש להם י"ג שנים וצ"י שערות עד שיהיו גדולים צשנים יע"ש. ועיין לעיל ס"י ה"ה סע"י ה' ובדברינו לשם צס"ד.

י"ד וכתב ע"ש המ"ז דכך לשמה יראה דיוצא צפה ומיכו יראה דיעבד אפי' צחישב סגו וסחמא דמלח לשמה משא"כ עחינה וקלירה סחמא לאו לשמה וצ"ע עכ"ל וע"כ יש ליזכר גם צשעה קלירה ועחינה לומר לשם מלח מלוח. ועיין צ"ח שאח"ז.

ט"ז שם. וקטן. וקטנה עד שחסיס צה י"ב שנים ויום א' כמ"ש לקמן ס"י הרע"ז. וצע"ש כמס' אגשים מקילין ומניחין לקטן וקטנה ליהן מים לחוך הקמח ושלא כדיון עושין דנחוצה מים לחוך הקמח בכלל לישה הוא לדעה ס"י"א לעיל ס"י סכ"ד סע"י ג' ולא נפיק לדידקו חוצה מלח צמלח כזו אס לא שלוקח מלוח אחרות לילוי הסדר לקיים המ"ע דאכילה מלח. מ"ב או"י ד' ולפ"ז גם צנחונה המים לחוך הקמח צ"ל לשם מלח מלוח וכמ"ש לעיל ס"י ח"ה או"י ח' וכן צניקור המלוח לדעה המחמירים לעיל או"י ח' דצעינן ע"י גדול יע"ש.

ט"ז סע"י ב' כה"ש ס"ה משהדל וכו' וזה מנהג הגאונים כמ"ש ז"ל וכטעם דק"ל מלוח צו יותר מצמלוהו (כמ"ש בקידושין רפ"ז) ואמרו פי' כל כחבו (שבח קו"ט ע"א וכו' בקידושין ס"ס) דגדולי ישראל היו עושין בעלמם לכבוד שבח ולא חסבור דס"ד לפי שהיו עושים צביחם וצחמוחם לא (מה)

באר הגולה
וסי' ה' כתיבה
פסחים ל"ז ו' עור
וכי' הכל צו'

ד האין עושין סריקין המצויירין דהיינו לצייר בפת כמין חיה ועוף ואכל כל מה שעושי' אותו במסרק כדי שלא יתפח וכן מה שמנקבין המצות מותר ומ"מ טוב למחר לעשותן שלא להשהות בהם.

הגה

כף החיים

(א) **שם.** אני מבטל אוהס. ואף אם אינו עומד שם וכול לבטל צביונו. א"ל או' ב' ועיין לעיל ס"י הל"ד סעי' ד'.

(ב) **שם.** שמבטלן קודם חימוץ. ובעת שצריך לבטל קודם שיחמיץ משום דבחר איסורים לאו ברשותיה הוא לבטלו כדאמרין בפסחים ז' ע"א. צ"י. ויעבור עליהם צ"י וצ"י עד שיסרפס. לבוש. ואף כשאין בהם כוזה עובר עליהם מד"ס (ועוד דחצי שיעור איסור מה"ס) אבל אם ביטל קודם שיחממו אף שיהחממו אח"כ אינו עובר עליהם אף אם יש בהם כוזה כשזוקצלי ויחדקו יחד. ר"ז או' ה' ואעפ"י שביטל קודם שיחממו שאינו עובר עליהם מ"מ לר"ך לצערם אח"כ וכמ"ס לעיל או' כ"ז יעו"ס.

(ג) **סעי' ד'.** אין עושין סריקין וכו' מפני ששוכס עליון לציירן ואין נוהגין מסר לחגור ומחמיצין. פסחים ל"ז ע"א ופירש"י שם. צ"י. לבוש. ואפ"י כמלוא סם רקיקין דקון שאין ממסרין להחמין אעפ"י כן אסרו חכמים ואפ"י רולס לעשות הל"ד ע"י דפוס שאינו שוכס כלום אעפ"י כן לא חילקו חכמים בגזירתם לפי שסרואס שיאפה מלוא מלויירות אינו יודע שגששו ע"י דפוס ויבא להחיר אף בלא דפוס. ר"ז או' ז' ואפ"י בשאר מלוא איסור. חמ"מ או' ד' ובדרשוה מסר"ל ה' היקון המלוא כחב עוד הטעם דאין מלויירין בדפוס משום דהצק נכנס בדפוס ומחמין והבואו מ"א סק"ג יעו"ס. ועיין עוד לקמן או' מ"ב.

(ד) **שם.** אין עושין סריקין וכו' היינו לכתחלה אבל דיעבד וזלאין צב. צ"י. צ"ח. ט"ז סק"ד. ח"י או' ו"ד. א"ר או' ה' פ"ח. שו"ג או' ה' חק יוסף או' ח' חמ"מ או' ד' ר"ז או' ט' וכייוו בלא שסם צלויירן שיעור חימוץ ואז כיון שכבר נעשה אדם ואלא צב י"ח אפ"י לכתחלה. ר"ז שם.

(ה) **שם.** אין עושין סריקין וכו' לכתחלה אין עושין סן של צעלי צחים או נחומין ואף בדפוס איסור ודיעבד אף בכל ענין שרי. מש"ז או' ד'.

(ו) **שם.** אין עושין סריקין וכו' יש נוסגין לצייר אזה אוהיות במל"ת עפ"י כחצי סרצ סקדוס האר"י ז"ל אבל בקושטא אין כונת רבינו האר"י ז"ל לצייר צלור ממש רק בצווגה וכן מלאחי בהגסות סרצ המקובל מהר"ר יעקב למח זל"ס וכמ"ס לעיל ס"י ש"מ צ"ד. צרכ"י צ"ס ז"ל או' ג' וצ"י הע"ה או' ז' יעו"ס. ודברי צרכ"י ס"י דצ"י ש"מ כבר נחצנו אוהס לעיל ס"י ש"מ או' ל"ב קחנו משס. ומ"מ אם נעשו צבס לורה אוהיות אין איסור לשדרם בשבח וי"ט משום מוחק אם סם מהמלכ עלמה וכמ"ס לעיל ס"י ש"מ או' ל"א צבס כמה פ"י יעו"ס. וית' עוד מזה לקמן ס"י הע"ג סעי' ו' וס"י הע"ה סעי' ז' צבגה יעו"ס.

(ז) **שם.** אבל כל מה שעושין אוהו במסרק וכו' פ"י אעפ"י שהוא כעין צור שרי כיון שאינו מטון לצייר. מ"א סק"ג. ח"י או' י"א. א"ר או' ו' חק יוסף או' ט' חמ"מ או' ד' ר"ז או' ח' ח"א כלל קכ"ח או' כ"ה. וקל"ח נכגו

לא סגיג זמן איסורו ויכול לבטל אחר חימוץ מ"מ טוב לבטל בשעת ליסה דחיישינן שמא ישכח לבטל אח"כ.

(בג) **שם.** ואמר בשעת ליסה וכו' ואם לא אמר בשעת ליסה ויכל לומר אח"כ כ"ז שלא נתחממו אלא של"ל בלשון הזה כל פירורין שנפלו מעיסתו בשעת ליסה ועריכה וכל הצק שנדבק בכלים יהיו הפקר כעפרא דארעא. (כד) **שם.** ואמר בשעת ליסה וכו' וז"ל בלשון שמבין כמ"ס לעיל ס"י הל"ד סעי' צ' צבגה.

(כה) **שם.** כל פירורים וכו' ואעפ"י שבעלמא אמרין פירורין הפקר פ"י מאלוין בלי ביטול שאני הכא דחיישינן שמה לאחר האפיייה מכבדין הבית ויכנסו וראויים להחשב (ר"ל שוכס צבס כוזה) ומכר"ז רונקול ז"ל חילק הא דאמרין בעלמא פירורין הפקר היינו פירורי פה אבל פירורי בלק מאחר דעדיין ראוי לידבק יחד חשיבי ולא בטלי. דרשוה מסר"ל ה' היקון המלוא. מט"מ ס"י הקע"ט. שכנס"ג צבגס"ט או' ג' ט"ז סק"ג. מ"א סק"ב. א"ר או' ד' מאמר או' ג' ר"ז או' ה'.

(כו) **ויזהרו** לאחר שנאפו המל"ת לכבד ציח האופס ומס שנמלא לשם ישרף דחמץ צפסח איסור צבגהס אפ"י לבהמה הפקר ואין נכון שממסרין כ"כ שלא לכבד ציח ועוד ח"ו דלמא אחי לודי מאלל בשום דך כגון שיפול מידו דבר וידבק פירורי הצק ולאו אדעתיה וכס"ג. דרשוה מסר"ל ס"ס. מט"מ ס"י הק"פ. ודברי מסר"ל ס"י ה"א ס"ב צ"ח בקיור ושכנס"ג צבגס"ט או' ה' וספר"ח. וכחצ ספר"ח דוס צרור דכל חמץ אעפ"י שביטלו לר"ך ביטור מדרבנן כמבואר ברס"י הל"א יעו"ס. והבואו סשיג או' ג' וכחצ וכן סמנהג לכבד אח ציח אף לא לשרוף אח הצק אלא להשליכו להפקר עכ"ל. ועיין לעיל ס"י חמ"ב או' ח"פ שכחצנו דגס פירורי פה לר"ך לבטל יעו"ס. ועוד עיין לעיל רס"י חמ"ה.

(כז) **שם.** כל הפירורים וכו' וכחצ מסר"ב בחש"י שצריך שיאמר פירורין יהיו הפקר אבל אם אמר פירורין הפקר אינו מועיל דמשמע דמעלמן סן הפקר וזה אינו. ד"מ או' צ' מט"מ ס"י הקע"ט. פרישס או' א' ט"ז סק"ג. ועיין מ"א סק"ב מ"ס ליישב מנהג העולם שאומרים פירורים הפקר ומ"מ כחצ ד"ל כמ"ס צש"ע יעו"ס. ומ"ס ח"י או' ח' לקיים מנהג העולם כבר השיג עליו חק יוסף או' ו' והסכים לדברי האחרונים של"ל יהיו הפקר יעו"ס. וכ"כ הר"ז או' ח' דאף שיש מיישבים סמנהג מ"מ יוחר טוב לומר בלשון המבדר יוחר ועכ"פ לר"ך שיאמר בלשון שמבין כמ"ס צס"י הל"ד עכ"ל. ועיין לעיל או' כ"ד.

(כח) **שם.** כל פירורין וכו' ויודרס צרגליו צעפר קודם שיבואו לודי חימוץ דאס יבואו לודי חימוץ לר"ך לשרפס. שה"ל. ויזכר לנער. מעל השלחן שלא יחטרו צבצק. מ"א שס. ועיין לעיל ס"י חמ"ט או' ס"ג.

(כט) **שם.** וכן חמץ סנדבק בכלים וכו' ועיין לעיל ס"י חמ"ט סעי' ד' צבגה צעניין כלס צו"ט מה יעשה בכלים אח"כ ובדבריו לשם צס"ד.

באר הגולה
מ"ט
א טור בשם הר"ק
יונה

ז אין ליתן ביצים שלמים במצה שתאפה עמהם :

תסא דיני אפיות המצה. וכו' ה' סעיפים :

א תנור שאופים בו חמץ צריך ליוהר כשיסיקוהו כדי לאפות בו מצה שילכו הגחלים על פני כולו ואין די לו בלהבה דכמו שבולע ע"י גחלים כך פולט ע"י גחלים ושיהו ניצוצות נתזין ממנו הילכך אם הסיקוהו כמה פעמים קודם חפסח אינו מספיק אא"כ כיון להתירו לצורך פסח כי שמא לא הלכו הגחלים

כף החיים

אוי יו"ד. חק יוסף אוי י"ג. אי"א אוי ה' מאמ"ר שם. ר"ז אוי י"ב.

א) סעי' א. תנור שאופין בו חמץ וכו' ואין חילוק בין תנורים שפיהן מן הלד כמו שלנו ובין תנורים קטנים שפיהן למעלה. ב"ח. מ"ב אוי א' ואף שהתנורים שלנו נעשו מלכדים הנשרפים בכבשן ויש להם דין כלי חרס שאינו יולא מידי דופיו מ"מ מהני היסק כיון דהסיקן מצפנים ולא חיים עליהו דלמא פקעי. ח"י אוי א' חק יוסף אוי א'.

ב) שם. שילכו הגחלים ע"פ כולו וכו' כ"כ הטור בשם הרי"ו ונה' וכתב הב"ח נראה דס"ל להטור דהרי יונה חולק על רב נטוראי דלרב נטוראי בתנור כיון דאיכא ע"ג גחלים או שלהבת מהני אבל הרי"ו ונה' כתב דאין די לו בשלהבת אלא צעוק דילכו הגחלים ע"פ כולו יעו"ש. וכ"כ השו"ג אוי א' דלרב נטוראי ורב עמרם מהני היסק לתנור אעפ"י שלא הלכו הגחלים ע"פ כולו וע"כ כתב מוסתים לחוש לסברת הרי"ו ונה' לכתחלה אבל לא לאסור צדיעצד וכתב כי כ"ה דעת הש"ע דלא חש לסי' הרי"ו ונה' אלא לכתחלה יעו"ש. אבל המאמ"ר אוי א' כתב דאין להקל כלל וכתב שכ"פ מ"א להחמיר בפשיטות יעו"ש והוא מנ"ש לקמן אוי ד' יעו"ש.

ג) שם. דכמו שבולע ע"י גחלים וכו' ר"ל שמוחלים החמץ הלל הגחלים בשעת אפיה וע"ז הו' הצליעה ע"י גחלים.

ד) שם. הלכך אם הסיקוהו כמה פעמים וכו' וצדיעצד נראה דיש להקל אבל אם הסיקוהו רק פעם א' ולא כיון להתירו וספק אם הלכו הגחלים ע"פ כולו יש לאסור צדיעצד דהא תנור דינו ככלי חרס וצעי הסקה היטב כמ"ש רס"ו תני"א. מ"א סק"א ח"י אוי ב' א"ר אוי ה' חק יוסף אוי ב' ר"ז אוי א' ח"א כלל קכ"ה אוי ב'.
ה) ואם כסיק וכלו הגחלים בחלוו ובשאר ספק ואפו מליח צלד שכלכו הנחלים שם י"ל דשרי דסו"ס שם הגחלים ע"פ כולו ושמא אין ביטול ואפ"י מפעפע כולו. אי"א אוי א' פ"ח.

ו) ואם אפו בתנור חמץ מלא ולא הלכו הגחלים ע"פ כולו קודם פסח ואינו צ"י ונוהן טעם לפגם מותר. אי"א אוי ב'.
ז) שם. אלא אי"כ כיון להתירו לצורך פסח וכו' ובטעם דלא אמרינן כבולעו כך פולטו משום דלא ומי הסיק דחדא שעהא לכוסק דכולא שעהא וכדאמרינן בדולא דני מר עוקצא צסק מס' ע"ז. פרי"ח.

ח) נכון להסיק סתור צליב דכיון דאחעביד צם מליח חדא יחעבד מליח אחרת. ומסר"י ה"ס רגיל לעשות ממנו הסק צפי סתור בשעת אפיות המליח משום דיש שבת עליהם

פשטורה של צמר ופלדאוגי"ש הוא פשטורה של גבינה. ש"י אוי ט' וע"ש שסביל סמוכות לזה יעו"ש. ועוד עיין לקמן סי' הק"ט סעי' ס'.

נא) שם. שלא לעשות פלדוגי"ש וכו' לפי שבטעם אש"י ואלא ליחס מהבשר והגבינה ומלחלת העיסה ומעכבה אפ"יחה ועוד שליחה זו ריגס כמו מי פירות דכסס מחערבים בעיסה שנילושה צמים היא מתסרת להחמין מיד כמ"ש צס"י חס"ב וא"כ יש לחוש שמא כשיאלס שליחה לתוך העיסה נחממלה מיד קודם שחסיק חיס האם לשלש צה לאפותה. ר"ז אוי י"א.

בן) שם. שלא לעשות פלדוגי"ש וכו' ואף שנעשו עם מי פירות גזרו בזה. ח"י אוי ט"ז. וכ"כ המו"ק.

גן) שם. שלא לעשות פלדוגי"ש וכו' ואפ"י צדיעצד יש לאסור. מ"א סק"ה. פרי"ח. א"ר אוי יו"ד ועיין לקמן אוי כ"ה. ומהו נסתברא דמנלה אפ"יחה ש"ד. פרי"ח ויתבאר זה לקמן סי' תס"א אוי ל"א וס"י תס"ג אם מותר לעשות תצטיל מנלה אפ"יחה יעו"ש.

דן) סעי' ז' אין ליתן ציליס וכו' שהרי יולא מהם ליחה ומעכבה אפ"יחה ואפ"י חס הביולה מצושלת קרוב הדבר לאסור לפי שנועכבת אפ"יחה. צ"י בשם אר"ח. מ"א שם.

הן) שם. אין ליתן ציליס וכו' ומשמע מלשון הש"ע שכתב אין ליתן ציליס וכו' דלכתחלה אסור וצדיעצד שרי וכ"מ צסעי' ו' שכתב אין להקל וכו' מהו למנהגינו שאנו אוסרים מלה כפולה מפני שנועכבת אפ"יחה נראה דיש לאסור ג"כ כשנתן בתוכו ציליס שלימים או בשר ועוד דגו' פירות עם מים ממהרין להחמין כמ"ש סי' תס"ב. מ"א שם. מהו הפר"ח כתב צדיעצד נראה להתיר אף ציליס חיים אבל ח"י אוי י"ז כתב דבדרי מ"א דאפ"י צדיעצד יש לאסור כגון צמלה כפולה. וכ"כ א"ר אוי יו"ד אי"א אוי ה' ר"ז אוי י"א. וכ"כ המאמ"ר אוי ו' דציליס אף צדיעצד ראוהו להחמיר.

וין) שם. אין ליתן ציליס וכו' י"א שה"ה שאסור ללוש העיסה עם זרעים כגון שומים וכיוצא בו מהאי טעמא. צ"י בשם אר"ח. וכתב הט"ז סק"ז ונה' אסרתי צמלה שנמלה צה אחר אפ"יחה קטנית אחת ואעפ"י שאין קטנית מחמין כמ"ש סי' תני"ג מ"מ מטעם עיכוב האפ"יחה יש לאסור עכ"ל. אמנם הפר"ח כתב על דברי אר"ח הגו' דחומרה יתירה היא דהא צירוש אמרינן צפי כל שעה וולאין צמלה מתוצלת וכו' יעו"ש. וכ"כ השו"ג אוי יו"ד דהש"ע השמיט סברת י"א כי כבר פסק לעול צס"ו חגי"ה סעי' ו' הפך סברת זו דיוולאין צמלה מתוצלת וכו' יעו"ש. וכ"כ המ"א סק"ה דאם נתן לתוכה זרעונים שאינם חדים אפ"י אינם כחושים שרי צדיעצד. וכ"כ ח"י אוי י"ז. א"ר

על פני כולו כל זמן שלא כוון לכך ויש נוהגים להשיל בוקרקע חדש כדי שלא יצטרכו היסק ומנהג יפה הוא. הגם וכשמכשירו ע"י היסק טוב וישר הוא לחזור ולהסיק לאורך האפייה ולא לעשות הכל בהיסק אחד תשובת

כף החיים

עמדתי ע"ז בחשו' וסורתי שסוף סיחר גמור בכס"ג זכו דוקא דיעמד שכבר נאפו בו אבל לכתחלה אין לאפות בחגור שיש בו חשש מלח והחוקין לזם הוא שלא יעול מלח בחתחת החגור כ"א שאר דברים הגורמים חימום כשברי כלי זכוכית או פסילה של ברזל וחול וכדומה ואם כבר הטיל בו מלח ויחר לאפות בחתלה פעמים הרבה חמץ עד שיכלס ויחסר כל המלח שבו ואם ראש שעדיין לא נחקנס יעשה אותו בטיחה טיט כל סביבות החגור אשר ימלא שם צדק וסדק וכמו כן בין צדקי וסדקי הרעפים גם יעשה בה טיט ואח"כ כשנותן האש סרי מחזקו בו ואין כח למלא ללאח מידי דופיו כלל. ר"ח או"י א"י.

יג) שם הגם. טיב וישר הוא לחזור ולהסיק וכו' ומדכחז הרב טוב וישר הוא משמע דליכא חיוב מדינא ומכאן דקדק מויה וואלף סרווץ ז"ל דאם שכת להסיק ולהכשיר החגור קודם יו"ט ולריך להכשירו ביו"ט דמותה לעשות הכל בהיסק א"י ושלא לעשות הבערה שלא לאורך יו"ט וכחבואר לקמן ס"י חק"ט לענין ליבון ביו"ט כלי ברזל שאפו בו פאלדיין יעו"ש וה"ה סכא רק שיסיק טיטב עד שילכו גחלים ע"פ כולו ונכון הוא. ח"י או"י ד' חק יוסף או"י ד' י"א בהנה"ט. מיכו הא"ר או"י ג' כחז על דברי ח"י הנה"ט י"ע כיון דק"ל הכא דלריך שיכא ליטליה טיחזון ממנו כיו כמו בלוע מנבלס דאסור בסי' חק"ט יעו"ש אמנם הא"י או"י ג' כחז דשאני סהס דניכר שלריך הכשר משא"כ בחגור דדרך להסיק יפה יעו"ש. וכ"כ המק"ה או"י א"י.

יד) שם בהגם. טיב וישר הוא לחזור ולהסיק וכו' והטעם משום דחמץ אסור בהנאה ובשסיק בהנאה שמה סיס שם חמץ צעין ונשרף וגמלא נהגס מחמץ ולכן אפי' אופה קודם זמן איסורו מסיקין שניה (משום לא פליג. מחה"ש) וכמ"ש ס"י חמ"ה [סק"ד] א"י סטעס דחיירא שישרף הפח ולא יסיק כיכ טיטב ולפי' לריך לשהות בהחיים עד שיטען קלח החגור ואח"כ יסיק שניה והא דעושין צבשר וחלב כלל בהיסק אחד בחמץ החמירו יוחר. מ"א סק"ג. מיכו האחרונים לא הביאו רק פעם ב' של מ"א. ח"י או"י ה' א"ר או"י ג' חק יוסף או"י ה' ר"ז או"י ג' וכ"כ האמ"ר או"י ג' דטעס שטי הוא הנכון אלא שכחז דהמנהג במדינות אלו שלא להאריך היסק שני ואולי ס"ל כטעם הראשון שהזכיר המ"א ולכן אין מסיקין שניה כיון שסוף קודם זמן איסורו ודלא כהמ"א והמחמיר טע"ב עכ"ל. אמנם בצי"ח כחז דטעולם נכסגין לחזור ולהסיק לאורך המלח.

טו) מצאתי כחוב בגליון שאין לאפות מלח בחגור על מקיס שכבר נאפות חזרהה אם לא כשיסיק החגור פעם שנייה וראיה מחלוטס וכו' ואמרינן בחולין הא"י חלה דחלוט ציה זמנא חדא לא ליחלוט ציה וכו' דפסק כה החומץ וה"ה סכא דלנענן כבר חיס החגור במקום מושב מלח ראשונה ע"כ. א"ר או"י א"י ומיכו צוה"ז אין חזרין צזה וכ"ל סטעס משום דצוה"ז מניחין אש ועל"ס הרבה ואופן ריקקין והרקיק הוא מחבבל היקף וכשמכשירו היקף חוזר המקיס

על"ס צפה. מכריזין ס"י קל"ג. כה"ג בהנה"ט. וצדרשות מסכ"ל ה' חוקין המלח כחז נוסגין להסיק החגור למלח צע"י ערבה של לולבין ססיו לו בסיכיה יעו"ש וכ"כ רש"ל בחשו' ס"י פ"ז טראס למר אביו ז"ל שהיכ מקובל מרבותיו לשרוף החמץ בהוסטנות ויש זורקין בחגור צעה אפיית המלח ואלו ואלו דח"ח עכ"ל חק יוסף או"י ו' כחז דיש נוסגין להסיק צסכך של הסוכה. וא"כ מ"ש כאן ספר"ח נכון להסיק החגור בלוגז וכו' צסס חשו' רש"ל הנה והביאו סס"ג חק יוסף שם נראה דט"ס הוא. ועוד עיין לעיל ס"י חמ"ה או"י ע"י.

טז) שם. ויש נוסגין להטיל בו קרקע חדש וכו' פ"י דהספ"ח לא יצטרכו היסק ע"פ כולו. ואחר שמנהג יפס הוא לפי שא"ל לדקדק שילכו הגחלים ע"פ כולו ממס. צ"ח. ומשמע מדברי בצי"ח הנה דלריך להסיקו ג"כ אלא שא"ל שילכו הגחלים ע"פ כולו אבל בלבוש כחז ויש נוסגין להטיל בו קרקע חדשה כדי שלא יצטרך היסק. ו"כ הר"ז או"י צ' וכ"מ ממ"ש בא"י שאח"ז ובא"י שאחריו.

יז) שם. קרקע חדש וכו' ובלבד שיטילו בו קרקע עבס בכדי אלצבע (ר"ל עובי רוחב אגודל) או יוחר ע"פ כולו אבל סטחס מועטת בעלמא כדרך שהנשים עושות כ"ל שאינה מועלת שאינה מספקת מפני הפליטה ממה שבלוע בהגירה. לבזש. עו"ש או"י א"י ר"ז או"י צ' ובפחות מעובי רוחב אלצבע אגודל צטיחה מועטת דיעמד יש ללמד ולהחיר. א"א או"י צ'.

יח) שם. קרקע חדש וכו' ולד העליון שבהגור כשמסיקין אותו לאפות מחבבן ע"י השלשצה אבל כובא שטיג החגור כיון שאין מסיקין בחוכו אם רוצה להשתמש בו צפסח לריך להטות מכל סביביו ומלמעלה. מ"א סק"ב. וכס"ג יש לנהוג במה שאנו קורין רע"ר או טעניק עו"ש להטות כעובי אלצבע כל סביביו וכן ע"ג כירה. ויש נוסגין להחלבן הרע"ר ע"י גחלים וכס"ג וכן ראוי לנהוג כל השנה בין מאכלי חלב ובשר. ח"י או"י ג' א"ר או"י צ' חק יוסף או"י ג' ומיכו מ"ש ח"י וכן ראוי לנהוג כל השנה בין מאכלי חלב ובשר כחז שם היינו כשידוע שנחנו בו חלב או בשר צעין בלא הפסק קדרס משא"כ צפסח דמסתמא עשו כן בכל השנה עכ"ל ור"ל סא דמחמירין צפסח אעפ"י שאין יודע שנחנו שם חמץ צעין משום דכיון שמצטלין שם כל השנה מסתמא צשלו ג"כ שם חמץ צעין. ועיין בחשו' חו"ס ס"י ק"ל לענין הרע"ר"ן של חרס דלא מהני לטות צטיט צלי הסקה על סמך היחר דאין בלוע יולא מדופן לדופן. דנעטס גולם אחד ודופן אחד הוא ולא מהני טיט כ"א צרע"ר"ן של מהכת דאיתו מהחבר יפה או צרער של חרס להטיח ברזל אבל לא צטיט לשל חרס ומ"מ מחיר ע"י היסק קלח גחלים בחתלה ואח"כ לטות עליהם טיט יעו"ש.

יט) שם. קרקע חדש וכו' וג"ל דמטילין קרקע חדש בחגור לאפות בה מלח לחג הפסח וזכרו הרבה מאד שלא יעילו מלח בקרקעות החגור כי אח"כ ע"י האור הוא מצלצץ ויואל המלח ונחון טעס במלח ובאנו לידי סקפוק וחשש חימוץ למ"ד דהמלח יש לו דין מ"ש והגם שכבר טיט יעו"ש.

(כו)

באר הגולה
ב | טור בשם
רצ נטוראי
ג | שם בשם רצ עמרם
ד | לוחות חיים

(השנה מכרי"ב) ב - טפקא (פ"י אחר מן הרעפין שמכסין בהם כנג קופי בלע"ז) של חרם חדשה ל"ש הסיקה מבפנים או מבחוץ מותר כיון שהאור שולט תחתיה אעפ"י שאין שלהבת עולה על גבה מרתח רתח והפת נאפית מיד ואינה בא לידי חימוץ אבל צריך להסיק תחלה בין תנור בין כוביא בין באלפס בלא מים בין בקרקע אבל להדביקו תחלה ואח"כ להסיק גיש אוסרים וטוב ליזהר דויש מי שאומר שראוי למחות שלא יעשו חרות

כף החיים

ב"ח. ועיין לעיל ס"י תכ"ד סעי' ג' דבזכ"ז אסרו חלוטת וא"כ אפי' לשאר מצות אסור ואפי' דיעבד.
(ג) **שם**. בלא מים. וה"ל בשאר משקין. פרי"ת. ש"ג או' ד' ואף דיעבד יש לאסור. פרי"ת. ש"ג. ש"ס.
(ד) **שם**. בין בקרקע. והוא ערוקנין שכתוב לעיל ס"י קס"ח סעי' ט"ו ועי"ש שאין רשאי לבדוק עליו המוליא ובה"מ אלא א"כ קבע סעודתו עליו ועי"ש אצל וולאין זו י"ח מלה כמ"ש לעיל או' כ"א.
(ה) **שם**. יש אוסרים וטוב ליזהר. מ"ש יש אוסרים לפי שיש פלוגתא בזה כמ"ש בטור וב"י. ומ"ש וטוב ליזהר לפי שכתב ב"י בשם סמ"ק ולענין דיעבד ל"ע שאל האור שולט במלח קודם שיטור מיל ומ"מ נכון להחמיר ע"ל ועי"כ כתב בש"ע ונכון ליזהר ומשמע כיוונו לכתחלה אצל דיעבד אין לאסור. וכ"כ ספר"ת. ש"ג או' ו' מאמר או' ה' והר"ז או' ד' כתב דאפי' דיעבד טענר ודבוק ואח"כ כרחיק נכון להחמיר שלא לאכלס בפסח אם אפשר לו. וכ"ז בלא שטה שיטור מיל עד התחלת האפי"ס דאל"כ הול חמץ גמור ולכ"ע אסור אפי' דיעבד כמ"ש לעיל ס"י ח"ט סעי' ז' וא"כ יש חמיונות באותו מקום אפי' בפחות משטור מיל אסור כמ"ש בדבריו לשם או' כ"ח ועי"ש.
(ו) **ואם** שמו מלה על הכיור בתוך התנור לאפות אותה דיעבד יש להקל אצל לכתחלה יש ליזהר. ח"י או' ז' א"ר או' ה' ר"ז או' ה'.
(ז) **שם**. ויש מני שאומר וכו' כתב זה בשם יש מני שאומר לפי שהיא סברה יחידית שלא כתבה ב"י רק בשם או"ח.
(ח) **שם**. שראוי לנחות וכו' שיש לחוש שגוף יחמיונו קודם שיתחילו לאפות. ר"ז או' ו'
(ט) **שם**. שראוי לנחות וכו' ואינו אלא הומרה בעלמא ופשיטא דדיעבד יש להתיר ויולאין זה י"ח פרי"ת. ש"ג או' ז' ר"ז ש"ס.
(י) **שם**. שראוי לנחות וכו' וכ"ש שראוי לנחות שלא לאפות מלה בפסח בחמה. וכ"כ ריא"ז. הב"ד בשב"ג פי' כל שעה דאין אופין עיסה בחמה בפסח שאל תבא לידי חימוץ. וכתב שם עיסה הנאפת בחמה אינה קרויה לחם ואין מצרכין עליה המוליא ואין יולאין זה בפסח. כנה"ג בהגה"ט. משמע דמלה אינה אסורה דיעבד משום חימוץ ואף לפי מ"ש לעיל ס"י תנ"ט ס"ק כ"ו (ועיין בדבריו לשם או' ע"ח) בעצרה ולשה תחת השמש יש לאסור המלה דיעבד היינו במקום שאין חום השמש שולטת כ"כ כדי לאפות הלחם משא"כ אם החום שולטת כ"כ לא נחמלת כלל כי נאפית אצל חמומותיה כמו תוך התנור וש"י אך אסור לעשות כן ואין יולא י"ח מלה. ח"י או' ה' וכ"כ הר"ז או' ו' דאם עבר ואפה בחמה אעפ"י שנותרת באכילה מ"מ אין אדם יולא בזה י"ח אפי'

המקום הסוף להחמם כצראשונה מרוב האש והעלים אצל אין ה"ג במקום שאופין מעט עמים ואין שם אש ועלים הרבה לריך ליזהר שלא להניח אחרת במקומה עד שישער שחזר ונחמם המקום הסוף כצראשונה.

(זו) **סעי' ז**. טפקא של חרם וכו' טפקא היינו בזכ"א שכתוב בס"י הנ"ל סעי' ז' דהוי חגור שקורין פידלי"א ומ"ש כאן הטור דאסור לאפות זה בפסח היינו בלא הכשר אצל כבכשר כבר נחבאר שם שאם מלאהו גחלים מצפנים שרי דלא חיישינן דלמא חיים עליה. ב"י. וסגס שכתב אח"כ בשם ר"י דאם היה של חרם לא מהני ביה ה"סא נראה שסמך על מה שפסק שם בש"ע. ומיחו עיין בא"י שאח"ז שדעת האחרונים לחלק בין דרכו להסיקו מצפנים אם לא.

(טוב) **שם**. טפקא של חרם חדש וכו' משמע אצל ישנה אין לאפות זה אפי' ע"י ליבון דחיים עליה דלמא פקע כמ"ש ב"י בשם ר"י ואחר זה נמשך הלבוש אכן באמת נח' לעיל ס"י תכ"א סעי' ז' גבי כוביא דהוא הטפקא שבכאן דאם דרכו להסיק מצפנים דמהני הסקה להכשירו ומ"ש כאן חדשה לפי שלא מיירי כאן מדין הסכסר וכמ"ש ב"י ג"כ תחלה לפרש דברי הטור ושכן הסבירא נוחתה דלא כר"י שאחריו נמשך הלבוש. ח"י או' ו' ומיחו הא"ר או' ד' כתב דגם הלבוש מיירי בשאין דרכו להסיק צפנים אצל בדרכו להסיק צפנים מודם כאן דשרי ועי"ש. וכ"כ ב"ח דבזכ"א שדרכו להסיקו מצפנים לפעמים דינו כחגור דמהני ליה ה"סא פנימו דסיינו מולוי גומרי דלא חיים עליה אפי' הוא של חרם אצל טפקא של חרם שלעולם הסיקו מצחוץ לא מהני ליה ה"סא פנימו דילמא חיים וזאת היא דעת הרשב"א ורבינו הטור כדפרושי"ת לעיל ס"י תכ"א ודעת רצ נטוראי ודלא כר"י דלא התייר בזכ"א כלל אלא כשהוא של אבן ועי"ש.

(ח) **שם**. אצל לריך להסיק תחלה וכו' שאם ידבק הפת תחלה ואח"כ ירחיחנו יש לחוש שאל קודם שיסיס מרוחה היטב חמין הפת. ר"ז או' ד'.

(ט) **שם**. בין כוביא. היינו טפקא כמ"ש לעיל או' טו"ב.
(ד) **שם**. בין באלפס. הוא כלי שמשימין בו הסבסיל להבזבל כמ"ש הרמב"ם פי"ג דשבת ולפעמים אופין בו כמ"ש בפסחים ל"ז ע"א.

(כא) **שם**. בין באלפס וכו' ויולאין זה י"ח כמ"ש בפסחים ל"ז ע"א ופסקו הרמב"ם פי"ו דין ו' והרי"ף והרא"ש פי"ב דפסחים. וכן הגאפת בקרקע יולאין זה י"ח כמ"ש בצרכות ל"ח ע"א ופסקו הרמב"ם שם והרי"ף והרא"ש פי"ו דצרכות יעו"ש. ועיין לקמן או' כ"ד.

(כב) **שם**. בלא מים. דאילו במים היינו חלוט דהני הסם דאין יולאין זה דלחם עוני כתיב פרט לחלוט.

חררות ברמין (פ"י) אפר חס ליטורני (בלע"ז): ג המצה שנאפת עד שאם פורסין אותה אין חושין נמשכים ממנה יוצאים בה. (הגס ויש לזכור שלא ללקח מן החמור קודם לכן (ד"ע) ולסחורה כי תוכל לבא לירו חיבוטין

כף החיים

אפי' דדיעבד לפי שהאפיו בחמה אין קרוי לחם כלל והתורה אמרה לחם עוני יעו"ש.

א) נוהגין

לעשות סופגנין מנולה אפוייה. רשד"ס ח"א"ח סי' כ"ז. כנה"ג בהגז"י. פרי"ח. שעי"ת צס"י ת"ס. וכתב שם הכנה"ג שפעם אחת אשת חבר היתה מטגנת דגים בשמן במחצת והמנהג שטחים אותם בקמח שלא ידבקו במחצת ולפי שצפסח אין יכולין לעשות כן לקחה האשה הגז' מלה אפוייה וטחנה אותה עד אשר דק ונעשית קמח והטיחה בה את הדגים ובעת ההיא נכנסה השכנה וחצבה שהוא קמח ממש למחר הביאו לה דגים לטגן וטחנה אותם בקמח ממש וכשנשעו הדברים לחמנו העיר גזרו שלא יעשו עוד כן מפני מראית העין וכך הוא המנהג עד היום הזה וכתב שמטעם זה ג"כ אין עושין פת הבא בכסנין שנקראין פאשטיליש מנולה אפוייה יעו"ש.

מיהו הפרי"ח כתב על דברי כנה"ג הגז' דהכל מותר מן הדין ואין לנו לגזור גזירות מדעתנו ומה בכך אם אשה אחת טעתה בדין וכו' יעו"ש. וכ"כ בצס"י תס"ג והצ"ד הכס"א שם א"י ב' והערה"ה צס"י זה א"י ג' אבל הברכ"י צס"י תס"ג א"י ב' כתב שנולה לראצין דף ע"ג ע"ב שכתב אינו טוב לעשות פרפול שלא יעשו גם נקמנה ועוב הוא לאסור זה מפני זה עכ"ל וכתב עליו הברכ"י וזה סמך גדול לדברי חכמים שהביא גזרתם הכנה"ג ומיהו גם ראצין בדרך טוב קאמר עכ"ל וכ"כ בשו"ע"ש שם שנולה בליקוטי הגאון מהר"ר מרדכי ממודינא שכתב פלאל ממלה אסור לעשות ויש לקינסי אם עשפו וכן נסגו רבני לרפח עכ"ל וכ"כ בשו"ת ביה יסודה צסק"ף סס' בקי' מנהגי ארגיל דף ח' ע"ג א"י ק' צסס מורו הרב ז"ל דיש לדון כשצרת הכנה"ג דאסור לנגן דגים במחצת בקמח של מלה אפוייה משום מראית העין ומשום מעשה שהיה ודלא כהפרי"ח דלא חיים למראית העין דליחא יעו"ש וכביאו מחצ"ר צס"י חס"ג א"י ו' אמנם חיי צס"י ח"ס א"י ע"ז כתב דמלה אפוייה ועחובה מותר לעשות ממנה כל מה שיראה כמ"ש לקמן סס"י חס"ג וכ"כ הפרי"ח ביו"ד סי' פ"ז סק"ז והגם שבכנה"ג כתב שאירע מכשול וגזרו על הדבר אלו נוהגין לסחור יעו"ש וכ"כ חק יוסף שם א"י ו"ב. ר"ז סי' חס"ג א"י ג' חמ"מ שם סוף חס"י וכ"כ בשעי"ת סי' ח"ס א"י וי"ד דבמדה"ט אין חוששין לזה שכל אשה יודעת שסקמח שמשתמשין בו צפסח הוא ממלה אפוייה וכחושה או טחונה ורק שיש אנשי מעשה שמחמירין על עצמן ואין אוכלין שום מלה שרויה או מצושלת צמים שחוששין שמה נשאר בה חטט קמח שלא נילוש ויחממך ע"י השרייה או הביובל יעו"ש. נמלא דדבר זה בפלוגתא שניא וא"כ היכא דנכסג היחר נכסג כי יש להם על מי לסמוך ויכ"כ דלא נכסג יש להחמיר. ויחי עוד מזה לקמן סס"י חס"ג קחנו ממש. ולענין אנשי מעשה שמחמירין וכו' עיין לעיל סי' תנ"ח א"י וי"ד וסי' תנ"ט א"י פ"ב דברקיקין אין לחוש יעו"ש.

ב) כתב

שכנה"ג בהגז"י א"י ו' מה שסיו נוהגין באזמיר יע"א לעשות קו"פ מלופיעאש מסולת עם יין

ודגש והיה מנהגם לשום המלופיעאש בחוך כלי נחושה ולבשלם בחמור וכו' שלא ידבקו המלופיעאש בכלי היו משמים סולת בכלי חמה המלופיעאש אסרחו לעשות כן מכמה פעמים ולוחי שישימו שמן במקום סולת יעו"ש. והביאו הפרי"ח בצס"י זס וכחצ דדיעבד כ"ל לסחור יעו"ש.

ג) סעי'

ג' אין חוטין נמשכין ממנה וכו' דסייכו שיטור שיקרום פניו למעלה ולמטה. מרדכי ס"פ אלו עוברין. ד"מ א"י ב' וכ"כ לעיל סי' רכ"ד א"י ל"ז דעתא כמה פו' מלרכיבס קרימה משני לרדין יעו"ש וא"כ היה לכאן דחד שיעורא הוא. ומיהו עיין בחמ"מ א"י ב' שכתב דאין לסמוך על קרימת פנים אלא ברקיקין הדקין אבל אם עבה הרבה ובפרט במלוח עבות קרוב לעפח אין לסמוך על קרימת פנים אלא א"כ אין חוטין נמשכין ממנה והכל לפי עובי המלה ודקוהה יעו"ש. ועיין לקמן א"י ל"ז וא"י ל"ח.

ד) שם

אין חוטין נמשכין וכו' ואפי' נפרכת כשמטלטלין אחסה יולאין צס. מ"א סק"ס. חיי א"י ע' א"י א"י ז' חק יוסף א"י ע' ר"ז א"י ח' וכ"ש כשהמלה הוליאור מן החמור בקרימת פנים מצי לרדין והיחה קשס ולא רכס ואח"כ נעשית רכס דאין חשש כלל דזכו מחמת אורר ולפעמים שסזמן גשמים ומניחים אותם מכוסות זו ע"ג זו וכן מהרככות וכל שהוליאור מן החמור כשהיה חמה ויש לה קרום והיא קשה אין ספק כלל וסוד ברור. ר"ח א"י ס'.

ה) שם

אין חוטין נמשכין ממנה וכו' וכל דס"י זס דחוטין נמשכין הוא דוקא כשעדיין חס. א"י א"י ח' וכ"כ הנוצ"י מה"ח סי' ק' וסב"ד לקמן א"י ל"ז.

ו) שם

אין חוטין נמשכין ממנה וכו' ואם אין יכול לעמוד אם חוטין נמשכין ממנה אם לאו כתב בחשו' שארית יוסף סי' מ"ח שיש לאסור מוספק יעו"ש. ומ"מ אם הוחצין האלבע חוך המלה ואינו נדבק בה עיבה חו לא מחמירין דכה"ג ודאי ליכא לספוקי בחוטין נמשכין ממנה. חיי א"י וי"ד. והביאו א"י א"י ח' ר"ז א"י ע' וכחצ שם הא"ר דגם צזס יש להסתפק אם מהני צליקן אהנס החמ"מ א"י ב' כתב על דברי חיי הגז' דאין זו סברא כלל שהרי אם יסוב גיבול העיסה קשה אם יחצוב אלבעו וי"ד פעמים לא ידבק ממנה מאומה לכן אין לסמוך ע"ז ובפרט צזס שכבר נהחמס אין זס סי' ולא הזכיר זה שום פוסק עכ"ל. ועיין בא"י שאח"ז.

ז) שם

אין חוטין נמשכין ממנה וכו' ואם שיצר המלה צעודס חמה וראה שאין חוטין נמשכין ממנה אז טוב א"ל לעיין כלל אם קרמו פניה וכן אם יש לו ספק למראה עיניו אם קרמו פניה סיטב או לא המלה מותרת שבוין שאין חוטין נמשכין צפריסחה ודאי קרמו פניה אבל אם כבר נלכנסה המלה זמן מה טוב א"ל לדקוק אם חוטין נמשכין כי בדיקה זו לא שייכא אחר שכבר שהחה זמן מה אחר שמוליאה מן החמור ולכנסנה ורואה צס עכיפ ריעושה מצפנים שמורה שלא נאפחה יפס מצפנים ואז יציט צפני המלה ואם יראה שודאי קרמו פניה ואין שום ספק בקרימה יש לסחור אבל אם גם בקרימה של המלה יש לו ספק אם זה מחשב קרימה א"י

באר הגולה וזכרתי עס מ"א
ד' יוצא אדם במצוה שרויה והוא שלא נימוחה אבל אם בשלה אינו יוצא בה:
אם

כף החיים

הערובת משהו שלכן ובסנאס כס"ג ג"כ יש ללדד. וסכל לפי
רלוח עיני המורה זכה. מש"ז או"י א"י.

מד) שם זכגס. קודם לכן וכו' ויכא סחגור חס שלא
ישחא סרבה זאפייחו סכרי הפח יכול להחמוץ
אם אינו חס יפס. שיטה מקובלת זילא דף כ"ב ע"ב. פחיע
או"י י"ב.

מה) סעי' ד' יולא אדם זמלה שרויה. ומשמע לי דאם
רלה לשרותה זמיוס חמיוס שאינוס רותחוס
רשאי דהא לאו מצושל הוא אצל הרוקה זס"י רפ"ג חגז
ישרה אותה זמיוס או זיון קרויס אצל זתצשיל חס או
זמיוס רותחיס או חמיון לא ילא. ז"י. ומסתברא לי דכ"י
כשכיד סולדת זכס הא לאו הכי ילא. פר"ח. ומשמע
דגס זכ"ר חס אין היד ס"ב יולא אצל ה"ח כתב דכל
השרוי זחמיון אפי' זכלי שני שאינו מצשל ליכא טעם מלה
וכ"כ מ"א סק"ח דגס זכלי שני שאינו מצשל יש להחמיר
חס לא לזורך כמ"ס ס"י ש"ח (סעי' ה' וסעי' ט') וכ"כ
ח"י או"י י"ג. ח"ר או"י י"א. חק יוסף או"י י"ב. ר"ז או"י
י"ד. ח"א כלל ק"ל או"י ז'.

מו) וז"ל הזכרתי או"י ח' הסכמת האחרונים דוקא זמיוס
קרויס ולא זחמיון ולא נימוחה ודלא כהפר"ח.

ומיהו נראה שאם הוא זקן מופלג או חולה יכול לפרר
זזית המוליא וכזית מלה דק דק זלי שוס משקה ואוכלס
דכרי פסק מרן לעיל ס"י קס"ח דין יו"ד דמפורר דק דק
זלי שוס משקה מצרך המוליא זכמ"ז. ושמעתי שכן היה
נוהג גדול הדור מהר"ח אבולעפייא זלכ"ה לעת זקנתו
עכ"ל. והציאו שעת או"י ח' וכ"כ זתשו זנין ליון ס"י כ"ט
דטוב יותר לפרר המלה לפירוים דקיס ע"י שידוך זמדוכה
מלשרות אותס זמיוס יעו"ש. והציאו פ"ח.

מו) שם. יולא אדם זמלה שרויה. מדסתס הרז"י משמע
דאפי זיון שרי כמ"ס זשס הרוקה (וכ"ה

זדרשות מהר"ל סדר האגדה) אצל מלשון הרי"ף
והרמב"ם והרא"ש משמע דדוקא זמיוס אצל לא זיון שמצטל
טעם מלה וכ"כ מהר"י דאף דשרי להטבול פסח זמשקין
היינו משוס דנפיש טעמא טפי ממלה כדאי זגמי דף ק"ט
ולכן אין להקל חס לא לחולה. ואף זמיוס כתב הרי"ף
דלא שרינן אלא לזקן או לחולה (וכ"ה זרוקה זמהר"ל
סס) וכ"כ מלשון הש"ע זגמי שכתב יולא אדם וכו' משמע
זדיעבד. וכ"ז זין זזרכה על אכילת מלה זין זאפיקומיון
מ"א סק"ז. והיינו זשרויה זמיוס יש להתיר לחולה ולזקן
אפי' לכתחלה ולשאר אדם דוקא זדיעבד אצל זשרויה זיון
ושאר משקין אין להתיר אף לחולה ולזקן. אלא ח"כ ח"א
לו זמיוס ושאר כל אדם אפי' זדיעבד אינו יולא זשרוי
זיון או זשאר משקין. כ"כ ח"י או"י י"ב. וכ"כ הר"ז או"י
י"ב ואו"י י"ג. חמ"מ או"י ג' ח"א כלל ק"ל או"י ז'.

מוח) ואסור לשרות המלה זמרק שקרוין זרוי"א דאו
חס אכלה כך לא ילא. דרשות מהר"ל סדר

האגדה. והציאו ח"ר או"י י"א וכתב ואפשר אפי' זלוגן
אסור זזה משוס שמצטל טעם מלה עכ"ל ומיהו עיין

רש"י

אי לא הא ודאי שזס ספק כרת הוא שחוששין שמה נחמלס
ואין אנו משגיחין לא זכס"מ ולא זמניעת שמחה יו"ט ואוסרין
אותה ולא עוד אלא זזמליות העזות כאשר נלעגנס ססוב ח"א
לזכחין חס חוטין נמשכין ואלו רואין זכך ריעוהא זמצפניס
זעינן שיקרמו פניס משני לרדיון לך העליון ולך התחתון ואז
יש להתיר זלי שוס חשס זגמגוס כלל. נזכ"י מה"ח ס"י פ'
וכציאו השע"ח או"י ו' ועיין לעיל או"י ל"ג ודו"ק.

דח) ועיין זחשו' נלוח דשא ס"י מ"ה סכציאו לפניו ז'
מלוח עזוח זערך טפח וכאשר פיררוס על

כר"ב אייזין זכגייע עד חליון ראו זאמלע רחזן סס"ס עיסה
שלא נאפויו כלל וכשטח סהוא דק וכל סזיכות השטח מזה
ומזה שלט האש כסוגן וכבר זישלו מן הפירורים אלו
בקדירות קודם ששגיחו על הנשאר מהמלוח ואסר סזכשילין
וכל סכליס ולעינין שאר המלוח שנגעו זכין יש להחיר דכשטח
הדק אינו אוסר יותר מכדו נטילה וכשיעור כדי נטילה
מסביב נאפס יפה ועוד דהוי כאסור זלוע ואינו יולא מחחוכס
לחחוכס זלא רועב יעו"ש. וכציאו פ"ח.

מ"ה) שם. יולאין זכ. ושז אינס זחס לידי חיומון. ריעב"א
זשס סר"ח ז"ל. פחיע או"י י"א. ועיין לעיל
או"י ל"ד.

מו) שם. יולאין זכ. אצל כשהחוטין נמשכין ממנה אין
יולאין זכ י"ח מלה משמע דמ"מ מותר לאכול

ואין זכ משוס חיומון וכ"מ לשון הטור והרמב"ם ושאר פו'
אכן מדברי הרב זכגס משמע דיש חשס חיומון כל שלא
נאפיה עד שאין חוטין נמשכין ממנה וכ"כ סמרדכי פ' אלו
עוברין דישרפס מיד וכן נהנו העולם לאסור המלה כשהחוטין
נמשכין ממנה. ח"י או"י יו"ד. וכ"כ הפר"ח דכן עיקר להחמיר
ולאסור מלה שחוטין נמשכין ממנה. וכ"כ הר"ז או"י ט' ועיין
זאו"י שח"ז.

מ"א) שם. הגה. ויש ליזהר וכו' ואם עבר וזליאס קודם
שנאפיה עד שאין חוטין נמשכין נראה דאפי'

זדיעבד אסור סנחמלס זכס"א שעהא דסיהא ח"ן לחגור
דע"י כחמיונות נחמלס מיד והמרדס ג"כ נחמלס ואין לה
חיקון כדלעיל ס"י ח"א סעי' י"ט. ע"ז סק"א. מיהו זחשו'
נחלה זזעה ס"י י"א כחז דאס לקחה וכחזירה מיד זשרס
אף לדעה מהר"ל יעו"ש. וכציאו סשו"ג או"י ט' וכ"ס דעה
הא"ר או"י ט' אצל הח"י או"י י"א כחז דשטיקר כדברי סט"ז
ודלא כחשו' נחלה זזעה. וכן ססכיס חק יוסף או"י יו"ד ר"ז
או"י ח' ואו"י ט' אכן חס יש לסספק אי חוטין נמשכין ממנה
כגון שנקרמו פניס קלח אז אפשר ללדד להחירה חס סחזירה
מיד ושלא לסחזיק אוסור ססיו חוטין נמשכין ממנה קודם
סחזירה. ח"י סס. וכ"כ הר"ז או"י יו"ד.

מ"ב) והמרדה חס סולאו זכ מלה ססיו חוטין נמשכין
ממנה אין לאוסרה אלא לכתחלה שאין

לסוליא זכ עוד מלוח אצל זדיעבד יש לסמוך על סברא
הראשונה שלא לאסור המלה סהוליא זכ ח"כ. ר"ז או"י י"א.

מ"ג) ואותן מלוח שחוטין זר"ב אייזין ונראה שנאפס
כמאב"ד ח"י זישולו עכ"פ אין לאסור זכס"מ

ה יאם אפו חמץ עם מצה לא נאסרה א"כ נגעה בחמץ חונטל ממקום שנגעה כדי נטילת מקום והשאר מותר. הנה מלש שנהכפלה בחנור ודבוקה עד שאין שולט שם האש אוסרים אותה חוץ הפסח אבל שאר מצות שבתנור מותרים וקודם פסח אין לאסור רק מקום דבוקה* (הה"ד סי' קנ"ז ופסקיו סי' קמ"ה) מלש נפוחה באמצעיתה

באר הגולה וכו' יוס' ז ט"ז
בשם ר"ח. ח ז"ל
לדעת הרמ"ם
שהצ"ח הטור.
ואם הוא צע"ס
לאחר זמן איסורו
לר"ך לשער בששים
כנגד הכפל
מהרש"ל בחשונה

כף החיים

לי טעמא משום דנחבטל טעם מלח. וכ"כ מ"ב או' י' ומ"מ
אם יש בכל פרוסה כוח העפ"י שאינו יולא בה י"ח מלש
מברך עליה המוליא ובהמ"ז וכמ"ס שם בס"י קס"ח וכ"כ
המחמ"ר בס"י ז' או' ו' ועיין בדבריו לשם או' פ"א ודוק.
זן) סעי' ס'. אש אפו חמץ עם מלח וכו' אפי' בחוץ
הפסח. כ"כ במדרכי פ' כל שעה וסבאו צ"י.
וכ"כ כלבוש.

זן) שם. אש אפו חמץ עם מלח וכו' אפי' בחנור קטן
וסחוס לגמרי. חמ"מ או' ד' וכ"כ הר"ן לעיל
סי' חמ"ז או' ט' מ"ב או' כ"ב.

חן) שם. לא נאסרה. דרוח כי האי פה איסור צפה היח
לא מליו שיאסור. עוד וצ"י. וכ"כ כלבוש. ואפי'
אש הפה כלול בשמן מיקרי כחוש ואינו אוסר. ח"י או' י"ד
ובשפרו מני על חורח חטאה כלל ל"ה או' י"א. וכ"כ א"ר
או' י"ב. חמ"מ ש"ס. ר"ז ש"ס. מ"ב ש"ס. ומ"מ אוחו מקום
שעמד החמץ בחנור לר"ך היסק כדי להכשירו אבל שאר
המקומות בחנור א"ל הכשר דאין מולך ומהפסג צליעהו
הכחוש בלא רועז כולו. ח"י ש"ס. חמ"מ ש"ס. ר"ז ש"ס. מ"ב
ש"ס. והמרה שסולאו בה החמץ אין לה הקנה. חמ"מ ש"ס.
ובדיעבד אם רדס בה מלח עיין לקמן או' ס"ב.

טן) שם. אלא איכ' נגעס בחמץ. היינו בחנור כשסן חמין.
ועיין לעיל סי' חמ"ז סעי' א' ובדבריו לשם
או' כ"ג.

ס) שם. כדי נטילה מקום. היינו כעובי רוחב אלצע אנול
של ארס בינוני וכו'ונו במקום רוחב אנול ולא
בראשו במקום הק"ר. וכ"כ צ"מ שסוכר סחס אלצע. מ"א
סק"ע ומח"ס. ועיין בדבריו לעיל סי' חמ"ז או' טו"ב וסי'
י"א או' י"ד.

סא) שם. כדי נטילה מקום. וכו'ונו באין שם שמנויה אבל
אם יש באחד מהם שמנויה ואפי' צמנה לבד
כ"ן שהיא משוחה בשמן או בשומן ונגעס בחמץ כשהן חמין
נאסרה כולם כמ"ס לעיל סי' חמ"ז סעי' א' ובדבריו לשם
או' כ"ד יעו"ס.

סב) שם. כדי נטילה מקום וכו' ולפ"ז נראה אם רדס
מלח במרדס של חמץ כ"ס שהיא מותרת דכ"ו
כ"ט בר נ"ט (ר"ל דהחמץ נחן טעם במרדס והמרדס חוזר
וגוהן טעם במלח) מיהו יש להחמיר בכדי קליפס. לבוש. והב"ח
כחצ בשם רש"ל שאם הוליא סמלס ברחת של חמץ אוסר
במשכו בפסח עכ"ל ונראה דאזיל לטעמים דס"ל דאם נגע
מלח בחמץ נאסרה כל המלח כמ"ס בא"י שאח"ז אבל כלבוש
חוזר לדברי הש"ע דא"ו אוסר כ"א כדי נטילה וא"כ עיין בא"י
שאח"ז מה שנכתוב בד"ן המלח וכו' לרחת ועוד עיין לעיל
סי' חנ"א או' רכ"ט ודוק.

סג) שם. כדי נטילה מקום וכו' וכ"כ לעיל סי' חמ"ז סעי'
א' וכ"כ דעת כלבוש. וכ"מ מדברי כ"ט סק"ה
ומ"א ס"ק י"ב שמכ"מ"ס לדעת הש"ע. מיהו הב"ח כתב
לענין

רש"י פסחים מ"א ע"א שכתב יולאין י"ח מלח ברקיק
השרוי בתצטיל יעו"ס ומ"מ כבר כתבנו בא"י הקודם
דהסכמת האחרונים דאין להתיר אלא השרוי צמוס ולא
בשאר משקין יעו"ס וא"כ לא גרע התצטיל משאר משקין.
וכ"כ הר"ן או' י"ב ולא צמו פירות ולא צמורק לפי שהן
מפייגין את טעם המלח יעו"ס. וכ"ז דוקא כשגורה את
המלח צהן אבל להטביל אותה צהן כתב רבינו מנוח (על
הרמב"ם פ"ו) בפשוטות דשרי דצוה לא נתבטל טעם
מלח וסבאו מ"ב או' ח"י. ומנאי דנשנמע מדבריו מ"א
שהבאנו בא"י הקודם דגם לטביל אסור עיין בשער הליון
שם או' ל"ב שכתב עליו דלא נהירא יעו"ס.

מז) ואם נשפך יין על מלות השמורים מצע"י לא הוי
מלח עשירה ומ"מ יקח מלח אחרת צלילה
אף שלא נעשית לשם מלוח. השו"י צ"ח יעקב סי' ס"א.
ח"י סי' תס"ב או' ח' חמ"מ ש"ס.

זן) שם. והוא שלא נימוחה. ואעפ"י שנתמסמס לחם
הוא כל זמן שהוא קיים שלא נימוחה לגמרי. רש"י
ש"ס. ובדרשות מהר"ל שם כתב דיכה עדיין עליה תורתא
דנכמא.

נא) שם. והוא שלא נימוחה. ולר"ך לזכר לשרות כזית
ש"ס ציחד אבל אם ישרה פרוסות פחותות
מכזית אינו יולא בהם י"ח אש גשרו כ"כ עד שנתלצנו
המים נחמנתן שכבר נתצטלו מתורת לחם כמ"ס בס"י קס"ח
ר"ז או' י"ב. ועי"ס סעי' י"א וי"ב ובדבריו לשם או' ל"ד.
בן) שם. אבל אם בשלה וכו' לפי שנתבטל טעם מלח.
וכא דחמורין צמ"י תע"ה סעי' ג' צלע מלח
ולא דלא צעיון שיטעום טעם מלח היינו שא"ל שיהיה טעם
מלח צפה כמו מרור אבל הוא עלמנה לר"ך שיהא בה טעם
מלח. ט"ז סק"ב. ועוד עיין צ"ח ופר"ח צמ"י זה ומ"א סי'
תע"ה ס"ק י"א ומער"ק על הרמב"ם פ"ו מה שתיראו
יעו"ס. ועוד י"ל דהכתוב אמר וחך יעטס לאכול וא"כ
כשהוא צעיונה החך טועם טעם מלח אבל כשהוא מבושלת
שנתבטל מנוחה טעם מלח גם החך אינו טועם טעם מלח
ולכן אינו יולא בה ידי חובה.

גן) שם. אבל חכ בשלה וכו' אפי' לא נימוחה. ע"ר.
לבוש. מ"א סק"ח. ונראה דה"ס צכזום מעליע
אף בלא נימוח דכזום כמבוש. ח"י או' י"ג. ומיהו עיין בא"י
או' ח' שכתב לדקוק מס"י ש"ח סעי' ה' דכזום מפליט
ומצליע ולא מבשל יעו"ס אמנם הא"ר או' י"א כתב בדברי
ח"י דה"ס כזום. וכ"ס הר"ן או' י"ב. ויחי' עוד מזה לקמן
סי' חע"ג סעי' ה' בד"ן מרור הכזום יעו"ס.

דן) שם. אינו יולא בה. אפי' בדיעבד ואפי' לזקן או לחולה.
ר"ז או' י"ד.

הן) שם. אינו יולא בה. ואעפ"י שיש בכל פרוסה כוח
וחואר לחם דאם אין בכל פרוסה כוח בלא"ס
אין לו חורח לחם כמ"ס לעיל סי' קס"ח סעי' י"ד ולמה
(מז)

באמצעותה אסורה אבל אם עלה עליו קרום כדרך שעולה על הפת בשעת אפייה מותרת (מהרי"ל) אם שני מלות שוככות זו על זו בחנור קודם אפייתן אסורים דהו כמלה כפולה (מהרי"ו) וכן יש לזכור שלא יעשו זה

בזה

בף החיים

סז **שם** צסגה. אוסרין אוהס חוך הפסח. אפי' אינו דבוקס אלא כל שכוף דחמץ בפסח במטהו. כ"ס בחס"ד ס"י קכ"ז שממנו נובע דין זה ובספרו פסקים ובחבזים ס"י קמ"ה יעו"ש וכ"כ הלבוש. מיהו הכי נחז על דברי הסה"ד הנז' דלא ראינו מי שחשב לזה אלא הוא דאפשר דאפי' המלה עצמה מותרת אחר שיסיר הכפל וכי' לדעת הר"ש"ש בחטט שנמלחה במלה אפויס וכמ"ס בס"י הס"ז ע"ל. וכ"כ הפר"ח דאף בחוך הפסח יטול מקום סביבות הנפל וטו' בטהו יעו"ש. וכ"כ הגר"א בסוף סעי' זה. אמנם הלבוש נחז טעם לחלק בין מלה שנחכפלה שנוכחין לאסור כולה נכד מלה שנגע בכבר חמץ שדי' בנעילה מקום משום דלא דמי נגיעה למחובר בחתיכה אחת. וכ"כ הר"ז או"י ע"ז. מ"ב או"י כ"ז. ועיין לעיל או"י ס"ג ולקמן ס"י חס"ז סעי' י"א שנס שס כחב מור"ס ז"ל צסגה דנוסגין לאסור כל אוהס מלה חוך הפסח יעו"ש.

סח **שם** צסגה. אוסרין אוהס בחוך הפסח. ואעפ"י שיש במלה ס' נגדו (כ"ל נגד מקום הדבוק) אינו מתבטל בחוכס שחמץ צספח במטהו. ר"ז שס. חמ"מ או"י ס' מ"ב שס. והיינו לדעת האוסרים כל המלה אפי' צנדבקה מ' שטוף כמ"ס באו' סקודס יעו"ש.

סט **שם** צסגה. אבל שאר מלות וכו' וכ"כ רש"ל בהשו' ס"י נ"ז דדוקא במלה כפולה יש לנו קבלה לאוסרה משום שאין חוס האש יכול ליכנס במקום הכפול ונדבק ממנו אבל שאר מלות שנגעו בזה אפי' צנשיכה אינס נאסרות דאין אוסור ואלא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב וכו' היכי דבשאר אוסורים סגי בקליפס הי"כ לענון חמץ ורק אם נגע במקום הכפל ממש אז אוסר בחס אפי' בלא רוטב יעו"ש. והביאו הס"ז סק"ד ומ"א ס"ק י"ב ושאר האחרונים. ומיהו מ"ש דאם נגע במקום הכפל אז אוסר בחס אפי' בלא רוטב כבר נחבנו לעיל או"י ס"ג דדעת הש"ע וכמה אחרונים דאפי' אם נגעה בכבר חמץ סגי בנעילה מקום וא"כ כ"ש צנגעה במקום הכפל דאינו אלא חומרה בעלמא וכ"כ המ"א על דברי רש"ל הנז' דלדין אין אוסרת יותר מכדי נעילה וכמ"ס הב"ז צו"ד ס"י ק"ה ועוד דלא עדיף מחמץ גמור שנגע במלה יעו"ש. וכ"כ א"ר או"י ט"ז דאפשר להקל בזה כיון דנחכפלה חומרה הוא. וכ"כ הר"ז או"י ע"ז. מ"ב או"י ל'.

ע **ועיין** מ"ש"ז או"י ד' שכתב דאם נגעו שלא במקום הכפל אפי' קליפס לא צריך דאין בלוע ואלא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב אבל אם נשכו זו בצו אז צעין קליפס ממלה הכשורה יעו"ש. ובס' צגדי ישע כתב כדו נעילה וכ"כ החמ"מ או"י ס' מ"ב או"י כ"ט.

עא **ואם** מקום הכפל הוא משוח צשומן ונגע במלה אחרת חמה שחיד ס"ב וכן אם אוהס מלה שנגעס בה היא משוחה צשומן במקום מנגע אעפ"י שמקום הכפל אינו משוח הרי הוא אוסר אה כולה כדון ככר חמץ שנגע בכבר מלה ואחד מהן משוח צשומן שנת' בס"י חמ"ז יעו"ש הטעם. ר"ז או"י י"ז. וכ"כ לעיל ס"י חמ"ז או"י כ"ד יעו"ש

לענין הלכה כיון דבשאר אוסורים לא נהגין בהר"ש אלא אף בצלייה ומליחה אוסר עד ס' לפ"ז צספח אוסר צמטטו וחמץ שנגע בחנור צמלה אוסר כל המלה וכ"פ מהרש"ל עכ"ל. וכן הח"י או"י ט"ז אעפ"י שכתב דכן נראה עיקר דעת הש"ע מ"מ ס"י"ס צנגעס חוך הפסח יש לאסור כולה כמו צמלה כפולה צצסמוך יעו"ש וכ"כ א"ר או"י י"ג דחוך הפסח חין להקל כלל יעו"ש. אמנם המאמ"ר או"י ח' כתב דיש לגמס צדברי סב"ח הנז' דאף למאי שכתבו דלא ק"ל בהר"ש"ש יש להסיר כאן דהא דלא ק"ל בהר"ש"ש ואוסרים הכל עד ס' סיינו משום דלא צקאינן צין אוסור כחוס לשמן אבל הכא צאוסור חמץ דלא שייך צו שמנוניה ואין מקום לומר דלא צקאינן יש לדון ולומר דנקטינן בהר"ש"ש וכן מלאחי צהדיא צו"ד ס"י ק"ס צסגה רמ"א סעי' ע' שכתב שס דכ"ז אינו אלא צאוסור דבייך צו שמנוניה אבל לא בחמץ צפסח יעו"ש. וכ"כ הפר"ח על דברי סב"ח הנז' דאנו אין לנו אלא כפסק הש"ע. וכ"כ דעה הגר"א שמסכים לדברי הש"ע. וכ"כ הר"ז צס"י חמ"ז או"י ס' מ"ב או"י כ"ד. ומ"מ נראה לענין דונא הוכא דלובא הפסד כ"א דבר מועט יש להחמיר כדברי סב"ח ודעו"מ"ס ולאסור כל אוהס המלה אם הוא בחוך הפסח אבל צהפ"מ או צשעת הדחק או יש מניעה שמחה י"ט יש להסיר ע"י נעילה מקום כפסק הש"ע ודעו"מ"ס.

סד **שם**. כדו נעילה מקום וכו' משמע דאף אם כשנגעס בחמץ עדיין לא נאפיה כראוי סגי בנעילה מקום וכ"כ צשו"ת וש"כ סכ"ן ס"י מ"א דכ"מ מהש"ע אבל הוא לחלק י"א דדוקא אם נגעס אחר שנאפיה כראוי אז סגי בכדי נעילה יעו"ש. והביאו ש"ע"ה או"י י"א.

סה **צריך** לזכור לאחר שאופין המלות שלא יתנוס צמפס או צכלי שיש צו קמה שמא ידבק הקמה במלה ואח"כ יסרס המלה צמרק עם הקמה שעליה יבא לדי חוץ. מרדכי פ' אלו עוצרין וסגמ"י פ"ה צכס סרוקה. צ"י לצי"ס. וצוה אין חילוק צין מלה שנילושה צמים למלה שנילושה צמי פירוה. וכן ראינו צס"י הצכרוונה. כנה"ג צהגצ"י.

סו **שם** כנה. מלה שנחכפלה בחנור ודבוקס וכו' וסייניו סיכא שנדבק הכפל לגמרי דאז אין חוס האור שולט בנחיים ונחמץ משא"כ צסמוכים צלי דיבוק שאז האור שולט שס. דרשות מהרי"ל כ' חיקון המליה. די"מ או"י ג' מט"מ ס"י הקל"ד. ט"ז סק"ג. וכצ"ח כתב אע"ג דלא סיי כפולס ממש אם לא קרמו פניה דלמטה סו"ל חמץ ואסור. והצ"ד מ"א ס"ק י"א וכ"כ ח"י או"י ע"ז. א"ר או"י ט"ז. חק יוסף או"י ע"ז. חמ"מ או"י ס' ר"ז או"י כ"ב. וכ"כ צשארית יוסף ס"י מ"ח דאפי' ספק אם קרס פניה אסורה. והביאו מ"א שס. וכ"כ א"ר שס. חק יוסף שס. ומיהו מ"ש שס המ"א דדוקא במלה כפולה יש להחמיר בלא קרמו פניה דאיכא חרתי לריעוהא אבל אם אין בה ריעוהא רק שלא קרמו פניה אין לאוסרה וכו' יעו"ש עיין לעיל או"י מ' שכתבו דדעת האחרונים לאסור גם במלה שאינה כפולה כשחוטין נמכין ממנה יעו"ש.

זכר בחגור צעודן לחון כי אין האור שולט במקום נגיעתן וצ'אין לירי חימוץ (כ"י בשם א"ח) : מי

כף החיים

יעו"ש. ומאי דמשמע בהגהת מ"א ס"ק י"ב לאסור כולם אף אם נגע שלא במקום הכפל אם היחה המלה משוחה בשומן כבר כתב חק יוסף או ע"ז שלא להשגיח בהגס זו יעו"ש. וכ"כ החמ"מ סוף או"ד על הגס זו דאין לה סנכס ואולי דע"ס נפל בשם יעו"ש. ומיכו עיין מחס"ס שכתב ליישב לדבריו רש"ל קאמר יעו"ש.

עב) שם בהגס. אבל שאר מלות שבתגור מותרים. אף שרדו אותם במרדס אחת כיון שהוא עלמנו חומרא בעלמא. ח"י או י"ז. ועיין לעיל סוף תכ"א או ר"י"א.

עג) כתב בשליה כשמוליאם המלה מהגור מסופקה אם החמיס מוליא אחרה ברחת אחרה וראוי לכל אדם להיות לו שני רחה ע"כ. א"ר או ע"ז. ועוב ללמד לבני הבית שלא יוליאו כל המלות במרדה אחת וגם לא בלד אחד אלא יהפך בכל פעם ויקח לפעמים אחרה כדי שאם ימלא אח"כ חמץ בלחה מן המלות יהיו שאר המלות מותרים מס"ס. עו"ש או"ה.

עד) שם בהגס. וקודם פסח אין לאסור וכו' אפי' נמלא חוך הפסח כיון שנאפס קודם פסח. ח"י או"ה ח"י. א"ר או ע"ז. חק יוסף או"ה י"ז.

עה) שם בהגה. וקודם פסח אין לאסור וכו' אפי' בע"פ משש שעות ולמעלה. חס"ד ש"ס. וכ"כ בדרשות מהר"ל כי חיקון המלות. ר"ז או ע"ז.

עו) שם בהגה. רק מקום דיבוקס. ומשליכו. פסקים וכחצים סוף קמ"ה. ואפשר דס"ל כיון דלאו חמץ גמור הוא אין טעון שריפס. אבל רש"ל בחש"י סוף י"ז כתב דבעי שריפס. מ"א ס"ק י"ב. וכ"כ סר"ז או"ה כ"א כשמסיר מקום הכפל עם מקום מגעו ממלה כפולה בחוך הפסח או בע"פ משש שעות ולמעלה עוב להחמיר ולשרפס אם אפשר לו אעפ"י שאין חמץ ברור אלא חשש בעלמא עכ"ל. ומיכו מ"ש בחוך הפסח היינו בנאפס קו"פ כמ"ש לעיל או ע"ד דבנאפס חוך כ"סח נוכחין לאסור כמ"ש לעיל או"ה סוף יעו"ש.

עז) שם בהגה. רק מקום דיבוקס. ומדסתס רמ"א ממשע דס"ל דאע"ג דאין ס' נגד מקום הכפל שרי וכ"כ בט"ז ביו"ד סוף ק"ה שכ"ד רמ"א וכ"כ מוהר"ם לוצלין סוף ק"ה וכ"כ במוהר"ל אבל רש"ל בחש"י סוף י"ז וצ"ח ומוהר"י בזה"ד סוף קכ"ז מלרובין ס' נגד הדבוק וכ"כ דז"מ ומ"מ כ"ל דלא בעינן ס' אלא נגד ל"ד הפנימי היכא שבדוקים להדדי דצ"ד החילון שולט האש שפיר. מ"א ס"ק י"ב. אבל בט"ז סק"ה כתב דאפי' בלא ס' מותר וכתב וכ"כ עיקר. וכ"כ ח"י או ח"י. א"ר או ע"ז. חק יוסף או"ה ח"י. ב"י"ד סוף רכ"ה. ר"ז או ע"ז. ופשוט דלרין ליטול כדי נטילה עם הדיבוק. א"ר ש"ס. וכ"כ בט"ז סק"ה עו"ש או"ה כי ר"ז ש"ס.

עח) שם בהגה. מלה נפוחה באמולעיתס אסורה. כ"ה בדרשות מהר"ל כי חיקון המלות. ופי' נפוחה באמולעיתס היינו לומר שנחלקה עוצי המלה ושהעליון עלה למעלה ועוד יש לפרש נפוחה באמולעיתס שלא נחלקה כלל אלא שתפח גוף המלה באמולעיתס כמו שהוא בלחם חמץ

ויש לאסור זה וזה לפי דאיכא לחוש לחמץ בשניהם. צ"ח. והביאו העו"ש או"ה כי וכתב ודבריו נכונים. מיהו מוהר"ם לוצלין בסוף ק"ה כתב כפי הראשון והט"ז סק"ו האריך להתיר כפי הראשון ומסיק דאין לאסור אלא כפי השני יעו"ש. והמ"א ס"ק י"ג כתב בשם הט"ז (וכ"א מתשו' כ"י כמ"ש ח"י) שהתיר לגמרי נפוחה אלא שכתב עליו שהפריז על מדותיו להקל ראש בדבר שאבותינו ואבות אבותינו נהגו בו לאסור יעו"ש. וכן הסכים ח"י או"ה י"ט לאסור בדברי מ"א יעו"ש. וכ"כ א"ר או"ה י"ז. חק יוסף או"ה י"ט. ר"ז או"ה כ"ג וא"ו כ"ד. וכ"כ מ"ב או"ה ל"ג דהסכימו באחרונים בשניהם להחמיר.

עט) ועיין בחש"י אהל יוסף סוף ח' שכתב שמה שאסר מהר"ל מלה נפוחה הוא בענין זה שהמלה עלתה כולה מקרקעית התגור ולא נגעה בקרקע התגור כ"א סביבות המלה בקלה הירועה וע"כ אסורה דאין כח בחוש קרקע התגור לאפות תחתית המלה טרם יחמץ ודלא כהצ"ח ומוהר"ם לוצלין יעו"ש והביאו פ"ת סע"י זה וכתב והוא דבר שהשכל והחוש מעיד דבמקום כיפה אין נאפית יפה ואין העולם גזברין בזה עכ"ל. ומיכו כבר כתבנו ב"אוי הקודם דעת האחרונים כהצ"ח ומוהר"ם לאסור בשניהם אלא דמ"מ דיש להחמיר גם בזה אם ענינו רואות שלא נתבשל יפה. ועיין עוד מ"ש בזה בחש"י מקום שמואל סוף ס"ג ומסו"ס הגס דאין להורות קולא במקום שנהגו בדברי מ"א אבל במקום שאין מנהג או אפי' במקום שנהגו ויראה א"זה מורה להקל קלת לפי ראות עיניו על סמך המקולין אין להאשימו יעו"ש.

ועיין בחש"י בית יעקב סוף ס"ה שמתיר מלה נפוחה אם אינו נראה הכפוח מצחוץ אבל אם נראה הכפוח מצחוץ יש לאסור. וכתב שם שיש קבלה בידו מהגאון מהר"ר העשיל ז"ל יעוש"ב. ח"י או"ה כ"א. חמ"מ או"ה ו' ועיין לקמן או"ה פ"ו.

ף) ואין אוסרין אלא ח"כ החלל הוא גדול כ"כ כמו אגוז לוח (שקורין האזיל גוס) או כמו אלבע גדול צינוני ואז נאסרה כל המלה אפי' הוא קו"פ ויש במלה ס' כנגד מקום הנפח לפי שהנפוח שבמקום אחד מגלה החמץ של כל המלה שלא נתעסקו בה עסק גמור לבטל התחלת החימוץ ולפיכך כשהושיבוכו בתגור ע"י חום התגור ילא בה חימוץ לפועל ונתגלה בושחה ולפיכך נתפחה ר"ז או"ה כ"ה. מ"ב או"ה ל"ד. ועיין ח"י או"ה י'.

פא) והנה דרך האופיס כשרואים בחוך התגור שהמלה התחיל להתנפה מכה עליה במרדה שלא תעלה למעלה משמע מדברי הח"י שאין בזה חשש. מ"ב בשער הליון או"ה ס"א. ונראה דאף לפי הטעם שכתבנו ב"אוי הקודם כיון דלאחר הכאה אינו עולה נראה דאין בו חשש חימוץ. (וכיניו אם הוא חלול כשיעור שנת' לעיל או"ה ע"ט.)

פב) ואפי' בנקב ראיתי גאוני דורינו מורים לאסור מקום הנקב בלצד ושא"ר המלה מתירין אפי' חוך הפסח

באר הגולה
א טור בשם ר"י
ממירא דר'
יחשע בן לוי
פסחים ל"ה

תסב דין מי פירות אם מחמיצין. ובו ז' סעיפים:

א"מ פירות בלא מים אין מחמיצין כלל ומותר לאכול בפסח מצה שנלושה במי פרות אפי' שהתה

כל

כף החיים

פז (פו) שם צבגה. מלש נפוחה וכו' לא ברקיקין מיירו אלא צמלה שעצם קלח ויש ממש צמלעיתסה. מהר"ם צאסן בשש"ו וכו' וצבגה צמלעית הרמ"ז סי' נ"ב וסרמ"ז ססנים עמו צמ"י גין וכ"כ הדב"ש סי' רל"ד ושע"ד ועיי"ש צאורך שדמו צמ"י ידים דברי האוסר ברקיקין נפוחים ג"כ יע"ש. והב"ד סברכ"י או"ד ש"ע"ח או"י ט"ו.

פז (פז) שם צבגה. אבל אם עלה עליה קרום וכו' היינו קרום דק מלמעלה ולא צמלע עובי המלש.

פח (פח) שם צבגה. אם שני מלוח שוכבות וכו' היינו אפי' אם מקלח מלה זו הים מונח בחגור על מקלח מלה זו שחוקן אסורות לפי שמקום הדבוק יש לו דין מלה כפולה שאין האש שולט שם וסוף אוסר את כל מלה זו ולא כל מלה זו שהוא מחצר לשחיתן ואם הוא קודם פסח מסור מקום הדבוק עם רוחב גדול ממלה זו ורוחב גדול ממלה זו. ר"ז או"י י"ט. מ"ב או"י ל"ו.

פח (פח) שם צבגה. זו על זו בחגור וכו' בדיון זה וכן בדיון כפולה הים נראה דכל שדבוקים יחד צמלעית אין אוסר צוה וכו' זה כמלש עצם הרבה ואין אוסר צוה רק אם שוכבות זע"ז או דבוקות וכשפרידום זו מזו יחפרדו בלי נשיכה זו אבל אם הם צמלעית יחדיו ידבוקו זה יבא ע"פ הרוב כשנביזול כך וידבק בלי פירוד כאלו נילושות כאחד ומ"מ לא מלאני לבי לסחליע סותר צוה סואיל ולא פירשו ספ"י ואולי מחלס סיו מדבוקים בפירוד ואח"כ ע"י חמימות הרב פלטו לחותן ונדבוקו יחד ומ"מ אם יכיה איהם ד' עוד להקל יש להקל ולסתור צענון כזה. חמ"מ או"י ה'.

פח (פח) שם צבגה. קודם אפייתן וכו' ר"ל והגומו כך עד שנאפו אבל אם נסחלק מיד נראה להחיר. א"ר או"י ח"י. מ"ב או"י ל"ז. ואע"ג דהח"א כלל קב"ח או"י כ"ח כחב דזה חלוו בפלוגתא של ח"י וא"ר (לענין אם החזיר מיד לחגור כשהחוטין נמשכין) אבל כבר הכרענו שם צוה למעלה להקל. מ"ב בשער הליון או"י ע"א. ועיין לעיל או"י מ"א. ובלאו הכי כיון דמלש כפולה עלמס אינו אלא חומרא סבו דלא נוסף עליה ודוקא אם נשאר כך עד שנאפו יש לאסור אבל צבגה שססירס מיד יש להקל.

פח (פח) שם צבגה. וכן יש לומר שלא יגעו וכו' וברעבד אפי' בחוך הפסח נראה להחיר דכ"ג שנושטין זו צו ושניכס נוגעין בחגור למטס אז חוס האש שולט למטה שפיר וגאפה כדיונו. רש"ל בשש"ו סי' נ"ז. צ"ח. עו"ש סוף הס"י מ"א ס"ק י"ד. ח"י או"י כ"א. פרי"ח צמ"י ח"ס סע"י ד' א"ר שם או"י ח' חק יוסף או"י ד' חמ"מ או"י ו' ר"ז או"י ד' ח"א שם.

א (א) סע"י א'. מי פירות בלא מים וכו' ורבו סדיעות צוה לרש"י אין חייבין על חומצן כרה אבל חמץ נוקשה סיו ואפי' צמו פירות לבדן אסור ללוש. ולר"ב אלפס אפי' צמו פירות עם מים מותר ללוש מליל ראשון ואילך. ויש אוסרין ללוש צמו פירות עם מים אף מליל ראשון ואילך אבל

הפסח ואפי' צו מחמת העריכה או הדקירה דהוי כמלה כפולה מ"מ אין מחמירין לאסור כולה. ואם יש שני נקבים תוך נקב חוששין לאסור כולה. ואם הנקב חלק מותר ואם יש בלעזלי"ך בתוכו אסור. מ"א ס"ק י"ג. ח"י או"י ד' א"ר או"י י"ז. חק יוסף או"י י"ט. חמ"מ או"י ו' ר"ז או"י כ"ו. וכ"ז חומרא צמלמא ואין לאסור הכלים ושאר המלכות משום זה. חמ"מ שם.

פח (פח) ובר"ל חלו האיסורין שנתצאר צמלה כפולה ונפוחה די לנו לאסור אותה מלה עלמה אבל לא תערוצתה וכן אין לאסור רי"צ אפי' ושאר כלים שנתמשו צבס. ח"י או"י י"ט. מיהו הא"ר או"י י"ז כתב על דברי ח"י הגז' דאין להקל כי כבר קיימו וקבלו עליו אבותינו הגאונים לחמץ גמור וכן ראיתי נוהגין לאסור התערוצת אף לענין היתר הגאה יש לסמוך על דבריו להקל גם הכלים נשאין צו ס' יש לאסורן ורי"צ אפי' לכתחלה ודאי יש לאסורו אף אם כבר נשתמשו צו יש להקל דאינו אלא ספיקא עכ"ל. וכ"כ ח"א כלל קב"ח או"י כ"ח. חמ"מ רי"ז או"י כ"ז הסכים בדברי ח"י דדי להחמיר לאסור אותה מלה עלמה שנתכפלה או שנתפחה אבל לא תערוצתה. וצ"ח כ"ח כתב וכן א"ל להסיק ולהכשיר את התגור צמקום שישבה עליו המלה. וכן המרדה שהוליא צו מן התגור אין לאוסרה אלא לכתחלה אם אפשר לו באחרת וכן בשאר כל הכלים שנתמשו צו ובלעו ממנה עכ"ל. ועיין לעיל ס"י תנ"א או"י רל"א.

פח (פח) ואם נמלא מלה כפולה ונפוחה לאחר הפסח כחב צמ"י א"י דים לדון ולאסור יע"ש וכ"כ בספרו א"ר סי' חמ"ז או"י מ"ה צמס זקנו הגאון צמלה כפולה שנמלאה אחר פסח דישליך הכפל לנסר וגם הנאח סבלוע מאותו כפל ושיעורו צפרופס והשאר למכור לכוחס אבל אם הים ס' צמלה נגד הכפל ישליך הכפל לנסר וסשאר מותר אף באכילה וס"ה צמטה כמלאה צמלה אחר הפסח אבל צנפוחה אסור לעולם כולו צהנאח אף דאיכא ס' אפי' נאפה קו"פ וכן צמלאה אחר פסח יע"ש. חמ"מ ח"י צמ"י זה או"י ח"י כחב כיון דמלה כפולה ונפוחה לא הזכר צמ"ס ופ"י ראשונים רק דין כפולה הזכר צמ"ד ונפוחה צדברי מהר"ל ע"כ אין להחמיר צו כולו כאי כיון שהוא עלמו חומרא צמלמא א"כ סבו דלא נוסף עליה ויש להקל עכ"פ צמלאה אחר פסח כיון דחמץ שעבר עליו הפסח אינו אסור רק מדרבנן יע"ש. וכ"פ סר"ז או"י כ"ט. מ"ב או"י ל"ב. ועיין לעיל או"י ע"ד ואו"י ע"ז.

פח (פח) שם צבגה. מלש נפוחה וכו' ודוקא כשלא טחו עליה צבילים ושומן אלא מחללה כשהניחוסו בחגור נעשית נפוחה אבל צח"ס כשהוליא המלש מן החגור לאחר שנאפית וטחו עליה בשומן וצבילים וכחויורכו לחגור ואח"כ נעשית נפוחה צמלעיתסה ליה לן צו סכבר נאפית. צ"ח. והביאו סע"ש או"י ס' וכחב זה פשוט. וכ"כ האחרונים דזו שרי לכ"ע.

אבל קיעוף שמקטף בכן העיסה בשעה עריכה מחירין מלול ראשון ואילך. וכ"י פירש דמי פירות בלא מים אין מחמוצין כלל ומוחר ללוט בכן מלול ראשון ואילך אבל בליל ראשון ושני אין יולאין בהם י"ח מלה דכו"ל מלה עשירה. טור. וי"ח כ"ז לקמן. אמנם בענין מי פירות בלי מים פסק באן בש"ע כר"י דאין מחמוצין כלל משום דכ"ה דעת הרמב"ם פ"ה דין ב' ודין ד' וכ"ה דעת ר"ה שם בגמ' וסר"א"ש פ' כל שעה והמ"מ שם פ"ה בשם הגאונים והב"ד בב"י יע"ש. וכ"כ הרשב"א בחשו"ן סי' ד' וסי' של"ג דמי פירות בלי מים אין באין לודי חימוץ כלל ואפי' לכהחלה שרי יעו"ש. וכ"כ הס"ק פ' כל שעה לפרש בדברי הר"ף יעו"ש. ומ"ש הרשב"א בס"י הנ"ל וכן אנו נוטגין לאסור י"ל ס"ד במי פירות עם מים או ללוט. במים ולקטף במי פירות דהא אדברי הר"ף קאי דמחיר זבז ומצוא שם בסרי"ף גם דעת האוסרים כיעו"ש אבל במי פירות לצד שרי לכהחלה כמ"ש בס"י ד' וסי' של"ג מיהו בס' המסוגל סי' ג"ל מה' אלו הוציא דעת האוסרים והמחירין זבז וס"י וז"ל ומעשה ג' מחלוקות בדבר לרש"י אף במי פירות לחודיכוו אסיר ללוט דקאי בלאו דכל מחמלה ולסרי"ף אף במי פירות ומים לא מחמשי ולדברי ר"ג ור"ה אסור בין בלוט בין בקיעוף במי פירות עם מים ואין לנו להכניס ראשיתו בין הסרים הגדולים האלה ויש להחמיר בדברי כולם עכ"ל. וכן מהרא"י בח"ב סי' ע"ד האריך בזה ונשא ונחן בכל הסדרות והעלה שירא שמים יחוש למאן דס"ל דמי פירות בלא מים מחמוצין ויזכר מללוט במי פירות בלתי שימור אלא ילוט ע"י שימור ויזכר זה מכל הדברים הגריכים לרקדק בשאר עיסה כלם במים לבדן יעו"ש. והב"י ככ"ג בהג"ט וכחב ז"ל והעולם אין נזהרין בכך וא"א זלז"ה היה נזהר בלא לאכול מלה שנילוטש במי פירות עד יו"ט אחרון של פסח מפני שהיה חושש דמי פירות בלא מים מחמוצין ואולי נהג כן עפ"י הוראה הרא"י וכן נהגתי אנו אחריו ובעל חומה ישרים בס"י ק"ה חוכך להחמיר שלא ללוט במי פירות אפי' בשימור אפי' במי פירות לבדן בלי מים וע"ש שפסל בדברי כל הפו' עכ"ל. אמנם הפרי"ה אעפ"י שהביא דברי מהרא"י ח"ב"ו פסק בדברי הש"ע וכן כשו"ג או"י א"י אעפ"י שהביא דברי האוסרים ודברי המחירין נהג לענין הלכה נקטינן כפסק הש"ע משום דדעת רוב הפו' ורוב המפרשים להחיר וכחב וכן נהגו בכל ערי ספרד יעו"ש. ומיהו גם במקום שנסגו היתר ללוט במי פירות לבדם ודאי לכהחלה יש לחוש לדברי האוסרים ולשומרה כלל חקה עיסה שנילוטש במים דמסווח טוב אל חיקרי רע וכ"כ הש"ג או"י ב' שכן היה נוסג רבו וכן הוא נהג אחריו יעו"ש. ומנהג בני אשכנז שלא ללוט במי פירות כלל אם לא בשעה הדחק כמ"ש לקמן סעי' ד' בהגה יעו"ש.

(ב) שם. מי פירות וכו' ומי פירות הן כגון יין וחלב ודבש ושמן זית ומי הפוחים ומי רמונים וכל כיוצא בכן מבאר יינות ושמים ומשקין. הרמב"ם שם. וכחב המ"א רס"י זה דאפי' הפוחים ורמונים שם חמוצים משקה כיוצא מהם הוי בכלל מי פירות ודלא כהש"ג יעו"ש. וכ"כ ח"י או"י ז' מק"ה או"י א"י חק יוסף או"י ה' חמ"מ או"י ב' ר"ז או"י ב' ח"א כלל קכ"ו או"י ז' ומיהו כבר כחבנו בא"י הקודם בכל מי פירות יש פלוגתא אם מחמוצין וע"כ כל יר"ש יחמיר עלמנו בכל מיני פירות שנוטגין ללוט בהם שיזכר בכל האפשר עשוהם במהירות כדי ללאת לדעת החולקים וא"כ כ"ש

בדבר שיש בו פלוגתא אם הוא מי פירות וא"ל לכפול הדברים. **(ג) וכן** סחומץ הוא בכלל מי פירות. כ"כ החו"ס בפסחים ל"ה ע"ב. וכ"כ הטור והש"ע לקמן סעי' ו' וכ"כ ח"י או"י ז' פרי"ה לקמן סי' הס"ו סעי' ה' ב"ד סי' רכ"ו. חמ"מ או"י ב' ח"א שם. חק"ל ח"ד ח"א סי' קפ"ג דרנ"ו ע"ב. מיהו הער"ה או"י ב' הביא משם ר' ישעיה ס"א ז"ל דדעתו לאסור אלא שכחב עליו דאין קן דעת הפו' כמ"ש מרן סעי' ו' יעו"ש. אבל הר"ח או"י ו' נהג דאם לא שדיעבד בחומץ אין לאסור אבל לכהחלה אין לעשות מעשה נגד. ר' ישעיה שאוסר יעו"ש. ועיין לקמן או"י כ"ה.

(ד) כתב א"י וסכלזו בשם ר"י דחלב לא הוי מי פירות ומחמוץ ומש שהמה הב"י לק"מ עיין סר"ה בפ' כ"ש כן דעתו אבל הראב"ד בס' חמ"ד והרמב"ן במלחמות וסר"ן שם הוכיחו דחלב וכן המשקין הוו כיון ושמן ודבש וכן דעת הרוקח סי' רפ"א ור"ן ורוא"ז וסמ"ד פ' כל שעה וסר"ב"ן דף ל' יעו"ש. ער"ה או"י ג' וכ"כ הב"י דדעת כל הפו' חלב הוי בכלל מי פירות. וכ"כ מור"ם ז"ל לקמן סי' חס"ו סעי' ה' בהגה. מ"א סק"ד. וכ"כ לעיל או"י ב' בשם הרמב"ם. וכ"כ דעת האחרונים. חמ"מ שם. ר"ז שם. ח"א שם. וה"ה מי חלב בכלל מי פירות. חמ"מ שם. וכ"כ הפרי"ה לקמן סי' חס"ו סעי' ה' אבל הלקט ח"ב סי' ר"א נהג דמי חלב מחמוצין יעו"ש וכן דבש דבורים הוי מי פירות. סמ"ג ד"מ או"י ב' ח"ר או"י ו' וכ"כ החמ"מ שם בין דבש דבורים ובין דבש תמרים. והיינו דבש הזב מחמרים עלמן ולא ממש שמבשלין התמרים במים ועושין מהם דבש דאוחו דבש אפשר דכו"ל מי פירות עם מים כמ"ש לקמן או"י כ"ד וא"ו כ"ה יעו"ש.

(ה) מה שנוטגין לענין השמן כדי לעשות מלה עשירה כדי להבליע מעט מים שיש בשמן וכמ"ש הרב מעט לועז סי' בא דח"ן ע"א כי זכו מנהג עסיק לפח ח"ו יעו"ש אם לש בלא עיגון נראה דיש לאסור אם השמן הוא חדש מאותה שנה ויטן לא אפשר בשמן בלי מים זולה כשעבר יותר משנה נוטגין שלא לענין מפני שאומרים כי בהמשך שנה אחת המים שהיו בחוף השמן הרי הוא נבלע בחוף הכלי או נשאר בחחיתה הלאותיות. ונראה לומר דהיחוד טוב אפי' שעבר יותר משנה אם שהוא בחחיתה הכלי קרוב לסופו כשהשמן בלא עיגון לא ילוטו בהם ומכ"ש כשהשמן אינו בכלי חרס כ"א בכלי זכוכית שסוככות אינו מצליע המים ומבואר שם בס' מעט לועז כי כשיעור ג' ימים סגי להשאיר המים בחחיתו יעו"ש. ר"ה או"י ב' וס"י ולכן אם לש בשמן חדש כשלא עיגן אם לא עבר שנה אחת יש לאסור ודלא כהרב לב מבין יעו"ש. ולפי"ז ה"ה בכל השמים שיו"ל אין ע"י שרי"ה סגרי"ן במים כמו שמן שימשמן וכדומה לריך לענין החלה אם לא עבר עליהן שנה א"י מיהו מסתמיות דברי הפו' ראשונים ואחרונים שכחבו דמוחר ללוט בשמן משמע אפי' בעיניה בלא עיגון והטעם משום דדרך השמן ללוף למעלה וע"כ נראה דבדיעבד יש להקל בדברי הרב לב מבין. ורק במה שנשאר בס"ף הכלי אפשר דיש להחמיר שמה יש ב' לחלוחי מ"א ואף לפי דבריו שאוסר אף דיעבד ה"ד אם לא אפו מיד אבל אם אפו מיד הא מבואר בסעי' ב' דאפי' במי פירות עם מים שרי יעו"ש.

(ו) ולענין אם עיגן השמן באור אם לריך להמחיר יוס או יומים כדי שילעני עיין עיקרי הדי"ט סי' ח"י או"י ס"ג שכחב בשם פחד יחזק או"י מ' דאפי' הוא חס והיו

באר הגולה
ב
בכריתתא ג טור
מכריתתא דהין

כל היום ב אכל אין יוצא בה י"ח מפני שהיא מצה עשירה וקרא כתיב לחם עוני: ב ג מ"פ עם מים במהרים

בף החיים

יג) ש"ס. מפני שהיא מצה עשירה וכו' לכאורה נשמע דדוקא צה"ג שילושא צמני פירות לצד היו מצה עשירה וכ"כ הצ"ח לקמן צמני תע"א דיוולאין צה בדיעבד וכ"כ צמני גבורת ה' דיוולאין צה בשעת הדחק חכן המ"א שם צמני תע"א סק"ה הביג עליהם מכה סוגיא דש"ס דף ל"ח ע"ש שדבריו נכונים וצוררים צלי פקפוק כלל וכ"כ להדיא בירושלמי פי כל שעה הלכה ד' וכן מצאנו להדיא מדברי התו' והרא"ש פי כ"ש והטור וכל הסגמא האחרונים. ואפי' ע"י קיטוף אסור צלילות ראשונות וע"ש כר"י להדיא פי כ"ש והכלבו. ח"י א"ו צ' ויתבאר עוד מזה לקמן ס"י תע"א סעי' צ' וע"ש. ועיין לקמן א"ו מ"ה.

יד) וכתב שם מ"א צמני תע"א סק"ה דכל שיש צה מעט שמן אין יולאין צה אלא א"כ הוא מעט דמעט כמו גבי תודה וע"ש והביאו ח"י צמני זה א"ו הביג וכתב דלע"ד נראה דכל שנתבטל צמני צענין שאין מרגישין צה טעם מני פירות מ"ררי לחם עוני כיון שנתבטל טעמו ובתודה יורה צה פחות מצי לפי שכך מלותה וה"ה ביותר וע"ש. וכ"כ הנק"ה א"ו צ' ר"ז א"ו ו' אמנם המחזיר א"ו ח' כתב בשם הרמ"ע שאלפסי זועא פי כ"ש שאין יין ושמן ודבש וכיוצא בהן יולאין ודאי מידי מצה עשירה אלא בחלי רביעית לגי עשרונים ושליש שהן קמ"ד צוליס רובע צולה של שומן לכל מ"ה צוליס של קמח. נמלא שיעור השמן אחד מקמ"ב צקמח וע"ש. ועיין שעי"ת א"ו ח'.

טו) ש"ס וקרא כתיב לחם עוני. וה"ד שלא לזאת צה י"ח משום דצעינן לחם עוני אצל שלא בתורה מצה דמורה אפי' בסעודת לילה הראשון מנמלא כריסו הימנה ואינו ננוע. צ"י. לצוש. והיינו לנוהגין היתר ללוג צמני פירות אצל מנהג צמני אשכנזי שלא ללוג צמני פירות כמ"ש לקמן סעי' ד' צהרה וע"ש.

טז) סעי' צ'. מני פירות עם מים וכו' וה"ה נילוג תחלה עם מני פירות ואח"כ צאו למים קודם שנאפה או להיפק. כן נשמעות הפיו וכ"כ הר"ן בתש"י ס"י י"ט. ח"י א"ו ג' א"ר א"ו צ' פרי"ח. מק"ה א"ו ג' חק יוסף א"ו צ' חמ"מ א"ו ג' ר"ז א"ו ד' ח"א כלל קב"ו א"ו ז'.

טז) וכתב שם ח"י דאפי' אם נתייצב המני פירות תוך הקמח אם אח"כ צה למים מתחמץ וכ"כ לעיל צמני תנ"ג א"ו כ"ב שכ"מ צהגמ"י פ"ה צמני סמ"ק שהצ"ח צ"י שם וע"ש. וכ"כ ח"א שם. מיכו הפרי"ח צמני ד' כתב שאם נתבטלו המני פירות שוב אין לחוש אם ילושו אח"כ צמני כדמופה מתש"י הרשב"א ס"י תפ"ה ונתש"י להרמב"ן ס"י ק"ו ודלא כהגמ"י פ"ה צמני סמ"ק ומייתי לה הביג צמני תנ"ג וע"ש. וכ"פ הר"ז צמני תס"י א"ו ח' וכן המאמ"ר צמני זה א"ו ח' הביא סמוכות לחם אלא שסיים דיש לסמוך ע"ז דוקא צמני על חטין א"ו ח' קמח אעפ"י שנתייצבו המני פירות אין להקל וע"ש. מנ"א דדבר זה צפוגתא שניה וע"כ נראה דצמני דצמני הדחק י"ח לסחור

בו פלפלין מותר וע"ש. והביאו הר"ח שם וכתב וכ"כ כשמחקרי ש"א' להמתין יום או יומים וכוא צרור וע"ש. אמנם הרב צהר המים ס"י ח"י פלפל צה וגראה מסקנתו לדונא כשהן חמין מחמילין וע"ש. והביאו הסד"ח מעי חו"מ ס"י ו"ג א"ו ו' וע"ש. וע"כ יש להחמיר דהין ללוג צהם שיתקדרו. ועיין עוד לקמן ס"י חס"ו א"ו נ"ד.

ז) חלב האשס דין מני פירות יש לו. הרב אדמח קדש ח"א ס"י ח' ברכ"ו א"ו ג' שעי"ת א"ו יו"ד. ולפי"ז פסק שם הרב אדמח קודם צהש מיינקת שלשה עיסה לפסח ונטף חלב מדריס דסוי מני פירות עם מים אם לא יאפה מיד וע"ש ועיין ע"ש שכתב שמוחר לאוכלה עם צמר וע"ש. ועיין לקמן א"ו כ"ב צנפל דבר מועט ולא אפה מיד וע"ש.

ח) שומן אווז לידד מנה"א צהודא צמני ח"א דף ל' ע"ג דהינו מני פירות כיון דהינו משקה ולא חתי מפרי וע"ש והביאו הצרכ"י א"ו צ' אמנם הרוקה צמני ח"א כתב דשמנונית העוף הוי מני פירות ואין מחמילין. וכ"כ בתש"י למח לדק ס"י קב"ב צדון שומן אווז דאחר שהותך ונשרפו כל המים אשר בתוכו הו"ל מני פירות ואין מחמילין וע"ש. וכ"כ מ"א סק"ו. וכ"כ הפרי"ח צמני תס"ז סעי' ט"ו. וכ"כ מנחת יעקב על תו"ה כלל מ"ז א"ו ז' דשומן צכלל מני פירות הוא. וכ"כ החמ"מ א"ו צ' ר"ז א"ו ט"ו ח"א כלל קב"ו א"ו ז' שעי"ת שם.

וכתב הכס"א א"ו צ' שומן אווז כתבו האחרונים דיש לו דין מני פירות ואל תטעה ללמוד מזה לשמן דגים דהוא הוי מים כיון דיוולא מצריית המים כדק"ל לענין נט"י צמני ק"ש סעי' יו"ד חע"ג דהין נט"י אלא צמני וכ"כ הוא לדעת המנ"התי כתוב שהצ"ח הטור דמלה כיון דהוי מתולדת המים מחמין וזה ג"כ פסק מרן עכ"ל. וכ"כ בתש"י נ"צ"י מנה"ת ס"י נ"ז דשומן דגים לא הוי כמני פירות ומחמין והביאו השעי"ת וע"ש. ועיין בדברינו לעיל ס"י ק"ש א"ו מ"ז ולקמן סעי' ז' ודוק.

ט) נפל"ן צעיסת מצה צלי דעת סוגל"י ויול"י ואח"כ נמלאו צקלת מלות מנחותם הפרחים בתוכם אותם המלות שוב פרחים בתוכם אף אם לא אפו אותם יש לאסור מטעם מני פירות עם מים והא הוי כלכתחילה וגם הוא דבר מועט. ואם אפ"אוס יש לאסור מטעם אחר דהפריה מעכב האפיה אצל שאר המלות מותרות. זר"ח ס"י ס' מחזיר א"ו צ' ועיין לעיל סעי' ת"ס ודוק.

י) ש"ס. מני פירות צלא מים וכו' והוא שלא יתערב צהם שום מים צעולם ואם נ"ערב צהם מים כל שהוא הרי אלו מחמילין. הרמב"ם פ"ה דין צ' פרי"ח צמני תס"ו סעי' ט"ו. ר"ז א"ו ג' ועיין לקמן סעי' ו'.

יא) ש"ס. אפי' שהתה כל היום. עד שנתפח הצל"ן מותר צהכילה. רמב"ם שם. לצוש. ועיין לעיל סוף א"ו ח'.

יב) ש"ס. אכל אין יולא צה וכו' וצח"ל שעושין שני ימים כי הוכי דהינו יולא י"ח צמלה עשירה צליל ראשון ה"י: אינו יולא צליל שני. טור וצ"י. עט"ז. וכ"כ הרוקה צמני רע"ג. וכ"כ האחרונים.

ממהרים להחמיץ יותר משאר עיסה הלכך אין ללוש בהם דואם לש בהם יאפה מיד : ג' מותר ללוש בין אעפ"י שא"א לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הכציר ואף לכתחלה רגילים ליתן מים בשעת הכציר

באר הגולה לשון וכו' שם ד שם כריחה וכתמים ה סמ"ג.

קף החיים

בג) שם. יאפה מיד. ואם לא נאפה מיד כיון שלא שהה שיפור מיל בלי עסק ולא ניכר בה שיפור חימוץ (הכתוב לעיל ס"י ח"ט סעי' ז') וכה"ג יש לאסור באכילה ולהחזיר בהנאה ולהסכותו אחר פסח. ח"י או ד' מק"ח או ד' חמ"מ או ג' ר"ז או ג' ח"א כלל קכ"ו או ז' מניח בא"ר או ג' מלרד לומר דאפי' באכילה נראה להחזיר בהסמ"י יע"ש וכ"כ מ"ב או ח' דאם ה"ס דבר זה בשוגג בודאי יש לסמוך להקל בשעת סרחק וכ"ל בס"י ח"ט סעי' ג' לענין לישה בפישורין יע"ש. אבל הא"א או ח' כתב דבהנאה כסומך על ח"י שפיר אבל באכילה י"ל יש בו לך כרה.

בד) סעי' ג'. מותר ללוש בין וכו' ויין לימוקים הוא כיון ענבים לענין מי פירות שאין מחמילין כ"כ ב"י בצד"ה בשם הרשב"ץ. וכן הסכים המצ"ע ס"י רכ"ב ובנו מהר"מ ז"ל בחשו' ח"ב ח"א ס"י ז' וכתב שם מהר"מ דכ"ס לדבש שישוין מן הלימוקים שגורין אותם במים וסוחטין אותם ומבשלים אותם שיש לו דין מי פירות לפי שהמים שבו נשחטו ע"י האור יע"ש. והביאו כנס"ג בהגב"י ומ"א סק"י וח"י או י"א והפרי"ח ונראה שנסכמ"ס לדבריו וכן הסכים המצ"ע לדברי הרשב"ץ דיון לימוקים כיון ענבים לענין חימוץ אלא שסוים ומיסו לריח אומן לודע שיפור המים ושיפור הזמן יע"ש ור"ל שיפור המים שנתחטט על הלימוקין להיות יין ושיפור הזמן שנשחט ריחו וטעמו ממי שריית לימוקין ליון. אמנם בחשו' ח"א ס"י ק"מ כתב להשיג על הראייה שהביא המצ"ע ובנו מהר"מ ז"ל ליון לימוקים דהו כיון ענבים וסוים דכן נראה להלכה ולמעשה שיון לימוקים שלנו אסור ללוש בו בפסח יע"ש. ועיין בצרכ"י או ח' שהביא דבריו ספ"י שמדברים זה וסוים לענין הלכה יש לאסור כי רבו האוסרים ובימי מרן עבוד עובדא ויחה לשרפה כל מלה שגילוש ביון לימוקים כאשר העד העיר הרב מהר"ר יצחק בואינו בס' שלחן מלכים כ"י וביאו הרב אדמת קדש ח"א ח"א ס"י ע"י יע"ש. והביד שעי"ח או י"ד. ועיין עוד מהם בשד"ח מעי חו"מ ס"י י"ג או ח' שהביא ג"כ דבריו ספ"י שמדברים זה וסוים דמי שרולה לעשות מעשה כסדרת הרשב"ץ ודעמיס יש לו על מה לסמוך אך בהנאה שזכר בעשיית סיון לימוקין שיהיה עשוי ע"פ ההנאה שכתבו באדמת קדש ומט"י והרולה להחמיר על עצמו וכו' היינו מוסס שלא נזכרו לשמור אותם ולאפות אותם מיד אבל אם שמרו אותם כעיסה שגילוש במים לבד ואפו מיד פשיטא דשרי ללא גרע מעיסה שגילוש במים ומי פירות דביעצד שרי אם אפו מיד כמ"ס בצע"י הקודם ואפשר דבכס"ג דכמה גדולים ס"ל דהו כיון ענבים לענין חימוץ אפי' לכתחלה שרי ללוש בהם ע"מ לזכר ולאפות מיד.

כה) מים שגורין בהם הגרוגרות ומשחטים שם ימים הרבה כדי להוציא מהם מים שרופים דיון כמו שריית לימוקים דחשיבי מי פירות ומותר לגבל במים אלו קמח כדי לדבק האלקטריא ואלגעצ"ה כשמוציאין שכר לזרך פסח וזכרו שלא יביא עליהם מים דעלמא אמנס אין להחזיר להמון כלל.

בית

להחזיר ע"מ לאפות מיד כמו בלש בני פירות עם מים דביעצד דיאפה מיד.

חי) שם. מי פירות עם מים וכו' עיין בטור וכו' דאזכא פלוגתא בחמץ זה דלדעת ר"ת ושאר פ"י אינו אלא חמץ נוקשה דחמץ גמור אינו אלא מניח בלבד ולדעת הרמב"ם ודעמיה הוא חמץ גמור יע"ש וכתב המק"ח או ג' דכשיש רוב מים ומוטע מי פירות הו חמץ גמור אבל כשהרוב מי פירות ומוטע מים הו נוקשה (וכ"ז בדלא אפה מיד) ומ"מ אוסר חמץ נוקשה כי הוא במטהו עכ"ל ועיין שעי"ח או ג'.

יט) שם. מותרין להחמץ וכו' אף אם לא שהה שיפור מול בלא עסק. ר"ז או ג'.

ד) שם. הילכך אין ללוש בהם. ואם מותר לקטף בהם דכיוון אחר שלש העיסה במים לנשוח אותה בני פירות עיין בפסחים ל"ו ע"א בצרייתא שיש פלוגתא וכתב שם ר"ה וק"ל כהכמים שאפי' אם לש במים לבדו אסור לו לקטף בשמן יע"ש. והטור כתב אבל קיטוף שמתקטף בהם העיסה בשעת עריכה יש מתירין מלול ראשון ואילך יע"ש. והרשב"א בתשו' ס"י תנ"ד כתב דהרבה מן הגאונים אסרו בין בלישה (היינו עם מים דבני פירות בלבד כבר כתב בס"י ד' וכו' שלי"ג דשרי יע"ש) בין בקיטוף וכו' וכן אסרו מגדולי המורים האחרונים וכן אנו נוהגין לאסור עכ"ד. וכ"כ מור"ם ז"ל לקמן בהגה סעי' ד' דאפי' לקטף בהם הנולות אין נוהגין יע"ש. ואפשר שכ"ה ג"כ דעת הש"ע דאין לעשות כן לכתחלה דהו כלש בני פירות עם מים. ואח"כ ראיתי שכ"ה בהדיא במט"י שכתב שהש"ע פסק כאן כדברי הרשב"א הגז' יע"ש. ועיין לקמן או כ"ב.

כא) שם. יאפה מיד. כלומר שאעפ"י שעיסה שגילוש בהם לזכר כל זמן שמתעסקין בה אפי' כל היום אינו מחמץ כמ"ס לעיל ס"י ח"ט סעי' ז' צו אין להשקות אפי' בעסק אלא תיכף אחר הלישה יעשו העריכה והאפוייה.

כב) שם. יאפה מיד. וז"ע אם נפל מועט מי פירות לתוך העיסה ולא נאפה מיד אם יש לאוסרו דביעצד וברא"ש משמע דדבר מועט אינו אוסר דכתב דקיטוף דבר מועט הוא ואין מחמץ. מ"א סק"א. וכ"כ ק"ג על הרא"ש פי' כל שעה ס"י י"ג או ק' דמוטע מי פירות בטיל לגבי מ"א יע"ש מיהו המט"י כתב על דברי מ"א הגז' נראה פשוט לאסור מדסתמו ספ"י דצריכה ואסרו הקיטוף משמע דריוו בלישה וע"ש שהרבה להביא סמוכות לדבריו יע"ש. וכ"כ החמ"מ או ד' אמנס בשו"ת תפארת יוסף ס"י ל"ב כתב כדברי מ"א דבמעט מי פירות אין חשש יע"ש. וכ"כ הר"ז או ד' וכ"כ במגן האלף או ח' שאין לאסור דביעצד בדבר מועט יע"ש. וכ"כ ח"א או ח' דביעצד אין לאסור דבר מועט כשלא שהה שיפור מיל ודבר מועט כתב שם בח"א כשיש שמים יע"ש. ועיין לעיל או י"ד וכו' שאח"ז.

הכציר כדי להתיר נצוק ואעפ"כ אין לחוש להם הואיל וכבר נתבטלו המים ביין קודם שלשו העיסה ;

בי

כף החיים

שכר נתבטל ממים ונעשה יין ולפיכך אינו מחמין משא"כ
הכא שהמים ששרויים זה הלימוקין והגרונות משמע שעדיין
לא נתבטלו ולפי"ז השכר הרי הוא כמים עלמין ויש לדון
להקל לפי שפנים חדשות באו לכאן ודמי לין לימוקין
שנשתנה מזרייתו ולמעשה יש להחמיר. פרי"ח סעי' ד'
וכ"כ שכתב"ג ס"י תס"ו בהגה"ט או"ו דכיון שנותנין מים
בתוך היין או בתוך השמרים אותה הזיעה שיוצאת מן
המים הרי הוא כמים עלמין יעו"ש. וכ"כ הרב ח"מ
ומוסר דף קס"ה ע"א בשם מוהרי"ק"ש ס"י תס"ג ושם
היולא מלימוקין השרויים במים דינו כמים ולא הו"ו מו"
פירות וסו"ס ולפי"ז אם לש שכר הזה ושהה יותר מהשעיר
חסור לאוכלו בפסח וגם להשתותו חסור יעו"ש. וכן מלמד
בתשו' פני יהושע ח"ב ס"י י"ג דאפשר דהשכר מחמין
כיון שיש בו מים וטעם השכר שהוא מן פירות יעו"ש. והב"ד
השד"ח מ"י חו"מ ס"י י"ג או"ו ז' מיהו בתשו' דרכי נועם
ס"י ז' כתב אגווא"ה ארדינט"ו שעושין מו"ן של לימוקין
ששורין הלימוקין ומוליאין מהם שכר הרי הוא כדון יין
לימוקין לפי שאין מוליאין מהן שכר כ"א אחר שמשתנה
המים ונעשה כמו יין יעו"ש וכ"ה דעת צנו הגו"ר כלל
ד' ס"י ט' שכתב דלדעת המחמירין צוין לימוקין כ"ג בשכר
הנעשה מהן אלא שכתב דיש להחמיר בשכר משום דגולד
חריפות באותן מים ודמי לקורט של הלית יעו"ש וכ"כ
הרב כמחרי"ר אברהם טוואר בתשו' כ"י בה"ב הנקרא
ספיר ס"י רנ"ה שכל מו"י שכר חוץ משל שעורין מן פירות
הן ודון מן פירות יש להם וכתב דה"ה והוא הטעם במים
הנתונים על התאנים ועל התמרים נשתנו מזרייתן לכן
לענין חמץ אין מחמילין כמו שאר מן פירות יעו"ש והב"ד
המט"י בסעי' זה וכתב ונעשה אין לחוש לספיקו של הפרי"ח
לפני הרבנים ה"ו דנפשט פשיטא להו להתיר ולדון כמו
פירות ממש אלא שאנו גוהגין להחמיר בשכר ה"ו מפני
שהדור פרוץ ואין להורות להם קולא צענינים אלו יעו"ש.
וע"כ לכתחלה יש להחמיר שאין ללוש בו כלל וצדיטעד שכר
לש יש לדנו כמו פירות עם מים שלריך לאפות מיד.

דא) שם. שנופלה בשעת הצ"ר. ודוקא בשעת הצ"ר לפי
שהמים הללו נשתנו מזרייתן ונעשו יין כדרך
שנשתנה החימוש ונעשה יין אבל כל שעירבו מים צוין אחר
סיווחו יין אפי' קודם לישיה העיסה שיפור מופלג אפי' כל
שהוא מחמילין. כנס"ג בסג"י ועו"ש שכתב דמ"ש צשי"ע קודם
שלשו העיסה הוא לאו דוקא אלא בשעת הצ"ר יעו"ש. וכ"כ
בתשו' מהרי"מ ח"א ס"י ז' והב"ד שכתב"ג בסג"י או"ו ז'
וכ"כ סעו"ש או"ו ד' וספר"ח. וכ"כ המט"י בסעי' זה וכתב
שכ"ס מסקנה מ"א סק"י אעפ"י שכתחלה כתב לפרש צענין
אחר יעו"ש. מיהו צ"ל א"ז כתב דמלשון שכתב הש"ע הואיל
וכבר נתבטלו המים צוין קודם שלשו העיסה משמע אפי' צוין
ממש מחבטלו וכ"כ בספרו א"ר או"ו ז' וחלק על דברי כנס"ג
ה"ו וסכ"ס לדבריו ח"י או"ו ז' יעו"ש. וכ"ה דעת רש"ל צ"ח
על הסמ"ג. אמנם חק יוסף או"ו ד' הסכ"ס לדברי כנס"ג
ומהרי"מ"ש וספר"ח ה"ו ודלא כח"י. וכן הסכ"ס השו"ג או"ו ז'
מאמ"ר

ציה יסודס דף ק"ח ע"ב ס"י י"ג בשם הרב אברהם טוואר
ורבו. והב"ד מחז"ר או"ו ה' וכחצ דלדין דנקטינן דלא
כרש"י ס"ס דיש לאסור מן הדון צמי שיירח הגרונות
ה"ו וסו"ס ובאחרים דמר ארנ"ל יעשו כמנהגם דרש"י
רצ"ס אך בשאר מקומות אין לסמוך על זה יעו"ש. ומיהו כבר
כתבנו באו"ו קודם משם השד"ח דמי שרואה לעשות מעשה
כסברה רש"י ודעמיס יש לו על מס לסמוך יעו"ש. אבל
אפשר דצמי הגרונות יש להחמיר יותר מו"ן לימוקין דשם
נשתנה ריחו ועמו משא"כ צמי הגרונות וכאשר יבואר
לקמן או"ו ל' יעו"ש.

כו) בני אדם לשו מלות צמי פירות קודם הפסח וכששלחום
מזתיבם לתור נתנו מטעם סולת מפוזר על כל
אחת כדי שלא ידבקו זה בזה ולא בתנור והורה הרב
מהר"ש לרור להכשיר צדיטעד משום דחומו של תנור רב
צויתר ונקלה הסולת יפה יפה. ציה יהודה שם ס"י י"א.
מחז"ר או"ו ד'.

כז) תמד הנעשה מן המים שנתו על התרנגוים חגים
כל שלא נדרכו בקורה דינו כיון ויש לו דין
מן פירות שאין מחמילין. שו"ת זר"א ח"א ס"י נ"ט ושם
דחה דברי הרב דבר משה ס"י כ"ו יעו"ש. מחז"ר או"ו ז'
ור"ל דהדב"מ ס"ל דאינו מתבטל המים להיות יין אלא
א"כ נתנו תוך ג' ימים לדריכתו והזר"א ס"ל אפי' אח"כ
כ"ז שלא ילא היין מן הגת כיעו"ש. ומיהו עיין לקמן או"ו
ל"ג שכתבנו דיש עוד כמה פ"י שמסכימים כדברי הדב"מ
יעו"ש וע"כ יש להחמיר. ועיין ר"ז או"ו י"ב.

כח) מים שהשליכו על התרנגוים חגים של צוסר אחר שעלרוהו
והוליאו ממנו מן צוסר הראשונים והניחום עד
שתססו ונעשו כמו תמד אף שלא נדרכו בקורה יש להחמיר
דאין דינס כמו פירות. ומתוך כך זו הלכה העלה כשנפלו
קלה ממי יוסר ה"ו על קרן זוית תיבת קמה לרקד כל
הקמה דיש לחוש דנפלו צו אלו המים של צוסר אבל השאר
א"ל לנהל. זר"א ש"ס. מחז"ר או"ו ז'.

כט) ולענין מן ורדים עיין להרד"ז ח"א ס"י רנ"א
שכתב דמי ורדים חשיב מן פירות ואין
מחמילין יעו"ש. אמנם בתשו' דרכי נועם ס"י ז' כתב שאין
המים שמשנימן על הורד משתנים אלא הרי הם כזרייתם
והזיעה היוצאת מהם הם מים ממש ואין צוה ספק. וכ"כ
צנו הרב גו"ר ח"א כלל ד' ס"י ט' דשריית מן ורדים ושאר
צמחים הדבר פשוט דהו"ו כמו פירות מעורבים עם מים
יעו"ש. וכן מסיק המט"י בסוף סעי' זה וכתב שכן עשה
מעשה מורו הרב ז"ל דאדם אחד לש עיסתו צמי ורדים
קודם פסח והזקיקו למכור אותם המלות יעו"ש. והב"ד
מחז"ר או"ו י"ב וא"ו י"ג. כס"א או"ו ד'.

ד) שכר שמוציאין מו"ן וכיוצא דבר צרור הוא שיש לו
דין מן פירות צמח"ש מדון יין לימוקין דלעיל
אבל שכר שמוציאין מלימוקין וגרונות שרויין צמים יש
לדון צו להקל ולהחמיר להחמיר דלא דמי לין לימוקין

ד' מי בצים ושאר משקים כולם הוו בכלל מ"פ. כגה ובמדינות אלו אין נוסגין ללוש במ"פ ואפילו באר הגולה לקטוף המלוח אין נוסגין רק לאחר אפייחן בעודן חמין ואין לגנוח אס לא בשעת סדחק ללרכי חולס או זקן
 טור
 בשם ר"מ והר"ש
 דפ"ט 3 דפסח"ס.
 הצריך

קף החיים

(א) **שם.** מי ציזים וכו' הטוב וסישר לחוש לספיקו של רש"י ז"ל בזה והרולס ללוש צמי ציזים ולוש צמי ציזים לזרס בלי חערובת יין וימסר בעשיית המלוח. נחפס בכסף דף קע"ו ע"ד. ברכ"י או"ז ו"כ בספרו מו"ב סי' ז' או"ז רע"ו.

(ב) **שם.** מי ציזים וכו' במרדכי פ' כ"ג הביא דעה כמה רבנים גדולים ועלומים שאוסרים להדיא ללוש צמי ציזים יעו"ש אלא שבצ"י כתב שכן פשט המנהג להסיר יעו"ש. ולכן סתם ג"כ כן בש"ע להסיר. וכתב בסו"ג או"ז ו' וכן מנהגם וכו"ל או"ז ו' כתב דהמנהג באומיר שלא ללוש צמי ציזים וכן הוא היה מורס כמה פעמים יעו"ש וכו"ל הרב צנו ציפ"ל או"ז ב' דהמנהג באומיר כדעה האוסרים שהביא המרדכי ודלא כמנהג שאלוטיקי שכתב בסו"ג שמנהגם כדעה המחירים יעו"ש. נמלא דמנהג זה של סיחר אינו פשוט בכל המקומות וע"כ במקום שנהגו שלא ללוש צמי ציזים אין להסיר להם שמא קבלו עליהם דעה האוסרים ובמקום שנהגו סיחר יש למסר בעשייתן כמ"ש באו"ז הקודם.

(ג) **שם.** ושאר משקין וכו' וכל המשקין שבעולם שאינן מחולדת המים שיח' צמי" הסו"ז הם נקראים מי פירות. ר"ז או"ז ב'.

(ד) **שם.** ובמדינות אלו אין נוסגין וכו' משום דקשה ללאת כל הדיעות וגם יש לחוש שנפל עליהם מעט מים. דרשות מהר"ל ה' שבת הגדול. וכ"כ בביאור הגר"א. והלבוש סע"י ה' כתב הטעם אפשר שנהגו כך דלא ליחי לחלופי ליכול מינה גס בלילה ראשונה במנה של מלוח. א"כ דחיישינן שמא נחערב מעט מים ולא יוכלו לזכר עכ"ל.
 (ה) **שם.** ובמדינות אלו אין נוסגין וכו' ובכל צני ספרד פשט המנהג להסיר ללוש צמי פירות לבדן. מהר"א אזולאי ז"ל בהגה"ו כ"י. ואנן צידן נהגנו ללוש ציזין לבד ולהזדרז מאד לעשות המלוח במסירות האפשרי ואפשר דבזה נפיק ידי כל הדיעות או רובם. וכן הסכים הרב מהר"י זי"ן בחשו"ט שער י' סו"ד ו' וכ"כ הרב נחפס בכסף דף קע"ו ודף קע"ז ע"א. ברכ"י או"ז ז' ומיכו עתה יש כמה מקומות צבני ספרד שאין נוסגין ללוש צמי פירות כלל ואפשר שהוא מחששות הנו"ז ועיין לעיל סי' חכ"ט או"ז ס"ה.

(ו) **בני** אשכנז שנהגו להחמיר לעשות צמיס אין להקל להם. הרב מהר"י זי"ן בחשו"ט כ"י הנו"ז ברכ"י או"ז ח' ועיין באו"ז שאח"ז.

(ז) **שם.** ובמדינות אלו אין נוסגין וכו' וכ"כ בלבוש. חמ"מ או"ז ח' ר"ז או"ז ז' ח"א כלל קכ"ז או"ז ז' ואם עבר ולס אפי' אפס מיד אין ארכלין אותה בפסח. ר"ז שכ. ח"א שס. מ"ב או"ז ח"י.

(ח) **שם.** בהגה. ואפי' לקטף המלוח וכו' הקשה המ"א סק"ד מאי אפי' דאררבה כשלושן צמיס וקועפין צמי פירות הוי מי פירות עם מים וממסר להחמין וסירך דה"ק אפי' קיטוף שהוא דבר מועט. וכ"כ חק יוסף או"ז ו' ועוד

מאמר או"ז ד' כס"ט או"ז ב' חמ"מ או"ז ג' ר"ז או"ז ח' ח"א כלל קכ"ז או"ז ח' מ"ב או"ז יו"ד.

(ט) **וכתב** שם ח"י ומ"מ לריכין שימור כמו עיסה שנילושה צמיס אפי' דמי פירות גרודא אין מחמין אפי' שכתה כל היום בלא עסק מ"מ כיון שיש כחן מעט מים בחוכו איכ' יש חשש חימוץ עכ"פ במקום המים וחמץ במשכו עכ"ל. אמנם חק יוסף שם והמאמר שם והחמ"מ שם כשיגו עליו וכתבו דזה הוי דינו כאלו לא היה עם מים כלל וא"ל שימור כלל יעו"ש. ומיכו כבר כתבנו לעיל או"ז ח' דלכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים ובכל מי פירות שלשו בהם עיסה יש לשומרה כחקה עיסה שנילושה צמיס יעו"ש ועיין לקמן או"ז מ"א.

(י) **ודע** דמלשון הסכ"ג והפר"ח ז"ל דכתבו וכל שהיין חוסם וכו' משמע דלא מכשרין אלא צנח"ח מים בחוף ג' ימים לדריכתו דעדוין נקרא יין חוסם ונקרא יין מגחו כדלקמן סי' חק"ב סע"י ב' אבל אחר ג' ימים אס נחנו צו מים אטע"י שהוא בחוף מ' יום דאינו כשר לנכטים ואטע"י שנקרא חירוש מקרי יין לענין שאין מערבין צו מים דהו"ל מי פירות עם מים. מט"י שם וכבר וכן העלה צבי דבר משה ח"א סי' כ"ו ושכרצ בית דוד ז"ל הסכים עמו יעו"ש. וכן הסכים בחשו"ט אהל יוסף סי' ט' יעו"ש. ועיין לעיל או"ז כ"ז.

(יא) **שם.** כדי להסיר ניוק. פי' כשמערה לכלי עכ"ס שיש צו משקה עופח אז אס יש מים ציזין שבכלי העליון רואין היין כאלו אינו והמים מבעלים היין של עכ"ס. מ"א סק"ב. וכמה שיעור הביטול עיין ביו"ד סי' קכ"ז סע"י ו' שכתב דסייוו שיהיה צמיס ס' בכלי העליון כנגד היין שבכלי החתחון מיסו עם צמי" קל"ד סע"י ה' כתב דשיעור הביטול הוא ששה חלקים מים כנגדו וע"כ כתב הס"כ שם ס"ק י"א להגיה צמי" קכ"ז ששה חלקים כמו צמי" קל"ד וכבר שכ"ה בש"ע דפוס הפנאוי ושכן פסק סב"ח יעו"ש.

(יב) **ודע** דהא דמועילין מים להסיר ניוק היינו כשממלא היין בללוחית (של עכ"ס) בלוחות זמן (ר"ל בזמן הצליר) וחוששין שמא יש בשולי הללוחית (של עכ"ס) קלח יין נסך אבל אס מערין אחר שנעשה יין כיון שאנו דינין לאוחן מים כדון יין לענין חימוץ איך נחזור לתה להם עם מים לענין ביטול וסא הוו תרתי דסחרן וכן מוכח מדברי הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל"ד ע"ב יעו"ש. מט"י. ולפ"ז משמע דאסור ללוש ציזין זה כ"ז שהוא חוסם כיון שעדיין לא נשתהה המים שבו להיות יין והו"ל מי פירות עם מים.

(יג) **סע"י ד'.** מי ציזים וכו' מה שהולך כש"ע לפרט מי ציזים הוא לאפוקי מס' רש"י ז"ל דנסחפק בהם אחד לך דילמא גריעו משאר מ"פ לפי שאנו רואים שהעיסה נעשיה עכס בהם יוחר מצמיס קמ"ל דאין חילוק בינם לשאר מי פירות כס' ר"ח דהיס נהגה לאוכלם בע"פ דחשיב לה מלס עשירה ודוק. מט"י.

(מ"ב)

באר הגולה
ז סמ"ק סי' ר"ט
בשם ר' נתנאל
מפני שאין מקבלת
טומאה ואסור לשפוח
חליו בטהרה סי' ש"ד
ואסורה לטמאים כדלעיל בסי'
חטור ודלא כהירושלמי וכ"כ

כ"רין לז' : ה יחלש עיסה במיפ טוב לעשותה פחות משיעור עשרון כדי שלא תתחייב בחלה: ו החמה שנמצאת

כף החיים

ועוד ו"ל דכתיב קאמר דאפי' לקטף המצות ר"ל אחר שנעשו מצות אחר לישה ועריכה ותיכף מולך לחגור ג"כ אין נוהגין. (מה) **שם** ברכה. רק לאחר אפייתן וכ"כ גם צום נכנו איסורא בלילות ראשונות משום גזירה דמלה עטירה. חי' או' חי' א"ר או' סי' מק"ח או' ז' ר"ז ח' וכן נוכחין אפי' בשאר מצות צומים הראשונים לזכרון מלה עטירה. א"ר שם. ועיין לעיל סי' תנ"ה או' ל"ט. ואם נשפך יין על מצות שמורים עיין לעיל סי' תס"א או' מ"ט.

(מו) **שם**. בהגה רק לאחר אפייתן וכ"כ ואתן הטחין פני המצות בצילה בפסח וזכרו שינוחה לאפות יפה בתנור קודם שינוחה ואח"כ יטיה פניה לבוש.

(מו) **שם**. בהגה אם לא בשעת הדחק וכ"כ ויאפה מיד דיש לחוש לדעת הסוברים מ"פ מחמילין וכמ"ש לעיל או' אי' יעו"ש.

(טח) **שם**. בהגה ללרכי חולה וזקן וכ"כ והיינו צמני פירות לבדן אבל עם מים אף לחולה וזקן אין להקל. א"ר או' ד'.

(טז) **סעי'** ה'. הלש עיסה צמני פירות וכ"כ פי' מייירי בשלש העיסה צמני פירות שאינן מוז' משקין שסי' י"ד שח"ט ד"ס (עיין לעיל סי' קנ"ה סעי' ד') וכיון שלא הוכשרה לקבל טומאה החלה היא טהורה ולפיכך אינו יכול לשורפה וגם לאוכלה אינו יכול שהרי כולנו טמאים ולהאכילה לכהן קטן כבר כתב בהגה בסי' תנ"ו שאין מאכלילין חלה בצ"ח"ז לשום כהן. פ"ח. וכן מסיק המ"א סק"ה. וכ"כ המנ"י. שו"ג או' ט' חק יוסף או' ז' נה"ש או' ג' ביאורי הגר"א. מ"ב או' ק' מיהו ח"י או' ט' כתב דכוונת הש"ע לחוש לכתחלה לדעת קלת פ"ו דמוסקא להו או' חייבת בחלה וכ"כ המאמר או' ז' יעו"ש. ועיין ביו"ד סי' שכ"ט סעי' יו"ד וש"כ שם.

(ז) **שם**. טוב לעשותה פחות משיעור עשרון וכ"כ והע"ג דיש תיקון לערב או' מוז' משקין דהשתא ליכא חשש חימוץ וגם לא חשש הכשר טומאה מ"מ מולתא פסיקתא נקט. א"ג אם נתיר לו לערב ד"א יצא לערב תערובת מים כמו בשאר ימות השנה דמסרך סריך לעשות כמעשהו ככל הימים ולא מסיק אדעתיה חשש חימוץ. מנ"י. והשו"ג כתב ושנא דרך הלש צמני פירות שלא ללוש כ"א צמין או' ולא לערב מין אחר שלא לבטל טעם מני פירות הראשונים ח"ן מומים שאין מצטלן שום טעם לכך כתב דפסח שח"א ללוש צמני ביצים עם מים ילוש עיסה פחות מעשרון יעו"ש.

(נא) **ואם** עבר ולש כשיעור חלה בלא ז' משקין לא ישרוף חלה יתן אותה לכהן קטן כמ"ש מורים ז"ל בהגה ביו"ד ססי' שכ"ט יעו"ש. וכ"כ הב"ח שם. פרישה שם או' י"ד. מ"ב או' ק' ועיין בא"ח"ג שם שכתב דדין זה אפי' בחלת ח"י יעו"ש ועיין לעיל בהגה לסי' תנ"ו ובדבריו לשם בסי' ד'.

(ב) **ולענין** ברכה אם יברך על חלה שנילושה צמני פירות שהם מוז' משקין שסי' י"ד שח"ט ד"ס וכן

צמיושה צמני פירות שאינן מוז' משקין כגון צמני ביצים או תותים וכ"כ הנה מרן ז"ל בש"ע יו"ד סי' שכ"ט סעי' ט' כתב עיסה שנילושה צמני פירות אפי' בלא שום מים חייבת בחלה עכ"ל אפי' צמני ביצים כמבואר בסי' שם דפסק בהרמב"ם והרשב"א ועל הרמב"ם כתב דמחייב אפי' צמני ביצים יעו"ש ומ"ש שם בסי' יו"ד יש לזכור מללוש צמני פירות שאינן מוז' משקין וכ"כ היינו משום דאינו יכול לשורפה וכמבואר בסי' שם וכ"כ הש"כ שם סק"י. וכ"כ המנ"י בסי' זה. ומשמע דחייבת בחלה היינו בצרכה כתקנה. מיהו הב"ח שם פסק דלכתחלה לא ילוש צמני ביצים או' שאר מני פירות (שאינן מוז' משקין בלא תערובת מים) (וכל הז' משקין הם בכלל מים) ואם לש יפריש חלה בלא ברכה יעו"ש. וכ"כ ביו"ד סי' רכ"ח דעיסה שנילושה צ' משקין חייבת בחלה לכו"ע וספולגחא רק צמני ביצים וכדומה יעו"ש. וכ"כ השו"ג בסי' זה או' ט' וכ"כ ח"א בסי' משפטו דק פ"ד או' כ"ז עיסה שנילושה צ' מוז' משקין חייבת בחלה לכ"ע אבל אם נילושה בשאר משקין כגון מי ביצים ולא נחערב צו מים יש פוערין מחלה ולכן יפריש חלה בלא ברכה יעו"ש. אמנם הש"כ שם סק"ט כתב על דברי הש"ע סעי' ט' דיפריש חלה בלא ברכה ומשמע אף צמיושה צ' משקין יעו"ש. וכ"כ ביה סלל שם. צמני שם או' ו' לבי"ש בסי' חלה או' קכ"א. ועיין עו"ש ברו"ח מה שאין על כמה ספרים יעו"ש. וא"ל להאריך בדבר שיש צו ספק ברכות משום דכבר כתבנו לעיל סי' ח"י או' ז' דבענין ספק ברכות נקטין להקל אפי' כנגד מרן ואפי' כנגד רוב יעו"ש. וא"כ הן בעיסה שנילושה צ' משקין הן שנילושה צמני ביצים וכדומה שאינן מוז' משקין אם לש כשיעור יש להפריש חלה בלא ברכה משום שב"ל ורק יאמר לש יחוד וכ"כ הרינו צ' לקיים מצות הפרשת חלה הרומה וכ"כ וכו' בלש צמני פירות לבדן אבל אם לש עם מים צין אם הם מוז' משקין צין משאינן מוז' משקין לכ"ע מפריש חלה בצרכה אם לש כשיעור וליכא בזה חשש ספק ברכה. ועיין עוד ביו"ד סי' שכ"ט או"ז עיסה שפטורה מן החלה יעו"ש.

(ג) **וכתב** הנה"ש או' ג' דמנהגם ללוש צמני ביצים שיעור חלה ומפרישים עליה חלה בלא ברכה והוא נכון ויש ללמד שיערבו ח"ך הביצים מעט שמן או דבש כדי שיכשיר העיסה וכדאיתא שם ביו"ד סעי' יו"ד עכ"ל. וכ"כ האחרונים. ולפי מ"ש לעיל דגם בלש צ' משקין יפריש חלה בלא ברכה כ"מ דיכול לשורפה.

(ד) **ובמקום** שרגילים לרחוץ החטים א"כ הוכשרו החטים ואין קפידא בדבר. מ"א סק"ה. ור"ל דאם לש אח"כ זה הקמח צמני ביצים לבדן או צמני פירות שאינן מוז' משקין יכול לשרוף החלה אם לש כשיעור משום שכבר הוכשרו ברחיצה לקבל טומאה.

(ה) **סעי'** ו' חטה שנמאלתה בצדש וכ"כ משום דמי' פירות אין מחמילין. עור ובי"י. ועיין בחשו' הרדב"ז ח"א סי' רמ"ב בענין שיעור שנמאלתה בגבינה שכחב להחיר מפני שמי' אין מחמילין ואפי' לדעה האומרים דמ"פ חמץ נוקשה סי' הרי נחערב קודם זמן איסורו ובטל יעו"ש וב"ד הזכ"ל בסי' זה. חטב

זן) שם. הטע שגמלאח בדבש וכו' וז"ל שאר מי פירות. עו"ש או ז' שריג או יוד. חמ"מ או ד' ר"ז או ט' ומיכו מ"ש שם כשיג בדבש צ"ד ס"י רכ"ז לחלק בין חומץ לשאר מי פירות חמוצין דחומץ שמהחלת זרייתו מחוק אונו מחמוץ אבל שאר מי פירות שמהחלת זרייתן חמוצין מחמוצין כבר כתבנו לעיל או ז' דסכמח האחרונים דאפי' צמי פירות שמהחלת זרייתן חמוצין אין מחמוצין יעו"ש ועוד דאין סברא לחלק צד דכיון שפחה הם חמוצין מה מועיל אם מהחלת היו מחוקין.

זן) שם. הטע שגמלאח בדבש וכו' ומיירי דלא ידעין חימה נפלא ומספיקא כל שיש בדבש מים אסרינן מחמת ספק כבש שהוא כמבשל אי' כשהרחיחו הדבש על האור ולפיכך כל שנחערב בו מים אסירי אבל אם היו לנגיס אין החטע נוחתה כבש טעם כדלקמן ס"י תס"ז סעי' י"ב. פרי"ח. ומיכו עו"ש זש"ע שכחז שיש מי שאוסר אם הוא בחוק הפסח יעו"ש. ולפי מ"ש זש"ע יו"ד ס"י ק"ט דכבש זליר או בחומץ אם שסה כדי שיחננו על האור וירחיח הוא כמבשל עו"ש אוכא למומר דכי' מיירי בשסה שיעיר זה ואפשר דה"ל יין דהוי חרוף לענין זה כדמוכח מדברי הרמב"ן וסר"ן פ' כ"ט יעו"ש וגם הפו' האחרונים שם דאפי' חומץ זריך מעיל אפשר דזאיסור משבו אסור דהא יש פו' דס"ל דאפי' לונן מפליט משבו ואע"ג דלא קיל הכי מ"מ בחומץ ויין דחריפי נראה דלכ"ע מפליט משבו. חקת הפסח או ו' וכ"ז בנחזקתה סהטס או נחרככה וכמ"ש לקמן ס"י תס"ז סעי' ט' יעו"ש.

זן) שם. מותר. ואפי' אם החטע בקועה מותר היין. ואין חוששין שמה כבר היחה בקועה קודם שנפלה לחוכס שאין מחזיקין איסור מספק. פרי"ח ס"י תס"ז ס"ף סעי' ע"ו. ר"ז או ט'.

זן) שם. מותר. ואפי' לפי המנהג שכחז מור"ם ז"ל לעיל סעי' ד' דאין נוכגין ללוט זמ"פ וכו' חטה כגמלאח בדבש או זיין וחומץ אפי' בחוק הפסח שחמץ במשכו אפי"ח מחזיקין אותו. לזוש. ר"ז או יוד.

ס) שם. ובלבד שלא נחערב בהם מים. דאם נחערב בהם מים אדרבא מחמוצין יותר כמ"ש לעיל סעי' ז' יעו"ש. והא דכחז בסעי' ג' דמותר ללוט זיין אעפ"י שא"א לו בלא טיפח מים וכו' שאני הכס שנפלו המים בשפח הבזיר ובעת החסיס נשתנו מזרייתן ונסכחו ליון משא"כ בנפלו אח"כ וכמ"ש לעיל או ל"א ואו' ליג יעו"ש.

סא) שם. ובלבד שלא נחערב וכו' ומיכו אף אם נחערב בהם מים אם החטה אינה מבוקעת הדבש וכו"ן והחומץ מותר כדלקמן בס"י תס"ז סעי' ט' והכא במבוקעת מיירי. פרי"ח בסעי' זה ובס"י תס"ז סעי' ט"ו יעו"ש: ועיין בדבריו לשם בס"י תס"ז סעי' ט' דלסברת מור"ם ז"ל יש לאסור בנחרככה יעו"ש.

סב) שם. ובלבד שלא נחערב וכו' ונראה דדין זה מיירי שגמלאח החטה תוך הפסח או קו"פ לנאן דס"ל חו"כ אבל לנאן דס"ל דאינו חו"כ היין מותר כיון שנחבטל קו"פ צמ"ש הכא שהוא טעמו ולא ממשו כיון שהסכור החטה קו"פ. שריג או י"א. ועיין לעיל ס"י תמ"ז או ג"ט זענין טעמו ולא ממשו או אמרינן חו"כ יעו"ש. ומ"ש השע"ת או יו"ד בשם מוכריע"ן כבר כתבנו אותו

לעיל ס"י תמ"ז או ס"ג וכן מ"ש בשם בית יהודה כבר כתבנו אותו לעיל ס"י תמ"ב או י"ג קחנו משם.

סג) וכתב מ"א סק"ז ל"ע צמ"ז דבש שקורין מע"ד אם נפל לתוכו חטה אם מחמוץ דברי נשתנו המים מזרייתן ע"י זישול עם הדבש ותוססה. וגם בשכר וי"ש יש להסתפק אם מחמוץ וי"מ שאם היה חטה בשכר או זי"ש צלונן ונטלורו ממנו ואח"כ נפלה לתוך מי פירות אם היתה חמוצה כבר אוסרת המי פירות ואם אינו מחמוץ אינה אוסרת המי פירות ע"כ. ומיכו מ"ש ל"ע צמ"ז דבש שקורין מע"ד וכו' כבר כתבנו לעיל או כ"ד שיש פלוגתא ביין לימוקין או הוי מי פירות יעו"ש וא"כ ה"ה למי דבש שקורין מע"ד. וזענין שכר וי"ש ג"כ כבר כתבנו לעיל או ל' דשכר שמוליאין מן היין דינו כמי פירות ומה שמוליאין מן הלימוקין ומן הגרוגרות יש בו פלוגתא יעו"ש. וא"כ צנידון דידן לענין חטה שהוא איסור משכו ואיסור משכו מדרבנן הו"ל ספקא זאיסור דרבנן וע"כ יש להתיר למכרו לעכו"ם או להשכותו עד אחר הפסח. ואח"כ ראיתי שכ"כ א"א או ו' ובמ"ש ס"י תס"ז או ח"י יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"ו או ח' וכ"ז בנחזקתה החטה או נחרככה וכמ"ש לעיל או ס"א ועוד עיין לעיל או י"ז ודוק.

סד) חטה שפלא לשונן אוו"ז רותח אסור שמהמין מכה המים שהודה צו. של"ה צמ"ס פסחים. ובציאו מ"א סק"ז וכתב דאין להחמיר בהא דהא המים שהודה צו כבר נתנגז ומכ"ש כשנחבשל אלל האש יעו"ש. ובס"י א"ז כתב בשם זקנו הגאון מהר"ש להשקותה עד אחר הפסח והצ"ד ח"י או י"א. אמנם הפרי"ח בס"י תס"ז סעי' ט"ו הסכים לדברי השלי"ה וכתב דיש לחוש שמה כשעדיין לא היה מרתית השומן ופה שעדיין לא כלו המים לגמרי נפלה אז החטה ומי פירות עם מים ממהרין להחמוץ והחמוילה החטה ועכשיו צפסח נותנת טעם צמשהו ואסרה כל השומן יעו"ש. וכ"פ הר"ז או ט"ו. חמ"מ ס"י תס"ז או י"ג. ח"א כלל קכ"ו או ט' ודע דאין חילוק בין שהתיכחו צפסח או קודם פסח ונגמלאח החטה בשומן צעודו בכלי שהתיכו צו ממש דהו"ל כבש כמבשל ונותנת טעם צפסח אבל אם הסירו החטה קו"פ או שנקרש השומן קו"פ דבקרוב ליכא כבש כמ"ש המק"ח או ט' הו"ל טעמו ולא ממשו וצטעמו ולא ממשו כתבנו לעיל ס"י תמ"ז או ג"ט דיש פלוגתא בזה או אמרינן חו"כ יעו"ש וא"כ צכ"ג דאינו אסור אלא מספק דשמה נפלה החטה אחר שנשרפו המים והו"ל מי פירות שאין מחמוצין אפשר דכ"ע מודו דמותר לאוכלן צפסח ודוק.

סה) ואם הוריקו השומן מנהילפס לכלי אחר וזאתו כלי נמלאח חטה בתוך השומן אפי' הוריקוהו לתוכו כשהיה רותח ואפי' אם עדיין הוא רותח ונפלט לתוכו טעם החטה ה"ז מותר לפי שאנו אומרים כאן נמלא כאן היה דהיינו חטה זו שגמלאח עכשיו בכלי זה כבר היתה בתוכו קודם ששמו השומן לתוכו ולא היתה מעולם עם השומן בתוך האילפס כשעדיין היה בו לחותו מים ולא נתחמלה חטה זו מעולם ועכשיו אינה באה לידו הימון ג"י השומן כיון שכבר הלכו ממנו לחותו המים לגמרי כשנחבשל זישול ופה באילפס. ר"ז או ט"ז מדברי הפרי"ח סעי'

שנמצאת בדבש או ביין והומץ מותר ובלבד שלא נתערב בהם מים: ז' יש לברר המלח מחטים שלא יהיו בתוכו כי כשהמלח מתלחלח הוא נכנס מעט מעט בחטים ומתחמץ:

באר הגולה
הראש צפרק צ'
דפסחים ט הנהח
מיומוני פ"ט:

כף החיים

סעי' הנז' וכ"כ החמ"מ שם. ח"א שם. מ"צ אוי כ"ג. ועיין לקמן אוי ס"ח.

סו) וכן אם נמלאת אפי' בלוחו כלי שהחכו זה לאחר שהסירוה מן הכירס והעמידוה במקום אחר ושם נמלאת החטט זה אפי' בעוד שהומן רוחה מ"מ מותר דלא מחזיקין איסורא במקום למקום ואמרינן עתה נפלה לאחר שהחוכו וכבר נעשה הכל מי פירוח. חמ"מ. שם מ"צ שם. והוא ע"פ מ"מ מ"א שם צס"ו חס"ז סוף ס"ק כ"ה יעו"ש. וכ"כ ח"י שם סוף אוי מ"א. וכ"ז אפי' נחזקע החטה חמ"מ שם.

סז) ובל' זה כשלא נהגנז השומן ממי ההדחה קודם ששמוהו באילפס אבל אם נהגנז לגמרי ממי ההדחה ואח"כ שמוהו באילפס ונמלאת שם חטה אפי' נמלאת קודם שנחבשל ביסול יפה ה"ז מותר שאין כאן אלא מי פירות בלבד ואין החטה בזה לדידי חומץ ואפי' אם נשרה כמה ימים צמים עד שנבלעו בתוכו ואף שאח"כ נהגנז מלחלוהי מים שעליו קודם שהחוכו מ"מ המים שהיו בלועים בתוכו נהערכו בו כשסוהך אעפ"י כן דינו כמי פירות בלבד בלי מים לפי שהמים הבלועים אין שם מים עליהם כלל עד שיחללו וילאו לחוץ כגון בשר יבש שמויע בימות הגשמים מחמת המים שהודח בהם וכמ"ס צס"ו חס"ז יעו"ש ר"ז אוי י"ו. מ"צ שם.

סח) ודע דמ"ס שם הפרי"ח דכ"ז הוא ע"פ החומרה של האשכנזים אבל לדידן שריא מכמה טעמים אף אם נמלא באילפס ראשון יעו"ש המט"ו צס"ו חס"ז חמס עליו וכחב דה"ס לדידן (ר"ל לספרדים) דהא ק"ל כדעה הש"ע דפסק כראב"ן צסע"י י"ב דמחזיקין לחטה שנפלה מעיקרא כיון דאיהרע וזה פשוט עכ"ל. ועוד עיין לעיל סי' חמ"ז אוי ע"ז שכתבנו דגם הספרדים נוהגים להחמיר בדיני פסח כמו האשכנזים יעו"ש.

סט) מיני עיגון ששרין המלס צמים וסוחטין אותם ואח"כ לשין אותה בשמן וגפל להוכה חטט יש להחמיר דנשאריו בתוכו מים צעין דא"א לסוחטן כל כך. מ"א סוף סק"ו ח"י אוי י"א. חק יוסף אוי יו"ד. ר"ז שם. ועיין לעיל סי' חמ"ז אוי ע"ה.

ע) ואותם עיגולים ממלח טחוכס ומטגנין בשומן וביצים בלי עירוב מים כלל פשיטא דאין לחו"ס בנמלא חטט בהם ולמעט מלח הנחון בהם אע"ג דהוי מים אחד דיעב מ"מ מעט הוא ונשחנס לירחו כוחיקא דשרי. ח"א אוי ו'.

עא) סעי' ז'. יש לברר המלח וכו' חטים שנמלאו בחוכס מלח הרבה צס' בני חיי אסרס לאכלס בפסח משום דהוי מי פירות עם מים שמחמילין ואסור להשכוחה אחר הפסח להחלה יעו"ש אבל צס' משלח משם ח"א ח"א ח"א סי' צ' פסק להחיר אם היו מועטים ואם היו רבים גרגרי המלח אסורים באכילה אבל להשכוחה אחר הפסח מותר ודלא כהרב בני חיי יעו"ש. י"א מ"צ בהג"ט אוי ד' וכ"כ

הצרכי' אוי יו"ד אם נמלאו בחיטים גרגרי מלח יבשים וסנס מועטים נסגנו להחיר כסוראח הרב משלח משם ח"א ח"א סי' צ' עכ"ל וצב"ד שעה אוי יו"ד. וכן העלה הרב כפי אהרן ח"צ סי' ד' בחיטים שנשעס שריקרו אותם מלאו בהם קלח גרגירי מלח והולילו אותם ע"י כברה ואח"כ ציררו אותם צ' וג' פעמים ולא מלאו ע"ד דמוחר לעחן ולעשות מהם מלח לפסח יעו"ש.

עב) שם. יש לברר המלח קו"פ וכו' דאז אפי' נמלא זה חטט בעל צס' משל"כ בפסח דהוי נמשכו מ"א סק"ז. ח"י אוי י"ג. חק יוסף אוי י"א. מק"ה אוי י"א. ח"א כלל קצ"ו אוי י"ט. ועי"ס צמ"א שכתב דאם נמלא חטה בחציה מלח בפסח דלכתחלה יש להחמיר שלא להשחמש בכל החציה וישמרו עד אחר הפסח אבל כדי נטילה סביבו ישליך וי"ה אם נמלא בע"פ (וכן קו"פ. מחס"ש. ר"ז). ישליך סביבו כדי נטילה (ר"ל והשאר מותר לאכלו בפסח) אבל אם שמו מהמלח (ר"ל מאותו שנמלא בו חטט בפסח) ח"ך המאכל אין לאסור בריעבד אלא ח"כ שמו מאותו כדי נטילה יעו"ש. וצב"ד ח"י שם. ח"ר אוי ט' חק יוסף שם. חמ"מ אוי סי' ר"ז אוי ר' ואוי כ"א. ח"א שם. וכ"ז כשכחטה מלוחלחה דהיינו שנתרכס החטה אבל אם היא יבשה מותר בכל ענין. צ"ח. ע"ז סק"ג. ח"י שם. ח"ר שם. חק יוסף שם. מק"ה שם. מאמ"ר אוי ט' חמ"מ שם. ר"ז אוי כ"ב. ח"א שם.

עג) מעשה באחד שקנה מלח לפני הפסח וסניח בשק ולפני המועד לקחו הרבה ממנו וצוררו ונמלא נקי ובר ושוב סולרכו בחוץ הפסח למלח עוד ולקחו השאר מהשק ונהניסו בכלי לבררו ועוד שהם מצררים מלאו חטים בקיעים צסוף המלח. ומהמלח שנחלה השק שציררו כשחקפו עד היום ולעת הלום האוכא שריים מבשר והצטילין שחיקנו במלח כסוף לצורך המועד. עיין צרכ"ו אוי י"א שהעלה להחיר הצשר והצטילין המחוקטים במלח כסוף באכילה מחמת דהמלח הראשון שצברו קו"פ לא נגע ולא פגע בחטט דחטט זאת היתה צסוף השק ואלו הצטילין נעשו מהמלח שצברו לפני המועד ועוד עי"ס שכתב טעמים אחרים וכחב דאפי' למאן דכסוג כמ"ד חו"כ הכס בעט"ק ח"ו אף מי שוכסן כן לא נסיג אלא צודאי לא צדאיכא ספיקא יעו"ש. וצב"ד כשע"ה אוי יו"ד.

עד) שם. יש לברר המלח וכו' ועחס רבים נוהגין לוקח לפסח מאותו המלח שסס החוכה גדולה ושרפין אותם על האש ואח"כ מנררין אותם כי חוששין שמה כשהצילו אותם ממקומם כונחו צשקין של קמח ויש לעשות זה להחלה קו"פ כל מה שנלרך לכל ימי הפסח כדי שאף אם יהיה צו איזה חשס יחצטל קו"פ. ועיין בהשו" שו"מ מה"ה ח"ד סי' קכ"ד.

עה) שם. יש לברר המלח קו"פ מחטים וכו' כי המלח מהולדח המים הוא ואינו בכלל מי פירות כי"כ העור צשם מלאתי כחוצ. וכ"ס דעת הר"ן צפ"כ כ"ס והגמ"י פ"ה כמ"ס צצ"ו ולכן פסק כן צש"ע. אבל דעת כסור

באר הגולה
א פסחיו מ' וכרבה
ב שם ל"ט
ג צריחה שם
וגמזאר צסימן

תסג אם מותר לחרוך שני שבליים יחד ודיני כרמל. וכו' ג' סעיפים:
א מותר לחרוך שני שבליים ביחד ולא חיישינן שמא יצאו מים מאחת לחברתה שהם מי פירות ואינם מחמיצים: ב בותיקה שהוא חבשיל העשוי משמן ומלח עם קמח מותר גוהוא שלא יהא בו מים.

הגה

בף החיים

כמ"ש לעיל סי' תס"ב סעי' ד' בהגה ולקמן סעי' ז' בהגה
הכא שרי כמ"ש לקמן או' ז' יע"ש.

ב **שם**. מותר לחרוך שני שבליים וכו' וכן מותר למלאת קדירה שבליים ליבשם בחוך התנור ואין חוששין שגא' ע"י חום האור ילאו מים משבולת אחת ויפלו ע"ג חברתה ותחמיץ לפי שמים אלו נקראים מי פירות ואינן מחמיצין. גמ' או' ה' ר"ז או' ה' מ"ב או' ה' ואם גם זה מותר למוקס שנהגו להחמיר במי פירות לדעת הא"ר ור"ז שם וחי' או' ג' גם זה מותר ורק לדעת הא"ר זה אסור וכמ"ש לקמן או' ז' יע"ש.

ג **סעי' ז'**. העשוי משמן ומלח וכו' ולא אסרינן ליה משום מילחא שהוא כמים ומעורב עם השמן לפי שהוא מועט ושחטה לורתו ואין בו כח עם השמן אבל מים גמורים חיישינן בכל שהן ואפשר נמי דאזי איכא מלח מרובה חיישינן בה. הר"ן פ' כ"ש. צ"י סי' תס"ב. ט"ז סי' זה סק"א. מ"א סק"א. ח"י או' ז' או' ז' חק יוסף או' ז' ר"ז או' ד' ומשמע מדברי הר"ן הנז' שכתב שהוא כמים דאפי' צמלח שמצטלים מים דיינו כמים כמ"ש לעיל סי' תס"ב או' ע"ה אפי' שרי כיון שהוא דבר מועט וכ"כ הר"ז או' הנז' מיהו צחי' הריטב"א על נכ"י פסחים כתב וז"ל ותיקא שרי ואוקימנא במשחא ומלחא ומשום דמי פירות אין מחמיצין ו"א שזה צמלח הנחלב מן ההר אבל מלח הנעשה מן המים הרי הוא כמים ואסור ו"א שאפי' מלח הנחלב מן המים הוא נותר ליתך למים אלא דהכא לפי שהמלח מועט כדי נתינת טעם לא חששו ואחרים פירשו דבכל מילחא מיירי והכא מיירי כשתצטלו הקמח והשמן צתחלה יפה ואח"כ נתן בו מלח דהו"ל כאפיו ואינו צא לידו הימנו' זה נראה נכון להריטב"א עכ"ל והביאו מ"ב צ"ח וכחצ' ולדינא נראה דטוב לכתחלה להתנהג בהריטב"א ליתן המלח לצסוף אחר שתצטל המאכל.

ד **שם**. והוא שלא יבא בו מים. אפי' כל שהוא כמ"ש בא"י הקודם. דאזי אי' ציה מים סו"ל מי פירות עם מים שממחר לסחמיץ כמ"ש לעיל סי' תס"ב או' ז' יע"ש.

ה **שם**. הגה ולדין שנוכחין להחמיר במיץ. כמ"ש לעיל סי' תס"ב סעי' ד' בהגה יע"ש.

ו **שם**. בהגה גם זה אסור. אם ללרך חילס ולזקן כמ"ש בהגה שם. וכ"כ או' ז' מ"ב או' ה'.

ז **שם**. בהגה גם זה אסור. ומשמע דסו"א דסעי' ה' מותר גם לדין. וכל עמא דמא שאנחנו מחמירין במי פירות סיינו שלא לעשות הערובה בידים אבל אם הוא צא ממילא שבקינן ליה אדינא דמותר. ע"ז סק"ב. והביאו מ"א סק"ג וכחצ' אבל הו' במנחות דף נ"ד ע"א כחצו דשרי מטעם דלא חיישינן שמא ילאו מים דמילחא דלא שכיחא היא עכ"ל וכ"כ ח"י או' ג' אבל הא' דלעיל לחרוך שבליים מותר אף לדין כיון שהוא רק חששא בעלמא ואפי' ליבשם בחוך הקדירה ג"כ מותר מה"ט. וכ"כ או' ה' ר"ז או' ה' מיהו בא"א או' א'

הטור דמי מלח הו' בכלל מי פירות ואינו מחמיץ. וכ"כ דעת הר"ם כמו שסוכיה הפריח. וכ"כ דעת הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל' כמ"ש הערי"ב או' ז' וכ"כ דעת רי"ז כ"ס ח"ב. וכ"כ הפ"ח דלא כש"ע יע"ש. ואילם עדיין לא נחברר לנו באזהר מלח מיירי בחופרין מהקרקע או ע"י ציטול וכחצ' ד"מ או' ד' דצמלח שלנו שמצטלים אותה ודאי יש לחוש אפי' לרעה הטור יע"ש והביאו מ"א סק"ז וכחצ' א"כ מוכח דפלוגתייהו צמלח שחופרין מהקרקע אבל בטור משמע לכאורה דצמלח שחופרין מהקרקע לכ"ע אינו מחמיץ עכ"ל. וכ"כ המק"ח או' י"א. וכ"כ המש"ז או' ג' דמלשון הטור משמע אף מלח ממים הו' מי פירות יע"ש. מיהו צחי' הריטב"א כחצ' ד"א שאפי' מלח הנחלב מן ההר הרי הוא כמים כמ"ש לקמן סי' תס"ג או' ג' יע"ש. אמנם דעת הא"ר או' ח' נראה שמסכים בדברי ד"מ דצמלח שלנו שמצטלים ממים לכ"ע מחמיץ יען שהביא דברי ד"מ הנז' בסתם משמע דכן נראה לו להלכה. וכ"כ בדרכי או' י"ג צ"ס סי' נחפס כצסוף דף קע"ו ע"א דמלח הנעשה ממים כמו של עיה"ק ירושה' נראה ודאי שדין מים יש לה ולא דין מי פירות עכ"ל. וכן סתים הר"ז או' ח"י אלא שכתב דיש לחוש גם לסברה האומרים שדינו כמי פירות יע"ש וכ"כ ח"א סוף כלל קכ"ו דמלח שלנו שנעשה ע"י שמצטלין אותו במים ודאי מחמיץ ומה שחופרין בקרקע ו"א דהו' כמי פירות ו"א לסיפך עכ"ל. נמ"ל. דסבמא האחרונים דצמלח שנעשה ע"י מים כגון ע"י ציטול או מים שנקרש ונעשה מלח כמו מי הים וכדומה ודאי מחמיץ. ומלח שחופרין מהקרקע לדברי מ"א ומק"ח ור"ז לכ"ע אינו מחמיץ ולדברי ד"מ והריטב"א וא"ר וחי' יש בו פלוגתא וע"כ גם צ"ח יש להחמיר כיון דמסגיננו להחמיר בפסח בכל מיני חומרות ורק היכא דאיכא אזהר ספק יש לעשות סניף דהו' כמי פירות ולהחיר.

עו **שם** יש לזכר המלח קו"פ וכו' ולרך אדם לצדוק מלחו ותצלין ופלפלין שלא יהיה צהם חטין מלוחלחין. רוקח ססי ער"א. וכ"כ רש"ל דיש לזכור התצלין. והביאו מ"א סוף הכ"י ופתח ופשוט דשרי צדיעצד אם נמלא צהם חטה דהא יבשים הם עכ"ל. וכ"כ ח"י או' י"ג והשו' על הכ"י יע"ש. וכ"כ המח"ש ופשוט דשרי צדיעצד ודלא דמנשמע צ"ט יע"ש. וכ"כ המק"ח או' י"א. מאמ"ר או' ע' חמ"ג או' ה' ר"ז או' י"ט. וכחצ' שם הר"ז דאפי' נתרכבה ונתצקעה החטה שורפה אם הוא משעה ששית ואילך והתצלין מותרין אפי' הוא תוך הפסח ואפי' שהתה צחוכס כמה ימים יע"ש.

עז **שם**. ונתחמץ. החטה ואח"כ נפלט מונגה לחלוהית לחוך המלח. ר"ז או' ד' מ"ב או' כ"ב.

א **סעי' ח'**. מותר לחרוך שני שבליים וכו' ואף לפי המנהג שנהגו להחמיר ללוש ולקטף במי פירות
(ב)

באר הנזלה
דלעיל סעיף ז'
ד שס מיומרה דמר
זוערה. ה לשון
רמזים צ"ה.
* (פירוש שאסור
להשתמש בפסח
בקדירות ישנות):

כנס ולדין שנוסגין להחמיר במ"פ גם זה אסור; ג דכרמל שמחבהבין אותו באור ושוחנין אותו אין מבשלים הקמח שלו במים שמא לא נקלה באור יפה ונמצא מחמיץ כשמבשלים אותו הוכן כשמוללין הקדירות החדשות (פי' שנוחנים קמח לחוך המאכל להקפות) איז מבשלים בהם אלא מצה אפויה שחור וטחנו אותה:

חרדל

כף החיים

יותר מדבר אחר הע"ג דחיישינן שמא לא נקלה יפה כיון דחששא בעלמא הוא בחולה לא החמירו ועוד דאיכא למומר דה"ד בקמח שנקלה בסתם חיישינן לא נקלה יפה אבל אם בתחלה קלו אותה לכך ונתכוונו לייבש אותה יפה כדי ליתן מייניהם לחולה שלא יכא חשש חמץ איכא למומר דשרי. מהר"ש ח"ג סי' ז' יעו"ש, וגר"ח דאז נחזון לך לייבש אותה יפה כדי ליתן מייניהם לחולה אפי' אין צו סכנה מותר. חקת הפסח אוי' אי' ועיין עוד מזה לעיל סי' תנ"ד אוי' כ"ג ולקצו"ן סי' תס"ה על סעי' אי' יעו"ש.

טז) שם. וכן כשמוללין הקדירות החדשות. והיינו שדרגס היה בקדירה חדשה לבשל בה קמח ומים וחומץ וכן פי' הר"ן פי' כ"ש, צ"ה, ר"ז אוי' הי' ועיין באוי' שאח"י.

טז) שם הגה. פי' שנותנין קמח וכו' זה הפ"י הוא לדעת הטור אבל הרב"י שהעתיק לשון הרמב"ם שכתב

הקדירות החדשות הוי פירוש שעושין בן בפעם ראשונה להקשות הקדירה. מ"ח סק"ד. מהאמר אוי' ג' מ"ב אוי' טו.

ח"י) שם. אלא מלה אפויה וכו' עיין בטור שתמה על הר"ף והר"ש שכתבו סתמא להתיר צמלה

אפויה דבגמי קאמר דאפי' צמלה אפויה אסור היכא דאיכא עבדי שמזליין צמלות או כיוצא בזה דאיכא למוחש

דאתי לשרויי אף בקמחא עכ"ל אמנם הב"י כתב דאין כאן תמיכה פלל-דנקטין כלישנא בתרא של הגמ' דשרי אפי'

באתרא דשכיחי עבדי יעו"ש וכן הסכים הר"ה וכו' הסכמת אחרונים שהעתיקו כדברי הש"ע להלכה, ומיהו

המהמ"ר אוי' הי' כתב דמ"ש מן צ"י לייבש אינו מספיק וסיים ומי"מ דלכ"ע אין איסור אלא צמלה אפויה שחור

וטחנו אותה משא"כ אם לא חזרו וטחנו אלא כתשו אותה כמו שאנחנו נוהגין שפיר דמי למועבד זה כל לרכנא דהא

מייבכרא ולא אתי לאחלופי עכ"ל אבל הסכמת הלבוש והאחרונים כדברי הש"ע וכתבנו זה לומר דאם יש איזה

מקום שנהגו להחמיר שלא להשתמש בפסח בקמח מלה אפויה משום דאתי לאחלופי בקמח של הי' מיני דגן עכ"פ

צמלה כתובה אין להחמיר משום דלא אתי לאחלופי. ועיין לקמן אוי' כ"א.

יט) שם. אלא מלה אפויה וכו' וכן בקצח עדשים ושאר קטניות שרי באיני מחמיץ. טור. צ"י. פרי"ח.

מיהו סעי' סק"ג כתב דאיכא דאיכא עבדי יש לחוש לאחלופי בקצח של הי' מיני דגן דמ"א לקמח הי' מינין יותר ממה

אפויה יעו"ש. ולפי מ"ש מור"ם ז"ל בכנה לעיל סי' תנ"י סעי' א' שכתבו שלא לאכול מיני קטניות כ"ש שיש לאסור

באלו שנעשו קמח וכ"כ סעי' ב. וע"כ רבני האשכנזים לא כעתיקי דין זה משום דבלאיני נוהגין שלא לאכול מיני קטניות.

ד) וכתב הס"ג ס"ף אוי' ד' דלפי מהכנס לאסור מ"י קטניות שסס מעשה קדויה (כ"ל שמכנסים

לאסור

אוי' אי' כתב דוקא ליבשם כך שרי דאי"ג דייב מי פירות סן אבל לקלות בקדירה אסור לדין יעו"ש. ועיין לעיל אוי' צ"י. **ח) ודע** דאם ייבשו קליות בקדרה ופלטו מים שלסן ואח"כ טחנו ולשו עם מים ושסס קלח י"ל דיעבד אסור דסוי מי פירות עם מים אף צום אחר זה. אי"א שס. ועיין לעיל סי' תס"ב אוי' טו"ב.

ט) סעי' ג'. כרמל שמהבבין אוחו וכו' ר"ל אעפ"י שדרגן שלו כבר נקלה באור וא"כ הקמח שלו סו"ל כאפוי וק"ל דאפוי אינו מחמיץ אפי"ה אסור דחיישינן שמא לא נקלה יפה וכו'.

י) שעורים של גויס קלויס אם אוכלם כמות שכן שרי בפסח אבל אין לבשלם אח"כ בפסח. ושעורים שעושים בכלי מנוקב ומונה ע"פ קדירה של מים רוחצים ומניחים אותם על האש עד שירחיחו השעורים יפה ואח"כ עושהו אותם אסורים אפי' להשתוחס מטיי לעיל ס"י חמ"ג. מחז"ר אוי' ד'.

יא) שכר מהאניס שיש בו חשש חימוץ מותר להשתוחס. שו"ת סמא דחיי הא"ח סי' ע' מחז"ר אוי' ה'.

יב) גרעיני הקלוי שקלו אותם צמחה נכבוג ואח"כ קודם שחיטם מלאו ציניסם גרעיני שעורים שנקלו עמם עיין בשו"ג אוי' ג' שכתב כמה לדין להתיר לשחוח מיימסם בפסח וכחז דמותר לשחוח מי הקלוי הזה בפסח אפי' אם אורע זה בפסח יעו"ש. ובענין אם יש לאסור הקלוי בפסח לנוכחים איסור בקטניות כבר כתבנו לעיל סי' תנ"ג אוי' כ"ב יעו"ש.

יג) שם. שמא לא נקלה באור יפה וכו' וי"ע אם נחזרו דיעבד במאכל אם אוסרים מפני חששא זו דהא

רש"י מותר אפי' לכתחלה וכ"כ הב"י בשם הרמב"ם. מ"א סק"ד. וסב"א ח"י אוי' ג' וכחז מה שמצמט מסתמוה לשוגו

דגם בכרמל הקלוי לדעת הרמב"ם ורש"י דמותר לכתחלה זה ודאי אינו דלא פליגי אסממא דש"ס דאוסר וכ"כ הרמב"ם

צ"י דאסור וא"כ כיו ספיקא דאוי' ואסור דיעבד אך בקמח הקלוי כיון דלדעת הרמב"ם ורש"י מותר אפי' לכתחלה אפשר

לסמוך דיעבד ולהחיר צמחה או לשחוחה עד אחר פסח עכ"ל. וכ"כ מהמ"ר אוי' ד' וכ"פ הר"ז אוי' צ"י מ"ב אוי' ז' ואוי' ח'.

יד) שם. שמא לא נקלה יפה וכו' ובענין מלה שנילוש בה קמח כבר כתבנו לעיל סי' תנ"ט אוי' פ"א ואוי' פ"ב קחנו ממש.

טו) חולה שיש בו סכנה ואמר הרופא להשקותו מי שעורים וא"א במשקה אחר אפי' בספק

סכנה ודאי דמותר אבל אם אפשר במשקה אחר הע"ג דבמי שעורים יונלא נחת רוח יותר אין נותנים לו. מיהו

אם יללו השעורים תחלה יפה ואח"כ יבשלוהו דבחולה שיש בו סכנה אם יונלא נ"ר צמי שעורים או שיש לו תועלת

תסד חרדל שנתערב בתוכו קטח. ובו סעיף אחד:

«חרדל או שאר מיני טיבול שיש בהם מים אין נותנין בהם קמח ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד
א' ישחנו שמה יחמיץ ובשאר מיני טיבולין כיון שאינם הדין כמו חרדל ודאי החמיץ וצריך
שרפו אם הוא אחר זמן איסור חמין. הגם והמנהג שלא לאכול חרדל כלל בפסח אפי' נתערב
קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנוהגין בו איסור (הג"מ רפ"כ ות"ס ס"ו ק"יג):

תסה דיני מורסן בפסח. ובו ג' סעיפים:

א' אין שורין מורסן לתרנגולים בשום פנים בלא חולטיין. הגם וכשנותנים להם שיעורים או

חטים

קף החיים

נשחכס המנסג לחומר או י"ל דמ"ש במלכותינו לאו דוקא אלא
על אנשי מקומו אומר כן ומ"ש השד"ח מעי חו"מ ס"ו ו'
או ד' ואנחנו הספרדים מנהגינו לאכול חרדל כמ"ש הסו"ג
ס"ו חס"ד נראה דלא ראם דברי סרו"ח הנו' ועוד י"ל דעל
מנהג מקומו אומר כן ועי"כ נסרא נסרא ופסטיס.

ח) שם הגב. והמנהג שלא לאכול חרדל וכו' היינו לכתחלה
אבל דזיעבד אין אוסר החבשול וכן מותר להסתחו
אחר הפסח אם יש לו חרדל העשוי לטבל בו בלא קמח כי
אין בו חימוץ כלל רק חומר צעלמא. ע"ז סק"א. והוא
ממ"ש מור"ם ז"ל לעיל ס"ו הניג סעי' א' בהגם לגבי קטניות
ובא לומר כאן דס"ה בחרדל דהר דינא איח להו ממש.

ט) וה"ה חרדל עם קמח בלי מים דמותר להשתחו ועוד
למכור לעכו"ם. ומיכו קמח חטים שלנו
לתותים חמץ הוא ולריך למכור אף בלי מים. נש"ז או' א'.

י) ובן יין שהושם בו בצליר כשהיה תירוש חרדל והוא
מונעו מתוסם ומעמידו במתיקותו מותר להשתחו
בצית ואין לשתחו בפסח. דרשות מהרי"ל ה' מאכלות
אסורות בפסח. ח"י או' ג' א"ר או' א' חק יוסף או' ד'
נ"צ או' ו' ומיכו עיין בשד"ח מעי חו"מ ס"ו ו' או' ד'
שכתב דחומר יתורה היא זו ועכ"פ יש להתיר לשתחו
ע"י סינון יעו"ש.

יא) שם בהגב. אפי' נתערב קו"פ וכו' הוא נתערב אין
ר"ל עם קמח דזה פשיטא דאסור דמה לי אם
נתערב קו"פ או בפסח אלא ר"ל שנתערב ציין קו"פ וכמ"ש
בא"י שאח"ז.

יב) שם בהגב. אפי' נתערב קו"פ וכו' פ"י שעושין
אותו עם יין וכותשין אותו ועוהנין אותו ואינו
יבכר כמו קטנית אפי"ה אסור. מ"א סק"א. חק יוסף או'
ג' ר"ז או' ב'

א) סעי' א'. אין שורין מורסן וכו' מפני שחמין בשריותו
רש"י פסחים ע"ל ע"ב. וסובין נמי מחמין.

א"ר ס"ו חס"ד או' א' י"א שם בהג"מ. ער"ס שם או' א'
ר"ז שם או' ג' חמ"מ בס"י זה או' א' מ"ב או' ב' ועו"ש
בשער הליון שכתב זה בשם כמה גדולים יעו"ש. ועיין עוד
בדברינו לשם או' ג' ופ"י סובין ומורסן כבר כתבנו שם או'
ב' יעו"ש.

ב) שם. אין שורין מורסן וכו' מחלה טעה ששית ואולך.
ר"ז או' א'.

ג) שם. בשום פנים. אפי' אין שוכין שיעור מיל דלכתחלה
אסור להסתחו אפי' רגע א' כמ"ש ס"ו חס"ב
סעיף ב'

אסור רק מעט קדירס כמו אורז וכדומה וכמ"ש בס"י
כ"ג או' ג') גם כהא אין לוחן קמח קטניות בשום קדירס
כ"א ממלס אפויב יעו"ש.

שם. אלא מלס אפויב וכו' ובקושטנטיאל נוסגין
איסור לעשות פאטשיל"ש או לפגן דגים במלס
מסוס דאחי לאחופי אבל בסופגנין מותר. מ"א סק"ס.
ז"ב ר"ז י"ב כחבנו ע"ז לעיל ס"ו חס"א או' י"א קחנו משם. ומ"מ
במקום שכתבו איסור בנולס טחוס כחושש שרי כמ"ש לעיל
או' ח"י.

סעי' א'. חרדל או שאר מיני טיבול. שמטבלין בהם
בשער ויש בהם חומץ ושאר דבר שיש לו קיוסא
נעילן לוחן בהוסם קמח שסקמח מחמץ ג"כ ע"י קיוסא
ר"ז או' א' והוא מרש"י פסחים מ' ע"ב.

שם: שיש בהם מים. דאי לאו הכי הוי מי פירות
ואינם מחמיצין אפי' הם דברים חמוצים בעלמך
או חרוסה וכמ"ש לעיל ס"ו חס"ב. ח"י או' א' א"א ריש ס"ו'
עין בדברינו לשם או' ב' ואו' ג' וסיינו לדעה סעי"ע שכתב
ס"ו חס"ב דמ"פ בלי מים אין מחמיצין אבל לפי מ"ש
ריש ז"ל שם בהגם סעי' ד' דאין נוסגין ללוש במי פירות
יעו"ש אפי' אין בהם מים כלל רק מיני טיבולים עם
נה ג"כ אסור. וכי חק יוסף או' א' מש"ז ריש ס"ו
מ"ב או' ב'.

שם. ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד. לפי שהוא חזק
ואין מניחה מחר להחמיץ. רש"י והר"ן.

שם. ולא ישכנו שמה יחמין. היינו פחות ממול הא
אח"כ ודאי מחמין כבס"י חס"ב. א"א ריש ס"ו'
חס"ב חס"ב ר"ל סעי' ב' בענין מי פירות עם מים
להחמיץ ועיין בדברינו לשם או' י"ט ואו' כ"ג.

שם. ולריך לשרפו וכו' לאו דוקא שריפה וכמבואר לעיל
ס"ו חמ"ס. ח"י או' ב' א"א שם. מ"ב או' ד'.

שם. ולריך לשרפו וכו' מיד שלא יהא חמץ בציתו ולא
יעבור בצ"י ואפי' בעי"פ טוב יותר לשרפו מיד.
נגן האלף.

שם הגב. והמנסג שלא לאכול חרדל וכו' במלכותו קאמר
דאילו במלכותינו יפס אכולין אותו בפסח אף
אסרין בשאר מיני קטניות. שו"ג או' ג' אמנם סרו"ח כתב
ב ספרד קבלו חומר א זולת יוס אחרון עכ"ל ואעיג
מלכות אחת הוי סרו"ח באזמיר וכו"ג בשאלוניקי ושינסס
מקודם חתה מלכות חוגרמא כידוע אלא טעה מקרוב
אין אה שאלוניקי מיד חוגרמא י"ל שאח"כ בזמן סרו"ח

באר הגולה
א משנה פסחי מ'
וכת"ק וכדמפרש
לה רב פהלא.
א משנה פסחים
ל"ט ב טור
בשם הגאונים

חיים
הכתובין אורח חיים
במין כשנכנסים
בשלים הם אורח
יעו"ש
בחו"מ
מקלה בס"י
אחת לקי'
ועל שלא יכו'
ס"ו יעו"ש
לוחן יעו"ש
פסח או' ח'
עין ס"ו חס"א
לוחן קטניות
ר"א חס"ב פסחים
ב"ה ר"ז י"ב כחבנו
שעותין ח' במקום
הרביי פסח
פירות
סק"ה חס"ה
אפויב וכו'
ח"א שם
דאחי פסח
מלות או סרו"
עכ"ל חס"ה
ליבוא ב"ה
יעו"ש וכו'
חקי קטניות
שם חק יוסף
איסור חס"ה
לא חס"ה וכו'
דמי וכו' וכו'
לפי ע"ל חס"ה
הכנו זה וכו'
א' לכתוב
פי' קמח מ' חס"ה
מ"ס חס"ה וכו'
א"י חס"ה
ס"ו וכו' וכו'
כח"י חס"ה
לא חס"ה וכו'
ח' חס"ה וכו'
ח' חס"ה וכו'
ח' חס"ה וכו'

באר הגולה
וכלשיל ג משנה
שם וכתב הרא"ש
שם דהאידנא יש
למנען וכ"כ הטור
בשם ד טור בשם
א"י העזרי :

חטים לאכול יזכר שלא להשליכם במקום לח שיבואו ליד חמוץ (מסר"ו): ב אין האשה שפה מורסן על בשרה אפי' יבש: ג דאם שפשפו מורסן באוויר לח ממים יש מי שאומר שהאוויר אסור

כף החיים

המטי' שם דישן לאסור בזה יעו"ש. וכ"כ לעיל ס"י חס"ב או כיט יעו"ש. ועיין עוד מזה לעיל ס"י חס"ד או כ"ג וס"י חס"ג או ע"ו. (ח) **חולצה** המסוכן שנטה למוות ולא ראה לטעום שום דבר ושאל דבר הנעשה ממנו חטין דהוי חמץ גמור מותר ליתן לו מטעם דיש סכנה כדי שלא תוערף דעתו ויסתכן ביותר כמו שהתירו לגרש בשבת מביט ומיבו דוקא ציום אחרון שאין בו אלא איסור דרבנן. צית יהודה דף ק"ה ס"י י"ז. ער"כ ס"י תנ"ד או ו'.

(ט) **אבל** אסור להאכל חמץ לחולה עפ"י רופא יבמאל דאם אמרו דעושין על פיו גבי חילול שבת ויוה"כ לא נאמיננהו במה שאומר שיסתכן אם יאכל מלה ושיטרך דוקא לאכול חמץ כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם והכרזה פתחים ומאכלים קלים בעולם לסעוד החולה צלי אכילה חמץ וגם מלה לא יתנו לו אם יאמר שיזיקנו אך אם יאמר הרופא שצריך להחולה תבשיל של חמץ דוקא ושאי"ל בלא"ה פשיטא שהכל מודים דחין למנוע ממנו שום דבר. עיקרי הד"ט ס"י ח"י או ל"ו יעו"ש. ועיין עוד לקמן ס"י תפ"ב או י"ד.

(י) **שם** הגב. וכשנותנים להם שעורים וכו' משש ואילך. ר"ז או ג' ומכר"ו כתב דאף קודם פסח יש לזכר בזה שמה יחמץ וישאר לשם תוך הפסח. ח"י או ד' א"ר או צ' ר"ז או ג' וכ"כ לעיל ס"י תל"ג או ל"א יעו"ש ועיין לקמן או י"ב.

(יא) **שם** בהגב. או חטים לאכול וכו' וכששוחטים עופות בפסח לריבוס לזכר מאוד מזפק התרנגולים שלא ישאר שם חמץ. ד"מ או א' ואותם שאין אובלין תרנגולים צימים ראשונים וצ' אחרונים אובלין לא מלאו ידוהם אלא א"כ נזכרין תוך הפסח שאין מאכליין אותם אלא מלה ולא שום תבואה. מהר"ו ס"י קל"ז. ח"י או ג' ויתבאר עוד מזה לקמן ס"י תס"ז על סעי' ט"ז קרנו משם.

(יב) **שם** בהגב. שלא להשיכס במקום לח וכו' אלא א"כ עומד עליהם עד שיאכלו והגשארס ילניעו ואח"כ נותנים להם לשתות. ד"מ שם. ר"ז שם. מ"ב או ב' ומ"ש ואח"כ נותנים להם לשתות זה אפי' אם השליכס במקום יבש. וכ"כ מ"ב או ו' ומיבו טוב ונכון משעת כיבוד ואילך דהיינו מיום י"ג שמבצדין ומנקין המקומות קודם צדיקה להאכילס מניני קטניות שאין מחמליין כדי שלא ליכנס בחששות וכן הוא המנהג. ועיין לעיל ס"י תנ"ג או ל"ד.

(יג) **סעי'** צ'. אפי' יבש. דהיישין שמה ישאר קלת עליה בשעה שתשטוף צמים וגראה דאג"י תשטוף אח"כ צלון החמירו דשמה לא תשטוף יפה. ט"ז סק"א.

(יד) **שם**. אפי' יבש. ואם עזרה ושפה במורסן אין לכתוף צלון אחר זה עד זמן מה שידוע שכבר עבר הכל או לשטוף צמי פירות תחלה. ח"י או ב' חמ"מ או צ' מ"ב או ז'.

(טו) **סעי'** ג' יש מי שאומר וכו' כ"כ הטור בשם ראב"ה וכתב עליו צ"י כ"כ הרא"ש צ"י כ"ש ולא הביא

סעי' צ' עו"ש או א' מ"א סק"א. ח"י או א' חק יוסף או א' חמ"מ או א' ר"ז או א' א'.

(ד) **שם**. ולא חולטין. שאין אכחנו בקיטין בחליטה כמ"ש לעיל ס"י חס"ד סעי' ג' מ"א סק"ב. ח"י או צ' ועיין בדברינו לשם בס"ד.

(ה) **שם**. ולא חולטין. מי שיש לו חולי בצטנו שקירין צל"א כ"ב מוטיר שרפואתו שחולטין שעורין או שכולת שועל ומניחין על צטנו אם אירע חולי זה בפסח ויש בו סכנה מותר לישראל עלמו לעשות החמץ ולרפואתו אך אם אפשר ע"י עכו"ס יעשה ואם אי"ל ירחיח המים היטב ואח"כ יטיל בחוכו השעורה ולא יבא לידו חמוץ ע"י חליטה ואע"ג דאנו נוהגין לאסור החליטה מ"מ כל מה שאפשר לעשות יותר בסיחור עבדין ואם אפשר לעשות נמי צמי פירות יעשה דאז אינו מחמץ. ח"י חמוכה שמואל ס"י כ"ז. ח"י שם. א"ר ס"י חס"ד או ד' חק יוסף או צ' ר"ז ס"י חס"ו או ד' וט"ל שיקח מנכרו דהא אגן נוכסין לסחמיר צמי פירות (כמ"ש ס"י תס"ב סעי' ד' בהגב) דמחמליין וא"כ עובר צ"י. ואם אין לנכרו מקנה לו ישראל כמ"ש הרשב"א. חק יוסף שם. ומיכו מ"ש עובר צ"י לאו דוקא דהא כמה גדולים סיל דמ"פ אין מחמליין כמ"ש לעיל רס"י חס"ב אלא ר"ל השם צ"י לדעת המחמירין. ועיין בא"י שאח"ז.

(ו) **ואם** כותי עושה משלו מותר אף באין סכנה כי הנחתו על צטנו כוי שלא כדרך הנחתן וס"ס אם אפשר צמי פירות מותר אף ע"י ישראל באין סכנה. ופשוט צ"י סכנה וא"ל ע"י חליטה זה מותר בכל ענין אפי' בדרך הנחתן ופוחת אכילה. כללא דמילתא שלא לרפואה אפי' שלא כדרך הנחתן ואפי' בשל כוחים ואפי' בא"י הכל אסור ולרפואה מותר כל שלא כדרך הנחתן כל שסוף של כוחים או שיקנס לו ישראל או בחמץ שעבר עליו הפסח ובדרך הנחתן אין סיחור אלא צ"י סכנה אפי' באיסור דרבנן. א"ר שם. ועיין לקמן ס"י חס"ו או ו' וא"ו ח' וצו"ד ס"י ק"כ סעי' ג' ודוק.

(ז) **מי** שיש לו חולה בפסח ולריך לספקותו מי שעורים כיצד יעשה. יקח שעורים בלתי קלופות וירחיח אותם צמי פירות שאין מחמליין ואם אי"ל צמי פירות ירחיח סמים הרבה וישליך השעורים בעוד שהמים רוחחין והם מחצבלים קודם שיחמ"ו ואע"ג דהאידנא לא בקיטין בחליטה אפשר דלא אמרו אלא בצנ"ק לפי שממחר להחמץ קודם שיחצבל אבל שעורים קשים הם וכס מחצבלים קודם שיחמ"ו ואפי' הימא דחליטה כזו נמי לא בקיטין צ"ד דאיכא חולי סמכינן אביקואות יודן שאנו רואין לעין ששעורים מחצבלות זמן מרובע ועדיין הם יבשות אפי' הם קלופות וכ"ש בזמן שהם בקליפתן שלא ניטרו צמים כלל דודאי הם מחצבלות צמים הרוחחים קודם שיבואו ליד חמוץ. ורואה אני לסחור דבר זה אפי' לחולה שאין בו סכנה וכ"ש שאין משקין זה אלא לבעלי קדחה וידוע שהקדחה חולי שיש בו סכנה הוא. הרד"ב ח"א ס"י רמ"א. והצ"ד המטי' ס"י חמ"ח סוף או ב'. ומיכו מ"ש שם הרד"ב דמי ורדים כוי כמו פירות כבר כתב עליו

אסור. הגם וכני נסוג לענין איסוי חמץ שהוא במשאו ויש ליזכר שלא להבטח העופות בקשין באר הגולה
שמה יסיו שם חטים או דגן מחומץ ויתן טעם בעופות בשעת הכנסוב :
א משנה דפסחים
ל"ט

תסו אם הרוק זמי רגלים ודומיו מחמיצים. וכו' ו' סעיפים:

א "לא ילעום אדם חטים ויתן על גבי מכתו מפני שהן מחמיצות שהרוק מחמיץ:

הנותן

קף החיים

וכיון שהדיחו יפה קו"פ לא נשאר רק טעמו וצטעמו ולא
ממשו י"א שאינו חו"ג כמ"ש לעיל סי' תמ"ז או' ק' יעו"ש.
בא) **שם** הגה. ויש ליזכר שלא להבטח העופות בקשין
וכו' פ"י בשבולת של חטים ושעורים חלוי היו
מונחים במקום לה על הארץ ונתחמלו וי"ע בתרנגולת. ד"מ
או' א'.

בב) **שם** בהגה. ויתן טעם בעופות וכו' וצדיעבד אין
לאסור דהא מי פירות ניכו ואין מחמולין
ואין לחוש שמה צא על אותו הקש פעם אחת מים דלא
מחזיקין איסורא. ט"ז סק"ג. ואף אם ידוע שיש בו דגן
מותר דיעבד כיון שאין ידוע שגפל עליו מים. אי"ר או'
ד' לדעת הט"ז. ודוקא בסתמא אבל אם ידוע שהיה בו
דגן מחומץ והבטחו בו אסור. מ"א סק"ה. ח"י או' ז' חק
יוסף או' ו' חמ"מ או' ג' ר"ז או' ו' מיהו הא"ר שם כתב
צדיעבד יש להקל אף בידוע שהיה בו דגן מחומץ וא"ל
אפי' קליפה כיון דאינו נוגע ואינו רק ריח חמץ יעו"ש
וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או' פ"ו. והמק"ה או' צ' כתב דאף
המ"א לא אמר רק בהבטח שצמיחה שהיו מניחים על
הקש אבל בהבטח דידן שאוחזין למעלה מן האש אף המ"א
מודה דמותר שאין סביר שהאש יוליך טעם למעלה ואפי'
זיעה אין סביר שילך בתוך האש יעו"ש.

בג) **ואם** הבטחו בקש ואח"כ נמלא דגן מחומץ בקש
הותר אין מחזיקין בו איסור. מ"א שם. ח"י
שם. אך אם נמלא בו ג' כתב ח"י שם דיש להסתפק
אבל דעת המ"א שם גראה להתיר יעו"ש. וכ"כ החמ"מ
שם דאף שנמלאו אח"כ גרעינין הרבה מחומלות בקש
הנשאר מותר. וכ"כ הר"ז שם. ומיהו כבר כתבנו צ"ח
הקודם דבהבטח דידן שאוחזין למעלה מן האש אפי' אם
נמלא חטים מחומלות בתוך הקש שהבטחו בו צעמנו שרי
יעו"ש. ועיין עוד מזה לקמן ססי' תס"ז.

בד) **ואם** נמלא תוך מאכל שיבולת מקש ואין בו תבואה
כבר כתבנו לעיל סי' תנ"ד או' ד' קחנו ממש.

א) **סעי'** א. לא ילעום אדם חטים וכו' משמע דמותר
ללועסן ולבולען דאין מחמולין מיד. מ"א סק"ה
ח"י או' צ' אי"ר או' א' מק"ה או' צ' חמ"מ או' א' וכ"ז
שלוש ומתעסק בלעיסה לא אתי לידו חומץ. אי"ר שם שם
לחם משנה פ' כ"ש. א"א או' א' ונ"מ לריך לנקות שני
אח"כ שלא ישאר שם משהו ואח"כ יחמין.

ב) **שם**. לא ילעום אדם וכו' ואפי' פחות מכוזת דאע"ג
דלא קעבר אצ"י צבליר מכוזת אכתי אפשר
דמחייב מ"ה"ת לצעורי מידי דכוי אח"י שיעור דאסור
מ"ה"ת באכילה וכו"ה בהשבתה. פרי"ח. מיהו עיין בער"ה
או' א' מה שהאריך בזה וכתב דה"ל שיעור דכ"ג או'
אלא

הצ"ח פלוגתא בזה וגם הלבוש כתב אותה בסתם. ונ"ש
זה בש"ע שם יש מי שאומר כתב המש"ז או' צ' לפי
שצטע"ע יו"ד סי' ל"א סעי' ז' מתיר בפילי כללי לזון בהדחה
וכ"כ חי ובפסח דאיסורו במשכו החמיר וכמ"ש הרב
בהגה משו"ה כתב יש מי שאומר יעו"ש. ועיין לקמן או' י"ח.
טז) **וכתב** עו"ש המש"ז דדרך הש"ע כמ"מ שכותב יש
מי שאומר ולא כתב חולק בזה הלכה כן
יעו"ש. ועיין עוד מזה ביד מלאכי כללי הש"ע או' י"ב.
טז) **שם**. שהאוזן אסור. משום דהיא זיה בעוריה
פרזיה פרזיה כדאיתא בשבת ק"ה ע"א
ואיתא צ"י כל הבשר (חולין קי"ב ע"א) ואי אית זיה
פילי כוליה אסור. עור בשם ראצ"ה. ט"ז סק"ב. ועיין
באו' שאח"ז.

ח) **שם** הגה. וכני נסוג לענין איסור חמץ שהוא
במשכו. ר"ל אע"ג דנשאר איסורים אין נהגין
לאסור את כולו אע"ג דהיא זיה פילי אלא אי"כ היתה
החתיכה מבושלת או ללויה כמ"ש ביו"ד סי' ל"א הכ"ז
בחמץ דאיסורו במשכו יש לאסור דיש לחוש שמה נשאר
משכו חמץ בתוך הפילי. וכ"כ ד"מ או' צ' מ"א סק"ד
ח"י או' ו' מק"ה או' א' ער"ה או' ג' וכתב אי"ר או' ד'
דאף דמפשיט העור מנמה אסור ודלא כהעו"ש. וכ"כ ח"י
שם. חק יוסף או' ד' ר"ז או' ה' מ"ב או' יו"ד.

יט) **ודע** דהלבוש ל"ר דין זה דשו"ע במורסן יבש וגם
האוזן לא היה לה כשפשפו בו ואיסורו הוא
מפני שאח"כ מדיחין אותו במים כגון למלחה ולצישול
ויתחמץ המורסן ושפשף לא מהני מפני שכבר נכנס המורסן
בעמק הנקבים יעו"ש וכתב שם הא"ר דבזה שהיה המורסן
והאוזן יבש מהני אם יפשיט העור קודם הדחה דביבש
לא נכנס רק בעור מלמעלה ולא צבשר בעומק יעו"ש. וכ"כ
א"א או' ד' מ"ב בשער הליון או' ז' ועו"ש צ"ח"ה שכתב
דבזה שהיה המורסן והאוזן יבש אם רולה ללחותו כך צ"ל
הדחה ומלחה ו"ל אף העור שרי אבל אסור לבשרו אח"כ
יעו"ש. ואין דנהגין להדיח אפי' לללי כמ"ש ביו"ד סי'
ע"ו סעי' צ' בהגה אי"כ גם לללות אין לו תקנה אלא
להפשיט העור קודם הדחה כנ"ל ועיין מחז"ר שם או' ג'
ודוק.

ך) **שם** הגה. שהוא במשכו. ומדאסור מטעם איסור
משכו משמע אם הוא קודם פסח עד הלילה
מותר. עו"ש או' ג' וכ"כ ח"י שם. חק יוסף או' ה' ובתנאי
שיאכלנו קו"פ. א"א או' ד' וכ"כ במגן האלף או' ד'
מיהו הר"ז או' ה' כתב דבהפ"מ או' שעת הדחק יש להתיר
אף לאוכלו בתוך הפסח ובלבד שיזכר להדיחו ולשפשפו
במים יפה בתוך הפסח עכ"ל ונראה דמ"ש שיזכר להדיחו
וכו' בתוך הפסח ר"ל חוץ ממה שהדיחו ורחלו יפה צע"פ
(נא)

באר הגולה
ב טור וכ"כ
המרדכי בשם רוקח
בפ"ג דפסחים

ב הנותן שעורים לבהמתו ומצא בהם ריר צריך לבערם. סגס אצל מסחס אין לחוש כואל וכבר בטל (ד"ע) ויש מחמירין לבער כל הנותן מן הסגסמה אעפ"י שאין רואים עליו ריר מדרבי

כף החיים

אלא מדרבנן וכתב דמותר להניח מלוגמא זו מחמץ שבטל
אז לוכא כזית יעוש"ב. ועיין לעיל סי' תמ"ב או ע"ז.
ג) שם לא ילעוס אדם חטים וכו' והוא הפי' של מלוגמא. חיי או' אז ועיין לעיל סי' תמ"ב סעי' ב' וצדצרינו לשם ב"ד.

ד) שם. לא ילעוס וכו' והיינו דוקא בלעיסה צאין לידי חימוץ ולא בנשיכה בעלמא וכן בנשיכת העכברים אין צו מנשם חימוץ. תשו' הר"ב"א סי' תפ"ח או' או' אז א"א או' אז ועיין לעיל סי' תנ"ג סעי' ג' וצדצרינו לשם ב"ד.

ה) שם. ויתן ע"ג מכתו וכו' מפני שהם נותחמולות ע"י הרוק שבפיו כששוהין ע"ג המכה שיעור מיל ועובר צב"י וצ"י. ר"ז או' ג' ואפי' אם כבר נלעס והניח ע"ג מכת קו"פ לריך שיעור ויסורס. רוקח סי' רע"א. חיי או' אז או' או' צ' מקי"ה או' אז ר"ז שס. ולריך להסירס פשתג עשה ששית צע"פ אלא או"כ כבר סרחה עד שפסלה מאכילת כלב כמ"ס צס"י תמ"ב. ר"ז שס. ועי"ש צסעי' ב' וצדצרינו לשם ב"ד.

ו) שם. ויתן ע"ג מכתו וכו' ודוקא בשל ישראל ומשום דעובר צב"י אצל אם הוא מחמץ דעכו"ס והשחילה לישראל או הניחה ע"ג מכתו ואין אחריות על ישראל שרי. ואם אין מלוגמא לעכו"ס נקנה לו הישראל קמח ועושה העכו"ס ממנה מלוגמא ונותנה ע"ג מכת ישראל. מ"א סק"צ בשם כ"מ פ"ה מ"י יסודי התורה דין חי שכתב בשם א"ה יעו"ש. וכן הסכים המט"י צס"י תמ"ח סעי' ה' יעו"ש וכ"כ א"א או' צ' ר"ז או' ד' וכ"כ לעיל סי' תס"ה או' ו' בשם הא"ר יעו"ש. מיהו הנקי"ה או' אז תמה על היתר זה דכיון כשיניח ע"ג מכתו יפסד לגמרי ודאי דלאו שאלה דהדרא צענייה הוא ואין לך מתנה גדולה מזה וע"כ דעתו לאסור אלא או"כ נפסדת הרטיה ביד עכו"ס כמ"ס צס"י תמ"ב קודם שניחה ע"ג המכה יעו"ש. וכן הפר"ה לא ראה להתיר בנידון זה כיעו"ש והגם דהמט"י שם כתב ליישב והסכים להתיר מ"מ נראה דלכתחלה יש להחמיר אם אפשר לעשותה צענין שתפסד ביד עכו"ס קודם שניחה ע"ג המכה או שילוש בני פירות או בתחצותה אחרת אצל אם א"א צענין זה ויש לו ענין גדול אז יש לסמוך על המתירין ויכוון הישראל שאין דעתו לזכות בה כלל ועדיין הוא ברשות העכו"ס כ"ז שמונחת ע"ג המכה עד שיזריקה לאשפה.

ז) ובר' זה בחולה שאין צו סגס אצל בחולה שיש צו סגס אפי' ע"י ישראל בעלמו ומחמלו ג"כ מותר חיי או' אז חק יוסף או' אז מקי"ה או' אז חמ"מ או' אז ר"ז או' ד' ובלבד שחטים הרפואה ידועה או על פי מומחה וגם כל סיכא דאפשר לעשות בסיחור עבדין כמ"ס מור"ס ז"ל צו"ד סס"י קנ"ס צסגס יעו"ש. וכ"כ בחשו"ב סי' ז' וביבואו שפי"ה או' אז וכ"כ חק יוסף שס. חמ"מ שס. ר"ז שס. וכ"כ לעיל סי' תס"ה או' ה' יעו"ש.

ח) ובהמ"ץ שער עליו הפסח מותר להתרפאות אפי' בחולה שאין צו סגס ומיכו לענין אכילת אפשר ששאוהו כשל חורס ואין להתרפאות אלא במקום סגס. חיי שס צסס כמה פו' יעו"ש. וכ"כ המט"י צס"י תמ"ח סעי' ב' יעו"ש. וכ"כ לעיל סי' תס"ה או' ו' יעו"ש.

ט) מ"י שיש לו כאב הראש הדיר ודרכו להניח קלור של קמח עם מים וסמינים אחרים בלדעו לקל מעליו הכאב אסור לעשות כן בפסח ואם עשה כן עובר צב"י וצ"י וללאח מירי פקפוק ילוש צמ"י פירות ואין לחוש לזיעה דאין זיעה מחמץ דלקמן סעי' ה' שו"ג או' אז חיי שס. מקי"ה שס. ואם א"א כ"א ע"י מים עיין בא"א או' צ' שמלרד להחיר בחלי שיעור יעו"ש. ועיין לעיל או' ב'.

י) שם. שהרוק מחמץ. ואפי' רקק דם ומבואר צסעי' ה' דם אינו מחמץ מ"מ א"א בלא לחיחי רוק כדאיחא ציממות ק"ס ע"א יבמה שרקקה דם החלוץ לפי שא"א בלא לחיחי רוק וה"ד צמוללה. חיי או' ג' מקי"ה או' ג' ר"ז או' צ' ועיין בא"ה סי' קס"ט סעי' מ' ולפ"ז ברקק דם גרע טפי דמי פירות עם מים ממחרין להחמץ. מש"ז או' א'.

יא) סעי' צ' לריך לבערם. מפני שהרוק מחמץ כמ"ס צסעי' סקודס וע"כ לריך לבערם. ואף אם לא שיה שיעור מיל מ"מ אם לא יבערם יבואו לידי חימוץ כשיסשו שיעור מיל ויעבור עליהם צב"י וצ"י ואם האכלם בהמתו גמלא נהגס מחמץ צססח. ר"ז או' ו'.

יב) שם סגס. אצל מסחס אין לחוש כואל וכבר ציטל עיין מ"א סק"ג וחיי או' ד' ושאר האחרונים שהקשו על דברי מור"ס סגס לא אמר צע"פ אלא כל חמירא דאיכא ברשותי וזה שנתחמץ עתה לא היס צנלל הציטול ומה שתיראו שציטל והפקיר קודם שנתן לפני בהמתו אינו צמשמעות דברי מור"ס ז"ל צ"מ שכתב דמאחר דכבר ציטל החמץ אף אם יחמץ הסוס אינו עובר עליו וכו' דמשמע אציטול חמץ דע"פ קאי ולא אציטול שירי הסעורים וכמ"ס המאמר או' אז יעו"ש. ומיכו צעיקר כטעם דמסחס אין לחוש כחב הצ"ח משום דלא מחזקינן אוסורא שסיס עליהם ריר. וכ"כ סעי' או' אז פר"ח. ר"ז או' ו'.

יג) שם סגס. אצל מסחס אין לחוש וכו' ומ"מ טוב ליתן להם מעט מעט באופן שלא ישירו. חיי שס. או' אז ד' חק יוסף או' ג' מקי"ה או' ד' חמ"מ או' צ' ר"ז או' ו' ח"א כלל קכ"ז או' ח"י.

יד) שם צסגס. ויש מחמירין לבער כל הנותן וכו' והצ"ח כחב דגס המרדכי אינו אוסר אלא צמולא ריר וכ"כ צסכס"ג סגס"ט או' אז והשיג על הרב כאן כיון דברוקח ציאר דבריו להדיא דוקא צמולא ריר יעו"ש. ומיכו כחב עו"ש צ"ח ומהר"י כחב צססח לבער כל הנותן ומשמע אף צמ"י מולא ריר וזהו דלאי חומרא והסירות יתירס עכ"ל והצ"ח חיי או' ה' וכחב דזס דוקא צסוס וכח"ג שמיירי שס הוקח סי' רפ"ס אצל צפרה דאית לה ריר מן הסחס וכדאיחא

(מרדכי ריש פי' אלו עוברין בשם הרוקח) : ג' ישק מלא קמח שנתלחלח מזיעת החומה
 באר הגולה
 ג' טור בשם אביו
 הראשם בפרק צ"ב
 דפסחים
 מותר

בף החיים

אי מרמינן חימוץ לסכסר שניהם אין מחמילין ואי לא מדמינן
 יש לחוש בשניסס יעו"ש. ולפי' אין חילוק בין כוהל בין לכהל
 עץ דאם מזיעין מחמת המים לביע מחמילין ואם מחמת הלחות
 לסרא"ש אינו מחמילין ולסרוקח מחמילין. ועיין בא"ח שאלה"ו.

ד) שם. מזיעת החומה מותר. ודוקא כשמזיע מחמת
 עלמין או מחוס האש וכיוצא בזה משא"כ אם
 מזיע מחוס והכל דמייס חמין הרי הוא כמייס דמכשיר
 כמבואר בפ"ב דמכשירין ומחמילין. ח"י או"י או"י ח"י או"י ח"י
 מק"ה או"י ו' ח"א כלל קכ"ו או"י י"ב.

בא) שם. מזיעת החומה מותר. ול"ע בזיעת הזכוכית אם
 יש לדמות לזיעת העץ וכן בכל זיעת המתכות שדרך
 להזיע מחמת הקור. חמ"מ או"י צ"י ולפי מ"ש לעיל אין
 לריק עיון לזה דכל שאינו מזיע מחמת המים הרי הוא
 כזיעת החומה ולהרא"ש אינו מחמילין וכ"כ ג"ח שאלה
 כ"א. ומיכו מ"ש שם דלא הוי כמי פירות אלא כחולדה
 בפ"ע וגם מ"ש דזיעת אדם גם לרוקח אינו מחמילין עיין
 לעיל או"י מ"ז וא"י טו"ב וית' עוד לקמן סעי' ה' בדין
 זיעת אדם יעו"ש.

בב) בשר. יבש שמזיע בשעת הגשמים מחמילין מכה המים
 שסודרו. רוקח ס"י ר"ץ. אור. ח"י או"י ח'
 מק"ה או"י ז' שו"ג סוף או"י יו"ד. אמנם הפרי"ח בס"י הס"ז
 סעי' ט"ו כתב על דברי הרוקח הג"ז דהדעת נוטה שבמים
 אזלי לכו ומס שמזיע הוא מוכל היוצא מן הספר ויש לו דין
 מי פירות והרבה להביא ראיות לזה וסיים דלענין דינא יש
 ליתן בדיקה זו חומרי מים וחמירי מי פירות יעו"ש.

בג) שם. מזיעת החומה מותר. וכל בני אף שאינם מי
 פירות ממש מ"מ ממחרין להחמילין עם מים כמו
 מי פירות ואם הוא מלוחלח עדיין ירקדנו ויקיים כמלוחלח עד
 אחר פסח ואם נחייבם ונחערב אין ללוש בכם ויקיימו לאחר
 פסח ואם לש בכם ואפה מיד כמ"ש לעיל ס"י הס"ב סעי'
 ב' ח"י או"י ז' ומיכו מ"ש דכל בני אף שאינם מ"פ הוו כמי
 פירות כי לעיל ג"כ או"י טו"ב בשם כמס פ"י אבל מ"ש דגם
 אם נחייבשו המ"פ עדיין עליהם דין מ"פ כמס אחרונים
 חולקים בזה וס"ל כיון דנחייבשו המ"פ נחבטלו כז"ש לעיל
 ס"י הס"ב או"י טו"ב יעו"ש. ומ"ש עתה בכלליה זיעת החומה
 עם מי פירות הוא לדעת הרא"ש אבל לענין דינא דזיעת
 החומה יח' בא"ח שאלה"ו.

כד) שם. ויש אוסרין. זהו סברה הרוקח כמ"ש לעיל
 או"י ט"ז יעו"ש. מיכו סרש"ץ במאמר חמץ דף
 כ"ז הוכיח דזיעת אדם זיעת בחים אין מחמילין בדברי הרא"ש
 יעו"ש. וכ"פ בהשו"י וכן וזעזו ס"י קמ"ב. וכ"פ הפרי"ח. וכ"כ
 הא"ז דדעת המחירין עיקר. וכ"כ לכוכה בספרו אי"ר או"
 ס' יעו"ש. אבל דעת המ"א סק"ה כדעת האוסרין. וכתב ח"י
 או"י ח' ולענין דינא הא"ז כתב דדעת המחירין עיקר והמ"א
 כתב דעיקר כדעת האוסרין ועוב להססוהה עד אחר פסח
 עכ"ל וכ"כ המק"ה או"י ז' וכ"כ הכ"ז או"י ז' דלענין הלכה יש
 להחמיר בחומרי שתי הסברות לענין אכילה בפסח. דהיינו שיש
 ליתן על זיעת זו חומרי מים בלבדן דיכולין להביא לדי חיומין
 וחומרי

בשעה דף קמ"א ע"א ולעיל ס"י שכ"ד סעי' י"ד ודאי יש
 לצער מן הסהס לכן יתן לפניו מעט מעט וכמ"ש סק"ד
 עכ"ל. והב"ד המק"ה או"י ס' חמ"מ או"י צ"י ר"ז או"י ו' והא"כ
 יבדוק באבוס ואם נשאר טוס דבר יבטרונו. ועיין לעיל
 או"י י"א.

טו) שם. סנה. ויש מחמירין לצער וכו' ופשיטא דאסיר
 ליתן סביבן אפי' הם יבשוס ובלא מים לפני
 בסהס דמחמת הדוק של הבסמה יחמץ. ח"א כלל קכ"ו
 או"י ח"י. ועיין לעיל ס"י הס"ה או"י ג'.

טז) סעי' ג' מזיעת החומה מותר. ויש אוסרים. דעת
 המחיר הוא הרא"ש דס"ל לדמותו לזיעת אדם
 שאינו מחמילין כמ"ש הטור וכ"כ בסגמ"י פ"ה וכמ"ש צ"י.
 ודעת האוסרים הוא הרוקח בס"י ר"ץ שכתב אע"ג דאמרין
 בפ"ב דמכשירין זיעת הבחיס זיעת האדם טכורה מיהו
 מחמילין כדאמר רוק אינו מכשיר ואמרין לא ילעוס חמין
 מפני שמחמילות עכ"ל והביאו הטור והע"ז סק"א. ויחבאר
 עוד לקמן סעי' ה' בענין זיעת האדם אם מחמילין יעו"ש.

טז) שם. שיש בו קמח וישבו עליו הרנגולים ונחלחלה
 מלוחלח אינו מחמילין מיכו ירקד כצלק וישליכוכו
 לחוץ והשאר מותר. רוקח שם והביאו הטור. וכ"כ המרדכי
 פ' כ"ש והביאו שכה"ג בהגב"י או"י ג' שו"ג או"י פ' ומ"ש
 ירקד כצלק וכו' כתב ס"ח לאו משום שזאת הרנגולים הוו
 מי פירות עם מים בעיקר דלא מלינו כך בשום מקום וגם
 הוא נגד הסברה אלא משמע דחולדה בפ"ע הוא כמו מלח
 אלא משום מאוסותא קאמר דירקד כצלק יעו"ש. וכ"כ ג"ח
 שאלה כ"א. אמנם בחידושי הגהות מהר"ל"ה שגליון צ"י כתב
 דהא דלריך לרקד משום דכשילוש אח"כ יסיה מי פירות
 עם מים שמחמילין יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח בסעי' ה' וכתב ודלא
 כצ"ח. וכ"כ ח"י או"י ז' אי"ר או"י ז' ר"ז או"י ח' וכ"מ דאם
 לש אוהס בלא ריקוד דלריך לזכר לאפות אוהס מיד וכמ"ש
 לעיל ס"י הס"ב סעי' ב' יעו"ש. ואם כבר נחייבשו המי פירות
 חוץ הקמח אם מותר ללוש אותו לזריך פסח כבר נח' לעיל
 בס"י הס"ב או"י טו"ב וית' עוד לקמן או"י כ"ג.

ח"י) שם. מלא קמח שסיכ מועטן בחול ונמלא הקמח
 מלוחלחה הוי חמץ דהנן בפ"ג דמכשירין המטמן
 בחול הרי זה בני יותן וכתב סרש"ץ הר"ז בני יותן דאין חול
 בלי מים. פרי"ח. שו"ג או"י ו' חמ"מ או"י ג'.

יב) שם. מזיעת החומה וכו' ובכוחל של עץ שמזיע לביע
 שרי ואפשר דיש בו ג"כ לחלוות מים שקבל בעורו
 מחובר. מ"א סק"ה. מיהו בזמן האלף או"י צ"י הקסה על טעם
 זה של המ"א שכתב דטעם האוסרים מפני שמזיע מכה המים
 שיש בה דהא מקור דין זה מן הרוקח שכתב אע"ג דהנן
 דזיעת בחים אינה מכשרת מ"מ מחמילין ואי נימא דהכוחל
 מזיע מחמת המים למס אין מכשירין דהא במרחץ באמה
 הזיעה מכשרת הפירות כמבואר בפ"ב דמכשירין א"כ ע"כ
 הרוקח ס"ל דאפי' ססיה חולדה בפ"ע לענין הסכר מ"מ י"ל
 דמחמילין וממחמילי דנקט סתמא זיעת בחים טכורה משמע
 ודאי דאין חילוק בין בנין לחומה ודלא כמו שחילק מ"א אלא

באר הגולה
ד טור בש"כ
מנמוז"א.
ה ט"ו

מותר דויש אוסרים: ד' הנפלו מים על קמח או נתלחלח השק יאחו בידו כל המקום המלוחלח בשק עד שיריק כל הקמח שבשק ואם א"א לעשות כן וירקד הקמח השאר

מותר

כף החיים

צב) **שם**. והשאר מותר. אפי' בפסח. שכני' צבג' סוף או א' א"ר שס. ר"ז שס. והני' החמיר (כדעת הרא"ש שכחצנו לעיל או ל') שלא לאכלו חוץ הפסח כיון שאין אוחו צידו למקום הלח ומכל האחרונים משמע להקל. א"ר שס.

צג) **שם**. לא מהני ריקוד וכו' ואפי' קידם פסח כדמונה בסוף הסעי'.

צד) **שם**. לא מהני ריקוד וכו' משמע אבל חיקון הראשון דהיינו שיאחו צידו המקום המלוחלח הוא מהני אפי' צובס כיון שנוטל כל המקום שיש בו ספק. ע"ז סק"ד. ח"י או י"ג. פ"ח. חק יוסף או ח' מק"ח או י"א. נ"ט או ב' ר"ז או י"ג. מ"ב או ט"ו. ואפי' חוץ הפסח מותר בכ"ג. ח"י שס. מק"ח שס. ר"ז שס. מ"ב שס. ואח"כ ירקדו ואם לא רקדו כ"ז מותר כיון שכבר הסיר אה המקום שנפלו שס מים. ר"ז שס.

צה) **שם**. דמפרך ומחערב וכו' ר"ל דמפרך החמץ ויעצור דרך נקבי הנפה ומחערב עם השאר. לבוש.

צו) **שם**. דמפרך ומחערב וכו' ואפי' דקמח צקמח בעל צבי כיון שיש פירורין צטון חו"כ כמ"ש ס"י חמ"ז סעי' ד' וא"כ אסור לאכלו ומותר להסבוחו. מ"א סק"ט. ח"י או י"ג וכחב וביס הסכמת האחרונים ודלא כלבוש שכחב דוקא דליכא ס' וכ"כ א"ר או י"ד. חק יוסף או ט' מק"ח או י"ג. ר"ז או ט' ועיין בא"י שאח"ז.

צז) **שם**. ואסור לאכלו בפסח וכו' פ"י אפי' אם רואה לאפוח מהקמח מליה קו"פ אסור לאכול מהס בפסח. ע"ש או ג' וכ"כ ח"י צס"י חגי' או י"ג. וכ"מ מדברי ספי שכחצנו בא"י הקודם. מיהו בחשו' פנ"י ס"י ט' כחצ דמותר לאפוחו קו"פ אחר הניבול יפס דבזס אין חשש למאי דקיל אינו חיי"כ (ר"ל לפי המנהג שכחצ מור"ם ז"ל צס"י חמ"ז סעי' ה' צבג דלח בלח לא אמרינן חו"כ וגם לדברי האומרים דקמח צקמח סוי לח בלח כמ"ש בדבריו לשם או פ"ד יעו"ש) וכחצ שכן כורס הלכה כמס פעמים יעו"ש. וכ"כ בגו"ר כלל ד' ס"י יו"ד באמצע החשו' שאם נחלחלח קו"פ ונחייבם משליכו והשאר מותר לנסלו לכהחלס יעו"ש. והב"ד שפי"ח או י"ג. וכ"כ במגן האלף או ה' דודאי העובר דרך נקבי הנפה יש לו דין קמח וסוי קמח צקמח שבעל וע"כ כחצ להחיר צהרקדס ולאפוח קו"פ וכחצ עוד ולאפוחי צהיתרא יקח קלח מן הקמח ויאכלנו קו"פ ונהלה במס שאכל יעו"ש. וכ"כ סעי' שם דלדעת הסוברים דקמח צקמח כהערובת לח בלח אפשר להקל אפי' באכילת אלא שכחצ דמנהג כל מורי סוראות להחמיר לאסור באכילת אלא עיקר עכ"ל והרב פרח שושן כלל ד' ס"י א' העלה דבש"מ דרחק או צב"מ יאפס קו"פ אם יש בו ספק וישליך ממנו קודם הליכה ולא יעשה ממנו הצטיל בחוץ הפסח יעו"ש.

צח) **שם**. יאחו צידו וכו' משמע דשאר הקמח מותר אפי' בפסח. ע"ז סק"ג. מק"ח שס. ועיין לעיל או כ"ה. **צט) שם**. ואם א"א לעשות כן. כגון שנחלחלח בלדו צהרבס מקומות. מ"א סק"ז. או במקום רחב מן הלך שאינו יכול לאחו אח כל מקום הלחוחיה. ש"ג או ח' והט"ז סק"ד כחצ כגון שכל השק או חלק גדול ממנו נפל לטיע ואין תקנס אלא צריקוד. וסא"ר או ט' כחצ דמירי שורקי ממקום למקום ומסחמא נחערב וסביא ג"כ דברי הט"ז ומ"א ספי וכחצ דכולהו איחנסו עכ"ל ור"ל דכל אחד מאלו מיקרי לא אפשר ואין תקנס אלא צריקוד.

צ) **שם**. ירקד הקמח והשאר מותר. כ"כ הרוקה צס"י ר"ץ וסביאו הטור. וסגס דהרא"ש ז"ל כחצ על דברי רוקח ספי דקולח גדולס היא זו לעשות כך חוץ הפסח שהמץ צמטכו כי שמא יעבור עם הקמח חמץ כל שכח צבסס מ"מ כיון שגס המרדכי פ"י כ"ש כחצ כסברא זו סמך הש"ט להחיר. וכ"כ צב"ה. ועיין לקמן או ל"ב.

צא) **שם**. ירקד הקמח וכו' ומקום שנחלחלח ויסס כמו עיסה וישאר למעלה. ואם א"א לאכול מן הקמח צו"ט אסור לרקדו צו"ט אלא ירקדו ע"י עב"ס כדי לצטר החמץ. ואפי' דריקוד סוי מלאכה דאו' הכא כיון שאין בו פיסולה לא סוי אב מלאכה. ואם רואה נוחנו לעב"ס צמחנס עד שלא שסא שיעור מיל. מ"א סק"ח. ח"י או י"א: א"ר או י"ג. חק יוסף או ז' מק"ח או יו"ד. חמ"מ או ד' ר"ז או ח'.

מותר

מותר ודווקא כל זמן שהוא מלוחלח אבל אם נתייבש הלחלוהית לא מהני ריקוד דמיפרך באר הגזירה ומתערב עם השאר ואסור לאכלו בפסח אלא ירקדנו וישמרנו עד אחר הפסח ואם נתייבש בפרק ב' דפסחים

קף החיים

המקום ההוא וסביבו היטב והנשאר ינהלנו ויאכלנו בפסח דלא גרע ממנו שנפלו על קמה במקום א' ובזה אין להחמיר אפי' אם נעשה בפסח יעו"ש. וכן הסכים ח"י או ט' שו"ג או ט' מאמ"ר צסי תני"ג או צ' מיהו המ"א קק"ט כתב על דברי הט"ז ה"ז דבעבדים יש להחמיר יותר דהני עבדו רשעי ויגבו והולכין בכל השק ואוכלים וכ"ש כשמונחים בחצית דאז צודאי הולכת בכל הקמה ולכן החמירו הגאונים בזה עכ"ל וכ"כ במו"ט להחמיר מה"ט יעו"ש. וכתב השע"ת או י"צ דמה שהחמיר המ"א שמה הלכו בכל השק נראה שאין להחמיר אם לא שהקצ גדול קלת צענין שעכ"פ עכבר קטן יכול ליכנס שם לתוך השק לפניו והקמה אינו דחוק ולצור צטוב צענין שלפי ראות עינים יש להטיל ספק בדבר ולומר שמה העכבר נכנס בחובו וחסר לו אוכל בדרך הילוכו בשק והיה מושטט אנה אנה ומרוק שצפיו נתחמץ בכמה מ' ומות אכל אם הקצ קטן מאד שנעשה כזה ע"י נשיכה בעלמא או שהקמה לצור הרבה ונראה לעין שלא פרפרו העבדים מצפנים מחמת שהוא מהודק הדק היטב והעבדים אין להם אלא צפי לנקר מבחוץ ולאכול ממה שצקצ שלפניו בשולי השק ממש מה מקום להחמיר בזה וסגי בזה לגרור ונלמעלה וסביב מעט במקום ההוא צענין שלא יהיה בית מיוחד שנשאר שם מלחלוהית פי העכבר והשאר מותר לאפות ממנו לפסח וכ"ש מה שנגזר לפעמים שבין לילה נמלא נשיכה בשולי השק או בקרנותיו ונראה לעין שלא נכנס העכבר דרך שם רגלו ושם צתוך השק אלא ניכר צפיו מן הסמוך לו יש לאחוז באגרוף בשוליים או לאחוז בקרן עם קלת מהקמה ולקשור שם היטב והשאר מותר וכו' פשוט וכן יש להורות למעשה עכ"ל. ומנהגינו כשרואין שק קמה שאכל ממנו עכבר קודם כל רואין אם השק עדיין עומד צמקומו ולא נתגדנד הקמה ואח"כ רואין כל סביבות השק שמה יש עליהם לוחת העכבר כי כאשר נלך לגדולים אפשר שנלך לקטנים ואח"כ רואים הקמה אם הוא דחוק הרבה שא"א לעכבר להלך בחובו וגם הכים הוא דחוק לקמה שא"א לעכבר להלך בין הכים לקמה ואז אפי' אם הוא קצ גדול מקום שאכל ממנו עכבר חותכין צסכין המקום ההוא ומסורין קמה עד שלא ישאר לנו ספק שנשאר שם מאכילת עכבר ואח"כ ירקידו הקמה ואוכלים אותה בפסח. ואם נתגדנד השק שיש חשש שנתערב מאכילת עכבר צתוך שאר הקמה או שיש חשש שהלך העכבר צתוך הקמה אז אם הוא קו"פ ורובה לאפות ג"כ קו"פ הוי דינו כמ"ש לעיל או ל"ז ואם הוא צתוך הפסח לא ישנהו כמ"ש צש"ע סעי' זה.

מג) שק של קמה שאחר שלשו י"ד שיעורין מלה מלאו צו פירורין יצטין והכנים השומר יזו עד תחתית השק ומלא צלק יצט דבוק הרבה צשק ונתחכס השומר לקשור מקום הדבוק והוריקו כל הקמה ואעפ"י כן נמלאו צו פירורין יצטין אסור לאכול המלה שכבר אפו בפסח. כפי אהרן סי' ו' ועיין לעיל או י"ו.

ובה

מותר לדי' עכ"ל ועיין לעיל סי' ח"ל או סי' ועשה הראת לדעה כי יש כמה פלוגתא בזה וע"כ נראה דאין להקל כ"א כיבא דלא אפשר באתר כי אז יש לסמוך על המחמירין.
דח) שם. אלא ירקדנו וישמרנו עד אחר הפסח. דלענין שהייה הקולו דאינו חו"ג. מנה"ש.

ט"ז) שם. ואם נתייבש בפסח וכו' דה"ל כחמץ שנתערב בפסח דכל זמן שהוא מלוחלח לא היה מתערב וא"כ נתערב בפסח ואסור להשתותו. מ"א סק"ט. ולפ"ז נתייבש לאו דוקא אלא הכל תלוי בעירוב דאם נתערב קו"פ מותר להשתותו ואם נתערב בפסח אסור להשתותו ונראה שאם עדיין הוא כעיסה שאעפ"י שנתייבש בפסח לא נתפרך ולא נתערב יש להתיר לרוק העיסה ולהשתות את הנשאר.

מ) שם. אסור להשתותו. ומדלא קאמר אסור בהנאה משמע דמותר למכרו לעכו"ם חוץ מדמי אסור שצו וכמ"ש לקמן סי' תס"ז סעי' יו"ד אצל לדעת מור"ם שם דמנהגין לשרוף את הכל ה"ה בזה. אמנם כבר כתבנו לעיל סי' תמ"ז או י"ג דהסכמת האחרונים דבהפ"מ מותר למכרו לעכו"ם חוץ מדמי אסור שצו יעו"ש. וא"כ ה"ה לכאן. וכ"כ מ"צ או כ"א.

מא) ואם מעט שלג או מים נפל על התצורה יגרף החטים העליונים ויקח מהתחתונים. רוקח סי' רכ"ג טור, עו"ש או ה' ונראה דעליונים ותחתונים דקאמר היינו לפי אומדן הדעת עד היכן הגיע השלג או המים הם נקראים עליונים והשאר הם תחתונים ולמעשה לריך להוליא עד שילא הספק מלצו שלא ירד המים עד לשם. שו"ג או י"ד. ועיין עוד צשע"ת לקמן סי' תס"ז או ו' מ"ש צשס מוכריט"ץ.

מב) וקמה שצשק שצאו העבדים וגזבו את השק ואכלו הקמה כך דינו אם הוא קו"פ לריך לנהל הקמה ואם ישאר על הנפה כמו פירורי עיסה יצשה זורקו והקמה מותר להשתותו עד לאחר הפסח ואם נמלא כך בפסח הכל אסור בהנאה דמה שנעשה קלת עיסה צרוק שצפי העכבר ונתייבש מייפרך ונתערב ואין מועיל לו ניהול ואם השק מונה צמקומו שלא נתנועע ולא נתערב הקמה אז יאחו צידו מקום הנשך ויקשור שם השק חתה הנשיכה עם קלת קמה ויערצ כל הקמה שצשק וינהלו אותו ומותר להשתותו ואפ"ה אסור לאוכלו בפסח וכ"ז דוקא כשנראה שאכל העכבר קלת מן הקמה אכל אם נשך רק השק ואיכא ספק שמה לא אכל כלום אפי' אם נמלא בפסח מותר להשתותו ואסור לאכלו אפי' אם נמלא כך קו"פ דדילמא איכא חמץ ונתייבש ומייפרך וה"ל ייבול כיון דליכא דררא דחמץ. צ"ה סי' תני"ג והצבואו שכנה"ג בהג"ז שם או ה' וכתב דמה שאסר לאכלו בפסח אם השק לא נתנועע צמקומו הוא חומרה יתירה בשל צתוך לירכיון דלא נשך אלא צאותו מקום ואתו מקום כבר י"ד דם להקשור מותר לאכלם בפסח יעו"ש. וכ"כ הפר"ח צסעי' זה. לקמה קמ"כ הט"ז צסק"ד דאם אכלו עבדים צקמה יקח ג"כ

(נב)

באר הגולה
ז ירושלמי. ח ר'
ירוחם וא"ח ש שס
ז"ח :

בפסח אסור להשהותו: ה' והשל מחמיץ וכן חמי רגלים יומי הפה והחוטם והעין והאוזן

אב"ד

כף החיים

ז) שם. וכן מי רגלים, בין דאדם בין דבהמה כלל ועכברים כן משמעות צ"י וזדרשות מהר"ל ה' תיקון המלצה. וכ"כ צמ"ל דאף דעכברים שהשתנו על החטים פליגי אם מחמיץ אם נראה ציקוע מ"מ צקמה ודאי מחמיץ. ח"ר שס. מיהו הפר"ח כתב דמי רגלי בהמה יש לו דין מי פירות יעו"ש. וכ"כ ח"י אוי"ה. וכ"כ הב"י אוי"ה דדוקא מי רגלי אדם מחמיץ אבל שאר מי רגלים לא שנה של בהמה לא שנה של חיה ועוף ועכברים אין מחמיץ יעו"ש. וכ"כ הר"ז אוי"ה דמי רגלים של בהמה חיה ועוף דינם כמי פירות שאין מחמיץ יעו"ש. נמלא דדבר זה בפלוגתא שניא וע"כ אם נתערבו צטיסה שילושם במים יש להחמיר ולדונם כמו מי פירות עם מים שלריך למהר באפייתם כמ"ש צ"ח תס"ז סעי' ז' ואם נפלו על קמה לריך להסיר הנקוס ההוא כמו צנפלו מים ואם נתויבש ואינו ניכר עיין לעיל אוי"ה אלא שבכאן יש להקל יותר משום דאיכא ספק שמה דינם כמי פירות.

חא) שם. וכן מי רגלים. ואין חילוק בין מי רגלים דקטנים או גדולים היולא מפי טבעת. ח"י שס. חמ"מ אוי"ה ר"ז שס.

נב) צואה עבה אינו מחמיץ אבל לראה רכה בין דאדם בין של בהמה ועוף ו"ה דדינו כמי פירות וא"כ הוי צטיסה כמי פירות עם מים ו"ה דאפי' כמו פירות לא הוי ואין מחמיץ כלל. ח"ה כלל קכ"ו אוי"ה. ועיין לעיל אוי"ה טו"ב.

נג) וחטים שנמלא בתוכם לואת התולוס אין לאכור ואף שיש לחוש שהשתנו עליהם כמו שהולאו רעי אחזקין איסורא לא מחזקינן די"ל דלא הולאו רעי על החטים ממש אלא רחוק משם ועוד דשמה לא הטילו מי רגלים ועוד דאף אם השתנו עליהם שמה לא נתחמלו ואף אם נתחמלו קלת אינו אלא מיעוטא דמיעוטא ועוד עיקר דין מי רגלים שנוי צמחלותא כמבואר צ"י ולכן כל שאין רואין שום ריעותא בחטים אין להחמיר כלל. מחמ"מ אוי"ה ר"ז שס.

נד) שם. ומי הפסח וכו' בין של אדם בין של שאר בעלי חיים. לבוש. ר"ז אוי"ה ח' מ"ב אוי"ה כ"ד.

נה) שם. ומי הפסח. נשים חשבות בשמרקדות קמה נוחתה רדיד כנגד פניס כדי שלא ינחו לנורה מסיבן כססן מדברות. הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל' ע"ה. זכרי אוי"ה וכן ראיתי נוסחין קלה מן הנשים פעס"ק ירושתי. כס"ה אוי"ה ועיין לעיל סס"י חג"ג.

נו) שם. וסחוטס. ויזסירו סוקטים וסוקנות מן הפסח סופלת להם מן סחוטס שלא תפול לחך סעיסס. ח"ר אוי"ה י"א.

נז) שם הגב. אבל דס וכו' וס"ה מי מרס ג"כ אין מחמיץ דהוי כדס וליחס סרוחס וא"כ מותר לעשות ממנה עיסה לרפואה. מ"ה סק"י. ח"י אוי"ה ט"ו. חק יוסף אוי"ה מ"ה אוי"ה י"ג. חמ"מ אוי"ה ר"ז שס. ח"ה שס.

נח) שם הגב. אבל דס וכו' כ"כ צ"י צמס ריו וא"ח דס אינו מחמיץ. וכ"כ הפר"ח. וכ"כ האמרוניס. וגי"מ

מד) והוא מובדל שאחר שאפו המלות ושאר צסק מעט קמה הוליכוהו לבית ואחר שלש שעות ראו נקב צסק וצדקו הקמה הנשאר והיתה צו לואת עכבר רכה שנראה שזה נעשה מקרוב אחר שהוצא השק לבית יש להחיר המלות ואם מכיר המלות שנעשו צסוף יסור מהם כדי שיעור אחד משום מהיות טוב. לצ חיים ח"ב ס"י קל"ז. שד"ח מעי חו"מ ס"י ו"ה אוי"ה ג' ועו"ש כמה ענינים מזה יעו"ש.

מה) ואם אין ידוע ממה נתלחלה השק יש להקל אפי' לאכלו בפסח אף אם נתויבש מכה ס"ס שמה מכה מי פירות נתויבש ואת"ל ממים נתויבש שמה לא נפל לתוכו כלום ואף שבס"י תס"ז הביא צ"י דברי אגודה צדגן שמונה צעלייה וכו' שאינו מותר לאכלו בפסח וכ"כ רמ"ה שס צש"ט סעי' ז' מ"מ י"ל לדמותו לס"ס שמתיר שס סעי' י"ב יעו"ש. דרישה אוי"ה ח"י אוי"ה י"ה. ח"ר אוי"ה ו"ג לפי המנהג שכתב מורס ז"ל לעיל ס"י תס"ז סעי' ד' דאין לשון צמי פרות היינו צודאי ולא צספק ועוד הא כמה פ"י ס"ל דאם נתויבש המי פירות אין להם עוד מי פירות כמ"ש לעיל ס"י תס"ז אוי"ה טו"ב יעו"ש ואי משום חשש דמים הא כמה פ"י מתירין ע"י ריקוד ולאפות קו"פ כמ"ש לעיל אוי"ה ל"ז יעו"ש. וע"כ בהפ"מ או שעת הדחק יש להחיר ע"י ריקוד ולאפות קו"פ ולמהר צעשייתן. ואם אפשר לא יקה מכה לצ' לילות ראשונים וכן בכ"מ דאיכא חשש אעפ"י שמתיר לאוכלם בפסח לא יקה מכה לצ' לילות ראשונים משום דחשיב אינו משומר יפה וכמ"ש באחרונים.

מו) סעי' ה. הטל מחמיץ. ודוקא בחטים תלושים הטל מחמיץ אבל צעודס מחזברים אף שצטילו כל לרכס שאם נפל מים עליהם הוי מחמיץ מ"מ הטל שהוא דבר מועט אינו מחמיץ. כ"כ הרב המג"ח ב"י בית אהרן קריספין מעי חו"מ אוי"ה ג' והסכים לדבריו השד"ח מעי חו"מ ס"י יו"ד אוי"ה י"ג ועשה לו סמוכות יעו"ש. וכ"כ המחמ"מ ס"י תס"ז אוי"ה ז' ועיין לקמן ס"י תס"ז סעי' ה'.

מז) שם. הטל מחמיץ ופ"י ופשוט דכל הני שכתב הטור והמחבר כאן דמחמיץ היינו אם שהה צלי עסק שיעור הימון דלא גרעו ממים דע"י התעסקות אינו צא לידי הימון. ח"י אוי"ה ט"ו. מק"ה אוי"ה י"ג. חמ"מ אוי"ה מ"ב אוי"ה כ"ב. ועיין לעיל ס"י תנ"ט סעי' ז'.

מח) שם הטל מחמיץ. לואת תרנגולים אינו מחמיץ. רוקח ס"י ר"ך. טור. מ"ה סק"י. חמ"מ אוי"ה ח' והיינו צלואה עבה הא יש צו לחלוחית משקה מחמיץ ולריך לזכר צזה. ח"ה אוי"ה יו"ד. ועיין לעיל אוי"ה טו"ב. וה"ה חטים שבגללי בהמה אינו מחמיץ. רוקח שס. מ"ה שס. חמ"מ שס. מיהו אם הם שלימים לא חשיבי כמטובלים לענין הימון כמו צנמלא צמעו העוף או צפק שמבואר באחרונים ס"י תס"ז סעי' י"ב. שד"ח מעי חו"מ ס"י יו"ד אוי"ה י"ה.

מט) שם. הטל מחמיץ וכו' נראה צעיני שכל המשקין מחמיץ חוץ ממי פירות. רי"ה ר"ז הצ"ד צש"ג פ' כ"ש. כה"ג בהג"ה ח"ר אוי"ה ט"ו.

(אבל דס) (רבי ירוחם) וחלב וזיעה אדם אינו מחמיץ (טור): ו יקמח שנפל עליו דלף אפילו כל היום אינו בא לידי חימוץ כוהוא שיהיה הדלף טורד בלי הפסק לויאפנו מיד לכשיפסיק ואם הוא מסופק אם הדלף טורד אם לאו אסור:

תס"ז דין השם שנפל עליהם מים ותבשיל שנמצא לתוכו חטה. וכו' ט"ז סעיפים:

א "דגן שנשבע בנהר או שנפל עליו מים כשם שאסור לאכלו כך אסור לקיימו אלא מוכרו

כף החיים

סח) **שם**. ויאפנו מיד לכשיפסק. ר"ל דלכתחלה אין להניחו אפ"י רגע א' צלי עסק וכמ"ס לעיל ס"י תנ"ט סעי' צ' אבל דזיעבד אינו אסור אלא א"כ נשתהא שיעור מול אחר שנפסק הדלף. וכ"כ הרמב"ם פ"ה דין יו"ד והביאו הפרי"ה וכתב והוא צרור. מוכו ח"י א"י י"ג כתב דאפ"י אם נשתהא פחות משיעור מול אסור דיאפנו מיד משמע דאין שיעור לדבר יעו"ש וכ"כ השו"ג א"י י"ג. אמנם הא"ר א"י ט"ז כתב ואולי דגם מיד דקאמר הש"ע ולבוש הוא לאו דוקא אלא לאשוקי יותר משיעור מול יעו"ש והמאמר א"י ו' כתב בפשיטות דכ"ה דעת הש"ע וכתב ג"כ בשם כמה פ"י דזיעבד אינו אסור אלא א"כ שהה שיעור מול משפסק הדלף עד שנאפה יעו"ש. וכן הסכים החנ"מ א"י ו' וכ"פ הר"י א"י ט"ז. מ"ב א"י ל"א.

סט) **שם**. ואם הוא מסופק וכו' דספק דאורייתא לחומרא צ"י בשם הרא"ש. לבוש.

ע) **שם**. ואם הוא מסופק וכו' וכבר נתבאר בסעי' ד' דאם רקד הקמח צעוד שהעיסה מלוחלחת דמותר לאכול השאר גם צפסה. שו"ג א"י י"ד.

עא) **שם**. ואם הוא מסופק וכו' ואף להשהותן אסור כיון דליכא אלא חדא ספיקא דלקמן ס"י תס"ז סעי' צ' בהגה. פרי"ה. ר"י א"י ט"ז. מ"ב א"י ל"ב. ומוכו א"כ הניח הדלף מטפטף והלך לו ובה ומלאו עדיין מטפטף כבראשונה לא חיישינן אולי נפסק וחזר להטיף כבראשונה אלא הקמח מותרת דמסתמא סרכיה נקט ואזיל ולא נפסק בקלות. פרי"ה. חנ"מ א"י ו'.

עב) **שם**. אסור. בהנאה אם הוא צפסה. חנ"מ שם. והיינו רק מקום המלוחלת. ועיין לעיל א"י ע"י.

א) **סעי'** ה. דגן שנשבע בנהר וכו' ויש בהם חשש חימוץ ואינו ניכר בהם. טור. לבוש. משמע דאם החמץ ניכר מותר (למכור אפ"י הרבה לגוי א' ר"י א"י ד') ולא חיישינן שמה יתחנם וימכרם כיון שאין לוקחים קמח מן השוק אלא בשעת הדחק כמ"ס ס"י תנ"ג ודלא כעו"ש. מ"א ר"ש הס"י מיהו הר"ן צ"י כ"ש כתב דאפ"י נתבקעו שהחימוץ ניכר בהם אפ"ה אסור למכור לעכו"ם דחיישינן שמה יטחן אותם ואח"כ ימכור לישראל עכ"ל וכ"כ העו"ש א"י א' ותמה על ל' הטור דמשמע דאם החמץ ניכר מותר יעו"ש וזהו שכתב מ"א ודלא כעו"ש. ודברי הר"ן הגז' הביאו ח"י א"י א' והקשה על דברי המ"א הגז' דמ"מ חיישינן שמה יקח הישראל אותו קמח קו"פ ויקיימוו צציתו וקעבר על צ"י וכתב דכוונת הטור דאע"ג שאין החמץ ניכר ויודע צו רק שיש חשש חמץ אפ"ה חיישינן לתקלה צעניין המכירה ומכ"ס צחמץ ידוע וניכר דחיישינן לכתחלה יעו"ש אמנם הא"ר א"י א' כתב לתקן

וכ"מ דיכול לעשות ממנו עיסה לרפואה כמ"ס צאו' הקודם. נט) **שם** הנס. וחלב. עיין לעיל ס"י תס"ב א"י ד' וכן דין חלב האשש ע"ש א"י ז'.

ס) **שם** הגה. וחלב. וכ"ס חלב צירי' (דכיונו תרבה) אפ"י רוחה וללול וכ"ס נקדש. ח"י א"י ע"י. א"ר א"י י"ב. חק יוסף א"י י"ד. מק"ה א"י י"ג. ר"י שם. ועיין לעיל ס"י תס"ב א"י ו'.

סא) **שם** הגה. וזיעה אדם אינו מחמיץ. וזו דעת הרא"ש כמ"ס הטור. וכ"ה דעת הס"ד ס"י קו"ה. וכ"כ הרשב"ץ בהשו' ח"ג ס"י כ"ב ובמאמר חמץ דף ל' אך כרוקח צט"י ר"ן ס"ל דזיעה אדם מחמיץ כמ"ס לעיל א"י ע"י יעו"ש. וכ"כ צאו"ה משם הרא"ש דף ע"ב ע"ב והצ"ד סרכי"י א"י ד' ועיין לעיל א"י כ"ה.

סב) **שם** בהגה. וזיעה אדם וכו' וזיעה בהמה נחבאר לעיל ס"י תנ"ג סעי' ז' קחנו משם.

סג) **סעי'** ו' קמח שנפל עליו דלף מן הגג. רש"י. ר"י א"י ט"ז.

סד) **שם**. אינו צא לידי חימוץ. שטרוד הדלף הנופל חמוד אינו מניחו להחמיץ. רש"י. לבוש. ר"י שם.

סה) **שם**. אינו צא לידי חימוץ. וכן דגן שהדלף טורד עליו אפ"י כל היום כולו אינו צא לידי חימוץ וכיפסוק מרדה הדלף לריך לפתחו מיד. ר"י שם. מ"ב א"י ל"ב.

סו) **שם**. אינו צא לידי חימוץ. פ"י הרא"ש ז"ל בשם רבו הרמב"ן ז"ל דלאו למימרא דמה ששרוי ע"י מים אינו מחמיץ משום טיף טיף אלא לומר דא' לאו טיף טיף אפ"י מה שאין אנו רואין שיכא שרוי במים סכל אסור לפי שכן דרבו של קמח שהוא שואב מן הלחות ודינו כשרוי במים אבל כשהוא טורד ועושה טיף טיף אינו מניחו למה שאינו לא לשאוב כלל עכ"ל וסב"א הר"ן פ' כ"ש וכתב עליו דאינו מחוור. וסב"ד צ"י. וכ"כ הפרי"ה דבין מקום שהדלף טורד שם בין שאר הקמח שחושב לה אינו צא לידי חימוץ דכי סיכו' דליכא עירדא בנקום שנופלת כך בשאר הקמח שנבלעים שם המים דכיון שנבלעים טיפה אחר טיפה גם שם מטריד הקמח ולא אח"י לידי חימוץ וכן עיקר ודלא כס' הרמב"ן שהביא הר"ן ז"ל עכ"ל. וכ"מ מדברי הר"י שם. וכ"כ מ"ב א"י כ"ט. מוכו העו"ש א"י ה' כתב דיכוון להחמיר כדברי הרמב"ן. ודעת המ"מ א"י ה' להחמיר בכל קמח המלוחלת משום דאין אנו בקיאים לדע' א"י מקרי טיף טיף יעו"ש.

סז) **שם**. והוא שיהיה הדלף טורד וכו' ר"ל שנופלן טיפה אחר טיפה סנוך ותיקף ואין שהות בנתיים. רש"י. ר"י שם. דא' לאו הכי השהיות מלטרפות לשיעור מול ומחמיץ. תה"ד ס"י קכ"ג. ועיין לעיל ס"י תנ"ט א"י ל"ג.

באר הגולה
י כ"י"י שם ל"ט.
כ שם בגמרא.
ל הרא"ש שם:
א לשון הרמב"ם
בפ"ה מעובדא
דהסו"א הרב"ה
דעצמה וכו' פסח'
מ' ופ"י גירסתו
שם בגמרא.

באר הגולה מוכרו לישראל ומודיעו כדי שיאכלנו קידם הפסח ואם מכרו לא"י קודם הפסח מוכר מעט ב טור בשם רבינו לבל אחד וא' כדי שיכלה קודם פסח שמא יחזור האינו יהודי ומכרנו לישראל ; אפרים והגה"מ ב בדגן זה שנשבע בנהר או שנפלו עליו מים אעפ"י שלא נתבקע אסור דכיון דמינה בשם ר"ח .

קף החיים

ח) שם. כדי שיכלס קו"פ וכו' פ"י אף אח"ל דגס אוח' שמעט ומכרנו לישראל מ"מ אוחו שמעט ואכל הישראל קו"פ ולפ"י משמע דבע"פ בשעה ה' בענין שא"ל שיכלס קו"פ אסור למכור לעכו"ם אפ"י מעט מעט מחשש דאולי ימכור לישראל וכ"מ לשון ס"ס ורמז"ם ושאר פ"י ומ"מ אס נחמץ לישראל דגן הרבה בע"פ וסוף בענין שא"ל לו למכור לעכו"ם שיכלס קו"פ ואיכא הפ"מ מותר למכור לעכו"ם שודט צו ומכירו שלא יגע צו כלל אלא ישמרו לו עד לאחר הפסח ורשאי לומר לו עד שאחה לוקח במנה וכו' כמבואר לעיל ס"י חמ"ח סע"י ג' וד' ואז ליכא למיחש למידוי חיי ש"ס. חק יוסף א"י ג' מק"ח ש"ס. ר"ז א"י ד' מ"ב א"י ג'.

ט) שם. כדי שיכלס קו"פ וכו' עיין להרב ב"ד ס"י רל"ז שצ"ד דאס ית זמן הרבה לפסח אפ"י הרבה וכול למכור לגוי יעו"ש. זכ"ל.

י) שם. שמא יחזור העכו"ם וכו' ואע"ג דהוי ס"ס כיון דהוי ס"ס הנעשה בידים אין להסחיר מעטס ס"ס. רש"ד"ס חו"ד ס"י מ"ה מהר"מ"ט חו"ד ח"ב ס"י צ' כנה"ג בהגה"מ עו"ש א"י ה' מ"א סק"ב. זכ"ל. וכ"כ צ"ל זכ"ל על יו"ד ס"י ק"י בדיני ס"ס א"י קמ"ט בשם כמה פ"י והסכים קן לדינא יעו"ש.

יא) שם. וימכרו לישראל. מטעה בישראל שלקח חטים מעכו"ם וצא אח"כ ישראל אחר וביקש מהעכו"ם שימכרו לו ג"כ חטים ואמר אין לי חטים כי היסודי שמכרתי לו הוא אובדי ומכרתי לו החטים שרצחתי וביקשתי לעשותן לצורך ציתי ומכרתי אותם לארצתי אוחו. כ"ל דרמי למ"ש ביו"ד ס"י ט"ז סע"י י"א דאין העכו"ם נאמן במה שאמר לאחר שמכרם ויאלו מחמה ידו מיהו אי מסימן ליה אסור עכ"ל. מ"א סק"ד. ח"י א"י ה' א"ר א"י ג' י"א בהגה"מ. חק יוסף א"י ד' מק"ח א"י ה' וכחז ש"ס ח"י משמע דקודם שמכרם כיון שהוא צידו נאמן וזה אינו דכיון די"ל שנחכוין להשגיח מקחו אינו נאמן יעו"ש. אבל חק יוסף ש"ס השיג על דברי ח"י הנז' וכחז בש"ס כמה פ"י דבעודם צידו נאמן לאסור אפ"י סיכא דאיכא למימר דלהשגיח מקחו אומר יעו"ש. וכ"כ צ"ל זכחי לרק על יו"ד ס"י ט"ז א"י ל"ד בש"ס כמה פ"י יעו"ש.

יב) סע"י. צ' דגן זה שנשבע בנהר וכו' עיין צ"י שכתב דיש מחלקין בין חטים לשעורין דבשעורין בעינן שנחבקעו אבל בחטים כיון דאיהו צבו סדק כמאן שנחבקעו דמי אלא שס"ס אבל דעה רבי"ף ורמז"ם שאין חילוק בין חטים לשעורין והכי נקטינן עכ"ל וכ"מ מסחמיות דבריו כאן בש"ע דכ"ל מ"י דגן אסור אעפ"י שלא נחבקע. וכ"כ העו"ש א"י צ' וכ"מ מסחמיות דברי האחרונים דנקטו תיבה דגן משמע דכ"ל מ"י דגן אסור אעפ"י שלא נחבקע.

יג) שם. דגן זה שנשבע בנהר וכו' ואם מותר לצטל דגן זה ברוב או צ"ל קו"פ כיון דעדיין שעה היתר הוא כבר נחבנו לעיל ס"י חמ"ז א"י רכ"ז ורכ"ז ורכ"ח קמ"ט מש"ס

לחך קושיית ח"י דס"ל למ"א דאי משום זה לא גזרו דהא מצטלו צמח שאומר דלא חזיתיה יעו"ש וגם הנוק"ח בצואורים הסכים לדברי מ"א יעו"ש. והער"ב א"י א' כתב להתיר למכור לגוי מכה ס"ס שמא ימכור לגוי ואח"ל ימכור לישראל שמא ימכרו חטים שהוא נוכר יעו"ש ר"ב הרב צ"ד ס"י רל"ב הסכים לדברי הר"ן יעו"ש. נמ"א דדבר זה צפולגתא שניא וע"כ לכתחלה אס אפטר יש למכור מעט לכל אחד ואחד או למכור בענין שיחזירו לו אחר הפסח כמ"ש לעיל ס"י חמ"ח סע"י ג' ואם א"י ויש הפ"מ אז יש לסמוך על המתירין. וכ"כ הר"ז א"י ד' דבהפ"מ יש לסמוך על המתירין.

ב) שם. כך אסור לקיימו. ואם עבר וקיימו וזרעו בקרקע ולמחו גידולו מותרין כמ"ש לעיל ס"י חמ"ג. ח"י א"י צ' ועיין בדבריו לש"ס א"י ל"ג.

ג) שם. ומודיעו וכו' ואין מועיל בכלן הכרזם כמו שמועיל בצער צ"י גיד הנפש. שה"ג פ"ה דע"ז. כנה"ג בהגה"מ. מ"א סק"א. חמ"מ א"י א'.

ד) שם. ומודיעו וכו' זהו לי הרמז"ם פ"ה וכחז צ"י דלהרמז"ם לא אמרינן נזבנינכו קבא קבא אלא צמוכר לעכו"ם דאילו לישראל אס אינו מודיעו אפ"י קבא קבא נמו אסור דחייסוין שמא ישכנו כדי לאכלו בפסח ואם מודיעו אפ"י עובא נמי שרי עכ"ל. אבל מהרש"ל כתב דאפ"י צמודיעו למכור לו עובא אסור והסכים לדבריו סב"ח. וכן הסכים סע"ז סק"ב. עו"ש א"י א' א"ר א"י ג' אמנם ספר"ח הסכים בדברי צ"י דכל שאינו מודיעו אפ"י קבא קבא אסור דילמא מינפ"ר ליה לפיסחא וכשמודיעו אפ"י עובא נמי שרי. וכן הסכים השו"ג א"י א' ח"י א"י ג' חק יוסף א"י צ' ר"ז א"י ג' ח"א כלל קב"ו א"י צ' מ"ב א"י צ'.

ה) שם. ומודיעו וכו' ואם ניכר ש"ס נחממ"א א"ל להודיע לישראל כיון שהחמץ ניכר. ח"א ש"ס. ומשמע אפ"י הרבה מיסו המש"ז א"י א' כתב ולישראל מעט פשיטא דבניכר א"ל להודיעו יע"ש משמע דבהרבה אינו פשוט וע"כ יש להחמיר בהרבה לכתחלה שצ"ד להודיעו.

ו) שם. ואם מכרו לעכו"ם קו"פ מוכר מעט וכו' מיהו מהרש"ל כתב דלעכו"ם אפ"י קבא קבא אסור והסכים לדבריו סב"ח. וכ"כ א"ר א"י צ' אבל סע"ז א"י צ' הסכים בדברי הש"ע. וכן הסכים ספר"ח. חמ"מ א"י א' ר"ז א"י צ' ח"א ש"ס.

ז) שם. מוכר מעט וכו' ודוקא בחמץ מועיל מעט מעט דאף אח"ל שימכור לישראל יאכלנו קו"פ אבל בשאר איסורים לא מהני מעט מעט דמ"מ חייסוין שימכרם לישראל או יהן במחנה לארצו ישראל. מ"א סק"ב. ח"י א"י ד' מק"ח א"י ד' מ"ב א"י ד' ומיכו עיין צ"ל זכחי לרק על יו"ד ס"י פ"ד א"י ל"ג שהביא פלוגתא בזה בענין שאר איסורין אס מותר למכור לעכו"ם מעט מעט וס"ס דאין להקל אלא בהפ"מ יעו"ש.

בייחי אתי לידי חימוץ * הגה ולכן יש לחזר שלא יבואו מים או גשמים מזלתיים על החטים
 כי אז אפי' לא נחבקו אסורות ודגן שהיה מונח בעליוה וירדו גשמים דרך סגג בקלף
 המקומה ונחלחלו אוחן שנחלחלו אסירות אבל שאר מקומות מותר להסתותן מכה ספק ספיקא שמה לא
 ירדו עליהם גשמים ואם חמצי לומר ירדו שמה לא נחחחך אבל לאכלן בפסח אסור ולא מהני ספק ספיקא (אגור
 וכל זו): ג' חטים שבאו בספינה אם הם יבשות ולא נשתנה מראיהן אחזוקי איסורא לא מחזקינן:

שנה

קף החיים

משם ועיין עוד מ"ש השעיה או' ו' בשם מהר"ע"ן ומ"ש
 לעיל ס"י חס"ו או' מ"א ועו"ש.

(יד) **שם**. או שפלו עליו מים. אפי' מעט. ב"ה ע"ז סק"ג.
 עו"ש או' ב' ר"ז או' ב' מ"ב או' ו'.

(טו) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' ואפי' דגבי לחיטה
 אינן אסורין אלא איב נחבקעו שאני הסה דעסיק
 בה. טור בשם ר' אפרים. מ"א סק"ג. והא דנחב לקמן בסעי'
 ט' דאם לא נחבקע ממש הנחבשיל מותר אפי' דמינה נייחי
 חוך הנחבשיל מ"מ י"ל כיון דהנחבשיל רוחה סוי כחליטה דאינו
 מחמיץ לדעת הטור ס"י חס"א והס"ז ועו"ש רק שיש לחוש
 שהיה צמים קודם רחיטה לכן לא מחמירין כולי האי ועוד
 י"ל והוא עיקר דנחבשיל שסוף רק הערובה משם דרבנן
 לא מחמירין כולי האי כמ"ש סמ"א ס"ק י"ב ועו"ש. ולפי מ"ש
 הרמב"ם פ"ה כ"ל הטעם פשוט לפי שדגן שנבלל או נחבשל
 ולא נחבקע ממש אינו חמץ של תורה וגם משבו דרבנן לא
 אסרינן חרי דרבנן. ח"י או' ז' ועו"ש שכח רכ"ז ליישב דעת
 הס"י והס"ע אבל לדינא כבר מסיק רמ"א בסעי' ט' בשם
 דהגיגין לאסור בכל ענין ועו"ש. ועיין דבריו לשם צק"ד.

(כ) **שם** בשם. ונחלחלו. עד שהיו בהם כ"כ מים שהיה
 עושא ע"מ להטפיה. ב"י בשם האגור אבל בשם
 סגלבו כחז אפי' דלף מעט וכ"מ מלשון מורים ז"ל שכח
 ונחלחלו משמע דכל שנחלחלו אעפ"י שאין בהם כ"כ טיפה
 ע"מ להטפיה אסורות. ועיין לעיל או' י"ד.

(כא) **שם** בשם. אבל לאוכלם בפסח אסור. היינו אם יש
 לספק שמה נחלחלו הרבה אבל אם נפל מעט
 מים או שלג על הנבואה קודם הטחינה ויודע מקומו יגרוף
 החטים העליונים שיש לספק בהם והשאר מותר כמ"ש לעיל
 ס"י חס"ו או' מ"א ועו"ש.

(כב) **שם** בשם. ולא מהני ספק ספיקא. היינו משום דאין
 הפסד בשחייתן אבל אם יש הפסד או שאין
 לו אחר מותר אפי' באכילה. ע"ז סוף סק"ד. ח"י או' י"ד.
 חק יוסף או' ז' מק"ה או' י"ד. חמ"מ או' ב' ר"ז או' ח"י ח"א
 כלל קב"ו או' ד' מ"ב או' י"א. ועיין מ"א ס"ק כ"ה.

(כג) **סעי'** ג'. אם הם יבשות וכו' אבל אם הם לחות
 (אעפ"י שלא נחרכו. ר"ז או' י"א) או שנשחטו
 מראיסן צידוע שהגיע עליהן מים ואסור להסתותן בפסח
 אלא לזבניהו קבא קבא כי הוי דליכליהו קמי פסחא.
 טור בשם בה"ג. לבוש. וכחז וכו' דינא כמ"ש לעיל בחלח
 ס"י בחטין שנעצבו בנהר וכו'.

(כד) **שם**. אם הם יבשות וכו' מין חטה סבא ממקום
 ח' הנקרא אירמייאן כיון שמראיסן טובה והם
 קשים אעפ"י שאינן קשין כמו חטים האחרים מ"מ אינם
 לחות ולפיכך הם מותרין. שכנסיג בהגב"י או' ז' פר"ח. שו"ג
 או' ט' חק יוסף או' ח' חמ"מ או' ג' ועיין לקמן
 או' ל"ב.

(כה) **ואם** מותר ליקח חטים מן השוגים של המלך
 שמבזיחן אוחן בספינות לצורך הפסח עיין לעיל
 ס"י חגיג' או' ס"ז ושע"ה בסי' זה או' י"א.

(כו) **שם**. אם הם יבשות וכו' מיסו אם בא עליהם מים
 יש לאסור החטה עצמה אף שלא נשתנה כלל.
 ח"י או' י"א. מ"ב או' י"ב.

שם ולא

(טז) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' ואפי' דגבי לחיטה
 אינן אסורין אלא איב נחבקעו שאני הסה דעסיק
 בה. טור בשם ר' אפרים. מ"א סק"ג. והא דנחב לקמן בסעי'
 ט' דאם לא נחבקע ממש הנחבשיל מותר אפי' דמינה נייחי
 חוך הנחבשיל מ"מ י"ל כיון דהנחבשיל רוחה סוי כחליטה דאינו
 מחמיץ לדעת הטור ס"י חס"א והס"ז ועו"ש רק שיש לחוש
 שהיה צמים קודם רחיטה לכן לא מחמירין כולי האי ועוד
 י"ל והוא עיקר דנחבשיל שסוף רק הערובה משם דרבנן
 לא מחמירין כולי האי כמ"ש סמ"א ס"ק י"ב ועו"ש. ולפי מ"ש
 הרמב"ם פ"ה כ"ל הטעם פשוט לפי שדגן שנבלל או נחבשל
 ולא נחבקע ממש אינו חמץ של תורה וגם משבו דרבנן לא
 אסרינן חרי דרבנן. ח"י או' ז' ועו"ש שכח רכ"ז ליישב דעת
 הס"י והס"ע אבל לדינא כבר מסיק רמ"א בסעי' ט' בשם
 דהגיגין לאסור בכל ענין ועו"ש. ועיין דבריו לשם צק"ד.

(טז) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' ר"ל שאעפ"י שאין
 אנו רואין בו שום רעוהא ואינו קרוב להחבקע
 כלל אעפ"י כן אסור דלא דמי ללחיטה דעסיק בה והילכך אף
 אם ניתנו ע"פ חז"ה וכו' לא לבדוק אם נחחחך לא מהני.
 מאמ"ר או' ד'.

(טז) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' משמע ודאי
 דלדעת בני רבנא אם עבר וסניחו אסור
 לאחר הפסח דהא אמרינן דכיון דמינה נייחי צאן לידי חימוץ.
 ועיין להרשב"ץ בחשו" ח"ב ס"י קל"ט שהחזין באכילה אחר
 הפסח אם לא נחבקעו ועו"ש והוא פלא אם לא שסמך על
 דברי סר"ן שכח דהיה ארצא מיירי כשהיו בהם מצוקעין
 ולא היו ניכרין וכו' והיא סברה יחידא דכל ספ"י פסקו
 אעפ"י שלא נחבקעו. בס"א או' ח' ומיכו עיין ער"ה או' י"ד
 שכח דאפשר שהרשב"ץ שהחיר חטים שנשטרו צמים ולא
 נחבקעו ס"ל כרבי ישעיה בראשון דכיון דלא נראה ציקוען
 קודם שיבשו אפי' נשטרו מותרין ועו"ש. ועוד עיין לעיל או'
 ט"ו שנחבצו בשם ח"י דכל שלא נחבקע ממש אינו חמץ של
 תורה ועו"ש וא"כ אם שגג או עבר ושהה אוחו לאחר הפסח
 ויש ספימ' אפשר דיש להחיר בהנאה כיון דאיכא כמה ס"י
 דס"ל דלא סוי חמץ של תורה ואינו עובר צב"י וצ"י וחמץ
 שצבר עליו הפסח אינו אסור מה"ה אלא משום קנס דעבר
 אצ"י וצ"י וצ"י אפשר דיש להקל. ועיין לעיל ס"י חמ"ב או'
 ג' וס"י חמ"ז או' ר"ח ודוק.

(יז) **קמח** שיש ספק אם לחחו החטים אם לאו מותר
 להשהותם עד אחר הפסח מעט ס"ס. מעיל
 (ג)

באר הגולה
ד' תשובת הכסף
ה' הכסף בחשו
מהל דפסחי ל"ג

ד' שנה שרבו גשמים וירדו על ערימות שבשדות עד שהיו קצת מהשבילים שעל הערימות מעלים צמחים אין חוששין לסתם חטים של אותה שנה : ה' דגן שבמחובר שנתייבש לגמרי וא"צ

כף החיים

דיניקה

כז) שם. ולא נשתנה מראיהן וכו' ואם לא באו בספינה אף נשתנו מראיהן אם אין אחרים יש לוונר דשרי מש"ז אוי ב'.

כח) שם. לא מחזקינן. ומותר באכילה. טור בשם זב"ג. לבוש. ועיין בס' בית מאיר שכתב דכ"ז מייורי באותן הספינות שהחטים מונחים על עליות שבחמלא הספינה ואין החטים באים לתוך המים מה שתחתית הספינה שואבת וגם למעלה היא מכוסה משא"כ בספינות (שקורין קאנין) שתחתית הספינה יודע שתמיד היא מלא מים והחטים שקועים במים וגם למעלה היא מפורעת וקרוצ הדבר שזמן שהיא על הדרך היגשם עליהם מטר השמים וגם כשהמלחים מוגזיבין תמיד המשוטות מן המים להוליך הספינה בודאי ניחו עליהם מן הנהר בכל לדדי הספינה ע"כ לכתלה בודאי אסור לקנות אותם חטים לפסח בכל גווני וזדועדד במקום הפ"מ אפשר היה להקל מפני שיש גשמים מלמעלה או מה שניתז עליהם מן המשוטות דאולי הוא רק זליפה מועטת אמנם מפני שידוע שהחטים המונחים בתחתית הספינה ששם יש מים תמיד ובודאי היה שרוי בתוכם זמן רב אלא שעתה נתנגזו וזה אסורים הפ"י לא נתבקעו ע"כ לריך דרישה מן הסוחרים הבקיאים אם יודע להם שיש שמים בהחטים שלמעלה נגד מה שתחתית הספינה ומותר זדועדד לאכלס בפסח ואם לאו אסורים הפ"י זדועדד ועו"ש והביאו מ"ב אוי י"ד.

כט) סעי' ד. אין חוששין לסתם חטים וכו' כל שאין רואין בהם סי' חימוץ. ר"ז אוי יו"ד. מ"ב אוי ט"ו.

ל) שם. אין חוששין לסתם חטים וכו' שדבר תורה סולקין זכ"מ אחר הרוב ואין הרוב מחמיצין ואף אותן ערימות שראינו שנפלו עליהם גשמים חולין להקל שמה לא נכנסו בהם מים אלא בשבילים העליונים אבל לא בצטן הערימה ואף אח"ל שנכנסו שמה לא הספיקו להחמיץ הלבך הוי ס"ס ולקולא. ז"י בשם חשו' הרשב"א סי' ק"ב. לבוש. ט"ז סק"ה. ר"ז שס. אבל מן השבילים העליונים לא יקה ואפ"י לא העלו למחס שאין בהם אלא חד ספק אבל אותם שהעלו למחס הם ודאי חמץ. לבוש.

לא) שם. אין חוששין לסתם חטים וכו' אבל לילך למקום קביעותם ולקנות אסיר משום דכל קבוע כמחלס על מחלס דמי. פ"ח. ובינו מעליונות בגרופ. א"א אוי סי' ור"ל אבל מאמצע שרי ליקח אף ממקום הקבוע מכה ס"ס וכמ"ש באוי הקודם.

לב) שם. אין חוששין לסתם חטים וכו' ר"ל אעפ"י שנמצאו בהם מלמחות אין חוששין לשאר חטים אבל ודאי דלריך לזדוק אם יש שם סי' ופשיעא כשמוליכין החטים למכור והגשמים יורדים על השקים עד שהשק כמעט שרוי במים וגם החטים נחלחלו אסורים מדינא בפסח שהרי סריעוחא נגלה לעינים ולריכין להזכיר ע"ז כי המוכרים אינם מקפידין ע"ז כי רובם אינם בני חורס וגם לריך להזכיר להמוכרי חבואה בשנה שרבו גשמים או שירדו מים על השקין

דאז מחוייבים למכור החבואה כדין מכירת חמץ ואסורים למכור מהם לנכרי אחר זמן איסורו וזדוחק להחיר להם סיכוי סרסורים לנכרים לקנות ולמכור אבל לקנות ולמכור לעצמם הוא איסור גמור. ח"א כלל קצ"ו אוי סי' מ"ב אוי ט"ו. **לג) שם.** אין חוששין לסתם חטים וכו' וכתב בשכנ"ס סג"ז אוי ז' הלכה למעשה שהחיר לקנות חטים לפסח אף שהיו נעצרים בזרות כל שלא ראינו בהם שינוי במראיהן ואינם לחות ועו"ש. ח"י אוי י"ג. מק"ח אוי י"א. חמ"מ אוי ד' מ"ב אוי ט"ז. ועיין לעיל אוי כ"ד. ואם יש בהם חטים שלמחו עיין לעיל סי' ה"ג סע"י ג' בהנה וזדרינו לשם בס"ד.

לד) שם. אין חוששין לסתם חטים וכו' יש חילוק רק בין חטים שהגשמים מולפין עליהם ובין שבילים שירדו עליהם גשמים שזחטים שסס זלי לבוש המים נכנסים מיד חוך הסטה ויש חשש חימוץ אבל בירדו על השבילים המים נבלעים חוך הלבוש והחטה לא נחלחלה רק מעט וכמעט בלתי אפשר שתחמיץ ואין לנו לריכין לחוש לחטים שנקלרו בימי הגשמים דלזליגן בחר רובא שאין מחמיצין כשאין לנו רואין ריעוחא ומ"מ אחרי שבעלי חבואה אומרין שיש להם סי' באותן שנחלחלו ודאי יש לחוש לזה ולקחה לקמחא דפסחא רק חטים אשר אין ניכר בהם שום שינוי. חשו' זנין ליון סי' ה' פה"ע אוי ז' ועיין לקמן אוי ט"ל.

לה) אחד. קנס חטים משר אחד למלות ואח"כ קנס ממנו עוד ישראל מלכור אחד שקנס הראשון וא"ל השר שסס לחוחים ועד שלא נודע אפס מזה הראשון מלות ואח"כ אפו בכלים שלו ששם אנשים אחרים וכלים דהיינו מדרוח וקאלעלקעס וכלים אחרים של ששה אנשים כנ"ל אפו עוד אנשים אחרים וכו' יש לאסור כל המלות שאפס הראשון אבל לעטין המלות שאפו אח"כ בכלים של הראשון יש ליטול מנין מלות כמנין הקאלעלקעס וכן כמנין המדרוח ולאכלס בחמץ ושז מותרים האחרים. חשו' ל"ל א"ח סי' ס"א. פה"ע שס.

לו) חטים. שנקלרו לשם פסח ולמראית העין היו יבשים כראוי רק זכבות השבילים היו לחות בתחתיתם מלחות הגשמים שרבו אז בימי הקליר ולאחר אזהר ימים שבאו לדושם מלאוס שנתחממו וגם נחרכו בגרגרים של חטים ובשעה עחיכה זדקו ולא נמצא שום זיקוע כיון שלא ראינו שום ריעוחא אלא שנחרכו בעלמא אין לאסור אלא שומר נפשו יסדר אחר חטים משומרות כראוי. חשו' חת"ס סי' קל"ב יעו"ש. פה"ע שס.

לז) שנה. שרבו גשמים והיו החטים המשומרות לפסח במקלה היה סי' נגד המזוקעות ובמקלחם לא היה סי' המקלה שיש סי' מותרות רק שאינם נקראים משומל לשם פסח דזעינן שיהא זודאי משומר. חשו' שואל ומשיב ח"ג סי' פ"ג. פה"ע שס. ועיין לעיל סי' ה"ג אוי ז' וז"ל. **לח) סעי' ב'.** דגן שמחובר שנתייבש לגמרי וכו' וזהו שהמרו זגמ"י פסחים ל"ג ע"א דלחמין במחובה. א"ך סימנין מן הסתם שאין מניחים לעמוד בקרקע כיכ שלא יפלו

ליניקה כמאן דמנח בכדא דמי ומקבל חימוץ אם ירדו עליו גשמים: ו יחמים שנמצאו בהם מבוקעות אותן שאין מבוקעות מותרות מפני שהדבר מצוי שבשעת גשמים עליונית הגדיש ותחתיתו מתחמץ ומתבקע ואין המים נוגעים באמצעיתו כלל: ז וישראל שיש לו בורות מלאים המים והושש שמא יש בקרקעית הבור ובקירותיו חמים מבוקעים מלחות הבור והארץ בביטול בעלמה סגי (יע"ל סח"ז ס"ח): ח הדבש של אינו יהודי אין מחזיקים בו איסור ואוכלים אותו בפסח. הנה מיהו יש מחמירין (מרדכי פכ"ט וסג"מ פ"ד)

באר הגולה
ו חסונה הר"ן.
ז חסוי של רמב"ן
בס"ו קס"ח חסור
וכנה' מיימוני בשם
ראב"ן והרא"ש
בחסונה כלל כ"ד

בף החיים

שמעורב בו סלה לריבין לבער כדאיתא להדיא בירושלמי ס"ט כל טעם ואין לסמוך אהיחר שכח כרא"ש (וכביאו ב"י) בשם רר"ר יוגס שאפי' נודע בזירור שנחערב בו קמח או סלה מה בכך מי פירות הוא ואינו מחמץ אלא אם באלו לומר דשמא עירבו בו ג"כ מים דמי פירות עם מים מחמילין אה הקמח כנילוש עמהם ואפי"ה נראה דאין לאסור מפני חששא זו דחששא רחוקה היא לערב בו שני דברים וכולי האי לא מחזיקין איסורא וגם לחוש שמא עירב בו סולה מחמת לחוסה לא שכיחה וגם נחבטל קו"ש. ב"י יעו"ש. מיהו דעה האחרונים להחמיר וכמ"ש לקמן.

מוז שם. אין מחזיקין בו איסור וכו' ועיין בשכנה"ג סג"ב או ח' שכהז שנחברר לו שכשמוציאין הדבש מן השעוה א"א אם אין נוהגין איתו בכלי מים חמין ולפי' כל דבש שהוציאוהו מן השעוה אין ללוש בו זולתי דבש מן הכוורה. וכחז עור דבשנה החכ"ח הוצא אליו דבש סהס וראו בה שהיה מעירב קמח או נישאכט"ה וחקר על הדבר ומלא שרובם ככולם עינין כן מפני שהם מערבין בו מים ולפי' שלפי רוב המים שנוחטין נעשה רכה חזרין ונוחטין בה קמח או נישאכט"ה לעבוהה עד שבעלי הדבש עלמס הודו ולא בוסו וככרוז שלא יאכלו דבש בפסח ל"מ ללוש בה אלא אפי' לאכלה בפ"ע כ"א דבש מן הכוורה עם שעוה שלס והישראל יוליא השעוה או בארופי. וכחז עור שאחר שכהז זה שזע מפני אכסיה נאמנים ששמו מבעלי הדבש שמימין בדבש יון באל"י כדי למהקס ומן אז חדל אה עלמזו מלאכול אפי' בחוך ימי השנה מפני הין באל"י שהוא י"כ כ"א מדבש שבאס משעים אכל לא אסר לאחדים כ"א לעלמזו. וקל"ה יחידי סגולה אשר נגע אלהים בלדבס משכו ידם ג"כ ממנה יעו"ש. ולפי' גם במקומות שנוכחים סיחר בדבש לריך לחקור ולדרוש שמא יש בו חשש איסור וא"ל שומר נפשו ירחק ממנו.

מוז שם. דבש של עכו"ם וכו' המנהג העיקרי שכהז בו אבותינו הראשונים הוא שלא לקנות בחוך הפסח מחנוות של עכו"ם לא שמן ולא דבש ולא חלב מטעם דשכיחי פירורין של פח בעה אכילה העכו"ם ויחערבו במשקין הני' וכן חמאס נוכגין שאין קיטין אותה אלא ק"ש ולא חכיס מלוחה. כרז ביה יסודה במכני ארגיל דף ק"ח ע"א או ס"ח. מחב"ר או ב' ועיין לעיל ס"ו חמ"ז או קמ"ז.

מוז הטחינה שמוציאין ממנה שמן שוממין אסיר לאוכלו שאעפ"י שכלל ונחערב יפה מ"מ הוכל להרגים ממשו של איסור. דרבי נועם חא"ה ס"ו ו"א ב"בג"ב. ועיין לעיל ס"ו חמ"ז או קמ"ד וקמ"ז ודוק.

מוז שם הנה. מיהו וש מחמירין. דחושטין שמא נחערב בו קמח ואע"ג דדבש מי פירות הוא מ"מ הקמח הוא חמץ גמור שנוהגין לרחוך החטים. מ"א סק"ו. וכ"כ האחרונים. **שם** הנה

ופלו כגרעינים. ומ"מ ראוי ונכון להסגיה ע"ז דלפעמים מחמת הגשמים או שאר מיטות עומדים בקרקע לאחר שנתביטו כל לרכן ולכן ראוי ונכון לקלר החטים בעוד שיש בהם עוד מעט מראס ירקוח דלא אין חשש מחמת גשמים. ח"א כלל קכ"ה או ב' ובאלו הארצות כסקולרים הכבוהה על הרוב אינם יבסס לגמרי והיא גורמה ביטולם בחלוש בעריומה הלכך נראה דאין כאן חששא אם לא שנפלו רוב גשמים דיש לחוש שעדיין הסבלים לחים מן הגשמים כסקולרים אותם וכלל לפי הענין. מחמיר או ו' ועיין לעיל ס"ו ח"ג או כ"ט ד"ס וכחז ח"א וכו'.

טל שם. ומקבל חימוץ וכו' ח"ל ריא"ז הבואה ששפריה במים ואפי' אם נשריה בעורס מחוברת לקרקע לאחר שיבסס ועומדה ליקלר כרו זו חושטין על חמו"ס ואסור לקיימה בפסח עכ"ל והב"ד בשכ"ג פי כ"ט. משמע דאין חיטטין לחימוץ אלא א"כ נשריה במים אכל בזליפה מועטת לוכא למיחם וכ"כ ר"י מנוה על הרמב"ם פ"ט בדין זה ונגין סגוה זמנה ליקלר ואחיכ נפלו עליוה גשמים מרובים יעו"ש. וכביאו המחמיר או' ז' וע"כ כחז דאס נפלו מעט מזער טיפי גשמים על הסבלים ונקלרו למחרתם דאין לחוש להם כל עיקר ואפי' למאס של מליה שעוין בה שימור משעת קלורס וכן הסכמנו הלכה למעשה עכ"ל. ומ"ש השע"ה או' ו"ד בשם חסוי מעיל דקס ס"ו ס"ט עיין מחה"ש סק"ה שכהז שסוף חולק על דברי הרשב"א שהוא פסק הש"ע וכוא קולא יחורס וע"כ יש להחמיר. ועיין לעיל או' ל"ד.

טו שם אם ירדו עליהם גשמים. ואם ירד עליהם על כבר נחבטו לעיל ס"ו חס"ו או מ"ז קחנו משם.

מוז סעי' ו'. אותם שאין מבוקעות מותרות. אפי' באכילה. ר"ז או ט"ו והוא אם הם קטוח ויבשות ולא נשחיס מראובין וכמ"ש לעיל סעי' ג'.

טז שם. אותם שאין מבוקעות מותרות. ומ"מ לריבין לברר במבוקעות או לריבין לדקדק ביטוב סיכיה עכ"פ ס' נגד המבוקעות. ח"א כלל קכ"ו או ה' מ"ב או י"ט. ועיין לעיל ס"ו ח"ג או ב"ן ודוק.

טז שם. עליונות סגוה ותחתיתו מחמץ וכו' עיין לעיל או' ל'.

מוז סעי' ז'. ישראל שיש לו בורות וכו' מפני שאין נודע ממש שיש חטים שנחבקעו ושמא אין הם כלל ואם נחבקעו שמא נפסלו מאכילה כלל וכול ס"ס. ב"י בשם חסוי כר"ן ס"ו קס"ה. וכ"ה בשו"י הרשב"א ס"ו ע' וכ"כ הלבוש. ועיין לעיל ס"ו חל"ו סעי' א' בהנה ובדבריו לשם כס"ד.

מוז סעי' ח'. דבש של עכו"ם אין מחזיקין בו איסור וכו' לומר מזוייף הוא. טור. ומשמע דאס ידעינן

פ"ד) וסמכה במדינות אלו שלא לאכול דבש רק אוחו שמביאים בחביות מן הכוורת
שעושין ממנו משקה שקורין מע"ד. ותאנים יבשים וענבים יבשים שקורין רוזיני גדולים או
קטנים

קף החיים

שמי"ח ז"ל כתב לאסור לעשות המשקה במועד מחשש הערובה
וכתב שכן נהגו מ"מ נ"ל דסמיקל לכבוד יו"ט במדינות אלו
שאין לנו שחיה אחרת בפסח לא הפסיד יעו"ש. וכי המשיז
שס. ר"ז שס. מ"ב או כ"ס.

דן מיהו

דבש שמביאין מן הכוורת נוסגין בו היחר לכ"ע
שאין דרך לערב בו כלום כשרודין אוחו מן
הכוורת. לזבש. וכתב המ"א סק"ו דסיינו אוחו שמביאין עס
החדרים קטנים שלם כמו שחא מונח בכוורת שערין לא
נחראק יעו"ש ועיין מהכ"ס שכתב דלכבי"ח גם זה אסור משום
דאחי לאחלופי אלא דלזבש לא חייש לזכ אצל הא"ר או ע'
כתב דגם רש"ל זכ"ה מודים בזה להחיר דבש לא אחי לאחלופי.
וכי דעת האחרונים.

הן ובר

זה בסחם מקומות אצל במקומות שידוע צבירור
שאין דרך לערב דבש שום קמח יש להחיר שס

זן שם

הדבש שהובל מהשטות אף לאכלו צעיו. ר"ז או ע"ז.
בכס סילת כשמחקנים אוחס. מרדכי פ' כ"ט

וסב"ד צ"י. וכ"כ דדרשות מהר"ל. וכתב צ"י ונכון ליזכר
מלאכול תאנים כ"א מאוחס שאין בכס חשש עירוב סולה
עכ"ל אכן דדרשות מהר"ל שס כתב דנוסגין איסור בזולס
גם בצאוזס שמגדלים צננים גזירה משום הרואה אטו שאר
תאנים עכ"ל וכ"כ סק"ז. וזהו שכתב מור"ם ז"ל שזה
חלוי במכב המקימות וכו' ועיין לקמן או"י ס"ד.

זן שם

בהגה. ותאנים יבשים וכו' יש מחמירין שלא לקנות
גרונרות ולמוקין ושאר פירות בחיך הפסח. ביה

יהודס דף ק"ח או"י ס"ח משס רבו הרב מהר"ם לרור.
מחבר או"י ג' והיינו מחניות של עכו"ם כמ"ש לעיל או"
מ"ז יעו"ש.

חן שם

בהגה. וענבים יבשים שקורין רוזיני וכו' לפי
שנתיחים אוחס אלל התאנים. כ"ה דדרשות מהר"ל.

ומהר"ב כתב יש אוכלים הענבים הקטנים למוקין בפסח
ויש נמנעין ולומרים שמייבשין אוחס בחנור אלל הפה או לאחר
שהוליו הפה מן החנור ויש אוחרים אפי' המשקה שנעשה
מהס לשהות בפסח וכן נוסגין ברענגשבורג וכ"ה בחשו' מהר"ל
ס"י כ"ה שלא לאכול ענבים קטנים. ומטעם חששא זו נהגו
באלו הארצות (במדינות אשכנז) שלא לאכול שום פרי יבש
בפסח אם אינם שמורים מחימוץ שחוששין שנתייבשו בחנור
ויש מקומות שאוכלים הענבים קטנים שבאוחן אר"ייה שגדלים
שס מייבשין אוחס בשמש. ד"מ או"י ס' וכן סס דבריו
כאן בהגה.

טן בצמוקים

אדומות ניסגין איסור מפני שאומרים
שמגעילין אוחס בשטס שמייבשין אוחס

ונראה דאין טעם לאסרן משום דסחם כלים אינם צ"י וכו"ל
י"ע לפנס קו"פ ושרי לכ"ע כמ"ש בכו"י חמ"ז. ומלאחי בחשו'
אשכנזיה (וביא חשו' מהר"ל ס"י כ"ה) וז"ל אוחס ענבים
דקים נוסגין בכס לפי שמערבין אוחס עס הגרונרות ובטלסס
ע"כ. ותומרא יתירא הוא. צ"י. ולזבש כתב דלמוקים צ"ן
האדומים

ז) שם כגס. מיהו יש מחמירין. ואס נחערב ממנו
בחצטיל דיעבד בפחות מס' אסור. מ"א ס"ק
י"א. מיהו מ"י או ע"ז כתב דמן סחסם דלא ידעינן אס
נחערב בחובו סולה אעפ"י שנוסגין בו איסור לאכלס צעין
מ"מ אס נחערב חוך החצטיל יש להחירו דיעבד אפי' בפחות
מס' או אפי' ידעינן שנחערב בחובו סולה מיהר לקיימו
צביחו או אס נחערב חוך החצטיל אס הוא הפ"מ או מניעה
שמחה יו"ט אפי' בפחות מס' כסומך על דברי הר"ר יונה
דס"ל דנימוח ונספך לדבש לא הפסיד יעו"ש. וביאו א"ר או"
ז' וכתב רכ"ז כשלא נודע שמערבין בו הרבס סולה עד שאין
ס' בדבש נגדו יעו"ש. ומיהו רכ"ז או ע"ז כתב דאס ידוע
צבירור שעירבו קמח חמץ אף שנחפסך לדבש אסור להסתוחו
ואס נפל לחוך החצטיל אסור הערובתו במשבו אף במקיס
הפ"מ ומניעה שמחה יו"ט יעו"ש ואפ"ל דהיינו כשאין ס' בדבש
נגד הסולה כשנחערב קו"פ אצל אס היה ס' נגדו ונחצטל
קו"פ אף לדעת רכ"ז יש להקל. ועיין א"א או"י י"א.

נא) שם בהגה. שלא לאכול דבש רק אוחו שמביאין בחביות
וכו' פי' בחביות גדולות שאין שחיה בו הערובות
אצל בחביות קטניות יש לאסור כי רגילים להערב שס קמח.
עו"ש או"י ח' וכ"כ בה"ח.

נב) שם בהגה. רק אוחו שמביאין בחביות וכו' שעושין
ממנו משקה וכו' פי' תרחי צעין דדוקא מאוחו
שנחבית מותר לעשות משקה דאף אה"ל שיש בו מעט קמח
צטל צס' קו"פ אצל אוחס שמביאין בכלים קטנים אסור אפי'
לעשות ממנו משקה וכמה פעמים נחברר לי שמערבין צסן
קמח הרבס. מ"א סק"ו. ודרשות מהר"ל כתב דבש חי אסור
לאכול כי המשקה דדוחק החירו לפי שנחצטל טעמו קו"פ
וכן קבלחו ע"ש מהר"ש"ל שכך קיבל גם הוא ונראה צעיתי
שאפי' אוחו דבש שמוציאין מן הכוורת לפנינו אין לאכלו חי
משום גזירה דילמא אחי לאחלופי וכו' עוד נראה דדוקא
קו"פ יכול לעשות משקה דאפי' היה בו הערובה קמח כבר
נחצטל צס' אצל במועד אסור דשמא יש בו הערובה קלח
וני"ע בפסח עלמנו וכן נהגו. צ"ח. וביאו מ"א שס. אמנם
סק"ז סק"ו כתב דמשמע מדברי מורים ז"ל כאן שכתב שלא
לאכול דבש רק אוחו שמביאין מן הכוורת וכו' היינו אפי'
לאכילס צעין מותר יעו"ש. וכ"כ מ"י או"י י"ז. חק יוסף או"
י"א. מש"ז או"י ו' וכ"מ צד"נו או"י ג' וכתב רכ"ז או"י ט"ו
דעוב לחיש לדברי המחמירים שלא לאכול צעיתו אלא אי"כ
נחצטל קו"פ. והא"ר או"י ע' כתב דהכל לפי סמכה צזה.
וכ"כ ח"י שס. חמ"מ או"י ז' ומ"מ לריך לחקור ולידע מנהג
המקומות כי יש מדינות שנוסגין לתח לתח בכוורת צטעה
רדיו או שאר דברים של חמץ ובמקום שיש לחוש אסור הדבש
לאכלו צעין בפסח אצל מותר לעשות ממנו משקה מע"ד קו"פ.
ח"א כלל קכ"ז או"י צ' ועיין לעיל או"י מ"ו.

גז) וכתב שס סק"ז ועפ"ז נ"ל היחר גמור לצטל בחו"ס
משקה שקורין מע"ד מדבש שניכר שצא מהכוורת
לפי ראות עיני האנשים כל שהוא ראוי לשחיס צו"ט ואף

קטנים חלוי במנהג המקומות כי יש מחמירים שלא
אלו להחמיר שלא לאכול שום פירות יבשים אם לא
לחם שידוע שנחייבשו בדרך שאין לחם
לחמין

בף החיים

הרב מהר"י זיין בחשו"י שער י' ס"ו ד'
ברכ"י או ד'.

סד) והנהגין לסגן סיון מן הלמוקין משום חשש חימוץ
שמא יש צעין נדבק על הלמוקין ויט
בפסח רש"אין לסגן אף צע"פ עד הלילה דבטל בסי' וכשחל
צ"פ צשצח יוהר משום צורר ויניח מעט יין בלמוקין. ומיסו
ספרש יש צין מסגן צצקר שצח י"ל דשרי כי רש"א לשחות
יין צע"פ ולא מחזי כמכין ליו"ט משא"כ קודם הלילה מעט
אסור לשחות רק עוצא וכ"ש כשאין לו רק בלמ"ס לדי' כוסות
ומעט יוהר מחזי כמכין ליו"ט ואסור לסגן צשצח וצככרה יניח
עד הלילה ודיעבד אין איסור כמ"ש הרב צכנס מיהו אין
אוסרין חערובצחן. אי"א או"י ח' ועיין לעיל ס"י שיי"ט או"י ק"ח
ולקמן ס"י חע"א ססע"י א'.

סה) שם צכנס. אם לא שידוע וכו' וכ"כ הר"ז או"י י"ז
דאם ידוע שאין צכנס חשש חימוץ כגון שנחייבשו
ע"י ישראל וזכר צכנס מחמץ אין להחמיר צכנס. וכ"כ החמ"מ
שס. ועיין לעיל או"י נ"ו.

סו) שבר שעושין קו"פ מתאגידים יבשים שיש חשש חמוץ
מקומה שמופזרין עליהם העלה הרב סמ"א
דחיי ס"י ט' דכפי מ"ש הפר"ח דק"ל כמ"ד חו"ג אפי'
צטעמו ואסור ג"כ להשכותו א"כ ה"ה צמ"ד דאעפ"י
שנצטעל חו"ג ואסור להשכותו וכו' ז"ל כתב דצשהייב
מוחר שכ"ע מנחזה תשו' הרשב"א יעו"ש ולע"ד אפשר
להחירו צשהייב מטעם ס"ס ספק הלכה כמ"ד חו"ג ואת"ל
הלכה כמותו דילמא ה"ד צמנשו. כסדרת הכנה"ג והוי
מתהפך אלא דלאוכלו אסור. זכ"ל צסע"י זה. ועיין לעיל
ס"י תמ"ז או"י נ"ט.

סז) מתירין פירות יבשים לכל חולה שאין צו סכנה.
תשו' חת"ס חא"ח ס"י ע"ט.

סח) שם צכנס. ולוקר אסור לאוכלו וכו' כ"כ צתה"ד
ס"י קו"ט דאסור לשחות בלילות לוקר צצית
כ"ש לאכלו שדרבן של מרקחים שנותנים צכנס סולת ולכן
אסור וכ"כ צדרשות מהר"ל דאסור לאכול לוקר אפי' לוקר
קגדול שמוצלים אותו מוקנים כי לצסוף משימין צו קמה
ואפי' לוקר שידעין צו שאין צו חמוץ אין לאכלו משום
מנראית העין. והצ"ד ד"מ או"י ה' וא"כ מ"ש כאן צכנס
ולוקר אסור לאכלו אפי' להשכותו אסור מייירי צצלילות
לוקר המרוקחים או אפי' צלוקר עלמנו שאינו מרוקח משום
שיש חשש שמוערבין צכנס סולת אצל היכא דליכא חשש
מוחר להשכותו וכ"ה דעת האחרונים אלא שכל אחד מליין
על מנין המלוי צמקומו זה מותר וזה אסור שזכר ישתנה
לפי הזמן והמקום וא"כ כל אחד ואחד ישאל ויחקור
צמקומו וזמנו אמנם מ"ש דאפי' לוקר שידעין צו שאין צו
חמוץ אין לאכלו וכו' היינו צמקום דליכא חששא שיש מנין
אחד שמוערבין צו סולת אצל היכא דליכא חששא כגון דכל
הלוקר המלוי אלס הוא נקי מחשש סולת או כגון שיש
מין מפורסם שהוא נקי ליכא למיחש למנראית העין.
ליקר

האדומים צין השחורים נוסגין שלא לאכול צפסח מפני
שאומרים שהלוצן שעליהם הוא קמה ואעפ"י שחקרו עליהם
וכדע שלא לחוש נזה מ"מ כבר פשט האיסור מיכו לא
נחפשת האיסור צפשיטת כ"כ אלא צאדומות שקורין ראזינקא
אצל צדקות השחורות יש מהורין דסא עיטנו רואות שאין
צכנס שום לוצן יעו"ש. וכ"כ שכנה"ג צכנס"ו או"י י"א דכ"ס
מנהגם לאסור האדומות ולהחיר השחורות. וכחצ עוד ור"אחי
צני אדם נוסגין שלא לאכול שאר פירות שמוגילין אותם
כשמיבשים אותם וליחא דלא נסגנו איסור אלא צלצוקים מחשש
צוזקים עליהם קמה אצל שאר הדברים שאין שייך זה מותרות
עכ"ל וזכר כחצ לפי מנהג מקומו אצל זה הענין ישחנס
לפי העה וזמן והמקום וגם פירות היבשים אינם שוים
שיש אשר נכנסים לציה הספק יש אשר אינם נכנסים והכל
לפי המנהג ולפי ראות עיני המורס דאחרת הסוא אחר
הדרישה וסחקירה.

סח) שם צכנס. שלא לאכול שום פירות יבשים וכו' מטעם
שנצצנו לעיל או"י כ"ח יעו"ש. וקליפה מארנלצין
אין מ"ד דילן כפירות יבשים. ח"א כלל קכ"ז או"י צ' ואם רקחו לינין
צצדבש וכדי ליחן טעם טירצו עמו קליפה מארנלצין יבשים
האסור לאוכלו צפסח ומותר להשכותו. י"א שאלה ל' ועיין לעיל
ס"י חכ"ג או"י ד'.

סח) שם צכנס. שלא לאכול שום פירות וכו' ואם יחפץ
אדם לקיים מ"ש צשיר השירים פחה ססמדר
כול לקיים צענבים דידן. תשו' מהר"ל ס"י כ"ה. מ"א סק"ח.
וכ"כ האחרונים.

סח) שם צכנס. שום פירות יבשים וכ"י צק"ק קאל"ג
נוסגין סיחר מקדמונים ליקח אגסים יבשים
מקנים מן העכו"ס ולעשות מהם משקס דכיינו ששופטין
עליהם מים קרים ושורה צחוכו עד שנעשה משקס אצל
יהם הקמה צבשלו עם האגסים נוסגין איסור וגם האגסים עלמין אין
להשחמם צכנס דבר אחר. וג"ל העעם משום דחושטין שמא
דצק צכנס קלח חמוץ לכן אין אוכלים אותם אצל המשקס
אזחיס דאוחו המעט צעל צסי ואע"ג ששורפ גם צפסח מ"מ
לא החמירו מספק. ומס שניהגין איסור לצשגן משום דע"י
צבישול יסיב טעמא ציוחר. מ"א סק"ח. וכ"כ ח"י או"י י"ט
נכנס לעשות מהם משקס ע"י מים קרים אצל אין לצשל
וכס יעו"ש. וכ"כ א"ר או"י י"ג. חק יוסף או"י י"ד. מק"ח או"
צ. חמ"מ או"י ז' ר"ז או"י. ח"י ח"א כלל קכ"ז או"י צ' ומיהו יש
סגין להחמיר גם צמי שרייחן כמ"ש לעיל או"י נ"ה. וכ"כ מ"א
ס. חמ"מ שס. ר"ז שס. ח"א שס. אלא ח"כ שראן ובשלים
י"פ. ר"ז שס. והחמ"מ שס כתב דככל לפי המנהג. ועיין
שע"ה או"י י"ד.

סח) האגוז"ה ארדיינטי' שעושין מלמוקין נכנס צני
אשכנז שלא להשוחו וכו' חומרא
בעלמא אך אם נוחטין י"אנסוין ציורס אסור להשוחו צפסח.
(נד)

לחמץ ולוקר אסור לאכלו אפי' להסתותו אסור (ת"ס ס"י ק"ד) וביום טוב האחרון
אוכלין פירות יבשים ולוקר קנדיל שאין בו חשש חימוץ (מכרי"ל) והמכסה במדינית אלו
שלא

בף החיים

ואם הגיע להוראה גם הוא יורה ע"פ הדין דוקא. מחצ"ר
אוי הי ועיין סי' תנ"ג אוי מ"י.

עג) שם צבגה. ולוקר אסור לאוכלו וכו' והטעם לוקר ניבגין
לאוכלו בפסח רק שרדך כחב סכסר. ח"א כלל
קב"ז אוי ג' וכן עתה נובגין לאכול הלוקר העשוי כמין כובע
ע"י כחב סכסר הבא מרוב העיר שנעשה שם מלאכה הלוקר
וכחב עליו כשר לפסח.

עד) שם צבגה. אפי' להסתותו אסור. והיינו כמין שם
חשש שמערבין בו סולת אבל היבא דליבא חשש
מוחר להסתותו וכמ"ס לעיל אוי ס"ח. ואוי ע"ב יעו"ש. ועיין
באו' שח"י.

עה) שם צבגה. אפי' להסתותו אסור. וכחב כס' אוי
(וכ"כ בצפרו א"ר אוי י"ב) ור"ח"ו שצא שאלה
לפני זקני הגאון מהר"ם ז"ל אחר פסח ששכה הטעם לוקר
והורס למכרו לעכו"ם עכ"ל. והט"ז ומ"א כחבו דאין אסור
כטעם לוקר או מה שאנו קורין קאנד"י לוקר ומוחר להסתותו
בציתו ומ"מ נהגו למכרו לכתחלה ונדעבד מוחר. ח"י אוי
כ"א. וכ"כ המק"ח אוי י"ד. ר"ז אוי י"ט. ח"א כלל קב"ז אוי
ג' מ"ב אוי כ"ט. ואם נזכר בחוק הפסח יכול למכרו לעכו"ם
ואם נפל לחוק החצשיל אינו אסור אפי' בפחית מס' ר"ז כס.

עו) שם צבגה. וביו"ט אחרון וכו' פ"י ביום אחרון שהוא
יו"ט שני שאינו אלא מדרבנן. עו"ש אוי ח' זכ"ל
ר"ז כס.

עז) שם צבגה. וביו"ט אחרון אוכלין פירות יבשים וכו'
אין להחיר ביו"ט אחרון אלא דבר שאין בו חשש
חימוץ ונהגו לאסרו משי' גזירה או מנסג אבל דבר שיש בו
הערובת חמץ קו"פ כשמן שומשמן ודבש ואורז וכיוצא אחר
ביו"ט אחרון כיום ראשון ואין להקל כ"א בפירות יבשים וכדומה
שאינו אלא מנהג וחשש בעלמא. מהר"י זיין בחש"י שערי יפועה
כ"י שער ו' ס"י ד' והציאו הצרכ"י אוי ס' אלא שכח
שמחשי' כנס' ס"י ס"ב משמע קל"ח דלא כהר"ב כנוי יעו"ש.
ועיין בדבריו לעיל סי' חנ"ג אוי ע"ז.

עה) שם צבגה. ולוקר קנדיל שאין בו חשש חימוץ. כ"כ
בדרכות מכרי"ל שסעיד מהר"ם שאכלו הלומדים
יחד בניאושט"ט ביו"ט אחרון דפסח ונתן להם כח"ר זגול
לוקר שהביא עמו מקאנד"י"א שהיה צבור לו שאין בו שום
חימוץ ואכלו עמו עכ"ל. והב"ד הט"ז סק"ח ומ"א סק"ט.
וכחב שם הט"ז דמ"ס הרב צבגה ולוקר קנדיל אין זה מה
שאנו קורין לוקר קנדיל שאותו יש בו חשש יוחר וחמץ גמור
הוא אלא היינו לוקר קנדיל שנחב במכרי"ל ונראה דהיינו
מה שאנו קורין אוהו קנ"ד או כוט לוקר שהוא צודאי אין
בו חמץ יעו"ש. וכבר כתבנו שם ישחנה לפי הזמן והמקום
וא"כ כל שצדור באותו מקום שאין בו חשש חמץ מוחר לאוכלו
ביו"ט אחרון הנובגין להקל.

עט) שם צבגה. שלא לאכול כרכום וכו' משום דכשמצדורין
אוהו ממדינה למדינה ונשחנה מראשו מניחין
אוהו ע"ג שאור וחוזר למראיתו. כ"כ בדרכות מכרי"ל. ובחש"י
כרע"א

מט) צוקר רגילין לחבר שלא לאכלו אם אינו ללוקר
גדול לרפואה כי הרוכלין מערבין כמנה

מינו. ומכרי"ל בחש"י ס"י כ"ה. וע"כ נהגו האשכנזים
שאינם אוכלין הלוקר ושלא לאכול מרקחות הנעשה בלוקר.
כנה"ג צבג"י. וגם המשקה הנעשה מן לוקר שקורין
שאו"פ או לאטורויג נובגין האשכנזים להחמיר. ח"י אוי כ"א.
מק"ח אוי י"ד ועיין לק"ן אוי ע"ג.

ע) שם צבגה ולוקר אסור לאכלו. משמע מוצרי הרב
דכל מיני לוקר אסור לאכלו אפי' הלוקר שעושין
האומנים בדפוסים גדולים שקורין הו"ט לוקר בל"א והכל
משום אחרושי צבילות לוקר שעושין המרקחים על מיני
פירות דמזייפין בקמח סולת וכתם סולת הוא חמץ
שרוחלין החטים תחלה ומכ"ס לוקר שהוא מפורר ודק שיש
לחוש לתערובת קמח דהלוקר הוא יוקר הרבה מן הקמח.
עו"ש אוי ח' וכ"כ ח"י שם דלוקר שהוא דק דק היטב
יש בו חשש חימוץ יעו"ש. וכ"כ הלק"ח שם. וכבר כתבנו
לעיל אוי ס"ח דהכל לפי המקום והזמן יעו"ש וכ"כ
האחרונים. ולענין המרקחת שעושין מצבילות לוקר כבר
כתבנו לעיל סי' תמ"ב אוי ג"ז יעו"ש.

עא) וצוקר הבא מעיר פרוטגאל מוחזק שאין בו שום
זיוף ונאכל בפסח וכ"ס אותו שהוא כמין
דפוס שאין בו חשש חימוץ. בית יהודה דף ק"ח ס"י ה'
י"א מ"ב צבג"י אוי ז' ועיין באו' שח"י.

עב) שם צבגה. ולוקר אסור לאכלו וכו' בוינאל ובמלרים
העידו שאין בו תערובת קמח כלל אך נודע
כי האומנים טובלים פתם ביערת הדבש והוא רותח לכן
יר"ש יזכר דלמ"ד חו"ג אסור ומיני צבילות שעושים מלוקר
אסור אפי' להשתות. הרב מהר"י זיין בשו"ת שערי יפועה
כ"י שער ו' ס"י ד' צרכ"י אוי ג' וצ' לוקר של פורטגאל
וכיוצא שאומרים שאין בו חשש ושנענו שרבים מיראו ה'
ופקיע שמייהו בחכמה וצדור קדושה היו אוכלים וכ"כ
הרב בית יהודה שאין בו זיוף נראה דהנחמיר שלא
לאוכלו מ"מ יכול להסתותו בפסח ומאי דחייבו רבנן לוקר
העשוי במלרים דהפעולם טובלים פתם ביערת הדבש וכן
מאי דחיישינן בעיר עז לנו ע"כ ירושת"ו בשמן זית
נטעם זה (עיין לעיל סי' תמ"ז אוי קמ"ד) אלו החששות
הם בצבילותינו שהם ערביים אבל בערי אדום הקרתי
כמה פעמים ואני שמעתי מפי המרובים דליתנהו לחששות
אלו לא מניח ולא מקלטה. ומי"מ אשר תאור נפשו להחמיר
בזה וכיוצא בזה אין מצינו אותה כי כ"ע ידעי דצפסח
כל אחד מחמיר לעצמו ועושה גדרות וסויגים כי רב הוא
תוקף אסור חמץ החמור מכל אסורין שבתורה כאשר
צורר הרד"ז בחש"י דפוס פיורדא סי' מהו"ק. ואינו
יורה ולא דבר תמורה כי כל העם מקלח יודעים היו כמה
מיני חומרות עושה כל אחד כאשר תאור נפשו וצבג"ג
ליבא משום לע"ז. ומייהו את לנועים חכמה להחמיר כרצונו
בציתו ובחומותיו ולישמט כל מה דמלי שלא לגלות מסתוריו

שלא לאכול כרכום שקורין זפריין או נעגליך (מכרייל) מיסו אינן אוסרין מערובתן וכנ"ל; מ"ט תבשיל באר הגולה שנתבשל ונמצא בו שעורים או חטים אם נתבקעו ממש הרי כל התבשיל אסור ואם לא נתבקעו ממש התבשיל מותר. גסג ואין המנהג כן אלא אוסרים הכל במשכו אפילו

כף החיים

מסר שעורין הנקרא ציריא. מחבר או ח' ועיין לעיל סי' ר"ב סעי' ט"ז.

שם (פה) בהגה. מיסו אינן אוסרין מערובתן. דלענין משכו דרבנן לא מחזקינן איסורא דיעבד. ביאורי הגר"א ועיין לעיל סוף או' ע"ט.

שם (פו) בהגה אין אוסרין מערובתן. קאי על כל מה שזכר למעלה חוץ מבליילת לוקר שאסור גם מערובתו. עיי"ש או' ח' וכ"כ המק"ח או' ט"ז דקאי על כל המ"ל. ומיכו מ"ש העיי"ש חוץ מבליילת לוקר שאסור וכו' עיין ח' או' כ"ג שזכר דאפי' במיני בליילת לוקר בהפ"מ וכס"ג יש להקל ועיי"ש. וכ"כ המק"ח שם. ונראה דכ"ז בהפ"מ בליילת שאין בהם רק חששא בעלמא או שהיה בליקר סי' נגד הסולת ונתבטל קו"פ אבל אם ידוע בצירור שיש בהם סולת ולא היה סי' בליקר נגד הסולת שנתבטל קו"פ אוסרין מערובתן במשכו וכמ"ש לעיל או' י' ועיי"ש וע"כ לריק הנורה לחקור ולדרוש ואח"כ יורה.

שם (פז) בהגה. אין אוסרין וכו' ואפי' אם נתערבו בפחות מסי' שרי. מ"א ס"ק י"א. ח"י או' כ"ג. ח"ר או' ט"ו. חק יוסף או' ח"י. מק"ח או' ט"ו. חמ"מ או' ז' ר"ז או' ח"י וכו' כ"ג. מ"כו דדבש משומע ד"מ דאם נתערב בפחות מסי' אסור. מ"א שם. חק יוסף שם. מק"ח שם. ועיין לעיל או' י'.

שם (חף) ט. תבשיל שנתבשל ונמלאו בו חטים או שעורים אם נתבקעו וכו' בגמ' כסחים מ' ע"א איכא פלוגתא בענין אם לתתו שעורים דלמר עוקצא אפי' לא נתבקעו ממש אלא כל שאילו מניחין ע"פ חזית (של יין. ויש גורסין ע"פ הביב של קלארין) והם מתבקעות מאליון אסורות ולשמאל דוקא אם נתבקעו ממש. ופסק הר"י ל' לחומרא כמר עוקצא וה"ד למוכליהו צעונייהו אבל אם נמלאו בתבשיל כיון דאיסור משכו מדרבנן אינן אוסרות התבשיל אלא אי"כ נתבקעו ממש. וכ"פ הרמב"ם פ"ה דין ח' והרא"ש פ' כ"ש. וכך הם דברי הש"ע כי כן דרכו לפסוק כג' עמודי הוראה שהם הר"י והרמב"ם והרא"ש כידוע. וטעם מור"ם ז"ל בהגה להחמיר גם בתבשיל אפי' לא נתבקעו כמר עוקצא כנבואר לקמן או' ק"א.

שם (טף) או חטים. ואם נמלאו בו זוגין בסי' משחא דרבנן הרי אפי' דנין חטין הוא אינו ראוי למאכל אדם וכו' כע"ז בעלמא ואין בו חימוץ יעו"ש. אבל בסי' בית יבודה דף ק"ח סי' ד' כתב בשם מורו דנין הדק שנמלא עם החטין שקורין לו בראק"א הוא מין חטין ואסור התבשיל כחטין ושעורין. ולכסוף כתב לפי דעתו נראה שהבראק"א של חטין נקראת בלשון משנה זוגין דתנן החטין והזוגין אינן כלאים זה בזה יעו"ש. וכ"כ המחבר או' ט' דמנעשה בל' לידו שנמלאו בתבשיל גרעיני זוגין בקויעים הנקרא זיוואן בערבי ואסור לפי שהזוגין מין חטין כמ"ש בירושלמי ריש כלאים וכן מפורש בהרמב"ם

הרשב"א סי' קל"ג כתב שחם נוסג בו איסור אפי' בחול לפי שרוב הכרכום בכל הארץ הוא מזוייפין אוחו ומלפין עליו וין הרב"ש וכ"ש בפסח טרבים בוחשין קמח במים לבועין בכרכום ואח"כ מזלפין עליו יעו"ש. מיסו הרא"ש בהשו' כלל כ"ד סי' ו' כתב דכרכום מותר בפסח כי לא שמעתי עליו שום חימוץ עכ"ל. והב"ד ד"מ או' ח' וכתב וסמכג שלא לאוכלו בפסח מיסו נראה דאם נחערב מעט ממנו בתבשיל בחוץ הפסח אין לאסרו דכדאי הוא הרא"ש לסמוך עליו בכה"ג כ"ש לפי מ"ש לעיל סי' חס"ז דלענין איסור משכו דרבנן לא מחזקינן איסור דיעבד עכ"ל וכך הם דבריו כאן בהגה. ובענין דין כרכום של כל השנה עיין ביו"ד סי' קי"ד ובש"כ שם ולקמן או' פ"ב.

שם (ף) בהגה. שלא לאכול כרכום וכו' וגם הנודל בגנה ביחו נזרו אע"פ כל כרכום. דרשויה מהר"ל שם. מיסו בהשו' הרשב"א שם כתב שהיה אוכל מן הנקח בשעת לקיטתו. אמנם הלבוש כתב דכדבריו מהר"ל. וכ"כ הט"ז סק"ט. והטעם כתב בלבוש משום דכרכום אין מלי' ליגדל במדינות אלו ויסברו שחם כרכום שזא ממרחקים. והביאו מ"א סק"י ר"ז או' כ"ב. מ"ב או' ל"ג.

שם (פא) וטובך דרך לשוואו בשכר ולריק לסיגרו בחדר או לעשות מחילה לפניו וא"כ ה"ה כרכום. מ"א שם. ח"י או' כ"ב. מק"ח או' ט"ו. ר"ז או' כ"ד. וכתב ח"א כלל קכ"ז או' ג' שחקר אלל האומנים שעישין שניוף עאזק דהיינו ששואפין בחוטם מלחמים אוחס צויי' וידוע שיי"י אסור בהנאה מדינא וא"כ ראו' לזכר שלא לשאוף אוחו עאזק גם בשאר ימות השנה יעו"ש. והב"ד מ"ב שם וכתב דכ"ז כתב ח"א בזמנו אבל עתה יש לחקור אלל האומנות אם עושין כן. ומיכו עיין עיקרי הד"ע סי' ח"י או' ע"א מה שהביא וי"ן שם דעה כמה פ"י המחירין בזה משום דרוחא לאו מילתא או משום שחם שלא כדרך הנחתו יעו"ש. וא"כ המיקל יש לו על מה לסמוך והמחמיר חע"כ.

שם (פב) בהגה. שלא לאכול כרכום וכו' זעפרין כבא מחי"ים ואיספאני"א מוחזק בכשרות דאין מזוייפין אוחו אבל כבא מחי"ית הורקיא"ם מזוייפין אוחס בסולה של חבואה לתוחה ויש בו קלח היכר שגראין בו חוטין לבנים. בית יבודה דף ק"ח סי' ה' וסרצ הקדוש בעל ר"ח בסי' חולאות חיים דף כ"ד ע"ב דפוס אמט"י או' מ"ח כתב חקנת אנשי מעשה שלא יוכל אדם זעפרין שיש בו ג' איסורין שטחין אוחו בשומן חזיר ומלפין עליו י"י ומטילין בו בשר נבלה סוס ובפסח יש בו איסור רביעי משום חשש קמח שמטילין בו עכ"ל. מחבר או' ז' ועיין לעיל או' ע"ט.

שם (פג) בהגה. או נעגליך. לפי ששורין אוחו במי שעורין. ד"מ או' ח' בשם מהר"י. ר"ז או' כ"א.

שם (פד) בהגה. או נעגליך. הוא הקלאו"י. והעירו שבשער אמט"רס נחברר להם שהקלאו"י מזלפין עליו

צפי המשנה שם יעו"ש, וכ"כ הער"ה או' ו' בשם א"ח דף ע"ג. וכ"כ בספרו חקת הפסח או' ו' יעו"ש.

זן) וכתב שם צ"ח ביה יהודה דים בראק"א שהיא גדולה עם האורז ומונדלה בצורתה קלה ואינה אוסרת דהיא מין אורז עכ"ל והביאו המחז"ר שם.

צא) שם. אם נחבקו ממש וכו' ואפי' סרק מעט כל שהוא כיון ש' חיומוץ. מש"ז או' וי"ד. והביאו צ"ח.

צב) נראה דלי"ד כשנמלאו ב' או ג' אלא אפי' לא נמלא נחבשיל כ"א גרגיר א' ונחבקע אוסר כל

הנבשיל וכו' כר' מנוח על הרמזים שם פ"ה יעו"ש. והביאו חקת הפסח או' ו' ועיין לקמן או' ל"ד.

צג) אית דאמרי דחטים אטיג דלא נחבקעו אסור כיון דשרירא אין מהבקעין מסר אטפי' שנחמלו

ואין כדברי הרב נקטין וכן הסכים הראב"ד וס' בעל התו' ורובא דרבוותא. כר' מניח שם. חקת הפסח שם. וכן אין חילוק בין חטים לשעורין או שאר חמשה מיני חבואס. עו"ש או' ט' ועיין לעיל או' ו"ב.

צד) שם. כל הנבשיל אסור. בכל שהוא והכלי שהיה בו נבשיל זה והכף שנחבצ בו וכן הכסוי שעליו

אסור בכל שהוא. הגמ"י על הרמזים שם פ"ה. ונראה דהיה כל הנבשילין שנחבצו מאוחו חבשיל הכל אסור בכל שהוא

ופשוט הוא וכן נוסגין. צ"ח. שכנה"ג בהגב"י או' ו"ג. עו"ש או' ט' מ"א ס"ק י"ג. ח"י או' כ"ז. א"ר או' ע"ז. חק יוסף או' כ"ב. מק"ח או' י"ז. מאמר או' ו"ג. ר"ז או' כ"ה. ועיין

לעיל ס' חמ"ז או' ח' ואו' ט'.
צה) שם. כל הנבשיל אסור. אבל מותר למוכרו לעכו"ם

לדעת הש"ע כמ"ס סעי' וי"ד. וכ"כ ח"י או' כ"ו. וכ"כ ר"ז או' כ"ז. חט"ס חבשיל אפי' בהנאה לדיה מי"מ יכול למוכרו לעכו"ם

לאחר שהסיר החטה ממנו אם הוא חולו של מועד מטעם שנחבצו צ"ח חמ"ז עכ"ל ועיין בדברינו לשם או' י"ג ולקמן

או' ק"ד ודוק.
צו) שם. ואם לא נחבקעו וכו' אף שנחרכה עד שקרובה

להחבקע ג"כ מותר. ח"י או' כ"ד. ר"ז שם.
צז) שם. הנבשיל מותר. פי' כשיש ס' של היחר נגד

החטים או השעורים. פ"ח. וכ"כ מ"א ס"ק י"ב. חמ"מ או' ח' ר"ז שם. והטעם דמשערינו נגד החטים

משום דלא ידעינן כמה נפק מינייהו. פ"ח ס' חמ"ז סעי' ג' זכ"ל.

צח) שם. הנבשיל מותר. כהן הכלבו בשם הראב"ד דדוקא אי לא משחכתי בהאי ביטולא אלא תרי

שערי הוא דלא אסרינו אלא נחבקעו ממש אבל הלחא ודאי חזקה היא דאיכא טובא ושמה נחבקעו עכ"ל והביאו צ"ח.

והא דלא נחבצו בש"ע כהן המ"א ס"ק י"ב דבכוונה השמיטו בש"ע משום דלא קיל הכי דהא כהן סעי' צו"ד ס' פ"ד

סעי' ט' בשם רש"ל דלא אמרי' כן אלא בחולעים דמיניה קא רבו אבל במלחא דאחי מעלמא לא ועוד דהא יכולין

לכדוק אם יש בו שעורים מיסו בכרי של חטים שנפל עליו גשמים י"ל האי סברא עכ"ל. וכ"כ ח"י או' כ"ה דהא דהשמיט

הש"ע דברי הכלבו משום דלא קיל הכי שהרי כרי"ף והרא"ש וסמרדני פ' כ"ש בשם צ"ח. והאגודה בשם הרבס גאונים

נחבו לסדוא דלא אסרינו להאי ביטולא דמשחכתי ביה תרי או

חלחא שערי ולא נחבקעו וה"ה יותר רק שיהא נבשיל ס' יעו"ש. וכ"כ ספר"ח וכחז וכן עיקר יעו"ש. מיסו צ"ח ביה

יהודה דף ק"ח ס' כ"ג כהן דאין ראויים ממה שהשמיטו הש"ע דו"ל דסמך אמה שביאר צו"ד ס' פ"ד גבי חולעים

ומכ"ש אחי לחמץ שהוא חמור וכחז סגן עשו מעשה כמה פעמים ע"פ הוראה הכלבו בשם הראב"ד ודלא כהפ"ח יעו"ש.

והביאו המחז"ר או' ע"ו וחקת הפסח או' ז' יעו"ש. אבל השו"ג או' ח"י כהן דמסחמיות הרמזים והש"ע משמע דאפי'

טובא נמי מותר וכדברי ספר"ח יעו"ש וכ"כ חק יוסף או' ד' מאמר או' ו"ב וכחז שם המאמר ומ"מ טוב ונכון לכדוק יפה

אם ימלא שם עוד חטים יעו"ש וכ"מ מדברי מ"א שם שכח דהא יכולין לכדוק וכו' ומיהו משמע מדברי ספ"ו הכו' דאם

אין יכולין לכדוקו הנבשיל מותר דלא מחזקינן איסורא לומר שיש שנחבקעו אלא דאף אם ימלא ג"כ לא נחבקעו והו"ל ספק

איסור משום דרבנן ואזלינן בספיקו לקולא ורק לסברה בניה יהודה יש לאסור כו' ונ"מ גם לסברה מור"ם ז"ל שכח

דנוסגין לאסור הכל במשקו וכחזו האחרונים ז"ל דעכ"פ צעינן נחרכה דאם נמלא ג' או יותר ולא נחרכה דאין לאסור

הנבשיל לדעת המהירין ורק לכתחלה יש לכדוק הנבשיל אם אפשר כו'.

צט) אמנם מ"ס שם המ"א בשם רש"ל דלא אמרינו כן אלא בחולעים דמיניה קרבו וכו' כהן עליו

ח"י שם דדברי מהרש"ל בזה אינם מוכרחים דסתמא אמרינו הלחא זימנא כיון חזקה ואטיג דהוא דבר דאחי מעלמא יעו"ש.

וכן ספר"ח צו"ד ס' פ"ד או' כ"ב גמגס בהוראה זו דרש"ל וכחז שלבו נוקפו שלא הזכיר ענין זה בספרי הראשונים יעו"ש.

וכן העלה צ"ח זכתי לדק על יו"ד שם או' ע"ד דכל מינים שמיניים כרבה כגון נמלים ויתושים אטיג דמעלמא אחו אוסרים

הנבשיל בשלושה יעו"ש.
ק) ואם נמלאה חטה וניעלה מהנבשיל ובעוד שמוליכין

איהם למורה לראות אם היא מבוקעת נאבדה פשיטא דאזלינן לקולא דכיון דאיסור משבו מדרבנן הו"ל

ספיקא דרבנן וכדון שאר איסורין שנחבצו צמינן ונשפך ולא נודע אם יש ס' דאזלינן לקולא כדאיתא צו"ד ס' ל"ח

יעו"ש. ביה יהודה שם. חקת הפסח שם. מחז"ר או' ו"ד. זכ"ל. **קא) שם** הנה. ואין סמכה כן אלא אוסרים הכל וכו'

טעמא של המחמירין משום דפוסקים כמר עוקבא דכיון שהחטה ראוייה להחבקע אסורה ואוסרת כל

המחבשל עמה ואין לנו בקיאים מה נקרא ראוייה להחבקע כמ"ס המרדכי פ' כ"ש בשם סה"מ לפיכך יש לאסור בכל

גוונא. פ"ח. וכ"כ צביאורי הגר"א. ועיין לעיל או' ח"פ. **קב) שם** בהגה. ואין סמכה כן וכו' וכ"כ סב"ח דאנו

מנהגינו לאסור הכל ואפי' לא נחבקעו ואפי' בשעורים ואין מיקל בדבר כל עיקר וכ"כ ר"ז לפי דעת הש"ר

מקולו יעו"ש עכ"ל והביאו שכנה"ג בהגב"י או' ו"ג. א"ר או' י"ז. וכ"כ האחרונים רבני אשכנז כדברי מור"ם ז"ל מיהו ספר"ח פסק

כדברי הש"ע וכ"פ השו"ג או' י"ט. אמנם דעת שכנה"ג בהגב"י או' י"ד להחמיר כדברי מור"ם וצ"ח ז"ל. וכ"כ בחשו"ז ז"א ס' ס"א

דנוסגים כחומרה הרמ"א שלא לחלק בין נחבקעו ללא נחבקעו יעו"ש. ורמזו המחז"ר או' ו"א. וכ"כ לעיל ס' חמ"ז או' ע"ו יעו"ש.

קג) שם בהגה. אלא אוסרים הכל במשקו. הכיטוי והכף וס"ה

באר הגולה
כ טור בשם ר"א
ממין ושי"ט
ז טור בשם אביו
הרא"ש בפרק ז'

בפסח חטה מבוקעת מותר למוכרה לאינו יהודי שאינה נמכרת יותר ביוקר בשביל החטה שנמצאת בתוכה' הגם ובמדינות אלו נוסגין לשרוף הכל (ועיל פו' חמ"ז סעיף ג') כ ואם נמצאת ביום שמיני של פסח מותר להשהותה עד אחר הפסח: יא ל אם נמצאת חטה בקועה בעיסה

קף החיים

דרשאי בח' למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו אבל אם נחערב במינו ברוב הוא גיב תרי דרבנן ומותר להסכוחו. ואם נחערב נוקשה פחות מסי' בשמיני ש"פ לדין נוקשה דרבנן מותר להסכוחו כחמור. אי"ל אוי' י"ד.

קכד) סעי' י"א. אם נמלחה חטה בקועה וכו' ה"ל שאר חמשה מיני חבוא"כ. אי"ל אוי' ד'.

קכה) שם. אם נמלחה חטה בקועה וכו' ולפי מ"ש מור"ם ז"ל לעיל בהג"ה סעי' פ' דנוכחין לאסור אעפ"י שלא נחבקה הכל נמו אעפ"י שלא נחבקה אלא שנחרכה. וכיכ סר"ז או' ל"ו. ועיין לעיל או' ק"ו. ודוקא לענין אכילה אבל בהנאה יש להקל בהפ"מ בלא נחבקה אף בלא נטילה מקום. מ"ב או' מס.

קכו) שם. אם נמלחה חטה בקועה וכו' ובענין חטה בקועה לדעת הרא"ש פ' כ"ט וסב"א הכור בס"י ז"ל

שאינו חמץ גמור אלא קרוב להחמין יעו"ש וכ"כ הלבוש בסעי' פ' דאפי' נחבקה ממש אינו חמץ גמור מסי' אלא הם קרוב להחמין והם חמץ גמור מדרבנן ואוסרין כל החבשיל במשהו ואם לא נחבקה ממש אינם חמץ גמור אפי' מדרבנן יעו"ש אמנם מדברי הרמב"ם פ"ט משמע דנחבקהו הוי חמץ גמור מסי' יעו"ש וכיכ ב"ד ס' רל"ד כראש בענין זכ"ג סדרות דלרא"ש אפי' נחבקה ממש אינו חמץ גמור ולכרי"ף נחבקה ממש הוי חמץ גמור ולא נחבקה הוי ספקא דאוי' ולהרמב"ם נחבקה הוי חמץ גמור ולא נחבקה הוי דרבנן יעו"ש. וכיז לשמואל אבל למר עוקבא אפי' בלא נחבקה כמי' לעיל או' ח"פ יעו"ש.

קכז) שם. כדי נטילה מקום. דהיינו כעובי רוחב אצבע כמ"ש לעיל ס' חמ"ז או' עו"ב יעו"ש. ואי

אם נמלח בריקין סדקין שלא היו מהחלה כשרדדו אוהם אלא כעובי רוחב אצבע לריך לאסור כל אוהו ריק.

קכח) שם. כדי נטילה מקום וכו' דמחמת דוחק טליש במקום שנגע החטה פולט כדי נטילה. מש"ז או' י"ב. ר"ז או' ל"ו.

קכט) שם. ויש מי שאוסר כל העיסה וכו' זכו סברה כרשב"א בהשו" ס' קט"ו שכחז כיון שאיסור חערובה חמץ במשהו י"ל שאסור את הכל שלא במקום אחד בלבד נגע אלא כאן וכאן דרך נלגולה של עיסה ואין לומר כזו הא כאן נמלחה וכאן היחה ועוד שהמים שבעיסה מוליכין את היולא מאוהו גרגיר בכל יעו"ש. וכב"ד ב"י. מ"א ס"ק ט"ו. ומ"ש או' אוהס מל"ס הוא דעה קלה גדולים שכחז סטור בשם הרא"ש.

קל) שם. ויש מי שאוסר כל העיסה וכו' פ"י כל העיסה כשנמלח בגרגיר בעיסה אבל שאר עיסות מותרין וליכא למיחש שמא הגרגיר ה"ס במים שנילושו בו כל העיסות דישראל משמרין מימיהן יפ"ס. ועוד דאמרין כאן נמלח כאן ה"ס ולא מחזיקין איסורא ממקום למקום כמו דק"ל דאין מחזיקין עומאה ממקום למקום. עו"ש או' י"א.

קלא) שם. אם לא במקום ספ"מ וכו' ולמעשה אף בספ"מ דברי

למוכרו בחו"ס שהרי מותר ליתן מזונות לעכו"ם בשבת וי"ט כמ"ש בס"י שכי"ה. ר"ז או' כ"ז. וכשנחון לגוי בשבת או וי"ט לריך שהגוי בעלמו יקה החבשיל ולא יפלטנו הישראל בידו ויחן לגוי. עיין לעיל ס' שכי"ה או' ו' וס"י חמ"ז סעי' א' ובדבריו לשם או' יו"ד ודו"ק.

ק"ז) שם הגם. ובמדינות אלו נוסגין לשרוף הכל. וכיכ האחרונים רבני האשכנזים. מיסו הסר"ח פסק כדברי השיע וכחז דאי' לפרש חוץ מדמי איסור שבו כיון דליכא שם אלא פליטה החטה יעו"ש. וכ"פ השו"ג או' ד' כדברי השיע. ועיין לעיל ס' חמ"ז או' ע"ז ומ"מ כבר כתבנו שם או' י"ג דבהפסד גדול יש מחירין למכור לעכו"ם יעו"ש. וכיכ מ"ב או' מ"ב.

ק"ח) שם. ואם נמלחה ביום שמיני וכו' משום דיום אחרון עיקר איסורו אינו אלא מדרבנן וגם איסור

השחייה עלמה בהערובה זה אינו אלא מדרבנן וכו' חרי דרבנן לכך לא החמירו בה כ"כ ביום אחרון. לכו"ס. עו"ש או' יו"ד. ואם נמלחה ביום ז' של פסח עיין לעיל ס' חמ"ז או' עו"ב.

ק"ט) שם. ואם נמלחה ביום שמיני וכו' משמע אף שהערובה נעשה בחוץ הפסח (ר"ל ולא נודע עד יום ח')

ואפי' עבר וטסה במזיד (ר"ל עד יום ח') מקילין בהערובה משום דיום אחרון דרבנן להסכוחה להחלה. ח"י או' כ"ט. ר"ז או' כ"ח. ח"א כלל קכ"ב או' א' מ"ב או' מ"ג. אבל

החמץ משהו עלמו אסור להסכוחו אפי' ביום ח' אלא יעשה כמשפט שכה"ס חמ"ז יעו"ש. ר"ז ס"ס. ועיין לקמן או' קכ"ב. קד) שם. ואם נמלחה יום שמיני וכו' ודוקא אם נמלח ביום ח' אבל אם נמלח חוץ הפסח לריך לשרוף

ולבער הכל בחו"ס. ח"י ס"ס. מק"ח או' ח"י. ועיין בשו"ח פ"י ס' ט"ו שכחז שגם אם עדיין לא עבר הפסח כיון שהוא משום ובהערובה אם הוא שעה דחוק שהפסד גדול הוא ויולאו מציתו שלא יכשל בו ויחננו לכרי ואם הנכרי ישמור לו שהערובה ויחננו לו אחר הפסח מותר יעו"ש. וסב"א השע"ה או' י"ט.

קכא) שם. ואם נמלחה ביום שמיני וכו' וכ"ש לענין נחון פסח לפנים דאנו מחמירין בפסח כמ"ש בס"י חמ"ז סעי' יו"ד דמותר להסכוחו ביו"ט האחרון דקיל הוא מהערובה דמשכו ע"ז ס"ק י"א. מש"ז או' י"א. חק יוסף או' כ"ד. מק"ח ס"ס.

קכב) שם. מותר להסכוחו וכו' אבל בחמץ גמור אפי' ביו"ט אחרון אסור. מ"א ס"ק י"ד. ח"י או' ל' א"ר או' י"ט. חק יוסף ס"ס. מק"ח ס"ס. ח"א ס"ס. ועיין משפטו לעיל ס' חמ"ז סעי' א' וסעי' ז' ובדבריו לשם בס"ד.

קכג) ואם נחערב בח' של פסח חמץ פחות מסי' באינו מינו דעטס כעיקר דיה לדין י"ל דאסור

לשכוח ללא הוי רק חד דרבנן ואם שטס במזיד בח' ל"פ בזה דאפשר בחמץ גמור בלי הערובה אסור בח' בחמץ שערב הפסח לא כה"ג ומ"מ הא ודאי י"ל בפחות מסי' באינו מינו

בעיסה או במצה אפוייה יסיר ממנה כדי נטילת מקום והשאר מותר מ' ויש מי שאומר כל העיסה : או אותה מצה וראוי לחוש לדבריו אם לא במקום הפ"ם או בשעת הדחק : הגב וכן נוהגין חוץ הפסח לאסור אוחס מלס שנמלא זה החטט ומחירין את האחרות בין שנמצא

באר הגולה דפסחים מ"ט ט"ז בשם אחריו וכ"כ הרשב"א בחטובה סי' קע"ג ב"טור בשם קל"ה גדולים:

כף החיים

את כל המלה יעו"ש, אמנם רש"ל בתשו' סי' ע"ט והב"ח והמיי"ט והב"י ס"ק י"ג הסכימו לפסק מור"ם ז"ל משהו דע"י הליכה מחמלה ויהיב טעמא בנשכו יעו"ש והב"ד א"ר אוי כ"א וכתב והכי נוהגין ודוקא בנתרכב עכ"ד. וכן הסכים העו"ש אוי י"א כפסק מור"ם ז"ל. וכתב החמ"מ אוי יו"ד דלזה הסכימו כל האחרונים יעו"ש. קל"ו) **שם** צהגה. בין שנמלא זה אפוייה וכו' וכתב צ"ח בני דוד הלכות חו"מ בענין שנמלא במלות שמורות אפויית חטים בקלת מהם וגודע שלא היו בתוך המים רק המדקדק נהנה בטעות קומץ חטים בתוך הקמח שלשו במלות יש להחמיר ולאסור כיון שנמלא כמה חטים יש לחוש שנתבקעו מהם ואף אם גודע שלא היו בקטנות יש לחוש שמא לא נקלה יפה באור ושוב יבואו במרק יעו"ש. שעי"ת אוי ק"י.

דברי הרשב"א נראים עיקר וכל שנמלאה חטה בקטנה צעיסה נאסרה כל העיסה ואם במלה אמרינן כאן נמלאה וכאן סיחה ואוחס המלה אסורה והשאר מותרת. פריה. וכ"כ הכנה"ג בנהי"ט דנהגו להחמיר בעיסה שנמלאה חטה בחוכה לאסור כל העיסה יעו"ש. מיסו הסו"ג אוי כיצ כתב לדודן אין לנו אלא כפסק מרן ז"ל דאפי' נמלאה צעיסה כל העיסה מותרת בשעת הדחק בנטילה מקום ואין לך שעה הדחק גדול מזה ליקח חטים ולטחון אותם ולרקד הקמח וללוש שניה ולכן שרינן ליה בנטילה מקום וכסחי"ע מחשו' ב"ד סי' רל"ו יעו"ש אבל הזכ"ל כתב על דברי הסו"ג הג' דאילו סיוע דהרב ב"ד מיירי בחטה שאינה בקטנה עכ"ל וא"כ נראה דגם דעה הזכ"ל כדברי הפרי"ח והכנה"ג. ועיין עוד לקמן אוי קל"ד.

קל"ו) **ומיהו** מסתברא לי דאף לדעת הרא"ש אם המים שמורים שלשו העיסה שנמלאה זה חטה נשאר קלת מים שנשאר חטה אחרת הרי הורע כחן של מים ולא שייך מ"ש הרא"ש שישאל רגילים יפה לשמור המים שמורים דאף לדעתו יש לאסור כל העיסה. דמסתמא החטה היתה במים ונתחמלה ואסרה כל העיסה פרי"ח שס. חמ"מ אוי יו"ד. ח"א כלל קכ"ב אוי ד'. קל"ז) **ודע** דכ"ז מיירי בתוך הפסח דאל"כ הרי דעת המחבר (צ"ח חמ"מ סעי' ד' ועי"ש) שאינו חו"ג והכל שרי. פרי"ח שס. זכ"ל שס. והיינו דלמ"ד אינו חו"ג אפי' שלא בשעת הדחק ואפי' בלא נטילת מקום שרי קו"פ דהא נחטבל צ"ח שו"ג שס. ועיין לקמן אוי קמ"ה וקמ"ט.

קל"ז) **שם** הגה. וכן נוהגין חוץ הפסח וכו' עיין ח"י אוי ל"א שכתב דאם לא נתבקעה החטה רק שנתרכב אין לאסור אלא דוקא באכילה ולא בהנאה והמיקל אף באכילה לא הפסיד דאפשר דאף בנתבקע יש להקל בלוגן בהפ"מ דו"ל דאף מ"ש הרב צהגה וכן נוהגין קאי אדברי המחבר דהיינו דיש להקל בהפ"מ או בשעת הדחק וכן י"ל עיקר עכ"ל מיהו החמ"מ אוי י"ב הסו"ג על דברי ח"י הנז' וכתב דעת מור"ם ז"ל צהגה לאסור אפי' בהפ"מ ושעת הדחק ולכן כתב דאף בהנאה אסור וכ"ש באכילה יעו"ש אמנם הר"ז אוי ל"ו פסק כדברי ח"י דבהפ"מ או שעה הדחק אף בתוך הפסח יש להחיר באכילה ע"י נטילת מקום יעו"ש וכ"כ מ"ב אוי מ"ה דאף דמסתומת הרמ"א משמע דאוסר כולה אפי' בהפ"מ מ"מ בנתרכב ולא נתבקע אפשר דיש להקל בהפ"מ ע"י נטילת מקום עכ"ל.

קל"ח) **ומי** שיש בידו עיסה וחך ממנה מלח ונתן לאחרים ובשאר מלס אחת בידו ונמלא עליה חטה אסורים כולם דאמרינן שמא היתה עליה קודם לכן דוקא ממקום למקום לא מחזקין איסורא. ולפי דברי סב"ח דחשיב ליה לס"ס שמא עתה נפלה ואחיל סה"ס מקודם שמא לא נתחמלה א"כ לעולם הוי מותר מטעם זה ולי"ג דהאי ספק לא נתחמלה לא הוי ספק דסוי חסרון ידועה כמ"ש בסו"ד ביו"ד. מ"א שס. וכן סכמחא סעי' ס"ק יו"ד. ח"י שס. חק יוסף שס. חמ"מ שס. וכ"כ הר"ז אוי ע"ל אלא שכתב דאם אין החטה בקטנה אעפ"י שנתרכב יש להחיר למכור שאר המלוח לעכו"ם כיון שיש כאן הרבס לדדון לסקל יעו"ש, וח"א כלל קכ"ב אוי ד' כתב דאם לא נתבקעו ממש בהפ"מ יש להחיר בהנאה יעו"ש. מיהו הא"ר אוי כיצ כתב על דברי מ"א הנז' אע"ג דבעלמא איכא דסברי דלא עבדינן ספק בחסרון ידועה כאל באיסור לזין יש לסמוך עליו ועוד דמשמע בטור דספק נחמלה חטט לא הוי חסרון ידועה אלא דא"א לידע יעו"ש. וכתב במ"ב אוי מ"ט דבהפ"מ יש לסמוך על דברי הב"ח ודעמיה שסחיורו בשאר מלוח יעו"ש. ועיין לעיל אוי קל"ד.

קל"ח) **ודע** דאף לדעה מ"א היינו דוקא כשנמלאה החטה באוחס מלס שעורה בידו באוחס מקום שחך ממנה שאר המלוח אבל אם אחר שחככה נטל מה שנשאר בידו

קל"ח) **שם** שס הגה. וכן נוהגין חוץ הפסח וכו' עיין לז"ב שחלק על דברי מור"ם הנז' ופסק להקל כדברי הרא"ש דאפי' בחטה בקטנה ובתוך הפסח אם נמלאה צעיסה או במלה אפוייה דיה בנטילת מקום ורק אם נמלאה במלה אפוייה נוהגין להחמיר לאסור

קל"ח) **שם** שס הגה. וכן נוהגין חוץ הפסח וכו' עיין לז"ב שחלק על דברי מור"ם הנז' ופסק להקל כדברי הרא"ש דאפי' בחטה בקטנה ובתוך הפסח אם נמלאה צעיסה או במלה אפוייה דיה בנטילת מקום ורק אם נמלאה במלה אפוייה נוהגין להחמיר לאסור

באר הגולה שמתאכל בה אפויס או חיס ואמרין כאן נמלאת כאן סיחס ואם נמלאת בעיסיס אוקר כל העיסס
 ס טור בשם ראב"ן ודוקא חוץ הפסח אבל ק"פ אין אוסרין רק כדי נטילה וכו' נסוג; יב"ב אם מלגו (פירות
 סטרחיחושו במים להעביר הלנוה) תרגולת ואחיב מצאו במים גרעין חטה בקועה אסורה
 התרגולת

קף החיים

קמח (קמח) **שם** זהגה. כאן נמלאת וכו' סיכא דליכא ס"ס אונו
 מועיל כאן נמלאת וכו' וכן סגול דליכא רגלים
 לדבר לא אמרין כאן נמלאת וכו' ביה הרואה יעו"ש. והבואו
 סזכ"ל על סעי' י"ב.

קמו (קמו) **שם** זהגה, ואם נמלאת בעיסיס וכו' ואם נמלאת ו'
 חטים בחד מלס לא מחזקין לכו אף בשאר
 מלוא משא"כ אם בג' מלוא חטים שבאו מג' עיסות
 בודאי יש להחזיק הכותרים דקסס לומר בשלשתן דמעלמא
 אחו ובפרט שנמלאו הרבה אין כאן סיחרא לאכילס לא עיי
 ביסול ולא בעין ואפי' אם מפרר קודם פסח לא מהני הביטול
 ברוב אבל להסוהו מותר. עולה שמואל ס"י מ"ה יעו"ש. פ"ה.

קמוז (קמוז) **שם** זהגה. ודוקא תוך הפסח. שאז אוסור חמץ
 במשבו. וסעס שנאסרת כל העיסס עיין
 לעיל או' קכ"ט.

קמח (קמח) **שם** זהגה. אבל קודם פסח וכו' ולמ"ד חוזר וגייער
 אין לחלק בין קויפ לחוך הפסח. פרי"ח. וסייט
 דאזיל לטעמיה דס"ל דאף בטעמו ולא ממשו אמרין חויג
 אבל יש פלוגתא בזה דליכא דס"ל בטעמו ולא ממשו לא אמרין
 חויג כמ"ס לעיל ס"י חמ"ז או' כ"ט יעו"ש.

קמט (קמט) **שם** זהגה. אבל קויפ אין אוסרין רק כדי נטילה.
 ואעפ"י שעי' הלויס סמים מהמלס ויסיב טעם
 בכלו ואיכ ליבעל בס' ולא ליבעי נטילה מימ לא אמרין
 דך סברא דעי' ליסס מהמלס וכו' אלא להחמיר אבל לא
 לסקל להחיר בלא נטילה. ב"ח. וכ"כ המקיח או' כ"ח דאפי'
 במלס אפוייס ואפי' איכא ס' בעינן כדי נטילה. ועיין בלו'
 שאח"כ.

קו (קו) **וה"ה** במלס אפוייס בעי"פ אינו אסור כ"ח כדי נטילה
 ב"ח. מ"ח ס"ק י"ז. חק יוסף או' כ"ז. ר"ז
 או' ל"ו. ח"ח כלל קכ"ב או' ד' ועיין לעיל ס"י סס"ח סעי'
 ה' והיינו כשלא חממו משכנס הפסח בעוד החטס שס דלס
 חזרו וחממו המלס בערב חוזר וגי"ט בפסח עלמו ואוקר
 במשבו. ב"ח. ועיין לעיל ס"י חמ"ז סעי' ג' ובדבריו לס'
 או' כ"ו.

קנא (קנא) **סעי'** י"ב. אם מלגו תרגולת וכו' אעיג דבוי"ד ס'
 ס"ח סעי' י"ח אוסר לכתחלס למלוג אפי' בכלו
 שני כח מיידי שנמלח מקודם עיג סנוס וסודת. מש"ז או'
 י"ג. מ"ב או' כ"ב.

קנב (קנב) **שם**. אם מלגו תרגולת וכו' כ"כ במרדכי הארוך פ'
 כ"ס ומסיק שס וגם סכלו אשר סרתיחו בו
 סמים וגם סכלו שספכו בו סמים סס מחומלים יעו"ש. והבואו
 סבי"ח וכחז דמשמע מהכא דאפי' כ"ס אוסר דהא מליגס
 בכ"ס ואפי' אסר ראב"ן סהרגולת וכל סכלים יעו"ש. וכ"כ
 שכנס"ג בסג"ז או' ח"י. עו"ש או' י"ב. וכחז סעסס מס'ס
 דלענין חמץ ק"ל להחמיר דניכו דכ"ס אינו מבשל אבל מבניע
 ומפליט במשבו. וכן ססכ"ס ח"י או' ל"ג לאסור גם בכ"ס
 אם סיד סולדת בו כמ"ס לעיל ס"י חמ"ז סעי' ג' בהגס
 יעו"ש

בידו למקום אחר. ושם נמלח חטס עליה אוסר מלס לברס
 אסורס וכשאר מותרות דלא מחזקין איסורא ממקום למקום
 ואמרין כאן נמלאת וכו' ובמקום זה נפלה סחטס ולא סיחס
 בה מקודם לכן. וכן סדין בכרוב שכחוב אח"כ שאס נמלאת
 חטס בחציה אף מה שבקערה אסור ס"ד סהחציה במקומה
 עומדת במקום שלקחו ממנה סכרוב בקערה וכן כל כס"ג
 באלו סדיניס סיהבארו. חמ"מ או' י"ד וסבואו מ"ב בשער
 הליון או' פ"ז.

קמ (קמ) **ונראה** פשוט כל שנמלח סחטס על סחיכה העיסס
 סס"ח בידו ועדיין לא גיבלס וגלגלס כיון
 דאמרין כאן נמלאת איכ עדיין לא נחגס טעם בוו סחיכס
 ומותר וסיינו אס נמלאת על סחיכס מלמעלס ואפי' דבוקס
 בעיסס אבל אס נמלאת בחוך העיסס יס לאסור כל העיסס
 דאס נאמר בוו סחיכס נפלה כיון שעדיין לא גיבלס על
 סחיכס מיבעי ליה לאסכחי ולא בחוכס אלא ודאי ססיחס
 בעיסס ססלימס ואיכ נאסרת כל העיסס ולא שייך בזה
 לומר כאן נמלאת וכו' חמ"מ או' י"ג וסבואו מ"ב בנ"ס.

קמא (קמא) **מעשה** בלו' שלקח מהחציה כרוב בקערה וסוליו
 לביח אחר (ל"ד אלא אפי' בלוהו ביה
 כיון סכח מקום אחר. ח"ח) ושם נמלאת חטס עליו וסחיר
 סכרוב סחציה דאמרין כאן נמלאת כאן סיכ. מהר"ס מלובלין
 ס"י ע"ח. אבל אס נמלאת חטס בחציה אף סכרוב שבקערה
 אסור דאמרין שמו סחטס סיחס קידס לכן בחציה. מ"ח
 ס"ק ע"ז. ח"י או' ל"ב. חמ"מ או' יו"ד. ר"ז או' מ' ח"ח
 כלל קכ"ב או' ז' ועיין לעיל או' קל"ח.

קמב (קמב) **וכל** זה כשסחטס מבוקעת אבל אס לא נחבקעס
 סחטס יס להחיר מה סחציה אס יס שס
 הפ"מ מכה ס"ס שמו נפלה שס חוך מעת לעת ואס חמלא
 לומר נפלה קודם לכן שמו לא נחרכס עד חוך מעל"ט.
 ר"ז או' מ"ח ועיין לקמן או' קנ"ט.

קמג (קמג) **וכל** זה כשנמלאת סחטס בחוך סחיר סחציה אבל
 אס נמלאת עיג סחיכס כרוב ואין סחיר עילס
 על גכס יס להחיר שאר סכרוב סחציה. א"ר או' ל"ח. ר"ז
 או' מ"ב. ח"ח שס. ועיין בא"ר שס שכחז עוד סילוקי דיניס
 בזה והבואו ח"ח שס.

ואם לא סיס שס מים רק ליר מהכרוב עלמו סוי מי
 פירות ומעט מלח אין אוסר ככס"י סס"ג. ח"ח או'
 ע"ז או' ל"ג. ועיין לעיל ס"י סס"ג סעי' ב' ודוק.

קמד (קמד) **שם** זהגה. כאן נמלאת וכו' כלי שנחבשל בו בפסח
 ועירה ממנו לכלו אחר ובכלו אחר נמלאת חמץ
 או אס סיס ס' בכל סחבשיל נגר חמץ הנמלאת יס לסקל
 בחבשיל הכשאר בכלו ראשון ואס אין ס' דליכא איסור
 דאורייתא יס להחמיר. שו"ח וש"ב סכסן ס"י ו' וכס"ג כחז
 בשו"ח פניי כחי בלחד סהוליא משקין מן סחציוח בפסח
 לחוך סכלו וסכלו לא נכדק ואחיב מלאו גרויר חטס בכלו
 אז מה סחציות לא נאסר יעו"ש. שעי"ת או' כ"ח.

התרנגולת ע"אם נמצאת חטה בקיעה או לחם חמץ בכלי של מים ואין בו כדי ליתן באר הגדה טעם ע"ש בשם א"י

כף החיים

יש לספק שנשרה מעלי"ע ג"כ אסור מדינה יעו"ש וכ"כ הר"ז או מ"ז. ומ"מ בחטה שאינה בקיעה רק שנתרככה אין להחמיר בספיקה. ואפי' בחטה בקיעה דוקא כשנמלחה החטה והח"כ בשלו באותן מים אבל אם נמלחה החטה במים אחר ששלו יש להקל באיסור משהו דס"ס הוא שמה נפלה החטה אח"כ ואח"ל נקודס שמה לא נשרה מעלי"ע במים ולא הוי כצו דמותר לדיעה זו בלוגן ואפי' לדעת ה"ש וכו' שאומר דאוסר בלוגן תוך הפסח עכ"פ במקום הדחק או הפ"מ אין להחמיר. מ"ב או ג"ה. ועיין לקמן או קט"ה. ק"א) אב"ל בפרוסת חמץ ח"ה לא נשרה במים מעלי"ע מ"ל שאסורים המים לפי שהפרוסה מתפררת פירורין דקון בתכלית ומאוס ואפי' סינון לא מהני. פ"ח. וכ"כ המ"א שם דבלחם יש להחמיר משום דעשוי להתפרר. וכ"כ א"ר שם. ח"י או ל"א. ר"ז שם. ח"א כלל קכ"ב או י"ז. ומ"ש השו"ג או כ"י דאפי' שרוי החמץ מעלי"ע בתוך הפסח נ"ו מותר לדעת נרן וכן בפרוסת פת שנפלה למים מהני סינון וכו' יעו"ש כתב עליו הזכ"ל דאין דבריו מחוורין ואין לסמוך עליהם היפך כל הפו' יעו"ש. ועיין לעיל סי' תמ"ז או ל"ג ול"ז.

ק"א) י"ז לזכר למו' שמשחמט מבארות בפסח שאין זכרין מהם כל השנה ובפרט מבארות של עכו"ם שיש לחוש שמה יש חמץ צבור שיש לסנן המים בצד נקי בכל פעם ששואב. כ"כ האגור בשם מסר"י מולין. והזיאו ב"י בסס"י זכ. ח"י או מ"ה. חז"מ או י"ד. ר"ז או מ"ח. מ"ב או ס"ז. וכחז שם הר"ז אבל מעיקר דין אין מחזיקין איסור מספק. ועיין לעיל סי' תנ"ה או ל"ג.

ק"ב) ש"ם. ויש מי שאוסר אם הוא בתוך הפסח. דס"ל דעכ"פ גם לוגן נוחן טעם משהו אלא דשאר איסורין אין משכו אוסר משא"כ חמץ בפסח. מחה"ש ס"ק י"ט. ועיין בא"ו שאח"ז.

ק"ג) ש"ם. ויש מי שאוסר וכו' כ"כ ב"י לפי הכרעהו דבריו הטור שהקשה מיניה וז"ל וכחז לחלק בין קו"פ לחוך הפסח יעו"ש. מיכו ס"ז ס"ק י"ב י"ב דברי הטור בענין אחר וע"כ כתב שם ובס"ק ע"ז דמותר בזה ח"ה בפסח דלוגן אינו נוחן טעם כלל יעו"ש. וכ"כ דעה הפרי"ח דלוגן לוכא בלועה כלל. וכ"כ בית יהודה סי' י"ד. וכ"כ ב"י משפטים ישרים ח"ב סי' נ"א. והמ"א ס"ק י"ט כתב שסגולת מסר"ל מפראג סורה להחיר אבל מסר"ש מאוסערא כתב למסר"ש מלובלן לאסור וכן נוסחין רוב הטולם ובקראקא וסו"ס דבצער דא"ה בית פילי (בקעים) אסור מדינה בלוגן (דא"ה בצדחה. ח"א כלל קכ"ב או ע"ו) ובשאר לוגן חלוי במכא או לפי ענין שעה דחמץ יעו"ש. ובצ"ד ח"י או ל"א. חק יוסף או ל' ומ"ש לפי ענין שעה דחמץ ר"ל דאפי' במקום שנוהגין לאסור בשעה דחמץ יש להקל. ועיין לעיל סי' י"ג או ז' שכתבו דכל היכא שקוחס השי"ע להחיר ואח"כ כוחז דעה האסורים דדעחו לחוש לסס רק לכחלס יעו"ש. וא"כ הי"ג דעה השי"ע להקל בשעה דחמץ. וכ"ז אם לא נשרה שם החמץ מפלי"ע כמ"ש לעיל או קני"ט יעו"ש.

יעו"ש. וכ"כ המק"ח או כ"ב. וכ"כ דעה הפרי"ח לאסור גם בכ"ס. א"ר או כ"ד מאמיר או ח' ומיהו עיין לקמן בסגס שמחלק בין אם יוחס החמץ שלימה או שצורה ודבריו לשם צס"ד.

ק"ג) ש"ם. גרעין חטה בקיעה וכו' אפשר מלח הגיה הרב כאן כדלעיל סעי' ט' לאסור אפי' אינה בקיעה משום דהכא כיון דאיכא עוד ספיקא שמה לח"כ נפלה לא מחמירין כולי האי ח"י או ל"ד. אכן הט"ז (ס"ק ט"ו) כתב דהרב לשיטתו אזיל לאסור אפי' אינה בקיעה כל שנתרככה אך כאן באינה בקיעה דהוי ס"ס ספק לא נתחמץ ואח"ל נתחמץ שמה אח"כ נפלה שריגן ליה למכור לעכו"ם התרנגולת ולה מחמירין אלא בחד ספיקא כה"ה דסעי' ט' יעו"ש ובצ"ד ח"י שם. מיהו דעת הח"י להקל למכור לעכו"ם גם כה"ה דסעי' ט' כמ"ש לעיל או ק"ד יעו"ש. ועיין במ"ב או ל"ג שכתב דהסומך להתיר בזה בנתרככה בכלי שני ח"ה לאכילה לא הפסיד ואם לא נתרככה אפי' אם היתה המליגה בכלי ראשון ג"כ מותר יעו"ש.

ק"ד) ש"ם. אסורה התרנגולת. דשמה היתה החטה במים קודם רתיחה והחמילה ובלעיה התרנגולת מן המים. טור בשם ראב"ן. דלא אמרינן כאן נמלח כאן היתה אלא מנקוס לנקוס או מחתיכה לחתיכה כמ"ש סעי' י"א אבל בנקוס ח' כגון במליגה דיש לספק בזמן ולומר שמה היתה החטה במים קודם לכן לא אמרינן השתא נפלה. מ"א ס"ק ח"י. ח"י או ל"ה. חק יוסף או כ"ט. מק"ח או כ"ד. ביאורי הגר"א.

ק"ה) ש"ם. אסורה התרנגולת. וגר"ה פשוט דאם המים משנשאצו היה להם חזקה שלא היה בזה חטה כגון שנשאצו ע"י מסונת התרנגולת מותרת דהעמוד המים על חזקתן ואימור השתא הוא דאיתרע. נה"ש או י"א. ואע"ג דשכיח למלוא המים בתרנגולים מ"מ כשמדיחים אותם לא נשאר בתוכם כלום ובפרט ללירך פסח כמ"ש המ"א ס"ק ח"י וע"כ אמרינן השתא הוא דאיתרע ר"ל שהסירו התרנגולת מן המים.

ק"ו) ש"ם. ואם נמלחה חטה בקיעה וכו' עיין לעיל סי' תמ"ז או י'.

ק"ז) ש"ם. ואין בו כדי ליתן טעם שהמים לוגנים וכו' ר"ל דתרתו בעינן שיהא יותר ממי' ושיהיו המים לוגנים. באה"ג. וכ"כ מ"א ס"ק י"ט. מיהו בביאורי הגר"א כתב דלדיעה זו מטעם שהמים לוגנים לצד הוא מתיר ואעפ"י שאין בו ס' יעו"ש. וכ"כ מגן האלף או ט"ז. ק"ח) ש"ם. ובישלו באותו מים וכו' מיהו לכתחלה יש להחמיר שלא לשל או ללוש בהן. לצו"ש.

ק"ח) ש"ם. או לשו עיסה מותר. אם ידוע שנשרה החטה מעלי"ע במים אסור דכצו"ש כמבואר. כ"כ הפרי"ח לדעת הטור שהוא פסק הש"ע. וכ"כ בצ"ח. פרישה או ט"ו. א"ר סי' תמ"ז או ט"ו. חמ"מ או ט"ו. מיהו כה"ה או י"א כתב דמסתמיות דברי הטור משמע שהתיר אפי' אחר מעלי"ע יעו"ש. ובמ"א ס"ק י"ט כתב דאף אם

באר הגולה
העזרי פ דתתתי
בעינין שיהא יותר
מששים ושיהיו
המים זוננים
צ כן פירש הב"י
דברי הטו' דמתיר
לדעת הרא"ש .

שעם שהמים צוננים ובישלו באותם מים תבשיל או לשו עיסה מותר צ"ש מי שאוסר
אם הוא בתוך הפסח. הגם ויש מי שמחיר אפי' במליגת חרנגולים משום דאמרינן שמה
אחיב נפלה לשם (חל"ז כ"ה מח"ו ומתרי"ב) ויש מי שאוסר בשאר בשר ומחיר בחרנגולה
מכה ספק ספיקא (מרדכי פכ"ט) ולענין מנהג כראש לאסור בשאר בשר או בחטה שלימה
אפילו בחרנגולה ודווקא אם נמלגו חרנגולים דסינו שסיו המים חמין אבל אם סיו זוננין
ושרו שם החרנגולים אין לאסור מספיקא וצ"ק דאיכא למימר שמה נחפזל החטה בחרנגולה כגון
שהיא שזורה (מתרי"ב) אפילו במליגה יש להחיר מכה ספק ספיקא מיהו אם נחערבו החערובות
ויש

כף החיים

קסד) שם הגם. ויש מי שמחיר אפי' במליגת חרנגולים
וכו' דס"ל דאע"ג דעיקר החמץ מדאורייתא מימ
איסור משכו לא סו' אלא מדרבנן ולפיכך חלין לקילא שאח"כ
נפל חמץ במים. פרי"ח. ביאורי הגר"א. ואע"ג דרמ"א לא
ס"ל כן כחז זה הדעה כאן משום שבלין או בהש"מ סומך
על דיעה זו כמ"ש אח"כ בסמוך. ביאורי הגר"א.

קסה) שם בהגם. ויש מי שאוסר בשאר בשר. ככ"ג שהניחם
בחמין אחר המליחה וההדחה ואחר שלקחום משם
נמלא שם חטה בקועה מחזיקין מזמן לזמן ואמרינן שהיחה
שם החטה מקודם שלקחום הבשר. מ"ב או כ"ח.

קסו) שם בהגם. ומחיר בחרנגולה מכה ס"ס. שמה עחה
נפלה ואח"ל היחה קודם בחרנגולה שמה נחפזלה
והחולקים ס"ל דדוקא לענין עומאה מהני עיכול ולא לענין
איסור כמ"ש ביו"ד סס"י פ"ג ב"ב וכו' שם בש"ע. מ"א ס"ק
כ"ב. ומ"ש והחולקים ס"ל וכו' ר"ל דעה הש"ע בריש סע"י
זה שאוסר. ועיין לקמן או רכ"ט.

קסז) שם. בהגם. או בחטה שלימה וכו' פ"י כיון דשלימה
היא מסתמא לא נחפזל ומשמע אפי' ידוע
בבירור שנפל החטה מהזפק אפי"ס כיון דשלימה היא לא
חשיב כמעוכל וחורה אוכל עליו ומחמלה. ע"ש או י"ב. וכן
אם נחרסקה קלה לא חשיב כמעוכלה. ע"ז ביו"ד סס"י פ"ג
וב"ד האחרונים.

קסח) שם בהגם. אבל אם סיו זוננים ושרו שם חרנגולים
וכו' ז"ל דלאו דוקא נקט חרנגולים דהא מייירי
הכא בחטה שלימה דליכא למימר נחפזל אי"כ אין חילוק
בין חרנגולים לבשר דאם נמלא החטה אחר שנעלו משם
הבשר אין אוסרין הבשר. מ"א ס"ק כ"ג. וסע"ש או י"ג
כהז לרבותא נקט חרנגולים אעפ"י שמוחזקה בגרעין של
חטים ושל שעורים אפי"ס אין להחמיר מספק דאמרינן כאן
נמלא כאן ה"ס ולא מחזיקין איסורא למפרע ומכ"ש שאר
בשר וטעם שמקילין בלין דהא בלא"ה הרבס פ"ו ס"ל
דלין אינו מניח להחמץ ואינו מצליע אפי' משהו עכ"ל.
ובב"ד ח"י או' מ' וכו' דעת האחרונים דאין לחלק בזה
בין בשר לחרנגולים.

קסט) שם בהגם. אין לאסור מספק. משמע אבל אם
בדל"ו היחה החטה שם בשעה שהיה הבשר
שרוי במים יש לנכוג כדעה ה"ס מי שאוסר בלין בחוך
הפסח. ועיין לעיל או' קס"ג.

קע) שם בהגם. אפי' במליגה יש להחיר מכה ס"ס וכו'
מיהו ס"ח החמיר בדינים אלו דס"ל דשזורה
לא סו' כמעוכל ולא סו' ספק וכחז להשיג על דברי הרב

בהגם יעו"ש. אבל הט"ז ס"ק י"ז מסכים לדברי מור"ס ז"ל
וכן הסכים בפי' ח"ז ובספרו א"ר או' כ"ח. וכן הסכים ח"י
או' מי וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או' י"ב דמכנגדו ע"פ מור"ס
ז"ל יעו"ש. וספרי"ח כחז ולענין דינא משום חומרא דחמץ יש
לחוש לכל הסברות להחלה ויכ"א דליכא הפ"מ אבל בשעה
דחמץ או איכא הפ"מ יש להחיר אפי' במליגת חרנגולים ויולא
כל שיש לחלות שאח"כ נפל לשם חלין לקולא באיסור משכו
דסו' מדרבנן דלא כבב"ח אלא העיקר כדברי מור"ס בהגם
וכן ראיתי להורות עכ"ד.

קעא) שם בהגם. מיהו אם נחערבו החערובות וכו' פ"י
חף בבשר או בחטה שלימה בחרנגולה שם
ספק א' מותר בהפסד ומשמע ד"מ דוקא החערובות אבל
לא אוהו החבשיל ומשמע שם דאף בחערובות טעמא דסמנין
בזה על הרשב"א ומתרי"ב ס"ל דאמרינן כאן נמלא וכו' גם
מזמן לזמן אבל בספק אחר אסור אפי' בהפסד וחערובה.
א"ר או' כ"ח וכביאו סכ"ל.

קעב) שם בהגם. ויש להחיר שאר חבשילין וכו' הגם ספק
סרמ"א כפי הנראה סכין הוא כל ס"ס שיש
במשו דרבנן מחירין הא ספק א' לא אף בדרבנן ואם יש
הפ"מ ומניעה שמחה יו"ט יש להחיר שאר חבשילין משמע
הא אוהו חבשיל אף בהפ"מ אסור בספק א' דרבנן. א"א או' כ"ג.

קעג) שם בהגם. שנשרה במים. פ"י אעפ"י שנמלא החטה
בחוכו בעוד שהבשר ה"ס שרוי בחוכו אפי"ס
סו' ספיקא אוסר דרבנן דהא יש מחירין בלין ולכן יש
להחיר שאר חבשילין. מ"א ס"ק כ"ד. ובב"ד סכ"ל ושאר
האחרונים. וכ"כ ח"ק יוסף או' ל"ה על דברי מ"א סו' דנכון
הוא. ועיין ח"י או' מ"ב ובאו' שאח"ז.

קעד) שם בהגם. או נמלג. פ"י ואחיב נמלא החטה דאיכא
למימר עחה נפל. מ"א ס"ק כ"ה. וכ"כ א"א או'
כ"ד דמ"ש הרב בהגם נשרה או נמלג לא בחדא מחתא הוא
דנשרה בלין ומלאו גרעין בעודו הבשר שם דיש ספק א'
דשמה ליין אין מפליט ומבליט כלל אף בלחם חמץ. ונמלג
בכ"ר ומלאו אחיב חטה במים לאחר שהסירו הבשר משם
בחרנגולה או בשאר בשר דיש ספק עחה נפלה מותר בספק
א' דרבנן בהפ"מ ומניעה שמחה יו"ט עכ"ל. והמחמ"ש כחז
דאפי' נמלאה החטה אחר המליגה כשהחרנגולה במים כשהוא
מלין ג"כ מותר דשמה נפלה שם כשהיה לזון יעו"ש וכ"כ ח"א
כלל קכ"ב או' י"ב דבין נמלא לאחר שנעלו החרנגולה או
שנלעטן והגרעין שלימה דהחבשיל אסור מ"מ החערובות מותר
דסמנין לומר עכשו נפל יעו"ש.

ויש הפסד מרובם ומניעה שמחה יום טוב יש להקל בכל זה בספיקות איסור דרבנן שהוא
 משסו ויש להחיר שאר תבשילין שיש בהן הערבות מאותה תבשיל של הבשר שנשרה במים
 או נמלג כן נראה לי: יג ק אם הגעילו יורה מחומצת בת יומא וירדו המים (המחומצים) לבור
 באר הגולה ק טור והמרכזי דפסחים . ר צ"י .

כף החיים

קעה) ואם נמלא החטא או החמץ אחר שכבר ביטל באותן
 המים נראה דבחטא אפי' נחרבסו יש להחיר
 אפי' באכילה משום דאיכא סיים ספק שמא עשה נפלה במים
 ואפי' חמ"ל כבר נפלה שמא לא נחרבסו אלא עכשו אבל
 בחמץ או עיסה שנחממה דליכא אלא חד ספק החבשיל
 אסור אף להסות אלא לריך שריפה בחו"ה. ב"ח. והב"ד
 הטו"ש או י"ג וכזה אעפ"י דלדון יש חשו אין להקל מאחר
 שכבר סודה זקן והוא שלא יסוב מניעה שמחה יומ"ט עכ"ל
 וכ"כ א"ר או כ"ט דבזו דמים לוגנים דהרבה מקילין יש
 לסמוך על רמ"א בהפסד ומניעה שמחה יומ"ט להקל ולומר
 עשה נפלה ולהחיר אף החבשיל עצמה עכ"ל ומ"ש ע"ד שם
 הטו"ש בשם הב"ח כבר נחבנו לעיל או ק"ט בהסמכת האחרונים
 בדברי מור"ם ז"ל יעו"ש.

לחלק בין עיר שרובא עכו"ם או רובא ישראל יעו"ש והב"ד
 השע"ח או לי וביא סמוכות להחיר מטעם אחר יעו"ש.
קעה) סעי' יג. אם הגעילו יורה מחומצת וכו' ומיורי קודם
 זמן איסורו. ב"ח. מ"א ס"ק כ"ו. חק יוסף או
 ל"ז. ער"ס או חיי ועי"ש מ"ש על דברי הסרי"ח. נה"ש או
 ט"ז. חמ"מ או י"ד. ר"ז או מ"ו. ח"א כלל קכ"ב או י"ט.
 ועיין לבוש ומ"ש עליו הב"ד ס"י רל"ה.
קף) שם. בת יומא. אבל אם אינה בת יומא אף המי
 הגעלה עלמנ מותרין בפסח כיון שהגעילו קו"פ
 והם אינם צ"י כמבואר לעיל ס"י תנ"צ. חיי או מ"ג.
 מק"ח או כ"ח. ער"ה שם. ח"א שם. והר"ז שם כתב
 דדוקא אם נפלו לבור מנימי הבור מותרים באינה צ"י אבל
 קודם שנפלו לבור אסור להשתמש בהם יעו"ש. ועיין לעיל
 ס"י תנ"צ או ס"ב.

קעה) מעשה באחד שנפל לחוך פיו חתיכה מלח וחתיכה
 חרנגול ואכל שניהם יחד והרגיש צפיו שיש
 חטא ונטל המאכל מפיו וראה חטה ואינו ניכר אם סיס
 בחוך המלח או בחוך החרנגול החרנגול יש להחיר מהם ס"ס
 שמא עשה נפל לחרנגול צלו"ן ואח"ל שהיה קודם שמא
 נהעלה (וכגון שחטטו שבורס) אבל אם היה במלח ע"כ
 היחה בחובה צטעה אפ"ייה דאם נפל עליה צלו"ן סיס מהגלגל
 ויורד ומ"מ נ"ל דהמלח מותרת ג"כ כיון דאיסור משכודרבנן
 חלו"ן לקולא שהיה בחרנגול כמ"ש ביו"ד ס"י קי"א צשתי
 קדרות באי' יש צו ס' דחלו"ן באוהו שיש צו ס' ושניהם
 מותרים ומ"מ כדי נטילה אסור מדינא מאוהה מלח ממקום
 שנפל החתיכה. ועוד נ"ל דאפי' היה חתיכה צשר (וכ"ה)
 בחרנגול וחטה שלימה. א"ר וח"א) ג"כ שרי דלא מחזיקין
 איסורא ממקום למקום ואמרין שהתא נפל על הבשר צעורו
 אינן וא"כ גם המלח מותרת אבל אם הבשר סיס מונח בצערה
 ואכל מחוכס אסור הבשר דמזמן לזמן מחזיקין איסורא דשמא
 היחה בצערה צטעה שעירו הבשר לחוכו וכלי שני איסור
 בפסח. ואם נאמר דהוי ס"ס ספק טיס במלח ואח"ל צבשר
 שמא עשה נפל זה לא הוי ספק דאם האמר שהיה במלח
 לריך אחס לאסור המלח וזה לא אמרין אפי' באיסור דרבנן
 ואפי' צסי"ס וח"כ הבשר והמלח אסורים מיסו ע"פ הרוב ניכר
 אם נחבשלה חטטא אם נאפס אם לאו. מ"א סק"ס. ח"י או
 מ"א. א"ר או כ"ח. חק יוסף או ל"ו. חמ"מ או י"ב. ר"ז
 או מ"ג מ"ד מ"ה. ח"א כלל קכ"ב או י"ד.

קפה) שם. בחוך הפסח וכו' אבל אם ירדו קו"פ מתצטל
 הוא צבי' ושוב אינו חו"ג לדעת כמה גדולים
 כמ"ש צס"י תמ"ז. צ"י. לבוש. מ"יכו הצ"ח כתב מאחר
 שאפשר לשאוב מים מבור אחר אין ראוי לשאוב מזה לכתחלה
 אבל אם ביטלו באותן המים לא נאסר התבשיל צדיעבד
 יעו"ש. והב"ד שכנה"ג בהגצ"י או ק' עו"ש או י"ד.
 והט"ז ס"ק ח"י כתב דכאן לפעמים אסור אפי' צדיעבד
 אפי' קו"פ דהמים המחומלים נשאר למעלה אף כי נתערבו
 קלת למעלה מ"מ הם קוו וקיימו וכלו הם צעין אלא
 אם כבר שאבו משם כמה פעמים קודם ומתצטל קו"פ
 אבל תוך הפסח אין חילוק יעו"ש. אבל ח"י או מ"ד כתב
 אע"ג דלא נתצטל מ"מ כיון שנעשה קו"פ הוי נ"ט בר
 נ"ט דהיתרא ואין לאסור צדיעבד יעו"ש. והב"ד א"ר או
 ל"א. מק"ח או כ"ט. ר"ז או מ"ו. ח"א כלל קכ"ב או
 י"ט. מ"יכו המש"ז או ח"י כתב דדוקא אם ביטלו צדיעבד
 ויש הפ"מ יש לסמוך א"י"ט בר נ"ט להיתרא יעו"ש.

קעה) ואם ביטלו תבשיל בקדירה וסלקוהו מהכירה למקום
 אחר ונלטנן ונמלא ע"ג חטה אמרין עשה נפלה
 דלא מחזיקין איסור ממקום למקום. מ"א שם. ח"י שם. ונראה
 דמיירי שנלטנן קודם שהעמידו למקום אחר. א"ר שם. וכ"כ
 החמ"מ שם.

קפה) שם. צבשיל שנתערבו. פי' אף להמתירין צלו"ן הכא
 אסור צבשיל שנתערבו. מ"א ס"ק כ"ח. ח"י
 או מ"ה. חק יוסף או ט"ל. מק"ח או ל".
קפה) בור שנפלו בו איזה חטים מקודם פסח ועברו
 ימים צנתיים והעידו כי מלאו מים הרבה
 וסגנו ולא מלאו דבר אעפ"כ הנכון דהסובר כמ"ד חו"ג
 לא ילוש מאותו בור. פה"א ח"א דף ט"ל ע"ב. והב"ד
 הזכ"ל על סעי' י"ב.

קעה) עורב שהביא קף מלוכלך בשומן ונפל סכף לקדירה
 ומחמה ספק חלב סיס' אף מחמה ספק
 חמץ במשכו דשמא לקחו מביה עכו"ם כתב צשתי' שער
 אפרים ס"י ה' כיון דסותרא שכיח עפי' י"ל דמותר אבל יש

קפה) אם נמלא גרעיני תבואה צבאר מים צפסח כתבו
 האחרונים שראוי לזכר בכל מה דאפשר שלא
 להשתמש באותן מים צפסח אפי' להמתירין צלו"ן דשמא נכבש
 בחוכו

באר הגולה
ש צ"ו ת כ'
יכוס :
א טור בש' הכ"ט
וכש"א בשס
כ"ס. ב כל צו
שס הרא"ד .

ש בתוך הפסח אסור לשתות מימיו בפסח בשביל שנתערבו : יד ה אם נמצאת חטה מבוקעת בתרנגולת קודם מליחה די בשטיפה ואם אחר מליחה די בקליפה בויש מחמירין לומר שמעמיק כל סביבותיה וחותך ומשליך ואם נמלחו עמה תרנגולות אחרות קולף את כלם. סגה ויש מחמירים לאסור כל מה שנמלח ביחד אבל העיקר לאסור

וכו כבוש ומי"מ אם אין לו מים אחרים כיון יש להתיר מטעם ס"ס שמה עכשיו נפלה ואת"ל שנפלה מעלי"ע מקודם שמה לא נתבקעה ונתרככה עד תוך מעלי"ע ולא נעשה כבוש משעה שנתעב חמץ וסמכין על הפו' דלונן אינו אוסר בלי כבישה. מי"ב או' ס"ז. ועיין לעיל או' ק"ס.

קפו) סע"י י"ד. אם נמלאת חטה מבוקעת וכו' כתב שכנה"ג בהג"מ או' י"ד מדלל הגיה הרב כאן כמו בסע"י טו' אפי' לא נתבקעה ס"ל דבמליחה ולמי אפי' לפי המנהג אין לאסור אלא דוקא בנתבקעו דשאינו ביטול קדירה מביטול לני בדבר שאין איסורו אלא מדרבנן כדעת מנ"ה פו' יעו"ש. אבל הט"ז סוף סק"ך כתב דמי"ש הש"ע צוה הסע"י אם נמלאת חטה מבוקעת פשוט דלדין (ר"ל לפי המנהג שכתב מור"ם ז"ל בהג"מ סע"י טו') הדין כך בנתרככה אעפ"י שאינה מבוקעת עכ"ל. וכ"כ העו"ש או' ט"ז וכתב על דברי שכנה"ג הנז' דלא נהירא כלל. וכ"כ הפר"ח. חק יוסף או' מ"ז. מק"ה או' ל"ז. מאמ"ר או' כ"ה. חנ"מ או' כ"א. מ"ב או' ס"ח. ועיין לעיל או' ק"ו. **קפז) ש"ס**. די בשטיפה. דלונן בלא רוטב לכ"ע אינו אוסר. מי"א ס"ק כ"ט. ואף שבתרנגולת א"ה בלא לחלוות קלת מי"מ בלונן אינו מבלע אליבא דכ"ע אלא ע"י שרייה קלת או ע"י התעסקות בעיסה וכנה"ג. ח"י או' מ"ו. מק"ה או' ל"א. ואע"ג דהודח התרנגולת הדחה ראשונה מי"מ כיון שאינו נשרה החטה במים אינה אוסרת. חק יוסף או' מ' חנ"מ או' ט"ו. ר"ז או' מ"ט. מ"ב או' ס"ט וכתב ודלא כא"ה או' כ"ט שרולה צוה להחמיר למאן דאוסר בלונן יעו"ש. ומי"מ לריך לחזור ולהדיחו קודם מליחה במ"קס שנגעה צו החטה ואין לסמוך על ההדחה שנדיחו אחר המליחה. ר"ז שס. מ"ב שס.

קפה) ש"ס. ואם אחר מליחה די בקליפה. פ"י בעוד שנמלח עליו אבל אם נמלח לאחר שנמלח והודח אמרינן השתא נפל דאי איחא שתיחה עליה קודם לכן היחה נופלת בסדחה כשהדיחו במים ודוקא שנמלח על התרנגולת אבל אם נמלח תוך התרנגולת ודאי היחה קודם לכן. מי"א סק"ל. ח"ר או' ל"ד. חק יוסף או' מ"א. מק"ה או' ל"ב. חמ"מ שס מ"ב או' ע'.

קפט) וטוב ללמד לגשים שיבדקו סיטב חוך התרנגול פרס בסבוב ומליחה שלא יהיה שם שים חטה או שעורה ומי שעושה כן זריח ונשכר הוא. שכנה"ג בהג"מ סוף סע"י ח"י או' מ"ז. מק"ה שס. חמ"מ שס.

קיז) ש"ס. די בקליפה. נראה דאפי' נמלחו בע"פ לריך קליפה דבאיסור קליפה אין חילוק בין איסור משכו לשאר איסורים. חק הפסח או' י"ז. ועיין לקמן או' רכ"ד.

קצא) ש"ס. די בקליפה. במקום מגעה של חטה אם ידוע בצירור שלא נגעה אלא במקום שנמלח בו אבל אם יש להספק שמה נגעה צו במקום אחר לריך גיטול כדי קליפה מכולו. ר"ז או' י' ועיין לקמן או' קל"ה.

כף החיים

אותה

קצב) ש"ס. ויש מחמירין לומר שמעמיק וכו' פ"י ולא סגי ליה בקולף את מקומו אחר שאיסורו במשכו וסביבותיו דוקא הוא דאיכא למיחש לאותו משכו. צ"ו בשס הכלבו.

קצג) ש"ס. שמעמיק כל סביבותיה וכו' פ"י סביבות החטה לא סביבות התרנגולת וכפ"י הלבוש וכן הבין הפר"ח יעו"ש סוף סע"י ודוק. זכ"ל.

קצד) ש"ס. קולף את כולם. ל"ל שנמלח החטה על התרנגולת דיש לספק שמה נגעה בזולם אבל אם נמלח תוך התרנגולת אין האחרים לריכוס קליפה. מי"א ס"ק ל"א. חק יוסף או' מ"ב. מק"ה או' ל"ג. מ"ב או' ט"ב. ועיין לקמן או' ר'.

קצה) ש"ס. קולף את כולם. נשאל בהשו' שמש לרקס ס"י ז"ך אם לריך להסיר כל עור התרנגולת הואיל ולא ידע ולא ראה היכן נגעה החטה או די בקליפה מועטת מכל א' ואחד במקום א' באומדנא והסביב דאם אין ידוע מקום ואופן נגיעתן הסבירא נוחתה לריך לקלפם כולם ללא מחשש איסור סבליעס יעו"ש. והצ"ד הזכ"ל. ברכ"י ס"י חמ"ז או' ג' שעה או' ט"ל.

קצו) ש"ס סגה. ויש מחמירין וכו' משום דאנו משערין בכל האיסורין במליחה בסי' כמ"ש צו"ד ס"י ק"ה (סע"י ט' בהג"מ) משום דלא בקיאות בין איסור כחוש לשמן אי"כ גם בחמץ אוסר כולו. מי"א ס"ק ל"ב. חק יוסף או' מ"ג. מק"ה או' ל"ד. מ"ב או' ע"ג.

קצז) ש"ס בהג"מ. אבל העיקר לאסור וכו' משום דס"ל דלא אמרינן באיסור דרבנן שאיסור יולא מחיובה לחיוב ע"י מליחה ומש משערין בשאר איסורין בסי' היינו משום מילחא דפסיקא שלא נלערך לשער בין שמן לכחוש ואזלינן בזה אף לסקל כמ"ש צו"ד ס"י ק"ה אי"כ אף בחמץ די בסי' ועוד דדוקא באיסור ששייך בו שמנונית משערין בסי' אבל לא באיסור חמץ דלא שייך בו פעפוע. ועוד דבמקום שיש עוד לך להחיר סמכין אשאלותה דסבר חמץ בטל בסי' ואין לך לך היתר גדול מזה שסרבה גאוים ס"ל שאין בטעם מהפשט במליחה ויש לעשות פשרה לאסור אותה חחינה כמ"ש סע"י י"א ולאסור אותה מ"א וכו' לא וסרולה להחמיר יפסוק לשרוף אותה חחיכה ולהשקות האחרות המונחות עמה בחבינה. ועוד יש להחיר שאר חחיכות בהנאה ע"י פרוין וכמ"ש ס"י חמ"ז סע"י א' עכ"ל רמ"א בהשו' ס"י כ"ח. וכ"כ בהשו' מ"ב ס"י ס"ט. מי"א ס"ק ל"ג. וסע"י סק"ך כתב מאחר שראינו צוה מחלוקת קמאי ובתראי יש לנהוג כה"ל למעשה בדרך זה דאם נמלח חטה על צמר מלוח ביבש צ"ל ליר יש להחיר להשקות הכל בדרך זה דמקום המליחה יקולף והשאר ישאף כיון שאין בו אלא ספק נגיעה ולא יאכל ממנו בפסח אלא ישכנו לאחר פסח וזה ודאי אין בו מכשול כיון דלכרבה רבואתא גדולים ואחרונים אכלי ליה ואין לא תשיבין ליה אבל אם נמלח החטה בתוך הליד של צמר או דגים או חסוד כמבואר וכ"כ אם מונח שם מעלי"ע וכו' דינו כל

אורח חתוכה כולם שנתלאת החטם עליה ולסחור האחרות על ידי קליפה קלה ואם רוצה יוכל למכור הכל לאינו יודעי כמו שנחבאר סימן תמ"ז סעיף א' אף על גב דאין נוהגין כן בשאר תערובות חמץ כן נראה לי:

הרנגולת

כף החיים

(ג) **שם** בהגה. יוכל למכור הכל לעכו"ם כמ"ש סי' תמ"ז וכו' ט"ס הוא וכל"ל יוכל למכור הכל לעכו"ם אע"ג דאין נוהגין כן בשאר תערובות חמץ כמ"ש בסי' תמ"ז ור"ל דכאן במליחה קיל טפי משאר תערובות חמץ הכזו בסי' תמ"ז. ט"ז סק"ך. וכ"כ המאמ"ר אוי"כ.

(ד) **כתב** בתשו' ל"ל סי' ל' דאם נשאר מעט שבר בכלי ונעלו בחוכו מים והדיוחו זו צער אחר מליחה בפסח דאדמוקר ליה בלע ויש לו דין חטה שנמלה עם התרנגולת לכל אי מן הדיועות שבסעי' זה יעו"ש והצ"ד ח"י או מ"ו כתב שבספרו מנ"י כלל ו' ס"ק כ"ג השיג עליו לפי שבה בנין קצוץ על יסוד רעוע כי המים מצטלנין כה המלה ואין לו רק דין לזון ואינו נאסר ע"י שטיפה בעלמא אפי' אית ביה פילי דפסק הרב לעיל סי' תס"ה לאסור באו"ז ה"ד התם שמשפסף היטב צמורסן או גשרה בחוכו משא"כ בשטיפה בעלמא ותערובת נשבו וכתב ומ"מ נשום חומרא דחמץ העלה שם דיש לקלוף מעט הצער שהדיוחו וכוא חומרא בעלמא יעו"ש. וכ"פ הר"ז אוי"כ. אבל ח"א כלל קכ"ב אוי"כ ח"י כתב דמד נא לריך קליפה כיון דאית פילי ואפי' לא נמלה הצער כלל יעו"ש. ועיין ח"א אוי"כ.

(ה) **וכתב** מ"א ס"ק ל"ג שנתתי שנמלאת חטה בהצית דגים שנמלחו לשם פסח ולזה הגאון מהר"ר צימון מפזנא להשליך אותה שורה לנהר והשאר ימכור לעכו"ם עכ"ל והצ"ד ח"ר אוי"כ ל"ה. חק יוסף אוי"כ מ"ו. חמ"מ סוף אוי"כ ט"ו. ומיהו לפי דברי הט"ז שכתבנו לעיל אוי"כ קל"ז משמע דא"ל לאסור כל השורה יעו"ש. וכ"כ צ"ה. (ו) **כתב** מהר"ם מלובלין בתשו' סי' ל"א על ארבעה תרנגולת שנמלחו קו"פ ובאחת מהם היה הזפק מחובר מלא חטים שאותה התרנגולת שבה הזפק היא לצדה אסורה דאע"ג דפסק הרמ"א צו"ד סי' ק"ה דחמץ בפסח אינה אסרת אלא כדי קליפה לכ"ע מ"מ לא מלאני לבי להסיר אותה התרנגולת מאחר שהיה שם חמץ הרבה אבל שאר התרנגולות כולן מותרות יעו"ש והביאו מ"א שם והפרי"ח בסוף הסי' וכתב שם הפרי"ח דלו נראה להסיר אף אותה תרנגולת מטעם דעור הזפק מפסיק וסגי במקום קליפה ומיהו לפי מ"ש בסעי' י"ד להחמיר להעמיק כל סביבות החטה ה"ג יש להסיר מעט סביבות הזפק ושאר התרנגולת מותרת יעו"ש והיינו לפי פסק הש"ע אבל לפי מ"ש מור"ם ז"ל בהגה דהעיקר לאסור אותה חתוכה כולה וכו' ח"כ ה"ג יש לאסור אותה תרנגולת כולה שנמלה הזפק בתוכה ואפי' אין זו אלא חטה אחת אבל שאר התרנגולות מותרות אפי' בלא קליפה כמ"ש לעיל אוי"כ קל"ד יעו"ש. ומ"ש עו"ש הרמ"א ששם תשו' מהר"ם הכזו צענין חטה שנמלאת בחצית כרוז וכו' כבר כתבנו ע"ז לעיל אוי"כ קמ"א ומשם ואילך קחנו משם.

(ז) **אם** נמלא חטים בכלי נשר בצער מליח וז"ל דנאסר הכלי צוודאי או בלא ציר דנאסר הכלי כ"כ עכ"פ אם הכינו אח"כ צער לשם ומלחו מליחה גמורה ולא יש ציר בשולי

מה שמונה בחוף הציר כאלו נחבשל בקדירה אי' והכל אסור ולריך ציעור כמ"ש צו"ד סי' ק"ה בכבוס צליר או בחומץ דציעור מוטע הוי כמבוסל אבל מה שמונה למעלה מן הציר ושהנו ג"כ עד אחר הפסח כי אין מפעפע צליר למעלה כמבואר צו"ד סי' ס"ט סעי' ח"י דאין פעפוע למעלה צליר ומשום הכי מה שנוגע בצער שבחוף הציר וקלפנו והשאר ישא אוהו או יעסה כמ"ש רמ"א בסיפא דימכור הכל לעכו"ם. ונראה דגם זה יקלוף מקום החטם החלס כי זהו חמץ גמור ויעסה כמ"ש בסמוך עכ"ל. והצ"ד ח"י אוי"כ מ"ח וכתב דדבריו נראים נכונים וכ"ש אם החטם אינה מצוקפה (עיין לעיל אוי"כ קפ"ו) דאין להחמיר במליחה כלל יעו"ש. אמנם חק יוסף אוי"כ מ"ד כתב דאין לזון מדברי מור"ם ז"ל וכ"כ המאמ"ר אוי"כ דאין להחמיר כלל יורה ממנו שהחמיר מור"ם ז"ל דבתשובתו סי' כ"ח האריך וסכריות הדבר בראיות נכונות יעו"ש. וע"כ נראה אם אפשר להסחורו עד לאחר הפסח או למכרו לעכו"ם בלא הפסד כ"כ יש לעשות כמו שפסק הט"ז אבל אם יש פסידא או מניעה שמחה יו"ט אין להחמיר יוחר ממה שהחמיר מור"ם ז"ל וכ"ש בלא נחבקה החטה רק נחרכה. ועיין לקמן אוי"כ.

קצה (ב) **כל** מקום שמקילין נחמנת שמחת יו"ט יש להקל אפי' בחו"ה שאף הוא בכלל יו"ט לענין שמחה כמ"ש בסי' תקכ"ט. ר"ז אוי"כ ס"ה.

קצו (ב) **וכל** מקום שמקילין נחמנת הפ"מ אם יוכל להשקות עד לאחר הפסח או למכור לעכו"ם בפסח ולא יהיה שם הפ"מ אין להקל. ר"ז אוי"כ ס"ד.

(ג) **שם**. בהגה. ע"י קליפה קלה. והיינו אם יש לספק שנגעה החטה גם בהם כמ"ש לעיל אוי"כ קל"ד יעו"ש. ואף שידעין צוודאי שלא נגע אלא באחת מהן ולא ידעין באי זהו נגע מדינא כולם אסורים וטעוין קליפה דחמץ בפסח לא בטל צרוז כמ"ש סי' תמ"ז סעי' ט' וא"כ אם נתבטלה בלא קליפה אסרת תערובתו. מ"א ס"ק ל"ג. חמ"מ אוי"כ ט"ו. ר"ז אוי"כ נ"ד. ח"א כלל קכ"ב אוי"כ ק"י מ"ב אוי"כ ע"ה. ועיין לעיל סי' תמ"ז אוי"כ כ"א.

(ד) **ואם** יש להסתפק שמה לא נגעו חתיכות אחרות בהאי חתיכה (שנמלה עליה חטה) אינן לריכין קליפה. עו"ש אוי"כ ט"ו. מיהו מדברי מ"א הכזו משמע דגם צב"ג לריך קליפה אלא דאין הקליפה אסרת אם נתבשל בלא קליפה יעו"ש וכ"מ מדברי החמ"מ וח"א שם.

(ה) **שם** בהגה. ואם רוצה יוכל למכור הכל לעכו"ם. אפשר לומר דר"ל דימכור דוקא שאר החתיכות וא"ל קליפה אבל אותה חתיכה לעולם בשריפה. אי"ז וכ"כ בספרו ח"ר אוי"כ ל"ה. אבל מדברי הט"ז שכתבנו לעיל אוי"כ קל"ז משמע דכאן שהוא רק ע"י מליחה מקילין למכור גם אותה חתיכה ורק שיקלוף תחלה מן הצער במקום שנמלאת עליו החטה יעו"ש. וכ"כ החמ"מ אוי"כ ט"ו. מ"ב אוי"כ ע"ו.

(ו)

טו ג תרנגולת צלוויה שנמצאת בה חטה מבוקעת בתוך הפסח חותך מקום פיעפועו לפי אומדן הדעת ויש אוסרים את כולה לפי שכשמהפכים השפוד מתפשט הטעם בכל התרנגולת והן יש מי שאוסר כל התרנגולת הצלויות עמה באותו שפוד הנוגעות זו בזו כי ע"י היפוך השפוד מתפשט מזו לזו: טז ו חטה או שעורה שנמצאת בזפק העוף לאחר שהבהבו אותו העוף מותר והחטה והשעורה צריך לשרפה ודלא חשיבי כמעוכלים:

באר הגולה
ג טור בשם הרא"ש
בשם ר"א ממין
לנוסח הכ"י וכ"כ
אורחות חיים
ד טור בשם הרמב"ם
ה שם בשם הרא"ש
אבן וסרין ספ"ג דפסחי' וז"ל
הזפק חשיב קליפה ו טור בשם אבן הרא"ש דאין ללמוד
אוסר מטומאה דלענין אוסור לא הוי עיכול וכ"כ
התוס' בחולין ל"ז ומדברי פסק ב' דפסחים והגהות
מ"ו בפ"א בשם ס"ה:

כף החיים

בשולי הכלי אין מליחה לכלים להפלים אף משסו ואם יש ליר אח"כ אוסר ונטיף עד הלילה א"ל לשער כ"א כ"ק מכלי.
מש"ז או' ק'.

שלא

רטו) ש"ס. לפי שכשמהפכין השפוד וכו' משמע מהכא דאי צרור שלא הפכו השפוד (או שנללה ע"י גחלים) דאין לאסור יותר מכדי מקום פיעפועו. ולדעת הרב בהגה (בסעי' הקודם) ודאי דאין להקל כללי יותר מנמליחה ואדרבא אפ"כ מסתברא דאפי' מאן דפליג במליחה להקל מודה דכללי יש להחמיר. עו"ש או' ט"ז. מ"ב או' פ"ג.
רמז) ש"ס. וכן יש מי שאוסר כל התרנגולת וכו' דס"ל דהפיכת השפוד הוא כמו ניער וכיסה שמתפשט בכל החתיכות. ביאורי הגר"א.

רח) חטה חמולס שנמלחה בפסח בחוץ הקדירה שטמנו בס חמין בשנה מותרין שאר הקדירות והחזשילין שבחז"ק. ח"י ר' עקיבא איגר ס"י כ"ו. כ"ד"ג או' ח"י. ועיין לעיל ס"י חמ"ז או' כ"ז.

ריז) ש"ס. וכן יש מי שאוסר כל התרנגולת וכו' וכן עיקר א"ר או' ל"ו. וכ"כ החמ"מ או' ט"ו בשם האחרונים דהכי הוא המנהג כדעת האוסרים.

רט) סעי' ט"ו. תרנגולת ללויה שנמלח בה וכו' פ"ז שנמלח בחוץ התרנגולת ד"ל שנתחמלה במים שהודחה בו אבל אם נמלח על התרנגולת א"כ אם איתא דהוי משעת הדחה היה נופל וע"כ השתא נפל ושומן הוי כמו פירות ואינו מחמין. ח"א כלל קפ"ב או' כ"ד. ועיין לעיל ס"י תס"ב או' ח'.

ריח) ש"ס. הוגעות זו בזו וכו' אבל אם אינם נוגעות אין אוסרות ולא אמרינן דהצליעה הולכה

ר"ו) ש"ס. חטה מבוקעת וכו' ולפי דברי מור"ם ז"ל לעיל בסעי' ט"ו ה"ה אפי' לא נתצקעה רק שנתרככה כמ"ש לעיל או' קפ"ו יעו"ש אבל אם לא נתרככה אינה אוסרת כלל.

פ"ל הכלי כמ"ש ביו"ד ס"י ל"ב דהתם מייירי צבישול וא"כ אם התרנגולת שמינה אפי' אינן נוגעות אוסרות הכל. מ"א ס"ק ל"ו. והב"ד האחרונים. וכ"כ הפר"ח (אלא שדעת הפר"ח אין לאסור כ"א דוקא צנתצקעה החטה כמ"ש לעיל או' ק"ב) שכל התרנגולת שנללו בשפוד אפי' אינן נוגעות זו בזו נאסרו כולן לפי ששמוניית התרנגולת שנאסרה נוטפת על האחרות וכתב דהכי נקטינן להחמיר ודלא כפסק הש"ע יעו"ש. והדג"מ כתב על מ"ש הנ"ל אפי' אינן נוגעות אוסרות הכל היינו כדי קליפה או כדי נטילה ולא יותר וכ"כ המח"ש על דברי מ"א הנז' דהאחרות שאינן נוגעות אינן נאסרות אלא כ"ק יעו"ש וח"י או' נ"ג כתב על דברי מ"א הנז' דצאינה מבוקעת אין להחמיר ומשמע דאפי' קליפה א"ל לאותן האחרות שלא נגעו אם אין החטה מבוקעת. והמק"ח או' ט"ל כתב דאפי' במבוקעת יש להקל יעו"ש. נמלח דרבו הדעות צ"ב וע"כ נראה דצאינה מבוקעת רק שנתרככה שיש פלוגתא צ"ב כמ"ש לעיל או' ח"י ואו' ק"ב יעו"ש וגם צאלו האחרות שלא נגעו ג"כ איכא פלוגתא ויש מתירין ע"י קליפה אפי' צנתצקעה החטה א"כ צ"ל נתצקעה החטה וע"י קליפה אותם האחרות שלא נגעו יש להחמיר אותם בשופי.

רי"א) ש"ס. חותך מקום פיעפועו וכו' היינו שמעמיק כל סביבותיה וכמ"ש בסעי' הקודם. ביאורי הגר"א. וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או' כ"ד דחותך מקום פיעפועו היינו כדי נטילה. ומינהו בר"ז או' נ"ט כתב דמן הסתם אינו אוסר יותר מכדי קליפה. ועיין לעיל ס"י תמ"ז או' טו"ב.

רי"ב) ש"ס. חותך מקום פיעפועו וכו' והיינו בתרנגולת כחושא אבל אם היה שמן מקום נגעה של חטה נאסרת כולה דמפספע כולה וכמ"ש בס"י תמ"ז סעי' א' מ"א ס"ק ל"ד. ח"י או' ו' חק יוסף או' מ"ח. מק"ח או' ל"ז. ולפי מ"ש מור"ם ז"ל בסעי' הקודם אבל העיקר לאסור אותה חתיכה כולה וכו' ולא מחלק בין כחוש לשמן א"כ ה"ה הכא אף בכחוש יש לאסור כולה דלא גרע לוי מנמליחה וכמ"ש האחרונים. מינהו בר"ז או' נ"ט כתב דאם לא נתצקעה החטה רק שנתרככה דבהפ"מ או במקום מניעת שמחת יו"ט יש לסמוך על בקיאותינו אם הוא כחוש ולהחמיר אפי' צאכילה לאחר שיסיר ממנו כדי קליפה כמ"ש ביו"ד ס"י ק"ה עכ"ל. ולפי מ"ש צ"ח הקודם לריך כדי נטילה. וכ"ז בשללה צקדירה או ע"ג גחלים כמ"ש בר"ז שם או' ס' או בשלא הפכו השפוד כמ"ש לקמן או' ר"ד יעו"ש.

רי"ג) ש"ס. ויש אוסרים את כולה וכו' דס"ל היפוך השפוד הוא כמו דבר המפספע שאוסר את כולו אבל אינו יולא מחתיכה לחתיכה. ביאורי הגר"א.

רי"ד) ש"ס. חותך מקום פיעפועו וכו' היינו שמעמיק כל סביבותיה וכמ"ש בסעי' הקודם. ביאורי הגר"א. וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או' כ"ד דחותך מקום פיעפועו היינו כדי נטילה. ומינהו בר"ז או' נ"ט כתב דמן הסתם אינו אוסר יותר מכדי קליפה. ועיין לעיל ס"י תמ"ז או' טו"ב.

רי"ה) ש"ס. חותך מקום פיעפועו וכו' היינו שמעמיק כל סביבותיה וכמ"ש בסעי' הקודם. ביאורי הגר"א. וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או' כ"ד דחותך מקום פיעפועו היינו כדי נטילה. ומינהו בר"ז או' נ"ט כתב דמן הסתם אינו אוסר יותר מכדי קליפה. ועיין לעיל ס"י תמ"ז או' טו"ב.

רי"ו) ש"ס. חותך מקום פיעפועו וכו' היינו שמעמיק כל סביבותיה וכמ"ש בסעי' הקודם. ביאורי הגר"א. וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או' כ"ד דחותך מקום פיעפועו היינו כדי נטילה. ומינהו בר"ז או' נ"ט כתב דמן הסתם אינו אוסר יותר מכדי קליפה. ועיין לעיל ס"י תמ"ז או' טו"ב.

תסח שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות. וכו' י' סעיפים:

א * העושה מלאכה בערב פסח מחצות ולמעלה - היו משמתין אותו ואפי' לעשות בחנם אסור א משנה פסחים כ"ב ב ע"ס כנמי ויש

כף החיים

ולכן אינן חשובין כמעוכלין עד שנשתברו שם צמיעו אבל אם אכל מורסן וכיוצא בו מדברים רבים שזדאחי נלעסו צפיו אם שהו צמיעו כשיעור עיכול דהיינו מעלי"ע הרי הם כמעוכלים לגמרי ונפקע מהם איסור חמץ ואם הקיאו דרך בית הרעי אפי' בחיך מעלי"ע נפקע מהם איסור חמץ אבל אם בלע חטים ושעורים וכיוצא בהן והקיאו כשהן שלימים אף ששהו צמיעו יותר ממעלי"ע לא נפקע איסורן וכן אם בלע שאר איסורין דינו כחמץ בפסח לענין זה. ר"ז ה"ו ס"ג. ומיהו עיין בתשו' משיבת נפש סי' י"ב שכתב דשיעור עיכול י"ל דהוא ד' מילין וא"כ בשיעור מועט הוא עיכול ואין להחמיר באיסור משהו דרצון וזפרט בלא נחצקעה. פ"ת.

רבט) **שם**. דלא חשיבי כמעוכלים. והא דתנן במס' אהלות בעופות וזדגים כדי שתפול לאור ותשרף. עיין בטור שהביא פלוגתא בזה וכתב ש"ח שאין ללמוד איסור מטומאה ולזה הסכים אביו הרא"ש ז"ל יעו"ש. וכ"פ כאן בש"ע. וכ"פ הלבוש. וכ"כ דעת האחרונים. ועיין לעיל אוי קס"ו. ועוד עיין מזה ביו"ד סס"ו קפ"ג בטור וב"י ובאחרונים שם.

ר"א) **כתב** צמ' התניא כל ענייני פסח לא יעשה ע"י עכו"ם. מ"ח סוף הסי'.

ר"א) **והיבא** שיש טורח רב או ספק איסור אין להאמין לגשום ג"כ. וראוי שכל ענייני פסח יהיו נעשים ע"י גדולים זכרים בני דעת כ"ש עשיית המלה. א"ח או ל"ז.

א) **סעי'** ה'. העושה מלאכה צע"פ מחצות ולמעלה וכו' הטעם מפרש בירושלמי משום דזמן קרבן פסח מחצות ואילך וציוס שיחיד מביא קרבן אסור צעשיית מלאכה ומה שאינו אסור צמלאכה צע"פ אלא מחצות ואילך לפי שאינו ראוי להקריבו עד חלות ואע"ג דהאידיגא ליכא ק"פ כיון שנאסר אעפ"י שבטל הטעם לא בטל האיסור. תו' והר"ן ר"פ מקום שנהגו. וכ"כ הרא"ש שם והביא ראיה לדבר יעו"ש. והצ"ד צ"י. מיהו רש"י שם כתב הטעם כדי שלא יהא טרוד צמלאכה וישכח ציעור חמנו ושחיטת הפסח ותיקון המלה לאורך הלילה יעו"ש והגם דרש"י כתב טעם זה לנוהגין שלא לעשות מלאכה כל היום מ"מ נ"ז: לע"פ שחל בשבת דהגם דליכא ק"פ צע"פ אסור לעשות מלאכה באותו ע"ש לנוהגין שלא לעשות מלאכה כל היום מטעמא דרש"י אבל לפי טעם התו' והר"ן והרא"ש כיון שאינו רק משום קרבן וצע"פ ליכא קרבן שרי וכמ"ש לקמן אוי ג' יעו"ש. ומשמע מצ"י שלא הביא רק דברי הר"ן והרא"ש דלא ס"ל כטעם דרש"י וכ"כ הלבוש רק טעם דהתו' והר"ן. וכ"כ הט"ו סק"ב. מ"ח סק"א. וכ"כ הפר"ח דטעם זה עיקר דלא כרש"י יעו"ש. וכ"כ חק יוסף אוי א' טעם זה דהתו' והר"ן. מואמר אוי א' ר"ז אוי א' ח"א כלל קכ"ט אוי ב'.

ב) **וכתבו** שם התו' דמשמע שם בירושלמי דמדאורייתא אסור

מ"מ כאן דאין שייך פעופע בחטא סגי בקליפה ותו דהצבוב עדיף מל"ל. וכ"כ מ"ח ס"ק ל"ז דהצבוב הכל מודים דשרי. וכ"כ א"ח או ל"ז דהסכמת האחרונים דהצבוב עדיף מל"ל ודלא כצ"ח. וכ"כ חק יוסף אוי ו' וכ"כ השו"ג אוי ל"ג על דברי הפר"ח הנז' דאפי' הרא"ש שאוסר כל העופות בל"ל משום שמהפך השפוד יודה הכא דמותר אפי' שמהפכין העוף ממתה למתה: או משום שער הזפק מפסיק או משום דחמונו קל הוא מל"ל עכ"ל וכ"כ הנה"ש אוי ח"י. וכ"כ העו"ש אוי י"ז. חמ"מ אוי כ"ט. ר"ז אוי ס"א. ח"ח כלל קכ"ב אוי כ"ב. וכתב שם הר"ן דאפי' אם העוף שמן אין להחמיר בו יותר מכדי קליפה.

רבא) **ואם** נמלא החטה חוץ מן הזפק שאין הפסק נ"ל לאסור באכילה ולא בהנאה מיהו קלת משמע מהאחרונים דסגי נמי בקליפה דהצבוב אינו חס כ"כ. א"ח שם. ואם ציטל אח"כ אין לאסור דיעבד צשציל הקליפה. א"ח או ל"ז.

רבב) **ואם** מלגו את התרנגולת עם הזפק כל התרנגולת אסורה שהרי ע"י המים מתערב הטעם בצולה. לבוש. וכ"כ דעת מרן ז"ל בצ"י יעו"ש. ועיין לעיל סעי' י"ב.

רבג) **ואם** נמלא גרגיר חטה אלא התרנגולת בקטרה ולא צתרנגולת עלמה הדעת נוטה להתיר שהרי ס"ס הוא ספק דשמא נתעכל בתוך התרנגולת והת"ל דאינו מתעכל צתרנגולת שמא השתא נפל בקטרה וצתרנגולת מועלם לא היה. מרדכי פ' כל שעה. צ"י לבוש.

רבד) **ונראה** שטוב וכשר המנהג שנהגות קלת הגשים להסיר הקרקצן מכל וכל ט"ס הצבוב והמלוחה. שנהג"ג בהגז"י אוי כ"ד. וכן כשתלה יש להזכיר הגשים שיטלו הזפק קודם הצבוב. עו"ש אוי י"ז. וכ"כ האחרונים. ועיין לעיל אוי קפ"ט.

רבה) **ועיין** בקו' טוב עין שצ"ס ועד לחממים שכתב שצ"ח איזה ימים קו"פ לקנות עופות שצ"ח לו לכל הפסח ולהאכילם מעת קנייתם דוחן ואורז שאין מחמולין וכבר ראיתי לר"ב א' צכתי' שגידד לאסור לקנות תרנגולת בתוך הפסח שאם יהיה צופק חטים נמלא שהוא קונה חמץ. ולי נראה שאם צ"ח לר"ך לתרנגולת אין לבטל שמחת הרגל ויכול לומר צפ"י שאין רואה לקנות הזפק כלל ותיכף לשחיטה כשופתחור וימכר להשליך הזפק לרה"ר סתום כמו שהוא יעו"ש. שעת' אוי כ"ד. ועיין לעיל אוי קי"ד.

רבז) **שם**. והחטה והשעורה לריך לשרפה וכו' דכחמץ חשיבי שנתחמנו מליחת הזפק. לבוש.

רבז) **שם**. לריך לשרפה וכו' אפי' לא נחצקע אלא שנתרפכה צד"ח כשהיא שלימה אבל אם היא שצורה הרי יוכר ששלט בה העיכול עד שנשתברה והרי זו כפרש ונפקע איסור חמץ ממה ואל"ל לצברה ואל"ל שאינה אסרת אפי' כד"ק. ר"ז אוי ס"ב.

רבח) **ובר'** זה בחטה ושעורה וכיוצא בהן מדברים שאפשר שצלטן העוף כשהן שלימים ולא לעסן כלל

ו) שם. משמתין אותו. וא"ל לומר שמכין אותו מכת מרדות אם לא נדוכו. הרמב"ם ה' וי"ט פ"ח דין י"ז. והטעם כתב שם המיי"מ לפי שהשמיטה חמורה מנמכת מרדות כמבואר פ"א יעו"ש. וכ"כ התו' בכתובות דף כ"ה ע"א ד"ה רב הוגא. וכ"ה בפירוש"י קדושין דף ע"י ע"ג. והב"ד ח"י או' א"י והוא משי"ע יו"ד סי' של"ד מלקין בלנע"א. משי"ז או' א"י והוא משי"ע יו"ד סי' של"ד סעי' מ"ג יעו"ש. ועיין לקמן סי' תל"ו סעי' א' וכתשו' שפ"א סי' ס"ד מה שהאריך בענין זה שאין משמתין לת"ח יעו"ש. ועוד עיין לקמן סי' תע"ו או' י"א.

ז) שם. משמתין אותו. גם זה החמירו יותר בע"פ מנשאר ע"ש וי"ט דשם אמרינן מן המנחה ולמעלה אינו רואה סי' ברכה בלוחה מלאכה אבל שמתין לא משמתין ליה אבל בע"פ מחלות ולמעלה שמתין ג"כ משמתין ליה. עו"ש או' א"י והוא מהבג"מ פסחים י' ע"ג. ועיין לעיל סי' רנ"א או' ה'.

ח) שם. משמתין אותו. עבור מציא בגמ' אינו רואה סי' ברכה לעולם ופי' הרא"ש ורש"ל דהיינו בלוחה דבר דוקא ופי' לעולם היינו אף אם יש לו איזה ריוח מזו ויבט לו כנגדו הפסד ממקום אחר. והב"ד בבי"ח והב"ז סק"א. ח"י או' ג' וכ"כ האחרונים. ומשמע מדברי הרמב"ם ה' וי"ט פ"ח דין י"ז דאיסורא נמי איכא וכ"כ ח"י שם. פרי"ח בסי' תל"ו או' ח"י. משי"ז סי' רנ"א או' א"י. ועיין לעיל סי' רנ"א או' ז'.

ט) שם. ואפי' לעשי' בחנם אסור. אם הוא מלאכה גמורה כמ"ש לקמן סעי' ב' בזה ויעו"ש. אכן לרחוץ אחר חלות מותר. מט"מ סי' הקס"ה. וכ"כ בדרש"ה מהר"ל ה' שבת הגדול בזה.

י) שם. ויש מי שאוסר אפי' ע"י עכו"ם. כמו מלאכה דחוי"ה. ב"י בשם סמ"ד. ועיין לקמן סי' תקמ"ג.

יא) שם. ויש מי שמחיר. כ"כ ב"י בשם הרוקח סי' ש"ז דע"י עכו"ם מותר לעשות מלאכה אפי' בצינור דלא שייך אמירה לעכו"ם שבה כ"א גבי שבת וי"ט וח"ה עכ"ל. והב"ד או' א"י והאחרונים.

יב) שם. גסה. ויש מי שמחיר. וכן הוא המנהג. וכ"ה דעה ששי"ע כמ"ש לעיל סי' י"ג או' ז' דכל היכא שכותב הש"ע יש ויש דדעתו לפסוק בסדר אחרונה אלא רק דכשנדרה הראשונה לחומר חושש לה לכתחלה יעו"ש.

יג) שם. ויש מי שמחיר. וה"ה לספר ולעטול הכפרטים ע"י עכו"ם שרי דלא מוסהב לחלק בין מלאכות אלו

לשאר מלאכות אכן מהר"ו דרשוהו אוסר אף ע"י עכו"ם וכ"מ מדברי מהרמ"א ביו"ד סי' של"ט סעי' ג' אבל לפי הדיון נראה דמיקל בשעת הדחק לא הפסיד. מט"מ סי' הקס"ו ורש"ל בצינורו לסמ"ג כתב דמנכ"ג הוא לסתפר אחר חלות ע"י עכו"ם אבל לא ע"י ישראל וכן קבלתי עכ"ל והב"ד הבי"ח וכתב ואעפ"י בדרש"ה מהר"ו ב"י פסח וכן ביו"ד סי' של"ט משמע דאוסר אחר חלות אפי' ע"י עכו"ם מ"מ כ"ל דמיקל בזה ע"י עכו"ם לא הפסיד ובישראל אפי' בחנם

אסור דאין לחלק בין בחנם בין בשכר כיון שהם מלאכות גמורות כדכתב סמ"ד עכ"ל. והפרי"ח כתב דאין להחיר כלל אלא בדוחק גדול משום דסתמא דמילתא מטעם ע"מ אלו ומסייעו יעו"ש אבל סעי' א' ח' כתב דלסתפר מן הגוי

אפי'

אסור. וכ"כ הרא"ש בתשו' כלל כ"ה סי' יו"ד. אבל הר"ן שם כתב אפשר דאינו אסור אלא מדרבנן יעו"ש. ועיין תו' חגיגה י"ז ע"ג ד"ה אלא לאו וכו' שכתבו דש"ס שלנו ס"ל דאינו אסור אלא מדרבנן יעו"ש וכ"כ המנ"ל בזה כלי המקדש פ"ו דהתו' והר"ן לא נחלקו אלא בפ"י הירוש' אבל לש"ס דילן גם התו' מודו דאינו אלא מדבריהם יעו"ש. וכ"כ הרמב"ם בזה יו"ט פ"ח דין ח"י דיום י"ד בניסן אסור בעשיית מלאכה מד"ס כמו חו"ה והוא קל מחו"ה ואינו אסור אלא מחז"ל היום ולמעלה שהוא זמן השחיטה אבל מוכן החמה עד חזי היום תלוי במנהג יעו"ש. וכ"כ הסמ"ג ועכשיו בזה"ל נמי אסור ציום הקרבן מד"ס כח"ה יעו"ש. וכן הכריע הפרי"ח דאיסור מלאכה בע"פ אחר חלות אינו אלא מדרבנן וכדברי הרמב"ם יעו"ש והב"ד או' א"י או' וכתב דכ"ה נמי דעת רש"י יעו"ש. וכ"כ במגן האלף או' ג' דאינו רק מדרבנן.

ג) וכשחל ע"פ ששבת כתב בדרש"ה מהר"ל ה' שבת גדול מי שרואה לפחמיר על עצמו שלא לעשות מלאכה אחר חלות בערב אותו שבת יחמיר משום לא פלוג יעו"ש והב"ד סכנה"ג בספרו פסח מעובין או' י"ג וכתב דאין זה אלא חומרא וס"ס דלא ראה נהרין בזה אפי' דרך חומרא יעו"ש וכן נשאל ע"י סו"א בס"ד ומסיק כיון דרוב ספוי הסכימו לעטם קרבן נראה פשוט דמותר יעו"ש. וכן העלה הרב נחפה בכסף ח"ה סי' ז' דמן סדין מותר גמור הוא והמחמיר הע"ב יעו"ש. מיכו הרב אדמה קודם ח"א ח"ה סי' יו"ד העלה לאסור יעו"ש אמנם בצרכיו או' א"י כתב על דברי אד"ק הנז' דאין ראיותיו מכריעות כלל וע"כ כתב דהעיקר כדברי נחפה בכסף הנז' וכדברי כנס"ג הנז' יעו"ש. ועיין א"ר או' ב' שכתב דבמקום שנהגו לעשות בע"פ עד חלות נראה להחיר בע"פ אחר חלות אף לרש"י שסרו לא ס"ל טעם דטרוד יעו"ש. נמ"א דהסכמה רוב ספוי דטעם האיסור הוא משום קרבן ואף במקום שנהגו שלא לעשות כל היום ע"פ שחל בשבת מותר לעשות מלאכה בלוחה ע"ש ובמקום שנהגו לפשות עד חלות גם לרש"י מותר ומ"מ המחמיר במקום שנהגו שלא לעשות כל היום לחוש לדעה רש"י הע"ב.

ד) שם. מחלות ולמעלה וכו' עיין בשכנה"ג סי' תרל"ו בהגב"י או' ה' שכתב דאעפ"י שהמנהג הוא בע"פ אחר חלות שלא לעסוק בפרקמטיא התם שאני שאחר חלות אסור במלאכה מטעם הקרבת הקרבן משא"כ בפורים ועם כל זה לא ראינו ולא שמענו מי שקנס למי שעשה סחורה בע"פ אחר חלות באקראי וכ"ש בלינע"א יעו"ש. מיכו הרב ב"ד ב"ד ב"ד כתב דסחורה בע"פ שרי יעו"ש והב"ד או' א"י ב"ד ב"ד ב"ד ב"ד כתב דנראה שלא ראה הרב"ד דברי שכנה"ג הנז' מכלל הזכירם. וכתב עו"ש הזכ"ל דכן הנהיג בעירו לסגור החנויות בחלות וכן שמוע שהמנהג בסופי"א יע"א. ועיין לקמן או' ל' ולעיל סי' רנ"א או' ב'.

ה) פועל שאין לו מנה יאכל בפסח שרי לעשות מלאכה בע"פ אחר חלות דלא עדיף מחו"ה דאיכרי מקרא קודם. שכנה"ג בהגב"י או' ה' עו"ש או' ב' א"ר או' ה' שו"ג או' ד' ח"י או' י"א. פרי"ח סעי' ה' חק יוסף או' ה' ח"א כלל קב"ט או' ד' רנ"א או' ג' מ"ב או' ו' ועיין לקמן או' כ"א וכו' תקמ"ב סעי' ב' וכו' תקמ"ה סעי' ג'.

ג' ויש מי שאוסר אפילו ע"י אינו יהודי ויש מי שמתיר (וכן הוא המנהג): ב"ה במה דברים אמורים כשעושה מלאכה להשתכר (או בחנם וכוא מלאכה גמורה לחפור בגדים ממש) (צ"י) אבל מתקן הוא כד"ו

באר הגולה ג' מדרשו ס"ג ד' רוקח בס"י ש"י ה' טור בשם אב"י הטורי וק"כ הרא"ש

קף החיים

אפי' אחר חלוה מותר ולא אמרינן דע"פ מסייע עמו הישראל שמטה אה עלמו יעו"ש. וכ"כ ח"י או"י ד' וס"ג על המ"א ס"ק י"ג שכתב עטס האיסור משום מסייע יעו"ש. וכ"כ בער"ה או"י ה' דמסייע אין בו ממש ודלא כהפ"ח יעו"ש. וכ"כ א"ר או"י ד' דהכח להסחפר ע"י כוחו אחר חלוה וכ"כ הרד"ב ח"א ס"י רמ"ג. וכ"כ סו"ג או"י ד' וכ"פ רמ"ז או"י ד' ח"א כלל קכ"ט או"י ז' מגן האלף או"י ה' וע"כ להחלה ודאי שצריך לזכר לספר קודם חלוה ללאה אליבא דכ"ע ורק אם שנה או נאנס אז יש להחיר לספר אחר חלוה ע"י עכו"ש. וכ"כ האחרונים. ועיין לעיל ס"י ר"ס או"י י"ג. ועוד עיין ביו"ד ס"י קנ"ו שכתב דאין מהפטרין מעכו"ש אלא במקום שמתוין בני אדם וכו' ואפי' כשמגלה במספרים אסור אלא אי"כ יש עמו אחר וכמ"ס ה"ש"כ שם יעו"ש.

יד) ופשוט דישאל אסור לספר לעכו"ש אחר חלוה. מ"א ס"ק י"ג. א"ר שם. ח"א שם.

טו) אבל לספר עלמו אחר חלוה מותר. מבר"י מינץ ס"י ד' כנסיג בסג"י. ש"כ ביו"ד ס"י ש"ט ס"ק י"ב. וכ"כ דעה סו"ג ס"י ז' או"י ד' אבל הפ"ח חלק ע"ז וכחז לאסור. וכ"פ רמ"ז או"י ד' מגן האלף או"י ו' ועיין ח"י או"י ד'.

טז) אבל שחל לו ע"פ חוק ל"י הכותן שיגלה קודם חלוה הואיל ואחרים אסורים לגלה אחר חלוה. מבר"י מינץ שם. והביאו הרב בסג"י ביו"ד ס"י ש"ט ס"י ג' וכנסיג ס"י ז' בסג"י (ומ"ס שם הכנסיג אחר חלוה כבר כתב בשכנ"ג או"י ג' דאין שלשון מכוון יעו"ש) אבל אם חל בשאר ערבי וי"ט אינו מגלה כ"א סמוך לחסוכה כמ"ס שם בסג"י יעו"ש.

טז) וכתב מהר"ו ס"י קל"ג וזכר שמה מבר"י ר"ס ה' יו"ט בסג"י דגם נפילה להפריט אסור אחר חלוה כמו בחו"ש (עיין לקמן ס"י הקל"ב בסג"י) אבל בס"י א"ז כחז להחיר נפילה להפריט אם שנה ליטול קודם חלוה יעו"ש וכ"כ בספרו א"ר או"י ד' והביאו ח"י או"י ד' ובספרו שב"י ח"א ס"י י"ז אלא שכתב שם בשב"י שלא מלאו לבו לסקל נגד מהר"ו ומהר"ל אלא רק יש להחיר ע"י עכו"ש יעו"ש. אבל בהשו"ב ז"ד ס"י רמ"ד הסכים להחיר. וכ"כ בשו"ת זר"א ס"י ס"ג. מחבר או"י ד' ח"א או"י י"ג. ר"ז או"י ו' ח"א כלל קכ"ט או"י ז' קי"ז ש"ע ס"י קי"ג או"י ד' מ"ב או"י ה'. **ח"י סעי'** ב. זר"א כשעושה מלאכה להשתכר. וז"ל אפי' אינה מלאכה גמורה אסור. עו"ש או"י ז' ואפי' לצורך המועד אסור. ר"ז או"י ז' מ"ב או"י ו'.

יט) שם הג"ה. או בחנם והוא מלאכה גמורה וכו' וז"ל אפי' לצורך יו"ט אסור. צ"י. ר"ז או"י ד' ח"א כלל קכ"ט או"י ג' מגן האלף או"י ו' מ"ב או"י ז' ועיין לקמן או"י כ"ג. **ד) וכיבוס** כליו הוא בכלל מלאכה גמורה ואסור. מגן האלף שם. מ"ב שם.

כא) שם בסג"י. והוא מלאכה גמורה וכו' וכל מה דשרי בחו"ש כ"ש דשרי בע"פ כ"מ בגמ' ובפ"י מ"א **(גה)**

סק"ג. ח"י או"י ד' א"ר או"י ד' ח"א או"י ג' ר"ז או"י ה' ח"א שם. קי"ז ש"ע ס"י קי"ג או"י ג' מ"ב שם. ועיין לעיל או"י ז'. **כב) כתב** לחם רב בשם גיטו הגאון מהר"ש דלא יהנו סג"ס בגדים לכובסה אחר חלוה. והביאו א"ר שם וכחז לכאורה נראה להחיר דהא ק"ל כרמ"א דהובגין במלאכה ע"י עכו"ש אחר חלוה ולמס גרע בע"פ אחר חלוה מליחן לכובסה ודוחק לחלק עכ"ל והביאו כמ"ס או"י ד' וכן הכריע מגן האלף או"י יו"ד שסו"א מותר וכחז ודלא כמ"ס בע"פ ז' בשם לחם רב יעו"ש וכ"פ מ"ב שם.

כג) שם בסג"י. והוא מלאכה גמורה וכו' כלל לרינא במלאכה גמורה אף בחנם ולצורך יו"ט אסור אבל היקון אף להצירו מותר בחנם לצורך יו"ט אבל בשכר אסור אף היקון וכן שלא לצורך יו"ט אף היקון וזכרנו אסור. כן העלה בס"י א"ז והביאו בספרו א"ר או"י ו' ועיין בא"י שח"ז בשם סג"י.

כד) שם. אבל מהקון הוא כליו ליו"ט. כגון כלי יסן שחלקלק קלה אם יש בו צורך המועד וכן בגדים שנקרעו קלה רשאי להפריט ולחקנס לצורך המועד אפי' מעשה אומן בין לעלמו בין לאחרים בחנם. ר"ז או"י ד' מ"ב או"י ח' ומיכו מ"ס שם רמ"ז אבל בשכר אסור אפי' לצורך המועד ואפי' מעשה הדיוט עיין נב"י מה"ה ס"י ק"ד שכתב דבגד הצריך למועד מותר להפריט בחו"ש מעשה הדיוט דהיינו כשינוי הכלב ואפי' בשכר יעו"ש. והביאו שש"ח לקמן ס"י הקמ"ב. וא"כ כ"ש בע"פ אחר חלוה דקיל מחו"ש כמ"ס לעיל או"י כ"א דשרי. וכ"כ מ"ב בשעה הליון או"י יו"ד. ועיין לקמן או"י ט"ל. וס"י הקמ"א סעי' ה'.

כה) שם. וכן מי שכותב ספרים וכו' דכיון שדרך לימודו ולעלמו הוא כותב אינה נראית כמלאכה גמורה שבדאי אינו מחייב להחיר גמורה והגונס וכו' דינו כהיקון בעלמא שהחירו לצורך המועד. ר"ז או"י ח' מ"ב או"י ט' ועיין לקמן או"י כ"ה.

כו) שם. וכן מי שכותב ספרים וכו' וה"ה לצורך מלחא כחיבה ד"ה שיסו לו לזכרון. ר"ז שם.

כז) שם. ספרים לעלמו וכו' אבל לאחרים אפי' בחנם אסור. לבוס. פרי"ה. א"ר או"י ז' ר"ז שם. ח"א כלל קכ"ט או"י ג' מ"ב שם.

כח) שם. ספרים לעלמו וכו' כחז הפ"ח אפשר דאף לכתוב לעלמו דרך לימודו אסור אי לא הוי לצורך יו"ט וז"ע עכ"ל והביאו סו"ג או"י ו' וכחז עליו דאשחמוס מנייה לשון המדרש דמדחלי טעמא דמלאכה שמים הוא עוסק משמע להדיא דאפי' לא הוי לצורך שנה ויו"ט אוחו ספר שכותב שרי וכחז ושכ"מ מדשחמו הפ"ו דאף דאינו לצורך שנה ויו"ט שרי וכ"כ נהג יעו"ש. ועיין לעיל ס"י רמ"א או"י ט"ז וא"ו פ"ב.

כט) שם. ספרים לעלמו וכו' בקו"י ישן נוסח כ"י מחידושי דינים מרבני קשישאי קמאי מעסיק ירושח"ו משנה סרס"ט מלאתי דאף לכתוב ספר דרך לימודו אסור ע"פ

באר הגולה
ו משנה שם נ"א.
ז משנה שם.
ח שם נ"א * (כך)
הס דברי הרמב"ם
בפ"ח מהל' י"ט
ומה שאמר וכן
מי שדעתו לחזור הוא כלל לכל הענינים ולמדו הרמב"ם
שם ממעשה דרבה בר בר חנה שם כמו שהביא
ה"ה) (ועיין ב"ב ח"א)

בליו לירוש וכן מי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו מותר: ג ו קודם הצות מקום שנהגו לעשות
מלאכה עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין. סגס ולודין מקום שנהגו שלא לעשות (מכריו)
ודוקא מלאכה גמורות אבל שאר מלאכות אפינו מנסג ליכא (מכריו"ב): ד ההולך ממקום שעושין למקום
שאינ עושין לא יעשה: ז בישוב מפני המחלוקת ה אבל עושה הוא במדבר וההולך * ממקום שאין עושין
למקום

כף החיים

לעשות אפי' מלאכה גמורה עכ"ל וסבילו סעי' [סקי'ג. מ"א
סקי'ג. ח"י או' ח' חק יוסף או' ס' ח"א שם. נמלא דגס
במדינות אשכנז יש כך ויש כך וע"כ כל אחד יחזיק כמנהג
אנשי מקומו.

לז) והרוצה שלא לעשות מלאכה אף במקום שנהגו לעשות
רשאי דהרואס אומר מלאכה א"ל לו ולוח
יוהרא ולא מפני המחלוקת. מש"ז או' ג' ועיין לקמן או' ד"ן.
לח) שם הגס. ודוקא מלאכות גמורות וכן כנ"ל סעי' ז'
בסגס בדיון אחר הלוח יעו"ש.

לט) שם בסגס. אבל שאר מלאכות אפי' מנסג ליכא. ואפי'
במקום שנהגו שלא לעשות ומותר אף לאחרים
בשכר. ח"א או' ו'.

מ) סעי' ד'. הכולך ממקום שעושין וכו' וסינו בדעתו
לחזור למקומו. כן הוא לדעת מ"א וקל"ה מאחרונים
כמ"ס לקמן או' מ"ו יעו"ש. ועוד עיין לקמן או' ס"ג.

מא) ואם דעתו להשחקע במקום שכל לשם יעשה כמנהגם
בין לקולא בין לחומרא. טור. וכ"פ הש"ע ביו"ד
סעי' רי"ד. וכן הסכים הש"כ שם וסבילו ח"י או' ט' וכחז
בספרו מניי על ח"ה כלל ע"ט או' ז' דכ"ה הסכמה ספ"ו
ראשונים ואחרונים יעו"ש. וכ"כ הלבוש. מ"א סקי"ט. א"ר או'
ט' י"א בסגס"ט בשם כמה פו' ר"ז או' ט' ואו' י"ב. מיב או'
י"ד ואו' י"ט. ולא פקע מניס חומרי מקום שילא משם עד
שיוקצע צעיר שנוהגין בו יסחר אבל לא צעיר שאין בה מנסג
קצווע. כנה"ג בהגס"ט בשם רבו מהרימ"ט חשו' כ"י. עו"ש
או' ד' פרי"ח. ר"ז או' ע"ו.

מב) בני אשכנז שמחגוררים במצרים ונשחקעו שם יכולין
לנהוג כקולות הספרדים בפסח וכיוצא ומס' שהיו
מחמירין לשעבר ה"כ בטעות שסברו דחויבא רמיא עליהו
לנהוג כמנהג מקום שילאו משם ויש להחיר להם זולת איסור
לישא ב' נשים דיש בו חרס רגמיה. סרב גו"ר ח"ד כלל ג'
סו' ס' ברכ"י או' ד' וכ"ז אינו ענין רק ליושבי חו"ל אבל
בירושלים שיש להם צ"ד לבדן וסס' ידועים לקבל בפני עצמן
חייבין לנהוג כמנהג מקומם. גו"ר שם. וסבילו י"א בהגה"ט.
ועיין באו' שאח"ז ולקמן או' ס"ה.

מג) אשכנזים המחמירים בפסח בדיון חויג' ודברים
אחרים הבאים לדור מצרים ושאר גלילות
הספרדים המקילים באותם דברים אם יאמרו שנוהגין להחמיר
משום שחששו לסברה הסוברים דחויג' און בודי להקל ואון
להס' החרס לעולם ואם יאמרו שמחמירים משום מנסג יודיעים
שכיוון שאין דעתם לחזור למקומם א"ל להחמיר ואפי' החרס
א"ל ואם רוצים להחמיר במנהגם משום חומרא ופרישות
חע"ב ואין בזה חשש מחלוקת שכלל יודיעים שאשכנזים
מחמירין בדיון חויג'. מטס יוסף ח"ב סו' א' ב' ועי"ש שסא"ר
בחילוקים אחרים בענין הולך ממקום למקום וסרצס להשיב
חבילות חבילות של חסובות יעו"ש. עיקרי דימ"ט סו' ח"י או' כ"ג.

ע"פ אחר הלוח כי ראוי להחמיר בו יותר מחו"ס. הרב מהר"ר
יעקב ממריל עכ"ל וסמיקל כדברי מרן לא הפסיד. מחז"ר
או' ב' ועיין לקמן סו' חקמ"ה סעי' ח' ובדברינו לשם בס"ד.
ל) סעי' ג'. קודם הלוח מקום שנהגו וכו' שלוניקי מקום
שנהגו שלא לעשות ועכ"ז מוכרים סחורכ עד
הלוח דסחירס לא אסירא למכור ע"פ. צ"ד סו' רמ"ג. ברכ"י
או' ג' ועיין לעיל או' ד'.

לא) שם. קודם הלוח מקום שנהגו וכו' ובירושלים סברא
הוא לנהוג שם איסור כיון שמחקבלים שם אף
ממקומות שנהגו בסן איסור. חו' פסחים י"ד ע"א ד"ה שחי.
וסב"ד מ"א סיק' י"ב. וכ"כ ספר"ח דבירושלים יש לנהוג שלא
לעשות בו מלאכה כל היום כמ"ס החו' ונראה דה"ס שאר
מקומות שמחקבלים שם אנשים מהרצב מקומות וכ"כ מהריק"ש.
טו"ג סוף או' ח' ועיין באו' שאח"ז ולקמן או' ס"ה.

לב) ואי מותר להסחפר ע"י ישראל עיין אדרת אליבו
ישראל דף ט' ע"א שכתב שראה פעה"ק מקילין
בזה להסחפר ע"י ישראל אף שהוא מקום שנהגו שלא לעשות
כמ"ס ואין מוחין בידם כיון שהוא לנורך המועד וכסברת
סרצ"ד ודלא כדעת מר"ן יעו"ש. ס' החקנות ומנהגים של
עסיק ירושלי' בדיוני פסח או' כ"ט. וכ"כ צ"ד סו' רמ"ג
דבשלוניקי מקום שנהגו שלא לעשות ואפי"ס נוהגים להסחפר
בפריהסויא עד הלוח ואין פולח פס' ומלפ"ק וכחז דלוח ספק
שמנהגם ע"פ סברה מור"ס ז"ל בהגה לקמן סעי' ח' יעו"ש.
ועיין לקמן או' ע"ג.

לג) שם. עושין. עיין לקמן או' ע"ו שכתבנו לדעת
הרמב"ם שפסק הש"ע דוקא לנורך המועד
יעו"ש. ולדעת המקילין שכתב מור"ס שם יח' שם או' ע"ז יעו"ש.

לד) שם. מקום שנהגו שלא לעשות וכו' וסינו מסכך החמה
ואילך. פסחים כ"ה ע"א ודף ב' ע"ב. וכ"כ
הרמב"ם בה' יו"ט פ"ח דין ח"י. מ"א סקי"ה. ח"י או' ז' וכ"כ
האחרונים. אבל קודם לכן אפי' נהגו בעלס דעתן. רש"י שם
דף ב' וכ"כ סר"ן דאפי' במקום שנהגו שלא לעשות אם נהגו
הלילה בכך טעות הוא עכ"ל. וכ"כ ספר"ח. פרי"ח או' ז'.

לה) שם. מקום שנהגו שלא לעשות וכו' וכיון שנוהגין כן
משום גדר וסויג חלס עליהם ועל זרעם ועל
הבאים לדור שם כמבואר להדיא ביו"ד סס"ו רי"ד יעו"ש.
ח"י או' ו' ר"ז או' ט' ח"א כלל קכ"ט או' ד' מיב או' י"א.
וגס און להס' יסחר בשאלה. הרשב"ה בחשו' סו' ל"ח. כנה"ג
בהגס"ט. עו"ש או' ג' ח"א שם. מיב שם. וכ"כ ביו"ד סו'
רכ"ח סעי' כ"ח יעו"ש.

לו) שם הגס. ולדידן מקום שנהגו שלא לעשות. וכ"כ מט"מ
סו' חקמ"ה. אכן בדרשות מהר"ל ס' שבת הגדול
בהגס כתב דלנו במקום שנוהגין לעשות מלאכה בע"פ עד
הלוח. וכ"כ הלבוש על דברי מור"ס סנז' אפשר שבמקומו נהגו
שלא לעשות קודם הלוח ובשאר מקומות ראיתי סרצס נהגו

למקום שעושין לא יעשה ונותנים עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם ואם עפ"כ לא יתראה בפניהם שהוא בטל מפני איסור לעולם אל ישנה אדם מפני

הבחלוקת

כף החיים

מוד) מי שהלך לחו"ל ושלח אחר אשתו שהיא בח"י ולא ראה לילך ואח"כ נהרצתה ושלחה כלי ביחס ומוכנה ליסע אחר הפסח כל זמן שגופה עדיין בח"י הנסוג בח"י אך משום חומרת המצו לא תאכל חמץ ביום ה' וכן בעל כול זמן שאשתו בח"י ינהוג בח"י. הרב מזבח אדמה. מחבר"ד בקי"א או"ח זכ"ל בסו"י זכ"ל. בע"מ בסו"י זכ"ל. ש"ע בסו"י הל"י. בזה) בחור שגא מחו"ל לח"י דבורו רבנן קשישאי דיעשה בח"י וכן פסק סוראס. אם בחור זה נשדך בבית חו"ל בקי"א ש"ח ולרוד אהם בחו"ל בחור זה שגא ושגא ויעשה בבית חו"ל. הרב סנו"י. מחבר"ד שם. זכ"ל שם. ש"ע שם. ויהבאר עוד מזה לקמן סו"י הל"י סו"י ג' בס"ד קחנו משם.

בלנעה שלא יודע הדבר לשום אדם עכ"ל. וכ"כ מ"ב או"י ז"ל. אבל יוכל ללכת לדרכו חוץ לחחוס העיר ולסקל כמכנה מקומו כיון שדעתו לחזור למקומו. מ"ב או"י ז"ל. ו) שם. ונותנים עליו חומרי מקום שילא משם. כשדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור נוכח אפי' כקולו מקום שהלך לשם. מ"א סק"ט. וכ"כ לעיל או"י מ"א בשם כמה פו"י עו"ש. זא) שם. וחומרי מקום שהלך ושם. אעפ"י שדעתו לחזור מפני המחלוקה. מ"א סק"י. ר"ז או"י י"ג. מ"ב או"י ז"ל. ב) שם. ואעפ"י כן לא יתראה בפניהם וכו' פו"י כשנוכח חומרי מקום שילא משם לא יתראה וכו' מ"א סק"י י"א. ר"ז שם. מ"ב או"י כ"א.

ג) שם. שהוא בטל מפני איסור. אלא יראה עצמו כאלו אין לו מה לעשות. לבוש. ר"ז שם. וכל זמן שלא יראה לפניו שהוא בטל מחמת איסור ליכא מחלוקה דמימר אמרי כמה בטלני הוי בשוקא. פסחים נ"א ע"ב.

ד) ודוקא. הסולך ממקום למקום אבל בן עיר שרצה להחמיר על עצמו אין מקפידים בני עירו במה שרואין אותו מחמיר על עצמו בדברים שסם מקילים. רש"י חו"ד סו"י ק"י"ג. כנס"י בסנה"ט. מ"א סו"י או"י ד' כהב שמדברי ש"ע שכתב לעולם אל ישנה אדם וכו' משמע דאפי' אחד מבני העיר אל ישנה יעו"ש. ובנ"א"ה לריך האדם להסחור מעשיו הטובים שלא יתראו לפני בני אדם בכל מה דאפשר וכמ"ש מסרח"ו ז"ל בשער הקדוש ח"ב ש"ד וסב"ד בס"ק ישמח ישראל דרוש ע"ה"ת פ' ויקרא ונס' ביה יעקב יעו"ש.

ה) שם. לעולם אל ישנה אדם וכו' וכן בשאר כל מעשיו ינהוג עצמו בדרך כל הארץ ולא ישנה ממנהגו ואפי' אין אדם רואהו כדי שירגיל עצמו בדרך כל הארץ וכמ"ש הלבוש בסו"י ב' סע"י ד' יפ"ל ח"ב בסו"י ז' או"י ג'.

ו) שם. לעולם אל ישנה אדם וכו' דבר שמרן מחיר ומור"ס אוסר אם אשכחיו הורס להחיר באשכחיו כמרן לריך השו"י וכפרס. פנים מאירות ח"ב סו"י ק"ך. וכן הספרדים שקבלו הוראות מרן ז"ל אם יסיר דבר שמרן אוסר ומור"ס מחיר אם הורס כמור"ס ז"ל לריך השו"י וכפרס. כ"כ הרב חיד"א בס' ועד לחכמים ח"א מע' ט' או"י וי"ד יעו"ש. וכ"כ בשם הגדולים מע' ספרים מע' ט' או"י י"ב.

וכ"כ הפתח"ד בסו"י רמ"ה או"י וי"ד. וכ"כ מסרח"פ בס' חקקי לב חו"ד סו"י מ' דף גין ע"ד ובספרו רמ"ה סו"י חו"ד או"י ג' ובס' מליח סו"י ב' או"י כ"ג. מ"א או"י כ"ג. נכד נכדו לסקל כדברי מור"ס ז"ל או כשברה אחת פוסק אין למחות וכמ"ש לקמן או"י כ"ט יעו"ש.

ז) וכתב שם בשם הגדולים וכבר יודע דבארץ הלבו וארץ מצרים וערי בסח"אין דמשק וארס לובס וערי פרס וגלילות עורקיא"ס וערי המערב קבלו עליהם הוראת מרן ז"ל וכמ"ש מסרח"מ בחשו"י ושאר אחרונים. זולתי צדיני ממונות שנסגו בעורקיא"ה לומר קום לי עכ"ל ומ"א זאלו המקומות שנסגו שלא לומר קום לי צדיני ממונות נגד מרן ז"ל

מו) שם. לא יעשה ביישוב וכו' ומיירי שדעתו לחזור למקום שעושין ולפיכך ביישוב לא יעשה מפני המחלוקה אבל במדבר דליכא מחלוקה מותר. עו"ש או"י ד' וכ"כ המ"מ פ"ח מה' יו"ט דין ק' בשם הרב מפרשים דדוקא דעתו לחזור אבל באין דעתו לחזור אפי' במדבר אסור יעו"ש וכצ"ל מ"א סק"ה ומשמע שכן מפרש דברי ס"ע. מ"א ס"י ב' יו"ד וספ"ה"ה בסע"י ז' וח"י או"י ע' כהבו לפרש בדברי ס"ע שהוא ל' הרמזים בסי' יו"ט פ"ח דמיירי באין דעתו לחזור וכ"כ ק"ת רבנוה"א וכל אחד לדרכו פנה ליהן טעם דאם אין דעתו לחזור למס לא סובקע כמוהן יעו"ש בדבריהם וסוף משום דקוקסה לסם מסוף הסע"ף שכתב וכן מי שדעתו לחזור וכו' משמע דהכא מיירי באין דעתו לחזור אבל המ"א בס"ק י"ב חו"רן ז' דהכא מיירי לענין מלחכה דח"א לעשות בלנעה ולפיכך גם בדעתו לחזור לא יעשה רק במדבר ובסוף הסע"ף מיירי במלכא ושאר דברים דאפשר לעשות בלנעה ולפיכך אם דעתו לחזור יעשה בלנעה יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י וי"ד ואו"י י"א. מ"ב או"י י"ד. ועיין לקמן או"י ס"א.

מז) שם. לא יעשה ביישוב וכו' דוקא ביישוב ישראל ואם הוא חוץ לחחוס הוי כאלו הוא בחוץ העיר. מ"א לקמן סו"י הל"י סק"ה. מ"ב סו"י ז' או"י ט"ז. וכ"כ הר"ז או"י יו"ד דאף בדעתו לחזור אין לעשות מלחכה רק מחוץ לחחוס אבל בחוץ החחוס אסור לשנות מנהגו מפני המחלוקה יעו"ש. ועיין לקמן סו"י הל"י או"י ג"ן.

מח) שם. אבל עושה במדבר. ואם עדיין הוא חוץ לחחוס העיר אפי' אין דעתו לחזור שרי. ר"ן. מ"א סק"ה. ר"ז שם. אבל אם כבר בא פעם א' לתוך העיר אפי' ילא אח"כ משם וסוף חוץ לחחוס מ"מ אסיר כיון שכבר קבע שם. מחס"ש. ר"ז שם. מ"ב או"י י"ד. ועיין לקמן סו"י הל"י או"י ד"ן. מ"ב) שם. אבל עושה הוא במדבר. וה"ה דמותר לעשות מלחכה במקום לנוע שאין בני אדם רואין אותו. עו"ש או"י ד' וכ"כ ק"ת רבנוה"א כדי לחלק בין דעתו לחזור לאין דעתו לחזור אבל המ"א סק"ז כתב דבמלחכה ח"א לעשות בלנעה כמו שאר דברים דשרי כשדעתו לחזור. וכ"כ הר"ז שם דאפי' רואה לעשות בלנעה אסור דח"א למלחכה לטווח כ"כ

המחלוקת. וכן מי שדעתו לחזור למקומי נהג כאנשי מקומו בין יתקל בין להחמיר והוא שלא יתראה בפני

כף החיים

ז"ל אם הוא דוקא מ"ש בש"ע או גם מ"ש בחש"י עיין רב פעלים ח"ב ח"מ ס"י ז' מה שהאריך בזה והביא סברה ספוי שחולקים בזה והעלה בדבר הכחוש בחש"י וכול לענין המוחזק לומר קים לי ואין לנו לסוליא ממון מידו יעו"ש. ועיין ברכ"י ח"מ ס"י כ"ה מה שהאריך בדיני קים לי קחנו משם.

חן וכתב ע"ש בשם הגדולים דבארץ הלכנו נהגו איזה חומרות להחמיר כמור"ם ז"ל אך אין מוחין במו שנוהג כמרן עכ"ל. וכ"כ בצרכ"י ח"מ ס"י כ"ה או י' דאין בני איזי בחר מרן גרידא אם לא שיהיה לחומרא דראוי לחוש להחמיר ומ"מ אין למחות ח"ו בעושה כפסק מרן עכ"ל וכ"כ ב"י ס"י ש"ד בשו"ב דבכמה דינים מאיסור וסתר פשט המנהג להחמיר הגם דמרן מקל יעו"ש. וכ"כ בספרו חיים שאל ח"א ס"י ט"ו דהגם דקבלנו הוראות מרן ז"ל באיסור וסתר חוששין על הרוב לכתחלה לדברי מור"ם ז"ל וכ"כ בספרו טוב עין ס"י ח"י או ס"ה יעו"ש ומיכה עיין בחש"י חק"ל מה"ב ח"מ ס"י ד' דף פ' שביא דברי הגאון מהר"מ סו"ן ז"ל שכתב שברוב דיני יו"ד והאי"ע אכחו מחמירין בא"י נגד פסק מרן ז"ל והביא ג"כ דברי הצרכ"י בחו"מ ס"ו וכחב לדירו חזי שאין דבריו כ"א לח"ה צביחו דרשאי להחמיר לעצמו אבל דיון הקבוע אינו רשאי להורות אפי' להחמיר נגד דעה מרן ז"ל יעו"ש. אכן משאר דברי סח"ד"ה הנז"ל משמע דבאיסור והיתר יש להחמיר לכתחלה אף לסורו וכ"ש אם גם האחרונים מסכימים להחמיר או לאסור אך במקום הפסד או שעה סדק ודאי דיש להקל כדברי מרן ז"ל. וכ"ז אינו ענין אם כבר נהגו לסקל או להחמיר נגד מרן ז"ל דכיון דבכר נהגו כרי קבלו עליהם סברה הפוסק הו"א ואין למחות כמ"ש בא"י ש"ח"ז. וגם כ"ז אינו ענין לאיסור ערוס כמ"ש הגאון מהר"מ אלגאזי בשו"ת שמהח יו"ט ס"י י"א דמיד ע"ג וס"י י"ב דמ"ע ע"ג דאף לדיון דפסקין כמרן ז"ל בענין איסור ערוס בגיטין וקידושין ויבוס וחליצה אנו נוהגין בכל אי' להפוס כל החומרות של כל ספוי יעו"ש וס"ד צ"ה החקנות ומנהגים של ירוש"ה דדיני קידושין או ז' וכ"כ רב פעלים ח"ב חו"מ ס"י ג' דבעיר בגדאד יע"א בחר מרן גירון וצדיני גיטין וקידושין המנהג ברור למיזל לחומרא אפי' בדבר שפסק מרן ז"ל להקל וכמ"ש הגאון מהר"מ ז"ל על מנהג עה"ק ירוש"ה יעו"ש. וכחב בשו"ה חקי חיים ס"י ח' דף י"א ע"א דגם בענין המקואות חשיב איסור ערוס לעבר אשכ לבטלה מאיסור כרה יעו"ש. ואכמ"ל.

נט) וכתב מרן ז"ל בהקדמתו לז"י וז"ל ואם בקלת ארלות נהגו איסור בקלת דברים אעפ"י שאנו נכריע בהיפך יחזיקו צוננהגם כי כבר קבלו עליהם דברי החכם האוסר ואסור להם לנהוג היתר כדאיתא צ"י מקום שנהגו עכ"ל, וכ"כ בצ"י ס"י רמ"ה בענין אם מותר להפליג בצפינה פחות מג' ימים קודם שבת לענין הלכה במקום שנהגו היתר היפך הכרעתו אין מוחין בידם כיון שיש להם על מי שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ בצ"י יו"ד ס"י

ל"ו ד"ה נימוק בשרה דלענין הלכה כיון שהר"ף והרמב"ם הסכימו לאסור להם שומעין אם לא במקום שנהגו כדברי המתירין עכ"ל וכ"כ צ"י ד"ה וכבר כתבתי וכו' יעו"ש. וכ"כ בחש"י מטה יוסף ח"ב יו"ד ס"י ז' דף כ"ג ע"א כי יש כמה פרטים דנהגין דלא כפסק מרן ז"ל וכ"כ בחש"י נחפה בצכס ח"א צביאור תוספי הרא"ש דקנ"ד ע"ג על ענין ציב"ש של שבת שנוהגין צו אפי' צ"י דלא כפסק מרן ז"ל בש"ע ח"ה ס"י רס"א יעו"ש. וכ"כ בחש"י חיים שאל ח"ב ס"י ל"ה או ז' בענין כמה פרטים שנוהגין צ"י דלא כדברי מרן ז"ל משום דהם מנהגים קדומים יעו"ש. וכ"כ השו"ג בכללים שצראש הספר ס"י ט"ו וז"ל לא קבלנו עליו הוראת מרן ז"ל אלא בדבר שאינו מלוי נקבע ולא נהגו ככר אבל בדבר שהוא מנהג קדמון לאסור או להתיר אעפ"י שנתפשטו אח"כ הוראת מרן ז"ל המנהג לא זו ממקומו עכ"ל וכ"כ שם צ"י יו"ד. וכ"כ הרב נר מלוא ח"ב בכללי הפ"ו או ש"ן ס"י רנ"ב והצ"ד הפתח"ד ס"י רל"ב או יו"ד וס"י רמ"ה או יו"ד. וכ"כ הרב זכור ליתק (הררי) ס"י ע"ד דקו"ג ראש ע"ג. וכ"כ הרב כפי אהרן ח"א אה"ע ס"י י"א דפ"ב ע"ג וע"ד וצ"ח"ב יו"ד ס"י י"ז וכ"כ רב פעלים בחש"י הנז' דבעיר בגדאד יע"א בחר מרן גירון הן צדיני איסור הן צדיני ממונות חוץ מלוחן דברים הידועים לנו שפשט המנהג כדעת רמ"א בהגה או כדעת שאר פ"י היפך דעת מרן ז"ל דאז חילוק בזה בין דיני איסור להקל הן להחמיר עכ"ל, ואין חילוק בזה בין דיני איסור והיתר ובין דיני ממונות וכמו שהוכיח הרב כפי אהרן שם בח"א מתשו' מהר"מ גלאנטי ס"י ז' ומשאר פ"י יעו"ש. וכן חוזק המנהג עיין בחו"מ ס"י רל"ב סעי' י"ט שכתב דמנהג מצטל הלכה. וכ"כ מור"ם שם צ"י סעי' ד' בהגה יעו"ש ובש"כ שם. ומכל מ"ש בענין מנהג הספרדים שקבלו הוראות מרן ז"ל ממנו יתבאר ג"כ למנהג האשכנזים שקבלו הוראות מור"ם ז"ל שאם מרן ז"ל מחמיר ומור"ם ז"ל מיקל לכתחלה יש לחוש לדברי מרן ז"ל, וכן אם כבר נהגו איזה קולא היפך מור"ם ז"ל. כדברי מרן ז"ל או כדברי אחר פוסק אין למחות ויחזיקו צוננהג הו"א כנז'.

ס) הסכמה קדומה צעה"ק ירוש"ה על כלל ופרט מהספרים הנכנסים שם שלא ילאו חולה לה כיון שצ"ח ע"מ להשתקע ולישוב ותיקון לומדי החורה ג"כ. ונראה מנוסחה שראיתי שנתקנה כדי שימלאו צול ובני עניים וימלאו כלים והכנות לת"ת ולא יתשלמו מחמת חסרונם ויוקרא דלייבה הלקי"ט ח"ב ס"י קפ"ז, והצ"ד צ"ה התיקונים ומנהגים של עה"ק ירוש"ה צדיני ס"ה או ס' ונראה דהסותרים המציאים ספרים להסתחר בהם וק"י מהם האורחים ומולוכים עומס לחו"ל וגם יש שקונים מהם ושולחים לחו"ל לא נכנס צסוג זה כיון שמתחלה ע"מ כן באו ועוד כי כל מה שנמכר אללס יותר מציאים עוד ציותר וכן הספרים הנדפסים צעה"ק ירוש"ה לא נכנסו צסוג זה כיון שמתחלה ע"מ כן מדפיסים אותם לפשטם צכל העולם.

ז"ל אם הוא דוקא מ"ש בש"ע או גם מ"ש בחש"י עיין רב פעלים ח"ב ח"מ ס"י ז' מה שהאריך בזה והביא סברה ספוי שחולקים בזה והעלה בדבר הכחוש בחש"י וכול לענין המוחזק לומר קים לי ואין לנו לסוליא ממון מידו יעו"ש. ועיין ברכ"י ח"מ ס"י כ"ה מה שהאריך בדיני קים לי קחנו משם.

חן וכתב ע"ש בשם הגדולים דבארץ הלכנו נהגו איזה חומרות להחמיר כמור"ם ז"ל אך אין מוחין במו שנוהג כמרן עכ"ל. וכ"כ בצרכ"י ח"מ ס"י כ"ה או י' דאין בני איזי בחר מרן גרידא אם לא שיהיה לחומרא דראוי לחוש להחמיר ומ"מ אין למחות ח"ו בעושה כפסק מרן עכ"ל וכ"כ ב"י ס"י ש"ד בשו"ב דבכמה דינים מאיסור וסתר פשט המנהג להחמיר הגם דמרן מקל יעו"ש. וכ"כ בספרו חיים שאל ח"א ס"י ט"ו דהגם דקבלנו הוראות מרן ז"ל באיסור וסתר חוששין על הרוב לכתחלה לדברי מור"ם ז"ל וכ"כ בספרו טוב עין ס"י ח"י או ס"ה יעו"ש ומיכה עיין בחש"י חק"ל מה"ב ח"מ ס"י ד' דף פ' שביא דברי הגאון מהר"מ סו"ן ז"ל שכתב שברוב דיני יו"ד והאי"ע אכחו מחמירין בא"י נגד פסק מרן ז"ל והביא ג"כ דברי הצרכ"י בחו"מ ס"ו וכחב לדירו חזי שאין דבריו כ"א לח"ה צביחו דרשאי להחמיר לעצמו אבל דיון הקבוע אינו רשאי להורות אפי' להחמיר נגד דעה מרן ז"ל יעו"ש. אכן משאר דברי סח"ד"ה הנז"ל משמע דבאיסור והיתר יש להחמיר לכתחלה אף לסורו וכ"ש אם גם האחרונים מסכימים להחמיר או לאסור אך במקום הפסד או שעה סדק ודאי דיש להקל כדברי מרן ז"ל. וכ"ז אינו ענין אם כבר נהגו לסקל או להחמיר נגד מרן ז"ל דכיון דבכר נהגו כרי קבלו עליהם סברה הפוסק הו"א ואין למחות כמ"ש בא"י ש"ח"ז. וגם כ"ז אינו ענין לאיסור ערוס כמ"ש הגאון מהר"מ אלגאזי בשו"ת שמהח יו"ט ס"י י"א דמיד ע"ג וס"י י"ב דמ"ע ע"ג דאף לדיון דפסקין כמרן ז"ל בענין איסור ערוס בגיטין וקידושין ויבוס וחליצה אנו נוהגין בכל אי' להפוס כל החומרות של כל ספוי יעו"ש וס"ד צ"ה החקנות ומנהגים של ירוש"ה דדיני קידושין או ז' וכ"כ רב פעלים ח"ב חו"מ ס"י ג' דבעיר בגדאד יע"א בחר מרן גירון וצדיני גיטין וקידושין המנהג ברור למיזל לחומרא אפי' בדבר שפסק מרן ז"ל להקל וכמ"ש הגאון מהר"מ ז"ל על מנהג עה"ק ירוש"ה יעו"ש. וכחב בשו"ה חקי חיים ס"י ח' דף י"א ע"א דגם בענין המקואות חשיב איסור ערוס לעבר אשכ לבטלה מאיסור כרה יעו"ש. ואכמ"ל.

נט) וכתב מרן ז"ל בהקדמתו לז"י וז"ל ואם בקלת ארלות נהגו איסור בקלת דברים אעפ"י שאנו נכריע בהיפך יחזיקו צוננהגם כי כבר קבלו עליהם דברי החכם האוסר ואסור להם לנהוג היתר כדאיתא צ"י מקום שנהגו עכ"ל, וכ"כ בצ"י ס"י רמ"ה בענין אם מותר להפליג בצפינה פחות מג' ימים קודם שבת לענין הלכה במקום שנהגו היתר היפך הכרעתו אין מוחין בידם כיון שיש להם על מי שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ בצ"י יו"ד ס"י

בפני אנשי המקום שהוא בו מפני המחלוקת; ה"א אפילו במקום שנהגו לעשות לא יתחיל באר הגולה
ש משנה ע"ס כ"ב. בתהלת

בף החיים

סא) שם. וכן מי שדעתו לחזור וכו' הלשון מגימנס מאר
דכא כל ססעי קאי בדעתו לחזור למקומו וכחבו
האחרונים דק"ר לשון יש כאן וחסר היבט כל והכוונס דלאו
דוקא ממקום שטושין מלאכה למקום שאין עושין דס"ס בכל
מנהג שבמקום הזה נוהגין בן ובצוקס אחר נוהגין באופן
אחר. מ"ב או כ"ב. ועיין לעיל או מ"ו.

סב) שם. וסוף שלא יתראה וכו' ואם יש לחוש למחלוקת
אם ישנה ממנהגם יניח מנהג אנשי מקומו
וינהג כמנהגם אפי' נהגו להקל. ע"ר. והטעם כהצבצבא
כיון דליה ציה איסורא דאורייתא אלא שנהגו צו איסור
להחמיר. והביאו צ"י. ע"ש או ד' וכ"כ הלבוש דאל ישנה
אדם ממנהג המקום שהלך לשם ואפי' לקולא מפני המחלוקת
וכ"כ הערה או ח' וכ"כ הר"ז או י"ד דאם הוא צענין
שאי"א לו להחמיר אלא איב יודע דבזר להמון עם לא יחמיר
כלל אלא ינהג כמוהם שגדול השלום כיון שאינו עובר על
איסור חורה ולא על ד"ס אלא מנהג בלבד עכ"ד. משמע הא
אם יש איסור חורה או ד"ס לא יעבור ולא יחוש למחלוקת
וכ"כ הערה שס צ"ס ספר"ח סי' הל"ו. וכ"כ מ"ב או כ"ג
אבל דבר שהוא איסור מלך הדון אפי' איסור דרבנן ח"ו
לעבור מפני חשש איבה ומחלוקת ומוטב לסבול ע"ע קטנות
ולא יעבור על ד"ס שסעביד על ד"ס חייב מיתה בידו שמים עכ"ד.
סג) שם. וסוף שלא יתראה וכו' משמע דכלל הוא דכל
מודו דאכילה ושאר דברים מותרין צלנעס חוץ
ממלאכה דאי"א לעשות צלנעס לכן לא שרי אלא במדבר
כמש"ל. וכ"מ במ"מ. מ"א ס"ק י"ב. והיינו לפי פירושו צ"ע
דכל ססעי מיורי בדעתו לחזור ומחלק בין מלאכה לשאר
דברים וכן הסכמו מרבני האחרונים כמ"ש לעיל או ס"א ואו'
ת"ו יעו"ש.

סד) ומשמע צר"ן דאם באו ומלאכו וכולל צריך לכסיה
צפניהם המאכל אבל צפני סה"ח שיודעים
שזה חלוי במנהג א"ל לכסותו. מ"א שס. ומ"מ לכהחלס אין
לו להקל צפני סה"ח אלא שאם נהגו להקל צלנעס בחוץ ביתו
ובחלמ"ט בא סה"ח לביתו א"ל להפסיק. ר"ז או י"א. מ"ב
או כ"ד.

סה) וכתב בדרשות מהר"ל סי' איסור והיתר דמסר"ל נהג
בביתו שלא להניח לאכול מאוחן פאליצ'ן שגפל עליהם
מחלוקת הגדולים לפי שמחקצלים הם בחירים מאוחן גלילות
שנוהגין עם איסור חלב צבן יעו"ש. והביאו מ"א שס. והוא
חלב הדביק לכרס שחחה הפריסה שנוהגין צו היתר רק צני
רייכוס ושאר המקומות נוהגין צו איסור כמ"ש צו"ד
סי' ס"ד סע"י ע"י יעו"ש. והטעם שצריך לעשות מנהג
שוב משום לא החגודרו כמ"ש המ"א סי' הל"ג סק"ג
יעו"ש. וביינו דוקא צ"ד אחר צעיר אחר ק"ו לא החגודרו
אבל שני צ"ד צעיר אחר אלו נוהגין כך ואלו נוהגין כך
לא היו לא החגודרו כמ"ש מ"א שס מהא דאוחא ציצמות דף י"ד
ע"א וכ"פ הרי"ף והרא"ש שם יעו"ש. וכ"כ הש"כ צו"ד סס"ו
רמ"ב דגיני קי"ר הכנה איסור והיתר או יוד. וכ"כ מרן
ז"ל צשו"ח אבקה רובל סי' ל"ב דאפי' אם רצו באוחה סעיר
קבילות שנוהגים כסרא"ש וזולתו מן ספ"ו אינם יכולים לכף
למיעוט הקלות שנוהגים כסרמ"ב"ם ז"ל לנהג כמוהם בקבילות
(נ"ט)

ובחימרות וליכא משום לא החגודרו דסוף וכל קבל נוהג
כמנהגו הראשון ה"ל כשני צחי דייטס צעיר אחת וקיל כרצא
ציצמות דף י"ד דאיכא דאיכא שני צחי דייטס צעיר אחת אלו נוהגים
לאסור ואלו נוהגים לסחיר אין כאן משום לא החגודרו
וכל קבל וקבל כעיר צפ"ע שאין צני קבל אחד
כיופין לבני קבל אחר וכ"כ מסדר"ך צחשו עכ"ל ודברי
מסדר"ך הם צחשו צצית י"ג וי"ד שכתב כי כן הוא
מנהג עיר ואם בישראל שאלוהיקי יע"א שספסרדים הם
צ"ד צפ"ע והאשכנזים הם צ"ד צפ"ע אלו נוהגין מנהגים
כבראשונה ואלו נוהגין מנהגים כבראשונה וסי' צ"מ שימאל
כ"ל צו יעו"ש. וכ"כ הרש"ש בחו"ד סי' מ"ו ק"ג"ו. וכ"כ
צחשו פנים מאירות ח"ב סי' ק"ל"ב לענין האשכנזים והספרדים
שצעיר צוליגראדו דשני צחי דייטס צעיר אחת לית צבו משום לא
החגודרו אפי' באיסור דא"ו ואין הרוב מעלה ומוריד צענין
זה וכו' ומ"ש מ"א צסיף סי' הל"ג דבזר שמחלוקתם דבזר
איסור כנון שאלו אוכלין חלב של צני רייטס ואלו אין אוכלין
אם נחקצלו למקום אחד צריכים לעשות מנהג שום וכו' כוונתו
על צ"ד אחד צעיר אחת כמ"ש על דברי רמזים צקי"ר
פסקי הרא"ש סוף פ"ק דיצנות וכו' אבל צעיר צוליגראדו
וכו' אלו ואלו ינהגו כמנהגם יעו"ש. וכ"כ צחשו גי"ר חו"ד
כלל ג' סי' ע' לענין האשכנזים והספרדים שצע"ק ירושה"ץ
דכיון שיש להאשכנזים ציה סועד לבדם ואינם מעורבים עם
הספרדים הם נידונים כשהו צחי דייטס צעיר אחת שכל
קבילה עי"ש כמנהגו ואין צום משום לא החגודרו ויש להאשכנזים
מן הדון להחזיק בכל מנהגי האשכנזים כאלו היו בחוץ איפרכי"א
שבאשכנז נקבילותו ובחומריהו והאשכנזי ה"א מיעור להחגור
בירושלים כל דיוי מקומו ה"א משם נוסג צו אפי' קודם
שיגיע לירושלים כיון שעמיד לילך שם ושם יש קבל אשכנזים
וצ"ד קצוע יעו"ש. וכ"כ עוד בכלל סנ"ו סי' ה' יעו"ש.

סו) מסתברא דכיון דכל קבל וקבל יש לו דין עיר אם
צקבל אחד נכגו איסור דבזר אחד אעפ"י
ששאר הקבילות מקילין באוהו דבר אכסנאי שסולך להפסל
צקביעות באותו קבל יש צזה נוחטין עליו חומרי מקום שהלך לשם.
וכ"כ הרא"ש צחשו ח"א סי' י"ג. פרי"ח סי' הל"ו או ק'.

סז) קהל סס"ו נוהגין א"ז חמרות ונהגרו מן המקום
הוא ואח"כ נחייש צם קבל אחר שנוהגים
היתר באוחם החומרות יעשו כמנהגם ואין חייבים לנהג כמנהג
הראשון דכיון שנהצטלס הקבלס נהצצל מנהג. ח"ו או ע"י
וכ"ז שנהצבס מאין יושב אבל נהגרו רבים ונשאר מיעוט י"ל
אף שאח"כ נחיישצו ממקום שמקילין אסור לשנות מקום שנחיישצו.
אי"א או י"ב. וס"ך אם אוחו המיעוט שנשאר יש להם שם קבלה
ואוחם הצאים אין להם שם קבלה וע"כ הם נעפלים לאוחם
המיעוט אעפ"י שם הרבים אבל אם הצאים מחדש יש להם
שם קבלה אין חייבים לנהג כמוהם ואפי' נשאר רבים.
כמ"ש לעיל או סי' יע"ש.

סח) ובר"ן אכסנאי שנוהג א"ז חומרות אם מותר לאכול
עם צעה"צ עיין צו"ד סי' קו"ט סע"י ז'
צבגס וצש"כ שם מה שהצריך צזה יעו"ש. ואכמ"ל.
סט) סעי' ה' אפי' צמקום שנהגו לעשות לא יתחיל
וכו' זהו דעת הרמב"ם ז"ל צה' יו"ט פ"ח
ד"ן

באר הגולה
י הראש שס כ סס
זמשנה כחכמים
פ טו' צט' הרמב"ם
צסוף הלכות י"ט
מ משנה שס וכפ"י
הרמב"ם צסוף
הלכות י"ט לפי
גרסחו כמבואר
צצ"י צס"י תקל"ו

בתחלת מלאכה בארבעה עשר אף על פי שהוא יכול לגומרה קודם יחצות כאלא שלשה
אומניות בלבד הם שמחילים בהם במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות ואלו הם
החייטים והספרים והכובסים אבל שאר אומניות אם התחיל בהם קודם ארבעה עשר הוא
שיגמור עד חצות. סנה ויש מקילין לומר ששלשה אומניות כזכורים מחילין ועושין
עד חצות אפילו במקום שנהגו שלא לעשות ואם התחיל מצעוד יום בשאר אומניות וכו'
לצורך המועד עושין עד חצות וכי נהוג (טור צסס הרא"ש): ו מושיבין שובכים
לתרנגולים בארבעה עשר מדהיינו לתקן מקום שיעמדו התרנגולים והתרנגולות:

תרנגולת

כף החיים

עו' ש"ם. אם התחיל צבס קודם וכו' והוא שעושה אותם
לצורך המועד. גמ' לפי' הרמב"ם. ביאורי הגר"א
מ"ב אוי' כ"ז.

עזו' ש"ם. סנה. ויש מקילין לומר וכו' ולפי דיעה זו מקום
שנהגו לעשות מותר להתחיל ולגמור ביום י"ד עד

חצות בכל עתין וכי צ"י צסס הר"ן וכ"כ הכלבו. ח"י אוי'
ו"ד. והא"ר אוי' י"ב כחצ דצמקום שנהגו לעשות מותר

להתחיל ולגמור לצורך המועד עכ"ל. וכ"מ מדברי הלבוש שכחצ
אבל צמקום שנהגו לעשות מותר לו לגמור מה שהתחיל

מאחמול אפי' אינה לצורך המועד עכ"ל. משמע דוקא לגמור
אבל להתחיל ולגמור לא. אמנם הר"ז אוי' ח"י כחצ כדברי ח"י

צמקום שנהגו לעשות מותר להתחיל כל המלאכות עד חצות
אעפ"י שאין צסן לורך המועד כלל עכ"ל. וכ"כ מ"ב אוי' כ"ט.

עח' ש"ם. צבכה. ואם התחיל מצע"י וכו' ר"ל צמקום
שנהגו שלא לעשות. ביאורי הגר"א. מ"ב שס.

עטו' ש"ם. צבכה. ואם התחיל מצע"י וכו' היינו מקודם
סנן החמה שהוא שעה היחר כמ"ש לעיל אוי'
ל"ד. וכ"כ מ"ב אוי' ל"ג.

פ' ש"ם. צבכה. עושין עד חצות. וכיון שהגיע חצות מחוייב
לספסוק אפי' באמצע מלאכה כ"מ מדברי הרא"ש
והר"ן. וכ"כ מ"ב אוי' ל"ב.

פא' ש"ם. צבסה. עושין עד חצות. ואם אין לו מס יאכל
שרי לעשות גם אחר חצות כמ"ש לעיל אוי' ס' יע"ש.

פב' סע"י. וי. מושיבין שובכים וכו' כל היום כמ"ש הטור
וכן גורפין סזבל כל היום כמ"ש הר"ן ודלא
ככהו"ע וכבר פסינו הרמ"ז יעו"ש. ער"ה אוי' י"א. וכי

הפרי"ח צסע"י יו"ד דכל בני צבי דמושיבין שובכין ודגורפין
זבל דסע"י ו' וז' וז' וז' הוו אפי' כל היום וכחצ שכן דעה

המ"מ והטור וצ"י וכן עיקר ולאפיקי מסמ"ג שכחצ דאפי' בני
דוקא עד חצות יעו"ש. וכ"כ ח"י אוי' י"ב דכל בני דשרי שרי

כל היום אפי' אחר חצות ואפי' צמקום שנהגו שלא לעשות כל
היום מותר להתחיל צמלאכות אלו צי"ד עכ"ל. וכ"כ הר"ן

אוי' י"ט ואוי' ק"י ואוי' כ"א על כל הסעיפים סנן דמותר כל
היום אפי' אחר חצות. וכ"כ מ"ב אוי' ל"ג.

פג' ש"ם. דהיינו לתקן מקום שיעמדו התרנגולים וכו' ו'
פ"י סמ"מ סוף ס' יו"ט צדברי הרמב"ם אלא

רש"י ס"י מושיבין שובכין כשנחנין צי"ים חחה התרנגולה
להחמס לגדל אפרוחים קרי מושיבין שובכין עכ"ל וכ"כ הר"ן.

וכ"כ הטור מושיבין שובכין לתרנגולין פ"י להושיבם על הצ"ים
לגדל אפרוחים עכ"ל וכ"מ דלפירש"י והר"ן והטור דמותר

לכחלה להושיב התרנגולה על הצ"ים ביום י"ד אבל לפי'
המ"מ שהוא דברי הש"ע לכחלה אין להושיב אלא איכ כב"ר

ישבט

דין י"ט. וכ"ה דעת המ"מ שס. אבל הטור כחצ צסס הרא"ש
דאפי' צמקום שנהגו שלא לעשות מלאכה כל היום אם

התחיל מאחמול וכו' לצורך המועד יכול לגומרה צע"פ עד
חצות והחייטין והספרין והכובסין עושין מלאכה עד חצות

אפי' צמקום שנהגו שלא לעשות עכ"ה. וכ"ה דעת הראש"ד
והר"ן כמ"ש צצ"י. וזהו שכחצ מור"ם ז"ל צבכה ויש מקילין וכו'

וכ"ה דעת הפר"ח כדברי הנקילין יעו"ש. ועיין לקמן אוי' ע"ז.
ע' ש"ם. לא יתחיל וכו' ר"ל אפי' לצורך המועד. כ"ה לדעת

הרמב"ם ז"ל כמבואר צפי' המשויות להרמב"ם
ז"ל וצהמ"מ שס. וא"כ מ"ש לעיל דצמקום שנהגו לעשות

עושין היינו לגמור מלאכה שהתחיל צה מקודם או דמייירי
צגי אומניות דמותר להתחיל כמ"ש אח"כ. וכ"כ מ"ב

אוי' כ"ה.
עא' ש"ם. צמקום שנהגו לעשות וכו' ולדידן הוי כמקום
שנהגו שלא לעשות לכן כל אדם יגלה ויטול

לפרניו קודם פסח אבל האבלים יגלחו ויעלו לפרניהם ע"פ
וכשיצא ע"פ יום צ' והנכרים אינם מוגלחים יום א' אז

מותר לגלה ע"פ קודם חצות ומו שיוכל להסתפר מיהודי
יספר ביום א' מהר"י ס"י קל"ג כנה"ג צבכה"ט. ועיין לעיל

אוי' ל"ו.
עב' ש"ם. החייטין וכו' ועמא דשריין סנן ג' אומניות
יותר משאר אומניות מפרש צגמ' משום דאשכח

צכו קולא צחור"ה ור' יוסי מוסיף אף הרלענין (עושין
מנעלים חדשים. רש"י פסחים נ"ה ע"ב) ופסקו כמותו

כרוקה ס"י רס"ט והכלבו ואין כן דעת הפ"י צ"י. ומשמע
צגמ' שס לתקן מנעלים ישנים לכ"ע מותרה א"ר אוי' י"א.

שו"ג אוי' י"ד מ"ב אוי' ל"א ועיין לעיל אוי' כ"ד.
עג' ש"ם. והספרים וכו' בירושלים עיר קדשנו ח"ו נהגו
לכספר צע"פ ע"י ישראל עד חצות ואחר חצות

ע"י גוי ולא חשו לדברי הפר"ח לא צמ"ש בירושלים דינס
צמקום שנהגו שלא לעשות ולא צמ"ש דלכספר ע"י גוי סו"ל

כאילו בישראל עושה מלאכה דהוי מסוי"ע שיש צו ממש.
אמנם סנכון לחבר שלא לכספר ע"י עכו"ם אחר חצות

דאסיר מדינא וקודם חצות לפי דעה שאר פו' והפר"ח יש
לסחור ע"י ישראל אך לפי פסק מרן יש להחמיר צע"ס"ק

ירושח"י וע"י גוי אין להחמיר. הרב נחפה צכסף צביאור
לרא"ש דף קנ"ד ע"ג. מחצ"ר אוי' ג' ועיין לעיל אוי' י"ג ואוי'

ל"א ואוי' ל"ב ודוק.
עד' ש"ם. החייטים והספרים וכו' ודוקא לצורך המועד
ביאורי הגר"א. מ"ב אוי' כ"ו.

עה' ש"ם. אבל שאר אומניות וכו' שאין העס לריכין לשאר
אומניות לורך כרבה. הרמב"ם ס' יו"ט פ"ח דין י"ט.

ז: הרנגולת שישבה על הבצים שלשה ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תחתיה כדי שלא יפסידו הבצים: ה' גורפין (פי' מוליחין במגרפס וסוף כלי מיוחד לכך) זבל מתחת רגלי בהמה: ט' הזבל שבחצר לא יוציאנו אלא יסלקנו לצדדים ואם נתרבה בחצר יוציאנו לאשפה: י' מוליכים ומביאים כלים מבית האומן כל היום אעפ"י שאינם לצורך המועד. סגס וסגו שלא להקין דם בשום עייט ואין לשנות (כל זו בשם מהר"ו);

באר הגולה
ג' שם כרמז"ס לפי
פירושו שם זגמ'
וכמ"ס הבי"ט שם
ס' משנה שם
ע' זכריהא שם
וכדמפרש לה רבא
פ' משנה שם.

שלא

כף החיים

ישבה וכמ"ס כספ"י שחז"ו וכ"כ מה"מ שם לפי זה שפי' בדברי הרמב"ם יט"ט. וכ"כ בע"ז סק"ה. עו"ט או"ו מ"א ס"ק י"ד. ח"י או"י י"ב. חק יוסף או"י טו' וכ"כ בא"ר או"י י"ג דעת הס"ע והט"ז ומ"א כסרמז"ס דאסור להוסיף לנחלה יט"ט. וכ"כ סר"ז או"י י"ט. ח"א כלל קכ"ט או"י ה' מיהו סלבוש נחב כדברי הטור. וכ"כ בפסח מעובין או"י פ"ו וא"ו פ"ו. וכ"כ דעת ח"י שם. וכ"כ סו"ג או"י ט"ו וכחב לפרש כן בדעת הס"ע יט"ט. אמנם בא"ר שם נחב דלעת כנורף קלח יש להקל לכוזש ושאר פ"ו וכ"כ ח"א שם. מ"ב או"י ל"ו.

צ"א **ש"ם**. גורפין זבל וכו' שלא ילערה. לבוש. וכחב הב"ח דרוקא עומדת בחצר שמזיק לבני חצר הסורו לגרוף ולהסלק לחץ אבל אם עומדת ברפה אין גורפין מחסה רגלי כבכמה אלא מסלקין ללודין יט"ט. מיסו המאמר או"י ס' השיג עליו וכחב דמיורי בעומדת ברפה ויש שם הרבס יט"ט. וכ"כ ספר"ח אלא שכחב דברפה אין לחלק בין רב למטע מפני שניולו קשה יט"ט. וכ"כ סר"ז שם דאפי' הרפה גדולה ובזבל מטע ויכול לסלק ללודין בחוך הרפה אעפ"י כן רשאי להוליאה חוץ לרפה מפני שהרפה ניוולת קשה אפי' אין שם אלא מטע זבל עכ"ל.

פד **וגם** לדעת האוסרים להוסיף לנחלה ס"ד אחר חלות או במקום שסגו שלא לעשות כל היום אבל במקום שסגו לעשות עד חלות קודם חלות שרי אך לדעת הס"ע ר"ך להחיל מצע"י ולהיש מקלין אפי' לא החיל מצע"י וכ"ז אם הוא לאורך המועד אבל אם אינו לאורך המועד עיין לעיל או"י ע"ז דאיכא פלוגתא בזה יט"ט. אך לפי הנראה שאין זה מלאכה כדי שנאמר בה חילוקי סני' אלא משום טרחא כמו גורפין סזבל וכדומה וע"כ נראה דבמקום שסגו לעשות בכל ענין שרי קודם חלות אף לדעת האוסרים.

צ"ב **סע"י** ט. ואם נחרב בחצר וכו' עד שנעשה חצר ברפה כמ"ס לק"ז ס"י חקל"ס סע"י ג' גבי חו"ס יט"ט. כ"כ הב"ח. וכ"כ צ"י. וכ"כ ספר"ח. א"ר או"י ט"ז. מאמר שם. נכ"ס או"י ז' ר"ז שם. ומ"ס ח"י או"י י"ד ד"ד קול מחו"ס ואפי' נחרב קלח מוליחין עיין מה שסשיג עליו סמאמר שם וכחב עליו דדבריו אין מחורין יט"ט.

פה **ש"ם**. דסייני לחקן מקום וכו' והיינו חיקון בעלמא אבל לבנות להם לול וכדומה י"ל דאסור דכ"ו מלאכה גמורה. מש"ז או"י ס' וס"ד אחר חלות או במקום שסגו שלא לעשות אבל במקום שסגו לעשות מותר אף לבנות קודם חלות אם החיל בה מצע"י והיא לאורך המועד כנ"ל.

צ"ג **סע"י** יוד. מוליכין ומביאין כלים וכו' שאין זה מלאכה מרובה כ"כ שיאסרוהו. לבוש.

פ"ו **סע"י** ז. הרנגולת שישבה על הבצים וכו' וצ"ל וכו' יכורה כחסיד או"י ס"ז כחב דלא יוסיף אדם הרנגולת על ביצים לגדל אפרוחים עכ"ל. וכ"כ לחס"פ ב"ו"ד ס"י קט"ז או"י ה' בל"י שם או זכחי לרק בש או ע"ה.

צ"ד **ש"ם** סגס. וסגו שלא להקין וכו' וטעמא משום דבערב שבוועות הוא יום סכנס משום שבו ילא זוקא לעולם ששמו עבוח ואי לא קבלו ישראל את החורה סוס עבוח להו לדמיהו ולצשריהו וגזרו חז"ל בכל עו"ט שלא להקין דט משום ערב שבוועות כדאיחא בשנה קכ"ט ע"ב. לבוש לקמן סס"י חל"ג. מ"א ס"י זה ס"ק ע"י.

פ"ז **ואמר** מסרה"ו זלטיה שאין עוב לגדל צבות תורים ובני יונק לפי שהצית שוגדלו צם או ימותו בניו צ"מ או לא יכיה לו זרע. נגיד ומלכה ריש ח"ב. שמירה כנפש או רג"ו. זכ"ל שם או קמ"ד.

צ"ה **שרעפפ"ן** (בל"א קעפ"ף) מסר"ו אוסר ומסר"ל מחיר מלכד בהושענא רבא מפני שהוא יום דין. מט"מ ס"י החקס"ס. מ"א שם. ונ"ל דעכ"פ בערב שבוועות יש להחמיר דחמירא סכנחא משא"כ בשאר ערב וי"ט דהוא רק גזרה בעלמא משום ערב שבוועות. ח"י או"י ט"י. ח"א או"י ט"ו וכ"כ סר"ז או"י כ"ג. ח"א כלל ע"ט או"י ב' מ"ב או"י ל"ח.

ח"א **ש"ם**. ג' ימים או יותר וכו' דבשלוש ימים נפסלים מאכילה לגמרי ואיכא ספ"מ אם לא יוסיף אחרת החחיס אבל קודם לכן שעדיין ראויין קלח למי שדעתו יפה ואינו אספניס לא מקלינן להוסיף ע"יכן הרנגולת. פסחים כ"ה ע"ב ופירש"י שם. מ"ב או"י ל"ד.

צ"ו **ובלילה** שלפני וי"ט כ"ל דמוחר להקין דם חוץ מליל הושענא רבא. מ"א שם. ח"י או"י ט"ז. ר"ז או"י כ"ב. ח"א שם. מ"ב שם.

ט"א **ש"ם**. ומחב מושיבין אחרת וכו' וכ"כ אם נחרה שמחורין אוהס למקומה דכ"א אפי' בחו"ה שרי כמ"ס לקמן סס"י חקל"ו יט"ט.

צ"ז **ומשמע** בכלבו דבערב יו"ט אחרון של פסח אין חשש. ט"ז סק"ז. וכ"כ במט"מ שם. מ"א שם. ח"י שם. ר"ז שם. ח"א שם. מ"ב שם. ומיסו בערב יו"ט אחרון של סיכות אסור דהוי רגל צפ"ע. מש"ז או"י ז' וצע"ס מותר להקין. ח"א שם. ועיין לקמן או"י ל"ט.

ז' **סע"י** ה. גורפין זבל וכו' ומסליכין אוהו לחוץ. רש"י שם. ח"י או"י י"ג. א"ר או"י ט"ז. ר"ז או"י ק' ח"א כלל קכ"ט או"י ה'.

צ"ח **ואם** חל שבוועות ציוס א' וציוס ב' עיין מהר"ו מצרונא ס"י ק"י"ח שכחב שסעיד לפניו מסיר איח"ק לוי על מהר"ו שפעס אחח חל שבוועות ציוס א' וציוס ב' וצע"ס נכנסו למרחץ ומיחס בצחורים מלהקין משם מהר"ו דס"ל דחשיב כערב יו"ט ולא חשגמו ציוס וסקיזו ונסחכנו ואמר

באר הגולה
א מומרא דכז
פסחים נ"ג.
ב צפי' כשי' עס
והראש' עס.
ג טור בשם מנהג

תס"ט שלא לייחד בשר לפסח. וכו' סעיף אחד :
א אסור לומר על שום בהמה בין חיה בין בשחושא בשר זה לפסח לפי שנראה
שהקדישו מחיים לקרבן פסח ונמצא אוכל קדשים בחוץ ג' אלא יאמר בשר זה ליום טוב.

הנה

קף החיים

עבולה ד לחקן מה שפגס בשם ס"ג. ואח"כ עבולה ס' לחקן
מה שפגס בשם מ"ה. ואח"כ ו' לחקן מה שפגס בשם צ"ן
וכמ"ס לעיל ס"י ר"ס או' או' ואו' ה' בענין עבולות שבה
יעו"ש. ואח"כ יעבול עבולה ז' להפשיט מעל נפשו בגדי הקלוי'
של חול ואח"כ עבולה ח' להמשיך עליו קדושה הרגל שהוא
משם ע"ב וקס"א העולים בגי' רגל כנו' ומס' שצריך ללמוד
בע"פ אחר חלוצה כזר כחצנו לעיל בס"י הנ"ח או' וי"ד קתנו משם.

ואמר תיחי להו דעברו אדמור מהר"ל ז"ל עכ"ל והצ"ד סיפ"ל
ח"ב או' ד' וכחז דאם חל פסח ביום א' דיכול להקזי' בע"ש
שהוא ע"ש הגדול יעו"ש.

צט"ו שם הגה. וכסגו שלא להקזי' וכו' ומיסו כיון דהורגלו
רבים שומר פחאים ס' מידו דהוי אע"ש אע"ג
דקאי מאדים צווי כדאיתא בסוף פ' מפנין (שבה קריע ע"ב)
מהר"ר פרץ בהגה בהש"ז ס"י רס"ו. מט"מ עס. וכ"כ הפר"ח.
אמנם מדברי ספ"י הנו' משמע דאין להקל וכ"כ הר"ז עס
דאין לשנות. ועיין באו' שאח"ז.

א סעי' א'. אסור לומר וכו' ואם אמר בשר זה לפסח
אסור לאכלו ואף בהנאה אסור ולריך קבורה.

ב"ח. טע"ז. וכ"כ הפר"ח. וכחז שפי' בס' דמשק אליעזר
במס' חולין דף ע"ז ע"א יעו"ש. והמ"א סקי' לחלק ולא דבגדי
ועלם יש להחמיר בדיעבד וצ"ע א"ר ז"ל לחמיר יעו"ש.
וכן נטה דעה חק יוסף או' ג' וכ"כ ח"א כלל ק"ל או' ח'
אמנם בס' או"ח דף ע"ז ע"א או' י"א כחז משם הר"ש
הקובע שה לא יאמר זה לפסח דנראה כמקדים לשם פסח
ואם אמר מותר לאכול יעו"ש. וכ"כ הט"ז סק"א דאם עבר
ואמר בדיעבד אין צו אסור אכילה יעו"ש. וכ"כ בעו"ש או'
א' וכ"כ דעה הרב מקראי קידש דף קע"ג ע"ב דאם אמר
בדיעבד מותר יעו"ש. וכן צ"ע בהנ"ח יחזקאל ס"י ח"י האריך
להוכיח דע"ה הט"ז והש"י בדיעבד מותר באכילה יעו"ש וכן
הסכים ח"י או' א' ברכ"י או' א' מאמר או' ב' וכ"כ דעה
הנכ"ס או' א' חקת הפסח או' א' מגן האלף או' ב' וכ"כ
הר"ז או' ב' בדיעבד אפי' אם אחר על גדי ועלם חיים בשר
זה לפסח מותרים באכילה אפי' אמר כן בע"פ אחר חלוצה
דמשום מראית העין אין לאסור בדיעבד עכ"ל אלא שכחז
עס בהגה דבגדי ועלם עוב' לחוש לדעה המחמירים ולאסור
באכילה דוקא אם אין עס הפ"מ ולא שעת הדחק יעו"ש.
ובלתיאם הא ק"ל סתם נדרים להחמיר ופירושהם להקל וגם
בעינין פ"ו ולבו שייס כמ"ס צו"ד ס"י ר' ח וס"י ר"י וע"כ יש
לשאלו ואם אמר שאין כוונתו רק לז"מ של פסח אז יש להחמיר.

ק מעשה בחולט בערב שבועות שאמרו הרופאים להקזי'
לו דם בערב שבועות משום סכנת החולי

והוריתו להחיר משום שראיתו בכלבו ובחשש"ך דהאידנא כיון
שסורגלו צו רבים שומר פחאים ס' ואף ד"ל דמיירי עס
בהשענא רבא ושאר עיו"ט מ"מ כיון דגורס זו דשאר עיו"ט
נמו בש"ס סוף פ' מפנין איכ' ה"ה בערב שבועות ואף דודאי
אין להקל מ"מ צו שיש ודאי סכנת אם לא יקזי' אין ספק
מוציא מידו ודאי. ועוד דבאגודה עס כחז דצומים ס"ו
מקזים רוב דם אבל עשה אין מקיזין כ"כ. אי"ל י"ל מדינא
מותר לדידן אף בערב שבועות דהש"ס דוקא הקזים שלסם
אמרו ואף שכחז עס שמהרין מלהקזי' ערב שבועות סיינו
נמו כשאין סכנת חש להחמיר אבל בסכנת ר"ל להחיר. אי"ר
סס"י ה"ג. וכ"כ אי"ל צ"י זה או' ע"ו דחולט שיש צו סכנת
ואומרים רופאים מומחים שצריך להקזי' דם שרי. וכ"כ ח"א
כלל ע"ט או' ב' מ"ב או' ל"ח. וספק פיקוח נפש נמו שרי.
ח"א עס. אבל בלתיאם לא. ח"א עס. מ"ב עס.

ג שם. אסור לומר על שום בהמה וכו' וכן צריך לחסר
שלא יאמר לללוח זרוע לפסח. ח"א כלל ק"ל או'

קא אחר חלוצה ילך למרחץ ויעבול עלמנו לכבוד הרגל.
ש"ס דף קמ"א ע"ב. יכ"כ בשער הכו"ו דף

ע"ה ע"א ח"ל כוונת העבולה בערב יו"ט כמו בע"ש כי כך
ח"ל חייב אדם לטער עלמנו ברגל (ר"ה ע"ז ע"ב) וסנה
המקוה היא או' הנקראת מ' סחומה ולכן שיעורו הוא מ'
סאה שלמים. גם המקוה הוא בגי' קמ"א כמנין אה"י"ה דהס"ן.
ואמנם שינו את לשונם באגראם ברגל ולא צו"מ לרמוז כי
צריך לעבול פ"א להפשיט מעל נפשו בגדי הקלוי' החול ויעבול
עבולה שנייה וכיון להמשיך עליו קדושת הרגל שהוא סוד עס
סו"י"ה במילוי יוד"ן העולה בגי' ע"ב ושם אה"י"ה במילוי יוד"ן
העולה בגי' קס"א ושניהם בגי' רג"ל עכ"ל. וכ"כ בפע"ה שער
ד' סוף פ"ג. מו"ב או' ר"ד. ועוב' לרחוץ ג"כ פניו ידיו ורגליו
כמו בע"ש וכסירחוץ פניו צומי הסחד יכוין לדחות משם
הקלוי' ולהמשיך ש"ע כסורין אל צחי' פנים העליונים שסם
אל"פ למ"ד אל"ף למ"ד גי' ש"ע. ואח"כ ירחוץ ידיו ויכוין לדחות
משם הקלוי' ולהמחיק ס' גבורות מנלפ"ך שציד ימין ויד שמאל.
ואח"כ ירחוץ רגליו ויכוין לדחות משם הקלוי' ואח"כ יעבול
עבולה א' ויכוין שהוא עובל לטער מטומאתו במקו"ה עכרה
העולה קמ"א כמנין אה"י"ה דמילוי סה"ן. ואח"כ יעבול עבולה
ב' לחיקון הכעס שהוא בגי' מק"ה ע"ה ושם אה"י"ה דמילוי
סה"ן. ואח"כ עבולה ג' לחקן מה שפגס בשם ע"ב. ואח"כ

ד שם. על שום בהמה וכו' פ"י אח"כ מין בהמה שיהיה
בין גדול בין קטן. צ"י. ור"ל בין דקס בין גסה.
ש"ג או' א'.

ה שם. על שום בהמה וכו' ובמהרי"ל אסור אפי' עוף כל
שבמינו עטין שחיטה וחומר"ה הוא שהחמיר כי
מדינא אין אסור אלא בדבר הקרב ע"ג המזבח צ"ח. מ"א
סק"א. ובדגים אפי' למהרי"ל אין חשש כיון שאינו עטין שחיטה.
צ"ח. ע"ז סקי' עו"ש או' א' פר"ח. אכן בס' א"ז כחז דאפי'

בדגים

כגס וגדי מקולס (פי) שלם על ראשו ועל כרעיו ועל קרביו) שלא פירש ואמר זה לפסח חסור לעשותו (פיר) דלקמן ריש סימן תע"ו דאבל מותר לומר חטים אלו לפסח: תע שהבכורים מתענין בערב פסח. וכו' ג' סעיפים: א אהבכורות מתענין בערב פסח בין בכור מאב בין בכור מאם גייש מי שאומר שאפילו נקבה בכורה מתענה

באר הגולה
אשכנזי ד שס
בגמ' ורכב פסח:
א טור בשם מסכת
סופרים פי' אחרון
ב שס בשם אבי
העזרי והגהות
מ"ו צפ"ו.
ג תשובה אשכנזים
בשם ספר הגדה

בף החיים

נדון סקרצן פסח זה והעלה דהמקיל לא הפסיד יעו"ש.
ג) נער. סה"כ לו עלה בעדו ואמר זה סקרצן פסח שלי ואח"כ הסגל ואמר שאמר ע"ד שחוק ויתול עיין בהשו" חיים ס"ו קליט דמסיק שישאל על נדרו בפסח וחרטה ואחר שכבר חתיר נדרו כסלכה טוב וליכ לעכו"ם קטן להטיל בו מוס שראוי להחירו ע"י ג' בני סכסכה ואח"כ יעמידנו לפני ב"ד ויעריכו דמי שווי ויפדנו וישליכו לנהר ומסווח טוב סיכא המעריך כסן יעו"ש.
ד) נער. שהביא גדי לשוחט ואמר זה יסיד סקרצן פסח והעלה לא היה שלו אלא של אביו עיין בהשו" צנין לזין ס"י כ"ח שגדר לסקל דאפי' לשיטת הפו' צו"ד ס"י ה' בשוחט בהמת אחרים לשם קדשים חסור משום מראית העין היינו בשוחט שעשה מעשה אבל בהקדש אין אדם אוסר דבר שאינו שלו וסורה שישאל הנער על הקדשו להקן המראית העין ואח"כ ימכרו לעכו"ם וכדמייס מוהר"ן יעו"ש. פ"ה.
ה) נער. יאמר כמה טורח פסח. בירושלמי רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת מה עורה זה. רוקח ס"י רפ"ג. וכל הפו' לא הזכירו אזהרה זו גם לא ראיתי נוהגין לומר זאת. וג"ל דמפרשים בירושלמי דוקא על קרבן פסח חסור לומר מה העבודה הזאת לכם דנראה שמצוה דא"י עליו לטורח משא"כ צוה"ז דלא קאמר רק על גודל הזכירות וחומרות יחירות כמה טורח אין קפידא. ח"י א"י ג' ר"ז א"י ה' ועיין עוד מה שפרשתי צוה"ז בסה"ק עדות ביעקב דרוש ב' לשבח הגדול יעו"ש.

דגים וכסיג חסור דאפשר סקדיטין לדמי מדאמר לפסח משא"כ גבי חטו דלריבין שמירה אמרינן דמיטרא לפסחא קאמר יעו"ש. וכיכ בספרו ח"ר א"י ג' וסב"ד ח"י א"י א' וכהז דדבריו נכונים ויש לזכר לכתחלה. וכיכ ס"ז א"י ב' דיש לחוש לזה לכתחלה. וכיכ מ"ב א"י ב'.
ו) שם. בשר זה לפסח. וכן לא יאמר אדם לשוחטו סילך מעות סללות וקח לי בהם בשר לפסח אלא יאמר קח לי בשר לוי"ט. ר"ז א"י א'.
ז) ומה. שוכגין לומר בלשון אשכנז בשר זה על פסח ליכא קפידא דאיכא איהא שהקדישו לקרבן פסח כו"ל ליה למימר בשר זה לפסח. מ"א סק"ב. ח"י א"י ב' א"ר א"י ב' חק ויוסף א"י ב' ר"ז א"י ג' ח"א כלל ק"ל א"י ח' ואפי' אמר כן על גדי ועלה חיים אין קפידא. ר"ז סס. וה"ה בלשון סקודם כשאומר על פסח אין קפידא. ח"א א"י ב'.
ח) שם. אלא יאמר בשר זה וכו' היינו כשקונה או שוחט או מולח או אלה הזורע וכן כשמולחין בשר או דגים לייבשם או שאר פירות לייבשם לאורך יו"ט של פסח יאמר לאורך יו"ט או לאורך יו"ט של חג המנוחה.
ט) שם. כגס חסור לעשותו. משמע אפי' לא יאכלנו יש נמי איסור בעשייתו. ע"ז סק"א. מש"ז א"י א' מ"ב א"י ה'.

י) שם. כגס חסור לעשותו. דהיינו ללוחו בעי"פ אחר חלות או בליל פסח כשהוא שלם כעין אלייה הפסח ואפי' בדיעבד חסור לאכלו בליל פסח אעפי' שלא פירש בשר זה לפסח ואפי' ללא כמה ימים קודם הפסח. ר"ז א"י ד' משמע דאף אם ללא שלם אינו חסור באכילה רק בליל פסח אבל אח"כ שרי וכיכ העו"ש א"י א' דאם עשה גדי מקולס אין לאסור הכשר אפי' באכילה ומכ"ש בהנאה יעו"ש ועיין במש"ז א"י א' כאן ובס"י הע"ז דמלמד לומר דאם ללא כולו כאלה ואח"כ חתכו לאיברים קודם נתינה על השלחן אף מקולס שרי באכילה במקום שאוכלין לזו יעו"ש. מיסו מדברי סר"ז שנכתוב לקמן ס"י הע"ז א"י י"ד משמע דפסוטה ליה דוקא אם חתכו קודם לליים יעו"ש. וית' עוד מזה לקמן ס"י הע"ז יעו"ש.

יא) שם. אבל מותר לומר חטים אלו לפסח. דלא דמו מירי לקדשים וכי קאמר חטין אלו לפסח דמנכר לפסח קאמר כלומר אגניעו לפסח לאוכלם ולא אמרינן מיהו כמ"ד למוכרין ולקנות פסח בדמיכון. רש"י פסחים כ"ג ע"א. ב"י. לבוש. ע"ז סק"ב.

יב) אחד. שאמר על הכשר בכמה אהן לך מקרבן פסח כזכ עיין בהשו" שער הזקנים ח"ב צבוח מלוא דף ל"ד שמסיק בשאר בשר דאינו עלה וגדי יש להחיר וגם בבשר גדי ועלה נוטה יותר דעמו להחיר רק בליל ראשון אסור לאכלו יעו"ש. וכיכ בשו"ת חינוך צוה יהודה ס"י י"ז במ"י שראה אלא סק"ב גדי שחוט ואמר אל סק"ב בכמה אחס (ס)

א) סעי' א. הבכורות מתענין וכו' והטעם זכר לנס שניצולו ממכה בכורות. טור. לבוש. ר"ז א"י א'.

ב) שם. בין בכור מאב. כמו סחיסה סמכס גם בבכור לאב. טור בשם אב"י העזרי. עו"ש א"י א' ועיין לקמן א"י ע"ז. וח"י א"י ב' כחז עוד הטעם כיון דהוי עכ"פ בכור בין לנחלה או לפטר רחם לפדיון עכ"ל ור"ל דאם בחור לקח אשה שכבר ילדה הילך הראשון סוי בכור רק לנחלה משום דהוא ראשית אונז ומי שיש לו בנים ולקח אשה שלא ילדה הילך הראשון סוי בכור רק לפדיון משום דהוי פטר רחם כמ"ש צו"ד ס"י ש"ה סעי' י"ז ובח"י ס"י רע"ז סעי' ח' יעו"ש.

ג) ולפי זה יולא דופן וסבא אחריו דלא סוי בכור סן לנחלה וסן לפדיון וכמבואר צו"ד ס"י ש"ה ובח"י ס"י רע"ז א"ז להטענות ומ"מ צו"א דופן ל"ע לדינא דדילמא דוקא סחס דאחמעט מקרא דלענין נחלה כתיב וילדו לו ולענין פדיון כתיב פטר רחם משא"כ כאן שסוא זכר לנס שניצולו ממכה בכורים ובכור סחס סוי ול"ע. ח"י סס. ולענין דינא כיון דאין זה כ"א חששא בעלמא שמה אריך להטענות א"ז להטענות מספק וכמ"ש לקמן א"י ו' וא"ז יעו"ש. ועוד עיין לקמן סוף א"י ח'.

ד) שם. בין זכור מאז וכו' ומיהו גדול כזיה אל' להענות
 אעפ"י שסוהס כסס המכה דלא מחמירין כולי
 האו. עור זכס אזי העזרי. וכ"כ בדרשות מהר"ל כי ע"פ.
 לזכס. מטימ סו' הק"ס ותקס"א. עע"ז. ח"י שס. מש"ז. ר"ז
 או ג' מ"ב או' ז' ואס רוצה להענות מנסגס סוי. סע"ט.
 פח"ע. ועיין לקמן או' ל"ה.

ה) שם. בין זכור מאז וכו' וכן זכורות כהנים ולוים
 צריכין להענות בע"פ. חשו מהר"ל סו' י"ד.
 ח"י שס. א"ר או' ד' חק יוסף או' ד' י"א בסקס"ט. ופשוט
 סוא דאף שסוא רק זכור מאס דנמלא דלוינו זכור לנחלה
 ולא לפדיון אפ"ס צריך להענות וכ"מ שס זכשו' ח"י שס.
 ר"ז או' א' מ"ב שס.

ו) הבא אחר הנפלים צריך להענות דה"ל זכור לנחלה.
 מ"א ריש סס"י ח"י או' ז' א"ר שס. חק יוסף
 או' ג' ר"ז או' ז' והיינו דוקא זכא אחר ודאי נפל זכל אס
 זא אחר ולד שמה חוך ל' יום שסוא ספק נפל אל' להענות
 דג"מ. וכ"כ ישיע או' ז' שבוי ח"ב סו' ע"ז. א"א ריש סס"י
 זן א"ח פ' לו או' כ"ס. מ"ב או' ז' ועיין ח"מ סו' רע"ז
 סע"ו.

ז) וכן מי שילדס אשחו ז' זכרים ואינו יודע איזו מסס
 ילא ראשון ושניהם זכורים מספק אל' להענות
 וכ"ס זכר ונקבס דספק דרבנן לקולא. מש"ז.

ח) שם. בין זכור מאס. והעניה זס של זכורים צריך
 להשלים עד הלילה. מהר"ל זכשו' סו' קע"ג.
 כנס"ג זכגז"י ח"י או' ד' וכ"כ בדרשות מהר"ל כ' פסח. וכ"כ
 ר"ז או' א' מ"ב שס. והעעס כחז שס ח"י זכס מהר"ל
 משוס דהוי ח"ל. ועיין לעיל זכגס סס"י רמ"ט. ומוסו עיין
 זכשו' עולה שמואל סו' כ"ח שמלדד הרבס דהעניה זס אל'
 הסלמה דאחר חלות שסוא זמן ק"פ אסור להענות ע"כ מו
 מי שאינו זריח וחזק ויודע בעלמו שאין העניה מזיק לו כל
 עיקר אין להשלים ש"ס לחוס שיסתכן ח"ו זלילה זכילה מלס
 ומרור וד' כוסות או שיזכטל ממל"ח סוכסוגה זלילה וגס
 כמחענים ומשלימים ואוכלים אחר הקידוש מרק או קאפע
 ילא שכרו זכססדו דמזטלין אכילה מלס לחיאזון וכו' וסוים
 דכחכס יהיה ענינו זכראשו סלא להחמיר זכבר שאין לו עיקר
 זכלמוד שלנו ויש לח"ס למניעח מלוח סקן מל"ח יעו"ט.
 והב"ד ספ"ח. ועיין לקמן או' י"ד.

ט) הבכורות המחענים בע"פ ויש זכס מכין יאמרו
 ענינו זכורס (וסיינו זכ"ח כמ"ס לעיל

שכנס"ג זכג"ט סס"י ר"ך) ואין חשס למס שאמרו זכניסן אין
 מזכירין העניה זכזור כיון דלדידכו הוחר העניה. שכנס"ג
 זכגז"י. וכ"כ ספרי"ח דלס יש עשרס זכורות שמחענים יחפללו
 מנחס זכורס וזכורו ענינו זכ"ח כדון יחודים; וכ"כ זכס' א"ז
 זכספרו א"ר או' ז' ח"י או' א' אמנס העו"ח זכס"י ר"ך או'
 ז' כחז על דברי שכנס"ג הנז' דאין נכון לעשות כן משוס
 דהוי כזו ח"ל זכניסן אין גזרין ח"ל יעו"ט וסכס"ס לדבריו
 סמ"א רס"י זס. וכחז חק יוסף או' א' דכן נוסגין. וסר"ז או'
 ו' כחז כדברי שכנס"ג הנז' ודעמיה אלא סס"ס ומ"מ
 לזכחלס טוב סלא יהיה זכזור ש"ך זכעשרה זכורות מחפללין
 יחד. וכ"כ מ"ב או' ז' ועיין לעיל סו' ר"ך או' כ"ז זכזכזו
 דכן סמא דבר כדברי סע"ח וכו' ור"ל שאין מחאספין עשרס

זכורות להפלה מנחה זיחד כדי לומר ענינו זכורס אלא
 מחפללים עס ספסופים.

י) הבכורות

אעפ"י שמחענין בע"פ יכולין לאכול זכעורה
 זריח מילס והמחמיר הע"ב. ר"ש סלוי
 חל"ח סו' ג' כנס"ג זכנה"ט. עו"ט או' א' פרי"ח. וכחז שס
 ספרי"ח דסמוקל זכורות אף זלא זכרס זכעורה מל"ס לח
 ספס"ד יעו"ט. והמ"א זכרס"י זכ כחז דזכרונחס נכגו לסחמיר
 סלא לאכול זכזכרים זכעורה מילס. זכשו' חוב סע"י סו'
 כ"כ כחז דזכעל זריח מילס וסנדקיס ואזי זכזן מוחרין לאכול
 על סמילה ויפרעו העניה אחר או יחיר הנדר יעו"ט. וסב"ד
 זכס' א"ז זכספרו א"ר או' א' וכחז זכשמחענס זכזכיל זנו
 מוחר לאכול על סמילה אף אוהן שאינס זכעל זריח יעו"ט.
 וסב"ד ח"י או' ד' וכחז סר"ז או' ח' דהיינו ע"י סאלס
 וחרטס יעו"ט. נמלא דזס חלוי זכנסג דזמקוס זכנסגו זכזכרים
 לאכול זכעורה מל"ח אל' זכרס כיון שמחללס נכגו אדעחל
 דהכי דלס יארע עעורה מל"ח אוכלין זכמקוס זכנסגו סלא
 לאכול זכעורה מל"ח זכא לאכול צריך זכרס ואפ"י אס הו
 מזכעלי זריח כזו' ועיין זכשו' חו"י סו' ע' שסס האריך סרחיז
 אזיח מיקרי עעורה מל"ח וכחז שס דגס האוכלים זכעורה
 של מסוים מס' מיקרי עעורה מל"ח יעו"ט. מיהו זכס' חשו'
 מאכזס מספק זכס כיון שיכול לסויה ססוים זכזמן אחר
 יעו"ט. וסב"ד ספ"ח. אמנס הרב מ"ב או' יו"ד כחז דכן
 נוסגין כהיום זכמס מקומוח זכזכורים זכעלמן לא למדו אה סמס' מ"מ
 סוים מס' ואף שזכזכורים זכעלמן לא למדו אה סמס' מ"מ
 כיון סאלל כמסוים הוה עעורה מל"ח מזערפ"ס לסעורה
 והמנסג שמחזקנים להמסוים קודס סס"ס ומסוים לפניכס
 המס' וזומעים ומזערפ"ס עמו זכזומו ואח"כ עושין עעורה
 יעו"ט. וכ"כ זן א"ח פ' לו או' כ"ה דלס זכזכור גמיר וזכור
 לזכין מס שאומרים זכעל ססוים מוחר לו לאכול שס.

יא) ובענין

סעורה פדיון הזן עיין זכוי' שס שכח
 דלפטר דלא מיקרי עעורה מל"ח יעו"ט. וכ"כ
 זן א"ח שס דלס זכזמן לו לזכור פדיון עעורה אה זנו אין
 לאכול. ומיהו עיין זכוי"ד סו' ש"ס סע"י יו"ד זכנס זכחז ויש
 זכחזו זכנסגו לעשות עעורה זכעל זכזכרין וכו' משמע דהוי
 עעורה מל"ח וכ"מ לעיל סו' רמ"ט סוף סע"י ז' זכנס
 זכזכריו לשס זכס"ד וע"כ זכמקוס זכנסגו לסקל לאכול זכזכורים
 זכעורה פדיון הזן יש לסס על מס לסמוך וכ"כ ח"א כלל
 קכ"ט או' י"ב דזכעורה זריח או פדיון הזן נכגו זכק
 ויולגל להקל.

יב) חתן.

זכור זכשא ע"פ מוחר לאכול אליזא דכוי"ע
 ומס זכנסגו להענות זיוס חחוכחו וכניסחו
 לחופה כעעס סלא ישחכר וזיהיה דעחו מיוזכח עליו וזסו
 זכמקוס שמזכרין ז' זכרות זכעלות סמנחס זכל זכר"ך מל"ח
 מזכרין ז' זכרות זכזכר. מסר"י זיין זכשו' עע"י יסועס כ"י
 עער א"ח עער ו' סו' א' וכ"כ מוכר"י עיילש זכשו' זוח
 יסודס ח"ב סו' כ"ג דחקן זכור מוחר לאכול זכ"פ וסוסף
 ע"ד דלס ירלס לסחמיר על עזלמו אינו רשאי יעו"ט. וסב"ד
 זכזכר"י או' ז' וכחז דמלחר זכני אשכנו ופילין זכזכות מל"ח
 ישראל נוסגין להענות זיוס זכחוגה וכמס עיירות מסאר
 גלילות רהטו אכזכריוסו זכמנסג זס אס ורלס להחמיר ולהענות
 רשאי וחע"ב. וכחז עו"ט זכזכר"י דמ"ס מוכר"י זיין דעעס
 סחקן שמחענה היינו כי נכגו לישא זכעל סמנחס זכר שמענו
 ורלוי

מתענה (ואין המנהג כן) (מכרי"ל): ב ד א מ ח ל ע ר ב פ ס ח ב ש ב ת י ש א מ ר י מ ש מ ת ע נ י מ ה ב כ ו ר ו ת ב י ו מ ה' ה' י ש א מ ר י מ ש א י נ מ ת ע נ י מ כ ל ל . ה ג א ב ל י ש ל כ ה ו כ ס ב ר א ר א ש ו נ ו ו ס ג י נ כ ש א ב כ ו ר ה א מ מ ח ע נ ס ת ה ת

באר הגולה ד תמיד וכ"כ הכותב והאגור בשם מהר"י מולין. ה שם בשם אביו.

קף החיים

ה' שם הגה. ואין המנהג כן. כי בדרשות מסרי"ל ה' ע"פ ואולי שאר פו' חשבונו כגדול הבית דלא רריך יעו"ש ודבואו בדימ' או' א' ודבוארו הגרי"א כהנ' העטס לפי שהתורה לא נחנה קדושה בכורות לנקבה. **י"ט סעי'** ב' אס חל ע"פ בשבח. אבל אס חל בע"מ מחטין באחוה סיוס. שכנס'ג בהנה"ע ס"י ח"י. פ"ח בסעי' ז. ח"י או' ד' א"ר או' ה' א"א או' ג' מחס"ס סק"א. ר"ז או' ז' מ"ב או' ה'.

ד' שם. י"א שמחטנים בכורות ביום ה' כמו הענית אסחר לקמן ס"י הרפ"ו סעי' ב' וסעטס דכיון דנדה מיום השבת שהוא זמנו אין קובעין אותו בע"מ מפני כבוד השבת שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה כמ"ס לעיל ס"י ח"י או' י"ז יעו"ש. ומכר"ס פרובינלא"ל בחשו"י ס"י ע"א כהנ' דמחטנין ביום הששי ודבוא ראוה וכחז שס שכ"כ רביו מנחם לבית מאיר. ודבואו ברכ"י או' ד' אמנס עיין לעיל ס"י ח"י או' כ"א שכחצנו ע"ד כמה פעמים דאונו טוב להענות בע"מ יעו"ש וע"כ אין לזוז מדברי הש"ע וכ"כ המנהג דאפי' אס לא החענו בככירים ביום ה' כגון שאכלו בסעודה חתן או ברית מילה אין מחטנין עוד ביום הששי. וסעטס כ"ל דכיון ש"א שאינס מחטנין כלל לכן נכחו להקל.

כ"א שם. ביום ה' ואין רשאי לסעוד הלילה קידם בדיקת חמץ וא"כ מחי שחל כן ו"ש בכורים שרריך לבדוק הרבה חדרים ומלעטרים מפני שהענית ממלא אחר לבדוק בשבילו או יטעוס טעימא בעלמא דלא שייך בה אימשובי. דרשות מסרי"ל ס"י ע"פ. מט"מ ס"י חק"ס. מ"א סק"א. ח"י או' ד' א"ר או' ו' ר"ז או' ז' מ"ב או' ו' ושעור טעימא עיין לעיל ס"י ר"יב סעי' ג' ובדבריו לשם בס"ד.

כ"ב שם. ו"א שאינס מחטנים כלל. דהואיל ונדה ידחה מאחר שאינו אלא מנהג. ב"י לבוש.

כ"ג שם הגה. אבל יש לנהוג כסברא הראשונה. וכ"כ בלוש וכ"כ כנס"ג בספרו פסח מעובין או' מ"ז וכ"כ השו"ג או' ד' דכ"ס מנהג שאלוניקי. וכ"כ כר"ז או' ז' ח"א כלל קביע או' י"ב. ומיכו המחטנה בשביל בנו הבכור המיקל כסברא האחרונה לא הפסיד. חשו' דברי מנחם ס"י ח' פ"ח.

כ"ד שם בהגה. ווסנין כשהאב כבור האם מתענה וכו' ובדרשות מסרי"ל שס כהנ' דא"ל האם להענות בעד הקמן דהענית האב עולה גם לבנו הקטן. וכ"כ מט"מ ס"י חק"ס"א. והב"ד מ"א סק"ב. וכחז דמקום לער יש להקל וכ"ס במעבורת ומניקות. וכ"כ ח"י או' ה' דאין להחמיר בהענית זה שהוא רק מנהג זכר לנס וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן. והא"ר או' ז' כהנ' דחיה כל ל' יום ומעבורת ומניקה שמלעטרין אין מחטנין אף שאין אב. וכ"כ כר"ז או' ה' מ"ב או' פ' ועיין לעיל או' ע"ו.

כ"ה וכתב עו"ש המ"א בשם הגטות סמ"ק ס"י קמ"ד דאס הענה פעס אחת סוי כמו נדר כדאיהא פ"ק דשקלים כל קמן שהחיל אביו לשקול על ידו טוב אינו פוסק. וכ"כ ח"י שס. א"ר שס. וכ"כ כר"ז שס דאס הענית

וראונו בארץ הלבוש ובכמה עיירות שהבכורים נושאים במנחה ואינס מחטנים יעו"ש. ועיין יפ"ל ח"ס ס"י חכ"ע או' ג' ובדבריו לשם או' ל"ד.

י"ג י"ט. נוכחין דכחחן מזמין את הבכורות לסעוד בו ביום אללו בסעודה חתן וכן אביו סבן בסעודה מילס ואין להחטו מוחין ביד כנוסגון בכך מיכו אינו יכול לכזמין הרבה אלא רק למזוס להשלים העשרה ולא יותר. בן א"ח שס.

י"ד שם. ב"ן בכור מאס. וכחז המרדכי בפי ע"פ בשם ר' יחיאל דמוחרין בכורות לאכול מיני הרגמא ודבואו ב"י וכחז ולא נכחו כן. וכחז מסריק"ש דמו שקסס עליו הענית יכול להסוך ע"ז ע"כ. ודבואו השו"ג או' א' וכחז וכ"כ עיקר וכ"כ מ"ב או' ב' דבארס שהענית קסה לו ואחר הענית אין יכול לאכול רק דברים קלים ונשיעור מועט מאד וקרוב הדבר שעי"ז לא יוכל לקיים אכילה מלס ומרור ושהי"ח ד' כוסיה כחיקוס מועט שלא להענות כדי שיקיים מלח הלילס כחיקוס ומ"מ טוב יותר שאכל רק מיני הרגמא עכ"ל ומיני הרגמא י"א בשר וגבינה ו"א מיני קטניות ו"א פירות. שו"ג שס. ועיין לעיל סוף או' ח' ולקמן סוף או' ל"ו.

י"ז וא"ת. בירושלמי פ' ע"פ רבי לא היה אוכל בע"פ ונחלקו שס אמוראים ו"א מפני שהיה ספוס בכור ו"א לא מפני זה אלא מפני שהיה איסתנים יעו"ש ודבואו המרדכי שס וסשו"ג שס. וכחז השו"ג דכיון דהדבר הלוי במחליקה יש להקל לבכורות דאפי' לא חס אלא בראשו או בעיניו וכן למעבורת ומניקות שמלעטרות הרבה דלא חמיר מ"ז לזמח דלקמן ס"י חק"י"ד סעי' ה' וסעי' ו' וא"ל החרס דלקמן ס"י חק"ס"ה סעי' ב' בהגה עכ"ל. וכ"כ מ"ב שס דאס חס בראשו או בעיניו א"ל להענות אלא שכח ומ"מ יותר טוב שיאכל רק מיני הרגמא. ועיין עוד לקמן או' כ"ד.

י"ז שם. ו"ס מי שאומר שאפי' נקבה וכו' כמ"ס בפסיקה ח' פ' בא ומה כל בכור בכור לא"ס בכור לאשה בכור זכר בכור נקבה הא כ"ל א"ס בא על עשר נשים והיא יולדת עשרה בנים כמלאו כולם בכורי נשים. עשרה אנשים בא"ס על אשה אחת והיא יולדת עשרה בנים כמלאו כולם בכורי אנשים וכו' ר' אבין בשם ר"י בן פזי צה"ב צח פרעס בכורס היחס בזכות מה נלולס בתפילתו של משה וכו' ביאורי הגרי"א. וכ"ס במד"ר סדר פ' בא.

י"ז שם. שאפי' נקבה וכו' ונכון לנהוג כן. כיח ו"כ בפסח מעובין או' מ"א דבמדינתו המנהג פשוט להענות בכורס נקבה. וכ"כ השו"ג או' ג' דמנהג שלוניקי"י להענות הנקבות. וכ"כ הז"ל דכן המנהג במקומס אלא שכחז דמעבורת ומניקות מקילין יעו"ש. וח"י או' ג' כהנ' דבמדינות אלו כהפסג המנהג כרמ"א שלא להענות נקבה כלל. וכ"כ כר"ז או' ג' וכ"כ החיד"א בשמחה הרגל על הכנה דף מ"ב ע"ב שסעיקר כמ"ד שהנקבות בכורות לא יחצנו ע"פ וכן המנהג למור"ס ז"ל יעו"ש. וכ"כ בספרו מחבר או' ב' יעו"ש וכ"כ היפ"ל ח"ס בכו"י זכ. בן א"ח פ' לו או' כ"ה.

באר הגולה תחת זכור כשעדין קטן ואם אין האב זכור הוא מחטב בעד זכו עד שנגדל :
 ו מהא דרב ששה פסחים ק"ח :
 א משנה פסחים ל"ט ב הרא"ש שם
 ג והאיסמנים מתענה בערב פסח כדי שיאכל מצה לתיאבון :
 תעא בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת. וכו' ג' סעיפים :
 א אסור לאכול פת משעה עשירית ולמעלה כדי שיאכל מצה לתיאבון אבל אוכל מעט פירות

קף החיים

והמחטב אי"ל לפדיון. הרב"פ ממשמעות או"ח. פה"ע או"ה ס
 ועיין לקמן או"ל ל"ו.
 (ג) סעי' ג'. האסמנים מחטבין וכו' דכתיב איחא בגמ'
 (פסחים ק"ח ע"א) רב ששה כוס יחיב בהעניחא
 כל מעלי יומא דפסחא משום דאסמנים כוס ואי כוס אכיל
 ביממא לא הוה מצי אכיל זילינא. עור. וכחצו סס החו' רב
 ששה כוס יחיב בהעניחא לאו דוקא אלא שומר עלמו מלאכול.
 אי"ל סיה מקבל עליו ממש העניח כדי שיהא זכר וזכר
 מלאכול. וכו"ל ז"ל. שו"ג או"ו ו' וכחצו סס הסו"ג דפסו עיקר
 ליטבא בהרא.

(ד) שם. האיסמנים מחטבין וכו' ואם חל ע"פ זבחה
 אסור לו להעניח ואם הוא זכור יחטב זיוס
 ה' כשאר הזכורות. שדה הארץ ח"ג ס"י כ"ד. עיקרי סדי"ט
 ס"י י"ז או"ה כ"א. ועיין לעיל ס"י רפ"ח או"ו ז'.

(ה) איסמנים. ששם בע"ש (כדי לאכול ליל זבחה לתיאבון)
 וע"פ זבחה והזכורות מחטבין זכ' ויסיק קשה להעניח ז' ימים ראופים אי"ל לא יחטב זיוס
 ה' רק זיוס ו' ו"ע דאפשר איסמנים זיוס נוסף אין מחטב
 בע"ש ויחטב רק זיוס ה' אבל אם קיבל בפ"י שיחטב
 בע"ש אף זיוס פשוט דא"ל להעניח זיוס ה' אי"ל או
 ג' פה"ע או"ו ז' ועיין לעיל ס"י רמ"ע או"ו כ"ב.

(ו) שם. האסמנים מחטבין וכו' והרב אורחא יושר פ"א
 כתב דמה שכתבו להעניח בע"פ גדול ה"ז
 והאיסמנים וכו' ראוי לזבל המכב שז"ז ירדה חולסה לעולם
 אף שלשעה נראה לו שיכול להעניח מ"מ אינו יכול לעשות
 הסדר זילינא ככל חוקה הפסח וכמשפטי ולספר זילינא מזרים
 שהיא מ"ע מה"ה ומה גס שהיא י"ע ולא החירו אלא לזכור
 זבלד ומנגיניו שמחטבין הזכור והזכורה לזכור עכ"ל ואפי'
 אף זכור וזכורה אם הם חלושי כח ולא יוכלו לעשות הסדר
 זילינא כמשפט יעשו פדיון במקום ההעניח וכמ"ש בס' חיים
 לראש ד"ג ע"א או"ה א' יפ"ל ח"ב או"ו ג' ועיין לעיל או"ו ל"ב
 ואו"ו י"ד.

זכר פעם א' בעד זכור וסיה אז דעחה לנהוג קף לעולם
 עד שנגדל זכור הרי העניח זכר עליו כנדר ולריך להחירס
 ע"י שאלס וחרטה. וכ"כ מ"ב ס"ס.
 (כו) שם זכרה. ואם אין האב זכור הוא מחטב וכו' ואם
 אביו מחטב זכר זכור מאשה אחרת שמה
 ויש לו עוד בן זכור לאמו מאשה שנייה אי"ל אמו להעניח
 ועולם העניחו זכר כי הכו דלא לוסף עלה. ח"י
 או"ו א"ל או"ו ז' ר"ז או"ו ד' וכן אם יש לאביו זכר ואמו
 מחטב זכר עלמה לאוחן הכוונה להעניח אם הוא נקבס
 עולם ג"כ זכר זכור. ח"י ס"ס.
 (כז) שם. הוא מחטב בעד זכו וכו' אע"פ שהאם אינה
 זכורה ג"כ פרי"ח.
 (כח) שם. הוא מחטב בעד זכו וכו' או האם. אי"ל או"ו ז'.
 (כט) ואם נולד וולד של קיימא כלומר בן ע"י זכור בע"פ
 אף שנגדל אחר שכנס נכסי ארביסר יש לאביו
 להעניח למחר זכר זכור. שבז"י ח"א ס"י י"ז. והרב
 ק"כ פ' ע"פ כתב כל זמן שהבן אינו בן ל' שאל מחזקה נפל
 אין חיוב על האב להעניח דלא עדיף מפדיון יעו"ש. ובב"ד
 סברכי' או"ו ו' וכחצו דים להליץ בעד הרב שבז"י דשאני פדיון
 דכתיב אמר רחמנא כמפורס זשי"ש בזכורות דמ"ט וכחא מסתמא
 זכור מזרים שנגדל ע"פ אף שהוא נפל ועחוד למה אח"כ
 עכ"ז הוכח ומה ליל החקדש חג וכוון שזכור זכר בכלל הזו"ר
 כל דחקין רבין שהזכורות יחטבו זכור וישראל חיו זכרין
 מזרים ונסגו שאזיכס יחטבו זכור דין הוא דאזי בן הלז
 יחטב שזכו כמי אלו ה"ס שם דכוותיה זמלרי עבר עליו כוס
 שהרעלה ומה ואין לחוש משום נוסף ועי"ש דהכי נהוג
 לפרסומי ניסא עכ"ל. וכ"כ השע"ת דודאי אין ראייס מפדיון
 זכור כמ"ש סברכי' משא"כ זכר דרוב ולדוה אין נפלים ולכן
 יש לו להעניח שהעניח יגין בעדו והוא זכר להללה זכור
 ישראל עכ"ד. מיכא בח"י רע"א כתב בדברי ק"כ. וכ"כ פה"ע
 או"ו א' זשס מעשה רוקח. וכ"כ מ"ב או"ו י"ד. וע"כ במקום
 דאיכא זכר יש להקל.

(ל) אם נולד בן זכור אחר חליה לילה לול י"ד לא יחטב
 אביו למחר דכל שנגדל בזמרים אחר חלות ליל הפסח
 לא מה. שבז"י בחש"י הכ"ז ויש לפקפק זכר לפי שיטתו בין
 דמכת זכורות סיה זילול פסח וגם על כוונת זכר שנגדל ז"ד
 נזרה נזרה אלא דמקדימין ההעניח ז"ד משום דא"ל זיו"ט
 אי"ל לפי סברתו דעל זכור בן יומו אביו מחטב בע"פ ס"ה
 דיתענה על בן זכור שנגדל לו ליל י"ד. זכר"י או"ו ז' וכבר
 כתבו באו"י הקודם דבמקום דאיכא זכר יש להקל כל שלא
 מלאו לו ל' יום.
 (לא) אב"ל בע"פ זיוס א' ויש לו בן זכור או עלמו זכור
 אם מחטב חמיד יחטב ג"כ. מש"ז.
 (לב) כתב הכלבו דים נוסגין לפדות הזכורות בע"פ כמו
 שפדאן שש"ח בזמרים. ד"מ או"ו ז' עמ"ז.

(א) סעי' א. אסור לאכול פת וכו' סיינו אפי' מלכ עשירס
 וכלקמן סעי' ז' דלחס חמץ אסור לאכול מחלח
 טעם ה' כמ"ש לעיל רס"י חמ"ג ומלכ שיואלין זכר ו"ח זילינא
 אסור לאכול כל יום י"ד כמ"ש לקמן סעי' ז' יעו"ש.
 (ב) שם. אסור לאכול פת וכו' ואפי' זפתו מזו"ת. מש"ז
 או"ו א' פ"ח.
 (ג) שם משעה עשירית וכו' כלומר ושעה עשירית זכר
 האיסור דסיינו אחר ע"י שעות אסור זכר זכר
 עו"ש או"ו א' וכ"כ מ"א סק"א. ח"י או"ו א' פרי"ח. ח"י או"ו א' מאמר
 או"ו א' ר"ז או"ו א' ושעות הללו הם שעות זמניות וכמ"ש הרמב"ם
 בפ"י המשנה. פרי"ח. וכ"כ המחש"ס סק"א. אי"ל או"ו א' וכ"כ
 הר"ז שם דבין שהיום ארוך ובין שהיום קצר לעולם אסור
 לו

באר הגולה
ג' הרמב"ם בפרק
ו' ומדברי הר"ף.
ד מהא דכח
בכרות ל"ה וכ"כ
הח"ו ע"ה הראש
כר"ס ע"ט:

פירות או ירקות גאבל לא ימלא כריסו מהם (ואם הוא איסעניס שאפילו אוכל מעט מזיק נאכלתו ככל אסיר) (רבינו ירוחם) דו"ן מעט לא ישתה משום דמסעד סעיד אבל אם רצה לשתות יין הרבה שותה מפני שכשהוא שותה הרבה גורר תאות המאכל: ב הוקודם שעה עשירית מותר לאכול מצה עשירה. הנה אכל מצה שולחן כס זלילה אסירים לאכול

קף החיים

מחמץ כראה מדברי הראש דמותר לאכול מהם משעט עשירית ולמעלה אבל מדברי החו' וסר"ף ורשב"ם משמע דאסיר לאכול מהם כיון דמיניס אלו משניעיס איך יאכל מהם ואח"כ לא יאכל מצה לחיאבין עכ"ל מיהו דעה ח"י או' ב' לסתור כדעה הראש וכ"כ רמ"ז או' ב' דמותר לאכול מעט חבשיל העשוי מה' המיניס שנחבשלו צמי פירות להסוהגין סתור צמי פירות יעו"ש. אבל הפרי"ח כחב לאסיר וכ"כ מ"ב או' ג' ועו"ש בשער הליון או' ד' שכחב זה בשם כמה פוי וכחב ודברי ח"י שכחב דרוב פוי מסכימים להראש ל"ע. יעו"ש. נמ"א דהסכמה רוב הפוי לאסיר מיהו בחבשיל של מיני קטניות אפשר דיש להקל כיון שאינו משביע כמו של"ה מיניס. (ב) או' וירקוה. והחו' בעירובין ג"כ ע"כ כחבו דירק חו' מגרר גריר אבל מבושל משביע בדבר קל יעו"ש מ"א סק"ג. אבל ח"י או' ג' כחב דהחם קאי דרך קביעות אכילה דהיינו שמלפזין בו פ"ח אבל ירק לבד מותר לאכול בין חו' בין מבושל כמשמעות סתימה לשון הפוי עכ"ל. וכ"כ א"א או' ג' וכ"כ רמ"ז או' ב' מ"ב או' ד' וכחב שם בשער הליון וכן נהגו העולם לאכול צע"פ חפוחי אדמה. (י) ש"ה סגה. ואם הוא אסעניס וכו' כח"ל ס' ח"ע סע"י ג' רק שכלן אינו כמו אסעניס דשם. ביאורי הגר"א. ור"ל דהחם אש"י אס' ס"ס אוכל צבקר אינו אוכל זלילה לחיאבון אבל כחא מיירי שאס' אוכל משעט ט' ולמעלה לא יוכל לאכול זלילה לחיאבון. וא"כ יש לכל אדם לשער בעלמו דמאזהר שעה שאוכל אש"י פירות לא יוכל לאכול זלילה לחיאבון אז ימנע עלמו מלאכול מאוחס שעה ואילך אש"י פירות וכדומה. (יא) ש"ה. ויין מעט לא ישתה וכו' וכעור מחיר לשחוח אש"י ויין מעט. ועיין בב"י איך ערה ליישב סוגיא דש"ס אליביס ועיין בב"ה ופי"ז שפירושו צענין אחר ומ"מ עיקר להחמיר כדעת הש"ע וכ"כ בב"ה. ח"י או' ד' וכ"כ הפרי"ח דהעיקר כפסק המחבר. וכ"כ רמ"ז או' ב'. (יב) ש"ה. משום דמיסעיד סעיד. ומסתברא דבפסחית מכוס או עכ"פ מרוב כוס לא סעיד ושרי. מ"ב או' ו'. (יג) ש"ה. אבל אם רצה לשחוח יין וכו' וכן יוכל לשחוח כל המשקין. ר"ז ש"ס. ומ"מ י"ש לא ישתה הרבה מפני שהוא משכר ואפשר שעי"ז לא יוכל לעשות הסדר כראוי ויחבטל מאכילת מצה וכו' והחכם עיניו בראשו. (יד) ש"ה. ויין הרבה וכו' ושחי כוסית של רביעית או רובן יש לחשוב להרבה ושרי. מ"ב או' ז'. (טו) ש"ה. ויין הרבה וכו' ואין בכלל זה שישתה כי"כ הרבה עד שיכא שבע כי הוא ודאי מקלקל תאות המאכל. ט"ז סוף סק"ב. ח"י או' ד' א"ר או' ה' חק יוסף או' ה' ר"ז או' ב' ועוד כי יש לחוש שיחבלבל מלעשות הסדר כראוי כי"כ האחרונים. (טז) סע"י ב'. מותר לאכול מצה לחיאבון אם יאכל מהם משעט עשירית ואילך יעו"ש. וכ"כ בב"ה. וכ"כ סעו"ש או' א' דלפענין חבשיל מה' המיניס שנחבשלו צמי פירות שאינו

לו לאכול מחחילה רביע יום האחרון עד הלילה עכ"ל ועיין לעיל ס' חמ"ג סע"י א' בסנה ובדברינו לשם או' כ"א. (ד) ש"ה. משעט עשירית וכו' ואם יודע שימסוך סעודתו עד אחר ט' שעות לא יחחיל אש"י קודם ט' מ"א סק"א בשם כמה פוי וכ"כ רמ"ז ש"ס. ומשמע דאס' החחיל צסיחר ונמשך עד לאחר ט' און מפסיק אבל אס' החחיל אחר זמן איסור ודאי פוסק. א"א או' א' ונראה דאעפ"י שלפוס דינא אס' החחיל צסיחר א"ל להפסיק מי"מ משום שמי"ס לאכול מצה לחיאבון יש להחמיר ולהפסיק מצע"י. (ה) ש"ה. משעט עשירית וכו' וסר"ן כחב על הגמ' שביא סר"ף פ' ע"פ דיש להחמיר מזמן נמחה גדולה דהיינו משעט ולמעלה וכ"כ בדרשות מהר"ל כ' שבה סגדול וכ"כ מור"ס ז"ל לקמן ס' חרליט סע"י ג' בסנה והא דלא הגיס ג"כ כאן כחב מ"א שם ס"ק י"ב דבפסח שאינו יכול לאכול פ"ח רק מצה עשירה אינו משביע כי"כ יעו"ש. וכ"כ א"ר צס"י זה או' א' וח"י או' א' כחב דכיון שכבר פסק הרב לעיל ס' חמ"ד וחס"ב שאין נוסגין כלל לאכול מצה עשירה א"כ לאזהר לורך יפסיק הרב כאן כמסר"ל שלא יאכל מחל"ה דהא חמץ ומצה בלתי אסור כל היום ומצה עשירה אין נוסגין לאכול כלל אך צערב סביחה דאפשר לאכול פ"ח הולך לכתבו יעו"ש. וספסיס לדבריו ברכ"י או' ב' וכחב דמס' שדחה הרב חק יוסף לא קשה מידי יעו"ש. ועוד יש מהר"ם דכיון דזליל פסח אין אוכלין בחחילה הלילה כמו זליל וי"ע דסוכות אלא שובין באמירת הגדה ע"כ לא כחב הרב ז"ל להחמיר מחל"ה ועוד י"ל דכיון שצריך לשחוח ב' כוסות יין זליל פסח קודם סעודה מגרר גריר תאות המאכל וע"כ לא כחב מור"ס ז"ל כאן להחמיר מחל"ה ויחבאר עוד מזה בדברינו לשם צס"ד. ובענין אס' מותר לאכול צע"פ מצה עשירה להסוהגין לאסור בפסח עיין לעיל ס' חמ"ד או' י"ד. (ו) ש"ה. משעט עשירית וכו' סעודה ברית מילה ופדיון הבן צע"ש עיין לעיל ס' רמ"ט ובע"פ אס' לא עשה קודם שעה עשירית אסור אח"כ אלא יעשה זלילה. א"א סס"י ח"ע. והמנהג לעשותה צבקר קודם זמן איסור חמץ. (ז) ש"ה. אבל אוכל מעט פירות. וס"ס צטר ודגיס. מ"א סק"ב. א"ר או' ב' חק יוסף או' ב' ח"א כלל קרי"ט או' י"ד. וכן גבינה וזיליס ושאר כל המיניס. ר"ז או' ב'. (ח) ש"ה. אבל אוכל מעט פירות. צעור כחב ומיני חבשיל כמי שרי והוא מדברי הראש פ' ע"פ ס' י"ע שפחיר בחבשיל של כ' המיניס יעו"ש אלא שכחב אח"כ סעור וסרמב"ם ז"ל כחב אבל אוכל הוא מעט פירות וכו' משמע דס"ל דיש להחמיר כדעה סרמב"ם וכ"כ צ"ו דהטור סח"ס דבריו מדברי הר"ף ורשב"ם משום דמשמע ליה דכיון דס' מיניס משניעיס אס' האדם יואך יאכל מצה לחיאבון אם יאכל מהם משעט עשירית ואילך יעו"ש. וכ"כ בב"ה. וכ"כ סעו"ש או' א' דלפענין חבשיל מה' המיניס שנחבשלו צמי פירות שאינו

(סא)

לאכול כל יום ארבעה עשר (רין פרק אלו עוברין בשם הרמב"ם וסמגור פ"ו) וקטן שאינו יודע מה שמספרין בלילה מליילת מזרים מותר להאכילו (ח"ס ס"ו ז') ויש נוסגין שלא לאכול חזרה בע"פ כדי לאכול מרור לחיאבון (חא"ו כ"ס וח"ג) וכן ביום ראשון של פסח כדי לאכול בליל שני לחיאבון וכן נוסגין קלה למעט באכילה מלה ביום א' מה"ט (כל ב' ויש מחמירין עוד שלא לאכול פירות כדי לאכול הכרוסה לחיאבון ואין לחוש למנהג הסווא ויש מחמירין

שלא

כף החיים

בעין אסורה לאכול אף פירורין כמ"ס סוף הסעי' אבל טעמו וחרובות קלה מותר וכן ראינו נוסגין כשחל ע"פ בשבת שמבטלין הדגים בפירורי מלה. אי"ר שם.

בב) שם בהגה. כל יום ארבעה עשר. וסר"א"ש פ' אלו עוברין כתב דדוקא מזמן איסור חמץ ואילך.

וכתב שם הר"ן שכ"כ הרמ"ם וסר"א"ש פ' אלו ראינו יעו"ש. וכתב סמ"מ פ"ו דין י"ב שמדברי הרמב"ם נראה כל היום אסור. ובכ"ד ב"י. וזהו שפסק מור"ם ז"ל כאן בהגה דאסורים לאכול כל יום ויד כדברי הרמב"ם וסמ"מ.

וכתב סמ"מ סק"ו ומשמע דביום י"ג מותרין לאכול מלה עכ"ל ומשמע ה"ל ליל י"ג אסור וכ"כ א"ח או קו"ד דאסור כל יום ויד והלילה עמו יעו"ש. אבל ח"ו או ז' כתב דבליל י"ד מותר וכ"כ אי"ר או ר' חק יוסף או ר"ז או ר' ח"א כלל קב"ט או י"ג ויש נוסגין שלא לאכול מלה מר"ח וכ"כ מנהג רבים מקושטי שנה"ג בהגב"ו או ג' וסב"א ח"י שם ושאר האחרונים.

בג) מי שנוסג להחמיר לא יאכל אפי' מלה עשירה בע"פ מזמן איסור חמץ. מלי"ח ס"ו ד' או כ"י.

כד) שם בהגה. כל יום ארבעה עשר. ואם חל ע"פ בשבת כתב שש"א דאסור לפטול המליצה דכיון דאסורים באכילה מוקלין הם יעו"ש אבל סב"א או ח' כתב דדוקא מלה מלה שיו"א בה י"ח בלילה לא יעטלנה בשבת זה משום דאין ראוי ליהן ממנה לקטן או לעבו"ם כי רואה לסיח שלימים ללילה אבל שאר מלה דראוי להרנגולים וכדומה שרי לפטול אם דעו"ש לכך יעו"ש. וכ"כ בן א"ח פ' לו או יו"ד. וכ"כ לעיל ס"י ש"ח או מ"ב יעו"ש.

כה) שם בהגה. וקטן שאינו יודע וכו' אבל קטן היודע אסור להאכילו ללא שייך לומר לו בעבור זה מאחר שכבר מילא כריסו ממנו. סמ"ד ס"י קב"ט. ואין חילוק בין קטן לקטנה. מ"א סק"ו. אי"ר או פ' ר"ז או יו"ד. ח"א שם.

כו) שם בהגה. מותר להאכילו. כל היום ואפי' בלילה קודם קידוש. ר"ז שם.

כז) שם בהגה. ויש נוסגין שלא לאכול חזרה וכו' ואין טעם למנהג הסווא ואנו לא נהגנו כן. ב"י. וכ"כ העו"ש או ז' דאין ראוי טעם למנהג הזה דטוב הוא שלא יאכל המרור קדמונים. ולע"ד נראה שטעם שאמרו כדי לאכול מרור לחיאבון ר"ל משום חבוב מליצה כיון דעיקר מליצתו מדא"ו אעפ"י שזוה"ז הוא דרבנן.

כח) שם בהגה. וכן נוסגין קלה למעט באכילה מלה וכו' ומן המנהג ולמעט מן הדין לריק לחזר בכל יו"ט ראשון מפני שהוא עו"ש שני כמ"ס סמ"א ס"י חקב"ט סק"א יעו"ש.

יולאין בה בשעה כדחק וראייה ממנחות וא"כ אסור לאכול בע"פ. ב"ח. וכ"כ בס' גבורות ס' אמנם המ"א סק"ה חלק עליהם וכתב דאפי' נילוש בני פירות עם מים אין יולאין בה משום דסו"ה מלה עשירה יעו"ש. וכ"כ ח"ו או ר' וכו' הפרי"ח. חק יוסף או ר' מאמיר או ר' מגן האלק או ג' ומיאו עיין ער"ס או ז' מה שביא פלוגתא בזה ומסיים כיון דבירושלמי מסיק דבמי פירות עם מים יולאין בדיעבד נקטינן להחמיר לענין דאסור לאכול בע"פ אבל לא יא"ח מלה יעו"ש. ועיין לעיל ס"י חס"ב או י"ג.

טוב) ומי שאין לו בליל א' וב' כ"א מלה עשירה עם קלה מים יאכל ולא יצרך אכילה מלה דפסק סו"ה וגם י"ל דנסי' דלא מקיים לחם עוני מי"מ מקיים מי"ע של אכילה מלה ואפשר אף נילוש בלי מים כן. אי"א או ר' וכו' לחולה שאסרו לו כרוסאים לאכול מלה יאכל מלה עשירה ומצרך עליה כמ"מ כל שמרגיש בה טעם מי פירות כמ"ס לעיל ס"י חס"ב או י"ד וס"י קס"ח סעי' ז' יעו"ש ומיאו נראה שוכל לומר עליה לשם יחוד קודם סברכה כריני בה לקיים מי"ע של אכילה מלה וכו' ועיין לעיל ס"י חס"ב סעי' ד' בהגה. וסו"ה דמצרך על מלה עשירה כמ"מ סייני אם לא קבע עליה אבל קבע עליה מצרך המולי' ובהמ"ז כמ"ס לעיל ס"י קס"ח סעי' ו' ועיין בדבריו לשם בס"ד.

ח"י) שם בהגה. אבל מלה שיו"אין בה בלילה אסורים לאכול וכו' מדרבנן כדי שיהיה סיכור לאכילה בערב. ומי שאכל מלה בע"פ מכין אוחו מכת מרדות. הרמב"ם פ"ו דין י"ב. וכ"כ בירושלמי כמ"ס בא"ו שאח"י.

י"א) שם בהגה. אסורים לאכול וכו' וכל האוכל מלה בע"פ כבא על ארוסתו בבית חמיו וסב"א על ארוסתו בבית חמיו לוקס. ירושלמי ר"פ ע"פ. וסב"א המ"מ שם וספור וכו' וכתב שם סמ"מ וכו' דפי' לוקס סיינו מכת מרדות מדרבנן והא דנקט ארוסתו בבית חמיו פ"י שם קב"ע שקרוב יום מועד כנישואין ולא כבש יצרו להמתין כך זה לא כבש יצרו להמתין לאכילה מלה עד הערב עכ"ל. וסר"א בסדר הגדה ד"ס ה"ל לחמא וכו' פ"י מה כלה אינה מותרת לבעלה אלא בז' ברכות כדאמרינן כלם בלא ברכת אסורה לבעלה כנדה אף מלה אינה מותרת לאכול אלא בז' ברכות ואלו הן. ברכת היין וקידוש היום ושתייתו. וזו"ה פס"א וברכה היין שאומר כשמסיים הגדה. והמליצה ולאכול מלה הרי שבע עכ"ל. ועיין מ"מ ס"י תר"א שכתב בענין אחר וכ"כ נכס"ג בהגה י"ב בשם מהר"ו ס"י קל"ג וכ"כ ח"ו או יעו"ש.

י"ב) שם בהגה. אסורים לאכול וכו' ומלה כפולה ונפוחה אין לאכול בע"פ כל היום דשמא מלה היא. מ"א סק"ו. ח"י או ר' אי"ר או ר' חק יוסף או ז' אי"א או ר' ר"ז או ז' ועיין לעיל סמ"א ס"א ובדבריו לשם בס"ד.

י"ג) שם בהגה. אסורים לאכול וכו' ונראה דוקא מלה

באר הגולה
ו טור בשם הכ"ק
ולזה הסכי' הרא"ש
כהא דשמואל
שם ק':

שלא לפרר או לשבור סמליה בע"ש שלא לבא לאכול מהם (מכרי"ל) ואין לחוש גם לזה. מזה
שנאפה כהקנה ואחר כך נחפררה ויולישה ביון ושמן אינה נקראה מזה עשירה ואסורה
לאכלה בע"ש (מכרי"ו): ג יאם התחיל לאכול קודם שעה עשירית ומשכה סעודה עד הלילה
דינו כמו בשבתות ושאר ימים טובים שנתבאר סי' רע"א סעיף ר' (ומזה לרחוץ ולגלח
בערב יום טוב וללבוש בגדים נאים כמו בשבת ועיין לעיל סימן ר"ס ורס"ב):
יהיה

קף החיים

כט) וכתב באגרות הרמ"ז לענין סעודה ג' בפסח של
יום א' בשבת שב וא"ה עדיף לדודן סו
בע"ש משום ששיקא דיו"ט שני של גלויה ומ"ז יאכל אזה
פרי מעט כדי שיפור לברכה ולא הרבה משום אכילה מזה
לתיאבון בליל וי"ט שני יעו"ש ונראה מי שאינו מבטל בשום
פעם מלעשות סעודה ג' עם פה רשאו ויאכל מעט גם יראה
לקדים עלמיו. סעי"ה. ועיין לעיל סי' המ"ד סעי' א' ולקמן
סי' הקכ"ט סעי' א' בהגה.

ל) שם בהגה. ויש מחמירין עוד שלא לאכול פירות וכו'
ואין לחוש למנהג הסו"א. מפני שהחרוסה אינו מזה
לאוכלו אלא כדי לבטל הארס שבמרור ואדרבא בלילה אסור
לאכול הרבה ממנו ולרבוץ לפניו מעל המרור שלא יבטל טעם
המרירות וא"כ למע לא יאכל פירות ביום. לבוש. ר"ז או י"ב.
וכא שהולך ללבוש לחת עוד טעם אחר ואדרבא בלילה
אסור וכו' מפני שיש עוד טעם אחר בחרוסה שהוא זכר לפיט
כמ"ס סי' הע"ג סעי' ה' ועי"כ כהב ואדרבא וכו' כדי להרץ
גם לטעם הסני ודוק.

יא) שם בהגה. שלא לבא לאכול מהם וכו' כיון שמחטטק
בהם וכדחיים ר' יהודה לענין חמץ ורבנן לענין
חדש עכ"ל מכרי"ל. ואפי"ה פסק הרב דאין לחוש לזה דל"ד
לחדש וחמץ שחייטין לאיסור דאורייתא משא"כ אכילה מזה
בע"ש הוא רק לאיסור דרבנן וגם לא רגיל בכו כל שהנה
לא חייטין שיבא לאכול ממנו. חיי או ח'.

יב) שם בהגה. ויגלוש ביון וכו' דאם לא יגלוש ביון וכו'
פשוטא דאסור לאכלה בע"ש כיון שיואלין
בפירותיו י"ח מזה בלילה כמ"ס לעיל סי' הס"א או מ"ז יעו"ש.

יג) שם בהגה. ויגלוש ביון ושמן וכו' אפי' נאפיה אח"כ
שניה. דרשות מכרי"ל כי שבת הגדול. מ"א סק"ח
חק יוסף או יו"ד. ח"א כלל קכ"ט או י"ג. מ"ב או י"ט
וכ"ד אס ים זה הואר לחם וכמ"ס לעיל סי' קס"ח או פ"ד
ואו פ"ה יעו"ש.

יד) אב"ל מפוררת ונחשלה מותר לאכול ומברך במ"מ
דהוי מעשה קדירה ונימוח. דרשות מכרי"ל שס.
מ"א שס. חיי או יו"ד. איר או ע' חק יוסף שס. ח"א שס.
ומיכו עיין בחשו"ב ז"ד סי' רמ"ז ורמ"ח שכח לאסור לאכול
מזה מבושלה בע"ש אלא אי"כ נחשלה קודם יום יו"ד אלא
שקיים שעימד לנגדו מ"ס חיי על מזה מבושלה שהסכמה
האחרונים להחיר יעו"ש ועיין בס' יוסף אומץ סי' ע"ט שרחה
ראיית הכ"ד וחק צבוסל ציוס יו"ד פקע איסורים ומוחר
יעו"ש. וכבר נחצנו דכ"ס דעה האחרונים אלא דאם אפשר
יש להחמיר ולבטל קודם יום יו"ד.

לה) והא דמותר לאכול מזה מבושלה בע"ש משמע לכאורה
דכ"ד אס און בכל פירור כזיה אבל אס ים
בו כזיה אסור כיון דדינו כמו פה כמ"ס לעיל סי' קס"ח

סעי' יו"ד יעו"ש. אמנם הר"ז או' ח' כהב דאעפ"י שהפרוסות
קיימות בענין שמברכין עליהם סמויא וברכמ"ז אעפ"י כן
מותר לאכלה בע"ש קודם ששע עשירות שסרי און אדם יכול
ללח צה י"ח בלילה כמ"ס סי' הס"א סעי' ד' ואם אין
בהם כזיה שמברכין עליהם צמ"מ ומעין ג' מותר לאכלן אף
משעה עשירית ולמעלה יעו"ש. ומיכו מ"ס דמותר לאוכל
אף משעה עשירית ולמעלה היינו לפי סברתו דמחר לאכול
חבשיל מה' סמ"ס משעה עשירית ולמעלה כמ"ס לעיל או
ח' אלא שכחצנו שם דרוב ספוי אסורים וא"כ ס"ה לכאן
וכ"כ ח"א או ב' ואו ח' דמזה מבושלה אסור לאכול משעה
עשירית ולמעלה דכ' מינים משביע יעו"ש. ומ"מ גם מ"ס
הר"ז להחיר קודם שעה עשירית לאכול מזה מבושלה שמברכין
עליה סמויא משום דאינו יולא צה י"ח נראה דיש להחמיר
לכחלה כיון דע"כ יש לה דין פה לענין ברכה כמו וע"כ
יש לפוררם פחות מכזיה לכל אחד.

דו) ולענין עיגון דעה ח"א כלל קכ"ט או י"ג סוי בביטול
וכ"כ דעה הר"ז או' ע' אבל ח"א או ח'
כהב ל"ע דו"ל דיו"א צה י"ח ואסור לאכול כל היום דלאו
ביטול הוא עכ"ל ועיין לעיל סי' קס"ח סעי' י"ג ובדבריו
לשם בס"ד.

לז) שם בהגה. אינה נקראה מזה עשירה וכו' ומכמע
בדרשות מכרי"ל כי שבת הגדול דאינו אלא מן
הספק אבל לא כווי לחם גמור ללח צה י"ח בלילה יעו"ש
וכ"כ איר או' יו"ד דס"ל למכרי"ז כהא וכהא לחומר דאף
שאין יולא צה מ"מ אסור לאכול בע"ש יעו"ש. וכ"כ הר"ז או'
ע' ועיין לעיל סי' הס"א או מ"ז.

לח) סעי' ג'. אס ההחיל לאכול קודם וכו' ומיירי בקצב
סעודה מקודם על מזה עשירה דלריך לברך
עליה סמויא וג' ברכות כמ"ס לעיל סי' קס"ח סעי' ו'
מאמ"ר או' ו' ועיין לעיל או' ד'.

לט) וכתב שם המאמ"ר דנראה ברור דדין זה לא שייך
למנהג שכחב רמ"א ז"ל לעיל בס"י הקודמין
שאין אוכלין מזה עשירה. וכ"כ חיי או' י"א. ומיכו מ"ס שם
חיי דלא שייך דין זה לפי מנהג שכחב מור"ס ז"ל שאין
אוכלין מזה עשירה אלא אי"כ אכל מזמן סוחר חמץ עד שקדם
היום עיין מה שסקסה על דבריו המאמ"ר שם ומה שחירץ
בדוחק יעו"ש. ועיין לעיל סי' המ"ד או' יו"ד.

מ) שם. סי' רע"א סעי' ו' נראה ש"ל סעי' ד' וסעי'
ו יעו"ש ודוק. והכוונה דשם נח' מחלוקת ספוי
או בעי לחזור ולברך סמויא אס לא ובגמר סעודה אס
לריך לברך ברמ"ז מקודם, מאמ"ר שס. ועיין בדבריו לשם בס"ד.

מא) שם בהגה. ומזה לרחוץ וכו' עיין מ"ס לעיל סי' הס"ח
או ק"א.

מב) שם בהגה. וללבוש בגדים נאים כמו בשבת. פי'
לרחוץ

באר הגולה
א כרייהא פסחים
ק"ט וכפ"י רש"י
ב כרייהא שם.
ג משנה שם ל"ט
וכמ"ש החפ"ד.
ד טור. ה משנה

תעב

דיני הסיכה וד' כוסות. וכו' ט"ז סעיפים :
א איהיה שלחנו ערוך מבעור יום כדי לאכול מיד כשתחשך יואף אם הוא בבית המדרש
יקום מפני שמצוה למחר לאכול בשביל התינוקות שלא ישנו אבל לא יאמר קידוש עד שתחשך
ב דיסדר שלחנו יפה בכלים נאים כפי כחו היוכין מקום מושבו שישב בהסיכה דרך חירות.
הג'

כף החיים

לרחוץ ולגלה וללבוש כשבת אך הצגדים יהיו יוחר נאים של
יו"ט משל שנה כמ"ש לקמן סי' תקכ"ט. זרכ"י או' סי' וצ"ט
עבודה הגפן דף י"ח ע"א פירש כמו ששנה ר"ל שלששם
מצע"י כשבת אבל הצגדים עלמס יהיו יוחר טובים כמ"ש צ"ט
תקכ"ט והבואו המחזיר או' די יעו"ש. וכחז שם הצרכ"י דכן
נהגו צגלולותינו המכבדים שבתות ויו"ט להויה להם צגדים
נאים מיוחדים ליו"ט.

לרחוץ ולגלה וללבוש כשבת אך הצגדים יהיו יוחר נאים של
יו"ט משל שנה כמ"ש לקמן סי' תקכ"ט. זרכ"י או' סי' וצ"ט
עבודה הגפן דף י"ח ע"א פירש כמו ששנה ר"ל שלששם
מצע"י כשבת אבל הצגדים עלמס יהיו יוחר טובים כמ"ש צ"ט
תקכ"ט והבואו המחזיר או' די יעו"ש. וכחז שם הצרכ"י דכן
נהגו צגלולותינו המכבדים שבתות ויו"ט להויה להם צגדים
נאים מיוחדים ליו"ט.

ז ואם אכל מל"ה צי"ש לא יא' י"ח ובלילס יחזור ויאכל
ול"ע אס לברך אכילה מל"ה בלילה. מש"י או' או'
וע"כ יש לבוין על זרחה אחרים לל"ה וגם האחרים יכוונו
עליו להבואו צברכהס. ועיון לעיל סי' ר"ג סע"ו ג' וצדבריו
לשם צס"ד.

א) סע"י א. כדי לאכול מיד וכו' ר"ל כדי להחיל הסדר
ולאכול מיד וכו' אכילה כרפס שאוכלין מיד
אחר הקידוש וכמ"ש לקמן סי' הע"ג סע"י ו'.

ח) שם. עד שתחשך. דהיינו לל"ה הכוכבים. ח"א כלל
ק"ל צדיני הסדר או' ג' בן א"ה פי' לו או'
כ"ה. מ"ב או' סי' ועיון לקמן סי' תקס"ב סע"י א'.

ב) שם. ואף אם הוא צצ"מ יקום וכו' כדל"הא צפסחים
ק"ט ע"א אמרו עליו על ר' עקיבא מימיו לא
אמר הגיע עת לעמוד צצ"מ חוץ מערבי פסחים וערב
יו"ט צע"פ צצביל תינוקות כדי שלא ישנו וערב יו"ט כדי
שיאכילו את צצ"מ ע"כ. ועו"ש צרש"י וכו'.

ט) סע"י ב. יסדר שלחנו יפה וכו' והטעם לפי שאמרו
בכל דור ודור חויב אדם לראות את עלמו
כאלו הוא צעלמו ולא משצבוד מלרים וכו' צ"ח.

ג) שם. מפני שמת"ס למחר לאכול וכו' ר"ל להחיל הסדר
צצביל התנוקות שלא ישנו והחורס אמרס והגדה
לבנך ביום הסוא. ר"ז או' או' ר"ל כדי שיאכלו התינוקות
מה נשחנס וכו' ויש"ב לסס עבדים היינו לפרעס וכו' וכמ"ש
צפ' ואחחן כו' ישאלך בנך וכו' ואמרה לבנך עבדים היינו
לפרעס וכו' וצזס מקיים מ"ע של וסגדה לבנך וכו'.

י) שם. בכלים נאים וכו' כל ימות השנה טוב למנוע
כלים נאים למען מיעוט שררה זכר לחורבן
לבד מלילות הסדר לפי שפחורס כזסירס להראות דרך חירות
ואפ"י כלים הממושכנים צידו מן הגויס מותר להשים אותס
על שלחן מיוחד לשמות צראוחס. דרשות מהר"ל סי' אגדה
ובבואו ח"י או' די ועו"ש מ"ש על דברי מ"א סק"צ וחק
יוסף או' צ' מיישב יעו"ש.

ד) שם. אבל לא יאמר קידוש עד שתחשך. ואע"ג דבשאר
שבתות ויו"ט יכולין להוסיף מחול על הקידוש
פסח שאני דזמן אכילה מל"ה אינו לל"ה צבילס דומיא דפסח
דכתיב על מל"ה ומררים יאכלוסו והפסח אינו נאכל לל"ה
צבילס דכתיב ואכלו את הצפר צבילס הזה. טור וצ"י צצס
צרש"י ר"פ ע"פ. לצוש. ואע"ג דקודס שיסיס האגדה ויגיע
לאכול מל"ה ומרור יהיס לילס ממש מ"מ כוס של קידוש
שסוא אחד מד' כוסות וגם אכילה שאר ירקות ויחר שינוי
דעבדין כדי שיאכלו התינוקות וכ"ש האגדה עלמס צע"י נמי
דלוסוי צשעס שראוי לאכול מל"ה ומרור דכל סני אמל"ה מל"ה
ומרור שייכי וגמרי ודרשיין וסגדה לבנך וכו' צעבור זס לא
אמרתי וכו' חס"ד סי' קל"ז. צ"י. לצוש. צ"ח. עו"ש או' או'
מ"א סק"א. חק יוסף או' או' ר"ז או' צ' וכ"כ הפ"י סק"א
דטעס הקידוש ש"ל צבילס משוס שצצביל המל"ה סוא צא
יעו"ש מיכו צדרשות מהר"ל סי' סגדה כחז הטעס שמתחילין
הקידוש צבילס משיס עיבול ראשון ושאר סדר הגדה ש"ל
צבילס יעו"ש וצצ"ד ח"י או' ג' אכן לענין דינא כולס שויס
ש"ל דוקא צבילס.

יא) שם. בכלים נאים וכו' וגם הכוסות יהיו נאים
ומסודרים לכבוד היום ואס שסיגס ידו יקח
של כסף מפני שסוא רמז אל החסד כי כיס ג"י אל"היס
שסוא צחי' דין וע"כ אס סוא של כסף יהיס ממוחק.

ה) ולעניין ליל שבת אם מותר לקדש ולאכול מצע"י עיון
לעיל סי' רס"ז סע"י צ' וצדבריו לשם או' ו'
צס"ד.

יב) שם. ישב צהסיבה וכו' ומל"ה לנכוג שררס צביל
פסח וצזה יכופר מס שנגס שררס וגל"ה כל
השנה. אירחות יושר פי"א. יפ"ל ח"צ או' צ'.

ו) שם. עד שתחשך. ודיעבד אם קידש מצע"י וכן צענין
מל"ה וסגדה ואכילה כרפס אס עשס מצע"י יל"ה
אבל

יג) וכתב. הרב אורח דע"ה ע"ג צצס מ"ר ומדרש
ילמדנו סמך להסיבס מל"ה דכתיב ויסב
אל"היס את העס וכו' מלמד שסוסיבן צהסיבה דרך צני
מלכיס מסובין רצוין על מטוחיבן. וכ"כ סשו"ג לקמן סי'
פפ"ו או' י"ב צצס ס' המכסיג וחרד"א יעו"ש. יפ"ל שס.

יד) שם. צהגס יסב על הספל כ"ל כי כ"ס צד"מ או'
א' וצמרדכי וצחי' ריטצ"א.

ז) שם. יסב על הספסל. וגם מותר לסמוך על
ידך חצירו כדל"הא צגמ' (פסחים ק"ח ע"א)

טו) שם צהגס. יסב על הספסל. כי אף העני לריך
היסיבה על צד שמאלו ואס יש לו ספסל יסב
עליו ואל" לריך היסיבה על הקרקע על צד שמאל. א"א
או' ג'.

טז) שם צהגס. יסב על הספסל. וגם מותר לסמוך על
ידך חצירו כדל"הא צגמ' (פסחים ק"ח ע"א)

כגה ואפי' עני שאין לו כרים ישב על הספסל (מרדכי ריש פי ע"ט): ג' כשהוא מיסב לא יטה על גבו ולא על פניו ולא על ימינו אלא על שמאלו (אין חילוק בין אטר לאחר) (עור בשם רש"י ותיס סימן קל"ו): ד' ואשה אינה צריכה הסיבה א"כ היא חשובה. כגה וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות (מרדכי ריש פי ע"ט ורבינו ירוחם) אך לא נהנו להסב כי סמכו על דברי ראב"ה דכחז דזמן סוה אין

באר הגולה
שם ז"ע. ו' שם
בגמרא ק"ח ו' שם

דחשב

קף החיים

אורח ארעא דאשה למגא (ר"ל לסיסב) וכי בשאלחות דרב אחאי פי' לו סיי ע"ו. ולפי' כל אשה ח"ל כסיסב אפי' אלמנה וגרוסה. ער ובי"ו. וכי הביח דטעוקר כפי' השאלחות דאפי' אלמנה וגרוסה לא בעיא ססיבה אם לא נשים חשובות. וכי' ספרית. ברכ"ו או' ב' ר"ז או' יו"ד.

כה) ש"ס אלא איכ' היא חשובה. דאשה חשובה אורחא למגא. ב"ה. ב"ח. לבוש. ר"ז ש"ס.

כו) ש"ס אלא איכ' היא חשובה. ואשה חשובה כחז הרי מנוח כלומר שאין לה בעל והיא גברת הבית איכ' שיהא חשובה בפרו ידים בח גדולי הדור אשה חיל יראה פי' איכ' שיש לה עבדים ושפחות שאינה לריכס להעמק בלרבי הבית עכ"ל והבי"ד כ"מ פ"ו והפרי"ח. מיכו לטעמים כגו' יקשה מ"ש כאן מור"ם ז"ל בהגה בשם המרדכי ור"ו דכל הנשים שלנו מיקרי חשובות וכי' כולם בניו גדולי הדור או שיש להם עבדים ושפחות. אמנם הרוקח בסי' רפ"ג כחז ואם אשה חשובה שאין בעל מקפיד עליה לריכס הסיסב עכ"ל וכי' או' ח"י ולפי' יבא דברי מור"ם ז"ל על נכון דכיון דהחשובות הוא חלוו בקפידה בעל ועשה אין דרך הבעל להקפיד ע"ו כל הנשים שלנו מיקרי חשובות.

כז) ש"ס בהגה. אך לא נהנו לסיסב כי סמכו על ראב"ה וכי' כי איכ' הראב"ה שאין אנחנו לריכס הסיסב בזה"ז שהרי בני חרו' אינין מסובין ואדרבא ישיבס כדרכן סו' דרך חירות עכ"ל והביאו בגמ"י על הרמב"ם פ"ז דין ח' והטור ובי"ו. וכי' המרדכי פי' ע"פ בשם ראב"ן. אלא שכח ב"גמ"י על דברי ראב"ה הנו' דיחיד הוא בדבר זה והביאו ב"ו וכחז שר"ל שדע"ז כל ספוי דלעולם בעי ססיסב ואפי' בזה"ז עכ"ל וכי' בש"ע אלא שמור"ם ז"ל בדי"מ או' ב' כחז שלא ראה בזה"ז נשים מסיבות ואפשר שנהנו להקל ע"פ דברי ראב"ה עכ"ל. וכך הם דבריו כאן בהגה ש"ע.

כח) ש"ס בהגה. אך לא נהנו לסיסב וכי' וכי' סלבוש. ע"ו סק"ג. ר"ז או' יו"ד. אמנם סכנ"ג בספרו פסח מעובין ס"י ק"ע כחז דהמנהג בין הספרדים לסיסב כמ"ש המרדכי ור"ו בשם סחו' יעו"ש וע"י נראה דגם בק"ק האשכנזים שנהנו הנשים שלא להסיב המחמיר לסיסב תע"ב כיון שאינו אלא דנהנו להקל כמ"ש באו' הקידס ולכן כיון שהם חשובות כנו' טוב ללאח אליבא דר"ע.

כט) ש"ס בהגה כי סמכו על ראב"ה וכי' ובאבל חוך י"ב חודש (כיינו על אביו ואמו) כחז הבי"ח שאין לו לסיסב מאחר דישיבס כדרכה סו"ל דרך חירות כמ"ש ראב"ה וכחז דכן המנהג יעו"ש. והבי"ד סק"ג ומ"א סק"ה. וכחז שם כמ"א דה"ה אבל חוך לי על שאר קרובים כשלא נהג ז' קידס הרגל עכ"ל ור"ל דאם נהג ז' קידס הרגל הרי הרגל מצטל גזירה לי כמ"ש לקמן ס"י הקמ"ח סע"י ח' יעו"ש. אמנם בסי' פסח מעובין ס"י קפ"ז הביא דברי הבי"ח הנו' וכחז עליו דאזיל לשיטתו דפוסק כראב"ה דבזה"ז ח"ל

אבל לא על ירך עלמו דמיחזי כדוהג. דרשות מהר"ל כי אגדס. מ"א סק"ג. ח"י או' ז' או' ד' חק יוסף או' ג' ר"ז או' ח' ולא יניח ידו אפי"ח ולא אלוסי"א. סע"ש. פתי"ע או' ה'. טוב) **סע"י** ג'. לא יטה על גבו וכי' שאין זה דרך חירות. לבוש. ולפרי"ש פסחים ק"ח ע"א יש בזה שמה יקדים קנה לושט ויבא לירי סכנס יעו"ש ואעפ"י ששאר מפרשים לא פירשו כן אלא על המיסב על ימינו מ"מ היבא דים ששם סכנס חיישין למועטא וע"כ יש ליזהר בזה גם בשאר ימות השנה.

ח"י) ש"ס ולא על ימינו וכי' דכסיבה ימין לא שמה הסיסב שהרי בימינו הוא לריך לאכול. ועוד שמה יקדים קנה לושט ויבא לירי סכנס. דושט סו' על לר ימין ונפחה הכובע שעל פי הקנה מאליו כשהוא מטס כלפי ימין ואם יכנס בו המאכל הרי סכנס שאין אוכלין ומקנין נכנסין אלא דרך הושט. גמ' ופי' רש"י שם. והביאו ב"ו ובי"ח. וכי' סע"ז סק"ב ומ"א סק"ד. וכי' האחרונים.

י"ב) ש"ס בהגה. ואין חילוק בין אטר לאחר. דכיון שהעטס שמה יקדים וכי' אין חילוק בזה בין אטר לאחר אבל לפי הטעם בימינו הוא לריך לאכול כנו' הים יכול שאטר לסיסב לר ימין של כל אדם אלא שכח סה"י בסי' קל"ו דשניקין טעמא דלריך לאכול בימין מקמיה טעמא דשמה יקדים משום דליח ביה סכנס וחמירא סכנתה מאיסורא כדאיתא פ"ק דחולין יעו"ש. וכי' ב"ו בשם סעיטור. וכי' הבי"ח.

ד) ושור"ט בשחי ירוו נראה דפשיטא הוא לכי' דמיסב בשמאל דטעמא דשמה יקדים איחא ואיך טעמא ליחא. סה"י ש"ס. והביאו ב"ו. וכי' סע"ז או' ב'.

כא) ש"ס בהגה. ואין חילוק בין איטר וכי' ואז אוכל בימין כל אדם. הרשב"ץ בספרו יבין שמועס. מ"ב או' י"א. ועיין לעיל ס"י ר"ז סע"י ד' ובדבריו לשם או' ל'.

כב) ש"ס בהגה. ואין חילוק בין אטר וכי' וגרס ביר ימין או שיש בה מכה בענין שאינו יכול לאכול בה ואם ישב על שמאל לא יוכל לאכול בשמאל וכן מ"י שיש לו מכה בזרוע שמאל בענין שאינו יכול לסיסב על לר שמאל נראה בכנון זה פטור מסיסב דלא חיקנו חז"ל הסיסב אלא דרך חירות ודרך חטונג ולא דרך לר ר"ל שיבא לירי לר. ועוד ביודון כזה ודאי סמכין אראב"ה וכמ"ש לקמן סע"י ד' בהגה יעו"ש.

כג) ש"ס בהגה. ואין חילוק בין איטר וכי' ודיעבד אם הסיסב בימינו יא' משאיכ' על גבו או פניו למטה אף דיעבד אין הסיסב ולריך לחזור ולסיסב. מש"ז או' ב' אמנם מדברי ספר"ח משמע דאין חילוק דאף בהסיסב בימינו אפי' דיעבד לא יא' יעו"ש ולענין דינא ית' לקמן סע"י ז' יעו"ש. **כד) סע"י** ד'. אשה ח"ל הסיסב וכי' פי' רש"י (פסחים ק"ח ע"א) מפני אימת בעלה וכפוסה לו ע"כ ולפי' אלמנה וגרוסה בעו' הסיסב. ובסי' כחז משום דלאו **(סב)**

קכ

לכס: (ד"ע): ה' ח' בן אצל אביו צריך הסיבה "אפילו היא רבו מובהק יתלמיד לפני רבו א"צ הסיבה כאפילו אינו רבו מ"בהק א"כ יתן לו רבו רשות לוחלמיד חכם מופלג בדורו אעפ"י שלא למד ממנו כלום חשוב כרבו וא"צ הסיבה. (ודוקא כשאוכלין על שלחן א' אבל אם אכז

באר הגולה
ח שס ט חוספיה
והר"ש שסי שס
בגמרא ב הר"ש
והמרדכי מדקדוק
סוגיות הגמרא
5 תרומת הדשן

כף החיים

אנינות ואסיר בזולת יעו"ש. ומ"ש להבוא ראייס ממנהג סעולס י"ל דדוקא בדיון אבילות נסגו להקל ולא בדיון אנינות ועיין בעיר יו"ד סי' שצ"ח ודוק.

א"ל לסיסב אבל לידון דפסקין דלריך הסיסב אם האבל אחר ז' (ר"ל כגון סנהג שעה א' קודם הרגל דהרגל מצטל גזירת ז' כמ"ס לקמן סי' תקמ"ח סעי' ז' יעו"ש) כיון דכבר פסקא אבילות חייב לסיסב וכן ממנהג עכ"ל והבואו ח"י א"י סי' וכתב עליו שאף סהוא ז"ל נמשך אחר דעתו דעת הספרדים וכפסק ב"י סעי' ז' דבדיעבד לא ילא בלא הסיסב ולא כהכרעה האחרונים אשר אהנו כמש"כ אחריוס מ"מ לענין דין האבל דבריו נכונים כי מנין לנו להחמיר באבילות דקולא ולבטל ממלוח הסיסב דבר שלא נזכר כלל בפ"י ראשונים ואחרונים יעו"ש. וכ"ס דעת המש"ז או"ג וכן מסיק בשו"ת דברי מנחם סי' ל"ה יעו"ש. וכן הסכים ה"ש"ע או"ג ויעו"ש. וכ"ס דעת מגן האלף כל מ"ס בב"ח בהשו"י סי' כ' יעו"ש. וכ"ס דעת מגן האלף או"ג דלריך הסיסב. וכ"ס הר"ז או"ג דה"ה או"ג סי' מ"ב או"ג. ומיבו כחב שס בח"י אם אפשר לשנות קל"ה יס"ה. וכ"כ המש"ז שס. וכ"כ דה"ה שס דאין להיסב על מטה כבודס וכלולס אלא בשו"י קל"ה דהיינו על מטה ובר אחד חתה מראשוהו או ירך חבירו. וכ"כ מ"ב שס.

ל' ולענין

לבישה הקיטל סהוא בגד מחיס שנוסגין בני אשכנז ללבוש בליל פסח בשעת עשייה הסדר כדי שלא חוזת דעתו עליו מן השמחה אם יס לאבל הוך י"ב חודש או הוך לי לשאר קרובים ללבושו בליל פסח כמ"א שס כחב דאינו לובש דבלא"ה לבו נכנע והט"ז שס כחב דגם האבל ילבשו וכן הסכים ח"י שס. וכ"כ הר"ז או"ג ד' אמנס הא"ר או"ג כחב כדבריו מ"א דאין ללבושו כיון דבלא"ה לבו נכנע. וכ"כ א"א או"ג סי' ד"ה"ה שס. ה"א כלל ק"ל או"ג ב' דריוי הסדר אלא שכתב שס ח"א דהלבוס לא ספסיד. וכ"כ מ"ב שס וקיטל נהגו שלא ללבוש האבלים הוך י"ב או הוך לי וסלובש אין מוחין בידו.

לא' אונן

חייב בכל המלוח הנסוגה בליל פסח בין בלילה ראשונה בין בלילה שנייה ז"ל ססדר סהגדס כיון שיש בה אריכות דברים ומדרש ופסקים עוב שיקרא אחר לפגיו והוא יסב וישמע כהגדה. מוכריס מלובלין בס"י ע"ג יעו"ש. וכב"ד פסח מעובין סי' קע"ז. מ"א סי' תקמ"ח סק"ח. ער"ס סי' הע"ס או י"ג. כס"א בס"י זכ או"ג א' אלא שכתב סכס"א דלפי מנהג סעולס דסיברים כדעת האומרים דאין סוס אבילות מדל"ו אלא לענין אבילות קדשים בלבד ולפיכך הקובר מחו ביו"ט שני אין מהאבלין אבילות בפרסס"י כמ"ס סעור והש"ע ביו"ד סי' שצ"ט סעי' י"ג פסוק מאד לדעתו שיעשה כל הסדר בלילי פסחים אם דעתו מיושבת עליו דאין אנינות ביו"ט אעפ"י שרואס לקוברו בלילה ומכ"ס אם אינו קוברו בלילה ויכול לקרות סהגדס ושאר קריאות שבהורס יעו"ש. ומיבו עיין לקמן סי' תקמ"ח סעי' ס' וביו"ד סי' שמ"א סעי' א' ובאחרונים שס דמשמע דדוקא אם אין רואס לקוברו בלילה לא חל עליו אנינות בשבת ויו"ט ואפ"י בליל יו"ט שני וחייב בכל המלוח אבל אם רואס לקוברו בלילה חל עליו

לב) סעי'

ס' בן אלל אביו לריך הסיסב וכו' וא"ל רשות ע"ז לפי סדרך האב למחול כבודו לבנו. כלבו סי' ז' וכ"כ הרד"א בסדר אגדה והבואו מ"א סק"ו. וכ"כ הלבוש דמסתמא האב נוחן רשות לבנו לסיסב. וכ"כ ספר"ח. ר"ז או"ג י"א. דה"ה או"ג ו' מ"ב או"ג י"ד. מיבו סב"ח כחב לענין מעשה ראוי להחמיר שלא יסב הבן אלא א"כ נוחן לו האב רשות. והבואו ח"י או"ג ט' א"ר או"ג ח' חק ווסף או"ג כ'. (ג') ש"ס. בן אלל אביו לריך הסיסב וכו' וס"כ שידענו שס"כ אינו רואס למחול כחב שס ח"י דו"ל יבטלס דעתו אלל כל אדם אבל המש"ז או"ג ד' כחב דאסור לסיסב דכיבוד אב ואם כוכ ספק חורה ולחומרא והסיסב ספק דרבנן ולקולא ופשיטא דראוי לבקש רשות מאביו יעו"ש.

דד) ש"ס

והלמיד לפני רבו א"צ הסיסב. לאו דוקא אלא אוסורא נמי איכא אם לא נהן לו רבו רשות. ב"ח. פרישה או"ג ו' פרי"ח. ח"י או"ג יו"ד. א"ר או"ג ו' ר"ז או"ג י"א. מ"ב או"ג ט"ו. ומיבו משמע מדבריו ב"י דאס רבו רואס וש"ז ק רבי סוא כאלו נהן לו רשות. וכ"כ העו"ש או"ג ג' פ"ח שו"ג או"ג ט"ו. מאמ"ר או"ג ב' אלא שכתב שס סמאמ"ר דמימ אין לו לסיסב להחלס בלא נחינת רשות דולמא יקפיד רבו אלא דאס עבר והיסב ולא ח"ל רבו ולא מידי סוי כנחינת רשות יעו"ש.

דה) ש"ס

והלמיד לפני רבו א"צ וכו' אבל הלמיד לפני רבו שלמדו אומניה לריך הסיסב. פסחים ק"ח ע"א. והבואו הכלבו סי' ז' והרוקח סי' רפ"ג. ב"י. פרי"ח. שו"ג שס. ח"י או"ג י"א. ר"ז או"ג י"ב. מ"ב או"ג י"ט. ומי"ס שס ספר"ח דלריך פעס למס השמיטוהו ספ"ו (ר"ל הש"ע ומגויס ושאר סאחרונים) עיין בשו"ג שס שכתב משוס דמילחא דפשיטא היא וסכס"ס או"ג א' כחב משוס דגלמד מכ"ס דסשמש יעו"ש.

דו) ש"ס

אפ"י אינו רבו מובהק. ר"ל שלא למד רוב חכמהו ממנו אבל אם למד רוב חכמהו ממנו ס"ז רבו מובהק כמ"ס ביו"ד סי' רמ"ב סעי' ל' יעו"ש.

דז) ש"ס

אלא א"כ יתן לו רבו רשות. ואין חיוב על הרב לתת לו רשות. ע"ז סק"ד. ר"ז או"ג י"א.

דח) ש"ס

אלא א"כ יתן לו רבו רשות. דעת סב"ח להלק דברבו מובהק אף שנתן לו רבו רשות אם רואס אינו מיסב אבל ברבו שאינו מובהק ונתן לו רשות חייב בכסיבה מספק וכחב שכ"ס מהר"ל מפראג ז"ל יעו"ש אבל ספר"ח השיג עליו ודעתו שאף ברבו מובהק אם נתן לו רשות בעי הסיסב יעו"ש. וכ"כ דעת הר"ז או"ג י"א. וא"כ כיון דלכ"ע אם נתן לו רבו רשות יכול לסיסב אפ"י ברבו מובהק יס להחמיר ולסיסב אף ברבו מובהק אם נתן לו רשות. ועיין לעיל או"ג ל"ד.

דט) ש"ס

ות"ח מופלג בדורו וכו' וכ"ס אם החכם נחשב לגדול

אוכל על שלחן בפני עצמו לריך לכסב): ו מהשמש צריך הסיבה: ז יכל מי שצריך הסיבה אם
 אכל או שחה בלא הסיבה לא יצא וצריך לחזור לאכול ולשתות בהסיבה. הגב וי"א דבזמן
 סוס דאין דרך לכסב כדאי הוא ראבי"ט לסגור עליו שדוענד יאז בלא הסיבה (אגודת פי ע"פ) וי"א אם
 לא שחה כוס שלישי או רביעי בהסיבה אין לחזור ולשתות בהסיבה דים זו שחה שחראס כמוסיף על
 הכוסות אבל בפני כוסית ראשונה וחזור וישחה בלא ברכה (מנכ"ס) וכן באכילה מזה ולכחלה יסב כל
 הסעודה

באר הגולה
 מו שס צמ"י בטיח
 ויפסטי' וכן הסכמי'
 הפו' ג' הרא"ש
 שס מדויק לשון
 הגמ' וכן הרמב"ם
 בשעת אכילה כזית
 מזה וכ"כ ש"ס
 ובהגה' כחזו וכן
 כזית אפיקומן :

קף החיים

בחהלס כזית מזה וכן כזית אפיקומן וכחז סהכ"ד בפסקים
 וכחזיס ס"י קריב דמדברי כולם משמע כזית ראשון של
 המוציא לא צעי הסיבה עכ"ל וכב"ד ב"י וחי' או' ט"ו. אמנס
 מדברי כסור ס"י חע"ס משמע דשניכס כזית של המוציא
 וכזית של אכילה מזה בעו הסיבה יעו"ש. וכ"פ הש"ע שס
 סע"י א' וכ"כ ח"י שס או' ז' וכחז וכן ניהגין וכ"ס דעה
 האחרונים שס כיעו"ש. וכן באכילה הכריכה מזה ומרור
 ובאכילה אפיקומן פסק בש"ע שס וברס"י חע"ז דלריך הסיבה
 כיעו"ש. אלא דני"מ דדוענד אם לא אכל רק כזית אחד
 בהסיבה יאז דים לסמוך על דברי הרמב"ם סנ"י ובפרט
 לדעה ראבי"ט דבזה"ז א"ל הסיבה וכמ"ס מור"ס ז"ל בהגס
 וא"כ בה"ג דאכל כזית בהסיבה וקשה עליו לאכול עוד וי"ל
 דלא דוענד וכ"כ דעה האחרונים כמ"ס לקמן או' י' ובס"י
 חע"ז או' ז' יעו"ש.

שם (מו) אם אכל או שחה בלא הסיבה לא יאז וכו'
 בפסחים ק"ח ע"א מסהפק איזה מן ככוסית
 לריך הסיבה ומסיק השחא דהתמר הכי והתמר הכי אודי
 ואודי בעו הסיבה. אבל סמ"פ מקסים דהא בעלמא ק"ל
 איפקא דכל ספיקא דרבנן לקולא וכו' וי"א דהכא כיון דלא
 מילתא דטורחא הוא עבדינן לרווחא דמילתא. ובר"ן כחז דע"כ
 איה לן למיעבד הסיבה בכולו דאי נזיל לקולא אמאי נקיל
 בעני עפי מסני ואי נקיל בהרווייהו הא מעקרא מניה הסיבה
 לגמרי. כ"מ פ"ו. וא"כ כיון דאיכא בכו ספיקא וק"ל בעלמא
 ספיקא דרבנן לקולא אלא דהכא יש להחמיר מטעמים סנ"י
 אפשר לומר דוענד אם שחאן בלא הסיבה דלא ועוד שיש
 ללרף לזה ג"כ דעה ראבי"ט דס"ל בזכ"ז א"ל הסיבה וכ"כ
 דעה קלה מאחרונים כמ"ס לקמן או' מיח יעו"ש.

שם (מו) בהגב וי"א דבזכ"ז דאין דרך לסיבב כדאי הוא
 ראבי"ט וכו' ונראה דאף הראבי"ט לא כחז בן
 אלא באר"ט שח"ן נוסגין לסיבב אבל בשאר אר"ט שנוהגין
 לסיבב לריך לסיבב. שנה"ג בהגב"י. ועיין לעיל או' כ"ז.

שם (בח) בהגב וי"א אם לא שחה כוס שלישי וכו' פירוש
 דכוס שלישי ורביעי כיון דאסור לשתות ביניהם
 כמ"ס לקמן רס"י חע"ט אי"כ מחלה לא הוה דעחו לשתות
 ולריך לברך (וכיונו למנהג אשכנזים שמברכים על כל כוס
 וכוס כמ"ס לקמן ס"י חע"ד יעו"ש.) והו"ו מוסף אבל
 בראשונה כיון שמוחר לשתות ביניהם כמ"ס לקמן ס"י חע"ג
 סע"י ג' אי"כ הוה דעחו עליו וא"ל לברך. וי"ל דהאידנא
 שאין דרך לשתות בין הראשונה אי"כ הו"ל נמלך ואם שוחס
 לריך לברך והו"ל כמוסיף לכן לא יחזור וישחה ויסמוך על
 ראבי"ט אבל בכוס שני יחזור וישחה דהא אפי' שוחס יין
 ח"ך הסעודה כוס השני פוערו אלא אי"כ לא הוה דעחו
 לשתות חוץ הסעודה. וי"ל דבחהלס הסיבה יהיה דעחו לחזור
 ולשתות בין הראשונה ואז אם טעה ושחה בלא הסיבה יחזור
 וישחה

לגדול סדור סהרי הוא כרבו לכל דבר. חס"ד ס"י קל"ח. ד"מ
 או' ג' ועיין ביו"ד ס"י רמ"ד סע"י ג'.

שם (ב) בהגב. אבל אם אוכל על שלחן בפ"ט וכו' אעפ"י
 שהוא בפני רבו. ד"מ שס צמס מכרי"ב.

שם (בא) בהגב. לריך לסיבב. אפי' הוא רבו מוצבב וגדול
 בדורו. ר"ז או' י"א.

שם (בב) בהגב. לריך לסיבב. וספרי"ח חולק וכחז דכל
 שרואסו רבו משוס מורא לא מני לסיבב. וכב"ד

כמ"ס או' ד' וכחז ומ"מ ראו' שובקס רש"ח גס בה"ג.
בב"ל (ג) מקום שזכר שא"ל לסיבב יש איסור להיסב
 כדאיחא לענין סוכה (ס"י חרלי"ט סע"י ז') דכל

הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט. וכן מלאחי צמס רש"ל
 ע"ז ס"ף ס"י וכבאר שבע כחז דלריך להחייבב בדבר סהרי
 כמס פעמים מלינו שמחמירין בדבר שאנו פטורין בו. וכב"ד
 מיח סק"ו. ומיכו אם יש דיעוה דלריך לעשות כך ומחמיר
 אע"ג דהלכס פטור אין נקרא הדיוט משא"כ כשאין שוס דיעס
 נקרא הדיוט ועדיין ל"ע. אי"א או' ו' ובחש"י עולה שמיאל
 ס"י כ"פ כחז דהכלל הא דפטור ועושה נקרא הדיוט הוא
 במקום דאחי לידו קולא וכ"כ יש בזה א"ל איסור דמזלזל
 בכבוד רבו לפיכך אינו רשאי להחמיר יעו"ש. ועיין לעיל ס"י
 ס"ג או' ה'.

סע"י (ד) וי' השמש לריך הסיבה. אפי' בפני רבו. הרמב"ם
 פ"ז דין ח' ואעפ"י שמחטבב בצרכי כביס מוסב

לפי שהקונס עבד עברי כקונס אדון. כ"מ שס. וכ"כ בדרשות
 מהר"ל ס' אגודס דעבדים ושפחות חייבים לסיבב. וכב"ד
 ח"י או' י"ב וכחז דמ"ס ב"י צמס הסמ"ק ס"י קמ"ד דעבד
 לפני אדוניו אינו מוסב אפשר דמייירי בעבד כעני אלא שחז
 אבל שלא בפני אדוניו לריך הסיבה דהוא מחוייב בכל הצ"ח
 שהנסים חייבות ואף שהסיבה היא זכר לחרות והוא ובניו
 משועבדים מ"מ אפשר לסס בשחרור עכ"ל. וכ"כ א"ר או' ע'
 דעבדים ושפחות לריכס הסיבה אבל לא עבדים כעניס אף
 שחייבים במלוא דנשים עכ"ל וכ"כ סר"ז או' י"ב דעבדים ושפחות
 סעבדים לריכס הסיבה. מיסו כפר"ח סב"א דברי הסמ"ק
 סנ"י וכחז דלי נראה דעבד לפני אדוניו לריך הסיבה דומיא
 דשמש וכן בשבו"ס ישראלית או שפחות שקונה ואח"כ מחגירות
 כולן יש לסס דין שמש דבעו הסיבה יעו"ש. ונראה כיון
 דאיכא פלוגתא בזה בעבד כעני או צעי הסיבה לפני רבו
 יש ליקח רשות ולסיבב. ובעבד משוחרר פשוטא דבעי הסיבה
 כיון שהוא כישראל גמור נידוע. ועיין ביו"ד ס"י רס"ז סע"י י"ז.

סע"י (ז) כל מי שצריך הסיבה וכו' ואומתי לריכין
 הסיבה בשעת אכילה כזית מזה ובשחיית ארבע
 כוסות האלו ושאר אכילה ושחייתו אם סיבב סרי זה משובב
 ואם לאו אי"ל הרמב"ם פ"ז דין ח' מיסו באשירי פי ע"פ
 ובמרדכי בחו' מע"פ וכגמ"י שס כחזו שצריך הסיבה כשאוכל

באר הגולה
ס עס בגמרא ק"ח
ע כן פי' הרא"ש
וע"פ ס עס בגמרא
צ כל זו וא"ח .
ק הרמב"ן ומסרי

ססעודס. (מסרי"ב): ה צריך לשחות ארבע כוסות על הסדר ואם שתאן עזה אחר זה שלא
בסדר לא יצא: ט פשיעור הכוס רביעיות לאחר שימזגנו (אם רוצה למזוג) וישתה כולו או רובו
צואם יש בו הרבה רביעית שותין ממנו כל כך בני אדם כמנין רביעיות שבו קו"ש אומרים שצריך
לשחות רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות (ולריך לשחות פשיעור שלא בהפסק גדול בנתיים)
כ"י

כף החיים

וישחם בלא ברכה. מ"א סק"ז. חק יוסף או ח' ר"ז או ע"ו
מיכו דעה ספרי"ה כפסק הש"ע דבכלסו לריך לחזור ולשחות
דכיון דשחם בלא הסיבס כששוחה אח"כ לא סוי כמוסף על
הכוסות. וכ"ס דעה ספרי"ה או י"ט. וכ"כ המאמר או ג'
אבל דעה ספרי"ה דכ"ל ד' כוסות אם שחאן
בלא הסיבס ח"ל לחזור ולשחות בהסיבס יעו"ש. והב"ד
כעו"ש בס"י זס או ח' וח"י או י"ד וכחכ סס סח"י וכן כ"ל
עיקר וכ"כ האגודס ס' ע"פ עכ"ל. וכן סס"ס סברכ"י או
ח' יעו"ש. ועיין לעיל או מ"ו.
בט) ש"ס. בהגס וכן באכילה מל"ה. ר"ל ד"ס להחמיר
ולחזור ולאכול בהסיבס. ד"מ או ח' די ר"ז או
ע"ו. מיכו באפיקומן אם שחם לאכלו בהסיבס לא יחזור
ויאכלנו דהא אסור לאכול ב' פעמים אפיקומן. ח"א כלל
ק"ל או י"ג. מ"ב או כ"ב. ועיין לעיל או מ"ה ולקמן ס'ו
פע"ז או ז'.

ש"ס להס סמך מן הסורה. לפי ססס מופסקים ועוד דסיאך
יברך על הכוסות וזינו לשחות ד' כוסות בלילה כזס וכלל
סניס מסס דסל קידוש ודסל ברכה"ז בשאר יו"ט נמי. מט"מ
ס'ו חרכ"ב. וסרד"א בסדר הגדס כחכ דסיאך יברך לשחות
ד' כוסות וסרי"ס כוס על קידוש שהוא מל"וס זו ועומד וא"ח
יברך לשחות ג' כוסות וכלל מחוייב סול לשחות ד' סולכך לא
אפשר יעו"ש. וסב"ד ח"ר סס. וסל דל"ן מצרכין אכ ב"ו לקדס
על סיי"ן כמו שמצרכין על שאר מל"וס דרצ"ן י"ל משוס. דהקנה
ח"ל לקדס על סיי"ן כול ברכה ולא הקנו ברכה על ברכה.
ג) ש"ס. על הסדר. פי' שיאמר כהגדס בנתיים מ"א סק"ח
וסיי"ו דליחא ב"ז"ח דע"ב ע"א ד"ד כוסות קידוש
על סיי"ן לקבל"ס דרוה. הגדס לקבל"ס דיעקב (וס"י ויגד יעקב)
ברכ"מ"ז לקבל"ס דליחא. סלל הגדול לקבל"ס דאברהם מחחא
לעילא סליק וכו' יעו"ש. וכך ה"ל סמידס מעלין בקודס וכו'
ומה"ס סול מ"ס לקמן ס'ו חפ"א סע"י ח' אחר ד' כוסות
אזינו רשאי לשחות יין כעו"ש יפ"ל ח"ב או ס'.

הלכות

הלכות

הלכות אגדה כל כוס לריך שיחזיק כמעט מלא שני קליפות
 זילת דכיוני רביעיה סליג וכל ראמריין רביעיה סוי זילת
 ומחלה ריל מאו שמטערין צסטלה זילת חוך מיס לשער כנגד
 המיס היוצאים אכן כשממלאין ומטערין בקליפה זילת אז הוא
 כמעט מלא שני קליפות בזילת עכיל וכבד חי או חי. איר
 או י"ג חק יוסף או י"ד. איז או י"א. ועוד עיין לעיל
 סי' קי"ז או ט"ז שסס כחצו דעה האחרונים בזה יעו"ש.
הז **שם** לאחר שימזגנו. ארבע כוסות האלו לריך למזוג
 אותם כדי שחסיב שחסיב עריבה הכל לפי היין
 ולפי דעה שחוסה. ולא יפחיה בארבעתן מרביעיה היין חי.
 הרמב"ם ט"ז דין ט' והוא מגמי פסחים ק"ה ע"ב. ופי'
 שס רש"ם כדי שחסיב בכל אחד רבע רביעיה כדי שימזגו
 ויעמוד על רביעיה יעו"ש. וכ"כ שס החו"ד ר"ה וזה. וכ"כ
 הר"ן. ועיין לקמן סי' הע"ג או קמ"ה.

נב **שתה** ארבע כוסות אלו מיון שאינו מזוג ילא ירי
 ארבע כוסות ולא ילא ירי חירות. הרמב"ם
 שס. והוא מגמי שס ופי' שס רש"ם כלומר אין זו מלא
 שלימה שאין חשיבות אלא זיון מזוג וכ"כ שס הר"ן ירי
 חירות לא ילא שלא קיים מלא מן המזבחר ומיסו איז
 לחזור ולשחוח. די כוסות עכיל וכ"כ המ"מ על הרמב"ם שס.
 וכב"ד ז"י. וכחצ שס הרש"ם וסימ זיינות שלהם ודרו על
 חד הלח מיא אכל יינות שלנו לא צעי מזינה עכיל וכ"כ שס
 החו"ד דיה שחאן דדוקא זיינות שלכן שסו חוקים לריך
 מזינה אכל צשלנו לא. וכ"כ המרדכי סי' ע"ט. וכ"כ הטור
 דיון שלנו לכחלה איז מזינה עכיל וזהו שכתב בנסח אס
 רוצה למזוג משום דיון שלנו איז מזינה כנז' מיכו לפי סודם
 של דברים יש למזוג והוא מפני שיון בלא מזינה נקרא יין
 המשכר ופי' מזינה נקרא יין המשמח לפי שהיין הוא צבחי'
 הבינה צחי' דין בצוד אני בינה לי גבורה ופי' המיס שהוא
 צחי' חסד מחמתק ועיכ אפי' הוא יין רך יש למזוג מעט
 דכיוני לשפוך צחוכו ג' עטין מיס ויכוין שהס ג' יודיין שיש
 צסס סיג וכנגד ג' יודיין שיש צסס אהייה צמילוי יודיין
 וגם אס היין חזק רוצה למזוג הרבס יחלק המזינה לגי'ס
 כנז' ועיין עוד לעיל סי' קפ"ג סעי' ז' צענין כוס של צהמ"ז
 וצברניו לשם או' וצפי' עריא סעי' י"ד צענין כוס של קידוש
 וצברניו לשם או' חין יעו"ש.

ס **שם**. וישחה כולו או רובו. ר"ל כולו לכחלה ורובו
 צדיעצד. כ"כ שס החו"ד ר"ה רוצה. וכ"מ מדברי
 הרא"ש וכב"ד ז"י. וכ"כ דדרשות מסר"ל סדר אגדה. וכב"ד
 חי או ק' מיסו מדברי הטור וכלבוש משמע דאף לכחלה
 סגי צרובו. וכ"כ חי שס דמשמעותה ספי' אף מחזיק הכוס
 הרבס רביעיות דאיז לשחוח כולו אפי' לכחלה יעו"ש. וכ"כ
 איר או י"ד צסס ראב"ן. אכל הבינה הסכים כדעה החו"
 דלכחלה לריך לשחוח כולו וכחצ לפרש כן גס כדעת הטור
 יעו"ש וכ"כ סעו"ש או ז' וכ"ה דעה הפרי"ח דלכחלה לריך
 לשחוח כולו. וכ"כ חק יוסף או י"א. שריג או כ"ה. מאמיר
 או סי' איז או סי' ציאורי הנרי"א מ"ב או לי וצמדיות
 שסיון ציוקר אפי' לכחלה סגי צרובו. ט"ז סק"ה איר או
 י"ג. ר"ז או י"ט. מ"ב שס. ומ"מ צכוס רביעי שמצרכין
 צרכה אחרונה יש לשחוח עכ"ס רביעיה שלם וכמבואר לעיל
 סי' קי"ז סעי' ג' יעו"ש. חי שס. חק יוסף שס. ר"ז שס. מ"ב
 שס. ועיין לקמן או סי'.

(סג)

א **ויש** שמקמלין וכועסין על המשרחים אס שוחין הרבס
 ועחדין ליחן סדין כי הוא מכשילן ומונען מן
 סמא"ס. חי"א כלל ק"ל או ג' צענין ססדר. מ"ב שס.
ב **ודע** שצריך בכל כוס רביעיה אעפי' ששוחס יין חי
 או חזק דפחות מרביעיה לאו כלום הוא רש"ם

ג **שם**. וכ"כ הר"ן. וכב"ד ז"י צ"ה. מ"ב או כ"ט.
ג **שם**. או רובו. ורובו של כוס סיינו כמלא לגמיו שסוא
 רוב רביעיה כמ"ס לעיל סי' קי"ז סעי' ג' וסי'
 רע"א סעי' י"ג יעו"ש והוא שיעור פעימת כוס של כל דבר
 הצריך כוס. מאמיר או סי' וסינו צאדם צינוני אכל צאדם
 גדול צענין פפי דבשחיה הכל לפי מה שסוא ארס ומ"מ לא
 צענין פפי מרביעיה כמ"ס לעיל סי' קי"ז או סי' יעו"ש.
 וכססוא ארס קטן כגון שנעשס צן י"ג דמלא לגמיו רידיס
 סוא פחות מרוב רביעיה לריך דוקא רוב רביעיה. צ"ה.

ד **שותין** ממנו כיכ בני ארס וכו' משמע דלכחלה מותרין
 הרבס ללאה צכוס אחד. מיא סק"ט. ואע"ג
 דלכחלה לריך שלא יסא הכוס פנוס ככסי' רע"א סעי'
 י"ד כיון דכוס שלם סוא (ר"ל צחלה שחייח סראשון) שוחין
 ממנו הרבס בני ארס ושרי לכחלה. איז או סי'.
ה **שם**. כמנין רביעיות שבו. ליד כמנין רביעיות דכא
 צשחייח רוב רביעיה לכל אחד סגי אלא משום
 דלכחלה צעי רביעיות כמ"ס וישחה כולו וכ"י נקט כאן כמנין
 רביעיות. מאמיר או ו' וכ"ה צכדיא צכר"ן דאף צכסיג סגי
 צרוב רביעיה יעו"ש.

ו **שם**. וי"א שצריך לשחוח רוב הכוס וכו'. וכ"ה דעה
 צבי"ח וסייס סיד צדיעצד אכל לכחלה לריך לשחוח
 כולו אפי' צכוס גדול הרבס יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח. חק יוסף
 או י"ב. מיכו לכוש השמוע צברי ס"א סנז' וכחצ איר או
 י"ד משום דרוב הפו חולקים ע"ז וסביא צברי צבי"ח וסייס
 אכל כוהנין כלבוש יעו"ש. ור"ל דנוסנין דיעס ראשוס ססוא
 סחס סשיע ססביא לכוש. וכ"כ חי או ק' דנוסנין לשחוח
 רביעיה או רובו אפי' מכוס גדול יעו"ש. וכ"כ רמ"ז או י"ט
 דעיקר כדעה סאומרים שאף לכחלה די צשחייח רוב רביעיה
 אף אס הכוס מחזיק כמה רביעיות אלא שכתב ומ"מ טוב
 לחוש לסכנא ראשונה וליקח כוס קטן ולשחוח כולו יעו"ש.
 וכ"כ המאמיר או ז' דאף שסעיקר כדיעס קמייחא מ"מ
 ראו ונטון לחוש לסכנא חי"א יעו"ש. וכ"כ המ"מ או חי'
 דלכחלה טוב ליקח כוס קטן מחזיק רביעיה צריות וישחה
 לכחלה כולו ויולא לכ"ע ממש שיקח כוס גדול וכו' יעו"ש.
 וכבר כחצו לעיל סי' י"ג או ז' דכ"מ סכוסס סשיע לקולא
 ואחיכ כוחצ צסס י"א לחומר"ח דדעתו לחוש להס לכחלה
 יעו"ש. וא"כ סיג לכחלה יש לחוש לדעה ס"א ואפי' צכוס
 גדול יש לשחוח כולו או רובו ואס אינו יכול לשחוח יין הרבס
 או שסיין ציוקר אז יקח כוס קטן שמכיל מעט יוחר מרביעיה
 וישחה כולו לכחלה ורובו צדיעצד. ועיין לעיל או סי'.

ז **וכתב** שס הבי"ח ומ"מ נראה דאפי' לכחלה אין
 למלאוח כל הכוס ממש (וכיינו צכוס גדול) אלא
 ומלאנו עד רובו דזס נקרא נמי כוס של יין וישחה הכל
 לכחלה וצדיעצד ילא צשחייח הרוב ממנו. עכ"ל אמתס סמאמיר
 שס כחצ על צברי הבי"ח סנז'. דאינס מחורין ועכ"ס צכוס של
 קידוש וצסמ"ז לריך למלאוחו על כל גדווחו דכל דבר סענין
 כוס צעי' שחסיב מלא כמ"ס לעיל סי' קפ"ג סעי' ז' צכנס
 וסי'

באר הגולה (בי' בשם רוקח): י רמי שאינו שותה יין מפני שמזיקו או שונאו צריך לדחוק עצמו ולשתות לקיים מצות ארבעה כוסות: יא שמצוה לחזור אחר יין אדום. (אם אין סלגן משוכח ממנו) (טור):

ש"ט. ר. הכה"ק
בשמי' מהל' דנדרין
מ"ח ומתיכונלמי
ש"טו' בשם הירוש'

כף החיים

אינו יכול כגון שליו לו הרופאים שמזיק לו וסוף צפסיב שצריך להוליא אחרים או יש לקדש ולטעום מעט ויהן לאחרים לשחות ויולא י"ח קידוש וכמיש לעיל סי' רע"א סעי' י"ד ועו"ש ובדבריו לשם צפ"ד.

ע"ה) **ש"ס**. לקיים מצות ד' כוסות. משאיכ בקידוש של שנה ושאר יו"ט שיכול ללחץ בשחיות האחרים זמ"ש לעיל סי' רע"א סעי' י"ד ובדבריו לשם צפ"ד.

ע"ה) **הנשבע** שלא ישחה יין סהס חלס ג"כ על ד' כוסות. עו"ש או' ח' א"ר או' ע"ז. ועיין לקמן סי' תפ"ה ובדבריו לשם צפ"ד.

ע"ה) **מ"י**. שנשבע שלא לשחות יין ישחה מי למוקיס לר' כוסית אך זמ"י שאפשר לשחות יין הוא מל"ס מן המובחר ומחוייב לשחות יין. מהר"ש שליו ח"ד סי' י"ב אלא שהניח זל"ע או מי למוקיס ככלל ג"כ חוץ שבועתו יעו"ש. והב"ד ח"י או' כ"ב. וכ"כ ה"ר' מנחם פ"ז משם ר"ב כפרונאי גאון אם אינו מולא יין וכו' ישרם למוקיס זמ"ס וכו' יעו"ש וכ"כ בש"ה"ל דף ל"א ע"ב בשם הגאונים. והב"ד הבב"רי או' י"א. וכ"כ הרוקח סי' רפ"ג. וכ"כ הפור סי' חפ"ג בשם בעל סעיטור. והב"ד ספ"ז בס"י זה סק"י. ח"י או' ה"ז וכ"כ הער"ם סי' חפ"ג או' ג' בשם כמה פו' יעו"ש. וכ"כ ר"ז או' כ"ז. ודוקא באורח למוקיס שיש בהם לחלוטית כשמעלין אותם אבל אם אין יולא מכן דבר רק ע"י שרייב זמ"ס און יולא בהם. הריב"ש סי' פ"י ח"י ש"ס. ר"ז ש"ס. ועיין לעיל סי' ער"ב סעי' ו' ובדבריו לשם כל הדינים השייכים לזה יעו"ש. ומיחו צריך לבדוק כלמוקין קודם שרייחן שמה יש בהם חטים או שעורין או פחיות חמץ וגם יש להשגיח בהם בעינא ענא שמה יש בהם קמח ואח"כ כשישירכ אותם זמ"ס יחמין. ועיין לעיל סי' חפ"ז או' ס"ד.

ע"ה) **סעי' י"א**. מל"ס לחזר אחר יין אדום. כ"ה בירוש' פ"ג דשקלים. והטעם כחוב שם שנאמר אל חרל יין כי יחאדם וכו' עכ"ל משמע שהאדום הוא יוחר משוכח. וכ"כ הלבוש. ע"ז סק"ט. ר"ז או' כ"ו. ויש עוד רמז לאדום זכר לר"ס שהיה פרעס שוחט בני ישראל. ע"ז ש"ס. חק יוסף או' פ"י. ר"ז ש"ס. והא"א או' י"ג כחז זכר למכה דם שהיה במל"ס כחרוסה זכר לט"ע עכ"ל ועוד רמז לעהיד כמיש מי זה בא מאדום (ישעיה ס"ג) וכו' מדוע אדום ללבושך וכו' ובמקומה שמאייס עלילות שקרים נמנעו מליקח יין אדום. ע"ז ש"ס. ח"י או' כ"ד. ר"ז ש"ס.

ע"ה) **ש"ס** הנה. אם אין סלגן משוכח ממנו. כ"כ הפור שאם סלגן משוכח מהאדום שהוא קודם. וכ"כ הלבוש. ר"ז ש"ס. והרשב"ץ במאמר חמץ דף ל"ד חשש לרעה הרמב"ן שלא לקדש על יין לבן שאין בו ארמומיה ולא ללחץ בו ידו ד' כוסות אבל לקידוש היום ולכבדלס יולא בו לכחלס פר"ה. או' ג' ועיין לעיל סי' ער"ב סעי' ד' ובדבריו לשם צפ"ד.

וסי' רע"א סעי' יו"ד ושאר דוכחי יעו"ש. ועיין בדבריו לשם צפ"ד.

סח) **ש"ס** הנה. ולריך לשחות השיעור שלא בהפסק וכו' דסוינו שלא ישסה מחלס ועד סופו יוחר משחיות רביעית כמיש סי' תר"ב סעי' יו"ד יעו"ש. ואם שסה יוחר מאכילה פרס אפי' דיעבד לא יולא ולריך לחזור ולשחות אפי' זכוסות אחרונות. ואם שסה כדי שחיות רביעית אי"כ סוי ספיקא ובשני כוסות כאלטות יחזור וישחה וע"פ מ"ש סעי' ז' בכנס (ר"ל אבל בשני כוסות אחרונות לא יחזור וישחה מספק מפני שנראס כמוסיף על הכוסות) ולכחלס ישחה רוב רביעית זבחה אחת. מ"א ס"ק י"א. וכ"כ הפרי"ה. א"ר או' ע"ז. חק יוסף או' י"ג. דסיח או' ע"י ר"ז או' ד' ח"א בעטין הסדר או' ג' ומ"ש ולכחלס ישחה רוב וכו' סוינו בשאר כוסית דסני ברוב רביעית אבל זכוס רביעי שמצרך עליו ברכס אחרונס צריך לשחות רביעית זבחה אחת. ועיין לעיל סי' ק"ץ או' ח"י.

ס"ט) **סעי' יו"ד**. מי שאינו שוחט יין מפני שמזיקו וכו' ר"ל שמלפטר בשחיותו וכו'אז בהאסו וכדלמרינן בדברים דף מ"ט ע"ב על ר' יודיה ז"ר אלעאי דלא סוי שחי חמרל ושחי ד' כסי ומזיק בראשו מן הפסח ועד עלרה וכן איחל בירושלמי על ר' יונס והב"ד ז"י יעו"ש. ומשמע דדוקא אם רק כואב בראשו הוא שצריך לדחוק עלמו ולשחות אבל לא אם יחלס ויסול למשכב ח"י וכ"כ מ"ב או' ל"ה. ועיין לקמן סי' חפ"ג או' ח"פ.

ע"ה) **ש"ס**. מפני שמזיקו וכו' ונראס דרשאים למגו. ס"פ"ב כל זמן שראוי לקידוש כמיש סי' ער"ב סעי' ה' מ"א ס"ק י"ב. א"ר או' ע"ז. מ"ב או' ל"ז. ועיין בדבריו לשם או' ל"ב ואו' ל"ה. ועוד עיין בס"י ר"ד סעי' ה' ובדבריו לשם צפ"ד.

ע"ה) **ש"ס**. צריך לדחוק עלמו וכו' והא דמלפטר פפור מן ססיבס כמיש לקמן סי' תר"מ סעי' ד' שאני סהס דטעמו השבו כעין חדורו וכמיש סחו' בסוכה דכ"ו ע"א הא בשאר מצוה דלוח לן פפורל מקרל כי סוכס דכחיב חשבו חייב המלפטר וכל דחקון רבנן כעין דאורייתא חקון. ברכ"י או' יו"ד וע"ש.

ע"ה) **ש"ס**. צריך לדחוק עלמו וכו' וידחוק עלמו לשחות ד' כוסות שלמים ואכילה מצה מל"ס ואסיקומן שיעור כזית שהוא פ"י דרסיס אף סקפס עליו אכילהן ושחיותן וזס לא ילמךר ללכול סמיס ומסקין מריס לרפוחה סנוף. אורחות ישר פ"ח. ופ"ל ח"ב או' ז'.

ע"ה) **ש"ס**. צריך לדחוק עלמו וכו' וזס כ"ל עדין ד' מיחוח ז"ד אם כחייב בהס כי ד' כוסות זכוס לכפר על ד' מיחוח ז"ד כמיש סרז עיין יעקב פ' ע"פ דכ"ג ע"ג יעו"ש. ופ"ל ח"ג או' ז'.

ע"ה) **ש"ס**. צריך לדחוק עלמו וכו' ואם אינו יכול לשחות יין זשוס אופן יולא בשחיות מי למוקיס הנקרא שרבי"ט. חשו' ז"ד סי' רנ"א. ברכ"י או' י"א. ואם גס זלח

יב תיוצאים ביין מבושל ובקונדיטיון: יג אפי עני המתפרנס מן הצדקה ב'מכור מלבושו או ילוח או ישכיר עצמו בשביל יין לדי כוסות: יד גם הנשים חייבות בארבעה כוסות ובכל מצות הנהגות באותי לילה: טו דתנוקות שהגיעו לחינוך מצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו:

באר הגולה פ"ג דשקלים ת סס בשם הירושלמי . א משנה פסחים פ"ט צצלי ב כפי' הכש"ס שס. ג שס ק"ח. ד הכל"ש שס בחשיבה והמכרי

קף החיים

ה) סעי' יב. יולאין ביין מבושל וכו' שטר אפי' דמברכין עליו ברסמ"ז נראה דבלינו פסח כי סיכי דאין מקדשין על שטר סי' און מברכין עליו ברסמ"ז דכל הכוסות סס שייס לחשיבות לעשותם ביין ולא בשכר. הרשב"ץ סס. עריס אוי ד' וכו'ונו אפי' לדברי מוריס ז"ל לעיל סי' קפ"ב סעי' ב' צנסה שכח דטסגין לברך ברסמ"ז על השכר אף דאיכא יין מלי. בלי פסח און לברך עליו ברסמ"ז אבל לדברי הש"ע סס בלא"ס און לברך על השכר במקום שיון מלי יעו"ש.

ה) סעי' יד. גם הנשים חייבות וכו' שאף סס היו באוהו הנס. פסחים ק"ח ע"ב. ובאכילה מלא נשים חייבות דבר חורס שנאמר לא האכל עליו חמץ וכו' כל שיטתו בכל האכל חמץ ישנו באכילה מלא וכו' נשו נמו כואול וישנן בכל האכל חמץ ישנן בקוס אכול מלא. פסחים מ"ג ע"ב וכ"ס בקידושין ל"ד ע"א. וכב"ד הר"ז אוי כ"ס. ובאכילה מרור נמי חייבות דכיון דכשים ק"פ סן חייבות מה"ש שטר סן חייבות בק"פ לכך כשתיקנו לאכול מרור בלא פסח חיקנו גם לנשים דכל דחיקון רבנן כעין דאון חקון. צ"ד סי' רנ"ו וכעריס אוי ז' כחצ דחייבות מה"קשא דעל מלוח ומרוריס כדמוכה בפסחים ל"א ע"ב וכפירש"י סס בסדוא יעו"ש. ועוד עיין בפסחים ק"ך ע"א דמרור צוכ"ז אוינו אלא מדרבנן יעו"ש.

פא) שם. יולאין ביין מבושל וכו' שיינו דדיעבד אבל לכהלה מלוח מן המובחר ליקח סיון היוחר משונה בלי הערובת. ח"י אוי כ"ס. ועיין לעיל סי' עריב סעי' ח' וצדבריו לשם צס"ד.

ה) סעי' יז. אפי' עני וכו' ומי שאין לו אלא ד' כוסות מלומלמות אחר מזיגה יקחם בלילה הראשונה ולא יקח שנים בלילה הראשונה לקידוש וברסמ"ז ושנים ללולס שניס חדא דסא בקיאונן בקביעה דירחא ויומא קמא עיקר ועוד דהא קידוש של יו"ט דרבנן וברסמ"ז י"א דאינס טעונה כוס לכך פרסומי טסא מדיף. ועוד דקידוש אפשר צפה עיין לעיל סי' רנ"ו סעי' ד' מיא סיק י"ד. ח"י אוי כ"ו. א"ר אוי י"ז. חק ווסף אוי ח"י. עריס אוי ס' דסיח אוי י"ב. ר"ז סו' חפ"ג אוי ס' מיב אוי מ"א. ומי שאין לו אלא ב' כוסות או

ה) סעי' יח. מי שסיס. וכ"ס ח"א כלל קיל אוי י"ב. וכ"ס כברכי בכו' הע"ג אוי ט"ו דנשים חייבות בהגדה דאורייתא וסוכיח בן מנחם רבוואח וכתב ודלא ככרב צ"ד סו' רנ"ו יעו"ש. וכ"ס סיפ"ל ח"ב צס"ו זה אוי י"ד קילור ש"ע סו' קי"ט אוי ב' וכחצ סס ח"א ולכן לריך לכזכור בני ביתו שלא יוללו בכל זה ובפרט באכילה מרור שמזולין בו מאד וגם לריך להודיע להם בלשון שמצויים עכ"פ הטעם של פסח מלא ומרור כדי שיקיימו מלוח ז' וגם שיטעמו קידוש וברכת אשר נאלנו וכו'וין להוליאם עכ"ל. ועיין לקמן סי' חפ"ג סעי' ו' צכגה.

פב) שם. ובקונדיטיון. פי' שנחערב בו דבש ופלפולין. ח"י סס. שייג אוי ל"א ר"ז אוי כ"ז.

ז) סעי' ט"ו. הינוקות. שסגיו לחינוך וכו' דסיונו כבן י"א או ו' שנים כמ"ס לקמן סי' חר"מ סעי' ב' וכ"ס ח"י אוי כ"ז. ומ"ס כבן ס' או ו' סיונו כל אחד לפוס חורפיס כמיס הט"ז ומ"א סס יעו"ש. וכ"ס ח"א אוי ט"ז. וסר"ז אוי כ"ה כחצ שסגיו לחינוך סיונו שכן יודעין מעיין קדושת יו"ט וגם יש צפס דעת להבין מה שמספרים להם באמירה ססגס ולכן ראו להנכס יעו"ש. וכ"ס קילור ש"ע סו' קי"ט אוי ח'.

פג) סעי' יג. אפי' עני וכו' ומי שאין לו אלא ד' כוסות מלומלמות אחר מזיגה יקחם בלילה הראשונה ולא יקח שנים בלילה הראשונה לקידוש וברסמ"ז ושנים ללולס שניס חדא דסא בקיאונן בקביעה דירחא ויומא קמא עיקר ועוד דהא קידוש של יו"ט דרבנן וברסמ"ז י"א דאינס טעונה כוס לכך פרסומי טסא מדיף. ועוד דקידוש אפשר צפה עיין לעיל סי' רנ"ו סעי' ד' מיא סיק י"ד. ח"י אוי כ"ו. א"ר אוי י"ז. חק ווסף אוי ח"י. עריס אוי ס' דסיח אוי י"ב. ר"ז סו' חפ"ג אוי ס' מיב אוי מ"א. ומי שאין לו אלא ב' כוסות או

צא) שם. שסגיו לחינוך וכו' מיסו סוגיא דחלמוד משמע לכאורס גם שלא סגיו לחינוך. ויכ"ס רביעיה להגיע לחינוך. דרשות מסרייל סוד הכגדה. ח"י סס וכבר נסגו העס לתח לפני כל אחד כוסו ואפי' לפני הקטנים כדי שיטאלו ומכסג יפס סוא. סדס"י.

פד) נ"ך. ביתו עדיף מדי. כוסות משום שלום בית כמיס לעיל סי' רס"ג סעי' ג' מיא סס. ח"י סס. א"ר סס. חק ווסף אוי י"ז. עריס סס. דסיח סס. ר"ז אוי ל' מיב סס. ויעשה ססדר על ספס כמיס לקמן סי' חפ"ג יעו"ש.

צב) אשה. שיש לה בן שסגיו לחינוך ואין לה כ"א ד' כוסות מלומלמות ששחכ הוא וחאמר סגדס וסבן ישמע ממנה דהיא סוס חד דרבנן וסבן חרי דרבנן ח"א סס.

פה) שם. אפי' עני וכו' מי שמשלחין לו יין לדי כוסות ולקידוש אוינו רשאי לטנות. חוות יוא"ס ס' רל"ב ועוד עיין לעיל סי' רמ"ב אוי ח"י.

צג) שם. מלוח ליתן וכו' ואס לא נחן לא עוכב רק לכהלה סוא מלוח מן המובחר וכמבואר לעיל סעי' ט' ח"י אוי כ"ה. חק ווסף אוי ד' כחצ דשאני ככא דהא איירי כשים ב' או ג' חינוקות וא"כ חיישינן שלא ידקדקו שיצא לכל אחד כדי שיטור ויש צרכה לצטלה לכן מלוח ליתן לכל אחד

פז) שם. בשביל יין לדי כוסות. או שאר משקין במקום שסס חמר מדינה. ר"ז אוי ל' ועיין לקמן סס"י חפ"ג צכגס וצדבריו לשם צס"ד.

באר הגולה
ח צ"מ טס ק"ח:
א משנת ספחים
ק"ד. ב כן
משנת ק"ג נבי
יקנ"ז:

הנס ואין ליקח כוס שפיו נר כעין קלוי"ג גלא"ז נפני שלא יוכל לשחוח רביעיה כאלה (מכרי"ב) ובכוס של
בכ"מ בלא"ס אין לוקחים אותו וע"ל סימן קפ"ג סעיף ד' בסג' וכן הכוס של קידוש ועיין לעיל ס"י
רפ"א סעיף י'. (ב"י): **עו** מצוה לחלק לחינוקות קליות ואנזוים כדי שיראו שינוי וישאלו:
תעג דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס השני. וכו' ז' סעיפים:

א **מוזגין** לו כוס ראשון ומקדש עליו ומברך בשהחינו ואם חל בשבת אומר ויכולו ואם
ח?

כף החיים

כ"ן חיטונו יחידתנו ומלבושים וסקרובים אלוים והכלים
לכס שמללוהו אלוהו זריאס יזירס עשיס ומכל פרטי אבי"ע
דכל פרטי וספירס דפרטי אבי"ע הנה אהנו בתיס לקייס
בע"י כל המצוה סנוסנוהו בליס הוס שסיו ליל פסח ליל א'
של חג המצוה וסס מצוה קידוש היום על כוס ראשון של יין.
ומצוה רחילס ידיס ראשונה משום טיבול כרפס. ואכילת כרפס
ומ"ע של סיפור וזריאס מזריס כמ"ס והגדה לבנך ביום הסוף
וכו' ומצוה ברכת הגאולה על כוס שני של יין. וכמ"ס שניס
עבור הסעודה. וברכת נפ"י. וברכת המוציא ואכילת מצה.
ומ"ע של אכילת מצה כמ"ס בערב האכלו מצוה. ומצוה אכילת
מרור כדי לזכור שמררו המצריים אה חיי אבותינו במצריס
וגם לפצלו בחרוסה זכר לפיט. וכריכת מצה ומרור ביחד
כסברה כלל הזקן. ואכילת אפיקומן זכר לקרבן פסח. ורחילת
ידיס של מים אחרונים. ומ"ע של בכמ"ז. וגם לאומרא על
כוס ג' של יין. ומצוה קריאס סהלל ושחיית כוס ד' של יין. לחקן
אה שורס כל מצוה אלו במקום עליון ע"י הסוף עמיד ונעלס.
ויסו נופס וכו'.

אחד כוסו לפניו עכ"ל ועוד י"ל דמצוה ליתן לכל אחד וכו'
כדי שיראו החינוקות שינוי וישאלו דבכל זמן אין נוהגין
לחינוקות לכל א' כוס בפ"ע והשחח נוהגין כרי"ז שינוי ועי"ז
ישאלו מה נשחח וכו'.

צד) ש"מ. מצוה ליתן לכל אחד וכו' וספסיל כחב דישחח
רוב הכוס ובניו ובני ביתו סקמניס שוחין סימנו
מעט אצל א"י כוס לכל אחד ואחד. וכ"כ סר"א בסדר הגדה.
א"ר א"י ח"י. מחס"ס ס"ק י"ז. וכחב סס סמח"ס דקמניס
אפי' רוב רביעיה א"י לשחוח עכ"ל ומיסו עכ"ס יס לשחוח
מלוא לוגמיו של קטן. ומשמע דלסברא זו אין חילוק בין קטן
שכניע לחינוך או לא. אמנס דעה האחרונים כדברי ספי"ע
דכניע לחינוך מצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו אך למי
ססוף עני ביותר אפשר דיש להקל. ועיין לעיל א"י א"א.

צה) ש"מ. הנה ואין ליקח כוס שפיו נר וכו' ואף
דיעבד אס שכה ספיפור שנת' לעיל סוף
סעי' ע' לא ילא. פרי"ח. ועיין לעיל א"י ס"ח.

צו) סעי' ס"ז. מצוה לחלק וכו' בליל פסח קודם עשיית
הסדר. ר"ז א"י א"א.

צז) ש"מ. כדי שיראו שינוי וישאלו. ובש"ס איהא כדי שלא
ישנו וישאלו.

צח) ש"מ. כדי שיראו שינוי וישאלו. וישיבו להם עבדים
שינוי וכו' וא"כ לריך לעוררס שלא ישנו עד
לאחר שאומרים עבדים שיינו וכו' כדי שידעו ענין וזריאס
מצריס ולקייס מצוה והגדה לבנך ביום הסוף וכו'.

א) סעי' א. מוזגין לו כוס ראשון וכו' וסכוסה לריכין
שטיפס וסרחס דכוס של ברכת סן. דרשות מסרי"ל
סדר האגדה. רוקח ס"י רפ"ג. וכ"כ מסרי"ב בשם מהר"א
וסב"ד ד"מ בס"י ספ"ו א"י ב' וכ"כ ח"א כלל ק"ל א"י יו"ד.
וכחב סס ח"א דאס סס נקייס א"י שטיפס וסדחה בין
כוס לכוס אלא סני בשטיפס כוס סראשון עכ"ל ומיסו עיין
לעיל ס"י קפ"ג סעי' א' ובדברינו לשם א"י ד' שחכנו דלפי
דעה הז"ס"ק וסתיקי' דכוס של ברסי"מ לריך סדחה ושטיפס
אפי' אס סוף נקי יפוי"ס. ומי"מ טוב שיסיס לו כלי מלא מים
סמוך לשלחן כדי לשפוף ולהדיח סכוסה בין כוס לכוס. סה"מ.
ח"י חייס על ח"א סס א"י ל"ד. ועיין עוד לקמן א"י קמ"ב
וס"י סעי"ט א"י א'.

ב) ש"מ. מוזגין לו כוס ראשון וכו' עיין לעיל ס"י סעי"ב
א"י י"ט ולקמן ס"י סעי"ד א"י ב'.

ג) ש"מ. ומקדש עליו וכו' וקודם קידוש י"ל נוסח זס.
לשם יחוד קב"ץ (ו"ה 'אהרונה') דחילו
ורחימו (ו"ה 'אהרונה') ורחימו ודחילו (איהויה"ה)
ליחוד סס י"כ ב"ס בייחודל שליס (יהוה) בשם כל ישראל
ובשם כל נפש רוח ונשמה חיה יחידס סמחיסים אל שורשי

ד) ש"מ. ומקדש עליו. ועיין לעיל ס"י סעי"ב א"י י"א
שחכנו דכיס א' סוף כנגד חכמה דבינה יעו"ס
ובכוס א' יכוין כי הכוס עלמו סוף ג"י אלהיס אמנס חכוין
לכחי' סמורחו (ר"ל כי לכ"י דאלהיס סמחלפות בלוחות
סקודמוה לסס כד"ס וא"ס אין סמחלפות) ססוף סס אכדפי"ס
וס' אלכעוה יד ומינך סס כנגד ס' אוחות אכדפי"ס. ועיין
שנחוק סכוס ג"כ רומז לשס אכדפי"ס כי סיין ג"י ע' וא"ס
סחברכו עס ב' אלכעוה סלוחות בו סרי ע"ס כמנין אכדפי"ס
עס סכולל. ובכו"ס של ברכת סקידוש חכוין לשס ע"ב ססוף
בחי' חכמה.

ובוס שני סוף סוף בחי' בינה דבינה וסכוין בו לשס אכדפי"ס
בסחלקו לבי' א"ס ג"ל (ר"ל כי כד"ס ג"י ג"ל) ובס"י
דברכת אשר גאלנו יכוין לשס ס"ג ססוף בחי' בינה.

ושני כוסות האחרונים סס בנחי' חו"ג סדע"ה ולכן בין
ג' וד' לא ישחח כדי שלא לספריד ביניהם. וכוס א'
סוף בנחי' ססריס סדע"ה וכוין לשס אכדפי"ס בסבנו ססוף
ג"י ע"ד ועס סכולל ע"ס ססוף ג"ס יביק (ר"ל ג"ס סוי"ס
אלסי"ס סכל א' ג"י יביק) ולשס מ"ס ססוף בנחי' ססריס
סדע"ה. וכוס סלחרון סוף בנחי' גבורות סדע"ה וכוין לשס
אכדפי"ס בנחי' ססבנו ססוף בנ"י ע"ד ולשס בין ססוף בנחי'
גבורות סדע"ה. ואמנס אהס סחבר יחד ב' סכו"י ככוס ראשון
ואח"כ סחזור לכוין שניס ככוס שני כמבואר כ"ז בסער סכו"י
ובפ"ח פ"ב ופ"ג יעו"ס.

ה) ש"מ. ומקדש עליו. יקדש מעומד. סרס"י. ואין אהנו
נוסגין כן אס לא שחל פסח בשבת משום ויכלו. כנה"כ
בסג"ס וכ"כ בספרו פסח מעובין א"י ר"ח. אמנס לפי דברי
סררי' ז"ל כל סקידושין ל"ל מעומד בין של שבת בין
של

חל במ"ש אומר יקנהו גואם שכח להבדיל ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה ישלים ההגדה באר הגולה
 עד גאל ישראל ואח"כ יבדיל. כנה ואין ליטול ידיו כלל קודם קידוש (רבינו ירוחם וברא"ש ג סוף פ"ג כ"ג
 בחשוכה ומרדכי פ' ע"ט) ואם אין ידיו נקיות יטול מעט אבל אין לברך על הנטילה ובעל הבית לא
 ימוזג

ב"ק החיים

שני קודם הא אומר זמן. חיי שם. א"ר שם. ר"ז שם.
 (ג) **שם**. ומברך ששחינו וכו' ואם שכח לברך קודם
 כשחיה יברך אח"כ מיד שזכר ואפי' זכר למחר
 ביום יברך ואפי' באמצע השוק. ר"ז שם. מ"ב שם. ועיין
 בל"ו ש"ח"ז.

(ד) **ואם** אין לו כוס של יין בשעת הקידוש מברך זמן
 בלא כוס. כי כה"כ על הרי"ף ס"ט בכל
 מערבין בשם הרי"ף. וסוף מגמ' עירובין מ' ע"ב שאמר
 וכלכחא זמן אומר אפי' בשוק. ופי' שם ר"ח אפי' בשוק
 ולא לריך כוס. וכ"כ הרי"ף וברא"ש שם. וכ"כ חיי או' א'
 חק יוסף או' א'.

(ה) **ואם** שכח לומר קידוש בלילה דינו כדלעיל סי' רע"א
 סעי' ח' כי כה"כ לקמן ס"ט הפ"ט. וכ"כ
 חיי סי' זכ או' א' א"ר או' ב' חק יוסף או' ב' ר"ז או' ג'
 דכ"יין שלמחר ביום יברך בפ"ה ואח"כ יברך ברכת הקידוש
 אשר בחר בנו וכו' ר"ז שם. ועיין בדבריו לשם כ"כ רע"א
 סעי' ח' בס"ד.

(ו) **אבל** אם לא אמר הגדה בליל פסח אין לו חסלומוין
 דהא כח"כ צעבור זה לא אמרתי אלא בשעת
 שיש מלך ומרור מוגחים לפניך. מ"א סי' הפ"ט. חיי או'
 ס"ז א"ר שם. ר"ז שם.

ודע דאם לא אמר הגדה עד לאחר חלות ואמר אח"כ
 הגדה ויאלץ מלך בלא ברכה אכילה מלך דמדידי ספק
 לא נפקא אי הלכך כראש"ש או לא (עיין לקמן סי' ע"ז
 או' ע' ואו' י"ד) ודי כוסית ישחם בברכה אחת על כולן
 וברכה אחרונה לבסוף. א"א או' ה' דה"ה או' ג' ונראה דמי'
 בברכה אחת על כולן היינו אם לא הפסיק בינין צב"מ"ז
 אבל אם הפסיק בינין צב"מ"ז מברך ברכה אחת על כוס
 ראשון וברכה אחת על כוס צב"מ"ז דצב"מ"ז סוי הפסק לענין
 ברכה היין כמי' לעיל סי' ק"ך או' א' יעו"ש.

(ז) **שם**. ואם חל בשבת וכו' ומוחר לומר הסגדה בספר
 אף שכו' ביחידות ולא חייבין שמא יטע כמי'
 לעיל סי' רע"ה סעי' פ' ודלא דעת מהרי"ו סי' ק"ג דאוסר.
 חיי או' ג' ומי' דעת חק יוסף או' ג' להחמיר בדברי מהרי"ו
 משום דסאידנא איכא דלא ידע כלל לא בשבת ולא באמירס
 יעו"ש. ועיין בדבריו לשם בס"ד.

(ח) **שם**. ואם חל במו"ש אומר יקנהו. פי' יין דכ"יין
 ברכה היין. קידוש. נר דכ"יין ברכה מאורי האש.
 הבדלה זמן. ומס שאין מברכין על הבשמים כתבו סחי'
 בפסחים ק"ב ע"ב ד"ה רב משום דשמחח יו"ט ואכילה
 ושחיס מועיל כמו בשמים יעו"ש. וכ"כ שם ברא"ש. ועיין עוד
 מ"ש לעיל סי' ר"ז או' א'.

(ט) **שם**. אומר יקנהו. ומס שנהגו בעולם להסויף ולומר
 בסדר הבדלה ואח' יוס השביעי מששה ימי המעשה
 קדשה. הבדלה וקדשה אח' עמך ישראל בקדושתך עיין בחו'
 פסחים ק"ד ע"א ד"ה צ"ע שכתבו ואח' יוס השביעי מששה
 ימי

של יו"ט כ"מ לעיל סי' רע"א או' ס"ב יעו"ש וכ"כ ה"פ
 ח"ב או' א' וכ"כ שם ומתחיל אלס מועדי ה' וכו' אם חל בחול
 יעו"ש. וי"ל אבל אם חל בשבת קודם סכל ואמר יוס הששי ויכלו
 וכו'. ואח"כ אלס מועדי ה' וכו' ואח"כ סברי מרנן. ואח"כ ברכת היין
 וברכת קידוש היום ושחינו. וקודם סכל י"ל מזמור לדוד ה' רועי
 וכו' כמי' לעיל סי' רע"א או' ס"ג יעו"ש.

ודע שאין קידוש יו"ט ד"ה כמי' לעיל סי' רע"א או' ו'
 יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' חע"ב או' פ"ג.

(י) **שם**. ומברך ששחינו וכו' ובזס נספר שאין מברכין
 ששחינו על המלך. מסר"י מולכו בחשו"י. ברכ"י
 או' א' ולכן כשאומר ששחינו על הקידוש יכוין לפטור מל"ח
 אכילת מלך. ועיין לקמן סי' הרמ"ג סעי' א'

(י) **והא** דלא מברך ברגל הטוב והמטיב הי"ט שאין טובס
 זו משוחפה עם חבירו ודמי לירדו גשמים ואין
 לו שדס בשוחפה דק"ל סי' רכ"א דא"י מברך. מסר"י מולכו
 בחשו"י כ"י סי' ק"א. ברכ"י או' ב' והלק"ט ח"א סי' כ"ח
 כ"כ בדמקום הטוב והמטיב החקינו הספיליה ובקידוש אחס בחרתנו
 וכו' ואין לך הטבה גדולה מזו יעו"ש.

(יא) **שם**. ומברך ששחינו וכו' ואינו מברך שעשה נסים
 לפי שעתיד לאומרם בסגדה. טור. וכ"כ בס'
 הפרדס כ"י לרש"י ז"ל וסב"א שה"ל כ"י. וכ"כ הרוקח סי'
 רפ"ג וברש"ץ במאמר חמ"ן. והב"ד המחז"ר או' א'
 ובדרשוה מסר"י סדר אגדה כ"כ משום דמל"ח הכחובה
 בחורס כ"א ואין מברכין שעשה נסים אלא אמ"ס דרבנן
 כ"יין חנוכה ופורים יעו"ש. ור"ע כ"כ סע"ס משום דיוס
 שועס כול ועדוף מנסים. מטי"מ סי' הרי"ט. פרישה או' ב'
 א"ר או' ד'.

(יב) **שם**. ומברך ששחינו וכו' ואם לא ב"ך בליל ראשון
 מברך כל שבעה. וה"ס בכל יו"ט. עירובין מ'
 ע"ב. וי"ל דא"י ב"ך בראשונה ולא ב"ך ביו"ט שני של
 גלויה מברך כל שבעה. מ"א סק"א. ומי'סו סמו"ק והנכ"ש
 או' א' מגמגמן בזה וסויס שם הנכ"ש ומ"מ כבר סורס
 זקן. וכ"כ חיי או' א' כדברי מ"א ס"ז א"ר או' ג' חק יוסף
 או' א' ר"ז או' ב'.

(יג) **ואם** לא זכר עד שמיני של פסח בחו"ל כ"כ ס"א
 או' א' ד"ע ד"ל דבקי"און בקביע"א דירחא
 וא"א זמן יעו"ש. אבל ר"ז שם כ"כ דיכול לברך עד סוף
 יו"ט האחרון של גלויה. וכ"כ מ"ב או' א'.

(יד) **וכתב** שם חיי דסי' בשמיני ע"ל"ה אם לא אמר
 זמן יס לו חסלומוין כל שבעה. אבל ס"א"ר צ"י
 ח"ד או' ד' הקסס ע"ז וכ"כ ס"א"א צ"י זס או' א' ד"ל
 ספק ברכות להקל. וכן סכ"ס מ"ב שם.

(יז) **ואם** שכח לומר זמן ליל ראשון ובליל שני אמר זמן
 א"ל שוב לומר זמן מכה לילס ראשונה לסלמה
 דאם יוס ראשון קודם א"כ סל"ס הזמן ביום שני ואם יוס
 (סד)

ימי המעשה קדשה סיינו חולו של מועד דשרי דבר האבוד
 ובשנה אסור הבדלה (וכרד"א גרס והבדלה) וקדשה את
 עמך בקדושתך שחי הבדלות הן זיון כהנים ללוים וזיון לויים
 לישראלים והיו מעין חתימה דבין קודש לקודש וסך הכל הן
 ז' הבדלות יעו"ש. וכ"כ הרא"ש והמרדכי והב"ד ז"ל. וכ"כ הרד"א
 בסדר הגדה יעו"ש. וכ"כ ספר"ח. ר"ז או"י ע' ומיחו מ"ש שם
 הרד"א ואת ווס השבועי זהו יו"ט אחרון וכו' עיין מה שפסיק
 עליו המחבר או"י ז' יעו"ש.

ד) **שם**. אומר יקנה"ז. וכחז מהר"י בדרשו"ו ים כוסנין
 לעמוד בשעת הבדלה וכן בכל שאר ימות השנה
 אבל בסי' מט"מ סי' תר"ח חלק עליו וכחז דמ"ש שחל צו
 יו"ט ים להבדיל מיושב כמו בקידוש יעו"ש. וכ"כ ח"י או"י ד'
 ר"ז או"י ח' אמנם היפ"ל ח"ב או"י ז' כחז דהמנהג שלנו בשגס
 הוא דבשאר ימות השנה מבדילים מיושב אם חל ליל יו"ט
 בליל מו"ש אומרים יקנה"ז הכל בעמידה יעו"ש. ור"ל דהגם
 בשאר ימות השנה אומרים הבדלה מיושב כדברי הש"ע סי'
 רל"ו סעי' ו' יעו"ש כשחל יו"ט בליל מו"ש ונוכחים לקדש
 מעומד כפי דברי האר"י ז"ל וכמ"ש לעיל או"י ה' אומרים כל
 יקנה"ז בעמידה.

כא) **שם**. ולא נזכר עד שהחיל ההגדה ישלים וכו' וכ"כ
 כלבוש דלא יפסיק בהגדה. ומיחו מ"ש ח"י או"י
 סי' על דברי הלבוש הנז' דלא ראה זה בשום פוסק הרי הוא
 במלחמות פי' ע"פ שחולק על בעל המאור וס"ל שלא החירו
 אלא זיון כוס לבוש אבל משמגו לו כוס שני והחיל במלוחו
 לשאלו עליו ולדרוש אינו ראוי להפסיק בשתי יעו"ש. וכ"כ
 הר"ן שם. מיהו דעת הח"י בפסחים ק"ג ע"ב ד"ס רב אשי
 נראה כדעה בעל המאור דמוחר לשחוח באמצע הגדה יעו"ש.
 וכ"כ הר"ז או"י י"א. אבל הגר"א הסכים כדברי המלחמות
 ובר"ן דכיון שהחיל ההגדה אסור לשחוח יעו"ש. וכ"כ מ"ב
 או"י ד' ועיין עוד לקמן סעי' ג'.

כב) **שם**. ולא נזכר עד שהחיל ההגדה וכו' ואפי' נזכר
 קודם שהחיל ההגדה לא יבדיל עד אחר ההגדה
 דכיון דהבדלה לריך על הכוס למעשה יבדיל עד אחר הכוס
 לריך דאפי' דבין ראשון לשני הרשות בידו לשחוח כמ"ש לקמן
 כוסות מדויגה דגמ' מ"מ ראוי לזכר שלא לשחוח כמ"ש לקמן
 סעי' ג' כדי שלא ישחך סילכך ימחין עד אחר גאל ישראל
 ואז יעשה שחי קדושה בכוס אחד. אבל אם נזכר קודם
 אכילה כרפס יבדיל תחלה ואח"כ יאכל כרפס דק"ל אסור
 לאכול קודם שיבדיל כדלעיל סי' רל"ט וה"ס אם נזכר קודם
 אכילה כזית מלה או מרור שיבדיל תחלה ואח"כ יאכל. ש"ג
 או"י ד' מיחו הר"ז או"י ז' כחז דאפי' נזכר מיד לאחר ששהה
 כוס ראשון של קידוש קודם שיאכל הירקות לא ימזוג מיד כוס
 ז' להבדיל עליו שלא יהא מוסף על הכוסות יעו"ש. וכראש
 דדעה הש"ג שכחז להבדיל קודם אכילה ורקות הוא לפי
 דברי הש"ע לקמן סי' תע"ד שכחז שאין מזכרין בפס"ג כ"א
 על כוס של קידוש ועל כוס ברהמ"ז וא"כ כיון דאין מזכרין
 עליו בפס"ג לא היו מוספים על הכוס ודברי הר"ז לפי מ"ש
 מור"ם ז"ל שם דמזכרין על כל כוס וכוס וא"כ כיון שאריך לברך
 עליו בפס"ג היו מוספים על הכוסות וע"כ לריך להמחין
 עד לאחר גאל ישראל ומס' אכל כרפס קודם הבדלה היכא
 דלא אפשר שרי וכמ"ש לעיל סי' רל"ו סעי' ג' יעו"ש. ומ"מ
 נראה דאם חיקף לטעימה הכוס נזכר שלא הבדיל ים להבדיל

עליו ואח"כ ישחה הכוס או רובו. ואם נזכר בעודו שוחה אלא
 שכבר שחה רביעית או רובו ים לחזור ולמלאחו ולהבדיל
 עליו דכיון שנזכר בעודו שוחה הרי לא סילק עלמו מהיין וא"ל
 לברך על כוס זה אפי' לנוסגין לברך על כל כוס כוס וא"כ
 כיון שא"ל ברכה לפניו ואינו שוחה בספיצה לא היו כמוסף
 על הכוסות ושרי לכ"ע. ועיין לעיל סי' תע"ב או"י מ"ח.

כג) **שם**. ואח"כ יבדיל. ואם נזכר באמצע סעודתו שלא
 הבדיל מבדיל באמצע סעודתו על הכוס ואם
 סיס דעתו לשחוח יין חוץ הסעודה אינו מזכר בפס"ג ואם
 לא סיס דעתו לריך לברך ולא ימחין להבדיל עד אחר הסעודה
 דא"כ יהיה כמוסף על הכוסות ואין לומר שיאמר הבדלה
 והלל על כוס או דאין אומרים ז' קדושות על כוס או דדוקא
 קידוש והבדלה שרי דשניהם ענין או"י הוא כדאיתא בפסחים
 דגם בבבב"ב אגריין המבדיל זיון קודש לקודש. מ"א סק"ב
 ח"י או"י ו' חק יוסף או"י ר"ז או"י ז' ח"א כלל ק"ל בענין הסדר
 או"י ג' מ"ב או"י ה' ועיין לעיל סי' קע"ד או"י י"א.

כד) **וה"ה** אם נזכר מיד לאחר ששהה כוס ז' לריך
 למזוג מיד כוס ג' ויבדיל עליו ולא יברך עליו
 בפס"ג אלא א"כ ששעה שברך על כוס שני סיס דעתו
 שלא לשחוח עוד יין בחוץ הסעודה ולא קודם הסעודה.
 ר"ז שם.

כה) **ואם** לא נזכר עד לאחר גמר הסעודה דהיינו לאחר
 שאכל אפי' קודם לא יבדיל על הכוס קודם
 בהמ"ז שלא יהא כמוסף על הכוסות שחכמים חיקנו ז'
 כוסות אחר הסעודה והוא ישחה ג' משא"כ באמצע שלא
 חיקנו כלום אין כאן הוספה אלא ימחין עד לאחר בהמ"ז
 שאז יאמר ברכה כנר והבדלה וישחה הכוס של בהמ"ז. ר"ז
 שם. וסי' אם נזכר חוץ בהמ"ז שלא הבדיל מזכר בהמ"ז
 והבדלה על כוס אחד. מחס"ש סק"ב. מ"ב שם.

כו) **ואם** שכח להבדיל עד אחר בהמ"ז אומר הלל והבדלה
 על כוס אחד דהא ח"א בענין אחר כמ"ש סי'
 רל"ו סעי' ג' מ"א שם. ח"י שם. חק יוסף שם. ר"ז שם.
 ח"א שם. מ"ב שם. ואם לא נזכר עד לאחר ששהה כוס
 ד' יבדיל על כוס ה' כיון שא"ל בענין אחר. ר"ז שם
 מ"ב שם.

כז) **שם** הגב. ואין ליטול ידיו כלל קודם קידוש. ר"ל אף
 לנוסגין בכל השנה ליטול ידיו לסעודה קודם
 קידוש ולדידכו הקידוש לא חשיב הפסק זיון נפילה לסעודה
 הואיל והוא מזכר סעודה וכמ"ש לעיל סי' רע"א סעי' י"ב
 מ"מ בליל פסח שמפסיקין הרבה אחר הקידוש באמירה
 הג' ובחורך כך מסוה דעתו משמירה ידיו לכ"ע אין לפשות
 כן ואפי' ליטול כדי שלא יאמר לחזור וליטול ידיו אחר
 הקידוש לאכילה כרפס ג"כ אינו נכון. ר"ז או"י ד' מ"ב או"י.
 כח) **שם**. הגב ואין ליטול ידיו וכו' וכן הסכים המ"ז
 סק"א וכחז. והוא מנהג פשוט שאין נוטלין אלא
 עד עיבול הראשון יעו"ש. וכן הסכים ח"י או"י ז' א"ר או"י ח' חק
 יוסף או"י ז' ח"א שם. וכ"כ בא"ו הקודם בשם האחרונים
 ועיין עוד לעיל סי' רע"א או"י ע"ט.

כט) **שם**. בהגב. יטול מטע. כחז מטע כדי לחוש להטעם
 שהביא בד"מ או"י י"א דאין ליטול ידים קודם
 קידוש דמחזי שסובר שקידוש לריך נפילה וע"כ לא יטול
 נטילה גמורה. מ"ב או"י ז'.

ימוזג זעלצו רק אחר ימוזג לו דרך חירות (מסרי"ב): ב השותה בהסיבה הואינו מברך אחריו: באר הגויה
 ג יאם ירצה לשתות כמה כוסות הרשות בידו יומ"מ ראוי ליזהר שלא לשתות בין ד מסקי דגמלא
 ראשון לשני אם לא לצורך גדול כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר וקריאת ההגדה: ח ק"ח ה טור צסו
 ד המביאין לפני בעל הבית קערה שיש בה שלש מצות ומרור וחרוסת וכרפס או ירק אחר וכל"ל
 וחומין

קף החיים

- (א) שם זכנה. אבל אין לברך וכו' ר"ל אפי' אם יעול נפילה גמורה וזכר עכ"פ שלא יברך ענטי' דנטיולס זו אינה עולה לו לזרך אכילה כזו וגמלא דהוי ברכה לבטלה. מ"ב או' ח' ועיין לקמן סעי' ו'.
- (ב) שם. זכנה ובעל הבית לא ימוזג וכו' אם אפשר לו. לזכר. ר"ז או' א' מ"ב או' א' וא"כ אם חפץ למוזג בידו כדי לכוון כוונת המזיגה כמ"ש לעיל ס"י חע"ב או' ג"ט הוי כלא אפשר.
- (ג) גם הסמינים יאמר זכר קודם קידוש ואמר קדש. וקודם הרחילה הראשונה יאמר ורחץ. וכן כל הסדר כי נרמזו בו סודות גדולים ונפלאים מאד. יסוד"ש. פתיע או' א' ועיין בפע"ח פ"ז מ"ש סודות זכר יעו"ש.
- (ד) סעי' ז'. שוחט זכריהו. ואם שחט ולא הוסיף עיין לעיל ס"י חע"ב סעי' ז' ובדבריו לשם צס"ד.
- (ה) שם. ואינו מברך אחריו. על הגפן כי סומך על מה שיברך. צס"ף צס"מ"ז. ט"ז סק"ב. ואפי' שחט רביעה ויזכר בין שחט בין שחט שאר משקין שחט חמר מדינה לפי שכחם של קידוש הוא מזכיר הסעודה והרי הוא כדברים הבאים מחמת הסעודה שא"ל ברכה לאחריהם לפי שחט טפלים לסעודה ונפטרים בצס"מ"ז שלאחר הסעודה. ועוד (הא שח"לך לכוז עוד טעם אחר עיין לעיל ס"י קע"ד או' י"ב ודוק) שהוא נפטר בצרכה אחרונה שיברך אחר כוס רביעי ואעפ"י שחט הרבה ביניהם אין צורך כלום. ר"ז או' יו"ד. ועיין לעיל ס"י קע"ד סעי' ד' וס"י ער"ב סעי' יו"ד ובדבריו לשם צס"ד. ועוד עיין לקמן ס"י חע"ד.
- (ו) סעי' ג'. אם ירצה לשתות כמה כוסות וכו' בין לשתות בין א' לז' או לאחר כוס שני וכו"ש בחוך הסעודה אבל בין ג' לז' לא ישחט כמ"ש לקמן ס"י חע"ט. ועיין לעיל או' כ"א.
- (ז) שם. הרשות בידו. ולפי מ"ש הרב לקמן ס"י חע"ד זכנה דמנהגו לברך ברכה ראשונה על כל כוס וכוס ולא כדעת הרא"ש איך הוא דמוחר לשתות בין הכוסות היינו דוקא אם הוסיף דעמו עליו זכריהו לברך עליו צס"ג דאליה הוי כמוסף על הכוסות כמ"ש הטור זכר הר"מ מרופנבורג וכן מסקנת הב"ח אף לדעת הרא"ש יעו"ש. ח"י או' יו"ד. ר"ז או' י"ב. מ"ב או' י"ג.
- (ח) שם. ומ"מ ראוי ליזהר וכו' והוא לחוש לדעת הכלבו שזכר צ"י דהא דשריין לשתות בין הכוסות היינו בין כוס שני לכוס ג' דהוא סומך לאכילה או בחוך האכילה דלא אינו משכר אבל לא בין ראשון לשני כדי שלא ישכר וכו'.
- (ט) שם. ומ"מ ראוי ליזהר וכו' וכ"כ המנהג. ד"מ או' ה' מ"ב או' י"ד.
- (י) שם. אם לא לצורך גדול. כגון ששחט ולא הבדיל ולא נזכר עד ששחט כוס ראשון או כגון שזני מעיו

כדורים עליו ורצה לשתות עוד כדי לגרר האות המאכל ויאכל מזה לחיובין וכדומה. ועיין לעיל או' כ"ב.

(מ) שם. כדי שלא ישכר וכו' ולפי' משמע דשאר משקין שאינם משכרין נוהג לשתות. ח"י או' י"א. א"ר או' ט' ש"ג או' ח' ר"ז או' י"ג. מ"ב או' ט"ז. מיהו החמ"מ כחז דאפי' אינו משכר אסור לשתות יעו"ש.

(מא) שם. כדי שלא ישכר וכו' ומ"מ נמי שמעיין שראוי להזכיר שלא לשתות כל זכרו בחוך הסעודה בשחי לילוח כדי שלא ישכר וימנע מלאכול אפיקומין ולומר בצס"מ וכלל או שלא יוכל לשתות שחי כוסות אחרונות כ"א בדוחק ובלעזר כמ"ש המפס לקמן ס"י חע"ו סעי' א' בהג"ט יעו"ש. ש"ג שס.

(מב) סעי' ד'. מביאין לפני זכריהו וכו' משמע אבל לשאר בני הבית א"ל להניח לפניו כסדר הזה אלא זכריהו שחט אכילה הוא יחלק לכולם וכו' אופסיקא הלכחא בפסחים קט"ו ע"ב. וכ"כ הטור. וכ"כ הפרי"ח. ש"ג או' יו"ד. וכ"כ האחרונים.

(מג) שם. שיש בה שלש מלות. שנים ללחם משנה כמו שאר יו"ט ואחד לפורסה חל"ה לאפיקומן וחל"ה ללחם עיני מה דרכו של עני בפרוסה וכמ"ש לקמן רס"ו חע"ה יעו"ש.

(מד) שם. שיש בה שלוש מלות. כיכ הטור והוא מדברי הח"י והרא"ש כמ"ש הטור צס"ו חע"ה. וכ"כ הטור שס זכר רב עמרם. וכ"כ המרדכי צס"ד של פסח וכ"כ הרוקח צס"ו רפ"ג. וכ"כ הכלבו. וכ"כ דדרשות מסרי"ל סדר הסגדה. מיהו הרי"ף צ"י ע"פ כחז שא"ל אלא שני מלות אחת פורסה לשנים ומזכר על חל"ה המול"ה ועל אכילה מזה וחל"ה שני לאפיקומן והשלימה לכריכה. וכביאו הטור שס צס"ו חע"ה ובחז שז"ל קל"ה הגאונים. וכ"כ הרמב"ם פ"ח דין ו' וכ"כ דעת המ"מ שס. וכן הסכים צביאורי הגר"א אמנם צ"י צס"ו זה כחז והעולם נוהגים כדעת הח"י והרא"ש ולכן פסק כן צס"ט. וכ"כ דעת האחרונים. וכ"כ בחיקויים חיקון ס"ט ד"ה ועוד והוסף ללדח וכו' ולקבל ג' עיפין אלון הקינה חלה מלוח צפסח יעו"ש. וכ"כ בשער הכו"ף דף פ"ג ע"ב ודף פ"ז ע"ג דמ"ה העליונה והאמצעית הם כנגד חכמה וזינה דמלך אבל והמלכה והתחתונה היא כנגד הדעת דמלך אבל יעו"ש. וכ"כ בפע"ח פ"ג יעו"ש. ולקמן נבאר סודם צס"ד.

(מה) שם. וחרוסה. כדי לעבל בו המרור כמ"ש לקמן ס"י חע"ט סעי' א' יעו"ש.

(מו) שם. וכרפס. והוא מין ירק שנקרא כן ובל"ה קורין אותו אפ"יך כמ"ש דדרשות מסרי"ל סדר ההגדה. וכ"כ ח"י או' י"ב. ר"ז או' ט"ז.

(מז) שם. או ירק אחר. דעיניו שנאכל ח"י ומבושל שמזכרין עליו צפס"א כדלעיל ס"י ר"כ. ח"י שס. ועיין בדבריו לשם צס"ד.

לו יותר מן המלך וממלכת מן המרור והחרוסה וחס יסו יותר קרובים אלו מן כבשר וכביצה (מסרו"ל) באר הגולה יוהבשר נהגו שיהיה זרוע ונהגו שהבשר יהיה צלי על הגחלים והביצה תהיה מבושלת. קיד . י . טור . כ משנה שם ל"ט (סוף סדין ללויה וכן נוהגין בעירנו); ה יאלו ירקות שיוצאים בהם ידי חובתו חזרת עולשין תמכא

קף החיים

וחטה ביניכם ל"מ בפסח דאוסר אף צמי"ס עד הלילה אם אין ס' כנגד החטים והם אינם קלופות אסורות. מש"ז או ד'. (סו) **אם** הניחו אפר בקדרה ששלקו צב הביצים ומלא שם ביצה שיש בה אפרוח או ביצה שיש בה דם בחלמון כחב הרב עדות זיהוסף סאמון ז"ל ס' מי"ב דמותרים הביצים הכשרים משום דהאפר ניחן עעם לשגם בצב"ר כמי"ט מרן ז"ל בש"ע יו"ד ס"י ל"ה סעי' ד' וכחב הרב הנו' דכן נוהגין במערב כשים חופה או מילה ששולקין הרבם ביצים לחלק לבני אדם ויהינם אפר אחר המים ששולקין בהם הביצים ואז כשנמלאה בין הביצים ביצה שיש בה דם או אפרוח מחירים שאר הביצים שהרי מה שפלטת הביצה היא עטם פגום ע"י האפר הנבלע בה יעו"ש. והגם שהט"ז והס"ב שם הניחו דברי השי"ע ב"ע עיין בצרכ"י שם או' ד' שהביא כמה פו' דכב"ר כדעת השי"ע וכן הסכים הוא ז"ל לענין הלכה כדברי השי"ע יעו"ש. וכ"כ בס"י ק"ז או' ד' בשם הגה כ"י מרבני המערב דאם נהן אפר על הביצים בקדרה מותר לכ"ע ואפי' להחלטה עכ"ל. וכ"כ הער"ה שם או' א' וכ"כ בס' זכתי לך על יו"ד ס' ל"ה או' ל"ז דכן נוהגין במדינתם דבכל פעם ששולקים הרבה ביצים ביחד מניחים אפר בחוף המים כדי שאם ימלא באחד מהם דם או אפרוח שאר הביצים מותרים וכחב שכן מורים וזאוס בכל יום יעו"ש. וכ"כ בן אי"ה פ' בחקותי או' י"ב שכן מנהג עי"ה בגדאד יע"א. וכחב וגם לפי המנהג לריך להניח האפר בחוף המים שורחיה על האש קודם שיניחו הביצים וגם לריך להניח אפר הרבה שיכה טעמו ניכר במים אלא שסיום אע"י דאין למחות ביד הנוהגין היחד שומר נפשו יחוש בזה וצ"ע יעו"ש.

(סו) **שם**. והביצה הריב מבושלת. שהיא זכר לחגיגה וחגיגה אי"ל ללי וכחכמים דפליגי אבן הימא וכמבואר בפסחים ע' ע"א וכ"פ הרמב"ם בה"ק"פ פ"י דין י"ב.

(סז) **שם** הגה. וה"ה ללויה. שהחגיגה דינה כשלמים כמי"ט הרמב"ם שם והשלמים נאכלים בכל מאכל בין ללי בין מבושל כמי"ט פ' איזכור מקומן.

(סח) **שם** בהגה. וכן נוהגין בעירנו. דחוששין לסדרת הסו' כבן הימא. עיין חו' פסחים ק"ד ע"ב ד"ה שני וקט"ז ע"א ד"ה כולו ללי.

(סט) **שם** בהגה. וכן נוהגין וכו' והט"ז כחב דהביצה הריב מבושלת דוקא לפי שאין אוכלין ללי בלילי פסח יעו"ש. אבל המ"ז כחב דלפי מ"ט הרב בהגה דנוהגין לללות אף הביצה רשאי לאכול הביצה בלילה אף ללי יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' כ"א דהביצה עושין בין ללויה בין מבושל ואוכלין אותה בחוף הסעודה כמי"ט בס"י הע"ז יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל ק"ל או' ו' וצ"עין הסדר או' י"ב דביצים ללויה מותר לאכול וכן מסיק הט"ז בעמ"ס ס"י הע"ז דאין איסור ללי בביצה ולא מנהג יעו"ש. וא"כ כל אחד יעשה כמנהגו.

(ע) **סעי'** ה. אלו ירקות שזולאין בהם וכו' והטעם דלא סגי באיזה דבר מר יסיה מס שיהיה כיון דאילו אלא

בשר אף בלא עלם. אי"ה או' ז' ודע דשני פרקים מפרק הארבעה הנמכרה עם הראש עד קף סירך נקראים זרוע כמבואר ביו"ד ס' ס"א סעי' ב' לגבי מחנות כסוכה יעו"ש. וא"כ ה"ה לכאן איזה פרק שיראה מצי' פרקים הנו' יקח כי אין הפרש ושניהם בכלל זרוע. ועוד דע כי המנהג שאין לשבר עלם הזרוע אלא יהיה שלם זכר לפסח ועלם לא השברו בו. (סא) **שם**. ונהגו שהבשר יהיה ללי וכו' ורש"ל כחב לנהג דבשל חתיכה בשר ויחלקה למסובין וכ"כ הב"ח ושלי"ה. והב"ד מ"א סק"ה. אבל הט"ז סק"ד כחב שהבשר במניחין לזכר אין אוכלין אותו או כי אינו אלא משום זכר לפסח יעו"ש. וכ"כ מהר"ו ס"י ק"ג דאסור לאכול בין בלילה הראשון בין בלילה השני כיון שהוא זכר לפסח ואפי' במקום שנהגו לאכול ללי יעו"ש. וכ"כ ח"י או' י"ז. ר"ז או' כ"א וכ"כ הפרי"ה דאין ראוי לאכול בלילה משום דמיחוי כאוכל קדשים בחוף כיון שהפרישו זכר לקרבן פסח ולפיכך אין לאכול עד למחר יעו"ש. וכחב המ"ז או' ד' דאף אם הבשר מבושל כל שזכר לפסח אין אוכלין בלילה אלא למחר אם יראה כיעו"ש. אבל הביצה אוכלין משום שיש בה עוד טעם אחר זכר לאבילות בהמ"ק. ט"ז שם. ח"י שם. מש"ז שם. ר"ז שם. ועיין לקמן או' ס"ט.

(סב) **שם**. שיהיה ללי על הגחלים, זכר לפסח כמי"ט לעיל או' נ"ו. וגם הפסח אם ללאו ע"ג גחלים שפיר דמי כמי"ט הרמב"ם בה"ק"פ פ"ח דין יו"ד. מש"ז או' ד' ר"ז או' כ"א. מ"ב או' כ"ט.

(סג) **שם**. שיהיה ללי וכו' וכחב מהר"ו בדרשותיו שלריך לללות הזרוע והביצה מצע"י דהואיל שאינו אוכלו ביו"ט אסור לללותו ביו"ט. ונראה דאם רוצה לאכול ביו"ט ראשון ולעשות אחרת לליל יו"ט שני הרשות בידו ואז יוכל לללות אף ביו"ט הואיל שאוכלו באותו יום. ד"מ או' יו"ד. וכ"כ מ"א סק"ה. ח"י או' י"ז. ר"ז שם. מ"ב או' ל"ב. ומאן דלא אכל ללי אף ביום אסור לללותו בליל יו"ט. ביה יהודה ס' נ"א. בצרכ"י או' ד'. ומיכו' בס' בן אי"ה פ' לו או' ל' כתב דאם שכח מותר לללותו בליל פסח אע"י דאין אוכלין ללי גם ביום ראשון וכמי"ט בספרו מקבצ"ל אמנם בס' הנו' אינו מצי' כדי לעיין בו ולראות ראיותיו ועיין לעיל ס' תניג או' ע"ז ומ"מ כיון דללי אינו אלא מנהג כמי"ט לעיל או' ז"ן ודעת האחרונים אין להחזיר כ"א בראוי לאכול באותו היום א"כ להבדיל שלא לאכול ללי גם ביום ושכח לללותו מצע"י יש להניח במקומו בשר מבושל שראוי לאכול באותו היום לכ"ע. ועיין לקמן ס' הע"ז או' ב'.

(סד) **שם**. והביצה הריב מבושלת. ויריבין להחזיר בכל ביצים ששולקין בקדרה בפסח שירחצו תחלה במים לוננים בחוף כלי אחד צע"ע מפני כי אכלנו אלו המוכרים את הביצים קונים אותם מן הערביים והם מניחים אותם עם הקמחים שלם ונדבק על קליפתם קמה לכך ירחצום טעב החלה כי חמץ בפסח במשטו. בן אי"ה שם. ואם בשלו ב"ס

באר הגולה
הנה"מ בשם ר"ח
וסמ"ג מ"ט שם צנ"ה
ג' שם צמ"ה
ס' שם צמ"ה

חמכא הרחבינא (פ"י מיני עשנים מריס) מרור ויוצאים בעלין שלהם ובקלחן לאבל לא בשורש
מאלא שבעלין אין יוצאין אא"כ הם לחים ובקלחים יוצאים בין לחים בין יבשים יאבל
לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים וכולם מצטרפים לכזית שהוא השיעור שלהם ויעקר
המצוה

כף החיים

אלא לזכר שמררו המלריים וכו' משום דליחקש למלא דכחיב
על מצוה ומרורים יאכלוהו מה מלא גידולי קרקע חף מרור
גידולי קרקע ומה מלא מין זרעים חף מרור מין זרעים.
ספחים ט"ל ע"א. והגם דמרור בזכ"ז דרבנן כמ"ש בפסחים
קט"ז ע"א מ"מ כל דחקון רבנן כעין דאורייתא חקון. ובעט
שחיקו אכילה מרור גם בזכ"ז עיין בספ"ק עדות ציעקב דרוש
צ"י לשבח הגדול.

ע"א) ש"מ. שיוצאין בהם י"ח. וכשם שאין יוצאין במלא
גולה וכמ"ש בס"י חכ"ד סעי' ד' כך אין יוצאין
במרור גזול וע"כ יש לזכר שלא יעקור ישראל בעלמו המרור
מקרקע של נכרי חף שהוא נוחן לו רשות דסחם עכו"ם גזלי
ארעהא ניכסו ועל קרקע אין שייך יאוש וכדלקמן בס"י
הרמ"ט סעי' א' בהגה אלא יעקור העכו"ם בעלמו ושייך אז
ע"ז שם יאוש ואח"כ יקנה ישראל ממנו דהוי עי"ז יאוש
ושינוי רשות. מ"ב או"י ל"ג והוא מלך חומרא לאלה חליבא
דכ"ע כי יש פלוגתא בזה אם זה חשוב כקרקע או כחלוש
עיין מ"א ס"ק י"ד וא"ר או"י י"ז ובח"מ ס"י ל"ה סעי' צ'
ובאחרונים שם דוק. ועוד עיין לעיל ס"י חכ"ד או"י כ"ט ולקמן
ס"י הרמ"ט סעי' א' בהגה ובדבריו לשם צמ"ד:

ע"ב) ש"מ. חזרה עולשין וכו' לפי שלא כל אדם בקי בצן
ובשמותיהן וגם הלשון משתנה לפי המדינות ואין כל הירקות
מזויין כמ"מ על כן אמרתי להטחיק כאן כל הפ"י של אלו
הירקות כפי מה שמלאחי צפוי כדי שכל אחד כפי לשונו
ומדינתו יבין הדבר על צוריו. חזרה פ"י בש"ס בפסחים דהוא
חסא ופירש"י לטוגא ובערוך לעוקא ובהגמ"י לקטיקא או לפ"ך.
ובלבוש כחצ ססוא מה שאנו קורין במדינות אלו זערזך. ובס'
א"ז כחצ בשם מלאחי כחוב שהשיג על הלבוש בזה רק ססוא
הנקרא בל"א לאטו"ך ובלשון רומי לקטוקא ובספרי רפואה ימלא
ממנה ז' מניס ואין טעין כלל לזערזך המזוי במדינות אלו עכ"ל.
ובצרכות פ' הרוחש גבי בר דדיא מפשר חלמין עיף עסקו"ך
כחסא פירש"י ססוא כפול ועב' ושעתיו מלועז אחד שבארץ
לועז שבמדינות חמות מזוי אללם חזרה צימני ניסן והוא כפול
ועב' כמו מה שאנו קורין במדינות אלו הוי"פ שלטי"ן בל"א
ואוכלין אותו זה המין למרור. ועיין בצ"י שכתב מזה בחזרה
אעפ"י שס"א מחוקק ואין בה מרירות ע"כ. ועי"ש פ' הרוחש
גבי בר דדיא דאמר לרבא מריר עסקך כחסא ויל' דמ"מ
יש בו מרירות קלה. ובערוך כחצ דחזרה גליון הוא חסא
מרא. ובאגודה כחצ ח"ל אם לא נמלא לטוגא יקח ממריטך
עכ"ל. עולשין בגמ' הינדבי ופירש"י קרישפליא ובערוך פ"י
עולשין דמישטקי ובלע"ז סינליני וי"א כיספיני עכ"ל. ובש"ל
כחצ מלאחי שהוא אסחרול"א וי"א בלע"ז דאמטיק"א אנדיבי"א
וכ"כ הרע"ב שהוא אנדיבי"א והוא מזוי אללנו שמבשלין אותו
ואוכלין אותו עם לוק"ר וחומץ לבטל המרירות ובהגמ"י כחצ
שהוא קרביל והוא ג"כ מזוי אללנו חף במהר"ל כחצ כיון
שבסידורים כחצ ליקח קרב"ל לטובל ראשון משמע דאינו יוצא
בו י"ח מרור. והמכא פירש"י מרובי"א ובערוך קרדווי"א

מרי"ו והאחרונים נחבו שהוא מה שקורין בל"א קריין או מערטי"ך
וכ"כ החי"ט ועי"ש כמה שהשיג על הרע"ב שם וכן נחפשט
המנסג במדינות אלו ליקח הקריין למרור ומבצטין על העלין
וסקלה נוטלין לכריכה. חרצבינה איחא בש"ס אליוחא דדיקלא
ופירש"י מידלי"א וברוקא אנדור"ין מרור בש"ס מררייחא ופירש"י
חמירופי"ל חפורץ. ובאגודה שהוא ווערמוט"א דהיינו לענה.
ח"י או"י ח"י. ועיין בחש"י ח"ל ס"י ק"ט שכתב שהחזרה
השנוי במשנתנו ובלשון חכמים חסא שמ"ס לחזור עליו הוא
הירק הנקרא בלשון אשכנז סאלא"ט ובלשון ספרד סאלאט"א
ושם הע"ס שלו הוא לטוגא ככל הלשונה ששמעתי בהוגרמא
ואיטליא ואשכנז וספרד ופורטוגאל ובספרי רפואה ובע"כ
וקורין אותו לאטוגא סאלאט ואין בו שום ספק ופקוק בעולם
ויש לו ססימנים האמורים בגמ' שרף ופניו מכסיפין ותחלתו
רך וסופו קשה ותחלתו מחוק וסופו מר כלענה. ומפני
שבאר"צא אשכנז ופולוניא שהם קרות אינו מזוי צומן הפסח
לא סורגלו לקחתו לחוצה מצוה מרור או מפני שלא היו
צקואין ציבז פחרון שמוה הירקוה כאנשי ארצות הקרובות
לא"י ובבל לא ידעו מה הוא. ולקחו הקריין שהוא חמכא
לפ"ד מקלח חכמים. ונפק מניס חורבא כי הן רבים עהס
ע"ה שאינם אוכלים אפ"י כח"י זיה מחמת חורפיה ושסוא
מזיק באכילתו חי ומבטלים מצוה מרור ואף החרדים אל דבר
ה' ואוכלים כזיה מהקריין מסחכנים בו וכו' וכל אשר נגע
אנקים בקרבו יקיים מצוה חקיכה ויקנה סאלאט
לשם מצוה מרור חף אם הוא ציוקר עכ"ל. וכ"כ הלבוש דנוהגין
לחזור אחר חסא אפ"י לקנותו בדמים יקרים דשמא סימנא
מילחא הוא כלומר לרמוז דחס רחמנא עלן. ועיין עוד לקמן
או"י צ'.

ע"ג) ש"מ. הגם פירוש מיני עשנים מריס. אכולסו
קאי ומשום שאין לנו יודעין צבירור איזה הם
בלשוננו לכך כחצ בדרך כלל אכולסו שהם מניס מריס.
מ"ב או"י ל"ד. והס"י שלהם אמרו ז"ל בפסחים ט"ל ע"א
כל ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין. ופירש"י שרף.
כשסוחטין אותו במקום החוכו יוצא ממנו שרף לבן כחלב
וקורין לייטוין. ופניו מכסיפין. אינו ירוק מאד ככרתי אלא
פלדש עכ"ל וכ"כ הר"ן וכ"כ הרי"ף הב"ד שהס"ג פ' כל
שעה. וכתב שם הרא"י והוא שראוי למאכל אדם.

ע"ד) ש"מ. מרור. הוא ג"כ מין ירק מר ובמשנה שם קראו
אותו מרור ובגמ' שם קראו אותו מרירחא. והוא
ע"ש שהוא מר ביותר כיעו"ש. ועיין לעיל או"י ע"ב מ"ש
עוד צ"ב.

ע"ה) ש"מ. ויוצאין בעלין שלהן ובקלחן. וראיתי הרבה אנשים
שלוקחין בשעה אכילה מרור אה הירק שלו
ובשעה הכריכה נוטלין הקלח ואין לזה טעם וריח דיש ליקח
הירק גם בשעה הכריכה כי יוכל לאכול בטוב כזיה ממנו
(כ"ל כי במדינתם נוהגין לאכול חמכא שהוא הקריין והוא
מר ציחר כמ"ש לעיל או"י ע"ב יעו"ש) כי אינו מלצר כ"כ
כמו

המצוה בחזרת ואם אין לו חזרת עיחזור אחר ראשון ראשון כפי הסדר שהם שנויים , באר הגולה הגב ואלו אין לו א' מאלו הירקות יקח לעכס או שאר ירק מר (אגור) וחרוסת יעשה עב זכר לטיע ואח"כ נוהגין בו מעט ע הגסות מיימיו חובין

קף החיים

אסרו צפי וכימ צסי חק"ז סעי' ה' ומ"ט חיי מנסג של ישראל חורס שזרין וכו' קשה הא לזה סני בשחוח מעליע וסיים ומ"מ בשעת הדחק יש לסמוך להקל כשנשרס דיעבד מעליע במים עכ"ל וכ"כ המחזיר או ג' דלענין הלכה ודאי להחלה יש לחוש לדעה המ"א ודעמיה שלא חייין הירקות במים מעליע וע"מ. (ף) **ורפ"ז** יש לחזר צ"פ שחל בשבט שקינין ירקות מע"ט ואם לא יניחוס במים יכמושו ואם יניחוס במים הו"ל כבושים ואפי' לא יהיו כולם חוץ המים איכא למיד ביו"ד סי' ק"ה סעי' א' בהגה דע"י הכבישה שלמטה מפעפע למעלה הילכך יש לכהוג לגלגל במטפחה שרויה במים. נה"ט או' ו' ועינין לקמן או' י"א.

פא) ועיין יו"ד סי' ק"ה סעי' א' אם שרה כ"ג שעות וסלקוהו ממים ואח"כ שרו עוד כ"ג לא הוי כמבוסל וע"מ וזר"ך כ"ד שעות רצופין וה"ה כאן יש הקנה אי"א או' י"ד. והוא ע"פ מ"מ בספרו מש"ז שם או' א' יע"מ אמנם צ"ב זכתי לזק שם או' ה' ובסי' ס"ט או' קע"ב הביא פלוגתא בזה אלא שפעלה כדעה המהירים כי רבים הם יע"מ וא"כ כ"ש כאן ד"ש להקל בכ"ג כיון דבלא"ה איכא פלוגתא או' הוי כבוש במים מעליע כמ"מ לעיל או' ע"ט וע"מ.

פב) ג"מ למיד דכבוש במים מעליע אין יולאין בו מ"מ בחמטא שהוא קריין אף אם הוא שרוי במים מעליע וולאין בו. פמ"א ח"ב סי' ק"י. ברכ"ו או' ט' מחסי"ט ס"ק י"ד שעי"ה או' י"א ומ"מ עוב להילאיו מן המים חוץ מעליע ויחזור וישטרו שם דכשאינו שרוי במים כ"ד שעות רציפים אינו נקרא כבוש לר"ה. ר"ז או' כ"ט. ועיין לקמן או' י"ב.

פג) וא"מ הוא כבוש בחוץ ליר או חומץ אם שבה כדי שיחננו על האור וירחיה ויחמיל להכבשל הוי הוא כמבוסל ובשחוח משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה ט"ע וי"ד סי' ק"ה סעי' א' וכ"כ ה"ר"ז בל"ו דאם נשבה בליר או בחומץ חזק ושהה שם בכדי שאם הוי נוחטס בליר והחומץ ע"ג האור הוי מחמילין להרחיח אין וולאין בו עכ"ד. וזכו השיעור ס"ד לענין דיעבד אבל להחלה ודאי דאין ליחשו בחוץ ליר או חומץ אפי' רגע אחד.

פד) ש"מ. ולא שלוקים וכו' אפי' דרש"י וחו' פירשו דשלוק יוחר מדאי מ"מ רבינו הרוקח סי' תמ"ה פירש האי שלוק שלוקה מופעה ויש להחמיר אף בשליקה מופעה. מחזיר או' ד'.

פה) ש"מ. ולא מבוסלים. שכבר נשחט טעמן ע"י הכבישה והבישול. לבוש.

פו) ש"מ. וכולם מטפרין וכו' ר"ל כל החמשה מינין. דס"ד"א כיון דאמרירותא קפדינן עעמא דחד מבטל

בחזרים קמ"ל דכיון דיש לכולם טעם מרירות מטפרין. ה"ר"ן.

פז) ש"מ. מטפרין לכזית וכו' שהוא כמו חלי ב"ת חרנגולת וזר"ך שיעור זה בשלימות מלכד ריוח שבין העלין וכדאיתא לקמן סי' תפ"ו ויש לחזר בזה דאלי"כ הוי ברכה לבטלה כיון שמברך על האכילה ואכילה בכזית משמע. ומי שהוא חולה או אוסחטס מותר ליקח לו מאיזה מין מרור

שערב

כמו הקלה שיש לו כח יוחר. ע"ז סק"ה. מיכו המ"א ס"ק י"ב כחז הטעם למנהג הטולט משום דקאמר ויולאין בקלח שלכס אלמא דעלין עדיפא לכן נוטלין העלין לברכה ומיכו זר"ך ליטול כזית כמ"מ סי' תפ"ו ומפני שאין העלין ברבה כ"כ לכן נוטלין הקלה לברכה מיכו אם רוצה ליטול העלין לברכה הרישוס בידו עכ"ל. ומיכו במקום שיש חשש שאין העלין נבדקין יפה מן החולעים אדרבא יוחר עוב לאכול הקלה בין בברכה בין בברכה כמ"מ לקמן או' ז' וע"מ.

עו) ש"מ. אבל לא בשורש. פי' השרשים הקטנים המחפלים לכאן ולכאן אבל השורש הגדול שבו עומד הירק הוא בכלל קלח. ע"ז שם מהר"ו. וכן הסכים המ"א שם מיכו אחר זה כחז מהר"ו שם צ"ב ק"ג אם יקח מערבי"ך (והוא קריין כמ"מ לעיל או' ע"ב) יקח מה שהוא למעלה מן סקרקע כנון העלין והסמוך לו אבל לא מה שלמטה מן סקרקע דהוי שורש עכ"ל והביאו מ"א שם וכ"ה דעה א"ר או' י"ג אלא שכתב דבשעת הדחק יש להקל וע"מ וכ"כ ה"ר"ז או' כ"ה דיוחר עוב ליטול העלין והקלה הו"ל חוץ לקרקע לפי ש"מ שמה שהוא טומן בקרקע הוא נקרא שורש אבל העיקר כסברא הראשונה עכ"ל.

עז) ש"מ. אלא אי"כ הם לחים. דעלין יבשים הרי הם כעפרא בעלמא אבל קלח מחוץ שהוא שז אינו מחייבש שיפסיד טעמו. רש"י פסחים ט"ל ע"ב וכ"כ ה"ר"ן.

עה) ש"מ. אלא אי"כ הם לחים. ומ"מ אומר שיוולאין בהם כמושין ולי נראה שהעלין רצויין שיהיו לחים ולא כמושין והקלחים אפי' כמושין. ריא"ז הבי"ד השפי"ג פי' כל שעה. כנה"ג בהגה"ט. וכחז שם בהגה"ג רמב"ם פסחים הריא"ז והקלחים אפי' כמושין אינו מדוקדק דשחח ביבשין וולאין כממשין לא כ"ש. וכ"כ ח"י או' י"ט דבעלין אפי' אין יבשים לגמרי רק כמושין אינם וולאין בהם יע"מ. וכ"ה דעה המ"א ס"ק י"ג אלא שמצויין בשעוה כמ"מ ח"י שם וא"ר או' י"ד. וכ"כ ה"ר"ז או' כ"ט אבל לא כבושים. ומיכו הא"ר שם כחז דלדינא ל"ע מדכשמיטו הרי"ף והרמב"ם ושאר פ"ו דין דכמושין אלמא דס"ל דיוולאין אף בעלין כמושין וכימ מהש"ס דולן וכן דעה ה"ג וכ"פ הראב"ן דף ע"ג עכ"ל. וכן הסכים הפרי"ה ומה שסקטו עליו כבר הלין בעדו כבכ"ו או' ז' יע"מ. וכ"ה דעה נח"ב חיים שבגליון כשיע' יע"מ. נמלא דדיון זה בשלוגתא שנייא וע"כ יש להחמיר היכא דאפשר.

עט) ש"מ. אבל לא כבושים. פירש"י בחימץ. וי"ל דאזיל לשיעוהו כמ"מ ס"ב ביו"ד רס"י ק"ה בשמו אבל אין קול דדבר השרוי במים מעליע הוי כבוש והוי כמבוסל וא"כ אם שרס המרור במים מעליע אין יולאין בו דנכבשל מרירותו. מ"א ס"ק י"ד. וכ"כ סעי' או' ד' מיכו ח"י או' ז' כחז דמנהגן של ישראל חורס הוי שזרין אותו כדי שיהא העלין לחין ולא כמושין כמ"מ בל"ו הפקודס ויש להס על מה שסימכו יע"מ. אבל דעה חק יוסף או' ח"י כדברי מ"א שלא לשרות מעליע אפי' במים יע"מ. וכ"כ א"ר או' י"ד שאין להקל בשרייה מעליע ובפרט שכל האחרונים

חומץ או יין ארום זכר לדם (עיר) ועושין הכרוסה מפירות שנמשלו בהם ישראל (חיסוי פ' ע"ט) כנון הפוחים האנים
אגוזים רמונים שקדים וגוחנין עליו חבלין כנון קמנין וזנגביל הדומים לחבן שהיו מגבלין בו הטיט. (טור) :

נוטף

כף החיים

צב) ועיין

בשמי' ביה אפרים סוי מ"ג שחזר שרבים
וגדולים נוכגים ללאה י"ח מרור בקריין מלול
ושחוק כיון שעינינו רואות שעדיין הוא חריף מאד אם לא
כשעומד מגולה זמן ארוך שמפיג טעמו שחריפות יולא ונהפך
מר למחוק ודאי דאין יולאין בו כלל יעו"ש. והביד השעי"ח
אוי י"ח. וכי ישי"ע אוי ב' כי כן מנהגם למלול הקריין כדי
שאיכול לאכול ביה ממנו והשיג על מי שפקפק בזה יעו"ש.
וכן בהשו' שמלת בנימין דף ל"ה חלק על מי שחזר דאין יולאין
בפירורין וכחז דאדרבא עיקר דרך אכילתו הוא בפירור
ויש בו טעם מרור יעו"ש. וכן השיג עליו בכ"ח שלם ל"ב וכחז
שכן נהג הגרי"ח רק שהקפיד שלא ימלול עד אחר ערבית
שלא יפיג טעמו ועו"ש. וכי בספרו ח"א כלל קיל אוי ג'
יעו"ש. וכי מנן האלק אוי ב' דנכון לגרור הסמכא שאז
יכולין ללאה בריוח עם הכויה וכן נהגו ביה הגאון המנוח
בעל נובי עכ"ל. ועיין לעיל אוי פ"ב.

צג) שם הגה. ואם אין לו אחד מאלו הירקות. ר"ל מאלו
חמשה מינים השנויין במשנה. ד"מ אוי ו'.

צד) שם. בהנה יקח לענה או שאר ירק מר. ומ"מ אף
שא"ח בענין אחר עכ"פ אין לברך רק על אלו
המינים דקא חשיב במהני' כיון דקחני אלו ירקות וכן
משמעות כל ספוי דדוקא אלו וכן הסכמה הש"ך והמ"א. חיי
אוי כ"ד. א"ר אוי י"ז. חק יוסף אוי כ"א. ח"א אוי ע"ג. ר"ז
אוי ל"א. ומ"מ יש לחזר אחר ירק שיש לו שרף ופניו מכסופין
כמ"ש לעיל אוי ע"ג יעו"ש.

צה) וכתב א"ר אוי י"ד דע"פ שחל בשבת מותר ליתן
החורח במים בשבת רחא קיל סוי שכ"ח סעי'
י"ח מותר להסקות החלוש כדי שלא יכמוס אף דמירי שם
שראוין לאכילה ביומו וחזרה אין אכולין בע"פ דזה אינו
מדינא אלא יש שנהגו בסוי הע"ח ועוד הא נהגו לפלגלו
וק"ל בסוי שכ"ח דבטלול הלוא הסקאה עכ"ל אמנם הא"ח
שם הניח דברי הא"ר הני' בל"ע וע"כ יש לנהוג לנגלם
מע"ש במטפחת שרויה במים כמ"ש לעיל אוי ק' יעו"ש. ומ"ש
עוד הא"ר הא נהגו לפלגלו וכי נראה ה"ד אם ראוי ליתן
מסס לקטנים אבל אם אין נותנים מהם לקטנים מחמה
שהם ציורק וחם עליהם או משום שהם מרים וחם על
הקטנים שלא יזקו אז נעשה מקלה ואסור לפלגלם בשבת
וכמ"ש לעיל סוי הע"ח אוי כ"ד וסוי ש"ח אוי מ"ב לענין
מל"ש יעו"ש.

צו) שם. בהנה וחרוסה יעשה עב וכו' וכשחל י"ד בשבת
עושה חרוסה ווס ו' שסוא ווס י"ג ואם ירל"ה
לעשות במ"ש שסוא ו"ט חרוסה צידו דאמר צ"פ דק"ד
חרוסה מל"ה ואינו מכשורי מל"ה. שהחל חבלין נידוכין
חרוסה שסוא מל"ה מיבע"ל. רוקח סוי רס"ז. הנה מ"ש
דסחרוסה מל"ה היינו זכר לטיט ולד"ס כמ"ש הרב והוא כדעת
הרא"ש פ' ע"פ וכ"פ הרמב"ם בספר סוד והעור סוי הע"ח
ואש"פ אין מצרכין עליו לפי שבטל לגבי מרור כמ"ש בטור
בסוי הע"ח ודלא כמשמעות הרמב"ם בפ"י המשוות. חיי אוי
כ"ס

שערב עליו ביוחר ואם ח"א לו כלל עכ"פ יאכל מעט או
ילעום בפיו לזכר טעם מרירות בלא ברכה וראוי לדחוק עלמו
בכל וכלחו אף אם יאכל עליו לקיים המצוה ח"ל. חיי אוי
כ"א. חק יוסף אוי י"ט. ר"ז אוי ל"א. ומיכו יכול לאכול מעט
מעט ובלבד שלא ישהה מחלחל אכילת כויה עד סופה בכדי
אכילה פרס כמ"ש לקמן סוי הע"ח סעי' ו' יעו"ש ושיעור
כויה יחי לקמן סוי חפ"ז יעו"ש.

חק) ואם כשיאכל כויה ממנו יחלס יום או יומים בכה"ג
א"ל סבריה לסביא עלמו לדי מדס זו ואיסורא
נמי איכא לחבול בעלמו. חשו בשמים ראש סוי ל"ד יעו"ש
ועיין לעיל סוי הע"ב אוי ס"ט.

חף) שם. מלמדין לכזיה וכו' עיין בהשו' כחז סופר סוי
פ"ו שחזר דבעינן כויה בין לאכילה ובין לכריכה
ואם אין לו אלא כויה מלמאס יאכלנו כולו בפעם ראשון ולא
יאכל כלל בכריכה ואם אין לו אלא כויה בלילה הראשונה
יאכלנו כולו בליל ראשון ולא יניח הח"י לשני יעו"ש. ועיין
לקמן סוי הע"ה אוי ל'.

חז) שם. ועיקר המל"ה בחזרה. ואעפ"י שהיא מחוקה ואין
בה מרירות כ"כ כמו בשאר המינים מ"מ קום לסו
לרז"ל שידעו לדבר בלש"ק יותר ממנו שיעיקר שם מרור
הכתוב בחזרה חונה עליו החלס ועוד שחלחו מחוק וסופו
מר זכר ליומרו אח חייבם צפרך החלה בפס רך ואח"כ
צפרך. לבי"ש. וכחז צ"י בשם סמ"ק דעוב לחזר אחריו ואפ"י
לקנותו ברמיס יקרים. וכי הלבוש. חיי אוי כ"ב. ר"ז אוי ל'
והיינו עד שליש במל"ה ע"ד שנת' בסוי תרניו לגבי אחרוג
יעו"ש. חיי שס. ר"ז שס. ומיכו עיין כנה"ג ציור"ד סוי פ"ד
בהגב"י אוי צ"ן שחזר ובמקומות הללו הרחש מל"י הרבה בחזרה
ולריך בדיקה יפה מפני שהחולעים הם דקים וקטנים וכמראה
החזרה עלמו ומקדם היה מנהגו שלא לאוכלם אלא בצדיקה
ועתה מקרוב משך ירו מסס מכל וכל שלא לאוכלם יעו"ש.
וכי שם באוי ס"ב וכחז שם שמפני זה אינו אוכל כ"ח
הקלה שלסס יעו"ש. וא"כ היכא שמל"י בו חולעים הרבה ויש
חשש שאינו נבדק יפה או שידע באגסי ביתו שאינם חרדים כי
לדדוק ולעיין היטב במיחון וישב הדעת פעמים שלש לא יאכל
כ"ח הקלחים בין בצרכה בין בכריכה. וכי בהשו' החיים סוי קל"ב
מי שאין לו חנשים בעלי יראת לבדוק השאלאטע מחולעים
קטנים שנמלאו בהם מוטב ליקח הסמכא שקורין קריין יעו"ש.
צא) ובן העולשין שקורין אינדיו"ח (ובלשון ערבי הינדבא)
יש בחוכו חולעים דקים והיודעים בדבר מושכים
אח ידיהם ממנה. כנה"ג שם שם ס' הסכרונות דכ"ג ע"ב.
וא"ל להרריך בזה כי ידוע כל הירקות נמלאים בהם חולעים
דקים ושומר נפשו ירחק מהם אם לא ע"י בדיקה מעליה
וישוב הדעת מרובה. וכשחל ע"פ בשבת לריך לבדוק אוחס
מע"ש כי אין שבה מכין לו"ש כדודע אלא שלריך אח"כ לנרוך
אוחס במטפחת ולהניח אוחס במקום עוב בענין שלא יבא
עליהם נמלים או מרחש האדמה ויש נוכגים שחזרים לראותם
במ"ש שחא בא עליהם איזו דבר ועיין לעיל אוי ק'.

באר הגולה
 פ ליינהו ציימן
 קניח סעיף ד'
 צ שס צמ' קי"א
 ק סכ"א שס כ"י
 ש"פ וחסו מהכ"ל
 כדי לאפקו נפשו
 מפלוגתא דפוסקו'
 בצרכה אחרונה
 ר הכ"א ש והמכרי

ו נוטל ידיו לצורך טבול ראשון ולא יברך על הנטילה ויקח מהכרפס קפחות מכזית ומטבלו בחומץ ומברך בורא פרי האדמה ואוכל ואינו מברך אחריו ויקח מצה והאמצעית ויבצענה לשתיים ויתן חציה לאחר מהמסובין לשומרה לאפיקומן ונותנין אותה תחת המפה

וחציה

כף החיים

קא) שם בהגה. כגון הפוחין וכו' ומעיקר הדין יכול לעשותו אפי' מירקוח ולרככו אפי' במים ושאר משקין אבל עכ"פ לריך ליתן בחוכו דבר שיש בו קיוסא כגון הפוחין או יין וחומץ זכר לשעבוד שהיו משחעבדין בישראל עד שהיו שיניסם קיהות. ר"ז או' ל"ב.

קב) שם בהגה. כגון הפוחים והאנים וכו' עיין לעיל ס"ו חס"ז סעי' ה' בהגה אה מותר לאכול בפסח האנים ועגבים יבשים ושאר פירות יבשים וצדצרינו לשם צמיד.

קג) שם בהגה. כגון קמחן וזנגביל הדומין לחצן וכו' וכח המרדכי ששם הרוקח לכך משימין בחרוסה קנה קמחן וזנגביל לפי שא"ל לרוכח היטב שלא יכא בכס חומין קשין וזכו זכר לטיב שהיה הזן מעורב בו. צ"י. וצדצרינו מהכ"ל סדר האגדה כחז חרוסה זכר לטיב ועליו יהיו מונחים קידה וקמחן ושאר בשמים מחוחין ארוכין זכר לחצן עכ"ל.

קד) סעי' ו. נוטל ידיו וכו' דכל שטיבולו במשקה לריך נטילה כמ"ש לעיל ס"ו קניח סעי' ד' יעו"ש. ומכאן יש תוכחה מגולה לאותן שאין נזהרין בכל השנה לטוב קודם שיאכל דבר שטיבולו במשקה דמה נשחט הלילה הזה מכל הימים ששש"ה ואם בא לעטר עצמו עפי זלילה הזה כו"ל לכזר עכ"פ צעשי"ה שזכריו הכל לאכול פח ישראל דוקא אלא ודאי שאין כאן אלא חסרון זכירות ואין מדקדקים להשוות מדותיהם. ע"ז סק"ז. וכל"ה פכ"ה כחז דהעולם נוכחין שלא לטובל ויש להם על מה שיסמכו שסחי סוברין כן עכ"ל. וזהו דעה מהכ"ס מרומנצורק שהביא סעור כאן וכ"כ מ"א לעיל ס"ו קניח. וכן דנוטלין זלילה זה הוא כחזר משאר שינויים שעושין זלילה זה כדי שיטאלו, ח"י או' כ"ח. ועיין לעיל ס"ו קניח או' כ"ה מ"ש זכר בשם האחרונים.

קה) שם. לצורך טיבול ראשון. כדי לעשות שינוי בשביל החינוקוה שיטאלו כי זה הוא שינוי שטובלין קודם סעודה מה שאין דרך לעשות כן בשאר הימים. טור. וכן פירש"י ורשב"ם בפסחים קי"ד ע"א והב"ד צ"י.

קו) שם. ולא יברך וכו' בטור הביא פלוגתא זכר אם יברך על נטילה זו כי לדעה מהכ"ס מרומנצורק והעיטור שהאידרא א"ל נטילה לדבר שטיבולו במשקה וע"כ א"ל לברך ולדעה הגאונים והר"ם שמע"ס בשם רש"י לריך לברך וכחז צ"י כיון דפלוגתא היא אם לריך נטילה טוב שלא לברך ולכן פסק כאן בש"ע שלא לברך. וכ"פ לעיל בס"ו קניח סעי' ד' וכ"פ צד"מ או' י"ב. וכ"פ בה"ח. ע"ז סק"ז. א"ר או' כ"ג. פ"ח. ר"ז או' י"ט. ח"א כלל ק"ל צענין הסדר או' ד' קילור ש"ע ס"ו קי"ט או' ג' בן א"ה פ' ז' או' ל"א. ומסחמא משמע דלריך ליתר דיוני נט"י למשקה ככל דיוני נט"י לפח אלא רק שאין לברך על נט"י למשקה משום שב"ל כ"כ לעיל ס"ו קניח או' י"ג יעו"ש. וכ"כ ח"א או' ח"ז והגם דעת הלבוש וסגרי"א לברך כבר כחכנו לעיל ס"ו ח"י או' ז' דסב"ל אפי' כנגד סרוב

כ"ס. וכ"כ בה"ח בס"ו חע"ה דלא ק"ל הכי כהרמב"ם וגם טכוא עלמו חזר בו בחיבורו שסרי צפ"ז פסק כר"א בר' לדוק ואעפ"י כן לא כחז לברך על החרוסה עכ"ל. וכ"כ דעה שש"ע בס"ו חע"ה שלא כחז לברך עליו. וכ"כ דעה האחרונים.

צז) שם בהגה. ואח"כ נוחטין בו מעט חומץ וכו' ואם חל בשבחה יתן בו המשקה מע"ש. אגודה. ואם שכה יש לעשות ע"י שינוי דהיינו שיתן המשקה החלח חוך הכלי ואח"כ ישים בו החרוסה כמבואר לעיל ס"ו שכי"א סעי' ע"ז יעו"ש. וכ"כ מ"א ס"ק ע"ז. ח"י או' כ"ג. א"ר או' ח"ג.

חק יוסף או' כ"ב. ר"ז או' ל"ד. ודוקא ברך אבל בעב לא מהני שינוי מהכ"ס. ח"א או' ע"ז. ועיין צדצרינו לשם או' קי"ג ואו' קי"ז.

צח) ועי"ש צע"ז סק"י דאוסר ליתן טחינה מלה אפויס לערבו עם יין או מי דבש בשבחה אפי' ע"י שינוי ואין דבריו מוכרחים גם העולם אין נזהרין זכר. ח"י שס. וכ"כ דעה האחרונים להחיר כמ"ש צדצרינו לשם או' י"ג יעו"ש.

צט) שם בהגה. כגון הפוחים וכו' תחה הפוח עוררחין. כפלה כרמון רקחך. החלטה חנטס פניס. אמרתי

אלעל בהמר. אגוז אל גנה אגוז ירדתי. ושקדים על שם ששקד הקב"ה על הקץ. ח"י פסחים קט"ז ע"א ד"ה לריך בשם חשו' הגאונים. וכ"כ הלבוש. ר"ז או' ל"ב. והכלבו ס"ו י' כושיף ועגבים זכר לגפנים סמדר נחנו רית. והב"ד הופ"ל ח"ב או' ז' וכחז שם שעיך המלוא הוא הפוח כדמשמע שם צמ"י מאי מלוא ר"ל אמר זכר לחפוח יעו"ש. ומנכג האר"י ז"ל להניח בחרוסה ג' מיני חבלין שבלה נרד וצערבי נק' סיכבול' ובושש"י וזנגביל' וקאניליס הנקרא קומין ח' מיני פירות וסס עגבים והאנים ורמונים ותמרים והאגוזים

וזפוחים ופירא"ש אבל האשכנזים נוכחין לשום עיקר החרוסה מג' דברים אלו ואלו הם היוצר מוכרחים וסס ר"ת אב"ן בלשון אשכנז וסס אגוזים והפוחים ופירא"ש כי זל"א ר"ה ג' פירות אלו הם נועריקון אב"ן ונחטין ס"ו לדבר ובחרוסה אב"ן למלאת. שטר הכו"י דף פ"ג ע"ד הגהה מהרש"ו ז"ל אלא שכתוב שם בשם הגהה א"מ שזכר אינו ע"פ הסוד רק ע"פ מנכג האשכנזים יעו"ש.

ק) וכיצד עושין אותו לוקחין תמרים או גרוגרות או למקין וכיוצא בזה ודורסין אותן ונוחטין לחוכן חומץ ומחבלין אותן בחבלין כמו טיב צהצן ומביאין אותו על השלחן זלילה פסח. הרמב"ם פ"ז דין י"א. כלבו שס. והרע"ס צפ"י המשנה פ' ע"פ כחז וז"ל וחרוסה שעושין מהאנים ולוחים צענים ושקדים וכמה מיני פירות ומשימין בה הפוחין ורכין הכל במדוכס ומערבין בחומץ ונוחטין עליה חבלין קנה וקמחן כעין פחילות דקוח ארוכות זכר לקש ולריך שחסיס עבס זכר לטיב עכ"ל ומיכו כל אחד יעשה כמנכגו כי לפוס דינא אינו מעבב וכמ"ש באו' שאח"ז.

באר הגולה
וש"פ. ש טור
והקוה ת הרא"ש
בשם ושא"ר פוס'.

והציה השני ישים בין שתי השלימות ש יוגביה הקערה ת שיש בה המצות ויאמר הא לחמא
עניא עד מה נשתנה. הגה ויאמר בלשון שנוניס כשום וסקעניס או יפרס לסס כענין וכן עשה ר"י
מלונדרי

כף החיים

סרוב ואפי' כנגד מרן ז"ל יעו"ש. ואעפ"י שכחז הלבוש וכן
נחפשו המנהג וק"ל במקום מנהג לא אמרינן סב"ל מ"מ הא
כל רבני אשכנז הנו' כחבו שלא לברך משמש דאין זה מנהג
ששום בכל המקומות ועוד הא י"א דעל פחות מכזה א"ל
נטילה כלל כמ"ס לעיל סי' קכ"ח או' ק' יעו"ש והכא לריך
לאכול פחות מכזה כמ"ס בש"ע וע"כ ודאי דאין להכניס
עצמו בסב"ל בנידון זה ובפרט כי כ"ס דעה שש"ע וכמה
האחרונים.

ק"ו ואם

שכה וזיכר בנטילה זו עיין בס' חיים לראש
דף מ"ד ע"א או' ב' שכחז משם הרי יוסף
עליכס ז"ל דלא יעשה הוסח הדעה ועלחה לו בסב"ל נטילה
שניס לסעודה ואין בסופור וההגדה הפסק וכו' אבל הרב
ויגד יעקב דכ"ט או' א' וסרז זכרנו לחיים דף ז"ך או' ד'
חלקו עליו והעלו דלריך ליטול פ"ב בברכה יעו"ש. והב"ד
היפ"ל חיה או' ה' וכחז להכריע וכדי שלא לבטל הקנה
חכמים ליטול בליל פסח ב' פעמים שטיול שניה בלא ברכה
שהרי ברכות אינם מעכבות ודי במה שזיכר בראשונה אקב"ו
גגס היא מצות חכמים ועולה לכאן ולכאן עכ"ל אמנם לפי
מ"ס באו הקודם שדעה כמה גאוניס לברך וכ"ס דעה הלבוש
וסגרי"א וגם הב"י לא כחז אלא שטוב שלא לברך ומשמע
דאינו אלא רק לכתחלה אי"כ זה שכבר זיכר הרי יואל למיד אי"כ
שטיבול משקה לריך ברכה ואינו ענין לנטי' שניה של סעודה
כיון שלא כיון לה. ואי"כ למה יבטל הקנה חז"ל שחקנו לברך
עני' לסעודה. ועוד כיון שלא כיון כי"א לאכילה כרפס ואכל
כרפס הרי נגמרה מצות הנטילה דכ"ע ידעו דבליס הזה
לריך ליטול ב' פעמים ומאחר שנגמרה מצוה וכוסיה דעחו
מכן ארך העלה הברכה לנטי' של סעודה וע"כ נראה דא"ל
ליזהר מלהסויה דעחו מהן כדי לחזור וליטול שניה לסעודה
ולברך וליכא חשש ספק ברכות אלא אדרבא אם לא יברך
הרי ביטל הקנה חז"ל. ועיין עוד מזה בדברינו לקמן רס"י הע"ה.

ק"ח שם

ולא יברך וכו' וכוונת הרח"ה הזו היא בשם
י"ה וזהו רח"ה רחץ י"ה ר"ל חכס יו"ד בדי'
ויהיה בני' רחץ עם ב' אותיות י"ה והוא משורש י"ה דמילוי
ע"ב. ורח"ה ב' גס היא בסיד י"ה ע"ד הנו' אלא ששם
י"ה הזה חנוין אל שם י"ה הו"א מסו"ה דס"ג וגם הוא
בהכאס יו"ד פעמים הי' כנ"ל. שער הכו" דף פ"ז ע"ב וע"ג.
וזהו חוץ מכו"י הנטילה שכחזנו לעיל סי' קס"ב או' ב' יעו"ש.
וכוונת הכרפס כבר כחזנו לעיל או' מ"ט קחנו משס.

ק"ט שם

יקח מהכרפס פחות מכזה. כ"כ הטור דא"ל
כזית וכוא מדברי הרא"ש פי' ע"פ שכחז כיון
דאין מזכירין עליהם אכילה א"ל כזית. וכ"כ בשם' הרשב"א
המיוחסות להרמב"ן סי' נ"ב וסגמ"י פי"ח דכיון דטיבול זה
אינו אלא להסמיס שהינוקות בכל דהו סג"י ובשם'
מסר"ל סי' כ"ה כחז כיון דאיכא פלוגתא או' לריך לומר
אחריו בנ"ר ע"כ חני אוכל פחות מכזה לאפקו' נפשיה
משלוגתא וכמ"ס כ"ז בב"י יעו"ש. והפלוגתא היא דלר"י
מברך אחר טיבול בנ"ר ולרש"י א"ל לברך כמ"ס בטור וב"י

יעו"ש. וכחז סב"ח דמחלוקת זו לענין בנ"ר לא נמצא
במחברים צפירות אלא שטור מפרש מדעתו דממס שנחלקו
רש"י ור"י בצרכה בפס"א שעל המרור דלרש"י א"ל לברך
בפס"א לפי שנטפר בצפס"א שזיכר על הירקות בטיבול ראשון
ור"י חולק וסובר דלא נפטר באוהה בלכ"ה משום
דאגדתא וסלילא סוי הפסק טובא אלא טעמו של דבר
לפי שהמרור נחשב כדברים הבאים מחמת הסעודה בחוץ
הסעודה שצרכה הלחם פוטרנו וכמ"ס סה"י והרא"ש בפי'
ע"פ נמשך ממחלוקתם זו דנחלקו נמי לענין בנ"ר דלר"י דסוי
הפסק באגדתא וסלילא ממילא לריך לברך אחר טיבול ראשון
בנ"ר שאין בהמ"ז פוטרנו מה שאכל כבר קודם סעודה
וכפסוק באגדתא וסלילא ביון אכילה לסעודה ולרש"י א"ל
לברך דמאחר דאגדתא וסלילא לא סוי הפסק כל עיקר שהרי ברכה
בפס"א שזיכר על הירקות בטיבול ראשון פוטר ג"כ טיבול
שני מצרכה בפס"א א"כ ממילא נמי ודאי בהמ"ז שלאחר
הסעודה שפוטר טיבול שני מצרכה שלאחריו פוטר ג"כ טיבול
ראשון מצרכה שלאחריו יעו"ש. וכ"כ הט"ז סק"ח. ומיכו
מ"ס שס כב"ח דהר"ה לאת י"ה כל הגאוניס יאכל בטיבול
א' כזית שלס וכו' כחז עליו ח"י או' כי"ט דעדיין לא יא
לדעת הסמ"ג וע"כ כחז דהעיקר כהסכמה רוב ראשונים
דאין לברך כלל יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ח"י לענין הלכס יש
לחוש לב' הסברות ולכן לא יאכל מהירקות כזית שלס שלא
יאטרך לברך אחריו בנ"ר לפי סברת האחרונה ואם אירע
שאכל כזית לא יברך בנ"ר שלא יברך לבטלה לפי סברת
הראשונה ואם אירע שזיכר בנ"ר וכן אם אין לו אלא ירקות
שצרכתן סהכל כשהן חיים אעפ"י לא יברך בפס"א על המרור
שלא יברך לבטלה לפי סברת ב"י עכ"ל וכ"ס דעה שש"ע
והאחרונים דאף אם אירע ואכל כזית לא יברך אחריו בנ"ר
כמ"ס לקמן או' קט"ו.

ק"י שם: יקח מהכרפס פחות מכזה. וסי' לשאר מיני
ירקות שאינם ממין מרור. פרי"ח. ור"ל דאף למו
שאין לו כרפס שלוקח שאר ירקות לטיבול ראשון חוץ ממין
המרור כמ"ס לעיל סעי' ד' ובדברינו לשם או' מ"ה ג"כ יקח
פחות מכזה לאפקו' נפשיה מפלוגתא.

ק"יא שם. ומטיבולו בחומץ ומזכר וכו' משמע דטיבול
קודם לברכה כדי שלא יסא הפסק בין הברכה
לאכילה וכ"כ לקמן סי' הע"ה גבי מרור חז"ל יקח כזית מרור
וישקטנו כולו בצרוסה ויברך על א"מ עכ"ל דמשמע דטיבול
הצרוסה קודם לברכה מטי' סוף סי' זה. ועי"ש שחמה על
דברי מסר"ל שסב"א מ"א סק"י ע"פ שכחז לברך קודם טיבול
וסיים ארך שיהיה אין לנו לעשות אלא כנראה מהש"ע יעו"ש.
ועוד עיין לקמן סי' הע"ה או' כ"ד.

ק"יב שם. ומטיבולו בחומץ. וסי' במי מלח או בשאר מיני
טיבולין שיש עליהם שם משקה כמ"ס לעיל
סעי' ד' צה"ס ובדברינו לשם או' ג"א.

ק"יג שם. ומזכר בפס"א. ומכוין בברכה זו לפטור את
המרור שאוכל אח"כ. ואם שכה ולא כיון אפי"ה
לא

מלוגדרי כל הסגדה בלי לעיז כרו שיצונו הנשים וסקטנים. (כל זו ומרהי"ל). יואז יצוה להסירם מעל באר הגולה

א שם בגמ' קט"ז
וכ"כ התוספות
ורש"י שם.

קף החיים

כי מלס הראשונה היא סו"ס דע"ב מוח חכמה וכו' היא סו"ס דס"ג וסוף מוח בינה ולפיכך זו המלכה הא' אינה נחלקת ונפרסת לבי פרוסות כי היא נגד החכמה הנקראת אות יו"ד והיא אות אחת שלימה אבל המלכה הב' נחלקת ונפרסת לבי פרוסות כנודע חלצה לאכילה מלס וחלצה לאפיקומן לפי שהבינה נקראת או"י והיא נחלקת לציור ב' אותיות ד' על ו' ולכן נפרסת לבי פרוסות שהם סוד ז' וז' וכו' וחלצה הא' שגורחה ו' מניחין לאפיקומן וחלצה הב' שגורחה ד' שהיא כנגד נוקבא אנו מחזרין אותה עם החכמה שהיא מלס הא' השלימה ומזכרין עליהם המוליד ואכילה מלס המוליד כנגד השלימה ואכילה מלס כנגד הפרוסה ועל זו הפרוסה הב' שהיא כנגד או"י של הסי' אנו אומרים הא לחמא עינא וכמאזל מה דרכו של עני בפרוסה וכו' עכ"ל. וכי בדף פ"ז ע"ג יעו"ש. וכי ב' פעי"ה שער כ"א פ"ג. ור"ל כי ד' כוסות הם כנגד חב"ד דבינה הנקראת אימא כמ"ש לעיל ס"י הע"ב או"י כ"א יעו"ש וג' מלכות הם כנגד חב"ד דחכמה הנקראת אבא ולכן כשמסדר הב' מלכות להניחם בקערה וכן כשאוכל יכוין כי מלס העליונה היא כנגד חכמה דחכמה וכו' בינה דחכמה והב' כנגד דעת דחכמה ור"ל חו"ג דדעת דחכמה וכי בצחי' החילוניות כמ"ש בעי"ה שער מ' דרוש ב' כי כל צחי' מלכות מעשיות וצרכותים כמו ליות וחפילין ואכילה מלס וסוכה ולולב וכיוצא בהם כולם הם בחילוניות העולמות וכל מלכות שהיא דביבור לבד כמו חפלה הוא בפנימיות יעו"ש. וע"כ בחפלה ערביה ליל פסח נחקן צחי' הפנימיות דהיינו שנכנסין צחי' חב"ד דבינה וחב"ד דחכמה הנקראים או"י בכל צחי' חכמה דזו"ן משא"כ בשאר שצחות ויו"ט שנכנסין במדרגות לאט לאט וע"כ נשחט הלילה הזה ולילס כיום יאיר וגומרין זו אחת הסלל בצרכה כמ"ש לקמן ס"י חפ"ז סע"י ד' יעו"ש. ועיין בספיק שו"ת באר מוס חיים פכחצחי שם צחי' סדר כו"י החפלה דחול ושבת יעו"ש.

קיה) וכתב עו"ש בשער הכו"י דף פ"ג ע"ב כוונת אחרת ב' המלכות שהם כנגד ג' שמות אלהים ואות ה' דאלהים דחכמה צורה ד"י ושל הבינה ד"י ושל הדעת ג' וזו"ן יעו"ש. וכחז בבי"ד ס"י רנ"ז בשם כחצי הארי ז"ל לציור צורות היא ב' צורות במלכות ד"י ד"י ג' וזו"ן וכחז דיש לכתוב הסין הכו' בעיסה עלמס בחקיקה בלי שום לבע והאריך בזה יעו"ש. והב"ד בצרכי"י ס"י הע"ס או"י ז' וכחז עליו וז"ל וכבר כתבנו לעיל ס"י ח"ס או"י ג' וס"י ש"מ או"י ד' דאין כוונת הארי ז"ל לציור האותיות בפועל כאשר יראה המדקדק בלשון הזהב ושוב מלאחי ש"כ הרב המקובל גדול בדורו מהר"ר יעקב אבא זלתיס עש"ב עכ"ל. ודברי הצרכי"י הכו' כבר כתבנו אותם במקומם ס"י ש"מ או"י ל"ב וס"י ש"ס או"י ל"ה יעו"ש. וכי שם בשער הכו"י הגהה בשם א"מ ח"ל אל החשוב שפירושו לציור עליהם האותיות ממש שזה אסור ואפשר דהוי כמוחק השם ומוחק צו"ט כמ"ש בעל המפה ז"ל אלא פי' הציור בכוונה עכ"ל וכי מדברי מהר"ח ז"ל ריש שער הסקדמות שכתב דדבר פשוט הוא כי אין למעלה לא אות ולא נקודה אלא כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון יעו"ש. וא"כ מי שעושה לירות האותיות על המלכות

מגרעות

לא יברך על המרור בפס"א משום סב"ל כמ"ש לעיל או"י ק"ע ולקמן ס"י הע"ס סע"י א' יעו"ש.

קיד) שם. ומברך בפס"א ואוכל. וא"ל לסיכב באכילה כרפס שה"ל ס"י ס"ד. לידס לדרך פי"א. מעי"מ ס"י חרכ"ס. צרכ"י או"י י"ד. וכי ב' חקת הפסח משם ר' יונה ז"ל. וכי ב' זבח פסח דף ב' ע"ג באו כרפס או"י ז' כס"א או"י ד' אבל כרד"א בסדר אגדה כתב דלריך הסוכה. וכה דעת המחמיר או"י ד' יעו"ש. וכי קי"ר ש"ע ס"י קי"ט או"י ג'. אמנם כס"א שם כתב על דברי הרד"א הגו' דאין אנו נוטגין כן אלא לאוכלו בלא הסיכה וכחז וכן עיקר. וכי"פ הרב בן א"ח פ' לו או"י ל"ב וכחז שכן נוטגין לאוכלו בלא הסיכה יעו"ש וא"כ נסרא נסרא ופשטיה.

קטו) שם. ומברך בפס"א וכו' ואם גדלו הירק. בכלי הבית כמו שנוטגין שנוטעין בללים בכלי בביה אזי לא יברך בפס"א רק שהכל. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או"י ה' וכי חקת הפסח או"י א' על שם הרי מוח דהזורע ירקות בעי"ץ שאינו נקוב לא יברך עליהם בפס"א דלא מקריא אדמס אלא שהקסם עליו מדחקן אכל טבל אין מזמנין עליו ופי' בגמ' (צרכות מ"ז ע"ב) בטבל טבל דרצון כוון שזרעו בעי"ץ שאינו נקוב יעו"ש ור"ל דמשמע מהגמ' דאם הים מתוקן הוי מזמנין עליו והעפ"י שזרע בעי"ץ שאינו נקוב אבל כראש דאין כ"כ קושא דר"ל דמיירי לענין צירוף לזמון ולא לענין צרכה דהא אפי' אכל ירק מאטרף וכמ"ש שם בדף מ"ה ופסקו הש"ע ס"י קל"ז סע"י ב' יעו"ש. ובענין ירקות הגדלים במדבר בלתי זריעה עיין לעיל ס"י ר"ד סע"י א' ובדבריו לשם או"י ט"ב.

קפז) שם. ואינו מברך אחריו. פי' כשאל כל כוונת. מעי"י. מחמיר או"י ג' ביאורי הגר"א. וכי המ"א ס"ק ח"י דאם אירע שאכל כוונת לא יברך צרכה אחרונה. וכי ח"י או"י כ"ט. חק יוסף או"י כ"ד. ר"ז או"י ח"י. והגם דיש פו' שכתבו דאם אכל כוונת מברך אחריו כבר כתבנו לעיל ס"י ח"י או"י ז' דסב"ל אפי' כנגד הרוב ואפי' כנגד מרן ז"ל יעו"ש וא"כ כ"ש הכא דדעת הש"ע וכמה אחרונים שלא לברך דאין לברך ומיכו הרו"ס לאלה ידו ספק יש להרהר בצרכה בלבד ואין חשש בזה משום צרכה לבטלה וכמ"ש לעיל ס"י קפ"ס או"י ה' יעו"ש.

קיו) שם. ויקח מלס האמלעית ויבלענה לשחיס. כי כהר"ס והמרדכי פי' ע"פ וכי בצגמ"י פי"ה בסדר מהר"ס ושכן פי' ראבי"ה ודלא כמ"ש בצמ"ג וברוקח ס"י רפ"ג דבולע העליונה שהיא הראשונה משום דאין מעבדין על המלכות דלדרבא המלכות הראשונה שהיא לברך צרכה המוליד היא הראשונה אבל לבולע המלס לשחיס לעשותה פרוסה משום דכתיב לחם עוני אין צוה מלכות כ"כ. ומס שאין בולעין השלישית היינו כמו משום דאין מעבדין על המלכות שהרי אוחס שבולעין לריך לברך עליה על אכילה מלס החלס ואח"כ עושין הצרכה בלוחס שנשארס ולפיכך במלס הראשונה עושין מלס הראשונה והיא צרכה המוליד ובשנייה עושין מלס שנייה שהיא צרכה על אכילה מלס ובשלישית מלס שלישית שהיא הצרכה. צ"ח. וכי בשער הכו"י דף פ"ג ע"ב וז"ל הגה נח' בענין גדלות ב'

מגרעות נחן שנראה כאלו הם אוחיות ממש ועושה לירחן
אלא רק בכוונה לבד כי הם רומזים אל אורות עליונים וע"כ
כשנולע מזה האמלעיה לא יעשה לירח דליה ווא"י אלא רק
בכוונה לבד ומ"מ אם נעשו בהם לירח אוחיות אין
לאסור לשדרם בשבת ויו"ט משום מוחק אם הם מהמלה
עלמא וען כי רבו המחירין כמ"ש לעיל ס"י ש"מ או ל"א וס"י
ח"ס או ל"ה יעו"ש. ועיין עוד לקמן ס"י חע"ה סע"י ז'
בהגה ובדבריו לשם בס"ד.

ק"ט) ש"מ. ויבטענה לשחיס. ומש שזולעין אוחה קודם
שיקרא האגדה כבר כחב בכלבו הטעם כדי
שיאמר עליה הא לחמא עניא דמא דרכו של עני צפרוסה.
ובדברי הר"ן בשם ר' האי גאון משמע דהטעם הוא משום
דכא דאמרינן סבל מודים דנפסח מניח פרוסה בחוך שלמא
ובולע ה"ד כשביאוי לפניו פרוסה אבל אם הביאוי לפניו שלמא
אין לנו לפורסה לכהחלה ולפיכך מקדימין לפורסה קידם האגדה
כדי שזשעה ברכה המוליא ימלאנה כשהיא פרוסה. וכ"כ
המ"מ בשם אחרים אבל הרמב"ם כתב שפרוסים אוחה
בשעה שמזכר המוליא ולא נהגו עכשיו כמותו. ב"ח.

ק"ד) ש"מ. ויבטענה לשחיס. ציד ולא צטנין כדרך שהעני
עושה. אי"א אוי ק' ועוד משום לא חניף עליהם
ברזל כיון שמזכרין עליה על אכילה מזה.

קכ"א) ש"מ. ויחן חזיה לאחד וכו' נראה דהטעם הוא שמא
יאכלו סכל בחוך הסעודה ולא יהיה לו עוד
מזה משומרה באחרונה. ב"ח. ובביאורי הגר"א כתב כדי
ששחי אכילתו שאוכל לשם מזה יסא צפרוסה. ועוד נראה
הטעם דהואיל ואחעבד בחצי הראשון מזה חדא שהיא
אכילה מזה נעבד בחצי השני מזה אחריתי שהוא זכר לקרבן פסח.
קכ"ב) ש"מ. ויחן חזיה לאחד וכו' וזה החלק הגדול ייח
לאפיקומן. דרשות מהר"ל ה' האגדה. וכ"כ
רש"ל בחשו"י ס"י פ"ח. ב"ח. עו"ש אוי ה' מ"א ס"ק כ"א.
ח"י אוי ל' א"ר אוי כ"ה. חק יוסף אוי כ"ו. ר"ז אוי ל"ה.
ח"א כלל ק"ל בענין הסדר אוי ו' וכ"כ בס' פ"ח שער כ"א
פ"ד דלר"ך לבצוע חלק אחד יותר גדול מן ה' הגדול נגד ו'
והקטן נגד ד' כי מספר ו' יותר על מספר ד' ואותו של ו'
הוא של אפיקומן יעו"ש. ועיין לעיל אוי ק"י.

קכ"ג) ש"מ. ונחנין אוחה חחה המפה. זכר למשארותם
לרודת בשמלוחם. עור. ויש נוסגין להשים
האפיקומן לרוד במפה על כהפיסם זכר ליציאת מצרים. ח"י
אוי ל"א. חק יוסף אוי כ"ו. ר"ז אוי ל"ה. ורש"ל בחשו"י ס"ו
כתב ראוי לכורכה במטפחה ולסניח בין סכר וסכסכה וכשרו"ס
לאכול ויציאה כמו שהיא בחוך המפה וישלשל לאחוריו וילך
כמו ד' אמות ויאמר כך היו אצותינו סולכים משארותם
לרודת בשמלוחם. ובצ"ד א"ר שס. ובפסח מעובין ס"י שט"ו
כתב וז"ל ומנהגי ליקח מקל צידי ומנעלי ברגלי ולומר וככה
חאכלו אוחו מחניכס חגורים נעליכס ברגליכס ומקלכס צידכס
ואכלתם אוחו בחפזון פסח הוא לה' ולכן אני נוהג שלא
להפשיט האזור צליל פסח עד אחר אפיקומן עכ"ל ובצ"ד
ח"י ס"י חע"ז אוי א' וכחב ובמדינות אלו אין נוסגין כל זה
עכ"ל וא"כ כל אחד יעשה כמנהגו כיון דדברים אלו אינם כ"א
מלך מנהג. ומנהגינו לכוון אוחו במפה ולקשרו בכחף התינוק
ואח"כ אומרים הא לחמא עניא וכו' ואח"כ סולך התינוק
דופק על הדלת ואומרים לו מי אהה ואומר ישראל ומאין

בא"ה ואומר ממלרים ולאן אהה סולך ואומר לירושלים ומה
אהה נושא ואומר מזה ואח"כ בא לפני המסובים וקורא מה
נשחנה וכו' ואח"כ מהחיל הגדול ואומר עבדים וכו' ונשאר
קשור בכפיו עד שמגיעין לאכילה האפיקומן ואך אם ישן
התינוק קודם לזה אז לוקחים אוחו בעודו כרוך במפה
ומניחים אוחו בין סכר לכסח עד שמגיעין לאכילה האפיקומן.
קכ"ד) ש"מ. חחה המפה. ויסו נוסגין שיכרוך האפיקומן
במטפחה שלא כונסו בקראך מעל כי הכרים
מכונסים בקראך מעל כנהג. ח"א שס. מ"ב אוי כ"ט. ועיין לעיל
ס"י חע"ז סע"י ג' ובדבריו לשם אוי ל"ב ול"ד.

קכ"ה) ש"מ. יסוין בין שחי השלימות. כדי שיפגע בשלימה
חחלה כשיבא לבדך ברכה המוליא שממנה
יש לבצוע המוליא. עור. לביט. ועיין לקמן רס"י חע"ה.

קכ"ו) ש"מ. ויגביס הקערה וכו' על כל מה שעליה. רש"ל בחשו"י
ס"י פ"ח. ח"י אוי ל"א. ר"ז אוי ל"ו. מ"ב אוי ס' ונוהגין
סכל בני ביתו מגביסין הקערה ולפעמים שאשחו נדה ואז
מחביישה או שנאים לירי שחוק ולכן יותר נכון שלעולם לא
חגביס אשס הקערה כמו שנוהגין כמה גדולים. ח"א כלל ק"ל
בענין הסדר או ז' ובפסח מעובין ס"י רמ"ה כתב ונכון
להגביס הקערה צידו אוחה והמלס צידו האחרת ויאמר הא
לחמא וכו' ובצ"ד ח"י שס. א"ר אוי כ"ח. ובדרשות מהר"ל
ה' האגדה כתב בשם מהר"ש דהטוב והישר להגביס המלס
לאחוריו. ומדברי שער הכו"ו שכתבנו לעיל אוי ק"י משמע
שא"ל להגביס רק הפרוסה ולומר עליה הא לחמא עניא יעו"ש
וכ"כ השו"ג אוי ל"ד דמנהגם להגביס המלה הפרוסה על שם
מה דרכו של עני צפרוסה יעו"ש. וכ"כ בן א"ח פ' ז' אוי
ל"ג. וא"כ כל מנהג יש לו סמך ורק במקום שנוהגין להגביס
רק הפרוסה האשס לא חגביס עם האנשים רק חתפוס בקערה
אשר צה שאר המלס וחאמר הא לחמא עניא.

קכ"ז) ש"מ. ויאמר הא לחמא וכו' בקול רם. רש"ל בחשו"י
הכו' ח"י אוי ל"ב. והיינו כל הסגרה ואפי' אם
הוא יחידה ופ"ל ח"ב אוי ו"ד.

קכ"ח) ש"מ. ויאמר הא לחמא וכו' כתב מהר"א מפראג
דאין לשבש ולומר כהא לחמא או הא לחמא
אלא הא לחמא ע"ש המקרא למען יראו את הלחם וכו' ד"מ
אוי י"ז. וכ"כ מט"מ ס"י חר"ל. פ"י ד"ש שאין רוי"ן לומר הא
לחמא משום דאין זה אוחו הלחם ממש שאכלו ישראל ולכן
מביא ראיה דכתיב בקרא למען יראו את הלחם וכו' וסרי
אין זה הלחם שאכלו שפרי אוחו שאכלו כבר אכלוסו אלא
דוגמת הלחם ה"ג דוגמת הלחם. ומיבו אין זה ראיה דהחם
לקח ללכח מן א"כ שייך שפיר לומר זה הלחם אשר האכלתי
דכא כשהייר מזמן הסוא אבל כהא אלו אופין מלוח חדשות
ואין שייך לומר הא לחמא וכו' לכן האומר הא לחמא או
כהא לחמא לא הפסיד. מ"א ס"ק כ"ו. א"ר אוי כ"ט. חק
יוסף אוי ל' ר"ז אוי ל"ז. ועיין לקמן אוי קל"ב.

קכ"ט) ש"מ. ויאמר הא לחמא וכו' שמעתי מהמקובלים
דעד"ה נכון לומר הא לחמא הא צל"ה. מחצ"ד
אוי ו' וכ"כ בן א"ח פ' לו אוי ל"ג. וכחב שס בן א"ח דמנהגינו
לכפול פסקא זו ג"פ.

קל"ו) ש"מ. ויאמר הא לחמא וכו' הטעם שלא חיקנו לבדך
על הסגרה לפי שאינה אלא סיפור דברים. ויש
נוחנים טעם אחר לפי שזו היא מלוח שאין לה קצבה שאפי'
צ"ב

השלחן ולהגיתם בסוף השלחן כאלו כבר אכלו כדי שיראו התינוקות וישאלו: ז' מוזנין לו באר הגדה מיד כוס שני כדי שישאלו התינוקות למה שותים כוס שני קודם סעודה. ואם אין חכמה ב משנה ובכרייתא שם קט"ז. בכך

בף החיים

בדיבור בעלמא כפיפור ילימ יולאין אלא שכל המרבה ס"ז משוכח. א"ח דף ק' ע"א או ח"י. מע"מ ס"י חל"ג. וסר"א כסדר הגדה בשם סר"יף כחז הטעם לפי כי צמח שאומר בתחלה בקידוש זכר ליציאת מצרים י"א. וכ"כ ספר"ח.

קלא) ונקראת הגדה ע"ש וסגדה לבגך וכו' ועוד מפני שמגיד בה ענין ילימ וסנסים ונפלאות שעשה עמנו סקציה באתו זמן. הרד"א שם. ונוסח ההגדה הלא הם כחזים בהרמזים פ"ח מן הא לחמא וכו' עד גאל ישראל יעו"ש.

קלב) שם. ויאמר הא לחמא וכו' פ"י כזה ה"כ לחם עוני שאכלו אבותינו במצרים. ומכ שנסגו לאומרו בלשון ארמית לפי שכולם היו מדברים בלשון ארמית ואין ע"ה מבינים לש"ק. ועוד כדי שלא יבזו מ"ש שאנו מהפארים בכל זה ויקטרגו עלינו ויזכירו עוונותינו שאין אנו ראויין להגאל שאין מה"ש מכירין לשון ארמית כמ"ש בקד"ש. וא"ח מהו די אכלו אבסחנא בארעא דמצרים כי ויאפו אח הבצק לא ה"כ אלא אחר ילימ ופ"י ה"ר יוסף סאזובי בשם בן עזרא שה"כ שבוי בסודו והיו מאכלין אותו לחם מצה ולא נהנו לו לעולם חמץ וסעטע מפני שהוא קשה ואינו מהעכל במהרה כחמץ ויספיק ממנו מעט וכן היו המלריים עושין לישראל. הרד"א שם.

וכתב בפסח מעובין ס"י רמ"ט דאנשי מעשה נוסגין לפחות הפסח כשאומרים כל דכפין דאם הפסח סגור איך יבואו עכ"ל. והראב"ן כחז דקא"ו אבני ביתו ולא אחרים שיבואו. ח"י או לי"ג. א"א או כ"ד. כל דלריך יהו ויפסח פ"י שאין לו לרכי הפסח בגין חרוסת ומרור וכדומה יבא ויעשה סדר הפסח. אברנאל על הגדה. א"א שם.

קלב) שם. ויאמר הא לחמא וכו' ולא ידבר שום שיחה חולין משפחה חל הקידוש עד גמר ההלל כי הכל יחוד גמור ואין להפסיק בינתיים. לב דוד פרק ל' מלי"ח ס"י ד' או י"ד. וכ"כ בשלי"ח דף קמ"ב ע"א שראוי לאדם לסיחו נוסח שלא ידבר בלילה הזה שום שיחה חולין ויזכיר בני ביתו על זה יעו"ש.

קלד) שם הגס. ויאמר בלשון וכו' ר"ל מהא לחמא וליך דהוא החלחל הגדה. מ"ב או ס"ב. וכדי לקיים בזה מצות והגדה לבגך וכו'.

קלה) שם בהגה. כדי שיבזו הנשים וכו' משמע דבשמיעה סגי וא"ל דוקא לספר בפיו. וכ"כ הרא"ם ח"א ס"י מ"א. עו"ש או ה' ודוקא בשמיעה אבל בהסוד אינו יולא כמ"ש לקמן או קל"ט.

קל"ו) שם בהגה. כדי שיבזו הנשים וכו' שהרי גם הנשים חייבות במצות הנוסגות באוחו הלילה ובאמירת הגדה כמ"ש לעיל ס"י חע"ב סע"י י"ד ובדבריו לשם צמ"ד ולכן שהיו גם על המשפחה שחשב אלא השלחן וחשמע כל הגדה ואם רכיכה לאחא לחון לבשל עכ"פ מחויבה לשמוע הקידוש ולכשיגיע לרי גמילאל אומר כל שלא אמר וכו' חכנס וחשמע עד לאחר שהי"ח כוס ב' שהרי מי שלא אמר ג' (סז)

דברים הללו לא ילא. ונוסגין שקוראין אותה שחשמע עשר מכות שהביאו על המלריים כדי להגיד להם כמה נסים עשה הקציה בשביל ישראל. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או ז' מ"ב או ס"ד.

קל"ז) וכתב ר"י סומא פטור מלומר הגדה כמו שפטור מכל המצות ומ"מ חייב בכל מדרבנן וכו' אמנם מרן ז"ל צ"ל חמ"ה עליו וכחז דלא פטרו מכל המצות אלא ר' יהודה צ"ל החובל (קמ"א פ"ז ע"א) ול"ח כלכחא כוונתו יעו"ש. וכ"כ בפסח מעובין או רע"ג. וכן הסכים הפר"ח דסומא חייב מה"ח ומולא אחרים י"ח. וכ"כ ח"י או ט"ל. מש"י או ט"י ר"ז או ג"ב. ועיין בדרכי או ט"ז מ"ש על דברי ר"י ס"ז ובדבריו לעיל ס"י ג"ג או ס"ה יעו"ש.

קל"ח) גר יכול לומר כל סדר ההגדה ועבדים סיינו וכו' סרב מהר"ח ו' עמר ב"ס אור החיים פ' בהעלוך בדרכי או טו"ב. שפ"ח או כ"ז.

קל"ט) ואין אדם יולא י"ח זכירה ילימ בהסוד. שאנת אריה ס"י י"ג. מחזיר ס"י ס"א או ו' ש"ך דף ל"ד ר"ש ע"ב. ופ"ל ח"ב צ"ס"י זה או י"ד. וכ"כ חקה הפסח או ב' בשם כמה פ"י מיסו בחש"י בשמים ראש ס"י רע"ג לחלק ילא דזכירה ילימ של כל הימים מדאו סגו בלב אבל בליל פסח דכחז והגדה ל"ל בפס יעו"ש וסב"ד חקה הפסח שם.

קמ) שם. ואז יאוס להסירם וכו' ועכשיו לא נהגו להסירם משום דאין היכר לחינוקות בזה דיודעים שאלו הדברים לא ניתנו על השלחן ללורך אכילה. מ"א ס"ק כ"ה ר"ז או ל"ח. וק"ח נוסגין לומר שיסיר הקערה אעפ"י שאין מסירין. ח"י או לי"ג. א"א או כ"ס.

קמ"א) שם. כדי שיראו התינוקות וישאלו. ויאמרו לכם שאין רשאין לאכול עד שיספרו בי"מ ולכן אין ליתן שום מצה על השלחן עד אחר הסדר. מהר"ל. מ"א ס"ק כ"ז. ומ"ש אין ליתן שום מצה וכו' ר"ל לבד ג' מצות המונחים בקערה קודם הגדה. א"א או כ"ז.

קמ"ב) סע"י ז'. מוזנין לו מיד וכו' ולא ישעפס. רש"ל בחש"י ס"י פ"ח. צ"ח כנה"ג בהגה"פ. עו"ש או ו' ח"י או ל"ד. א"ר או ל"ב. חק יוסף או ל"א. ר"ז או ט"ל וכחז שם הטעם שהרי שטפו והדיחו קודם קידוש. וכ"כ מ"ב או ס"ח. ועיין לעיל או א'.

קמ"ג) שם. מוזנין לו מיד וכו' ר"ל שלא ימחין במוזגה הכוס עד ללפיכך שאז לריך לאחזו הכוס בידו אלא מיד שמסיר הקערה מעל השלחן מוזג. מ"ב או ס"ז.

קמ"ד) שם. מוזנין לו מיד וכו' משמע דדוקא לבטע"ב אבל לשאר המסובין א"ל למוזג מיד אלא עד לפיכך כי אז לריך להגביה כל אחד כוסו בידו כמ"ש לקמן.

קמ"ה) שם. מוזנין לו מיד וכו' ויין למוקין נמי אם רניל למוזג ימוזג. הרדב"ז ח"א ס"י חע"ט. בדרכי או ח"י. ועיין לעיל ס"י חע"ב או י"ח וכ"ט.

בבן. אביו מלמדו. אם אין לו בן אשתו שואלתו ואם לאו הוא שואל את עצמו ואפילו תלמידי חכמים שואלים זה לזה מה נשתנה וכו' (וכתבנו או האספסוף שואלת א"ל לומר מה נשתנה אלא

קף החיים

שנחגלו בליל פסח ביצימ הס מהגלים בכל שנה ושנה ולכן מרגיש אדם בעצמו בליל פסח שיש לו הארץ ושמהם יוחר משאר לילי יו"ט ושבת ועו"ש.

קנב) **שם**. וקורא כל הסגדה. ועיקר נוסח הסגדה שחיקנו חכמים חובה על הכל היא מתחילת עבדים סינו עד ה"ז משבת ואח"כ מתחלה עובדי ע"ז היו אבותינו וכו' עד סוף דרוש פרשה ארמי אובד אבי ואח"כ פסח שסיו אובדנו וכו' מלא זו וכו' מרור זה וכו' בכל דור ודור וכו' ואותנו הוציא משם וכו' לפיכך וכו' עד בא"י גאל ישראל ושאר כל נוסח הסגדה הוא מנהג שנהגו כל ישראל מדורות ראשונים. ר"ז אוי מ"ג. ועיין לעיל אוי ק"ן.

קנח) **בנוסח** הסגדה. ברוך שומר הבעתו נפל עטות בהרבה דפוסים שנאמר ויאמר לאברהם וי"ל ויאמר לאברהם בלא היא כי אז היה נקרא אברהם ככחוב שם ובד"א חדש הוגס וכחב שם מחשב וראוי להיות חשב כמ"ש הרד"א וכ"כ אברהם נאל ז"ל. מש"ז אוי ט"ו.

קנד) **תפוס** שאינו יודע אמורה הגדה יקרא בחומש כל פרשיות של ויחא מלרים. ביח ס"י ח"ס. ח"י אוי ט"ל. א"ר אוי ל"ד. מש"ז ס"י הע"ד. ועיין לקמן ס"י הע"ד אוי ו'.

קנה) **שם**. וקורא כל הסגדה. וכשיאמר הוא שעמדה לאבותינו וכו' יאחז סכום בידו ויכסה ספת עד מצילנו מירס. של"ה דף קמ"ב ע"ב. מ"א ס"ק כ"ז. ח"י אוי ל"ד. א"ר אוי ל"א. חק יוסף אוי ל"ב. ר"ז אוי מ"ד.

קנו) **שם**. וקורא כל הסגדה. וי"ל ויבאמר לפניו שירה חדשה הללויה דקאי על גאולה מלרים שעברה וגם י"א דכלל אמרו משם וישראל כדאיחא פי ע"פ. רש"ל בחשו ס"י פ"ח. ביח. של"ה. מ"א שס. ע"ז ס"ק ע"ש אוי ו' ח"י אוי ל"ה. א"ר שס. חק יוסף אוי ל"ו. ר"ז אוי מ"ז. וזהו לפי גירסת החו' בפסחים ע"ז ע"ב אמנם הנוסחה שס במשנה ונאמר לפניו הללויה. וכ"ה הנוסח בסרי"ף והרא"ש שס. וכ"ה בהרמז"ס פ"ח. וכ"ה העור ולבוש וכ"ה הדרישה סוף אוי ח' ד"ל ונאמר בחולם ומצורף עם הלל דבתרים. וכ"ה דעת הרשב"ץ פ"י הסגדה ועו"ש. והב"ד הערים אוי ט"ו.

קנז) **שם**. וכשיגיע למלאה זו וכו' ויש שנושקין אוהס כדי לחבב המצוה צעניסס. ח"א כלל ק"ל צענין בסדר אוי ז' ועיין לקמן ס"י הע"ה אוי ט'.

קנח) **שם**. וכן כשיגיע למרור זה. אבל כשאומר פסח שסיו אבותינו אובדנו לא יבזבז החשבול שראש כאלו הקדושו לכך. עור. עו"ש. אוי ו' מ"א ס"ק כ"ז ח"י אוי ל"ו. ר"ז אוי מ"ה. ח"א שס. ומ"מ יסחבל בו. מהר"ו ס"י קל"ג. ביח כנה"ג בהכ"ט. עו"ש שס. ח"י שס. א"ר אוי ל"ו. ח"א אוי כ"ז. ומס שהקדוים רבן גמליאל פסח למרור אעפ"י שהמרור הוא רמז לשעבוד שהיה תחלה ואח"כ הפסח עיין מ"ש זוס בסס"ק ערות ציעקב דרוש ג' לשבת הגדול ועו"ש. קנח) **שם**. וכן כשיגיע למרור זה. סומא כשמגיע למלאה

קמו) **שם**. ואפ"י ח"ה שואליו זה לזה וכו' ואין השני ל"ל מה נשתנה. ר"ז אוי מ'.

קמז) **שם**. מה נשתנה וכו' ונריך שיאמר שבכל הלילות אין אנו מצולין אפ"י פעם אחת והלילה הזה ב' פעמים ואין לומר שבכל הלילות אין אנו חייבין לעבל. עור. ופעמא משום דא"כ משמע דבלילה הזה אנו חייבין לעבל ב"פ וליחא דמיבול ראשון אינו חובה ואין עישון אוהו חלא כדי שיפאלו החיטוקות. ב"י. ע"ז ס"ק ט"ט. מ"א ס"ק כ"ז. ר"ז אוי מ"א. מיסו דדרשות מסרי"ל ה' הגדה כחב שגס יכולין לומר אין אנו חייבין לעבל אכן הא"ר אוי ל"ג הקסס עליו ועו"ש. וע"כ אין לזוז מדברי הסור והאחרונים.

קמח) **שם**. מה נשתנה וכו' ויאמר אוהו בניגון יפה לשבח לאדון הכל ואם ע"פ בשבת ממחרין בכל מילי לאכול אפיקומן קודם חלות ושלח ישנו החיטוקות דהא לריבין אז לשכות חוך הלילה ערס מתחילין בקידוש. דרשות מסרי"ל שס. ח"י אוי ל"ה.

קמט) **שם**. וכשמחיל עבדים וכו' מחזיר הקערה וכו' כדי שחסא לפניו בשעת הסגדה כדאמרין לחס טוני טעונין עליו דברים. לבוש. עו"ש אוי ו' ועיין לקמן אוי קס"ט.

קן) **שם**. וכשמחיל עבדים וכו' כדאמרין בפסחים קט"ז ע"א מתחיל בגנות ומסיים בשבח. מאי בגנות. רב אמר מתחלה עובדי ע"ז היו אבותינו. ושואל אמר עבדים היונו. וכחבו סרי"ף וברא"ש וספחא עבדין כהרווייכו. וכ"ה בנוסח הסגדה אשר בהרמז"ס פ"ח ועיין לקמן אוי קכ"ג. קנא) **שם**. וקורא כל הסגדה וכו' ואין לומר הסגדה בהסיבס רק באימה וצורה. של"ה דף קמ"ב ע"ב ח"י אוי ל"ה. א"ר אוי ל"ד. ח"א אוי כ"ט. ר"ז אוי מ"ח ועיין לעיל אוי קל"ג.

קנב) **שם**. וקורא כל הסגדה וכו' יכחב צוסי"ק פי' בא דף מ' ע"ב וי"ל פקודא בהר דא לספר בשבחא דיחא מלרים דאיכו חיובא על בר נש לאשחעי בהאי שבחא לעלמין. כ"י אוקימנא כל ב"ג דאשחעי ביצימ ובהסוא סיפור חדי בהדוה זמין אוסו למחדי בשכינתא לעלמא דחאי דהוא חדו מכלא דהאי אוסו ב"ג דחדו במריה. וקב"ה חדי בהסוא סיפור. ביח שפחא כניש קב"ה לכל פמלייא דיליס ואמר לין זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי דקא משחעו בני וחדאן צפורקני דין כלבו מהכנסין ואחיון ומחצבין בהדיהו דישאל ושמעו ספירא דשבחא דקא חדאן בהדוה דפורקנא דמריסין כדין אחיון ואודן ליה לקב"ה על כל אינון נסין וגבורין ואודאן ליה על עמא קדישא דחיה ליה בהרעא דחדאן בהדוה דפורקנא דמריסין. כדין אחוסף ליה חילא וגבורתא לעילא. וישאל בהסוא ספורא יבזי חילא למריסין כמלכא דאכוסף חילא גבורתא כד משבחין גבורתו וואדן ליה וכולכו דחלון מקמיס ואשחלק יקריס על כלכו ובג"כ איה לשבחא ולאשחעי בספור דא כמה דאחמר עכ"ל. ועיין בסס"ק ביח יעקב דרוש עכ"ה פ' בא על פסוק ליל שמורים וכו' שכתבנו שם דכל האורות

אלא מחליל ענדים) (מהרי"ל): יבשמתחיל עבדים היינו לפרעה מחזיר הקערה שבה המצות לפניו וקורא כל ההגדה דובשיגיע למצה זו צריך להגביה להראותה למסובין שתחבב המצוה עליהם. (ויש להגזים מזה הפירוש שסוף כלחם עיני) (מהרי"ו) וכן כשיגיע למרור זה הובשיגיע ללפיכך מגביה כל אחד בוסו בידו עד שחותם גאל ישראל. סגס ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס באלצבע כשמגיע לרס ואש וחמרוה עשן וכן כשמזכיר המכות דל"ך עדי"ש בלח"ב בכלל וזפרט הכל ע"ז פעמים (מהרי"ל) ויהיה הפח מגולס בשעס שאומר הכהנס עד לפיכך שאוחז הכוס צידו ואז יכסס הפח (אגור וצ"י): שותה

באר הגולה
ג טור מהא דלחם
טוני כ"ו קט"ו.
ד שס ק"ה ה טור
בשס מנהג אשכנז
וש"ס:

בף החיים

זו ולמרור זה אין לומר זה אלא מזה שאנחנו אוכלין. חיי אוי ע"ל. מש"ז אוי ע"י.
קס) ש"ס. וכשמגיע ללפיכך וכו' צענין ברכה הסלל אוכל פלוגתא דרבנן ריב"ז ס"ס מברך עליו צ"ש אחת קודם אכילה ואחת אחר אכילה וכן ס"ס נוסב מהרי"מ מרופנבורק וכ"כ רב סאי ורב אמה ורב עמדם אצל הרי"ז גיאת וראצ"ה כחבו שאין לברך עליו כלל לפי שחולקים אוחז לשנים לפני הסעודה ולאחריה וא"כ הא"ך יצרכו כיון שפוסקים באלמנע וכן ס"ס נוסב א"ש הר"ש ז"ל וכן ראו לעשות בכל דבר שיש ספק בצרכתו שאין לברך דברכות אינן מעכבות. טור. וכ"כ צ"י שמנסה כל העולם שלא לברך על הסלל שאומר על שלחנו. וכ"כ ה"ח. אבל בסוף הסלל המנהג לחתום צ"י מלך מהולל בהשבחה כמי"ש לקמן ס"י ח"פ וסעטס יח' בדבריו לסס צ"ד.

ח"ר אוי ל"ה. וזילקוט פ' וארז מביא מפרקי ר"א פמ"ח שבקמ"ס סנה הקצ"ה למלרים וע"ז נאמר אלצבע אלהים הוא וא"כ יש לזרוק בקמ"ס. מ"א ס"ק כ"ה. מיהו חיי אוי ל"ז הסכום כדברי סדי"מ לזרוק באלצבע. וכן סכ"ס חק יוסף אוי ל"ד. והרב אמה כחב שמעתי מחכס א' בשס רח"ז ז"ל שצ"ה ללל א' מעשר מכות ס"ס שופך מעט מן הכוס עלמו ולא כ"ס נוסגין לעבול אלצבע ב"ס. ואפשר שטעם לרמוז שהמכות ילאו מ"ל"ה סקקראח כוס של ברכה כגודע מדרוש הרב זל"ס עכ"ל. פ"ה שער כ"א פ"ז. וכ"כ מ"ה פ"א אוי א' ובצ"ד סר"ז אוי כ"א. וכ"כ הרב שבה פסח צדיני קדש אוי ו' וצדיני מגיד אוי י"ב שסעיקר לעשות השפ"כ"ה צ"ס עלמו ולא באלצבע יעו"ש. ובצ"ד היפ"ל ח"ב אוי י"ב יעו"ש. וכוננה העשר מכות עיון בפע"ח ומ"ה שס ובשער הפסוקים פ' וארז יעו"ש.

קסד) וישפכנו

לחזק כלי שצ"ר כרומז אל הקל"ה הנקרא ארור. מ"ה שס אוי צ' וכ"כ בסידור נהורא השלס.

קסא) ומה שחולקין הסלל חלק א' לפני הסעודה וח"ב לאחרים לפי שחלק אחד מדבר מעטין יצ"מ ולכן אלו אומרים אוחז עם הסגדה על כוס צ' שכולו ענין יצ"מ אבל ח"ב מדבר בגאולות העתידות ולכן אלו סומכין אוחז לשפוך ממחך. סר"ס. נהורא השלס. וש"ס ורב יעצ"ן כחבו הטעם כדי להדר גם כוס צ' בשורה. ובצ"ד חו' ח"ס על ח"א כלל ק"ל אוי ל"א. ומה שקורין הלל זה מיושב עיון הטעם בדבריו לעיל ס"י ח"ב אוי ג"ן. וצענין הלל שאומרים אחר הפלח ערבית יח' לקמן ס"י ח"פ צ"ד.

קסה) ש"ס צהגס לזרוק מעט מן הכוס וכו' משמע דא"ל לזרוק כ"א מעט וכשאר יסלים עליו לכוס שני וכ"מ מדברי ח"י אוי ל"ז וכ"כ מ"ה שס אוי ע"ז שכוין כשאר מהשפ"כס אין לזרוק אלא אדרבא יוסף עליו יין אחר ס"ד גזרות חדשים יעו"ש. מיהו יש ניכגין לשפוך אח כל יין שצרכו ואח"כ שוטפין הכוס מעטס שלא לשחוח מס שזכר שס המכות וכמי"ש ח"י שס בשס פסח מעובין ס"י רס"א יעו"ש. ויש נוסגין להביא כ"ס אחר לשפ"כ"ה כדי שאוחז כוס שמזג קידס אמירה מה נשחנס יאמר עליו כל סיפור יצ"מ ואח"כ ישחבו לכ"ס שני. וא"כ כל מנהג יש לו על מה לסמוך.

קסב) ש"ס. עד שחוס גאל ישראל. וז"ל ונאלל שס מן הזבחים ומן הפסחים שצריך להקדים זבח דכ"י חגיגה קו"פ שסוא נאלל על השבע. טור. וכחב מהרי"ו ס"י קל"ג דכשבא פסח צמו"ש אז יאמר מן הפסחים ומן הזבחים דאין חגיגה קריבס בשבח ובליל שני יאמר מן הזבחים ומן הפסחים דחגיגה נאלל קודם הפסח עכ"ל. ובצ"ד ה"ח וס"ז סק"ט. עו"ש אוי ו' מ"א סק"ל. ח"ר אוי ל"ז. אמנס סכנה"ג ב"ס"ט כחב דמנהג אבוחינו ואנחנו אחריהם שלא לשנות. וכ"כ בשכנה"ג ב"ס"ט אוי ו' וכ"כ בספרו פסח מעובין אוי רס"א. והביאו חק יוסף אוי ל"ג. והגס שח"י אוי מ' כחב דהסכמה אחרונים כמהרי"ו עיון בש"י כ"י ס"י כ"ג שכחב דבשנת חפ"ז ס"ה פסח צמו"ש ודרש בשבח סגדול שלא לשנות הנוסח שאנו מהפללים שזכר לאכול פסחים כשיבנה בסמ"ק והיינו כשלא יחול בשבח ואף אם לפי הקביעות לשנס הבאש יחול בשבח אין צ"ך כלום שאז יקדשו עפ"י הראי"ה יעו"ש. ובצ"ד ש"ה אוי כ"ז. ר"ז אוי מ"ט. **קסג) ש"ס.** סגס ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס באלצבע לרמוז על מס שנאמר אלצבע אלהים ס"י ודלא כמי"ש ב"ס"מ ד"ס לזרוק צורה קטן. ד"מ אוי ח"י

קסו) ש"ס צהגס. דל"ך עדי"ש בלח"ב. מס שחלקן בלשון הזה לפי שדל"ך סס מכות הארץ ועד"ש מכות מקריות בלח"ב מכות האויר ושהף מכה צבורה עמכן לפי שאין לה זוג. ד"א לפי שצ"ס חסלים לא נמנו כסדר הזה והאמר אין מוקדם ומאוחר בחורה ע"כ בא להודיענו כי כן ס"ו כסדר הכתובים בחורה. ד"א דל"ך נעשה ע"י אהרן שהמים והארץ לא לקו ע"י משה. עדי"ש ע"י משה. בלח"ב ע"י סקצ"ה שארבע מכות אלו אין אדם יכול לעשותן אלא סקצ"ה בצבור. וצירושלמי אומר שכך ס"ו כחצ"ס במס וז"ו אשר העשה זו אח האוחז ואמרינן בהנחומא שהמסע של סנפריון ס"ס וכחצ"ו צו דל"ך עדי"ש בלח"ב. רד"א. ומ"ש בהנחומא כ"ס ג"כ בצד"ר פ' וארז.

קסז) ש"ס צהגס. הכל ע"ז פעמים. כנגד חרבו של סקצ"ה שנקרא יוס"ך והוא מלאך ממונה על הכמה

באר הגולה
א טור בשם אביו
הרא"ש שם צ"ל
ט"פ ור"ב כהן ל"דק
וכתב הרא"ש שם
שכן נהגו בשם בשם
ר"ב שרי"א ור"ב
הא"י והרא"ש והר"י
א פסחים קט"ו :

תעד על כוס ב' אין מברכין. ובו סעיף אחר:

א שותה כוס שני "ואין מברך עליו לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה שאין מברכין בורא פרי הגפן כי אם על כוס של קידוש ועל כוס של ברכת המזון "ואין מברכין על הגפן ב"א אחר כוס רביעי. סגה והמנסג בין אשכנזים לברך ברכה ראשונה על כל כוס וכוס אבל ברכה אחרונה אין מברכין רק אחר האחרון לבד וכן דעה רוב הגאונים:

תעה יתר דיני הסדר. ובו ז' סעיפים:

א אישור ידיו ויברך על נשילת ידים ויקח המצות כסדר שהניחם הפרוסה בין שתי השלימות

ויאחזם

כף החיים

כוס זה יכוין לפטור כוס שני ובין הכוסות סלנו אם יראה לשחוח ישחט דלא כמנסגים. וידח כוס של צה"מ בחוץ ומבפנים וימלאנו יין ויאחזנו צימין ויברך צה"מ ויכוין בצרכה סיון לפטור כוס ד' ואין לשחוח יין בין שני הכוסות האלו. פעה שער כ"א פ"ו משם ס' ע"ה. ועיין לעיל ס' הע"ג. סעי' ג' ובדברינו לשם צס"ד.

שם (ג) ואין מברכין על הגפן כ"א אחר כוס ד' גם צוה סטור הביא פלוגתא וכתב שהרא"ש ז"ל הסכים בדבריו האומרים שאין לברך ברכה אחרונה אלא אחר אחרון וכ"כ סרי' יונה ועו"ש. וכתב צ"י וכ"כ הרשב"א בחשו' ס' ע"ב וכך פשט המנסג עכ"ל וכך הם דבריו כאן בש"ע.

שם (ד) והמנסג בין אשכנזים לברך וכו' והטעם כבר כתבנו לעיל א"י יעו"ש. והגם דאיכא פלוגתא צוה כבר כתבנו לעיל ס' ז' א"י ז' ובצ"מ דצמקום מנסג לא אמרינן סב"ל.

שם (ה) והמנסג בין אשכנזים לברך וכו' וא"כ טוב לבוין בצרכה צפ"ג של קידוש דלא להוילוי כוס ב' אבל אם כיון לכך בקידוש לפטור כוס ב' מפסיג י"ל דלא יברך פה"ג על כוס ב' דצ"ל אף ברכה ראשונה. מש"ז א"י.

ומי שאין לו הגדה ואינו יודע לומר הגדה מ"מ י"ל דישחט ד' כוסות לזכר ואפשר שיכא שאנום צה"מ דיאל ידו ד' כוסות אבל ודאי ברכה רבפסיג לא יברך כ"א לקידוש ואכוס צה"מ לבדו ועל הגפן ברביעי. מש"ז שם. ועיין לעיל ס' הע"ג א"י קכ"ד.

שם (ז) אבל ברכה אחרונה אין מברכין וכו' ומסיק הרא"ש פ' ע"פ דאפי' אין לו יין לשחוח בחוץ הסעודה אפי"ה לא יברך ברכה אחרונה רק אחר כוס ד' יעו"ש. עו"ש א"י א'.

ומי שאין לו כ"א שני כוסות הראשונות לא יברך כלל ברכה אחרונה צה"מ פוער עיין ס' רע"ב סעי' י"ד וס' קע"ד סעי' ו' ומשמע דוקא ב' כוסות קודם אכילה והמ"א בס"י חפ"ג כתב דמי שאין לו כ"א ב' כוסות יקח א' לקידוש וא' לצה"מ ויברך ברכה אחרונה פה"ג על כוס צה"מ. מש"ז שם. ועיין לקמן ס' חפ"ג א"י א'.

סעי' א. יטול ידיו וכו' ואעפ"י שנטל ידיו צט"בול ראשון אמרינן צפ"י ע"פ (קט"ו ע"ב) חוזר ונטול ידיו שנית ומברך ענ"י מפני שסכסוח דעחו צשעה קריאת הסגדה. וכתב המרדכי נ"ל שאם נחכוון צנטילה ראשונה לגמור צס כל סעודתו צלא סיסח סדעה א"ל לחזור וליטול שנית

די"מ א"י ח"י. מ"א ס"ק כ"ט. ור"ל י"ו ה"ך והכס. מחה"ש. והוא שם היואל מס"ח כ"י מלאכיו יו"ה לך כנודע. ועיין בחיקוקים חיקון ל"ז שכתב דחרבו של הקצ"ה יש לו פ"ז פיות כנגד מילס ופריעה ומל"ס וי"ג בריחות שכתרו עליה יעו"ש ר"ל י"ג פעמים בריח כחוב צפרשיות מילס שניחנס לאצרכס צפ"י לך לך. ור"ל ע"י זכות מילס שיש צס ע"ז צח"י חרב של ע"ז פיות עושה נקמה צשונאיהס מדה כנגד מדה.

שם (קסח) צה"ג. ככל ע"ז פעמים. ויכוין צעודו שופך שסקצ"ה יולנו מכל המכות האלה. סה"מ. חו' חיים על ח"א כלל ק"ל א"י כ"ה.

שם (קט"ו) צה"ג. ויכיס הפח מגילס וכו' והוא מטעם שכתבנו לעיל א"י קצ"ט שנקרא לחם עוטי שעוין פלוו דצרים ולכך נוטגין לגלות המלה שיענס עליה אח כל דצרי האגדה. לצו"ש.

שם (קע) צה"ג. עד לפיכך וכו' מיהו כשאומר הוה שעמדה וכו' שאוחז הכוס צידו לריך לכסוח הפח עד שיגמור הססקא ויניח הכוס מידו ואח"כ חוזר לגלותי כמ"ש לעיל א"י קכ"ס יעו"ש.

שם (קע"א) צה"ג. שאוחז הכוס צידו. עד סיום ברכה אשר גאלנו. עור. לצו"ש. ר"ז א"י מ"ד.

שם (קע"ב) צה"ג. שאוחז הכוס צידו. כדי לומר שירס על סיון. עור צסס מדרש שומר טוב. לצו"ש.

שם (קע"ג) צה"ג. ואז יכסה הפח. שלא יראה הפח צושחו. צ"י צסס האגור. לצו"ש. מ"א סק"ל. ועיין לעיל ס' ער"א סעי' ט' ובדברינו לשם צס"ד.

א **סעי'** א. שוחס כוס שני ואין מברך עליו וכו' צפור הביא פלוגתא צוה דלרעה סרי"ף לריך לברך צפסיג ופעמו משום ד' כוסות הוילי וכל חד וחד מלוס צאנפי נפשיה הוה לריך לברך צפסיג אכל כסא וכסא. וכ"ס דעה רב נטרוגלי ור"ב עמרס והרמב"ם וראצ"ה שצ"ריך לברך אכל כסא וכסא אבל הרא"ש כתב על דצרי סרי"ף סג"ו דלא נסירא דאע"ג דכל חד וחד מלוס צאנפי נפשיה הוה כיון דלויכא סיסח דעה א"ל לברך צפסיג אלא על כוס ראשון שכוה של קידוש ועל סג"י שכוה של צה"מ אבל על סג"י ועל הד' א"ל לברך וכ"כ ר"ב כהן ל"דק. וכתב צ"י וכן נהגו שלא לברך צפסיג אלא על כוס של קידוש וכוס של צה"מ עכ"ל וכך הם דבריו כאן בש"ע. וכ"כ מנסג הספרדים.

ב **ימלא** כוס של יין מחזיק רביעיית ויאחז צימינו קודם נטילה כנגד החזק ויברך מעומד ובצרכה של

באר הגולה
 ב ברכות ל"ח .
 ג הראש והדכי
 שם ר"פ. ד טור
 כ"טס הירושלמי .
 ה טור .
 ו משנה פסח' ל"ט
 ז מומרא דרב פפא
 קט"ו ח טור כ"ט

בויאחזם בידו ויברך המוציא ועל אכילת מצה ואחר כך יבצע מהשלימה העליונה ומהפרוסה גמשתיהן ביחד דויטבלם במלח. כגה ואין המנהג לעבל במלח בלולי ראשון דפת נקי אי"ל מלח. ויאכלם בהסיבה ביחד כזית מכל אחד הואם אינו יכול לאכול בשני זיתים ביחד יאכל המוציא תחלה ואח"כ של אכילת מצה וואח"כ יקח כזית מרור וישקענו כולו בחרוסת ולא ישנהו בתוכו שלא יבטל טעם מרירותו הומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו ויברך

ע"ג

כף החיים

זו שם. ויברך המוציא ועל אכילת מצה וכו' והטעם דהרור ושאינו הדיר הדיר קידס. פרי"ח. וכוונת המלצה כבר נחבנו לעיל סי' תע"ג אוי קי"ז קחנו משם. וגם יש לכונן כוונה המאכל כמי"ש לעיל סי' זק"ן אוי ק' יעו"ש. ועוד יש לכונן באכילתו שמקיים מצוה דאוי בערב האכלו מצוה.

ח שם. ועל אכילת מצה. וכשמברך אמלח ומרור יכוין בצרכה ג"כ על הכריכה גם מן הראוי כשמברך על אכילת מצה ביסיה במחשבתו ג"כ על אכילת אפיקומן שיאכל בסוף. של"ה דף קמ"ב ע"א וע"ב. ועיין לקמן אוי ל"ה.

טו וראיתי מבני עלייה המחנכים מליה היו מנשקין המלצה והמרור וכל המלצה בעת מליחותן וכן הסיכה בכניסתה וביציאתה וכן די מונים שבלולב וסכל לחבצ המלצה. של"ה שם.

י שם. ואח"כ יבצע מהשלימה העליונה וכו' אפי' חל בשבחה. מ"א סק"ג. ור"ל דהגם בליל שבח דעלמא בולעין החחחוכה כמי"ש בסו"י רע"ד סע"י אוי ליל פסח שחל בשבחה בילע העליונה אמנם כבר נחבנו שם אוי ב' רע"פ קבלת האר"י ז"ל גם בליל שבח דעלמא לריך לבצוע העליונה יעו"ש.

יא שם. משחיכה ביחד. והוא כדי ללחץ לכל הדיעות כמי"ש לעיל אוי ב' ועוד כדי שיאכלם ביחד כמי"ש אח"כ והטעם יח' שם.

יב שם. ויטבלם במלח. וכ"כ לעיל סי' קס"ז אוי ל"ז דע"פ דברי האר"י ז"ל כל פרוסה המוציא לריך לעבל במלח כדי למחק הגבורות יעו"ש.

יג שם הגה. ואין המנהג לעבל במלח בלילה ראשונה. וה"ס לילה שניה שהיא באה על הספק. פסח מעובין אוי רע"ט. חק יוסף אוי ג' והטעם נחב בלבוש משום שהיא נחשב לחם עוני. ובר"ז אוי וי"ד נחב כעטס מפני חיבוב מצוה ללחץ י"ח במלח שאין עמה חערובה טעם אחר כלל אלא שכתב אבל מעיקר הדיון אין לחוש לזה עכ"ל. וכ"כ דדרשות מהר"ל סדר האגדה דמסר"ש טבל בליעה המוציא במלח ואמר אפי' מצוה הכריכה מותר למולח יעו"ש ועיין באוי שאח"ז.

יד שם. בהנה דפת נקי אי"ל מלח. ומיכו עיין לעיל סי' קס"ז אוי ל"ה שכתבנו דע"פ דברי האר"י ז"ל גם פה נקי לריך מלח והוא כדי לכונן למחק הגבורות יעו"ש. וא"כ הבא ללחץ אליבא דכ"ע יש לעבלם במלח ולכונן למחק הגבורות כנז"ל ואח"כ ינפץ מעליהם ולאכולם בלא מלח ללחץ ידי המחמירים.

טז שם. ויאכלם בהסיכה ביחד וכו' והטעם נ"ל פשוט אף לאוחו דיעה שיברך על השלימה המוציא ועל הפרוסה אכילת מצה או אפכא אי"ל לברך ולאכלם זה אחר זה דאוי יברך החלם המוציא ויאכל אוי יברך אח"כ על אכילת

שניה עכ"ל ונ"ל דאין לכונן צדק שלא לבטל חקנת חכמים שחוקנו ליטול פעמים בליל פסח. ב"י. והב"ד ח"י אוי ח"י וכחב ודבריו נכונים ובי"ה המנהג ונחנס הס"ג עליו הבי"ח והמ"א יעו"ש. ועיין חק יוסף אוי ח"י שסגס שהשיב על דברי ח"י הכז ומסויע לדברי המרדכי וסב"ח והמ"א מ"מ סו"ס דאין לעשות כן כמו שמס"ק סב"ח בעלמו שלא להפסיק בין נטילת המוציא ועוד דאוי לריך לברך חוקף וגם לריך שיכוין שנטל לאכילה ולאוי כ"ע דינא גמירא וכן כוונתו ליטול ב' פעמים עכ"ל. וכ"כ בר"ז אוי ב' דלכחלה אין נכון לעשות כן. **ב) ולעניין** הלכה אעפ"י שלכחלה אנו נוטלין ב' פעמים בשעת הרחק שאינו מלי' לו מים או לחולה ולקון שהינס קשה להם יכול לסמוך על דברי המרדכי דרב גובריס הוא ואפשר שרבינו (ב"י) מודם בזה ובחנאי שיטול בראשונה כמשפט הנטילה ובצרכה. שו"ג אוי ח"י

ג) שם. יטול ידיו וכו' ואף אם בשעת אמירה ההגדה וכלל לא הסיח דעתו משמירה ידיו אעפ"י כן לריך לחזיר וליטול ידיו לסעודה בלא ברכה לפי כשנטל ידיו לדרך עיבול ורקוח לא ה"ס בדעתו שהעלה לו נטילה זו לסעודה וכל הנוטל ידיו לדבר שמיבולו במשקס אין נטילה זו עולה לו לאכול לחם אם לא ה"ס דעתו לכך בשעת נטילה כמי"ש בסו"י קנ"ח. ר"ז שם. ועי"ש בסע"י ז' ובדבריו לשם בס"ד. ומ"מ לכחלה אין נכון לעשות כן שלא להסיח דעתו מהם כנז"ל.

ד) שם. ויברך עניני. וכוונת הנטילה עיין לעיל סי' תע"ג אוי ק"ח.

ה) שם. ויאחזם בידו וכו' לפי שיש פוסקים לברך על השלימה המוציא ועל הפרוסה שהיא לחם עוני על אכילת מצה ויש פו' לסיפק ע"כ נחב שיאחז כולם בידו ויברך וכו' כדי ללחץ כל הדיעות במבואר בטור וב"י יעו"ש. ודעה האר"י ז"ל מסכמת כדעה הסוברים לברך המוציא על השלימה ועל אכילת מצה על הפרוסה כמי"ש לעיל סי' תע"ג אוי קי"ז יעו"ש טעם בסוד וכ"ס דעה האחרונים כמי"ש באוי שאח"ז.

ו) שם. ויאחזם בידו וכו' כל שלשהם כדי שיהיה לחם משנה ופרוסה משום לחם עוני. מ"א סק"ב. וכ"כ דדרשות מהר"ל סדר הגדה ז"ל וחפוש ג' המלצה בידו העליונה למוציא והשלימות ללחם משנה והפרוסה ע"ש לחם עוני. ויברך ברכה המוציא ויניח השלימות להשימש מידו ויברך על הפרוסה עם חפיסה העליונה על אכילת מצה ויברך שחי בצרכות פ"ס יצברם עכ"ל והב"ד ח"י אוי ב' וכחב וכן הסכמת האחרונים. וכ"כ הש"ס דף קמ"ב ע"ב וכחב דבזה וולא לכל הדיעות והכפיקות יעו"ש וכ"כ מ"מ סי' תרמ"ה. וכ"כ חק יוסף אוי ב' מש"ז אוי ח"י ר"ז אוי ד' ואוי ח"י בן א"ח פ' לו אוי ל"ה. מ"ב אוי ב'.

(סח)

באר הגולה
ר' יונה ב' צרימא
שם י טור בשם ר'
שמעיה בשם רש"י
והרא"ש, כ טור
בשם אחיו הר"ב

על אכילת מרור ויאכלנו בלא הסיבה ואח"כ נוטל מצה שלישית ובוצע ממנה וכוונתה עם המרור ושובלה בחרוסת. הגה ויש אומרים דאין לעיבלו וכן הוא במנהגים וכן ראיתי נוהגין. ואומר זכר למקדש כהלל ואוכלן ביחד בהסיבה ומשבירך על אכילת מצה כ לא יסיח בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל כריכה זו כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת אכילת מרור

קף החיים

(כב) **שם.** ואח"כ יקח כזית מרור וכו' סוד מרור גי' מוח שם הדיונים הקשים ולריך ללעס ולמחוק ולטוחנם בשינים למחק המרירות שבהם לכן בלע מרור לא ילא עד שילעסנו וימחיקם. פ"ח שער כ"א פ"ד. ולכן בלעיסה המרור יכוין למחק דיונים.

(כג) **שם.** וישקטנו כולו בחרוסת וכו' משום קפא. פסחים קט"ו ע"ב. ופ"י שם ר"ח מין חולעת יש בחובו וימות ע"י כחומץ שבהרוסה והב"ד הרשעים וח"י שם. וא"ח

אם הוא מין חולעת כ"ד אוכלין אותו ואפי' אם ימות עיין מאמ"ר או' ג' שכתב דל"ל דהאי חולעת ממין שאינו חסור משום שרץ עיין יו"ד סי' פ"ד ואינו ח"ל משום סכנה יעו"ש אבל רש"י פירש ארס שבהורה יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ח' וישקטנו כולו בחרוסת כדי להמית הארס שבהו פכ"ל ומ"מ לנו לא נהגנו לשקטנו כולו בחרוסת וע"פ שיטת סרי"ף והרמב"ם שהשמיטו ויעוד שקפא זו אינו מאי ביטנו ומה שאנו מביאין חרוסת על הסלחן משום דק"ל כר"א בר לרוב דכוו משום מליה וכמ"ש לעיל בס"י הע"ג סעי' ה' ועו"ש. פ"ח. וכ"כ סרי"ף או' י"א. ועיין לעיל סי' הע"ג או' ל"ז טעם למס או' מברכין על החרוסה יעו"ש.

(כד) **שם.** וישקטנו כולו בחרוסת וכו' ואינו מצרך עד אחר העיבול קודם אכילת דמיקרי עובר לעשייתו וכן מהבאר לעיל סי' הע"ג סעי' ו' גבי עיבול ראשון ודלא כמסרי"ל וכ"כ מ"א שם. ח"י או' ח' ר"ז או' י"ב ועוד עיין בדברינו לשם או' קי"א ודוק.

(כה) **שם.** ויברך על אכילת מרור וכו' עיין לעיל סי' הל"ב או' ד' ואו' ז'.

(כו) **שם.** ויברך על אכילת מרור וכו' מי שטעם ואכל הכורך קודם שיאכל המרור לחודיכ כחז סמאמ"ר או' ב' דפשיטא הוא דאין לברך על המרור אח"כ לחודיכ ואף אם לא בירך חלה דהא לשיטת החו' והרא"ש ושאר פו' אף לרבנן ילא ידו מרור יעו"ש. ומיסו יש לאכול אח"כ מרור לחודיכ כדי ללאח לכל הדעות ומ"ש סיפיל ח"ס או' ג' דיש לברך ג"כ ל"כ וראויותיו יש לדחות כנודע למעיין. ועיין עוד מזה בא"א או' ח'.

(כז) **שם.** ויאכלנו בלא הסיבה. שטוא זכר לעבדות. רש"י פסחים ק"ח ע"א. וכ"כ בפ"י רש"י שם. ואם ר"ס לאוכלו בהסיבה רש"י. ב"י עו"ש או' ב' ח"י או' ט' פ"ח. ברכ"י או' ג' ר"ז או' י"ג. מ"ב או' י"ד. והמ"א סק"ז כחז דאם אכלו בהסיבה ילא וכ"כ חק יוסף או' ו' ומשמע דוקא דיעבד.

(כח) **שם.** ואח"כ נוטל מצה שלישית. כ"כ החו' וכל הנמשכים אחריו והטעם כדי לקיים מצוה בשלשון. ב"ח. וכ"כ בפ"ח שער כ"א פ"ד דעושיין זכר למקדש כהלל במנהג שלישיה שטוא רמז לג' ויין וכן היא מצה ג' גם רמז ששים כורך פסח מצה ומרור ג' דברים כנגד

אכילה מצה כיון שכבר אכל המצה. וכן אין יכול לברך חלה על אכילה מצה ויאכל זה פשיטא ח"א כיון שלא בירך המוציא וע"כ לריך לברך ב' הברכות חלה. וא"כ אם יאכל אח"כ פרוסה המוציא לצד יכ"ס הפסק בין ברכת מצה לאכילתה וכן לסיפך וע"כ יאכלם ביחד שלא יכ"ס הפסק כלל. ומ"מ אם ח"א לו לאכול יחד אוכלן זה אחר זה ולא סו' הפסק דיעבד כיון דהוי מענין אכילה. ח"י או' ח' ר"ז או' ו' ואו' ז' מ"ב או' ח' ואו' יו"ד.

(מז) **שם.** ויאכלם בהסיבה וכו' עיין לעיל סי' הע"ב סעי' ז' ובדברינו לשם בס"ד.

(טוב) **שם.** כזית מכל אחד. משמע דגם פרוסה המוציא לריך כזית. וכ"כ מ"א סק"ד. ח"י או' ו' והגם דברכה המוציא ח"א כזית מ"מ כיון דא"כא פלוגתא או' ברכת אכילה מצה על השלימה או על הפרוסה כמ"ש לעיל או' ח' ואכילה מצה לריך כזית וע"כ כחז כזית מכל אחד כדי ללאח כל הדעות וכ"כ הפ"ח לדעת הש"ע וכחז וכו' נהוג. ועיין בפ"ח שער כ"א פ"ד שכתב וכנגד צ"ח ד"י לנו לוקחין בלעיסה המוציא מן העליונה שכיח ו' שלימה וגם כי שיעור המוציא שיעור כזית דא"כ ו' יעו"ש. ועיין לעיל סי' הע"ג או' קי"ח.

(ח"י) **שם.** כזית מכל אחד. וכחז שם המ"א דלכתחלה יש לבלוע כזית מרוסק בנה אחת ובדיעבד אף אם אוכל מעט ובלבד שלא ישסה באכילתו ויחר מאכילת פרס ובמרור אפי' לכתחלה אם קשה עליו לבלוע ביחד יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ז' חק יוסף או' ד' ר"ז או' ו' ואו' י"ד. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' ט' מ"ב או' ט' ועיין לקמן או' ל"ז. יט) **שם.** ואח"כ של אכילה מצה. וכ"כ לכתחלה אבל בדיעבד אפי' לא אכל חלה כזית או' בלבד בין מהשלימה בין מהפרוסה ואפי' אכל בזה אחר זה באכילת הרבה אם אין מחילה אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה ויחר מכדו אכילת פרץ דהיינו ג' ביצים ילא. ואפי' השיח הרבה באמצע הכזית בין אכילה לאכילה ח"א לחזור ולברך על אכילה מצה וח"א לומר המוציא כיון שלא השיח בין ברכת לחלה באכילה. ר"ז או' ח' ועיין לקמן סעי' ו' וסעי' ז' ודוק.

(ד) **שם.** ואח"כ יקח כזית מרור. ואפי' אכל קלח אחד עם העלין שלם כמו שטוא לא מיקרי בריה ללאח בפחות מכזית דהא אין וילאין בשרשים וכו' הברכה חסירה. פסקים וכחזים סי' רמ"ה. מ"א סק"ה. פ"ח. חק יוסף או' ח' מ"ב או' י"ב. ועיין לעיל סי' ר"י סעי' א' ובדברינו לשם בס"ד.

(כא) **שם.** ואח"כ יקח כזית מרור. ועיין לקמן סי' חפ"ז שצריך למטך חלל האויר שבין סירק ולשער שיעור הכזית בירקות עלמן ולא באויר שביניהם יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' קס"ה או' מ"ו ודוק.

כנגד ג' ויין יעו"ש. ועיין עוד לעיל ס"י תע"ג או ק"יז ואו ק"י"ח ודוק.

כט) שם. וכורכב עם המרור וכו' כ"ה בפסחים קט"ז ע"א דפליגי הלל ורבנן זמן שבהמ"ק קיים אם היה כורך מזה ומרור ביחד או כל אחד בפ"ע וקאמר בש"ס שהחל דלא איהמר הילכח לא כמר ולא כמר עדינן כתרומתו מהחלל אוכלין זה אח"כ ואח"כ שניהם יחד וכ"כ הרמב"ם והרא"ש והטור. ח"ו או יו"ד. ועיין לקמן או כ"ב וזכו' שם ד"ה אלא מצדק ובס"ק ערוה צ"עקב דרוש ב' לשבח הגדול ועו"ש.

ל) שם. וכורכב עם המרור וכו' גם במרור זה לריך כז"ה. שאגת אריה ס"י ק' מחביר או' או' שפ"ה. וכ"כ הרוקח בס"י רפ"ג דיאכל כז"ה מזה עם כז"ה מרור וזכר כהלל. וכ"כ דדרש"ח מהר"ל סדר הגדה. וכ"כ הטור לקמן בס"י תפ"ז. וכ"כ ישי"ע או' או' וכ"כ המאמ"ר או' ו' בשם כמה פו' יעו"ש. וכ"כ סר"ז או' ח"י. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' י"א. בן א"ה פ' לו או' ל"ד. מ"ב או' ט"ז. ועיין לעיל ס"י תע"ג או' ט"פ.

לא) שם. וטובלם בחרוסה. כ"כ הטור בשם רש"י והרא"ש דטובלו בחרוסה שכן היה הלל עושה אוכל פסח מזה ומרור וטובל בחרוסה עכ"ל וכ"ה דעת הרמב"ן שמצטלו בחרוסה וכן נהגו עכ"ל. מיחו בשם ראב"ה כ"ה הטור שאין לטובלו בחרוסה דב' עיובין מלינו בזה"ז בלא עיוב. וזהו שכתב מור"ם ז"ל בהג"ה וי"א דאין לטובלו גבי אמנם ס"ה כ"ה על דברי ראב"ה ס"ז דאין דבריו מכריחין כל עיקר וגר"ח דעת האומרים שטובלין בחרוסה וכ"כ בסגמ"י בשם מהר"ם ור"ה וכ"כ מהר"ל מפר"א וכן נהג רש"ל וגם צ"י כ"ה שכן נהגו ודלא כמ"ם במנהגין יעו"ש. וכ"כ סט"ז סק"ו. והב"ד מ"א סק"ז וכ"ה וסיכ"א דנהגו נהוג. וכ"ה דעת האחרונים.

לב) שם. וטובלם בחרוסה. וכ"ה האגור בשם מהר"י מולין סכריה שפושין זכר למקדש כהלל יש לטובל החזרה בחרוסה ולאכול עם החרוסה אבל באכילת מרור יטבל טעמו עכ"ל. והב"ד צ"י וא"כ משמע דדוקא באכילת מרור לריך לנער החרוסה מן החזרה אבל בכריכה א"ל לנער וכ"ה מדברי הש"ע שלא כ"ה כ"ה לריך לנער כמ"ם לעיל גבי אכילת מרור אמנם דעת המאמ"ר או' ז' דגם בכריכה לריך לנער יעו"ש.

לג) שם הגה. וי"א דאין לטובלם וכו' שכבר קיים מזה חרוסה בטיובל מרור ראשון וגם אין לחוש לקפא שבמרור זה כיון שאוכלו עם מזה בכריכה. ר"ז או' י"ט. וכ"כ הגר"א בשם הירושלמי כל דאית ביה נהמ"א ליה ביה מ"שום קפא. ועיין לעיל או' כ"ג.

לד) שם בהגה. וכ"ה במנהגים וכו' עיין לעיל או' ל"א.

לה) שם. ואומר זכר למקדש כהלל. וכ"כ ב"ד"מ או' ג' דכוננין לומר זכר למקדש וכו' וכ"כ הלבוש ואומר זכר למקדש כהלל כלומר שכן היה הלל עושה זמן שהיה בשמ"ק עכ"ל ומשמע מדברי הש"ע והלבוש שא"ל רק ג' חיבות הללו זכר למקדש כהלל מיהו סט"ז סק"ט כ"ה דבנוסח דזכר למקדש כהלל י"ל שהיה כורך פסח מזה ומרור יעו"ש.

וח"י או' י"ג כ"ה דהנוסח שלנו כ"ה הוא כן עשה הלל בזמן שבמ"ק קיים היה כורך מזה ומרור וכו' והביא הנוסח שכתב סט"ז וכ"ה דהנוסח שלנו נכון דכיון שאמרין כן עשה ועשוי אין פסח אין להזכיר פסח דא"כ איך יאמר שקר כיון שאין לו פסח וגם אחי למטעי כיון שזכיר פסח ויאמר כן עשה יבא לאכול ג"כ הללו עמו ויהא נראה כאוכל קדשים בחוץ ולכן כתב דאין לשבח נוסחה הישנים יעו"ש. וכ"כ סר"ז או' ח"י דאין להזכיר פסח ומ"מ כ"ה דהזכיר לא הפסיד. וכ"ה עו"ש ח"י ובנוסח להספרדים בספר פסח מטובין אינו מזכיר כלל שום דבר רק כהלל שהיה כורך ואוכלן בזה אחת עכ"ל. וכ"כ המאמ"ר או' ח' ומנהגינו שלא להזכיר לא פסח ולא מזה ולא מרור והוא מנהג ספרדים עכ"ל ומ"ם שבא"ש סק"ט וכ"כ האר"י ז"ל ור"ל כהט"ז עיין לעיל או' כ"ה שבדברי האר"י ז"ל לא זכר ש"ל כ"ה בעת שאוכל הכריכה אלא רק שמ"ה ג' רומז לג' דברים דהלל יעו"ש.

לו) שם. ואוכלם ביחד בסיצה. והרוקח ס"י רפ"ג כ"ה דיאכלם בלא סביבה. וכ"כ דדרש"ח מהר"ל סדר הגדה יש סביבו כמו למזה ואמרו דאפי' למרור אין אוסור בסיצה רק דלא לורך ויש לא סביבו כמו למרור וסמכו ארצבי"ה בכ"ה עכ"ל וכ"כ הטור דכ"י יחיאל מספקא ליה בכריכה או' צ"י סביבה כיון דמרור לא צ"י סביבה אבל בשם בעל המנהג כ"ה דצ"י סביבה בעבור המזה שז"ה זכר לחירות עכ"ל וכ"כ הכלבו והרד"א דצ"י סביבה. וכ"כ צ"י על דברי ס"ר יחיאל ה"ז דפשיטא דצ"י סביבה שהלל כשהיה כורך בסיצה ה"ו אוכל שהרי מה דכריכה סיחה עולה לו לאכילת מזה דמ"ה וק"ל דמזה לריכה בסיצה ואע"ג דמרור א"ל סביבה אם ר"ה לאוכלו בסיצה אין צ"י כלום וכיון דמזה לריכה בסיצה וס"ה מעכ"ה צ"ה לריך לאכול מזה ומרור דכריכה בסיצה יעו"ש וכ"ה ס' דבריו כאן בש"ע. וכ"כ הלבוש. וכן הסכים ס"ה והפרי"ח וסר"ז או' ק' ומיחו כ"ה שם הפרי"ח דאם אכלן בלא סביבה דיל"ל. וכ"כ סר"ז שם. וכ"כ השו"ג או' ח"י. ועיין לעיל ס"י תע"ב סט"ז ז' ובדבריו לשם או' מ"ה ודוק.

לז) שם. ואוכלם ביחד בסיצה. המ"ה והמרור שבכריכה זו לריך לבלוע או"ה בזה אחת ולכתחלה יזכר לבלוע כל הכז"ה מזה בזה אחת עם כל הכז"ה מרור כשהן מרוסקין בפיו אלא אי"כ קשה עליו לבלוע כ"ה הז"ה בזה אחת שא"י יכול לבלוע מעט מכז"ה זה ומעט מכז"ה זה בזה אחת ואח"כ יחזור ויבלע מעט מכז"ה זה ומעט מכז"ה זה צ"ה עד שיאכל כל כ"ה ז"ה. ר"ז או' כ"ה. והוא מדברי המ"ה סק"ח. ועיין לעיל או' ח"י.

לח) שם. לא יסיה וכו' בשליש דף קמ"ב כ"ה שלא יסיה שום שיחה עד אחר אכילת אפיקומן דברכת מזה לריך לכיון גם על אפיקומן ע"כ. והוא חומרא יחורה. ח"י או' י"ד. ר"ז או' ח"י. ועיין לעיל ס"י תע"ג או' קל"ג וס"י זק"ן או' ע"ז.

לט) שם. לא יסיה בדבר וכו' ואם שח א"ל לחזור ולברך. ב"ה. ע"ז סק"ז. מ"ה סק"ח. ח"י או' ע"ו. פרי"ח. א"ר או' ח' חק יוסף או' ח' מאמ"ר או' יו"ד. ר"ז שם. מ"ב או' כ"ד. ועיין לעיל או' י"ט.

מ) שם. כדי שחטלה ברכה וכו' פ"י להלל יהיה עיקר מזה ב"ה ע"כ הוא שייכא לברכה דאכילת מזה דע"ז קא"י

באר הגולה
יחיאל ל שס
בנתי קט"ז וככז
חסדה
מ שס בנתי

מרור גם לכריכה זו: ב לאם אין לו ירקות לשיבול ראשון אלא מרור יברך עליו בשיבול ראשון בורא פרי האדמה ועל אכילת מרור ובשיבול השני ישבלנו בחרוסת ויאכלנו בלי ברכה: ג בבלע מצה יצא אבל אם בלע מרור לא יצא דמעם מרור בעינין וליכא ואפי' אם

בף החיים

מה) **ולענין** ברכה אחרונה אם אכל כזית מרור בשיבול

א' כחז סע"ז בסק"ח דאין לברך וכ"כ המב"ז אוי' ח' וכ"כ לעיל סו' הע"ג אוי' קט"ז דאין לברך משום סביל יעו"ש. ואפי' אם אירע שברך בכיר אחר שיבול א' אין לחזור ולברך בפס"ח על אכילה מרור שבחן הסעודה משום סביל כמ"ס לעיל סו' הע"ג אוי' ק"ט בשם הר"ז יעו"ש. **וואם** אין לו אלא כזית מרור בזמא"ס ל"ט אך יעשה ונראה שלא לעשות שיבול א' דחובא לדרדקי ויעשה

אחר המל"ס שיבול במרור דזה עיקר המל"ס. מש"ז שס. **מז) שם.** ועל אכילה מרור וכו' ויכיון שלא ללכת במרור זה עד אחר המל"ס ובכ"כ זו עולה למרור שאח"כ

א"א אוי' פ' מ"ב אוי' כ"ז. וכ"כ לעיל אוי' מ"ד בשם הר"ז.

מה) **שם.** ובשיבול השני ישבלנו בחרוסת וכו' משמע אבל בשיבול א' א"ל בחרוסת אלא בחומץ או במו מל"ס כמ"ס לעיל סו' הע"ג סע"ז ד' לגבי כרפס וכ"מ מדברי ספור סו' הפ"ו וכ"כ הלבוש בסו' זס. וכ"כ הר"ז אוי' כ"ב. מיכו הכלבו כחז דגם שיבול א' יעשה בחרוסת וכ"כ דעת הב"ח בסו' הע"ג וכ"כ לדעת הסוברים שיבול א' עיקר כמ"ס לעיל אוי' מ"ד אמנם אגן ק"ל כדעת הש"ע ודעמיה דא"ל חרוסת רק לשיבול שני. ועיין לעיל סו' הע"ג אוי' כ"א. **מט) סע"י ג.** בלע מל"ס יצא. אבל לכתחלה לריך ללועסו דמעם מל"ס בעינין. רש"ב"ס פסחים קט"ז ע"ב. מ"א ס"ק י"א. ח"ו אוי' י"ז. פרי"ח. חק יוסף אוי' י"ד. ר"ז אוי' כ"ט. מ"ב אוי' כ"ט.

ן) **שם.** בלע מל"ס יצא. ואעפ"י שלא הרגיש טעם מל"ס בפיו כיון שנהנה גרונו ממנו ס"ז נקראת אכילה ר"ז שס. לא כן באוכל מל"ס מבושלה דלא יצא כמ"ס לעיל סו' חס"א סע"ז ד' משום דגם החך אינו טועם מל"ס. ועיין בדבריו לשם אוי' כ"ב.

נא) **שם.** דמעם מרור בעינין וליכא. דמשום הכי קפיד רחמנא למרר את פיו של אוכל זכר לומר מרור אה חייסו. רש"ב"ס שס. פ"ז סק"ט. מ"א סק"ב י"ב. ר"ז שס. **בן) שם.** ידו מל"ס יצא. וכו' ולא אמרינן דכיון דאין במרור זה מל"ס כלל מצטל למל"ס משום דכיון

דלא לעסו אינו מצטל טעם המל"ס. חו"ש שס. ב"י. לבוש. מ"א ס"ק י"ג. ר"ז אוי' כ"ז. אבל הלועס מל"ס ומרור כאחד לא יצא דמרור בז"ז דרבנן ומל"ס דא"ו ואח"כ מרור ומצטל ליה למל"ס. ובכ"כ מחיטב"ט דאכלינן בהחלה כל אחד בפ"ע ואח"כ לכורכן יחד דהא סני לכורכן יחד אלא הפעם שלא יצטל המרור למל"ס. מ"א שס. והוא מגמ' פסחים קט"ז ע"א. ועיין לעיל אוי' כ"ט.

גן) **שם.** ידו מל"ס יצא. משמע דאפי' אם המרור כרוך סביב המל"ס וממלא שהוא חולץ בין המל"ס לבית כבלועו אין בכך כלום. וכ"מ מפ"י רש"ב"ס שס על הגמ' והמ"מ פ"ז דין ב' וכ"כ הלח"מ שס. וכ"כ הפרי"ח. שו"ג אוי' כ"א. א"א אוי' י"ג ר"ז אוי' כ"ז. והטעם כחז שס הלח"מ דכיון דמעין

קאי ג"כ. ולא היו הפסק אלא במה דלא לריך ליה אבל במה שצריך כנין עול כרוך לא היו הפסק. פ"ז שס. וכ"ז לכתחלה כמ"ס בא"ו הקודם.

מא) **סע"י ב.** אם אין לו ירקות וכו' וטוב לחזר אחר שאר ירקות לאפוקי נפסיה מפלוגתא. פסחים קט"ז ע"א. לבוש. מ"א סק"ט. ואם אין לו שאר ירקות יקח דבר אחר שברכתו בפס"ח אפי' מין לפה. מ"א שס. חק יוסף אוי' ט' ועיין לעיל סו' הע"ג אוי' מ"ח.

מב) **שם.** יברך עליו בשיבול ראשון וכו' כחז מ"א סק"י דדוקא אם לוקח מאותו מין מרור שראוי לאכול חי מזכרין עליו בפס"ח אבל מה שאין דרך לאכלו חי כמו חמץ שקורין קרי"ן אין לברך עליו רק על אכילה מרור כמו בפלסלין שנה' בסו' ר"ב שאין מזכרין עליו יעו"ש. מיכו ח"י אוי' פ"ז חלק עליו וכחז כיון דע"י שיבול בחומץ וכח"ג מהאכל מזכרין עליו בפס"ח ועוד דברכה הסגנון אלו כדברכה המל"ס כמבואר לקמן סו' הפ"ד וע"כ כחז דמזכרין עליו בשעה שיבול בפס"ח ועל אכילה מרור יעו"ש. אמנם חק יוסף אוי' ט' השיב על דברי ח"י הנז' והסכים לדברי מ"א יעו"ש וכ"כ דעת א"א אוי' י"ד. וכ"כ הר"ז אוי' כ"ג. וכ"כ כחז דעכ"פ שכל זודאי לריך לברך עליו יעו"ש. ונראה דהכל לפי הענין דאם ע"י השיבול נאכל ע"י הדחק יש לברך עליו שכל ואם הוא מר ועפוף ציורין אין לברך עליו כלל רק על אכילה מרור ואם נאכל בריוח או יש לברך עליו בפס"ח ועל אכילה מרור וכמבואר לעיל סו' ר"ב סע"י ב' ובדבריו לשם אוי' ל"ד יעו"ש.

מג) **שם.** בפס"ח ועל אכילה מרור. דא"א לנהוג בזה כמו בשאר ירקות לאכול בלתי ברכה אכילה מרור ולברך ברכה אכילה מרור עד לאחר שיאכל כזית מל"ס דלאחר שמיאל כריסו ממנו איך יברך עליו אח"כ. פסחים קט"ז ע"א. ואף שמפסיק הרבס בין ברכה על אכילה מרור לסכומה מרור שאוכל אחר המל"ס אין בכך כלום כיון שמיד אחר הבכרה טעם מעט מהמרור הרי התחיל במל"ס ואין כאן הפסק בין הבכרה לחחלה עשיית המל"ס. חו"ש שס ד"ה מחקף. ר"ז אוי' כ"ב. מ"ב אוי' כ"ז.

מד) **ומשמע** מדברי חסו' הנז' דא"ל לאכול כזית בשיבול זה אלא עד לאחר אכילה מל"ס. וכ"כ הר"ז שס. מ"ב שס. ומ"מ אפי' אכל כזית מרור או יותר בשיבול שקודם אמירת הגדה אעפ"כ לריך לחזור ולאכול כזית אחר אכילה מל"ס לפי שהאכילה הראשונה אינה אלא כדי להסמיט החינוקות ובאכילה השנייה הוא שיואל י"ח מרור שכן היא המל"ס לכתחלה שלא ללכת י"ח מרור קודם שיואל י"ח מל"ס שנאמר על מל"ס ומרורים. ר"ז שס. והגם דדעת הרמב"ן במלחמות והר"ן והרשב"ן במאמר חמץ דף ל"ב שיבול א' עיקר מ"מ דעת חסו' הנז' שיבול שני עיקר וכ"כ דעת הרא"ש וכן הסכים ספור בסו' הע"ג וכ"כ דעת הש"ע והלבוש שלא להריכו חרוסת אלא לשיבול שני משמע דשיבול שני עיקר וכן הסכים הפרי"ח וכ"כ דעת האחרונים.

אם בלע מצה ומרור כאחד ידי מצה יצא ידי מרור לא יצא יואם ברכם בסיב ובלעו אף ידי מצה לא יצא לפי שאין דרך אכילה בכך: ד אכל מצה בלא כוונה ס כגון שאנסוהו עכו"ם או לסטים לאכול יצא ידי חובתו ע כיון שהוא יודע שהלילה פסח ושהוא חייב באכילת מצה אבל אם סבור שהוא חול או שאין זו מצה לא יצא: ה אכל בית

באר הגולה נ שם
ס ראש השנה כ"ט
ע פירות הר"ן שם
לפי מאי דק"ל
מלוח לרכיכות
כוונה פ טור בשם

בף החיים

מצה

הן) וכתב ה"ח דדוקא צמדי דאורייתא כגון חקיעת שופר ואכילת מצה אזלינן לחומרא ופסקינן דלא יאכל בלא מחכוין במקלח גאוניס אבל באכילת מרור שסוף מצה דרבנן צוה"ז אזלינן לקולא דאם אכלן בלא מחכוין יאכל כשאר הגאוניס החולקים יעו"ש. וכ"כ ח"י או ח"י. חק יוסף או י"א. אנוס הפרי"ח כחב דאין לחלק בין מצה דרבנן למצוה דאורייתא דבכולהו צמדי כוונה ואי לא לא יאכל דכל דהקון רבנן כעין דאורייתא חקון יעו"ש וסב"ד הר"ן או ח"ט וכתב וטוב לחוש לדבריו לחזור ולאכול מרור כוונה בלא ברכה. ועיין עוד מזה בדבריו לעיל סי' ס' או ז' יעו"ש.

טן) ואפי' למ"ד מצוה ח"ל כוונה ה"מ בסתם אבל במחכוון שלא ללמ"ד ח"ל או י"א. כ"כ הר"ן פי' דריש בשם רבינו שמואל והביאו ב"י סי' הקפ"ט. וכתב עו"ש ב"י בשם ר' יונה סוף פ"ק דברכות דאפי' מי שסובר דמצוה ח"ל כוונה ה"מ בדבר שיש בו מעשה אבל במצוה שהלוי באמירה בלבד ודאי לריך כוונה שהאמירה היא בלבד וכשאינו מחכוין באמירה ואינו עושה מעשה נמצא כמי שלא עשה שום דבר מהמצוה ובשם אהל מועד כחב העושה מצוה ואינו רואה ללמ"ד באוהה שעה לא יאכל. וכתב ש"כ רבתינו הלפרחים והרשב"א ז"ל. ובשם הרא"ה כחב שאפי' לוח שאינו רואה ללמ"ד ידי אוהה מצוה יאכל אלא שכח עליו ב"י דלא חיישינן לדברי הרא"ה צוה יעו"ש. וכ"כ הערי"ב צו"ה חפ"ט או' ה' בשם כמה פו' דלא כהרא"ה יעו"ש. ולמדנו מזה שצריך האדם ליתן דעתו בכל דבר מצוה שעושה שהוא עושה כדי לקיים מצוה בוראו שצוה על כך כדי ללמ"ד ח"ל דכ"ע ולקיים המצוה בשלימות ואפי' במצוה דרבנן יכוון לקיים מצוה הש"ח שאינו לשמוע דברי חכמים כמשה' ושמרת לעשות ככל אשר יורוך וכו' לא הסור מן הדבר וכו' וע"כ חוקנו לומר לשם יחוד וכו' קודם כל מצוה כדי לקיים המצוה בשלימות במחשבה ודיבור ומעשה והם כנגד נר"ן שהכפש נחקנה ע"י המעשה והרוח ע"י הדיבור וכשעשה ע"י המחשבה כמ"ש במקום אחר.

ס) שם. כגון שאנסוהו עכו"ם וכו' וכ"כ סיכא שכפאוכו ישראל לאכול כדי לקיים מצוה מצה די"א. כפוח חמרים ר"ה כ"ח ע"א. מ"ב או ל"ה.

סא) שם. אבל אם סבור שהוא חול וכו' לא יאכל. כיון שלא ידע כלל שהוא עושה מצוה וס"ה בלא כפאוכו עכו"ם ואכל מצה אלא שסבור שהוא חול או שאין זו מצה דלא יאכל כיון שלא ידע כלל שהוא עושה מצוה. כ"כ האחרונים. ועיין לעיל סוף או' ג"ז.

סב) שם. לא יאכל. משמעות הס"ו דגם בליל שני לא יאכל דאף דיו"ט שני דרבנן לא מחלונין ביה. ח"י או י"ט.

סג) סעי' ה. אבל בית מצה וכו' נכפס וכו' וס"ה בשאר מצוה דאם נמלך לולב בשעה שהיה שופט או שמע **(סד)**

דמעין המלוח הוא לא הוי הפסק יעו"ש. וכ"כ השו"ג שם בשם ראש יוסף דכיון דסמרו מלוחה הלילה הוא דרך אכילה הוא ולא הוי הפסק יעו"ש. אבל הפרי"ח כחב הטעם דכיון דחזרת מין מאלל הוא מין צמינו אינו חוץ. וכ"כ הר"ן שם. וע"כ כחב שם הפרי"ח דלאו דוקא מרור אלא ס"ה אם כרכה בשאר מיני אוכלין דבכל גוונא יאכל י"ח מצה יעו"ש. וטעמא דמסתבר הוא דלמס נקט כרכה בסיב לא יאכל ולא נקט דבר אחר אלא לומר דוקא סיב דאינו מירי דאכילה אבל כרכה צמדי דאכילה יאכל. וכ"כ מ"מ לפי שאין דרך אכילה בכך משמע ה' אם דרך אכילה בכך כגון פח ופירות שדרך לאכול ביחד אם כרכה בשם ובלע יאכל. וכ"כ ח"א שם דאם כרך המלח במרור או בשאר אוכלין משמע דלא אעפי' שלא ננט בגרונו יעו"ש. וכ"כ מ"ב או' ל"ג.

דן) שם. ואם כרכה בסיב וכו' סיב הגדל סביב הדקל. רש"י ורשב"ם בגמ' שם.

הן) שם. אף ידי מצה לא יאכל וכו' שסרי לא היה ממש צפוי לא זה ולא זה וכורק אכן לחמה דמי. רשב"ם שם. לבוש.

ו) שם. אף ידי מצה לא וכו' עיין להרב מש"ל פ"ה מה' יסודי החורה דין ח' שכח י' לחקור בזה דק"ל דכל איסורין שבחורה אין לוקין עליהן שלא כדרך הנאחן (כגון שעירב עממן דברים מרים) אם נאמר ג"כ צמ"ע דרמנא אמר האכל כגון מצה וקרבן פסח אם אכלן שלא כדרך הנאחן אם יאכל וסעלה דלא יאכל יעו"ש ועיין מ"ש עליו הח"א או' י"א והברכ"י או' ד' יעו"ש.

ז) סעי' ה. אבל מצה בלא כוונה וכו' ואע"ג דמצוה לריכות כוונה כמ"ש לעיל. סי' ס' סעי' ד' שהביא דעת הסוצרים לריכות כוונה באחרונה וכתב וכן הלכה וכ"כ ב"י לקמן סי' הקפ"ט ובש"ע שם. הטעם כחב צ"י בשם הר"ן דדוקא כ"כ יאכל שידע הוא שעכשיו פסח וזו מצה אלא שאינו מחכוין ללמ"ד כסבור חול הוא ואכל מצה או כסבור לאכול בשר ואכל מצה ודאי לא יאכל יעו"ש וכ"כ המ"מ פ"ו דין ג' וסב"ד ב"י וכן הם דבריו כאן בש"ע. וכ"כ הלבוש מיסו המ"א ס"ק י"ד כחב הטעם דצמדי דאכילה שאני שסרי אכל ונסה בכך ומס"ע אפי' ידע שהוא מצה ולא רצה לאכול ואנסוהו לאכול יאכל עכ"ל וסב"ד ח"י או' ח"י וחק יוסף או' י"א וכ"כ הר"ן או' כ"ח. ומ"מ נמצא דדעת האחרונים כפסק הש"ע דבכ"ג יאכל אבל הפרי"ח חולק והסכים כדעת הסוצרים דגם בכ"ג לא יאכל כיון שלא נחכוין ללמ"ד ולחזור ולאכול מצה מצה יעו"ש וסב"ד השו"ג או' כ"ג וכתב ואין קבלנו היראה הש"ע ומינה לא חזו יעו"ש. אמנם צמגן האלף סוף או' ג' כחב ד"ש להחמיר שיאכל פעם שניה בלא ברכה וכן בלא ידע שהוא פסח מ"מ יאכל שניה בלא ברכה דאין זו סברה מוכרחה יעו"ש.

באר הגולה
הרמב"ם זכריית'
בבב"ש השנה שם
צ זכריית' פסחים
קט"ו ק פסח שם
בגמ' ק"ב

מצה והוא נכפה בעת שטותו ואח"כ נתרפא חייב לאכול אחר שנתרפא לפי שאותה אכילה היתה בשעה שהיה פטור מכל המצות: וצ"אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית יצא ובלבד שלא ישהה בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס: (וע"ל סימן תר"צ ס"ג): ז ק אין חיוב

כף החיים

ש"מ דרשות הוא ולא חובס וס"ל דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל וק"ל צ"ג מדות שהחורה נדרשה שכל דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יאל אלא ללמד על הכלל כולו יאל מה שצ"ע רשות חף כל כז' רשות ולא נשאר חובס אלא צ"ל ראשון שנאמר בערב האכלו מצות. לבוש. והוא מגמ' פסחים ק"ך ע"ל יעו"ש. אבל מצ"ס איכ"ל באכילה מצ"ס כל ז' אע"ג דהיא רשות ואי צ"ע לא אכיל כלל. חשו' ח"ח"ס יו"ד ס"י קצ"א צ"ס החזקוני. פת"ע או"ל צ"ב.

ע"א ש"מ. אלא צ"ל ראשון בלבד. וכן שאין מצרכין על אכילת מצ"ס מליל א' ואילך ומצרכין לישב בסוכה בכל עת שנכנס לישב. לפי שמצ"ס מליל א' ואילך רשות וזה שאוכל מצ"ס אינו אלא מפני שאינו יכול לאכול חמץ כמו שהאכל בשר בהמה טהורה מפני שאינו יכול לאכול עמאס ואינו מצרכין אחר קדשנו לאכול כך שאוחס אכילה אינה אלא לצורך גופו ולהשביע רעבונו אבל אכילה בסוכה צ"ע אר"י ימים שמצרכין עליו אעפ"י שנמרו ע"ו מחג המנוח ומכאן ואילך נמי רשות מ"מ כיון שהשיבס אינה צ"ע גופו אלא קיום המנוח ראוי לצרכין עליו לישב בסוכה. כלבו ס"י ז' ח"י או"ל כ"ד. והר"מ כחצ' המעט לפי שאדם יכול צ"ע אר"י ימי הפסח לעמוד בלא אכילה מצ"ס ויהיה נזון בפירות משא"כ בסוכה שאינו יכול לעמוד בלא שינה ג' ימים והוא חייב לישן בסוכה ולעו"ל עכ"ל. והביאו השו"ג או"ל כ"ח ועיין עוד ברכ"י או"ל ו' מ"ש בזה ולקמן ס"י הר"מ.

ע"ב ש"מ. אלא צ"ל ראשון בלבד. ומ"מ חייב לאכול בכל סעודות יו"ט פה דעינו מצ"ס כדי לאכילת י"ח אכילה סעודה צ"ע ואוחס המחמירין שלא לאכול מצ"ס משום חשש חמץ כ"א צ"ל ראשונה לא יפס הס עושים כי חשש זה הוא רחיק ובספק ואלו חייב אכילה צ"ע הוי ודאי חייב וכמ"ס צ"ס אר"י פו צ"ס זה יעו"ש. ר"ח או"ל ג' ועיין בא"ו שאח"כ.

ע"ג ש"מ. אלא צ"ל ראשון בלבד. ומ"מ מחויב לאכול צ"ע פה אלא שיואל במצ"ס עשירס. הר"ן פ"ב דסוכה ובצ"ד מ"א ס"י זה ס"ק ע"ז ובס"י קפ"ח סק"ט. מיהו צ"ע ס"ד ס"י ל"ב כחצ' דבסמ"ק וא"ל סוכתו מכלן דאין חובס לאכול פה צ"ע יעו"ש וכ"כ ס"י לקמן ס"י הר"מ סק"י וכ"כ ס"י בסוכה דף כ"ז ע"ל ד"ס או צ"ע אכיל יעו"ש ובצ"ד ח"י או"ל כ"ג. וכבר נבדלו פלוגתא זו לעיל ס"י קפ"ח או"ל כ"ד צ"ע א"ס לא הצ"ע המאורע צ"ע א"ס צ"ע צ"ע לחזור יעו"ש. ומ"מ לענין אכילה פה ודאי צ"ע לאכול וכמ"ס צ"ע לקמן ס"י תק"מ ס"י א"י יעו"ש.

ע"ד ש"מ. אלא צ"ל ראשון בלבד. ואנו בנלוותנו דין לילה שנים כדון לילה הראשונה, ש"ג או"ל כ"ח ועיין לקמן ס"י הפ"ח ס"י ז' בהג"ס.

ע"ה ש"מ. אלא צ"ל ראשון בלבד. וכחצו ס"י בסוכה ש"ס ד"כ חזר צו דא"ס לא אכל מצ"ס צ"ע פסח אין לו השלומין צ"ע אר"י ימי פסח יעו"ש ונ"ל ללמוד מצ"ס דמי שלל

קול שופר או הניח חפולין וכיוצא לא יאל וצ"ע לעשות אוחס מצ"ס אחר שנתרפא. ש"ג או"ל כ"כ. וכחצ' ש"ס ד"ס אפ"י למ"ד מצ"ס א"ל כוונס יעו"ש. וכ"כ ספר"ח ומה שהקשה על הסוד עיין מה שיישב השו"ג ש"ס.

ס"ד ש"מ. ואח"כ נחרפא. בעוד לילה. לבוש. משמע דמ"ל מצ"ס זמנס כל הלילה וכ"פ הרמב"ם ר"ש פ"ו וכ"כ הכלבו ס"י ז' צ"ס ר' שמואל שקל"י ז"ל דאע"ג דאכילה פסח לא הוי אחר חו"ט משום הסח הדעה האוכל מצ"ס אחר חו"ט יאל מיהו צ"ס הר"י כחצ' דצ"ע לאוכלס קודם חו"ט כ"י אלעזר בן עזריאל וכחצ' דסמחמור הע"ב. ועיין לעיל ס"י הע"ג או"ל ע"ז שכתבנו דאחר חו"ט לא יצ"ע על אכילת מצ"ס יעו"ש. ועוד עיין לקמן ס"י הע"ז או"ל ו' או"ל יו"ד.

ס"ה ש"מ. חייב לאכול אחר שנתרפא וכו' ולא אמרינן הואיל ואידחי אידחי כיון שהזמן עדיין הוא

ולא הוי השלומין. ע"ז סק"י. ח"י או"ל כ"א. חק יוסף או"ל י"ב וא"ס נחרפא צ"ע שני פשיטא דואכל צ"ע שני. מש"ז או"ל יו"ד. ס"ו ש"מ. חייב לאכול וכו' וכחצ' בפסח מעובין או"ל רפ"ג ויראה שצ"ע לחזור ולצרכין ע"כ. ופשוט הוא דמה שאכל וצרכין צ"ע חלו"י ה"ס כלל ה"ס. ש"ג או"ל כ"ו.

ס"ז ס"ע"י. ו. וחזר ואכל כחצ' זית יאל וכו' היינו דצ"ע צ"ע אכל מצ"ס מן המוצהר לצ"ע כל הכו"ט כשהוא מרוסק צ"ע אחר וכן בכז"ס מרור. חס"ד ס"י קל"ט. ע"ז ס"ק י"א. ח"י או"ל כ"ב. ועיין לעיל או"ל ח"י.

ס"ח ש"מ. בין אכילה לחברתה וכו' אינו מרוקדק דצ"ע שלא יסבה מהחלה אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכדי אכילה פרס כמ"ס לקמן ס"י הר"ב מ"א ס"ק ע"ו. ח"י ש"ס. א"ר או"ל י"א. פרי"ח. ברכ"י או"ל ה' וע"ש מ"ס לדחות דברי חק יוסף שכתב לחלק בין הכ"ל לס"י הר"ב מכמה מקומות ש"ס ופ"ו יעו"ש. ר"ז או"ל ח"י מ"ב או"ל מ"ב. ושיעור כדי אכילה פרס ע"ש צ"ס הר"ב ס"ע"י ג' יעו"ש.

ס"ט ש"מ. יותר מכדי אכילה פרס. ודין זה ישנו בין בכז"ס של מצ"ס בין בכז"ס של מרור בין צ"ע ד' כוסות פרי"ח. ועיין לעיל ס"י הע"ב ס"ע"י פ' בהג"ס ובצ"ע ד"ס ל"ס או"ל ס"ח יעו"ש.

ע" ס"ע"י ז'. אין חייב אכילה מצ"ס אלא צ"ל ראשון בלבד. דכחצ' צ"ע בערב האכלו מצ"ס. אבל מכאן ואילך כל ימות הפסח א"ס יר"ס לאכול דבר אחר ולא מצ"ס כרשות בידו וצ"ע צ"ע לאכול חמץ אסורו כל ז' סקן כחצ' שבעה ימים שאור לא ימלא בצ"ע וכו' ואע"ג שג"כ כחצ' שבעה ימים האכל מצ"ס למדו רבוחינו באתה מ"ג מדות שהחורה נדרשה שאין הפסוק הזה לחובס נאמר אלא לרשות שצמקוס א"ל נאמר ז' ימים האכל מצ"ס ובמקום אחר נאמר ששה ימים האכל מצ"ס וז"ע שהצ"ע ע"ל וכו' וס"י יוס' כ"ז בכלל כ"ז ימים ה"ס בלאכול מצ"ס ואח"כ יאל ממנו שקראו ע"ל ולא חייב לאכול צ"ע מצ"ס

חוב אכילת מצה אלא בליחה הראשון בלבד. הגם ונסגו לעשות שלש מלות של סדר מעשרון באר הגורח
 זכר ללחמי חודש ועושים כסם סימן לידע איזה ראשונה או שנייה או שלישית ומניחים הראשונה עליונס והשני בלמע
 והשלישית בתחתונה לכריכה ואם שינה לא עכב(עיר בשם הרא"ש) ואיפין אותם ג"כ כסדר(כל זו ואבודרהם)
 ואם נשברם אחת מסן לוקחין אותה לשניה דבלאו הכי פירסין אותה (אגור): דואף בליחה הראשון
 יוצא בכזית. (ושעיר כזית ע"ל סימן תפ"ו):

תעו מנהג אכילת צלי בליד פסח. ובו ב' סעיפים:

א"מ מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלים מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין

גזירה

כף החיים

לספיקא עבדינן אין קפידא בדבר. חיי אוי כ"ו. חק יוסף
 אוי ע"ו. ר"ז שם אוי י"ד. ועיין לעיל סי' תנ"ח אוי ע"ו.
 פד) וכתב חיי אוי כיח דלדין דנוהגין לאפות מליח
 ספיקא דוקא אם נשברם שלישית מניחין אותה
 ספיקא במקומה אבל אם נשברם ראשונה מניחין אותה
 לשניה יע"ש אבל הא"ר אוי ע"ו כחז דאין לחלק דלזיה
 שנשברם מניחין הספיקא במקומה ודלא כחיי יע"ש.
 פה) וכל דברים אלו אינן אלא מנהג וזריזות לכתחלה אבל
 מעיקר הדין אי"ל לזכר כלל בכל דברים אלו.
 ר"ז שם אוי ע"ו.

פז) וראוי לעשות הג' מלות רקיקין וקטנים ולא עזים
 וגדולים שאין זה לחם עיני. כלבו בשם הראב"ד.
 צ"ו. לבוש. ועיין לעיל סי' ח"ס סמ"ו ד' בסגה ובדבריו לשם
 אוי מ"ד. ומי שאין לו רק ג' מלות לשני הלילות יח' לקמן
 סי' תפ"ב יע"ש.

פז) ואלף זילגה הראשון וכו' פי' אף זילגה הראשונה
 דחייב לאכול ד' זיתים מדרבנן ולא בכזית א'
 מדאורייתא. שו"ג אוי כ"ט.

חא) ואלא בכזית. ואם מסופק אם אכל כזית או לא
 ספיקא דאוי לחומר ולריך לחזור ולאכול אלא
 שיאכל בלא זכרה שאין זכרה מעכבה אף במלות דאוי שו"ג שם.

חב) ואלא בכזית. וכחז בחשו' שבות יעקב ח"ב סי'
 חיי שאם אין לו זילג פסח רק חלי זיה מלה
 אין חייב לאכול כלל דאכילה בכזית משמע וליח זיה מלה
 כלל יע"ש. וכ"כ צ"ו חיי סי' תפ"ב. וכ"כ המחז"ר אוי
 ד' בשם חשו' חכם אחד אבל הוא ז"ל האריך בזה ודעתו
 דקלח מליח איכא וזכר לדבר ממאי דק"ל חלי שיעור אסור
 מה"ש וה"ש דאיכא קלח מליח בחלי שיעור ולריך לאכול יע"ש
 והצ"ד השע"ת. וכ"כ בצרכ"י סי' תפ"ב אוי ד' וכ"פ בצפרו
 חיים שאל סי' י"ג דיאכל מה שיש לו בלא זכרה יע"ש ור"ל
 בלתי זכרה אכילה מלה אבל זכרה סמויא מצדך וכמ"ש לעיל
 סי' קס"ח סמ"ו פי' יע"ש. וכן בחשו' זנון עולם סי' י"ט האריך
 בראיות דבחלי שיעור דמליח יש בו ג"כ מליח יע"ש. והצ"ד הפ"ת.

חג) ואם אין ידו משנת כ"א לזית מלה או לזית מרור
 יקנה מלה ד"ח ואף ספק אי אכל זיה או לאו
 ומרור ודאי לא אכל לא מיבעיא למיד ספק מה"ש לחומר
 יקנה מלה אלא אף למיד מדרבנן עדיף ספק חורב מודאי דרבנן
 כבס"י הקל"ה של חקיעות ספק ומוסף ודאי יע"ש. אי"ל אוי ע"ו

א) סעי' א'. מקום שנהגו לאכול צלי וכו' ואשכנח מקום
 שנהגו שלא לאכול צלי הוא. פור. וכ"כ
 סלבוש

שלא אכל מלה זילגה פסח משום איזה אונס שסבב כשיאכל
 מלה אונו מצדך על אכילה מלה כיון שהוא רשות ואין לה
 חשלימין. חיי אוי כ"ד. א"ר אוי י"ג. ר"ז אוי ל"ג.

עו) שם. הגם. ונסגו לעשות וכו' כ"כ סטור בשם הרא"ש
 דנוהגין בלשכנו ולרפת לעשותן מעשרון וכו'
 מיכו צ"ו זיה מאיר מפקפק על המנהג ובכמה מקומות
 כסיום נשחקת המנהג. מ"ב אוי מ"ו.

עז) שם בסגה. זכר ללחמי חודש. ועוד לחם עני איקרי
 ועני מייחי עשירית האופה. דרשות מהר"ל בחוקין
 המלוח. חיי אוי כ"כ.

עח) שם בסגה. זכר ללחמי חודש. וע"כ טוב לזמלם שלא
 יכו המלות יותר מעשרון אכן אם ישנו ד' או
 ס' זילגים יותר אין לספיק. דרשות מהר"ל שם. חיי אוי כ"ו.
 ואם יש לו זילגים הרבה שאין מספיק לו שיעור חלה ילוח
 בשני כלים בכל אחת פחות משיעור חלה ומשני העסות יחקן
 ג' מלות. מהר"ו סי' קל"ג. כנה"ג בצג"ז סי' תנ"ח. חיי
 שם. א"ר אוי י"ד. ר"ז סי' תנ"ח אוי ו'.

עט) והמצה השניה יעשה יותר גדולה מהאחרות לפי
 שאריך לאכול ממנה כל אחד שני החיכות
 אחת בשעה סמויא ואחת בשעת האפיקומן. מהר"ו שם.
 כנה"ג שם. חיי שם. ר"ז שם. אוי יו"ד.

ף) שם. בסגה. ועושין בהם סי' וכו' ויש לסמן אצ"ג
 בקופות כלישכה. דרשות מהר"ל שם. מיכו בחשו'
 רמ"א סי' קי"ט כחז שאין לעשות אותיות להכירא משום
 מוחק יע"ש. והביאו חיי אוי כ"ו. וכ"כ בלבוש. ר"ז שם אוי
 ח' ומי"א אם כבר נעשו בהם אותיות אין לאסור לשברם
 בשנת וי"ט אם הם מהמלה עצמה וכמ"ש לעיל סי' תע"ג
 או קי"ח יע"ש.

פא) שם בסגה. ועושין בהם סי' וכו' וסוממים שיעשה
 בהם יהיו מהר"ו או מנקבים וכס"ג. לבוש.
 ר"ז שם. ורק שזכרו למחר מאד בעשייתן. ר"ז שם. ועיין
 לעיל סי' ח"ס סמ"ו ד'.

פב) שם בסגה. ואם נשברם אחת מסן וכו' אפי' השלישית
 דמשום הקדמה למליח לא יאפס אחרת. צ"ו בשם
 האגור. ע"ו סי' י"ב. ר"ז שם אוי י"ב.

פג) שם בסגה. ואם נשברם אחת מסן וכו' ובמדינות אלו
 נוהגין לעשות מהעיסה ד' מלות וקורין לרביעי
 מלה ספיקא כדי שאם יארע חקלה בא' מהם לוקחין אותה
 ואפי' דאין לעשות רק ג' כלחמי חודש אפשר שסומכין העולם
 כיון שנוהגין לעשות העיסה קלח יותר מעשרון ע"כ עושין
 מסיחרון מלה א' והעשרון עושין ממנו רק ג' מלות ועוד כיון

באר הגולה
ג' ס' ע"ד
ג' ס' ע"ד

בזירה שמא יאמרו בשר פסח הוא וכל מקום אסור לאכול שה צלוי כולו כאחד בלילה זה מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ וואם היה מחותך או שחסר ממנו אבר או שלק בו אבר והוא מחובר הרי זה מותר במקום שנהגו * הנה ולא יאכל ולא ישחט הרבה יותר מדאי
שלא

קף החיים

ציה"ש סיה לני חל עליו שם איסור ושבו אינו יכול להחירו ע"י צישול אך אם נחבשל אחר הכלים מצע"י לא נקרא על בשר זה שם איסור מעולם ומותר יעו"ש. עיקרו דר"ט ס"ו י"ט או י"ד. ונראה דלעתה לערך ושמחה י"ט יש להקל כדברי המ"א ודעמיה דללאו ואח"כ צישלו מותר כיון דעיקר איסור זה אינו אלא משום מכה.

ה) וכתב שם המ"א דצישלו ואח"כ עשאו צלי קדר לערך חולס קלה יש להקל. וכ"כ א"ר שם. חק יוסף שם. ר"ז שם. מ"ב שם.

ו) ב"ל דבר שבקדירה שיש בו מרק אעפ"י שלאח"כ מלטמק ולא ישאר לחלוטה של מרק אינו נקרא צלי אלא הצשול ומותר. ציה יהודה שם. מחז"ר או"ד ש"ע"ה.

ז) ש"ם מקום שנהגו שלא לאכול וכו' ואסור להם לשנות מנהגם ואף ציה"ס אחרים אינן רשאים לשנות מנהג אבותיהם ואף מי שצא לדור שם ממקום שנהגו לאסור אסור לו לאכול כמ"ש ס"ו חס"ה. ר"ז או"ד וצ"ח דבדבריו לשם או"ד ל"ה וא"י מ"א ודוק.

ח) ש"ם וצ"ח אסור לאכול שם צלוי כולו וכו' משמע דאפי' אם לא נלכס עם קרבו וקרעיו ביחד אסור וכ"כ מדברי הרמב"ם פ"ח דין י"א והלבוש. מיכו מדברי הטור ומור"ם ז"ל לעיל ס"ו חס"ט משמע דאינו אסור אלא א"כ ללאו עם ראשו וקרבו וקרעיו ביחד יעו"ש וכ"כ המש"ז או"ד א"י יעו"ש. אמנם לשון הצרייתא בפסחים ע"ד ע"א הוא כדברי הרמב"ם והש"ע וע"כ יש להחמיר.

ט) ש"ם וצ"ח אסור לאכול שם וכו' אבל ענל אפי' צלוי כולו מותר במקום שנהגו לאכול צלי. פרי"ח. י"א צ"ה"ט. ער"ה או"ד מ"ב או"ד י"ד.

י) ש"ם אסור לאכול שם וכו' ואין חילוק בין גדי לעז שיש בו חליה ואפי' צ"ב שנים או נקבה או בעל מוס דלא חזו לפסח אסור. הרשב"ץ דף ל"ג. ער"ה או"ד ג'.

יא) ש"ם שם צלוי כולו וכו' ומבואר בש"ס פ"י מקום שנהגו דמי שעצר והנהיג צ"י דורו לאכול גדיים מקולסוס צלוי פסחים מנדים אותו וכדשלתו להודוס אלמלא הודוס אחס גוזרני עליך ידויו ומבואר שם ומוכח בצווגיא זו שלפעמים אף מי שראוי לנדרתו מותר לנשאו פנים שלא לנדרתו אם הוא גדול בחורה כמו בחודוס או שמטיל מלאי לכיס ת"ח או אפי' גברא אלמלא כדאיחא שם צש"ס וכ"כ כשצב מחטאו אבל כששלתו לו וסחרו בו ועדיין עומד בצמרדו מנדין אותו צלי נשיאות פנים ולפעמים על עבירה גדולה מנדין אותו בצמר וכדאיחא צמו"ק דף י"ז גבי האו אלמלא יעו"ש. ח"י או"ד ג' וצ"ד הצרכ"י או"ד ג' ובזו"ד ס"ו שלי"ד או"ד מ"ט וא"י יעו"ש.

יב) וע"ד עיין בדבריו לעיל ס"ו חס"ה או"ד ו' ואכמ"ל.

יג) ש"ם שם צלוי כולו וכו' ואף צלי שני אסור ומ"מ לעיין נידויו י"ל דוקא צליל אי מנדין בגדי מקולס לא צליל שני. מש"ז או"ד א"י.

יד) ש"ם שם צלוי כולו וכו' וכל שזולס אחר חזות אסור לאכול

לבוש. מ"ז סק"א מ"א סק"א. ח"י או"ד צ"י חק יוסף או"ד א"י מש"ז או"ד ר"ז או"ד ח"י ח"א כלל ק"ל או"ד ט"י מ"ב או"ד א"י ואף צליל שני אין אוכלין. א"ר או"ד צ"י מש"ז שם. ח"א שם. מ"ב שם. ובאלו הארצות שאין נוהגין לאכול צלי פסחים אסור גם צליל ע"ז אייר ואף אצל כיון דצמנכסא הילא מלחא אמרינן דלא נהגו רק צע"ז צניסן. מ"מ גדי. מקולס דאסור בכל מקום איסורו הוא אף צליל ע"ז אייר. הנהגות הרש"ש פסחים י"ג ע"א לפי הא"י שכתבו הח"י יעו"ש.

ב) ש"ם צליל פסחים. דייק לומר צליל לרבות ליל שני שנוהגין בו כמו צליל א"י ופ"ל ח"ב או"ד א"י ובענין סימנים כתב בחש"י ציה יהודה ס"ו כ"א דצמקוס שנהגו שלא לאכול הוא צ"ח צלילס וצ"ח ציוס דלא צעינן דוקא דומיא דאכילה פסח ממש וס"י וכן קבלתי ממורי הרב ז"ל שאיסור צלי לדין צשני ימים ראשונים צ"ח צלילס צ"ח ציוס וכן לריך לנהוג ולהנהיג יעו"ש. וכ"כ דף ק"ח ע"ג ס"ו ע"ו והסכים עמו הרב חסדי דוד פ"י החוספחא. צפ"צ דבילס יעו"ש.

והצ"ד הצרכ"י או"ד א"י וצמפרו מחז"ר או"ד א"י וח"י שאל ח"ב ס"ו ל"ה או"ד פ"ט ובער"ה או"ד א"י יעו"ש. ומיכו כזר כחצו לעיל ס"ו חע"ג או"ד ס"ג דדעה כמה אחרונים כדברי מ"א וכ"כ דעה מור"ם ז"ל צדי"מ דציוס מותר לאכול כיעו"ש.

וכ"כ לשון הסנה דנקט לילי פסחים משמע דאף במקום שנהגו שלא לאכול אינו אלא צלילת וכו"כ השו"ג או"ד ג' דציוס מותר בכל מקום דהפסח אינו נאכל אלא צלילס ואין לגזור ציוס אצ"ו לילס כיון שעיקר איסורו אינו אלא מנהג וכן המנהג עכ"ל. וכ"כ הנכ"ס או"ד צ"י דמוכח מהחמיות כל הפ"ו דציוס שרי וכתב על דברי ציה יהודה ס"ו דראיותיו אין מכריעות ואפי' אם נהגו נמי לא היו מנהגא וס"י כי נמי נמא דאין להקל במקום שנהגו איסור מ"מ פשוט דאין להנהיג איסור בעיר חדשה וכ"כ במקום שנהגו היחר כיון דעיקר הדבר הלוי במקומות מאי דכסוג נהגו יעו"ש. ומנהג אומיר יע"א שלא לאכול צלי צ"י לילת של פסח ויוס א"י לצד וציוס צ"י אוכלין כמ"ש הרב צה"י כנסיות צס"י זה יעו"ש. ר"ח או"ד א"י.

ג) ש"ם צליל פסחים אוכלים. מיכו בשר שמניחים על השלתן זכר לפסח אין אוכלים אותו צלילי פסחים אף במקום שנהגו לאכול צלי כמ"ש לעיל ס"ו חע"ג או"ד ס"א יעו"ש.

ד) ש"ם מקום שנהגו שלא לאכול וכו' וללאו ואח"כ צישלו מותר אבל צישלו ואח"כ עשאו צלי קדר אסור

מפני מראית העין. מ"א סק"א. ח"י או"ד צ"י א"ר או"ד צ"י מיכו הני"ן מחיר צליל קדר וכ"כ הזכ"ל צשס לקט הקמה דף מ"ד ע"ד יעו"ש והפרי"ח כתב לאסור צ"ח צישלו ואח"כ ללאו וצ"ח צליל ואח"כ צישלו יעו"ש. וכ"כ ציה יהודה דף ק"ח ע"ג ס"ו ע"ו צשס רבו ז"ל. וסביאו המחצר או"ד צ"י וכ"כ חק יוסף או"ד א"י על דברי הפרי"ח ס"ו דנראה דצ"ח צליל הר"ז או"ד ד"י פסק כדברי מ"א דללאו ואח"כ צישלו מותר. וכ"כ בחש"י ציה יעקב ס"ו כ"ד. וכ"כ מדברי ח"א כלל ק"ל או"ד ט"י וכ"כ מ"ב או"ד א"י וסר"ב י"ס ישכר צפ"צ דין ע"ו כתב להכריע דאם

שלא יאכל האפיקומן על אכילה גסה או ישחכר וישן מיד (מסרי"ג): ב ד אפי' בשר עגל ועוף כל דבר ששטען שחיטה אסור לאכול צלי במקום שנהגו שלא לאכול צלי' סגס נוכגים בקלח מקומות לאכול בסעודה זינים זכר לאבלות ונראה לי הטעם משום שליל השטה באב נקבע בליל פסח ועוד זכר לחורבן שהיו מקריבין קרבן פסח ויש נוכגין שלא לאכול שום עבול בלילה רק ב' עבולים שמוסר בסדר (מסרי"ג);

תע"ו דיני אכילת האפיקומן. ובו ב' סעיפים:

א "לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה בזית כל אחד זכר לפסח הנאכל"

בף החיים

ק"ל או ע' ו"ח"כ רשאי ללנות זינס ולאכול בליל א' מש"ז או ג' ועיין לעיל ס' הע"ג או ס"ט.

כב) ש"ם. אסור לאכול צלי וכו' ומבשל אף באס עשו מנהג שלא לאכול מנהג שעות הוא ומצטנן משמחה וי"ע ורשאי להחיר בפניהם. א"ל או ג'.

כג) ש"ם בכה. לאכול בסעודה זינים וכו' וגם נכון לאכול דגים ומה גם כשחל בשבת. ופ"ל ח"ב בס"י זה או ב' ובס"י הע"ג או ה' ועי"ש כמה פעמים לזו ועי"ש. ועיין לעיל ס' הע"ג או ז"ן.

כד) ש"ם בכה. זכר לאבלות. וכחז סרו"ח או ב' דמשמע בס"ח שלא יאמר בפירוש כן משום דרכי האמרו.

כה) ש"ם בכה. משום שליל ט"ב נקבע בליל פסח. פ"י כמו שחל יום א' של פסח ויהיה לעולם באותו יום ט"ב וס"י על מלוח ומרורים יאכלוהו וכמ"ס לעיל ס' הכ"ח סעי' ג' בסדר לקביעות המועדים א"ח ב"ס וכו' ועי"ש ולפ"ז בליל שני אין צורך לאוכלם אכן לטעם ב' יש לאוכלם גם בליל שני. ועיין לעיל ס' הע"ג שהיו מקריבין ק"פ ועכשוו בעל ועוד טעם משום דביכז הרגוהו זיעא דבעא רחמנא לפרקינן וזכו הטעם לביצים שעל הקערה. ח"י או ו' ועיין לעיל ס' הע"ג או כ"ג.

כו) ש"ם בכה. ועוד זכר לחרבן וכו' והמש"ז או ג' כחז הטעם בשס יד יוסף פ' חולדות כי אברהם אבינו וכו' מה בע"פ ומשו"ה אוכלים זינים זכר לאבלות ועי"ש. וכגרי"א כחז עוד הטעם מפני שעושין אותו זכר לחגיגה כמ"ס לעיל ס' הע"ג סעי' ד' וצריך לאכול ומה שאין אוכלין אה הזרוע לפי שעושין אותו צלי ואין אוכלין צלי ויולאין באפיקומן שאוכלין עכ"ל. ולפ"ז יש לאכול אותה זינס שהייתה בקערה לזכר קרבן חגיגה ויש טהגין לומר בעה אכילה הביאס זכר לקרבן חגיגה.

כז) ש"ם בכה. שהיו מקריבין ק"פ. ומחאבלין ע"ז. ולפ"ז יש לאכול גם בליל שני וכמ"ס לעיל או כ"ה וכ"ה לפי הטעם שהיו זכר לקרבן חגיגה. ומ"מ לכל הטעמים אינו אלא לזכר בעלמא ודלא כהסמון שחושבין זה למלוח ומכח זה ממלאים כריסם עד שאוכלים אפיקומן על אכילה גסה ולכן צריך אדם לידע בנפשו. ח"א כלל ק"ל או ט'.

כח) ש"ם בכה. רק ב' עבולים וכו' ומה שמוצלין גם סמרור שעל הכריס בחרוסה אין זה עיבול ג' דאין עושין כן אלא משום ספק ושיניס נחשבים לאחד. ע"ז ס' הע"ה סק"ו.

א) סעי' א. כזיה כל אחד זכר לפסח וכו' וכב"ח כחז משום דלכר"א"ש אין אכילה זו אלא זכר לפסח ולא לשם

לאכול מצע"י ג"כ אבל בשר צלי במקום שאין אוכלין דוקא בלילה הא מצע"י מותר לאכול וכ"ס לללות דלא קבלו עלייהו רק אכילה בלילה לאסור. מש"ז סס.

יד) ש"ם. ואם היה מחוהך. ר"ל כשלא אוחו היה מחוהך או אפי' כשהוא מחובר אלא שנתהך אבר א' מגופו קודם הלליה (ואפי' ללא אללו. גמ') או ששלק בו אבר א' כשהוא מחובר ואח"כ ללא אוחו כולו כאחד הואיל ואינו דומה ללליה הפסח ה"ז מותר במקום שנהגו לאכול צלי בלילה הזה. ר"ז או ב' מ"ב או ד' וא"ו ס' ועיין עוד מזה לעיל ס' הס"ט או ו"ד.

טו) ש"ם בכה. על אכילה גסה. ופירשו הח"י (נזיר כ"ג ע"א) דהרי גוויי אכילה גסה הן אחת שנפשו קאס מלאכול ועל אותה אכילה פטור בזיכ"י ויש אכילה גסה שאינו מחאוס לאכול אך יש בה טעם ועל אותה אכילה קאמר בגזיר שאם אכל אה הפסח לשם אכילה גסה לא עבד מלוח מן המוצר. והא דפסח נאכל על השבוע היינו שמחאוס לאכול קלח. ב"ח רס"י הע"א. מ"א סק"ב.

טז) וכשאוכל האפיקומן לא יסיה לו עורה דאמר בגזיר (כ"ג ע"א) אכל מלח (צ"ל פסח) לשם אכילה גסה עליו כתיב ופושעים יכשלו בס. רוקח ס' רפ"ג. ב"י ס' הע"ז. מ"א סס. ואם אכלו ממש אכילה גסה לא ילא. רוקח סס. וסיימו אס קץ במזונו שפטור על אותה אכילה בזיכ"י כמ"ס בא"י הקודם ובס"י חר"ב סעי' ו' וכ"כ מ"א סס. ח"י או ד' א"ר או ג' חק יוסף או ב' ר"ז או ה' מ"ב או ו'.

יז) נמצא ג' מיני אכילות. א' מחאוס לאכול במ"ע מלוח מן המוצר. ב' שאין מחאוס ואינו קץ וילא י"ח ולא מן המוצר ובא"סורין חייב. ג' קץ במזונו י"ח לא ילא ובא"סורין פטור. א"ל או ב'.

יח) ש"ם בכה. על אכילה גסה. וגם בליל שני יש לחזר לאכול לחיאבון. ח"י סס. ועיין לקמן ס' הפ"א סעי' ב' בכה.

יט) ש"ם בכה. או ישחכר וישן מיד. והניח בחושפח חייב אדם לעסוק ב' פסח כל הלילה. ביאורי סגרי"א. והלבוש כחז הטעם שלא ישן מיד ולא יוכל לגמור הכל. **ד) סעי' ב.** אפי' בשר עגל ועוף וכו' שאין הפסח בא מכס לפי שהעולם יטעו בין צלי לללי ויבואו להחיר גם בשר צלי מכבשים ועזים כיון שהכל מין בשר הוא. ר"ז או ג' מ"ב או ח'.

כא) ש"ם. כל דבר ששטען שחיטה וכו' אבל דגים וזינים ללויים מותרים. עי"ש או ב' ט"ז ומ"א סק"ג ח"י או ה' א"ר או א' חק יוסף או ג' ר"ז סס. ח"א כלל (ע)

באר הגולה הנאכל על השובע בויאכלנו בהסיבה ולא יברך עליו ג' והא זהיר לאכלו קודם חצות.

ויקדים

ב' זיכורו לט"ו בסי'

חט"ז סט"ו ז' : ג מימלא דרבה אליה דרביע קיכוכחב הראש שכונ להחמיר וט"פ

קף החיים

ט) שם. ויהא זכיר לאכלו קודם חצות. משום דבענין אכילה פסח איכא פלוגתא דלרי"א בן עזריה אינו נאכל אלא עד חצות ולרי"ע כל הלילה ואמר רבא אכל מלא זבחי אחר חצות לרי"א בן עזריה לא ילא י"ח משום דאיחקש לפסח דכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו כדאיתא בפסחים ק"ך ע"ב יעו"ש. וכיפ סמ"ג וסמרדכי בסדר האחרון. וכיפ בפסקי חו' פסחים או' של"ד וזכחים או' ל"ג דהאכל מלא אחר חצות לא ילא י"ח. אבל הרמב"ם פסק ריש פ"ו שזמנה כל הלילה. והרא"ש כתב נכון להחמיר ברי"א דאפשר דרי"ע מודה להרחיק אה האדם מן העבירה באיסור דאו' וכן היה נוסח ר"ח ז"ל למחר לאכול אפיקומן קודם חצות עכ"ל וכי"כ הר"ן בסוף פ"ב דמגילה שצריך לזכור שלא לאכול מצה מלא בלילי פסחים אחר חצות יעו"ש. והב"ר צ"י וכך הם דבריו כאן בש"ע. וכי"כ הלבוש. וכי"כ הפרי"ח. ר"ז או' ו' ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' י"ג. ועיין לקמן או' י"ב.

י) ונראה דמי שאירע לו אונס שלא יכול לאכול פרוסה סמוכה עד חצות לא יברך על אכילה מלא דסב"ל ואם החשיך לו עד סמוך לחצות יקדש וישתה כוס ראשון ויעול ידיו ויברך סמוכה ועל אכילה מלא ויאכל וסגרה יאמר אחיכ ויברך גם על הסמור חיכף קודם חצות קודם אמירת הגדה דגמ"ה. ועיין לעיל ס"ו חט"ה או' ס"ד וס"ו חט"ג או' ע"ז. ולענין ברכה הגדה דכיינו ברכה גאולה אם יכול לומר אחר חצות עיין פ"ה שנסחפק בזה ע"פ מ"ש מ"א בסי' חט"ה בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שמלא וכי' ואחר חצות הוי ספק אם הוא זמן מצה ונראה דעחו שאין לברך משום סב"ל יעו"ש ונראה דהגם דיש להשיב על דבריו מ"מ כיון דק"ל דברכות אונס מעכבות וסב"ל יש לומר אוחס בלא שו"מ.

יא) שם. ויהא זכיר לאכלו קודם חצות. ע"פ שחל בשבת וישן וחלם חלום שמחפנה חצי היום כמ"ש מור"ם ס"ו רפ"ח לא יחטט חצי הלילה אלא יעשה הסדר באופן שיאכל האפיקומן קודם חצות. בית יהודה ס"ו ג"ב. ברכ"ו או' א' ש"ע"ה.

יב) שם. ויהא זכיר לאכלו קודם חצות. וסיימו זכירות הוא שיאכל קודם חצות הא עבר ויאל אחר חצות דמירי ספיקא לא נפקא. ח"א או' א' שו"ג או' ד' יפ"ל ח"ב או' ג'.

יג) ומי שאין לו מצה חוץ החמוס אינו יכול לילך חוץ לחמוס וע"י אמירה לעכוס שרי ואפשר אף שלא יאכל כ"א אחר חצות. מש"ז או' א'.

יד) שם. צה"ה. שגם הסלל יקרא קודם חצות. כי"כ הר"ן ס"פ ע"פ וספ"ב דמגילה והב"ר צ"י. וכי"כ הרשב"א בשו"ת ס"ו חמ"ה בשם החו' וכי"כ באו"ח דפ"א ע"ג או' ל' וכי"כ הלבוש. ר"ז או' ו' ח"א ש"ס. וסטעס לפי שק"פ ענין הלל באכילתו כמ"ש בפסחים ל"ב ע"א וא"כ כמו באכילה אפיקומן שהוא זכר לק"פ צריך להקדים קודם חצות ס"ה בהלל שנאמר באכילתו. ואחיכ ראויה שכי"כ שו"ג או' ה' מיסו בחו' ספ"ב דמגילה כתבו דבהלל של אחר אפיקומן אין להחמיר

לשם חובת אכילה מלא ולפרש"ם היא משום חובת מלא שנאכלת עם הפסח ע"כ לרי"ך צ' זיחוס ולא שגי חז"ה א' לאפוקי נפשיה מפלוגתא עכ"ל. וכי"כ בסי' חט"ג. וכי"כ דדרשה מהר"ל ה' אגדה דצריך לאכול כשעור שני זיחוס משום חיוב מצה ואם לא יוכל לאכול כולי האי מ"מ לא יפחות מלאכול חז"ה יעו"ש והב"ר ס"ב שם בסי' חט"ג אלא שכח על טעם חז"ה דמהר"ל דאין לו יסוד אלא עיקר הטעם לאפוקי נפשיה מפלוגתא יעו"ש. וכי"כ הסכמה האחרונים דלכתחלה יש לאכול צ' זיחוס ואם לא יוכל לא לפחות מכו"ח ונשארו אוכל רק חז"ה וכו"ן זכר לפסח כפסק הש"ע וכי"כ בן אי"ח פ' לו או' ל"ה. ועי"כ יש נוסגין לומר כשאוכלין אפיקומן זכר לקרבן פסח שהיה נאכל על השבע.

ב) שם. חז"ה לכל אחד וכו' וגם הנשים חייבות בזה כמ"ש לעיל ס"ו חט"ג סט"ו י"ד יעו"ש.

ג) שם. זכר לפסח הנאכל על השבע. ומה שס"ו אוכלין אותו באחרונה ולא בחוץ הסעודה סיינו משום שיטאר טעם פסח ומלא בפיו ועוד טעם אחר כדי שלא יבא לירי שצורה עלם דכתיב ועלם לא תשברו בו ואם ס"ו אוכלין אותו בעודם רעבים ותאזנים לאכול ס"ו באים לירי שצורה עלם. לבוש. ועיין לקמן רס"י חט"ח.

ד) שם. זכר לפסח וכו' עיין מ"ש בזה לעיל ס"ו חט"ג או' קכ"ג קחנו משם.

ה) שם. על השבע. עיין לעיל ס"ו חט"ו סט"ו א' בהגם ובדבריו לשם בס"ד.

ו) נהגו בני עלייה דמסירין מאכילה מלא זו של אפיקומן ומניחין בצחי יד של בגדי כרורות בשמלוחם אל חיקם לשמירה לחיוב מצה ויורדי הים באניות כאשר המה ראו סער גדול צים יפילו מן המלא של אפיקומן אשר בחיקם אל הים ויעמוד הים מזעפו כמ"ש בסי' דרך ישרה דפי"ג ע"ב ובסי' חיים לראש דע"ז ע"ב. יפ"ל ח"ה או' א' ויש נוסגין לשבור חתיכה מאפיקומן ולנקוב אותה ותולין אותה ואין בה חשש איסור מה שמנקבין אותה ביו"ט. וכי"כ מ"א ס"ו ח"ק סק"ז ח"ו או' ג' ר"ז או' י"א. ומ"מ לכיון נקב משולם או מרובע אסור ביו"ט מש"ז או' א'. ועיין עוד לקמן ס"ו ח"ק או' ל"ג.

ז) שם. ויאכלנו בסיסבס. מדברי הרמב"ם לא משמע כן וס"ו משמע בירושלמי דכוח של אפיקומן דכבר ילא

לא צעו ססיבס ויש לסמוך ע"ז דיעבד. פרי"ח. ר"ז או' ד' מיסו ססי"ג או' צ' כתב דאם נזכר קודם צה"ה כיון שאין כאן משולב ברכה לבטלה יחזור ויאכל חז"ה בסיסבס כהלכתא ללאח ידו הראש והמרדכי וסעור והשי"ע וכתב וכן עיקר יעו"ש. אבל ח"א כלל ק"ל או' י"ג כתב דאם אכל האפיקומן בלא הסיבס יש לסמוך על ספ"ו דס"ל דלא דהא אסור לאכול צ' פעמים אפיקומן יעו"ש. ועיין לעיל ס"ו חט"ג סט"ו ז' ובדבריו לשם או' מ"ה וא"ו מ"ט ודוק.

ח) שם. ולא יברך עליו. שאינו אלא זכר לקרבן בעלמא וס"ו אינו קרבן. לבוש. והפרי"ח. כתב לפי שכבר בירך על אכילה מלא הא לאו הכי צעו לברוכי ודלקמן בסי' חט"ג עכ"ל. ועיין ב"ח. ועוד עיין לעיל ס"ו חט"ה או' ח' וא"ו ע'.

(ויקדים עלמו שנס סהלל יקרא קודם חלוח) (ר"ן פ' ע"פ וספ"ג דמגילה): ב אם שכח ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד שנשל ידיו או שאמר הב לן ונברך אוכל אפיקומן דבלא ברכת המוציא ואם לא נזכר עד שבירך ברכת המזון האם נזכר קודם שבירך בורא פרי הגפן ישול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן (ויחזור ויברך ברכת המזון ויברך בפס"ג וישחס הכוס) (בית יוסף).
 וואם לא נזכר עד אחר שבירך בורא פרי הגפן לא יאכל האפיקומן ויסמוך על מצה שאכל בתוך הסעודה שכולן שמורות הן משעת לישנה יאכל במקום שנהגו לעשות שימור למצת מצוה משעת קצירה אפילו לא נזכר עד אחר ההלל ישול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן. סנה ויחזור ויברך על הכוס ואין לחוש במה שמוסיף על הכוסות (השוכה הראשית כלל כ"ד) ואם נאבד האפיקומן יאכל כוח אחד ממנה שמורה אחרת (רוקח):

שלא

כף החיים

אפשר לומר דמעיקרא הכי חיקון שכוס ג' יהא שוחכו לאחר גמר האכילה. ז"ח.

ד) שם. לא יאכל האפיקומן וכו' מפני שהיה צריך לברך בפס"ג על הכוס אחר שיברך בהמ"ז שניה ומלא מרבה בכוסות. עור בשם ראב"ה. מ"א סק"ד. ח"י או' ד' מ"הו כ"מ ור"י ורשב"א והראב"ד כחבו דלכול כוזה ומברך בלא כוס. וסב"ד מ"א שם וכחז דמי שאינו נזכר כלל הכנס ומברך לפעמים בלא כוס אף עתה יאכל אפיקומן בלא כוס. וכ"כ ח"י ש"ס. פרי"ח. חק יוסף או' ה' ר"ז או' ח' ה"א כלל ק"ל או' ע"ז. וכ"כ השו"ע או' ב' על דברי הש"ע סוף היינו למ"ד דבהמ"ז ענינה כוס אבל למ"ד דאינה ענינה כוס הרי יכול לברך בהמ"ז בלא כוס. וכ"כ זב"א ור"י הגר"א. אבל הא"ר או' ב' כחז אע"ג דבס"י קפ"ב י"א בהמ"ז אינה ענינה כוס מ"מ סתמו הש"ע והלבוש ופסקו ככל דבהמ"ז לריבה כוס דמעיקרא נחקן שכוס ג' לאחר גמר אכילה כמ"ס המרדכי וכ"מ בלבוש בשם הר"ם וש"ס"ג ור"א"ז ודלא כמ"א יעו"ש עכ"ל. וכ"כ ב"ד ס"י רנ"ט. שו"ג או' ח' וכ"כ המאמר או' ג' וע"כ כחז שם המאמר דאין לזוז מספק הש"ע.

א) שם. ויסמוך על מצה שאכל בחוך הסעודה וכו' ואעפ"י שלא אכל מצה לבסוף אלא פירות ומיני קטניות אין זה מעכב שלא אמרו אלא אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן אבל לא אמרו שאם הפטירו שעושין פסח שני ולא עדיף אפיקומן מפסח. ז"י בשם הרד"א. מ"א סק"ס. ח"י או' ה' חק יוסף או' ז'.

ב) שם. שאכל בחוך הסעודה וכו' אבל אם לא אכל בחוך הסעודה אלא מצה עשירה או לא אכל כלל צריך לחזור ולאכול כוזה אפיקומן ולא נפיק בכזית של מוציא וכזית של אכילה מצה. פרי"ח. וכ"כ ב"ד ס"י רנ"ט בשם כמה פ"י יעו"ש. וכ"כ המש"ז או' ב' ומשמע בהשו" ב"ד הנו' דהגם שאכל כוזה המוציא וכזית של אכילה מצה וכורך כל שלא אכל בחוך הסעודה לא יאכל וצריך לחזור ולאכול כוזה אפיקומן יעו"ש. ומיכה חק יוסף או' ו' כחז דיו"א בכזית שאכל בראשונה. וכ"כ השו"ג או' ע' ונראה דסיכא דאינו האב כיב לאכול יש לסמוך ע"ז. ועיין לעיל או' ע"ז.

ג) שם. אבל במקום שנהגו לעשות שימור וכו' לאו דווקא ה"ס יחיד שנוכח אה עלמו לעשות שמורה משעת קצירה דינא הכי. חק יוסף או' ה' וכ"כ ח"י או' ו' על שם הלבוש. מש"ז או' ב'.

ד) שם. משעת קצירה. ס"י המלה של מצה שומרים משעת

כיכ ספרי מדרבנן הוא. וסב"ד ח"י או' ג' חק יוסף או' ג' חק לפ"ד ר"ז במדרש תהלים ס"י קי"ג צ"פ כללויס כללו עבדי ה' נראה דטפי עדיף לקרות אה סהלל מחלוח ואילך כיעו"ש. וכ"כ מדברי הזו"ס"ק פ' בהעלותך דקמ"ט ע"א וסובא בולקוט ראובני פ' ב' דפ"ד סע"ג ורע"ד יעו"ש. יפ"ל ש"ס. ומ"מ כיון דאינו אלא טפי עדיף ויש מחמירין לכתחלה יש לזכר כדו ללחא חליבא דכ"ע. ואם איתר עד אחר חלוח מ"מ יאמר יסללך בחתימה בצרכה. כיון שלמח ס"י כ"ב.

טו) סע"י. ב' אוכל אפיקומן בלא ברכת המוציא. והגם דברס"י קע"ח י"א דאם איתר כז לן ונברך כו' ה"סח הדעה ואם ירצה לאכול צריך לחזור ולברך וכ"ש בנפול ידיו דלכ"ע צריך לחזור ולברך כיעו"ש שאני סכא כיון דאפיקומן מצוה דרמיא רחמנא עלן איכא למימר אחכא דרחמנא סמכינן. עור בשם ס"ר פרץ. וכ"כ הגמ"י בשם סמ"ק וסב"ד ז"י. מ"א סק"ב. ואע"ג דכחז סטור על דברי ס"ר פרץ הנו' דלא נכירא לאיחא הראשית ז"ל וכ"כ בשם ראב"ה דצריך לחזור ולברך המוציא מי"מ פסק הש"ע כהר"ף וסמ"ק משום סב"ל. וכ"פ הלבוש כדברי הש"ע. וכ"פ הר"ז או' ז' ח"א כלל ק"ל או' ע"י. אלא שכתב שם הר"ז דזכר ליטול ידיו בלא ברכה קודם אכילה אפיקומן כמ"ס צס"י קע"ט עכ"ל והגם דלפי הטעם דאחכא רחמנא סמכינן לא הו' ה"סח הדעה ונפילה גמי לא צריך מ"מ כיון דיש חולקין בזה כמ"ל לענין המוציא אמרינן סב"ל ואין לברך אבל לענין נפילה יש ליטול בלא ברכה כדו ללחא חליבא דכ"ע. ועיין לעיל ס"י קע"ט או' ד'.

טז) שם. אוכל אפיקומן בלא ברכת המוציא. ובעל העיטור כחז ש"א"ל לחזור כלל ויולא בכזית שאכל בראשונה אעפ"י שאכל ד"א אחריו. וסב"ד הטור. וכחז סב"ח וכ"ה דעה ר' קלוגימוס וכן הסכים רש"ל יעו"ש. וסב"ד המ"א סק"ב ומחסי"ש. אמנם הסכמה האחרונים כפסק הש"ע כמ"ס זאו' הקודם וס"י ק"ל.

טז) שם. יטול ידיו וכו' דכיון שבירך בהמ"ז אסח דעחיה כמ"ס רס"י חע"ס. מ"א סק"ג. ערי"ה או' ב'.

טז) שם. יטול ידיו. ויברך על נט"י. ר"ז או' ח' אבל הא"א או' ג' כחז דיוטול בלא ברכה ובפרט היכא שידע שלא הסיה דעתו שלא יברך עכ"ל וסב"א מ"ב או' ט' וכחז גשער ה"יון ונראה היכא שידע שלא הסיה דעתו גם הר"ז מודה שלא יברך.

יט) שם. הגה. ויחזור ויברך בהמ"ז ויברך בפס"ג וכו' והא דאינו מברך על כוס זה אחר בהמ"ז הראשון

באר הגולה
א משנה פסחים
ק"ז. ב זיינתיו
לעיל סימן תע"ג
סעיף ג' ג משנה

חזור לאכול. בני חבורה שישנו מקצתן בתוך הסעודה חוזרים ואוכלים נרדמו כלם ונעורו לא יאכלו נתנמנמו כלם יאכלו. הגם וכל זה אינו אלא שישנו לאחר שהחילו לאכול האפיקומן אבל שינס קודם לזה לא הוי הפסק (עור ורבינו ירוחם):

תעמ ברכת המזון על כוס שלישי. ובו סעיף אחד:

א "אחר כך מוזגין לו כוס שלישי ומברך עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן ושותהו בהסיבה ולא יברך אחריו ולא ישתה יין בינו לכוס רביעי. הגם מיסו מכוס שלישי

קף החיים

שינס הפסק וכמיס אחר זה בנס ובדבריו לשם או עויז יעו"ש. (י) שם. אינו חוזר לאכול. דהוי לאכול בשני מקומות. מ"א סק"ג. ר"ז או ג' מ"ב או ז'.

(יא) שם. אינו חוזר לאכול. אפי' לא אכל עדיון כזית. ר"ז שם. והפריח כחב שאם עדיון לא אכל כזית אפיקומן יכול לאכול עד כזית יעו"ש. ונראה דיש לנהוג כדברי הפריח מאחר דיש הרבה מקילין בעיקר דין זה כמיס לקמן או ע"ו יעו"ש.

(יב) שם. חוזרין ואוכלין. אפי' אותן שישנו דכיון שמקלחין הוי נעורין לא הוי הפסק. לבוש. מ"ב או ח'.

(יג) שם. חוזרין ואוכלין. אפי' אכלו כבר כזית. ר"ז או ד'.

(יד) שם. חוזרין ואוכלין. וא"ל לברך המזיא אבל לריך נטי' ער"ה או ז' וכ"כ א"א או כ' דמי שינס שינס עראי יטול ידיו בלא ברכה. ועיין לעיל סי' קמ"ח סעי' ז' ובדבריו לשם או מ'.

(טו) שם. נרדמו כולם וכו' בטור ורוקח סי' רפ"ג ובפ"י רש"ם והרע"ב והרא"ש והאגודה פ' ע"פ מבואר דכל שנרדמו מקלחם לא יאכלו אלא א"כ בנהנמנמו מקלחן ופירשו כן דברי ר' יוסי דארישא קאי וכ"מ פשטא דש"ס שם אכן הרמב"ם והראב"ד פירשו דר"י אסיפא קאי ונרדמו מקלחן יאכלו וסחם המחבר כוונתו ופיין בלבוש פסחם כדע"כ ראשונה שסוף דע"כ הרא"ש וסיועו וכו' עיקר. ח"י או ג' אמנם בבי' נחב כיון דסרבה פ"י מקילין בעיקר דין דישנו ולדעתם לא נאמר חומרם זו רק בפסח ולא במלח עיין חו' שם בסוגיא וכן דעה בעל המאור והרא"ה כמיס המ"מ בשמו וכן דעה מהר"ם חלאווה וא"כ די לנו להחמיר בנרדמו כולם ובפסק המחבר עכ"ל. וכ"פ רמ"ז או כ' בדברי הש"ע וכו' דעה האחרונים.

(טז) שם. נתנמנמו וכו' היינו ניס ולא ניס חור ולא חור חור כגון דקרי ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא. וכו' מדבריו ליה מדרכ. פסחים ק"ך ע"ב. מ"א סק"ד. (טז) שם. בנס. אבל שינס קודם לזה וכו' ומתרייל החמיר דאפי' ישנו קודם שהחילו לאכול אפיקומן אלא בחוך הסעודה לא יאכלו אפיקומן אמנם מדברי הטור לא משמע כן וכ"כ ר"י בהדיא דשינס באמצע סעודה לא הוי הפסק. ד"מ או א' וכן ה"ס דבריו כאן בסגס"ט. וכ"כ מ"א סק"ה. ח"י או ד' וכ"כ חק יוסף או ד' דהסכמת אחרונים דלא כמתרייל. וכ"כ הפרי"ח דמיס הש"ע בחוך הסעודה ר"ל בחוך אכילת אפיקומן יעו"ש. וכ"כ א"א או כ' וכ"מ בב"י דבחוך הסעודה היינו בחוך אכילת אפיקומן יעו"ש. וכ"פ רמ"ז או י' ח"א כלל ק"ל או י"ד. ובגל"ה סא סרבה מקילין בעיקר דין זה דישנו כמיס לעיל או ע"ו וא"כ אין

(טז) שם. נתנמנמו וכו' היינו ניס ולא ניס חור ולא חור חור כגון דקרי ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא. וכו' מדבריו ליה מדרכ. פסחים ק"ך ע"ב. מ"א סק"ד.

(א) סעי' א'. אח"כ מוזגין כוס שלישי. ולריך שטיפה וסרחה ואף מי שלא נזכר בכל השנה א"כ רא"ה שסכום נקי אכן בזה הלילה יזכר ביוחר כדי לסדר המלכה רש"ל בחשו"ט סי' פ"ח. ב"ח. כנס"ג בהגה"ע. עו"ש או א' מיסו הע"ז סק"א כחב בשם רש"ל ואף מי שאין נזכר כל השנה לראות א"כ סכום נקי וכו' ומשמע דר"ל דאף מי שאינו נזכר בכל השנה לראות א"כ הוא נקי בזה הלילה יזכר ביוחר לראות וא"כ הוא נקי א"ל שטיפה וסרחה וכ"כ ח"י או א' וכ"כ קל"ה האחרונים ואפשר שגורסא אחרת היסא ל"כ ברש"ל אכן בחשו"ט רש"ל שבדיוטו הוא כמיס הב"ח וכנס"ג וסעי"ט דמשמע דאף א"כ הוא נקי בזה הלילה יזכר ביוחר ויעשה לו שטיפה וסרחה יעו"ש. ועיין לעיל סי' קפ"ג סעי' א' ובדבריו לשם או ד' שכתבו דלפי דברי כז"ס"ק והחוקנים כוס של בסע"ז לריך סרחה ושטיפה אף א"כ הוא נקי יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' תע"ג או א' וסי' תע"ד או ז'.

(ב) שם. ומברך עליו כהמ"ז וכו' אפי' ביחוד דארבעה כוסות חיקנו אפי' ליחיד. חו' פסחים ק"ה ע"ב. וכ"כ הרא"ש פ' ע"פ סי' י"ד. ואפי' למ"ד בעלמא כהמ"ז אין עמוכס כוס כמיס לעיל רס"י קפ"ב הכ"ל ד' כוסות חיקנו רבנן דרך חירות כל חד וחד נעבד ביה מלח. פסחים ק"ז ע"ב.

(ג) שם. ומברך עליו כהמ"ז וכו' ובענין ברכת חתנים בליל פסח למוכנים לברך אותם בבי' כוסות אחד לשם ברכות ואחר לבסמ"ז כסברא א' שכתב בש"ע א"כ סי' ס"ב סעי' פ' כמו בא"י ומלר"ס ואשכנז וכו' וכדי שלא יסא מוסף על הכוסות עיין בר"מ סי' תע"ג או ד' שכתב בשם מנכ"ס שיברך בהמ"ז על כוס שלו וז' ברכות על כוס של חתן עכ"ל ור"ל ברכת חתנים על כוס של חתן ואח"כ בפס"ג על כוס המברך בהמ"ז וכמיס בא"כ שם שמברכין תחלה ברכת חתנים ואח"כ בפס"ג על כוס בהמ"ז יעו"ש. מיסו סרב חוד"א בסי' חיים שאל ח"א סי' ע"ד או י"ג כחב דגס למנכ"סו שמברכין ז' ברכות על ז' כוסות מי"מ בליל פסח וברך ז"ב על כוס בהמ"ז ויברך בפס"ג תחלה ושם ברכות אח"כ יעו"ש וכ"כ בספרו יוסף אומץ סי' מ"ז יעו"ש. אכן בבי' ברכות המיס על סי' זה כחב שלפי מנהגנו שנהגנו לברך שם ברכות על כוס א' המברך בהמ"ז וברך על סיון אחר שאחד מן המסובין וברך שם ברכות על אותו כוס שסיב בידו לבסמ"ז והמברך בהמ"ז וברך על סיון דזכר יאל י"ח דלא הוי מוסף יעו"ש. והסכים לדבריו עיקרי סר"ט סי' י"ט או ד' יעו"ש ועיין בסי' כפי אחרן ח"ב סי'

(ועא)

באר הגולה
ק"ד טור בהס
מדרש תהלים

שלישי וכול לשחוח כמה פעמים וכול מחשב שחייב אחת אע"ג דהפסוק בנחיים (מכרי"ל ומכרי"ו והשבי"ן)
ד מצוה לחזור אחר זימון. הגם והגדול שבסן אומר סודו ואנא וסאחרים עוגין אחריו (כל צו)
והגדול וכול ליהן לקטן רשות (מכרי"ל) ויכול לזימון לעינין סלל אעיג שלא אכל עמסס ונכגו שבעל סבוח
מברך ברכה סמזון צליל פסח שנאמר טוב עין סוא יבוכך וסוא מיקרי טוב עין שנאמר כל דכפון ייחי וייכול כו' :
כום

קף החיים

ס"ז ז' מה שהאריך צום והסכים ג"כ כדברי ברכות המים
דיברך א' מסמסובין שם ברכות החלס על כום בהמ"ז שבירו
ואח"כ אוחו שבירך בהמ"ז מברך בפס"ג ועיי"ש שכתב שאין
חילוק דגם למברכין ז"ב על כום א' יש לברך בפס"ג לבסוף
וסי' כשאין שם עשרה ומברכין רק אשר ברא יש לברך
בפס"ג לבסוף ולא כרב חיד"א ועיי"ש. ומיסו עיין בדבריו
לעיל ס"י ק"ן או' א' שכתבנו דגם לנוכחין לברך בפס"ג
חלס יש לסם סמך ואין לשנוח סמנהג יעו"ש.

ד) ואם אין שם מי שידע לברך שם ברכות כ"א המברך
בהמ"ז או' יש לברך כולם על כום בהמ"ז של
המברך וכסברא שניה שכתב שם בש"ע וכמו שהסכים רב
חיד"א ז"ל או' ש"ל ו' ברכות על כום בהמ"ז של חתן ואח"כ
בפס"ג על כום המברך בהמ"ז וכמ"ס לעיל בשם ד"מ דא"ל
רק שני כוסות ולא שני בני אדם כמבואר שם בש"ע ומה
שעושן בשני בני אדם שיינו סיכא דאפשר אכל סיכא ללא
אפשר יש לעשות כמ"ס בש"ע וא"ל להמלאות שכתב סז"ל
בס"י הע"ב יעו"ש.

ה) שם. ושוחבו בהסוכה. ואם שחה בלא הסוכה עיין
לעיל ס"י הע"ב סע"ז ו' ובדבריו לשם או' מ"ח.
ו) שם. ולא יברך אחריו. אפי' שחה כל הרביעית דסומך
על ברכה אחרונה שמברך אחר כום רביעי כמ"ס
לקמן ס"י ח"פ.

ז) שם. ולא ישחה יין וכו' וסעס כחוב צירושלמי כדו
שלא ישחכר דחו לא מצי למומר סלל. ופר"ך
סחס וכלא כבר משוכר סוא ששחה כבר סרבה בסעודה ומשני
יין שצחוך המזון אינו משכר שלאחר המזון משכר. וכחב
רשב"ס בפסחים קי"ז ע"ב דסי' גמי יין שלפני המזון אינו
משכר יעו"ש. והמרדכי בסדר האחרון כתב הטעם משום
דמחזי כמסוף על סכוסות. ובחזו' שם כתבו הטעם בשם י"מ
שלא יבעל טעם מלה יעו"ש והב"ד כצ"ח וכחב דלכל הטעמים
מיס מוחר לשחוח יעו"ש. וכ"כ הפר"ח. חק יוסף או' ג' ועיין
לקמן רס"י הפ"א. וטעם צסוד כבר כתבנו לעיל ס"י הע"ג
או' ד' יעו"ש.

ח) וכתב הס"ז סק"ג דלפי טעם סירושלמי כדו שלא ישחכר
וכו' ס"ס דלא ישחה ג"כ מי דבש שקורין מע"ד
כיון שהוא ג"כ משכר אבל שאר משקין שאינו משכר מוחר
עכ"ל. וכ"כ א"ר או' ג' ועיין לעיל ס"י הע"ח או' ד' מ"ס
בזה ויחי עוד לקמן בס"י הפ"א בס"ד קחנו משם.

ט) שם. הגם. מיהו מכוס שלישי וכול לשחוח וכו' כשהס
דעחו ע"ז בשעה ברכה. מ"א סק"א. חק יוסף
או' ד' דאם לא כן הוי סיסח הדעה ולר"ך לברך וכו'
כמוסוף על סכוסות. מחס"ש. וסחמא דמילחא כשיברך על
סכוס דעחו על כולו. ח"י או' ד' וכ"ז למנהג האשכנזים
שמברכין על כל כום וכום כמ"ס לעיל ס"י הע"ד אבל למנהג

הספרדים שאין מברכין כ"א על כום א' וכום ג' בלא"ס
ברכתו על כום בהמ"ז סיחה גם על כום ד'.
י) שם. ברכה. יכול לשחוח כמה פעמים וכו' ואפי' שחה
מהחלה שחייב ראשונה עד סוף שחייב אחרונה
יחר מכדי אכילה פרס סכל כחשב לכום אחד. ר"ן או' ד'
ועכ"פ לר"ך לשחוח בנה אחת רוב רביעית כמ"ס לעיל ס"י
הע"ב סע"ו ע' מחס"ש.

יא) שם. ברכה. יכול לשחוח וכו' ואם סכוס גדול ומחזיק
סרבה לא ישחה הרבה ממנו כדו שלא ישחכר.
ח"י סס. ר"ז סס. מ"ב או' ז'.

יב) שם. מ"כ לחזר אחר זימון. כדו סיסו ג' גם בשעה
קריאה סלל. לבוש. וכ"כ מט"מ ס"י תרנ"ד דמ"ס
לחזר אחר זימון וכן לסודו. וסעס כחב דכרישה או' א' אגב
שמלרכין ג' משום סודו מלרכין נמי סיסו הג' ג"כ בשעה
סזימון דבזימון נמי אומר אחד לשנים בברך וכו' כמו בסודו
יעו"ש. אבל הט"ז סק"ג כחב דמ"ס סעור מ"ס לחזר אחר
זימון לא כחכוון כלל לבהמ"ז אלא משום סודו לחוד אמר כן
יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"ב. ח"י או' ס' חק יוסף או' ס' ר"ז
או' ו' ומ"מ ע"ב ליר"ס סיסו לו זימון משעה אכילה אס
אפשר כדו ללא מ"ס מן סמוכחר אליבא דכ"ע וכ"ס אס
יכו עניינ' אוכלי שלחנו לקיים מה שנאמר כל דכפון יחי
ויכול וכו'.

יג) וכתב שם המ"א ויש שרוצים לזרף ג"כ לבהמ"ז וא"כ
לר"ך שלא יאכל האפיקומן צבחו אלא במקום
שמברך כמ"ס ס"י קפ"ד דאם יאכל האפיקומן צ"פ סוי כאוכל שני
פסחים וכ"כ סכלבו וכ"מ בצבודרסה דסא זימון סוי כמו
מ"כ עוברת ומוחר לעקור כמ"ס ס"י קע"ח ססע"ו צ' בנהג
וכ"ל דאפי' להאוסרין לאכול צ' סעודה צלילס כמ"ס ס"י תפ"ד
סיינו דוקא כשיברך בנחיים אבל כשלא בירך בנחיים אעפ"י
שהלך למקום אחר סוי כסעודה א' מיכו לפי מ"ס סרבו'
שם בס"י קע"ח אסור ללא צאלמע סעודה אלא א"כ בירך
חלס בהמ"ז יעו"ש ואנו נוכחין כמ"ס שם סרמ"א עכ"ל. וא"כ
סר"ס ללא חליבא דכ"ע יש לילך לשם מחלס סעודה
ויסול שם ידיו ויברך עכ"ל וכו' ויעס זימון וסודו. ואם א"א
לו לילך לסעוד אלא חצירו ורק חפץ לילך שם לענוח סודו
אז יסליס סעודה צבחו ויברך על כום בהמ"ז ואח"כ ילך סס.
ולמנהג ספרדים שאין מברכין בפס"ג על כום ד' אס לר"ך
לחזר ולברך משום שינוי מקום עיין לעיל ס"י קע"ח או'
ל"ד ודוק.

יד) שם. מ"כ לחזר אחר זימון דאמרין במדרש סחלים
סקוראים לר"ך סיכו ג' כדו שואמר אחר לשנים
סודו. והעולס לא נכגו כך לחזר אחר זימון וסווא דמ"ס
סחלים עס אשחו וקטן סהגע לחינוך וכול לומר סודו. סר"א
פ' ע"פ ס"י ל"ב. והב"ד סעור וצ"י. ע"ז סק"ג. וכחב שם
הע"ז ומ"מ ע"י ניחא בחלסא גברי בני חיובא. וכ"כ סאגור מ"ס בנ'
גדולים

תפ סדר כוס רביעי. וכו' סעיף אחר:

א כוס רביעי מתחיל לא לנו וגומר עליו את ההלל ואינו אומר יהללך אלא אומר אחר גמר ההלל כהלל הגדול שהוא מהודו ליי עד על נהרות בבל שהם כ"ז כי לעולם חסדו ואח"כ אומר גשמת כל חי וישתבח עד ומעולם ועד עולם אתה אל דואו יאמר יהללך עד מלך מהולל בתשבחות ושותהו בהסיבה הבלא ברכה תחלה (וכבר נחזק לעיל סימן תע"ד דלנו נוסגין לנכך) וימברך אחריו על הגפן ואם שותהו בלא הסיבה יצריך לשתות פעם אחרת בהסיבה (ועיין לעיל סי' תע"ז סעיף ו')

מלשות

כף החיים

באר הגולה
א משגר פסחים
ק"ז וכמו שדקדק
הרא"ש שם ב' ד"ו
שם וכרז יהודה
שם ג' כרז יוחנן
שם וכרז הטור
שם כרזים
ד כרז יהודה שם
ה ליינתיו לעיל
סי' תע"ד ו' ג' ז'
שם ז' ליינתיו
לעיל סי' תע"ז
סעיף ו' ח ליינתיו
לעיל כפי' תע"ד:

ד) שם זכנס. שאמר כל דכפין וכו' וז"מ כחז עוד הטעם זכנס האגודה כדי שיברך הוא על כל ד' כיסות. וזכנס מסר"ש כחז עוד הטעם משום דנראה הוא גדול הבית הואיל שהוא עושה הסדר.

א) סעי' א. מתחיל לא לנו וכו' בטור כחז כוס ד' גומר עליו את הסלל ומתחיל לא לנו. וכ"כ הלבוש ומזגין לו כוס ד' וגומר עליו את הסלל וכו' וכ"כ הר"ז או א' אחר שפחה כוס של זכמ"ז לריך למזוג כוס ד' לגמור עליו הסלל והסגדה ומתחיל מלא לנו וכו'.

ב) שם. מתחיל לא לנו וכו' ואינו מזכר על הסלל לפניו ולא על מס שאומרין קידם אכילה ולא על מס שאומרין אחר כאכילה כן מסקנה ספ"ו כמבואר בטור וז"ל סי' תע"ג יעו"ש. ח"י או א' ועיין בדברינו לשם או ק"ס. והא דחושמין בזכרה ביסללך שבסוף הלל אעפ"י שאין מזכרין החלל עיין חו' ברכות י"ד ע"א שכחצו הטעם לפי שהיא הודאה בעלמא ואפ"י שהיא ארוכה קלת הקנו בה החימה ולא פתיחה כמו אלהי נשמה יעו"ש ובהו' פסחים ק"ד ע"ז כחצו הטעם דזכרה שאחר פסוקים א"ל פתיחה שבלא פתיחה ניכרה ההחלה יעו"ש.

ג) שם. וגומר עליו את הסלל. בקול נעים כמ"ש לקמן סי' תפ"ז סעי' ד' וכ"א במדרש ש"ס השמיטני את קולך זו קריאת הלל זנועם והיינו דליתמר צושר פי' בהעלותך דקמ"ט ע"א וישראל מזמרי ואמרין הלל בקול רם יעו"ש. ופ"ל ח"ב.

ד) שם. וגומר עליו את הסלל. ומס שקורין אותו מיושב עיין הטעם לעיל סי' תכ"ז או ג"ן.

ה) שם. וגומר עליו את הסלל. מי שאירע לו אבל ז"מ זיו"ט שלא נכג אבילתו קודם יו"ט אפ"י גומר את הסלל. ח"י או ז' א"ר או ז' י"א זכרה"ט. מש"ז או א' וכן הסכים המחבר דלא כחק יוסף יעו"ש. וכ"פ ח"א כלל ק"ל בעיני הסדר או ע"ו. מ"ז או ז' ועיין לעיל סי' תע"ז או ל"א.

ו) שם. עד על נהרות בבל וכו' ואין לומר רכנו לדיקים וכו' ד"מ. ט"ז סק"א. מ"א סק"א. ח"י או ג' חק יוסף או ג' ר"ז או א'.

ז) שם. ואז יאמר יהללך וכו' כ"כ ז"ל סי' תפ"ז זכנס מהר"ר מאיר בן עראמה ז"ל וכחז עליו וייטבו בעיני דבריו ללאה ידי ספק ואעפ"י שאינו ממש כמ"ש ספ"ו מ"מ כיון דנפקי זכרי מידו ספיקא שפיר דמי עכ"ל ולכן פסק בן זש"ע וכ"ה מנפג הספרדים אבל מנפג אשכנזים

כמ"ש

גדולים זכנו הלילה. וסב"ד המ"א סק"ז וכחז דבדואי לכחלה יש לעשות מזה מן המובחר אבל אין קפידה כ"כ דנשים ג"כ מצטרפים לזה כנו' וכ"כ ח"י או ח' חק יוסף או ח' ר"ז או ו' ח"א כלל ק"ל או ח"י. ועיין במ"א סי' תכ"ז סק"ז מבואר דדוקא זכודו שכלל לריך ג' משא"כ סידו שכלל הגדול יעו"ש. ח"י שם. וכ"כ הר"ז או ח'.

טו) שם. ואם לא יש ג' אומר אפ"י אחד עמו והוא באחר מני לקרות וכמ"ש האחרונים. ברכ"י או ז'.

טז) שם הגס. וסגדול שזכנס אומר סודו ואנא וכו' ובדרשות מהר"ל סדר האגדה כחז שרבו מהר"ש לא הובא מניח נערים שאינם בני מצוה לומר סודו זליל פסח אבל אנא ה' הושיע נא וסללחה נא הניחם לומר שאז יכולים להוציא הואיל ועינין אחריהן כל מלך ומלך משא"כ בסודו. וכחז עוד ואנא מניחים את הקטנים לומר כדי שלא ישנו וגם כדי לחנכם עכ"ל. וסב"ד מ"א סק"ז וח"י או ו' וכ"כ מהר"ו סי' קל"ג השר לא הניח לנשים ולקטנים לומר סודו כיון שהוא תחלה ספרק ואמרין (סוכה ל"ח ע"א) הצא מארס למי שאשחו וזכנו מקרין אותו אבל על אנא לא ה"ס מקפיד משום דלא הוי תחלה ספרק עכ"ל וסב"ד כנ"ג זכרה"ט סי' ת"פ. עו"ש. כפי' ז"ל. א"ר או ד' מיהו ח"י שם כחז דלענין נשים כחזו החו' שם בזכרה דדוקא בשאר ימים הם פטורות מהלל משא"כ בכלל וסגדה דפסח אף נשים מחוייבים כמו ד' כוסות ולפ"ז נראה דנשים אומרין סודו ועינין אחריהן וכ"כ בדרשות מהר"ל שם אך לפי מה שנוסגין לומר סודו זכנו קול יש לחוש למאי דאמרין זמרי נשי ועינא גברא כאש זכרה כדאיתא בזוטה פ' עגלה ערופה עכ"ל.

טז) שם. זכנס וסאחרים עינין אחריו. ואם אין כאן רק נשים שניכס ואמרנו סודו. ח"י או ח' ח"א שם. מ"ז או י"א.

ח"י) שם זכנס. והגדול יכול ליהן לקטן רשוח. זדימ כחז ומסר"ל כחז דאם אין הגדול רואה לומר סודו נותן רשוח לאחר עכ"ל. וא"כ ל"ל דמ"ש כאן קטן ר"ל מן הגדול וסודו זכר חיובה דאי קטן ממש הא אסר בדרשות מהר"ל לומר סודו כמ"ש לעיל או ע"ז. וכ"כ המחמיר או ג' דמ"ש כאן קטן ר"ל לקטן ממנו אבל מ"מ גדול הוא וזכר חיובה. וכ"מ מדברי הר"ז או ו'.

י"ט) שם זכנס. וכחזו שזכנס מזכר וכו' אף אם יש לו אורח וכחז האגודה אמנם אין לחוש אם בירך אחר. ח"י או ז' ר"ז או ח' ע"י.

באר הגולה
א טור בשם אביו
מדברי ר' יוסף
טוב עלם ושכ"כ
הרי"ף ושכ"כ כל
הגאונים.

מלשתות עוד. הנה וי"א שיש לומר שסוף חמחך וכו' קודם לא לנו (ר"ן פרק ע"פ) ולפחות הפחה כדי
לזכור שהוא ליל שימורים וזכות אמונה זו יבא משה וישפוך חמחו על המכשפים בתי (מכרי"ב) וכן נוהגין
ויכול לגמור הלל אף שלא במקום סעודה. (רמב"ם והמנו"ד פ"ה)
תפא שלא לשתות אחר ארבע כוסות. וכו' ב' מעיפים:
א "אחר ד' כוסות אינו רשאי לשתות יין אלא מים. הנה וכל המשקין דיגן כיון (ב"י) ומי
שטא אסעיט או חלב הרבס לשתות יכול לשתות כוס חמישי ויאמר עליו כלל הגדול. (מרדכי):
חייב

כף החיים

המקום יוכיחו בעיני עמם וישאל מחילה על חטאיו ויחירונו.
חיים שאל ח"א ס"י כ"ח. עיקרו הדין ס"י ו"ט או י"ט.
יד (שם) ומצרך אחריו על הנפן. ופותר עמו גם את
השלישי בצרכה אחרונה. לבוש. מ"ב או ז'
טו (שם) הנה. ועיין לעיל ס"י הע"ב סעי' ז' ר"ל שהכריע
שם בצדק דלדין שאין דרכנו להיכנס בכל השנה
אין לחזור ולשתות בכה"ס יעו"ש ודברינו לשם צ"ד.
טז (שם) בהנ"ל. ולפחות הפחה וכו' ובפסח מעובין ס"י
שס"א כחב ז"ל וצ"ל המנסג מלאחי מנסג בכמה
מקומות שאין נועלין החדרים שיטנים שם צליל פסח כי
צניסן נגאלו וצניסן עתידין ליגאל דכתיב ליל שמורים ליל
המשומר מששה ימי בראשית ואם יבא אליכו ימלא פחה
פחה וכלא לקראחו מהרה ואלו מאמינים צדק ואיה סמך
לדבר בירושלמי דכחצות פ' הנושא ויש באמונה זו שבר גדול
עכ"ל ואין נוסגין כן להניח פחה פחה כי שתיח זיקא דגנבים.
ח"י או י' ר"ז או ה' ועיין ע"ד לקמן ס"י הפ"א או ע"ו.

כמ"ש סעור צס"י זה צס"ס הרב חיים כסן וסר"א"ש וצס"י הפ"ו
דגומר הכלל ואומר יכללך ואינו חוהם אלא עד עולם אהה
אל ואומר כלל הגדול ושמה וחוסם מלך מסולל בהשנחות
עכ"ל. וכ"כ מ"א סק"א צס"ס מהר"ל. וכ"כ ח"י או ד' חק
יוסף או ד' ר"ז שס. ח"א שס. ומיטו עיין מ"ב צס"ס ס"יון
או ה' שחב דבא"ח סידורים נדפס כהש"ע ובא"ח כמנהג
זה עכ"ל וא"כ נהרא נהרא ופשטיס.
ח (שם) ואז יאמר יכללך וכו' ואם חתם בהשנחה יאמר יכללך
אח"כ בלא חתימה. מאמר ס"י הפ"א או ג' וכ"כ
הר"ז צס"י זה או ה' וה"ה לבני אשכנז שחומין בהשנחה
אם שנה וחוסם יכללך לא יחוסם בא"י בהשנחה. ר"ז שס.
מ"ב או ה' ס'
ט (שם) ושוחכו בהסיבה וכו' ואם שחה בלא הסיבה עיין
לעיל ס"י הע"ב סעי' ז' ודברינו לשם או מ"ח.
י (שם) ושוחכו בהסיבה וכו' הפיזים דהיינו אז רוב
נסיס וכו' אומר אחר שחית הכוס שאינו אלא
מנסג. רש"ל וצ"ח. ומסר"ס ס"ה שוחס אחר הפיזים ואחר
כי לו נאס כדי שלא יבא כשישכב וכ"ה בסידורים. מ"א
סק"א. ח"י או ה' וכחב וכ"ה המנהג כמ"ש בסידורים.
וכ"כ חק יוסף או ה' ר"ז או ג'.

טז (שם) בהנ"ל. ולפחות הפחה וכו' ובפסח מעובין ס"י
שס"א כחב ז"ל וצ"ל המנסג מלאחי מנסג בכמה
מקומות שאין נועלין החדרים שיטנים שם צליל פסח כי
צניסן נגאלו וצניסן עתידין ליגאל דכתיב ליל שמורים ליל
המשומר מששה ימי בראשית ואם יבא אליכו ימלא פחה
פחה וכלא לקראחו מהרה ואלו מאמינים צדק ואיה סמך
לדבר בירושלמי דכחצות פ' הנושא ויש באמונה זו שבר גדול
עכ"ל ואין נוסגין כן להניח פחה פחה כי שתיח זיקא דגנבים.
ח"י או י' ר"ז או ה' ועיין ע"ד לקמן ס"י הפ"א או ע"ו.

יא (שם) ברי"ה ראשונה יאמר אז רוב נסיס וכו' ולא יאמר
צס"ס ויסי בחצי הלילה ובלילה שנייה יאמר
אומץ גבורהך וכו' ולא יאמר צס"ס ואמרחם זבח פסח.
מע"מ ס"י חר"ט. מ"א שס. מיטו ח"י שם כחב דאין נוהגין
כן רק אומרים הכל צס"י לילוח שו"ס. וכ"כ חק יוסף שס.
וכ"ז למנהג האשכנזים והספרדים יש להם פיזים אחרים
ונהרא ונהרא ופשטיס.

א (שם) ח"י. אינו רשאי לשתות יין אלא מים. כי כהרי"ף
צס"פ ע"פ דבחר דאכלי כל מגדני ופירי אכלו
צס"ף כזח מלכ דמינערא ולא טעמין צחר כ"י כלום בר
מכסא דצרכה מזונא וכסא דכלילא ומאן דלחי ליה ליה
רשוחא למשחי חמרא אלא מ"א. והב"ד סעור וכחב וכ"כ כל הגאונים
וכבר כחצנו זה לעיל ס"י הע"ה או ד' וגם דעה החולקים
בזה יעו"ש אלא שחב צ"י והעולם נהגו כדברי הרי"ף ומ"מ
לד"ס מותר לשתות מים ומיטו שאר משקין נראה דלמאן
דאסר לשתות יין סיג אסר להו עכ"ל וכך סס דבריו כאן
בשיע שלא החיר לשתות אלא מים.

יב (שם) ח"י. ואנשי מעשה אומרים שיר השירים צליל
שמורים. שליח דף ק"ע ע"א. וכ"כ מו"צ
ס"י ז' או ר"י שאחר ההגדה (ר"ל אחר גמר כל הסדר)
יאמר בקול שמחה שיר השירים כולו בעידן חרוחא עה סזמיר
סניע כי כל העולמות עליונים למעלה מאזורים ומזכירים
עכ"ל ועיין צוה"ק פ' חרומה דף קמ"ד ע"א שחב על שיר
השירים דאיכו כלל דכל אורייתא כלל דכל עובדא דבראשית
כלל דרזא דאצטן כלל דגלוחא דמלרים וכד נפקו ישראל
ממצרים וכו' יעו"ש וע"כ נוהגין לאומרו ג"כ בכל ליל שנה
כמ"ש לעיל ס"י ר"ס או ח"י יעו"ש. ויש נוהגין לומר צליל
פסח אחר שיר השירים פיוט חד גדיא וכו' שגס הוא מדבר
בענין גאולת מצרים ושאר גליות וגאולת אחרונה. ועיין לעיל
ס"י חכ"ט או ו'.

ב (שם) אלא מים. והמרדכי כחב שס"ר שמואל מאורא
היה מחמיר על עצמו ולא היה שוחס אפי' מים
וכ"כ הגמ"י פ"ה צס"ס רב שלום גאון ושוב לא ישחה כלל עד
הצקר יעו"ש והב"ד צ"י אלא כשחב דלא נהגו כן ולזה כחב
בשיע אלא מים. ועיין לעיל ס"י הע"ה או ז'.

יג (שם) ח"י. שחיס מהלוצן צליל פסח על פיוט חד גדיא שאומרים
צס"ף ססדר וכשומע שמע ונדפו נדויו גדו ורצ

שם אלא

ב יחייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים ולספר בנסים ובנפלאות שעשה באר הגולה הקב"ה לאבותינו עד שתחטפנו שינה. הנס וכל דין ליל ראשון יש גם כן ג"כ בליל שני (אגור) וכוהגים שלא לקרוא על מטחו רק פרשה שמע ולא שאר דברים שקורין בשאר לילות כדי לכוון כי ליל שמורים הוא מן המזויקים:

באר הגולה
ב טור בשם חוספי
מהא דמעשה ברי
אליעזר ורי יושע
וכו

כף החיים

- (ז) **שם** זהבס. ויאמר עליו הלל הגדול. ונשמח וישחצנו עד סחתימס. ר"ז שס.
- (ח) **שם** זהבס. ויאמר עליו הלל הגדול. ודוקא כשלא אמר הלל הגדול. על כוס ד' מ"א סק"א. א"ר או"י ח' חק יוסף או"י ב' ור"ל אלא שחם כוס ד' קודם הלל הגדול ואח"כ הביא כוס ה' ואמר עליו מסלל הגדול עד סחתימס אבל אם כבר אמר הלל הגדול וחסם אינו יכול לשחוט עוד כוס ה'.
- (ט) **ואם** אמר הלל הגדול ולא סוים סברכה כחז ב"א"א או"י ח' אפשר דרשתי לשחוט כוס ה' ואין צורך כלום שאומר עוד הלל הגדול הואיל ואין מצרך ב"פ יעו"ש. וכ"כ מ"ב או"י ג'.
- (י) **סעי'** ב. חייב אדם לעסוק בה' פסח וכו' וע"כ צחוק סעודס קודם כהמ"ז י"ל מס' פסחים שהיא מענינא דיומא ואם אינו יכול לומר כל המס' ואמר ד' פרקים אחרונים ויכוין שהם כנגד ד' אוחיות סו"ה וד' אוחיות אדני ואם לומר כל המס' וכוין שהיא יו"ד פרקים כנגד יו"ד אוחיות שם ע"כ שהוא סס סו"ה צמוליו יודין שג"י ע"כ והוא צבחי חכמה כנודע וכל סדר דליל פסח הוא צבחי חכמה. ועיין לעיל ס' חע"ג או"י כ"ח וס"י חכ"ט או"י ו' ודוק.
- (יא) **שם**. עד שתחטפנו שינה. וכל המרנס לספר ה"ז משבח. ח"י או"י ב' ויש כוכגין להיות נעורין עד לאחר חלות כדי לשבח להשי"ת בנקודת חלות בזאת הלילה זכר ליציאת מצרים וכמ"ס ב"ב ז' ב' בהעלוך דקמ"ט ע"א בשעתא דאחפלא לילס אהער רוח לפון וקב"ה כדן עבד נוקמין וישראל עבדין שירחא בקול רם יעו"ש. ואחר חלות י"ל ברכ"ש חוץ מצרכה החורס ואח"כ פתיחה אליהו הכבוא ואזיה קל"ה ד"ה או שירוח והשבחוח ואח"כ ליסן.
- (יב) **שם** זהבס. רק פ' שמע. ואם קרא ק"ש צבסכ"י מצעוד יוס לריך לקרוא בלילס כל סק"ש כדי ללאת י"ח כמ"ס ס"י רל"ס. מ"א סק"ב. ח"י או"י ד' חק יוסף או"י ג' ר"ז או"י ב'.
- (יג) **שם** זהבס. רק פ' שמע. כיון שמוכרה להדיא צבמי פ' סרוחס. מ"א שס. אמנס סרב בן א"ח פ' לו או"י ל"ח כחז דל"ל ק"ש על המטה עם ספסוקים סכוסגים בכל הלילס כסדר רביו סאר"י ז"ל ואם הוא נייעור עד אחר חלות יאמר אחס מעס קודם חלות עכ"ל וסדר סק"ש ע"פ דברי סאר"י ז"ל כבר כחצנו אחס לעיל ס"י רל"ט או"י ב' קחנו מסס.
- (יד) **וכתב** מסר"ו דל"ל ברכה המפיל. מ"א שס. ח"י שס. א"ר או"י ג' ר"ז שס. אמנס לפי דברי סאר"י ז"ל אין לה מקום לברכה המפיל בליל פסח כיון שאין מסתלקין ממוחן כל הלילס סכוא וכל סוים כמ"ס בשער סכו"י בדרוסי הפסח דרוס ג' יעו"ש. ועוד עיין בדריונו לעיל ס"י רל"ט סוף או"י ז' יעו"ש.

(עב)

באר הגולה
א טור בשם אביו
הרא"ש לסדרה
הרי"ף בסו' פסחיו
וש"כ"כ ה"ר יונה:

תפ"ב דין מי שאין לו מצה שמורת. ובו סעיף אחד:

א מי שאין לו מצה משומרת אלא כזית מברך על אכילת מרור ואוכל וכשגומר סעודתו ממצה שאינה משומרת מברך על אכילת מצה ואוכל אותה כזית ואינו טועם אחריו כלום הגם ומו שאין לו צ' הלילות רק ג' מלוא יברך ליל ראשון המוליא ועל אכילת מלש וכן הכריס הכל מן הפרוסס וצ' השלימות לליל צ' (אבודרסס בשם אבן ירחי):

דין

כף החיים

טו) וכתב

מסרי"ל דלא יטעול הדלת בצריח חזק וסיכא דשכיח הויקא לא סמכין אטיסא. מ"א שס. א"ר שס. ועיין לעיל סו' ח"ף או' ט"ז. ועוד עיין מזה בסס"ק חיים עד העולם בסיוס למס' חולין.
טז) ולעניין סווג אס מותר בליל פסח עיין לעיל סו' ר"מ או' ה' וכחצ באגרות הרמ"א שאפי' ליל א' של פסח שחל בשבת אסור צווג יטו"ש. טע"ה או' ד'. טוב) שם. בהגס כי ליל שמורים הוא וכו' עיין מ"ש בזה בסס"ק ציה יעקב דרוש פס"ח פ' בא יעו"ש.

ליס אלא כזית מלס דמינטר אינו כורך כלל יעו"ש. וכ"כ צביאורי הגר"א. וכ"כ הר"ז שס. אמנס סלבוס כחב כיון שאין מברכין על הכריסס אפי' כשיס לו מלס שמורס סי' כשאין לו טוב הוא שיעסס הכריסס עם המלס שאינס משומרת כדי שלא השכח ממנו מלוא הכריסס לשנכ הבאס עכ"ל. וכן הסכים הפר"ח דלריך לעשות כריסס ממלס שאינס שמורס יעו"ש. וכן הסכים השו"ג או' צ' וכ"כ חק יוסף שס. ח"א שס. ז) שם. מברך על אכילת מרור וכו' ואעפ"י דלרבנן על מלוא וחדר מרורים היכא דלא אפשר אינו מעבב. ח"א או' א'.

ח) שם.

וכשגומר סעודתו וכו' זסו מלשון הרמב"ם ספי"ח כמ"ס הפר"ח וסשו"ג והגר"א והמאמיר ושאר האחרונים ודלא כהט"ז שכחצ וכו' לשון הרי"ף וכמו שסשיג עליו המאמיר יעו"ש. מיסו הרא"ש כחצ שיאכל מיד דמינטר מלס לחיאבון ויברך עליו המוליא ועל אכילת מלס ואינו חושש אס יאכל לבסוף דלא מינטר עכ"ל והצ"ד העור וכן הסכים הט"ז סק"א. וכ"כ דעה חק יוסף או' צ' וסחמ"מ. אבל הא"ר או' צ' כחצ על דברי הט"ז הנז' דלא נהירא ועוד דהרי"ף וסרמב"ם וכל הפו' פסקו כש"ע ואפי' רי"ו הרגיל למשוך אחר הרא"ש יעו"ש. ומ"ס בח"י או' ג' שדעה הרי"ף כהרא"ש כחצ הא"ר שס שסורא טעוה יעו"ש. וכ"כ הפר"ח דנקטינן כפסק הש"ע ודלא כהרא"ש יעו"ש. וכן הסכים השו"ג או' א' מאמיר או' א' וכ"ס סלבו"ס כדברי הש"ע. ר"ז או' א' ח"א כלל ק"ל או' ט"ז. ועיין לעיל סו' הג"ד או' מ"ב.

ט) וחולה

שאינו יכול לאכול כ"א כזית מלס או שאין לו אלא כזית מלס יאכל חבטלו בלא המוליא ואחר סעודתו יברך המוליא ועל אכילת מלס ויאכל כזית. אבל אס אין לו ג"כ יין אי"כ לריך לקדש על המלס חחלה ואחי"כ יאכל חבטלו. מ"א סק"א. ח"י או' צ' א"ר או' ג' י"א בהגה"ט. ר"ז או' ג' ח"א שס. מ"ב או' ו' ולענין נפ"י כיון שאוכל פחות מכזיתס יטול ולא יברך כמ"ס לעיל סו' ק"ח סע"י צ' יעו"ש וכ"כ הר"ז שס.

י) חולה

שהיה מסוכן צימו הפסח וסרופאים מסופקים אס תועיל אכילת מלס אס לאו כיון שידעיס שאכילת מלס הזיק לו מאכילין אותו חמץ מפני הרחקה הנזק דהא ק"ל דמפקחין אף לחיי טעס כ"ס אס יודעיס שיחרפא וחועיל לו אכילת חמץ. ברכ"י או' א' ועיין עוד לעיל סו' חס"ס או' טו' וסו' ה"ן או' ל"ח.

יא) אם

בא ארס בספינה ולא עלס ליבשה עד יוס ט"ז לא יעסס הסדר ציוס ואינו כמו קידוש דאס לא קידש דמקדש ציוס דגבי מלס סרי אמרו אינס נאכלת אלא בלילס. ברכ"י או' צ' בשס ס' לרור החיוס כ"י. וסצ"ד השע"ח וכ"כ בשו"ב בשס ס' הפרד"ס כ"י דלא מלינו ש"ס חסלומין אלא לק"פ בלבד אבל מלוא ד' כוסות וסלל וסגדה מלואן

בזמן

א) סעי' א'. מי שאין לו מלס משומרת וכו' משעה עמוסס

או משעה לישה כמ"ס לעיל סו' חגי סע"י ד' ובדבריו לסס או' ס' ואו' ע"ס דבדיעבד סגי בשימור משעה לישה ויולאין צה י"ח יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' א' מי שאין לו מלס שמורה משעה לישה ואילך כ"א כזית אחר בלבד וכו' וא"כ משמע סא אס יס לו מלס משומרת משעה לישה כדי לרכו אז יעסס כסדר סכחצ בש"ע לעיל סו' הע"ס דסיינו שיברך עליוס המוליא ואכילת מלס ועוסס ממנה ג"כ הכריסס ואח"כ אוכל ממנה אפי"קומן כמ"ס רסו' הע"ז יעו"ש.

ב) אבל

אס יס לו כמס זיחיס ממלס שמורה משעה לישה אלא שאין לו מלס שמורה משעה קצירה כ"א כזית א' בלבד יניח אותו כזית צין צ' השלימות ויברך המוליא ועל אכילת מלס ויאכל אותו כזית עם כזית מהשלימה ואח"כ יברך על אכילת מרור ויאכל ממנו כזית א' ואח"כ יאכל ממנו כזית צ' בכריסס עם מלס שמורה משעה לישה ואחר גמר כל הסעודה יאכל אפי"קומן ממלס שמורה משעה לישה. ר"ז או' צ' וכ"כ ח"א כלל ק"ל או' ט"ז ובכ"א שאלס ל"ד דאס אין לו רק כזית א' משומר משעה קצירה וססאר משומר משעה עמוסס דיברך על אותו כזית המוליא וגם על אכילת מלס וסכריסס ואפי"קומן יאכל מסאר כחולות יעו"ש. וכ"כ המ"ז או' א' וכ"כ מ"ב בבא"ס.

ג) שם.

אלא כזית. ואס יס לו שני זיחיס משמע צר"ן דאוכל א' לאפי"קומן וא' לכריסס אבל מסר"א"ס מוכח דאוכל א' להמוליא ומברך עליוס על אכילת מלס וא' לאפי"קומן וכן מסחצר וכריסס אוכל במלס שאינס שמורה. א"ר או' א' וכ"כ ח"א או' א' ח"א שס. מ"ב או' ו'.

ד) שם.

אלא כזית. ואס אין לו אלא כזית א' משומרת לכאורה א"צ ג' מלוא בקערה כ"א שניס ללחס משנס ומ"מ שלא לשנות ג' מלוא. מש"ז שס.

ה) שם.

מברך על אכילת מרור וכו' דהיינו שמקדש חחלה ומברך המוליא על מלס שאינס משומרת ואח"כ על המרור. ח"י או' א' חק יוסף או' א' ר"ז או' א' ח"א שס.

ו) ובענין

הכריסס הש"ע השמיטס ומשמע דס"ל כמ"ס צב"י בשס רר"ן שכחצ בשס סרז"כ דסיכא דליח

תפג דין מי שאין לו יין וכו' סעיף אחד:

באר הגולה
א טור בשם הר"ף
בסוף פסחים.

א מי שאין לו יין בליל פסח מקדש על הפת שמברך המוציא ובוצע ומניח ידיו עליו עד שגומר הקידוש ומברך על אכילת מצה ואוכל ואח"כ אוכל שאר ירקות ומסלק השולחן ואומר מה נשתנה וכל ההגדה עד גאל ישראל ומברך על המרור ואוכל ואח"כ כורך מצה ומרור

כף החיים

אחד מהשלימה לסמויא וא' מהפרוסה לאכילת מצה וכמ"ש לעיל רס"ו חע"ט והשאר יניח לכריכה.

(חי) שם בכה. ושני השלימות לליל ב' ומ"מ אם וכול לשיר פרוסה קפנס ישייר ויניחה בין ב' השלימות מ"א שס. ח"י שס. א"ר או' ה' חק יוסף שס. י"א שס. ר"ז או' ה' מ"ב שס.

(יג) שם בכה. ושני השלימות לליל ב' וא"ל כיון לליל שני אינו אלא משום ספיקא דיומא ה"ל לעשות מצוה מן המוציא בליל ראשון דיעשה המוציא על א' ועל אכילת מצה על השני דא"כ לא נשאר לחם משנה בליל שני ע"ז סק"ב. וכ"כ הלבוש דהטעם שמניחין ב' שלימות לליל שני כדי שיהיה לו לחם משנה גם בליל השני. ואע"ג שפורסין א' קידם המוציא כחב א"ר או' ו' מ"מ מצוה הוא כשהוא על השלחן בשעת קידוש היום. וחק יוסף או' ה' כחב דיוכל לברך ברכת המוציא על לחם משנה והדר מפרים השנייה ומברך עליה על אכילת מצה יעו"ש. וכ"כ י"א בכה"ט. וכ"כ הר"ז או' ד' דלא יבצע פרוסה לאפיקומן בליל שני עד לאחר ברכת המוציא קידם ברכת אכילת מצה כדי שיברך המוציא על לחם משנה שלימות ועל אכילת מצה יברך על הפרוסה שהיא לחם עוני וכן יולא י"ח מצה יעו"ש. וכ"כ המש"ז בס"י חע"ט או' ה'.

(ד) ובר' ז' כשאין לו רק ג' מצוה שמורות לב' הלילות אבל אם יש לו עוד מצה א' שאינה שמורה לשם מצוה יניחה לליל שני ובליל ראשון יברך המוציא ועל אכילת מצה ויבצע כזית מהשלימה לסמויא וכזית לעל אכילת מצה מהפרוסה שחחיס מטעם שנת' ס"י חע"ט והאפיקומן והכריכה יעשה ג"כ מהפרוסה ומה שנשאר מהשלימה העלוכה עם השלימה ההחונה יניח לליל ב' עם מצה שלימה שאינה שמורה כלל ויניח השמורה מלמטה ושאינה שמורה מלמעלה וביניהן יניח הפרוסה שנשארה מהשלימה של ליל א' לאחר שבצע אפיקומן מפרוסה זו ויברך המוציא ועל אכילת מצה ויבצע מעט מהעלוכה לסמויא וכזית מהפרוסה לעל אכילת מצה והכריכה יעשה מהתחונה השמורה. ר"ז או' ו'.

(א) סע"י א. מי שאין לו יין וכ"י ומי שאין לו אלא כוס א' יקה אותו לקידוש דהא י"א דבהמ"ז אינה טעונה כוס ואם יש לו שנים יקה לקידוש ולבהמ"ז ואם יש לו ג' יקה לקידוש ועל כוס שני יאמר הסגד עד גאל ישראל ועל השלישי יברך בהמ"ז ואח"כ יאמר חזי הלל בלא כוס. מ"א ר"ש בס"י מ"הו ח"י או' ב' כחב דהא הוא בליל ראשון ויש לו רק ב' כוסות יקיים כוס א' עד ליל שני יעו"ש אבל הא"ר או' א' כחב להשיג עליו יעו"ש וכ"כ חק יוסף או' א' דנראה לו כדעה מ"א דהא ליל שני אינו אלא משום ספיקא א"כ עדיפה לעשות המצוה מן המוציא בליל ראשון יעו"ש. וכ"כ דעה המחמיר או' א' כדברי מ"א. וכ"כ הר"ז או' ה' ח"א שלל ק"ל או' י"ז. מ"ב או' א' ועיין לעיל ס"י חע"ד או' ח. ואם

בזמן ואם עבר זמן עבר יעו"ש. וכ"כ לעיל ס"י חע"ג או' ט"ז וס"י חע"ט או' ע"ט יעו"ש.

(יב) שנים שכוו צבית האסורים או במדבר בליל פסח ואין להם כ"א כזית אחד מצה בלמנוס מאן דאליס גבר וחוסף כזית מצה ואוכלו. בית יהודה ס"י כ"ח. ברב"י או' ג' ונראה דמיורי כגון שאחד הביא להם והניח על הקרקע ואמר כל מי שיקח אוחס חסיה לו במחנה וע"כ כל הקודם זכה אבל אם היה של שניס או שכבר זכה זה אחד מהם אם יקה אוחס השני כרי הוא בידו בחורה גזילה ואינו יולא זה י"ח כמ"ש לעיל ס"י חע"ד סע"י ד' יעו"ש. ועיין סע"ח מה שהאריך בזה. ומ"ש עו"ש הברכ"י כבר כתבנו אוחס לעיל ס"י חע"ט או' פ"ט וס"י ח"ט או' ו' קחנו משם.

(יג) שם. הגם ומי שאין לו וכ"י כ"כ ב"י בסס"י חע"ט בשם הרד"א שכתב בשם הרמ"ה שהוא ס' המכסיג.

(יד) שם. בכה רק ג' מצוה וכ"י דהא ה"ל לו ארבעה ה"ל מסתפק ביום הראשון משנים ושנים ליל שני. מ"ב או' ז' ועיין לקמן או' ק' כיצד יעשה אם לא יש לו כ"א ב' יעו"ש.

(טו) ומי שאין לו אלא שחיס לשני הלילות יכול לעבור בהם שיעשה כל הסדר בלילה הראשונה על אחת מהם והשנייה יניחה החחיה בשעת המוציא משום לחם משנה ובלילה השנייה יעשה כל הסדר על השנייה וכוון החחיה בשעת המוציא מצה אחרת שאינה שמורה משום לחם משנה שו"ע או' ג'.

(טז) שם בכה. הכל מן הפרוסה. שפרס ממנה כבר כזית לאפיקומן. ר"ז או' ד' והגם דחלק גדול יניח לאפיקומן כמ"ש לעיל ס"י חע"ג או' קכ"ב דהא דעושה הכל מן הפרוסה די בזית ולי"ד כזית אלא ר"ל שדי בזית ואין סי' דהא המצוה יוחר גדולה וכול לקחת יוחר לאפיקומן. ועיין מש"ז ס"י חע"ט או' ה' שכתב דהיינו שפורס לאחר ברכת המוציא כדי ששענה ברכת חסיה שלימה יעו"ש ועיין לקמן או' י"ט.

(טז) שם בכה. הכל מן הפרוסה. ואם אין מספיק לו בלילה הראשונה בא' יקה פרוסה מן השנייה ויבצע בליל שני על חדר ופלגא דהא כרי"ף והרמב"ם מחירין לכתלה למפרס על חדר ופלגא וכ"כ ב"י רס"י חע"ט בשם הרשב"א יעו"ש. מ"א סק"ב. ח"י או' ד' א"ר או' ד' חק יוסף או' ד' י"א בכה"ט. ר"ז או' ז' ח"א כלל ק"ל או' ט"ז. מ"ב או' ט' וכתב שם הר"ז דיברך המוציא ועל אכילת מצה על הפרוסה שעי' השלימה ויחלק ממנה כזית לכל אחד מבני ביתו ומשלימה יעשה הכריכה והאפיקומן. וכ"כ מ"ב שס. ונראה דכ"ד אם אין מספיק לאכול כל אחד ב' זיחס אחד לסמויא ואחד לאכילת מצה אבל אם יש בהם שיפור יש לוקח חלק מהפרוסה אחר אכילת כרפס ולהכניעו לאפיקומן ובשעה ברכת המוציא יניח הפרוסה חתה השלימה ויבצע ב' זיחס

ומרור ואוכל. סגס בלא ברכה ובמקומו שנוהגים לשחוח משקס כעטס מדגס שקרין מע"ד וכול ליקח
אוחו משקס לארבע כוסות אס אין לו יין (מהרי"ל) וי"א שאין עושין קידוש על שאר משקין כמו שנחבאר
לעיל סי' ער"ב סעיף ט' ולי"ג דלענין ד' כוסות יש לסמוך אמאן דאמר דמקדשין על שאר משקין אס
הוא חמר מדינה כמו שנחבאר לעיל סי' ער"ב:

מי

כף החיים

(ב) ואם יש לו מע"ד חמר מדינה וכו' כוסות יין ויל דיקח
כוס א' לקידוש וג' דגס לליל א' וכן ליל ב'.

(ג) כתב צ"י בשם א"ח מי שעושה סדרו על הפה אינו
מברך לא גאלנו ולא יהללך כי שחיהן ברכה
של כוס עכ"ל. אבל פה בש"ע כחז דבריו הרי"ף שאומר גאל
ישראל וי"ל הטעם דהסגדה נחקה על המלה שעונין עליה
דברים הרבה אבל יהללך לא יאמר בחתימה. מ"א ריש ססי
וכ"כ ח"י א"ו ד' דיהללך לא יאמר בחתימה להלל שחקהן על
כוס. וכ"כ א"ר א"ו ג' חק יוסף א"ו ה' א"א ריש ססי
ברכיו א"ו צ' ר"ז א"ו ה' ח"א שס. מיהו צד"מ כחז דאף
ביהללך הוא סברא רחוקה שלא לאומרה משום שאין לו כוס
דסא בצבס"כ אמרינן אותה אחר הלל בלא כוס וה"כ כאן
עכ"ל וכו" דעה הפרי"ח והכה"ש. וכ"כ בחשו" שאלת שמואל
סי' ל"ו. וכן הסכים המחמ"ד א"ו ו' ועוש"ב. ומ"מ נראה כיון
דאיכא פלוגתא צ"ח יש לאומרה בלא שס ומלכות והאומרה
בשס ומלכות אין מזניחין אותה.

(ד) מי שאין לו יין וכו' נראה דמיידי במקום שאין יין מצוי
או שא"א ללווח או למכור מלבושיו דאי לאו הכי היה
נריך ללווח או למכור מלבושיו ולקנות יין לד' כוסות כמ"ס לעיל
סי' תע"ב סעי' י"ג ובדבריו לשם צ"ד.

(ה) שם. מי שאין לו יין וכו' ועיין לעיל סי' תע"ב א"ו
ע"ז שכתבו דמי שאין לו יין יולא צמי שריית
למוקים יעו"ש.

(ו) שם. שמברך המוציא. מירי דהוה אצפסיג דקדים לקידוש.
צ"י בשם הר"ן. לבוש.

(ז) שם. שמברך המוציא. דהיינו שיטול ידיו החלה ומברך
ענטי' ואח"כ המוציא. ואס חל בשבת אומר החלה
יוס הסטי ויכולו השמים וכו' כמ"ס לעיל סי' רע"א סעי'
י"ד ואח"כ המוציא.

(ח) וקודם קידוש יבצע מלה האמצעית לשנים חזים יאניע
לאפיקומן וחזיה ישים בין צ' השלימות ויאחז
שלשן בידו דהיינו שיאחז בעליונה מלמעלה ובהחזונה מלמעט
ובהפוסה ביניהן ויברך המוציא ואח"כ יוכל להשמיט ידו מחתה
התחזונה ויניח צ' ידיו ע"ג העליונה ויאמר קידוש היום
וששהיינו ואס חל צמו"ש אומר יקנסי" (ר"ל דלאחר הקידוש
אומר כר הבדלה זמן כמו אס היה יין) ואח"כ יאחז בעליונה
ובפרוסה שהחזיה ויברך על אכילת מלה ויבצע משחיסן יחד
ויאכל כזה מזה וכזה מזה כמ"ס צס"ו חע"ה ועי"ש הטעם
לכל זה. ר"ז א"ו א"ו וכ"כ המחמ"ד בצס"ו זה. ועיין צ"ח
ש"ח"ז.

(ט) שם. ובוצע. וזהו לדעה הרי"ף דס"ל דא"י אלא צ'
מלה אחת פורסה לצי ומברך על חזיה המוציא
ועל אכילת מלה וחזיה סטי לאפיקומן והשלימה לכריכה כמ"ס

הטור. צס"ו חע"ה יעו"ש. אבל אנו שלוקחין ג' מלה כחז
המ"א סק"ב שיבצע האמצעי קודם קידוש (ר"ל קודם נטי'
והמוציא) דסא מספקא לן אס נריך לברך המוציא על פרוסה
כמ"ס סי' חע"ה יעו"ש. וכ"כ ח"י א"ו ג' מיהו הא"ר א"ו צ'
כחז דגס לרעה שש"ע והלבוש דלוקחין ג' א"ז לפרוס קודם
קידוש יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל ק"ל א"ו י"ז. אבל חק יוסף צ' כסכים
לדבריו המ"א. וכ"כ א"א א"ו א"י נה"ש א"ו א"י וכו" דעה הרי"ז
כמ"ס צ"ח הקודם.

(י) שם. ומניח ידיו עליו וכו' שכוון שמקדש עליו מלה
לאחזו בידו כשס שאוחז כוס שמקדש עליו וזכר
דגמר קידושא מברך לאכול מלה משום דקידוש חדיר עפי.
צ"י בשם הר"ן. לבוש.

(יא) שם. עד שגומר הקידוש. ואס אח"כ הביאו לו יין אחר
שכבר קידש על הפה יאמר הסגדה עד ומשעבוד
לגאולה ולא יסיים וגאמר לפניו הללויה רק יחזיל ברכה אשר
גאלנו וגומר ויברך בפס"ג וישחה כוס ראשון ואח"כ יאמר
הללויה וגו' כל חזי ראשון של סלל ויברך בפס"ג (וסיינו למנהג
אשכנז שמברכין על כל כוס וכוס כמ"ס לעיל סי' תע"ד) וישחה
כוס צ' וטעם לזה כדי שיאמר חזיה שבת על כל כוס וכוס דג"מ.

(יב) שם. ומברך על אכילת מלה ואוכל. צ' זיחיס אחד
מהשלימה למוציא ואחר מהפרוסה לאכילת
מלה כמ"ס לעיל א"ו ח' וסי' חע"ה סעי' א. ובדבריו
לשם צס"ד.

(יג) שם. ואח"כ אוכל שאר ירקוח. היינו כרפס ומטבלו
בחומץ או צמי מלה כמ"ס לעיל סי' תע"ג סעי'
ו' יעו"ש אבל א"ז ליטול ידיו שכבר כעל ידיו לסעודה קודם
קידוש. לבוש. א"א א"ו צ' ועיין צ"ח ש"ח"ז.

(יד) שם. שאר ירקוח. ומברך עליהם צפה"ל דהוי כדברים
הבאים שלא מחמת הסעודה כיון שאין מלפחין
בהם הפה. לבוש. וכ"כ בהרא"ש ובמרדכי שדוקא מרור שהוא
חובב לאכול עם המלה י"א דמלה פוטרחה אבל לא בשאר
ירקות אבל צחו' משמע קלה דגס ירקוח פה פוטרחה. ומ"מ
נ"ל דיש לברך עליהם דאוחן ירקוח שאנו אוכלין דהיינו
פיטרז"ל אין ממשיכין תאוח המאכל מ"א סק"ב. וכ"כ א"א
א"ו צ' דטוב יותר כאן לברך על פיטר ז"ל להוציא נפשיה
מפלוגתא. וכ"כ הרי"ז א"ו צ' דיברך עליהם צפה"ל אס סס
ממיני ירקוח שאין דרך ללפת בהם אח הפה שאין ברכה
פה פוטרחה כמ"ס סי' קע"ז יעו"ש. ולפי מ"ס לעיל סי'
תע"ג א"ו מ"ט דלפי דבריו הארי"ז ל' נריך ליקח דוקא
כרפס יעו"ש א"כ יש לברך צפה"ל על אחס פרי ולכוין לפטור
אח הכרפס וגס אח המרור ואח"כ יעשה הטיבול בכרפס.
טו) שם. ומסלק השלחן. כאלו גמרו לאכול והרי עדיין
לא גמרו ומחוך כך ישאלו הטיבול. לבוש.
ועיין לעיל סי' תע"ג סעי' ו' ובדבריו לשם צס"ד.
שס ואומר

תפ"ד מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים. וכו' סעיף אחר:

א "מאן דבעי לברוכי בתרי או בתלת בתי מברך ברישא בביתיה ואכיל כל מאי דצריך ומברך ברכת המזון ביהדר מברך לכל חד וחד בביתיה ושתי אינהו כסא דקידושא ודאגדתא ואכיל ידקי ומצה ואיהו לא אכיל ושתי בהדיהו ושביק להו למגמר סעודתייהו גומברכי אינהו ברכת המזון רואי לא ידעי יקרא מלה במלה ביהדר אויל לביתא אחרינא ועביד

באר הגולה
א טור בשם הר"ף
סוף פסח"ב מהס'
דכ' אשי ר"ס כ"ט
ג מהס' דהני אהבה
ש"ס ד טור בשם
אביו הרא"ש:
ה הריף ש"ס.

קף החיים

- (עו) **ש"ם**. ואומר מס נשחט וכו' ה"ה שאומר ה"ה לחמא עינא ג"כ ודלא כחק יוסף. ברכיי אוי אוי מאמר אוי ה"ה מ"ב אוי ה"ה.
- (עז) **ש"ם**. עד גאל ישראל. ולענין יסלולך עיין לעיל אוי ג' וחולה שאינו יכול לאכול לא מלך ולא ד' כוסות מ"מ מברך אשר גאלנו אבל לא ואמר חיבות לאכול זו מלך ומרור רק וסגיטנו סליס. סז כן ה"ה אלוטנו יניענו וכו' ה"ה כלל ק"ל אוי י"ז.
- (ח) **ש"ם**. ומברך על המרור וכו' ומטבלו בחרוסה כמ"ס לעיל ס"י הע"ה סעי' א' ולענין כפילס שניה אחר הסגס כשגומר סעודתו מסיק המאמר בסס"י זה דנוטל ידיו ומברך ענפ"י ואם בריו לו שלא עינף ידיו ולא אסח דעהיס אי"ל ויטול בלא ברכה לפיכך שני ואוכלו וכורך מלך ומרור וגומר סעודתו עכ"ל. ועיין לעיל ס"י הע"ה אוי א'.
- (ט) **ש"ם** סגס. בלא ברכה. ר"ל אפי"ג דהפסוק בין הברכה בהגדה אי"ל לחזור ולברך. ביאורי הגר"א.
- (ד) **ש"ם** כהגה. ובמקומות שנוטלים לשחוח וכו' עיין לעיל ס"י חס"ז סעי' ח' בהגה.
- (כא) **ש"ם** כהגה. יש לסמוך אמאן דאמר שמקדשין וכו' וכ"כ רש"ל בשם הגאון מה"ר משה יניק שאם אין לו יין שלא יקדש על הפה לשנות הסדר אלא יעשו על מי דבש כי נפלו כמה דעות חלוקות בענין סדר על הפה וק"ל עכ"ל וסב"ד ה"ה.
- (כב) **ש"ם** כהגה. אם הוא חמר מדינה וכו' ואשי' במקום שכל כהנה אין רוב שהייה העם במי דבש מ"מ אם כהנה רוב שהייה ממנו נקרא חמר מדינה. מ"ה סקי"ג מיוס ח"י אוי ה"ה כהב דאין להקל כ"ה דוקא במקום שרגילין לשחוחו כל השנה יעו"ש. אבל הא"ר אוי ד' הסכים לדברי מ"ה. וכ"ה דעה חק יוסף אוי ז' וכ"פ הר"ן ס"י הע"ב אוי כ"ה. ה"ה ש"ס. מ"ב אוי י"א.
- (כג) **ש"ם** כהגה. אם הוא חמר מדינה וכו' וה"ה אם שהייה רוב הסמון לקר"ן או עפ"ל ערנ"ק מותר ליקח אוחו לר' כוסות אם אין לו מע"ד ויין. מ"ה ש"ס. מיוס הר"ן ש"ס אוי ג"ט כהב להחמיר בזה אבל הא"ר ש"ס כהב כדברי מ"ה וכ"כ ה"ה ש"ס. מ"ב ש"ס.
- (כד) **ולענין** ברכה ראשונה שמנהג בני אשכנז לברך על כל כוס וכוס כמ"ס לעיל ס"י הע"ד הכ"ה ה"ה אוי ג' מסתפק אם לברך ג"כ על כל כוס וכוס או דוקא על כוס א' וכוס כהמ"ז יעו"ש. וע"כ נראה דיש לברך דוקא על כוס א' ויכוין לפעור את כ"ו ויברך על כוס כהמ"ז ויכוין לפטור את כ"ו ועיין בדבריו לשם ודוק.
- (א) **סעי'** א. מאן דבעי לברוכי וכו' זהו לשון הרי"ף ס"פ ע"פ שהוא כלשון הגמ' וסעתיקו ספור כמו שהוא (עג)

וע"כ גם ש"ע סעתיקו כמו שהוא כי כן דרכו ברוב הפעמים להביא לשון ספור או סמנים כמו שהוא.

(ב) **ש"ם**. מאן דבעי לברוכי וכו' היינו אם אין כה"ס מי שיועד לקדש ולומר סגס אבל אם יודעין אין נכון להחליט להוציאם כמ"ס לעיל ס"י רע"ג סעי' ד' יעו"ש. ונשים אעפ"י שהיבות במלכות ד"ה כל שילאו אין מוציאין אחרים אם: אמר דלא שייך ערבות גבויסו. ואמורה סגס אפשר דאף שלא ילאה עדיון אין מוציאם לאנשים ומיוס לנשים מוציאם ככלל ילאו סס עדיון. מ"ש"ז אוי א'.

(ג) **ש"ם**. מברך ברישא צביחיה וכו' היינו שמקדש ואומר סגס הכל על הסדר ואוכל מלך ומרור ואפיקומן עד שמברך כהמ"ז.

(ד) **ש"ם**. ומברך כהמ"ז וסדר מברך לכל חד וכו' פ"י לאחר כהמ"ז לאלתר שהוא כוס ג' יכול לברך לכל אחד ואחד צביחו קודם כוס ד' וא"ל לומר אחר כוס ד' שיכול לברך לכל אחד ואחד. הר"ן על הרי"ף ס"פ ע"פ. כ"ה.

(ה) **ש"ם**. ומברך כהמ"ז וכו' וסכלבו כהב שאם רלס מקדש ועושה ססדר צביחו ואחר הכריכס קודם שיאכל סעודתו ילך ויעשה כן כהמ"ה צחיס ויחזור לביחו בלאחרונה ויגמור סעודתו יעו"ש וסב"ד כ"ה. וכ"כ סלבוש. וכ"כ סדרישס. וכ"ה דעה א"ר אוי ג' וכ"כ סערי"ס צס"י קע"ה אוי ב' וצס"י זה אוי א' אבל סרד"ה כהב דאסור לעקור מסעודתו קודם כהמ"ז אפי' אח"כ חוזר לביחו וגומר סעודתו דלא לחירו זה אלא משום מל"ס עוברת חס לא מיקרי מל"ס עוברת דיכול לילך ש"ס אחר כהמ"ז יעו"ש. וסב"ד כ"ה. מ"ה סקי"א. וכ"ה דעה ספר"ת. חק יוסף אוי א' ר"ז אוי ו' ומ"מ כהב ש"ס הר"ן דיכול לעקור מסעודתו קודם אכילה אפיקומן וילך לביח אחר ויעשה לסס כל הסדר ויאכל עמסס אפיקומן ויברך ש"ס עמסס כהמ"ז אם ה"ס דעהו לכך מחלס כשצריך סמוציא שיגמור סעודתו צביח אחר ויברך ש"ס עכ"ל. ועיין לעיל ס"י הע"ב אוי י"ג וס"י קע"ה אוי ה' ולקמן אוי י"א.

(ו) **ש"ם**. ומברך כהמ"ז וכו' נראה מדברי כ"ה דלאכול אפיקומן ולחזור ולאכול אח"כ פשיטא דאסור אבל סרד"ז ח"ה ס"י ח"פ כהב דמי שאכל אפיקומן וצריך כהמ"ז וזמנן לו סדר אחר לברך למי שאינו יודע מותר לאכול ולשחוח עמסס ויברך להס כהמ"ז ובלבד שיאכל כזות מל"ס שמורה בלאחרונה וכהב שכ"כ כה"ה בש"ס צעל סדרות יעו"ש וכ"כ סהס"ל סס"י ס"ה בש"ס ס"ה וכהב סדריו נכוחיס וישריס למצין יעו"ש. אמנס סכנס"ג כהג"ז כהב על דברי סרד"ז ס"ה שפסט דברי רב כהן דק מוכיחין כדברי כ"ה וכן שפט סמנהג עכ"ל. וסב"ד חק יוסף אוי ב' וכהב וכן ססכ"מו האחרונים לדעה ש"ע וכן סברכ"י כ"ה דברי כה"ג ס"ה ונראה שמסכים לדבריו. ועיין לקמן אוי י"א. ש"ס וסדר

ועביד הכי והדר אזיל לביתיה וגמר הלילא ושתי כסא דחלילא ואי בעי לאקדומי להנך בתי ברישא בריך להו ולא אכיל ולא טעים והדר אזיל לביתיה ומקדש ואם ירצה יגמור הכל בביתו ואח"כ ילך לקדש בבתים האחרים ולא יאכל וישתה עמהם:

תפה מי שנשבע שלא לאכול מצה. וכו' סעיף אחר:

א "אמר שבועה שלא אוכל מצה סתם אמר לאכול מצה בליל פסח אמר שבועה שלא אוכל מצה בליל פסח לוקה ואוכל מצה בליל פסח:

באר הגולה
א ירושלמי בפ"ג
דשבוטת וכתבוהו
הכ"ף והכ"ש
בסוף פסחים וכו'
שפירש הכ"ף ש:

ובו

כף החיים

ז) שם. וסדר מברך לכל חד וכו' ואע"ג דבזכרה הנסנין ק"ל שאינו יכול לברך לאחרים אלא א"כ יסנה עמהם שאני זכרה המוליד של מלך וזכרה בפס"ג של קידוש סיום שכן חובס יכול לברך להוליד אחרים ואעפ"י שאינו נהנה. ר"ה כ"ט ע"ב. עור וכו'. לבוש. ועיין לעיל סי' קס"ז או' קכ"ז (ויש שס' דמקום המלצה כחוב המוליד) וכו' רע"ג סעי' ד' וזכרנו לשם בס"ד.

ח) ולענין זכרה בפס"א של טיבול ראשון כחז סטור זשם בעל העיטור מסתברא דלא מלי מברך בפס"א אשאר ירקי כיון שאינו טועם עמהם אלא מברך בפס"א ועל אכילה מרור על החזרה וכשניע למרור אוכל בלא זכרה כדון מי שאין לו ירקוה בטיבול אי' כמיש לעיל סי' תע"ב סעי' ב' אבל זשם הראשון כחז כיון דחקנה חכמים הוא משום סיכורא לחינוקוה סוי לזכרה מלוא ויכול להולידם אעפ"י שאינו טועם ועו"ש. וכ"פ הלכות כדברי הראשון. וכ"י דעה בפ"ז סק"א והפרי"ח וי"א זכג"ב. וכ"כ המאמר או' אי' דמשמע מדברי הש"ע דמברך להם זכרה הירק דהיינו בפס"א וכדברי הראשון ועו"ש. וכ"כ השו"ג או' אי' דלענין הלכה נקטינן כפסק הש"ע ועו"ש. וכ"פ הר"ז או' ב' מ"ב או' ד' ומיכו כחז שם השו"ג דסדרך הותר נכון שיקרא להם כל הזכרות מלך במלך וכשנא לזכור אה השם שיניח להם שיאמרו אורו וזכה ואלא ידי כל הספקות דכיון שהוא אינו אומר הזכרה השם אין כאן ספק זכרה עכ"ל.

ט) שם. וסדר מברך לכל חד וכו' ר"ל שמקדש להם ומברך על הכרפס ואומר לפניכם סכגדס עד גאל ישראל וזכרה המוליד ואכילה מלך ומרור. וגם לריך לפרש להם שהגדה בלשון שמזינים כמיש לעיל סי' תע"ב סעי' ו' זכרה ועו"ש.

י) שם. ואכלי ירקי. היינו כרפס ומרור.
יא) שם. ואיכו לא אכיל וכו' דהא כבר אכל האפיקומן זביתו. וכחז העור זשם רב כ"ץ דאפי' אם רוצה שלא לאכול אפיקומן עד שיאכל שניה זבית אחר ויחזור ויברך שם זשם"ז אסור דאסור לאכול זלילה כזש ז"פ אבל זש"ג כחוב דמוחר לעשות כן כיון שאינו אוכל אפיקומן אלא פעם אחת. מ"א סק"ב. וכ"כ הפרי"ח דאם בסעודה הראשונה אינו איכל אפיקומן נראה בפשיעוה להחיר לאכול ז' סעודות ועו"ש. ועיין ע"ז סק"ג שכחז דאם מפסיק באכילהו והולך לבית אחר ויאכל שם אפיקומן ויברך שם זשם"ז אין כאן איסור כלל אפי' לרב כ"ץ דזכה ודאי אכילה חדא הוא ועו"ש אבל כהכ"ש כחז דלא שנה אה מפסיק מאכילהו ראשונה ע"י זשם"ז לא כחז אה לא הפסיק זשם"ז לרב כ"ץ אסור ואדרבא כל שלא הפסיק זשם"ז איכא נמי משום מברך שלא במקומו ועו"ש. ועיין לעיל או' ה' ודוק.

יב) שם. ומזכרי איננו זשם"ז. פי' ולא ימרוק עמכם לזימון דהא לא אכיל עמכם. ע"ז סק"ב.

יג) שם. ומזכרי איננו זשם"ז. אבל כוח אסור לברך בשבילם זשם"ז אפי' דחובה הוא לאכול מלך וא"כ זשם"ז נמי חובה הוא ויכול להוליד אחרים שאני זשם"ז דכח"ז ואנלח ושבעה זכרה מי שאכל מברך. מ"א סק"ג זשם הרד"א. ר"ז או' ג' ועיין בא"י שאח"ז.

יד) שם. ואי לא ידעו יקרא מלך זמלה. כיכ סטור זשם הראשון וזשם הר"ץ גיאה אלא שכחז ואפשר דאף זשם"ז יכול לברך כדי להולידם כי סיכי זכרה הלחם של מלך מולידם כיון שהוא חובס כ"ג זשם"ז ועו"ש. וכ"י דעה הפרי"ח. אבל השו"ג סוף סעי' כחז דנקטינן כדברי הש"ע. וכ"פ הר"ז או' ד' ח"א כלל ק"ל או' י"ט.

טו) שם. וקרא מלך זמלה. כקטן שמקרא אה הסלל שעונין אחריו מה שהוא אומר שאין כאן מוליד שם שמים לבעלה. עור זשם הראשון.

טז) שם. וגמר הלילס וכו' ואח"כ יחזור וילך לבתים אחרים והם יברכו על מזונס ואם לא ידעו יקרא להם מלך זמלה וישחו ואח"כ יגמור להם הסלל ומזכרו להם על כוס ד' וישחו הם. לבוש. ר"ז שם.

טז) טוב) שם. ולא אכיל ולא טעים. דאסור לטעום קודם קידוש כמיש לעיל סי' ערי"א ואם יאכל שם ימרוק לברך זשם"ז ג"כ. מ"א סק"ד.

ח"י) שם. יגמור הכל זביתו. אפי' הלל. מ"א סק"ה.
ט"ז) שם. ולא יאכל וכו' דהא כבר אכל אפיקומן זביתו וכמיש לעיל או' י"א.

א) סעי' א. אמר שבוטת שלא אוכל מלך וכו' והפעם משום דשבוטת חלס לבעל אה המלך זשם זאל העשה זכולל הלכך כך שבוטת מגו דחילא אמלס דכל השנה חילא נמי אמלס דלילי פסח. זיי זשם הרן. ע"ז סק"א. מ"א סק"א. ח"י או' א'.

ב) שם. אמר שבוטת שלא אוכל מלך וכו' ומשמע אף שנשבע זליל פסח עזמו כל שכלל מלך רשוח שלא לאכול כל ימי הפסח חיל השבוטת. מש"ז או' אי' ערי"א או' אי' מ"ב או' אי' ועיין ח"י שם.

ג) שם. אסור לאכול מלך וכו' ומ"מ ראוי שישאל על שבוטתו כדי לקיים המלוה. ומ"ש הבאה"ש וכו' פון אורו לשאל על שבוטתו אינו מדוקדק דלא אמרו כן אלא זנשבע לעבור על מצוה דרבנן כמיש לקמן או' ח' ועו"ש.

ד) שם. אמר שבוטת שלא אוכל מלך זליל פסח לוקה ואוכל וכו' דכיון דליכא כולל אין שבוטת חלס לבעל אה המלוה. זיי זשם הר"ן. וליכא למימר כיון שהזכיר סחם ליל פסח

תפ"ו וכו' סעיף אחד:

באר הגולה
א"כ"י מדברי חו"ס
חולין ק"ג:

א אשיעור כזית יש אומרים דהוי כחצי ביצה. הגם ויאכלו ציחד ולא מעט מעט ובירקות לריק למעך חלל באויר שבין סירק ולשער שיעור הכזית בירקות עלמן ולא באויר שבינוסם:

סדר

כף החיים

(א) ואם נשבע שלא להכניס צמח למיד לא יאכל אפי"ה י"ל דשבעה חלה אף דעבר אדרבנן ולא יאכל מס"ח מ"מ אין מושבע ע"ז מחר סיני וכחצי שיעור. א"כ"י ש"ס. ומ"מ יש לכופו להחזיר שבעתו ולקיים המצוה כמ"ס בא"י סקודס. (יא) ש"ס. לוקס ואוכל וכו' דהוי שבעת שוא דאין שבעת חל על דבר מצוה אבל אם אמר קינס אכילה מצוה עלי ציל פסח אסור דנדר חל על דבר מצוה כמ"ס ביו"ד סי' רע"ו. מ"א סק"ב. חק יוסף א"י ג' ר"ז א"י א"י וא"י ב' ח"א כלל ק"ל א"י א"י ומ"מ כופין אותו להחזיר נדרו ע"י שאלה וחרטת כדי לקיים המצוה כמ"ס ביו"ד ש"ס. ר"ז ש"ס. א"כ"י ש"ס. ומ"מ ש"ס המ"א צמי שלא אמר הגדה ציל פסח שאין לו חטומין כבר כחצנו אותו לעיל סי' תע"ג א"י ע"ז קחנו מש"ס.

(א) סעי' א. שיעור כזית י"א דהוי כחצי ביצה. כיכ צ"י בש"ס סח"י חולין ק"ג ע"ב וכ"ס בח"י עירובין ק"י ע"ב. וכ"כ בפסקי ח"י חולין א"י ע"ב. וכ"כ המרדכי סי' ע"פ בסדר של פסח. וכ"כ בהש"ד סי' קל"ט ובפסקים וכחצים סי' כ"ו. וכ"כ בדרשות מהר"ל סדר הגדה. וכ"כ מהר"י סי' קכ"ג. והא דכתב זה בש"ע בש"ס י"א לפי שדבר זה אינו מוסכם כמבואר ש"ס בח"י ד"ס סוברים דכזית הוא פחות משלש ביצה וכן מבואר בדברי מ"א ופ"ח ושאר אחרונים ונקט בש"ע כחצי ביצה לחומרא כדי ללכת אליבא דכ"ע. וכ"כ הכ"ס א"י א"י דלענין הלכה אין להקל בדבר שחובטו כגון כזית מצוה ומרור או לענין שיעור לברך ברכה אחרונה עד שיאכל חצי ביצה דוקא יעו"ש. וכ"כ א"כ"י. והר"ז א"י א"י כחצו דבמרור שהוא מ"מ וכן כל דבר שהוא מ"מ ששיעורו כזית יש לסמוך על האומרים שהוא פחות מעט משלש ביצה אבל במצוה שביצה מ"מ וכן כל דבר שהוא מ"מ יש להחמיר בסדרה הראשונה אבל לענין ברכה אחרונה ובהמ"ז ששיעורו כזית סב"ל ולא יברך עד שיאכל כחצי ביצה ולכתחלה יש ליזהר שלא להכניס עלמו לידו ספק ברכה ויאכל כחצי ביצה או הרכה פחות משלש ביצה בדבר שא"ל כזית וכן לריק ליזהר לדקדק בשאר דבר ששיעור גדול הוא קולא ושיעור קטן הוא חימרא כגון ביעור חמץ עכ"ל. אמנם מ"ס דבמרור שהוא מ"מ יש לסמוך על המקילין נראה דה"ד לענין דאמרינן דיואל דיעבד אם אין לו כחצי ביצה או שאינו יכול לאכול יוחר משלש ביצה אבל לענין ברכה אכילה מרור אין לברך על פחות מחצי ביצה משום דק"ל סב"ל וכיון דכמה פ"י ס"ל דשיעור כזית הוא כחצי ביצה א"כ יברך אשר קדשנו וכו' וכבר כחצנו לעיל סי' קס"ח א"י מ"ו דלדעת הרמב"ם. וכמה פ"י דשיעור הביצה הוא י"ח דרסס מצריות ובמידו דאכילה כגון כזית מצוה ציל פסח או כזית מרור או כזית לשיעור ברכה אחרונה וכו' כולם משערין במשקל לחשבון הביצה י"ח דרסס וכזית חצי ביצה השער דרסס יעו"ש שכתבנו זה בש"ס כמה פ"י וכ"ס המנהג כדי ללכת י"ח המצוה לכ"ע וגם משום ספק ברכות.

ש"ס הגם

פסח הוי אסור כולל וחילוק שבעת דהא י"א שזמנה כל כליה כמ"ס לעיל סי' תע"ז א"י ע"י ואף לדעת הסוברים שזמנה עד חלוא י"ל כיון שסוכר ליל פסח דעתו על זמן חיובא ועל מצוה מצוה וע"כ לא חלה שבעת לבטל המצוה. (ח) ואם אמר שבעת שלא אוכל מצוה זו אסור אפי"ה ליה ליה אחריתא ויחזרו לו שבעתו. מו"ק. (ו) ש"ס. שלא אוכל מצוה ציל פסח וכו' ודע דאף שסוכר ליל פסח צפי"ה אם כלל גם שאר סימנים חייבא שבעת צכולל ודלא כחירוף ריב"ז שכתבו סח"י בשבעות דף כ"ד. וכן דעת הריב"ש סי' ל"ח וסי' ט"ל וכן מסיק מהר"א ששון סי' קל"ז יעו"ש. ע"כ א"י ג'. (ז) ואם אמר שבעת שלא אוכל מצוה ציל פסח ושלא אעלה לגג כיון ש"ס פעולות חלוקות לא אמרינן מגו דחילוא על עלייה הגג חייבא כמו על אכילה מצוה משום דהו"ל כאלו מזכיר שבעת יע"כ פעולה ופעולה. הריב"ש סי' קנ"ט יעו"ש. וכן אם אמר שלא אוכל מצוה ציל פסח ולא אעלה על ערש יעו"ש שהוא מסתמא המצוה הראוי לו לליל פסח לכיכב עליה אעפ"י שהוא לורך לאוה"ה הלילה שר"ך סביב כיון ש"ס פעולות חלוקות לא אמרינן מגו דחילוא על סביב שהיא מדרבנן חל נמי על דבר מצוה דאורייתא. יפ"ל ח"ג א"י א". (ח) ואם נשבע שלא לאכול מרור ציל פסח כיון דאכילה מרור צו"ה דרבנן שבעת חלה עליו דשבעת חלה על מצוה דרבנן בשב וחי"ה כדאיתא ביו"ד סי' רל"ט סעי' ו' יעו"ש. וכחצו הבי"ה דהשבעת על מצוה דרבנן אעפ"י שהשבעת חלה ויכול לעבור עליו בשב וא"כ מ"מ כופין אותו שישאל על שבעתו ולפיכך נשבעת שלא לאכול מרור ציל פסח דהשבעת חלה כיון דאכילה מרור צו"ה דרבנן היא כופין אותו שישאל על שבעתו אבל נשבעת סח"ס שלא לאכול מרור ומצוה כיון דהשבעת היא צכולל לאו נשבע לבטל את המצוה הוא ואין עליו דין כפי"ה אבל ודאי ראוי שישאל על שבעתו עכ"ל. והב"ד שכתב"ג בהג"ט וכחצו ודאי שדין ד' כוסות כדון המרור שא"ס נשבעת שלא לשחוח ד' כוסות שבעת חלה עליו וכופין אותו שישאל על שבעתו ועי"ש מ"ס לדחות דברי מהר"ם הלוי בחשו"י חו"ד סי' י"ד שכתב דאין שבעת חלה עליו יעו"ש. וכן סק"ס ח"י א"י ג' בדברי השכנ"ג. וכ"כ ספר"ח. חק יוסף א"י ד' א"כ"י א"י א"י ר"ז א"י ג' מ"ב א"י ג'. (ט) ואם נשבע שלא לומר הגדה ק"ל נדר אין חל על דיבור הא שבעת חלה וא"כ צכולל חיל או ליל צ' ממנה והגדה חיל וציל א"י לא חיל. א"כ"י ש"ס. ולפי מ"ס לעיל סי' תע"ג א"י ק"ל דמס"ה יולא מצוה ספור יע"מ מה שאומר בקידוש זכר ליציאת מצרים יעו"ש א"כ אף ציל א"י חלה שבעת אם נשבע שלא לומר הגדה ור"ך לשאל על שבעתו. ומ"ס דא"ס נשבעת שלא לאכול מצוה ציל צ' חיל כ"כ ג"כ הר"ז ש"ס ומ"ב ש"ס. וכחצו ש"ס הר"ז ומ"מ ראוי לכופו להחזיר שבעתו ע"י שאלה וחרטת ולקיים המצוה. וכ"כ מ"ב ש"ס.

באר הגולה
א טור מהא דרב
שנה כ"ד וחוס'
פ"ג. ב טור כס"ו
תקפ"ב כ"ג מסכה
טופרים ומנהג
ספרד ולזה הסכי
צ"ג ג ברכות מ"ט

תפז סדר תפילת ערבית של פסח. וכו' ד' סעיפים:

א סדר היום א' ערבית ושחרית ומנחה אומר ג' ראשונות וג' אחרונות וקדושת היום באמצע
אתה בחרתנו וכו' ותתן לנו ה' אלהינו את יום חג המצות הזה את יום טוב - מקרא קדש הזה
(וע"ל סי' ת"ז סעיף ג') זמן חירותנו יעלה ויבא והשיאנו וחותם ג' מקדש ישראל והזמנים יואם
אמר

כף החיים

אמרו וחתן לנו ה' אלהינו באהבה מועדים לשמחה אכן כשחל
בשבת י"א שני פעמים באהבה והטעם עיין בלבוש. ח"י או'
א' א"ר או' א' וכחז ודלא כפסח מעובין או' קליא שכחז
שלא לומר באהבה גבי וחתן לנו יעו"ש. וכ"כ בר"ז או' ו'
מ"ב או' א' מיהו המחז"ר כחז מנסגינו לומר וחתן לנו ה'
אלהינו באהבה מועדים וכו' באהבה מקרא קודש וכו' ופי'
באהבה הראשון קאי לשי"ח דבאשתו ובחמלתו נהן לנו
מועדים וכו' והשני קאי לנו כי באהבה מקרא קדש ואינו
ח"י לעורה עכ"ל וכ"כ סיפ"ל ח"ב או' א' דאומרים פעמים
באהבה דסיינו וחתן לנו ה' אלהינו באהבה מועדים וכו'
באהבה מקרא קדש וכו' כמ"ש במס' דורות בין כשחל בשבת
ובין כשחל בחול כמ"ש המחז"ר ושבע בנימין סי' ד"ט יעו"ש
וזכו למנהג הספרדים כנודע.

(ב) שם. הגב ויאכלו ביחד ולא מעט מעט. עיין לעיל סי'
הע"ט סעי' ו' ודברינו לשם בסי"ד.
(ג) שם. בטה וזירקוה לריך למעך חלל האויר וכו' וסי'
אם יש חלל במלכ אינו מלטרף. מ"א סק"א. חק
יוסף או' ג' ר"ז או' ב' מסכה משמע דאין משערין כוזה
במשקל אלא במדה אמנם כבר נחבנו לעיל דעכשיו המנהג
לשער במשקל במידו דאכילה כדי ללמא אליבא דכ"ע וגם משום
ספק ברכות וזדאיי שא"ל לשקול רק שיאכל הרבה בענין שבדאי
יש בו שיטור סני' אכן מי שאינו חפץ לאכול כ"א כשיטור
מחמת איזה סיבה יש לשקול מעו"ש כוזה מלכ או מרור
ויאכל כמדתו בליטה. ולענין שאר איסורין אם משערין במדה
או במשקל עיין לעיל סי' תכ"ו או' יו"ד.

(ה) שם. אה יום חג המצות הזה אה יו"ט מקרא וכו'
ואם טעם ולא הזכיר שם החג כלל בברכה ד'
רק אמר אה יו"ט מקרא קדש הזה לזכר כחז בהש"י בית
יסודם סי' ד' רביון דמחתימה יהיה כהקנה שחכם ברוך
מקדש ישראל והזמנים יאל יעו"ש והביד בברכ"י או' א' וכחז
דברואה יראה לכל ראוותיו יד הדומה נטויה ולא שאל
מתיא יעו"ש אמנם הש"ן בש"ח דף ר"מ או' ב' הסכים לדברי
הבית יסודה סני' יעו"ש. ועיין לקמן או' ע"ז.

(א) סעי' ה'. סדר היום ערבית וכו' וקורין ק"ש וכו' וחותמין
ופרום ואומרים פסוק וידבר משם אה מועדי וכו'
ואין זה הפסק בין גאלה לחפלה דכגאלה ארינתא דמ"א.
לבוש כס"י זכ ובס"י תקפ"ב. וכ"כ כנה"ג בטה"ט דנוסגין
לומר אחר ששיבנו בליל יו"ט אלא מועדי ה' מקראי קדש
ובלילי ר"ט וביום שמחכם ומועדיכם ובליל יו"ט כי ביום
הזה יכפר עליכם וכו' וכ"כ הפרי"ח. חק יוסף או' א' ש"ך
דקל"ד ע"ג. והגם דסלבוש כחז דבלילי יו"ט אומרים פסוק
וידבר משם כל אחד כחז לפי מנהג מקומו ויש מקומות
שנוסגים לומר שני פסוקים.

(ו) וכתב ע"ש הרב בית יסודה דאם החפלה י"ח והזכיר
יו"ט אעפ"י שלא קבע ברכה בפ"ע (כגון שאמר
יעלה ויבא בעצרה והזכיר שם יו"ט זה) יאל כמו בשבת
כמ"ש לעיל סי' רס"ח סעי' ד' יעו"ש. וכ"כ בר"ז או' ב' וכ"כ
דסי"ח בסידור נה"ש או' א' וכן אם החפלה של חול והזכיר
אחר המחזיר שכינתו לליון קודם שהחיל מודים אומר יעלה
ויבא קודם מודים ומזכיר של יו"ט וגומר החפלה ואם החפלה
מודים ואח"כ מזכיר ולא עקר רגליו חוזר לאחז בחרתנו וגומר
החפלה ואם עקר רגליו או שאמר יהיו לרגלך אף שלא עקר
רגליו חוזר ומחפלה של יו"ט. דהיה שם.

(ב) וכתב עו"ש הנכס"ג וכשחל יו"ט או ר"ט או יו"ט
בליל שבת אומרים החלה ושמרו בני ישראל אה
השנה ואח"כ אומרים מעין קדושת היום עכ"ל. ועיין
עוד מזה לעיל סי' רס"ז סעי' ג' ודברינו לשם בסי"ד.

(ז) שם. והשיאנו וכו' רבו ספורי בלשון והשיאנו יו"ט שהוא
מלשון וגשיא בעמך כלומר רוממחנו וגדלחנו. וי"מ
שכוא מלשון כי"ד משיאין משואות כלומר וסאר פנינו ועינינו.
וי"מ שכוא מלשון. ישא פרעם אה ראשך ומחרגמינך ידכרינך
פרעם כלומר יעלה זכרונו לפניך לעובד. וי"מ שכוא מלשון
ואשא אחכם על כנפי נשרים וכו' ומחפלה לשם בדרך משל
שיגיב העה ש"י"ט לעננים שיסאוונו בכל מועד ומועד לירושלים.
ולא ישרו בעיני כל אלו הפי' כי אינם נקשרים עם חיצה אה
אבל הכוון לפרש שהוא מלשון וישא משאה מאה כלם שעינו
דורון כלומר שלא לנו דורון ברכה מועדיך. כרד"א בסדר
חפלות הפסח. א"ר או' ד'.

(ג) אם חל פסח בשבת אין למנוע לומר פיוט לכס דודי
וכו' פני שבת נקבלה וכו' בית דוד סי' רס"ד.
ברכ"י או' ו' ויש מקומות שא"ל לכס דודי כשחל יו"ט בשבת
או בשבת חו"ה רק מזמור שיר ליום השבת ויש מקומות
אומרים ומדלגים החנערי ומ"מ לנו נרננה א"ל א"ל סי' הפ"ח
או' א' ומנהג בית אל ובכ"ך סולמ"ס ע"פ דברי האר"י ז"ל אין
ניהגין לאומרו אפי' בשאר שבתות השנה רק מחחילין בסדר
חפלה ערבית לומר לשם יחוד וכו' בואו ואלא לקראת שבת
מלכהא לחקל חפוחין קדישין ואח"כ מזמור לדוד סבו לה' וכו'
כמ"ש הסדר לעיל סי' רס"א או' כ"ה יעו"ש וכשחל יו"ט
בשבת אחר הסדר סני' אומרים מזמור השייך לאותו יו"ט
ואח"כ לשם יחוד וכו' סרינו בא להחפלה חפלה ערבית של
שבת ויו"ט פלוני שחקן ועקב אע"פ לחקן אה שורשם במקום
עליון. ויחי טעם וכו' קדיש ברכו ואח"כ מחחילין ברכות
ק"ש וכו'.

(ח) וכתב עו"ש כרד"א וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך
יש קורין אוכבי שמך וטעוה הוא מפני ש"ל
מעין החתימה סמוך לחתימה. א"ר שם. בא"י מקדש ישראל
והזמנים

(ד) שם. אה יו"ט מקרא קודש וכו' ומנסגינו לומר אה
יום חג המצות הזה זמן חירותנו מקרא קודש
גר ליציאת מצרים וא"ל באהבה מקרא קודש שסרי כבר

באר הגולה
ז טור בשם בעל
העיון על שם
דביו נסים וש"ס
ה טור בשם מהר"ג
אשכנזי וש"ס
ט אורח חיים

וישראל והזמנים יואין אומרים ברכת מעין שבע: ב"ה אין שריח ציבור מקדש בבית הכנסת:
ג ששכח לומר אתה בחרתנו ואמר יעלה ויבא יצא. הגם ואפילו כיון שזה א"ס הזכיר בעלש
ויבא יאל (ב"י בשם א"ח) וא"ס אמר אחס בחרתנו והזכיר בו שנה אפילו כיון לר"ך לחזור ולהזכיר בעלש
ויבא (השובח מהר"י) מיסו א"ס לא הזכירו בעלש ויבא א"ל לחזור (ב"י) וש"ל ששכח להזכיר של י"ט בשחרית
ע"פ

בף החיים

החילוק שנהר הר"ן הוא מסביר עכ"ל. וכי כרס"פ בלב
חיים ח"ב ס"י ל"ט ש"ס לאומרם ושכן נוסגין בעירו אומיר
יע"ל יעו"ש וסב"ד בספרו רוח או"ג וכו' ה"פ"ל ח"ב או"ד
וח"ג או"ג יעו"ש. וכי עהה מנהג ביה אל יכ"ץ שבעיר
קודשנו ירושת"ן ההולכים ע"פ הורה האר"י ז"ל לאומרו כמ"ש
הרב שמן ששון ז"ל בפחה עינים בסדר כוונה הפסח דע"ט
ע"ד ודלא כמ"ש הרב אג"ן זל"ה"ה בסקדמה ס"י דברי שלום
יעו"ש. וכבר עשיתי סמך לזה בחש"י בסה"ק בחר מ"ס חיי"כ יעו"ש.
וכבר כהצנו בכ"מ דצמקוס מנהג לא אמרינן סב"ל וא"כ
נהרא נהרא ופשטיב.

ומל"ה בעיני פסח כהצ בשם האר"י ז"ל דבשנה ויו"ט אין
לומר ביום המנוח הזה כ"א ביום השנה הזה יעו"ש. וכ"כ
בפע"ח פער ק' פ"ג. וכ"כ סכס"ח או"י כמעט ברוב העולם
שגור פיהם לומר את יום השנה הזה ולא את יום המנוח
וכן שמעתי מכמה חזנים רבנים מפורסמים בעה"ק ירושת"ן
וכן אני נוסג עכ"ל וכ"ה עהס מנהג בנינו.

(ג) ש"ס. ואין אומרים ברכה מעין שבע. ומ"מ אומרים
ויכולו בקול רם עד לעשות וקדיש שלם אחריו
דהא עיקרו נהקן משום יו"ט כמ"ש ס"י רס"ח סע"י ז' א"ח
או"ג וכ"כ שו"ג או"י ע"י דבלי"ה הז"ה אעפ"י שאין או"י ברכה
מעין שבע אומר ויכולו וכ"ה בסדר פסח מעובין עכ"ל. ועיין
לקמן או"י מ"ג.

(ט) ש"ס. וחוחס מקדש השנה ישראל והזמנים. והא
דמקדים שנה לישראל לפי שהשנה מקדש
וקיימא מששה ימי בראשית כמ"ש במ"ס ב"ה ש"ס. וכ"כ
סלבוש דמקדים השנה לישראל לפי שהשנה מקדש מעלמו
משקדש היום וא"ל קידוש ב"ד וע"י קידוש השנה מקודשים
ישראל כדכתיב אוח הוא וכ"י לדעה כי אני ה' מקדשכם לכן
אומרים מקדש השנה ישראל והזמנים עכ"ל. ועיין לעיל אוח ח"י.

(ד) ש"ס. וחוחס מקדש השנה וכו' וא"ס לא הזכיר של
שנה וחוחס מקדש ישראל והזמנים יאל וא"ל
לחזור. כה"ג בהג"ט. וכ"כ בספרו פסח מעובין או"י קלי"ה
עו"ש או"י ח"י או"י ד' א"ר או"י ז' א"ח או"י א' וכן מהר"ח
הסבן בחש"י כ"י הסכים לזה. אבל מהר"ם גאלאנטי ומהר"י
אלפנדרי ומהר"ם רודיטי מעיר ברובם ז"ל כולם הסכימו דלר"ך
לחזור וכן הסכים הפרי"ח וסב"ד י"ח בהג"ט. וכן הסכים
בהכ"י או"י ד' אמנם הפרי"ח או"י ב' כהצ דבדיעבד יאל
וא"ל לחזור. וכ"כ שו"ג או"י ז' דספק ברכות להקל. וכ"כ
הר"ן או"י ג' ח"א כלל כ"ה או"י יו"ד. וכן מ"ש שם הפרי"ח
דהא לא חוחס ישראל והזמנים אלא מקדש השנה לחוד דחוזר
וכן בא"ס חוחס מקדש ישראל והשנה והזמנים דחוזר כהצ
הערי"ה שם דבדיעבד יאל וא"ל לחזור יעו"ש. וכ"כ הר"ן שם
ח"א ש"ס.

(כא) ש"ס. וחוחס מקדש השנה ישראל והזמנים. מ"ש
וישראל בזיו י"ט פ"ו בלא וי"ו וכן יש נוסחאות
ושני נוסחאות יש להם לסמוך על גדולי ספ"י א"ר ש"ס.
ונוסחאיו כמ"ש שש"ע. וכ"כ סלבוש. חק יוסף או"י ז' ר"ז
ש"ס. ח"א ש"ס. מ"ב או"י ח"י.

(כה) ש"ס. אין ש"ל מקדש וכו' בשני הלילות. מש"ז או"י א'
ועיין לעיל ס"י רס"ט ובדבריו לשם צ"ד.
(כו) סע"י ג. ואמר יעלה ויבא יאל. שהרי מזכיר צכ
עיניו של יוס, ומיירו בשלל דילג כ"א א"ח
בחרתנו עד ויעלה ויבא ומשם ואילך אמר על הסדר וחוחס
כדני דאי לאו הכי לא יאל ור"ך לחזור. מאמיר או"י א' א"ח
או"י ב' דה"ה צסודור כה"ש או"י ג' מ"ב או"י י"א.

(כב) ש"ס. ואין אומרים ברכה מעין שבע. שנהקס בשביל
המאחרים צככ"י שלא חזקוס המזיקים והאידנא
א"ל ליל שמורים הוא. כ"כ בעל העיון בשם רבינו נסים
וסב"ד סעור. וכ"כ סלבוש. אבל הרד"ח בסדר הפלה פסח
דע"ח ע"ב כהצ דא"ס חל פסח בשנה אומר ויכולו וברכה מגן
אבות דברו וחוחס בשל שנה בלכד ובשם י"א כהצ דאין
לאומרה אלא שסיים דהסנו לאומרה יעו"ש. וסב"ד ב"י וכהצ
דעכסיו פשט המנהג שלא לאומרה ולכן פסק כאן בש"ע שלא
לאומרה אמנם הרש"ש ז"ל צ"כ כה"ש הנד"מ דף כ"ה ע"ב כהצ
ח"ל יו"ט דפסח שחל לסיוח בשנה ז"ל ברכה מעין שבע כשאר
יו"ט שחל לסיוח בשנה אעפ"י שנראה שאין לה מקום מ"מ
לר"ך לאומרה גם בליל פסח שחל לסיוח בשנה כיון שסוחרה
בהלמוד שנה דף כ"ד ולא חילקו בין פסח לשאר יו"ט ואוחו

(כז) וא"ס. לא אמר אחס בחרתנו וגם לא יעלה ויבא רק
וכש"אנו אעפ"י שאמר ומועדי קודשך א"ס לא
הזכיר הג פלוני צפרט לא יאל. דה"ה ש"ס. מיהו מש"ז או"י
ב' נסחפק בזה ועיין לעיל או"י ח"י.

(כח) ש"ס. ואמר יעלה ויבא יאל. ואעפ"י שלא אמר עדיין
בא"י אין חוזר לומר אחס בחרתנו. א"ח ש"ס. דה"ה
ש"ס. ומשמע היינו דאין לר"ך אבל א"ס רואה לחזור לאחס
בחרתנו קודם שאמר בא"י רשאי כיון דליכא ברכה לצפלה.
ועיין לעיל ס"י רס"ח או"י פ"ז וא"ו סו"ב.

(כח) ש"ס. ואמר יעלה ויבא יאל. ואעפ"י שלא אמר עדיין
בא"י אין חוזר לומר אחס בחרתנו. א"ח ש"ס. דה"ה
ש"ס. ומשמע היינו דאין לר"ך אבל א"ס רואה לחזור לאחס
בחרתנו קודם שאמר בא"י רשאי כיון דליכא ברכה לצפלה.
ועיין לעיל ס"י רס"ח או"י פ"ז וא"ו סו"ב.

ע"ל סימן קכ"ו: ד' יבליל ראשון של פסח גומרין ההלל בצבור בנעימה בברכה תחלה וסוף וכן בליל שני של שני ימים טובים של גלויות. הגם וכל זכ אין לנו נוכחים כן כי אין לנו אומרים בלילס בציט סכנסת סכלל כלל:

באר הגולה
כמה
הספרדים.

שחרית

בף החיים

כ"ט) שם. ואמר יעלס וכו' ואס טעם וכתחיל אהס חונן או אחס משאר ברכות אמלעיות דינו ביו"ט כמו בשבת שגומר אחס ברכס ומתחיל בשל יו"ט. דסי"ח סס או ס' ועיין לעיל סו' רסי"ח סעי' ז' ודברינו לשס בסי"ד. **ל) מ'.** שסחפלט. ביו"ט בלא כוונס ובאומרו ברכס מודיס נסחפק אס סחפלט חפלת יו"ט כראוי דסיינו אחס בחרתנו ויעלס ויבא וסייאלו או דילמא כסיס אומר יעלס ויבא סירכא דר"ח נקטיס ואמר וסחפון בני כמו ברי"ח וא"כ לא חסס ביו"ט לריך לחזור ולסחפלט דכיון שרגיל בכל רי"ח וחי"ס לומר וסחפון בני אחר יעלס ויבא מסחמא אסגרת לישן נקטיס ולא חסס בשל יו"ט. גו"ר חל"ח כלל ד' סו' יו"ט וכן ססניס בסי' פרת שושן כלל ד' סו' ג' שו"ג או' יו"ד. ש"ח דף ר"מ ע"ד. ונרתס דסי"ד אס מהפלט בעל פס אכל אס מהפלט בסיודור מסחברת דמהפלט כמו שכתוב בסיודור.

לד) וכשחל יו"ט בשבת י"ל בכל הספילות ערביית שחרית מוסף מנחה קודם קדשנו במלכותך או"א רכ"ס נא במנוחתינו דסיינו כסיניע לומר כאשר ר"ח ואמרת לברכנו יאמר או"א רכ"ס נא במנוחתנו קדשנו במלכותך וכו' וה"ס ברי"ח ויוסי"כ שחלו בשבת. לבוש סו' חפ"ח סעי' ג' ופשוט דאס לא אמרו אינו מעבד מאחר שהזכיר שבת באמלע ובחתימה דס"א אפי' אס חיסר אחס בחרתנו יכ"א אס הזכיר מענינא דיומא באמלע ובחתימה כמי"ס לעיל או לי"א יעו"ס.

לא) שם הגם. ואפי' סיס שבת אס הזכיר ביעלס ויבא יכ"א. ר"ל אפי' אס סיס שבת ג"כ ושכת לומר אחס בחרתנו אס הזכיר שבת ויו"ט ביעלס ויבא יכ"א כ"ס בבי' בשס א"ח. וכיינו כססייס אח"כ כדינו כמי"ס לעיל או' כ"ו יעו"ס.

לה) סעי' ד. בליל ראשון של פסח גומרין סכלל וכו' כי"כ סטור בסי' חע"ג ד"ס מקומות שנוסגין לקרות סכלל ב"כס"כ בצבור כדי שלא יאפרכו לברך עליו בשעת ססגרת ומה טוב ומס נעים ססוא מנסגא ויש לו סמך במי"ס יעו"ס. וכחכ סס ב"ו ומנסג בני ספרד לקרותו בצבור ולברך עליו כדברי מי"ס עכ"ל ולכן פסק כן כאן בש"ע. **לו) שם** גומרין סכלל וכו' וכ"כ סרב לרס לדרך מאמר ד' כלל ג' פי"א דנסגו גדולים בחפלת ערביית לומר סכלל בצרכה ע"פ מי"ס וכן סוא נוסג. ברכ"ו או' ז' וכ"כ בשער סכו"י דפי"א ע"ב וסעטס כחוב סס לפי שצשאר יו"ט ושבת עלוין סעולמות במדרגות מדריגס אחר מדריגה בכל חפלת וספלת משאי"כ בליל פסח שעולין בפעס אחס כל המדרגות וסוא ע"י חפלת ערביית ולסי"כ זו אומרים סלל גמור בליל פסח משאי"כ צשאר לילי יו"ט יעו"ס. וכ"כ בפעי"ח שער כ"א פי"א. ועיין לעיל סו' חע"ג או' קי"ו.

לב) שם בהגה. לריך לחזור ולזכירו ביעלס ויבא. בחשו מהכיו"ל סו' ג' הביא פלוגתא כשחל יו"ט בשבת אס לריך לזכיר שבת ביעלס ויבא יעו"ס. והבי"ד בני וכחכ וכן נסגו סעולס לזכיר של שבת ביעלס ויבא שבאמלע סחפלת. וכ"כ דעת מור"ס ז"ל כאן בהגה. מוכו דדרשות מהכיו"ל בסדר חפלת יו"ט כחכ כיון שזכירו באחס בחרתנו פשיטא שלא יזכיר שניה ביעלס ויבא יעו"ס. וכ"כ דעת רש"ל בישי"ס פ"ב דבי"ס סו' י"ג. וכ"כ סלבוש בשס כמה גדולים וכן ססניס בבי"ח והבי"ד מי"א סק"ה. אמנס ספי"ז סק"ב האריך בזה וכחכ ולענין סלכה ודאו מסחבר לן לזכירו אעפ"י שבר"ח אין מזכירין וכן בצסמ"ז אין בך כלום וכחכ טוד דאפי' לאוחס גדולים שאין מסכימים לזכירו אין למחות בשוס ארס אס מזכירו דס"א אין כאן ברכס לבעלס אלא סזכרס לחוד ואין ספסר בך יעו"ס. וסביאו ח"י או' ז' וכ"כ ספר"ח כי סיכו דמזכיר מועדים באחס בחרתנו וביעלס ויבא סי"ג מזכיר שבת בשחיסס ולי"ד לצסמ"ז דסחס כי סיכו דבצרכת רכ"ס וסחלינו אין מזכירין יו"ט סי"ג ביעלס ויבא אין מזכירין שבת וכחכ וא"כ יפס לנו נוסגין יעו"ס. וכ"כ סרי"ז או' ס' דכסברא זו יש לנסג לכתחלת ססרי אף לסברא סרלסוניס אין שוס חשס איסור אס חוזר ומזכירו ולסברא סלחרונס לריך לזכיר נמלא כשמזכיר ואלא ידו שניסס יעו"ס. ומשמע מדברי ספו' סני' אכל ביעלס ויבא שאומרים ברכ"ס בשבת חו"ס וכן ביעלס ויבא שאומרים בצסמ"ז לכ"ע א"ל לזכיר בסי' שבת. משוס דכי סיכו דבחפלת שבת ורלס וסחלינו אין מזכירין בסי' יו"ט סי"ג ביעלס ויבא אין מזכירין שבת כנ"י וכ"כ סכלבו בסי' כ"ז. וכ"כ סופ"ל ח"ב סו' ח"ן או' ח' בשס כמה סו' כ"ו יעו"ס.

לז) שם. גומרין סכלל וכו' ק"ק שאירע לסס נס בליל ראשון של פסח וקבלו לגמור אס סכלל בכל שנת שלא היו נוסגין כך ונוסגין כן ומזכירין עליו אין לערער עליוס ויפס עושין שמזכירין. שו"ת זר"א א"ח סו' ס"ס. מחבר"י או' ג'.

לח) גמר סכלל בצסכ"י סודו רס ונשא וכחכו ז"ל שאף אס סוא צעיר שאין אומרים או"ו יכול לאומרו ולברך ביחיד ועשו בעלמן כמה רבניס מעטס. מו"ב או' ר"ו. **מ) מ'.** ססוא בצסכ"י שסס נוסגין שלא לומר סלל בערביית ליל פסח יכול לומר סכלל ולברך עליו בינו לבין עלמו. מהר"ר ישראל שלמס לונגו בכ"י וכחכ שכך קבל שנהג הרמ"ע מפאלנו וכך נסג סרב מסרי"ר נחמן פואס. ברכ"י או' ח' וכן ראיחי שכתב סרמ"ע באלפסי זוטא כ"י פי' צ"מ דסמדקדק במעשיו יגמור סכלל בינו לבין עלמו ויברך עליו חחלס וסוף. שו"ב או' ג'.

ב אר הגולה
א לי טור ב מימרא
ערכין ו' ג טור
כסס הכ"ס
מרוטנבורק:
* הרב צמח
הרמ"ד פסק
שמזכרין לגמור
וכ"כ הטור צ"ל
זה ואף שהר"מ
היה מצדן לקרות
הרא"ש דח' דצ"ו
וכחז הצ"ח יוסף
צ"כ מהמפרשים
צ"כ דצרכות וכן
נהגו הספרדים:
ד ליינהוי לעיל
ס"י תכ"ב.
ה ג"ז ליינהוי ט"ז

תפח סדר תפלת שחרית של פסח. וכו' ג' סעיפים

א * שחרית נכנסים לבית הכנסת וקורין הזמירות של שבת ומתפללים תפלת שחרית בגומרין ההלל (ומזכרין לקרות הסלל) דואין מפסיקין בו אלא כדרך שאמרו בקריאת שמע באמצע הפרק שואל בשלום אביו או רבו ומשיב שלום לאדם נכבד שנחן לו שלום ובין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם: הגה (ודוקא צ"ל ימים כראשונים שנימרים צסס הסלל דוגא כתי לעטין הפסקא אבל צימים שאין גומרין ע"ל סימן תכ"ב סעיף ד').
הואם פסק באמצע ושהה אפי' כדי לגמור את כולו אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק:
בה"ט

כף החיים

ד) **שם**. וקורין הזמירות של שבת. וכן אומרין נשמה קודם ישחבה כמו צשבה וכן צרכה וולר כמו צשבה רק שמדלגים לאל אשר שבה וכו' ועיין בדברינו לעיל ס"י רפ"א.
ה) **שם**. וגומרין הסלל. ומזכרין לגמור אח הסלל וזכרין מרוטנבורק לא ה"ס מצדן לגמור אח הסלל אף כשגומרין אותו אלא לקרוא אח הסלל כי ה"ס אומר כשמזכר לגמור אח יחסר ממנו אחת אחת או חיצה אחת ה"ו צרכה לבטלה וא"א הרא"ש ז"ל ה"ס אומר שאין לדקדק צוה כי לגמור ה"ו פירושו לקרות כמו ותיקין ה"ו גומרין אחת קודם ה"ן חממה ופירושו קורין אחת. טור צ"ל זה וצ"ח חרמ"ד. וכ"פ הבי"ע שם שמזכרין לגמור וכ"כ מהגה הספרדים אלא שמורים ז"ל צהגה חשש לדברי הר"מ מרוטנבורק ופסק שמזכרין לקרות וכ"כ מנהג אשכנזים. ועיין לקמן או"י ד'.

ו) **שם**. וגומרין הסלל. ומה שלא כתב כאן וכן ציוס שני כמ"ס לעיל ס"י חפ"ז סעי' ד' סמך אמ"ס לקמן ס"י ת"ץ סעי' ד' יעו"ש. ופ"ל ח"ג או"י א'.

ז) **שם**. וגומרין הסלל. וה"ד צשני ימים כראשונים כמ"ס מורים צהגה אחרי סמוך אבל צשאר סימים קורין הסלל בדילוג כמו צריח כמ"ס לקמן ס"י ח"ץ סעי' ד' יעו"ש. והטעם שצפסח אומרים סלל גמור וסלל שאינו גמור עיין בחיקונים חיקון י"ג. ופ"ל ח"ב או"י צ' ועי"ש בחיקונים ד"ס שתיחאה שכתב ובגין דא אמרין סלל גמור וסלל שאינו גמור צפסק לקבל מ"ס שלימה ומ"ס פרוסה יעו"ש. ועוד ית' הטעם לקמן ס"י ח"ץ סעי' ד' יעו"ש.

ח) **ומי** שקרא כל הסלל שלא בדילוג מחלה ועד סוף לשם מצוה ולא צורך לא לפניו ולא לאחריו א"ל לצורך ולחזור ולקרות דכא צרכות לכ"ע אינם אלא מדרכבן ואינם מעכבות. מאמיר או"י צ'.

ט) **ואם** ספק אמר סלל צו"ט ספק לא אמר אינו חוזר לומר מספק דה"ל דו"ט לאו דאורייתא וספיקא דרבנן לקולא. שאגת אריס ס"י ס"ט. שעי"א או"י צ'.

י) **שם** הגה. ומזכרין לקרות הסלל. ואם צורך לגמור יאז וכן במקום שחפשט המנהג לצורך לגמור אין אנו צריכין לשנות המנהג מטעם שכתב הרא"ש אבל במקום שאין מנהג ראוי לחוש לדברי מהר"ם ולצורך לקרות דאז ואלא לכ"ע. שו"ת הרמ"א ס"י ל"ה. חק יוסף או"י ג' ימ"ז או"י א' מ"ב או"י ג'.

יא) **וכתב** הלבוש שאוחס שמזכרין לגמור כשגומרין סלל ממש וכשאומרין ח"י סלל כגון צריח וח"ס אומרים לקרוא כראש מהוך מנהגם כשמזכרין לגמור שריל צלשון לגמור עד גמירא וא"כ יש לחוש לחשש מהר"ם וכו' סולק

ב) **אף** צדחו כנסיות שלא נהגו צוה טוב וישר לדבר על צ' ראשי סקסל להנסיג ולומר הסלל בערביה וכן עשו הרבנים מסר"ד צנימין סכהן ומסר"ד ישראל ה"ז ואח"כ רבנים צעריסס. צרכ"י או"י ט'.

בא) **הרב** טור צרכה סאריך לצאר לשין כזוכר דקך לריך לגמור סהלל צצסכ"ג והאריך צוה מסר"ד ישראל ה"ז. צרכ"י או"י י"ד.

בב) **אם** שכתו סקסל לומר סהלל צלילי פסחים כשצ"ל צביח ומזכר יאמר חקף סהלל צצרכה קודם כל דבר. ר"ח או"י ד'.

בג) **שם**. גומרין סהלל וכו' ואם חל להיות צשבה מקדמין קריאתה סהלל לווכלו רדצ"ז ז"ל ולא נהגו כך מטעם חדיר ושאינו חדיר קודם. פרי"ח. שעי"א וכן הוא צצכר של פסח מעובין וצצכר"ס שלנו. שריג סוף ס"י.

בד) **ואם** חל פסח צשבה דלריך להקדים ויכולו וטעם וצורך צרכה סהלל קודם ויכולו יגמור סהלל ואח"כ יאמר ויכולו. בית יסודת א"ח ס"י ל"ה. צרכ"י או"י י"א. שעי"א.

בה) **שם** הגה. וכ"ז אין אנו נוטגין וכו' וזו לפי מנהג צני אשכנז מוכו עתה גם צק"ק אשכנזים יש שנוטגים לאומריו לפי שמזכר בדברי סארי"ז ז"ל וגם כי כ"ס דעה כמ"ס גדולים כח"ל.

בא) **סעי'** א'. שחרית נכנסין לצבכ"ג. כלומר דאין משכימין דצו"ט מאחרין לצ"א וממהרין לצ"א כדחניא צצ"ב דמגולה. צ"ח.

ב) **שם**. וקורין הזמירות של שבת. וכחז מסר"ל מנהגים שלנו שקורין מזמור שיר ליום ששבת אף שמהחיל טוב לסודות לסי וכ"כ אצודרסס צסס רצו סעדיה אלא שכתב ומיחו נהגו לאומרו דו"ט כמי מיקרי שבת עכ"ל וכן נוטגין. ד"מ או"י א' מ"א ר"ס ס"י ר"ז או"י א' ומ"מ אין אומרים אחו צהכנסת יו"ט כמו שנוטגין לומר צהכנסת שבת זה המזמור ציחודות צשע"ז קבלה שבת רק צשחרית אומרים אחו עם שאר מזמורים. ח"י או"י א' א"א או"י א' ועיין לעיל ס"י כ"א או"י מ"ט.

ג) **שם**. וקורין הזמירות של שבת. ומנהגינו להוסיף צו"ט של פסח אחר יושב צצחר עליון מזמור ק"ז יאמרו גאולי ה' וכו' וצצצועה מזמור ס"ח יקום אלסיס ופ"ל או"י וכו' וצו"ט א' של סוכות כאל תצרוג וכו' וצו"ט אחרין ססוא ש"ע מזמור י"ב סושיעס ה' כי גמר חסד וכו' שו"ג או"י א' ופ"ל ח"כ או"י א' ועיין לעיל ס"י כ"א או"י י'.

באר הגולה
 ו זכריהא מגילה
 כ"א : ז הכ"א
 וס"ט גמ"ט רב
 עמ"ס וכתבו
 ואלו רבנן סבוראי
 הנהיגו כן והגאונים
 אחרים שיולאו
 ז"ס ס"ח וסמכו
 אה"ל דאמר
 הקב"ה לאברהם
 וכו' מגילה ל"א
 ח זכריהא מגילה
 ט"ו ליינתיו
 לעיל בס"י קי"ד :

ב יבהלל אפי' עשרה קורין כאחד: ג י מוציאין בי ספרים וקורין בראשון חמשה גברי (ואם מוסיפין זייט ע"ל ריש סו"פ"ג) בפרשת בא חמן משכו עד מארץ מצרים על צבאותם ומפטיר קורא בשני בפרשת פינחס ובחודש הראשון ומפטיר ביהושע בעת ההיא ומתפללין תפלת מוסף ו ואין מזכירין גשם מכאן ואילך (וע"ל סו" קי"ד) וכן פוסקים משם ואילך מלשאל בברכת השנים. הגם ומוסיפין לומר ככל י"ט בחפלה מוסף פסוקי מוסף היום אחר שאמר ע"י משה עבדך כאמור:

בד"ה

כף החיים

שיענו אחריו מיכו אפי' בקפנים שהגיעו לחינוך סני וכמ"ס
 ט"ס. ז"ש או' ז' ועיין לעיל סו" חכ"ב סע"י ג' ובדבריו
 לשם בס"ד.

ד) **סע"י** ג. מוציאין שני ספרים וכו' עיין לעיל סו" קל"ד
 סע"י ז' דינים שהיוכיס צעת הולאה ס"ח
 ובדבריו לשם בס"ד.

כא) **שם**. וקורין בראשון חמשה גברי. וסדר מדרגות העולים
 עיין לעיל סו" קל"ה או' י"ט.

כב) **שם** הגם. ואם מוסיפין זייט עיין לעיל רס"י רפ"ב.
 ובדבריו לשם בס"ד.

כג) **מצוה** לקרוא זייט לעמוד לחורב צעלי בחום שהם
 משמידין הקהל לפיכך הן קודמין לכל אם אין
 ח"ח מופלג ט"ס. דרשנה מהר"ל סדר חפלה יו"ט. שכנסיג
 או' ד' ועיין לעיל סו" רפ"ב סע"י ג' בסנה ובדבריו לשם או'
 כ"ח וס"י קל"ז סע"י א' ובדבריו לשם או' ז'.

כד) **איין** לחפש הסדר בשנה לקרותו למחר זייט דאין שבת
 מכין לז"ט אלא בזמ"ש אחר סיום החפלה. דרשנה
 מהר"ל ט"ס. שכנסיג או' ה'.

כה) **שם**. מן משכו וכו' ויש מחילין מן וסיה היום סזה
 לכס לזכרון. עור. וא"כ משמע מדברי הטור
 דאין חילוק דגם כשחל בשבת קורין מן משכו ויש מחילין
 מן וסיה וכו' וכימ מדברי הש"ע שלא כתב אם חל בשבת
 מחיל מן וסיה היום וכו' דגם כשחל בשבת מחיל מן משכו
 וכימ מדברי הלבוש שכחז ואם הוא שבת אז קורין ז' גברי
 וכו' וכימ מדברי שפי"א שער ח' או' א' יעו"ש וכימ סרי"ח
 או' ג' יעו"ש. מיכו יש נוסגין שאם חל בחול מחילין מן משכו
 ואם חל בשבת מחילין מן וסיה היום וכו' כמ"ס ז"ד סו"י
 ס' וכימ סרי"ח או' ד' וכימ מנהג הספרדים. ועיין בא"ו שאח"כ.

כו) **כשחל** יום א' בשבת שמחילין מפסוק וסיה היום
 וכו' אם לא עשה כן אלא החיל צ"פ מן משכו
 ילא. ש"ך בש"ח דרפ"ה ע"ג או' ג' לדי"א בחו"ש סו"י א' או' א'.

כז) **שם**. מן משכו וכו' ואם קרא כל המנין שהוא לריך
 ושכח לקרות בחובה היום יחזיר ס"ח ויקרא אחד
 בחובה היום ואחרון שקרא קודם כמאן דליחיה. חו' מגילה
 כיג ע"א ד"ה חד. זיי. ואם סיים צ"פ ליל שמורים כיון
 שכבר אמר העולה חמישי הברכה א"ל לקרות עוד. ז"ד ט"ס.
 זרכ"י או' ג' ובספרו לדי"א סו"י ט' או' יו"ד. שפי"ח.

כח) **אם** קרא זיום ראשון פי שור או כשב א"ל לחזור
 ולקרות פי משכו. דבר משם ח"א א"ח סו"י י"ד
 וכחז שכן הסכימו הרב מר אביו ומהרש"ף ז"ל יעו"ש. זרכ"י
 או' ד' וכימ בספרו לדי"א סו"י ט' או' ח' וכימ שפי"ח בש"ח
 דף רמ"ד ע"ג. וכחז ט"ס שפי"ח דאפי' אירע הדבר שמכרו
 בה"ך

כט) **שם**. מן משכו וכו' ויש מחילין מן וסיה היום סזה
 לכס לזכרון. עור. וא"כ משמע מדברי הטור
 דאין חילוק דגם כשחל בשבת קורין מן משכו ויש מחילין
 מן וסיה וכו' וכימ מדברי הש"ע שלא כתב אם חל בשבת
 מחיל מן וסיה היום וכו' דגם כשחל בשבת מחיל מן משכו
 וכימ מדברי הלבוש שכחז ואם הוא שבת אז קורין ז' גברי
 וכו' וכימ מדברי שפי"א שער ח' או' א' יעו"ש וכימ סרי"ח
 או' ג' יעו"ש. מיכו יש נוסגין שאם חל בחול מחילין מן משכו
 ואם חל בשבת מחילין מן וסיה היום וכו' כמ"ס ז"ד סו"י
 ס' וכימ סרי"ח או' ד' וכימ מנהג הספרדים. ועיין בא"ו שאח"כ.

כ) **כשחל** יום א' בשבת שמחילין מפסוק וסיה היום
 וכו' אם לא עשה כן אלא החיל צ"פ מן משכו
 ילא. ש"ך בש"ח דרפ"ה ע"ג או' ג' לדי"א בחו"ש סו"י א' או' א'.

כא) **שם**. מן משכו וכו' ואם קרא כל המנין שהוא לריך
 ושכח לקרות בחובה היום יחזיר ס"ח ויקרא אחד
 בחובה היום ואחרון שקרא קודם כמאן דליחיה. חו' מגילה
 כיג ע"א ד"ה חד. זיי. ואם סיים צ"פ ליל שמורים כיון
 שכבר אמר העולה חמישי הברכה א"ל לקרות עוד. ז"ד ט"ס.
 זרכ"י או' ג' ובספרו לדי"א סו"י ט' או' יו"ד. שפי"ח.

כב) **אם** קרא זיום ראשון פי שור או כשב א"ל לחזור
 ולקרות פי משכו. דבר משם ח"א א"ח סו"י י"ד
 וכחז שכן הסכימו הרב מר אביו ומהרש"ף ז"ל יעו"ש. זרכ"י
 או' ד' וכימ בספרו לדי"א סו"י ט' או' ח' וכימ שפי"ח בש"ח
 דף רמ"ד ע"ג. וכחז ט"ס שפי"ח דאפי' אירע הדבר שמכרו
 בה"ך

סילכך מו שרו"ס לברך לגמור יברך זיון זר"ח וחו"ס זיון
 זרגלים יעו"ש. מיכו סר"ש פ' ה"ס קורא כחז וז"ל ומה
 שנהגו לשנות פעמים לגמור ופעמים לקרות כדי לזמנו לזכור
 מהי גומרון ומהי מדלגין עכ"ל וכז"ד ז"ו סו"י הרמ"ד יעו"ש
 וא"כ אוחס שנהגו לברך לגמור כשגומרון סלל ממש וזר"ח
 וחו"ס אומרים לקרות הס' נוסגין כדברי סר"ש וא"כ א"ל
 לשנות מנהגם. וזהו ללוסגין לברך על סלל דר"ח כמ"ס לעיל
 סו"י חכ"ב סע"י ז' יעו"ש.

יב) **שם**. אלא כדרך שאמרו בק"ש וכו' עיין לעיל סו"י
 ס"ו ובדבריו לשם בס"ד.

יג) **שם**. ובין הפרקים וכו' ואלו הן זיון הפרקים סללוס
 סללו עבדי ה' וכו' זאלח ישראל ממלרים. לא לנו
 ס' לא לנו. אהבנו. סללו אח' ס' כל גוים. מן סמלר. ורד"ק
 כתב מן סמלר אינו סחלה המזמור אלא מהחיל סמורו לס'
 ס' טוב. סרד"א הלכות ר"ח. א"ר או' א' מ"ב או' ס' ויחר
 דינו סלל נחצארו לעיל סו"י חכ"ב קחנו משס.

יד) **שם**. ואם פסק באמצע וכו' משמע אפי' באמצע הפרק
 וכימ מ"ב או' ו'.

יז) **שם**. ושם אפי' כדי לגמור וכו' מדסחם משמע אפי'
 שהם מאוגם כמ"ס לעיל סו"י חכ"ב או' מ"ט יעו"ש.

יז) **וכל** היום כשר לקריאה סהלל מעס"ס עד אלא סוכובים
 שאם לא קרא מיד אחר חפלה שחריה יוכל
 לקרות כל היום עד אלא סוכובים ולכחלה לא יקראו אותו
 קודם סנך סחמה לפי שעריוון הוא כלולה צעו"י סבריות
 ואם עבר וקרא ילא ומל"ה מן סמוכר לקרותו עם סכבור
 מיד אחר חפלה שחריה כדי שיענכ עמהס סודו ואנ"ל אחר
 סש"ך. ר"ז או' ג' ועיין לעיל סו"י חכ"ב או' ל"ח.

טוב) **סע"י** ז'. כסלל אפי' עשרה. וכו' ואע"ג דחרי קלי
 לא משתמעי איידי דחציבה לסו יחזי דעתיוסו

ומוליאין רבים י"ח. מגילה כ"א ע"ג. מ"א סק"ב. ומס"ט סמנהג
 סמקד"ס ט"ס או יוחר יחד בשבת וז"ט דג"כ חכ"ב עליוסו
 כיון סמוכירין שזחר זנו הקב"ה ונחן לנו שזחות למנוחס
 ומופעדים לסמחס זכרון ליולח מלרים. ח"י או' ד' מש"ז או'
 ז' ר"ז או' ד' ומ"מ ויחר טוב שלא ימחינו זס על זס. ר"ז
 ט"ס. ועיין לעיל סו"י רע"א או' י"א.

חי) **שם**. כסלל אפי' עשרה וכו' דאף להוליא אחרים י"ח
 טרי זכה"ג. אכל זשאר זברים אף שאין מי שוליא
 אוחס אסור דמבלבלין זא"ז ור"ס ויוס"כ יס סודור לפני כל
 אחד וחכ"ב יחזי דעתיוסו. א"ח או' ז'.

יט) **וכשגומרין** אח' סהלל אפי' יחוד גומר וא"ל לריך
 עמו ט"ס אחרים לענות אחריו מיכו
 מ"ס סו"י חט"ט משמע דלכתחלה יש להדר אחר אחרים
 (ע"ה)

באר הגולה
א כ"ו מנחו"ס

תפ"ט סדר תפילת ליל שני של פסח וספירת העומר: וכו' ו' סעיפים:
א אכליל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה הולך

כף החיים

בחוק קריאתו של עולה הראשון קודם שבירך ברכה אחרונה לא יגלוף הס"ה אלא לפי משכו וסיום הקריאה שם יעו"ש. וכ"כ בלדיא בחו"ס או' ד' ס' או' מיכו הרב ש"א שער ח' או' א' כחז דאם אירע שזכר באמצע קריאה א' מן הקרואים וכבר קרא לזה ג' פסוקין אזי יברך עולה הזה ברכה אחרונה ואם לא קרא עדיון ג' פסוקים ישלים עד ג"פ ויברך ברכה אחרונה ויגלוף לפי משכו וישלים שם מנין שאר הקרואים יעו"ש. ויחי עוד מזה לקמן ס' ח"ן סעי' ה' יעו"ש. וגם לעיל ס' קל"ז נח' איזם דינים בענין פ' המועדים קחנו משם. **שם** (בט) ומפטיר קורא וכו' מה שקורין פ' המוספין ביו"ט לא מלינו בגמ' רק בגאונים הקנוה. ב"י. מ"א סק"ג.

שם (ד) ומפטיר קורא וכו' ואם שכח לקרות בסי' שני פרשה המוספין חזר ומוציא ס"ה וקורא ומברך לפניו ולאחריו. מ"א ס' קל"ז סק"ו. וכ"כ מדברי הלבוש שם סעי' יו"ד. וכ"כ מהריק"ם בסי' ערך לחם בנסו' לס"י זה והביאו י"א בסג"ט. וכ"כ הכס"א או' ג' ועיין לעיל ס' קל"ז או' ל"ב ובאו' שאח"ז.

שם (ד"א) ומפטיר קורא בשני בפי פנחס וכו' ואם טעה וקרא בסי' שני בענין אחר. כחז בחשו' ב"ד ס' רס"ט כיון שכבר קרא בסי' ראשון חיבה סיום וגם השלים מנין הקרואים א"ל לחזור שסרי קריאה ס' שני אינו חובה סיום אעפ"י שהוא קרבן סיום וכמ"ס הרב"י בשם הרא"ש וסר"ן והמרדכי שלא נמלא בחלמוד אלא שהגאונים הסכימו כן יעו"ש. ובב"ד אמ"ל דף ה' ס' י"ב. לדי"א ס' ע' או' י"א. אמנם שש"ן בשי"ח ד"ף רמ"ד ע"ד ודף רמ"ה חלק עליו וכחז דלא ראם דברי מהריק"ם ודברי הלבוש הנז' ואילו היה רואה דבריוס סוס הדר ביה וע"כ העלה להלכה שגם בסי' שני אם טעה וקרא בענין אחר לריך לחזור ולסולא ס"ה אחר ולקרות פ' המוספין ולברך לפניו ולאחריו יעו"ש. וכ"פ ה"לד"א בחו"ס ס' או' או' י"ג. ש"א שער ח' או' ב' מיכו בסי' או' אמח או' ס' כחז לחזק דברי ב"ד וע"כ כחז דטוב לחזור ולקרות בלא ברכה יעו"ש.

ואפי' (לב) אם קרא בחדש הראשון אם דולג ולא קרא כל ענין המוספין לא ילא ולריך לחזור ולסולא ס"ה. ש"ן שס. לדי"א שס או' י"ד. מיכו בסי' אוח אמח או' ל"ג כחז על דברי שש"ן הנז' דלשיעויה אזיל בחולק על דברי ב"ד הנז' אבל לפי מ"ס הוא ז"ל דכעיקר כב"ד אפי' אם לא קרא בענין מוסף כלל אי"ל לחזור יעו"ש.

מיהו (לג) אם דולג מוסף הפרישה שלא קרא רק עד סוף מלמד עולה הבקר ודולג השאר וכבר בירך א"ל לחזור ולקרות הסג"ר. וכן אם דולג מראש והתחיל מפסוק ובקרבנם ילא. ש"ן שס, לדי"א שס או' ע"ו. ש"א שס או' ג' אוח אמח או' ס' ועיין לעיל ס' קל"ז או' ע"ו. **שם** (דד) ומפטיר ביהושע צעה הכי"א. ואנו מתחילין ויאמר יהושע אל העם התקדשו וכ"כ במחזורים עד ואין יולא ואין בא. ובחומשין יש נסחח מתחילין מן צעה הכי"א

כ"ס זח הרא"ש והטור וי"א בסי"ס גם הפסוק ויהי השם אה יושע. ח"י או' ו' חק יוסף או' ו' וכחז וכסר"א נהר"א ופשמ"ס. וכר"ז או' ה' כחז דניסגין עכשוו להחיל ויאמר יהושע. וכ"כ מ"ב או' יו"ד. ומנכג הספרדים כמ"ס בש"ע שמתחילין צעה הכי"א ואומרים בסי"ס הפסוק ויהי ה' אה יושע וכו'.

שם (דח) ומתפללין חפלה מוסף. ועיין בזה"ק ח"ג בסופו בחוספה דף ע"ב ע"ב שכחז טעם לז' מוספין שיש לנו צננה שהם כנגד ז' כוהתי בריח יעו"ש.

שם (דו) ואין מזכירין גשם וכו' עיין לעיל ס' קי"ד סעי' א' ובדבריו לשם צס"ד.

שם (לו) ועיין לעיל ס' קי"ד סעי' ג' ר"ל מ"ש שם צס"ג ועיין בדבריו לשם מ"ש בדברי הנה הנז' קחנו משם וא"ל לכפול הדברים.

שם (דח) וכן פו' משם ואיך מלשאלו וכו' ואם שכח ושאל עיין לעיל ס' קי"ז ובדבריו לשם צס"ד.

שם (צט) הגב"י וניהגין לומר בכל יו"ט וכו' ומנכג בני ספרד שאין לומר פסוקי קרבן מוסף בחפלה מוסף כמ"ס לקמן ס' הקל"א סעי' ב' יעו"ש ובדבריו לשם צס"ד.

שם (מ) צס"ג. פסוקי מוסף סיום וכו' כמו שהם כחוצים בחורה וקורא אחס הפסוקים מחוק הספר. ר"י או' ח'.

שם (מא) צס"ג. פסוקי מוסף וכו' ואם לא הזכיר כיון שאמר כמו בכהנה עלינו בחורחך ילא. ר"ז שס. ח"א כלל כ"ח או' ע"ז. מ"ב או' י"ג.

שם (מב) צס"ג. פסוקי מוסף סיום וכו' ואם טעה במוספין והזכיר של יום אחר וכן בסוכות שאמר ביום א' דחוי"כ מה שאינו שייך כלל לאוחו יום כנון שאמר ביום הרביעי אם לא סיים בברכה יתחיל מפי הקרבנות ואם סיים בברכה א"ל לחזור. ח"א שס. מ"ב שס.

סעי' (א) בלול שני וכו' ואומרים המעריבים השייכים לליל שני אף אם חל יום ראשון בשעה דבשאר חני"א אם חל יום ראשון בשעה אומרים בלול שני המעריבים של יום ראשון והשניה נדחית מ"מ ביום ב' של פסח אומרים לעולם המעריבים השייכים ליום שני משום שכירו לקפירה. לבוש. מ"א ריש סס"י ח"י או' א' חק יוסף א' או' וכו"ה שמחה חורב כמ"ס אומרים מעריבים השייכים לש"ע אעפ"י שזכר צס"ג גסס. והא דאין אומרים מעריבים בשעה משום שאין בקי יצוא להעוה. א"א ריש סס"י וכ"ז למנהג אשכנזים והספרדים אין נוהגים בזה.

שם (ב) מתחילין לספור העומר. הקשה בכ"מ פ"ו דסוכה היאך מזכירין על הספירה ביו"ט שני ולא חיישונן לזולתה דיו"ט דהא מס"ע לא מזכירין על הסוכה בשמיני וחורח דהסח אומר על הכוס אה יום ש"ע הזה ואם יברך על הסוכה סחרי אסדרי משא"כ בלא. אי"ל כיון דאין בקי"אין בקיבועא דירחא א"כ מדינא א"ל ליטב בשמיני בסוכה לכן אין

בהולך וסופר כל הליכה גומצוה על כל אחר לספור לעצמו וצריך לספור מעומד ולברך בחלה וסופר הימים והשבעות כיצד ביום הראשון אומר היום יום אחד (בעומר) עד

שמגיע

כף החיים

באר הגולה
ב פסוק ממשה
מגילה כ"א ג כ"ב
מנחות ס"ו ד
הרא"ש בסוף פסח
מכריחה דבקה
החל וכו'
ה מימחה דאזי

חזיל כליל יו"ט צי חיקף אחר הפילת ערביה כי מלוא ספירה בעומר הוא מ"ט דא"ו והסדר כלילס הזכ לבני חזיל הוא ממליס דרבנן וכל אחר ים לו בחי' צפ"ט ולפיכך לריך לברך ברכה בעומר חיקף אחר הפלה ערביה דיו"ט שני ולא יאחרנה אחר הסדר כמ"ס קלה המקובלים שאס יאחרנה הרי גורם לתה אחיזה לחילונים יעו"ש. וביאור מחבר או' צי יעו"ש.

ז) שם. מחילין לספור וכו' וקודם שיספור טוב לומר פ' בעומר צפ" אמור וידבר וכו' כי חבואו אל הארץ וכו' עד מנחה חדשה לכו' ואח"כ יאמר פ"י דמנחות ר' ישמעאל אומר בעומר וכו' ועיין לעיל ס"י חכ"ט או' ו' ולקמן ס"י ה"ן או' ה' ודוק. ואח"כ יאמר נוסח זה הכחוב בסודור הרש"ש ז"ל ונוסגון לאומרו חסידו ביה אל יכב"ן הסולכים ע"פ דברי האר"י ז"ל.

לשם יחד קבכ"ו בדחילו ורחימו. ורחימו ורחילו ליחדא שם י"ס צו"ס ביהודא שלים צעם כל ישראל סנה אכחנו באים לקיים מ"ט של ספירה בעומר ימים ושבעות (כליל מ"ט לא יאמר כדכתיב וכו' וידלג עד לחקן אה שורשה) כדכתיב וספרתם לכם ממחרת השנה מיום הביאכם אה עומר הכנופה שבע שבתות חמימות חסיינה עד ממחרת השנה שבועות חמשים יום] לחקן אה שורשה במקום עליון. ויכי רצון מלפניך ה' או"א שיכה ענה פה רחמים ורצון לפניך להיות עולם מלוא ספירה בעומר זו כאלו נשוג כל הסודות הנפלאים והנוראים אשר הם חומים בה ועלם לפניך עם כל כוונות בני ידידיך היודעים והמכוונים כל כוונות שמוחך הקדושים הראוים לבה בספירה זאת ואשר ערומים יכתירו דעה וענה יגדל נה נה אלני ככה סגולה כספירה הזאת ובשני המאורות הגדולים עם הקטנים ובדעת חדרים ימלאו ויחזקו חסדי ה' וחרבה הדעה לעזרה ה' גבצרים. גם ה' יסן הטוב וארלנו חקן יזולה.

וארלך

אין מצרכין אבל הכא הוי איפכא דמדינא לריך לספור היום יעו"ש והכ"ד מ"א סק"א. וכ"כ הר"ן בסוף מס' סוכה. ועיין ח"י או' צי שכח עוד ישובים אחרים יעו"ש.

ג) שם מהחילום לספור וכו' והטעם שאין אומרים זמן בספירה בעומר לפי שאינו אלא לזכר בעלמא זכר למקדש ועוד שלא מלינו ברכה זמן אלא בדבר שיש בו שום הנאה כגון נעילה לולב שהיא צאה לשמחה והקיעה שופר לזכרון לאזינו שבשמים ומקרא מגילת דהם דחמנא עלן ופרקוין ופריון הבן שמברך אזי הבן שהחיינו לפי שאלא מספק נפל רכז ששסס ל' יום בחדש אינו נפל אבל לספירה בעומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמה נפש לחרבן ביה מאווינו. כי כ"כ הר"ז סוף מס' פסחים צעם ס' המאור יעו"ש. וכ"כ הרשב"א בחשו ס"י קכ"ו. וכלבוש כהן הטעם משום דהספירה היא משום לריך יו"ט וסמכין אזמן דרגל וע"ש שכח עוד טעם אחר וגם עיין בלחרונים שכחבו עוד טעמים ואין להאריך בזה.

ד) שם. מחילין לספור וכו' וכל בר נש דלא מני חושבנא דא חינון שבע שבתות חמימות למזכי לדכיהא דא לא אקרי טהור ולאו בכללא דטהור הוא ולאו הוא כדאי למסוי ליה חולקא בא רייתא. וזכ"ק פ' אמור דף ל"ז ע"ג יעו"ש וזהו מלכד מה שביטל מ"ט למ"ד כמ"ס בא"ו שאח"י.

ה) שם. מחילין לספור וכו' דעה רוב המפ' דספירה בעומר צו"ס אינה אלא מדרבנן והוא זכר למקדש שהיו מקריבין מנחה בעומר בשיהסר צניסן והיו מונים מיום הבאה בעומר וכמאי דאמר אמיתר במנחות פ' ר' ישמעאל דהוא זכר למקדש בעלמא ואמטו להכי מני יומי ולא מני שבועי ואף דשאר אמוראי אהמר ההם דמנו יומי ושבעי לאו משום דפליגי עליה דאמיתר בעיקרא דמילתא וסברי דספירה בעומר צו"ס דא"ו אלא דלמליה בעלמא מוניין אה ישראל יומי ושבעי וזכי שיטה הראשונים. צרם הרמב"ם פ"ז דחמורין וברב החינוך סברי דמלוא ספירה בעומר גם צו"ס דא"ו ולפי' רבנן דבי רב אשי דמנו יומי ושבעי פליגי על אמיתר דאינה זכר למקדש אלא מדא"ו ופסק כוחייהו ודייק קלה לשון הס"ס לשיטה זו דקאמר אמיתר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא ואי אמרת דהוא זכר למקדש אליבא דכ"ט ה"ל למיתר לא מני שבועי כיון דזכר למקדש הוא אבל השתא דקטע הא ליטנא אה זכר למקדש משמע דאמיתר אמר הכי ולאו מילתא פסיקתא היא וכיוצא בזה כתבו ז"ל בדוכתי אחרוני. ברכ"י או' א' וכהן הר"ז או' צי דהעיקר כסברת האומרים דצו"ס אינה אלא מדרבנן. וכ"כ ח"א כלל קל"א או' א'.

ו) שם. מחילין לספור וכו' ראינו מדקדקים שכליל יו"ט שני נוכחין לעשות הסדר ואחרי ככלות הסדר כולו מצרכין על ספירה בעומר ונוחנים טעם נכון על דרך האמה ונראין הדברים. אך מה נעשה לפני הדין אסור לאכול עד שיספור ומה גם דכלל אורך הסדר קרוב שיסכה מלספור. ברכ"י או' ה' אמנם צפ"י נה"ש לכה"ש ז"ל דף כ"ה ע"ב בהנדימ כהן דגם ע"פ הסוד לריך לברך ברכה בעומר לבני

באר הגולה
 שם ס"ו וכתבנו
 הכ"ף והכ"ש
 בסוף פסחים.
 ו' הכ"ש בחשבה
 וכ"כ הטור.

שמגיע לז' ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד (בעומר) וביום ח' יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד (בעומר) יוכן עד שיגיע לארבעה עשר יאמר היום ארבעה

כף החיים

וארחך מהצוססה בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי. זכרי נפשי את ה' אלהי גדלה מאד הוד והדר לזשח. עוטה אור כשלמס נוסה שמים כיריעה. ואח"כ מצרך.

(יא) **שם**. ואם שכה לספור בחחלה הלילה וכו' שזמנו מחחלה ליל יום ט"ז זניסן שכן כחזי וספרתס לכס ממחרת הסכה מיום הביאכס וכו' ויום הסכח ר"ל יום ראשון של פסח דעליה קאי שסוא יו"ט שזכחיס צו ממלאכס וא"כ ממחרת הסכה הוא יום ט"ז זניסן ומאוחו היום מוניס ז' שזכוח סהס מ"ט יום ומדכחזי חמימות ש"מ שלריך לסיוח סז' שזעוח חמימות ולא יחסר מהס כלום וא"כ לריכוס לסחחיל לספור מחחלה הלילה שזכנס יום ט"ז זניסן שחס ימחין בחוך הלילה וכ"ש עד למחרתו ציוס ט"ז לא יסיו שזכוח חמימות סילכך מלוח מ"ה לספור בחחלה הלילה. לזוש.

(ח) **ואחר** הסרכס יאמר סרחמן יחזיר עבודת ציהמ"ק למקומס זמסרס צימינו. חו' מגילס ק' ע"צ ד"ס כל. ויכוין שעי' סכרכס ממשיך אור מקיף וע"י אמורה סרחמן וכו' ססח צח"י המעשס ססיס נעשס זכסמ"ק ממשיך אור פנימי. ואח"כ יאמר הפלח אנה זכח וכו' כולו זככל לילה ואח"כ יאמר מזמור אלהיס יחננו ויזכרכו וכו' כולו מעומד זככל לילה. וכשאומר סמזמור יכוין זככל לילה חיצה א' מן סמזמור דסוינו זכליל ראשון יכוין זכחיצה אלהיס זכליל שני יחננו וכו' עד חשלוס מ"ט ימיס. וכן יכוין זככל לילה אל אוח א' מפסוק ישמחו וירכנו וכו' דסוינו זכליל א' יו"ד של ישמחו זכליל שני ש' של ישמחו וכו' עד חשלוס מ"ט ימיס. וכן כשאומר אנה זכח וכו' יכוין זככל לילה אל ר"ח של חיצה אחת דסוינו זכליל א' יכוין אל א' של אנה זכליל שני ז' של זכח וכו' עד חשלוס שסס ימיס זכליל ז' יכוין זכר"ח של הפסוק כולו דסוינו זכגות"ץ. וכן על זס סדרך זכזע שני דסוינו זכליל א' של זעוע שני יכוין זכאו' ק' של ר"ח קזל זכליל שני ר' של רנח וכו' זכליל ז' ר"ח של הפסוק כולו דסוינו קר"ע שט"ן וכן על ד"ז עד חשלוס ז' שזעוח. כמזכר כ"ז זכזער הכו"י זענין ספירה סעומר דרוש י"א ופע"ח סער כ"ז פ"ג ופ"ה יעו"ש. ועיין לקמן או' ק"ו ועוד עיין לעיל סו' א' או' כ"ז ולקמן סו' ח"ד או' ח' יעו"ש.

(יב) **שם**. הולך וסופר כל הלילה. ומימי חיקף שזכור יזרך ויספור ולא יאמר כיון שאחרתי אחרתי ואמחין עוד מעט לפי שכל מה שמחאחר יוחר גורס אחיצה אל החילוניס זיותר וכמ"ס לעיל או' ג' ולא יאמר כיון שזכר זכרכו סלזכור לא חכפח אס חני מאחר לפי שכל מה שמחקן ופוגס הארס הוא למקוס שזכחזכ סמש נשמחו כמ"ס זכחיקוטיס חקון מ"ג זכסופו וחיקון ע' זכסופו ד"ה פחה ויאמר וכו' וכ"כ זכזער הגלגוליס חקדמה י"א יעו"ש.

(ט) **שם**. ומחחילין לספור וכו' ונשים פעורות מספירה דסו מ"ע ססז"ג. הרמז"ס פ"ז מה' חמודין ומוספין דין כ"ד. וכ"כ זכזכ"ק פ' חלוס דף קפ"ג ע"א. וכ"כ זכזער הכו"י דף פ"ה ע"ג. מ"א סק"א. וכחז שס מ"א ומוסו זכזר שוויא עליוסו חזכס. וכ"כ ח"י או' ג' א"ר או' ז' חק יוסף או' ג' ר"ז או' ז' מיסו מסר"ס סער אריס זכ"י ומסר"י לינו זכ"י ערערו על הנשים ססופרות וזכ"ד זכזרכ"י או' כ"ז וכחז דאי נוסגוח זכלזכ וכיולח כר"ח גס זכספירה ינכגו כאלרתיסו עכ"ל וכחז שס סר"ז ואין חשס איסור זכמה שסן מזכרכוח עליוס אף שסן פעורות ממנה זכזל זכ"י שלחן שלמה זכזר דעכ"פ לא יזכרכו דהא זכדאי יעשו ציוס א' וגס ע"פ סרוב אינכ יודעים פירוש המילות יעו"ש וזכ"ד מ"ז או' ג' וכ"ז למנהג זני אשכנז שזכגין הנשים זכזרך על מ"ע ססז"ג כמ"ס לקמן סו' חקפ"ט סע"י ו' זכגס יעו"ש זכזל לנשי זני ספרד זכלא"ה אין זכזרך אס רזו"ס לקיים מלוח ספירה סעומר רק אס אפשר יס לשמוע מאנשים ויחכונו ללחח ואח"כ יספרו.

(יג) **שם** ומלוח על כל אחד וכו' דכחזי וספרתס לכס שסחא ספירה לכל אחד ואחד. מנחות ס"ה ע"ב. פ"י דאי סוכ זכחזי וספרה לשון יחיד סוס משמע דסגו זכספור של אחד זכזכיל כולס שסחא דכחזי וספרתס דרשינן מיניס דזענין ספירה לכל אחד ואחד. וכך פ"י סחו' ר"פ לולז סגזל וכ"כ הר"ש"ס סס. ז"ח וכ"כ ח"י או' ד' זכסס כמס פ"י דהספירה ז"ל לכל אחד וא' ולא ש"ן זכזכיל כולס וכחז ואע"ג דשומע סו' כעונס ס"ד לענין זכרכס כמ"ס זכסע"י ג' זכגס אכן הספירה מחמעט מן חקרא לטרוא וספרתס שיכא סספירה לכל אחד וא' כמו סדרשינן ולקחחם דגזי לולז שיכא לקיחס לכל א' וא' וכחז סי כ"ה כוונח סרש"א שזכז"א זכ"י יעו"ש. וכ"כ לזכוס דאין א' יולח זכספירה חזירו אפ"י אומר אמנ שכן משמעוח וספרתס לכס שסחא ספירה לכל אחד וא' וכ"כ חק יוסף או' ד' מיכו דעת סמ"א סק"ז נראה דיולח זכספירה סש"ן אס נזכוון אליו יעו"ש וכ"ה דעת ספר"ח וכחז שכיס דעת סרש"א יעו"ש. וכ"כ דעת זכרכ"י או' ו' וכ"כ סער"ס או' א' ומשמע מדזכרי ספ"י סנו' דאפ"י לזכחלס יכול ללחח זכסמיעס אס כיון שומע ומשמיע זכזל סמאמ"ר או' א' זכזר דוקא זכזעזכר ילח יעו"ש. נמלח דזכר זס זכפלוגחא שניא וע"כ אס כיון לש"ן יחזור ויספור זכזל זכרכס. ומ"מ משמע מדזכרי ספ"י סנו' דלענין זכרכס לז"ע יכול ללחח מס"ן אס כיון שומע ומשמיע אכן אין נוסגין עחס ללחח זכרכס ש"ן כלל רק כל אחד מזכרך וסופר לעלמו כמ"ס סש"ט או' ו' ומ"ז או' ה' ושאר האחרוניס.

(י) **שם**. מחחילין לספור וכו' ואע"ג דגזי יזכל זכחזי ג"כ וספרה לך וכן זכזכ סכחזי וספרה לה זכזכן גמירי לסו דסאי וספרתס דגזי עומר סוא מנין ממש מס"א"כ זכזינן ספירות. כ"כ סר"ן זכזוף מס' פסחים. ע"ז סק"א. ועיין חו' מנחות ס"ה ע"ז ד"ה וספרתס ולקמן או' ח"י ודוק.

(יד) **ועיין** כנס"ג זכסג"ט שזכז נסגו זכזרך חקבל חחלס ואח"כ סש"ן זכקלח מקומות סש"ן מזכרך חחלס ואח"כ כל חקבל יעו"ש. וכ"כ סופ"ל ח"ז או' ג' דזעירס אזמור יע"א יס מקומות שזכגו זכזרך חקבל חחלס ואח"כ סש"ן ויס מהס לזכיף דסש"ן מזכרך חחלס ואח"כ כל חקבל ואלו

ארבעה עשר ימים שהם שני שבועות (בעומר) ועל דרך זה מונה והולך עד מ"ט יום :

אם

בף החיים

ואלו ואלו יש להם על מה שסמכו רק שיהנו דעחס שלא ללאה צברכה ש"ץ יעו"ש.

שו (זו) **ש"ם**. ולריך לספור מעומד. כ"כ הרא"ש צסוף פסחים וכו' מצרכי מצרכינן מעומד דה"ר בקמס החל לספור אל תקרי בקמס אלא בקומס. צ"י. לבוס. ע"ז סק"ב. ועיין בצ"מ ה' המידין ומוספין דין כ"ג שכח צסס הר"י בן גיאה שזה קבלה מפ"י רבותינו ואסמכוה אקרא יעו"ש. והב"ד א"ל או"ג.

שו (זו) **ש"ם**. ולריך לספור מעומד. ואם מנה מיושב יאל. כרמז"ס ה' המידין ומוספין דין כ"ג. מ"א סק"ג. ח"י או"ג כ"י א"ר או"ג צ"י חק יוסף או"ג ה' ר"ז או"ג ד"י ח"א כלל קלי"א או"ג ד"י.

שוב (זו) **ש"ם**. ולברך חמלה. ואם מנה ולא בירך יאל ואינו חוזר ומברך. כרמז"ס ש"ס דין כ"ב. וכחצ ש"ס ככ"מ פשוט הוא דברכות אינם מעכבות.

חי (זו) **ש"ם**. ולברך חמלה. והא דמצרכין על ספירה העומר וזנה אין מצרכה דהא כחיצ וספרה לפי שאם תראה הסחור לכך אין לה לברך. תוי כחצות ע"ב ד"ה וספרה. וכ"כ תהו צמנחות ס"ה ע"ב ד"ה וספרה. ועיין מ"ש הרדב"ז סי' כ"ז ומ"ש עליו הפרי"ח וחי' או"ג ו' והסכימו לדברי סה"י יעו"ש. ועוד עיין לעיל או"ג יו"ד.

יט (זו) **ש"ם**. ולברך חמלה. ולריך לומר ספירה העומר שהוא ר"ח ס"ה כמספר ש"ס ארני כמ"ש צשער הכו"י דף פ"ה ע"ד יעו"ש טעם צסוד.

ך (זו) **ש"ם**. וסופר הימים וכו' ופשוט דמוחר לספור בכל לשון ודוקא בלשון שמצין ואם אינו מצין לה"ק וספר בלה"ק לא יאל דהא לא ידע מאי קאמר ואין זה ספירה. מ"א סק"ב. חק יוסף או"ג ח' דס"ח או"ג ד"י ר"ז או"ג יו"ד. מיהו צשאלת יעב"ץ סי' קל"ט חלק על דברי מ"א הנו' וכחצ דאף אם אינו מצין בלה"ק יאל יעו"ש והביאו הצרכי' או"ג ח' שעי"ת או"ג וכו"כ הער"ה או"ג ג' וע"כ נראה דאם ספר בלה"ק ואינו מצין יש לחזור ולמנוח בלשון שמצין בלא צרכה לאפוקי נפשיה מפלוגחא.

כא (זו) **ש"ם**. וסופר הימים והשבועות. כדאוחא צמנחות סי' ע"א מצוה למימני יומי ומלוה למימני שבועי והטעם כחצ הלבוש מדכחוב החל לספור שבועות וכן וספרהם להם וכו' שצ"ע שצחות המימות וכו' משמע שריך לספור שבועות. ומדכחוב הספרו חמשים ווס משמע שריך לספור ימים לכך סופרים שניהם עכ"ל.

כב (זו) **ש"ם**. וסופר הימים והשבועות. ואם ספר הימים לחוד ולא ספר השבועות דעה מהר"ש סלוי חא"ח סי' ה' דלא יאל ולריך לחזור ולמנוח צברכה יעו"ש אבל הכנס"ג צבנצ"י חלק עליו וכחצ דבדיעבד יאל יעו"ש וכ"כ מ"א סק"ד. ח"י או"ג ח' והא"ר או"ג יו"ד כחצ דדוקא בחוך ימי השבוע כגון צשמונה אף שלא הזכיר אלא היום שמונה ימים ולא סיים שס"ס שבוע או"ג ויוס או"ג א"ל לחזור ולמנוח אבל צסוף כל שבוע ושבוע לריך לחזור ולמנוח ולברך כשלא הזכיר שבועות יעו"ש. וכ"כ ספר"ח דאם מנה יומי ע"ד משל שס"ס

(ע"ט)

ז' ימים ואמר היום ז' ימים לעומר ולא סיים שס"ס שבוע אחד לא קיים מלוה חכמים כחיקנה ולריך לחזור ולספור צברכה יעו"ש. וכחצ חק יוסף או"ג ע"י כיון דפלוגחא דרבווחא היא יש לחזור ולספור בלא צרכה. וכ"כ י"א צבנה"ט. כס"ס או"ג ח' א"ל או"ג ד"י ש"ץ דף רל"ז או"ג י"ט. ר"ז או"ג ו' ח"א כלל קל"א או"ג ח' ואם לא הזכיר עד ליל שלאחריו ימנה מכאן ואילך צברכה מידו אמי שהוא מסופק אם דילג יוס' או"ג כס"ס ש"ס. ועיין לקמן סעי' ח'.

בג (זו) **ואם** מנה שבועות לבד נמי יאל כמ"ש העור. מ"א ש"ס. ור"ל כמ"ש העור צסס ראצו"ה י"א שא"ל למנוח הימים רק עד שיגיע לשוב כגון היום יוס' אחד עד שיגיע לז' ימים ואז יאמר היום שבועה ימים של שבוע שבועה עם אבל מכאן ואילך א"ל למנוח ימים של שבוע שבועה עם השבוע הבא אלא ביום ח' יאמר היום שבועה או"ג ויוס' או"ג וכן ביום ע"י עד שיגיע ל"ד יאמר היום ארבעה עשר ימים שס"ס צ' שבועות וציוס ע"י יאמר היום צ' שבועות ויוס' אחד וכן לעולם עכ"ל וכ"כ ח"י או"ג ח' ומחש"ש ור"ל ניסו' דלא ק"ל הכי מ"מ דביעבד יאל וכמ"ש המחש"ש. מיהו אם ציוס ז' או ציוס יו"ד לא הזכיר הימים אפשר דלא יאל וכ"כ א"ז צסס ר"י. ח"י ש"ס. אמנם הא"ל או"ג ד"י כחצ ראו' לחזור ולספור בלא צרכה בכל גווני כי סב"ל. וכ"כ הר"ז ש"ס. ח"א ש"ס.

בד (זו) **ואם** ספר צר"ח כגון שאמר היום צ' לעומר או"ג ג' לעומר אין לו לחזור ולברך וחוזר ומונה בלא צרכה. עו"ש או"ג ח' ח"י או"ג ח' א"ר או"ג ח' חק יוסף או"ג ע"י א"ל או"ג ד"י ר"ז או"ג ז' וכן הצרכי' או"ג ע"י הביא פלוגחא צזה וכחצ וטוב לחזור ולמנוח בלי צרכה יעו"ש. והביאו סידור צי"ע או"ג י"א. שעי"ת או"ג ו' וואם לא חזר וספר אפי"ה יש למנוח הימים הבאים צברכה. עו"ש ש"ס. וכ"כ לעיל סוף או"ג כ"ב. וכ"כ הר"ז או"ג כ"ה דבצ"מ שנת' שריך לחזור ולספור בלא צרכה מחמה הספק אם לא חזר וספר יספור צשאר סלילות צברכה. וכ"כ מ"צ או"ג ל"ח.

בח (זו) **ונראה** דזה שמנה צר"ח אותה הלילה טוב שיחיה ש"ץ ויצרך דסגס דצשכח כחצנו דאינו יכול לסיוח ש"ץ הכא שאני דק"ל אף שיאל מוליא וכ"ש צזה דאיכא מ"ד דלא יאל ופשוט. צרכי' צשו"ב או"ג ח' ש"ץ דף רל"ז או"ג ח' זכ"ל או"ג ע"י סי' חפ"ט סק"ו. צי"ע ש"ס. מיהו לפי מ"ש לעיל סוף או"ג י"ג ואו"ג יו"ד דלא נסגו ללאה צברכה ש"ץ כ"א כל אחד מצרך וסופר לעצמו א"כ אין לו להיח ש"ץ ולברך כיון שאינו רק לעצמו אלא לריך למנוח בלא צרכה. וכ"כ השעי"ת או"ג ו'.

בז (זו) **אם** מנה צר"ח צמילוי' אוחיות כגון יו"ד אליף וכיוצא גם צזה חוזר ומונה בלא צרכה. צרכי' או"ג יו"ד. ש"ץ ש"ס. צי"ע ש"ס. או שיחיה הוא הש"ץ צאוחו סלילה. צי"ע ש"ס. וכבר כחצנו צאו' הקודם דלפי מה שנסגו שלא ללאה צברכה ש"ץ אינו יכול לסיוח ש"ץ ולברך אלא חוזר למנוח בלא צרכה.

בז (זו) **מי** שס"ס כוהצ לחצוירו כחצ צי"ש וכחצ ק"ש מילין עו"ב לספירה וכיוצא יש מי שנסחפק אם יאל י"ח

צכח"ב

באר הגולה ב זאם טעו ביום המעונן וברכו על ספירת העומר חוזרים לספור כשתחשך והמדקדקים אינם סופרים עד צאת הכוכבים וכן ראוי לשעות ג המתפלל עם הצבור

מבעוד

כף ההיים

יפיל ח"ב אוי ז' ומיכו כחז שם המאמר דאין קפידא בזס דאפי לא הזכיר עומר כלל אין קפידא כמבאר ברשב"א ופוי יעו"ש. אך היותר ראוי לומר כך וכך לעומר כדי לבאר יוחר כמ"ש בחשו"ת ברשב"א הגז' ומבואר ב"י. ועיין לקמן אוי נ"ז.

ג) שבועות וימים הם לשון זכר כדכתיב שבועה שביעוה. מ"א סק"ה. ולכן יאמר שבוע אחד ולא אחת. וכן בני שבועות ולא שחי. ושלשה ארבעה חמשה ששה שבועה כולם זכ"י צסק"ף חובה. מחש"ש. יאמר לעולם מנין המועט קודם כגון אחד ועשרים יום. מ"א שס. עד עשרה אומר ימים ומאחד עשר ולמעלה אומרים יום זה דרך לחות לשה"ק. ש"ל ס"י ע"ג. ח"י אוי יו"ד. חק יוסף אוי י"ב. מחש"ש שס. וכחז שם המחש"ש דרד"עב"ד אין זה מעכב יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח ססע"י זה דרד"עב"ד פשיטא דבכל גוונא ילא. וכ"כ ח"א כלל קליא אוי יו"ד. מ"ב אוי ט"ו.

ד) שם. ואז יאמר היום שבועה ימים שהם שבוע אחד בעומר. אמנם בא"ח וכלבו כחז היום שבועה ימים לעומר שהם שבוע א' וכן בכלום היבט לעומר היא קודם חובה שסס וכתי מוכח מדברי הר"ן שהביא הב"י וכ"כ בר"י נ"ס ח"ד ובשאר פ"ו ובצ"ד המאמר אוי ג' אלא שכח ליישב המנהג שכח בש"ע וכחז ומיהו יש מקימות שנוהגין לומר חובה לעומר קודם חובה שסס וכדברי הראשונים יעו"ש. וכ"כ בסידור הרש"ש ז"ל ובסידור רב יעב"ץ ע"פ דברי האר"י ז"ל היום כך וכך לעומר שהם כך שבועות וכך ימים.

ה) שם. יאמר היום ארבעה עשר ימים וכ"י ובסדר"א דף פ"ט ע"ב כחז שאומר היום ארבעה עשר יום וכ"י וכ"כ בא"ח דפ"ג ע"ה. וכ"כ לעיל אוי ל"ג דמאחד עשר ולמעלה אומרים יום. וכ"כ בר"י אוי ה' יפ"ל ח"ב אוי ח' וכ"כ בסידור הרש"ש ז"ל.

ו) שם. ועל ד"ז מונה והולך עד מ"ט יום. ואם בליל ט"ל אמר ארבעים חסר אחד לעומר כתב צ"י פרי הארץ ס"י יו"ד צ"ש מהר"י מולכו דילא יעו"ש. י"א בהגה"ט. ש"ך דף רל"ז אוי כ"א. סידור צ"ע אוי כ"ה. ונראה פשוט דלהפ"ה ומהר"ש הלוי דס"ל דאם מנה הימים לאחד לא ילא ל"ל דכ"ן מנה ג"כ השבועות הא לא"ה לא ילא לדודכו ז"ל. זכ"ל אוי ע"י וה"ד בשמונה כך צברכה אבל באם שאלו חצירו כמה לעומר ומשיבו ארבעים חסר או אפשר דלא הוי מנין כלל ויחזור לספור צברכה. פרי הארץ שס. ש"ך דף רל"ז סוף אוי כ"ב. פ"ה. מיהו הזכ"ל שם כתב דלכנ"ג שחלק על מהר"ש הלוי ולא שני ליה בין כשצריך לכשלא צריך אלא דמשיב לשאלו דבר ה"ה הכא דלדודיה אינו יכול לננות עוד צברכה יעו"ש. ועיין לעיל אוי כ"ב ולקמן אוי נ"ז.

ז) סע"י צ"י. אם טעו ציום המעונן וכ"י זהו מתשו"ת ברשב"א ס"י קנ"ד ומבואר שם שהקהל התפללו גם מעריב קודם ולענין מעריב א"ל לחזור ולהתפלל משום טירחא דליצורא (כדלעיל ס"י רס"ג סע"י י"ד ועיין בדברינו לשם) אבל לענין ספירת העומר לא משגיחין בטרחא דידכו דהכי לימא היום עשרה ימים לעומר ואינם אלא תשעה

צכתיבס זו והבואו סכר"י אוי י"ד וכאריך קלח צזס והעלס דיחזור וימנס צברכס יעו"ש. והבואו ש"ך שס. צ"ע אוי ט"ו. וכ"כ סע"ה אוי ו'.

בח) מ"י שסיס כחז לחצירו כחז צ"ס"ס וכחז צו היום כך וכך לספירס נחלקו צו האחרונים אס ילא ידי ספירס צכתיבס זו ודעס הרב שבוח יעקב ח"א ס"י ל' דילא ולא יחזור לצרך וכ"ס דעס קול אליכו ח"א ס"י ל' והרב אגורס בצאל"ך ד"א אבל דעס הצרכ"י שס דלא ילא. ובצ"ד צ"ע אוי י"ד וכחז דלענין דינא דיחזור לספור בלא צברכס. ועיין לקמן אוי פ"ה.

כט) מ"י שסיס קורא צשי"ע בליל ח' לספירס וקרא שס ואס היום ח' אומר היום שמונס ימים שהס שבוע אחר ויום אחד לא ילא צזס י"ח ספירס כיון שכונחו לקריאס צחורס וחלמוד גדול ועוקר כונח סמל"ס ואפי' למ"ד א"ל כונח. הלק"ט ח"א ס"י קי"ד. אבל סערי"ס אוי צ' כחז עליו דליחא דבר"פ ה"כ קורא דייקונין ממחני דה"כ קורא צחורה והגי"ע זמן המקרא אס כיון לבו ילא ש"מ מל"ח א"ל כונח וא"כ ה"ל כדון מי ששאל אחו חצירו וכ"י עכ"ל ומיכו עיין צ"ע אוי י"ג שכחז ש"ס לחלק בין ק"ס לספירס ומ"מ סיים דלענין דינא דיחזור וימנס בלא צברכס יעו"ש. וכבר כחז לעיל צ"ס האחרונים דכל ש"ס ספק אס ילא ולריך לחזור ולמנות בלי צברכס אס לא חזר ומנס יכול למנות צימים שבאים צברכס מידי שהא מסופק אס דילג יוס א' כמ"ס לקמן סע"י ח' יעו"ש.

ל) האומר לחצירו בליל ל"ג לעומר אל האמר ודוי שהוא ל"ג לעומר יכול לספור ולצרך אח"כ ולא נפטר צזס. כנס"ג צסג"י משס מסר"ס סלוי ס"י ה' וע"ש שכסכים עמו צזס עס דהוא ז"ל ס"ל דאס משיב צר"ה ילא ואפי' אס לא הזכיר אלא ימים מ"מ צנידון זה שלא סיחס כונחו לומר חשבון כלל אלא לומר שהוא יו"ט ושלא יאמר ודוי יכול לחזור ולצרך יעו"ש. שו"ג אוי ט"ו זכ"ל אוי ע"י כר"ש.

מ) שם. היום וכ"י. ולא יאמר שהיום דמשמע שהוא נחיתה טעם למס שלמעלה ממנו אלא יאמר היום יום וכ"י לבוש. ט"ז סק"ג. מ"א סק"ה. מיהו ח"י אוי ט"י כחז דמי שאומר שהיום לא אשחזש ו"ס לו על מי שיסמך יעו"ש. וכ"כ א"ר אוי ז' חק יוסף אוי יו"ד. אמנם בשער סכו"י דף פ"ס ע"ד כחז ש"ל היום וכ"י וכן הסכים כשלי"ה דף קמ"ג ע"א וכ"כ בסידור הרש"ש ז"ל וכ"כ בר"י אוי ה' ח"א כלל קליא אוי א' וכן עמא דבר.

נ) שם. סגס בעומר. וכ"כ דעס סט"ז סק"ג וכחז שכן מנהגס יעו"ש. והבואו ח"י אוי ט"ו וכחז אבל באמה רוב נוסחח יסונים כחזו ש"ל לעומר וכ"כ בכלבו ס"י י"ס והניח וס"ל וחשו"ת ברשב"א ס"י חנ"ז שבו"א צ"י והר"ן ס"ף מס' פסחים וכ"כ השלי"ס אלא שסייס ומ"מ אין לשנות סמנהג שנהני מקדם כ"י יס להס על מה שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ א"ר א"י ז' חק יוסף אוי י"א. ר"י אוי ז' אמנס בשער סכו"י שס כה"ב לאמר היום יום אחד לעומר. וכ"כ השלי"ס דף קמ"ג ע"א והבואו ח"א אוי ה' וכחז וכן מנהגיני וכ"כ סע"ה אוי ח' דכ"י צמד"הני ע"פ האר"י ז"ל יעו"ש. וכ"כ המאמר אוי צ' ק"י

מבעוד יום המונה עמהם בלא ברכה ואם יזכור בלילה יברך ויספור. סנה ואפי' ענה אמן על ברכה קסל אם היה דעתו שלא ללכת יחזור ויברך ויספור בלילה (צ"י בשם רשב"א): דמי ששואל אותו חבירו בה"ש כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך שאם יאמר

באר הגולה
ח מהכ"ל דוד
אבודרהם צ"ס
מחזור ויטרי וסיר'
שם הטעם מ שס
ג' הכתובים שא"ס

בף החיים

כיו הותר יום תשיעי הוא ולא עשירי עד לאת הכוכבים יעו"ש והצ"ד צ"י.

כיו הותר יום תשיעי הוא ולא עשירי עד לאת הכוכבים יעו"ש והצ"ד צ"י.

לח) ש"ס. וזכרו על ספירת העומר. ואח"כ נתפזרו הכוכבים וגודע שהיה קודם ציה"ש. ר"ז או י"ב.
טו) ש"ס. חוזרים לספור משתחשך. ומסתברא דחוזר לספור בצרכה כיון שזיכר בלא זמנו. שו"ג או י"ב. וכ"כ העו"ש או צי' אלא שכתב שם העו"ש דאם היה מפלג המנחה ואילך חוזר ומונה בלא צרכה והצ"ד ח"י או י"ב. וכ"כ הר"ז שם. מיהו הא"ר או יו"ד כתב דדוקא אחר שהתפלל מעריב אבל קודם מעריב מונה בצרכה יעו"ש. וכ"כ בפסקי תו' מנחות או ר"צ בכתבו י"א דלאחר שהתפללו ערבית כיון דהוי לילה לענין ק"ש ותפלה הוי לילה ג"כ לענין עומר עכ"ל נמלא דדבר זה צפולגתא שניא וא"כ לפי מה דק"ל דצרכות אין מעכבות וסב"ל ע"כ כל שספר מפלג המנחה ולמעלה יש לחזור ולמנות כשתחשך בלי צרכה. ועיין לקמן או מ"ה.

מ) ש"ס. והמדקדקים אין סופרים עד לאת הכוכבים וכו' כי"כ בכתבו הרשב"א הנו' והצ"ד צ"י. והרא"ש כתב צסוף מסי' פסח"י צ"ס ר"י'ו דספק חשיכה יכול לצרף וכ"כ הטור מיהו התו' במנחות ס"ו ע"א כתבו על סנה"א זו דאינו נכון וכ"כ הר"ן סוף מסי' פסחים והצ"ד צ"י. וכ"כ צ"י על דברי הרשב"א הנו' דכן מנהג העולם והצ"ה כתב דמנהג העולם עכשיו לצרף צספק חשיכה אבל קודם ספק חשיכה פשיטא דאין לצרף ואפי' בע"ש ודלא כמ"ש במנהגים צ"ס הראב"ן עכ"ל. וכ"כ רש"ל בכתבו ס"י י"ג. אמנם הלבוש כתב כדברי הרשב"א והש"ע דראוי שלא למנות עד לאת הכוכבים. וכ"כ מט"מ ס"י תרס"ד דהרש"ל ז"ל לא היה סופר עד לאת הכוכבים יעו"ש. וכ"כ א"ר או יו"ד ר"ז או י"ב. ש"ן דף רל"ו או ד' סידור צ"י'ע או צ'.

מז) ש"ס. עד לאת הכוכבים וכו' ואם טעה וספר ציה"ש ילא. מ"א סק"ו. מיהו הא"ר שם כתב כיון דאיכא למ"ד דספירה צ"ה"ז דאורייתא ראוי לחזור ולמנות בלא צרכה יעו"ש. וכ"כ המש"ז או כ' לכתחלה לא יספור עד ל"ה ואם ספר ציה"ש יספור אח"כ בלא צרכה.

מז) ש"ס. עד לאת הכוכבים וכו' ואם טעה וספר ציה"ש ילא. מ"א סק"ו. מיהו הא"ר שם כתב כיון דאיכא למ"ד דספירה צ"ה"ז דאורייתא ראוי לחזור ולמנות בלא צרכה יעו"ש. וכ"כ המש"ז או כ' לכתחלה לא יספור עד ל"ה ואם ספר ציה"ש יספור אח"כ בלא צרכה.

מח) וכתב הרב החסיד שלי"ה דף קמ"ג ע"ב צמקוס שיש חזורה שמתפללין ערבית צמנו אחר לאת הכוכבים ראוי להתחבר להם צימני הספירה כי אז מורה גוררת מורה מלות ק"ש צמנה וספירת העומר צצבור והצ"ד ח"י או ט"ז. ש"ן שם.

מח) וכתב הרב החסיד שלי"ה דף קמ"ג ע"ב צמקוס שיש חזורה שמתפללין ערבית צמנו אחר לאת הכוכבים ראוי להתחבר להם צימני הספירה כי אז מורה גוררת מורה מלות ק"ש צמנה וספירת העומר צצבור והצ"ד ח"י או ט"ז. ש"ן שם.

מט) ש"ס. עד ל"ה. ומותר לספור אחר ל"ה אפי' לא התפלל. מ"א סק"ו. ר"ז או ט"ז. סידור צ"י'ע או ג' ומ"מ ראוי להקדים תפלת ערבית לספירה שתפלת

מט) ש"ס. עד ל"ה. ומותר לספור אחר ל"ה אפי' לא התפלל. מ"א סק"ו. ר"ז או ט"ז. סידור צ"י'ע או ג' ומ"מ ראוי להקדים תפלת ערבית לספירה שתפלת

באר הגולה
מנה ולא זיכר

יאמר לו היום כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה אבל קודם בה"ש כיון שאין זמן ספירה אין בכך בלום. הנס וכסטיג סומן אסירין לאכול עד שיספור ואפילו החמיל לאכול פוסק וסופר מיכו אם החמיל לאכול קודם שהגיע סומן אל לפסיק אלא גומר אכילתו וסיפר אח"כ (ד"ע למ"ד ספירה

בזמן

כף החיים

גן) **שם**. שאם יאמר היום כך וכך ואם אמר כך וכך ולא אמר היום לית לן צב. ט"ז סק"ז. מ"א סק"ט. מאמ"ר אוי וי ש"ץ דף רל"ז אוי כ"ב. דכ"ה אוי ט"ו ר"ז אוי י"ד. מיהו דעת הא"ר אוי י"ג אף אם לא אמר היום ולא יעו"ש. וכ"ה דעת חק יוסף אוי ח"י יעו"ש. וע"כ יש לחזר לומר אתמול היה כך.

דן) **שם**. שאם יאמר היום כך וכך ואף בלשון לע"ז לא ישיב לו היום כך וכך. א"א אוי ט"ו דכ"ה שס. מ"ב אוי ק"י.

הן) **שם** שאם יאמר היום כך וכך ואף שבועות בלא ימים או ימים בלא שבועות לא ישיב כיון דאיכא פלוגתא צב וי"א שאלא כמ"ש לעיל אוי כ"ב ואוי כ"ג יעו"ש וכן יאמר יכול לחזור ולמנות וכך ואע"ג דלא אמר בעומר ולא צדיעבד. מ"א סק"י. ח"י אוי ט"ו. חק יוסף אוי י"ט. ר"ז אוי י"ד. ח"א כלל קל"א אוי ז' מ"ב אוי כ"ה. ועיון לעיל סוף אוי ל"ב.

זן) **שם**. אינו יכול לחזור ולמנות וכך ואע"ג דלא כיון ללאת כמ"ש סעי' ג' מ"א שס. ור"ל כמ"ש סק"ה על סעי' ג' דיש לחוש ל"א מלות א"ל כוונה ואין לצרך מספק יעו"ש וכ"כ ח"י שס אע"ג דק"ל מלות לריכב כוונה כמ"ש לעיל סי' ס' אפ"ה אין לצרך כ"ן שנית כמ"ש בשם המ"א וכתב עוד דאפשר דזה מוקרי כוונה כיון שמתכוין עכ"פ לומר כמה ימי ספירה ומלותיו הוא רק ספורא בעלמא עכ"ל. והערה אוי ו' כתב הטעם משום דצמלוא דרבנן א"ל כוונה וספירה צמ"ז דרבנן יעו"ש. וכ"כ ח"א שס. ועיון לעיל אוי מ"ה.

חן) **שם**. אינו יכול לחזור ולמנות וכך אצל השואל יכול לספור בצרכה אף ששמע כבר הסיפור מהמשיב דמ"מ צעשה ששמע היה צדעתו לחזור ולספור אצל המשיב לא היה צדעתו צפי' צעשת התשו' שרובה לחזור ולספור שנית אח"כ אף שבאמת כן הוא מ"מ כיון שלא היה צדעתו צפי' ולא י"ה להאומרים שאל כוונה. ר"ז אוי י"ד. משמע דאם כיון צפי' שלא ללאת אלא רק להודיע לחזור מנין הימים לא ילא ויחזור ויספור בצרכה. וכ"כ הפ"ה. מ"ב אוי כ"ב. מיהו הא"ר אוי י"ג כתב להוכיח מדברי הרד"א דאף שמכיון שלא ללאת ילא אלא שחזר לומר אפשר דגם הרד"א מודה דמכיון שלא ללאת אינו וולא יעו"ש. וע"כ לכתחלה אף אם מכיון צפי' שלא ללאת אין להשיב אלא אתמול היו כך ובפרט לדעת הרא"ה שהצוא צ"י סי' תקפ"ט דס"ל שאפי' עומד ולווח שאינו רוצה ללאת ידי אותה מלוא ילא ואע"ג דלא ק"ל הכי כמ"ש לעיל אוי מ"ט מ"מ לכתחלה יש לחזר.

פון) **שם**. אינו יכול לחזור ולמנות וכך עיון ט"ז סק"ז שכתב דכ"ן לא מזכיר אלא לכתחלה שירחק

מזה

כדין ונמלא שלא צרכתי לצטלה ואם אשכח הרי מניתי ימים ושבועות לנלוה עכ"ל משמע דאם שכח קיים המלוה מה שספר עם הלצור מצע"י מיהו הפ"ה כתב כל שמונה מצע"י לא קיים מלות ספירה ולא ילא י"ה ואם לא נזכר צלילה לספור וספור בשאר הימים בלא צרכה כדלקמן סעי' ח' יעו"ש. והצ"ד הזכ"ל אף ע' ור"ל כמו בצע"י ח' צמי ששכח ולא ספר יום או סופר שאר הימים בלא צרכה יעו"ש. הונס בפסקי תו' מנחות אוי קל"ד כתבו יש צני אדם צטוד שהיום גדול סופרים בלא צרכה וצלילה מצרכין ואין נראה דהא ילאו מספירתם הראשונה דאין הצרכות מעכבות והוי צרכה לצטלה עכ"ל. וא"כ זה שביון שאם לא זכר צלילה תעלה לו הספירה שספר מצע"י לדברי הפסקי התו' שכתבו שילא בספירה הראשונה יכול לספור בשאר הימים בצרכה וכ"מ מנ"ש לעיל אוי ט"ל ואוי מ"ה דו"א דיולא צמה שספר אחר פלג המנחה יעו"ש וכבר כתבו לעיל סוף אוי כ"ט דכל שיש ספק אם ילא יכול למנות בשאר הימים בצרכה כמו בצע"י ח' וא"כ ה"ה לכאן שיש פלוגתא אם ילא יכול לספור בשאר הימים בצרכה.

מח) **שם**. צהגה. אם היה דעתו שלא ללאת וכך פי' לאפוקי אם מתכוין ללאת והמזכר כיון להוליא או שאינו חוזר ומזכר. עו"ש אוי ג' מיהו המ"א סק"ה כתב דאף אם היה סתם אסור לצרך שנית כיון דו"א מלות א"ל כוונה יעו"ש. והא"ר אוי י"ב כתב הטעם משום דק"ל דצמלות דרבנן א"ל כוונה וספירה צמ"ז דרבנן ומש"ה אף אם היה סתם אסור לצרך שנית יעו"ש. וכ"כ הערה אוי ה' ועיון עוד מזה לעיל סי' ס' אוי ז' וצדברינו לס' תע"ה סעי' ד' יעו"ש.

מט) **שם** צהגה. ויצרך ויספור צלילה. דכיון שהיה דעתו שלא ללאת לכ"ע לא ילא. ערה שס בשם כמה פי' דלא כהרא"ה יעו"ש. וכ"כ הר"ז אוי י"ב. ועיון לעיל סי' תע"ה אוי נ"ט.

ן) **שם** צהגה. ויצרך ויספור צלילה. ואפי' צע"ש שכבר קיבל שבת וגם התפלל עם הלצור אפ"ה יצרך ויספור צלילה כיון שלא רצה ללאת צמה שספר עמהם ציה"ש. מ"ב אוי ח"י.

נא) **סעי' ד**. מי ששאל אותו חזירו ציה"ש וכך נקט ציה"ש משום דו"א דיולא בספירת ציה"ש כמ"ש לעיל אוי מ' וכ"ש אם שואל אותו אחר לה"כ שלריך לחזר מלהשיב היום כך וכך.

בן) **שם** ציה"ש וכך ולפי מ"ש לעיל אוי ט"ל ואוי מ"ז דו"א דיולא בספירת פלג המנחה ומעלה א"כ מפלג המנחה ומעלה לריך לחזר מלהשיב היום כך וכך. וכ"כ הר"ז אוי ט"ו.

זמן סוכה דלורייחא): ה' אם אינו יודע החשבין ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתיק עד ששמע מחבירו וסיים כמוהו יצא: ואם פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום ד' שהוא סבור שהם ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ד' ושעה וסיים בה' כ' אינו חוזר

כף החיים

סח) שם זהבגה ואפי' אם התחיל פוסק וכו' וכו' לדעת הרמב"ם דכ"ל דספירה צו"כ"ז דלורייחא אבל לשיטת רוב הפו' והיא שיטת המחבר לקמן בסעי' ו' דספירה צו"כ"ז דרבנן אף אם התחיל לאכול באיסור אינו פוסק אלא גומר סעודתו ואח"כ סופר. פ"ח. אמנם ח"י או י"ז כתב אע"ג דבסמוך סעי' ו' סתם הרב כדעת המחבר דאינו חוזר ומצרך מטעם דדעת רוב הפו' דספירה צו"כ"ז דרבנן מ"מ פסק הרב להחמיר כאן ולהפסיק משום דמה צרך שיפסיק מטעם משא"כ בסמוך דאיכא חשש צרכה לצטלה יעו"ש. וכ"כ הר"ז או י"ז.

סט) שם. זהבגה מיהו אם התחיל לאכול קודם שהגיע הזמן וכו' וה"ד חלי שעה קודם. עו"ש או ד' והיינו לפי מ"ש לעיל או ס"ג דחלי שעה קודם אסור עו"ש. מיהו הר"ז שם כתב דאפי' אם עבר והתחיל בסעודה צתוך חלי שעה סמוך לזמן הספירה א"ל להפסיק באמלע סעודתו עכ"ל. ונראה דס"ל כיון דזכו דוקא למ"ד דספירה צו"כ"ז דא"י צו"כ"ג יש לכקל.

ע) שם. זהבגה א"ל להפסיק וכו' פ"י בדאיכא עדיין שבות לספור. עו"ש שם. אבל אם אין שבות לספור פוסק אעפ"י שהתחיל צהיתר וכמ"ש לעיל סי' רל"ה סעי' ז' זהבגה לענין ק"ש ותפלה יעו"ש.

עא) סעי' ה'. אם אינו יודע החשבון ופתח. הצרכה. לבוש. ר"ז או ח"י. ח"ז כלל קל"א או ח'.

עב) שם. וסיים כמוהו ולא. ידי חובת צרכה וא"ל לחזור ולצרך שנית קודם ספירתו אעפ"י שבשעת צרכה ראשונה לא היה יודע על איזה יום הוא מצרך. ר"ז שם.

עג) שם. וסיים כמוהו ולא. לכ"ע אפי' למ"ד ספירה צו"כ"ז דלורייחא. לבוש. עו"ש או ד' מאמ"ר או ז'.

עד) שם. וסיים כמוהו ולא. משמע צדיעבד אבל לכתחלה לא יצרך עד שיביה לו צירור בשעת הצרכה כמה לריך לספור אח"כ. ע"ז סק"ח. א"ר אות ד' חק יוסף או כ"ב. ר"ז או י"ט. ח"א שם. צו"ע או ט"ז. ומ"ש ח"י או י"ח דהעולם נהגו להקל אפי' לכתחלה ודאי דלא שפיר עבדי הנוהגין כן דיש לחוש שמו"ז ישרה בין צרכה לספירה יותר מכדי דבור ולכתחלה אין לעשות כן כמ"ש סי' ר"ז סעי' ג' ועוד יש לדמות זה למ"ש שם בסעי' ה' אין מצרכין על האוכל וכו' עד שיציאורו לפניו וכו' וזה שאינו יודע הספירה חשיב כמו שעדיין לא הביאורו לפניו ואע"ג דלא דמי ממש דיש לחלק מ"מ לכתחלה יש להחמיר וכדצרי הפו' הגז'.

עה) סעי' ו'. אם פתח ואמר וכו' צטור הביא בחלוקות אלו בשם אבי העזרי דלא ילא אלא שבצ"י כתב דזה למ"ד ספירה צו"כ"ז דא"י אבל לפי מ"ש שם הר"ן שרוב הנפי מסכימים דספירת העומר עכשיו אינה אלא

מזה מה דאפשר אבל אם אירע שא"ל תשובה של יום זה ודאי לא ילא ולריך לחזור ולמנות בצרכה יעו"ש. אמנם ח"י או ט"ז כתב על דברי הט"ז הגז' שדבריו תמוהים כמה שמפרש דברי הש"ע שמשמעות לשונו להיפך יעו"ש. וכן תמה עליו חק יוסף או ד' וכ"כ המאמ"ר או ו' על דברי הט"ז הגז' דאין מחזורין ואינו צומשמות הש"ע והפו' וסיים דאין לסמוך עליו צו"כ יעו"ש. וכ"כ האחרונים כמשמעות דברי הש"ע דכל שהשיב היום כך וכך אינו חוזר למנות בצרכה.

ס) שם. אינו יכול לחזור ולמנות בצרכה. אבל חוזר ומונה בלא צרכה. עו"ש או ד' וכבר כתבנו כמה פעמים דבכל ספק יש לחזור ולמנות כשתחשך בלא צרכה ואם אפשר יש לכיון על צרכה אחרים לאלת וגם הם יכוונו עליו להוליאורו ואח"כ יספור. ואם שכה ולא חזר וספר באותו הלילה יכול לספור בשאר הימים בצרכה כמ"ש לעיל סוף או כ"ע יעו"ש.

סא) שם. אינו יכול לחזור ולמנות בצרכה. מי ששאל לחזור בלשון שאלה צו"כ הלשון ד' ימים הם צו"כ הלילה והשיב לו הן עיון זכ"ל או ע"י שכתב כיון דפרכי מספקא ליה כ"ע יודו דלא ילא דאין דרך למנות בלשון שאלה ויוכל לספור בצרכה וכ"ש המשיב יעו"ש.

סב) שם. אבל קודם צו"כ"ש וכו' עיון לעיל או י"ב.

סג) שם. הגה וכשהגיע הזמן וכו' לאו דוקא אלא חלי שעה קודם. צרכ"י סי' רל"ב סוף או ה' וכ"מ מדברי העו"ש או ד' וכ"ה דעת המ"א ס"ק י"א. א"ר או כ"ב. ר"ז או י"ז. ביאורו הגר"א. ש"ך דף רל"ז או ח' וכתב ודלא בחק יוסף דמחלק צו"כ יעו"ש. סידור צו"ע או ז' מ"ב או כ"ג. אך במקוב שנהגו שהשמש קורא לספור ספירה אין להחמיר קודם זמנו כמ"ש לעיל סי' רל"ב סעי' ז' צו"כ. מ"א שם. א"ר שם. ר"ז שם. ש"ך שם. צו"ע שם. מ"ב שם. וכן אם ביקש מנאחד שיזכירו צהגיע הזמן אין להחמיר קודם זמנו כמ"ש לעיל סי' רל"ה או ט"ו.

סד) ומ"ש דחלי שעה קודם אסור היינו חלי שעה קודם צו"כ"ש. ר"ז שם. וכ"מ מדברי מ"א שם.

סה) שם. זהבגה אסורים לאכול עד שיספור. רש"ל לא היה אוכל עד לה"כ כי אמר פן ישכח הספירה צטרדת הסעודה וקודם לה"כ לא היה רולה לספור. מט"מ סי' תרס"ד. שלי"ה דף קמ"ג ע"א. ח"י או ט"ז א"ר או כ"ב.

סו) שם. זהבגה אסורים לאכול וכו' וה"ד כשקובע לסעודת אבל טעומה צעלומה שרי כמ"ש לעיל סי' רל"ב סעי' ג' וכ"כ לעיל סי' רל"ה או י"ב יעו"ש.

סז) שם. זהבגה אסורים לאכול וכו' וה"ה שאר מלאכות וכדלעיל סי' רל"ב ורל"ה יעו"ש.

(עז)

חזור ומברך : ז שכח ולא בירך כל הלילה יספור ביום בלא ברכה : ח מאם שכח

ברך

באר הגולה
לפי מ"ש הר"ן
שכח הפוסקים
מסכומים שספיקו
העומר
טעמו
מדכ"ו ודלא כמ"ש
הטור בשם א"י העזרי"ל טור בשם הרא"ש וכ"כ ש"פ לדעת ר"ח בחוס' מנחה ס"ו מ שס

כף החיים

אלא מדברגן ספיקא במידי דרבנן לקולא ואינו חוזר ומברך יעו"ש וכך הם דבריו כאן בש"ע שפסק לקולא. מיהו הלבוש כתב דבין למ"ד דאין ובין למ"ד דרבנן דבין זזה שזה שחס פתח אדעתא דלימא ד' והס ד' וסוים זה' לא ילא אפי למ"ד ספיקא דרבנן ולריך לחזור ולברך ולספור דהא לא מנה כלל ואם פתח אדעתא דלימא ד' וזכר וסוים זה' והס ה' ילא אפי למ"ד דאורייתא יעו"ש. וכ"פ הב"ח דכשהוא עומד ד' וברך אדעתא דלימא ד' וטעה וסוים זה' דלא ילא ולריך לחזור ולברך יעו"ש. וכ"פ הפר"ח. אמנם העו"ש א"ו ו' כתב על דברי הב"ח הנו' דאין מוכרחין וכ"כ מ"א ס"ק י"ב דאינו חוזר ומברך רק יספור שנית יעו"ש וכ"כ ה"ב א"ו ו' וכ"כ ח"י א"ו ו"ט דאין לזוז מפסק ב"י אשר אנו נמשכין אחריו וגם הרב לא הגיה עליו כלום יעו"ש. וכ"כ חק יוסף א"ו כ"ג. בית יהודה ס"ו ד"ן. שו"ג א"ו י"ז. וכ"פ הש"ך דף רל"ז א"ו כ"ה בדברי הש"ע. ר"ז א"ו כ"א. ועיין לקמן א"ו ע"ז.

זה"ל ה"ן לברך ביום יעו"ש. ולדעת ר"ת אין לספור ביום אף בלא ברכה כמ"ש הח"ו שם ובמנחות ס"ו ע"א יעו"ש. אלא שהרא"ש בסוף מס' פסחים כתב דיספור ביום בלא ברכה והב"ד הטור. וכ"כ הח"ו דמגילה שם. וכ"כ הר"ן בסוף פ"ב דמגילה. וכ"כ המרדכי שם בשם ראב"י. והב"ד הב"ח וכתב והכי נהוג. וכ"ה דעת האחרונים כפסק הש"ע. (ה) יספור ביום בלא ברכה. ושאר הימים סופר בצרכה דמוקרי שפיר תמימות הואיל ולא דילג יום אחד לגמרי. תה"ד ס"ו ל"ז. והב"ד ב"י. וכ"כ הלבוש סעי' ה' עו"ש א"ו ח' חק יוסף א"ו כ"ד וכתב ודלא כפר"ח וכן מסיק הנוט"י דלא כפר"ח וכתב וכן המנהג לספור בשאר ימים בצרכה יעו"ש. וכ"כ ברכ"י א"ו טו"ב נה"ש א"ו ה' מאמ"ר א"ו ט' וכתב דאין לחוש לדברי הפר"ח שכתב דבשאר הימים סופר בלא ברכה יעו"ש. וכ"כ הש"ך דף רל"ז א"ו כ"ו. וכ"כ הזכ"ל א"ו ע"י בשם כמכ פ"ו דחלקו על הפר"ח וכולהו ס"ל דבשאר ימים סופר בצרכה יעו"ש וכ"פ הר"ן א"ו כ"ד. ח"א כלל קב"א א"ו ב' סידור ב"יע א"ו ח"י. מ"ב א"ו ל"ד. וע"כ יש נוהגים דכלל יום אחר תפלת שחרית מנציה החזן קולו לספור מה שהפרו בלילה וחוזרים לספור עמו גם הלבוש כדי שאם שכה אחד לספור בלילה תעלה לו זו הספירה ולספור שאר הימים בצרכה.

עו שם. וטעה וסוים זה' וכו' ואם נזכר תוך כ"ד ואמר ד' ילא אעפ"י שלא ידע מתחלה שהס ד' וכ"ש כשודע שהס ד' רק שטעה בדיבורו וזכר תוך כ"ד דילא וכמ"ש ס"ו ר"ט וס"ו תפ"ז. מ"א שם. ואפי' לחזור לספור בלא ברכה א"ל כל שנזכר תוך כ"ד ואמר ד' סידור ב"יע א"ו י"ז. ועיין לעיל ס"ו ר"ט סעי' ב' ולקמן א"ו ע"ח.

פא שם. יספור ביום בלא ברכה. ואף אם שכח בלילה הראשונה ולא ספר יספור ביום בלא ברכה ושאר הימים יספור בצרכה. פר"ח לדעת הש"ע וכ"פ הר"ן שם. וכ"מ מסתמיות דברי האחרונים דאין לחלק בין לילה ראשונה לשאר לילות. ועיין לקמן א"ו ח"פ.

עז שם. אינו חוזר ומברך. משמע אבל חוזר למנות בלא ברכה. וכ"כ מ"א שם. ה"ב שם. חק יוסף שם. בית יהודה שם. שו"ג שם. ש"ך שם. ר"ז שם. וכ"ה דעת תורת חסד ס"ו ב' ומהרש"ח ס"ו ב' והב"ד הזכ"ל וב"יע שם. וכתב שם המ"א אלא א"כ הפסוק הרבה ור"ל אבל אם הפסוק הרבה בין הצרכה עד שספר כהוגן לריך לחזור ולברך ג"כ וכ"מ מדברי ח"א כלל קב"א א"ו ט' אמנם המאמ"ר א"ו ח' כתב דצרכה הראשונה עולה לו אעפ"י ששה יותר מכ"ד כל שלא הפסוק בדברים אחרים וכתב דהכי מוכח מדברי מ"א יעו"ש. וכ"כ הר"ן שם שיולא בצרכה שצריך כבר אם לא הפסוק צינתיים בדברים אחרים אבל הספירה הראשונה אינה חשובה הפסק כיון שנתעסק בדבר שצריך עליו אלא שלא עלה בידו כהוגן עכ"ל. ועיין לעיל ס"ו ר"ז א"ו ט"ז וס"ו תפ"ז א"ו י"ב.

פב מ' ששכה לספור ליל עש"ק והתפללו ערבית של ש"ק בעוד היום גדול ואז נזכר שלא ספר בלילה הגם שהתפללו ערבית של ש"ק כיון שעדיין יום הוא יספור בלא ברכה ושאר כל הימים יספור בצרכה. זר"א ס"ו ס"ו. מחצ"ה א"ו ה' ש"ך דף רל"ח א"ו כ"ע. זכ"ל שם. ב"יע א"ו י"ט. וכ"כ הנה"ש א"ו ב' מסב"ח דנפשיה. וכ"כ הער"ה א"ו ט'.

עח וכשחזור לספור ד' ל"ל היום ד' וכו' ואם חוזר לספור מתוך כ"ד לספירה הראשונה א"ל לחזור ולומר היום אלא יאמר מיד ד' ימים לעומר ר"ז א"ו כ"ב.

פג ואם לא נזכר כ"א בסוף היום ציה"ש ומנה אז בלא ברכה העלה הרב ב"ד ס"ו רס"ח דסופר שאר הימים בלא ברכה דליכא ס"ס גמור יעו"ש. והב"ד הברכ"י א"ו טו"ב ועו"ש מ"ש על דבריו ומ"מ האחרונים הב"ד להלכה. ש"ך שם. זכ"ל שם. וכ"כ הנה"ש שם. והגם דהרב טוה"ל ומשיב צמח"ד ח"ג סוף ס"ו קב"ז מסיק שיצרך יעו"ש מ"מ הא ק"ל סב"ל אלא אם אפשר יש לשמוע בצרכה מאחרים ויתכוין ללאת וגם הם יכוונו להוציאו ואח"כ יספור. וכן יעשה כל מו' שסופר בלא ברכה מנחת ספק.

עט סעי' ז'. יספור ביום בלא ברכה. לדעת זה"ל וצרך ג"כ כמ"ש הר"ן בסוף פ"ב דמגילה והכלבו ס"ו נ"ה וכן הסכים המאורי סוף פ"ב דמגילה יעו"ש מיהו הח"ו דמגילה ק' ע"ב ד"ה כל כתבו לדעת זה"ל יספור ביום בלא ברכה וכ"כ המרדכי סוף פ"ב דמגילה לדעת

לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה יאכל

אם

באר הגולה
שם זכ"ג וכו'
החוספוי בשמו שם
במנחות ס"ו
ג תה"ד

קף החיים

בין בלילה הראשון בין בשאר לילות אם שנה ולא בדרך זו
יברך בשאר לילות וכו' דעת סרי' וטעמו משום דכל ליל
ולילה מלי' בפני עצמה כמבואר בטור וכו' וז"ל יעו"ש. וע"כ
בשנה ויום אחד לגמרי פסק בש"ע דאין לברך עוד משום
דאיכא פלוגתא זום וכו' ואין לחלק בין יום ראשון לשאר
ימים אבל אם הוא מסופק אם ספר דאיכא ס"ס פסק אם
ספר וזה"ל דלא ספר שמא הלכה כמ"ד דכל לילה ולילה
מלי' בפ"ע פסק לברך בשאר הימים וגם כי כ"פ בהס"ד
סי' ל"ז והב"ד ז"ל. וב"ש הלבוש. פרי"ח. ש"ך דף רל"ז או
כ"ז. דה"ח א' י"ד. ר"ז או כ"ה. ח"א כלל קל"א או ג'
זי"ע או ק"י קי"ז ש"ע סי' ק"ך או ז' מ"ב או ל"ח.
וכגס ד"ח דאין לברך אפי' דאיכא ס"ס כמ"ס לעיל סי' ח"
או ז' יעו"ש מ"מ זזה נוהגין להורות לברך כדברי הש"ע
והאחרונים וכבר נחבנו בכ"מ דבמקום מוכח לא אמרין כב"ל.
אם שנה ולא ספר בלילה ומסופק אם ספר זיום
בלא ברכה נראה דסופר בשאר ימים בלא ברכה
דאיכא גמי' ס"ס להחמיר פסק אם לא ספר זיום וזה"ל
ספר זיום שמא הלכה כמ"ד דשנה בלילה אין לו חסלומין
זי"כ. ער"ה או ח'.

ז סופר בשאר הימים וכו' ויאמר בפעם ראשון
שמזכר אחרת הוה כך והיום כך וכו' כשמסופק
שמזכר שז"ל כך. א"ר או כ"ד. זכ"ל או ע'.

צא סופר בשאר הימים בלא ברכה. ואינו יכול
לעבור לפני הציבור ולברך ולספור להוציא אחרים
פרי"ח. וברב מקראי קודם דחה דבריו והסכים דיוכל להיות
ש"ך יעו"ש. מיהו ברב ז"ד סי' רס"ז נחב דבר פרח מעט
אחרן וברב דוד הכסן אסרו שיהיה ש"ך והוא כסברה
הפרי"ח וכו' דעת הכנס"ג בחשו' סי' כ"ע והכי נקטינן.
ברכ"י או י"ט. והב"ד בשע"ח או ק' וכן הסכים בכס"א
או ז' לדברי הפרי"ח יעו"ש. וכ"כ הש"ך דף רל"ח או כ"ח
וכן הסכים סידור זי"ע או כ"א וכתב דאפי' אם הוא ש"ך
קבוע יש לנו למחות בידו שלא יברך להוציא אחרים ודלא
כברב מהר"ד שמתחלק זזה יעו"ש.

צב שנה ולא ספר לילה אחת ובלילה שאחרים שנה
שלא ספר בלילה הקודמת ונעשה ש"ך והוציא
בברכתו לאחרים יכולין השומעים לברך ולספור בשאר לילות.
שו"ח שמא דחיי א"ח סי' יו"ד. ונראה דממליאות הוה שילאו
י"ח הברכה מהש"ך וכל אחד ספר לעצמו וכו' בפ"י בחוק
החשו' וזה פשוט דסופרים אח"כ בשאר לילות בברכה בין
דכבר ספרו הם עצמם הגם דנימא דלא ברכו דמה שילאו
בברכה הש"ך אינו כלום מ"מ כבר קיימו המלו' וברכות
אינם מעכבות וזה פשוט. ואם המליאות הוה שילאו י"ח
מהברכה והספירה ע"י ש"ך שלא הוה יכול לספור כיון ששנה
זזה יש להספק אמנם נראה כיון דיש סברה באחרונים
דיכול

בברכה מיודי דהכותב בתורה כשכונה שלריך לברך ברכת
התורה כמ"ס בש"ע. א"ח סי' מ"ז ע"י ג' משמע דכתיבה
הוה כקריאה. מוגן שאלו סי' ק' בשם זקנו ז"ל והוא ז"ל
כתב דלמהר"ש הלוי סי' ה' דס"ל דשבוטי נמי לריך למומני
הוה לעיכובא לא ילא כיון שלא כתב מניין השבועות יעו"ש.
שו"ב או ח"י ועיין לעיל או כ"ז וא"י כ"ח ובדבריו לסי'
מ"ז או ה' ודוק.

פה שהיה אונן בלילה וספור זיום בלא ברכה ושאר
ימים וספור בברכה. דבר משה ח"א א"ח סי'
ל"ז ודלא כהרב ז"ד סי' רס"ו שכתב שיספור זיום בברכה
ברכ"י או ח"י. ש"ך דף קפ"ז או כ"ז ודף רל"ח או
ל"ח יעו"ש. סידור זי"ע או כ"ג. ואפי' שמת לו הנות
בחלי הלילה דבר חיובא הוה קודם היותו אונן וספור
זיום בלא ברכה. סי' אגורה באהליך דו"ט. זי"ע שם.

פו אונן הקבוצה רחוק בזמן שיהי כל הלילה
ויום אונן וספר בלילה עימר בני ברכה ובאר
ימים וספור בברכה. נוב"א א"ח סי' כ"ז ומדברי קל"ה האחרונים
משמע חיפכה וכו' פרי הארץ ח"ג סי' ז' כתב בהדיא דאין
לילה ויום וספור בשאר ימים בלא ברכה והמעין יראה כי אין
דבריו הנוב"א מוכרחים. ומ"מ נראה דאם האונן ספר בלילה
מעצמו ומדעתו והוה מי ששהגל בעדו ללרטי קבורה המת
אז שאר הימים מלי' לברך ולספור. מחזיר או' ו' ש"ך שם.
זכ"ל או ע' זי"ע או כ"ד אלא שיש שם ע"ס. שע"ח או ק'
ועיין לעיל סי' ע"א ע"י א' ובדבריו לשם צ"ד.

פז סעי' ח'. אם שנה לברך וכו' היינו שלא ספר הא
ספר בלא ברכה אין מעכב וסופר בשאר הימים
בברכה. מש"ז או יו"ד. והיינו שלא נזכר עד לילה שאחרים
אבל אם נזכר זיום סופר בלא ברכה ושאר הימים בברכה
כמ"ס לעיל או ק' ואם נודע לו שאחמול טעם במנין וספר
ספירה אחרת דינו כמו שלא ספר כלל כמ"ס לקמן או ל"ז.
וכ"כ מ"ב או ל"ה.

חף שם. בין יום ראשון בין משאר ימים וכו' דג' סברות
יש בדבר זה לדעתה זכ"ג אם שנה לברך באחד
מן הימים לא יברך עיר זימים שלאחריו וטעמו משום
דבעינן המימות. ולדעת רב סעדי' גאון אם שנה באחד מן
הימים יברך זימים שלאחריו חוץ מלילה הראשון שאם שנה
ולא בירך זו לא יברך עוד וטעמו משום דס"ל דכל הפירות
סימים מלי' אחת הוא החתלה כע"ז בניסן וגמרה זכ'
בסיון הולך כשהחיל לספור בלילה הראשון שהחיל במל'ס
אע"פ ששנה זכ' מן הימים לית לן זכ' ומזכר זימים
שלאחריו שאינו רק שגומר המלי' שהחיל זכ' אבל אם שנה
בלילה הראשון שזכ' לא יחיל לברך עוד כי אין זה מלי'ס
הספירה להחיל זי"ז בניסן או זיום אחר ומאחר שעבר
זמן החתלה בעלה ממנו המלי'ס לגמרי ולדעת רב האו גאון

באר הגולה
ס"ט ס"ו ס"ז
ע"ט פ"א אבדורס
צ"ט צ"ה ד"ט
לאחר הצדלה
היחזק שנוכל .

אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור בשאר ימים בברכה : ש ליל שבת וליל יום טוב מברכין וסופרים אחר קידוש בבית הכנסת עובמיש ויר"ט קודם הבדלה אחר קדיש תתקבל צוכשחל יר"ט האחרון של פסח במי"ש דאז אומר קידוש והבדלה בפעם אחת יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת. כגס ואס אין לו יין ולריך לקדש יקנס' ע"ד

כף החיים

דיכול להיות ש"ץ אע"ג לנכחלס ודאי לא יעשה ש"ץ זה ששכח כמ"ש כנס אחרונים מי"מ דיעבד שהיה ש"ץ וילאו ע"י הכרעה והספירה נראה דיכולין אח"כ למנות ולספור בשאר לילות בצרכה דכיון דהוי פלוגתא ה"ל כדון אס הוא מסופק וכו' מחזיר או"ז ש"ץ סס. זכיל אוי ע"י צי"ע אוי כ"צ שעי"ה אוי ק' ועיין לעיל אוי י"ג.

צג) ש"ם. בלא צרכה, וסי"ה מי שהיה חולס בקדחה ולא ספר בלוחס הלילס וגם ביום דיספור בלא צרכה. וכן מי שהיה חבוש בבית האסורים במקום מטויף יספור בלא צרכה ומה עוב דיספור בלשון לעו. מל"ח ס"י ס' אות ו'.

צד) קטן שהגדיל חוך ימי העומר וכן גר שנחגייר בחוך ימי העומר וכן חוכן לילה ויום שלם שלא נקבר עד לאח הכוכבים בלילה שניה כל סני מונים שאר ימים בלא צרכה. פרי הארץ חיג ס"ו ז' צרכי"ו אוי ק' ש"ץ סס אוי ל"ב. צי"ע אוי כ"ה. ומ"ש בקטן אין זה לדיון שהקפנים שהגיעו לחינוך סופרים ג"כ ומכ"ש מופלא סמוך לאיש ואס לא ספר עד שהגדיל וכבר עברו מומי העומר פשיטא דאינו מצריך. שעי"ה סס. ובענין חוכן עיין לעיל אוי פ"ה ופ"ו.

צה) גר שנחגייר ביום ראשון לעומר מוכה בו ביום בלי צרכה ואח"כ בצרכה. פרי הארץ סס. צרכי"ו אוי כ"א. ש"ץ סס. צי"ע סס. שעי"ה סס.

צו) ש"ם. בלא צרכה. נראה פשוט דמי שטעה בצפירה היום ולא נודע עד יום שאחריו דהו"ל כאלו שכח לגמרי לספור אלא דאס טעה בימים אבל בשבוע לא טעה מהני עכ"פ שאח"כ יספור בימים אחרים כדרכו. ע"ז סק"י. ומשמע דכ"ש טעה בשבועות ולא בימים דסופר אח"כ כדרכו. ומשמע אף שהיה י"ד יום וטעה ואמר י"ו או ע"ז וסו"ס שסס שני שבועות דיאל וז"ע קל"ה די"ל דוקא כשהיה י"ד וטעה ואמר י"ג או ע"ו. מש"ז אוי יו"ד.

צז) מ"י ששמע מש"ץ שאמר היום שש עשר יום לעומר שסס שני שבועות ושני ימים והוא ספר אח"כ ובליכס שאחרים זוכר שספר בלילה הקודמה שבע עשר יום לעומר אבל אינו זוכר אס סו"ס שסס צ' שבועות ושני ימים או אמר ג' ימים. כשאל בזה הרב שאל ומשיב מה"ד ח"ג ס"ו קכ"ז ומסיק שיבדך בשאר הלילות יעו"ש.

צח) סע"י ע"י. אחר קידוש צבסכ"י. כדי להקדים עיולא דיומא כדאיחא צפסחיס ק"ס ע"ב אפוקי יומא מאחריון ליה עיולי יומא מקדימין ליה. חס"ד ס"ו ס"י ע"ז סק"י. מ"א ס"ק. יו"ד. א"ר אוי כ"ה וכחז על הלבוש שכח הטעם משום דהדיר קודם דלא עיין בחס"ד' שמעס מקור דין זה יעו"ש.

צט) ש"ם. אחר קידוש צבוסכ"י. אבל צבוחו יספור קודם קידוש ועוד דאסור לאכול קודם ספירה כמ"ש סע"י ד' מ"א סס. ח"י אוי כ"א. א"ר סס. חק יוסף אוי כ"ז. ש"ץ דף רל"ז אוי י"א, ולפ"ז כשיולאין מבהכ"י ועדיין יום גדול צודאי מקדשין חיקף וסופרין צזמנו. חק יוסף סס. ועיין לעיל אוי ס"ג.

ק) ש"ם. קודם הצדלה. דאפוקי יומא מאחריון ליה כמ"ש לעיל אוי ל"ח.

קא) ש"ם. קודם הצדלה. וכן חוכה בבית חמס על מה שכחו לספור קודם הצדלה דהרי עדיין שבה הוא יעו"ש ונראה דאין צריך כלום דבאמת שבה כבר חלף וכלך לו רק שאסורים צמלאכה עד שיצדיל. מ"א סק"ז. ועוד כבר הצדיל בהפלה. ח"י אוי ד'.

קב) ש"ם. אחר קדיש החקבל. ואף למנכגיו שאומרים ויחן לך קודם הצדלה מ"מ סופרים מיד אחר קדיש החקבל קודם ויחן לך כיון שכבר נסחלק התפלה בקדיש חל עליו מלוח ספירה וכן נוכגין. וסא דכהז כרד"א ומנכגים קודם הצדלה היינו לפי מנהגם שמצדילין מיד אחר קדיש החקבל משא"כ לפי מנכגיו. ח"י סס. וכ"כ א"ר אוי כ"ז קודם ויחן לך וחק יוסף אוי כ"ח כחז אחר ויחן לך אבל א"א אוי י"ד הסכים כמ"ש ח"י וא"ר קודם ויחן לך יעו"ש. מיכו יש נוסגין להצדיל אחר עליו לשבח כדי שלא להפסיק בצדר החפלה וכן צענין ספירה העומר ג"כ נוכגין לספור אחר עליו לשבח מטעם סני ואח"כ מצדילין.

קג) ש"ם. וכשחל יו"ט האחרון של פסח וכו' אבל יום שני של פסח אין מקדשין כלל צבסכ"י כמ"ש לעיל ס"ו חפ"ז סע"י ב' ח"י אוי כ"א. ושציעו של פסח אינו חל צמו"ש. ביאורי הגר"א ור"ל משום דלא צד"ו פסח. ועיין צבצרינו לשס ס"ו חפ"ז סע"י ב' צס"ד.

קד) ש"ם. יש לספור קודם וכו' דיש לאחר הצדלה כיוחר שנוכל ואין לומר דלדרבא דיש להקדים הקידוש של יו"ט ולכך יספרו אח"כ משום דאוי מצדיל עליו צרישא מיחזי עליו קדושה שבה כמשוי ועוד דלדידן יו"ט שני אינו אלא מנהג אבותינו צדינו ולא עדיף קידוש ידידיה מסבדלח שבה. חס"ד ס"ו ס'.

קה) ש"ם. ובליל שבין ז' של פסח ליום ח' של פסח אפי' צחול יש לספור קודם קידוש דיו"ט אחרון דסא עפי ניחא לן למשוך עליו קדושה יום ז' של פסח שכוא מה"ה וקדושה יו"ט אחרון אינו אלא מדרבנן. ע"ז סק"י. אמנס ח"י אוי כ"א כחז על דצרי כע"ז סני דהוא נגד משמעות הרב דמשמע לעולם יש לספור אחר קידוש אס לא כשחל צמו"ש וכחז וכן נוכגין יעו"ש. וכ"כ א"ר אוי כ"ז. מאמ"ר אוי י"א

ע"ל סי' רל"ז: י קאסור לאכול חדש אף בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל עד החלת ליל י"ח בניסן ובארץ ישראל עד החלת ליל י"ז בניסן:

באר הגולה ק מימרא דרבינא מנחות ס"ח ועיון צ"ד סימן רל"ג.

ביום

כף החיים

כ"ז וא"ו כ"ד יעו"ש. וכן כ"ט מגן האלף זקוי שם חדש העמיק הרחוב צענין ז"ל לעשות סמוכה למנהג העולם שנוהגין להקל יעו"ש ומ"מ סיים שם המ"א דנעל נפש יחמור בכל מה שאפשר לו ליזכר יעו"ש. והבין הוא דמסחבר דגם במקום שנוהגים להקל בעל נפש יחמור לעלמו בכל מה שאפשר כיון דכמה ראובנים אוסרים חדש אף בחו"ל כמ"ס דדברי ספ"י הנז' וצו"ד סי' רל"ג וכ"פ ס"ע שם סעי' ב' יעו"ש. וכ"פ דעה האחרונים.

קיא) ואם מותר ליקח מחטים וואר"ע למלצה דפסחא בדבר פשוט שאם לא נזרעו ונשרשו קודם לעומר אסור ללוקחם למלצה דפסחא כי באמה הכיחור של חדש צו"ז בחו"ל הוא פורח באויר ורוב הראשונים סוברים דאסור מה"מ גם בחו"ל וכרבה נדחקו האחרונים ללמד זכות על אוחס שאין נזכרין צום אבל למלצה דפסחא ודאי יש ליזכר ביותר כיון דרוב הסמוך יולאין צום י"ח מלצה בליל הראשונה שלא יהא ח"ו מל"כ שבאם צעזורה ואין יולאין צום. ובשיעור ההרשע צע"כ יו"ד סי' רל"ג ובמ"א ס"ק י"ז צום חס"ד דרי צ"ג ימים קודם לעומר ונכ"כ שם השיג עליו דשחי שבתות צענין וגם דעה הנזכ' במס"מ כן ויש להחמיר גם צום. כי כהגאון שאילה שלום במה"מ סי' קפ"ג והביאו הש"ד"ח צמ"י חו"מ סי' יו"ד או"י ע"ז יעו"ש.

קיב) שם. אסור לאכול חדש וכו' וסי' משקין היוצאין מכן. ח"י או"י כ"ב צום כמה פו' ראשונים ואחרונים יעו"ש. מיכו רבז מגן האלף צום קו' שם חדש כחז דבעל נפש דצדדים שסם צענין יחמיר לנפשו רק במשקין יוכל לסמוך על כדד"ן שביאר שם יעו"ש.

קיג) ולענין פליטה כלים כחז המ"א ס"ק י"ז צום השו' הרמ"א דאף הנזכר מחדש א"ל לחוש לפליטה כלים אם לא שבריא לו שנעשה מהצוהה חדשה יעו"ש. והצ"ד מ"ב או"י מ"ח וכחז דאף צוה אין להחמיר רק מעליע מן הבישול הראשון אבל אחר מעליע שהוא נותן טעם לפגם יש לסמוך על המקולין.

קיד) שם. בין לחם בין קלי וכו' לישנא דקרא נקט ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו. צ"י.

קטו) שם. בין קלי בין כרמל. קלי שנחייבם בחטור. כרמל שנחמולל צ"ד ולא הובחב באור. רש"י כריחות דף ד' ע"ב. ומ"ס רש"י בחומש פי' אמור קלי קמח וכו' ל"ע מנמי כריחות ה' ע"א שכחוב דקלי אוחס צעניוה יעו"ש.

קטז) שם. עד החלת ליל י"ח בניסן. דחיישין לספיקא דיומא.

קצ"ז) שם. ובא"י עד החלת ליל י"ז בניסן. דבא"י אין עושין רק יום אחד. והא דמחמירין כל יום ע"ז משום דכחוב עד עלם היום הזם וק"ל דעד ועד בכלל כמ"ס צב"י יעו"ש.

שם עד

י"א. מש"ז או"י יו"ד. ומיכו לדידן כ"ז במשנס שא"ל שכבר פשט המנהג בארץ ובחו"ל במקומות אלו שלא לקדם צבסכ"כ כמ"ס מרן ז"ל לעיל סי' רס"ט יעו"ש. ש"ך דף רל"ז או"י י"א. ואין כחצנו ע"ז משום דיש מקומות שנוהגין כן כמ"ס לעיל סי' רס"ט יעו"ש.

קו) טוב לאדם לכיון צמ"ט ימים אלו לחקן כל אשר חטא בכל הז' ספירות והמשל צום צטווחו צעצוע א"י יכוין לחקן אה אשר חטא ופגם צספירה חסוד וצעצוע צ"י יכוין לחקן אה אשר חטא ופגם צספירה הגזורה וכעז"ז צ"ז שצועוה. שער סכו"י דף פ"ו ע"ב. ויחפול צליל ז' של כל שבוע אחר ספירה העומר לה' ע"ז שימחול מה שחטא עליהם ויתקן אה אשר פגם צבס. מ"ח פ"ח או"י ג' ש"ך דף רל"ח או"י ל"ג.

קיז) ומה טוב ומה נעים העושים הוקין כרח צליל השישי של הספירה בכל שבוע וצעצוע ששית בכל הלילות והכל לפי כוחו של אדם. מל"ח סי' ה' או"י כ"ד.

קיח) ונוהגין צספרד לקרות מס' אבות ופי' קיון חורס צעצוהה שצין פסח לצעוועה בכל שבת פרק א'

וכחז הרי ישראל צן ישראל העטם שקורין אוחס באלו השבתות לפי שהם ימים מנויים למחן חורס ולכן נמנה אנהנו אלו הימים כמו האוכב שהוא ממתין אה אהיבו מן הדרך והוא מוכס הימים והלילות עד שיבא ורוב עניני המסכה הם הזירוז על קריאה החורס ומעסה המלצה וגם זס הזמן שהוא זמן הקל"ר הוא מזומן ומוכן לנווע החלק המחערור מן הנפש ולהטות אחר רוב החאוס ובקשה רוב הסגלות וצריך להשקיעו ולהקנו צום שיש צוהה כמ"ס מן המוסרים המצויין לפרישות והכנעה הנפש וצברונס ומניעהה מלצקס מה שיוקנס כדי להציל אוחס ולהקן נטיגה המדות לטווחס הולכים על קו המוסר וסדעה עכ"ד. הרד"א דף ז' ע"ב. ש"ך דף רל"ה ע"ד. וכ"כ צו"ח דס"ז ע"ב או"י ז' דיש מקומות קורין אבות צעצוע שלאחר הפסח עד שבת שלפני שצועוה יעו"ש. ובאשכנז נוכגין לומר פרקי אבות צמחה בכל שבתות השנס צימי הקין כמ"ס לעיל סי' רל"ב וצבס שם סוף ספ"י ועיון דצדרינו לשם צס"ד. ועיון צס"ק עדות ציעקב דרום על פרקי אבות שמנהגי לדרום צבסכ"ג בין פסח לעזרת לפי שיש צו דברי מוסר יעו"ש.

קט) בבל ימי העומר כשאומרים צרכה כהנים אם יאמר למנלח צנגינות צצורה המגורס יל"ח צמעשו ולא יסיה נזוק כל היום. ש"ך דף רל"ח או"י ל"ז צום אגרת צרמצ"ן. מל"ח שם או"י כ"א.

קי) סעי' יוד. אסור לאכול חדש וכו' עיון צו"ד סי' רל"ג שסם כחוב דימי חדש צצריכות יעו"ש. ועיון מ"א ס"ק י"ז שכחז דהעולם קומכין על מ"ד דחדש בחו"ל דרבנן ולא גזרו עחה בחו"ל כיון שאין אנו סמוכין לא"י וכ"כ ח"י או"י (ע"ה)

כאד הגולה
א מגילה כתיבה
ג כתיבה שנת
ס"ד ג ליינתו
לעיל כס"ו חט"ו

תצ סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד. וכו' ט' סעיפים:

א אביום ב' קורין בפרשת אמור שור או כשב עד סוף הענין ומפטר קורא כמו ביום ראשון ומפטר במלכים בפסח ד'אשיהו מוישלח המלך עד ואחריו לא קם כמוהו: ב ביום ג' שהוא חש"מ ערבית ושחרית ומנחה מתפלל כדרכו ואומר יעלה ויבא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו וכן מזכירו בברכת המזון ואם לא אמרו אין מחזירין אותו ובמוסף מתפלל בדרך שמתפלל במוסף של י"ט. הנה אלא כשמגיע לע"ט משה עבדך מפי כבודך כאמור ואומר והקרבת עולם וגו' עד ושני המידין כהלכתן (ע"ר): ג ג' נוהגים שבי"ט אומר את יום טוב מקרא קדש הזה

קף החיים

קיה) ש"ם. עד תחלת ליל י"ז וכו' ולפי"ז סוי דשלי"מ ואפי' באלף לא בטיל ואם המאכל מהקלקל לא סוי דשלי"מ. ח"י אוי כ"ד.

ט) ובענין ממזור לחודס עיין לעיל כס"ו י"א בהגס ובדבריו לשם כס"ד. ובענין הנחת חפילין

בחו"ט עיין לעיל ס"ו ל"א סעי' ז' ובדבריו לשם כס"ד. ובענין חליצתן לסנובגין להניח חפילין בחו"ט עיין לעיל כ"ט בהגס וכחז ח"י אוי ז' דכן נפשוט המנהג ע"פ דברי מור"ם ז"ל לחללס רק קודם הפלה מוסף ואין לשנוט יעו"ט. וכ"כ חק יוסף אוי ז' אעפי' דבחו"ט של סוכות נוסגין לחלוץ החפילין קודם סלל בפסח נוסגין כפסק רמ"א כס"ו כ"ט לחוללס קודם הפלה מוסף ושאיני סוכות משום נטילה אחרונ ולולב שלא יסא החפילין ספסק עכ"ל. מיכו שמס"ז אוי א' כחז דהעולם נוסגין להסור זין בפסח זין בסוכות קודם הלל יעו"ט. וכ"כ יש"ע אוי ז' אלא שחז דמסנו להמחין זיוס א' דחוי"ט של פסח עד אחר קריאת פ' קדש שמכר זכ ושמרה אה החוקס הזאה וכו' יעו"ט.

י) ש"ם. ובמוסף מהפלל וכו' וכל דאין אומרים אה מוספי זיוס שני של פסח מפני שסוי מקריבין קרבן מוסף עם עומר ההנופס יוחר על מוסף הזיוס וכן זיוס השזועות שמוסיפין להקריב עם שחי סלחם. כחז השכנס"ג בהג"ט אוי ג' דלא אמרינן אה מוספי אלא במוסף שנוסף משום עלומו של יוס כנון ר"ח ויו"ט וחוי"ט דבשביל עלומו של יוס נוחספו זכס קרבן מוסף יתר על סהמיד אכל זיוס שני של פסח וזיוס הזכורים שלא נוחספו זכס קרבנות אלו אלא בשביל סכס אחרת זיוס שני של פסח מפני העומר וזיוס הזכורים מפני שחי סלחם ולא בשביל עלמו של יוס יעו"ט. וכ"כ העו"ט אוי א' אי"ר אוי ע"ו. וכס"ג כחז סלק"ט ח"צ ס"ו ריכ"ז ובכ"ד הברכ"י אוי א' יעו"ט.

יא) מי שאמר זיוס שני של פסח במוסף ושס נעשה לפניך אה קרבנות חזכותינו המידין כסדרן ומוספין כהלכתן אה מוסף יוס חג סמל"ט הזס וזה קרבן העומר נעשה ונקריב וכו' אין מחזירין אותו. ברכ"י סכ.

יב) ש"ם בהגס. אומר והקרבתם עולם וכו' ואינו מחחיל ובחדם סראשון וכו' לזוש. ר"ז אוי ס'.

יג) ש"ם בהגס. אומר והקרבתם וכו' וכ"כ לעיל כס"ו חפ"ח דנובגין לומר זכל יו"ט בחפלה מוסף פסקי מוסף הזיוס וכו' יעו"ט ובדבריו לשם כס"ד. וכבר כחזנו שס דבני ספרד אין נוסגין כן יעו"ט.

יד) סעי' ג'. ובחולו ש"מ אומר וכו' ש"מ דחוי"ט לא מיקרי יו"ט ואין לומר בחו"ט בהכמ"ז סרחמן סוא ינחילנו ליוס שכולו עוב. מ"א סק"א. ח"י אוי ד' אי"ר אוי ד' חק יוסף אוי ג' ר"ז ס"ו חפ"ז אוי ו' והריטב"א בחידושו סוכס דף ל"ח כחז משס רבו דחוי"ט יו"ט מקרי ומס שאין אומרים זו בחפלה יו"ט מקרא קודם לפי שטושין

א) סעי' א'. זיוס שני וכו' ויש לעשות זיוס שני בסעודה אזה דבר זכר לסעודה אסחר זכיוס ססוא נחלס כמן. שלי"ט. מ"א ריש כס"ו ח"י אוי א' וכו' וישבות סמן ממחרת ספסח. א"א. ומ"ט זכיוס ססוא נחלס סמן כ"ט כפי רש"י למנילה דף ע"ו וע"ז ע"א יעו"ט וכ"כ בפרקי דר"א פ"ג ובמדרש אסחר אלא דמ"ט רש"י שס דהענינה סיס י"ד ע"ו ע"ז מצואר שס בפרד"א ומד"ר דהענינה סיס י"ג י"ד ע"ו יעו"ט. ולפי"ז ויכי זיוס סשליטי יבא כפשוטו שליטי להענינה וא"ל לדחוק ולפרש ג' למשלוח הר"ס כמ"ט רש"י שס יעו"ט ודוק.

ב) ש"ם. זיוס שני קורין וכו' ומחפללין סדר שסחפללו זיוס סראשון. עור ולזוש. ועיין לעיל ס"ו חפ"ז ססדר. וזכו לבני חו"ל שטושין יו"ט ז' אכל לבני א"י שטושין יוס א' יוס שני ססדר כמ"ט כסעי' סאחי"ז.

ג) ש"ם. עד סוף הענין. דסיינו עד וידבר משס אה מועדי ס' ח"י אוי א' ר"ז אוי ז'.

ד) ש"ם. ומצטר קורא וכו' עיין לעיל ס"ו חפ"ח סעי' ג' ובא"י מחחיל והקרבתם כמ"ט לקמן סעי' ו'.

ה) מה עוב לעסוק זכ' העומר זכ"ז זניסן וכו' אה אמור וידבר וכו' דבר אל בני ישראל וכו' עד ולחם וכו' ובפ' ויקרא ואס חקריב מנחה זכורים עד אשס לסי ויאמר אח"כ רבון וכו' כאלו נקרב העומר בזמנו. סגסות י"כ. פה"ע אוי א' וי"ל עוד קודם רבון העולמים וכו' פ"י דמנחות ר' ישמעאל אומר העומר וכו' ועיין לעיל ס"ו חכ"ט אוי ו'.

ו) סעי' ז' ואס לא אמרו מחזירין אותו. ואפי' בחפלה ערבית ולא דמי לערבית דר"ח דשאיני סחס דאין מקרשין אה סחדס זלילס. רוקח ס"ו ר"ל. וכ"כ ס"ר יוכס זכ' סכ"ט. שכנס"ג בהגס"ט אוי א' עו"ט אוי א' פר"ח. ער"ט אוי א' מש"ז אוי א' ר"ז אוי ג'.

ז) ש"ם. ואס לא אמרו וכו' ואס סוא מסוסק אס אמרו עיין לעיל ס"ו חכ"ז אוי ח"י. וכן כל דיני יעלס ויבא יעו"ט כסעי' א' ובדבריו לשם כס"ד.

ח) ש"ם. ואס לא אמרו אין מחזירין אותו. דרוקח בחפלה לא סני דלא יחפללו וכיון שלא סחפללו כראוי יחזור אכל זכסמ"ז בחו"ט או זכ"י לא אכיל דבר סמחייב לזכסמ"ז שאכל זכר ופירות וע"כ אין מחזירין אותו. ע"ז סק"א. ועיין לעיל ס"ו קפ"ח סעי' ו' וסעי' ז' ובדבריו לשם כס"ד.

הזה דובחוש"מ אומר את יום מקרא קודש הזה. (ואלו אין נוכגין לומר מקרא קדש כלל לא צייט באר הגולה ולא בחיה (טור): ד הכל הימים של חשי"מ ושני ימים אחרונים של י"ט קורים ההלל בדילוג כמו בראש חודש: ה יסימן הפרשיות של ח' ימי הפסח משך תורא קדש בכספא פסח

ד טור בשם השו"ב
כ"כ ס"א ה מ"מ
ערכין י"ו מ"מ
דאצ"י מגילה ל"א

כף החיים

ולכן אומרים הלל גמור ביום א' של פסח ואח"כ מסתלקים לגמרי וחוזרים ליוכנס בסדר המדרגות מדרגה אחר מדרגה ע"י ספירה העומר עד חג השבועות ולכן אין אומרם בשאר ימי הפסח הלל גמור אלא בדילוג יעו"ש. וע"ד עיני' לעיל ס"י חפ"ח או' ז'.

ח' שם. קורין הכלל בדילוג וכו' ולענין הפסקה דינו כר"ח. מש"ז או' ג' וכ"כ סרי"ז או' ז' דדין הכלל בימים האלו הוא כדינו בר"ח לכל דבר עכ"ל ועיין לעיל ס"י הכ"ב ובדברינו לשם בס"ד.

י"ט שם. קורין הכלל בדילוג וכו' ואחר הכלל אומרים קדוש שלם תחבר על חפלה י"ח וכן בכל יום שיש בו מוסף אומרים קדוש שלם קודם הולאת ס"ח על חפלה יול"ר. לבוש. ועיין לעיל ס"י נ"ה או' ב' וס"י חכ"ג או' א' ואו' ב'.

ך' סעי' ה. משך חורא וכו' סימני פרשיות סן. ביום הראשון משכו. ביום שני שור או כשב. ביום ג' קדש ני כל בכור. ברביעי אס כסף חלוה. בחמישי פסל לך. בששי במדבר סיני. בז' ויסי בשלח פרעה. בח' כל הבכור. וטעם סדר פרשיות הללו משום דבשני אית לן למיקרי שור או כשב משום דכתיב ביה וספרתם לכם ובשני מתחילין לספור את העומר. ובשביעי אית לן למיקרי ויהי בשלח שבשביעי אמרו ישראל שירח על הים וספאך כולן נקראות כסדר כתיבתן בחורב וכחוב בסן מענינו של פסח. סרי"ז פ' בני העיר. מ"א סק"ג. ח"י או' ז' ר"ז או' ח' ואו' ט'.

כ"א שם. משך חורא וכו' משך הוא משכו צפ' בא וכו' ענינו של יוס. חורא שור או כשב צפ' אמור שהוא כולל כל המועדות. ודי פרשיות חו"ה כולם יש בהם יציאת מצרים וקורין כסדר שהחובים בחורב. קדש לי כל בכור צפ' בא. כספא אס כסף חלוה צפ' ואלס המשפטים פסל לך צפ' כי השא. במדברא וידבר ה' אל משה במדבר סיני פ' בהעלותך. בז' בשלח מענינו של יוס שנקרע בו הים. בח' כל הבכור פ' ראה שזכר בה יציאת מצרים חק יוסף או' ח' ועיין בלבוש שסס כחוב ג"כ סיוס הפרשיות ולא הילכנו לכתבם מפני שכבר הם כחובים בסודורים.

כ"ב שם. משך. אס במקום משכו קרא קדש וגמר ספ' ובירך המשלים ברכה אחרונה ילאו י"ח. ויוס ג' יקרא

בו מלאכה בדבר האבד שלא לזולל צו"ט ממש שיהיו סבורין ששויס בקדושה מכיון ששוין בשמותם. ברכ"י או' ב' וכ"כ הרדב"ז ח"א ס"י ע"ג וס"י ק"י"א בשם הרשב"א דחוי"ס נמי מיקרי יו"ט יעו"ש והב"ד ער"ש ס"י קפ"ח או' ב' וכה"ז כיון דכרשב"א והריב"ז ס"ל דחוי"ס מקרי יו"ט סמכין עליהו לומר בחו"ה הרחמן ינחילנו יוס שכולו טוב ולא הוי שקרן כ"כ יעו"ש ובס"י זה או' ב' כחצ דאפי' אומר בחפלה יו"ט מקרא קודש הזה לא הוי שקרן יעו"ש. ור"ה נמי מקרי יו"ט כמ"ש הטור צפ"י חקפ"ב בשם מ"ס שמזכירין בו בחפלה ובכוס אה יו"ט מקרא קודש הזה וכן נוכגין בספרד אלא שבאשכנז לא נהגו כן יעו"ש. והרב פרסומי ניסא דף קל"ז ע"א כחצ דצו"ט יאמר הרחמן הוא יניענו למועדים הבאים לקראתנו לשלוס יעו"ש. ועיין לקמן אות ע"ז.

טו' ושמעתי שצו"ט שחל להיות בשבת שיהא הרחמן ינחילנו ליום שכולו שבת טוב ומנוחה לחיי עולם. ח"י או' ד' ואין נוכגין כן אלא אומרים כל א' צפני עלמו וכמו ר"ה ויעלס ויבא. א"ר או' ד' ובסוכות יאמר שחל בשבת הרחמן ינחילנו ליום שכולו שבת הרחמן ינחילנו ליום שכולו טוב הרחמן יקום סוכת דוד וכו' כי תדיר קודם ח"א או' א'.

טז' שם סנה. ואלו אין נוכגין לומר מקרא קודש וכו' אבל אלו עכשו בני אשכנז מנסגינו לומר מקרא קודש באהה בחרחנו בין צו"ט ובין בחש"מ אבל ביעלה ויבא בעבודת אין אומרים מקרא קודש. וכ"כ רש"ל ומנסגינו לומר מקרא קודש. ב"ח. פרישה או' א' ע"ז סק"ב. שכנ"ג בכה"ט או' ד' מ"א סק"ב. ח"י או' ה' פרי"ה. א"ר או' ה' חק יוסף או' ד' וסרי"ז או' ה' כחצ שמקלח מדיונות אין אומרים מקרא קודש בחש"מ. אמנס סמ"ז או' ב' כחצ ומנסגינו לומר חג פלוני זמן וכו' מקרא קודש ומדלגין יו"ט בין צו"ט שחרית ומוסף וחו"ה במוסף אבל ביעלה ויבא שבאהה בחרחנו או בעבודה ח"א רק חג פלוני זכרנו וכו' ומדלגין מקרא קודש עכ"ל ועיין לעיל ס"י הפ"ז או' ד'.

טז' טוב' סעי' ד. קורין הכלל בדילוג וכו' וטעם דבסוכות גומרין הכלל כל ימי החג ובפסח מדלגין לפי שימי חג הסוכות חלוקין בקרבנותיהן ובפסח אין חלוקין בקרבנותיהן. ערכין יו"ד סוף ע"א. ועוד טעם שס מדרש לפי שנטבעו המלריים בז' של פסח וכתיב בנפול אויבך אל השמת וכו' אמר הקב"ה מעשה ידי טובעים בים והאס אומרים שירח וכיון שביום ז' שהוא יו"ט לא יגמרו הכלל לך אין גומרין אותו כל ימי חו"ה שלא יאמרו ימי חו"ה עדיפי מיוס ס"ז שהוא יו"ט ויבואו לזולל בו. צ"י ולבוש. ע"ז סק"ג. ח"י או' ו' ובכלבו ס"י נ"ב כחצ עוד טעם אחר לפי שאין חוב מ"כ אלא בלילות ראשונות משאי"כ סוכה כל ז' הימים יעו"ש. ובשער סכו"י דף פ"א ע"ב כחצ טעם לפי שכל האורות שנתכסו בליל פסח הם מתקיימים כל הלילה וכל יוס א' של פסח

באר הגולה פסל במדברא שלח בוכרא וזוה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה' שביום ז' הראש והמכזי ג' שהוא שבת קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל וכיום א' ב' ג' קורין קדש בכספא במדברא

כף החיים

וכחז דאע"ג דכחז ספר"ח בשם מהריק"ש שאם עשה ושינה בסדר ד' ימים של חו"ה יאל החם שכבר סיים הקריאה אבל כאן שעדיין ס"ח לפניו וזכר בעולה א' לא יסוים כ"ח בסדר היום יעו"ש. וכ"כ שפי"א שער ח' או' י"ז. אמנם המחז"ר או' ב' כחז כיון שקרא בעולה א' פ' אם כסף וזיכר ברכה אחרונה יגמרו קריאתם צפ' אם כסף ולמחר יקראו פ' קדש כיון דכולסו שייכי ואין קפידא ולא יגללו סס"ח והכי עדיף ממ"ש הרב ז"ל דיגללו סס"ח ומטין סעוליס וכיו משני פרשוה יעו"ש. וכ"כ בספרו לדי"א שם. וכחז כש"ך דף רפ"ח או' ב' דאפי' זכר מהטעום בעולה ראשון קודם שזיכר ברכה אחרונה לא יגללו סס"ח לפי קדש אלא יגמור כל הקריאה צפ' אם כסף ולמחר יקרא פ' קדש במקום בכספא. וכ"כ הלד"א בחו"ה"ש ס"י קדש או' א' מיכו נראה דהו דוקא בקהל הקבוע צב"כ"י דאלו שהחפלו סיום צב"כ"י זו יתפללו גם למחר אבל אם מחלפים כולם או מקצתם כל זמן שלא גמרו הקריאה של אם כסף יש לגלול סס"ח ולקרות פ' קדש דהא א"א להניח קדש למחר כיון שבאים אחרים שלא קראו אם כסף ואלו של היום אם לא יקראו קדש כרי חסרו פ' א' דהא למחר יקראו ג"כ אם כסף עם קהל אחר ועוד י"ל דה"מ דוקא במקום שאין בו אלא צב"כ"י א' אבל אם יש צב"כ"י הרבה יש לחוש משום איסור לא תגודדו אם אלו קורין קדש ואלו קורין אם כסף ועוד י"ל אפשר דיש סוד דבר לקרות דוקא דבר יום ביומו וע"כ יש לעשות כמו שכתבנו. ועיין צ"ד ס"י פ' ויפ"ל ח"ג או' ב' ודוק. ועוד עיין לקמן או' ל"א.

בג) ואם לא החמיל לקרות צפ' אם כסף אפי' הראשו הש"ך לעולה צפ' אם כסף וע"ד כן זיכר העולה וחיבב זכר הש"ך לריך לגלול סס"ח לפי קדש ואם לריך העולה לחזור ולזכר סו ספק וק"ל סב"ל ובאחרא דנסיגוי לפסוק כמין ז"ל בכל מילי לריך לחזור ולזכר. ש"ך שם או' ג' אבל הלד"א שם או' ב' כחז צב"כ"י שלא לזכר. ועיין לעיל ס"י ק"מ סעי' ג' ובדברינו לשם או' ע"ו ודוק.

ג) ואם הראשו הש"ך לעולה למעלה מפ' קדש שהיא צפ' משכו וע"ז זיכר העולה יקרא משם במקום שהראשו עד פ' קדש ועד בכלל ויזכר כדי ללאת לכ"ע. ש"ך שם או' ד' לדי"א שם או' ג' שפי"א שם.

ד) חוץ מפ' אם כסף אם עשה במקום קדש קרא צב"כ"י משאר פרשוה סמועד כל עוד שלא זיכר העולה סג' ברכה אחרונה לריך לגלול סס"ח ולקרות פ' קדש ואם כבר גמר סג' ספ' וזיכר עלתה הקריאה ופ' קדש שדילג אין לה תשלומין ביום אחר כלל. ש"ך שם או' ה' אמנם צב"כ"י או' אחת או' ע"ט כחז להשיג ע"ז שכתבו לחלק בין אם כסף לשאר פרשוה דהא מדבריו מהריק"ש שכתבו לעיל או' כ"ז משמע דאין חילוק וע"כ כחז דאפי' אם עשה וקרא אחת משאר פרשוה במקום קדש שיקרא קדש ביום שהיתה ראויה לקרות אוה"כ פ' שקרא במקום קדש וכן הדין בכל א' מד' ימים של חו"ה אם עשה והחליף זה בזה בכל גוונא יעשה

יקרא משכו וע"ז שיקרא גם פ' קדש ואם זכר מהטעום בין שזכר בעולה ראשון אחר שזיכר ראשונה וכ"כ קודם שזיכר בין שזכר בעודו קורא לאזכר עולה או בין גזרזא לגזרזא ואפי' אם גמר ספ' כל עוד שלא זיכר המשלים ברכה אחרונה יגלול ויקרא פ' משכו כולה והעולים שעלו מאטרשין להשלים המטין. ואם חל פסח בשבת חף שעלה ס' וגמר הפרשה וזיכר יעלו ב' עולים ויקראו שניסם פ' משכו. ש"ך דף רפ"ו או' י"ג. לדי"א בחו"ה"ש ס"י משך או' י"א.

בג) וכן הדין ג"כ שאם במקום משכו קרא בכספא או פסל או בשלח אם כבר זיכר המשלים ברכה אחרונה עלתה להם וכיום סג' יקרא משכו וקדש ופ' בכספא או פסל או בשלח יחזור לקרות שניה ביום המיוחד שקבעו חז"ל ואם זכר קודם לריך לגלול סס"ח ולקרות פ' משכו כמ"ש בצמור. ש"ך שם או' י"ד. לדי"א שם או' י"ב ועיין לעיל ס"י הפ"ח או' כ"ח. **כד) שם.** חורא. אם דילג פסוק א' או יותר וקרא להלן אפי' סיה דיולוג צפ' העומר א"ל לחזור ולקרות וכ"ל שאם דילג פסוק ובקלר"כ וכ"ו נכון שיחזור ויקרא אוחו הש"ך בלא ברכה כיון שיש בזה מלוא מהנה עניינים. ש"ך שם או' ב' לדי"א שם צב"כ"י חורא או' א'.

כה) אפי' לא קרא רק ס' עולים בצמנים ודלג פ' העומר וכל שאר פרשוה וכבר זיכר החמישי ברכה אחרונה ואמר קדש על הקריאה יאל מיכו נכון שיקרא הש"ך בקול רם כל מה שדילג בלא ברכה כלל. ואם זכר קודם אמירה קדש אפי' שכבר זיכר המשלים ברכה אחרונה שפיר יכול לעלות עולה אחר ולזכר לדין דכסויין להסויף על עולים בשבת וי"ט. ש"ך שם או' ג' לדי"א שם או' ב'. **כו) אם** עשה ש"ך וסוים הפרשה עם הרביעי לא יאמר קדש ויעלה ס' ויקרא בסדר אמור ויאמר קדש ואף אם אמר קדש העולה צב"כ"י שני משלים הענין. ואם סוים ספ' עם סג' יעלו שנים בספר שני. וגם צא"י שלדידהו סו חו"ה אם קרא מקרא וסוים ספ' עם השני יעלו שנים בספר ב' ויחלק פ' המוספין לשני חלקים. ש"ך שם או' ה' לדי"א שם או' ג'.

כז) שם. קדש בכספא וכ"ו ואם עשה ושינה והקדים ממאחרת בסדר ד' ימים של חו"ה קורא ביום של אחריו פ' שדילג ואעפ"י שלא קראן בסדר סכחוב צתורה יאל. מהריק"ש צב"כ"י פר"ח. חק יוסף או' ח' י"א צב"כ"י. ש"ג או' ע' צב"כ"י או' ג' וכחז שכן סכחובו מהרי"א אזולאי וסרב צב"כ"י חיי וסכי נקטין ודלא כמהרי" קוב"ז ומהרי"ש ילחקי שהורו למי שקרא בכספא במקום קדש שאף למחר יקרא בכספא יעו"ש. וכ"כ בספרו לדי"א ס"י ע' או' ח' ש"ך דף רס"ח ע"ב כס"א. או' ב' א"א או' ג' ר"ז או' ע' ועיין צא"י שאח"ז.

כח) ואם עשה ש"ך וקרא בכספא במקום קדש וכשסיים עולה א' ברכה אחרונה הרגישו שהם עושים כחז סמט"י דיגללו ס"ח ויקראו קדש ועולה ב' יקראו עמו שיטור חרי גברי ועולה א' יצטרף עם העולים לחובת היום

החיים

קנז

ועם כמשפט הזה יעו"ש. ועיין לעיל אוי"ה שכתבנו דה"מ במקום שאין להם אלא ברכה"כ או דכ"ע ידעי שקורין היום מה שדלגו אהמול אבל אם יש בכה"ג ברכה אף אם עשו וקראו אם כסף במקום קדש אם לא גמרו עדיין הקריאה יקראו קדש ואם גמרו שכבר בירך הג' ברכה אחרונה עלהם לכהם הקריאה ופי' קדש שדילג אין לה השלומין ליום מחר.

לב) יום חו"כ דפסח מי שקרא צפי המועדות הלחה גברי ואחר שבירך הג' הזכירוהו לש"ן דלא סיים ספי' ה"א ועלם כדי וספר שני לפניו. העלם כרצ פרו האר"ך בח"ב אי"ה ס"ו ו' דאם הג' עדיין בחיוב אף שכבר בירך ברכה אחרונה יגמור הש"ן כל ספי' עמו עד גמירא ולא יבירך אחרים וכרביעי יקרא בספר צ' ואם הג' כבר יד מהחיוב והזכירוהו לש"ן דחיסר גמר ספי' בספר הראשון אם הרביעי עדיין לא בירך יקרא במוסף היום בספר שני ושאריו פי' המועדות של היום לא יקראנה כלל. ואם הרביעי הראו לו צפי היום ובירך לקראו צפי' ראשון ואחר זה הזכירוהו לש"ן אז יקרא הרביעי השלום ספי' ויעלה חמישי ויקרא במוסף היום ע"ד שפסק מרן ס"י תרפ"ד. ברכ"י אוי"ה וכו"פ בספרו לדי"א ס"י ט' אוי"ה ועיין ש"ך דף רכ"ב ע"ג ואות אמה אוי"ה ע"א מ"ש ע"ז ומ"מ נקטינן כדברי סבר"י כיון שכי"פ בספרו לדי"א.

ג) שם בנספא. אם במקום אם כסף טעם והתחיל לקרות פי' פסל לך אם למחר הוא יום שבה כל עוד שלא סיים ספי' ע"ה הג' ובירך ג"כ תריך לגלול הס"ת לפי' אם כסף לקרוהם אבל אם למחר לא הוא שבה אזי לא יגלול הס"ת אלא יסיים כל הקריאה היום צפי' פסל כיון שהתחיל בה ולמחר יקרא פי' פסל. ש"ך דף רפ"ח אוי"ה לדי"א בחו"ש ס"י בנספא אוי"ה ועיין לעיל אוי"ה ל"א שכתבנו שזכו במקום שאין להם רק בכה"ג אוי"ה. וא"ל לכפול הדברים בכל המקומות.

ד) וכן אם טעם שצמקום אם כסף התחיל לקרות צפי במדברא אם חל פסח ביום ס' יסיים קריאתו היום צפי במדברא ולמחר יקרא אם כסף. ש"ך שם אוי"ה כי לדי"א שם אוי"ה צ' וגם זה כבר כתבנו לעיל אוי"ה ל"א דזכו דוקא במקום שאין מחלפים או שאין להם בכה"ג אחר אבל אם הם מחלפים או שיש בכה"ג אחר כל זמן שלא גמר הג' ובירך ברכה אחרונה יש לגלול ס"ת ולקרות פי' אוחו היום יעו"ש וא"ל לכפול הדברים בכל המקומות.

ה) ואם הטעם ה"ה שבמקום אם כסף קרא אחת משאר הפרשיות אז לעולם תריך לגלול הס"ת לקרות אם כסף אלא שאם כבר גמר הג' ובירך ברכה אחרונה עלהם להם הקריאה ופי' אם כסף אין לה השלומין. ש"ך שם אוי"ה לדי"א שם אוי"ה ג'.

ו) שם פסל. ואם הראהו למעלה צפי' ראש אחת וכו' כיון שצבחה שחל בחו"ה מהחילין מפי' ראש אחת אעפ"י שחול אין מהחילין משם לכ"ע לא מיקרי כי הא כמו שהראו צפי' אחרת אלא כיון שבירך ע"ז העולה יחיל הקריאה משם ואילך. ש"ך שם אוי"ה צ' לדי"א שם צפ"י פסל אוי"ה ע"א שער ח' אוי"ה י"ט.

ז) ואם במקום פסל טעם והתחיל פי' במדברא יגמור כל ספי' ולמחר יקרא פסל אבל אם טעם וקרא אחת משאר פרשיות כל שזכר קודם שגמר ספי' הג' ובירך יגלול ספי' ויקרא פסל ואם כבר גמר ובירך עלהם להם הקריאה ופי' פסל אין לה השלומין. ש"ך שם אוי"ה ג' לדי"א שם אוי"ה צ' ג'.

ע"ט)

א) שם במדברא. אם טעם ודילג פי' ראשונה והתחיל מפי' שנייה או"ה א"ה ועלו צב' עולים וכ"י קרא פי' ראשונה למפרע או בחלקו פי' המוספין לשנים ילאו. כ"ך שם אוי"ה צ' לדי"א שם צפ"י במדברא אוי"ה א'.

ב) שם שלח. אם הראהו ש"ן לעולם פי' קדש נכון שיקרא משם עד ק"ת מפי' בשלח ובירך. ש"ך דף רפ"ט אוי"ה ג' לדי"א ס"י שלח אוי"ה א'.

ג) אם במקום בשלח קרא צ"א משאר פרשיות כל עוד שלא בירך המשלים ברכה אחרונה יגלול ויקרא בשלח. ואם בירך עלהם להם הקריאה. ואם הטעם ה"ה שקרא פי' קדש יעלה אחר ויקרא בשלח. ולענין השלומי פי' בשלח נראה למחר שיעו"ש י"ט שני מספק יום או במקום כל שבכור יקרא בשלח נפרסם נס קריעה י"ס. ש"ך שם אוי"ה ד' לדי"א שם אוי"ה צ' שפי"א שם אוי"ה כ"ו.

ד) שם בזכרא. וכשחל בשבת מהחילין מעשר חעשר כדי שיעלו צב' ז' עולין. לבוש. וגם יש שייכות לקריאה זו בפסח דהוא תחלה הקליר משום מלוא סלדקס ומחנות לעניים האמורים צפי' זו ע"ד שכתבו רש"י וסר"ן גבי ש"ט. ש"ך שם אוי"ה צ' שפי"א שם אוי"ה כ"ח.

ה) שם בזכרא. ואם התחיל הקריאה מפסוק שמור וכו' וקראו ע"ס סדרא ד' עולים וזכר מסטעות ועלה ס' וקרא למפטיר פי' כל שבכור שדילג ילא י"ה ויוכל לומר קדיש אחריו שכבר נשלם מנין העולים אעפ"י שקרא למפרע. גם אם לא עלה חמישי צפ"י א' המפטיר שקרא בספר צ' השלים המנין דק"ל מפטיר עולה למנין. ש"ך דף ר"ך אוי"ה ו'.

ו) וכן כשחל בשבת אם טעם והתחילו הקריאה מכל שבכור ואילך כי עולים וספנים הנשארין קראו למפרע בעשר חעשר או שקרא שנים בספר שני ילאו י"ה מנין העולים. ש"ך שם.

ז) אם טעם כשחל בשבת וקרא ז' עולים מעשר חעשר עד שמור ודילג משמור עד סוף סדרא ובירך ברכה אחרונה ואמר קדיש יעלה עולה א' ויקרא מה שדילג ויאמר קדיש פעם אחרת. וכיון שיעלה עוד עולה אחר כיון שמוחר לסוסף. ש"ך שם אוי"ה ז' לדי"א שם ס"י בזכרא אוי"ה א' שפי"א שם.

ח) אם במקום כל שבכור קרא א' משאר פרשיות אם זכר קודם שבירך המשלים יגלול ויקרא כל שבכור ואם בירך ילאו י"ה. ש"ך שם אוי"ה ח' לדי"א שם אוי"ה צ'.

ט) שם כ"א כשחל פסח ביום ס' וכו' כי כשחל ביום ז' או ביום א' אין שבה בחו"ה וכשיצא ביום ג' צ"א שבה ביום ס' שסימנו פסל. עור. וביום צ' ד' ו' לא יחיל פסח משום דלא בד"ו פסח כמ"ש לעיל ס"י הכ"ח סע"ו א' יעו"ש.

י) שם קורא ראש אחת וכו' וטעמא משום שיש שם באותה פי' מלוא שבת ורגלים וחו"ה דכתיב אח חג המלוא חשמור שממנו למדנו איסור מלאכה חו"ה במס' חגיגה. רש"י מגילה ל"א ע"א. ולפי' שזריכים לקרות ז' מהחילין לקרות מראה אחת וכו' לבוש.

יא) ואם לא קרא רק פי' פסל כיון שקרא ז' עולים ילא ואפי' דילג ג"כ מפי' פסל פסוק א' א"ל לחזור ולקרות

באר הגולה
שם ושי"ס ח ליינתו
לעיל כמי"ס הפ"ח
סי"ג ש סוכה מ"ו
מיומרא דר' יוחנן
י מיומרא דרב
פסח מגילה ל"א,
כ כתיבה צ"ה

במדברא: ו בכל ימי החג ושני ימי אחרונים קורים (הרביעי) ח בספר שני בקרבנות המוספין שבפנחם ומתחיל והקרבנתם עד סוף פסקא: ז בליל י"ג האחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן. הנה ואומרים בהפסח ובקידוש זמן חרותו כמו צ"ע ראשון (מכרי"ל ומנהגים): ח ימפטירין ביום שביעי וידבר דוד וביום שמיני עוד היום בנוב לעמוד: ט כשבת שחל בחול המועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו של שבת ואומ' יעלה ויבא בעבודה ובמוסף

כף החיים

ולקרות. ש"ך דף רפ"ט או' ב' לר"א בחוכים ס"י ח' או' א' שפ"ח שער ח' או' כ"א.

בט) ואם לא החחיל לקרות אלא שטעה ש"ך והראשו לעולה צפ"י פסל וע"ז בירך העולה וזכר חוקך יתחיל לקרות מפ' ראש וא"ל לחזור ולברך לכ"ע. ש"ך שס או' ג' לר"א שס או' ב'.

ז) אם במקום פ' ראש אחת טעה וקרא באחת משאר פרשיות המועד כל עוד שלא בירך המטלים ברכה אחרונה יגלו הס"ה ויקרא פ' ראש ואם כבר בירך ילא י"ח חוץ מפ' במדברא דכיון שאין צד לקרות רק ד' עולים אפי' גמר ספ' הד' אכתי לריך לגלול לפ' ראש בשביל סג' עולים. ש"ך שס או' ס' לר"א שס או' ג' שפ"ח שס.

נא) וכשגמר ספ' בטעות ובירך דיאלו י"ח לענין השלומי פ' ראש יש חילוק שאם היה בטעות שקרא עשר העשר בחו"ל איכא השלומין ביום ח' שיקרא פ' ראש שדילג במקום כל הבכור אבל בא"י דליכא קריאה ביום ח' סרי זס לא יוכל לחקון ביום אחר. ש"ך שס או' ו' לר"א שס או' ד'.

בן) ואם היה שטעה וקרא פ' אס כסף אס היה בשבת שחל ביום ג' של פסח אז יש לה השלומין לפ' פסל שלמחר וקרא קדש ולמחרתו במקום בכספא וקרא פסל שדילג ואם היה זס בשבת שחל ביום ס' כ"ז מעונה ל"י לחקון. ש"ך שס או' ז' לר"א שס או' ס'.

גן) ואם בטעות צשאר הפרשיות לעולם אין לה השלומין לפ' ראש שדילג. ש"ך שס או' ח'.

דן) סעי' ו. קורין הרביעי קאי אחו"ס. ח"י או' ח' חק יוסף או' ט' ור"ל אבל בשני יו"ט אחרונים קורא המפטיר בספר שני.

הן) שם. קורין הרביעי וכו' וא"ל קדים עד אחר שקרא הרביעי שנשלים מנין הקרואים. צ"י בשם ר"י. מ"א סק"ד. חק יוסף שס. ר"ז או' י"א. משא"כ שבת ויו"ט נשלים המנין ז' וכו' ויוסי"כ ו' אומרים קדים קודם המפטיר א"א או' ד'.

זן) שם. ומתחיל וסקרבהם וכו' עיין לעיל ס' הפ"ח סעי' ג' ובדברינו לשם צס"ד.

זן) סעי' ז. בליל יו"ט האחרון וכו' פ"י בליל ז' עור. מ"א סק"ה. ר"ל דב"י הלילה של יו"ט האחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן לפי שאינו רגל צפני ע"מנו כמ"ש לקמן או' כ"ט.

חן) שם. בליל יו"ט האחרון מקדשין על היין. וכן ביום חייב לקבוע סעודה על היין כמ"ש לקמן ס' חקב"ט סעי' א' יעו"ש.

טן) שם. ואין אומרים זמן. כדאיתא בסוכה מ"ז ע"א א"ר

יוחנן אומרים זמן בשמיני של חג ואין אומרים זמן בז' של פסח ומפרש החס טעמא בגמ' לפי דשמיני של סוכות רגל צפ"ע משא"כ ז' של פסח יעו"ש.

ס) שם הנה. ואומרים בהפסח ובקידוש זמן חרותו וכו' דלא כ"א שכחו דו"ל זמן שמחתינו לפי שסיו שמחים שטבעו המלריים ביום. ד"מ או' א' מיכו כח"י או' ט' כהב דנטוסנין לומר כן אין למחות בידם יעו"ש. וכ"כ הישי"ע או' צ' אמנם חק יוסף או' י"א כהב דמ"מ כדי ללאה אליבא דכ"ע י"ל זמן חרותו יעו"ש.

סא) אור ז' של פסח יש חיוב ציווג. כ"כ בשער סכו"י דף פ"ו ע"ב יעו"ש. וכ"כ מו"צ או' ר"ח. ועיין לעיל ס"י ר"מ או' ס'.

סב) לר"י ז' דפסח טוב לקום קודם אשמורת הבוקר ולקרות סוד קריעה יס סוף צווכר. פ"ע"ח שער כ"א פ"ח. ואח"כ נוהגין לומר פ' צשלח עד כי אכי ס' רפא"ך בטהלהבות כאלו עומד על הים וראש הנס ואומר שירס. ועיין לעיל ס"י חכ"ע או' ו'.

סג) סעי' ח' מפטירין ביום ז' וידבר דוד. שפ"ח שירס כמוהו ומדבר צה מילואח מלרים עלה עשן צאפו וכו' וישלח חיליו ויפ"ס וכו' רש"י מגילס ל"א ע"א.

סד) שם. וצ"ס השמיני עוד היום וכו' לפי שמפלאו של סנחריב בליל פסח ה"ס. רש"י שס. ומכ שסניחו אוהס ליום שמיני כדי לסמוך אוהס למפלה פרעס שסיחס ביום ז'.

סה) הגר"א צו"ע אחרון אכל סעודה ג' ואף שלא אכל צשאר יו"ט מפני חיבוב מליח אכילה מלא

צזמנו הילך ל"י. מעשה רב הלכות פסח או' קפ"א. פח"ע או' ס"ו.

סו) סעי' ט' מהפלל כדרכו של שבת וכו' ואם שבת לומר בהפלה כחריה ישמח משס ואמר אחס בהרתנו וכזכיר גם של שבת א"ל לחזור ולספלה. מ"מ ס"י הרע"ע צשס שכ"ל. שכנ"ג בהג"ט או' ו' פרי"ח. חק יוסף או' י"ב ש"ך דף רמ"א ע"ד. ובש"ס"ל גופ"ס ותיא מצואר דסיס צערבית ומנחס דשבת וחוי"ס. א"ר או' ח' וכ"כ סו"ג או' י"ט מסב"ר דנפשיכ. וכ"כ לעיל ס"י רס"ח או' ח"י יעו"ש.

סז) ואם החס צשחרית שבת וחוי"ס מקדש כשבת וישראל וכזמנים א"ל לחזור. רבז מהר"י פאראג"י מהמס צחשו כ"י ס"י קי"א. צרכ"י או' ו' כס"א או' ד' ער"ה או' ס' וכחב שס הער"ה וצבור הוא דהכא לכ"ע א"ל לחזור יעו"ש.

סח) ואם חחס מקדש ישראל וכזמנים ולא כזכיר שבת לא ילא. ואם חוך כדי דיבור חזר ואמר מקדש השבת ילא. הרב כנ"ז שס ס"י קי"ב. צרכ"י או' ז' כס"א שס. ער"ה שס. וכחב שס הער"ה דאף למ"ש ס"י הפ"ז דא"ל לחזור החס לא היו שינוי מטבע אלא ששבת של שבת אבל

הכא

באר הגולה
י"ז ועירובין ח'
ד ככ"ז דפליג
אח"כ כשי' וחוס'
שם והרמב"ם
בפי"ח מהל' הפלה

ובמוסף אומר סדר מוסף יום חול המועד אלא שמזכיר של שבת ואומר ותתן לנו את יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וכן אומר את מוספי יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים ומפשירים היתה עלי. הגם ולוין מזכירין בצרכה הספירה לפסח לא באמלע ולא בחתימה ונוסגין לומר כיר השירים בשנה של חתימה ואם חל שנה ב"ע באחרון אומרים איהו באוחו שנה וכן הדין בסוכות עם קבלת ונוסגין לומר רוח בשבועות (אנדורכס) והעם נסגו שלא לצרך עליהם על מקרא מגילה ולא על מקרא כחובים:

סדר

קף החיים

ואנו הפלתי לביש. אי"א אוי"י ועיין לעיל ס"י ר"צ סע"א
א' מ"ש צ"ה. ובענין לדקדק שם בסע"י צ"י.

עו) כתב בשכנ"ג אוי"י מנכנינו בשנה שקודם שלם רגלים מהנדבים שלם פעמים זכר לשלם פעמים בשנה איש כמחנה ירו ומהם הטעם קורין פי' כל הבכור בכל יום שני של שלם רגלים ויש מקומות עושין שלם פעמים ביו"ט עלמנו יש עושין ביו"ט א' ויש עושין אוחו ביו"ט שני יעו"ש ונראה דהיחזק נכון לעשותו קודם הרגל וגי' לחלקו קודם לרגל כי כ"כ צוה"ק פי' יהרו דף פ"ח ע"כ ח"ח בכלום שאר זמנין וחגיגין בעי' ב"י לחדי ולמחדי למסכני ואי כוא חדי בלחודיו ולא יהיב למסכני עונשי' סגו וכו' יעו"ש וכשהוא קורא כל הבכור הרי כבר קיים המצוה.

עז) שם הגם. ואין מזכירין בצרכה הספירה לפסח וכו' שכרי אס לא ה"ה שנה לא היו אומרים הספירה בחו"ס. לבוש. צ"ח. ט"ז סק"ה.

עח) שם הגם. ואין מזכירין בצרכה הספירה לפסח וכו' אבל בצרכה הספירה של שנה חו"ס דסוכות מזכירין בה של יו"ט. דרשות מהר"ל הלכות סוכה. וכחוב שם הטעם לפי שחג הסוכות חלוק עם קרבנותיו דמוסף שקרב היום אינו נקרב למחר אבל חג המילה אין חלוק יעו"ש וסב"ח כהז הטעם לפי דבשל סוכות גומרין בו הכלל ואינו דומה לר"ח יעו"ש. וכ"כ בלבוש בס"י הרס"ג סע"י ג' דשאני חו"ס דסוכות כיון שגומרין בו הכלל וכל יום הוא כרגל בפ"ע כיון שמשחטין קרבנותיו יעו"ש. וכ"כ העו"ש אוי"י ב' דדוקא בפסח אבל בחו"ס של סוכות חוהמין בהפירה מקדש השנה וישראל והזמנים. וכ"כ מ"א בס"י זה סק"ז ובס"י הרס"ג. ח"י אוי"י ד'. מיכה המאמר ס"י הרס"ג אוי"י ג' כהז דמסחמיות דברי מרן ז"ל בש"ע ס"י זה וס"י הרס"ג וס"י רפ"ד ומדברי מור"ס ז"ל ס"י ח"ץ משמע שגם בשנה חו"ס של סוכות אין להזכיר של יו"ט דאלמלא שנה אין הספירה בחו"ס וכחז שכן הם נוהגין יעו"ש. וכ"כ הברכ"י ס"י חכ"ה אוי"י צ' דאף בשנה וחו"ס של סוכות אין לנו חוהמין אלא בשל שנה עכ"ל. וכ"כ הכ"ס אוי"י צ' על דברי מור"ס ה"ז דדויק לומר לפסח לאפוקי סוכות שמכבד האשכנזים לחתום מקדש השנה וישראל והזמנים וכו' יעו"ש וממ"ש שמכבד האשכנזים משמע דמקומו אין נוסגין כן. וכ"כ בשמן המשחה ס"י ח"י דף יו"ד ע"ב דאין נוהגין בירושל' להזכיר אש"י בשנה חו"ס דסוכות יעו"ש אמנם ה"פ"ל ח"ב ס"י הרס"ג אוי"י ב' כהז שמכבד אומיר יע"א להזכיר בין באמלע בין בחתימה וכחז שכן המנהג נ"כ בעיר אדריאנו פוליאגפוס וקושטא ולוורונו כמנהג כל מדינות אשכנז יעו"ש. וכ"כ המנהג במדינת צבל ואגפוס ז"ל שג"כ הוא מנהג הודו ופרס וערי אשור שכולם הולכים אחר מנהג

מדינת

הכל דלא הו"ל למימר מקדש ישראל והזמנים הוי משנה מטבע חכמים יעו"ש. ועיין לעיל ס"י הפ"ז אוי"י ק' ואוי"י ד'.

סט) שם. ואומר יעלה ויבא בעבודה. ואין מזכיר בה שנה כמ"ש לעיל ס"י חכ"ה סע"י א' לגבי ר"ח וכ"כ לעיל ס"י הפ"ז אוי"י ל"ב יעו"ש.

ע) שם. ובמוסף אומר סדר מוסף יום חו"ס אלא שמזכיר של שנה וכו' ואם הספלה מוסף שנה לחוד לא ילא ולריך לחזור. כי פשוט וכ"כ סרב החסיד מהר"ר דוד מלמד סב"ד בשו"ה מ"ס רביס ס"י מ"ב אס בשנה ור"ח הספלה מוסף של שנה דלא ילא וכ"כ שם ס"י מ"א. ברכ"י אוי"י ח' ועיין לעיל ס"י חכ"ה אוי"י כ"ז.

עא) ואם בשנה חו"ס הספלה מוסף של חו"ס ולא זכר שנה כלל רק בחתימה זכר והחם מקדש השנה וישראל והזמנים כ"ל דלא ילא ולריך לחזור וכן בשנה וחו"ס אס הספלה מוסף של שנה לבד ואמר יעלה ויבא בעבודה לריך לחזור ולהספלה מוסף שנה וחו"ס כיון שלא זכר שם מוסף דחו"ס. ברכ"י אוי"י ע' מיכו במחז"ר ס"י רס"ח סוף אוי"י ה' הזר וכחז דבשני הדוניס המ' בין נשהספלה מוסף דחו"ס והחתימה כהקנה בין אס הספלה מוסף שנה ואמר יעלה ויבא בעבודה ילא ואינו חוזר ומה גם דסב"ל יעו"ש. וכ"כ במחז"ר בס"י זה אוי"י ה' וסב"ד החק"ל ס"י ד"ן וכחז דעיקר כמשנה ראשונה אמנם בס"י יוסף אומץ החזיק דבריו שנמחז"ר נגד החק"ל יעו"ש. וכ"כ בספרו קש"ג ס"י כ"ד אוי"י ז' וכ"כ סס"ץ דף רמ"א ע"ד. ועיין לעיל ס"י חכ"ה אוי"י כ"ה וס"י רס"ח אוי"י כ"ב.

עב) שם. את יום המנוח הזה. ומנכנינו לומר את יום השנה הזה כמ"ש לעיל ס"י הפ"ז אוי"י ח"י יעו"ש.

עג) שם. וכן אומר את מוספי וכו' ואם אמר את מוסף וכן ציוס של"ל את מוסף אמר את מוספי אינו חוזר כמ"ש לעיל ס"י חכ"ה אוי"י טו"ב יעו"ש.

עד) שם. ומפשירים היתה עלי. כי חתימה המחוס עחירה לפינה בניסן ולנחה גוג ומגוג בהשרי ומשוי"ס בניסן מפשירין כעלמיה כיבשוח ובהשרי ציוס בא גוג. וסור בשם רב האו גאון. לבוש. ע"ז סק"ד. ולפי הרגוס ירושלמי בשלח משמע שמהי יחזקאל היו משבט אפרים שאלו ממלרים קודם סקן וכשלו ודומה קלח שהוא מעין המאורע. שה"ל איר אוי"י צ". ומיכו מ"ש ולפי הרגוס ירושלמי בשלח משמע וכו' כ"כ בכד"א במ"ס סנהדרין ל"ב ע"ב יעו"ש.

עה) כתב העור שנה שחל לסויה ביו"ט קורא במחנה בסדר אוחה שצוע עכ"ל וס"ע לא כחבו משום דקבר כחבו לעיל ס"י ר"צ סע"י א' יעו"ש. ואומרים

באר הגולה
 א יומא פ"ח
 ב בריי פסחי ק"ד
 ג רמזים בפסק
 כ"ט מה"ש זכ"כ
 הטור מלשמועה
 הגמרי פסחי ק"ב
 דחשיב יקנסי'
 ולא חשיב בשמים
 ד זככות ל"ג

תצ"א סדר הברכה במוצאי יום טוב. וכו' ב' סעיפים:

א במוצאי יו"ט בין במוצאי יו"ט לחול בין במוצאי יו"ט לחשימ' במבדיל בתפלה כמו במוצאי שבת אלא שאינו מברך לא על הנר גולא על הבשמים: ב דיו"ט שחל להיות במ"ש אומר באתה בחרתנו ותודיענו:

תענית

בף החיים

זלא רוח בשמים. הוי' זילס ל"ג ע"ב. והב"ד ז"י. וכ"כ סה"י
 זפסחים ק"ב ע"ב ד"ה רב דשמחה וי"ט ואכילה ושחיה
 מועיל כמו בשמים יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' רל"ז או' א.
 (ד) **מי** ששכח להבדיל במוצאי יו"ט יכול להבדיל כל השבוע.
 זית יסודס ח"ב סי' כ"ח. והב"ד בברכ"י או' א'
 וכחז עליו דאין ראייתו מכרעת וכ"כ במחבר' או' א' ששמע
 מא' מגדולי דורו שאין דעתו נוחה ולא שמיע ליה סורחת
 סרב סני ואין לסמוך עליו למעשה עכ"ל. וכ"כ לעיל סי'
 רל"ט או' כ"ד יעו"ש.

(ה) **כתוב** במנהגים דבמו"ש חו"ס אין לומר ויחי נועם
 וכו' ועל דרך האמה שמעתי וראיתי שנהגו לומר
 ויחי נועם בכל מו"ש אף בחו"ס וכ"ש אם חל יו"ט באמצע
 השבוע וכמש"ל רס"י רל"ה. ברכ"י או' ב' ועיין בדבריו
 לשם או' ט'.

(ו) **ואין** מזכירין אלוהי הנביא כשמבדילין במוצאי יו"ט
 סדר"א דף ל' ע"ב. מחבר' או' ג' שפ"ח או' א'
 והטעם עיין לעיל סי' רל"ה או' י"ט. ונראה דא"א ויהן לך
 אלא במו"ש דוקא או מוצאי יו"ט כשהוא במו"ש. א"ר או' ב'
 אבל לא במו"ש לוי"ט ולא במוצאי יו"ט לחול. מש"ז או' א'
 ועיין לעיל סי' רל"ה או' י"ב.

(ז) **ומי** שהחיל לאכול במוצאי פסח מצע"י ונמשך עד
 הלילה ועדיין לא החפלו והבדיל מותר לאכול חמץ
 דכיון שחשכה לילס הוי חול לכל מילי. מ"א סק"א. ח"י או' א'
 א"ר או' א' חק יוסף או' א' שו"ג או' א' ומשמע מדברי
 ח"י סני' דגם קודם הבדלה שרי ועיין לעיל סי' רל"ט סעי'
 א' אבל יש"ע או' א' כחז דבכה"צ אפשר לומר דפורס מפסח
 ומבדיל לכ"ע ואח"כ יאכל חמץ עכ"ל. וכ"כ א"א או' א'
 דלאכול חמץ קודם שהבדיל אסור.

(ח) **ואם** עדיין לא צירך בהמ"ז בודאי אין לו לאכול
 חמץ דברי ילעךך לומר יעלס ויבא משוכ
 דאלזינן בחר הסחלה סטעודס כדאיחא לעיל ססי' קפ"ח
 וא"כ יכ"ס חרתי דסחרי. מ"ב או' א' אמנס מדברי סי"ש"ע
 שכתבנו בא"ו הקודם שכחז דפורס מפסח וכו' משמע בסדיא
 דגם קודם בהמ"ז שרי וכ"מ מסחמיות דברי ספ"ו סני'
 ובלא"ה כבר כתבנו לעיל כ"י קפ"ח או' מ"ג דהכנון שלא
 להזכיר מעין המאורע אם משכס סטעודחו עד הלילס יעו"ש.

(ט) **סעי'** ז'. יו"ט שחל להיות וכו' בין יוס א' של יו"ט
 בין יוס ב' טור. לבוש. ועיין לקמן סי' הקל"ט.

(י) **שם**. אומר באהס בחרתנו ותודיענו. ואם אירע ששכח
 לומר ותודיענו א"ל לחזור כיון שעתיד לאומרו
 על הכוס. ש"ך דף ר"י או' ו' רו"ח או' ב' ועיין לעיל סי'
 רל"ד סעי' א' וסעי' ז'.

(יא) **הגר"א** יכ"ס משתדל במוצאי יו"ט לפעוס חמץ ויכ"ס
 נמנע מלאכול אחר הפסח מפ"ס שיואלין
 זכ"י י"ח בפסח וכ"ז להיכרע לפעוס המ"ס שאין עושין אה"ס
 להבא"ה

מדינת צבל כנודע. וגם צעיר עוז לנו ירושתיו עתה בזמנ
 קהלות מזכירין בחו"ס דסוכות בין באמצע בין בחתימה ומ"ש
 בשמן המשחה דאין נוסגין בירושתי' להזכיר אפשר דאינו
 מנהג צרור דר"י לא כחז זכ"ס' החקנות ומנהגים של
 ירושתיו ועוד אפשר לומר מפני שעשה רבו אכלוסים ממקומות
 שונים וכל אחד נוסג במקומו. ועיין לעיל סי' הס"ח או' ס"ה.
 (ע"ב) **ואם** לא אמר וכו' וכו' וכן אם לא הזכיר באמצע אין
 מחזירין אחרו. בזכרי יעקב ססי' חרס"ג. וכ"ז
 בהפטרה בלבד לא בחפלה שמי"ע ולא בקידוש ליל שבת ולא
 בצרכה מעין שבע. רו"ח או' ט' ואם הזכיר א"ל לחזור וכן
 אם הזכיר בצרכה הפטרה של שבת וחו"ס דפסח א"ל לחזור
 וכמ"ס לעיל או' ס"ו בענין חפלה שחרית וי"ס לכאן דמאי שנא.
 (ק) **שם** צה"ס. וכו' לומר שיר סשירים וכו' כ"כ הרד"א
 בסדר סגדס דנכסו העולם לקרות בחג המ"ס
 שיר סשירים מפני שהוא מדבר מגאולה מלרי"ס. ונחג סשבועות
 רוח מפני שכחז בו בחחלה קציר ועוד שאבותינו שקבלו
 סחורה נחגיירו וכן רוח נחגיירה. ונחג ססוכות אומרים קוסלה
 מפני שכחז בו סן חלק לסבעה וגם לסמונה שהס ימי סחג
 יעו"ש והב"ד ד"מ או' א' ועיין עוד במ"א סק"ח ובאחרונים
 כמה טעמים לזה ואין לסאריך ועוד עיין לקמן סי' חרס"ג
 סעי' ז' בהגה.

(פ"א) **שם** צה"ס. והטעם נכסו שלא לברך עליהם וכו' וכ"כ
 בחש"י סרמ"א סי' ל"ס ועי"ש שכחז כמה טעמים
 לזה שאין לברך עליהם יעו"ש. וכ"כ ז"י סי' חקני"ט והעולם
 לא יכ"ס לברך כלל על שום מגילס חוץ ממגלה אסחר יעו"ש.
 מיהו סלבו"ס וז"ח ומנהגים ומט"מ כחזו לברך על כלס חוץ
 מקסלה והב"ד מ"א סק"ט וכחז וכן עיקר. וכ"כ צביאורי
 כגרי"א. אבל הט"ז סק"ו כחז כל סמברך על מגילות אלו
 סיא ברקס לבטלה יעו"ש. והב"ד ח"י או' י"א וכחז וכן עיקר
 וכ"כ א"א או' ט' דספק זרכות לקולא וסלא לברך כמ"ס
 סט"ז כ"א במגלה אסחר סכחובס כהלכחס מזרכין עליה לא
 בזכר מגילות ואף כחובס כהלכחס וט"ב אפ"ה אין מזרכין
 עכ"ל וכ"כ במש"ז או' ו' והא"ר או' יו"ד כחז ד"ס לברך
 זלא סס ומלכות. וכ"כ בס"י חרס"ג או' ו'.

(א) **סעי'** א'. מבדיל בחפלה כמו במו"ש וכו' ט"ס כאן
 ובטור כחז מחפללין ערביה כמו במו"ש
 ומבדילין על הכוס כדרך שמבדילין במו"ש אלא וכו' ציאורי
 כגרי"א. וכ"ס זש"ע סיסן סנדפס זשנה שכ"ז.

(ב) **שם**. אלא שאין מברך על הכר. דכיון דיו"ט מותר
 בסדלקת הכר לא שייך לברך על סגר. ז"י ז"ח, לבוש.

(ג) **שם**. ולא על השמים. דטעמא דמזרכין אבשמים
 במו"ש משום נשמה יחירס וכו"ט ליכא נשמה
 יחירס. וסא דאין מזרכין אבשמים כשחל יו"ט לסיות במו"ש
 כיון ד"ס ל"ו מאכלים חשויים וטובים מישיב דעתו ממילא

תצב

תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים. וכו' סעיף אחר:

א איש נוהגים להתענות שני וחמישי אחר הפסח וכן אחר חג הסוכות וממתינים עד שיעבור כל בחדש ניסן ג' ותשרי ואז מתענים. הנה מיד בה"ב שאפשר להסענות (ר"ע) ובאשכנז ולרפת נהגו להסענות ועושין אותו כמו ח"ל לקרות ויחל (פור):

תצב רינים הנהגים בימי העומר. וכו' ד' סעיפים:

א אי נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר מפני שבאותו זמן מתו תלמידי

קף החיים

רבי

באר הגולה
א חוספי בקיודין
פ"א אהא דסקבא
דשחא ריגלא וכ"כ
הטור בשם מהר"ם
אשכנז ולרפת.
ב ליינתיו לעיל
סי' תכ"ט ג לפי
שהוא מרובה
צמודות
א לשון טור

להנאה כ"א מפני גזירת סבורא יח"ש. מעשה רב ה' פסח או קפ"א.
המ"א שם דמי שענה אמן ח"ל קבלה. וכ"כ ח"י או' ב' חק יוסף או' ג' ר"ז או' ג' ור"ל שא"ל לקבל הסענית במנחה שלפניו ומ"מ כחז המ"א סי' הקס"ג בשם הלבוש דא"ו חייב להסענות אף שענה אמן ואפי' גמר בלבו אז להסענות אלא ח"כ הוליו בשפתיו יעו"ש. מחס"ש. וכ"כ הר"ז שם.

ו) ובשבת שמברכין ר"ח אין להזכיר הסענית שנאמר ביום עובד הים בטוב מ"ש בשבת וסו"א ר"ח דרשות מהר"ל ה' שבוטת. ח"י שם. א"ר או' ח' חק יוסף שם. ר"ז או' ד' אלא ממתינין לדרך בשבת כבא ואחר אותו שבת מחולין להסענות בה"ב ר"ז שם.

ז) ואם יש מילס או חסונס באותה שבת נוטנין לברכו במנחה משום מהיזה ע"ב אל הקרי רע. מ"א סק"ג. ח"י שם. א"ר או' ה' חק יוסף שם. ר"ז שם. והטעם כחז המ"א ר"ז או' ב' מפני שיעקר שמחה המילה והחסונה בשחרית יעו"ש. ולפ"ז נס בשבת שמברכין החודש יש לדרך המענים בה"ב במנחה כיון שאין השמחה אלא בשחרית בשעה שמברכין סודש. וכ"כ חק יוסף שם.

ח) שם בהגה. ובאשכנז ולרפת נהגו להסענות. אבל בספרד לא נהגו אין נוטנין להסענות העניות הללו אבל בספרד אין נוטנין להסענות העניות הללו ש"ג סוף או' א'.

ט) שם בהגה. נהגו להסענות וכו' בהעניות אלו וכן בעש"ת א"ס אירע ברית מילה מצוה לאכול וא"ל סהרס. הגמ"י פ"א מה' הענית. כנס"ג בהגה"ט. ע"ש או' א' פר"ח. חק יוסף או' ד' ר"ז או' ה' ומיהו זכו דוקא בשנא קבלו מאתמול אלא סמך על ענייה אמן אבל א"ס חזר וקבלו עליו מאתמול הר"ז נדר ולריך סהרס. לבוש. וכן כשרולס לאכול מחמה שאינו בריו לריך סהרס בני א"ר או' יו"ד. ויח' עוד זה לקמן סי' הקס"ה סעי' ב בהגה וסי' הקפ"א סעי' ב' בהגה יעו"ש.

י) שם בהגה. ועושין אותו כמו ח"ל לקרות ויחל. שחרית ומנחה. ומפטירין במנחה דרשו. ואומרים ענינו הש"ץ בין גואל לרופא שחרית ומנחה ויחוד רק במנחה בש"ח. וא"א ענינו ואין קורין בחורה כ"א כשיש בהכ"כ עשרה גדולים שמחטנין ומשלימים ואף שיש עשרה וא' אינו משלים עד ל"ה א"א ענינו ברכה בפ"ע. לבוש ומ"ז. וע"ש עוד מ"ש בזה ולקמן סי' הקס"ו ובדבריו לשם בה"ב.

א) סעי' א. נוטנין שלא לישא אשה וכו' בכל המקומות. טור. לבוש. ב"ח.

ב) שם. שלא לישא אשה וכו' ומשמע מסחמיות דבריו שש"ע דאין חילוק בין נישואין של מצוה כגון שאין לו אשה ובנים לנישואין שאינו של מצוה. וכ"כ סעי"ש או' א' וכ"כ

קף

להנאה כ"א מפני גזירת סבורא יח"ש. מעשה רב ה' פסח או קפ"א.

א) סעי' א' יש נוהגין להסענות וכו' כ"כ הטור בסי' זה ובסי' תכ"ט נוהגין באשכנז ובארפת להסענות שני וחמישי ושני אחר הפסח וכו' וסמכו אותם על מקרא דא"ו ויכו כי סקיפו ימי המשחה וכו' אולי חטאו בני וכו' ובשביל שימי המועד הם ימי משחה ושמחה אולי חטאו עכ"ל אבל בשבועות דלא סו"א אלא יום א' או שנים לא שניה שמחה טובה. ב"י ססי' תכ"ט. ר"ז או' ח' מ"א סק"א. לבוש. ובהמ"ס דע"ס סי' קע"ח כחז דאנשי מעשה וחסידים מתענים אף אחר חג השבועות. ח"י או' א' פר"ח א"ר או' ד' חק יוסף או' א' וכ"כ בא"ח דף ל"ב ע"ב. והב"ד בהר"י או' א' ש"ח או' א' וכחז שם הש"ע"ה והיבא דכסוג אין לשנות ובמדינתנו לא נהגו כן עכ"ל ור"ל דלא נהגו להסענות אחר השבועות. ובלא"ה גם בחמ"ס דע"ס לא כחז אלא אחסידים ואנשי מעשה. והמחמ"ס אחר שבועות אין להסענות עד לאחר י"ג יום מר"ח סיון. ועיין לעיל סי' קל"א או' ק"ז.

ב) שם. עד שיעבור כל חדש ניסן וכו' בניסן אין מחטנין אותם כמ"ש לעיל סי' תכ"ט סעי' ב' ובחשתי אין מחטנין בסופו לפי שהוא מרובה צמודות לכך מחטנין אח"כ. לבוש. ועיין לעיל סי' קל"א או' ל"ח.

ג) שם. עד שיעבור כל חודש ניסן וחסרי וכו' ואף למנהגינו שנוטנין שמוחר להסענות בחשתי אחר אסרו חג מ"מ אין קובעים בו הענית בהלכה. מ"ב סק"ב. ר"ז או' ב' ועיין לעיל סי' תי"ז או' ע"ז.

ד) שם. ואז מחטנים. סהכתי שלא להחיל בה"ב במרחשון עד י"ז במרחשון דסו רבועס ראשונה וכו' א"חא בסי' אב"י"ס וכן ראיתי ממסרי"ל ז"ל. לוקוני מהר"ו סי' ל"ד. כנס"ג בהגה"ט. פר"ח. אמנס דר"מ סי' תכ"ט או' ד' כחז על דברי מהר"ו כנ"י דראב"י"ס אזיל לטעמיך דפי' דטעמא משום הגשמים אבל לטעם שכתב הטור אין לחוש מהי מחטנס וכן נוהגין דאין אנו ממתינין עכ"ל וזהו שכתב כאן בהגה מוד בה"ב וכו' לאפוקי ממסרי"ו וכמ"ש מ"א סק"ג וכ"כ סעי"ז סק"א דבזמנינו שמקדימין להסענות אין מפסידין והם זרזים וגשכרים עכ"ל.

ה) שם. ואז מחטנים. ומברכין אותם בבכ"כ מיד בשבת הראשון שאחר ר"ח אייר או אחר ר"ח במרחשון ונוטנין מי שבירך כל מי שיקבל עליו להסענות אותם ולכך מי שאמר אמן על אותו מי שבירך ח"ל לקבל עליו עוד התענית. ואומרים אותו מי שבירך אחר אשרי קודם יכללו בעוד הס"ח בידו כדי לברך העם עם הס"ח. לבוש. וכ"כ

באר הגולה
ב שם גשם
הכין גלות
שכן סוכו הגאונים

רבי עקיבא אבל לארס ולקדש שפיר דמי ונשוואין נמי מי שקפין וכנס אין עונשין אותו .

הגה

כף החיים

זו שם. אבל לארס ולקדש ש"ד. שלא יקדמו אחר וכמ"ס לקמן ס"י הקני"א סעי' ז' וכ"כ מ"א סק"א.

ה) שם. אבל לארס ולקדש וכו' שניכס לשון קידושין כמ"ס ז"א"ס ס"י כ"ז דאומר לה כרי את מקודשת לי או כרי את מאורסת לי יעו"ש. ועיין בחוקנים תיקון וי"ד כוונת הקידושין והטבעת וז' ברכות יעו"ש.

ט) שם. אבל לארס ולקדש ש"ד. ומותר לעשות בזהו פעם פעודה ארוסין. מ"א סק"א. וכן מותר לעשות רקודין א"ר או"י ז' א"א או"י א' מחס"ס. אבל לעשות רקודין ומחולות של רשות נהנו לאסור ואף מי שעשה שידוכין אסור לעשות ריקודין ומחולות. מ"א סס. ועכשיו שאין מקדשין אלא בשעת נשואין מ"מ מותר לעשות שידוכין ולעשות סעי"ד דהא אפי' פעודה רשות נוכחין היחר רק לעשות שמחה יחירות בריקודין ומחולות נכחו איסור. ח"י או"י ד' חק יוסף או"י ג' ר"ז או"י א' מ"ב או"י ג' וגם בחו"ס דפסח ריקודין ומחולות של רשות יש לאסור. מ"ש"ז או"י ז' ומ"ר"ח סיון עד שבועות יש להספק אם יש להקל בריקודין ומחולות של רשות. א"ר סס. א"א סס. ועיין לעיל ס"י קל"א סעי' ז' צנע"ד דמשמע דכס כמו יו"ט.

י) שם. ונשוואין נמי מי שקפין וכנס אין עונשין אותו. כ"ד בנשוואין שטושה מלוה אבל אם נספח בימי העומר נוסגין לקנוס. שכנ"ג צנע"ד או"י ד' עו"ש או"י א' א"ר או"י ג' א"א או"י ה' ר"ז או"י ז' מ"ב או"י ד'.

יא) שם. מיכו מל"ג בעומר ואילך וכו' והגם דגם דעת הש"ע כן דהא כחז עד ל"ג בעומר אפ"ל דלפני מור"ס ז"ל לא היה כחז צ"ע עד ל"ג בעומר אלא רק בין פסח לעצרת וכנראה הפור והלבוש וע"כ כחז להגיד מיכו מל"ג וכו'.

יב) שם. הכל שרי. היינו לאוחס הנוסגין לספר מל"ג ואילך (כמ"ס לקמן סעי' ז') אבל לידן שנוסגין איסור הספורת (כמ"ס לקמן סעי' ג' צנע"ד) אסור ג"כ לישא. מיכו עד ר"ח אייר מותרים לישא כשם שמותרים לספר כמ"ס סעי' ג' מ"א סק"ב. וכחל ר"ח בשבת שיש בו חוספת שמחה שבת ור"ח מותרין הכל לישא באותו שבת ר"ל אף הנוסגין איסור גם עד ר"ח אייר. צ"ח. שכנ"ג צנע"ד או"י ד' עו"ש או"י א' מ"א סס. פר"ח סעי' ג' חק יוסף או"י ח' ר"ז או"י ח' וה"ס דמותר להסתפר. שכנ"ג סס. עו"ש סס. פר"ח סס. ר"ז סס. מיכו ס"א"ר או"י ד' כחז שהגאון זקנו ז"ל לא היה רוצה להחיר לעשות נשואין ברי"ח אייר שחל בשבת אף שהצ"ח מחיר יעו"ש. והצ"ד ח"י או"י ז' וכחז וכל מקום ומקום יתפוס כפי מנהגו ובספק אין להחמיר באבילות ישנם דקלא והוא רק מל"ד המנהג עכ"ל וכ"ז למנהג בני אשכנז כי יש מקומות שאין מסתפרים עד ל"ג ומל"ג ואילך ול"ג עלמו בכלל מסתפרין ויש מקומות שמסתפרים עד ר"ח אייר ור"ח אייר בכלל אבל אחר"כ אין מסתפרין עד עצרת רק בל"ג עלמו מסתפרין וה"ע דער ר"ח אייר ור"ח אייר בכלל איכא ע"ז ימים ונשאר ל"ג שמחאבלים צנע"ד כמ"ס צנע"ד יעו"ש. אבל בני ספרד אין נוסגין להסתפר ולא לישא רק עד ל"ג ומשם ואילך כדעת הש"ע ורק בחספורת יש נוסגין להחמיר

וכ"כ הז"א ח"א"ח ס"י ס"ה דאף במקום שרובם אין נוסגים בחספורת בימים אלו אין להחיר לישא בחוך העומר מי שלא קיים פ"ו דנישואין חמירא לכו מחספורת שחרי לא ראינו שנסגו החר אלא בחספורת יעו"ש. והצ"ד המחצ"ר או"י א' ונחז דסגם דמחיר"ס לומאנו וספר"ח שדו לישא אשה למי שלא קיים פ"ו ועממם ונימוקן עמם מ"מ פשט המנהג שאין נישאין כלל עד ל"ג עכ"ל. וכ"כ כנ"ג צנע"ד על דברי מהר"ם סנו"י דאין לנו נוסגין כן. וכ"כ סעי"ג סס. ר"ז או"י ג' מ"ב או"י א' ועיין בשבועות יעקב ח"ב ס"י ל"ה שכתב שפעם אחת הוקל חכם א' בענין הנישואין ח"ך ימי הספירה נגד המנהג ולא עלה זיווגם יפה וע"כ כתב דשומר נפשו ירחק מנישואין בימים כאלו אף שיהיה הרבה לרדיון להקל כי חמירא סנעחא מאיסורא ולא לבטל סמנהג צפרהס"א עכ"ל ועיין לקמן או"י ו"ב.

ג) שם. שלא לישא אשה וכו' ואפי' אלמון זקן שרואה לישא אשה אלמנה זקנה אסור דלא פלוג. הרשב"ם ס"י

חרכ"ב. זכ"ל או"י ע' ולהחזיר גרושתו מן הנישואין בכל גוונא שרי דאין כאן שמחה וכלקמן ס"י הקמ"ו סעי' ז' מסריק"ם פרי"ח. חק יוסף או"י ז' שו"ג סוף או"י א' י"א צנע"ד. מ"ב או"י א'.

ד) שם. שלא לישא אשה וכו' והטעם שלא להרבות בשמחה מפני שבאותו זמן מהו חלמדי ר"ע. טור. ומ"מ ברכה שסחיינו מותר לומר באלו הימים מן הפסח עד ל"ג והגם דכחז לקמן ס"י הקני"א סעי' י"ז טוב לזכר מלומר שסחיינו בין המלרים וכו' שאני חרבנן צמ"ק דחמיר לן עפי מאמ"ר או"י ז' ואין חילוק בין פרי למלבוש וכ"כ עיקרי הדט סס"י כ"א יעו"ש. יפ"ל ח"ג או"י ג' וכן מורים כי מורשא ואין חוששין למ"ס צנ"י מלי"ח ס"י ו' או"י ו"ב מנהג טוב שלא לחקך מלבוש וכו' בין פסח לל"ג יעו"ש.

ה) שם. מפני שבאותו זמן מהו חלמדי ר"ע. ולס"ב היותן ממוחין דקטנות לכן היו מצחי' הדינין קשין וסיו קנערינין ושנאין זא"ז כמ"ס ז"ל שלא היו נוסגין כבוד זל"ז (עיין יבמות ס"ב ע"ב ובסוף מדרש קוהלת) וכאשר בלא ימי העומר שבין פסח לעצרת שאז הוא זמן קטנות והם ימי הדיון ואז הוא זמן יניקת החילונים לכן פגעם צנע"ד אז מדק"ד של הקטנות על שלא נסגו כבוד זל"ז ומהו בימים ההם צבוחם קטנים ולא הגיעו להגדיל ולהאריך ימים לס"ב הנו' וצבוח יום ל"ג לעומר אז נחגלה קטנות שני כסוף שם אכדמ"ס והנה הוא חילוף שם אלהים (עיין לעיל ס"י חע"ג או"י ד') אשר הוא צחי' רחמים כבוד אלהים חיים ואז פסקו מלמות. שער סכו"י דף פ"ו סוף ע"ד ורי"ש דף פ"ו. פתי"ח שער כ"ב פ"ו. וכ"ז שיעשין זכר כדי להרחק מהשנאה והקנאה והחאוב והגאון והכבוד ולקנות מדה האהבה וסעודת והשלום ולכן כחז בשער סכו"י דף א' ע"ג להחיר מאד בענין אהבת החברים העוסקים בחורס ביהוד יעו"ש. ועי' לקמן או"י כ"ג.

ו) שם. מפני שבאותו זמן מהו חלמדי ר"ע. ובס"ל ובריי"ו כתבו עוד שני טעמים א' לפי שמשפט רשעים צניסנס לר"י בן נורי מפסח ועד עצרת (עדיות סוף פ"ב) ועוד שחם ימי דין על החבואה שלכך העומר היה צא מן השעורים יעו"ש. ח"י או"י ג'.

כגה מיסו מליג בעומר ואילך ככל שרי (אבודרכס צ"ו ומנהגים): ב ג נוהגים שלא להסתפר עד ליג באר הגזירה לעומר שאומרים שאז פסקו מלמות ו ואין להסתפר עד יום ל"ד בבקר ה אאיכ חל יום ליג ערב שבת שאז מסתפרין בו מפני כבוד השבת. הנה ובמדינות אלו אין נוהגין כדבריו אלא מסתפרין ביום

באר הגזירה ג טור וס"ז בן שטייב בדרכה י"ט ח' של פסח ד' שס בדרכה ה' כשנין

בף החיים

כדברי האריי ז"ל שלא לספר עד העלמה וכאשר יבואר לקמן. **יג) סעי'** ב. נוהגין שלא להסתפר עד ליג וכו' והאריי ז"ל לא היה מגלה ראשו אלא בע"פ ובערב חג השבועות ולא היה מגלה לא ביום ר"ח אייר ולא ביום ליג לעומר בשום אופן. שער הכווי דף פ"ו ע"ד. פשיטא שער כ"ב פ"ז. וכ"כ הס"ס דף כ"ה ע"ד דלריך לזכור מאד שלא לגלה בשום אופן אלא ביום מ"ט ובמנהג האריי ז"ל ולא במ"ט קלח המקי' לגלה במ"ח ויע"ש טעם בסוד. וכ"כ הסרי"י ח' ו' ובספרו מו"ב או"י רכ"א יע"ש. וכחב עו"ש כנס"ש דגם לחתן לא הסתרי לגלה קודם שבועה בכמה ימים. וכ"כ המו"ב שס. וכ"כ באגרות הרמ"ז סס"י ב' שלפי מנהג האריי ז"ל אפי' אם יזדמן בר"ח מילס און להסתפר בכל זמן העומר. שטי"ח או"י ח' וכחב עו"ש כנס"ש דנסתפקו אם חל יום מ"ט בשבת אם מותר לגלה במ"ח ולא אפשרטא לי ולולי שהכרחונו כמעט לא הייתי מגלה. והב"ד המו"ב שס וכחב וכן עיקר לגלה בע"ש שלא יכנס לחג כשכחא מנוול יע"ש.

יא) אמ' מחדש סוקצע יריד בימי העומר בחלרוח סער ואיכא קפידא אם ילכו שם בלי חיקון סוקן זכא האריכו סז"ח ס"י ס"ט וחד גזר"ח רב"א למלא לך הסחר יע"ש. מחב"ר או"י ד' וע"ש שדעה הזר"ח שכל מי שלריך לילך שם יבא לפני ב"ד ויפתחו לו בפחה וחרט"ה כדי שלא ליתן חורח כל ח' וא' בירו יע"ש.

יד) שם. עד ל"ד בבקר. במקום שאין מסתפרים ביום ליג כיא ביום ל"ד בבקר ואירע לאחר שיש לו קרוב שסיס לו להחלבל והוא קרוב למוח ומחיר"ח שימות ולריך למנות עוד ל' להסתפר מותר בכס"ג להסתפר ביום ליג וביותר יעשה החרס. ר"ח או"י ב'.

יז) בא' מי שקפץ ונסתפר בליג אין עושין אותו אע"פ שהוא מהנוכסין להסתפר בל"ד. נאמן שמואל ס"י יו"ד. וכ"כ ספר"ח דמי שנהג להסתפר בליג אין מוחין בירו אפי' הוא במקום דמסתפרין בליד יע"ש. זכ"ל או"י ע"י ועיין לקמן או"י כ"ט.

יז) מי שנהג שלא להסתפר מפסח ועד עלמה מהניח ליה החרס. כחוג"ה יוסף ס"י י"ט. זכ"ל או"י ע"י.

יב) מי שנהג לגלה ביום ל"ד כמו שנוהגין בני ספרד ואח"כ נהג לגלה ביום ליג כמנהג אשכנז אין כאן משום לא החגודרו. נאמן שמואל שס. י"א בהגב"י. ב"יע או"י כ"י. **יג) שם.** אלא איכ חל יום ליג ע"ש וכו' ואם יכיה אחזה מניעה שלא יוכל לל"ח ביום ו' להסתפר שרי ליה להסתפר בליל שני. ב"ד ס"י ר"פ זכ"ל שס.

יח) שם עד ליג וכו' מי ששלמו ל' של אצלו בימי העומר בין ר"ח לליג הסור להסתפר הזר"ח ס"י ס"ז וכחב שכן הסכימו הלכה למעשה עם מע' הרב מר אחיו מהרד"ך זל"ס"ה אלא שכחב ועוב היה לעשות החרס ועוד חילק זכא יע"ש. מחב"ר או"י ג' שטי"ח או"י ז' והיינו אם יש לורך בדבר כגון שגדלו שערותיו ויש לו כאב ראש מזה וכדומה. ועיין לקמן או"י מ"ח.

יד) שם הגה. ובמדינות אלו אין נוהגין כדבריו אלא מסתפרים ביום ליג. וה"ט לפי שאנו תופסין עיקר כדברי הסו' שכחבו האחרונים משמש שלא מוחו אלא בימים שאומרים החגס בהם ונצ"ח שלא מוחו בז' ימי הפסח ובז' שבחות ובשני ימים של ר"ח אייר ובז"ח סיון שסס י"ז ימים אלא שמאחר שא"ח לז' ימי הפסח בלא שבה נמלא שאינם רק ע"ז ימים שלא מוחו בהם נשארז ליג שמחו בהם לפיכך נוהגין אבילות ליג יום ומסתפרים בליג עצמו מטעם שנת' דמקלחו ככולו. ב"ח. וכ"כ בדרשות מהרי"ל.

יט) שם שלא להסתפר עד ליג וכו' ונעילה כלפרנים נהגו העולם להסור וגם מן הדין שרי. זכ"ל או"י ע"י יע"ש. מלי"ח ס"י ו' או"י ח'.

יז) שם בהגה. אלא מסתפרים ביום ליג. ומשם ואילך כמ"ש לעיל סעי' ב' בהגה לקמן סעי' ג' וכ"כ לעיל או"י י"ב בשם הב"ח וכ"כ הט"ז סוף סק"ח וכ"כ סרי"ז או"י ח' מיהו במפ"מ ס"י חרפי"ח כחב ואנו נוהגין שלא להסתפר רק ביום ליג ולפניו ולאחריו לא. וכ"כ סלבוש. וכ"כ איר או"י ו' וכחב וכן סהכוב זקנו כגאון ז"ל וכך סס נוהגין אחריו יע"ש.

כ) שם שלא להסתפר עד ליג וכו' מי שנהג להסתפר בכל ע"ש ואם יעבור אפי' שעה יש לו מוחוס כראש והקנתו הוא להסתפר מיד מותר לו להסתפר בימי העומר. עולה שמואל ס"י י"א. עיקרי הדיע ס"י כ"ח או"י ח' ב"יע או"י י"ב.

יח) שם ואין להסתפר עד ל"ד בבקר. שיש במדרש שמהו מפסח עד פרוסה העלמה והוא ע"ז יום קודם העלמה וכשהסיר ע"ז יום ממ"ט יום נשארז ל"ד וכנס סס ליג שלימים ומגלחים ביום ל"ד בבקר כי מקלח היום ככולו. ב"י. עו"ש או"י ב' ביאורי הגר"א. ועיין שכנס"ג בהגב"י או"י ח' שכחב ולא שייך לומר מקלח היום ככולו אלא ביום ולא בלילה יע"ש. וכ"כ סרי"ד ס"י ר"פ. וכ"כ בביאורי הגר"א דלא אמרינן מקלח היום ככולו עד שהנץ החמה יע"ש. וכ"כ מהאמר"ר או"י ד' אמנם ספר"ח כחב דהרואס לסמוך אמ"ד דמקלח היום ככולו סוי אף במקלח הלילה ולהסתפר בלילה לא הפסיד כלום יע"ש. מיהו כשו"ג או"י ז' כחב דאנן קבלנו הוראות שש"ע הילכך און להסתפר אלא ביום ולא בלילה יע"ש. ועיין לקמן או"י ל'

ביום ל"ג ומרבים בו קלח שמחה וא"א בו חתנון (מסרי"ל ומסננים) ואין להסחפר עד ל"ג בעלמו ולא מצערב (מסרי"ל) מיהו אם חל ביום הראשון כוהגון להסחפר ביום ו' לכבוד שבת (מסרי"ל) ומי שהוא בעל ברית

או

קף החיים

ביום ל"ג יעו"ש. וכ"כ הצרכי"י שס. וכ"כ הרי"ז בסידורו דיום ל"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י ע"ה וכ"כ הרב בני יששכר ח"א מאמרי חודש אייר מאמר ג' או' ב' ואו' ו' וכ"כ ח"א כלל קל"א או' י"א דביום ל"ג סילולא דרשב"י ולכבודו כוהגון קלח שמחה יעו"ש והוא ע"פ מה דאוחא צוסי"ק פ' ויחי דף ר"ח ע"א ופ' האזינו סוף אדרא זוטא דף רנ"ו ע"ב דיום פטירת רשב"י ע"ה קרי ליה סילולא יעו"ש. אכן מדברי שער הכו"י כנ"ו משמע דהשמחה היא משום דבאותו יום סמך ר"ע את ה' הלמידיו ורשב"י ע"ה הוא מהלמידיו הגדולים וכ"כ הצרכי"י בספרו טוב עין ס"י ח"י או' פ"ז ובמראית העין בליקוטיו שבסוף הספר ס"י ז' או' ח' יעו"ש. ואפשר דהא וכו' איחא. ועיין בשה"ק חפץ בחיים דרוש ל"ג לעומר מ"ש עוד בזה יעו"ש.

בז' יום ל"ג לעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י ז"ע כי הוא יומא דהלולא דיליה וגודע שרלונו הוא שישמחו ביום זה כידוע ממעשה מסרי"א הלוי ז"ל ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם מפוס רבנן קדישי ויש מי שנהג לעשות לימוד זביל ל"ג לעומר כי עשרה ללמוד שבתי רשב"י המפורסם בזוהר ואדרא זוטא והוא מנהג יפס. מו"ב או' רכ"ג וכ"כ בספרו טוב עין ס"י ח"י דבין ע"ד.

בחה) שם. בסנה. ואין אומרים בו חתנון. גם בערב של יום ל"ג וכ"כ במסנה"ס דבין החתנון שכן כוהגון במסרי"ן ובפוס"ס. ובדרשות מסרי"ל כהב המנהג באשכנז שבשחרית ח"א חנה משא"כ בערב אומרים חנה וא"כ מ"ש הרב ג"כ דאין להסחפר עד ל"ג בעלמו הוא ממסרי"ל ע"פ מנהגו אבל לאותן הנוסגין שלא לומר חנה מצערב ה"ס דמוחר להסחפר דהא כהא חלוא וככ"כ כהב המ"י. ח"י או' ו' מיהו המסרי"ש סק"ג כהב דאף לנוסגין שלא לומר חנה מצערב אין להסחפר זבילא עו"ש. אבל הרי"ז או' ה' כהב מדברי ח"י דלנוסגין שלא לומר חתנון במנהג של ערב ל"ג מוחרים ג"כ להסחפר ולישא זבילא ל"ג יעו"ש. ומיהו עיין בס' מליח ס"י ו' או' ז' שנהג טעם אחר שאין להסחפר זבילא משום שס' ימי דין ואפ"י באשמורה כל שלא האיר היום לא טוב להסחפר בכל ימות השנה כ"ש בימי העומר. ועיין לקמן או' ל' ולעיל ס"י רכ"ב או' ע"ו.

בכה) שם. בסנה. ואין אומרים בו חתנון וכו'. עיין בשכנה"ג הגב"י או' ב' שנהג דיש לחמוס על דברי השי"ע מאחר דיום ל"ג עושין אותו יו"ט ואין נופלין על פניהם מאן פלג ליה שלא ליפול על פניהם ואלא להסחפר בו כ"א עד ל"ד יעו"ש. וכן חמה ספרי"ה וע"כ כהב מי שנהג עלמו להסחפר זב"ג אין מוחין בידו יעו"ש אמנם הרב"ד ס"י ער"ב כהב הטעם לאין מסחפרין זב"ג ואין נופלין על פניהם כדי ללאח אליבא דכ"ע דלמ"ד שאסור להסחפר בו הרי אין מסחפרין ולמ"ד מוחר מ"מ ליבא איסורא אי לא מסחפרין ומסחפרין בל"ד דלכ"ע מוחר דהא למ"ד מוחר זב"ג היינו מל"ג ואילך כמ"ש הטור ומסחפרין מל"ג ואילך וכו' ולענין כפ"א ג"כ ואלאין י"ח לכ"ע שאין נופלין זב"ג דהו' פסקו זב"ג הרי אין נופלין

ואי

או עד ערב שבועה ואפ"י ברי"ח אייר אין מגלחין י"ל איסור עומר רביע עליה ואסור. וכ"כ שכנה"ג בסגב"י או' ז' דלפי דעה הש"ע דל"ג שלמים בעינן ואין מסחפרין ברי"ח אף בחו"ס אינו יכול להסחפר דמי"ח מר"ח וכו' אבל שחל שביעי שלו בשבת ערב הרגל דמוחר להסחפר בחו"ס (כמ"ש ס"י תקל"א סע"י ז') מטעם עומר אינו יכול להסחפר יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ו' משמע הא אם מנהגו לגלח ברי"ח שרי לגלח בחו"ס וכ"כ ז"ד ס"י ר"ע"ה למסחפרים ברי"ח אין שום ספק שמסחפרים בחו"ס אלא שנהג יראה דאפ"י לשאין מסחפרים ברי"ח מוחר להסחפר בחו"ס משום דבחו"ס אין כוהג אבילות יעו"ש. וכ"כ דעה השי"ע או' ב' דבר משם ח"א ח"ח ס"י ל"ב. מיהו בערב ז' של פסח גם הא"ר כהב שס' אפשר דמוחר. וכ"כ הצרכי"י או' ב'.

בכו) שם. בהנה ומרבים בו קלח שמחה. לזכר שפסקו מלמות. דרשות מסרי"ל ר"ז או' ה' מיהו ספרי"ח הקסה ע"ז וכהב הטעם שהשמחה היא על אוחס הלמידים שכוסיף אח"כ ר"ע שלא מחו כאלו יעו"ש. ועיין בשער הכו"י דף פ"ז ע"א שנהג ובבוא יום ל"ג לעומר אז כהגלה קטנה ב' של או' שהוא שס' אכדע"ס אשר בא"י והנה הוא חילוף שס' אלהים (עיין לעיל או' ה') אשר הוא בחי' רחמים צמוד אלהים חיים וכו' ולכן סאך אח"כ ר"ע את ה' הלמידיו הגדולים מבחי' ה' גבורות דגדלות שס' כנגד ה' אוחיות אכדע"ס שס' רחמים ואלו נחקיימו בעולם וטרבילי חורה זרבים והס ר"מ ור' יהודה ור' אלעזר בן שמוע ור"ש ור' נחמיה יעו"ש.

ובתב) עו"ש בשער הכו"י ענין מנהג שנהגו ישראל ללכה ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורין בעיר מירון כנודע ואוכלין וסוהין ושמתים שס' אתי ראייתו למורי ז"ל שהלך לשם פ"א ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שס' ג' ימים ראשונים של שבועה שהוא חס' סיה פעם הא' שבה ממזרים אבל אין אתי יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו. הנפלאה שהשיג אח"כ. וכו"ר יונתן שאג"ש הט"ד לי שבטנה הא' קודם שהלכתי אני אללו ללמוד עם מו"ל סהול"ך את בנו הקטן שס' עם כל אנשי ביתו ושם גילחו את ראשו כמנהג סידועה ועשה יום משחה ושמהה גם הט"ד כ"ר אברהם הלוי כי בשנה כנ"ו הלך גם הוא שס' והיה נוכח לומר בכל יום צברת חטון נחם וכו' וגם בזיוחו שס' אמר נחם וכו' ואחר שגמר העמידה ח"ל מו"ל כי ראה צסקי"ן את רשב"י ע"ה עומד על קברו וח"ל אמור את הא"ש הזה אברהם הלוי כי למא אומר נחם ביום שמחתינו ולכן הוא יס"ס בנחמה בקרוב (ועיין בצרכי"י או' ד' שנהג אפשר דהקפידא היא שבוש שס' על ליון רשב"י והראיה שלא נענש מקודם כשאמר בשנים שעברו יעו"ש) ולא ילא חדש ימים עד שמת לו בן א' וקבל עליו הנחומין וכחצתי כל זה להורות כי יש שורש במנהג הזה כנ"ו ובפרט כי רשב"י ע"ה הוא מסי' הלמידיו הגדולים של ר"ע ולכן זמן שמחחו ביום ל"ג לעומר כפי מ"ש לעיל ביום ל"ג לעומר עכ"ל. וכ"כ בס' פ"ח שער ר"ב פ"ו. וכהב שס' בפע"ח והטעם שמה רשב"י

או מל בנו מותר לסתפר בספירס לכבד המילס. (כנסות מנכסו): ג ייש נוחגים להסתפר בריח באר הגזיה אייר ושעות הוא בידם. הגס מיכו בהרצס מקומה נוכגים לסתפר עד ר"ח אייר ואוחן לא יסתפרו כחשבו: ו יום יוסף.

כף החיים

ואי לא פסקו מי"מ אין איסור אם לא נופלין ובגיד נופלין משום דאי הפסקס למוח היחכ בליג כבר עבר זמנס ואי לא פסקו אלא בליד מי"מ אנו סוכרים שאין לעשות יו"ט בשביל כך יעו"ש.

שם. בהגס. ואין לסתפר עד ליג בעלמו ולא מצערב. וסיינו ביום ליג עלמו ולא בלילכ שלפניו. ב"ח. אבל המו"ק כחב דמי"ס הרב בהגס ולא מצערב פי יוס שלפניו כמו שאומרים ע"ש ערב יו"ט אבל בליל ליג ודאי לפי המנכג כזס מותרים שנוסגין היתר בליג ואין חילוק לילו מיומו. מחז"ר או"י סי' שע"ה או"י סי' סידור צייע או"י די וכ"כ אי"ר או"י ז' דמותר לסתפר בלילה כמו שא"ל החנון בערב אבל בנשואין כחב שלא רחס נוכגין אלא ביום ממש זולת כשחל ליג בעי"ש אפשר להקל בשעה הדחק לעשות בלילה שלפניו יעו"ש. וכבר כחבנו לעיל או"י כ"ח דיש מחירין גם בנשואין לעשות בלילה יעו"ש וא"כ בדברים כאלו הולכין אחר המנכג כי כל אחר יש לו על מה לסמוך, ועיין לקמן או"י מ"ב.

לא) ר"י ל"ד לא יאמר החנוטים בק"ס אם בא לישן קודם די שעות כדן מו"ס ור"ח. מלי"ח סי' ז' או"י וי"ד. ומיכו עיין לעיל סי' ש' או"י ח"י שכתבנו דאסור לומר וידוי במו"ס עד שיעבור חלוח לילס וא"כ ס"ס לכאן.

כב) שם. בהגס מיכו אם חל ביום אי נוכגין לסתפר ביום ו' וכו' וסיינו לפי המנכג שכתב מור"ס ז"ל שמתפרים בליג אבל לפי מי"ס צט"ע דאין לסתפר עד ל"ד ס"ס בכאן דאין לסתפר עד יוס ז' וכימ מלשון סט"ע שכתב אלא אי"כ חל יוס ליג ע"ש וכו' משמע הא אם חל ביום אי אין לסתפר עד יוס ז' ודוק.

כג) שם. בהגס נוכגין לסתפר ביום ו' לכבוד שבת. וסלבוס כחב אם חל ליג ביום אי שאין סענו"ס מספרים משום חגס וכוליס אז לסתפר ביום ו' וכו' משמע הא במקום שיוכלין לסתפר ביום אי אין להסתפר ביום ו' אבל מדברי מור"ס ז"ל שכתב לכבוד שבת משמע בכל גוונא שרי וכ"כ אי"ר או"י פי' על דברי הלבוס הנז' דרמ"א מתיר בכל ענין לכבוד שבת. מיכו מי"ס שס הא"ר להחמיר ואין סותר אלא כשחל ליג בשבת הוא מן החומס דאיך אפשר שיחול ליג בשבת דלא בדי' פסח.

כד) שם בהגס. נוכגין לסתפר ביום ו' וכו' זהו דעה מסרי"ז ומסרי"ל אוסר וכן דעת מקל"ת אחרונים ומי"מ היכא דנהוג סותר נהוג ואין להחמיר בדינים אלו. ח"י או"י ז'.

לה) שם בהגס. מי שחוא בעל ברית וכו' עיין לקמן צב"י סי' תקנ"ט מבוחר דבעלי ברית נקראיס הסנדקיס ומוסל ואבי הבן הנימול אף שאינו מל בעלמו. ח"י או"י ח' אי"ר או"י וי"ד. פר"ח. י"א בהגס"ט. חק יוסף או"י ז' מאמ"ר או"י ו' מ"צ או"י י"ב. ומותר לספר ביום שקודם מילס סמוך לערב קודם הליכחו לבהכ"מ. די"מ או"י ג' ח"י שס. אי"ר שס. פר"ח. י"א שס. חק יוסף שס. מאמ"ר שס. מ"צ או"י י"ג. ועיין לסרב פחד ילחק או"י מ' ערך מוסל שכתב בשס סרמ"ז (פא)

דכ"ד לדידכו שמלין בבהכ"מ מיד אחר ח' שחריה שאין לו פנאי לגלח ביום המילס עלמו יעו"ש וכן הסכים הרב גור אריס כלוי והב"ד עיקרי הד"ע סי' כ"א או"י פי' יעו"ש. ואם חל מילס בשבת יש להחיר בעי"ש קודם חלית אבל לא ביום סי' א"א או"י ד' ועי"ש מה שכתבנו על הפר"ח שכתב להחיר אף ביום סי' יעו"ש. ובעל ברית הוא הסנדק החופס החינוק בשעה המילס אבל המבוא והמוציא לא. אי"א שס. ועיין צשו"ג או"י וי"ד שכתב דבעירס שאלוקיך אין נוכגין לסתפר רק אבי הבן לבדו ונחן עעס לדבר יעו"ש.

לו) וא"מ חל ליג לעומר לכיות ביום אי' וסיה צו מילס וסיינו נוכגין שלא לגלח אלא בליד מותר בעל הברית לגלח בעי"ש. הלק"ט ח"א סי' ליג. וסבואו י"א בהגס"ט וכחב וכפי דברי הרב החביב בשו"ת או"י מותר לגלח עכ"ל וסיינו לפי דברי הסכנס"ג בהגב"י או"י ח' שכתב דאין לסתפר לכבוד המילס אלא דוקא ביום המילס עלמס ולא קודם אבל לפי סכמחא האחרונים שכתבנו באו"י הקודם דמותר לסתפר ביום שקודם למילס נראה דכ"ס לכאן דמותר לגלח בעי"ש וכדברי הלק"ט. ומי"מ נראה דאם אפשר לגלח ביום אי קודם המילס לא יגלח בעי"ש דמהיות טוב וכו'.

לז) וא"מ חל מילס ביום אי' עיין בחשו"י מאכזב שכורה להקל לספר בעי"ש יעו"ש. אבל בחשו"י אגורה באהליך דף ו' כחב דאסור לסתפר בעי"ש יעו"ש ונראה דגם בזה אם אפשר לגלח ביום אי קודם המילס לא יגלח בעי"ש. ואם לא אפשר אז להקל כדעת המחירין וכ"ז לנוסגין עי"פ דברי מר"ן ומור"ס ז"ל לגלח בליג או בליד אבל הנוסגין עי"פ דברי האר"י ז"ל שלא לגלח מפסח ועד ע"ה אף אבי הבן לא יגלח לכבוד המילס בימי הספירס כמי"ס לעיל או"י י"ג יעו"ש.

לח) שם. בהגס. מי שחוא בעל ברית וכו' ונחן בשבת שלפני חהונתו שקורין שפי"ן האלי"ן מותר לסתפר בעי"ש ובפרט אחר ליג לעומר. דג"מ. שעי"ה או"י ז' ומיכו כבר כחבנו לעיל או"י י"ג דלנוסגין עי"פ דברי האר"י ז"ל גם נחן לא יסתפר בימי הספירס יעו"ש.

לט) סעי' ג'. יש נוכגין לסתפר בר"ח אייר ושעות הוא בידם. דלא אמרו דב' ימים של ר"ח אין אבילות נוהג בהם אלא לנוסגין איסור הספורת עד ע"ה דבלא צ' ימים דר"ח משכחה ליג יוס (כמי"ס לעיל או"י י"ב) אבל לדידן דלא נכגין איסור אלא עד ליג בעומר בלבד כל ליג יוס אסור להסתפר ואפי' בר"ח. צ"י.

מ) שם. ושעות הוא בידם. מסרי"ס לונזאנו כחב דמנכג סגון הוא וגם סריק"ט כחב דכיון שטיקר הדבר הלוי במנכג במקום שכתבו כך אין מוחין בידם דאדעתא דהכי קבלוה יופה כחב. פר"ח. וגם סכנס"ג בהגב"י כחב דמנהגם כמסרי"ס לונזאנו. וכ"כ הרב פחד ילחק או"י ע' ערך עומר וסב"ד עיקרי הד"ע סי' כ"א או"י פי' יעו"ש.

מא) מנהג עכ"ק ירושת"ו למחות צמי שרואס לישא אשכ בר"ח אייר ונעח נעשס מעשס להחמיר אפי' שסיה

באר הגולה ז טור ומסמך למנהגא מקרא דשבת שבתון וכו'.

מליג בעומר ואילך אעפ"י שמוחר להסחפר בליג בעומר בעלמו ואוחן מקומות שנוגין להסחפר מליג בעומר ואילך לא יסחפרו כלל אחר פסח עד ליג בעומר ולא יכסו בעיר אחת מקלח מנהג זה ומקלח מנהג זה משום לא תגודדו וכ"ש שאין לכסיג היצר בשחוסן. (ד"ע): ד ינהגו הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת משקיעת החמה ואיקך:

סדר

כף החיים

שכיס אלמון עם אלמנה שימחינו עד יום ל"ד. פס"א ח"ג דף מ"ח ע"ב. שפ"ח או' א' וכ"כ בס' התקנות ומנהגים של ירושלים זדוני פסח או' ס"ח. ועיין לעיל או' ג'. (מב) מי שזמין להשיא בחו בע"פ ושלה הכדוניה לביח סחחן וחלטה הכלה ונחטב סדבר עד מולאי סהג הורכ ז"ד ס"י רפ"א שישא זריח אייר שחל בשבת אך לא יסחפר יט"ש והרז מסרס"ף בס' בוח הרואה דף כ"ו חלק עליו דחחן הוא כמלך ושרי יט"ש והסכים לדבריו סברכ"י או' יו"ד יט"ש זכ"ל או' ע"י זי"ע או' ע"ו. וכ"ז לנוכחן שלא לישא אלא דוקא עד ליג כדברי ס"ש"ע אבל בלח"ה יש נוסגין לישא עד ר"ח אייר כמ"ש לעיל או' י"ב יט"ש. ועיין לעיל ס"י ס"ח או' ס"ה. ולענין תספורת כבר כחצנו דהנוכג ע"פ דברי סבר"י ז"ל גם חחן לא יסחפר כל ימי הספירה.

אחר חלוה וכן מי שנוכג שלא להסחפר זריח בלח"ה יום שיפול בו ר"ח אם חל ר"ח אייר זיוס או' יסחפר זיוס ו' וכ"ש אם חל בשאר ימים שיכול להסחפר זיוס שלפניו וכ"כ מנהגי וכן סורתי סלכה למעשה. שכנס"ג בהגז"י סוף או' ה' ס"ג סוף או' י"ב. זכ"ל ח"ג מע"י ע' או' ל"ז. וסוף ע"פ מנהגם שנהגו להסחפר דוקא זיוס ר"ח אייר ולא לפניו ומליג ואילך כמ"ש בשכנס"ג הגז"י או' ו' וכמ"ש לעיל או' מ' יט"ש. (מח) במקום שאין מסחפרים מליד עד עררת ונשלמו ימי אצלוחו בלוחן סימים לא יסחפר ואם מסחפר אין מוחין בידו. דבר משס ח"א ס"י ל"ב. עיקרו סד"ע ס"י כ"א או' א' ועיין לעיל או' ע"ו.

(מט) שם. בהגס. ולא יכסו בעיר אחת מקלח מנהג זה וכו' פ"י שמקלח בני אדם לא יכסו כך ומקלח כך דהיו לא תגודדו. מ"א סק"ו. ועיין ח"א או' ו' שכתב דלא תגודדו כ"י ר"ח יט"ש.

(ן) שם. בהגס. משום לא תגודדו ר"ל לא תעשו אגודות אגודות. יבמות י"ג ע"ב. ועיין מ"א מא שהאריך בסוגיא זו ובחילוקי דינים דלא תגודדו וכבר כחצנו מזה לעיל ס"י ס"ח מא"ו ס"ה עדא"ו ס"ט קחנו משס.

(נא) שם. בהגס. וכ"ש שאין לכווג סוחר בשחוסן. דהיינו שיכסו סוחר עד ר"ח אייר כסברא ראשונה וגם מליג ואילך כסברא אחרונה. אבל מוחר לכווג איסור בשניסס כיון דמסחפק זדינא. מ"א סוף סו"מ, ח"י או' י"א. חק יוסף או' יו"ד. ר"ז או' ז' מ"ב או' י"ו. ומ"מ א"ל לעשות כן אלא יכול להפוס איזה מנהג שירצה ואין חוששין שמא מנהג מקום סזס אינו כן כיון שאזילות אינה אלא מנהג בעלמא אין להחמיר בספיקא אבל אם ידוע לו מנהג המקום אין לשנות. ר"ז סס. מ"ב סס.

(בן) סע"י ד'. נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה וכו' בעור כחז משקיעת החמה עד שחרית משום הלמודי ר"ע שמתו סמוך לשקיעת החמה ונקברו אחר שקיעת החמה וכו' סעס זעלים ממלאכה. ועוד שאלו סופרים בעומר אחר שקיעת החמה וכתיב שבע שבתות מלשון שבות ולשון שמיטה שבע שבתות וכו' מה שנה השמיטה אסור במלאכה אף זמן ספירה בעומר דסיינו לאחר שקיעת אסור במלאכה עכ"ד. וכחז סע"ז סק"ג דלפי טעם זה נראה דלאחר שספר מוחר במלאכה ח"קף. מיכו הא"ר או' י"ב כחז דבעור ורד"א משמע דאסור עד שחרית גם לעעס זה יט"ש. וכ"כ סמאמ"ר או' ח' כ"ס או' ג' אמנס סר"ז או' ע' כחז כדברי סע"ז. וכ"כ קיצור ש"ע ס"י ק"ך או' יו"ד. מ"ב או' י"ט. אלא שכתב סס סר"ז ואוחס הכשים שאינס סופרים אפשר שיש לשבות לסן ממלאכה כל הלילה. ועיין עוד בל"ו שח"ז.

(גן) שם. נהגו הנשים וכו' וה"ס אנשים. כנס"ג בהגס"ט ע"ש או' ד' א"ר או' י"א. פרי"ח. חק יוסף או' י"א מאמ"ר

(מג) אלמון שרוא לישא אלמנה ולא קיים מצוה פו"ר ואירע יום ל"ד בשבת סחירו רבני ירושלים לישא זיוס ליג שסוא זיוס ששי ורצה לישא זילול ששי ולא הניחו לו משום דאין נוסגין לעשות קידושין זלילה. פס"א ח"ד דף כ"ב ע"ב יט"ש. והז"ד בס' התקנות סס או' ס"ט ועיין לעיל ס"י ר"פ או' ח'.

(מד) שם. בהגס. מיכו כסרבת מקומות נוסגין להסחפר עד ר"ח וכו' סעטס דלכ"ע נוסגין איסור ליג יום וא"כ כסמסחפרין עד ר"ח אייר ור"ח זכ"ל כשארנו ליג יום עד עררת ואעפ"י שסמסחפרין זיוס ליג וא"כ חסר יום א' מימ הא קיל מקלח סיוס ככולו וכיון שנהגו איסור במקלחו דיו וא"כ אסור להסחפר אפ"י זריח סיון עד עררת. ז"ח. אבל במדינס זו נכסו לישא ולהסחפר זג' ימי הגבלה. ולכן כ"ל דלא ישאו ויסחפרו זריח אייר ובראשון של ימי הגבלה אמרינן מקלח סיוס ככולו וכ"מ בזמסר"ל יט"ש. מ"א סק"ס ח"י או' ע' חק יוסף או' ע' ר"ז או' ו' ח"א כלל קל"א או' י"א מ"ב או' ע"ו. ועיין עוד לעיל או' י"ב וא"ו כ"כ בענין סמנהגים יט"ש.

(מה) שם. בהגס נוסגין להסחפר עד ר"ח אייר. ועד זכ"ל וגם מוחרים לישא אשה דתספורת ונשואין סכל דבר אחר. חק יוסף או' ח' וכ"כ סע"ש או' א' וכ"כ ספר"ח וכ"כ לעיל או' י"ב. וה"ד לנוכחן להסחפר עד ר"ח אייר ומר"ח אייר עד שזעוה אין מסחפרין אמרינן ס"ה לנשואין וכן לנוכחן איסור מפסח עד ליג או' ל"ד אבל לנוכחן להקל בתספורת זכ"ל ימי סספירה לא אמרינן ס"ה לנשואין דנשואין חומרה וכמ"ש לעיל או' ז' יט"ש. וכ"כ ז"ד ס"י רע"ט.

(מו) שם. בהגס נוסגין להסחפר עד ר"ח אייר. ויש מקומות שנוכחן להקל רק זריח אייר וזל"ג בעומר וזריח סיון עד שזעוה. מ"ב או' ע"ו.

(מז) מי שנהג שלא להסחפר זריח כשחל זיוס ו' משום לואח ר"י סחסיד ז"ל יכול להסחפר זיוס שלפניו

תצ"ד סדר תפלת חג השבועות. ובו ג' סעיפים:

באר הגולה
א ל' הטור.

א א ביום נ' לספירת העומר הוא חג שבועות וסדר התפלה כמו בייט של פסח אלא שאומרים

כף החיים

מאמר שס. נכ"ש שס. ר"ז שס. קולור ש"ע שס. מ"ב או ח"י. אמנם ח"י או י"ב כחז על דברי כנס"ג סני' דלא ראינו מהרים זכר אף הנשים וכ"כ ז"ר ס' רע"א על דברי כנס"ג סני' דאינו נראה שחרי גם הנשים עוסקות במלאכת הספירה ואריגה וכמה מלאכות וע"כ כחז דלא י"ט חיוז כלל זכר ומי שנסג לעשות זכר זה נסג ומי שלא נסג לא נהג וסו"ס דאפי' שכתבו סחם ונהנו הנשים לא כל הנשים קאמר אלא מקלחן אוחן שנהגו נסגו ונכנסים שלא נסגו לא נהגו ואין למחות באוחן שלא נסגו ליבעל יעו"ש. והצ"ד השו"ג או י"ז יעו"ש.

ובענין הקזח אם מותר צערב יו"ט ע"ש סעי' יו"ד בהגה ובדבריו לשם צס"ד.

ו) שם. הוא חג שבועות. ואיחא צוהר פי' אמור דל"ח ע"א חסודי קדמאי לא סוו ניימו צהאי ליליא וכו' לעאן באורייתא ואמרי נתיי לאחסנא ירוחא קדישא לן ולצנן צחרין עלמין וכו' יעו"ש. ובסקדמח צוהר ח"א דף ח' ע"א כחז דכלהו דמתקנין תקוהא צהאי ליליא וחדאן צס כלכו יסון רשימין וכחיבין צספרא דדכרניא וקצ"ה מצרך לון צצבעין צרכאן יעטרין דעלמא עלאה יעו"ש. וכ"כ צשטר הכו"י דף פ"ט ע"א שצריך האדם שלא ישן בלילה הזאת כלל ולהיות כל הלילה נעורים ועוסקים בחורש כנז' באורך צס"ק ספר צוהר פי' צראשית ופי' אמור. ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפי' רגע אחד ויחיה עוסק בחורש כל הלילה מוצטח לו שישלים שגחו ולא יארע לו שום נזק צשנה הסיא וכו' ולא עוד אלא שסורחא חיי האדם צשנה הסיא חלויה צבעין זה כ"א לא ישן כלל ודאי שלא ימוה צשנה הסיא ודי צזה ולכן פשט סמנהג הזה צישראל לעסוק בחורש כל ליל חג השבועות יעו"ש. וכ"כ צפע"ח שער כ"ג פ"א. וכ"כ מ"א סק"א וכבר נהגו רוב סחלמדיס לעשות כן. וכ"כ ח"י או ח' פר"ח. א"ר או' ג' חק יוסף או' ג' צרכ"י או' ח' מאמר או' ח' ד"ח או' צ' ר"ז או' ג' והטעם כחז מ"א שס ע"פ ספשט לפי שישראל היו ישינס כל הלילה וסולך הקצ"ה להעיר אותם כדאיחא צמדדש (פרקי ר"א פי' מ"א) לכן אנו צריכין לחקן זה עכ"ל. ועיין מ"ש על מדדש זה צס"ק עדוה ציעקב דרוש ח' לשצה כלס יעו"ש.

ז) וסדר הלימוד לליל שבועות כתוב שס צס"ק הוצ"ק דאיסי אתחקנה למלעי באורייתא מחורס לנביאים ומנביאים לכחצוים וצמדדשות דקראי וברזי דחכמהא צגין דאלין אינין חיקון דילס והכשועסא יעו"ש. וכ"כ צשטר הכו"י שס וז"ל וכו' סדר הלימוד של סמקרא ששעסוק צו בלילה הזה כדי לסמשיך הכחר סני' סחחיל מפי צראשית וחקרא פי' צראשית עד אלה חולדות השמים וסארץ צסצראס וכו' ואחי"ב חדלג וחקרא ג' פסוקים האחרונים של צראשית. ומשס ואילך חקרא ג' פסוקים הראשונים וגי' אחרונים מכל פרשס ופרשס משאר פרשיות ואס נזדמנש פרשס קטנש של ד' או של ח' פסוקים סן צסחחלח אחש פרשס סן צסופס חקראנש כולש. וכשחגיג לפי יחרו אז חקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג וחקרא מן צחדש ססלישי לצאה צני ישראל עד סוף פי' יחרו. וכשחגיג לפי משפטס חקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג וחקרא מן ואל משס אמר עלס אל ס' וכו' עד חסלוס הפרשס. וצפי' פנחס חקרא וצוים צסכוריס וכו' וכשחגיג לפי ואחחנן חקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג וחקרא עשרת הדברות סשניות שסס מן ויקרא משס אל כל ישראל עד סוים פרשס ישראל שהוה עד וצשערין ומשס חדלג וחקרא ג' פסוקים האחרונים. וכשחגיג לפי ראה חקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג וחקרא מן צשעס שבועות חספר לך עד סוף ספי' וכשחסיים לקרוח כל הפרשיות על ססדר

ד) שם שלא לעשות מלאכה וכו' והיינו במלאכה גמורה וארוכה. כ"כ האחרונים.

ה) שם. מפסח ועד עזרה וכו' ואע"ג דמשעס תלמידיו ר"ע אין לנהוג כן אלא עד ל"ג שאז פסקו מלמות כדון חספורח מ"מ מטעס שני משוס ספירה אסור עד עזרה וכ"כ מהרש"ל וכנס"ג וספר"ח וכן סמנהג. שו"ג או' ח"י. וזן ביותר צריך להסור לעבול לקרוי צימוי סעומר כ"כ צס' סמדוח למסרין ערך ספירת סעומר או' צ' יפ"ל ח"ב או' ח' ועיין לעיל ס' ע"ו או' כ"א.

א) סעי' א. צוים חמשוס לספירה סעומר וכו' מאחרון לסחחיל ערביה צכניסח שבועות כדי שיסו ומי סספירה חמימות. ע"ז ריש ספי' ח"י או' ח'. וכ"כ קלח מאחרונים. אמנם ססלי"ח דף קע"ט ע"ב כחז דל"ז לחזר רק צקידות אצל מה סחחפללוס מצעיו אינו כלוס דכ"א ר' אושעיא לני של מ"ש צשצה אע"ג דעדיון שצה גמור הוא יעו"ש. וע"כ מי שא"ח לו לחזר צחפלה מ"מ לא יקדש עד הלילה כמ"ס צאו' שח"י.

ב) בר"ק ח' של חג השבועות ממחיטין לקדש עד הלילה ממש שאס יקדש קודס הלילה יחסר מיום מ"ט לספירה וכחצו שצע שצחוח חמימות סחיינה. משלח צנימין צסוף סס' צכנסוח ח"ח ס' ז' סכנס"ג צכנס"ט או' ח' עו"ש או' ח' מ"א סק"א. פר"ח. א"ר או' ג' חק יוסף או' ח' שו"ג או' ח' ר"ז או' צ'.

ג) שם. צוים חמשוס לספירה סעומר וכו' וכחז סריב"ש ס' ל"ז שלא חלה הכחצו חג שבועות צוים מחן חורכ אלא ליום חמשוס לעומר ואין סכרח שיסוס צוים שנהגס צו סחורה לא פחות ולא יוחר אלא שעתס לפי סצבונינו שניסן מלא ואייר חסר יב"א כן לעולס שחמשוס כלוים צשעס צסיון ולא אנו מזכירין צחפלה זמן מ"ה יעו"ש. פר"ח. ח"י או' ח' חק יוסף או' ג' ר"ז או' ח'.

ד) שם. הוא חג השבועות. א"ר עוביסו צרבי אליעזר חזרתי על כל עניני סמועדות ולא מלאחי חג שבועות סנקרא עזרה וצבוטיו קראו צכ"מ עזרה לחג השבועות וכ"א לשון חרגוס דאמר אגקלוס סגר צעלרסכון. פסוקתא צזמרתו פי' פנחס. צרכ"י או' ח'.

ה) שם. הוא חג שבועות. ובענין כוונה סצבולה על ערב יו"ט צבר כחצנו לעיל ס' חס"ח או' ק"א יעו"ש.

באר הגולה
ב זיינדיגן לעיל ריש
סימן תפ"ח ג ב"ז

שאוברים את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו בגומרים ההלל ומוציאין גשני ספרים
וקורים

כף החיים

הסדר הקרא כל נבוא ונבוא וכל כחוב וכחוב מן הכחובים
ט"ד הגז' ג' פסוקים ראשונים וגי' אחרונים שכל אי ואי
מהם עד שחיים כל כח' ספרים. והפסוקים של מגלה
איכה הקראם בלחם מפני שהוא יו"ט. ומגלה רוח הקראכה
כולה. ובסעיף אל יחזקאל הקרא הפטרה יום אי של שבועות
כולה שיהא מן ויחי בשלושים שנה וכו' עד חלומה. וחלג
אל פסוק וחשאי רוח וכו' ומשם חלג אל ג' פסוקים
האחרונים שבו. ובסעיף אל חזקיהו הקרא ג' פסוקים
ראשונים שבו וחלג אל פי וכו' בהיכל קדשו וכו' הפלס
לחזקיהו וכו' עד סוף חזקיהו כי זאת היא הפטרה יום ב'
דשבועות וזו הסדר המוכרח בענין המקרא. ואח"כ בשאר
הילים בסודות הסודים וכו' הזכיר כפי השגה שכלל. ובסעיף
אשמורה הבוקר מעט קודם ע"ש"ם צעה שמחירין פני
הרקיע במזרח אשר אז נקרא אולה השחר כנודע אז לריך
שחטבול במקוה וכוון אל מקוה העליון שהוא כהר עליון
דז"א הנמשך לו בלילה הזה והוא נקרא שער החמשים כמ"ש
ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' (ויש לעמוד ד"פ
ויכוון בראשונה יו"ד ס"י דשם ע"ב ובשנייה יו"ד ס"י דשם
ס"ג ובג' מילוי דע"ב וכו' מילוי דס"ג שעולין ג' מקוה אל
חסיר ב' כוללים כמ"ש בסידור הרש"ם ז"ל) ועי"כ אנו מקבלים
חוספה קדושה מבחי' הכהר הזה יעו"ש. וכ"כ בפע"ח שם.
אלא שכח שם צ"ש ע"ה ואחר כל הסדר נוכחים החברים
לקרות אדרא רבא יעו"ש. ומנהג לקרות אחר סדר הגז'
במדרש יתרו בענין מהן תורה ואח"כ אדרא רבא והוא ע"פ
מ"ש לעיל צ"ש הזכיר מהורה לנבואים וכו' ובמדרשות דקראי
וברזי דחכמה דאדרא רבא הוא רזי דחכמה. ויש נוסגין
לומר אחרי סדר המקרא הגז' חר"ג מלוא ואח"כ המדרש
וכו' ובאמורה חר"ג מלוא יכוון לקיים מלוא חר"ג מלוא
בדיבור שהוא אי מגי' בחי' שגריך לקיים המלוא במחשבה
ודיבור ומעשה והם כנגד נפש רוח נשמה שעי' המעשה
נחקן בחי' הנפש ועיי' דיבור נחקן בחי' הרוח ועיי' המחשבה
נחקן בחי' הנשמה כנודע.

ועוד דע רכל מלוא כלול מכל החרי"ג מלוא כמ"ש הרש"ם
בסוף הקד' רחובות סנהר יעו"ש וא"כ בשמקיים אדם
איזה מלוא י"ל בלשם יחוד וכו' הרינו בא לקיים מלוא
פלוגיה וכל חר"ג מלוא הכלולוס צ"ב.

ה) והמעם לג' פסוקים שקורין מכל פי' בליל חג שבועות
לפי שצ"ש בעט שבועות עיי' ספירת העומר
נחקנין ז' ספירות חצ"ד חתים דהיינו צ"ש ראשון נחקן
בחי' חכמה ובצ"ש שני צ"ש ובצ"ש ג' חסדים דע"ה ובצ"ש
ד' גבורות דע"ה ובצ"ש ה' חסד ובצ"ש ו' גבורה ובצ"ש
ז' הפארת ומלכות. ונשאר בחי' הכהר ונלח סוד יסוד וזה
נחקנים בליל שבועות עיי' לימוד החניך וכ"ז בחי' אחרונים
ובחי' הפנים נחקנים עיי' הפילות שחרית ומוסף. וכ"ז בחי'
הפנימיות ובחי' החילוניות נחקנים עיי' שתי הלחם בצעודה
כמבואר כ"ז צ"ש נכ"ש דף כ"ט ע"א יעו"ש. וכ"מ למי
שא"ל לו לכוונת נעור כל הלילה מאיזה סיבה לפחות ילמוד
החניך כדי להשלים החיקון. ולפי"ז גם הנשים הנוסגות לספור

העומר כמ"ש לעיל ס"י חפ"ט אי ט' יעו"ש וכוון ללמוד
החניך ג"כ כיון שהוא השלים החיקון של ספירת העומר
כנ"ז אבל אם אינם סיפרות העומר א"ל ללמוד החניך אלא
ילמדו דבר אחר. ועיין לעיל ס"י אי ט' ע"ג.

ז) וכתב השל"ם צ"מ' שבועות דף ק"פ כי מנהג אי'
לקרות מקרא ומשנה וכו' והביא שם מעשה
נורא שהיה בזה בליל שבועות למרן ז"ל ומת"ש אלקב"ץ ז"ל
שנגלה לסם אור השכינה ודבר עמם יעו"ש. מיכה הגאון
חיד"א צ"ס' לצ דוד פרק ל"א כחצ צ"ש הרב טור ברכת שאין
נכון ללמוד משנה בליל שבועות וכן נחפשו מנהג צ"מ' ירושתי'
וחברון יעו"ש. ובספרו לדוד אמה בקי' תורה השלמים
ס"י ג"א כחצ כי גם בעט"ק לפת ח"ו נסגו כן מעה שנהגו
כן בירושתי' וחברון ח"ו יעו"ש. וכ"מ מדברי הזוכר והארי'
ז"ל שכתבו לעיל שא"ל ללמוד משנה בלילה הזאת. וכ"כ בן
א"ח פי' במדבר אי' ד' ומ"מ נראה מי שדרכו ללמוד משניות
על השלחן כדי ללמוד ד"ה בתוך הסעודה אין לבטל משום
זה כי יש לסמוך על המחירים.

י) אור שני של חג השבועות ישחלל ג"כ לקבוע עה לחורה
וכבר ידוע ממעשה שאירע למרן הק' ז"ל (כמ"ש
בא"י הקודם) שעשו לימוד גם בליל שני. כף אחת ס"י כ"ב
אי' ט' וכ"כ בן א"ח פי' במדבר אי' ז' דליל שני של שבועות
בחול' ילמוד החניך המסודר בליל אי' ואח"כ יישן ואם יוכל
ללמוד גם חר"ג מלוא ואדרא רבא ולכוונת נעור כל הלילה
אשריו ואשרי חלקו יעו"ש.

יא) יזהרן שלא לדבר שיחה חולין כל הלילה וכ"ש דברים
בטילים ובפרט במקום שיש אסיפה אנשים שדרכו של
ילס"ר לכשולס לדבר דברי חול ומדבר לדבר יבואו ח"ו לדברים
אסורים או לדברי שחוק וק"ר כי גדולה קדושת זה הלילה
וסלימוד טובה פרו למעלה ועי"כ לריך לכוונת זך ונקי בלי
העריבה דברים אחרים וגם יסיה בחשק גדול ובשמחה רבה
והתלהבות סלצ כדי שיעשה יותר פרו למעלה ויגדל שכרו
וכאשר האריכו האחרונים בזה ויעו"ש בדבריהם.

יב) ובענין ברה"ט מי שניעור כל הלילה כבר כתבנו לעיל
ס"י מ"ז אי' כ"ז קחנו משם. ובענין ברה"ט
כתבנו לעיל ס"י מ"ו אי' מ"ט יעו"ש. ואחר עמוד השחר יזהר
שלא יאמר שום פסוק עד שלא יברך ברה"ט כמ"ש בקף אחת
ס"י כ"ב אי' ד' יעו"ש. ומחפליים מיד כשואיר היום אע"ג
דראוי אחר הכן מ"מ מקדימין מפני הטורה. א"ל ריש ס"י ועיין
לעיל ס"י פ"ט אי' ב' ויזהר שלא יתנמס בק"ש ועמידה כלבי
יקום וכארי לעזרה ה' כף אחת שם אי' ה'.

יג) נהגתי למנוע השמים המטה ג' ימים קודם יום שבועות
סמך למ"ש וכו' נכונים לשלושה ימים אל
הגשו אל אשה. כנ"ג צ"מ' ע"ה. וי"א דיש לעבול ג"כ ג' ימים
קודם שבועות כדי לקיים מלוא פרישה. מיסו לפי דברי הארי'
ז"ל אינו אסור הזיווג רק ליל שבועות כמ"ש לעיל ס"י ר"מ
אי' ה' ובא"י שאח"ז.

יד) ליל שבועות כתבו גורי הארי' ז"ל (וכ"כ בצעור הכוון
ריש דף פ"ט ופע"ח שער כ"ג פ"א וס"פ סוף פי'
פנחס)

וקורים בראשון יחמשה ה' מבחדש השלישי עד סוף הסדר ומפטיר קורא בשני וביום הבכורים

באר הגולה
לפיכא סדר משנה
מגילה כ"ה ה' כר"ו
ע"ל

בף החיים

בנגינות קטנות ולא חרלח וכו' בנגינות גדולות לעשותם פסוק
א' כי לא מלינו פסוק בחורה מבי חיבות וגם באנכי וגוי יש
נגינה גדולה יעו"ש. ובס' אור חורס כחב סיחוד קורח
התחחון ובצבור קורח העליון וכ"כ בע"י בירושלמי פי' דשקלים
יעו"ש. מ"א ריש הס' וכ"כ סר"ז. וכ"כ בשע"א שער
ח' או כ"ט דצבור קורח בטעם העליון. וכ"כ בחשו' ב"ד
ס' ס"ב דהמנסג השפוט היום לקרות בס"ה בצבור בנגינות
הגדולות בין בעלמח בין בשבח יחרו ולקרות גם פסוק אנכי
עם נגינות גדולות כי כ"כ בכל ספריו המלאים אללנו היום
דפוס פסוק אנכי בשני מיני טעמים עכ"ל והב"ד כשי' דף
ר"ץ או' א' אות אמח או' ל"ט. ועיין עוד מ"ש זזה בשו"ת
בית יהודה ח"ב ס' כ"ז יעו"ש. אמנס המנסג השפוט היום
כמ"ש אור חורה וצ"ד ושאר האחרונים.

בא) מה שנוכחים בקלח קהלות בחג השבועות שקורין הקבל
עשרה הדברות כשמגיע החזן בפי' וידבר אליהם
ואח"כ חזר וקורא השי"ך אין לבטל מנסגם דבחג השבועות
ליכא חרעומה המינים שהכל יודעים מה שקורין עשרה הדברות
באותו היום משום שזאוחו היום שמעו עשרה הדברות מפי
הקב"ה ולפי' בשאר שבחות שהנס כשקורין עשרה הדברות
בפי' יחרו יש לבטל מנסג לאומרם בצבור. ש"ח בית יעקב ס' י
קב"ה. והב"ד י"א בס"י זס בהג"ט ובס"י א' בהג"ט וכחב
עליו סס דכפי טעמו אדרבא יחרו יש לחוש לחרעומה המינים
שיאמרו שאין שאר החורה אמח שאין קורין כ"א החורה
ששמעו היום מפי הקב"ה אבל כפי מ"ש הד"ש בס"י רע"ו אפי'
בשאר שבחות שהנס כגון בפי' יחרו ובפי' ואחחנן אין לבטל
מנסגם יעו"ש. ועיין בדבריו לשם או' ל"ב.

בב) וכתב סט"ז סק"א מה שנסגים במדינות אלו לקרות
פסוק ראשון ואח"כ מתחילין אקדמות יש לחמס
הרבה היאך רשאים להפסיק וכו' ושמתחי מקרוב שהנסגו
רבים מוזהקים לשורר אקדמות קודם שיתחיל הסכן לברך על
קריאת החורה וכן ראוי לנסוג בכל הקהלות וגם בלי"ב פהגס
שאומרים ביום ב' אחר פסוק א' של הפערה ראוי לנהוג בן
אלא שאין הפערה חמירא כיכ כמו קריאת החורה עכ"ל
אכן בהש"י שעי"א חל"ח ס' י"ד האריך לקיים מנסג זה שג
ראשונים שהוא מנסג ותיקים וש"אין כח ציד שום ארס לשנות
המנסג הזה ויש לו על מה שוסמוך יעו"ש"ב. ח"י או' ג' א"ר
או' ה' אמנס חק יוסף או' ד' כחב להשיג על דברי השעי"א הנז'
והסכים לדברי סט"ז יעו"ש. וכ"כ המס"ז או' א' דכסרבה
מקומות נוסגים כמ"ש סט"ז יעו"ש. והר"ז או' ז' כחב דסנוכגים
לשורר אחר שקראו פסוק א' אין למחות בידם אבל במקום
שאין מנסג יחרו טוב לשורר קודם שיתחיל הסכן לברך וכן
בלי"ב פהגס ביום ב' טוב לומר קודם שיתחיל המפטיר לברך
לפני הפערה וכחב וכן נהגו עכשוו בהרבה מקומות יעו"ש.

בג) שם מבחדש השלישי וכו' אס דילג מהקריאה קלח בחחלה
או באמצע וקרא משם והלאה א"ל לחזור ולקרות
הפסוק שדולג. ש"ך דף ר"ץ או' ג' ועיין לעיל ס' קל"ז סעי'
ג' ובדבריו לשם או' י"ד.

פנחס) שאסור ציווג אס לא בלול טבילה. וליל יו"ט שני של
שבועות ראיתי בחשו' ב"י למסר"ד ישראל שלמס לינוו שדעחו
נעה לסחור והרלס דבריו לפני מסר"ס זכוחו והסכים עמו
לסחור אף לפי דרך האמח ונחן טעם לשבח בחשו' הרמחם
כ"ג. ברכ"י או' ט' מיכו בס"י חרס"ח כחב סברכ"י או' ו'
בסס חרמ"ז דלצני חו"ל אסור הציווג גם בליל ש"ח חו"ל
בסס חרמ"ז אס למדח טעם יוס ב' של גליוח דדברי הרמ"ק
השכיל הטעם ועוד הציווג הוא להוריד נשמה ובני חו"ל לא
יוכלו להורידה אלא דרך נוגה וס"א מקבלת אור ח' עלרה
בש"ח עכ"ל וא"כ לפי הטעמים הנז' אין הפרש דבכל יו"ט
שאסור הציווג ה"ה צו"ט ב' לבני חו"ל וא"כ מ"ש מהר"ש
לינוו שהסכים עמו חרמ"ז להחיר בליל ב' דשבועות נראה
דזו סיחס לכאורה וכ"כ מדברי שער ככו" ופעי"ח סס דלצני
חו"ל גם בליל ב' אסור והוא מדכחבו הטעם דאסור הציווג
בליל שבועות משום דעדיין לא נגמר החיקון עד לאחר הפלח
מוסף יעו"ש. וא"כ ה"ה לבני חו"ל לא נגמר חיקונם עד
לאחר הפלח מוסף היום שני כנודע ואינו חפץ לבאר עוד
דברי הרב זזה ובחל"ס כחב כחצנו לעיל בס"י ר"מ או' ב'
דאין זה כ"א למחחסד עם קונו ואינו בא לירי הרסור
אלל למי שילרו חוקפו ובא לירי הרסור שרי ואפי' בליל
ראשון יעו"ש.

טו) שם וסדר הפלח כמו צו"ט של פסח וכו' עיין
לעיל ס' הפ"ח סעי' א'.

טז) שם זמן מחר חורחני. עיין לעיל או' ג'.

טז) שם ומזילאין שני ספרים. עיין ס' קל"ד או' י"א
מה ש"ל בעה הולאח ס"ח ביום שבועות.

ח"י) שם מבחדש השלישי וכו' אמרו בפסיקתא והובא
בילקוט ס' יחרו ע"פ וישלח משס וכו' בחדש
השלישי וכו' חו"ל אמר הקב"ה לישראל בני היו קורין אה
ספי הזאה בכל שנה ושנה ואני מענה עליכם כאלו אחס
עומדים לפני ס"ס ומקבלים אה החורה שנאמר ביום הזה
באו מדבר סני אימחי בחדש הג' יעו"ש. ר"ח או' ב'.

י"א) הנותן ס"ח חדש לביה"כ בעלמח כאלו הקריב מנחה
חדשה לה' בזמנס. עוללות אפרים ס' ק"ס, ברכ"י
או' י"ב. שעי"א או' ו' ומיסו עיקר המזוס לריך לקנות מסיפר
אומן ובקי ויר"ש ומוגה כמה פעמים דאי לא"ה בא להקן
ונמלא מקלקל וכמ"ש בס"ק קול יעקב על ה"ל סה"מ ס' ל"ב
או' קט"ו יעו"ש. ועוד עיין מזה בס"ק חקי חיים דרום
א' לס"ח יעו"ש.

ד) שם מבחדש השלישי וכו' כחב המ"ב ס' ו' בשבועות
קורין בטעם העליון שיש בעשרה הדברות ובשבח
פ' יחרו קורין בטעם החחחון ואז סוי לא חרלח סוף פסיק
וקורא חר"י בקמץ וס"ה שאר סופי פסוקים או אחנחחא
ובשקורח בטעם העליון אז קורא לא חרלח חר"י בשפח
יעו"ש. ובחזקוני פ' יחרו כחב שבעלמח ש"ח דוגמח מ"ח
ומחרגמון הדברות קורין כל דבור לא יה"ה לך ודבור זכור
בנגינות גדולות לעשות מכל א' פסוק א' ודברות לא חרלח
בנגינות קטנות אבל בשבח יחרו קורין לא יס"ה לך וזכור

אם עשה הפסקות קרות ולא גמר הפרשה כולם עם
המשלים **(פב)**

שקורא אותה בלחש עם המפטיר קורא מעומד מפני כבודו עכ"ל. וכ"כ מ"ב או"י ד'.

(ז) וכתב שם הש"ץ דבעת קריאת הס"ת יסו אזני כל העם אל הס"ת באימה ויזרח מעין דוגמא מעמד הר סיני ואף כי לפי דברי הרב ז"ל אין לעמוד בעת קריאת ס"ת יש לעמוד כיום בעת קריאת עשרת הדברות מעין דוגמא קבלתם בסיני והכי נהג מורי ז"ל וקבל עדתו עכ"ל ומיחו לא ראויו נוסגין כן לעמוד בעת קריאת העשר דברות ואפשר לחה עטם למסג משום כי יותר ויכ"כ ישוב הדעה לאדם כשיושב מעומד כדי להבין.

(ח) ונוהגין בכל המקומות לומר במוסף אחר חזרת הספלה אזירות העשויות על מנון המלוח וכל מקום ומקום לפי מנהגו. טור.

(ט) מנהגין של ישראל ללמוד ביום שבעות אזירות אשר יסד מהר"ם בן גבירול או אזירות הרב יצחק בר ראינן וכיוצא וכבר ידוע שכל אלו אזירות לא סלקו שפיר לדעת הרמב"ם ולכן טוב וישר ללמוד בהרי"ג מלוח לדעת הרמב"ם. ומס נעים ללמוד איזה מלוח שהם מהרי"ג לדעת הרמב"ם. ברכ"י או"י ד'.

(יג) מה טוב לעסוק בפי שחי הלחם ביום א' דשבעות והוא בפי אמור מפי' וספרתם לכם וכו' עד פסוק וקראתם. ויאמר אח"כ רבון וכו' הגטוח יש נוהלין פה"ע או"י ו' ונכון ללמוד ביום א' בדברי כימים א' סו"י כ"ח וסו"י כ"ט דדבר בעתו מכ טוב. בן א"ח פ' במדבר או"י ו' ועיין לעיל סו"י הכ"ט או"י ו'.

(יד) נכון ללמוד הסלטים ביום חג שבעות כי דוד העיה יתסה מנחתו ביום הזה (כדליתא בירוש' פ"ב דבולס ופ"ב דחגיגה) והיום הקדוש יומא דסלולא דיליה עוד ועלם לרצון ביוחר אמירת הסלוותיו. מו"ב או"י רכ"ו. ויזכר לדג לשון מחילס וסליחה של עונות ופשיעים האמור בצקשיות המחוקקים לאומרתם קודם הסלים ואחר חכלים כי וי"ט הוא. בן א"ח שס. וגם יזכר שלא לומר וזכר ונחיה שבעים שנס ואם בגבורות שמונים שנס וכו' כי יש חיים יותר אלא ויאמר סחס וזכר ונחיה אורך ימים ושנות חיים בחורס ובמליות ובמעטו וכו'.

(לח) אי צר הכי הוא ישחדל לחדש איזה חידוש בחורס וכואו סו"י טוב להחיל לחדש ביום מתיח לכל השנה ואי לא ניסה באלה ישחדל לידע חידוש בחורס אשר לא ידעו מקודם. כף אחת סו"י כ"ב או"י ח'.

(לו) הרמ"ק ז"ל כתב דביום שבעות סיס עוסק בחכמה האמת וסיה רואה סו"י יפס במשנתו. כף אחת שס או"י י"א. ואם לא יש לו יד בחכמה סקבלס ילמוד האדרס רבא או זוכר.

(לז) גם ביום שני ויאמץ בחורס דלדעה ר' יוסי (שבת פ"ו ע"ב) ביום ז' בסיון נחנס חורס וכבר ידוע מ"ש הרמ"ע ז"ל. כף אחת שס או"י יו"ד.

(לח) אין להשתנות ביום שבעות אפי העניה חלוס. דרשות מהר"ל בסי' ימים נוראים. שכנס"ג בנסה"ע או"י ח"י או"י ח' וכחז שס ח"י כסא מר צריס דרבינא (פסחים ס"ח ע"ב) דיתבי בהעניה כולי שחא היינו בהעניה חלוס לצד מערב יוסיכ ופורים ושבעות משום דאי לאו סאי יומא וכו' וכ"כ סב"י סו"י רפ"ח וכן הסכמת סמ"א סו"י חר"ד סק"א ודלא

כמשלים וקודם גומרה ברך ברכה אחרונה ואמר קדים אפי' שדילג קריאת העשר דברות א"ל לחזור ולקרות מה שדילג מיהו אם נזכרו קודם שאמר קדים הנכון שיטלס עולה ויקרא שארית ספי' לידון דכהגין להוסיף על העולים בשבת ויו"ט. ש"ץ שס או"י ד' לד"א בחוסי"ם סו"י י"א או"י א' אוח אמח או"י ק"א שט"א שער ח' או"י כ"ע. ואעפי כן יש לקורא לקרות בקול רס ממקום שפסק עד סוף סדרס בלא ברכה. ואם רוצא לקרות עוד אחד ויקרא בצרכותיה ויאמר קדים אין מוניחין אותה. שט"א שס. ועיין לעיל סו"י קל"ז או"י ע"ו.

(כה) ואם במקום בחורס השלישי טעה וקרא בפי' כל הבכור אם נזכר בעודו קורא או אפי' קודם שבירך המשלים ברכה אחרונה לריך לגלול הס"ת ולקרות פי' בחדש השלישי מיהו א"ל לעלות בה ס' עולים מחדש אלא מנין העולים טעלו בפי' כל הבכור מלערפין להשלים המנין. ואם לא נזכר עד לאחר שגמר המשלים ויירך ברכה אחרונה עלתס לסס הקריאה. ובחיל יש לה חסלומין לפי' בחדש השלישי שיקראתס ביום שני במקום כל הבכור. ש"ץ שס או"י ט' דל"א שס או"י ס' או"י אמח או"י ק"ה. וה"ה נמי אם במקום מהן חורה טעה וקרא בפי' שור או כשב או בפי' אם כסף או בפי' פסל לך שאם כבר גמר המשלים ויירך שא"ל לחזור ולקרות פי' מהן חורה. ש"ץ שס לד"א שס או"י ו' אוח אמח שס. וכן סדין ביום שני אם במקום כל הבכור קדם פי' מהן חורה או שור או כשב שאם כבר גמר המשלים ויירך יאל ואם נזכר קודם לריך לגלול הס"ת ולקרות כל הבכור. ואולם אם טעה ביום שני וקרא בפי' אם כסף או פסל לך אפי' נזכר בעודו קורא לא יגלול הס"ת אלא יגמור קריאתו שס. ש"ץ שס או"י יו"ד. לד"א שס או"י ז' אוח אמח שס. מיהו השט"א שס או"י ל"ב כתב דבכל זה אפי' אם אמר קדים לריך לחזור ולקרות עוד אחד ולקרות עמו פרשה אותה ביום יעו"ם.

(כו) שם. ומפטיר קורא בשני וכו' כבר נכתב לעיל סו"י הפ"ח סע"י ג' לגבי פסח וס"ס לשבעות כיכ האחרונים.

(כז) שם. ומפטיר במרכבס דיוחקאל וכו' הטעם שכתוב בזוכר חדש דביום שבעות ראה יחוקאל המרכבס. מהרי"י לינגו בכו"י. אבל דברי הזוכר אינם מובנים דכתיב ברביעי וכו' ברכ"י או"י ג' אמנס בספרו מחבר"י או"י ג' כתב ליישב זה ע"פ מה שמלא בהגטוח הרמ"ז על דברי הזוכר סנו"י יעו"ם. ומיהו עוד י"ל הטעם דמפטירין במרכבס דיוחקאל לפי שכחוב בה מראות השכינה ואתו סיוס ראו ישראל ג"כ מראות השכינה במעמד הר סיני וא"כ סו"ל מענינא דיומא.

(כח) שם. ומפטיר במרכבס וכו' ונסגו להפטיר דוקא גדול וחכם וסמך לדבר אין דורשין במעשה מרכבס אלא א"כ הוא חכם ומבין מדעתו. ח"י או"י ס' חק יוסף או"י ו' וכ"כ הר"ז או"י ס' דנוהגין במקלס מקומות שגדול וחכם קורא זאת הפערה וסמך לדבר וכו' וכ"כ מ"ב או"י ד' וכ"כ הש"ץ דף ר"ץ או"י י"ג דראוי להיות המפטיר גדול וחכם ולא ע"י קטנים ותעלולים.

(כט) שם. ומפטיר במרכבס וכו' ויאמרנה בעמודס. שליס דף ק"פ ע"ב א"ר או"י ו' וכ"כ בספרו א"ז. ח"י שס. חק יוסף שס. ש"ץ שס. וכ"כ הר"ז או"י ו' דים נוהגין לאומרת מעומד ולא המפטיר בלבד שהוא לריך לעמוד לכחלת בכל הספטרות מפני כבוד סלבור אלא אף כל מי

ומפטיר במרכבה דיוקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח: ב יביום השני קורים בפרשת כל
 הבכור עד סוף סידרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בחבוקק מן וחי בהיכל קדשו עד
 למנצה בנגינותי: ג זאסור להתענות במוצאי חג השבועות, סגס וליא תחנון מהחילת ר"ח
 סיון עד ח' זו דסינו אחר אסרו חג (הג"מ ס"ב ומנהגים) וליסגין לשטוח עשנים בשבועות צב"ס והבתיס
 זכר

באר הגולה
 וס"ז אגור בסיון
 חכ"ח בש"ח יע"ח
 וכ"כ ר' יעקב בן
 חביב בפ"ב דחגיג'
 בעין יעקב בעובדי
 דמת אלכסנדראי
 בלד.

קף החיים

מוז סעי' ג. אסור להטעות וכו' מפני כשחל עלרחה בשבת
 סיב יוס עבוח סקרצנות אחר השבת. מ"א
 סק"ג. חק יוסף או"י ולפי' משמע אבל במולאי וייט אחרון
 של פסח ושל סיכות מותר להטעות מעיקר דין וכ"כ סר"ז
 או"י י"ט אלא שכתב דאסור רק מחמת מנהג בעלמא יע"ח.
 ועיין בא"ח שאל"ה.

מוז שם. אסור להטעות וכו' אפי' צו"ס וזכו אסרו חג
 אמרס חורס עשו אסר לחג ובירוש' קירא
 לאסרו חג צנס דמועדס פ"י בן המועד. צ"י צנס האגור.
 ופ"כ צביאורי הגר"א. ולפי' משמע דבכל אסרו חג אסור
 להטעות. וכ"כ צ"ד ס"י רפ"ב דס"ס באסרו חג דפסח
 וסיכות אסור להטעות יע"ח. וכבר כחצנו עוד מזה לעיל
 סס"י חכ"ט צנס קחנו משס.

מוז שם. אסור להטעות וכו' וכ"ס שאין מספידין דהענית
 קיל מספד אס לא לחכס צפניו. חס"ו מאהכס
 פ"ה. ולענין לדוק דין עיין לעיל ס"י ה"ך או"י ח'.

מוז שם. אסור להטעות וכו' והנשים מותרות במלאכה
 באסרו חג. שסיג על המרדכי פ"ב דשבת.
 מ"א סק"ג. ומ"מ מקוס שכתבו שלא לעשות מלאכה אסור
 משום דברים המותרים וכו' תורת חיים ח"ג ס"י ח' זכ"ל
 ה' פסח ס"י חכ"ט סעי' ב'.

זן שם. כגב. ואין אומרים החנון מהחלת ר"ח סיון וכו'
 דמיד צב"י סיון א"ל לסס משס לקדשס לחורס
 כדאיתא פ"ח דשבת. מ"א סק"ד. ר"ז או"י ח'.

נא וכתב בהגמ"י סוף יוס"כ ג' ימים קודם שביעות
 אין מהעניס דס"ו ימי הגבלס משמע דבשני
 צסיון מותר להטעות אבל נהגו העולם שלא להטעות
 מטעם שכתבתי לעיל. מ"א שס. ח"י או"י ח' חק יוסף או"
 יו"ד ר"ז שס. מ"ב או"י ז'.

בן שם צנסה. עד ח' צווכו וכ"כ צנס לעיל ס"י קליא
 סעי' ז' וכ"כ הלבוש שס. וכ"כ סר"ז או"י ח'
 מיסו השכנסיג צנהגיט או"י ו' כהצ דמנהגס שלא לומר
 נפילת אפיס והחנון עד י"ג צו ויס נוהגין עד י"ד צו. ובצ"ד
 א"ר או"י י"א. וכ"כ ספר"ח. שויג או"י ח' מליח ס"י ח' או"
 מ"ד. ופ"ל ח"ב או"י ו' ועיין בחש"י זכרון יוסף ס"י ח"י שהמס
 על מנהג אשכנז האומרים חכנס צו ימי השלומין שלאחר
 עלרת וקלחס מתענין ומספידין וסביא דצרי האגורס צפ'
 אין דורשין שאין לומר צנס חכנס ושאלסורין צנספד ובהענית
 אלא שצס"י י"ט הביא מסגאון ר' שמואל מאמשטרס שהליץ
 בעד כמנהג יע"ח. ועוד עיין לעיל ס"י קליא או"י ק"ז.

גן שם צנסה. ונוהגין לשטוח עשנים וכו' יש סמך למנהג
 זס מ"מ"ש באגדס דסמן אמר לאחשורוס דמנהג
 ישראל לשטוח עשנים בעלרת. צרכ"י או"י ו' וסלבוש כהב
 זכר לשמחה מ"ח שס"ו עשנים סביב סר ס"י שנאמר

ודלא כע"ס שמפקק צוס עכ"ל וכ"כ ספר"ח צסעי' ג' דעס
 מכר"ל מכל דאמרינן צספסחיס וכו' ומשמע דמסכיס לדצרו
 יע"ח. וכ"פ סר"ז או"י ח"י. והגס דיש מפקפוקס צוס וס"ל
 דיכול להטעות עיין ח"י או"י י"ב וא"ר ס"י הקכ"ט או"י ז' מ"מ
 שב וא"ח עדיף ואין להטעות. ועיין לעיל ס"י רפ"ח סעי'
 ד' וסעי' ה' וצדצרונו לשס ודוק.

מל סעי' צ' ציוס השני קורין צפ"י כל הבכור וכו' וכשחל
 צצנה מהחילין עשר העשר. לבוס. מ"א סק"א.
 ועיין לעיל ס"י ח"ל או"י מ"א.

מוז ואם שכת צצנה ולא החיל מן עשר העשר רק
 כמעטכו צחול כך מעטכו צצנה וקרא מן כל
 הבכור וכשגמר הפ' צעולס חמיוסי עלו סשני עוליס כנסאריס
 וקראו למפרע מן עשר העשר וכן צחול ג"כ אס עעס והחיל
 סקריאה משמור אה חדס וכו' ועלכ חמיוסי וקרא למפרע
 כל הבכור אעפ"י סהיא קריאה למפרע עלכה לסס סקריאה
 ויוכל לומר קדיס. ש"ך דף ר"ך או"י ז' אוח אמח או"י ק"ג.
בא וכשחל צצנה שקורין מן עשר העשר אס סייס
 סז' צפסוק ועשית אה סחקיס סאלכ ודילג

פ' חג ססיכות אס לא אמר קדיס יעלה עולס אחר ויגמור
 ספ' ואס כבר אמר קדיס א"ל לחזור. אבל אס דילג פ' חובב
 סיוס סהיא שצעס שצעות אפי' אמר קדיס לריך לחזור
 ולקרות כל ספ' ולומר קדיס פעס אחרת. וסנכין שיעלס עולס
 אחר ולא אוחו סקרא קודס. ש"ך שס או"י ס' לדי"א צחוס"ס
 ס"י י"א או"י צ' וא"י ג' אוח אמח או"י ק"א. שעי"א שער ח' או"י ל"א.

מב ואם לא נזכרו מהדילוג עד שעלה המפטיר וקרא
 צספר צ' פ' המוספין אס לא צירך עדיין המפטיר
 צרכס אחרונס יגול ספר צ' לפ' שצעס שצעות וקרא אוחס
 ואח"כ יברך ואס כשזכרו כבר צירך המפטיר צרכס אחרונס
 אז א"ל לחזור ועלחס לסס סקריאה צמוספין ציעבד לחיוב
 קריאה חובת סיוס. ש"ך שס ודף ר"ב או"י ג' מיסו סלוח
 אמח שס כהצ דאפי' כבר צירך המפטיר צרכס אחרונס לריך
 לחזור ולקרות חובת סיוס בלא צרכס יע"ח.

מג ואם סייס ספרשס עם עולס כד' או עם סשני כשחל
 צצנה א"ל לעלות אחר לפי סהמפטיר סקורא
 צספר צ' משלס סמנין דק"ל מפטיר עילס למנין ז' ואפי' עעס
 וסייס ספ' עם חמיוסי אכתי אפשר לעלות שניס צס"י שני
 ש"ך שס או"י ו' לדי"א שס או"י ד' או אמח או"י ק"ב. ועיין לעיל
 ס"י רפ"ב ס"י ו' וצדצרונו לשס צס"ד.

מד שם ומפטיר צצבוק וכו' שמדבר צמחן חורס אלוס
 מחימן יבא וכו' רש"י מגילכ ל"א ע"א. וסלבוש
 כהצ שסוח ג"כ מעעס מרכבכ.

מוז שם וס' צסוכל קדשו וכו' וצמדיווח אלו מחחילין
 חפלס לחבוקק. מ"א סק"ב. חק יוסף או"י ח'
 ר"ז או"י י"ב.

זכר לשמחה מהן חורס וטיהגין ככ"מ לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות וכו' הטעם שהוא כמו השני
הצולין שלוקחים לביל פסח זכר לפסח זכר לחגיגה כן אובלוס מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר ולריבין להביא
עממס ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הכזורים :

כף החיים

טז) מנהג ישראל חורס הוא להכין שושנה ורדים ושאר
עשבי בשמים בחג השבועות וגם מעטרין בהם
את החורה. בלי ישכר מאמר חודש סיון מאמר ר' או' ז'
פח"ע או' וי"ד.

ס) ש"מ. בהנהגה לאכול מאכלי חלב וכו' גם נהגו לאכול דבש
וחלב בחג השבועות מפני החורה שנמשלה לדבש
וחלב כמ"ס דבש וחלב החמה לטובך. ונהגו בכל ישראל ג"כ
לשום בעוגה זפר"ן והטעם לפי שמשמה חלב. גם נהגו הנשים
לעשות בשבועות לחם ארוך ולו ארבע ראשים. ונראה לומר
כי נמלא המנהג זכר לשתי הלחם הקרב בעל"ה או אפשר
מפני מול האומים המשמש בסיון. כלבו ס"י ג"ב. ח"י או' ט'
ח"ר או' וי"ד. ובענין הזפר"ן עיין לעיל ס"י חס"ז או' פ"ב.
סא) ש"מ. בהנהגה לאכול מאכלי חלב וכו' יש הרבה טעמים
ומ"כ הטעם דא"י בזוהר (פי אמור ל"ז ע"ב)

שאוחן ז' שבועות היו לישראל ז' נקיים דוגמה אשה המיטרה
מנדחה וידוע שדם נעכר ונעשה חלב וסינו מדין לרחמים
ומכאן אבותינו חורס הוא אך יש לזכר שלא יבא לירי אכזרה.
ועיין ביו"ד ס"י פ"ט סע"י ב' דא"ל להפסיק בבכמ"ז אם
אינו אוכל גבינה קשה יעו"ש. וזכר ליקח מפה אחרת כמ"ס
ביו"ד שם סע"י ד' מ"א סק"ו. ח"ר שם. ואני אעפ"י שאני
מן הטיהגין שלא לאכול גבינה ובשר בסעודה א' לקיים זה
לאכול מאכל חלב ובשר ביום חג השבועות אנו אוכל חלב
עם הדבש קודם ואנו מצרכ ב"מ"ז ואח"כ אחר שעה אנו
אוכל מאכל בשר. שנכס"ג בהג"ג או' ג' וכ"כ השליה דף
ק"פ ע"ב. וכ"כ לעיל ס"י קע"ג או' ב' בשם הזכ"ק יעו"ש.

סב) ש"מ. בהנהגה לאכול מאכלי חלב וכו' ולענין חלב שנחלב
ביו"ט יח' לקמן ס"י הק"ס ובדבריו לשם צ"ד.
סג) ש"מ. בהנהגה שהוא כמו השני הצולין וכו' כלומר כשם
שפסח עושין זכר לקרבן ס"ה שבועות. מ"א
סק"ז. ור"ל כמו שבפסח עושין שני הצולין זכר לפסח וחגיגה
נחללה עמו ס"ה שבועות עושים זכר לקרבן שתי הלחם
שהיו מביאים. ולכן כשאוכל חלב ואח"כ בשר דלר"ך לכ"א
לחם מיוחד ול"ל שני לחמים היו זכר בזה. מחס"ש. ומ"מ
חייב לבצע על שתי ככרות כמ"ס לקמן ס"י הקב"ע סע"י
א' אלא שאם א"ל אלא לאחה לאחר שבלע על שתי ככרות
יסיר האחה מן השלחן קודם שיביאו לפניו מאכלי חלב כדי
שלא יחללק.

סד) ש"מ. בהנהגה ולריבין להביא עממס ב' לחם וכו' דאסור
לאכול בשר וחלב מלחם א' ולכן נהגו לאפוחו
עם חמאה דאז בודאי יצטרך להביא לחם אחר לאכול עם
בשר. וזכר להסיק החגור יפס כמ"ס ס"י חס"א וגם לר"ך
מדרא חדש כמ"ס ס"י חג"א סע"י י"ט ודלא במקל"ה נשים
שמספנין אותם על גדם השני דהא בלוע מעבר אל עבר
משמנוניה. מ"א סק"ח. ר"ז או' ע"ז. ואע"ג דאין לשין עיסה
בחלב מ"מ כה"ג מותר וכמ"ס ביו"ד ס"י ל"ז דהוי דבר
מועט וגם יש בו סינוי לירס יעו"ש ועכ"פ לא יברך על לחם
זכ

גם הלאן ובזקק אל ירעו וכו' ש"מ שהיה שם מרעה.
דן) ש"מ בהנהגה. וטוהגין לשמחה עשבים וכו' בצעמים של
עשבים וצשונים. דרשות מהר"ל ס' שבועות. ח"ר
או' ו"ב.

הן) וא"מ חל שבועות ביום א' שוטחן בכניסת שבת. דרשות
מהר"ל שם. והטעם משום דאין שבת מכין ליו"ט
וע"כ כחז המ"א סק"ה דנהגו לטוהגן ביו"ט. והב"ד ח"י
או' ז' וכ"כ חק יוסף או' י"א דביו"ט מותר לשמחה רק בשבת
אסור משום דאין שבת מכין ליו"ט. וכ"כ ר"ז או' י"ד דאף
ביו"ט עלמו מותר לטוהגן אפי' אם אינם ראויים למאכל
בהמה ואין בהם מוקלה כיון שחושב עליהם מערב יו"ט לטוהגן
ביו"ט וכמ"ס ס"י ש"ח סע"י ד' אך אם חל שבועות אחר
השבת לא ישמחם בשבת אף שמוחר לפלגים משום דאסור
להכין משבת ליו"ט יעו"ש. וכ"כ מ"ב או' ט'.

והנהגין להעמיד אילנות בצדכ"כ ובצדכ"ס וכו' הטעם
שזכירו שבעל"ה נידונין על פירות האילן והפללו
עליהם. מ"א שם. ח"י שם. ח"ר או' ו"ב. חק יוסף שם. ר"ז
או' ע"ז. וסג"א ביטל מנהג זה לפי שעכשו הוא חק הטמים
להעמיד אילנות בחג שלהם. ח"א כלל קלי"א או' י"ג. מ"ב
או' וי"ד.

זו) כתב בשלי"ס דף ק"ף ע"ב במקום שנוהגין בחג השבועות
שהשמש מחלק עשבים המריחים לכל אחד ואחד
אחר שהחילו ברוך שאמר אינו נכון וע"כ יזכר כל א' שלא
להריח בהם מיד בלקיחתן רק לאחר סיום הכפלה יעו"ש.
והב"ד מ"א סק"ע. וחי' או' ז' כחז דמותר לברך דק"ל בין
הפרקים שואל מפני הכבוד ולא נכירא דלא עדיף מצרכה
עליה צס"י ס"י סע"י ב' ח"ר שם. ח"א או' ב' וכ"ה דעה
ר"ז או' י"ז דלא יפסיק לברך על הריח מצרכה שאמר עד
לאחר חפלה י"ח ואף אם מגיע לו הריח מאליו לא יחכוין
להריח ולא יברך יעו"ש. ועיין לעיל ס"י נ"א או' כ"ג.

חן) י"ט נוכחים בחג השבועות לפזר שושנים בצדכ"כ ומשליכין
על הס"ח בהלכותיו מן הסיכל ובחזרהו. גם יש
נוהגים ליתן מיני שושנים בעששיות וחולין אותם בצדכ"כ
ומחלקים לחינוקות שצ"ר שקראו מגילת רוח בצדכ"כ ביום
שני ומוליכין החינוקות צביחם ויש סמך לזה מ"ס בשבת
פ' רע"ק אמר ריב"ל מאו דכתיב לחיו כערובה שבוסם כל
דיבור ודיבור. ש"א מפ"י הקב"ה נחמלא כל העולם כולו
בשמים יעו"ש. ר"ח או' ד' אמנם מה שיש נוהגין לפזר עליו
ורדים בין ס"ה שצדיכל בחוכו ביום ש"ה כ"ל דאסור משום
אולוגי ריחא דסא ודאי לא מכווני אלא לגמר הס"ה ולכ"א
למימר שהוא לשם הדור כיון שהם עלין פרודים וגם אינם
דרך הידור שסן משודים בקרקעיה הכולל וגם אינו כדי
להריח בני אדם כיון שהוא עמון בחוכו וסגור בסיכל ואין
מכוונים אלא כדי שיקלטו המפות והס"ח ריח. ב"ד ס"י רל"ג
ש"ג או' ו'.

כף

חלכות פסח סימן תצ"ד

החיים

קסה

זה המוציא וכו' לטעול סיי קע"ח. מחכ"ס. ועיון בדברינו לשם כס"ד.
 (סה) **יש**. לזכור בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שמזכירין בכל השנה המצוהר צו"ד סיי פ"ח ופ"ט ושלא נלאה שחרס בהפסדו ובעייה בגלות המר הזה כל מה שיכולין לגדור גדר יוחר טוב וכ"ש מה שמדינה ומכנה שקבלו כבר סוי כנדרה. מש"ז סוף ססי.
 (סז) **שם**. ויש בזה זכרון לבי סלחם וכי וא"כ יהיו של חטים דוגמה שחי סלחם. מ"א סק"ט. ויכוין הפ"ה גי' כיב וחס רמז לכ"ב. אוחיות סתורס שניחמו ציוס זכ.

(סז) **שם**. צהנה זכרון לבי סלחם וכי וגס ציוס בי בחו"ל יעשה זכר למ"ה וילמוד צו מענין סיוס ואס אפשר לו לחדש איזס חידוש בדי"ה או ילמוד דבר חדש ויעסוק בצסחרי סורס וכמ"ס לעול או"י ל"ה ול"ו ול"ז יעו"ס.
 (סה) **בשגם** אמרו כל סמועדות צטלין חג סצבועות אינו צטל ולמס אינו צטל לפי שמעלין צקודס ולא מורידין. זה סעסס אמרו צסי אמרי ניעס סויפ פנחס ולי נראה פשוט דכמו ססחורס היא נלחית דהוי לעולמים עומדת לעד כך חג סצבועות ססוא צצציל סחורס נלח סלס ועד שאין לו ציטול עילמית. יפ"ל חיב אי"י יו"ד. ולכן סעיסק צחורס מלריך **חיים**.

זה הספר נסדר ונדפס בדפוס "אביב" ע"י העוסקים במלאכת הקודש המסדרים יצחק אביקסים, וזאב גרובר, ונחקן הטעיות של הדפוס ע"י המתקן משה נחום בן חיים אהרן לוי. ירושלם א"י.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

(12)

